Trattado. — 24

Terminorum frequētatorū tā in pōtificio q̄ ciui li iure: Opus preclarum τ vtile feliciter incipit.

Q

Voniā iuri operā
daturꝫ prius nosce oꝫ: vnde nomen iuris τ desceñdat. ff. de iusti. τ iur. l. i. i pn. Et vt ait pħus prio ethicoꝝ: q vir tutes vocabuloꝝ ignorāt ō facili paralogizanꝩ. i. de cipiūꝩ. Nisi. n. nomē rei scieris cognitio reꝝ perit. ꝫ Isi. Turpe ēt vī pūcio τ nobili viro τ cās perorā tis i q° vsaꝩ ignorarī. ff. ō ori. iur. l. ij. §. muciꝫ audi torē. v̄. nā cū dixisse. τ ō bē. cū ex inuicto. xxxviij. di. sedulo. Ex qb° oib° bꝫ q̄ nēo dꝫ ignorarī sciaꝫ i q̄ vsaꝩ. Qō attēdēs legislator Vlpian° dic. Bō ē prius q̄ ad vbeꝝ iterptatōeꝫ puētiam° pauca de ipsi° significatōe tituli referꝩ. ff. si cer. pe. l. i. Jccir co quorūdā termioꝝ q i iure vtroq̄ꝫ maxime fre quentanꝩ necessarium fore duxi descriptiōes τ si gnificationes clarius exponere tā in sūmis Az. τ Hoff. q̄ aliunde collectoꝝ: ppter iuuenes ma xime. iuris vtriusq̄ꝫ alūnos. Et hoc breui alpha beti ordine: vt eo melius memorie cōmendenꝩ: τ tanto citius inueniantꝩ: pstringendo: etiā cū alle gationibus i locis suis. Vt in iuri modicuꝫ pfecti per ignota minime pcedentes: his cognita pnci pijs τ terminoꝝ significatōnibus accessuꝫ facilio rē hēant ad vtriusq̄ꝫ iuris noticiam. q̄r oīum hēre memoriā τ in nullo penitus errare potius ē di uinitatis q̄ hūanitatis. C. de vete. iure enuc. l. ij. §. sigd āt vsū. q̄r oium. Et no. hei. de rescrip. c. cum adeo. in glo. i. de cōfir. vti. vel inu. c. porrecta: i gl. ij. Et si lectori aliq̄ vocabula occurrerint quorū expositio hic nō inuenianꝩ de hoc nō mireꝩ: quia nec omniū memoria potuit occurrere. Et primo de a τ ab.

De A. τ Ab.

a Quando facit separatonē τ qñ icludit τ qñ excludit no. Jo. an. de pben. c. statu tū. li. vi. τ Arch. ō elec. c. i. eo. li. Et de a τ ab i simili no. Archi. xxi. di. alter. Et de a i. c. potuit. de do. τ cōtu. Et etiam iste di ctiones a τ ab denotāt separationeꝫ. C. de nup. l. a caligato. τ ibi p Cy. i glo. iij. l. ordīata. ff. de duo. re. τ. l. si ex duob°: vbi tex. cū glo. ff. de act. emp. l. ij. §. si. Item a vel ab est dictio significatiua pri mi termini a quo: sicut dictio vsq̄ꝫ est dictio signi ficatiua vltimi termini ad quem. Nunc auteꝫ ter minū a quo significat exclusiue vel inclusiue. de quo Bar. i. l. pronus. ff. de lega. iij. vñ a vel ab si gnificat exclusiue dicēdo i statuto. a pulsu cāpa ne de sero nullus vadat per vicos sub pena tali. Nā hoc statutū itelligiꩫ pulsata cāpana. Jō si qs vadat qñ pulsaꩫ nō icidit i penā: inclusiue signifi cat ibi a pulsu cāpane. de mane q̄s q̄ꝫ pōt domuꝫ exire: q̄r statuēs sic videꩫ intellexisse. τc. Et vide plenius de istis dictōib° p Jo. de ferra. i sua pra ctica in forma capituli qñ testes pducunꩫ ad eter nam rei memoriam.

¶ Abauus ē pꝫ proaui vel proauie: sicut proauus ē pꝫ aui vel auie.
¶ Abauia ē mꝫ proaui vel proauie: sic proauia ē mꝫ aui vel auie. fm Jsido. ix. li. ethimo. τ plenius. ff. ō gra. l. iuriscōsul. §. q̄rto gradu. τ. §. iij. gradu.
¶ Abauunculus ē frater abauie fm Jsidorum.
¶ Abamita ē soror abaui. ff. de gra. l. proauꩫ. §. auunculus.
¶ Abmatertera est soror abauie. De his termi nis vide insti. de gra. §. tertio gradu.
¶ Abnepos est filius nepotis, sicut nepos filius filij vel filie: fm Jsido. li. ix. ethi.
¶ Abneptis ē filia nepotis vel neptis: sic neptis filij vel filie filia: fm Jsido. li. ix. ethi.
¶ Abigere est a se expellere vel crimen abigea tus exercere: vt sequitur.
¶ Abactor fꝫ Jsi. li. x. ethi. ē fur iumētoꝝ l' pecu dū quē vulgo vocam° abigeū. Nā abige° ē q cri mē abigeat° cōmittit: τ pp̄e ille q peccora alicui° a pascuis τ armētis subduc̄ abigēdi studio. τ hāc artē exercēs: vt p aliqō signū qō facit ipa aīalia fugiāt separenꩫ τ dispgāꩫ: τ ea sic recipiat. l. cū pāno ru beo l' als oues q̄sdā ad nemora fugādo vt ali° ac cripiat τ vēdaꩫ. Et ē abigeat° crimē capitale. C. ō abigeis. l. vnica. Et maxim° orator apud grecos Demosthenes differentiā pōit īter furem τ abigeuꝫ. dicens q̄ ille qui vnā solā pecudeꝫ surripit fur est: τ vt fur cohercebiꩫ. sꝫ qui totū gregeꝫ subtra hit abigeus est: τ crie abigeatus tenebiꩫ.
¶ Ab intestato. i. sine testamento. insti. de here. que ab inte. deferꩫ. in rub. τ in nigro.
¶ Abduci est a veritate separari. vñ aplus Noli te abduci doctrinis varijs τ extraneis. xi. di. no lite. τ ad hebre. c. xiij.
¶ Abolitio est accusatōis istitute pēptio vl' abso lutō q̄ vbi qs nomē alicui° accusauit cū oī iscriptōe tā fcā i totū aboleꩫ rēissa necessitate accusādi. Et dꝫ abolitō īpetrari a pncipe l' iudice ab illo. s. q alīquā accusatōꝫ istituerat τ ī ea se iscripseꝫ. tal. ta l'n. citra ifamiā dsistē ñ pt nisi absolōnē ipetrauerit. Sꝫ qñ tal' ipetrat q̄ desistat τ q̄ illō qō p accusa tōeꝫ icboauī erat dleaꩫ rite fic. Et ē duplex abo litio. s. gñal' τ spāl'. ō gñali hꝫ. C. ō abo. ge. l. vlt. et ff. ō abo. l. abolitō. τ p hāc eximiꩫ re° q̄ ñ icidit in turpilianū: si ñ oserat accātī. ff. ō abo. cri. l. si īter ueniente. Et si īra. xxx. dies post abolitōneꝫ ge neraleꝫ cā pposita nō pōt pbari: ad cā redire ñ pōt. C. de abol. ge. l. i.
¶ Abortiuus ē puer l' aliꩫ fet° añ debitū tps nat°: τ dī iō sic q̄ ñ oriaꩫ sꝫ aboriaꩫ τ excidaꩫ fꝫ Jsi. li. x. Et mlr q̄ sic aboriꩫ dꩫ homicida occasionaliter. xxxij. q. ij. qō vo. τ. c. moyses: τ. lxxxvij. di. si expo situs. Et paulus noiat si abortiuū. i. thi. i. τ. xxiij. q. vi. in pñti. de cele. mis. c. cū marthe. versi. sanc. als nō est homicida qui abortiuū pcerat anteq̄ aiaꝫ accepit corpori infusam: vt est extra. xxxij. q. ij. c. quod vero non formatum. τ de homi. c.

si aliqs nec talis: ibit irregularitatē quo ad pmo tō: nisi ī efficiat hoīez iā aīatū. ō hōi. c. sicut et ī fra.
¶ Abortus requre. j. sub littera: b. c. si aliquis:
¶ Abpatruus est frāter abaui vel abauie.
¶ Abre. i. sine causa vt habet in. l. si qs seruo p suaserit. C. de fur. ꝛ de iudi. l. consentaneū.
¶ Abrogare est destruere vl̄ delere ī toto. vñ dī lex abrogata qñ ī toto ē sublata vl̄ destructa. Sz derogat ei qñ ī pte tolli vl̄ ei detrahit. ff. ō. v̄. sig. l. derogare. Et ēt abrogare īterdū ē addere aliqd. Et septē ō causis aliqd abrogat: vt no. di. iiij. §. hoc ꝛ si legib⁹. Primo pria ɔsuetudie q nota ē ī pn cipi. di. iiij. leges. ꝛ ff. ō leg. ꝛ senatusċōsul. l. ō qb⁹. Scdō pria ɔstitutiōe: di. xxxi. añ trienniū. Tertio cessatiōe cāe di. lxi. c. n cofit⁹. Quarto locoꝝ varie tate di. xxxi. aliter. Quinto nimio rigore canōis. xxxiiij. di. fraternitatis. Sexto si pcib⁹ occasionez malignādi hēat. xvi. q. i. legi. Septio pp malū ide seqns di. lxiij. vex. Sz an abrogata lex possit alle gari. vide gl. v̄. qcūqz. c. nouit de iudi. Quero qlit popul⁹ possit abrogare legem seu canonez quez cōdere non pōt. Respondeo p expressuz ɔsensuz pape seu pncipis ō pbē. c. cū iā dudū. l. dic q ɔsue tudo rōalis ꝛ pscripta ēt tolli legē seu canonem de ɔsuetu. c. fi. ēt sine scia pape seu pricipis: qr dif ficile eēt eos oēs ɔsuetudines scire. vt ī gl. versi. abrogare. c. in istis di. iiij.
¶ Absentia ē multiplex. Et qñ qs obtētu absen tiarū ī integrū restituat. vide glo. l. fi. ff. de ī itē. re sti. Itē absētiaꝝ alia necessaria alia pbabilis. alia honesta siue voluntaria. Absentia necessaria vt cū quis cā rei publice vel de mādato pncipis ɔsi ciscit: ꝛ tūc subuenit ei p ī integrū restitutiōnē. ff. ex qui. cau. ma. l. i. ꝛ. l. nec nō. Absentia pbabilis vt cā studioꝝ vl̄ mercatur. Absentia hōesta siue voluntaria vt pegrinationis. ꝛ tūc si pcuratorez nō dimisit absens: non ita facile subuenit ei vt. l. nec nō. p alle. Sed absñs ɔtumaciter nō audit: vt C. quo. ap. non reci. l. i.
¶ Absñs pprie dī q ē extra puīciā: vt. C. ō bon. auc. iudi. possi. l. fi. §. vlt. Tñ qñqz accipit pro eo q pñs nō est eo loco vbi petit. ff. de v̄. sig. l. absñtem. Tñ absñs multis capit modis. Primo ille dī ab sens q aliū audire ꝛ itelligere nō pōt. sic capit ibi cū dicit. stipulatio nō pōt fieri inter absñtes. īsti. de inuti. stipu. §. itē vboꝝ. Secūdo absñs dicit q nō ē in eadē puīncia: vt. C. de long. tēp. pscrip. l. fi. Tertio absñs dī: vt hic seqt. Testiū pductio nō pōt fieri pte absñte si velit adesse. Et sic dī absñs q nō videt pducere vel iurare testes. vt. l. si qñ. C. de testi. Quarto absñs est q nō est ī domo⁹ seu re spectu cuius nūciandū est nouū opus. ff. de no. op. nūcia. l. de pupillo. §. si qs. Quinto dī ille ab sens qui faciliter nō pōt cōueniri. vt qr pñte pnci pali fideiussor nō pōt ɔueniri. ꝛ ita absñte pōt cō ueniri. C. de fideiusso. ꝛ man. auc. pñte. Sic ēt ac cipit ī. l. pñs. ff. de pcu. v̄ dī pñs est qui ī oꝛus

est. i. qui faciliter potest cōueniri. Sexto absñs di citur qui ad lucrādas distributiones materiales pñentiarum abest. s. qui non est in choro hora de terminata. ꝛ ita lz sit in ecclesia tamē extra choꝝ ī certis horis dicitur absens.
¶ Absolutio differt a reuocatione. nā absolutō fit a sñia excōicatōnis. suspensionis. vel iterdicti iuxta formā ecclesie cū baculo: dicendo psalmuz miserere. ꝛ de profūdis. ꝛ fit cuz solēnitate. Sz re uocatio ē sñia v̄balis sine solēnitate. Etiā absolu tio fit si excōicatō tenuit: ꝛ si nō tenuit fit reuoca tio. Itē absolutio reddit qd excōicatio itulit. pter q fructus quos excōicat⁹ iuste pdidit. qr p abso lutōem tales nō recupat. vt in auc. vt cum ō ap. cog. §. generalē. v̄. si vo post: col. viij. Et absolutō ex fallacā sup nota ipetrata nō tz. ꝛ est nulla. vt no. i. c. qd sup his. de fi. istr. Sz lz excōicatio lata sit ex falsa cā. tñ hñi tz. xi. q. iij. c. i. ꝛ ō off. or. ex pte ī gl. ꝛ an pecunia possit peti vel dari p absolutōe de simo. ad aures. c. dilectus ꝛ. i. q. nullus epus.
¶ Absqz ē puatiuū. vt ī. l. min⁹. C. de acqui. pos. ꝛ qñ ponitur exclusiue. ꝛ qñ inclusiue notat Ar ch. de pcura. c. qui generaliter. li. vi.

De Ac.

¶ Acceptilatio ē liberatio p mutuā iterrogatio nes. qua vtrisqz ɔtigit ab eo nexu absolutō. i. dis solutio. ff. e. ti. l. pluribus. ꝛ. l. i. Tñ acceptisero ac ceptilati accepolatum ē vbum ɔpositū a quo ve nit acceptilatio. Et ē imaginaria solutio q simu lat debitorē suū sibi soluisse: qd nō soluit; idqz fac ātio remittēdi. qr acceptilatio illa v̄ba dicēdo. qc quid tibi p stipulatōnem promisi. vel ex stipulatu debui: habes ne acceptū. ꝛ tu rñdeas habeo. acce ptūqz fero. qsi dicas. pinde hēo ac si accepissē a te. p verā solutōem. Et sic sicut v̄a solutio libera tus esse: ita hac acceptilatōe liberaris. vt. C. e. ti. l. i. in glo. ij. Item acceptilatio inutilis dicit rōne acceptationis: vt tractatur. ff. co. ti. l. an inutilis. in glo. i.
¶ Accessio dicit aliqd adiacēs seu accrescēs al teri. vel oē id qd ē accessoriū ꝛ necessariuz in pnci pali: vt capistꝛ equo: vel vestis fuo. vt. ff. depoşi. l. i. §. que in depositis. Si. n. fuuim emeris: ꝛ veste in qua tradit acquiris; ꝛ si de eo mētio nō sit fcā. Et accessiones ciuiles vt vsure: nō veniūt ī ɔtctū stricti iuris: it post ht. ɔtc. C. de ɔdi. inde. l. i. ī glo. ꝛ. ff. de vsur. l. mora. in glo. ver. difficilis ꝛ. i. c. ve nerabiles de exceptio.
¶ Accessorium idem est qd accessio. ꝛ sequit na turā sui pncipalis. īsti. de re. diui. §. qr si ptum. ff. si qs cau. l. si eni. §. q iniuriaꝝ. ꝛ ī regula accesso riū. de reg. iur. li. vi. Et qñ accessoriū venit officio iudicis mercenario. tūc sublato pncipali tollitur ꝛ accessoriū. C. de po. l. iiij. Secus qñ accessorium venit officio iudicis nobili. ff. de condi. inde. l. fi. §. licinus ī gl. Alias regulariter non tenet accesso rium. vbi non tenet pncipale cū salté ñ accedat

ꝑncipali.vt l.c.si diligẽti.de fo.compe.Fallit tñ
in casibus.Primo l.c.debitores de iureiu.vbi ac
cessoriũ.s.iuramentũ de soluẽdis vsuris factũ cõ
ꝑncipali.tñ.s.obligatõe debitoris ad vsuras.sub
lato.q: ad vsuras soluendas nulla est obligatio
de iur. canonico ⁊ ciuili.⁊ tamẽ iuramentũ factũ
de his soluendis fuandũ.Sꝫ regulare ꝯtrarium in
telligit q: accessoriũ ⁊ pncipale regit̃ eadẽ rõne
eodem tpore nõ mutato respectu persone.Sed
illa nõ fuantur i ꝓmissiõe ⁊ iuramẽto.q: ꝓmissio
fit pñ.Sed iuramentuꝫ deo.Et dixit Ludo.d ro
ma le ꝯuluisse q: accessoriũ et preciosius pncipa
li sibi tamen accedit.ff.de aur. ⁊ argen.leg.l.⁊ si
non sicut.§.pucmanus.⁊.l.cũ aurum.ver.ff.co.
ti.Et facit ad ꝗñem. Si lego mulieri vestes q̃s
sibi feci.q: ẽt in legato veniunt ornamẽta aurea
vel argentea vestiuꝫ.

Acor ⁊ mucor. sunt vicia vini ⁊ panis quãdo
accessit ⁊ muccessit.

Actus ẽ quedã seruitus q̃ is cui ea debeat hꝫ
ius q: põt p fundũ in quo sibi hec seruitus debet̃
ducere iumtũ vel vehiculũ suũ.i.vt nõ solũ possit
ambulare p se.sꝫ ẽt iumẽtũ ⁊ quadrigã secũ duc̃
ff.de ser.rul.pdi.l.i.ꝰ.actus.⁊.l.iter act.⁊ isti.e.
ti.§.actus.Aliter capitur actus p opatõe cũ di
cit̃. Actus actiuoꝝ sũt i paciente ꝑdisposito ẽo ð
a̱ia.⁊.a.q.i.p. Ysayã.ff.si quad.pau.fe.di.l.i.§.cuꝫ
arietes.⁊.ff.ad.l.aquil.l.si ex plagis.§.taberna
rius de pe.di.l.q: diuinitatia ⁊.c.medicina.

Acta dicũtur publice scripture negocioꝝ q̃ i
iudicio agũtur.ord.nẽ coꝝ modũ ⁊ figurã ꝯtinen
tes.Vñ et sũt ꝓcessus siue gesta curie.⁊ sũt cõta
C.de iud.l.vlt.ff.d re iudi.l.actoꝝ verba.⁊.l.pau
lus.q̃ pdita põt pbari p testes.C.de fide instru.l.
emãcipatõe.nec valẽt nisi testiũ adminiculo ful
ciant̃.c.cũ a nobis de test.Debẽt ergo scribi ac
ta p psonã publicã.aut duos viros idõeos.c.qñ
ꝯ d ꝓba.vbi acta origialia debẽt remanere apõ
scriptores.⁊ q ea temere violauerit nõ põt post
modũ ea ipugnare.c.cũ olim de offi.dele.Sũt ãt
acta triplicia.ff.iud.sol.l.ij.Nã q̃dã sũt acta iudi
cij ordinantia:que valet ad ordiatiõnẽ iudicij vt
ẽ libelli oblatio litis ꝯtestatio.Quedaꝫ sunt acta
ṽitatis idagatiua:que valent ad veritatis idaga
tionẽ vt ẽ depositio testiũ.editio instroꝝ.⁊ ꝯfessio
ptiũ sunt acta.Quedã litis decisiua q̃ valent ad
decisionẽ cãe.De his dicit Ja.de arc.i.d.l.ij.ff.
iudi.sol.Et a iudice presumunt̃ oĩa rite celebra
ta.de elec.bone.i.de renũc.can pñna.Item acta
facta corã sacerdote i foro penitẽtiali faciũt fidẽ
corã iudice seculari.vt i auc.hoc ius porrectum
C.de epi.⁊ cle.Et i.l.si quis i hoc genus.C.e.ti.
Et acta que debẽt fieri corã iudice:si fiãt coram
notario:nõ valẽt vt no.i gl.l.fi.C.de lib.cã.⁊ gl.
in.l.hac ꝯsultissima.C.de test.Itẽ acta etiam qñ
q: dicimus locũ i quo residet iudex instructus ð
causa cognoscẽds:vbi acta detegũtur:vt quilibet
factũ suũ audiat seu videat ⁊ suuꝫ ꝯsequat̃ meri
tũ qui locus aliter ẽt ius appellat̃.ff.d iusti.⁊ iur.
l.pe.§.fi.

Actor ẽ q agit ⁊ pulsat aliũ:rẽ aliquã ab ipso
perẽs i iudicio.ff.d iudi.l.i trib⁹.ff.fi.regun.l.iudi
ciũ.Nã i cõibus iudicijs q̃rit̃ qs actor sit. Est er
go actor ille q suo noĩe agit.vel q ꝯstituit ad agẽ
dũ vel defendẽdũ cãs vniuersitatis vel alterius
ff.qd cuiusqꝫ vniuersi.no.l.item ẽboꝝ.§.decurio
nes.Vel dr̃ cui ꝯstituit̃ a tutore vel curatore aũ
li.ꝯte.C.de peri.l.neqꝫ tutores.C.de act.⁊ into.
⁊ cura.dan.in rubr.⁊ nigr.Et ẽ regl̃are q: acto
re nõ ꝓbante reus absoluit̃ i.l.q accusare.C.de
eden.vbi dicit tex.Actore.n.non ꝓbante q ꝯue
nit̃ ⁊ si nihil ipe ꝓstiterit obtineat gl.Accur.i.ab
soluatur.vi.q.vlt.actor:vt eccle.benefi.c.vt nfm
⁊.C.de pba.l.actor.Fallit.n.hoc i casib⁹ad min⁹
quidecim q̃bus actore nõ ꝓbante reus nõ absol
uit̃.Hos cãus vide i gl.palle.c.vt nostrũ. Et ac
tor sequi dꝫ foruꝫ rei.c.si clericus.⁊.c.cum sit ge
nerale de foro compe.

Actio significat tripl̃r.stricte.late:⁊ latissime.
Stricte significat ius ꝓsequẽdi:qd orit̃ ex obliga
tõe.Late significat dũ significat iurisdictõeꝫ iudi
cis:ita nedũ significat psonales.sꝫ ẽt reales actio
nes.Latissime cũ ẽt significat officiũ iudicis.hoc
mõ querela inoffi.testa.di actio.ff.de leg.i.l.cũ
fili⁹ i pñ.fac̃.l.actõis ṽbo ð ṽbo.signi.ff.⁊.l.actõ
nis verbo.de act.⁊ ob.Et hoc ṽdum actio signi.
bene similis ⁊ factũ.nec incõueniens.

Actio ergo significat officiũ.i.ius ꝓsequẽdi lꝫ
officiũ sit facu.Et ponat̃ dr̃a iter iurisdictõneꝫ ⁊
offiñ.Est.n.actõ ius ꝓsequẽdi i iudicio qd sibi de
tur.isti.de act.i pñ.Et addũt q̃dã qd suũ est vel
alienũ:ita vt illa diffinitio icludat oẽm actõeꝫ tã
q: i psonã.sꝫ illa diffinitio ꝑmissa soluꝫ ꝯprehẽdit
actõem psonalẽ.illud aũt quod tuũ ẽ tibi debet̃.
Si vero q: nõ tuũ ẽ ⁊ q̃cquid ẽ iudicio dꝫ icludi
diuersimode quo petit̃ ⁊ ꝯcludit̃ in actõe reali ⁊
psonali.q: i psonali peto mihi debitum. In reali
ṽo actõe peto aliqd vt meũ.quar̃ hoc verbũ actõ
sumit̃ aliter.⁊ aliter:vt ꝑmissuꝫ ẽ.Et nota q: hoc
verbũ debet̃:q̃nqꝫ large sumit̃ vt cũ dĩ q̃cqd in
iudicio tibi debet̃.i.res quã petis vt rẽ tuam siue
rei venditõe siue actõe cõmodati siue depositi.sꝫ
Azo.i sũma.e.ti.de eden.circa pñ. Oliꝫ dicebat̃
actio ꝯceptio verboꝝ formata a magistratibus.l.
ij.§.deinde ex his.ff.de orig.iur.vnde dicebatur
formula vulgaris.ff.de fur.⁊.l.si seruus nauẽ.Ho
die aũt fit sine ipetratõe ⁊ ꝯceptõne verboꝝ solẽ
niũ.C.de formu.⁊ ipe.act.subla.p totũ. Nec ho
die ẽ aliqua dĩa lꝫ iterdicta ⁊ actões cũ iterdictũ
nihil aliud sit q: actio ꝑtoria.Dicit̃ ergo actõ ius
ciuile vel ꝑtorium quo debituꝫ a te exigẽ possiꝫ
vel petere rẽ mihi restitui:sm Az.⁊ Hof.ð iudi.
dilecti.Et ẽ actio ð iure ciuili:isti.ð iur.na.gẽ.vt
ci.§.ius aũt.Et sm can.actio dĩ cã.c.forus de ṽ.

a iij

fig. Et sm leges actio dz poni i cā.qt nemo sine actōe experit.ff.d neg.ge.l.si pupilli.i fine.ꝛ.c.era ctata de iudi.phibent tn̄ actōn⁹ nimis subtiles actōnū intētōes.vt i.c.dilecti.de iudi.

Actionū ꝟo quedā sūt in rē ꝛ quedā i psonā. Actio in rē ē rei vēdicatio rei.q̄ si.s.dicit aliqs rem de qua agitur suā.ꝛ aduersari⁹ dicit eā suā.Qñ q̄s petens rē aliquā vt tuā rei vēdicatōe.ꝛc agꝫ actōe i rē.Actōe ꝟo i psonā petis ab aduersario aliqd tibi dari vl̄ fieri.Itē actōes q̄dā bonefidei dicūt. qdā stricti iuris. Actōes bonefidei dicunt nō q̄ in eis dz fuari bona fides:qr ēt bōa fides fua tur i actōib⁹ stricti iuris sed dicūtur bonefidei q̄: in eis marie exuberare dz bona fides:iter ꝯhētes i eis.Et vltra id ēt veniunt oīa accessoria:ꝛ ea de qb⁹ nihil ē excogitatū:vt in actōne emp.vel ꝯetu vēdi.Venit ēt id qd expsse nō ē actū.vꝫ a tpe mo re q alteri n̄ reddit isiud ad qd tenet d natura ꝯ c⁹ veniūt dāna ꝛ iteresse:q̄ debet restitui.ꝛ sic in eis mitiū exuberat offm̄ iudicis pigui⁹ q̄ i actōe stricti iuris.Sūt aūt actōes bōefidei.xvij.q̄ cnūe rant.isti.d act.§.actōnū.ꝛ ponunt in gl̄.d excep. c.sū venerabil.ꝛ ꝯunēt in his ꝟsib⁹. Empti:ꝯdu cti:mādati:ꝯposituqꝫ.Pignoi atxisceū de cōi.p so cioqꝫ.Dons ꝛ heredibus:tutele:cōmoda:gestor. Prescripus ꝟbis.cū extimat:atqꝫ pmutat. Iste bonefidei sūt:stricti cetere iuris.Alie ꝟo dicūtur actōes stricti iuris vt actō ex mutuo:ex stipulatu: ex arbitrio ꝛ ꝯsimiles.Et i istis nō venit accesso riū.nec ea de qbus nō ē cogitatū:vt no. Ber.in gl.palle.Nec in is a tpe more q alteri non reddi dit illud ad qd tenet de natura ꝯtus veniūt dā na ꝛ iteresse q̄ dicunt restitui.Itē actōnū realiū alie ꝯpetūt p reb⁹ corporeis:ꝛ sic bꝫ locū rei ven dicatio:alie p incorpalibus ꝛ p fuitutib⁹ acqren dis fuiendi ꝛ defendēdi.ꝛ sic ꝯpetūt due actōes quaꝝ vna vocat ꝯfessoria alia negatoria.

Itē nō q̄ actōes psōales vsqꝫ ad metas.xxx. ānoꝝ extēdunt:vt.C.de ꝯstitu.pecu.l.ij.ꝛ ibi no. et.q̄ possibile ē oēs res in pecuniā ꝯuerti.C.de pscrip.xxx.ānoꝝ.l.sicut i rē. Reales aūt vsqꝫ ad metas.xl.ānoꝝ.vt.C.de rē.pig.l.i.ꝛ i glo.d vtro q̄ cāu. Est ergo vt clari⁹ dicat:actio real q̄ obli gatū cū ꝯ quē dirigit nō psupponit.Sꝫ id ꝯpetit q̄ qs ꝯtēdit restituere ꝯ quā talis actō dirigitur ꝟbi gr̄a.Intrasti domū meā violēt.ego peto pos sessionē meā quā occupas:tu nullo iure mihi obli gatus es.Nec aliqd mihi pmisisti nec tecū ꝯtrl.sꝫ tn̄ te ꝯuenio.qr res mea apud te ē.Sꝫ psonalis ac tio psupponit debitorē ꝯ quē dirigit obligatū ex ꝯtu vl̄ maleficio seu ex varijs cāꝝ figuris.Et ista dat ēt ad rē:si psupponit obligatōeꝫ psone.vt vē didisti mihi libꝝ vel locasti domū:tu mihi obliga ris ex ꝯtu:ꝫ agā ad rē.s.librum vel domū.

Actio ad exhibendū dat ꝯ possessorem vl̄ ad uersus eū q dolo malo possidet:vt rē exhibeat.i. in publicū deducat:vt fiat aduersario copia vēdi candi sm̄ Azo.i su.ti.ad exhibē.i pn.Ptā exhibē ē rē i publicū dedocere ꝛ videdi tāgēdiqꝫ ac habēdi rei facultatē pbere ꝛ oñdē:vt aduersari⁹ copiā bēat rē suā eē ꝯtendēdi:vt cum qs dic res ē mea.qr tacita seu visa ab eo sibi sua vl̄ ad exhibendū.l.ij.cū ibi no.Et si erat instrm̄ ipa exhibēda dz fieri facultas legendi ꝛ ēt tra bēdi.ff. quēad.testa.aperi.l.i.ꝛ.iij.§.stipulari sic exhibet di ꝑpe q̄si ex secretū bēe.Etꝫ ꝯpla cē.q̄si extra se bēc sicut redibere q̄si retro bēre edil.edic.l.redibere in pn.

Actio arboꝝ furti cessaꝝ bꝫ ꝯdēnatōꝫ ad uersus eū q arbores furti cedit:iscio ꝛ iuito dño ꝯpetit ꝯ ipꝫ dānū dantēꝫ ad duplū dāni vel in quo cāu ēt ꝯpetit huic actio legis aquilie ꝛ deducere possit in ꝯdēnatōe qd actor ꝯsecutus e altera actōe.vt.ff.arboꝝ furti cessa.l.i. Et appel latōe arboꝝ ēt vites ꝯtinent.ff.de arbo.cedē. §.arboris.Itē ꝯtinetur edera q̄ impropriē ar bor ex iterpretatōne ꝛ plerūqꝫ arborib⁹ beret.ff. arbo.furti cessarū.l.vitē ꝛ.in gl. Etiā ꝛ arūdo si male dicet arboꝝ:ꝛ idē de salicto q̄si iam radices imisit.vt eadē.l.vitem.iuncta glo.

Actio caluisiana ē p quā reuocat ea q̄ i fraudē patroni libertus alienauit:vbi ēt locū bꝫ actō fauiana.ff.d iure patro.l.si liberatus fꝫ Pla.

Actio fauiana ꝛ pauliana sic dicta sūt ab auc torib⁹:ꝛ eaꝝ iuētorib⁹.Et bñt locū q̄si debitor i fraudē creditoris alienauit ea q̄ alienata fuerūt creditori:vt reuocet ipa alienatō.Dat ēt actō fa uiana patrono ad reuocādū alienata p libertū vl̄ p debitores in fraudē patroni vel creditoris:in q̄ veniūt fructus ēt post lit.ꝯte.pcepti:vt no.ff.si in frau.patro.l.ij.ꝛ ibi p totū.Sꝫ pauliana dat p pte creditori ad reuocāda alienata i fraudē p debitorē de q.ff.que in fraudem credi.l.i.§.f.l.i. hoc factū.in q̄ ēt veniūt fruct⁹ vt.e.ti.l.ptor ait.§. hāc.ꝛ.§.pterea.qd itellige iuxta.l.si.§.nō solū.e. ti.de qb⁹ ābabus.ff.d vsuca.l.videam⁹.§.i fauia na.Et insti.de act.§.itē si qs in fraudē.

Actōes ciuiles q̄ sint ꝛ quot regre i Spe.ti. de act.ꝛ excep.ppone.§.postremo.Et no.q̄ qꝫ distinguit actio ciuil ꝯ erialē.ꝛ tūc idē ē actio intētata p aliquo iteresse. Q̄ñqꝫ distinguit ꝯ ptoriā.tūc idē ē q̄ actio saffiria directa i re.Ptō toria ēt di q̄ dat offo iudicis:vt.j.actōes ptorie.

Actō cōmodati ē triplex.s.directa:vtil:ꝛ ꝯria. Et ñ directa ꝯpetit ei q rē aliquā cōmodauit ꝯ cō modatariū ad repetēdū ipaꝫ rē.vt ei res ꝛ eius ac cessiōes restituant facto ꝛ expleto vsu pp quem cōmodata ē.ff.cōmoda.l.i.sm̄ Pla. Actio cōmo dati ꝯria ei ꝯpetit q ꝯmodatū accepit:in eū q cō modauit ꝛ ipensas in re cōmodata factas vt puta si egrū fuū curauit:qd noīe cibarioꝝ ipedit nō re petit.ff.cōmo.l.in rebus §.possꝫ.cū.§.se. Actio cōmodati vtilis sm̄ Pla.ꝯpetit vbi nō ē vere cō modatū.ꝫ iterpretatiue:vt si amicus ex ꝯfidētia

rem amici ex ꝓpria auctē accepit. Et pone melꝰ
exemplū p. l. i. §. fi. cū. l. ij. ⁊ iij. in pn. ff. cōmo.
¶ Actio ꝯfessoria ē q̄ ꝯpetit ei q dicit te hr̄e ius
vl' s̄uitutē ꝑ fūdū: vtā cūdi: vl' agēdi: vel aliꝰ edēdi
suas leuādi vl' q̄mcūq3 aliā s̄uitutē i re ipiꝰ: et in
iuo eo. Hec aūt actio i rē ē: ⁊ l'r realis: qr rē tuā cor
poralē. s. ius cūdi ꝑ fūdū3 petis q̄uis ipa s̄uitꝰ sit
icorpal' vt. ff. si s̄ui. vēdi. l. ij. i pn. Et dī ꝯfessoria:
qr vbis affirmatiuis ꝯstituit: ⁊ eis cōtraria vbis
negatiuis ꝑponit: q̄ dī actio negatoria s3 Pla.
ff. si s̄ui. vē. l. si q̄cūq3. §. cū i domo. ⁊ ibi no. Est
actio negatoria ꝯpetit ei q dicit aliquem nō hr̄e
ius vel s̄uitutez ad aliqd qd̄ facē volebat alter ⁊
ipm ꝑ hāc actōez ꝓhibet: vt qn̄ dn̄s fūdi intentat
aduersus te solitū ire ꝑ fūdū suū dicēs. Nō ē tibi
ius ire ꝑ fūdū meū: ⁊ hec actio sil'r i rē ē: qr dn̄s
fundi vēdicat libertatē dn̄i ipa3 itētat vbis nega
tiuis dicēs q alter nō h3 ius eūdi vl' agendi ꝑ fū
dū suū: nec aliuis edificādi edes ne luminibꝰ suis
noceat: ⁊ sic ꝑ hanc dn̄s fundi ad hoc agit: vt fun
dus suus declaret liber: ⁊ alter desistat ⁊ ꝓhibea
tur ne eū de cetero inquietet. l. ff. si ser. ven. l. ij. ⁊ l.
loci corpꝰ. §. ꝯpetit. ⁊ isti. d' act. §. eq̄. Et actō ista
negatoria nō ꝯpetit de dominio s3 de iure ꝑdio
rū sicut ⁊ ꝯfessoria. vt in palle. l. ij. in pn. Et l3 s̄m
Pla. dicat iō negatoria qr vbis negatiuis iten
tat. Tn̄ ꝯtrariū no. i. l. ij. §. ⁊ ecōtra. ī. alle. Nam
quelib3 earū. s. actio ꝯfessoria ⁊ negatoria ꝑōt dari
ꝑ vba affirmatiua: ⁊ ēt ꝑ negatiua. Non ergo su
mūt dn̄a3 ꝑ formā vbor: s3 differūt rōe materie:
vn̄ breuiter ꝯcludendo siue ꝑ affirmatiōem siue
ꝑ negationez dent. tn̄ i hoc differūt: qr ꝯfessoria
datur ad tuendā sibi s̄uitutē debitā. ⁊ negatoria
dat ad tuendā sibi libertatez suā. Et notāt doc.
exempla in q̄bus ꝯfessoria intentant vbis nega
tiuis ⁊ negatoria vbis affirmatiuis. l. c. cū eccl'ia
sutrina. de cā pos. ⁊ ꝓprie. vbi bona glo. de his ⁊
d' iudi. in. c. examiata ⁊ in. d. l. ij. ff. si s̄ui. ven.
¶ Actio cōi diuidūdo inter eos dat q sine socie
tate: nec ex cā hereditaria aliqd cōe hn̄t vt id di
uidat s̄m Pla. ⁊ Azo. h3 ergo locū ⁊ hec actio in
ter eos ad quos res aliq̄ cōis ꝑtinet nō ꝑ societa
tē nec ꝑ hēditatē ad hoc qr res illa diuidat. Itez
si ex cōtractu societatis res illa sit cōis h3 locum
hec actio. ff. cōmo. l. i. Et de ista actione ff. d' iudi.
l. in tribus.
¶ Actio ꝯducti ꝯpetit ei q ꝯduxit a locāte vl' lo
catore fundū vel ꝑdiū vel domum: ⁊ ꝯpetit ei: ad
hoc q liceat sibi inhabitare vel in vsu hr̄e rez cō
ductā. Et etiā ꝯpetit ꝯductorē ꝯ locatorem: si ali
quas expensas viles vel necessarias ibi fecerat.
¶ Actio directa ē qn̄ aliqd directe petit ī ius vt
ex cōmodato vel deposito: ⁊ huiusmodi.
¶ Actio vtil' est q̄ dat nō ex iure aliquo directo
sed vtiliter ⁊ ex eq̄tate cōpetit: vt in publiciana: ⁊
huiusmodi s̄m Pla. ⁊ Azo. De ista actōne vtili
habet ⁊ no. ff. de nego. ge. l. actio. ⁊. ff. si quadru.
pau. fe. di. l. pñ. Et nota q actio directa ⁊ vtilis
eiusdez sūt effectus: vt i. l. actō. ꝑalle. ⁊ i. l. differūt
l3 s3 quosdā differāt vt no. i. l. ex legato. C. d' lega.
⁊ plene ꝑ Cy. l. i. C. d' act. ⁊ obli. vn̄ directa datur
s̄m vba ⁊ mentez. Et interdictū. vnde vi directū
dat tm̄ ꝯtra spoliātez vel mandantez seu ratam
habentez spoliatiōez suo noie factā: qr vba ⁊ iten
tio ptoris hoc volūt i hoc īterdicto. S3 idē inter
dictū vtile dat ex mente tn̄ de eq̄tate q̄dā nō vir
tute vbor. Datur etiā ꝯtra eum q alias ex iusta
ca rez possidet: nō tn̄ ꝑdictis tribus modis. s3 for
te possessionē vacuā īrauit. vel rez in domo sua
fuerit credens esse suā: d' quo i. c. cū ad sedē d' re
sti. spo. Et dicit angelus q habens ius vtile ⁊ in
tentās directū male libellat: ⁊ qn̄ in pn̄. detecta
fuit ineptitudo succumbere d3.
¶ Actō deposit ē duplex. s. directa ⁊ ꝯtra. actō
deposit directa ꝯpetit depositori ad repetēdum
depositū ⁊ accessiōes eiꝰ ⁊ ꝯpetit in simplum nisi
forte res sint incendio ruina naufragio d'posite.
Hoc enī cāu q d'positū sic receperit si negauerit
⁊ inficiet: ⁊ d' hoc ꝯuincat in duplo ꝯdēnabitur
hec ꝓbant. ff. deposit. l. i. §. ait ptor. S3 actio d'po
sit ꝯtraria ꝯpetit ei penes quez res deposita est
ad petendū īpensas si q̄s circa rē īpēderit ⁊ illas
reperit vl' dānū ꝑ s̄uū depositū s3 Pla. De illa
ꝯtra actōe hr̄. ff. deposi. l. apud in pn. ⁊. l. actōne.
¶ Actio de dolo ꝯpetit mihi qn̄ dānū dolo ma
lo ab aliquo est mihi datū. vel si q̄s aduersus me
versat: dolose ꝯsulēdo: vl' maliciose negocia mea
administrādo: nec supest aliq̄ alia actio q̄ possum
experiri. ff. d' dolo. l. i. §. vba. s3 nō dat nisi duos
aureos excedat. Hec aūt nō dat liberis ꝯ patres:
rō. qr odiosa est: ⁊ in ea ꝯdēnatꝰ infamis efficit.
Nec dat libertus. ꝯtra patronos s3 loco eiꝰ datur
actio in factū vbis sic temperandis in ꝯditiōne li
belli in qua nulla est facienda mentio doli. hec ꝓ
bant. ff. de dolo. l. si oleū. §. fi. cū. l. seq.
¶ Actio d' dolo ⁊ furto eor quor ministerio q̄s
cauponā stabulū vl' nauem exercent: dat aduer
sus stabularios caupones ⁊ nautas q qm̄ officio
malor hominū vtūt i duplo seu in duplū tenen
tur eiꝰ qd̄ dolo vl' furto eor ꝯmissū est in his re
bꝰ q̄s soluas fore recepet. ff. si aduer. nau. cau.
stabu. l. i. ⁊ infra actio in factum.
¶ Actio d' ꝯstituta pecūia ꝯpetit aduersus eū q
sine stipulatōe ꝯstituit ꝑ se: ꝑ alio soluē. C. d' ꝯsti
tu. pec. l. ij. nā oia ꝯstituē ē d'bitorē se facē s3 pla.
¶ Actio i rē verso dat aduersus dn̄m vl' p̄rem
si s̄uus vel filius pecuniā in rem patris vel dn̄i
ipendit quā mutuo accepit. ff. d' i rez ver. l. i. i pn.
¶ Actio d' tigno iniūcto dat ei cuiꝰ tignū alieno
edificio iniūctū est ab eo q estimabat suū tignum
eē. Si vō sciens alienū id dolose fecerit id tenet
de tigno imisso ⁊ furti: ⁊ actione ad exhibendū n̄
q tignū cogatur eximere. s3 qd̄ interfuit prestare.
Et hec ꝓbatur. ff. de tig. iniun. l. i. ⁊. ff. de rei ven

dica.l.in rem.§.i.cum ibi no.

¶ Actio ī reb⁹ ecclāsticis venditis:cuſtodib⁹ ca
ru daſ aduerſus eos q ſacras res emerūt citra
formā nulla eis actōe relicta ɔ ſac.ſanc.eccle.de
p̄cio qđ dederūt repetēdo.hec aūt actio daſ in ſa
ctū cū res in aliā rem eſt mutata:vt ex pixala ſa
ct⁹ ē ſcyphus. Si vo in forma ſua ſit rei vendica
no locū h₃:ſi alieneſ qđ ex lege datur.

¶ Actio de pauperie ɔpetit aduerſus eū cuius
aial dānū dedit ɔ naturā ſui generis.vbi gſa:vt
ſi equ⁹ nō ex loci anguſtia:vel nō īſtigat⁹:calce p
cuciat.l' bos cornu petat ex naturali feritate.Se
c⁹ tñ ſi īſtigat⁹ l' ex loci anguſtia dānū ōderit.Jn
huiuſmodi actōis ɔdēnatōe venit dāni reſarcio
aut in ſolutōe venit ex.l.xij.ta.noxe deditor.vñs
.n. noxali iudicio ſui ſui noīe ɔuēt⁹:ſeruū actori
noxe dedēdo liberaſ.inſti.ō noxa.act.§.i.⁊ ſi aſa
lia noxe dedanſ pficiūt reo ad liberatiōnē.inſti.
ſi qua.pau.ſe.di.Et vtr̄ malit aut ſoluēdo dānū
ſufferat aut alias p noxa det a ial h⁹ p eū ſtat.Et
ɔbanſ hec.ff.ſi qua.pau.ſe.di.l.i.in p̄n.⁊ inſti.eo.
ti.§.i.Et noxa ſignat delictū ſ₃ delinq̄ns vocaſ
noxa.īſti.de noxa.act.in glo.ṽ.noxa.vnde ṽſus.
Noxa delictū delinquēs noxa vocaſ.Et tñ ſepe
vnū ɔ reliquo dī ſeu accipiſ:vt ibidē₃ dī.

¶ Actio ō oppoſito l' ſuſpenſo quo iter eſt vulgo
cui⁹ cāus nocere poterit:daſ aduerſus eū q ī ſub
grūda ɔtecto ve h₃ id appoſitū vl' ſuſpenſum qđ
nocere potuit:cui⁹ ɔdēnatio eſt decē₃ ſolidoꝝ.ff.
de his qui deie.⁊ effu.l.ſi vo.§.ait p̄tor.

¶ Actō de effuſis ⁊ eiectis daſ aduerſus cū ex
cui⁹ hītatōe vel hītaculo aliq̄d effuſu₃ vl' eiectu₃
ē ɔ iter publicū.vñ dānū datū alicui trāſeūti re
ſtaurādū ē ī duplū.⁊ ſi liber hō ide piſſe dicaſ in
q̄nq̄ginta aureos hec daſ actio.Si vo nocitū eſt
libero hōi daſ q̄tū vī iudici ex bono ⁊ equo ɔpē
ſatis ipēſis factis ⁊ opib⁹ qb⁹ eſt cariturus inuti
liter.ff.de his q deiecere:vel effu.l.i.in p̄n.

¶ Actō edilicia ɔpetit mīſ₃ mōis.Et p⁹ ſi res vē
dita:ſit ſ dibita pp viciū ſiue morbū.nec tñ a vēdi
tore ſſtituſ p̄ciū ēptori cū actōib⁹ ⁊ aliis q̄ ediles
īhibēt.⁊ ī h cāu ē ppetua.ō hac hī.ff.ō edi.edic.l.
ediles ī p̄n.§.i.⁊ ſi.⁊.l.ſtud.i₃.rñſo.⁊.l.ſ dibitoria
e.ti.Scđo ɔpetit qñ ſit vt ſi res vendita nō pl₃ vt
reddaſ.⁊ tūc eſt tpal' vſq₃ ad.lx.dies:vt.ff.eo.ti.l.
q ſi nolit.§.ſi q̄d ita venerit.Tertio ɔpetit ſi ven
ditor nō vult tradere ſuū:vl' mācipiū l' iumentū
cū ornamēto cū quo oſtēderat tpe venditōis pro
ipſo ornamento vl' vt fiat redibitio rei p̄ncipal' pp
acceſſoria:⁊ tūc ɔpetit ēt vſq₃ ad.lx.dies.ff.e.ti.l.
ediles in p̄n.§.vēdendi.Quarto vo ɔpetit qñ eo
loco quo iter ē vulgo h₃ qs canē:lupū.vrſū:aprū:
verrē:pātherē:leonē ⁊c.l' aial aliud qđ nocē poſſ₃
ſiue ſit ligatū ſiue ſolutū.ff.e.ti.l.hi enī₃.§.deinde
aūt.vide de his Guil.in Spe.in tractatu libel.ō
emp.⁊ ven.§.nunc dicendū eſt.

¶ Actio ō ſupficie ī rē ɔpetit ei q ſupficie₃ h₃ in
alieno ſolo noīe ɔducti ad repetendū ſupficie₃
poſſederat.ff.ō ſupfici.l.i.§.q ſupficie₃ ī ſi.⁊.§.ait
p̄tor ver.⁊ ſane.

¶ Actio empti ɔpetit emptori ad re₃ repetendā
quā emerat ī q̄ venit ɔmodū qđ acceſſit.Et ſi q
ī ſpāli pacto ɔphēdiſ in hac actōne attendiſ pu
q̄ſq₃ ſibi paciſcaſ.ff.de act.emp.l.emptor in p̄n.⁊
inſti.de emp.⁊ ven.§.ſ₃ nr̄a in ſi.Nūc ɔria ē a
tio vēditi q̄ ɔpetit venditori ad petendū p̄ciū ⁊ in
tereſſe ⁊ vſuras tpe more pūt inter ptes ɔuent
ſeu ɔctū eſt.De iſta h₃ in.l.iulianus.§.ex vēdi
e.ti.⁊ de emp.⁊ ven.inſti.in.§.palle.ſ₃ nr̄a.

¶ Actio ex ſtipulatu naſciſ cū ō re certa ī gen
re₃ ī certa ī ipē ſit ſtipulatio:vt īſti.de ṽbo.ob.in
p̄n.iſtā ſi res eēt ſimplr̄ īcerta ſtipulatio ñ vali
ff.e.ti.l.ſta ſtipulat⁹.ī p̄n.Et ſtipulatio ē ɔcept
vt cū rñdes dare ſpōdes:l' ſpōdes te facturū domi
Et ptinet hec ad actōes ī pſonā q̄ oriūſ ex ɔtu
vboꝝ:⁊ hec colliguſ.ff.de act.l.i.§.i.⁊.l.actōn
genera.§.in pſonā.⁊ īſti.de ob.§.ſi.⁊ de act.§.
⁊ ṽ.nāq₃ cū ſiīb⁹.Et nō q actio deſcendens e
ſtipulatōe nō h₃ dilatōe₃ āni ſicut actio de dot
l.i.§.exactor.C.ō re.vxo.act.⁊.§.cū aūt.De ho
Bar.in.l.ſi diuoriū.ff.de ṽbo.ob.

¶ Actōes ex ɔctu ſūt de actōib⁹ in pſonā.inſt
de act.§.i.q̄ naſcuſ ex pacto ſiue obligatio ſi
git ex re vt ɔdītio certi:de nō nume.pecu.ɔditi
certitudinaria:ɔdītio ob cām:actio cōmodati:ē
poſiti:pignoraticia:de qb⁹ oīb⁹ ſuo loco diceſ.S
ue ēt ɔſurgit obligatio ex ṽbis ſicut in actōne e
ſtipulatu qñ res certa ī ſtipulatōib⁹ deducta eſt
Siue ēt oriaſ obligatio ex lr̄is de qb⁹ ɔdītio od
deſidie daſ ī eū q eū ſpe ſuture nūeratōis ſcrib
ſe debere qđ ei nō ē numeratū.Numeratōe ai
ñ ſecuta ītra biēniū nō repetit cyrographū.Et
ītroducta ⁊ excluſa exceptōe nō numerate pec
nie cū minime cogaſ ſoluē qđ ſcripſit ſe hr̄e ſu
ēt oriaſ obligatio ex ɔſenſu velut:ēpti.vēditi:l
cati:ɔducti:p ſocio:mādati.pſcriptus vbis:⁊ act
ɔſtituta pecuniaria.Nec nō actō ī factū ō iuſt
Et de his actōib⁹ in ɔpriis locis ſm ordinē pa
bit.Et iſte ſunt ſpecies actionū in pſonā q̄ oriu
tur ex ɔctu ſiue re ṽbis.lr̄is:aut ɔſenſu:obligat
oriaſ.De qbus vide.ff.de act.⁊ ob.l.i.⁊.ii.⁊ īſt
de obliga.§.i.cū.§.⁊ ti.ſe.vſq₃ ad ti.ō obliga.q̄
quaſi contrac.naſ.

¶ Actiones ex quaſi ɔtractu ſunt de actōib⁹ in
pſonā.inſti.de act.§.i.cu₃ ibi no.q̄ neq₃ ex pact
neq₃ ex maleficio oriunſ:ſ₃ tñ maiore₃ hñt cōu
nentiā ⁊ affinitate₃ cum pactis q̄ cū maleficiis
⁊ ſunt iſte.ſ.conditio indebiti.conditio libere a
tionis.

¶ Actio negociorum geſtoꝝ:tutele:ſubſidiaria
cōmuni diuidūdo:finiū regundoꝝ:familie herc
cunde:petitio hereditatis directa:⁊ vtilis poſſe
ſoria:fideicōmiſſaria:⁊ actio ex teſtamēto.De h
oībus.ff.de actio.⁊ obl.l.de maleficiis.§.ſi qu

seqūētis. ꝛ. §. sequē. ꝛ insti. de oblig. que ex quasi contra. nas. cū ibidē no.

¶ Actio de peculio. ꝛ qđ iussu: ꝛ de ī rē verso: actio tributoria: institutoria: exercitoria. actiō funeraria: ad exhibēdū: de tigno iniuncto: actio ī factū de rei vendicatiōe: actio de pauperie. īterdcm̄ quorum bonorum: vti possidetis. vtrobi. interdcm̄ saluianum. De quibus omnibus require ī loco suo.

¶ Actiōes vl' obligatiōes ex maleficio sunt actiōnes in psonā: insti. d' actiō. §. i. cū ibi notatis. qbus delicta hominū coherceī qđ publice vtilitatis interest. ff. de fideiusso. l. si autē co. §. fi. ꝛ. ff. ad. l. aqui. ita vulneratus cū simi. vt est cōditio rei furtiue. Actio arborum furtī cesarū: actio furti: actio vi bonorum rap. actio. l. aquile: actiō iniuriarū: qđ metus cā: d' dolo: actio serui corrupti: actio rerum amotarum: conditio ob turpē cām: interdcm̄ vn̄ vi: iterdcm̄ quod vi: aut clam: interdictum de libero homine exhibendo: de vxore ducenda: de liberis exhibendis: interdictū quorum legatorum: interdictū prohibitoriū ne quid in flumine ripa ve publica: interdictū: de itinere actuqꝫ priuato. De quibus omnibus require de. J. loco suo.

¶ Actiōes vel obligatiōes ex quasi maleficio sūt actiōes i psonā: insti. de actio. §. i. q̄ neqꝫ ad pacta accedūt neqꝫ ad maleficia: sunt tn̄ similiora maleficijs q̄ pactis: vt actio in fcm̄ aduersus iudicem qui litem fecit suā: ꝛ actio in fcm̄ de electis ꝛ effusis. Et actio in fcm̄ de dolo ꝛ furto eorū ministerio quorū qs cauponā aut stabulum: aut nauem exercet. ff. de actioni. ꝛ obli. l. ex maleficijs. §. si iudex. vsqꝫ ad finem. ꝛ insti. de obliga. que ex quasi male. nas. per totum.

¶ Actio exercitoria fm̄ Az. ī sum. c. ii. datur cōtrahentibus cū magistro nauis pp nauigādi necessitatē cōtra exercitorem nauis q magistrū nauī pposuit. quē equū fuit teneri: vt teneī q institorem taberne vel negocio pposuit. ff. de exerci. actio. l. i. Hec ergo actio nō datur cōtra magistrum nauis sꝫ cōtra eū qui magistrū naui pposuit i eā cām i quā ppositus est expresse vel tacite vt in ea l. i. §. nō autē. ꝛ. §. ppositio igiī. Est autē magister cui totius nauis anchora ꝛ cura mādata ē. l. i. §. magistrum nauis. qui in vulgari lombardorum ꝛ puincialiū comitus dī. ꝛ in theutonico ꝛ ī almanico. styerman dī. Nec distinguiī an iste magister sit liber vel seruus maior vel minor. Et sibi ipu tatur qui cū ppoīuit. vt. l. i. pallegata. §. cuius autē conditionis. Sed exercitor dī is ad quē obuentiōnes quotidiane aut reditus questus ꝛ vtilitates nauis puenīūt ꝛ ptinent. vt ea. l. §. exercitorē sine verus dn̄s nauis sit siue a dn̄o nauis cōduxerit ad tps vel ī ppetuū: vt ē ibidem.

¶ Actio estimatoria l' extimatoria. i. actio pscriptis verbis sic cognominata: ē actio que estimatione ppoīt gratia dubitatiōis tollēde qn̄ res estimata vendenda datur. Dubitatum enim est: an ex vendito sit actio: an ex locato. an ex conducto: an mādati: vt si rem meam do tibi: ꝛ estimo vt eā vēdas pro decem: ꝛ inde decem reddas mihi aut rē vt no. ff. de esti. act. in rubro. ꝛ. l. i. ꝛ insti. de actiō. §. actionum.

¶ Actio ex testō: non solū scripto heredi cōpetit ad petendū hereditatem. Sed ēt ꝯ heredē scriptū legatarijs ꝛ fideicōmissarijs. C. cōia d' le. ꝛ fideicōmis. l. i. Et sapit naturā actiōnis bone fidei. l. i in nos. C. ex qua cā. in integ. res. non ē ne. Lō dicit Bar. qꝫ re vera ē stricti iuris: cū nō numereī iter actiones bone fidei. i. §. actionū. isti. de act. vt no. ipse in. l. huiusmodi. §. edes. ff. de leg. i.

¶ Actio familie herciscūde iter eos cōpetit q cōmunē habēt hereditatem diuidendā. ff. fa. hercis. l. i. ꝛ. ii. Et dī familieherciscūde: idest hereditatis diuidende: fm̄ Az. in sum. vt not. ff. eo. ti. ī rubro. Nomē autē familia quandoqꝫ poniī p cognatiōe. vt cū dī. illi sunt de familia Priami. Et qn̄qꝫ p seruitute ꝛ potestate: vt cū dī paterfamilias: filiusfamilias. hic tn̄ p substātia ꝛ hereditate: vt. C. de ver. sig. l. fi. Sꝫ hercisco ē verbū grecū idē qđ diuido. inde herciscūde. i. diuidende. no. gl. ff. eo. ti. in rubrica. Et vtimur hoc verbo sicut repimus apud antiquos. q gerūdia sua pnūciabāt i vndo: vtle gundo: audiundo: diuidū herciscūdo fm̄ Az. i sū. sua. Et ita ēt hodie dicē possum' familieherciscū de p familieherciscēde.

¶ Actio fauiana ꝛ pauliana habite sūt. s. circa actionem calumsianam.

¶ Actio finiū regūdorū cōpetit finibus ad distinguendū vel ad iudicādum. ff. eo. ti. l. i. §. iudici. l. se. inter eos qui agros confines habēt vel pdia. isti. de actio. §. itē finium regundorū. ꝛ hꝫ locum i rusticis predijs tm̄. ff. eo. ti. l. ij. ꝛ nō i vrbanis. qꝛ vrbana predia nō sunt ꝯfinia sꝫ vicina qꝛ parietib' distingui cōsueuerūt: sed confinia dicimus q̄ adeo sunt pxima vt nullus paries ī medio iterponaī. ff. eo. ti. l. sed ꝛ si loci. §. i iudicio. cū ibi notatis. Urbana pdia dicūtur oīa pdia q̄ hn̄t ī edificia etiam si sint in villa: qꝛ vrbanum pdium non facit locus sed materia habitādi causa facta. Unū si in vrbe edificiū causa nō habitandi: sed gratia reponēdo rū fructuum fiat: dicetur prediū rusticū. Sꝫ ꝛ hortū in edificijs constituti: nisi sint plurimi reddittus vinearij forte: ꝛ sic olitorie ꝯtinenī appellatione vrbanorum pdiorum. ff. de ver. sig. l. vrbana. Rustica autē pdia vocātur agri ñ habētes edificia. Et si iter te ꝛ me. ꝯ quē ago finiū r gūdorum via publica vl' publicū iter venit: nō habet locū hec actio qꝛ confiniū nō intelligiī. secus si riuus priuatus interuenerit: quia finiū regundorū agi potest cōtra dn̄m riui. ff. eo. ti. l. sed ꝛ loci. §. fi. cū. l. se. ꝛ ibi no. Est autē hec actio duplex: quia vterqꝫ est actor ꝛ reus. de pba. ex literis. ff. eo. ti. l. iudicium. l. cōt

diuidũdo ⁊ fam. her. ⁊ l. iter cohẽ des. §. si familie ff. e. Itẽ ẽ mixta. qr est ĩ rẽ ⁊ in psonã isti. de actõ §. quedã ergo ⁊ §. itẽ finiũ regũdoꝝ.

Actio funeraria: ɔ herede vł bono. possessorẽ dat. ff. de reli. ⁊ sumptu. fune. l. ⁊ si quis. §. fi. ⁊ datur ei qui funerauit. nõ vt heres defuncti: sed cã pietatis. ff. e. ti. l. sed iterduz. ⁊ §. si qs. cũ ibi no. p hanc eni actõnẽ veniũt tesciende expense ibidẽ a funeratoꝛe facte.

Actio furti manifesti. sm Az. locũ hz qñ fur rẽ tenẽs visus vel dephẽsus fuerit siue ĩ publico siue in priuato vel a dño vel ab alio añq̃ pueniat ad locũ quo pferre rẽ destinauit. Si talis dephẽdatur vel cũ re videat: ⁊ ad eũ deprehendẽdũ occursuz sit ei lz abiecto furto aufugerit furti manifesti tenet. l. si qs. §. cẽsus. ff. eo. ti. nisi surripiẽtis mitet̃ statim vt tu mihi surrupuisti in seruitute: ⁊ ma numisius dephenderis cũ re furtiua priusq̃ eo loco pertuleris quo destinaueras illo die manere cũ furto tũc fur es manifest9. Hec oĩa dñr ff. de fur. ⁊ d pe. di. i. c. vulgaris. vtz q ptez aceruũ frumenti furat totius aceruũ furtũ faciat. Et datur actio furti manifesti in quadruplũ. insti. d obli. que ex male. §. pena manifesti.

Actio furti non manifesti cõpetit qñcũqz p̃dictis modis furtũ nõ manifestuz pbat. ff. e. ti. l. manifestum. instit. de obli. que ex ma. naſ. §. nec manifestuz. Et ẽt si vidisti furtũ fieri: ⁊ te tamen abscõdisti cũ furtũ faceret ne te occideret nõ ẽ manifestum. ff. eo. ti. l. si quis ĩ seruitute. §. ceterũ. Et datur hec actio in dupluz. insti. de obli. que ex ma. naſ. §. pena: prealle.

Actiones hr̃ditarie dñt que transeunt ad hr̃des vel ɔ heredes. sm Az. Itez que ab heredib9 incipiunt vel cõtra heredes: Ut ãt plene sciat q̃ transeunt ad heredes vel nõ: distingue aut nascitur actio ex maleficio vł quasi. aut ex cõtractu vł q̃si. put ɔsequit Az. ĩ sum. eo. ti. ⁊ sm Pla. ĩ sũ. sua. e. ti. his actõibus ɔuetuñt hi q succedũt ĩ ius ⁊ nõ hi q succedũt ĩ rẽ: vt donatarij vł legatarij.

Actio in fcm̃ aduersus iudicẽ qui litẽ fecit suã dat aduersus iudicez q p ĩpiriã male iudicauit in quãtũ iudicat ad religionẽ videbit esse ex q̃si maleficio isti. d obli. que ex quasi ma. naſ. ĩ pn. ⁊ ff. d var. ⁊ extraoꝛ. cogn. l. fi. Si vero dolo malo iudicauit vere ẽ ex maleficio obligatus actõe ĩ fcm̃ vel actõe de dolo ad oẽ iteresse ei quẽ lesit ⁊ ĩfamis ẽ. Itez tenet cr ie falsi qđ penã deportatiõis vł vltimi supplicij cõtinet: sm Az. pbant hec. C. d pe. iudi. q male iud. l. ii. ⁊ ibi nota. ĩ gl. fi. iuncta au t. nũ no iureiñdẽ posita ⁊ l. si filiusfamilias. ff. de iudi. Iudex ãt ecclesiasticus male ĩductus p grãz vel per sordes ab executiõe officij p ãnũ est suspẽsus ⁊ ad estimationẽ p ti quã lesit nihilominus condẽnandus. Et si durãte suspensiõe se diuinis igessit irregularis ẽ nec cũ eo nisi p sedez apostolicã poterit dispẽsari vt ĩ. c. cũ eterni. d re iud. li. vi.

Actio in fcm̃ de eo qđ certo loco dz. vbi aliqd ẽ pmissuz dari certo loco si iudiciũ ĩ isto loco pñtia nõ posit. introducta tñ ẽ qdã actio arbitraria vt posit ẽt in alio loco agi. Pretor. n. aliquñ arbitrat nõ posse ɔuẽire debitorẽ ĩ alio loco ĩ q̃ loco destĩato solutiõ. ⁊ hec actio arbitraria ẽt de natura e stricti iur ĩ qua habita ɔsideratiõe naturã actionũ stricti iuris qcqd eẽt omissuz dẽret haberi omissuz: tñ in illa venit ẽt qcqd equũ ⁊ iustũ visuz fuerit religioni iudicãtis. ⁊ pp hoc appellatur hec actio arbitraria irregularis. qr ɔ naturã aliaꝝ actionũ stricti iuris ẽ: ⁊ hoc ẽ qđ dič gl. in rubrica. ff. d eo qđ certo loco. qđ sit actõ irregularis.

Actõ ĩ fcm̃ ex edicto ptoris d alienatiõe iudicij mutãdi cã fcã dat ei ĩ cui9 fraudẽ ⁊ illusionẽ fcã ẽ alienatio: ⁊ suis heredibus. aduersus eũ q rem alienauit. quẽ ad iteresse cõuenit quãti iteresset actoris corã ordinario vel delegato. de q̃ Gof. ĩ sũ. de alie. iudi. mu. ca. fac. ⁊ c. i. e. ti. in gl.

Actio ĩ fcm̃ d dolo ⁊ furto eoꝝ quoꝝ musterio qs cauponã aut nauẽ vł stabulũ exercet dat aduersus eos q psunt caupone aut naui vel stabulo. q qm̃ officio maloꝝ hoĩuz vtunt ĩ duplo tenent eius qđ dolo aut furto eoꝝ ɔmissum ẽ ĩ rebus quas saluas fore receperũt. ff. nau. cau. sta. l. i. ĩ pn. ⁊ §. itẽ põponi9: ⁊ l. ⁊ ita. §. idẽ. ⁊ §. au ptor iucta. l. fi. §. hec actio. e. ti. ⁊ ff. fur. aduct. nau. ca. sta. l. i. ⁊ isti. d obl. q̃ ex ma. naſ. §. itẽ exercitor.

Actio ĩ psonã dr ɔditio qñ ɔtẽdis aliquẽ dare aut facẽ tibi oportere. Qñ vero agis vt restituat tibi res tua: ⁊ spãle nomẽ accipit ⁊ in deposito ⁊ simpliciter actio psonalis ⁊ nõ cõditio. Hoc autẽ nomẽ ɔditio ĩde descẽdebat: qr oli iudicia erãt ordinaria. ⁊ certa verba. ⁊ que oportuit ɔdicia. dr dici: vt si qs cadẽt a sillaba caderet a tota cã. Sz postea ille solẽnitates ĩ disuetudinẽ abierũt: sz nomẽ remãsit vt adhuc ⁊ psonales actões q̃ totle nibus vbis interptabãt cõditiones vocent. ⁊ hec colligunt isti. de act. §. appellamus: cũ ibi no. ⁊ ff. e. ti. l. actionũ genera. Et haꝝ actionũ genera qdã nascunt. ex ɔctu: quedã ex q̃si ɔctu. qdã ex maleficio qdã ex quasi male. isti. de obl. §. seque ⁊ de act. §. omniũ. Require scilicet de oibus his supra actões ex cõtractu.

Actio in rẽ dr vendicatio rei. s. qñ dicis rẽ de qua agit tuã eẽ: ⁊ aduersarius dicit vel oñdit ipsam rẽ esse suã. ff. de actio. ⁊ obl. l. actionũ genera: ⁊ isti. e. ti. §. appellamus p allegato. Et hac actionũ alia ẽ directa ĩ rẽ actio: vt rei vẽdicatio: actio ɔfessoria: ⁊ negatoria. Alia est actio ĩ rẽ vtil. que sunt actões de dñio: non directe: sz vtiles q ex equitate dant qñqz: nõ dñus vt sunt publiciane que ex diuersis causis cõpetunt ⁊ actio p q̃ requirunt an actor iurauit: ⁊ actio ĩ rem de lupicie: ⁊ actio fauiana: ⁊ pauliana: ⁊ calusiana. ⁊ actio ĩ rẽ q̃ ɔpetit iter dñm tabule ⁊ pictorẽ. Sunt ⁊ alie ĩ rẽ actões in qbus non de dñio: sed de ps

pꝫnoīe agit sicut seruiana ⁊ q̄si seruiana: ꝙ gb⁹ vide loco suo. Et nota ꝙ actio psonalis nō seqt fundū. ff. de ꝯhē. emp. ⁊ vendi. l. minus. §. lucius ticius. ff. ad trebel. l. i. §. si odio. ff. de iudi. l. fideicō missa. §. tractarī. C. de ser. l. ii. §. pinde. ⁊. ff. ꝺ ab. ind. mu. cau. fact. l. iii. §. opus. ī gl. p Dy. i. l. si. ff. ꝺ no. ope. nūc. Itē actio psonalis ē ita affixa ossib⁹ creditoris ꝙ ī aliū trāsferri nō pt nisi fictōe iuris ff. de pecu. l. si quis ergo.

¶ Actio iniuriaꝝ cōpetit ei q̄ iniuriā passus ē vt nota. isti. de iniur. ī rubrica. cōtra eū qui intulit iniuriā: vl' iferri pcurauit isti. eo. ti. §. nō solū. ⁊ pulsauit vel vberauit vel famosū carmē ad alteri⁹ cōtumeliā scripsit. vel quoquō iniuria aliquē afficit. isti. eo. ti. §. iniuria. In q̄ iudex cōdēnabit quāti actor iurauerit se nolle illā iniuriā sustinuisse p missa ē iudicis taxatōe. isti. eo. ti. §. pena. ⁊. ff. eo. ti. l. isti noībus. Quidā eni dicūt ꝙ iurare ꝺꝫ se nō voluisse de suo pdidisse tot vel tm̄ ꝙ talē iniuriā sustinuisse. Et hoc vr̄ approbare Hostiē. in sū. de iniur. ⁊ dā. dato. ⁊ Spec. e. ti. Alij dicūt ꝙ sufficiat eū iurare sic: ꝙ nollet lucrari tot vel tm̄ p eo ꝙ talē iniuriā sustinēt: vel sustinuisset. Primū tm̄ vr̄ verius. Et actio iniuriaꝝ ex pacto non nascit: sed ex cōtumelia. l. si vnus. §. sed si pactū ff. eo. ti. vbi tex. iquit nō eni ex pacto iniuriaꝝ nascit actio sed ex cōtumelia. Et ex bono ⁊ equo ⁊ dissimulatōe abolet. Nā si qs iniuriaꝫ reliquerit hoc est si stati passus ad animū nō reuocauerit postea ex penitētia remissa iniuriā nō poterit recolere. l. nō solū. §. i. ff. de iniuri. Et neqꝫ in hr̄dē neqꝫ hr̄dibus daẗ. l. iniuriaꝝ actio. ff. eo. ti.

¶ Actio institoria fm Az. daẗ ei qui cū aliquo ꝯtraxit in ea negociatōe in qua ppositus est: ꝯ eū q ppōsuit: aliquā statiōnē vel negociationē gerēdam: siue ꝯhēntibus cū pposito siue prepositus sit expresse siue tacitus. ff. de insti. act. l. i. ⁊. ii. ⁊ l. aut §. nō. isti. cū ibi no. ⁊ dr̄ institoria ab istitore ppositio sicut exercitoria nomineꝫ a ppōnēte. institu. qd cū eo. ꝙ exercitoria. ⁊. §. se. Nā institor dictus est ex eo ꝙ negocio gerēdo istet nec refert an taberne sit ppositus: vel cuiqꝫ alteri negociationi. vt ff. e. l. qcūqꝫ ⁊. l. istitor. ⁊ istitor dr̄ ille qui tabernis mercis vendendis vel alicui alteri negociationi ppositus est.

¶ Actio legis aquilie duo ꝯtinet capita vel tria li. vnū nō sit ī vsu. vt. ff. eo. ti. l. si seruus seruū. §. huius legis. ⁊ insti. e. ti. Primū caput ē de fmis occisis vl' q̄drupedibus. qui numero pecudū cōtinenẗ: vt ī. l. aquilia. ff. eo. ti. vbi dr̄ de aialibus q̄ congregatim habenẗ ⁊ pascūẗ sicut oues capre ⁊ eq̄ mulez boues ⁊ asini. Et fm Labeonē sues: sed nō canes. Et longe minus bestie fere vrsi ⁊ leones ⁊c. sꝫ elephātes ⁊ cameli q̄si mixti sūt. Et ideo pīo capite eos cōtineri oportet quo casu tāti sit condemnatio quanti plurimi ipsa res valuit anno preterito: vt ī dicta. l. aquilia. ff. eo. ti. ⁊ isti. eo. ti. ī pn̄. Secundū caput qd non est in vsu: hoc nō ponit vt. ff. eo. l. si seruus i. §. huius pr callegato. vbi dr̄ huius legis secundū quidē caput in desuetudinē abijt. Sed tertiū caput huius legis est ꝺ ceis vulneratis feris bestijs occisis ceterisqꝫ rebus ruptis: vt veste vase ⁊ similibus. Quo casu ꝯdemnatur qui dānū vedit quāti res fuit trigita diebus retro rei pcīū ⁊ valorē estimādo. vt dicta l. si seruus seruū. §. tertio āt capite. ⁊ isti. eo. §. capite tertio. cū. §. seque. Et ī hac actione si qs dānum se dedisse īficiaẗ. i. negat: condēnatur in duplum. ff. eo. l. i. §. i. dr̄ aūt lex aquilia ab Aquilio plebis tribuno: fm Isidorū li. v. qui ipsam ī monte Auētino. tpe discordie populi ⁊ plebis constituit. ff. eo. l. i. ⁊ postmodū concordia facta vice legis est habita.

¶ Actio mādati directa: cōpetit mādatori: ⁊ eius heredi. ff. eo. ti. l. si vero. §. fi. ⁊. l. si mādatori ei ꝫ. primo rñso. ⁊. §. i. Cōtra mādatariū vel pcuratorē post mādatū susceptū. ff. e. l. si nō remunerādi. §. i. Et iquātū iterest id scm̄ eē quod mādauit puta mādatū vt fundū emeres si mea itererat em. teneberis post mādatū susceptū tamē si eundē fundū ego ipse emo: vel alius mihi. neqꝫ iterest aliō cessabit hec actio fm Az. ff. eo. ti. l. si procuratorē §. mandati actio.

¶ Actio mādati ꝯtraria: cōpetit mandatario. ff. eo. ti. l. si vo nō remunerādi. §. cōtrario. vel pcuratori ad expēsas aduersus mādatorē quaten⁹ fines non ē egressus. Si vo aliud erogauerit vtiliter ī eo si habet mādati iudiciū: sed tm̄ negocioꝝ gestorum: fm Mar. licet Jo. ⁊ Accur. cōtra pūt legi. ⁊ no. isti. eo. ti. §. is qui. ⁊. ff. e. l. sed pculus eū. l. sc. ī pn. ⁊. C. ꝺ negocijs gestis. l. fi. in gl. vltima. Si vo mādaueri tibi: vt mihi fūdū emēs ēt si nōdū pciū solutū agea mecū mādati: vt suscipiā obligatōes qua teneris venditori. Nā ⁊ ego agere possū vt cedas mihi actionē empti. ff. e. ti. l. si mādato meo primo rñso. Cōpetit ergo breuiter actio mandati directa cōtra illū qui mādatū suscepit ad iplendū: cum primo cogi nō posset ꝙ susciperet mādatū. tn̄ quātū iterfuit mādatorio fcm̄ fuisse qd mādaẗ. Et rursus ipsi mādatario qui mādatū suscepit cōpetit actio mādati cōtraria ad ipensas si quas fecit rōe mādati susceptū: si fines mādati ñ excessit. sꝫ si mādatū excessisset ī expēsis factis nō repetet ipsas p huiusmodi actionē.

¶ Actio negatoria. require. ꝯ. actio confessoria.

¶ Actio negocioꝝ gestoꝝ duplex ē. s. directa ⁊ ꝯtraria. vnde actio negocioꝝ gestoꝝ directa: ē q̄ agit dn̄a rei geste ꝯ eū qui negocia eius gessit vt administratōnis rōnez reddat: vt puta si ego fui absēs. ⁊ negocia mea ceperūt eē dserta ⁊ male se hēbāt: tu hoc videns absqꝫ mādato a me recepto mei cōteplatōe ex amicicia quā ad me hēs gerebas negocia mea: mihi daẗ hec actō negocioꝝ ge. directa ad hoc vt reddas mihi rōez administrato

nis vt.ff.de nego.ge.l.i.⁊ instit.de ob.que ex q̃si con.na.§.i.⁊.§.sicut.

¶ Actio negocioꝝ gestoꝝ ꝯtraria cõpetit illi qui sine mãdato se immiscuit alienis negociis gerẽdis aduersus dñz negocioꝝ ad repetẽdũ expẽsas negocioꝝ gestarũ e factas. Et veniũt oĩa que expẽdit de suo necessario vel vtiliter: nõ tñ voluptuose: ⁊ hec colligũt.ff.e.ti.l.ij.cũ ibi nota.

¶ Actio de peculio vel peculiotenus cõpetit ei q cũ filiofamilias vl' seruo peculiũ habentibus ꝯtrxit.ff.qd cũ eo.l.i.cũ se. Que p⁹ mortẽ filij vel serui ẽ ãnalis: ⁊ nõ post emãcipationẽ: manumissionez vel alienationẽ.ff.qñ actio d̃ pe.est ãna.l.i.§.quãdiu vbi dr̃. Quãdiu filius vel seruus i ptãte est de peculio actio ppetua est. post mortẽ aũt eius vel postq̃ emãcipat⁹ manumissus alienatus ve fuerit tpalis eẽ icipit.i.ãnal'.⁊ ꝯpetit hec actõ aduersus dñz vl' prez: vt no.ff.de pecu.l.i.§.verba.

¶ Actõ noxal' fm Az. dr̃ actõ que nascit' vl' oritur ex delictis seruoꝝ.ff.eo.ti.l.i.⁊ isti.eo.ti.i pñ. Et dr̃ noxalis a noxia qd significat ipm delictũ. vel a noxa qd dr̃ ipse deliquens.ver.ius. Noxia delictũ deliquens noxa vocat'.

¶ Actõ pignoraticia directa cõpetit debitori ꝯ creditorẽ.insti.q.mo.re ꝯtra.obliga.§.fi.vel ꝯ ei⁹ tutorẽ vel curatorẽ si pignora acceperũt.ff.eo.ti. l.si solutũ.§.fi.⁊ hz locũ soluto d̃bito ⁊ aliter satisfacto.quẽadmodũ voluit creditor. lz ñ sit solutũ: vt si pignora alia data sunt creditori vt a primis recedat vel fideiussores siue reos alic vl' p̃cuñ enã nuda ꝯuẽtio sine p̃cio vel pacto. Quotiẽs ei vult creditor recedere a pignore vl' satisfactũ sit vt ipe velit l' voluit cautũ ẽ.l.i h⁹ ꝯcept⁹ sit sui facilitate fm Azo.vt.ff.c.ti.l.si rẽ.§.emẽs.⁊.l. necessarias §.si vnus. Per hãc ergo actõnẽ debitori repetit expẽsas si quas fecit i re pignorata obligata nisi eadẽ res sit ampla ⁊ ad modicum ẽt fuerit alij pignorata quasi in nullo captus sit qui pignora secundo loco accepit.

¶ Actio pignoraticia ꝯtra datur creditori ꝯ debitorẽ: ⁊ dat' ad multa. Si eni decipiat' a debitore vel ipsa re vel eius pposito: quia obligauit rẽ alienã vl' alij pignoratã.ff.eo.ti.l.tutor.§.ꝯtraria tñ eta.l.si quis i pignore.§.fi. Et si d̃bitor maliciose versatus sit obligãdo es vel stagnũ p auro vl' argẽto.ff.eo.ti.l.i.§.si quis.⁊ i.§.p̃ calle. si quis i pignore scdo rũso. vl' si obligauit seruũ per quẽ dãnũz datũ ẽ: puta furtũ. vl' aliud huiusmodi.⁊ hoc si sciuit tenet' i solidũ.idest i totũ. secus si ignorauit: q2 tũc liberabitur noxe deditõe: scilicet dãdo seruũz p noxa. In his cõpetit hec actio fm Az. ⁊ alios. Hec pbant'.ff.eo.ti.l.si seruus pignori. Itez fm Azo.agit creditor actione pignoraticia si seruos pignoratos artificijs isstruxit.si iceperãt i hteri ãteq̃ pignorarent'. vel debitoris volũtate creditor eos istruxit. Sed si nihil horum intercessit si quid artificijs necessarijs eos instruxit fm Azo.erit actio ꝯtra.ff.eo.ti.l.si seruus.

¶ Actio aũt pignoraticia vtilis fm pla. dat' ei q ipignorauit rẽ alienã sine consensu dñi: ⁊ postea dñs pignoris est.ff.eo.ti.l.rẽ alienã.⁊.ff.d̃ pigno. l.i.§.i.⁊.l.si ticio: cũ se.q.⁊ tã directa q̃ illa dãt principali ⁊ suis heredib⁹: ⁊ ꝯ heredes creditoris. vt ꝓbari isti.de ppe.⁊ rẽ.act.§.nõ aũt nincta.l.ex ꝯctu.ff.de act.⁊ obl.⁊.l.i.§.creditor.⁊ isti.q.mo.re cõtra.obli.§.fi.

¶ Actio p quã q̃rit' an actor iurauerit fm quosdã dat' ei qui cũ peteret rem suã delato sibi iureiurãdo ab aduersario: eã suam eẽ iurauit. Ab co eni rem suã petit actione i fctũ qui iurauit suam eẽ.ff.de iureiu.l.nã postea.§.i.⁊.§.fi. Si vero rez suã sibi traditã postea amisit: ⁊ ille qui detulit iuramentũ eã hact⁹ sit aduersus eũ publiciana cõpetit actio ex li.feu.de publi.act.l.eũ q.§.petenti. vbi dr̃. Si mihi petẽti rẽ iurasiurãz detuleris. Iurãte vero q3 rẽ meã esse cõpetit ti ibi publiciana aduersus te tñ q̃o hoc debeat itelligi: ibi no.plene ⁊ solet in iurãdũ referri ei q detulit.C.de re.cre. l.generaliter.§.oẽ.v.sed iuramẽto.

¶ Actõ es p̃iudiciales i rẽ eẽ dñr p quas queritur: an quis liber sit: an libertus. ⁊ i partu agnoscendo. vt in.§.p̃iudiciales.isti.de actio. Sz illa p quã q̃rit'.an aliquis sit liber; parti ciuilẽ cãm obtinet parti p̃torã. Ciuilẽ ãt fm formã dñi qua i ca dr̃ recte agit'. Et p̃torã fm formã ⁊ modũ petẽdi: q2 tũ a teipo ñ ab alio petit possessor. Cetere vero due formã capiũt ex p̃toria iurisditione: ⁊ in rem dñr eẽ ad istar actionũ de seruitute: q2 i hac de iure patronatus i re: in illo ꝓprietatis iure agit'. ⁊ p̃iudiciales dñr. q2 quẽadmoduz exceptiones actionibus opponũtur: ⁊ ante p̃mã qõnẽ terminantur. Si autẽ quare nõ exceptiones sz actiones dicant' qs querat: hãc cãm accipiat: q2 nõ est exceptio nisi sit actõis exclusio. He ṽo p̃iudiciales nullam actõem excludũt sed nõ ꝯpetere dicunt': ⁊ iõ actiones dicũtur ⁊ nõ exceptõnes. verbi gratia actões dicũtur ⁊ nõ exceptões. verbi grana preiudiciales actões pro tanto dici possunt q i ipsis tractatur de magno preiudicio: vel quia questio in mote preiudicant vt agis contra me ⁊ aliquid petis oppono tibi questionem status dicendo q es filius meus vel seruus i potestate mea constitutus aut libertus.⁊ sic de consimilibus. Et preiudicabit actõi me ꝯ tue mote. Sunt ⁊ alie i rez actiones i quibus nõ dr̃ d̃ dñio sz de iure pignoris agit' vt seruiana ⁊ q̃si seruiana.reqre i loco suo.

¶ Actio p̃scriptis verbis ex ꝯctõibus innoiatis descendit.vbi.s. causa eã subest sufficiens ad actõez i troducẽdaz.⁊ cũ negociũ nõ cadit in certũ ⁊ speciale nomen ꝯctus. nec eã huiusmodi actionis exprimit': Cetere huiusmodi actiões exprimũtur sic: do vt des: facio vt facias: do vt facias: facio vt des. Ex quib⁹ nascit' actio p̃scriptis vbis nominata: alias ciuilis: Qñ mihi aliquid adest vl'

aut mihi ñ abest. nec tibi adest. aut si nec tibi adsit
nec mihi absit: ⁊ cesses ipse qđ ꝯuenit inter nos: ego
aut ceterum subsidiũ intentant actio de dolo. Nã
vbi vnus cessat implere. qđ in se est: qđ promisit:
altero implente: locum h₃ hec actio.
¶ Actio ex ꝓtore q̃ sunt ⁊ quot req̃r Spe. ti. de act.
seu peti. ꝑpo. §. postremo. Dicitur aũt ꝓtorie sm Az.
q: a ꝓtore sunt inducte. vt insti. de act. i. summa s₃ eũde.
¶ Actio ꝓ socio q̃ ex vtraq₃ pte directa est com
petit ab vsufructu quez sol⁹ alter sociorum percipit
vel si dolũ ꝯmisit i rebus cõibus. Nã locũ h₃ qñ
duo ineunt cõtractũ societatis. ita q₃ tã lucrũ q̃
dãnũ₃ iter eos cõe est. Et si aliquis sociorum male
⁊ dolose versetur: tũc alteri cõtra eũ dat̃ hec actio.
Est aũt societas sm Azo. duorum vel pluriũ cõuẽ
tio ꝯcta ob cõmodiorẽ vsum ⁊ vberiorez questũ.
Que diffinitio sm q₃ ipse dicit nõ est in legibus:
sed in Marco Tulio reperitur. Nascitur aũt hec
actio demũ societate finita que finitur pluribus
modis: put ꝑ̃scriptur ipse Az. in sum. e. ti.
¶ Actio publiciana ex equitate dat̃ ei qui rẽ bo
na fide emit a nõ dño. ⁊ re sibi tradita₃ bona fide
cepit credẽs vendentẽ tpe venditiõis ⁊ traditõis
dñm eẽ. ff. de publi. ⁊ si res. §. vlti. Et sufficit em
ptori habuisse bonã fide. l₃ venditor malã fide ha
buerit: ⁊ callido ꝯsil o vẽdiderit: vt ea. l. §. ꝑtor ait.
Hic aũt vr̃ cõtradicere auc. C. de ꝑscrip. lõ. tep.
male fidei possore alienate cessat lõgi tpis ꝑscrip
tio. So. habet̃ i gl. i. c. abbate de iudi. li. vi. Si er
go talis emptor añq̃ vsucapiat vel ante ꝯpletaz
vsucapiõez a possione cadit petat rẽ a possore in
re q̃si dñij. Et appel. at̃ actio publiciana a Pu
blicio auctore q ea inuenit. insti. de actõ. §. alie. Ad
hoc vt actor obtineat oportet ꝓbare iustũ titulũ ⁊
rẽ sibi fuisse traditã ⁊ bonã fidez habuisse tpe em
ptõis ⁊ venditõis: qđ p̃sumit̃ nisi ꝯtrũ ꝓbet̃. ⁊ q̃
credat mõ veditorez vl̃ donantẽ tpe ꝯtractus dñm
fuisse. alias publiciana nõ cõpeteret. Permittit̃
aũt tali venditõe ac si vsucepisset vendicare nisi
forte verus dñs possideat vt qdã dicũt. q: excep
tio veri dñij publicianã excludit. Si ãt post vsu
capionẽ a possione cadat. tũc nõ ꝯpetit publicia
na. s₃ ciuil' actio vel rei vendicatio: sm quosdã vti
lis: sm quosdã directa. ff. de publi. l. i. De hac ma
teria vide no. p Jo. an. d sen. ⁊ re iudi. abbate sa
ne. li. vi. i gl. vbi i si. d₃ q₃ rei vẽdicatio ⁊ publicia
na nõ sunt ꝯria. sed diuersa: cũ ad eundẽ finẽ ten
dunt. secus cũ tendũt ad fines diuersos.
¶ Actio publiciana rescissoria: dat̃ ei cuius res
quã a nõ dño emit credẽs eũ dñm vt. s. cũ abñs
erat cã reipublice vel studij: vel peregrinatõis: vl̃
legatõis ciuitatis: vel cã appellatõis ꝓsequende:
vel testimonij ferendi: vel q: i captiuitate fuit. vl̃
alia cã necessaria fuit absens: ⁊ talis res sua: cuz
esset absens vsucapta est: ei ꝓpter necessariaz ab
sentiam intra annum postq̃ reuersus est rescin
dere vsucapionem: vt dicat aduersarium nõ vsu

cepisse qui vsucepit: ꝑ auxiliũ₃ pretoris hoc reme
dium sibi datur. Si autem vere fuit domin⁹ rei
tunc cõpetit ei vendicatio rescissoria. Si vo res
talis erat pignori obligata competit ẽr hipothecaria
ria rescissoria: ⁊ hoc i realibus actõibus. In actõ
ne autẽ personali cõdictio rescissoria. De hac ma
teria vide Guil. in spe. ti. de resti. i. resti. i tractatu
libellorum super verbo s₃ scias ⁊ sequẽti. ⁊ gl. oppria
in verbo dñij vl̃ quasi: circa mediũ. i. c. abbate sa
ne de re. iur. li. vi.
¶ Actio quãti minoris: quedã est ꝓtoria: quedaz
ciuilis. ꝓtoria locũ h₃ cũ qs emit aial vel seruũ₃
morbosũ₃ seu viciosũ₃ qđ ꝑ morbũ vel viciũ mi
nus valet q̃ emptus sit: ⁊ dat̃ ad petẽdũ id quod
minus valet. puta si res nõ eẽt viciosa vl̃ morbo
sa valẽt. xx. nũc ãt valet. xv. ꝓponit̃ hec actio ad
petẽdũ q̃ti minoris iterfuit emptoris. Hoc ãt scias
q₃ de vicio nũq̃ tenet̃ venditor nisi i trib⁹ casib⁹.
Primus ẽ qñ nõ fatẽ ꝓmisit: ⁊ tũc aget̃ ex stipu
latu. Secũdus est qñ sciebat huĩ habere viciu ⁊
emptorẽ nõ admonuit. ⁊ tũc tenet̃ ex empto: vel
q: rediebat̃ vel admittere teneãt. Tertio si tn vi
cio animi sit admixtũ viciũ corporis: ⁊ dat̃ aũt in
tra annũ vtile. S₃ ciuilis actio quãti minoris cõ
petit qñ librũ vel aliã rẽ viciosam vel morbosam
emit ꝓpter qđ res minus valet. ⁊ agit̃ quãti mi
nus esset empturus. ⁊ de hac actõe nihil d₃ i arbor̃
actionũ: sed d pcciona solũ. Vide similiter d hac
materia in spe. ti. de emp. ⁊ ven. §. nunc dicẽdũ₃
q̃. est ⁊ alia actio.
¶ Actio qđ iussu ꝑpetuo datur cõtra patrẽ vel
dñm quorũ iussu cũ filio vel seruo aliquis ꝯtraxit si
ue videatur iussus ad cõtrahendũ: siue ad seruũ₃.
Nec est i ea opus verbis aut scriptura. vel vt di
stinguat̃ sm Azo. an videat̃ iussus vel iussio spã
liter in vno ꝯtractu an generaliter. Vt ita q₃ vo
lens cũ seruo meo geret̃. videor enĩ omnia iussi
seruis si lex certa. i. conditio vel pactũ contrarium
ꝓhibebat. Hab₃ ergo locũ actio qđ iussu qñ dño
viuente vel patre: seruus vl̃ filius ꝯtraxit q: hac
actõe dñs vel pater eo q₃ iussit tenebitur.
¶ Actio qđ metus cã datur ei q ꝓbabili vel iu
sto metu coactus rẽ suã vendidit: tradidit. vl̃ pro
misit: aduersus eũ qui metũ fecit: ⁊ cũ intra annum
erit quadrupli: ꝓpter ꝯtumaciã nolentis rẽ resti
tuere iussu iudicis ante lit. ꝯte. Post annũ vero
simpli. vt i. l. si cu₃ emptore. ꝑmo responso. ⁊. §.
post annum. ff. qđ me. cau.
¶ Actio rei vẽdicatõnis est qñ dicis rem corpo
ralẽ eẽ tuã: vt hunc seruũ hunc equũ hanc vestẽ.
Alia dr̃ vendicatio: quã legiste nõ habẽt que da
tur pro re icorporali vt no. per doc. in. c. examia
ta de iudi.
¶ Actio rescissoria triplex est: vt. s. ⁊ e publicia
na rescissoria.
¶ Actio redhibitoria datur ẽptori ꝯ venditorem
vt seruum vel aial morbosum recipiat ⁊ preciuz

restituat ⁊ daꝫ itra sex mēses vtiles q̄ hec actio
tm̄ sex mēsibus durat: vt. ff. d̄ edil. ed. l. i. vbi gl̄a.
Si vendis mihi aial morbosuz latentē morbum
habēs: vel aliā rē viciosaz tali vicio. quod viciū si
sciuissē ⁊ nullo mō emissem: mihi daꝫ actio ꝯ te ad
hoc ꝙ p̄ciū receptū restituas itra sex mēses: ⁊ rē
tuā morbidā vel viciosaz reassumas. Sz pactū le
gis cōmissorie hꝫ fieri si vendo rē meā tibi sub illa
cōditione. si soluas decē pro ea intra certū termi
nuz: q̄d si nō solueris sit res inēpta: ⁊ mea sic pri
us erat. vide infra lex cōmissoria.
¶ Actio rex amo. cōpetit marito aduersus uxo
rem de rebus cōstāte matrimonio cā diuortij ab
latis. Datur aūt post diuortiū ⁊ continet rei pse
cutionē. Sz si pendente iudicio reitegreꝫ matri
moniū: soluiꝫ iudiciū rerū amotarū. ⁊ si reitegra
to matrimonio iterū fiat diuortiuz remanebit ac
tio rex amotarū ob res amotas prioris diuortij
cā. Et in quo casu actio furti dareꝫ contra extra
neū: in eodem casu actō rerum amotarum locuz
habet dūmodo illa concurrāt vt res mariti dolo
malo amoueanꝫ ⁊ econtra. Itē ꝙ fiat amotio cō
stāte mr̄imonio vel aliquid qd̄ ꝓ amotiōe habea
tur. Itē ꝙ fiat causa diuortij. Datur etiā hec ac
tio contra patrē filio vl' filie quatenus ex ea re lo
cupletior est factus ⁊ dolo malo eius factum est
quominus fieret: De hac materia vide nota. per
Azo. in sum. e. ti.
¶ Actio rei vxorie vl' vxoratice sublata ē. in cu
ius locū subrogata ē actio ex stipulatu q̄ daꝫ ma
rito vel eius pr̄i vt dos tradaꝫ. Si. n. s datiōe dos
sciptet: hec actio locuz nō haberet: lꝫ quidā dicāt
cōtrariū: vt dicit Azo. in summa. e. ti.
¶ Actio seruiana dn̄o fundi vl' dom⁹ competit
ad psequēdas res cōductoris ꝓ mercede dom⁹
quasi res pignoratas. quāuis eni conuentiōe nō
pignoreꝫ. tn̄ iuris cōstitutione obligātur tacite
pro locatōe iure pignoris. In vrbanis prediis i
uecta ⁊ illata. In rusticis vero p̄diis fructus tm̄.
De hoc in. §. seruiana. isti. de act.
¶ Actio quasi seruiana que ēt hypothecaria di
pretoria est. per quā rem mobilē vel imobilē tibi
pignori obligatā quā possidet aliquis siue sit debi
tor siue alius: poteris ab eo euocare seu petē. ⁊ ē
actio in rē vtilis. ⁊ datur creditori ad psequēdū
pignus hypothecarie. i. reꝫ mobilē obligatā. vide
de hoc inst. de act. §. quasi seruiana.
¶ Actio serui corrupti cōpetit nō solū aduersus
eū cuius hortatu vel cōsilio seruus corrupt⁹ vel
deterioratus ē sed ēt ꝯ eū: noua lex daꝫ: qui sol
licitauit seruum: lꝫ bonos mores eius corrumpē
non potuerit. Hec aūt actio i duplum hꝫ condē
natione. s. quāti deterioratus ē seruus quanti ve
res fuerit q̄ subtracta ē a seruo sollicitato. ⁊ tene
tur q corrūpit. siue ex bono malū: siue ex malo d̄
teriorē fecerit. d̄ hoc in. l. si quis seruo alieno sua
serit. C. de fur. vbi casus de hoc.

¶ Actio stricti iuris: require. S. actionū vero q
dam. ⁊ vide de excep. in c. cū venerabilis. vide et
insti. de act. §. sed ⁊ stricti iuris.
¶ Actio subsidiaria dī q̄ in subsidiū ⁊ auxiliū
alterius q̄ iefficax facta est daꝫ. vt si tutor res pu
pilli alienauerit vel male administrauerit. ⁊ ipse
tutor ⁊ eius heres nō sunt soluendo. i. nō sufficie
tes ad soluendū. pupillo datur actio ꝯ illuꝫ q̄s
res eius alienate sunt.
¶ Actio tutele subsidiaria ꝯpetit pupillo: q̄i nec
tutor: nec eius heres soluere habet: cōtra eū cui
tutela tradita fuit a pupillo. vt cautiōem exigeret a
tutore de idemnitate pupilli. q̄ū vel nullā vel pa
rum idoneam admisit cautiōem.
¶ Actio tutele directa daꝫ aduersus tutorē: ipi
pupillo: q̄n̄ q̄rū conuenit si tutor in rebus pupil
laribus dānū dedit dolo vel culpa ipi pupillo.
¶ Actiō tutele ꝯria ꝯpetit tutori aduersus pupil
lū si i reꝫ ei⁹ aliqd d̄ suo ipendit vl' ꝓ co fideiussit
aut reꝫ ꝓpaꝫ pignorauit vl' obligauit ꝓ pupillo.
¶ Actio venditi cōpetit venditori ad petendū p̄
ciū ⁊ vsuras ex tpe more. Et si aliqd ipeculi pac
to comprehendiꝫ prout is sibi paciscit vel inter
partes conuenitū est. Et huius cōtraria est actio
empti. quam vide. S.
¶ Actio vi bonorū raptorum de rebus mobili
bus vi surreptis daꝫ ei cui res mobiles p violen
tiā sunt ablate. ⁊ competit restitutio intra annū
ad quadruplū. ita ꝙ in quadruplo cōtineatur et
restitutio. ⁊ hec est vis ablatiua.
¶ Actio hypothecaria: vide. S. actō quasi seruia
na. Et hec actio aduocat nudam possionē. ff. de
euic. l. si cum venditor. §. i. dī tm̄ iudiciū pretoriū
⁊c. et tm̄ de actionibus.
¶ Accipere ⁊ capere differūt. Nā qui capit rē
suā facit. sed qui accipit non facit suam. Et quali
ter itelligatur verbuꝫ accipit: vide de acq. re. do.
l. in laqueum: in glo. i. et. ii. ⁊. ff. de fur. l. qui vas
in glo. ii. ⁊. l. naturali. §. turbatio. vbi dicitur: q ac
cipit furtum cōmittit.
¶ Accola est qui colit terrā non ꝓpriaz: vn̄. Ac
cola nō ꝓpriā: ꝓpriā colit incola terram. ⁊ dī ab
ad ⁊ colo. quasi qui aduenit colit terrā.
¶ Acephalus. i. sine capite ab a quod ē sine ⁊ ce
phas caput. xxiii. di. nīa. i auc. d̄ ap. §. generalē
¶ Accersitus est collect⁹ vocat⁹ vl' circa se fit⁹
lxiii. di. q̄ igiꝫ. xiii. q. ii. q̄m p̄posterū.
¶ Accoliti grece dicunꝫ ceroferarii. s. accēdētes
lūīne. ⁊ a deportādis cereis q̄n legendū ē euā
geliū aut sacrificiuꝫ offerendum. tunc. n. accēdit
luminaria ⁊ portantꝫ sol eodem tpe rutilāte ad
signū tamen letitie ad demostrandū vt cȳ lu
minis corporalis ostendaꝫ ista lux. de qua Jo. c. i.
erat lux vera ⁊c. vi ingt ter. i. c. cler⁹ ad fi. n. xxi. di.
¶ Acrimonia est ꝓpe acerbitas: lꝫ fm̄ legistas ē
pena que ifligiꝫ sacrilegis. sicut incarceratio seu
lꝫ relegatio. C. de sacro san. ec. l. placet. q̄ est cano

mutata.xvi.q.i.c.placet.sub.§.nouarum.vbi etiã
dicitur de hoc.
¶ Accõmode.i.multum cõmode.de elec.vbi pe
riculum.li.vi.
¶ Accusator est ille q aliquem corã iudice accu
sat ꝛ criminale sibi mouet questionẽ. Et dicitur
accusator quia ad cãm vocat eum quez appellat
vt in.c.fortis de ver.sign.post mediũ. Et ibidem
di:etiã delator accusator denũciator ꝛ inqsitor
pñt eligi ordinari ꝛ eis prebẽde ↄferri. Et accu
satio testimoniũ ꝛ ordo pari passu ambulãt.vt.ii.
q.vij.c.ipsi apostoli.in gl.sup verbo eẽ.Et admit
tit ad accusandũ qui in peccato mortali est. Ne
mo oĩ sine accusatione dãnari dꝫ.
¶ Accurate.i.diligẽt studiose curialr ꝉ ↄposite.

De Ad

¶ Ad ponit̃ ꝓ iuxta.ff.de serui.vrba.pdi.l.qdã
hiber⁹. De hac dictõe no.arch.ꝺ refert.si grato
se.li.vi.ꝛ.lxxviij.di.ꝑsbyter.Et qño differant:ad
ꝛ i:vide.ff.ꝺ iniur.l.itẽ apud labeonẽ.§.cũ viciũ.
qꝺ nota ꝓ statuẽs dicẽtibus ꝙ aliquid fiat ad do
mum velin domo.
¶ Adẽpta legata dicim⁹illa q̃ testator adimit a
legatario cui pmo legauerat mutata pma sua
voluntate.
¶ Aderato dicit̃ q̃si erie punitio.vꝉ aderata ꝓ
dia dicebantur ex quibus ea puniebat̃.vt habet̃
ex.l.i.C.de comi.re.mili.ꝛ.C.de colla.dona.re.
aut transfa.seu adera.l.i.li.x.
¶ Admodũ.est idez qꝺ valde.Et ponit glo.con
cordãnas ꝺ iure ciu.c.romani ver.nos itaqꝫ.i cle.
ꝛ de cen.c.grauis.de corpo.vici.c.i.
¶ Admittere ẽ recipere;vt.ff.de inoffi.testa.l.ↄ
§.si quis ipuberi.vt si dicat̃ iste ẽ admittendus.i.
recipiẽdus.vel est ieitare ad currendũ.inde ad
missarius.i.velox.
¶ Adoptiuus filius est quẽ aliquis adoptat vel
accipit datũ a pẽc.Et eↄ pater adoptiuus ẽ q fi
lium adoptat.isti.de adop.§.i.ꝛ.ii.Et sunt dãna
ti heretici:qui dixerunt christum non propriũ:
sed adoptiuum filium dei.xxiiij.q.iij.quidã verbo
Nosiani.ꝛ in.c.quadam de cele.mis.
¶ Adoptio ẽ gratuita q̃dã electio:qua quis alt
quẽ sibi eligit i filiũ:hoc faciũt plerũqꝫ hi q filios
hẽe nõ pñt ad ipoꝝ solaciũ. Et talis q sic recipit̃
in filiũ dĩ adoptiuus q a patre legitio sic ei dat̃.
Et ille qui eũ sic adoptat dĩ adoptiuus pr̃. Et q̃
sit dĩa iter adoptiõem ꝛ arrogatiõez:vide.j.arro
gare.ꝛ insti.de adop.in pñ.
¶ Aduena dĩ eo ꝙ aliũde aduenit.fm Jsido.
li.x.ethi.ar.ff.de indi.l.heres absens.
¶ Aduocatus ẽ qui alio noĩe q̃si legat⁹ seu pa
tron⁹ vocat̃.q i forensib⁹ seu extraneis negocijs
ꝓminẽtib⁹ pbet lingãib⁹ suũ patrociniũ.cuius
ꝓeũ oneraria vocat̃ sub ãtiquo noĩe.Et ide dicit
ꝺbũ aduocare.qꝺ ẽ postulare ꝓ opponẽte.ꝛ defi
derũ ei⁹ corã iudice exponere ꝛ patrociniũ in cã
ꝑstare.Et aduocat⁹ nõ pt eẽ notari⁹ i eadẽ cã:
vt notat.Ar.in.l.vniuersas.de ꝺcurio.li.x.
¶ Aduocat⁹ fisci dĩ q pꝛociniũ ꝑstat in cã fisci.
¶ Adductus.i.ↄuictus vel sniatus.
¶ Adeo.i.intm̃.media correpta:vt de rescrip.cũ
adeo.
¶ Adult⁹ dĩ q.xxv.an.cõpleuit vel q a.xiiij.an.
vsqꝫ ad.xxv.ꝑcedit.Nã adolẽ i vno significato ẽ
crescẽ i alio cremare vel vrere. Et adolescẽs dĩ
trib⁹modis:vt notat Archi.xxvi.q.vi.alligãtur.
¶ Adeodatus ẽ nomen dauid:qui datus fuit a
deo ad liberationẽ israel.
¶ Ad quid.i.quare.de censi.ꝑueniẽ.
¶ Adulter dĩ qui nuptias violat.
¶ Adulteriũ dĩ quasi ad alteri⁹ thoꝝ accessus:
vel ad alteriũ:qꝛ ex adulterio ab vno cõcept⁹ ad
alterius h̃ditatẽ nascit̃.Et fm Ludo. de roma
ꝓ adulterio statute sunt quattuor pene ꝺ iurẽ ho
dierno.Pria ẽ sepatio thori.Scda ẽ pena ↄtru
sionis i monasteriũ:vt ibi lacbrymis lauet pecca
tũ:qꝺ ẽ pudor fateri.Tertia ẽ ꝙ scindunt̃ i pãnis
ꝛ capillis añ ꝛ retro.Quarta ẽ excõicatõ q̃ ẽ ma
ior oĩ pena i iure canonico:lꝫ pena adulterij de
iure ciuili sit pena capitis:vt.ff.ad.l.iul. de adul.
l.cohercẽde.sꝫ Padue ẽ pẽa.lx.ducatorũ.ꝛ hoc
i viro:sꝫ in muliere ẽ pena detrusiõis i claustꝝ.
vt no.in.l.mãcipia.C.de ser.fugi.
¶ Adulterinus ẽ de adulterio cõceptus seu ge
nitus.vñ adultina moneta vꝉ sigillũ dĩ falsa mo
neta vel falsũ sigillũ ad istar ve vꝉ vi scã vꝉ fcm.

De Aff

¶ Affice tria significat.vñ.Afficit i forma pu
nit cupit hec tria signat.Itẽ dĩ affectus nõ suffi
cit nisi sequat̃ effect⁹.vbi ex necessitate opus est.
fcꝺ vt.c.vlt.de spon.ꝛ de eo.q mit.in pos.c.i.
¶ Affatim idest generaliter vel abũdãter ꝛ sic
ẽ media breuis.sꝫ media lõga.i.facũde.vñ Si di
cas affati tunc significabis abunde.affati dicẽs
facũde significabis:vt hẽtur i.c.vnico de reli.do.
li.vi.in gl.ꝛ.xxiii.di.ꝑterea.
¶ Affinis ẽ q hꝫ ↄsanguineã alterius i vxorez:
vel eↄ que hꝫ cõsanguineũ alterius in maritũ.
¶ Affinitas ẽ ꝓximitas ꝑsonaꝝ ex coytu ꝓuenl
ens:oĩ carẽs parẽtela:ꝛ hoc de iure canonico:ꝛ
sic ↄbitur affinitas tã ꝑ coytũ legitimũ q̃ ꝑ forni
carũ.Siliter dic̃ Hos.Affinitas ẽ attinentia ꝑ
sonaꝝ ex copula ꝓueniẽs.Nã qñ vir carnalr cõ
iũgit̃ vxori oẽs cõsanguinei vxoris efficiunt̃ affi
nes viro ꝛ eↄ.Sꝫ inter cognatos vtriusqꝫ nulla
nascit̃ attinẽtia.ꝺ ↄsan.ꝛ affi.c.qꝺ supbis.ꝛ impe
di mr̃imoniũ ↄhẽnũ ꝛ dirimit iã ↄctũ. Dñr aũt
affines q̃si ad alteri⁹fines accedẽtes:vel ex eo ꝙ
due cognatiões q̃ iter se diuse sunt ꝑ nuptias ꝉ
coytũ copulant̃ ꝛ alter ad alteri⁹cognatiõis finẽ
accedit fm Host.sꝫ fm leges affinitas ẽ regulari
tas ꝑsonaꝝ ex nuptiis ↄiũctaꝝ:oĩ carẽs parẽtela
vt.C.de nup.l.liberi.ꝛ tñ fm gl.l.ↄbitur ẽt affin

tas p ɔcubinā: vt.xxxv.q.iii.c. dē icestu. ⁊ ibi no. ⁊.ff.ð ɔcu.l.i. Etiā p coytū icestuosū ł fornicarium. vt i.c. discretōi. ⁊.c. tue. de eo q cog. consan. vxo.sue. ⁊.xxxv.q.ii. nec eā. Alij tñ reputant absurdū q tale vinculū legitimū oriaf ex coytu dānato.cū ex nuptijs ɔtrahat.ff. de gra. l. nō facile §.affines ⁊.§.iciedū. Dixit tñ publice honestas in ltitia fm Gof. I n.ð eo q cog. ɔsan. vxo.sue. Ubi dicit ēt q affinitas p fornicariū coytuz ɔcta nō dirimit matrimoniū: sz exactionē debiti iterdicit: vt i dicto.c. discretioni.

Affidare est fidē dare.

Affirmatio expōiŧ qñqz p negatiuā: vt i. c. veniēs. de testi. vbi dr in ore duorū vel triū. s. ⁊ nō paucorū: qñqz ecōuerso. vt dr.i. ius naturale. vbi dŧ trāsire p agruz alienū nō tuū phas ē. iure āc naturali oia sunt cōia. c. quo iure. viij. di.

Afficitus penes vulgare lōbardoz ⁊ tuscanorū fm Pe. de samp. ⁊ abbatē dŧ censua q daŧ rōe pdiorū ɔut vŧ velle Guil. i spe. ð lo. ⁊ cōdu. §. seqtur. an pnc. ide afficitare ē locaŧ ad fictū ⁊ ad firmū. vt i.c. pisanis. de resti. spo.

De Ag.

Agaso dŧ custos equorū. ⁊ idem dŧ equitus. ɔprie tñ agaso dŧ custos vel pastor asinorū: uŧ illud grecisse: asinoz pastor agaso. ⁊ hŧ i.l. agaso. ff. si qua. pau. fe. di.

Agētes i rebus sunt illi qbus cura euictionū mādaŧ: ⁊ erāt olim plures diuerse diuisi p diuersos numeros: ⁊ glibet numerus hēbat ɔpriū. C. de of. magi. of. l.i. ⁊ tales dicebanŧ principes.

Ageŧ ē generale ad oia q̄ fiūt tā re q̄ vbis: tā iter viuos q̄ i vltia volūtate. Nā faciēs testm̄ dr agē sicut ⁊ emēs vēdēs locās ⁊c. Sz gerere comprehēdit tm̄ illud qđ fit re ⁊ nō vbis; ⁊ sic faciēs testm̄ nō dr gerere. ff. de ver. ob. l. vba ɔterunt.

Ager appellaŧ area vŧ cāpus i rure. vel loc⁹ s. vacuus q sine villa ē: vt i.l. ager. ff. de ver. sign. sz ager cū edificio appellaŧ fundus: vel predium vrbanū. ⁊ ager nudus vŧ area nuda sine edificio dr rusticū prediū vel ager rusticus.

Ager vectigalis: respice ifra vectigalis:

Ager ēphitheoticus: respice ifra ēphitheota.

Agon ē certamē. unde agonista ⁊ agoniculus ⁊ ē ille qui pugnat vel certat: vt. ff. de mu. ⁊ ho. l. fi. §. magistrati.

Agonetce sunt pncipes ludi: vt. ff. de alea. l. i. §. in cū. vbi no. Accur. in gl.

Agricola dr quasi agz vŧ agros colēs: ⁊ ē nomē cōe seu generale ad oēs agricolas. Sz noia spālia agricolaz sunt illa: qz agricolaz qdā sunt ascripticij: qdā cēsiti: alij ppetui: aliq coloni ɔditionales: alij iqlini: alij originarij: alij simpliciter coloni nūcupanŧ: ð qbus oibus. s. locis suis diceŧ.

Agricole ⁊ cēsiti ɔut qdā dicūt fūt duo noia substantiua p endiadim talē figurā copulata: vt sit sensus de agricolis ⁊ censitis. l. ð agricolis cēsitis q̄si cēsualib⁹. ⁊ hŧ site. ff. de tutelis. l. i. vbi dŧ q tutela est vis ⁊ ptās. ⁊ exponiŧ idest violenta ptās. ita exponaŧ agricole ⁊ censiti. i. agricole cēsuales. vñ versus. Uteris endiade si dixeris arma viruqz. i. armatū virū: sz Uirgi. ⁊ Grecistā. Dñr āt cēsiti q̄si cēsib⁹ ascripti ⁊ ɔstituūŧ eo mō quo ascripticii. Uerūñ iter cēsitū ⁊ ascripticiū ē dria: sz ñ certa. Quidā dicūt q cēsit⁹ sit ille q natiŧ ex ascripticio. Alij dicūt q illa sit dria q cēsit⁹ ē ille q rei certe ānuati pstāde obligat⁹ ē. ascripticiı⁹ āt ē obligat⁹ ad rē icertā: puta ad tertiā ł ad qrtā ptē fructuū ex fūdo puētētū. aliqñ tñ ēt cēsit⁹ capiŧ large vt ēt ascripticiū cōprehendat; qñqz ɔprie ⁊ stricte. qdam tamē dicūt q hi nō pñt testari iter suos: inter alienos tñ dimittuntur. Jo. an. autē dicit q pñt testari inter suos: sed non inter alienos. possunt. n. inter eos qui sunt de familia fm Jo. ⁊ Accur.

Aricole ppetui vocabanŧ illi q validi erant ī corpe miserāqz iernā simulātes: ⁊ ea q̄ veris miseris erāt assignata ad sustētationē ex publico pcipiēda diminuētes: quos ɔditor studiosus ēt diligens detegēs ad ppetuū coronatū redigit si erāt liberi. Si vo fui q talia fingebāt dñs eis carebat ⁊ ɔditori assignabanŧ: lz qdā dicāt q hoc sit correctū p auctēticū ð q̄storē: alij tñ dicūt q nō. De alijs spēbus ⁊ differētijs agricolarū inuenies loco suo ifra ascripticius ⁊ colonus.

Agrimēsor ē qui agros mēsurat ⁊ metiŧ: ⁊ fines p debitā mēsurā distinguit. Dict⁹ q̄si agros metiēs ⁊ alibi vocaŧ libripēs. Qui si dolose falsū fecerit vel fines male diuiserit: teneŧ actōe in factū: vide de hoc de pscrip. c. qz indicāte. in gl.

Aggerib⁹ nili nō rūpēdis dicŧ: qz in Egypto nō pluit. sz nilus egrediŧ ⁊ inūdat agros: vñ q rūpit ibi aggeres icurrit crimē q̄si lese maiestatis. Et pena ei⁹ ē vt i codē loco vbi ruperit aggeres ⁊ vsurpauerit valles nili fluctus fluminis ð ɔprijs ⁊ veruftis vsib⁹ i duodeci cubitoz flāma ɔburaŧ. ⁊ ɔsocij ⁊ pncipes sceleris deportaŧ ⁊ eoruz bōa publicaŧ; vt. C. ð nili agge. nō rūpē. l. vnica.

Agapen. i. stipa. vt di. xlii. sigs. Etiam agapa dicitur communium pauperum in codez significato: vt in capi. siquis. precalŧ.

Agon agonis grece ē labor latine. qz q laborat agit. vñ Christus dicitur fuisse in agone. idest agri ⁊ fūdi agonetici q dabātur certātib⁹ in agone: vel agri q cū agone. i. labore ad fertilitatē sūt producti. vt. C. de fun. pſūno. l. fi. lib. xi.

Agnati dicūtur qui p virilis sexus lineā coniuncti sunt i ɔsanguinitate. iō sic dicti q accedūt ⁊ q̄si nascunŧ pro natis dñi. s. desūt admittunŧ cognati. Vñ cognati cōiter vocātur oēs siue p virilē sexū vel femineū in cognatōne sūt ɔiuncti. hoc ð veteri iure. Hodie vero iter agnatos ⁊ cognatos parua ē differētia per iura auctēticoruz.

Agnominatio idē est qđ agnomē; quandoqz

etiam dicitur fedus coniugale.

De Al.

¶ Album pretoris est quedā tabula dealbata que ponebatur i curia vł turri pretoris in loco cōi in quo scribebātur ꝛ ponebant noīa vocatoꝝ ad iu dicium ad cuius instantiā quilibet citatus esset. Et ibi etiā ꝓponebant statuta ꝛ edicta pretoris in grossa līa ita ꝙ ab oib⁹ legi posset. Et erat certa pena illi qui delebat istud albuꝫ: q̄ḋ mō ē subla tum i cle.a.ḋ iudici.in aucte.ḋ litigiosis.§.oēꝫ. col.viij.in Spe.de do.ꝛ ꝯtu.§.restat.in pn̄.ḋ cita tio.ꝫ.§.sequit.v̄.ꝛ nota. Et dicit ꝙ loco huiusmodi albi ꝙ īterim. Et q corrūpebat vel delebat pūie bat i qn̄q̄gīta aureis.p edictū ḋ albo corrūpe.C. h.n. Est albū ꝑtoris triplex. Vnuꝫ i quo scribūt edicta pretoris vł lex ciuilis vt i.l.si qs.ff.ḋ iur. om.iudi. Aliud ē i quo scribunt citatōes vt in.§. aucte.de lit.col.viij. Tertiū ē i quo scribū tur noīa decurionum: vt.ff.de albo scriben. per totū titulum.

¶ Albergarie sūt cēsus seu pactōes q̄ debēt ꝓ comestiōib⁹: de hoc p glo.i.c.ꝑterea.de iure pa.

¶ Allegare ē argumētari ad ꝓbatōes vel ꝯclu siones ad cōeꝫ iudicē ꝓ cōmodo sue cause: ꝛ ꝓpe punct ad aduocatos.

¶ Allodiū est curia vel prediū vrbanū.

¶ Albagaria sūt ꝓcuratōes q̄s certe ville ōbēt ꝓius suis ad eas veniētib⁹ .ḋ rescri.ad audiēnā.

¶ Aliuntoꝝ appellatōe ꝯtinētur calciamēta ve stimenta ꝛ habitatio ut i.l.legatis.ꝛ.l.si.ff.ḋ ali.ꝛ ciba.leg.

¶ Alba ē vestis sacra: vel nomē oppidi i Italia vnde Angi. Albāiq; ꝑ es ꝛc.ꝑmo enei.ꝛ. Dicit vbe alba: vestitur ꝑsbyter alba.ſꝫ Jo.an.in cle. ne in agro.de statu monachoꝝ.

¶ Alluuio ē latēs incremētū velut cū paulatiꝫ age abluēdo arenā ex fundo meo vel vicini mei fundū aliqd ita accrescit vt facile modus nō possit ꝑprehendi q̄ hora sit ablatū vel hec augmē tato facta. Sꝫ itrusatio ē patēs icremētū.vide in sti.de re.di.§.preterea.

¶ Aleatore q ludit i alea. Etiā ille q q̄si scbelaꝫ illa tꝫ.ꝛ si talis clericus fuerit repellet a ꝑmotio ne.vt de excef.prela.c.inter dilectos.

¶ Alienigena q̄si aliene regiōis: vel aliena gen te natus vel genitus ſm Isido.lib.x.ethimo.

¶ Albatani dicunt q descripti sūt i libro ciuiꝫ vel cōtatus alicuius ciuitatis.

¶ Altercatōes sunt certamina v̄boꝝ ſꝫ Jo.an. in ꝓhemio cle.

¶ Alias, hec dictio significat ꝯditionalr. q̄nq; al teratiuē vt ꝓmitto dare fundū al's.x.noīe pe ne.ff.de iureiur.l.alias.vbi re pempta iurat. al's nō.l.si nō sit pempta. Sc̄do al's ponit pro alio lo co.l.adeo.§.isula.v̄.ꝙ si toto alueo naturali ḋ re licto flumē al's fluere ceperit.i.i loco alio. ff.de acqui.re.do. Tertio.i.alia vice vel alio tpe vt in.l.diē.ff.de arbi.vbi di alias est agitatum.i. alia vice vel alia q̄ōne. Quarto.i.alio cāu.vt i.l. qui testō.§.mulier.ff.de testa.vbi mulier in testō testis eē nō pōt.alias pōt.i.in alio cāu ꝙ testamē ti. Quito alias.i.alio mō.l.i.§.illud tm̄.ff.ḋ aqua plu.arcen. Et breuiter hec dictio alias significat alteratōem diuersimode.sed in cāu ꝑticulari eo mō tm̄.ſm quē subiecta materia declarat. Alias applicata casui significat alteratōem eius quod est in oratione precedenti.

¶ Alueus dicit vēter fluuioꝝ.vel vas i quo la uant pedes ſm glo.in.c.dudum.de sepul.in cle.

¶ Ali⁹ alia aliud denotāt diuersitatē: ꝛ iplicāt. l.qdā relegatus.ff.de re.di. Etiā alius.i.ꝯtus p.q.iij.c.ij.xi.di.qs nesciat.vbi di nullus ali⁹ ꝙ petrus ꝑdicasse i Italia: Gallia: Hispania: ꝛ cete ris ꝓuincijs. Itē alius ꝛ aliter sūt ꝑcedēnb⁹ iplu catiue q̄litatis ꝑcedentiū.vt.l.si donationū.C.de bis q̄ vi.me.cau.l.fi.lꝫ gl.ibi velit ꝙ implicet qua litatē ꝯtus. Aliter est denotatiuuꝫ q̄litatis non autē substātie.ff.de verbo.ob.l.si quis cū aliter C.de testi.l.eā.ꝛ q̄ḋ ibi notat gl.ꝛ ēt denotat di uersitatē nō in substātia.sed in q̄litate: vt no.do. Fran.in.l.si certos nūmos.ff.de verbo.obli.

¶ Aliogn dī vel significat ꝯditionalr ꝯiunctiue ꝛ aduersatiue. Cōditionaliter vt ꝓmitto funduꝫ dare aliogn centuꝫ noīe pene.ff.de dā.infec.l.si finita.§.ex dā.infec. Aduersatiue i.l.fluminū.§. idem fuis.e.ti.significat.ergo simpliciter ſm ꝙ subiecta materia declarat.

¶ Alumnus ē q alit aliquē: vel q alit ab eo: vł ē filius ex cōcubina: vt in.l.alumnus.C.q̄ res pig. obli.possit.ꝛ ibi gl. Et sunt qnq; noīa q̄ significāt indifferenter actōem ꝛ passionēꝫ.vnde Hospes ꝫelotipus: cōiuua vector: alumnus. Actū siue pa sū sub eodem nomine signant.

¶ Alienare ē ꝑprie reꝫ aliquā in dominiū alte ri⁹ trāsferre.ide alienatio ē ois pactō p quā trās fert dñiuꝫ de reb⁹ ec.nō alie.c.nulli.C.de fur.l.i. Itē alienatio sumit duplr. Vno mō p dictōe si gnificāte trāslatōeꝫ rei vel iuris: vt in.l.alienatō nis.ff.de ver.sig. Alio mō sumit alienatio ꝓ ipso fcō quo rei vel iuris fit trāslatio. Tale enīꝫ factuꝫ quo fit trāslatō ē alienatō. Et hoc factū alienatō significat. Nā fcō q̄nq; sicut verbis declarat vo lūtas in.l.de qb⁹.ff.de legi. Diuersimode ergo si gnificat.put ex ei⁹ medio ꝛ circūstātijs adiacētib⁹ ifert.verbi grā. testator legauit stichū quē si alie nauit necessitate legatū nō extinguit si alienauit voluntate legatū extinguit.l.fideicōmissa.§.si rē ff.de le.iij. Ratio ꝙ q̄n testator ex necessitate alie nauit.nō videt per hoc voluntateꝫ mutasse. Se cus q̄n ex voluntate alienauit legatum.tunc.n. velle vī ꝙ alius q̄ legatarius illud habeat. finali ter v̄bum alienatio vel alienare significat q̄ḋ ei⁹ ꝓposito vel aliud ꝓbabile mediū declarat signi ficare.ꝛ factum alienationis reuocationē dispoſi

tõis significat.si volũtate alienãtis ẽ reuocabil.ꝫ
tp̃z feñ ex se vł ex quauis circũstantia hoc ꝓbat.
¶ Alienare mutãdi iudicij cã dr̃.qui credens se
ab aliquo ꝯueniendũ reali actione vł psonali q̃ i
iure scripta sũt.alienat rẽ dolo malo cã iudicij tu
tiri mutãdi.i.vitãdi.i q̃ actõe alienator teneť ac
tione in factũ ex hoc edicto ꝯ̃pꝫ ꝓposita.ꝫ inten
tiõe ꝓbata ad iteresse ꝯdẽnať.saluis nihilominꝰ
pastinis actõibꝰ aduersus nouos possessores q̃
solã possessiõeꝫ alienatã teneť hac actõe.quicun
qꝫ ergo metuens cõtrouersiam.rem dolo in aliũ
trãsfert:vt iudiciuꝫ mutet ꝫ euitet.dicit alienare
cã iudicij mutandi.vt in ti.ḋ al.iu.mu.cã fac. Et
nõ q̄ noĩe alienatõis continenť q̃ões fundituꝫ
predialiũ ꝫ vsucapio.Nã est eniꝫ vt non videať
alienare qui patiť vsucapi.l.alienationis ṽbo.ff.
de verbo.signi.
¶ Alternatiua est cõiunctio alternatiue signifi
catiua.s.q̃ significat alterũ de ꝯiunctis eẽ seu ora
tioneꝫ factaꝫ p hanc ꝯiunctõnem in altero verifi
cari. Et q̃nq̃ variať significatũ vel ex ꝯiunctõis
natura subiecta materia seu quauis alia circun
stãtia.verbigrã lego stichuꝫ vł pamphiluꝫ:signifi
cat vtrunqꝫ eẽ in obligatiõe: sꝫ alteꝝ tm̃ ĩ solutio
ne.vt alterũ soluendo debitor liberetur.ff.de ver
bo.obli.l.si duo.in fi. ꝫ effectus alternatiue est q̄
vterqꝫ ẽ in obligatione q̃ vno mortuo alter qui
superest remanet i obligatione. Est aũt alternati
ua quadruplex. Quedã rerũ i qua electio ẽ debi
toris.l.plerũqꝫ.§.si.ff.ḋ iur dot.ꝫ l.arbitraria.§.
sceuola.ff.de eo q̃ð cer.lo.facit.c.in alternatiuis.
de reg.iur.li.vi. Secũda ẽ locoruꝫ respectu solu
tõis fiende:q̃ ꝫ in illa iterum debitoris ẽ electio
ante lit.conte.vt in.§.sceuola preal. Tertia locoꝝ
quãtum ad iudicium inchoanduꝫ in quo loco de
beat cõueniri in qua electio ẽ actoris.§.p̃dicto.
Quarta alternatiua ẽ psonaruꝫ.q̃n stipulatio ẽ
apposita de soluendo.in illa iterum est electio de
bitoris.vt in.§.item iulianus.l.arbitraria preal.
¶ Alij dicunt q̄ alternatiua legis significat vt
eaꝫ lex rõ vel subiecta materia significare decla
rat. Sed alternatiua hominis significat vt profe
rentẽ significare verba velle.vł subiecta materia
vel quauis alia coniectura ꝓbabilis ꝯcludẽa de
clarat. Et de istis alternatiuis seu.aut:vel. Req
re loco suo.

De Am.

¶ Amita est soror patris.
¶ Amita magna est soror aui:
¶ Amitinus ẽ qui ex ea generať.s.amite filius
vt.xxxv.q.v.c.vltimo.
¶ Ambagies ẽ dubia locutio vel effugatio ſmo
nis extra propositum.
¶ Ambiguum ẽ vbi opiniones sũt.ꝫ iura varia
videnť.ḋ sen.excõ.inť alia.d iud.c.i.li.vi. Et ius
am̃guũ ẽ p sũmũ pontificeꝫ declarãduꝫ.c.p ve
nerabileꝫ.§.rõnibꝰ.qui fi.sint legi.ꝫ de p̃cri.sup
lr̃is.de offi.dele.sup.de cã pos.pastoral.de p̃bẽ.
q̃ sepe.li.vi.ſm Arch. Et ḋ triplici ambiguitate
s.iuris.facti:ꝫ psone.no.xxxiij.di.c.si.ſm Jo.an.i
ꝓhemio cle.sup verbo ambiguitatis.
¶ Ambasiator est legatus p̃ncipis in arduis ne
gocijs.ꝫ ambasiata ẽ huiusmõi legatio ꝯsiliorũ
vel principum in causis suis.
¶ Amministrator siue administrator reꝝ publica
rũ est q tpalia gerit:sꝫ magistratus q iurisdictõem
exercet ſm Azo.C.de admi.reip.lib.xi.in rubro.

De An.

¶ Anathema vno mõ ẽ substãtiuũ.ꝫ ẽ dãnatio
eterne mortis:ꝫ fi nisi p mortali crie dꝫ iponi. Et
in illis qui aĩr non patiunť corrigi.xi.q.iij. Nemo
epoꝝ.in fi. Uel est excõicatio seu suprema male
dictio. Et dť ab ana.i.sursum ꝫ thema figura.q̃
olim imprimebať figura frontibus dãnatoꝝ. De
hoc no.Jo.an.de iudi.cũ nõ ab homine.vbi post
excõicatõeꝫ incorrigibił anathemans mucrone
feriť.i.puniť.i.solẽni excõicatõe.cũ.xij.epis tan
delas in terraꝫ ꝓijcientibꝰ ꝫ ꝯculcantibꝰ:vt in.c.
dꝫ.xi.q.iij. Et anathema talem vł maledictio so
lebat fieri p p̃latos. Uel dr̃ ab ana q̃ð est rectuꝫ
ꝫ themus diuisio q̃st recta diuisio dãnatorum a
deo ꝫ a plebe. Alio mõ anathema est adiectiuũ
oĩs generis indeclinabile.ꝫ diciť excõicatꝰ male
dictus sepatꝰ vel dãnatus.vnde. Qui frangit ra
pit:vrit ferit.est anathema. Frãgit.s.ecclas:rapit
res alienas:vrit etiã ecclas:ferit psonas ecclasti
cas. Inde etiã anathematizare.i.dãnare vel ex
cõmunicare maledicere vel reparare:vt supra.
¶ Anathematizatꝰ dť q tãq̃ impius a deo sepa
tus est:ꝫ poniť p excõicato.vt.xxiiij.q.iij.certũ ẽ.
¶ Annalis actio est que certo tpe finienda est:
puta anno.vt iniuriarum vel minorum.
¶ Annona ſm Azo.dr̃ salariũ q̃ð cuiqꝫ p capi
te suo remuneratõis cã dať.vñ est titulus.C.de
ãno.ꝫ capi.admini.l.capite.sꝫ Az.i captõe. Sic
eni sꝫ eũ captio dr̃ tributũ q̃ð dať p capite.iõ hic
captio de capite poniť p eo q̃ð dať magistratibꝰ
cã salarij p remunerãdo labore. Et dr̃ captio de
capite:q̃ ẽ p̃ciũ debitũ capiti.i.dignitati. Et erãt
hec p̃ctia q̃ singuloꝝ magistratuũ descriptõibꝰ
carte ligabantur.
¶ Annone militares diciunť q̃s milites singulꝭ
diebus ꝯsequebanť:vt.C.de anno.mili.l.vlt.vbi
diciť q̄ ipsi ãnonas ꝫ capita singulis ꝯsequebã
tur diebus.
¶ Annone ciuiles sũt q̃ publice dabãť indicãti
bus ciuitatibꝰ vel oĩbꝰ tpe necessitatis p singulos
dies.vt.C.de ãno.ꝫ tribu.l.ij.li.x. Etiã ãnona ẽ
seges vel frumentum vnius ãni.
¶ Annotatio sacra est ꝯscriptio bonoꝝ vł eorũ
ꝯuocatio seu ꝯsignatio.veluti cum aliqs ciuis cũ
q̃s crĩs reus se absentat si vocatꝰ ad iudiciũ:patie
tur bonoꝝ ãnotationem:vt si intra ãnuꝫ venerit
ꝫ se purgauerit bona sua recuperet. Si autẽ nõ

venerit tūc fisco applicet̄. Et q̄liter fiat annotatiō ponit Spe. in ti. de acc. §. fi. v. sed qualiter. Dicēs q̄ pses siue iudex vēiet cū tabellīōe ad domū accusan. ⁊ inquiret quot domos quot predia rustica quot iugera terre bēat in bonis ei⁹. Et oīa bona q̄ nō venit citat⁹ ponit in bāno fisci nisi venerit intra ānū. ff. ō req. reis. l. i. §. i. Ab hac tñ snia ꝯdonali posit appellari. ō ap. p̄terea. Et describunt bona q̄ tñ fiscus de fcō nō occupat nisi post ānum. Post hoc iudex p̄dicta regret accusat⁹ ⁊ suis mittit litteras suas indicet l' rectori loci i quo degetaccusat⁹. vt p illū citato inotescat se accātū vel citatū ⁊ bona ei⁹ esse ānotata. Inde vēit vbū ānotare. vel ecōtra ab hoc vbo ipsuz nomen.

¶ Annotatio sacra dr̄ rescriptū illud qḋ ipator ꝓpo motu mētis idulget alicui ꝯstituēs fm̄ p̄ces seu illi⁹ aliqd fieri vl' nō fieri. C. ō diuer. rescri. l. ii. ⁊ ibi i gl. Et notat cardinal' zabor. i. c. sup l'ria ō rescri. differentiā iter ānotationem ⁊ pragmaticam sanctorum.

¶ Elia: no. Jo. an. i. c. vnico. §. scire. ō sacra vnc.

¶ Ante significat añ rē factā sʒ bñ icboatā. ff. si cer. pe. l. ii. §. itē mutuū. vbi de hoc. ⁊ ff. ō ver. obli. g ante. ⁊ l. eum cui ita. §. quesitam.

¶ Annus quot dies ⁊ mēses bēat: no. glo. i. c. si pp. de rescrip. li. vi. ⁊ cuz sit. de elec. Nam annus ꝯtinet. ccclxv. dies. vt in. l. cū bēs. §. sticbus. ff. de sta. lib. Et qñ ānus inceptus p ꝯpleto hr̄. vid. In no. in. c. generalē. de eta. ⁊ q̄li. ⁊ Arch. i. c. si ānuz ō iudi. li. vi. ⁊. i. l. cū bisext⁹. ff. de v. sig. Itē qdā cōputāt ānū ab icarnatōe dñi. vt. xxxiij. di. in noie in pn. Alij a natiuitate dñi: de hoc gl. i. §. forma. ij. q. vi. ⁊ i Spe. de istru. edi. i pn. in p'ia colū.

¶ Ann⁹ iubileus dr̄ ānus remissiōis. q: eo āno oīa remittebant. siui hebrei dimittebant liberi ⁊ oīa reuertebāt i pristinū statū. ⁊ ē ānus quinquagesimus: vt in. c. iubileo. de pe. di. i.

¶ Annus vl' ānuatū ex ꝓprio significato significat multiplicatōez simplr̄ siue ideterminate. sed qñ applicant casib⁹ significat diuersimode. put ex diuersificatiōe materie ꝯcludit̄ pferentē itellectū. Ut pacto seu stipulatōne pmittis. x. tīcio annua vl' ānuatū: significat multiplicatiōez ppetuā q: significat pmissā sūmā dberi ei cui pmittit̄. ei⁹ heredi: ⁊ heredis heredi: ⁊ sic isinitū. Ideo dr̄ i. l. stipulatio. ff. ō v. obl. q stipulatio āmia ē ppetua. Et nota q ānuū legatū p pmo āno ē purū ⁊ pro aliis ānis est ꝯditionale: q: p quolibz āno debet legatario si tūc viuit. Si vo mortuus ē tūc nō debet. nec si deportat⁹ est q: talis ciuilr̄ mortuus ē ⁊ nō bʒ ius capiendi ex testō qḋ est ciuile. l. cuz in singulos de an. lega. vbi dr̄ q p singulos ius inspicit̄. Sed ibi pmitto tibi. x. ānua: vt sis pcurator meus i parlamēto: significat̄ multiplicatio tpalis q ue apponit̄ de essendo pcuratorē. q: finetur sic ⁊ obligatio que ex hoc iducit̄. De hoc vid l. ānua. §. fi. ⁊ totū ti. ff. de an. le.

¶ Angaria penultima lōga ē iniusta actio l' cōpulsio. Nā āgarie dicūt̄ psonalia obseqa ꝓprijs sumptib⁹ pstita. c. nō minus. de imu. ec. Sunt ergo qdā psonales pstatiōes que a vulgo dicūt̄ caprōes. Sʒ pangarie penultima lōga vid. j. ō per.

¶ Ansa ē nodus cursilis ⁊ facilis ad soluēdū ita factus q si recte trahit̄ caput fili oīo solutus ē. vt no. Ber. i. c. cū olī. de ver. sig. vbi dr̄ in tex. dum ansum solimmus nodū dicimus ligauisse.

¶ Antapoca siue anticopa siue antecopa quod idē ē fm̄ aliquos. ⁊ fm̄ Azo. i sū. de fi. istru. v. de antapocis vocat̄ cirographū qḋ fac̄ dbitor creditori i quo ꝯfitet̄se soluisse tm̄. ⁊ sic est ō solut̄. Et fit a debitore i hūc modū: ꝯfiteor me tm̄ vsurarū noie l' pensiōis soluisse. ⁊ dat̄ creditori. Et sic nō dr̄ ab anti qḋ ē ꝯ. sʒ ab ante. fm̄ Jo. q: fit ante apocā. vl' ab anti qḋ est ad. q: ē iducta ad securitatez creditoris ⁊ fit ēt añ apocā. q eni alieno noie possedit ⁊ pēsionē soluit. vl' q creditori vsuras repstauit si qñ dicat se suo noie possedisse. ⁊ ita demū factū vel pscriptiōe liberant̄ ꝯditus agentis fac̄ vacillare. nisi dña vel creditor vsuras vel pensiōes pteriti tēporis sibi solutas ꝓbat. probat aūt p antipocā. l. debitoris. C. ō fi. istr. vbi gl. dat tres modos dicēdi. Uel vt alij dicūt ātapoca est scriptura quā fac̄ debitor obligādo se. ⁊ i q fatet̄ se debē. ⁊ fit ꝯ apocā dicēdo. ꝯfiteor me debē ⁊c. ⁊ sic dr̄ ab anti qḋ est ꝯ. Apoca aūt fm̄ oēs ē scriptura creditoris ꝯfitētis sibi a dbitore solutuz ⁊ sic apoca ē ō recepcis: ⁊ fit a creditore. puta ꝯfiteor me recipisse tm̄. ff. de ꝯdi. inde. l. fi. §. tici⁹. ff. ō fur. l. q tabulas. §. apoca. ⁊ ō accep. l. acceptilatio §. i. Plane aūt ꝯsulit̄ creditori vel dño vt dādo apocā debitori vel colono vt exēplar retineat cū subscriptiōne debitoris vel coloni. Uel creditor det colono apocā. ⁊ recipiat ab eo anticopaz fm̄ Az. Dicūt ergo tertij: vt Ja. ō are. q creditō scribat duas apocas ⁊ det eas dbitori. vt vnā sibi retineat. ⁊ i alia sesbscribat: ⁊ rddat eā creditori qḋ ñ plz Ac. vt i gl. pall'. l. plres. Itē Ho. ō fide istr. §. qd si ātipoca. vbi addit vsuz. Apoca sit dantis: antipoca suscipiētis. alij tñ dicūt q apocas ⁊ ātipocas hodie generalr̄ vocam⁹ oia documēta ⁊ signa q soliti fieri siue i scriptz sint ꝯfecta siue i trūcul' virgaz: q̄s qdā dicas vocāt. Hodie frequēter fieri solet iter supiores ⁊ iferiores dispēsatores i domib⁹ dñor siue diuitū. Et ēt int̄ creditores q fumēt sibi fama⁹ ⁊ dbitores q rcipiūt ibi miorē q̄titatē virge l' dice i signū solutōis faciēde. Differt tñ cyrographū ab antipoca ul' apoca. q: cyrographū dr̄ cū duo paciscētes faciūt duas scripturas ⁊ sub eadē forma vbor ꝯficiūt ⁊ mutuo tradunt.

¶ Animaduersio dr̄ pēa: q aladuertē ē punire vñ dr̄ aladuertēdū ē i facinorosos hoies. Item aladuersio dr̄ cuiuslibz opis determinatio fʒ quā qs p mercede sua suscipit certū opus: ⁊ determinanī: suis ipēsis faciēdū: vt terrā colendā. vel do

mū ↄstruēdā. Et ā iaduersio est ↄsideratō q̄ qs
puniendus sit: ⁊ q̄ pena: ↄuēret: ⁊ q̄uo i parochijs
⁊ circūstātijs ↄuerietur. Hinc ēt significatio vbi
aiaduertere ↄsiderari pōt suo mō.
¶ Anceps ē aliquid seu aliquis huc ⁊ illuc fluc
tuās ⁊ dubius. an istud vl' illud rapiat: ⁊ anxius
in quā ptem declinet. sm Jsido. li. x. ethimo.
¶ Antidotū ponit p ↄ̄ dono vel p ↄ̄ dato. Et
solet dici qd datur ↄ̄ venenū: ⁊ sic pōit p medici
na: vt i. c. cetez. de iura. calū. ide antidotari⁹ ⁊ ē
liber i medicina. ō iureiurā. c. i. i clemē. vbi gl.
¶ Antidoz ē ēt ↄ̄tria dōatio ita exponit gl. sup
v. antidora. i. l. lz ⁊ si lege. §. cōsuluit. i. h. ff. ō pe
ti. here. ⁊. viij. q. ij. illud. ⁊ de testa. cū in officijs.
¶ Anistes dictus est sacerdos: eo q' an̄ stat. c.
cleros. xxi. di. cōiter tñ sumit p epo sm glo. i cle.
dudum de sepul.
¶ Antithesis est figura q̄ ponit cāuz p cāu ⁊c.
di. ix. c. ego solus eis scriptoz. i. scriptorib⁹ vbi po
nitur genitiuus pro datiuo. de figuris vide. c. so
rus. de verbo. signi. in glo.

De Ap.

¶ Appariores dicunt q citāt ptes ⁊ eas appa
rere faciūt i iudicio hoc nom̄ ide trahētes. Et ł di
cūtō appitores q̄si appatores: q' ipi apparet i iu
dicio. Itē dicunt catholicani q̄si cōit ⁊ vulgarit
fuietes. vt pedelli ad iudiciū. Itē dicūt officiales
sz Az. Uel sz Jñ. appitor dr ille eo q' appareat
⁊ videat vt psto sit ad obsequiū vl' aliqd audiens
teneat. Et no. q' regtr sz leges añ lu. ↄt. ↄ̄ abstitē
si pcedit ad diffinitiuā sniāz nisi excepto vno cāu
ↄ̄ appitores. i. nūctos generales duz ipsi relique
rūt in officio suo. Sec⁹ si alr delinquerēt vt vno
i gl sū. iij. q. ix. Et de apparitore bz in. c. tua. ō bo
mi. ⁊ gl. magna. in. c. veritatis. de dolo ⁊ ↄtu.
¶ Apes vl' apis ē auis volanl' ō ↄse. di. vi. nūq̄
ō deci. nūcius. Et bz apiū in genitiuo plurali vt
isti. ōre. di. §. apiū natura. ⁊ b⁹ q̄ñ i ntō bz apes.
lz sz Alex. bz vm i genitiuo tñ apis bz in ntō. vñ
ēsus. Uim tibi dat apis. sz apes dat iū i genitiuo.
¶ Apex ē sūmitas honoz l' distictōis nota. Nā
qd i sūma distat a pedib⁹ l' isimus. Et hec sūmitas
rspicit tpalia. vt i. c. solide. ō ma. ⁊ obe. Etiā sumi
tur p lr̄a. vt dixit xps: minim⁹ apex n̄ pibit. Itē su
mit p subtilitate dū dicim⁹ de apicib⁹ iuris non
disputandū. ff. māda. l. si fideiussor. §. quedā.
¶ Appellatio sm Az. ē a minore iudice p inuoca
tiōez maioris iudicis. ptextu iniqtatis prime late
snie resciss̄io. ff. de mino. l. pfecti. Itez est ō mino
re iudice ad maiorē puocatio. sm sūmistas. ō cō
sue. c. ij. li. vi. in gl. iij. Uel alr sm Host. Appella
tio ē iur̄ dictōis porois iudicis p inuocatōz supioris
iudicis rite fcā susp̄esio. ⁊ hec diffinitio sz cū ↄpe
tit tā sm leges q̄ sm canones. ⁊ hoc de offi. dele.
§. pterea. Uel sic appellatio ē ab audientia mino
ris iudicis ad maiorē pp grauamē illatū vl' cōmi
natū puocatio. de appel. vt debit⁹. ⁊. c. cuz cessan
te. Et si ex̄ iudiciū appellat. tūc est supioris inuo
catio seu ptectio ab iniuria vl' grauamine irroga
do. c. cū si i romana. eo. ti. ō appel. rcla. ⁊ recu. ⁊
appellatio ⁊ recusatio sūt paria. ō app. sup eo. ⁊
rūso. ⁊ hoc quo ad modū sic non admittit frustra
toria appellatio ita nec recusatio. Differūt tñ q'
recusatoī nō grauat. nō tñ appello a iudice i q̄ ↄ
ↄsensi nisi grauer ⁊c. vt de offi. dele. c. si ↄ̄. in glo.
fi. li. vi. Et nō aliquos cāus i qb⁹ n̄ appellat. Uersus: Appellare vetāt scel⁹: excellētia: pacta. Cō
tēpt⁹ pris ⁊ iterdicto scā. Arbitriū. res q̄ pit. e si
lōgus acta. Scelus: q' i notorio delicto n̄ appel
lat. c. cū sit romana. §. pterea. ō ap. ⁊. c. ↄtulit. e.
ti. Itē excellentia iudicis vetat appellari q' a pa
pa: pncipe: senatu: ↄsultō pfec. pretor. nō appella
tur sz Hos. in sū. Pacta; q' si paciscant pies ne
appellēt: nō poterūt appellare. ff. a qb⁹ ap. nō lz
l. i. Cōtēpt⁹ pris: q' ↄtumax nō audit appellans
xxiij. q. ij. ō illicita. nisi veniat addue iudice sedē
te p tribunali. ff. de i inte. resti. l. vl. Uel nisi esset
ↄtumax in exhibēdo. l. creditoz. §. missus. ff. e. ti. In
terdicto scā. q' q̄ñ inhibet a papa appellatio ap
pellari nō pt nisi expssa cā pbabili ⁊ pbata coraz
eodē iudice a quo appellat. Arbitriuz. q' ab arbi
trio nō appellat. C. ō arbi. l. i. Sz petit reductiō. l.
pls. C. e. ti. ⁊ i sū. Hos. res q̄ perit. nā si res ex dila
tōe pateret detrimētū sic eet peritura n̄ admittit
nō appellatio in cā. Si lōgus acta. Nā ānus da
tur a iur̄ ad psequēdū appellatōe ⁊ decēdiū ad ap
pellādūz a tpe snie vel monitōis. de ap. romana
li. vi. ō testi. significauerūt. ij. q. vi. anterioz.
¶ Appellare est a minore iudice ad maiorē puo
care. Et lz sm leges realr solūmō appellentur a
snia: ⁊ sic i iudicio tñ sz canōes appellat ēi ex̄ iu
diciū. ij. q. vi. ois opp̄ssus ⁊ tē pariz. i. sine assigna
tōe grauaminis admittit l eu pmittit qs appellai
c. cū rōana. §. si vo. e. ti. Sec⁹ ii appellat i iudicio
c. vt debit⁹. e. ti. Et ē inductū appellare sz leges
vt iniqtas vl' ipericia iudicātiu corrigat: lz nonū
q̄ bn̄ latas snias supior i peius reformet. de ap.
cū spālis. §. porro. vbi dr̄ appellatōis remediū n̄
ad desensiōez iniqtatis sz ad psidiū inocentie isti
tutū: vel iō vt hoies opp̄ssi releuentur. ii. q. vi. ad
romanos. ij. Et qs possit appellare: a quo: ad quē
q̄ñ qualr: quotiēs: ↄtra qd tps: a qua snia: vid. ij.
q. vi. per totū Hos. in sūma.
¶ Apostoli sz Host. dicunt lr̄e testimoniales q̄
testificāt de appellatōne ⁊ sz eūdē ⁊ Spe. in. iiij.
pte in tractu libel. §. sequit. v. apli. Ibi vide quid
sint apli. vñ dicant. ⁊ de q̄druplici corpēr: co
formis. Nā alij sūt apli ↄuentionales. s. q̄ñ ps ad
mittit appellatōez sine i iudicio iudice refutāte si
ue tacēte vl' ex̄ iudiciū: vt. c. sepe. ij. re qui. ⁊ oblate
de ap. Alij sūt testimoniales testificātes ō appel
latōne scā. vt supra. Alij dimissorij p quos appe
q' iudex detulit appellatōm. Alij refutatorij per
quos appet q' iudex n̄ defert appellatiōi. Alij re

verendi l reuerentiales.i.qñ ob reuerentiã supio
ris appellatõi oferet vt.c.i.o ap.li.vi.i gl. Et cu⁹
expẽns apli sint tradedi cõcius fuak qp expẽsis
appellãt;iz i õuui sac.cle.õnis.o ap. du dicit ob
laios.ɀ tut oona gl.ve hoc. Sed de apostolis xpi
qui fuerunt ɔsecrati:vide di.xx.c.i nouo testõ.i gl.
ian fi.ɀ.c.vnico.de relig.ɀ vene.sancto.li.vi.
¶ Appolides: dicũtur qui sunt sine ciuitate ab a
quod est sine.ɀ polis ciuitas.
¶ Apostata fm Hosti.temerarie cedẽs statũ fi
dei obedientie:vl' religiõis:quã ɋs pfessus ẽ.xxvi.q.
iij.no obseruet;.vbi ð apostata.Et dr qũ retro
stas ab apos qp ẽ retro ɀ stat⁹. Uel dr ab apos
qp ẽ apt⁹.ɀ sto stas.qũsi apte stans ad regnuz dei
p antifrasiz:qp ñ est apt⁹regno dei mittẽs manũ
ad aratrũ ɀ respiciẽs retro.c.magne.ð vo.ɀ voti
redez.Et monach⁹ nõ apostatat q ð vno ordine
trãsfert se ad aliũ sed qui ad seculu redit post pro
fessiõez.c.ex pte.ve tem.ɀ qua.or.in glo.
¶ Apocrisarij sũt nũcij domini pape qũi secreta
ij.ve di.xvi.c.septuaginta.Nã crisis dr secretuz
aurũ vel iudiciũ.c.significasti.de ele.in gl.i.vnde
vsus.Aurũ secretũ dat iudiciũ ab icrisis.
¶ Apocrisa l'apocrifũ dr occultũ ul'secretũ ab
apos.i.o.ɀ cresis.secretũ.ide dr apocrifus.i.liber
secret⁹ɀ occult⁹cui⁹auctor ignorak l' de cu⁹ veri
tate dubitak ñ tñ ab eccla recipik:sz reprobak.qũi
dicẽs nõ in eccla.sz remote ɀ lõge ab eccla sit le
gendus.Uñ dr apocrisa grece.i.secreta latine.ɀ
qz i cameris solet virgines abscondi ɀ icludi fm
gof.Hic ẽ qp virgo i hebreo alma:i greco apocri
fa ɀ latino dr secreta.ð apocrifis.xvi.di.cãtiões
q vbi gl.dic qp sapiẽtia salomõis:lib Jesu filij sy
rach q dr ecclastes.lib thobie machabeoꝝ ɀ iob.
ɀc.apocrifi dñr:ɀ tñ legũt'sz forte generalr nõ.
¶ Apothecca ẽ archa vl'locus i quo aliqd ponit
custodiẽdũ cã vl'in quo publice ɀ cõit merces vẽ
dunt.Et spãliter medicinales. Qui locus ɀ alio
noie statio vocak.inde apothecari⁹.i.stationari⁹
qui stat ad vendendũ maxime medicinas.
¶ Applũbatio est diuersaꝝ materiaꝝ ɔsolidatõ
vt auri argenti auricalchi stagni ɀc.ɀ eaꝝ mate
riaꝝ cõiunctio dicitur applumbatura.
¶ Appulsus pecoꝝ ad aquã ẽ ius adducẽdi pe
c⁹l'gregẽ ad aquã fontꝫ alieni.l'riuũ ad aquãdũ.

De Aq.

¶ Aq̃ cotidiana ɀ estiua:aq̃ pluuialis arcenda:ɀ
aq̃ de castello educẽda.Regr.j.iterdictũ ð illis.
¶ Aq̃duct⁹ ẽ ius ducẽdi aquã p fũdũ l'agꝝ alie
num ad irrigãdũ agrũ meũ l'alteri⁹ink futuꝫ ɔsti
tute.Aliter dr pũilegiũ qõ dak illis q pficiũt ad
custodiã formaꝝ p q̃s ducit l'p quoꝝ fines forma
rũ meat⁹ trãseũt:ɀ qũo purgãt formã l' duct⁹ aq̃
rũ.l.a.C.de aq̃ duc.li.xi.ɀ.l.decernim⁹.e.ti.ɀ.l.ij.
¶ Aquehaustus ẽ ius hauriẽdi aquã:ɀ portãdi
p agrũ fũdũ seu pdiũ alteri⁹ɀ ɔe futuꝫ. Et diffe
rũt.Nã aqueduct⁹sit i fistul' ɀ meatib⁹terraneis.
Sz aquehaust⁹ fit p aialia portãdo:vt.l.si pri⁹.§.
i.ɀ.aj.ff.ð aq̃ plu.ar.vbi df qp nõ dz ille cui debek
fiuit⁹aqueducti⁹lapidib⁹ sz fistul' ordinak.qz vius
dsu plus icõmodak.ff.ð ɔbe.ɀp.i.si aqueduct⁹.
¶ Aquilie actio.Re.s.actio legis aquilie.
¶ Aquiliana stipulatio est pmissio q̃ nouat oẽm
ɔtrũ.Df ãt hoc noie ab inctore h⁹ statuẽte q vo
cabak aqli⁹. Et bz fieri h⁹mõ. Si dicã sic obliga
meo.Quecũqz mihi dbes ex q̃cũqz cã illa mihi p
mittis aio nouãdi:ɀ dicat mihi:pmitto:ɀc postea
p acceptilatiõez tollek obligatio. Ad cui⁹ euiden
tiã nota qp sic bz fieri acceptilatio ɀ aqliana stipu
latio:ɀ est qdã circuit⁹ sic q̃nqz qõ qs p se imedia
te facẽ nõ põt facit p aliũ:ita ɀ hic. Uñ suppone
dũ ẽ qp si mihi tenearis i centũ libris q̃s tibi mu
tuaui.hec est obligatio naturalr ɀ re ɔtcta:nõ ime
diate p ciuilez obligatõez q̃ vbis ɔbik tolli nõ pt:
qz ciuil'rõ ciuilia iura tollẽ pt:naturalia vo nõ.ɀc
si fiet qp illa naturalr'e ɔtcta in ciuilez mutabik p
nouatõez:vt dicendo sic. Illud qõ ego mutuaui
tibi pmittis:si tu dicas pmitto.tunc obligatio illa
pma efficik ciuil' ɀ vbis ɔbik p aqlianã stipulatõz
ɀ nouatõez.p⁹si te dicente mihi sic.id qõ ego pro
misi tibi acceptũ ne hẽs:acceptũqz feres. Rñdeã
acceptum habeo acceptũqz fero.i.teneo me p pa
gato.Isto.n.mõ tollik obligatio p acceptilatiõez.
Et sic pz qualr bz fieri aqliana stipulatio ɀ acce
ptilatio.De qua vide.s.acceptilatio.

De Ar.

¶ Ara est altare:si pma pducik l'stabulũ porco
ru si pma corripik:vnde vsus.Est ara porcoruz
breuis:ɀ nõ ara deoꝝ.
¶ Artanũ ẽ idẽ qõ aratrũ:ɀ a scidẽdo dr scissũ.
¶ Ars q̃nqz dr cura aiaꝝ:vt in.c.qz epi.ð eta.ɀ
q̃li.cũ sit ars artiũ cura aiaꝝ.ɀ rõez dat ibi gl.i.
ptez sz Arch.ars dr act⁹ dãnat⁹: vt in.c.vnico
de vi.ɀ ho.cle.li.vi.ibi.si p ãnũ artez istã ignomi
niosaz.fac ad hoc qõ de vsu.dr.xlvij.di.sic hi. In
terdũ ẽt vsus arte iniqssima ex auro auꝝ nalcik.
Etiaz balistarij:dicunk exercẽ artẽ:de sagit.c.i.ɀ
magi:dicunk exercẽ artez:lu de ɔse.di.v.nec tal'.Et
qualr numũ inherentes artib⁹ sophisticis ẽt libe
ralib⁹redarguũk:hẽs i.c.nõne.ɀ legim⁹.xxxvij.
di.vbi q̃tuor genera hoium redarguũk vl' repre
hendũk. Prio dyalectici q cotidie in sua garruli
tate torq̃nk.Scdõ phisici q oculos trãs celuz le
uãt.Tertio versificatores.Quarto cupidi auari
q diuitias p phas ɀ nephas acqrũt. Etiã ibi re
phendunk a bto Hieronymo q filios ɀ nepotes
faciunt legẽ comedias ɀ poetica carmina p q̃ ad
turpia ɔuertunk:q puniendi sũt sicut heli:q ceci
dit de sella supin⁹ ɀ mortu⁹ est:qz filios nõ corre
xit:vt in.c.lz heli.de simo.Sũt aũt quatuor artes
pauptatꝫ.i.Grãmatica q̃ ẽ pncipiũ:sz cẽsus clau
dit hostiu.Dialectica q̃ veꝝ ɀ falsuꝫ istruit sz sepe
seu sepi⁹ in psona ridiculũ fac. Arismetrica que
docet numeruꝫ sed nũmoꝝ nescit compositẽ.Et

Geometria q̃ mẽsurã terre narrat ꝫ nũmo pna to exulat. Et sũt q̃tuor scie ꝑceteris discende.s. theologia q̃ est aĩe pabulũ: leges q̃ sũt egenis remediũ. Decreta sublimato humiliũ. Et phisica morbi ꝯsidiũ: vñ dĩus. Esurit ars: decreta tumẽt lex lucra ministrat. Põtifex moyses thalamos medicina subitrat. Dat Gallen⁹ opes: ꝛ sancto iustiniana. Ex aliis paleas: ex istis collige grana.

¶ Arbiter ẽ q ẽt ꝯpromissari⁹ appellat᷑. Et ẽ ille q ex ꝯpromisso.i. ex ꝯsensu ptiũ. ꝛ ex litigãtiũ electiõe de cã cognoscit: q nullã hꝫ iurisdictiõez pprĩã seu delegatã ff. ꝺ arbi. l. i. ꝫ elect⁹ ẽ ptibus discordãtibus ad eaꝝ litẽ sua snia dirimẽdaꝫ. Et g⁹ ab ipo nõ appellat᷑ cũ ipo iur nõ teneat snia eius ꝫ metu pene stat᷑ ei. Et qꝺ nõ ꝫ rescindi nõ ꝑt hoc veꝝ in arbitro ꝯpromissario: secus i arbitro iuris ri. q. i. puenit. C. ꝺ iudi. l. vlt. ꝛ ꝺ off. dele. suspitõis de ap. cũ spãli ꝛ cle. i. e. ti. l gl. i. ꝛ. c. ab arbitro. ꝺ off. dele. li. vi. vbi gl. Itẽ arbiter põit᷑ qñq ꝫ p teste vt in geñ. c. iii. Accidit vt Joseph opis gppiã absqꝫ arbitro nõ facẽt. Et ẽ dĩa iter arbitri ꝛ arbitratorẽ ꝛ amicabilez ꝯpositorez. Naz arbit ꝛ arbitrator pñt eligi cũ pena ꝫ differẽter. Qr arbit di iudex p ꝯsensũ litigãtiũ elect⁹ q iudicis ptes suscipit ꝛ finẽ ꝯtrouersiis sua snia se pollicet᷑ ipositur ff. ꝺ arbi. l. si ꝺ meis. §. recepisse. Et a snia tal' ñ pt appellari. ff. ꝺ arbi. l. diẽ ꝓferre. §. stari. ꝛ. l. i. C. e. ti. Sꝫ arbitrator est i quẽ aliq ꝯpromittũt tali forma: vt possit cognoscẽ ꝛ ẽt iudicare alte ꝛ base: ꝛ q ẽt dici possit amicabil' ꝯpositor: ꝛ a snia tal' etiã nõ appellat᷑. Sꝫ si fuerit lata ꝯ iua ꝯstõ mearrita est i ipo iur. C. qñ puo. ñ est ne. l. ii. Sꝫ si lata est ꝯtus litigatoris valet: redigit᷑ tñ ad arbitriũ bõi viri. l. si societatez arbitroꝝ. ff. p socio. dꝫ. n. arbiter obsuare iuris ordinez tãq̃ iudex ordiari⁹ ꝛ snia ei⁹ siue iusta siue iniusta sp ẽ tenẽda. si pẽa fuerit apposita. ii. q. vii. a iudicib⁹. Sꝫ arbitrator ñ tenet᷑ suare iudiciariũ ordinẽ. Sꝫ si ꝓfert iniustã sniaz remittit᷑ ad audientiã supioris vel ad arbitriũ boni viri. Et amicabil' ꝯpositor est sine pena q tẽtat ꝛ experit᷑ an litigatores patiant᷑ ꝯtrouersiã suo ꝯsilio l' aucte discuti. §. qꝺ si qs i pal. l. si ꝺ meis. Alias dĩas mltas vide p doc. pl'e in. c. qntaual. ho. de iureiu. ꝛ arbiter esse ꝑt qui nõ ꝓhibet᷑ a iure vt liber hõ: pꝛfamilias. etiã filiusfa. ꝛ libtus: ꝫ nõ suus. Arbitroꝝ duo sũt gña. s. ꝯpromissarii qui ꝓprie dñr arbitri qui eligunt᷑: vt iudices: vt vꝫ ꝓcedãt suato i ꝯtalib⁹ ordie iudiciario. Et dant᷑ ad cognoscendũ ꝛ diffiniendũ: vt si pet' a me domũ ꝛ ego ꝺnego: ꝛ fiet ꝯpromissio i aliquẽ: ille ẽ ver⁹ arbit qꝛ eligit᷑ vt cognoscat: ꝛ diffiniat eni⁹ sit dom⁹. Scꝺi sũt arbitratores q nõ eligũt vt iudices a ptib⁹: vl' sup re litigiosa: ꝫ vt ꝯponẽdo l' diuidẽdo inter ptes tñ diffiniãt. vt si duo socii res societatis diuidere velint ad arbitriũ petri: petr⁹ erit arbitrator. ar. ff. pro socio. l. si societatem.

¶ Arbitriũ ẽ act⁹ certaꝝ ꝑsonaꝝ exeq̃ntiũ ꝯpromissuꝫ ꝫ Az. Nã arbit exeq᷑ vitatez ingrẽdo: vt iudex. xxx. q. v. iudicãtẽ. Nã actor vult vt obtineat ꝛ reus vt absoluat᷑ vl' actor ad ãplificãdã cãꝫ: re⁹ ad diminuendã cã. Sũt ergo in actu arbitrii tres ꝑsone. s. arbit: actor: ꝛ re⁹. Jõ alii dicũt. Arbitriũ est actus triũ ꝑsonaꝝ sup cuius q̃õe q̃si in iudicio ꝯtendẽtiũ. l' ꝫ Ho. Arbitriũ ẽ ptãs aliẽa volũtate tradita: ꝛ recepta ad ꝓnũciãdũ i lite ꝓut arbitrio suo visũ fuerit. aliq̃ñ certa pẽa vallata: ꝛ certꝫ terminis limitata. Sꝫ ꝯpromissuꝫ ẽ ptãs arbitris data quoꝝ arbitriũ ẽ snia arbitrat᷑ q̃ ẽt laudũ dr. Et arbitriũ seu arbitrat⁹ suo ꝓprio significato significat libitatez arbitrãdi: ꝛ volũtatem rõe regulatã. Et vbi actus põit᷑ i arbitrio seu arbitratu significat p modũ ꝯditõnis. vt qꝫ act⁹ valeat si arbitrio dcernat᷑. Et hoc diuersimode ꝫ diuersitatẽ matie subiecte. vbi gfa. Promitto tibi equũ arbitratu ticii. ticio nõ arbitrãte: qꝛ nõ vult vl' nõ ꝑt arbitrare: nulla ẽ ꝓmissio. nec recurrit᷑ ad arbitriũ bõi viri. l. si qs arbitratu. ff. ꝺ v. obl. Nõ qꝛ ꝯhẽs ꝺ arbitrio illi⁹ tm̃ itellexit. qꝛ hec vba iportãt. vbi aũt stat p illũ cui ꝓmittit᷑: ꝯditio statiz deficit. nec ꝓmissor de certo ex illa ꝓmissiõe ꝑt obligari vt. l. si qs pal. Ecõuo si p ꝓmissorẽ steterit ꝯditio statĩ hẽbit᷑ p ipleta. ar. l. iuri ciuili. ff. de ꝯdi. ꝛ demõ. vt ꝓmissio sit efficax siue ille arbitret᷑ siue nõ. Sꝫ boni viri arbitriũ ad qꝺ tũc recurrit᷑. ꝛ hoc iõ ne sit in ptãte debitoris se liberare a ꝓmissiõe.

¶ Arbitriũ tutele. i. actõ tutele. ẽ q̃ dat᷑ pupilloꝝ ei⁹ hẽdi ꝯ tutorẽ ꝛ ei⁹ hẽdez finita tutela. vt rões sint act⁹ efficiat ꝛ pupillo reddat. ꝺ h⁹. s. actõ tute.

¶ Arbores furtiꝫ cedẽ est scindẽ vl' incidẽ arbores inscio ꝛ inuito dño. Et ꝯpetit ꝯ ipꝫ dãnũ dãtez ad duplũ dãni dati. Etiã ꝯpetit huic actio legis aquilie: de quibus supra loco suo.

¶ Archicãcellarius. Re. ĩ. cancellarius.

¶ Archieps est ꝑnceps epoꝝ. xxi. di. cleros.

¶ Archisinagogus ẽ princeps synagoge.

¶ Archidiaconus ẽ ꝑnceps diaconoꝝ q ĩperat ꝯbdiaconibus ꝛ leuitis. l' ẽ oculus epi ad ꝯspiciẽdũ corrigendũ: ꝛ emẽdãdũ p epatũ: exceptꝫ arduis. Et dꝫ audire iurgia singuloꝝ: hẽe curã ꝛ solicitudinez in ecclesiis: ꝛ ꝺ clicis: vt i. c. ad hoc. de off. archidi. de ueni archidiaconatus: ꝛ qñ fit p electõẽ tũc ẽ dignitas: Si vero habitus fit p collatonez nõ est dignitas. vt no. in. c. decernimus. de iudi.

¶ Archipsbyter q̃st ꝑnceps ꝑsbiroꝝ: qui tñ subest archidiacono: cuius ministeriũ ꝛ officiũ cum officio archidiaconi ponit᷑. xxv. di. perlectis.

¶ Archimãdrita ẽ pastor oĩm. vñ. Archimãdrita sit oĩm tibi pastor. Et ponit᷑ p epo. i. q. ii. dispẽsatões. Qsi ꝑnceps oĩm ab' archi. i. ꝑnceps: ꝛ mãdros grece quod est ouis latine.

¶ Archiuũ publicũ. i. armariũ publicũ. s. vbi libri ponũt seu instrã seu acta. ꝛ hĩ. C. ꝺ fi. instru. auc. ad hec. ꝛ no. xxx. q. i. puenit. Et deriuat᷑ ab archa dĩ ei Hieronymus in ꝓlogo hester. scipꝫ librũ

lcuasse de archiuis hebreoꝝ.

¶ Archari⁹ ē q̄ suscipit auꝝ ꝛ argētū publicū a possessoribus. ſm Accur. ī gl. C. de pōde. auri. l. i. ꝛ. l. et dī custos arche: vl' q̄ fac̄ archas. Et fuerūt tres arche ī tribus tpibus. vñ. Tpibus tres eē tri bus: cognouimus archas. Pria Noe: Moysi fu it alt'a; ſtia xp̄i. Lege carēs sub. l. manēs: a. l. iolu ta. Hāc pelagus tulit: hāc moyses; hāc sp̄us sc̄us.

¶ Archiatri dr̄r summi medici ab archos .i. prin ceps ſm Accur. C. de com. ꝛ archi. lib. xii. in ru brica.

¶ Area ē fundus nudus vbi nō ē edificiū. C. de solu. ꝛ liber. l. qui res. §. area.

¶ Arcus ē pons lapideus: nec appellatōe arcus venit pons ligneus. ff. d aqua plu. arcen. l. §. iter.

¶ Architectus seu architector est prīceps artifi cum: vt fuit zorobabel: vel principalis edificator vel domoꝝ rector.

¶ Arēga ē apta ꝛ ꝯcors vboꝝ sñia q̄ ponit post salutationem ī priuilegiis arduoꝝ negocioꝝ.

¶ Ariopagus est villa virtutis: vel est vicus in Athenis. vbi fuit olim summū studium.

¶ Arreptic9 .i. possessus a demone.

¶ Argētarii sunt q̄si cāpsores vel argētarie mē se exercitores q̄ singloꝝ solebāt rōes .i. calculos in instā ꝯficiē: scribētes accepta data: ita q̄ ex scri ptis eoꝝ q̄ erāt cōia doceat̄ ꝛ sciat̄ q̄ntū datū sit: q̄ntū acceptū: qui al' dr̄r nūmularii. vt. ſ. de. N.

¶ Argentifodine: aurifodine: sulfurifodinē. lapi cidine: arenefodine: sunt loca ī quibus hui⁹ea ꝛ metalla fodiuntur.

¶ Argutus est seu dī ſm Isido. q̄ cito īuenit ar gumentū in loquendo .i. subtilis ꝛ astutus.

¶ Ar. ē rō rei dubie faciēs fidē. d hēt. cū ex insti tu. Et dī q̄si arguēs mētē l' q̄si argute inueniens vt no. Ber. i. c. forus. de. vb. sig. Et notat ꝓbatōem naturalē. Nā argumēta res plerūq3 noscit̄ ꝛ ꝓpro bat̄. fac. l. i. §. idē cornelio. ff. d q̄st. Et argumētis ē ꝓbādū qd aliqū ꝓbari nō pt. ff. de re mili. l. ñ oēs a barbaris. Et ī iure multiplicia argumēta ī iure. Unū a ꝯtro sensu qd valꝫ. ff. d offi. eius cui mā. iu. l. i. §. hui⁹. xxv. di. qual'. Aliud ar. ab allusiōe vocabuli ꝛ valꝫ hoc negatiue. ff. si cer. pe. l. ii. §. ap pellata. ꝛ insti. de test. tute. qd si nepotes. §. i. Ter tiū ar. ab auc̄te. ff. si cer. pe. l. ii. Quartū ar. ab ab surdo. C. d tēp. ī ite. rest. l. fi. ff. d bo. lib. l. nā absur dū. d iurem. quēadmodū. d bom. c. ii. l. vi. Quītū ar. a fortiori. l. sic. Si id qd magis vī iesse nō inest nec id qd minus: ꝛ ēꝯ. C. de sa. san. eccl. auc̄. multo magis. ꝛ. c. cū marthe. §. ceteꝝ. d cele. mis. Sextū ar. a minori: vt si id qd minus vī īesse īest: ꝛ id qd magis. c. si i laycis. xxxviii. di. Septimū ar. a suffi cien ptiū enumeratōe. ff. de lib. ꝛ post. l. fili⁹ a pte. l. i gl. ff. de his q̄ sunt sui vel ali. iur. pte furioso. Sicut ar. a sufficiēti diuisiōe valꝫ. c. si vir ꝛ mulier cogna. spui. Octauū ar. a supiori ad īferi⁹ valꝫ affirmatiue si loq̄ndo ē de gene ꝛ spē. Nonū ar. a p

natiōe ad hitū valꝫ. l. q̄ pt. ff. d re iudi. l. manumis siōes d iusti. ꝛ iur. ꝛ. l. decē. ff. de verb. ob. vbi per Bar. Decimū a toto ad pte valꝫ negatiue d off. dlega. prudētiā. ī gl. vbi circa formā: ꝛ sic d aliis.

¶ Armētū est magnoꝝ aīaliū: vt equoꝝ ꝛ boū. Grex vo minoꝝ: vt porcoꝝ capraꝝ ꝛ oiū: lꝫ ēt large sumat̄ p maioribus. ff. de abigeis. l. i. ī fi. ꝛ cle. i. de deci. Nā armēta ꝓprie dr̄r pecora gre gis. ide armētarius .i. armentorū custos.

¶ Armentariū vel armentorium est locus vbi arma ponunt̄.

¶ Arma sunt defensoria. Et nomine armoꝝ veniunt fustes lapides: ferrū: ꝛ omne illud quod manu ꝛ arcu mittitur: prout no. Ber. in. c. sicut dignū: de homi. Et sic tela comprehendūtur: licet arma proprie sint quibus defendimur. Et sic te la quibus impugnamus. insti. de pub. iudi. §. lex cornelia. ꝛ. no. in cle. ne in agro. de sta. mo. in glo. super. v. arma. ꝛ. l. armorum. ff. de verb. sign. Et no. q̄ insultus armorū punitur: licet arma nō ex trahantur: ac si extracta fuissent. l. i. §. armis. v. q̄ accusari. ff. de vi ꝛ vi ar. Item expilans aliquem capillis vel trahens barbam: nō tamen sanguis extrahere: tenetur pena. x. librarum parti applicāda rum. ꝛ. xx. fisco. vt est tex. in. c. i. §. si quis aliuꝫ. de pa. te. ī vsibus feu. hoc ſm Ludo. de roma. in sin gularibus suis.

¶ Arma clericoꝝ sūt lachrime ꝛ oratiōes. xxiii. q. viii. clerici. ꝛ. c. quibuscūq3. ꝛ. c. conuenior.

¶ Arenatores seu Arenarii dr̄r qui ī arenis detecta ꝛ collapsa solent extrahere. ꝛ dr̄r humi les persone. vt. C. de incest. nup. l. humilē.

¶ Arra dī in emptione ꝛ vēditione id quod da tur in testimonium vel signum venditionis: ꝛ est ita de iure q̄ si ille qui dedit arraꝫ peniteat ꝯctu inito amittit arram. Si vero vēditor peniteat du plicatam arrā debet refundere scilicet restituere quod recipit: ꝛ tantum de suo. Est autem arraꝝ datio: argumentum emptionis ꝛ venditionis cō tracte: ꝛ quod datum est sub nomine arraꝝ pre cio datur: vide d hoc. l. C. quādo. li. ab emp. disce. tex. ꝛ doc.

¶ Arre sponsaliē vel sponsalicie ſm Hostien. ī sūma: de sponsa. ꝛ ma. §. vnde dicantur. ver. sed q̄ arre. dicuntur donaria data iter spōsū ꝛ spō sam in signū matrimonii ꝯtrahendi ꝛ remunerā di cōscientes: ꝛ fit hoc per verba affirmatiua. sci licet do tibi arras istas. vt cum filio meo contra has. Et he arre dicuntur subannul: quia fiūt p̄ tmnissiōeꝫ ānuli. iuxta illud. Annulo suo subar rauit me: vt patet per eundem in. §. quot sunt spe cies.

¶ Arrestare est aliquem vel bona sua pēr man datum iudicis impedire ne moueātur a loco do nec conquerenti respondeat. vt. c. ii. de cri. fal. ꝛ l. relegatorum. ff. de interdic. ꝛ rele.

¶ Arrogatū ē aliquē q̄ sui iuri ē ī filiū ꝯcipē: ide ar

rogat^ fili^ vt ille q̄ sic assumit i filiū: ⁊ sic arroga
tor ē p̄r q accipit aliquē hoc mō i filiū. Et ē dr̄a i
ter arrogatōez ⁊ adoptionē. q2 ille adoptat q nō
est sui iuris sed alterius ptāti subiect^ vt. s̄. visuz
ē adoptatio. S3 arrogat ille q p̄mo sui iur ē ⁊ p
arrogatōez trāsit in ptātē p̄ris. s. arrogatoꝛ. Un
arrogo q su^ ē: s3 h3 me^ cē necē. Patris adop
to suit sed p̄ris pmanet idē. De hoc de cog. le. c.
vnico. i gl. i. Itē arrogat i alia significatōe. i. ascri
bē. Unde dr̄ arrogās quasi oīa sibi ascribēs ide
arrogātia. i. supbia. Differūt tn̄ q2 supbia ē ianis
gloria de eo qd̄ qs h3: vt sunt p̄hi legiste: ⁊ alij suf
ficiētes i arte sua. S3 arrogātia ē inanis glā d eo
qd̄ qs nō h3: vt cū qs credit ea se scire q̄ tn̄ nescit.

¶ Articul^ ē ps intētōis ꝯtinēs illō qd̄ actor p
bare intēdit. fac. c. veniēs. ij. d testi. ⁊ gl. i. c. p̄nti
ꝯ. testes. c. ii. li. vi. Et articuli dnr̄ capitula i iudi
cio pbāda. c. ii. p tuas; ⁊ q̄nq3 dnr̄ intētōes ⁊ qn̄
q3 assertōes. c. ex pte. A. in fi. de testi. ⁊ vi. q. vlt.
actoꝛ. ⁊ no. Pau. in. c. cū velict^. de fi. instr.

De As.

¶ As dr̄ tota hēditas vel q̄cqd in duodecī ptes
diuidi pt. In asse āt ꝯtinent certe ptes. i. xii. q̄rū
q̄libz h3 ppriū vocabulū. Sc̄. n. ista noīa: xii. p̄nū
ssis: Uncia: Sescunx: ⁊ est vncia cū semi vncia.
Sextās: q2 sextā ptem significat. i. duas vncias.
Quadrans tres vncias significat. Triens sunt
quattuoꝛ vncie. Quīcūx: quīq3 semis: Sepscūx:
Bes: Dodrās: Dextras: Deūx: As. De qb^ oī
bus Re. loco suo. Et insti. de hē. isti. §. hēdias ⁊
in gl. ibi triens. As tn̄ aliter i pondērib^ idē ē qd̄
nū. Etiā ponit p obolo. vn̄ As: obolus: pōd^:
as: ē possessio tota.

¶ Assolatus. i. ad terrā redactus ⁊ inuenit in
Natan propheta.

¶ Assertio s̄m Az. i sū. de assertōe tollēda erat
quoddā vanū ⁊ friuolū iudiciū quoꝝdā q dicebā
tur assertores eo q asserebāt cū liber q erat su^

¶ Asta fiscalis ē vēditio q̄ fit a fisco sub astatōe.
Q̄nq3 āt fiebat astatio cū dicebat p p̄conē q pl^
ederit itra mēsē ille rē habebit. l3 ergo itra mē
sē aliter vēderet: tn̄ admittebat adiectio itra eer
tū tp̄s: vt. C. de fide istru. iurisdictōe aste fiscal ⁊
de adiectōib^. l. i. ⁊ l. ep̄o. li. xii. Si āt cū ipo ēptoꝛ
pductū esset ⁊ posset dare pl^ offerenti eēt pactū
in die adiectōis: vt ibidē in gl. l. si tpa.

¶ Astruē ē affirmare asserere vel assimilare: de
rā poss. ⁊ pprieta. cū ecclesia. ⁊ ēt est pbare de
deten. cū ex iniuncto.

¶ Assisteriū ē loc^ vl dom^ sanctomaliū: sic mo
nasteriū monachoꝛū i quo fiūt deo' vt ē tex. in
auc. nouo iure. C. d custo. reo. Itē assisteria ē illa
que pest assisterio. q2 ipsa cure aliaꝝ assistit p̄nci
paliter. Et s̄m quosdā Az. vr̄ expone assisterias
i. feminarū debiliū instatrices i sum. C. de epi. ⁊
cle. §. nūc de orphanatrofis. Uel assisteria. i. re
clusa. ab assistendo q2 quotidie assistit oratōi. Itē
assisteriū apud grecos est loc^ i quo vn^ sacerdos
q̄nq3 accolit: quīq3 mulieres q̄ assisterie dnr̄ sūt
manētes: vt. xxvii. q. ii. si qs rapuerit. in gl.

¶ Assistrix. i. ancilla dn̄o assistens ad suiendū.

¶ Ascripticī^ glebe dr̄ ille q ascript^ ē glebe: fun
do, siue solo terre. ⁊ astrictus p scripturā in qua p
mitit dn̄o soli se nūq̄ a solo discedere. Et ex illa
scriptura ascripticī^ ꝯstituit: l3 tn̄ p eā solū nō p
bat: imo s̄m Az. ⁊ Hosti. aliq̄ scriptura ē necel
saria in qua ꝯfiteat se esse ascripticiū. Et a gleba
quā colit nec volēs recedē pmittit: nec inuit^ pōt
ꝯpelli ad recedēdū: nec sine gleba pt alienari. Et
sic idē sūt ascripticī^ ⁊ ptiari^. Inter ascripticios
glebe ⁊ origiarios colonos: q̄dā hāc dicūt eē dif
ferētiā q2 ascripticij inherēt glebe. ⁊ sine gleba ñ
trāsferūt. S3 coloni originarij nō sic iherēt pre
dijs qui q̄nq3 sine p̄dijs dn̄s fundi posūt eos mu
tare ⁊ trāsferre ab vno predio i aliud. Itē3 inter
s̄uos ⁊ ascripticios s̄m Azo. ⁊ Ho. pene nulla ē
dr̄ia. C. de agrico. ⁊ cēsi. l. ne diutius. li. xi. Ibi āt
dr̄ notanter: pene. q2 su^ pt vēdi sine peculio. sed
ascripticius nūq̄ sine solo. Itē ascriptitij i p̄dijs
qbus ascripti sunt ꝯ dn̄i volūtatē ordinari in cle
ricos p̄nt ⁊ m̄rimoniū ꝯhere: vt in auc. d san. epi.
§. ascripticius col. ix. Serui vo nō. C. de epi. ⁊ cle.
l. iubemus. insti. de iur. p̄sonaꝝ. §. i. ⁊ ibi gl. in uer
bo aut s̄uo. l3 s̄m canno. si ꝯhant m̄rimoniū t3.
Et ascripticij q2 tenēt collere terrā: dnr̄ coloni.
Et q2 ascripti deputati sunt ad hec facieda ex cō
ditōe sua dnr̄ ascriptitij. Et q2 ex sui origine vel
patrū vel auoꝝ suoꝝ ita adherent glebe: vt sine
gleba vēdi non possint: nec gleba sine illis: iō dnr̄
originarij. Regre. j. agricola. ⁊. j. colonus. Assi
gnare sit nudis vbis testō vel codicill. ff. de ver.
sig. l. assignare. ⁊. ff. de assigna. liber. l. i. §. assigna
re. ⁊ no. Jo. an. i. c. appellatio. de ap. li. vi. i gl. fi.

¶ Assignatu^ liber: Require. j. libert^.

¶ Assecla. i. su^. eo q sequat aliquē cā lucri s̄m
Isi. li. x. ethimo.

¶ Assessoꝛ dr̄ quasi assidens iudici in cognitōe
cāꝝ: 3 suū p̄bens ꝯsiliū iudici: qui alio noīe dr̄ of
ficialis iudicis ⁊ ꝯsiliarius. Itē dr̄ domesticus iu
dicis. de hoc vide Az. in sum. C. e. ti. qui vr̄ pone
re drīam iter assessorē ⁊ domesticū iudicis ⁊ cau
sidicum ⁊ Accur. C. de domesti. ⁊ ptec. in rubri
ca: li. xii.

¶ Assidei sūt iudei q semp cultui diuīo isidebāt.

¶ Assellare ē opus nature facē: vt dr̄: dum assel
lares emisit intestina.

De At.

¶ Athletē s̄m Accur. dnr̄ q sine mercede gr̄a
virtutū pugnabāt: vt. ff. de his qui no. īfa. l. athle
thas. ⁊. C. de athle. in p̄n. li. x.

¶ Attau^ ē p̄r abaui. ⁊ attaua ē m̄r abaue.

¶ Atnepos ⁊ atneptis ē fili^ vl filia abnepotꝭ vl
abneptis. vñ ē au^: ē pau^: abau^ attau^ tritauus
q3: ⁊ sic ide vñt nepos. p. ab. at. tri. suscipit h vox.

¶ Atrit⁹ ē afflict⁹ ɔsūpt⁹ exhaust⁹ ibecill⁹ fess⁹.
¶ Attilianus tutor dr̄ fm̄ Azo. in sum. isti. e. ti. q: oli ex lege atilia. Rome cōmittebat̄ dato tu toris p: etore vrbano ⁊ maiori pte tribunorū ple bis. In puincijs presidentibus corū ex lege iulia ⁊ ticia: vt ibi vide.
¶ Atornari dr̄r pcuratores apō acta cōstitui: i. c. vnico de statu mona. li. vi. in. §. porro.
¶ Atrox. i. imisericors vl̄ crudelis quasi acris sit moribus fm̄ Jsido. li. x.
¶ Atriarij fuiu fui siue custodes atrij: ⁊ idē dr̄r ēt atrienses.
¶ Attestationes sunt dicta testium vel testimo nia ordine iuris in scriptis redacta.
¶ Attonitus media breui ē eleuatus: vel quasi quodā pauore cōcussus.
¶ Atqui: ponitur pro certe: vel atquin pro sʒ cer te: an sit. de fid. tu. circa mediū. ff. de offi. pretor. l. barbarius ver. atqui verū est.

De Au.

¶ Auar⁹ appellat̄ cecus ⁊ ābitiosus. c. quozdā ē elec. li. vi. q: excecat̄ ei⁹ aīus: vt agēda n̄ videat ⁊ a phibitis nō ɔdiet. l. vii. di. vix. ⁊ c. sic hi. ⁊ dīta iter auarū. largū: ⁊ pdigū: hʒ de consue. ex pte.
¶ Auctoritas ⁊ cōsensus tutorū ⁊ curatorum. Re. j. tutor ⁊ curator.
¶ Auctoritas p̄stāda: no. fm̄ Azo. in sum. C. de auctoritate p̄stan. Auctoritatē p̄stare: ē cū qs vl̄ cat se approbat̄ id qd̄ agit̄ hoc ē auctore fieri. pre stare auctoritatē pt̄ qlibet tutor i rebus minoris ad quē spectat p̄culu administratōis. Et sic auc toritas vl̄ idē qd̄ ɔsensus ligittoꝝ tutoꝝ ⁊ curato rū. Et dr̄iaʒ iter auctoritatē ⁊ p̄tāte: vide p Ho. in sū. de sacra vnc. §. refert āt. Jte ō auctoritate doctoꝝ scōꝝ hētur. di. xv. c. vlt. ⁊ gl. c. sicut veteꝝ di. ix. vbi dr̄ q īnt istos tres. Augustinū. Hyero nimū: ⁊ Gregoriū: Augustino magis credēdū ē in expositōib⁹. Hieronimo i istorijs ⁊ trāslatōni b⁹. Et Gregorio i moralib⁹: q: nō oēa i oib⁹: sed certi p certa ⁊c. C. ō vete. iur. enuc. l. i. ver. q: nō.
¶ Auctorizare ē cingulo militē aut ordinib⁹ cle ricū decorare vel ordinare.
¶ Audax dr̄ q nō metuit: ⁊ sumit̄ pprie p p̄tro gāte. Et ita dicunt̄ audaces faciētes ɔ̄ iūs i auc. de admi. tuto. circa p̄n. col. viij. Qn̄qʒ sumit̄ i bo na pte. vii. q. i. audacter i p̄n. xxxij. q. v. si paulus. ver. caue. queso.
¶ Audacia idē ē qd̄ temeritas. ⁊ accipit̄ i malo e. ti. de cen. li. vi. di. iiij. facte sunt: Et no. Archi. e. ti. preallc. in glo. ij.
¶ Auditoriū ē for⁹ cārū vel locus i quo cāe au diūtur. Sed tn̄ ⁊ etc pt dici auditoriū magistrorū vbi disputāt: ⁊ nō magistri for⁹ sed iudicis cū sit in curia pape ⁊ dr̄ ab audiēdo:
¶ Audientia lʒ ēt aliter capiat̄ pprie tn̄ magis dr̄ eē facultas ⁊ potestas loquēdi corā superiore alicui concessa put dicimus: data ē illi audiētia l̄ denegata ē ei cōis audientia. Et denegat̄ audiē tia in quatuor casibus: vt ē gl. i. ō. audiētia. xxiij. di. in noie dn̄i.
¶ Auditor in curia pape vocat̄ q vice iudicis: alicuius cām vel cās audit: i cle. auditor de rep.
¶ Auditor camere pape dr̄ q audit negocia sup tesauro pape ⁊ sup his q̄ ad camerā pape ptinēt.
¶ Auditor ɔ̄dictoriarum dr̄ in curia pape q au dit impetrātes rescripta ad lites. vl̄ aliter ad ius cōe ptinentes gratias.
¶ Aucipiū seu aucupiū dr̄ loc⁹ aptus ad capiē dū aues. vel rhete. vel virga viscata: vel tiguriū ad hoc p̄paratū. An aucupare liceat i fundo alie no. ff. ō ser. rusti. pre. l. diu⁹. ⁊ isti. ō re. diui. §. fer.
¶ Auscultare ē obedire: attēdere: ⁊ audire man datū cū effectu: vt i. c. illud. de ma. ⁊ obe. i gl.
¶ Auspiciū iuris: idē est quod exordiū litis fm̄ Ber. in. c. pastoralis: de cā pos. ⁊ pprie i gl. i. Sʒ fm̄ Alber. ⁊ alios auspiciū. i. auguriū quasi auis garriū: vt. xxvi. q. iij. c. i. Quia sicut ille q se cōmit tit augurio. i. diuinationi q̄ fit i garritu auiū du bi⁹ ē: ita ille dubi⁹ ē q se cōmittit in litē. Quar̄ di xit dn̄s. Caio. in. l. ij. C. de bo. pos. fm̄ tabulas: q: melior lex q̄ sit i corpore iuris ē illa cauete a liti gādo saltē p vobis: q: dubi⁹ ē litis euētus. p alijs at litigare sepe iocūdū ⁊ lucrosuʒ ē.
¶ Aurū coronariū dicebat̄ qd̄ cōferebat̄ ad co ronatōes pncipū. l̄ qd̄ coronarū faciendaꝝ noie prestabat̄. que in templo pendentes a Vespesia no ⁊ Tito sublate sunt. Alij dicunt coronatoruʒ ē illud qd̄ dabatur athletis. put no. Azo. de au ro corona. C. li. x.
¶ Aurū publicū est quod ptinet ad erariū fisci C. de au. pub. pse. l. detectoribus. li. x.
¶ Auia ē mr̄ parentū. Et au⁹ ē pr̄ parentum.
¶ Auūcul⁹ ē fr̄ mr̄is ⁊ auūcul⁹ magn⁹ ē fr̄ auie. ide pauūcul⁹ fr̄ proauie. ⁊ abauūcul⁹ fr̄ abauie.
¶ Aruspex ē ispector momētoꝝ vel horaꝝ quo pacto aliqd sit icohandū. Et dr̄ ab auis ⁊ ispicio. ita dicit gl. i. l. null⁹ aruspex. C. de male. ⁊ math. Sʒ verius ē aure ispector ab aura ⁊ ispicio. Nā augur dr̄ q garritu auiū p̄nosticare psumit. Et Ariolus q aris. i. altarib⁹ demonū deseruit vt ē gl. i. l. nēo. e. ti. vbi de icātatorib⁹: vatib⁹: caldeis: ⁊ magicis oibusqʒ maleficis dr̄. Sileat oib⁹ ppe tuo diuinādi curiositas. ⁊ ti. supplicū capitis fe ret gladio vltore ɔstrat⁹. Et dic̄ ibi gl. q cremā bit̄ l̄ dētib⁹ feraꝝ dabit̄ dilacerandus. Sed iniu riarum nō tenetur q aliquē dixit furē in diuinā do. ff. de iniur. l. itē apd labeonē. §. si qs astrolog⁹. Nā dicit ibi tex. si qs astrolog⁹ vel q aliquā illici tā diuinatōeʒ pollicet̄ ɔsult⁹ aliquē furē dixisset q nō erat iniuriarū agi cū eo nō i dt. Rō glo. ibi dē: q: nō doloꝝ artis sue cā facit.
¶ Autenticū ē liber iuris ciuil̄ excepe⁹: ɔ̄si q̄daʒ sūmula ex alijs legalibus libris: cōtinens. ix. col latōnes: ⁊ nouē ptes pncipales. Sed autentica

autentice est lex. vel. §. icorporatus in libro. C. sp
ergo allegatur aut. C. ti. tali. vel tali. vt. C. de epi.
z cle. auctētica generaliter. z sic addit ti. sed non
additur numerus col.

¶ Aut qñqz ponit disiunctiue: vt qñ altero posi
to necesse ē alterū tolli. vt cū dī dies aut nox. Qñ
qz ēt ponit copulatiue pro z. Nā qñqz sum⁹ ī ma
teria ī qua reqrit vtrūqz extremoꝝ p talē disiūc
tiuā ꝯiūctiuoꝝ: vt i. c. si p⁹ ꝑstitū. d ꝯfes. li. vi. De
hac dictōe hēs in autē. si qñ. C. de cōstī. pecu. z. l.
cū qdā. ff. d. v. sig. z cle. sepe. e. ti. ij. q. v. oib⁹ l gl. ij.
xx. q. i. monachus z. c. cū vir. de regula. l. vlt. ff. d
ver. sig. sz aūt aduersat i scō z iur. ff. de neg. ge. si
aūt. Et qualr accipiat aūt. vide p Bar. z doc. i
l. hoc amplι⁹. §. de his. ff. de dā. ifec. Et qualr ca
piat aut: vide Archi. xlviij. di. c. i.

¶ Auellet ē auferre violēter vl extirpare. vt. ff.
de icen. rui. nau. l. iij. §. nō solū.

¶ Aurifodina ē loc⁹ vbi fodit aurū. Sz aurifici
na ē locus i quo fabricat auꝝ.

¶ Aurifex ē q opat aliqd de auro sic aurifaber.

¶ Auricularius ē cōsiliarius vel secretari⁹ cui
solent secreta domini cōmitti.

¶ Auraria: secreta nēoris dcā sunt: eo q ibi fre
quentāt suco sm. Isi. xvij. li. ethi. c. vi. Inde venit
ꝑpensatio auraria. C. de sun. patri. l. ij. li. xi.

¶ Auxiliuz iuris est suffragiū z beneficiū iur̄ p
ut dī. z hec ꝑdicta sunt iuris auxilia: vide de hoc
ff. ad sille. l. cū dñs. Frustra auxiliū legis inocat
q cōmittit i legē. ff. de mio. l. auxiliū. d vsu. c. quia
frustra. Et tantū de littera A.

De Ba.

b Aburtus vel babosus idē quod stult⁹
vl ebes⁹ z babigor idē.

¶ Baiulare idē est quod portare.

¶ Ballinca ē publica vtilitas. l ē vas
luteum. C. de metal. li. xi. sm Accursiū.

¶ Ballinus est officiū dñi tpalis: vt de sen. exc.
ex dilecto. z in cle. i. de pe.

¶ Balbus dī balbuciēs vl titubās q verba nō
explicat: sed frangit a balbādo dictus. Sz blesus
dī qui litteras imperfecte profert.

¶ Banū sm vulgat Gallicoꝝ z Lōbardoꝝ vl
esse edictū publicū iuxta illud quod dicit Ray. c.
quod clericis de fo. cōpe. q pco pariēsis nunciat
bānuz noīe episcopi a rege.

¶ Bānit sm dcā vulgariū vl idē eē qd ꝓscribē
z dī bānit⁹ qsi ꝓscripti⁹ d ciuitate: vt i ꝓhēio. ffoꝝ.

¶ Bāmtorū ē locus cārum al' pāditorū.

¶ Bastāgarii sm quosdā dnr quasi bestie anga
rie eo q rusticos angariabant. i. angebāt ad qui
tā bestiā prestādaz: vt. C. de muri. l. quod ad pñs.
li. xi. z sm. Accur. bastāgarii sunt de domo pnci
pis qsi bestigarii pmo mō: vl qsi sestatores a i aliū
scdo mō: alias bestatores.

¶ Bariana. i. filius colūbe. ita dictus fuit scūs
Petrus di. lx. ita dñs z matha. xvi.

¶ Bariles dnr vasa sic in alpibus solēt habēri.

De Be.

¶ Bellū iustū quod fit: inuit. xxiij. q. ij. p Archi.
in sū. z. c. iustū bellū. Iustū. vz illud qd fit pcepto
pncipis de rebus repetēdis vel pp iniuriā repel
lendā. Sūt aūt septē genera belloꝝ. Primū est
bellū romanorū: ꝯ ifideles d heret. excōicam⁹. ij.
Et dī romanū: qr romana ecclesia ē caput fidei
xxiij. q. i. hec ē fides. Scdm ē iudiciale qd fit: auc
toritate iudicis hñtis merū ipiuz. de sen. ex. c. di
lecto li. vi. ff. de rei vēdi. l. qui restituere. Tertiū ē
ꝓsumptuosuz: qd faciūt iobedictes iudici de peni.
di. vi. ad fi. Quartū ē licitū qd fit auctoritate iur
quo ad illū cui cōcedit. de resti. spo. oli de sen. ex.
si vero. C. vñ vi. l. i. Quītū temerariū ꝯ illos q se
iniuste defendūt. Sextū volūtariū: quo mod. z ni
pncipes vtūtur. c. noli. xxiij. q. i. Septimū ē iustū
z necessariū quod fit se z sua defendēdo. Et in iu
sto bello morictes salui fiūt ceteris parib⁹. xxiij.
q. v. oiuz rerū rex homicidiū. z. c. q. viij. oi timoꝛ.
Sz q sine iussu pncip̄s bellum idicit tenet lege
Iulia maiestatis. ff. ad. l. iul. maie. l. iij. z in auc. de
armis col. vi. z in auc. de man. pn. col. iij. Necessi
tate tñ imminēte sufficit licentia magistri officioꝝ
sm Host. C. de fab. l. fi. li. xi. de bello vide Arch.
in rosario. xxiij. q. ij. c. iustum. vbi ponit hec septez
genera.

¶ Beneficium sumit latissime pro omni liberali
tate. Minus late p liberalitate pncipis. Et sic sū
ptum significat large z stricte. Large vt cōtinuat
beneficium stricte sumptuz: z cum hoc rescriptuz
z priuilegium. Stricte dī beneficium pncipis cō
cessio facta a pncipe de aliqua re vel iure quod ē
principis concedens. Et per hoc differt a rescri
pto vel priuilegio. Et lz ita stricte sumatur. tamē
eius interpretatio latissima est. l. fi. ff. de cōst. pn.
c. cum dilecti. in fi. de dona. z de ver. sign. olim. si
gnificato sumpto ex natura pncipis cuius est eē
liberalem in his que sunt sua. verbigratia prin
ceps alicui concedit domum aliquā delatam ipsi
principi cuz integro eius statu. Hec verba sumū
tur latissime. s. cum his que insunt z adiacentib⁹
z omni iure suo. l. si quando. cum ibi no. C. de bo.
vacan. li. x. Sed pone pnceps concedit domū nō
apponendo cum integro ei⁹ statu: certe sola do
mus concessa vl. qr verbū domus ad illa non pt
extendi vz ad curiam viridariū: z adiacentia. fac
l. si quando pcoll. nisi aliūde sumeret scia q prin
ceps de illis intellexerit. Nā sola liberalitas non
est sufficiens significatū. nisi aliud significatū cō
curratur: qr alias sequeret q concedēdo vnā rem
videret aliā concedere.

¶ Bñficiū iuris est id qd a iure ꝯcedit vel indul
get. Et hoꝝ bñficiorū iuris quedā sūt ordinaria:
qdā extraordinaria: vt illa que ex speciali priuile
gio qbusdā spāliter idulgēt sic bñficioꝝ restōnis
i integrū ecclesie l' minoꝝ. xxv. ānoꝝ ꝯcessū. fac d

in inte.resti.c.i.z.ff. de consti.pn.l.vlti.

¶ Bñficiū epistole diui adriani. Re.j.epistola.

¶ Beneficiū noue cuustōnis de fideiussore. Re quire.j.fideiussor

¶ Bñficiū noue constōnis de duobus reis stipulādi: vel pmittēdi. ē p qd subuenit duob⁹ reis debendi vel pmittēdi: z p ipm postulare pñt se ñ isolidū: sz p pte posse ɔueniri: nisi se obligauerit: z huic beneficio renūciet. z hoc adiecta noua cōstitutione i actione de duobus reis pmittēdi z stipulādi: qr vt dicit Az. in sum. C. e. ti. olim effect⁹ duoz reoz pmissionis hic fuit: vt si duo vel plures eandē pecuniā pmiserūt aut stipulati fuerūt ipso iure i singulis isolidū debebatur z singuli debebāt. Poterat ergo ab vno coz isolidū peti: qr vnusquisqz coz isolidū erat obligatus.

¶ Bñficiū cedendaz actōnū. Re.j.cedēdaz actio. Quo aūt renuncietur his instrīs z beneficiis. Re.j.renunciatio. z de hoc i Spe. ti. de renū. §. nunc: partiū ver. sed nota.

¶ Beneficiuz feudoz federici z beneficiū feudale hec duo. Re. in li. feu.

¶ Bñficiuz ecclesiasticuz dat rōe officij. de pbē. cū fm apl'm. lxxxi. di. si quis āmodo. Et ergo bñficiū tale nō cōfert excōicato. c. cū bone. de eta. z qualī. qr officiare non pt. nec fruct⁹ pcipi. fm Hos. de de. excō. mini. §. si nī queris.

¶ Bephotranus fm Az. i sum. C. de epi. z cle. §. nūc. de orphanotrans ē idē qd gubernator in annū pauperū z orphanoz.

¶ Bephotrophiū ē dom⁹ in q alitur paupes infantes. d hoc vide. C. d epi. z cle. z orphano. z po.

¶ Begard⁹ z begina vl' begutta sūt viri z mlres tertij ordis. Et dicit Jo. an. q begiaz genus pniciosuz ē: nec de facili alios q religiosos admittūt. a qbus oībus modis ē cauendū. xviij. q. ij. diffinimus. z c. pniciosaz. d his vide cle. i. de reli. domi. vbi Hos. idē dicit. Et vide cle. ad nrām. de hēti. vbi dānat secta taliū begardoz z begiaz. Itē. c. cū ex ea. d exces. pla. li. vi. z cle. cū ex eo. d ic. excō.

## De Bi.

¶ Biarcha vel biarchas dr pnceps. xl. militum ab bis. xx. z archos pnceps dictus: vt colligit. C. d of. qsto. vbi appet q biarcha ē maior dignitas q cētarcha cui ē pñās cētenarijs: qr dux cētū militū.

¶ Bigam⁹ fm Host. dī q diuersis tpib⁹ z successiue duas legitias hūit vxores. Sz large z itcrp̄tatiue dī q ɔtit cū corrupta vl' vidua vel q duas vxores hūit añ baptismū: vel vnā añ baptismū z aliā p⁹: vel q castitatē pmissaz violauit. vt subdiacon⁹ vel monach⁹ q ɔhit d facto cū d iure ñ possit. vel q vnā de iure alterā de fcō: vel q de facto duas ducit vxores: vel q vxorē adulterā postea scienter cognoscit. Nā nō pt pmoueri ad sacros ordies cuius vxor adulterata ē: ēt si eā ṽginē duxerit: qñ post adulteriū eā cognouit: alias sec⁹. xxx. iiij. di. si cui⁹ vxorē. Scd'uz quosdā āt idsi scte

bigam⁹ cēset ēt si ignorāter cognoscat eā sic q publicā pniam egit. Dr āt bigam⁹ fm Inn. iuxta vulgare puicialiū qsi bis gam⁹. i. stult⁹ vel fatu⁹: qr ibi stult⁹ dr gam⁹. vel dr bigamus a bis quod est binum: z gama quod ē mulier qsi homo bine mulieris vel bini cōiugij. Et lz bigamus ad sacerdotium pmoueri non posset. c. i. de biga. quia phibētur bigami nō pp culpam sed pp sacri defectum. s. sup. z. c. debitū. e. ti. Tñ de necessitate bigamus ordinatur i subdiaconū. xxxiiij. di. subdiaconus. Et bigamus ñ ē ille qui cōtrahit cū vidua si ē icognita. c. debitū. pballe. Nec ē bigamus ɔhens cū vna z virgine. de cleri. cōiuga. c. sane.

¶ Bigamia triplex ē: vna videlz qñ qs duas vl' plures hz vxores. Alia cū qs ɔhit cū corrupta. Tertia q castitatē pmissaz p votū solēne violat: vl' q scienter cognoscit vxorē adulterā: z cū talib⁹ ñ dispēsatur: z q tales ordiatur puat officio z ptāte ordinādi. z sīlr ordiat⁹ tali ordie puat: vt no. e. ti. c. ij.

¶ Bisaria. i. bis nupta.

¶ Bisse sūt due ptes assis z ɔtinēt octo vncias: nec dr ad respcm totius cū nec duplicat⁹ reddit suū totū z al' dr bes: vide. s. as.

¶ Bisext⁹ hz dicos. ccclxvi. vt no. i. l. cū bisextus ff. d. v. sig. vbi gl. d. Nonis. Calēdis: Idib⁹ zc. Et vnde dicatur no. Ber. i. c. que sūt. de ver. sig. z no. ff. de statu liber. i. l. cū heres. §. stichus.

## De Bo.

¶ Boeti legistaz adiutores coz sunt qui rōnes publicas discutiūt. Et ide Boetu⁹ nomē accepit. Boete. n. grece latine dr adiutor fm Accur. C. de tab. scrip. z poe. li. x.

¶ Bolida vl' bolidis ē massa plūbi quā mittunt naute i mare ad expiendū pfunditatē uni ṽsus. Per bolidā: plūbi dic massaz significari. Per q̄ naute solent maris explorare pfundū.

¶ Bona coz qui sibiipsis mortē ɔstituūt seu ingerūt fm Az. i sū. C. de bo. mor. sibi cōsti. Si hoc faciūt ex ipaciētia doloris vl' ob pudorē eris alieni. tūc nō auferūt bōa hēdib⁹. Si āt faciūt ex cōscia delicti. s. si aliqs isligit sibi mortē. iō qr erat d lictū vl' crimē ob quod erāt bōa publicāda: puta furtū homicidiū vl' huiusmōi: tūc auferūt bōa hēdib⁹. Itē si erat crim cui⁹ accusatō poterat icboari p⁹ mortē vl' repetūdaz peculat⁹ z lese maiestatis: tūc ēt auferūt bōa hēdib⁹. Si āt accusatō ñ poterat icboari p⁹ mortē nō auferūt sibi bōa: nisi adscauerit sibi mortē postq fuerit i scelē dephēsus. ff. de bo. coz q ante sen. mor. sibi cōsti.

¶ Bōa libtoz: pf on⁹ succedit i bōis libti i tertia pte addita locuplete hēditate libti: vel ab vno ex hēdib⁹. z ñ ē lictus filius a libto: vel ēt relictus: sz ingratus: vt ñ possint arguere testā suoz parētū iofficiosa. Locuplex āt hēditas vocatur si ē maior cē tū aureis: vt dicit Azo. i sū. C. de bo. lib. z iur pa.

¶ Bōa mīna z mīni generis famille q ex mre vel auia debentur filiisfamilias: vel emancipatis

deferūt. Et qn̄qȝ pncepoūb⁹: puta res auie ipoꝝ.

C Bona ciuitatis abusiue publica dcā sūt. Sola. n. publica sūt: que populi romani sunt. vt. l. bona. ff. de ver. signi.

C Bona dr̄ sic a beando: eo φ beāt. i. btōs faciūt vel pstant. Nā beare idē ē qḋ pdesse. τ qḋ pdest beat. l. bonoꝝ. ff. ō ver. sig. Sumit āt hec dictio p oī bono vtili delectabili vl' honesto spūali ut tpali vt i aiā. In iure aūt hec dictio bona in plurali τ neutralr̄ significat res nr̄as q̄ sūt in dn̄io nr̄o vel quasi in. d. l. bonoꝝ. τ ipas res ex suo pprio significato cōiter accepto significat deducto ere alieno. Qn̄qȝ āt nō deducto significare pcludit̄ vbigr̄a. Testatō legat alicui certā ptē bonoꝝ: τ ibi bona dr̄ ere ōducto alieno. l. cū aūt. ff. ō le. ij. Nā sensus ē φ p hōdem deducto omni ere alieno de hereditate legatarius hēat quartā i bonis q̄ supsūt. i. quotā sibi legatā. τ sine onē creditoris. vt in. l. palle. Sȝ ibi testator hr̄ de istituto legat ut eo oia bona vl' p fideicōmissuȝ vult restitui: significat es alienū nō deduci. Imo trāsire ad legatariū vl' fideicōmissariū. Et ita idē significat qḋ hēditas. l. nāqȝ. §. fi. cū. l. se. ff. ad trebel. finaliter ḡ hec dictio bona significat latissime oē qḋ quouismō pt pdesse. Et pui in iure recipit̄ i cōi significato: significat que sūt i nr̄o dn̄io vl' quasi deducto ere alieō. Etiā significat hr̄ditatē qn̄ pbabile mediū cōmodius hic declarat. Et sic bonorū appositio aut ē ciuilis aut naturalis. Ciuilr̄. n. significat sm̄ lex. τ eius significatū se adaptat τ i bonis annumerat̄ st quidē i actiōibus τ petitiōibus psecutionibus. l. bona. ff. de ver. sig.

C Bonoꝝ possor dr̄ ille qui de iur̄ ptorio alteri succedit q: bonoꝝ possiones a pretore sūt inuēte. Et ē differētia inter bonoꝝ possessorē τ beredē q: bonoꝝ possessor de iur̄ ptorio succedit. insti. ō bo. pos. §. i. τ. ff. e. ti. p to. τ ē nomē iur̄ vt no. Ber. de can. pos. τ ppue. in glo. iuj. τ. ff. ō ver. signi. l. hr̄ditas. Aliud ē possessor bonorū due dictiones nō nomē ppositū significans fcm̄ τ non ius sed hēs succedit de iure ciuili.

C Bonoꝝ possessio ponit̄ p vna dictōe sm̄ Az. τ significat ius fepiēdi psequēdiqȝ τ r̄tinēdi illō quod in bonis illius erat cui succedit̄ ō iur̄ pretorio τ differt a petitōe hereditatis que est de iure ciuili. vt īsti. τ. ff. palle. Itē ē ius quo psequimur τ i hoc differt ab actōe hēditatis vniuersali. s. possorie hereditatis petitōe. Et qn̄ ponit̄ p vna dictōne vt bonorū possio significat hoc ius. Si āt dr̄ possio bonorū tūc significat factū. Diuidit̄ autē bonorū possio: q: alia ē ordinaria alia ē extraordinaria. Alij diuidunt bonoꝝ possionem in has duas spēs. s. bonorū possionem sm̄ tabolas testi quā pretor dat liberis a patre i testō iniuste pretermissis τ bonorum possionem contra tabulas testamenti. vt. j. dicet̄.

C Bonoꝝ possiones extraordinarie sūt due ex testō. s. sm̄ tabulas τ pͣtra tabulas. Et quatuor ab ītestato scilicet bonorū pos. vnde liberi: bonorum pos. vnde cognati: bonorū pos. vnde agnati: τ bonorum pos. vn̄ vir τ vxor. Quarum descriptiōnes subijcientur.

C Bonoꝝ pos. extordinaria dr̄ duobus modis. Vel q: non ē stabilita certa pte edicti. i. ex testō tm̄ vel ab intestato tm̄ sed vt vaga. qn̄qȝ ex testō qn̄qȝ ab ītestato defert̄. τ pͣpetit tm̄ his q vocant̄ ex nouis legibus. vt ecce mater alijs i testamēto institutis: postea i puerperio decessit τ filiū queȝ gestebat in vtero preterijt. Presumit̄ enī filius hic institutus τ habet bonoꝝ possessionē sm̄ tabulas τ septimā ptem extraordinariā: Cuius bonū est exemplū sm̄ legē cornelia tam ex testō φ ab ītestato que fungit eū qui morit̄ i captiuitate decessisse ipsa hora captiuitatis. Et tō quilibet potest ex noua lege cornelia ex testō τ ab ītestato succedere vt insti. de bo. pos. §. sunt et. Dr̄ autē extraordinaria possessio q: ius nō tribuit. vt carbonianum τ que datur ventri τ que datur gratia litis agnoscende. vn̄ τ extordinaria datur sine cognitōe que i ordiarijs. q: omne ius tribuit quāuis ē. Itē bonoꝝ pos. aliter diuidit̄ quia alia dr̄ bonorum pos. edictalis vt que ex edicto ptoris mortui decernit̄. Alia vero bonorū pos. decretalis que a viuo pretore decernit̄. Vel q: hodie nō est necessarium eam decerni vel dari. Dr̄. n. decretal' a iudicis presentia que i eius cognitōe exigit̄: q: sm̄ Azo. posset τ illud dici: vnam eē bonorū possessionē edictalē τ eandē appellari decretalē vel iudicialē ex eo φ accipit efficaciā ex presentia iudicis. Nec ē differentia inter decretū τ decretalem. lȝ quidā dicant pͣtrā.

C Bonoꝝ pos. sm̄ tabulas ē ordinaria ex testō. Et dr̄ esse ex testō sm̄ Azo. nō q: iuuatur ex voluntate defuncti. lȝ q: nō hȝ locū nisi extāte testō: τ dat̄ scriptis heredibus: τ eis deficiētibus vocātur substituti. Et ide substitutis deficientibus vocant̄ substituti eis. Peiūē āt ex origina ib⁹ tabulis tm̄ nō exēplo. Itē si fiat qḋ de tabulis dȝ probari cuiuscūqȝ itentio p septē testes: τ n̄ p duos tm̄ sm̄ Az. lȝ qdā dixerūt pͣtrā. Si aūt testator n̄ facit testamentū i scripos. sed i verbis vel nūcupatōe rex: vel bominū: dat̄ bonoꝝ pos. sm̄ nūcupatōnē testi.

C Bonoꝝ pos. ͣ tabulas ē quā ptor liberis pollicet̄ sm̄ Spe. i tractatu de libello. ti. de testa. §. segtur videre. vbi dicit. Est τ alia bonorū pos. ͣ tabulas q̄ dat̄ filio vel nepoti preterito ͣ testm̄ pn̄s vel aui q filiū vel nepotē i testō suo uel uita preterijt. τ talium in tabulis si filio vel nepoti legauit ipse tamen legatū nō agnouit. Et sm̄ Az. in sū. eo. ti. defertur liberis naturalibus τ legitimis. Et legitimis tātū: puta adoptiuis. Itē nātis τ nasciturus. Itē emācipatis precipue: τ his q in ptāte dsuncti. Et dat̄ ex illis ex qbus potuit aut

hēc tras aūt bonoꝝ possessio peti de iur cōi. Daꝛ
āt a pēe nātur ali. Et ī adoptōe nō hꝫ locū hec bo
noꝝ possio nisi istituanꝛ ab eo heredes: ꝛ ali⁹ eis
cōmittat edictuꝫ. Itē alia ē bonoꝝ possio ꝯ tabu
las. ſꝫ Spe. ibidē. q̄ daꝛ pīi l'mři suo vl' ꝑaro si
sitꝫ ꝑterm ex testamēto filij vel nepotꝫ emācipan
grātis ꝛ sine pecunia: cum quo nō ē factū pactū
ne pꝛ vl' au⁹ iquietaret sua iudicia: nec receptuꝫ
ē ab eo quātuꝫ satis ē. q ēt nec miles nec ī militia
decessit. Itē ſm eundeꝫ ibidem. Est ꝛ alia bonoꝝ
possio ꝯ tabulas q̄ daꝛ patrono pretermo ꝯ testm̄
liberti si sit maior centenario ad recipiendū ꝑ pa
tronū tertiā partē sibi debitā d iure. ꝛ datur pa
trono si sit ꝑteritus oīno. Uel etiam si sit sibi mi
nus tertia parte legatū: ꝛ tūc datur ꝑ supplemen
to vsqꝫ ad tertiaꝫ partē. Et differt i hoc ſm Azo.
a bonorum possione que daꝛ liberis: q2 tūc hec
demuꝫ datur: si hereditas liberti sit a dita: saltem
ex vno de heredib⁹. Sed illa q̄ daꝛ liberis satis ē
ꝙ quis potuit esse heres: lꝫ nō potuit petē ſm ta
bulas bonoꝝ possionē. Itē notādū ꝙ querela in
officiosi testī fere hoc ideꝫ operatur quod bonoꝝ
possio ꝯ tabulas: q2 testm̄ rescindit de facto. Sed
Specu. dicit ꝙ de iur scissū ꝛ irritū ē. Sed in hoc
differūt: q2 bonoꝝ possiones oēs: ꝑtoꝛie actiões
sunt. vel edicta ꝑtoria. Querela aūt inofficiosi te
stamēti ciuilis est. Et pmisse bonoꝝ possiones or
dinarie sūt ꝛ competūt ex testamento Alie bono
rū possiones competum ab itestato.

¶ Bonoꝝ possessio vñ liberi ſꝫ Spe. vbi. §. ꝫ. vl
lo. datur filio emancipato qñ pater decedit ab in
testato. ꝛ est ordinaria: ꝛ eā ñ habēt liberi ī linea
materna. l. quotiens. ff. de suis ꝛ legi. here.

¶ Bonoꝝ possessio vnde agnati vel vñ legitimi
ordinaria est. Et ſm Spe. ibideꝫ daꝛ ꝑximis co
gnatis ꝯiunctis ꝑ virilē sexū post liberos ab inte
stato. Et nota ꝙ bonoꝝ possessio vñ legitimi nō
ē caput spāle: sed generale ꝯcurrēs cū al. 3 spāli
b⁹ bonoꝝ possionib⁹. s. cū vnde liberi: vñ agnati:
vnde cognati. ex lege: ꝛ senatuscōsulto.

¶ Bonoꝝ possessio vñ cognati silr ordinaria ē. ꝛ
ſm Spe. daꝛ his ab intestato qui per femineum
sexuꝫ ꝯiuncti sunt. vt si neqꝫ liberi: neqꝫ legitimi
heredes existant: proximi cognati succedant.

¶ Bonoꝝ possessio vñ vir ꝛ vxor silr ordinaria
est. Et datur viro muliere ab intestato decedēte
agnatis vel cognatꝫ nō existētib⁹: vel ecōtra da
tur mulieri viro ab intestato decedēte agnatꝫ ꝛ
cognatꝫ nō existētib⁹. Et he oēs ordinarie q̄tuor
bonoꝝ possessiões ꝯpetunt ab itestato. Alie ꝟo q̄
sequūtur sunt extraordinarie.

¶ Bonoꝝ possessio exordiaria ē q̄ noīe caret ſꝫ
Spe. ibidē. ꝛ ꝯpetit his q ex lege ꝛ iuriscōsulto ꝛ
ꝯstitutionib⁹ ꝑncipū tam ex testō q̄ ab intestato
veniūt. s. vt cum aliquis vult succedere patri suo
quē ab itestato decessisse inuenit: cū ab hostib⁹ re
dit. vel cū a captiuitate fuerit emancipat⁹: ꝛ sic iu

re ciuili cū cognatꝫ in successiōe iuris postliminii
petit sibi hanc bonoꝝ possionē cōcedi.

¶ Bonoꝝ possio ex lege cornelia eodē m̄ō daꝛ
filio emācipato: de iur ciuili icognito: cū vlt succe
dē pīi ꝯcedēti ab itestato apd hostes ī captiuitate

¶ Bonoꝝ possio extraordinaria septia daꝛ vno
mō patrono volēti succedē liberto ab itestato de
cedēti sine liberis. Alio mō filio volenti succedē
in bonis matris; vel ecōuerso. Et daꝛ alio mō in
fanti vel curatori ei⁹ volenti succedē ex testō ma
tris q̄ testm̄ narrare nō potuit ꝑuenta morte cū
in puerperio decessit. ꝛ suos filios coheredes istī
tuit. Daꝛ aūt hec bonoꝝ possio filio adoptiuo vl'
arrogato volenti succedere patri adoptiuo vl' ar
rogato ab intestato decedenti. Omnes aūt bono
rū possiones premisse ius tribuūt: lꝫ que sequūꝛ
ius nō tribuūt lꝫ facti sint.

¶ Bonoꝝ possio carboniana ē illa ꝑ quā filius
ipubes volēs succedē ī bonis patris ab itestato
tanq̄ proximoꝛ; vel rūpere testm̄ per ꝯ tabulas
vel dicē ipm nullū: cū ipo iure fuerit ꝑterit⁹: cum
obijciaꝛ sibi ꝯtrouersia bonoꝝ ꝛ filiatōnis: vl' mo
uetur sibi qō stat⁹: puta ꝙ sit filius petit ꝑ carbo
nianū possessor istitui ꝑ ꝯtrouersiā moraꝫ de bo
nis: ꝛ filiatōem ꝛ qōnem stat⁹ vsqꝫ ad tēpora pu
bertatꝫ sue deferri. Et daꝛ solū cognitōne iuris
naria. Require. j. carbonianū.

¶ Bonoꝝ possio noīe ventris daꝛ mulieri pre
gnāti in bonis mariti: i quib⁹ ſm dignitatē suā si
bi ꝛ familie sue alimenta ꝯstituūtur.

¶ Bonoꝝ possio ex edicto diui adriani tollēdo
daꝛ alicui volenti succedere in bonis alicui⁹ ex
testō in quib⁹ istitut⁹ vel iscript⁹ ex eo ꝙ ostēdit
testm̄ nō cācellatū nec abolitū nec in aliqua pte
sua abrasū ſm Alber. Et datur volenti succedē
ab itestato ſm Goff. qō ꝑbat secunda ps rubri.
que dicit de scripto herede. Sed rō Gof. dicit ꝯ
riū. Hoc m̄ notanduꝫ ſm Spe. de bonoꝝ pos. ꝙ
bonoꝝ possiões oliꝫ fuerūt vtiles ſꝫ hodie sūt inu
tiles ꝑterq̄ i qnqꝫ casib⁹. Prim⁹ qñ viuo testato
re postum⁹ ꝑterit⁹ decessit q̄si videaꝛ testm̄ ruptū
iuria solēnitate: cum nihilomin⁹ heres scripi⁹ ex
isto testō petit bonoꝝ possionē vt i. l. postum⁹
ff. de inius. rup. ꝛ irri. testa. Secūdus est i. l. filius
e. ti. Terti⁹: insti. qui. mo. testa. ifir. §. ij. Quartus
in. l. heres. ff. de decre. ab or. fa. Quint⁹ in. l. legi
timū. §. ij. e. ti. ꝛ. l. fili⁹. C. de inoffi. testa.

¶ Bonoꝝ possio ex testō militꝫ i militia decedē
tis ēt nō datur patri vel auo vel ꝑauo vel eꝫ ꝯ
tabulas vt. C. d testa. mili. l. ne quidem. ꝛ. l. milites.

¶ Bona vacare: est ipa dominū nō habere.

¶ Bonefidei possessor: est q credit se aliquā rem
iuste retineꝛ. ſꝫ malefidei possessor ē q iniuste scit
se aliquā rē possidere. vt in reg. possessor. de reg.
iur. li. vi. ꝛ insti. de vsuca. per totum.

¶ Bonefidei emptoꝛ dicit q ignorat rem alie
nam esse vel putauit venditoꝛeꝫ habere ius vēdē

di.s.eẽ pcuratorẽ:vl' tutorẽ.ff.de.v.si.l.bõe fidei.
¶Bos cornupeta ẽ bos qui facile cornu petit.i.
cornibus pungit.
¶Boues nõ ɔtinent sub appellatiõe armẽtorũ
sʒ pecudũ vl' armẽtoꝝ.ff.de.v.sig.l.boues.vnde si
lego armentũ cõtinẽtur boues.ff.de le.iij.l.funus
§.armẽto.sed sⁱ lego iumẽta nõ ɔtinent.l.legatis
§.iumentis.c.ii.τ.ff.de edil.edic.l.ediles.

De Br. τ Bu.

¶Breuiter de hac dictione no.Jo.cal.i cõmento
suo super decreta.cuʒ dilectus.de cau.pos.τ pro
pne.Et Jo.an.de testa.c.i.li.vi.
¶Breuiloq̃:hec dictio significat substõnẽ q̃ bre
uib⁹ v̄bis ɔtinet substõnũ cumulatõẑ seu multipli
catõẑ.Et ẽt breuiloq̃ ẽ illa substitutõ q̃ substõnis
vni⁹ psone ad aliã fit repetitõ.Jtẽ breuiloq̃ illas
tot τ eodẽ mõ significat substõnes:vt significant
ei⁹ v̄ba:τ q̃mᵉ aliũde sũpta significata.Et dr̃ bre
uiloq̃ qr breuib⁹ v̄bis fit τ breuib⁹ vbis ɔ̃phendit
plures substõnes.vt no.Accur.τ Bar.ff.d vul.
τ pu.subst.de hoc vide.ĩ.substitutio breuiloqua.
¶Brocardica materia dicitur que ẽ contraria
rum opinionũ rõnibus inuoluta.
¶Brut⁹ dr̃ q̃si obtusus qr sensu caret.Et ẽ si
ne rõe τ prudentia.fʒ Jsi.vñ brutire.i.ĩfatuire.
¶Bubulus ẽ magn⁹ τ siluestris bos:sʒ buculus
ẽ paruus bos.
¶Bucus ẽ garrulus q ceteros oris loquacita
te nõ sensu superat.fm Jsi.
¶Bulla ẽ sigillũ pape:vel lr̃a quã dat papa vl'
ornamentũ regule.

De Ca.

C Aducũ legatũ fm Az.in sũ.de cadu.tol.
ẽ qđ decidit p⁹ mortẽ testatoꝝ q̃cũq̃ rõe.
Et qr q̃busdã modis τ rõib⁹ iniq̃s:τ oliʒ
legata fiebãt q̃nq̃ caduca.Jđ lex põit vnã rubri.
đ cadu.tollen.Et differũt p̃ nõ scriptũ:q̃si cadu
cũ:τ vere caducũ.vñ legatũ p̃ nõ scriptũ ẽ qđ le
gat alicui dãnato ĩ metallũ l'n exñtĩ ĩ rex natura
puta ñ nato:q̃si caducũ ẽ qđ nõ oĩo cadit.Sʒ ve
re caducũ ẽ seu dr̃ qđ legatari⁹ viuit p⁹ mortẽ te
statoꝝ τ supueñit ei ɔditõ pp quã efficit ĩcapax le
gati.Sed in alio cãu si legat illi q est in rex natu
ra sed morit ante mortẽ testatoris:pmum accre
scit sine onere:sm v̄o cũ onere.
¶Calcitrosus equus est qui solet calce ferire.i.
pedibus retro percutere.
¶Calculator fʒ Jsi.dr̃ a calcul'.i.lapillus minu
tis quos ãtiq̃ ĩ manib⁹ hũerũt ɔponẽdo nũeros.
¶Calculus.i.ɔput⁹.C.đ erro.cal.l.vna.Jteʒ.i.
cãe cognitio τ enumeratio.vt.C.de iudi.l.rẽ nõ
nouã.Jteʒ.i.snĩa diffinitiua.C.đ ap.si actor.Et
de aliq̃d de calculo de fi.instru.cũ dilectus.
¶Calũnia fʒ Ho.in sũ.ẽ cũ q̃s ex certa scĩa in
iuste agit vl' resistit.ff.ad turpi.l.i.§.calũniari.l' ẽ
petitio iniusta ex certa scĩa in iudicio fcã.τ iniuste
petitõi iniusta rñsio.vl' est falsi crĩs ĩpositio.ff.de
v.sig.l.i.in pñ.τ.l.si q̃s calũniet̃ur.
¶Calamitas est ĩfelicitas vl' miseria q̃ euacuat
oĩ bono.vel est pena vel labor ĩmensus.
¶Calumniator est q scienter alicui falsa crĩa
ĩponit vexãdi occasiõe.Uel fʒ Jsi.calũniator a
calũniãdo.i.frustrãdo vel decipiendo dict⁹ ẽ.Et
ĩde dr̃ iuramẽtũ calũnie.s.vitande.Et est assertio
vere petitõis vl' repulsiõis.fʒ Gof.cũ q̃s iurat se
bona fide τ nõ calũniãdi aĩo cãʒ mouisse.l' q̃ ve
nerit ad reluctãdũ putãs se bõa iusticia vti.C.đ
iuris.calũ.l.ij.§.i.τ bʒ q̃nq̃ capĩa.vt.c.i.eo.ti.vbi
versus dicit:de hoc ĩ glo.Et q calũniose accusat
dʒ officio τ bñficio pruari:τ in exiliũ deportari.c.
i.p tali.Jdem no.Cy.in.l.sciuerit.de excu.tu.
¶Calũniari fʒ Az.in sũ.C.đ calũ.est falsa crĩa
sciẽter ĩtẽtat τ alicui opponẽ l'ĩponẽ.Et ex eo q̃
q̃s ñ pbauit crĩm:calũniari dr̃.lʒ tex.videat sona
re ĩ cõtra.q̃ tal' ñ sit calũniat⁹.ij.q.iij.§.notãduʒ.
vbi dr̃ calũniari ẽ fl'a crĩa ĩtẽtat seu ĩtẽdẽ.Pre
uaricari v̄o ẽ crĩa abscõdere.Tergiuersari ĩ vni
uersũ ab accusatõe desistere.Sʒ nõ vtiq̃ qui nõ
pbat qđ intendit calũniari ɔ̃tinus vĩ s̃llis tex.in
l.i.ff.ad senatuscõ.turpil.
¶Cancellari⁹ nomẽ accipit a cãcellãdo.Cãcel
lare.n.ẽ lineã ducẽ vl' dãnat.vñ lr̃a vl' scriptura
que dãnat cũ linea p̃ mediũ ducta:dr̃ cãcellata.
Et idẽ dr̃ cãcellari⁹ cui⁹ offm̃ ẽ rescripta vl' rñsa
iperatoris τ mãdata ĩspicẽ τ mala scripta cãcel
lare τ bñ scripta cũ signaculo suo signare.τ sigil
lũ eis ĩprimere.Jnde etiã venit archicãcellari⁹
q̃si pnceps cãcellarie fm Az.in sũ.Differunt tñ
cãcellare.τ suppũctare.qr cãcellare ẽ lr̃am linea
p̃ mediũ ducta dãnare.Sed suppũctare est lr̃as
punctis suppositis dãnare.
¶Calliditas:Regre ĩra dol⁹ malus.Est.n.cal
liditas dolus adhibitus tacẽdo.vt no.ff.đ do.ma.
l.i.in glo.Jnde callidus.i.fallax vel astutus.
¶Caligatus.i.miserrimus.Jnde caligat⁹ miles
dr̃ q hʒ ferreas ocreas vl' caligas đ corio.Etiaʒ
ideʒ est qđ ĩfirmus vel obscurus.Has expositio
nes facit gl.i.l.a caligato.C.de inip.
¶Canonia ẽ ius qđ pueniit ex electõne τ excep
tõe in fratreʒ:vl' ẽ ius pcipiendi fructũ pbende si
ue redditus.c.relatum.de pben.
¶Canõica monitio ẽ qñ ĩteruẽit citatio cũ trib⁹
monitionibus:vl' vna pemptoria tres ɔ̃nnẽs:de
qua in.c.ɔ̃stõneʒ.de sen.excõ.li.vi.
¶Canonia portio đ canõe đputata eccl'e pochia
li đ relictĩ pochiano ɔ defũcto illi:eccl'e vbi elegit
sepulturã:cũ alibi q̃ ĩ pochiali elegerit cã.Et fm
varias ɔ̃suetudĩes alia τ alia.Nã alicubi medietas
alicui tertia:alicui q̃rta dat:đ sepul.c.certificari.
¶Canon grece est regula latine.iij.dr̃.canon.
Et in vna significatõe est id qđ ĩ ɔcilio generali
vl' pũnciali statuitur:τ sic capitur.de constitu.c.
canonũ statuta.Jn alia significatiõe videtur esse
id qđ ab emphiteota de re emphiteotica soluitur

z sic vi sum ab Az. in sum. C. de iur. emphi. v. ex hoc autē 3ctu. Etiā dī illud quod sumitur p peda gio vel vectigali. ff. de publi. z vecti. Et nota q qn papa vult cōdere canones pnt epi 3dicere di cendo q nō cōueniūt cōsuetudini regionis eorū vt in. Eru autē lex. z no. in. c. si. in ver. iudicem. vbi queritur an snia pape pualeat snie episcopo rum. Et vi q nō: q orbis maior ē vrbe. xviij. di. legimus post mediū: z ibi gl. q statutū cōcilij pre iudicat statuto pape. ar. cōtra ibidez.

¶ Canon larginonariuz titulorum: ē sūma tributi q prestatur de regulari prestatiōe a puincialib9 fisco. Et dicuntur tituli ex specialib9 titulis. i. lris quibus cauta leguntur vt. C. de iure fisci. l. pe. z C. de anno. z tribu. l. iij. §. acceptatiōes. z. l. i. ō ca none largi. ti. li. x. sm Accur.

¶ Canon frumentarius vrbis romane ē cert9 numer9 mensurarū frumēti z singulis ānis me rebant rome. l. i. z. ii. e. ti. li. xi. quod erat et ō oleo. Et cōtra hoc nō licebat alicui beneficiū vl' idulgē tiā aut priuilegiuz ipetrare: z ipetratum non va let ibidē dicitur. Itez canonuz quidam est la te. c. quidaz ferende. Et primus exprimitur p verbū innodatus: vl' eo ipso. Scōus p verbū ino det. vt est gl. in. c. quicunqz. de here. li. vi. Item canon habet sub se quattuor species. xxv. q. iij. si quis dogmata.

¶ Canonia ē nomē tituli z iuris. prebēda vero nomen facti. z cadit i extraneū: vt no. Inno. i. c. cum. m. de consti. Quere infra pbenda.

¶ Capere ē ita accipere q id qd capis tuuz fiat: Unde aliud ē capere: z aliud accipere: q capere ē cum effectu quod secū remansuruz ē. Ideo nō videtur quis capere quod erit restituturus. Sed ac cipere ē si quis non sic accipiat: vt habeat: z sic ac cipere potes: aliud qd non fit tuuz accipiēdo. rub. j. C. l. r. z. ff. de ver. sig. l. aliud est capere.

¶ Capiendis. i. distrahendis pignoribus tributo rū. Re. infra pignus tributa.

¶ Captio. i. deceptio. inde captiosum. i. decepto rium vl' deceptiosuz aut dolosuz: vt notat Jo. an. de offi. dele. si duo li. vi. in glo. i. in fine.

¶ Captus cā mortis alias capio sm Azo. ē qn p mortē alicuius occasio capiēdi obuēit alicui exce ptis his capiendis figuris z cāis q certis z ppis noībus nūcupantur: vt hereditas legatū z fideicō missū. q. d. talis captio vel capio nō icidit in natu ra acceptiōis hereditatis legati l' fideicōmissi. Et cā mortz capio hz Az. in sū. C. de dona. cau. mor. ē cū p9 mortez alicui9 aliqd dat alicui cā 3ditiōis splende. l' aliqd puenit ad aliquē mortz occasiōe nec tn aliquo certo trāslatōis l' acceptiōis noīe nū cupatur. vbi gia. Fūdū tibi 3isti ut ticio dares: cū tu p9 mortē meā ñ hēres fūdum dare Ticio: dedisti Sticho. q forte ē heres: z Stic9 tc cā mortz capit cū fūdus ei donat cā mortz: q donatio meram obtice volūtatē l' libertatē z nō 3piā vl' 3ditōatā.

¶ Captio. Require. ī. Annona.

¶ Capitatō ciuiū cēsib9 eximēda: capitatio. i. cen sus capitis: vñ dicebantur ciues romani p excellen tiā exēpti. z qdā oriētales puincie. l. vnica. C. e. ti. li. xi. Quidā tñ dicūt q loqt illa lex i plebe cuius libet vrbis capitose: p hoc qd dicit z excipit.

¶ Capite censire: dr q dat censūz p capite. C. in qui. cau. colo. cen. domi. accu. pñt. li. xi.

¶ Capital' inimicus qs dicat Uide Accur. ff. ō arbi. l. iz aut. in gl. iij. z. ff. de testi. l. iij. §. ij. in glo. z Bar. ff. de questio. l. i. §. dicatur.

¶ Capitulū vno mō ē loc9: vbi res capitales fir mantur. Scōo significat electiōez. Tertio distinctō nē: vt ille hz qnqz capla. Quarto significat 3gre gatiōnez mītoz z pcipue viroz ecclīasticoz. z no. Jo. an. in. c. caplm. de rescri.

¶ Capitum z postlimio reūsi. Re. j. postliminiū.

¶ Capitz diminutio est stat9 cōmutatio: vt qn li ber efficitur suus. Et ē triplex diminutio capitis. s. maxima media z minima. Minia capitz diminutō est qn qs nec ciuitatē i q morat nec libtatē amit tit: sz tñ patitur 3 sc status cōmutatiōez vl' mioratō nez circa familiā: vt q iuris sui est. alieno iuri ici pit eē subiect9: velut p arrogatōz: aut cū qs emā cipatur q pmo erat in aliena ptāte. Et dz intelligi pdcā pscriptio cū pmutatur stat9 hōis fcō ei9 inter ueniente: l' incōdēnato vl' i emācipādo: vl' arrogā do: vl' adoptādo. l' et i reuocādo ex igratitudine. vñ lz patre alicui9 mortuo: mutetur ei9 stat9 q: sui iuris est fact9. nō iō capite diminut9 ē. Et status hic ponitur sm Az. p ciuitate z libertate: vl' ciuita te iusta: vl' patria ptāte: seu ppria ptāte: aut media. Tria. n. sūt q hz hō. s. ciuitas libtas z familia. z fz hec tria sūt tres capitz diminutiōes. Media capi tis diminutio est cū salua libtate ciuitas amittitur: vt cū qs deportatur seu relegatur ad exiliū p qnque niū: vel banitur. Maxima capitz diminutio ē cuz ci uitas amittitur: nec libtas retinetur: vt cuz deportatur qs i insulā: z suus efficitur: aut i metallū dānatur: z sic et bānitur in opus metalli: vl' si maior. xx. annis passus ē se venūdari ad pciū ad pticipādū. l' si ma numissus i suitutē ex igratitudie reuocetur. Pena aūt dānādi in metallū hodie locū ñ hz. vid īsti. de capit. diminu. p totū. z Spe. de tuto. §. tut. la.

¶ Capsarij dicuntur q in balneis vestimēta susci piūt custodienda. Uel alr sūt illi q portāt alijs li bros ad scholas.

¶ Carbonianum. Regre supra. Bonoz possio carboniana. Dñ sm Az. dī a carbonio iuētore vl' auctore. Et datur solū nato z non nascituro. in quo differt ab edicto de ventre in possessiōez mit tendo qd subuenit nascituro.

¶ Carbonū appellatōe qd 3nneat vide. ff. ō vb. sig. l. carbonū. vbi appellatōe materiati nō 3tine tur materia. vt appellatiōe libroz ñ carte. ff. ō le. iij. l. libroz. §. qd tñ. Nec e 3 appellatōne materie 3tinetur materiatū. l. fu9. c. ti. Et sic ñ 3tinentur ligna

ad coquendū: vł calefaciendū qꝛ ñ sūt carbones.

¶ Cartularij iudices dicebāt olim illi q ab ipatore habebāt ptātem iudicādi: τ illos solū q corā eis eligebāt litigare: τ poterāt eligere sine ꝯsensu ꝑ prioꝝ iudicum sicut tradit in glo. l. i. ff. de iudicijs.

¶ Cartophilacia ē armariū vł locus in quo carte reseruant. Et dī a carta qd est instrm vel scriptura τ philare ꝯseruare: quasi τc. vt no. c. i. de ꝓbatio. τ c. ij. ex. di.

¶ Carta seu istrūm seu rescriptū dī falsa seu fieri dī quatuordecim modis: vt no. i. c. i memoria. di. xix. in gl. vbi falsa. Primo ex dicto vł tacito. Secundo scripto. Tertio facto. Quarto sine testib⁹. Quito ꝑ subscriptiões varijs manib⁹ notatas. Sexto ꝑ alienū sigillū dum ꝓpriū habeat: vt ibi.

¶ Caracter ꝓprie ē signaculū quoddam quo aliqd insignit vt ordinet in aliquē finē: sicut caractere insignit denarius ad vsū cōmutatoꝝ. Et milites caractere insigniūt qñ ad militiā dputant. Mō āt fidel ad duo dputant: ad fruitōem glie: τ ad hoc insignit signaculo gre: apocali. vij. Nolite nocē terre τ mari quoadusqꝫ signem⁹. Scdo anima fidelis deputat ad recipiēdū vł tradēdū alijs q ꝑtinent ad cultū dei. τ ad hoc insignit caractere sacramētali. i. signo indelibili anime impresso.

¶ Carena dī a carentia bonnorū τ cibarioꝝ. nam ꝑ qdraginta dies ieiunauit in pane τ aq τ inclusus in aliquo secreto loco iuxta ecclam vbi nō hēt ꝯsortiū hominū: vt no. Ber. in c. accusasti. de accu. Et simile no. glo. in c. ij. de spon.

¶ Carrucarij scissorij τ atriarij idem sunt: videlicet hij vel custodes atrij.

¶ Cardinales dicti sūt a cardie: qꝛ sicut ostiū regit cardine: sic ꝑ eos regit eccła vniuersał. xxxiij. di. ꝑsbyteri. Dicunt ēt qñqꝫ cardinales. i. ꝓncipales qi ꝑ eos dz officiū in eccła regi.

¶ Carnificare est carnes facē. s. mactare. Inde carnifex q carnes facit τ vendit de ap. significante. Etiā homicide solent dici carnifices, vt gl. in. in cle. i. de vi. τ hone. cle.

¶ Caselle sūt ḡnaria in qb⁹ fruct⁹ ꝯponūt. ff. de iudi. l. i. τ dr qsi cellule granarioꝝ: alr granorum.

¶ Castellus fm Alberi. τ castellum fm alios: dī fm Spe. receptaculū qd aquā publicā suscipit q ducit ad aliqd ꝑdiū irrigādū. Regre. ī. interdictū. de aq cas. edu. vi. ff. de aqua cot. τ esti. l. i. §. equissimū Alias. i. castrū. ff. de le. ij. l. licia. §. fi.

¶ Castrꝫ si vēdat: iuspatronat⁹ ei ānexū accedit: secus si vēdo palaciū vbi ē eccła vbi hēo iuspatrona. de hoc vide Inn. in c. xx. lr̄is de iur patrona. τ Ho. i sū. de iure pa. §. quale. i. q. vij. accusatō.

¶ Castitare est minuatim vel minime stillare.

¶ Castrense peculiū. Require infra peculium.

¶ Cathedra fm Hugo. ē grecū: τ pōit ꝑ excelsa sede iudicis ꝑsidentis. τ dī a cathos. i. sedes: τ edra: pōdatio: qsi spōdata sedes. Et pōit ēt ꝑ sede doctorum: ita dic gl. i cle. dudū de sepul. τ alias ibi Grecismū vnū dicit res soliū: doctō cathedrā: iudexqꝫ tribunal.

¶ Cathedraticū ē qd soluit ānuatim epo a suis clericis sue dyocesis i signū subiectōis: vł obedientie τ ēt sustētatōis: τ ē duoꝝ solidoꝝ. vt. x. q. iij. placuit. τ de offi. or. ꝯquerēte. Et dī cathedraticū: qꝛ soluit ad honorē cathedre epał. x. q. iij. c. i. τ nō dz exigi vltra āntiquū morē. ea. q. nec nūerus. Per qd colligit qꝫ pōt currere ꝑscriptio i quātitate cathedratici. c. olim de censi. fz totalr nō ꝑscribit quin soluat fm no. ꝑ Jo. l. i heuito. xvi. q. vij. qcūqꝫ. Et vide Arch. c. i. de ꝑben. li. vi. vbi ꝯtrariū allgat Gof. τ Hug. x. q. ij. in ꝑn.

¶ Cathesizare ē imbuere. docē: seu instruere: vł bñdicere. Inde cathecism⁹. nā añ baptismum instrui debēt baptizādi in fide: τ ꝑcipue adulti de cōse. di. iij. añ. xx. Ita notat gl. in c. ꝑ cathecismū. de cogna. spiri. li. vi.

¶ Cathecuminus instruct⁹ di: vł q baptizari ꝓponit: medio tpe symbolū dei discēs. xlvij. di. §. i. τ c. qñ mlta. Uel dī audiēs eo qꝫ doctrinā ante valuas eccłe audiat: cū suscipe velit baptismum.

¶ Cathologus est supior ps molēdine. ff. de sū. instru. τ l. cū delationis.

¶ Castrametor. i. pono figo vł diuido castra.

¶ Cathomus ē flagellū ex virgis factū i modum scope. τ tali vtuntur religiosi capitulis.

¶ Cautio hec dictio ex ꝓprio significato significat nudā pmissionem et q īducit firma obligatio C. de v. sig. l. sancim⁹ vt qs teneat cauere de euictōe de vicijs τ morbis. Et itellige nudā a fideiussoribus τ pignoribus sed nō a stipulatōe. nā astrict⁹ cauere dz stipulatōe cauere vt obligatō sit firma. l. pe. §. docere. ff. ne qs eum q in ius vocat⁹ ē vi exi mat. τ de cle. ñ residē. c. relatū. Qñqꝫ significat cū pignorib⁹ vł fideiussoribus qñ hoc aliud vbum ei adiunctū declarat. vt mādatū pcuratori. vt recipiat idoneā cautōem a debitore. alr nō debeat dare dilatōem ibi cautio itelligit cū fideiussorib⁹ vel pignorib⁹. l. si mādato. §. fi. ff. mā. Nō significatiue sumit ex vbo idoneam qd apponit vt addat: τ fortiores cautōes exprimat: qualis non eēt ꝑ stipulatōem solā. Item ꝑtor ibi iubet ꝓ collatōe bonorū facienda recte caueri. vt. l. i. §. iubet. ff. de collatō. bono. significat cū fideiussorib⁹ τ pignorib⁹. vt. §. caueri. eadē ea. l. τ hoc rōe vbi recte. Qñqꝫ significat cū fideiussorib⁹ τ nō cū pignorib⁹: qñ cautio de ꝓcuratore exigit. l. i. ff. de ꝓcu. per. l. pretorie ff. de pto. stipu. Et hec ē cautio ꝑtoria requirens fideiussores ex lege positiua ꝑtoris palle. que ē facta pp honestatē iudicij vt ꝓuisio legis aliqd operet. τ nō inutilis sit. l. si qs. ff. de leg. i. nūc ex iusta cā: qñ debitor bona dilapidat: iudex facere dz qꝫ caueat creditori.

¶ Cautio est generale nomen omnium securitatum quotiens quis est securis redditur de eo qd sibi promittetur. vnde versus. cautio pmatarum trino teste notata. Hoc ius est nacta. quod cau

no publice facta. Et diuidit in multas spes: qr alia cautio est hypothecaria. alia cyrographia seu cyrographaria. Et pnt dici satisdatões. Et et cautiõ di carta i q scribit cõputatio: vt Luce. xvi. Accipe cautionez tuaz. rc.

¶ Cautio rati danda e cu ð mãdato dubitat. C. ð pcu. l. i. Et di illa securitas q regrit a pcuratore actoris p dño cui noie agit qr ratu3 hebit oe illud qð in iudicio p illu factu fuerit: vn cauere ð rato vel satisdare est pcuratorẽ actoris pmittere velle psequerare vsq3 ad fine litis.

¶ Cautio fideiussoria: e qn iteruẽit fideiussor pn cipali obligatõi. Et di satisdatio. r he ssu mlte vt de lite psequẽda; iudicio sisti. iudi. solui. r de rato.

¶ Cautio fidei pprie iteruẽtu: q fit p fidez prestitam sine solẽnitate iuramenti.

¶ Cautio iuratoria est qn pmissio iuramẽto firmat. vt qn iuro solẽniter me debere aliqd: vel im pleturum promitto.

¶ Cautio nudo pacto e cu aliqs fidẽ tãtã h3 de me qr pcẽr sit nuda pmissiõe mea. Et hec pprie di pollicitatio vl pollicita puentio. Unde he r pprie di satisdatio. r satisfactio dici põt. S3 satisdatõ pprie e cu duo paciscẽtes duas scripturas sub eadẽ forma vboz iñ se pficiũt. r mutuo tradũt. r pollicitatio r satisdatio cautele dici pnt pprie loqndo.

¶ Cautio pignoraticia siue hypothecaria e cum pignus tradit: aut hypotheca supportat. r di et satisdatio.

¶ Cautio de euictõe: di qn securitas pstãda vel pstita ẽptori a vẽditore fit ea pditõne: vt si ab eo euicat vẽditor ei restituat extimatõez rei i duplũ vel i simplũ: prout iter eos pius puentu3 est.

¶ Cautõnũ aũt alie mlte pnt eẽ species put ad diuersas materias applicant: vide Spe. i tractatu libel. n. de pig. §. seqtur. vbi qsdam als species cautõnũ psequtur.

¶ Cautio de dãno ifecto e q pstat cu tua dom ruinosa ruinã minat domui mee: vl et pstat fm quosdã cu timeo qr aliqs mihi isidiet possum agẽ vt mihi pstet cautõem ne me offendat.

¶ Cautio de ope demoliẽdo e quã pstat ille qn qz ciu nũciat opus nouũ. s. qr ips3 opus demoliat si psliterit eum iniuste edificasse.

¶ Cautio de vsufructu in q ð duob cauet. s. qr vsufructuari re nõ male vtat r qr et vsufructu finito restituat qð ex re ipsa supererrat.

¶ Cautio q heres cauet ipi legatario e cu heres dat fideiussores legatario de legato pstando.

¶ Cautio q legatari cauet heredi. e illa q legatarius satisdat heredi vt si falcidia locum hẽat qr amplius noie legati receperit qr rõ legis falcidie patitur id heredi restituat.

¶ Cautõ arrogatoz e q arrogator stipulat suo publico qr rstituat arrogato q ab eo hũit: l ab eis ad quos puetura sint. r qr dabit sibi qrtã ptẽ ð bonis suis si eu sine cã emãcipauerit seu exhẽdauerit

¶ Cautiõ q cauet ei cui restitutio fieri d3: e p quã rogat restitue bona alicui si sine liberis decesserit: qcqd post mortẽ de hẽditate extrabit: cogitca uere illi cui d3 fieri restõ qr suabit ei qrtã ptem.

¶ Cautio Muciana a Mucio iuriscõsulto dcã e Et h3 fieri i vltimis volũtatib. Et cõit fi3 dõc.ñ i pcub. r fit i pditõib negatiuis puta sic dicẽdo. Si tici capitoliũ ñ ascẽderit: si fuũ ñ manumiserit. lego ei. r. l. muciane cautõis. ff. ð pdi. r demõ.

¶ Cautela e diminutiuũ a cautõe: r tñ qnq3 sup abũdãtiã iportat vtcu3 di abũdãs cautela ñ nocet. l. testamẽta i fi. C. de testa. qnq3 q pp cautelã fiũt no. Arch. l. vi. pbyteros. Inde cautelosus. i. pudẽs circũspectus vel plenus cautelis.

¶ Caupo qd sit p3. s. in dictõe stabularij in fine.

¶ Catul. i. sapiẽs media pducta. S3 media breui e aial. vñ vsus. Est aial catul: fruit rõe catul

¶ Cauilatio e qñ ab euidẽter veris trãsit ad euidẽter falsa p quãdã vboz inuolatõnem vl sophistiam. c. venerabilis. de iudi.

¶ Cã e ex q aliqd pducit vt pñ e cã filij r pcẽ e cã obligatõis. l. r an cã. §. actões. ff. ð exce. rei iudi. Itẽ cã e finis ex q ipulsio dat faciẽde disposi tõi. r ita sũt i n. r ð pdi. r demõ. r cãis r modis eaz. Ubi p3 qr cã differt a mõ q e ð futuro: r a cõditõe q e ð futuro r suspẽdit et a demõstratiõe q tm declarat rẽ l psonã. vbi gra pñonius pt pellere libtaz vt nubat. vt ciuitatem repleãt. Iste finis vt ciuitatem repleãt e cã pdẽde legis: iõ di qr cessãte tã legis cessat lex: seu legis effect. vt. l. adige §. pus. ff. ð iur pa. Et vtimur pmiscue illis vbis cessante cã legis: l cessante rõe legis. Differũt tñ cã r rõ. qr rõ e ocul cordis discernẽs rẽ p mediũ S3 cã e qð i rẽ accidit p qð discernit rõ qd iure3. Dicit et cã efficiẽs. i. pditor legis: i pcub pcẽdis Cã materialis: i legib e materia ð q i ill dispõit Et cã formalis: e mod tractãdi. r forma pcẽdi: l ð sponẽdi q addit pcẽtu vl dispositõi. Dicit et cã instrũalis: vt e istr3 artificis. Et breuit qcqd ad esse alicui rei pcurrit cã d. alr r alr tñ. Et significat cã p dictõez. si: vt dicẽdo dono vl lego illi si negocia mea gesserit. l. demõstratio. §. i. ff. de pdi. r demon. Itẽ p dictõez. qr isti. ð le. §. lõge magis. Et p dictõez: qñ nã exponit p qr. Itẽ significat cã i dictõib illatiuis vt dicẽdo. Tici negocia mea gessit ð l iccirco sibi lego. Itẽ i dictõe cũ. vt dicẽdo. Cũ tici negocia mea gesserit lego sibi rc. et in dictõe siue: vt siue tici negocia mea gesserit: siue aduocat fuerit rc. Itẽ in ppositõe. p. vt ibi. lego vineas p alimtis. l. si. §. i. ff. ð ali. r ciba. lega. vñ sensus e qr ex cã alimtoz lego vineas. Itẽ significat cã p dictõez noie. vt dicẽdo lego vxori qdraginta noie dotis. l. cũ qdã vxor. ff. de lega. ij.

¶ Cã di a cãu quo vẽit. nã cã e materia r origo negocij: nedũ discussiõis examie patefacta: q dũ pponit xã e. cũ discutit auditur i cũ diffinit: iusticia e. c. forus de vbo. signi. vbi Ber. dicit in glo.

¶ Ca q̄ res i d̾cēdo posita cū īterpositiōe certaruȝ
psonaꝝ.s.actoris:rei:iudicis:ꝛ testis.ꝛ dr̄a casu
q: casualr̄ occurrit preter hoīum voluntatē. Et
differunt cā ꝛ actio.nam cā ē negociū uel ꝯcr⁹ ex
quo qs mouet̄ ad petendū l' litigādū:ut ē vēditio
vel locatio rei ex q̄ orit̄ obligatō ꝛ ē cā prima ob
ligatōis.q̄ obligatio parit actōez.cū obligatio mr̄
sit actōnis. Et ē duplex cā.s.p̄xia ꝛ rēota q̄ diffe
rūt i actōe reali ꝛ psonali.nā i psonali remota ē
ipsa sc̄ꝫ p̄xia ē ipa obligatio.ꝛ i psonali n̄ sufficit
exp̄mē cāȝ primā dicēdo.ago ꝯ te q: obligarisͥ mi
hi i decez.s̄ȝ oꝫ exp̄mē cāȝ remotā:vt dicēdo:q̄re
mio te q: mutuaui tibi decez. In reali p̄xia cā est
dñiuȝ. Sȝ rēota ē ex q̄ ꝯseq̄t̄ qs dñiū.ꝛ n̄ ē neces
se exp̄mē r̄motā.vt dicēdo ago ꝯ te.q: emi domū
a bernardo:s̄ȝ sufficit exp̄mē primā cām dicendo
ago ꝯ te.q: sū dñs domus illi⁹.ꝛ hec nota.i gl.ꝛ
p doc.i.c.dilecti filij de iud. De diuersis spēbus
cāꝝ vide bonā gl.xi.q.i.in sū. Est.n.q̄dā cā spūal'
vl' ānexa spūali:vt illa q̄ fit d̄ iur̄ patronat⁹.q̄daȝ
ciuil:vt cū agit̄ sup rei vēdicatōe i cā pecuniaria
q̄dā crial' ē:vt cū agit̄ directe d̄ crīe.q̄dā mixta:vt
cū agit̄ d̄ crīe ciuilr̄:vt d̄ adulterijs ad sepatōē m
thori. In his trib⁹ vltimis casib⁹ iurat̄ d̄ calūnia
in p̄rio n̄ iurat̄ d̄ calūnia:s̄ȝ tm̄ de vitate dicēda.

¶ Cāe criales dr̄r in qb⁹ agit̄ ad vindictā siue
ad penā.ꝛ hoc ēi dr̄ q̄nq̄ȝ agi crialr̄:q̄n agitur ad
vindictā publicā.q̄nq̄ȝ dr̄ agi ciuilr̄ q̄n agit̄ ad pe
nā p modū inq̄sitōis:denūciatōis:vl' ad interesse
ptis per viam accusatōis.

¶ Cā minia ē duoꝝ aureoꝝ l' decē aureoꝝ l' q̄nq̄
gīta solidoꝝ:l' illa q̄ n̄ sufficit ad sūpt⁹ iudiciales.

¶ Cā ät argumēto.s.natural' rōis ꝯstat.aut pba
tōe testiū vl' tabulaꝝ ꝛ instroꝝ.c.foris d̄ v.signi.
Facit.n.pbatōez ꝯfessio.vt ibidē no.in glo.i.

¶ Cāe fauorabiles sūt.iiij.s.d̄ libis testimonio
dote ꝛ testō.c.duobus.de re iudi.ꝛ de cā notat
Pau.i cle.dudū de sepul.sup v̄bo causis.ꝛ Jo.
an.in.c.cum dilecti.de accu.

¶ Causor causaris.i.conqueror.

De Ce

¶ Cedēdaꝝ actōnū b̄n̄ficiū ē p qd̄ postulat̄ p̄nt
fideiussores. Et alij q obligati sūt i vna obligatio
ne sibi cedi i alia ꝯ fideiussores.ꝛ alios qb⁹ sūt ob
ligati.alioqn nisi cedat̄ eis:p̄nt recusare solutōes
vt insti.de satisda.§.si aūt.ꝛ.C.de solu.l.sticbū vl'
pāpbilū.§.pe.de hoc vide in Spe.ti.d̄ renū.§.si
nūis.v.postremo dicendū. De b̄n̄ficijs ꝛ alijs re
gre ibidem.§.parū aūt.v.ꝛ nota.ꝛ vide.j.renun.

¶ Ceda idē ē q̄ carta.inde cedula parua carta.

¶ Cedere bōis est ab vniuersitate bonoꝝ suorū
recedē.ꝛ ab eis abrenūciare.veluti q̄n aliqs one
ratus debitis:vl' obligat⁹ est plurib⁹:non bn̄s vn̄
soluat vl' satisfaciat oib⁹ creditorib⁹:abrenunciat
bonis suis vniuersis: cedens illis.vide.j.cessio.
Enā cedē est vendē.l.si dubitāter.ff.de n̄.istru.
Et hoc nota p statutis. Et cedens bonis nō libe
rat̄ ēt a ciuili obligatōe.l.q bōis.ff.d̄ cessi.bo.vbi
nōt Accur.l̄ȝ ꝯtriū tenuerit gl.ꝛ male i.l.vbicūq
qȝ.ff.d̄ fideius. Itē ȝ n̄ audit̄ debitor fisci vl' reip.
volēs cedē bonis s̄ȝ Bar.i.l.is q bonis.ff.d̄ cessi.
bo.q̄uis videat̄ tenē oppositū i.l.ij.iūcta gl.C.d̄
cessi.bo. Et b̄n̄ficio cessiōis renūciari nō pōt s̄m
Bar.l.alia.§.elegāter.ff.so.ma.l̄ȝ Cy.videat̄ te
nere ꝯtriū in.l.i.C.q bo.cede.pos. Et bōis cedi pt̄
nō tm̄ in iure s̄ȝ ēt ꝯ ius.ꝛ sufficit p nūciuȝ ꝛ per
ep̄lam id declarari.l.fi.de cessi.bo.

¶ Cedē actōi ē ius actōis mihi ꝯpetēȝ i aliū trās
ferre.ꝛ ipsū q̄si i locū meū ponē.sta vt dcā actōe
possit vti adu̾sus eos ꝯ quos actō tal' potat itētari.

¶ Cedē diē ē icipe die debiti.vt si mihi p̄miserit
centū si Tici⁹ fact⁹ fuerit ꝯsul vl' ep̄s:vel si nauis
ex Asia venerit.cū he ꝯditōes extiterit:tunc dr̄
dies obligatōis cedere:vel diez cedere debiti
pecuniā incipe deberi:vt si debeas mihi centū in
festo Johānis baptiste.adueniente festo dr̄ vē
re dico debiti.l.cedere diez.ff.de v̄bo.signi.

¶ Celicole dr̄r illi q celū:l' planetas celi.i.solē ꝛ
lunā ꝛ stellas:q̄si deū colūt. Et hi l̄ȝ x̄piani sint
nōīe nō sūt tenendi i plena veneratōe x̄piano
s̄ȝ nec ceteroꝝ hereticoꝝ penas pati debēt s̄m le
ges:vt.C.d̄ iude.ꝛ celi.l.celicolaꝝ.ꝛ q̄si p totuȝ ti.

¶ Cella a celando.i.occultādo dr̄.c.p̄uilegiū.de
verbo.sig.in glo.v.

¶ Celebs dr̄ esse ille q n̄ vlt ꝯhere mr̄imoniū.ꝛ
hic s̄m Az.forte orb⁹ dicebat̄:q: sine mr̄imonio
ꝛ sine liberis erat. Et illi oliȝ n̄ poterāt cā mortis
dōare.qd̄ hodie p leges corrigit̄:vt pȝ.C.d̄ firmā
dis penis celibat⁹ ꝛ orbitat⁹. Dicit̄ aūt celebs q̄si
celo beat⁹ q: tal' est s̄m Isi.q̄lia sunt lumina i ce
lo:que absq; cōnubijs sunt.

¶ Celibat⁹ vēit idē:ꝛ ē stat⁹ l' mod⁹ pmanēdi seu
viuēdi sine ꝯiugio.vn̄ p̄nt dicūt theologi celibat⁹
ioānis.i.v̄ginitas l' castitas n̄ p̄ferebat̄ ꝯiugio Abrae

¶ Cementarij dr̄r opatores muroꝝ idem qd̄ la
thomi q: i cemento calcis ꝛ arene vtuntur.

¶ Cenaculū ē loc⁹ apt⁹ ad cenādū vl' comedēdū
q' qs magꝫ d̄ die q̄ d̄ nocte solet s̄sidē cā r̄frigerij

¶ Cenotaphiū ē inane sepulchꝝ.i.monumētū si
ne corpe.qd̄ ꝯstat ad memoriā defūcti.hūc āt lo
cū pl̄ȝ cē religiosū sic i ca re testis ē Virgi. Sed
dim fratres Antonius ꝛ Seuer⁹ ꝯtriū scripserūt
quoꝝ snīa p̄ualet.vt.ff.de re.di.l.in tm̄.§.fi.

¶ Cenobiū ē loc⁹ religiosoꝝ.ꝛ dr̄ a cenon.i.cōe.
q: ibi oia debēt esse cōia.c.cū dilect⁹.de ꝯsue.

¶ Censere ē iudicare:iudiciū ꝯstituē:p̄cipere s̄m
nōt Jo.an.i gl.v̄bi cēsem⁹.in cle.i.de p̄cel.p̄ben.
ff.de v̄bo.sig.l.censeri.inde nomē cēsoris sūptū
est.p̄dia cēnā dr̄r censeri:q: censū p̄bent. Enā cē
seri est in censura ꝯscribi.vt.C.i q.cau.pig.§.l.

¶ Cēsores a cēso eris.i.pecunie sūt dicti:q: cēsum
ēt tollūt. Cū.n.aucr⁹ cēt cēsus i vrbe rōana adeo
vt ꝯsules nō sufficerent:ꝯstituti sūt censores:ꝛ cē
soris nomen vēt ēē tractū.q: senatū aliqd censūt

se dicim⁹.i.cēseri psalla. Itē censor ē iudex. idē cēsura.i.iudiciū: ⁊ p cēsurā ecclesiasticā significat͛ interdictū: suspēsio. ⁊ excōicatō. c. q̄r ē u. ō ver. signi. Etiā cēsores romanos pcuratores dicim⁹.

¶ Cēsite dr̄ q censent͛.i.censum p̄bent. Regre ō. agricole ⁊ censiti: ⁊ ifra colonus.

¶ Cēsus. tributū: ⁊ pēsio publica. de ē. vi. C. qui. cau. pig. ō. l. i. ⁊. C. si pp pēsionē publicā. l. si accipitur. Vn̄ cēsus idē est qd̄ pēsio q̄ soluit͛ ō pueūb⁹.

¶ Censor ē q recipit repn̄tatōes collectoꝝ colōi. ⁊ pignora p̄dū si cēsus n̄ soluit͛. vt. ff. de cēsi. l. forma. §. illa. ⁊. l. cū possor. §. cū p pecunia.

¶ Cenodora est vana ⁊ mūdi gloria.

¶ Centenarij dr̄r duces vel magistri centū militū quoꝝ potestas vl̄ centena.

¶ Centurio idem.

¶ Cessio ē iuī ⁊ actōis trāslatio. nā p cessionē iura ⁊ actōes i eū cui cessi trāsferūt͛: q: sic i vēditōe vel quolibet titulo aliēatōis rei corporal͛ necessaria ē traditio. q̄ntū ad dn̄ij trāslatione; ita ad trāslatōnē rei icorpal͛. s. iuris ⁊ actōe vtimur cessiōe q̄ reputat͛ p traditōe. Itē cessio b̄m Isi. vi. li. ethi. pprie ē rei cōcessio. sicut ē illud Rud. Cedē iura ppinquitatis. Nā cedē dicimus q̄si ꝯcedē. Et ea q̄ ppria sunt. nā aliena nō cōcedimus: s; restituimus. Cedē ē īpprie di q ꝯ veritatē alteri ꝯsentit: vt Cicero cessit emulisse auctoritate viri. i. potius paruit. Et ē sciēdū q in institis cessione di q cedēs: ⁊ eū cui cedit ꝯstituit pcuratorē i reȝ suā. Ad cuius euidentiā notādū. Si cū Titio ex mutuo ꝯtrisi tibi ꝯpetit ꝯ eū actio directa ⁊ psonalis: q: cū eo i tua psona ꝯtrisi. Tibi ēt ꝯpetit actio vtilis qua vtiliter ⁊ cū effectu debitū ipm tāq̄ rē tuā p sequeris. Si āt mihi iura ⁊ actōes ꝯ debitorē tuū ex cā vēditōis vel ex alia ꝯmiseris transfert͛ i me vtilis actio q̄ vti possuȝ ad ipm debitum tuū tāq̄ meū exequēdo. Directa vō ⁊ psonalis remanet apud teçū a te p cessionē non possit separari: ēt si velis: adeo tibi adheret. ff. p socio. l. uȝ. Et sic pȝ q i directa actōe ⁊ psonali sū pcurator tuus: q: aliter nō poterā vti: ȝ eni directa nō posit cedi: pōt tn̄ mādari eius exercitiū. Et nota q cessio actionuȝ p̄sum ē simulata ex trib⁹ que no. Acceur. in. l. i. ⁊ pe. C. māda. ⁊ ibi doc. ⁊. c. fi. ō alie. mu. ⁊ iudi. cau. fac. Itē sex sunt cāe pp quas episcopus p̄t cedendi licentiā postulare. s. conscia criminis: debilitas corporis: defectus sciente: malicia plebis: graue scādalū: ⁊ irregularitas psone. de ex ie de renū. nisi cū pridē. circa pn. ⁊ per totum tit. vnde versus. Crimen. debilitas: defect⁹ plebs mala cogit. Cedere prelatum. simul addas scandala fratrū. Adde preedict; si quis sit irregular;. c. i. de renū. glo. ij.

¶ Cessionari⁹ dī ille i quē trāsfusa ē obligatō ul͛ nomē. ⁊ ꝯcertiorare debitorē q nomē ei⁹ i ipm trāsfusuȝ sit: p notificādo: vel ondendo instrm ⁊ legē lo: ⁊ copiā n̄ velit hēc dādo: vt. l. nomē. q rea pig. obli. pos. C. Alias alteri soluē posset debitor nō credens se obligatū cessionario. l. i. §. i. ff. ō no. ope. nūc. ⁊. l. i. C. de actio. ⁊ obli. ⁊ p Bar.

¶ Cesoni⁹ est puer scissus ab vtero mr̄is. Inde cesar q: cesus ex vētre matr;: vt p gl. i Rubrica. insti. in verbo cesar.

¶ Cerimonia ē rit⁹ sacrificādi. Dn̄r eni cerimonie sacrificia ⁊ solennitates iudeoꝝ q̄ cereȝ exercebant͛: ⁊ sic i veteri testō peccata purgabant͛.

¶ Cerimonialia p̄cepta sūt q̄ ad cultū dei pertinet. ō qb⁹ r ō reddi nō p̄t. b̄m Jo. theu. di. vi. §. is ita. rn̄det͛: q: ad lr̄am fuerūt mādata. Ut nō arabȝ i boue ⁊ asino. Nō iducs vestē lino lanaq; cōtextā. Et n̄ seres agꝝ diuerso semie. Sūt. n. tres duplicitates phibite. l. i corde: in ore: ⁊ in opere.

¶ Cesar p̄mo fuit nomē ppriū Julij ipatoris: a quo postea oēs ipatores dicti sunt cesares.

¶ Certū dī nō dubiū. vn̄ pcurator d; eē cert⁹. ff. de pcur. l. ij. Item arbiter certus d; esse. ff. de arbi. l. item si vnus. §. si i duos. Similiter tutor d; bet esse certus. ff. de testa. tute. l. tutor icertus. ⁊. l. duo sunt titij. vt tenet Albertus de bobio. c. i. de pcur. a. li. vi. in glo.

¶ Certi ꝯditio ꝯpetit ex oī obligatōe: ⁊ ex oī cā: ex q̄ aliqd certū ⁊ ōterminatū petit͛. siue ex ꝯtu: siue ex cā legati: siue ex suo noīe: siue hereditario oblig͛et͛. ⁊ sunt due certi conditōes. vna general͛ in oī ꝯtu vbi certū petit͛ alia spālis in ꝯtu mutui. Et lȝ nulla lex hoc manifeste dicat p̄t tn̄ elici ex tex. isti. q. mo. re. contra. obli. §. i. in fi. ibi. ex eo contractu. s. mutui nascit͛ certi conditō quasi pro nomē eo demonstret specialitateȝ i mutuo. Etiā in sili lȝ soluȝ vna bonoꝝ possio nominet͛: cōtertū sunt due. vna generalis: alia spālis. posset ēt p bari ex rubri. ff. ō re. cre. ⁊ si cer. pe. ⁊ ō ꝯdi. Que rubrica bȝ tres ptes. vbi in secūda tangit͛ certi cōditio specialis. ⁊ est glo. isti. p real. similis glo. in. l. certi condictio. in p̄n. ff. si cer. pe. ⁊ in. l. i. in prin. ff. de triticaria ⁊c. Contrariū notauit Cato ō sacris in. l. i. C. qui admit. ad bo. pos. sup rubri. Nā bene dat͛ aliq̄ bonoꝝ possessio i general͛. s; nulla generalis: ⁊ sic de certi ꝯditōe sic p Aristotelem dat͛ aial i genere. nullū tn̄ repit͛ aial gn̄ale qd̄ oibus pticipet aialib⁹. Et nota q in libello non pcedit certi ꝯditio general͛: ⁊ q: nō instruit͛ aduersarius an debeat ꝯtendere an litti cedere. vt dicendo te ꝯuetio q: sd certū mihi teneris.

¶ Ceteꝝ. no. Jo. cal. i cōmēto decre. viā: ō cboa. cle. ⁊ mu. Pau. i ꝯmento decre. nobis: ō iur͛ pa.

¶ Cetera hec dictio: hȝ iportare: vt i ꝯtu ea veniat que sunt de natura ipi⁹ ꝯct⁹. hoc ē de ꝯsuetudie: vt no. in. l. si duo patroni. §. si qs iurauerit. ff. de iureiu. ⁊ per hoc inferunt docto. q si i ꝯtracto collis alicui⁹ notarii inueniat͛ hec verba ⁊c. q intelligātur ea venisse i ꝯtu. q̄ ō natura vl͛ ō ꝯsuetudine ipsi⁹ ꝯctus sunt. Dicit tamen Bal. q per v̄bū ⁊c. nunq̄ itelligit͛ vt veniat ꝯmissio cū pēa.

Nõ qꝫ pena dĩ eẽ qd extrinsecũ ab ipso ꝯtu.õ non itelligit̃ venire nisi expresse appareat.ar. ex his q̃ no.i.l.sciẽdũ.ff.de ver.ob.ꝛ.l.iij.C.õ fal. Si tñ fm Bal.ꝯtus eẽt cõceptus ad ꝯsiliũ sapientũ:ꝛ in ipso reperiretur verbũ.ꝛc.tũc bene possꝫ appõi pena i hoc ꝯtu.ꝛ hoc oꝑat̃ apposino illa vt ꝯsiliũ sapientũ dictet istũ ꝯtũ iuxta no.i.l. aperte.ff.de ver.ob.Et nota ꝙ dictio.ꝛc.duplici mõ scripta reperit̃ ꝛ fm hoc dupliciter ꝓfertur. Uno mõ ꝓfert̃ indeterminate in fine orationis sic ꝙ non regit̃ ab aliquo v̄bo:ꝛ tũc dꝫ scribi breuiter.vt sic.ꝛc. Scdõ mõ ponitur determiate sic ꝙ refert̃ ad verbũ i oratõe positũ a quo regit̃:ꝛ debet scribi longe ꝓ duabus dictõibus:vt sic ꝛ cetera.Sic et̃ ꝓfert̃ breuiter ꝛ longius ꝛ vtroqꝫ mõ significat ꝓut verba p̃cedẽtia: vel aliud mediũ significare declarãt. Nã breuiter:ꝛc.significat illõ qõ deficit ꝛ supplet verba deficiẽtia.vt in.l.gall⁹ ꝟ.credẽdũ.ff.õ li.ꝛ post.vbi testator dicẽs.Si me viuo nepos decedat tũc q ꝓnepos:ꝛc.credẽdũ ẽ Galliũ denotasse idẽ de ꝓnepote.Et sic dictõ ꝛc. supplet ibi verba fm que ꝓnepos p̃t substituꝛque sunt p̃n.illius.l.vt Gallus itroduxit.Itẽ si procedit i instr̃m extẽsum locationis vnius dom⁹ facte vni:ꝛ sequit̃ instr̃m abbreuiatũ ẽptõis alteri⁹ domus facte eidẽ:dictio.ꝛc. significat clausulas i p̃cedẽti positas que huic locationi sũt applicabiles qꝫ p̃cedẽtia declarãt sequẽtia.l.si fuius pluriũ. ff. õ le.i.Itẽ qꝫ in habẽtib⁹ simbolũ facilioꝛ est trãsitus.l.in rẽ.§.itẽ quecunqꝫ.ff.de rei ven.Contractus aũt ẽptionis:ꝛ locatõnis:sunt similes.l.i.ff.locati.Et est sciẽdũ ꝙ notarius qñ notã positã breuiter in ꝓtocollo redigẽ vult ad instr̃m publicuꝫ: tũc significata ꝑ dictionẽ.ꝛc.dꝫ extẽse scribẽ:quia scit qõ actũ est:ꝛ qd ꝑ hãc dictionẽ intellexerit:tã ꝙ testis ibi cõientoꝝ:qꝫ dispositionẽ ꝯhenuũ recipit.ergo mortuo p̃mo notario post ꝓthocollũ:añ ꝙ redigẽt illõ in publicũ instr̃m:secũdus notari⁹ nõ debet significata ꝑ dictõnẽ.ꝛc.i ꝓthocollo positã extẽdẽ.nisi q̃tũ ibi sunt extẽsa.l.ꝯtus. C.de fide istru.Sꝫ talis nota ꝓthocolli legẽda ẽ ꝓnb⁹ corã testibus ꝛ illis exponẽtibus verbũ.ꝛc.debet notarius scdus sup hoc requisitus expositionem illoꝝ redigẽ i publicum instr̃m extẽsum. al'iudex debet arbitrari ex p̃cedẽtibus ꝛ sequẽtib⁹.ꝛ coniecturari:quid ꝑ verbũ ꝛc.significet̃.ar .l.si fuius pluriũ.§.ff.de le.i.ꝛ.l.voluntat.C.de fideicõmis. Scdõ sumit̃ ꝛ cetera ꝓut lõge ponit̃: ꝛ significat alia p̃ter ea q̃ enumerata sunt.l.si quẽrit̃.§.exercitu.ff.locati.vbi dt̃ ꝙ miluꝰ õ domo fenestras ꝛ cetera sustulerũt.Itẽ ibi heres q cõpulsus adit sic ceteris cõmodis caret ita hoc cõmõ ꝙ nõ p̃ot detrahẽ q̃rtã.l.nãqꝫ.§.q ꝯpulsus.ff.ad tre.vbi dicito ꝛ cetera.regit̃ a vtrõ sustulerũt.ꝛ caret.

De Ci

¶ Circuitores dñr q circuũt vl' circũdãt patrias ad nundinas descendentes res venales. Et dñr alio noie circũmeatores

¶ Circũferaneus fm Isi.li.x. dr̃ qui ad modum rote circũfert̃.

¶ Circũlept⁹ ẽ circũdatus: vel vndiqꝫ cinctus vt no.in ꝓhemio clemen.

¶ Circũducẽ litam ẽ cã circũducta linea dãnar̃: ꝛ sic differt a cancellare ꝛ suppñctare.

¶ Cimiteriũ ẽ locus solẽniter ꝑ ep̃m benedict⁹. de cõse.di.i.nemo.ꝛ dr̃ a cymos.i.dulce.ꝛ sterõ stario quasi dulcis statio.

¶ Cirographũ ẽ cũꝫ duo paciscẽtes duas scripturas sub eadẽ forma vboꝝ iter se cõficiũt ꝛ mutuo sibi tradũt:vl' dr̃ instr̃m seu illa l'ra i qua obli tor cõfitet̃ se eẽ obligatũ creditori: idẽ qõ anitipoca.et cirographa duꝫ veniũt: nomẽ sine corpus venisse vꝫ.l.fuũ filiũ.§.cũ q cirographũ.ff.de le.i.

¶ Circũstãtia alicuius loci itelligit̃ ꝑ.xxx.pedes vt dicit Bar.i.l.item apud labeonem.§.cõuiciũ. ff.de iniurijs.

¶ Ciliarcha ẽ p̃nceps sup mille homines.

¶ Ciliũ ẽ ꝑua pellicula i oculo q̃ dr̃ lachrimale.

¶ Cimiliarcha est custos sacroꝝ vasoꝝ:ꝛ aliaꝝ sacraꝝ reꝝ sacre ecclesie:vt dicit glo.in.l.iubem⁹ de sacro san.eccle.

¶ Circa ẽ significatiõis rẽstrictiue:nõ ãt ãpliatiue:vt i.l.Rutilia Polla.ff.õ ꝯhẽ.em.Et hoc nota ꝑ statutis.Et qd dictio circa opetur i teste.vi õ Bar.i.l.celsus.ff.õ vsucapi.Et circa ptinet ad tp̃s.circũ ad locũ:circiter ad numerũ.

¶ Citatio ẽ i ius vocatio:vel inuitatio .cũ qs de aliquo cõq̃rit̃.ꝛ q̃rimonia sua corã iudice deposita.iudex emisso citatõis edicto ad ei⁹ istantiã vocat vl' inuitat illũ ad se i quẽ agẽ desiderat q cõq̃stus ẽ.Si võ i edicto iudex vel p̃toꝛ adiciat hanc clausulã si i die p̃scripto nõ veneris q̃si cõtumax ꝯdẽnaberis l' reputaberis:tũc edictuꝫ oli dicebat̃ p̃eptoriũ.Hodie ãt sufficit ꝙ dicat̃.Citam⁹ talez p̃eptorie.Et ẽ q̃druplex mod⁹ citãdi fm Guil. õ mon.lau.Prius ꝑ nũciũ cũꝫ l'ris citatoriis . Secũd⁹ ꝑ p̃conẽ.Terti⁹ ꝑ edictũ.cle.i.õ iudi.Quart⁹ sic ex iuꝛ dispositõe Itẽ q̃dã citatio fit ad monitõnẽ iudicis.c.cõsuluit.õ of.delc. Itẽ q̃dã ẽ v̄balis q̃dã realis:vl' actualis ducẽdo ad iudicẽ.Itẽ citatõis sunt tres act⁹.Prius ẽ ipositõ cũ iudex imponit nũcio vt citet̃ reus . Scdõ manifestatio cũ nũcius denũciat citato vt veniat.Tertius relatõ cũ nũcius refert iudici talẽ i tali loco citasse. Addit̃ et̃ q̃rt⁹.s.cõpito citati.Et qñ citat⁹ teneat̃ cõparere:ꝛ si nõ cõparet mulctet̃:no.p doc. i.c.p̃terea.de dilat.Et de illis actib⁹:i.c.fi.de feriis.Et nota ꝙ citatio ẽ de iure naturali:vt i cle.pastoral' õ re iudi.Et citat⁹ ad locũ morbosũꝫ seu vbi aer ẽ pestilẽtialis vel corrupt⁹ nõ tenet̃ ire:cũ salutu boiũꝫ sit rõ adhibẽda.l.recusare.§.si qs i vno loco.ff.ad trebe.ꝛ ibi ꝑ doc. Nec citat⁹ pemptorie p̃t dici ꝯtumax ante libelli oblatõem .l.si finita.§.si plures.ff.de dam.infecto.

¶ Ciuitas dr̄ q̄si ciuiū vnitas: ⁊ muroꝝ ābitu ter
minaſ de ſen.exc.ſi ciuitas .cuius appellaõe ēt
ꝯp̄hendūtur burgēſes.ff.ð v̄.ſign.l.ij.Itē ciuitatis
appellatõe ꝯp̄rebēdunſ mille paſſus a muro ciui
tat̄ꝫ.vt.ff.c.ti.de ver.ſign.l.mille.⁊.ff.de pe.l.ꝙ li
gdc.§.ſi ita legaſ.Itē cōprebendunſ botu.ar.ff.
de peu.l.p̄ſes.Itē ciuitatis noīe nō cōprebendū
tur dioceſes:nec eꝫ.vocaſ autē ꝓprie ciuitas q̄
babet ep̄m:vt.lxxx.di.in illis.

¶ Ciuilis actio.Re.ſ.Actio.

¶ Ciuile:debitū.vide i gl.i.c.ſi.de ſolu.Et q̄ſqꝫ
ciuile idē eſt ꝙ vrbanū ⁊ elegās.vt i gl.i.l.ciuile
ē.C.de fur. Sic iciuile.i.inrbanū vl' idecēs: vt.l.
iciuilē.e.ti.⁊.l.iciuile.ff.de legi. vbi di iciuile eſt
rñdere lege tota non iſpecta.

¶ Ciuis ē nat⁹ i ciuitate.l.ciues.ff.de appel.vbi
gl.Sꝫ qd de natis i cōmitatu.D: in auctētico q
bus mo.na.effi.ſui.§.ſi vo neqꝫ ciues.col.vij.Et
ibi p Ja.de beluiſo moneſ qð de rege cōcedente
p̄uilegiū ciuitatibus ⁊ ciuibus regni.

¶ Ciſterna ē locus in quo cōgreganſ:aque plu
uiales:⁊ ibi collecte vſui reſeruanſ :alij ponūt ci
ſtella p eodem.

De Cl

¶ Clam poſſidere.i.occulte poſſidere.

¶ Clamis ē veſtis miliuū:purpura regū:ſtola ſa
cerdotū:toga aduocatoꝝ: birrus ruſticoꝝ l' cuſto
dūꝫ:cuculla monachoꝝ:vt.C.ð veſti.olo.⁊ aura.li.
xi.⁊.C.q mili.nō poſ.l.ſi clariſſimi.p̄ut no.Az.in
ſū.C.de offi.p̄fec.p̄to.Apud impatorē erāt in tri
plici gradu:q: alij erāt maiores: ⁊ hi vocabāſ illu
ſtres:ut ē p̄fectus p̄torio oriētis.Itē officie.Itē in
vrbis romane.Alij erāt minores:⁊ hi vocabanſ
clariſſimi:puta p̄ſides.Alij mediꝫ iter illos erāt
ſpectabiles.vt ꝓcōſules ⁊ p̄fect⁹ egypti qui etiaꝫ
dicūr auguſtales.

¶ Clandeſtinū ꝯiugiū ē deſpecta pſonaꝝ p̄ſēta
vel iuris ſolēnitate:vel denūciatione nō p̄miſſa:ſi
ne ſacerdotis b̄ndictõe:occultū mſimoniū.

¶ Clādeſtīa electõ dr̄ q̄ i cameris p occulta ꝯuē
ticula fit l' illa quā canonici inter ſe ſecretā tenēt.

¶ Claſſis.i.nauis:ide claſſic⁹.i.nūer⁹ claſſitoꝝ.i.
nauiū ad bellādū.Et q cēſeſ vel voluerit ſe huic
miſterio ðputaſ dicebaſ icēſit⁹:vt.C.ð claſſi.li.xi.

¶ Cliēs dr̄ ille cui⁹ cām aduocat⁹ tueſ ⁊ ðfendit
Jnde clietul⁹ diminutiuū.⁊ idē ē ſm Jſido. Et
dr̄ q̄ſi colēs a colēdis pronis. Cū ſolēt pueri ad
uocati diceſ ſuis clientulis : ſi veꝝ rñdebis cām p
des.Sꝫ nō dicūt:ſi falſuꝫ rñdes regnū dei pdes:
⁊ cū iniuſta ſnīa dānatione acquires:vt ē gl.ma
giſtra.in.c.i.de ꝯfeſ.

¶ Clerica dr̄ corona clericoꝝ raſa vt notat Jo.
an.de vi.⁊ hone.cle.c.clerici.

¶ Cleros grecē ē ſors latie:vl' hðitas.ſūt ergo
dicti clerici: p. de ſorte dn̄i ſūt.xxi.di.cleros.vbi
ponūſ noia oīuꝫ graduū i eccleſia chriſti deſeru
ēnuū.⁊ appellatõe clericorū ēt intelligūſ monachi
lꝫ nō eꝫ.ꝗ ſunt ēt elecii in ſortem dn̄i:quod cleri
cus ſignificat.xij.q.i.duo ſunt genera.⁊ hoc maxi
me i cauſis fauorabilib⁹.ſꝫ i odioſis ſecus.vt no.
in.c.i.de iura.calum.vbi ēt appellatõe clerici nō
veniūt monachus:ꝗ ibi poſtea ſpecificat.vnð.c.cū
ſm ap̄lm.de prebē.⁊.c.cleros pall.

¶ Clerimonia idem ē ꝙ hereditas diuina.

¶ Cloaca dr̄ locus cōcauus vbi ſordes cōſtuūſ
ex quocūqꝫ vili loco.vel effluūt de vijs ⁊ plateis.
vel vbi ſtercora recipiūſ.ſ.latrina.ff.de cloa.vbi
tex.l.i.§.cloaca.Cloaca ē loc⁹ cau⁹ p quem collu
uies quedā fluit.⁊ ponit pretor ibi duo īterdcā ð
cloacis.P̄rimū ē ꝓhibitoriū quo ꝓhibeſ vicinis
facē vi quominus cloaca purgeſ:vel reficiaſ.ſm
ē reſtitutoriū.vñ Flauius Dela ſcribit:cōpetē in
terdcm̄ hoc.vt i vicini edes veniat: ⁊ reſcidat pa
uimenta purgāde cloace gratia . Et ſi quis velit
priuatā cloacam faceē vt exitū habeat in publicā
cloacaꝫ nō eē impediēdū. P̄ōponius putat. Et
vtrūqꝫ iterdictoꝝ ē ad ſalubritatē ciuitatū. Naꝫ
īmunditie cloacarū celū peſtilēs : ⁊ ruinas minā
tur.vt ibi dr̄. Eſt ergo duplex cloaca priuata ⁊
publica.Et appellatõe cloace tūba:⁊ fiſtula cōti
nenſ.hec ex.l.i.pal.ff.de cloacis.

De Co

¶ Coactio ē duplex abſoluta ⁊ cōditõnalis.Co
actio abſoluta e cui reſiſti nō pt : cū qs violenter
trahiſ ad aliqd faciēdū:quo caſu qs oīo excuſaſ.
l.di.p̄ſ bite ros.q.i.cōſtat.coactio cōditõal' ē q̄ me
tū cruciatus ul' aliqd graue minaſ: q̄ ſi excuſat a
tāto nō tñ a toto.c.ſacris.de his q̄ vi me.de cau.
ſi.i gl.Vbi aūt metu ſm Goffan ſū. c.ti.⁊ ēt i.c.cū
dilect⁹.c.ti.vide Bartholomeū brixienſeꝫ i glo.
vbi munita.di.v.ad eius verbo.vbi bñ diſtiguit.
Et coacta volūtas:ēt volūtas ē.xv.q.i.merito.ff.
quod me.cau.l.ſi mulier.§.ſi metu.

¶ Cocus venit appellatione artificis.ꝗ cocū eē
ē ars.l.ſi qs vēditor.§.i.⁊.ij.ff.ð edil. edic.imo co
c⁹ ipatoris hꝫ dignitatē.ad qð Bal. allegat tex.
i.l.i.C.ðe cocorū.in vñi.feu.hec Ludo. de Ro.i
ſingularibus ſuis.

¶ Codicilli dr̄r codices parui. i.libelli i qbus cū
aliquis ipeditur aliqua neceſſitate ne faciat teſta
mentū:ð rebus ſuis diſponit:in vltima volūtate.
Et ſm Az.in ſū.C.de codicillis.Jn hoc differūt
a teſtō eo ꝙ codicillis directa hereditas nec dari
nec adimi pt:ne confundatur ius teſtamentoꝝ ⁊
codicilloꝝ.Nec in his pt hereditas ſcribi. Nec cō
ditio heredi inſtituto pōt adijci:nec ſubſtitui i eis
directe pōt:ſed p fideicōmiſſum:cū tn̄ eis heredi
tas directe relinquaſ. Et plura alia que notant
Azo.⁊ Hoſt.in ſum.ti.de teſta. Et Spe.ti.ð in
ſtrumentoꝝ editione.§.viſo.

¶ Codicillus dr̄ ab auctore:q hoc genus ſcriptu
re iſtituit.Et ē ſcriptura vl' littera i q̄ teſtator vo
luntatē figurat ſuā:nulla indigens ſolēnitate:ſed
ſolū teſtatoris voluntate:qualicunqꝫ ꝓnunciatõ

ne expressa: cuius beneficio subuenitur volūtatib⁹
defunctorum ppter deficientem solēnitatē vbo
rum legalium: vel necessitatē verbor solēnium. Et
sicut codicillus fit vice testamēti: sic epl'a fit vice co
dicillorum. Et nota q̄ illa clausula si nō valz iure
testamēti: valeat tñ iure codicillor. sm Accur. in
auten. ex cā. C. de liber. preter. vel exher. nō habz
locum qñ testamentū deficit vicio testatoris: vt q̄
exheredauit vel pteriit filiū: sed bene operat quā
do testm̄ non habet vicium itrinsecū. s. preteritio
ne vel exhēdatiōe: sed hz defectū extrinsecū. puta
affuit minor nūerus testium. zc. Et ex modernis
doc. Guil. de cu nio tenet eū gl. i. l. fi. C. de codicil
lis. lz Dy. z alij teneāt ɔtrm̄. i. l. pkonius. §. si paga
nus. ff. de iniusto rupto testō. hec ponit Baldus
de perusio in quodam ɔsilio.

¶ Codex ē quilibet liber q ɔtinet in se diuersos
libros partiales: z hoc generaliter. Sed pprie ē
liber qui ɔtinet diuersa pcepta iperator. Unde
añ tps Justiniani erāt tres codices. s. Gregoria
nus Hermogēianus: z Theodosian⁹: z multe cō
stōnes ex illos buagātes. pterea duo pene milia
libror z tricies cētena milia versuū. Uidēs ergo
Justinian⁹ tātā legū multitudinē voluit circa h⁹
adhibē remediū salubre. Prio direxit aīuz suū
ad iperiales constōnes. z de istis tribus codicib⁹
extrauagātibus: fecit fieri vnū codicē. quē suo fe
lici noie nūcupauit codicē Justiniani. Deide di
rexit aīuz ad imensa veteris iuris volumia: z de
ill' duob⁹ pene milib⁹ librorū: z tricies cētenis mil
bus vsuū. fecit fieri librū digestorū seu pādectar
quē diuisit i quiquagita libros ptiales. z i tres i
tegrales. s. ff. vetus. i forciatū. ff. nouū. Postea p
ītiuenibus z legū tironibus fecit librū istōnum. s.
mediocrē erudtōnē p quē quasi p ptātē iuuenes
ad legū subtiliora z altiora peruenirēt.

¶ Coetanei sunt hoies paris etatis. sz Isidor.

¶ Cognatio legalis sm Hosti. eo. ti. ē quedā p
pinqtas pueniens ex adoptione vel arrogatōe.
vt no. in Rubrica eiusdem ti.

¶ Cognatio spiritual' est ppinqtas vl' attinētia
q̄ puenit ex sacri datōe vel ad sacim recipiendū
attestatōe: vl' attentōe. Unū ex cognatōe spūali q̄
in baptismo ɔhit nouez ppinquitates nascūtur.
Prima filiatio inter sacerdotem baptizātē z ba
ptizatū. Scđa cōpaternitas int sacerdotez: z pa
trem baptizati. Tertia cōpaternitas inter eūdem
z mrem baptizati. Quarta inter filios sacerdotis
z baptizatū. s. fraternitas. xxx. q. i. hoies. z. q. iii. ita
dilige. Quinta filiatio int baptizatū z suscipiētez
d baptismo. Sexta filiatō iter eūdē z vxorē susci
piētis. Septima fraternitas int baptizatū z filios
suscipientis. Octaua compaternitas iter suscipiē
tem z patrem suscepti. Nona ɔmaternitas inter
eūdem z matrem pueri. vt. xxx. q. iii. p totū.

¶ Cognatō consanguinee vxoris. ē coytus cuz
consanguinea vxoris.

¶ Cognati. Regl'. s. Agnati. z habēt p⁹ agna
tos: q̄ cognati p feminieū sexū: sz agnati p mascu
linū ɔiūcti sunt. hoc tñ hodie modicū curat. Sz
an agnat⁹ presumat scire factuz cognati: vide. l.
octaui gradus. ff. vnde cognati. z. c. quosdā. d pre
sump. per doctores.

¶ Cognoscē instra: ē ea relegere: distinguere z
conferre accepta z data.

¶ Cohortalis ē apparitor q obnoxius ē cohorti
l. si cohortalis. C. e. ti. li. xii.

¶ Colonus ē q pdiū hz agricolēdū cā. Differt āt
colonus ab iquilino: q̄ hic i rure: iste āt in ciuita
te morat. Et hēmus plēs species agricolar: sm
Azo. q̄ alij vocāt coloni cōditōales: alij coloni i
quilini: alij originarij: alij coloni simpliciter nun
cupati. zc. de quib⁹ infra patebit.

¶ Coloni ɔditionales dīr quasi ex sua cōditōe
pdiū vel agrū colere debētes. z sm Jo. sic ɔstitu
unt: q̄ pmo i scriptis vel sine scriptis ppetuo iur
colonos se eē i fundo pmittāt. vt postea p. xxx. an
nos i fundo pmaneāt. Et lz gdā putant hos esse
ascripticios ɔditionales. tñ sm Jo. male putant:
q̄ colon⁹ tpis trāscursu pt liberari: ascripticius
vo minime. vt. C. de agri. z cēsi. l. cū lancimus. li.
xi. Regre supra ascripticius.

¶ Coloni dñici dicebant q colebāt agros ipato
ris: vt. C. de pdi. z oibus re. li. xi.

¶ Coloni. Illiricenticij. Illirici: al's z meli⁹ Illi
riciani: de Illirico. i. de Schlauōia dñr: z hī i. l.
eū qrebat. C. vñ vi. vbi dr: iter Illiricianaz aduo
catione. z glo. expōit iter aduocatos de Illirico.
C. de colo. illiri. li. xi.

¶ Colon⁹. iqlin⁹: lz sm quosdā it colonos ɔditō
nales z iqlios nulla sit dīa. p qb⁹ vr facē. l. vlt'
finum⁹. C. d agri. z cēsi. li. xi. m̄ sm Jo. hec ē dīa:
q̄ iqlin⁹ min⁹ astrict⁹ ē q̄ colon⁹ ɔditōal': vñ iqli
n⁹ hñ pt i alia pte cuiuslibet suburbij domū ɔdu
cē z ibabitare. Sz ɔditōal's colon⁹ ñ audet cum
sua familia recedē a fūdo quē colit: nec alibi bitar

¶ Colonus originarius sm Jo. dī coloni ɔditō
nal' filius: ex eo q̄ originalr ɔditōi colonarie sub
iectus ē. Nec refert sm Jo. siue in solo fuerit na
tus: siue extra solū. q̄ tāq̄ originari⁹ ad terrā re
ducendus: quā pater suscepit colēdā.

¶ Coloni palestini sunt de puīcia palestīa dci.

¶ Coloni paciuarij sm quosdā dñr illi q terrā co
lūt p pte dimidia vl' tertia sm sterilitatē terrarū.
z sm Jo. nullū ius habēt stati fructib⁹ a solo sepa
tis. z ille dī ppie ptiari⁹ qui ɔduc rē rusticā pro
cōi dāno z cōmodo. Et ɔpetit ɔ eū actio p socio.

¶ Colon⁹ simplr sm Jo. dī q sb certa āññua mer
cede i pecūia nūerata pdia colēda accipit. Ità lz
eū. si ē locatō sine pecūia. ff. depo. l. i. si quis fūnz.

¶ Colon⁹ ppe dī q rusticā rē ɔduc nōmis: z cō
petit ɔ eū actio pscrip. ver. siue in fctū. vbi. s.

¶ Colon⁹ ad nūmū ɔduct⁹. ē ille qui statz cum
fruct⁹ fuerit a solo sepati: vt vsufructuari⁹ intelli

gr̃ fm Jo.ff.de furt.l.si apes.

¶ Colon⁹ supsiciari⁹ ẽ q areã adducit ea cõditiõe vt sibi liceat ĩ ea edificare: z domũ tollẽ cũ voluerit.

¶ Coloni pcõnari sũt q totũ agr̃ suis expẽsis colunt. z ex fructib⁹ pstãt dño fundi q̃ntũ cõuenit.

¶ Coloni palatini dr̃r.C.e.ti.l.xi.

¶ Colatores dñr a cõferẽdo.q: cõferũt ĩ fiscũ: si ordinaria sit collatio:siue extraordinaria.

¶ Collatio fm Azo.i sum.C.de col.dĩ q̃si in cõlatio. Nã qd erat pprium dĩ ibi mediũ. z confert.i. cõiectioni subiicit. Et fm eũ nõ est aliud q̃ cõicatio: qua res quõdã nõ sua vel nõ hẽditaria: iã est sua vel hẽditaria. Lẽ cõfusio siue coadunatio rerum cõferẽtis ĩ res cões seu cũ reb⁹ cõib⁹ diuidẽdis: vt no.in.l.si soror.C.de collati. Jtẽ fm Fulgosiũ ĩ Auẽti.C.e.ti. Collatõ ẽ triplex. vna quã faciunt scolares disputãdo z d iure disceptãdo vti auc. sicut cõn.C.de si.istr. Alia qua faciunt bibẽdo z comedẽdo. Tertia q̃ sit res coadunãdo. Et ista hic descripta est: z in ti.de collatio.

¶ Collatio instrũ ẽ qñ duo instrũa ĩspiciũtur: z examinant simul: vt; in vno ita sit sicut ĩ alio: vel vt videat p modũ z formã scripture effect⁹ eius.

¶ Collactane⁹ idẽ ẽ qd cõsurgẽs. sz collectaneus cõdormiens. a lacte primus. secũdus autem a lecto nomen habet.

¶ Collega fm Jsi. dĩ a collegatõe societatis vel cõplexu amicicie: z ẽ idẽ quod sodal' ĩ officio al terius paris potestatis.

¶ Collegiarius ẽ: est vnus ex talibus socijs.

¶ Collegiati dñr aliq q sũt de aliquo corpe.i.cõgregatõe vel artificio hoĩu z: velutĩ pistor: fabror: monachor: z quorũdã alior collegiuz hñtiũ q ẽt dr̃ carthopatri: q: eor noĩa scribebãt ĩ cartha l' schedula pũc: vt.C.de colle.li.xi.l. Rubrica. Scribebãt aũt p eo vt p̃tie fierẽt ĩcorporati: vel dicebãt corpalr emẽtes carthã.i. locũ cuiqz p carthã assignatũ. vt ĩ eius locũ subrogẽt: z p̃tie fiant incorporati. fm Accur. ibidẽ. in vnica.

¶ Collegiũ ẽ cõgregatiõ quã adminus tres faciunt. Nã duo faciũt cõgregatõez collegium tres plz decẽ. turbã. xv. gregẽ qnqz porci: vl'. x. oues vt no. Ber. de elec.c.i. Et collegia licita z approbata ĩ his ĩ gb⁹ hñt iurisdictõẽz. z quo ad ea q̃ ad ipos collegiatos ptinẽt pñt facẽ statuta: vt no. ĩ gl.l.si.C. de iur.om.iudi. Et expressius.C. de cõsti. pecu.l.ij.in fi.p Bar.i.l.oẽs populi. ff. de iusti. z iur. Jtez collegio nõ approbato nõ relinqtur in testo.l.collegiũ.C.de here.isti. Et de licito vl' illicito i.l.i.C.de sacro san.eccl.de exces. pla.c.cũ dilecto. z p Bar.ff.de colle.illi.

¶ Collaterales dñr q se attigũt vel sibi attinẽt trãuersalr p lineã collateralez nõ p lineã rectaz ascendentem: vl' descendentem: vt consanguinei z cõsimiles. dñr ẽt collaterales generalr oẽs eq̃ liter quasi lateribus cõsidentes.

¶ Collobiũ est toga vel vestis sine manicis.

¶ Collectiua dictio dr̃ q̃ significat collectiue ex sua ĩpositõe: qñqz ẽt ex significato sumpto aliũde ex q̃us alia matie subiecte significatõe. Exẽgr̃a. ibi omnes ferũt lapidẽ vel trabẽ significat collectiue. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aq. Sz ibi oẽs studẽt auaricie significat distributiue. Ratio: quia in primo exẽplo ex vnitate lapidis sumit significatum vbi: sz ĩ scdo exẽplo sensus est q: q̃libet hõ studet auaricie. Silr hic. oẽs hoĩes aut sũt liberi: aut serui: ĩsti. de iur. pso. fm materiã subiectã: non patit sensuz collectiuũ: q: falsuz est q: oẽs hoĩes sũt liberi vel fui: q: ĩ aliq liberi sũt: z aliq fui. Sz i.l.si necessaria. §. si ãnua. ff. de pigno. act. sumit dictõ vna quecqz collectiue: vbi si stipulatus sũ triginta mihi solũ ãnua bina trina die.i. quolibet ãno ĩ triginta mihi solui decẽ z pign⁹ accept. Deide pactũ ẽ appositũ q: mihi vnaquaqz die pecunia nõ soluta esset. mihi vẽdẽ pignus liceret. Dicit tex. q: pecunia nõ soluta vno ẽmino. s. pmo vel scdo nõ lz vẽdẽ pignus: sz oĩbus ẽminis pteritis. Et sic illa v̄ba vnaquaqz die significãt collectiue. s. oĩuz termior simul. Dĩ ergo collectiua dictio q̃ significat collectiue p modũ eiusdẽ corporis: vt sũt turba: domus: grex: peculiũ: collegiũ: hẽditas: ciuitas: vniuersitas cõe zc. Jtẽ dictio q̃sqz ẽ collectiua. vbi: Tici⁹ z seius p quarta pte q̃sqz eor me hẽdẽ fecerit hẽdes mihi sunto. l. hoc articulo. ff. d hẽ. ĩsti. q: refertur ad vtrũqz. Collectie dĩ tñ ex s̃biecta materia. s. istõ nisi sumit q̃nqz significatũ distributõis. De hoc l. l. ff. C. d ipu. z ali. substi. z. l. si filiab⁹. §. i. ff. d le. i. z. l. si fuerit. ff. d re. du. hoc põit Bar. i. l. hoc articulo pal.

¶ Colluctatio fit dũ aliq simul' luctãt pugnis vl' calcib⁹: vl' alias qñ pugnãtes ñ stãt certo loco. ff. ad. l. aql. l. q̃ actõe. §. si qs i colluctatõe. i glo.

¶ Collusio fz Ber. ĩ. gl. i. c. audiui⁹. d collu. dte. z. c. cũ dilci. d cẽsi. ẽ iter actorẽ z reũ latẽs z fraudulẽta cõuẽtio: p quã alter ĩ iudicio se supari pmittit. Qua iteruenictẽ fm Host. i sũ. aliqñ delicta remanẽt ipunita: vl' ẽt cõmittunt. Et fm Azo. fit p pcuratorẽ z aduocatũ cãr q se i lite supari patiũt: z fit p pncipales psonas i silib⁹ tã ĩ ciuili cã: q̃ ĩ spũali. vt i. d. c. audiuim⁹. Jn ciuilib⁹ ãt fz az. fit ĩpune: vt qñ qs p collusionẽ patit fuũ vl' libtũ ĩgenuũ pnũciari. Et hoc iõ ne p tales dgeneres inquinaret amplissimus ordo senatorũ.

¶ Cõmẽtari⁹ ẽ ille q cãs cõmẽtabat: vel scripsit.

¶ Cõmẽtor cõmẽtariũ ẽ cõponẽ l' fingẽ seu glosat.

¶ Cõmẽtũ significat deceptionẽ vel occultum seu malicioſuz tractatum. d testi. in inte. c. i. li. vi. xxxvi. di. c. ij. de testi. cogen.

¶ Comes orientis fz Az. i sũ. co. ti. forte erat procurator rex cesaris quas habebat in oriente.

¶ Comes palatin⁹ dĩ q curã gerebat pcipuã: vt mĩsor notarior z iudicũ negligentiã argueret vel puicialib⁹ tributa exigeret z cõlecta deposceret ita q: nõ in puincialibus sed pcipue missus est vt

iudicib⁹ ⁊ eoꝝ officialib⁹ ꝑcepto imminēt ⁊ supecē C. d offi. comi. sacraꝝ largitionū. ⁊ d off. rect. puin.

¶ Comes reꝝ puataꝝ fm Az. erat forte ꝑcurator cesaris i puatis rebus ⁊ fz eū ēt fuit illustris. Alii dicūt q puati cōmodi ⁊ fiscaliū reꝝ hūit administratiōnē vt eas ꝯseruaret: ⁊ i eis negociareř.

¶ Comes sacraꝝ largitionū fm Azo. erat ille p quē pinceps sua stipēdia largiebatur. ⁊ hic forte erat ꝑcurator reipu. q grece legista nūcupař. ⁊ illustris erat. Alij dicūt q p hūc iper. libtatē suaz ⁊ magnificētiā exercebat: ⁊ largitudinē agebat.

¶ Comes sacri pimonij erat q iperatorie ꝑcurauit pimoniū. q i hoc differt a comite reꝝ puataꝝ qr hic tz custodiā reꝝ puataꝝ: ⁊ exercet negociatiōnē circa mobilia: sz ille pimoniū ⁊ imobilia ꝑcurat. ⁊ hec oīa ꝯsumuř ex verbis. C. d offi. comi. re. priua. ⁊. ff. de offi. ꝑcu. ces. l. i.

¶ Comites cōsistoriani sūt q ꝯsistorij milites dici meruerūt: q ēt ispectabilib⁹ ꝑcōsulib⁹ eqpabāř C. de comi. ꝯsisto. li. xii. l. i. Vel ēt ꝯsistoriani dicebāř q ꝑerāt castris pncipis ordinādis. ⁊ erāt plures ⁊ eligebāř dcani d cōsistorianis ⁊ ministrātis: vt. c. ti. pal. Alio mō ꝯsistoriani dicebāř castrēsiani. ⁊ apud nos hodie castellāi vocāř: lz apd alios vocēř oēs qb⁹ pusūz ē d ceteris redditib⁹ vt i castro aliquo p dfēsiōe ⁊ custodia ꝯmoreř: d cō. rei mili. ⁊ q puicias regūt. ⁊c. vide. C. li. xii. cū suis ti.

¶ Comitaricēses milites al' comitatēses dicūr milites stipēdiarii a comitatu dicti: qr militāt nō soli sed i comitatu.

¶ Comitaricēse: dř custos i carcere positoꝝ. ff. d oti. iur. ⁊. C. de custo. reo. l. ad comētaricēsez. vbi talis puniřtali pena cū socio suo: q̄ puniř⁹ fuisset aufugiēs ex negligētia eoꝝ: nisi ex necitate ꝑcul ab officio egerit: tūc adiutor ei⁹ pari pena ꝯstringiř.

¶ Cōmēda. ē custodia ecclie alicui ꝯmissa. c. nemo deinceps. d elec. li. vi. vbi bona gl. d cōmēdis cū multis qōnibus i. c. dudū. de elec.

¶ Cōmēdare ē deponere. ff. de ver. sig. l. ꝯmēdare. ff. depoſi. l. lutius. ⁊. xxii. q. ii. ne quis arbitreř. Etiā capiř p laudare vt i gl. ꝑalle.

¶ Cōmodatū ē alicui⁹ certe rei: ad aliquē spālē vsuz: gratuita facta ꝯcessio. ⁊ differt a pcario per vsuz spālē. Itē qr pcariū ñ pt reuocari nisi tpe expletoſ: ꝯmodatū nō pt reuocari nisi expleto vsu ad quē dař. Itē ꝯmodatū solū imobilib⁹ reperiř: pcariū vo ēt in imobilib⁹: isti. q. mo. re ꝯtr. obli. §. itē is cui res. ver. ꝯmodata āt res. Et dř scā cōcessio: ñ āt trāslatō: qr is qui ꝯmodat dñiuz possidet: ⁊ ꝑprietatē retinet. ff. co. ti. l. rei commodate. Dř gratuita qr nulla merces iteruenire debet: vral' si merces iteruenit: et tūc res transiret i locationē vel i cōtractū inominatū. do: vt facias. insti. locati. §. i. ⁊ mādati. §. vlt.

¶ Cōmodatē rē ad vsū alicui⁹ q̄diu velit ꝯcedē

¶ Cōmodatarius est ille cui res aliqua dař vtēda videlicet ipm cōmodatū.

¶ Cōmodati actio. Re. s. actio cōmodati.

¶ Cōmodū fm Isi. li. v. ē illō qđ ē nři iuris: ⁊ ad alios tpa sr trāsfati ē cōmodo tpis q̄diu apud eos sit: vnde cōmodū dř ēt alio noīe cōmodatū.

¶ Comerciū. fm Isi. li. v. ē driuatū a mercib⁹ q̄s res venales nūcupamus. vnde mercat⁹ dř cōet multoꝝ q res emē l' vēdē solēt. ⁊ ē ꝯmerciū q̄si cōmutatio mercium. Etiam dř copula: dicendo carnale cōmerciū.

¶ Cōmestor vl' cōmessor idē est qđ gulosus.

¶ Cōminatōes sūt mine p iud. cē iposite; nec tñ habent auctoritatē rei iudicate fm Azo.

¶ Cōi diuidūdo. fz Isi. li. v. ē iter eos qb⁹ res cōmunis ē: q̄ actōib⁹ vl' postulatōib⁹ l; arbitrio dat e⁹ arbitratu res diuidāř. Re. s. actō cōi diuidūdo.

¶ Cōia pdioꝝ. Re. s. pdiū.

¶ Cōia de vsucapionibus. Re. s. vsucapio.

¶ Cōia d successiōibus. Re. s. successioꝝ iudices.

¶ Cōmeat⁹. ⁊ i licēciat⁹ vel recōmēdatio seu remuneratō ipsis licēciatis tpe licēciature facta: vt in ep'la Alexādri magni: ⁊ Aristotel' legiř. Et cō qđ vulgo dř ꝯduci⁹ liber. i. trāsit⁹ a ꝯmeādo dicēs: vt ibi dř: optimus nos suceperūt ꝯmeantibus.

¶ Comedia. i. villana locutō: vt i gl. C. ñ li. hab metro. lo. sua ad dextra trāsferři. i Rubrica l. ri. Itē ē dignitas. Sz fz Donatū ē rusticana laus sine cāntlena. a camos. i. villa. ⁊ odos cant⁹.

¶ Cōmēdaticie lře sunt dimissorie qb⁹ clericus dimittiř ⁊ absoluiř a ptāte sui epī qbus pbibeř vita ⁊ ordinibus illius testimoniū.

¶ Cōparatiu⁹ capiř iterdū p positiuo: vt lati⁹ i. late. c. auaricie. ⁊ de ele. li. vi. sifr. c. l; ppe fi. d acu. ibi potiu⁹. ⁊. c. si pignoratōes. d iiur. ibi districtius. i. districte. Sicut iterdū positiu⁹ capiř p cōparatiuo: vt i psalmo. cxvij. Bonū ē ꝯfidere i dño q̄m i hoie. Bonū ē sparē i dño ⁊c. ibi bonū. i. melius.

¶ Cōpēdiosa h̄ec dictō significat substōnez que sub ꝯditōe mortis alia multa cōplectiř tpa seu loca gñ tps: qđ dř post puberē etatez. Et dř iō ꝯpēdiosa q: sub verboꝝ ꝯpēdio plura cōplectitur ipa: ⁊ q̄nqz plures substōnes facit. l. mcius. §. duorū. ibi oīonis cōpēdio. ff. de leg. ij. ⁊. l. pcib⁹. C. d ipub. ⁊ ali. subsh. Et hoc ꝑut adaptař illud significatū: qr pt ad alia adaptari: vt alr significet. ꝑut verbū cui adaptareř significaři dictaret. Vide. s. substitutio compēdiosa.

¶ Cōpilator fm Isi. li. x. ē ille q aliena dcā suis ꝯmiscet. Et sic solēt pigmētarii i pictura diuersa mixta ꝯfundē. Vñ illud Oratii. Pictorib⁹. atqz poetis: qdlibz audēdi sp fuit eq̄ ptās. Hoc scelere quōdā accusabař Virg. poeta mātuan⁹. cū quosdā vsus Homeri transferēs suis ꝑmiscuisset. Et cū ꝯpilatō ab emul' dicereř: rńdit clauā a manu Herculis extorquere facili⁹ posse: q̄ carmē ab Homero.

¶ Cōcubia sumiř duob⁹ modis. pmo dř illa quā q̄s cognoscit fornicario affcū. Et tal' nō ipedit ordis pmotōnē. Scđo dř illa quā aliqs cognoscit vxorancio siue maritali affectu: ⁊ tal' ipedit pmotiōnem.

duz ad sacros ordies.xxxiii.di.sigs de laycis.ꝺ p
sump.illud.de cládc.despon.p totū.Jt̄ ꝯcubina
sꝫ Azo.i sū.co.n.ꝯstituit sola itentōe animi. Et
ab eo ꝗsiqꝫ q n̄ ṗt vxorē ducer.vt.ccc.ṗtes mulie
rē ouidā depuicia nō ṗt ducē vxorē;m̄ ṗt habē
ꝯcubinā.Potest aūt ꝭm leges.vt ipse Azo.dicit
eas solas hr̄e mulieres sine motu criminis i qb⁹
stuprū nō cōmitit sicut in virgine.vidua.r mino
re.xxv.annis in quibus stuprū cōmittitur.
Cōclaue dr̄ cella l' thalamus secret⁹ ad quem
p multas claues venit.vide gl.i verbo ꝯclaue.l.
qꝺ cōclaue.ff.ꝺ dā.ifec.r ideo i electiōe pape car
dinales intrant conclaue.
Cōfessio facta alicui de aliq̄ re respicit ꝑsonā
cui fit.nō aūt ipsaꝫ rē.adeo ꝙ finit morte ipsi⁹ cui
fcā ē;nec ad hēdes ei⁹ trāsmittit;nisi i ipa ꝯfessiōe
fiat mentio de hēdib⁹.l.cū seru⁹.§.figo.ff.ꝺ lega.i.
Cōfinia dicūt q̄ adeo sūt ꝓꝓia vt null⁹ sit pies
inter ea vn̄ ṗdia vrbana q̄ cōsueuerunt pietib⁹ di
stigui:ꝓꝓe nō dr̄ ꝯfinia;sꝫ poti⁹ dr̄ vicia.Pre
dia vō rustica possunt dici cōfinia:qꝛ solo partis fi
nalis termino sunt distincta.
Cōfirmatio eſt iuris ṗus hn̄t corroboratio.vt
colligit;de fi.instru.c.inter dilectos.alio mō est
sacroꝵ ministratio.s.in fronte crismatis assigna
tio.Et fit ꝯfirmatio ṗmo mō dicta his v̄bis.Con
firmamus te sic rite posides:vel sic sine prauita
te fcā est electio vel sicut ꝑinde facta est.
Cōfirmare ē alicui iuri vl' scō firmitatē ꝑstar.
Cōiectura est verisimilis rō suspitiōeꝫ iducēs
nō de necessitate ꝑsonam vincens.
Cōiūctio q̄nq3 ponit ꝑ disiūctōe:vt cuꝫ dr̄ titi
o heredi q3 meo.ff.de v̄bo.sig.l.ꝯiunctiua disiun
ctio q̄nq3 ꝑ ꝯiunctione.vt.ff.c.n.l.sepe.
Cōditio est dispositiōis suspēsio ex euētu icer
to futuro et apposito.i quē euētū ei⁹ dispōnis fcā
est col'latio.ff.si cer.pe.l.itaq3.v̄bi gr̄a.ꝑmitto vel
lego si tici⁹ fuerit ꝯsul.hec dispositio ē ꝯditional'
ex icerto apposito si tici⁹ rc.Et ꝑ hoc dispōnis l'
legati fit suspēsio.r eueniente cāu quo tici⁹ fit cō
sul purificat.r nō plus suspendit.isti.de v̄.ob.§.
ex ꝯditionali.r.ff.de cō.r de.ꝑ totū.Pōt aūt ca
pi ꝯditio dupl'r.Uno mō ꝑ ṗpis suspēsione qꝺ so
let apponi in ꝯtrcb⁹.aut vltimis volūtatib⁹ ꝺ quo
in ti.pal'.de ꝯdi.r de.r i ti.de ꝯdi.institutionuꝫ.
Scd'o mō q̄n aliqd solutū ē.Et illō itēdim⁹ repe
tere.r appellat ꝯditō q̄n solutū repetitō.ꝺ ista tra
ctat i ti.ꝺ ꝯdi.ob cau.data.r ti.seq.r de sta natu
ra n̄ solet dari diō qꝛ repetitio ṗsupponit diūrꝫ
eē trāsiatū.l.n.ff.de vsufructu.r quēadmoduꝫ ca
piat:al's amitit.Et hec ꝯditō ṗncipal'r ē duplex
Una general' ꝯcurrens cū q̄cūq3 actōe ex q̄ cer
tū petit.l.certi cōd tio.ff.si cer.pe. Alia est q̄ diui
dit in miſs membra.s.in ꝯditōeꝫ ob cāꝫ.ob turpē
cāꝫ indebiti.sine cā furtiua rc.de qbus oīb⁹ īfra
dicet.Et nota ꝙ ꝯditō differt a mō.r a cā.r a de
monstratōe.r ꝭm glo.in rubri.ff.de ꝯdi.r demō.

Cōditio ē legati cui⁹ ꝺ futuro defect⁹ seu ꝯfir
matio:pendet:suspensio.r ibi legati ponit exēpla
riter.r sic nō restrigit qn ꝯueniat alius ꝙ legato;
qꝛ exēpla nō restrigūt regulā.l.dāni ifecti stipu
lano.ff.ꝺ dā.ifec.Bar.sic diffinit. Cōditio ē q̄dā
euēt⁹ futurus:i queꝫ dispositō suspēdit:r itelligit
de euentu i scō vl' iure.l.m̄ſuꝫ interest.de ꝯdi.r
demō.siue ꝯditōis affirmatiue vel negatiue.l.in
testō.co.ti.r dicit futurus qꝛ de ṗterito:r de ṗn̄ti
ꝓꝓie nō ē ꝯditio:qꝛ nō suspēdit.l.cū ad ṗsens eū
dirab⁹ rc.ff.si cer.pe.Bal.vō sic diffinit. Cōditio
est adiectio q̄dā ꝑ quā dispositū hēat in sui eē ṗē
dentiā existentiā vl' defectū.Et hec general' ē ad
oēm ꝯditōeꝫ iduentiuā r extinctiuā ꝺ ṗterito ṗn̄ti
vel futuro.Petrus de pusio sic dicit.Cōditio ē
v̄boꝵ adiectio in futurū iuspēdentū ꝭꝫ quā dispo
nēs vlt dispositū regulari.Significat aūt ꝯditio
ꝑ dictōꝫ si.vt i exēplo.lego si tici⁹ fuerit ꝯsul. Itē
ꝑ aduerbiū cū.vt dicēdo cū tici⁹ ꝯsul fuerit.Sꝫ ē
dr̄a iter si r cū;nō quo ad cōditōeꝫ faciēdā iꝫ q̄
ad modū significādi.qꝛ dictio si significat ṗncipa
liter cōditōeꝫ l' suspēsiōeꝫ:r ꝑ ꝯn̄s tṗs dilatōnis
disponit in euētū futurꝵ.Et qꝛ ille ē incert⁹ iō cō
sceuiue suspēsiōneꝫ significat.l.si ticio.ff.q̄n dies
lega.ce.r.l.q ꝑmisit.ff.ꝺ cōdi.r demō.Itē dictio
nisi significat cōditōeꝫ:vt vēdo tibi librū ꝑ deceꝫ
ita ꝙ vēditio valeat r ꝑficiat nisi ali⁹ cōditōeꝫ me
liorē itra mēseꝫ faciat.l.ij.cū ibi no.ff.ꝺ i diē adic.
Itē dictio aliogn ꝯditōeꝫ fat vt ꝑmitto mihi scri
bere l.brū itra mēseꝫ:aliogn deceꝫ noīe pene.nā
sensus ē si n̄ scripseris rc.l.si finito.§.ex hoc edi
cto.ff.de dā.infec.Ideꝫ i dictōe als:qꝛ eodeꝫ mō
exponit.s.si nō scripseris.Iteꝫ i dictōe siue;dicē
do ꝑmitto si nauis ex asia venerit siue tici⁹ cōsul
fuerit.Et q̄ illaꝵ dictionū disiūctiuaꝵ ṗor fuerit
purificat dispositōeꝫ.l.si ita qs stipulet.ff.de vb.
ob.Ideꝫ i alternatiua aut vt dicendo relinq̄s ṗ
diā ꝑpinqs aut libris.l.cū pī.§.pe.ff.de le.ij.nam
sensus est si nō sint ꝑꝑinq.veniāt libri.r hoc signi
ficato sūpto ex maiori affectōe ꝑꝑinquoꝵ qbus te
stator prio relinquere volnit vt pꝫ ex ordine scri
pture.Ideꝫ i aduerbijs q̄diu:vt ꝑmitto vl' lego
singulis ānis:decem:q̄diu res meas vl' heredis
mei gesseris.nā sensus ē si gesseris habeas deceꝫ
l.pī.§.fi.ff.de cōdi.r demon.Idem in dictōibus
quoad:donec quousq3:qꝛ ideꝫ significāt.Idē i ti
ciōe dū:dicēdo lego vxori dū cū filio meo erit.l.
q cōcubinā.§.vxori.ff.de le.iij.Ideꝫ i dictōne q̄n
cūq3:vt vir legat vxori q̄ncūq3 filios hūerit.l.cuꝫ
vir.ff.de ꝯdi.r demō.Idē de q̄n:vt lego pupillo
q̄n nupserit.l.pupillo.ff.de le.ij.Ideꝫ de vbi:dicē
do lego filio vbi nupserit.l.si ita scriptū.§.i.ff.de
le.ij.Idē de q̄tenus vt lego q̄tenus hēs me⁹ erit
qꝛ sensus ē si i toto vl' i ṗte.l.sic hō.ff.de le.i.Idē
de postq̄ā:r ad:vt lego ad tēpus liberoꝵ.l.si vir
vxori.de cōdi.r demon.Ideꝫ.ꝺ ṗpositione cū:vt
ācilla cū liberis libā esto.itelligēdo ꝙ ācilla l.he

ra nō sit nisi cū liberis si ita fuerit.ff. de manu.te sta. Idē de in:vt lego ticio i disciplina.l.nec solū §.si i bisōc.ff.q̄n di.lega.ce. Idē i noie:vt pmitto tibi prū Agneus.vl' fruct⁹ fūdi tal'.l.itē q̄.ff. de vbo.obli.z.l.i.in fi. de ꝯdi.z demon.z depēdet di sposito ex īcerto futuro euētu.f.si pariat.vel fruc t⁹ crescat. Idē si pmitte cētū noīe dotꝫ.intell'r.n. si mīrimōiū seq̄r.l.si stipulatōꝫ.ff.ō iur' do.q: dos sine mīrimonio ee nō pt.ergo sic intell'r. Idez de donatōne cā mortis.l.si mortis cā.ff. de dona.cā mor.z hoc ex natura huius ꝯctus q.pcedit ex cō muni mō sic agēdi. Idē in pnoie:vt vestez q̄ mea erit lego.l.nuper. de lega.iij. Idē de qsqs:vt quis qa mihi heres erit:sit heres filio meo.l.q liberis §.hec vba.ff. de vul.substi. Idē de qsqꝫ:vt ticiū z seyū p quāta pte quisqꝫ herede me fecit ipm insti tuo.l.hoc articulo.ff. de here.insti. Idē de q:vt q pus ascēderit capitoliū.l.si fuerit.ff. de reb.dub. Idē ō qcūqꝫ:vt qcūqꝫ ꝓfessus fuerit zc.l.hoc edi cto.ff. de iur.fis.z hoc ex significatō:nō tm̄ pnoīs sed vbi futuri tēpois.l.ij.ff. de here.insti. Silr ibi emo pisces qui capient.emptio ē ꝯdinonal'. Idez in pncipio:vt acceptis centū a ticio instituo eum herdē.l.a testatore.ff.ō ꝯdi.z demō. Nā lꝫ acce ptis sit pteriti tēporis:tn̄ significat ibi futurꝫ.f.si accepero centū zc. Idez ibi lego stichū futurum meū ar.l.stichū.ff. de lea.i. Idē in gerundio vt suz institutus adeundo repudiāre ticio.l.si tu ex pte ff.ō acq.here. Idē i supino.vt lego vl' pmitto cū tib⁹ ꝑaciatū i die dominico.z sic ō silibus.

❡ Cōditio multiplex est. Nā q̄dā ē ꝯditio certi q̄ ꝯpetit ex oi cā z oi obligatōe ex qua aliqd certuz petit sive ex certo ꝯctu sive ex.l.a qui.agat sive suo noie sive hereditario obliget. Unde manife stuz ē q̄ ista cōditio cōcurrit cū actōe mādati:de posi.z ceteris vbi qd certū petit. Et iō fꝫ diuer sitatē causaruz nūc re nūc vbis nūc lr̄is:nūc cō sensu ꝯbit. Nūc ēt ex ꝯctu nūc ex quasi ꝯtractu nūc ex delicto cōpetit:ī mutuata tn̄ pecunia sola illa compeit.

❡ Conditio ex lege fm Az.eo.ti.locū hꝫ q̄n seu quotiēs ex noua lege surgit obligatio nec i eadē lege cautū ē quo genere actionū experiat q̄ p va rietate cāruꝫ nūc ex ꝯctu:nūc ex debito nascit z sic nō statuit vel cauet.l.qua actōe agat.

❡ Cōditio furtiua ꝯpetit dn̄o rei ꝯ furem:eiusqꝫ successores ad ipāꝫ rē ꝓsequendā vl' estimatōem eius quāti plurimi fuerit postq̄ ablata fuit:eo q̄ fur semp est.z fuit in mora.

❡ Cōditio idebiti ꝯpetit ei q p errorē indebitam pecuniā soluit alicui:credēs se ei teneri cū nō te neat:vl' cū a ꝓcuratore suo soluta eēt ipo ignorā te. Est ergo ꝯditio indebiti fm Az.in su.c.e.ti.per quā soluta indebita repetunt sive p ignorātiā fa cti ēt nō ꝓbabilē:vt q: errauit qs i scō suo sive p ignorātiā iuris talia idebita soluūt:q: ignorātia iuris nō dꝫ alicui nocere in dāno vitando.vt.ff. de iur.z facti igno.l.iuris ignorantia.

❡ Cōditio liberatōis ꝯpetit ei qui qd̄ dn̄o non de buit:promisit.

❡ Cōditio ob cām datorꝫ fm Azo.e.ti.ꝯpetit.z locū hꝫ vbicūqꝫ duo ꝯct⁹ inoiati īteruenit.f.do vt des facio vt facias. In illo aūt ꝯctu inoiato.f. dos vt des dat actio ō dolo. Et put alij dicūt tñ ꝯpetit ad rē petēdā q̄ ob cāꝫ hōestā:vt pote i cāꝫ futurā l' pteritā:data ē:cā ñ secuta.pt.n.ꝯdici cā nō secuta si penituerit dante re itegra. Si vo de disti decē vt Bononiā irē aliqd qd̄ erogauit a d ꝓfectōeꝫ exprimā hēs ꝯditōeꝫ:ita tñ vt ꝓstet m hi idēnitas.q: aut ex obligatōe q̄ retrahit z nō cō sensu pficit:hec ꝯditō minimū ē:q: res ad aliquē ꝓfecta sine ꝯsensu vtriusqꝫ ꝯtra eundē a sensum petitur z repetitur.

❡ Cōditio ob turpē cāꝫ ē p quā repetim⁹ ea que dedim⁹ alteri cā nō secuta ob quā data sūt:si tur pitudo tm̄ ex pte accipiētꝫ vsat. Alioqn̄ si ex pte dātis z accipietꝫ turpitudo vsat repeti ñ pt:q: in pari cā turpitudinis potior ē ꝯditō possidētꝫ.c.in pari de re.iur.li.vi. Et fꝫ Az.e.ti.ponit exēplū. Ego dedi tibi vt sacrilegiū ñ faceres. Ab hoc.n. debuisti abstinere nullo tibi dato. Et iō ēt cā se cuta possum petere quod tibi dedi.

❡ Cōditio ob cāꝫ:hāc ꝯdinonem parit.res apud aliū ꝯstituta sive ab initio sive tā sive postea pue nit ad eū ex iusta cā. Postea ad instātiā redijt vt cyrographū apud creditorē p⁹ debiti solutōeꝫ re cipit. Sꝫ hāc ꝯdinonē ob cāꝫ putāt qdā ex ꝯctu p uenisse:q: nō ꝯpetit nisi alij ꝯct⁹ pcedāt. Alij ex q̄si ꝯctu credūt descēdē ad silitudinē ꝯditōnis in debiti:q: que ob cām cōdicit actiori primū ꝯctum dissoluit.

❡ Conditio sine cā ꝯpetit q̄n aliqd pcio ex iusta cā ē apud alteꝝ:ꝫ postea p aliquē effectū eē ñ dꝫ vbi grā.mutuasti mihi centū feci tibi instr'm i quo ꝯfessus sū me tibi teneri:soluo tibi mō instr'm ob ligatoriū ē apud te sine cā p quā repetā ipm. Cō petit ergo cōditio sine cā finita cā ex q̄ res ad ali quē puenit ex ꝯctu q: iā finit⁹ ē vn̄ vł descēdere. Nec inde qd̄ suspirauit adhuc cām subsistēdi ha bere. Itē fit sine cā penes te res ē quā non hēs p ꝯctū. Et ita nec ex ꝯctu nec ex maleficio es obli gatus mihi. Et iā locū hꝫ vbicūqꝫ sine cā aliquid est apud te:quod mea interest me hēc.

❡ Cōditio triticaria gn̄alis ē.de alijs reb⁹ oībus ꝯpetēs ꝓter q̄ ō pecunia nūerata:sive soli mobi les:sive imobiles sūt. Jōqꝫ fundus z vsufruct⁹ z cetere fruitures ꝓdioꝝ p ipāꝫ recte petūt. Rē aūt suā nemo petit hac actōe nisi ex certis cāis:vt ex cā furti vel rapinis.cū itaqꝫ sit gn̄alis hec ꝯditio z cōditio certi in multꝫ alijs cōputetur.

❡ Cōditiōes gn̄ales temp i pactōib⁹ icludunt z itelligunt:vt pote si de⁹ voluerit.si res i eodeꝫ statu pmāserit:z silia vt nō.in gl. vbi intelligēda de rescrip.c.ij.z.c.quēadmodum.ō iureiur.cū si

mib⁹. Et nō q̄ cōditio i legatis nō retro trahit
ſm bar. i. l. ii. §. tertiū. ff. ad ſillen. ⁊ pro ſua opiniōe
facit tex. in. l. ſi filiuſfamilias. ff. ex qui. cau. in poſ.
Bal. tamē ꝯ ⁊ dic̄ q̄ ille caſus. §. tertiū. ē ſpecia
lis. ergo in ꝯtrariū ē ius cōe. ⁊ p iſta opinione fac
l. ſi filius. ff. de verbo. ob. Sʒ iſti legi poſſet reſpō
deri q̄ ſequatur in ꝯtrib⁹ ſecus in vltimis volun
tatibus: vt in. d. l. ſi filiuſfamilias.
¶ Cōditiōalis ſtipulatio. Require infra ſtipulatio.
Et ponūt tales vius ō ꝯditiōe. Si ius dicet. ſi res
pietate timetur. Si p tranſ. detur. ſi ſoluens cert⁹
habet. Si res ſit etur. res ſine duplādo legetur.
Si nō debet ſed p debito numeret. Si qd ſolue
tur nō caſibus bis repetetur.
¶ Cōdicē eſt rē ſuā i iudicio petē: pſonā pulſan
do vl ingetādo. ⁊ ipaʒ dicendo obligatā ſibi cē ad
aliqd tādū vl faciēdū. Unde dī idebiti ꝯdictio. ⁊
tractū eſt hoc verbū a veteri obſeruatiōe q̄ olim
erāt i vſu ſolēnia verba q̄ oportebat actorem cū
litigabat corā iudice cōdicē. i. ſimul dicē q̄ſi linga
ret: vt ſi caderet a ſylaba cadēt a tota cā. Et q̄ in
pſonalibus actōib⁹ h⁹ obſeruabat adeo pſonales
actōes dicebant cōditiones. Deinde p̄fata ſolēnit
as i ꝯſuetudinē trāſijt. hoc tn̄ nomē adhuc remā
ſit vt pſonales actōes adhuc dicāt ꝯditōes. q̄uis
nō ſit nec̄e hāc ſolennitateʒ obſuare: ⁊ hec v̄ba con
dicere. Et ex hoc datur itelligi q̄ conditio non ē
aliud niſi pſonal' actio. Et condicē apud āntiquos
erit talē formā v̄boꝝ vt conditionē indebiti: l con
ditionē ob cāʒ datoꝝ: l ſiliteʒ formā v̄boꝝ tāq̄ no
men actōis exprimē: quod hodie ſublatū eſt. Lex
ſo hodie res ppa n̄ ꝯdicit niſi a fure: q̄ nemo cō
dicit reʒ ſuā niſi a fure. §. idē iulianus. in. l. ſi duo
patroni. ff. de iureiu. Aliter ēt ſumit conditio in
l. de ꝯdi. appo. Et differūt ꝯditio facti. ⁊ ꝯditō iu
ris in teſtis. vn̄ conditiones facti dicunt q̄ appo
nunt a teſtatore ſiue ſint cōditionales ſiue pote
ſtatiue. Et vocant facti. q̄ hnt voluntatē teſtatoꝝ
q̄ ē facti. q̄ oēs potēte aie. ſ. volitiua: appetitiua:
ꝯcupiſcibil' ſūt facti: vt i. l. bonefidei. ff. ō acqui. re.
do. ⁊ de his no. in. l. multū intereſt. ff. de condi. ⁊
demon. vbi illa dī facti ſi nauis ex aſia venerit
ti ci⁹ conſul fact⁹ fuerit. Et illa ē iuris. ſi q̄s ſe ſi
liū familias exiſtimet cum paterfamilias ſit. ⁊ ibi
hoc intereſt. q̄ in conditōne facti n̄ ſufficit ſua exi
ſtentia: niſi cōcurrāt opinio. ⁊ ſcia heredis: vt adi
re poſſit. ſecus in ꝯditionib⁹ iuris vbi ſufficit exi
ſtentia ⁊ purificatio ſine opinione ⁊ ſcientia. Ex
quo infert q̄ minus agit cū lege q̄ cū hoie. l. cel
ſus. ff. de arbi. l. multū intereſt p realle.
¶ Cōducē dī ille q rez aliquam ab aliquo data
mercede vel promiſſo accipit vtendam. vnde ver
ſus: conducit qui dat: qui locat accipit illud.
¶ Conducti actio ꝯpetit ei q ꝯduxit a locāte vel
locatore fundū vl' p̄diuʒ aut domū. ⁊ ꝯpetit ei ad
hoc q̄ liceat ſibi vti vel habitare i re ꝯducta. Itē
eidē competit actio ꝯ locatorē actio ꝯtra ſi aliq̄s
expenſas neceſſarias ibidem fecit aut vtiles. Re
quire. s. Actio.
¶ Confeſtim intelligit cū parus vel q̄ parus po
tent. l. ii. §. pe. ff. ad trebel.
¶ Cōfeſſio ē duplex. ſ. iudicial' ⁊ penitētionalis.
Et ad hoc q̄ ꝯfeſſio iudicial' preiudicet dʒ hec hec
ſex. vn̄ vius. Maior ſponte ſciens ꝯ ſe ius ſit ⁊ ho
ſtis. Nec natura negat fauor aut lis ius ne repu
gnet. Uide hoc cū allega. ſingulorū in glo. c. nos
in quēq̄ ii. q. i. in vbo confeſſiuʒ. ⁊ de ꝯfeſ. c. ex pte
in gl. i. ⁊ in ſū. Hoſt. c. ii. §. qualr. Et cōfeſſio iudi
cialis eſt certa ⁊ clara aſſertio. i. rn̄ſio ei⁹ de quo
querit in iure coraʒ legitimo iudice facta. Et fit
tripliciter. l. ore: facti euidentia: ⁊ iterptatiue. i. cō
tumacia. c. i. nullus dubitet. de p̄ſump. Et p̄iudi
cat duʒ fit in iure. i. iudicio corā iudice cōpetente
⁊ aduerſario p̄ſente. qđ intelligit p dictionem ho
ſtis ſupra poſitā. Item fit p litis coteſta. nec ſit ꝯ
naturā: vt eū occidiſſe q viuit nec de re religioſa
nec in cā fauorabili ſm Ber. in glo. p̄alle. Et cō
feſſio fcā in penitentia ſacerdoti nō facit fidē corā
iudice ſeculari. C. de epi. audi. l. archigerontis. ⁊
ibi p doc. Sicut nec p̄iudicat ꝯfeſſio ex̄ iudiciū fa
cta niſi cā adijciat. vt ꝯfiteor me debere tibi centū
ex cā mutui. C. de nō nume. pecu. l. generalr. gl.
notabilis. ii. q. i. c. teſtes. §. de his.
¶ Cōfeſſoria actio. Require ſupra actō ꝯfeſſoria.
¶ Cōfiſcari ē fiſco applicari vel fiſcū iduci. vn̄.
Fiſcus ē regius ſaccus i quē reducunt hōa dāna
toꝝ ⁊ pſcriptoꝝ vnde dī. Facta ē oiuʒ bonoꝝ cō
fiſcatio. Et caſus in q̄bus pn̄t bona alicui⁹ ꝯfiſca
ri poſt morteʒ ſuā. vide gl. ⁊ doc. in. l. fi. C. ad. l. iul.
maie. Et qualr formabit ſnia eſt glo. inſti. de he
re. que ab inteſtato. §. p ꝯtrium. ¶ Caſus aūt in
q̄bus poſſit quis incarcerari. no. Bar. in. l. i. de
cuſto. ⁊ exhi. reo. C.
¶ Cōniuere ē oculos claudē. ⁊ interdū ponit p
diſſimulat. vl' p paꝝ dormire. vt eū dī ꝯniuēn⁹
oculis. Q̄nq̄ ꝯſentire: vt ꝯniuens ꝯſentiens dī
vn̄ vſus. Qui mihi ꝯniuet: ocul' ſignū mihi p̄bet.
¶ Cōpenſatio ſm Az. in ſū. c. ii. eſt debiti ⁊ cre
diti ad inuicē. i. ab vtraq̄ pte inter ſe ꝯbentiū: cō
tributio. Dicit enim ꝯpenſatio q̄ſi cōis penſatio
ac ſi apte dicat lex nō eſt niſi in ponderib⁹ ⁊ quā
titatib⁹ ꝯpenſandis. vel ē debiti ad debituʒ. hinc
inde fcā deductio. vt debeo tibi. xl. tu mihi centuʒ
dū peto a te cētū: tu deducis. xl. ⁊ nō recipit p̄mu
tatōeʒ ſpectat ad quātitatē. ff. de le. i. l. ſed ſi cert⁹
⁊. l. ſi ꝯuenerit. in p̄n. ff. ō pig. act. vt depoſui pe
cuniā i ſacculo i cētū ducatis. ꝯpoſitari⁹ mihi to
tidē ꝯmodauit. ⁊ nō p̄t tenē ſacculū me penitēte
ſʒ Bar. Pe. ⁊ Cy. ꝯ ſac. C. depoſi. ⁊. C. ꝯmo. l. fi.
¶ Cōparare ⁊ emere differunt: vt no. i. l. illa. ff.
de ꝯben. emp. ⁊ ven. ⁊. l. illi. C. de rer. p̄mu.
¶ Cōpilare leges ſiue ꝯponi facē leges ab alijs
ſcriptas in vnū volumen redigere.
¶ Compita dicunt loca vbi plures vie ꝯueniūt

simul vt.xxij.q.ij.de viro in prin.ibi.per abrupta itinera et compita.

¶ Cōpetenter no.glo.xxiij.q.iij.voni.et vide qđ no.de ver.sig.c.fi.li.vi.sup verbo.cōtempserit.

¶ Cōpromissarius dī cui simplr vł ad ips̄ cōmittit:vt eligat vice eoꝝ q cōpromiserūt ð ele.qr pp. Nec ē p oīa idē arbiter et cōpromissarius ad eligēdum datus.vt ibidem.c.sicut euz p formaz.de re iudi.cū ab vno.li.vi.

¶ Compromissum.i.arbitrium.

¶ Cōpromittere est cāz executoriā ł executiuaz ad dictamen arbitroꝝ dare. Et fꝫ dictum recte rōnis pro vtraqꝫ pte apposita explicari ab ipsis.

¶ Cōcbilia a cōcha dicunt.ide cōcbilaris legēs cōchas vel cōcbilia.C.de murile.l.fi accipit.lib.xi.

¶ Conijcere est ppendere vel p̄sumere.

¶ Cōsequēs.i.cōforme.insti.de dōa.§.ē et aliud.

¶ Consequentia lraꝝ dī cōis ordo scripture.s.qñ scribit sine titelle vel titellis.i.sine oī abbreuiatōne.Et dī tenor lraꝝ seu tenorez dicimus textuz lraꝝ cuius titellis scribat.

¶ Cōsensus et auctoritas tutoꝝ.Reqre supra. Auctoritas p̄standa.Et cōsensus est q̄druplex.s. negligētie:cōsilij:coopatiōis:et auctatis:aut palea tōis vł defensiōis. Et prio et scdo consentiēs mīnus punit q̄ faciēs:tercio equalr:q̄rto vo plus. Vn̄. Cōsequens spermit:suadet:iubet:atqꝫ tuet. Hic min9 ille minus luit:hic equalr hic plus.De hoc gl.optia in.c.i.ð of.dele.sup v̄bo pari pena.

¶ Cōsiliarij dnr eo q alr:altr suū p̄beat cōsiliuz.

¶ Cōsiliū est tractat9 cōsulū.Et cōsiliū a grauib9 et exptis est regrendū.i.q.i.estote. Et q fraudolēter dat cōsiliū tenet de dolo.et cō eū agi pōt.Et dī a cō.i.simul.et sales salium:qr nō est p̄cipitādum cōsiliū.l.di.pōderet ibi.Nos,n.tpe idigemus:vt aliqd maturius agamus:nō p̄cipitemus cōsilia.et opa nostra:neqꝫ eoꝝ ordinez corrumpamus.

¶ Conciliū est conuent9 aliquoꝝ tractantiuz ardua:cāa iotā cbristianitatē cōcernentes.Et dī a v̄bo cōcio:cōcinaris.i.cōuocare:vel a cōi intētiōe dictū est:eo q existentes in cōcilio in vnū dirigat oēz mentis intuitū.vł dī quasi cōcidifi in.l.trāscū te.xv.di.c.i.vbi ēt sinodus cetus et conuentus exponit.Et ibi de quatuor cōcilijs in qbus dāntisunt heretici.de fide catholi.et sum.trin.perperā sentientes.

¶ Consistoriani.Re.s.comites.

¶ Consistoriū idē est qđ p̄torū vel tribunal.s.locus in quo ius reddit ex more.Et ē vulgare Italoꝝ seu Lombardoꝝ cle.pastoralis.de re iudi.ij.q.vi.anterioꝝ.ð appel.et insinuatōe.Et dī a cōsisto cōsistis.Hester.v.c.in pri. Sedebat sup solio in consistorio palacij.

¶ Cōstitutio speciali vocabulo dī ipatoris vel alteri9 pncipis q cōstōnez facere pōt.Et describitur sic.Cōstitutio ē relatū in script9 redactū. Et fm Gof.ē ius scriptū.di.i.§.cū itaqꝫ.Dī autem cōstō q̄si cōe statutū.Nā papa cū fratrib9 suis cardinalib9.et ceteri p̄lati cū capl'is et canonicis suis cōstōnes faciūt.de sen.excō.iter alia. Et ð bis q̄ fiūt a p̄latis p totū.Itē legat9.sinodus pūnciał: sinodus epał.pnceps cū pcerib9.pfect9 p̄torio:populus rōanus.collegiū approbatū:capłm facere pōt Gof.in sū.e.ti.§.nāqꝫ papa. Et sūt quattuor virtutes cōstōnū:vł plus.q̄tuor ex v̄bis v̄tutes collige legis. Permittit:punit:iperat.atqꝫ vetat. nā pmittit vt vir fortis petat pmiū.punit scelera et delicta.ipat et p̄cipit.vt statuta canonica fuētur:vt clici regulare ppositū et honestū habitum deferētes cōtinēter et caste studeāt viuere. Prohibet clīcos secularib9 imiscēri negocijs.Et cōstitutio cōsulit.que virtus pōt cōprebēdi sub prima. nā qui cōsulit satis permittit.

¶ Constitutor dī q p alio se soluturū pmittit vł aliqua facturū:et alterius in se transfert vel suscepit obligatōem.

¶ Cōstituere pōt qlibet qui se p alio obligatur pmittit vel obligat fm Az.in sum.de cōstitu.

¶ Cōspiratio ē q̄dā fraudolenta cōfederatio fcā in p̄iudiciū alicui9 psone vel dignitatis.xxij.q.ij. si quis laycus.et ē palea.et dī a simul spirādo:qñ s.plures spirant stant et tendūt in vnū.et fit sine iuramēto a spiritu supbie et elatōnis.et oīs talis ē illicita fꝫ gl.i.c.exbibita.de iudi.est tñ qñqꝫ licita iusta:et approbata:vt si canonici cōspirēt de non obediendo p̄lato excōicato:vel de nō eligēdo idignum.in dubio tñ p̄sumit illicita.vide.xi.q.iij.c. cōiuratōem.et.c.se.cōspiratōnem. Nā cōiuratio est pluriū in vnū iuratio.

¶ Cōsobrini dnr duaꝝ soroꝝ filij q̄si cōsororini dicti.l.cōsobrinoꝝ.C.vñ legit in gl.i.Et nā pñt dici ex duob9 fratrib9 nati.lꝫ pprie dicant fratres cōsanguinei ł patrueles.isti.ð gra.iu.et.§.plerūqꝫ.

¶ Consortes eiusdē litis dicunt illi q simul agere uel conuenire possunt.

¶ Consul olī dicebat senat9 magistrat9.vt.ff.ð sena.et insti.ð iu.na.gen.et ciui.Hodie tñ cōsul sumit a cōsulēdo:qr reipublice cōsulit.Exactis enī a romana ciuitate regibus:cōstituti sunt cōsules dicti consules vt rei publice consulerent.

¶ Consularis dī vxor cōsulis:qr femie nupte p̄clarissimis viris:p̄clarissimaꝝ psonaꝝ numero et noīe censent seu cōtinent.vt.ff.de sena.l.femina nupte vbi dicit gl.Femine choruscāt radijs maritoꝝ et in auc.de cōsulib9.§.hoc itaqꝫ colla.iii.

¶ Cōsulit9.i.iterrogat9 sic.ff.de pac.l.iteꝫ q.vñ v̄sus.Cōsulo te quero:tibi cōsulo cōsiliū do.

¶ Cōsultor poscit qđ cōsultus bene noscit.

¶ Cōsultatio dī i q̄ aliqui papa ð iur r̄ndet. Et nota q consultus pōt vēdere cōsiliū suū et aduocat9 iustū patrociniū.nō tñ ideo iudex sniam vēdere pōt.c.nō sane.xiiij.q.v.lꝫ cōtrarium videt dicere glo.in.c.nō licet.xi.q.iij.dicēs. Si doctor sine reuolutiōne cartarum potest consulere:tunc gra

tis debet facẽ. Sȝ ista glo. nõ recipit hodie a doc
toribus: qz sic doctor subtilis ⁊ mẽoriosus minus
esset reputatõis ꝙ grossus ⁊ obliuiosus. vt pȝ ied
hoc ẽt icõuẽiẽs: vt nõ. in. c. in noie dñi. de testi.
¶ Cõtestatio litis sm Host. c. n. ẽ fundamentuȝ
iudiciȝ p petitionẽ i iure ꝓpositã ⁊ ꝯgruã rñsiõeȝ
ad cã secutam aio ꝯtestandi litẽ facta narratiõ q⁹
omnio in nambus veraẽ laborib⁹ ⁊ expẽsis litigã
tes. Uel est actoris narratis ⁊ rei rñsio i iudicio
fcã. Uel fȝ Gof. ẽ hincinde apud iudicẽ negociȝ
ꝑncipal' fcã narratio p ꝑncipales psonas: nõ ꝑo
p aduocatos nisi forte ꝑncipales adeo fuerit idi
screti vt eoꝝ defect⁹ de licẽtia iudicis p alios sup
pleat. ⁊ litis contestatio ppetuat iurisdictiõeȝ: de
off. dele. relatũ: ⁊ dȝ recedẽ receptionez testiũ nisi
⁊. c. quoniaȝ. vt lite non conte.
¶ Contestari liteȝ patet ex dictis.
¶ Cõsumptiȝ vel consumptio ẽ rasio. vȝ qñ dic
tio vel syllaba abraditur ⁊ alia scribitur.
¶ Cõgnatio dr lignoꝝ l' ignoꝝ l' aliaꝝ reꝝ ꝯiũ
ctio. Et qñqȝ dr ⁊ tegmẽ. vñ duc edes dñr ẽẽ sub
vna ꝯgnatiõe h⁹ ẽ sb vno ⁊. c. tegmie ⁊ tigno.
¶ Consuetudo dr ius quoddã morib⁹. i. assiduis
actib⁹ istitutũ qð ꝓ lege suscipit cũ lex deficit: vt
i. di. ꝯsuetudo: q̄. n. in scriptis redacta ẽ; vocat lex
siue ꝯstõ. q̄ aũt in scriptis nõ ẽtinet nomẽ suũ
ꝯsuetudo. di. i. §. cũ ergo. Uel ꝯsuetudo est vsus
rõnal' ꝯpetẽti tpe ꝯfirmat⁹. nullo actu ꝯtro inter
rupt⁹ freq̄nti actu seu ꝯdictorio iudicio: vł cui⁹ ñ
extat memoria itroduct⁹. vsqȝ cõi vtẽnũ appro
bat⁹. c. fi. ð ꝯsue. Et si dȝ ꝑiudicare iuri cõi l' spali
regrit ꝙ sit ñ erronea: nõ ꝯ ius diuinũ. Rõabil'
ꝑscriptibil' ꝑscripta sciẽte ppło itroductaꝗ maior
po ppli vtit. ⁊ vtẽs itẽdit sibi ius acqrẽ quã ẽt rõ
⁊ veritas semp excludũt. di. vi. c. veritate vbi dr.
Nemo ꝯsuetudinẽ rõi ⁊ veritati ꝑponat. nã dñs
dixit. ego sum veritas. nõ ego ꝯsuetudo: eadẽ di.
c. si ꝯsuetudinẽ ⁊. c. qui ꝯtempta.
¶ Cõsanguinitas ẽ attinẽtia psonaꝝ ex eo ꝓue
niẽs ꝙ vna descẽdit ab alia: l' ãbe ab eadẽ. Uł vi
culũ psõaꝝ ab eodẽ stipite dsendẽtiũ carnali ppa
gine ꝯtrũ l' ẽ ꝯnẽtio vni⁹ psõe ad aliã ꝓueniẽs ex
parẽtela. ⁊ dr ꝯsanguinitas q̄si sanguinis vnitas.
¶ Cõseruator ẽ iudex dat⁹ ad defẽdẽdũ aliquos
ꝯ maifestas iiurias: iudiciali idagie ñ vtẽs. ð of.
dele. c. statum⁹ li. vi. Et ñ sũt nisi epi l' eoꝝ supio
res abbates l' dignitates aut psonat⁹ i cathedra
lib⁹ ecclesijs obtinẽtes. ð of. dele. c. vl. li. vi. vbi po
nit dña iter conseruatorez ⁊ delegatũ.
¶ Cõsensu ⁊ ẽ obligatis ꝯbi velut i ẽptõne: loca
tõe: ꝯductiõe: ꝑmutatõe: mãdato: p socio: ⁊ sitib⁹.
In qb⁹ dr iõ obligatio ꝯbit cõsensu: qz absqȝ cu
ꝙ res in pñti dat hincide nascit ⁊ erit actio ⁊ ob
ligatio vnlis ⁊ efficax ad agendũ.
¶ Cõplexus l' copulatio dr plurũ i ideȝ i vnita
te ꝑmõis ꝯiũctio. Et fit ab hoie l' a lege. Ab hoie
fit tripl'r: vt. l. triplici. ff. de ṽbo. sig. Nã aut ẽ com
plexus vł copulatio nominũ tm̃. s. ṽbis qñ vnum
nomẽ sequit aliud imediate: cũ copulat' siue. vbi
gr̃a. Dicẽdo ticio ⁊ seyo lego fundũ ꝓ equis por
tionib⁹. l. re ꝯiuncti ꝑmo rñso. ff. de le. ij. ibi. isti ñ
sunt re cõiuncti sȝ ṽbis tm̃: qz vnum seqtur aliud
imediate cũ copula: ⁊ idẽ cẽt si sine copula. qz tñc
itelligit. l. triplici. ꝑalle. i. §. fide. Aut sm rẽ tm̃ qñ
p rẽ tm̃ fit ꝯplexus: vt ticio lego fundũ. ⁊ eũdẽ fũ
dũ Meuio lego. ꝑallegata. l. re ꝯiũcti. in pñ. Aut
tertio re ⁊ ṽbis simul cõplectando res ⁊ noĩa. vt
ticio ⁊ seyo lego fundũ sempronij: vbi ticius ⁊ se
ius sunt ꝯiuncti ṽbis ꝓp ṽbum ꝯplexum: ⁊ re. qz
eadẽ re copulant. Et si qð testator censet cuilibȝ
in solidũ legasse eã rem ꝓbatur. vt. §. si eadeȝ res
isti. de lega. Et ex ꝯplexu ꝑdictis modis fcõ habe
tur hec dña: qz ex complexu re tm̃: vel re: ⁊ ṽbis
si vnus cõiunctoꝝ deficit vel qz repudiat vel alis
nõ admittit i ppetuũ: vel interim alter nõ i totuȝ
admittit iure nõ accrescẽdi. l. si separatim. ff. ð cõdi.
⁊ demõ. Nã nõ põt ptem agnoscẽ ⁊ ptẽ repudia
re. l. neminẽ. ff. de lega. ij. l. vnica. §. fin aũt ad de
ficientis psonã. C. de cadu. tol. ⁊ res in solidũ cuiqȝ
assignat. d. l. vnica. §. si ṽo. Sȝ in coniunctis ṽbis
tm̃ si vnus ꝯiunctoꝝ repudiat vł alias deficit alt
admittit ad ptẽ deficientis iure accrescẽdi. Et cũ
onere iposito socio deficiente: vt. l. plane. §. si ꝯiũ
ctiȝ. ff. de leg. i. ⁊. l. vnica. §. ne aũt hoc. C. ð cadu.
tol. preal. Itẽ si socius iterim nõ admittit. sȝ spes
est ꝙ admittat alter itex ad hãc ptẽ nõ admittit
l. si duob⁹ in pn. ff. de le. i. Sunt ⁊ alie dñe ex cõ
plexu vł ꝯiunctiõe ꝓuenientes. de qb⁹ i tractatu
de ṽbo. sig. q scripsi. Uerbũ. Finalr ergo ꝯplexus
vel ꝯiunctio significat diuersimode sm ꝙ sũt cõ
iungendi modi: vel ꝙ ius aliud significatũ signi
ficare declarat.
¶ Cõiunctio ãt legal' dr q̄ lege iducit ⁊ significat
id qð ipsa lex. vel alia ex suis vel alteri⁹ legis: aut
ṽbis aut alr quocũqȝ mõ significare debeat.
¶ Cõtract⁹ ẽ duoꝝ vł pluriũ i idẽ ꝯsensus. Et
ponit qñqȝ ꝓ oĩ pacto. ꝯuentiõe: vel q̄si ꝯtru. vt si
qs gessit alteri⁹ negocia vel tutelaȝ. De hoc vide
Arch. in. §. ꝯhentes. c. romana. de foro ꝯpe. lib.
vi. in gl. verbi inius. Ideoqȝ dicimus ꝙ paciscen
do diuersas i vnũ trahimus volũtates. vñ ẽptio
nes: ꝯductiões. ⁊ similia ꝯtus dicimus. que aio obli
gatõis ex ꝯtu nascuntur. Et nota ꝙ etiam alique
obligatões dicunt oriri ex quasi ꝯtu: in qb⁹ fin
git tacite ꝯsensus itercessisse: dato ꝙ nõ itercesse
rit expssẽ: vt pote. Heres adeundo hereditatẽ obli
gat creditorib⁹ hereditarijs ⁊ legatarijs. Et in
plurib⁹ alijs casib⁹ de qbus. j.
¶ Cõtrahenda ẽptio fȝ Az. c. ti. ẽptio ꝯbit solo
consensu.
¶ Cõtractus etiã ẽ nomẽ iuris qñ nascitur obli
gatio. ⁊ est nomen facti quando non nascitur ob
ligatio. l. labeo. §. contractum. ff. de verbo. signi.
⁊ ibi per Barto. sicutin simili dicimus de testa

mento.l.tabularum.ff.quēadmodum testa.aper. Et ſm alios in auc.ſacra puberum.C.ſi aduerſus ven. Et i ſuo generali noie ɔtract⁹ platus ɔtinet tam inoiatos ꝙ noiatos ɔtc⁹:vt ē gl.ſup verbo i ſuo noie in.l.itelligēnū.ff.de pactis. Et hoc valz p ſtatutis. Bal. notat triplicē eē ɔtcū.ſ.ppriū ipropriū. ⁊ ipropriſſimū. Prim⁹ ē qn vltro citroqȝ.i.hinc inde ex vtraqȝ pte oritur obligatio.§.ɔtractum i.l.labeo.p̄call.e.vt i emptione locatoē. Secūd⁹.ſ.improprius ē qn ſolū vna pars obligat:vt in donatoē ſolū donās obligat ad tradēdū.⁊ aliqn̄ ē in eictoē.vt no.l.aristo.ff.ō dona.cau.mor.⁊ i mutuo ſolūmō recipiens obligat ad tantūdē reſtituēdū ff.ſi cer.pe.l.ij. Et i ſtipulatoē qn̄ ſolūmō vna ps obligat.nā tūc nō ē pprie ɔtc⁹.⁊ ita itelligit glo. iſti.de diui.ſtipu.§.ɔuentōnales q̄ eſt ſup verbo ɔhendarū. Terti⁹.i.ipropriſſim⁹.eſt qn̄ ex nulla pte oritur obligatio.ſed poti⁹ diſſoluit obligatio facta.vt ē trāſactio facta nudo pacto ex qua non agitari ɔplementū ɔditōis.de hoc Salicet⁹ i.l.ſi ne apud acta.C.de trāſac.vt ēt ē liberatio p acceptilatōem.iſti.qui.mo.tol.obli.§.i.⁊ i.l.vbi pactū C.de trāſac.p Bar. Et ergo ſi ſtatutū fac mentōnē de ɔtcu.itelligit de ppo iſti.q2 vba ſtatutorum ſūt pprie itelligēda.l.i.§.ſi igit q nauē.ff.ō exer. act.niſi diceret oē.n ɔtcū.vt i glo.§.ɔtcuȝ.ꝑalle. Itē ɔtcus appellatōne itelligit de validis nō de ivalidis.vt in auc.ſacra puberuȝ ꝑalle.⁊ appellatōe ɔtcus ɔtinet finſtr.m.ff.de duo.re.l.eadē. Itē ɔtinet donatio.C.qꝺ me.cau.l.ſi donatōnez. Et generalr oē illud ex quo naſcit obligatio appellatōe ɔtcus intelligit.l.ſi ab eo.ff.de lega.ii.

¶ Cōtumax a ɔtenendo dr̄. Et ſm Jñ.ē q ɔparere dz in iudicio ⁊ nō ɔparet. Et dr̄ qn̄qz vere: qn̄qz ficte vel p̄ſumptiue. Vere ɔtumax dr̄ q ex pſſe dicit iudici vel ei⁹ ſuienti.ſ.nūcio ip̄m citanti ꝙ nō ɔparebit corā ip̄o:vel q ⁊ ſi cōparet:illicentia ab⁹ recedit. Ficte vō cōtumax ē q citat:nō tn̄ venit:vel latitat.aut facit ꝙ citatio ad ip̄z nō vēiat aut eū nō app̄hendat.l'q vocē iudicis audire negligit. Sz iſto vltio cāu poti⁹ dr̄ vere contumax.

¶ Cōtumacia ē erga iudicē l'platū cōmiſſa iobediētia. Et ē mltiplex. Aliqn̄.n.cōmittit i n̄ veniedo. Aliqn̄ i n̄ rn̄dēdo. Aliqn̄ i latēdo:abſentādo vel pcurādo ne ad citatū vēiat citatio.aliqn̄ i nō reſtituēdo.aliqn̄ i nō emēdādo delictū.aliqn̄ i nō exhibēdo.vid Hoſ.ō ſen.exc.§.excōicatō fieri bz i ſū.⁊ Spul.i ſpe.ti.ō ɔtūacia.§.i.v.⁊ no.vbi diſtiguit duplicē ɔtūaciā. Prio.ſ.verā ⁊ p̄ſūptā. Secūdo triplicē.i.verā euidētē ⁊ p̄ſūptā.vt i gl.no.i cle.vnica.ō do.⁊ cōtu.q̄ ē gl.ſi.⁊ p Inno.i.c.q̄rella ō pcu.Bar.i l.ſi.ff.ō i iteg.reſti.⁊ i.l.ex ɔſenſu.§.ii.ff.de ap.Cy.⁊ Pe.poſt Ja.buti.i.l.pperandū.§.ſi aūt reus.C.de iudi.

¶ Cōtinue:cōtinuo nō ſemp nōt.i.ſtatim ſz recipit itervallū.ff.ō vbo.ob.l.ſtipulat⁹ iū.ff.ō ſolu.l.vnica.xvi.q.volum⁹.⁊ p Bar.l.celſus.ff.ō vſuca. vbi pbat extremis:pbat mediū. Etiā quaſi cōtinue itelligit pōt Bar.i.l.ſi gratia.ff.ō ɔdi.⁊ demō.nā q tenet eū aliq⁹ ɔtinue morari:n̄ tenet quolibȝ momēto cū eo morari.fac h⁹ ad qōnē ſi teſtes debeāt pbare ꝙ ter⁹ decē ānis ɔtinue poſſedit fūdū.ſufficit deponē ꝙ viderūt eū oī āno colligere fruct⁹ l'arare ⁊c.lz.n.ñ ɔtinue ſteterit i ɔſpectu eius ⁊ fūdi:tn̄ itelligunt cōtinue p.x.ānos vidiſſe.

¶ Cōtradictor qn̄ dicat legitim⁹ ad ɔdcēdū aliū actu dimittēdo aliquē i poſſionē.vid Bar.i l.a diuo pio.§.ſup rebus.ff.ō re iudi.⁊ Inn.in.c.cū ſup ō re iudi.⁊ Spe.i ti.de act.§.ſupeſt.

¶ Copulatiua oro dr̄ i q̄ plura copulāt vt i oib⁹ verificet.⁊ iō ad v̄ificatōez ip̄i⁹ oiū ɔcurſus exigit ex ppo ſignificato. Sz hūc ɔcurſū qn̄z diuerſimode ſignificat put diuſa materia l' ali⁹ quis modus ſignificādi ſignificat declarat.vbi gr̄a lego ti bi ſtichū l' pāphiliū ſignificat vtrūqz eē i ſtipulatōe l' diſpōe.i.l.iter ſtipulāte.§.ſz ſtipulāte.ff.de v. ob.l.icire debemus i pn̄.e.ti.⁊ i.l.quotieſ.ff.ō le.ij.

¶ Copulatiua ēt qn̄qz ſignificat ɔcurſuz alteri⁹ tn̄ put ex ſignificādi mō concludit. Et ad veritatē copulatiue reqrit vtrāqz ptē eē verā.ff.de condi.inſti.l.ſi herea.⁊.l.ſi is qui.ff.de re.dubi.

¶ Cōuiciū dr̄ qn̄ cōuociū a cōcitatōe vl' cōcētu i.collectōe vocū.l.qn̄ i vnū plures voces ɔferuntur.⁊ cōuiciū iniuriā eē labeo ait.ff.de iniur.l.apud labeonem.§.conuiciū.

¶ Cōuenire ē ſimul i vnū locū venire. Etiā dr̄ ɔuenire qꝺ alicui ɔpetit ſm cōditōez ſuā.vt iſtud cōuenit illi. Itez cōuenire capit qn̄qz p ɔuentōe i.pacto ex cōſenſu ō aliquo faciēdo. Couenire ēt qn̄qz ſumit p alio i iudiciū vocare vl' facē euocare. Itez eſt placē.vnde ɔuenire iter aliquos ē cōplacere iter illos ⁊ ɔuenit iter te ⁊ me:vt des mihi hoc. Cōuenire mihi ē ɔgruere mihi vl' adeſſe mihi:qꝺ me decet ⁊ honeſtum eſt.

¶ Conuenire me eſt alloq me ſup aliquo fcō.

¶ Cōtubernū eſt m̄rimoniū ɔtcū ⁊ pprie ſuorum.iſti.de nup.in glo.ſup verbo ciues.

¶ Corā no.pau.in cōmento de ɔfeſ.c.ex pte.de elec.c.vi circa li.vi. Et itelligit ita vt p̄ſentes itelligāt.ff.de arbi.l.diem.§.forum.

¶ Cornicularij dicunt illi q gerebāt cornua vel aciē i bello vl' q i aures iudicū vota ptulerūt ſua.

¶ Cornupeta. Re.ſupra bos.

¶ Corona q̄ ēt clerica dr̄. Eſt ſignū regni ⁊ pfectōis.cū ſit circularis carens āgulo i ſignū carēne ſordiū:q2 vbi āgulus:ibi ſordes. Se igit ⁊ alios virtutibus regere.⁊ a ſordibus mūdare debent q coronas gerūt.⁊ ſic i deo regnabūt.xij.q.ij.duo ſūt.⁊ qꝺ raſura.tōſura:corona:differant ⁊ qd ſignificent.vide gloſaz in vbo tonſurā in cle.ij.de vi.⁊ hone.cle. Et dr̄iam inter diademā coronaz ⁊ ſertū:vide i cle.vnica ō iureiur. Et no. ꝙ rex romanorum coronat triplici corona. Prio ferrea ab archiepiſcopo colonienſi aquiſgrani:⁊ ſignifi

cat fortitudinē qua vicē vȝ rebelles et īfideles cō
culcare. Scdo argētea ab archiepiscopo Medio
lenēsi i villa Modecen. q̄ significat mūdiciā et cla
ritatē quā talis pnceps habē vȝ. Et hodie vt plu
rimū vat in Mediolano i ecclesia Sācti Ambro
sii vt Hēricus de quo loqtur cle: et Sigismūd⁹
nouissime fuit coronat⁹. Terti⁹ coronat corona d
puro auro a papa i eccl'a sci Petri ad altare sci
Mauricii. Et q̄ aurū ē metallū oīb⁹ excellētius si
gnificat īperatorē aliis regib⁹ et pncipib⁹ i poten
tia et iusticia excellentiorē esse debere: vt i gl. cle.
vnice de iureiu. et p Jo. de pla. in pmeio isti.
¶ Corpoī viciati dr̄ qui sunt mutilati in mem
bris vel debilitati: pprie sic q mēbrū habēt sȝ īessi
cax vel oculū cecū: manū aridā: crus ictū: etc. sic
mutilat⁹ pprie vȝ qui caret aliquo mēbro.
¶ Corporati. i. collegiati. Require. ī. collegiati.
¶ Corporat⁹ vrbis romane vȝ q aliquo corpore
ipsius vrbis scribit: sicut quodlibet mēbrū hoīs
vȝ corporatū: vel cuius fact⁹ vl' incola. vt. C. li. xi.
de piule. corpo. vrb. ro.
¶ Corrogare ē quasi simul rogare. vel simul col
ligere. vel adunare.
¶ Corp⁹ qn̄q; vȝ collegiū siue vniuersitas cui⁹
caput ē plat⁹. c. nomi. d his q̄ fi. a pla. Et tale cor
pus pt hēre vnū sigillū. d excef. pla. dilecta. vȝ ēt
cōgregatio cuiuscūq; ciuitat; vel ville vel castri
hic corp⁹. Itē qlibet ɔgregatio p iusticia faciēda
vt congregatio scabinorū vel tot⁹ vniuersitat;.
Itē societas cū religiōis etiā pfessa ē: vnū corp⁹
hic dē istar reipu. et res cōes. i. actorē sine scīdicū
p quē agē pt. ff. quod cuius. vni. no. agi. l. i.
Itē eps cū capitulo suo facit vnuȝ corpus cuius
ipse caput ē: sed cū clero ciuitat; vl' diocesis nō vȝ
facē vnū corp⁹ sic nec abatissa cū clericis suis: lȝ
sit caput: vnuȝ corpus faciat.
¶ Chori epi: hi remoti sunt ab ecclesia: vt. lxviii.
di. i. presbiteri vero. Et poterāt constitui i villis
vel castris. epi vero non nisi i ciuitatibus: cōfere
bant ēt minores ordines.
¶ Corpus ē vnū dē quod vno clauditur spiritu
vt animal. Etiā dicitur qd habet partes integra
les sibi coherentes vt domus: vel qd habet
partes distantes vt grex: populus: collegium. fm
Ber. de excef. prela. li. vi.
¶ Corruptela ē puersa consuetudo sacris cano
nibus inimica. de cōsue. c. cū venerabilis. et d vi.
et hone. cle. cum decorem etc.
¶ Corcima dē morsus freni: vel fm alios illō qd
equi imponit vt curuet. C. nulli licere i fre.
et equis et sellis. etc. l. i. li. xi. fm Accur.

De Cr

¶ Crassature dr̄ q̄ fiunt a latronib⁹ in itinere
qui crudeliter ɔ trāseūtes crassant. de pe. di. i. s
crassatur. Et crassatores sē q pde cū aliqd faciūt
et pruni latronib⁹ habent. et sūt ad malū mitētes.
vt e ter. nūcta gl. i. l. capitaliū. §. crassatores. ff. de
pe. et vȝ a crasso: aris: al' grassor.
¶ Creditor ē q alienā fidē sequit mutuatā pecu
niā numerādo. Generaliter vero creditor vȝ q
et cū quacūq; alienā fidē seqt. Et vȝ ideo credi
tor q̄ credit debitori.
¶ Creta ē lim⁹ vel gleba. l. si crete. ff. de fur. et in
gl. magna. l. i. C. de ser. fugi.
¶ Crassari ē ɔsi crudelr gradi. scdo regū vltio.
¶ Cesset idignatio q̄ crassat i populo. facit. xxiii.
q. ii. militare. ff. d pe. l. capitaliū. ad mediū. Et no.
Jo. an. i cle. i. de pe. in verbo crassantib⁹.
¶ Crimē ē peccatū. querela. i. accusatione et dā
natione dignissimū.
¶ Criminū capitales erāt carceris custodes. q
et stratores dr̄ a sternēdo. q̄ dānatos pūgebāt.
¶ Crimē ecclesiasticū ē qd ptinet ad iurisdictōeȝ
eccle. vt hēsis. sacrilegiū: symonia: periuriū. vsura
adulteriū. xi. q. ii. ī sū. lxxvii. disti. n. c. i. de fo. cōpe.
cū sit generale. vbi de hoc p doctores.
¶ Crimē mere ecclesiasticū ē qd pncipaliter or
tū a canōib⁹ sumpsit. et solū corā iudicib⁹ ecclesia
sticis cognosci hēat. de cui⁹ cognitōne iudices se
culares se nullaten⁹ intromittere pnt: vt ē crimen
hēsis. Sȝ crimē mere ciuile p oppositū ē delictuȝ
legib⁹ ciuilib⁹ phibitū: al' in se nō peccatū: vt i ci
uitate ire de nocte post sonū campane: vl' cōsimi
le. Crimē vero mixtū ē qd spectat ad foꝝ vtrūq;
vt ē sacrilegiū qd spectat ad foruȝ ecclesiasticū: et
pt ēt iudex secularis de pena ei⁹ cognoscē et sacri
legiū punire. fm gl. in verbo. audiuim⁹ i. c. felicȝ.
de pe. li. vi. et de hoc ē gl. sum. xi. q. i.
¶ Crimē lese maiestatis ē vbicūq; qs ɔ vrbē ali
qd molit: aut q pfugit ad hostes: vel eos iuuat q̄
licūq; cā. s. armis: cōsilio: vel pecunia. vel q subie
ctas puincias iuuat facē rebelles: vel seditiones:
aut bella mouet i ciuitate: vl' q platū magistratū
vel pncipē occidit: vel q ɔ lat⁹ ei⁹ militat: vl' arma
fert: et occupat ɔ rē publicā. Et idē vȝ crimē per
duellionis. i. hostile. nā pduelliones dr̄ hostes:
secus si cōmittit hoc crimē nō ɔ rē publicā q̄ tūc
nō dē pduellionis: sȝ simplr lese maiestat;. Et no
ta q nō subdit⁹ crimē lese maiestat; nō cōmittit:
vt i. §. rursus. i cle. pastoral. d re iudi. vbi rex Si
cilie Robert⁹ nō eo mō subsunt Hērico īpatori:
q crimē lese maiestat; in eū cōmiserit.
¶ Crimē heresis i mult; cōuenit cū crimie lese
mate. et huiusmodi fm cano. ē ppe lese mate. quia
ledit rempu. iperatorem etiā diuinū et celestem.
¶ Crimen sacrilegii fȝ Azo. et fm le. fit pprie qn̄
sacrū de sacro aufert. Hic etiā fm cū si quis n̄ sa
crū de sacro recipit. vel sacrū de nō sacro. Sȝ fȝ
le. tūc sacrilegiū ñ est: q̄ qn̄ res pruate auferūt d
sacro tūc actō furti locū hȝ. Hos. tn̄ dic q si acci
pitur sacrū de sacro: vel sacrū d nō sacro sp sacri
legiū fit. vt. xvii. q. iiii. qsquis. §. simpliciter. Et sic
fm le. requirūtur duo vt fiat sacrilegiū. Prio vt
auferat res sacra. Scdo d loco sacro. quorū alte

tñ sufficit fʒ can. Sʒ põe statutũ ẽ vt faciẽs sacri
legiũ sic puniat. quero an itelligatur fʒ ius ciuile
vl' can. Rñdeo si statutũ sit a ciuitate itelligit fm
leges. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. si fit p epm in
telligit fm can. Dñs Cardo putat q̃ ẽt p' cãu i
telligat fm can. q̄ dispõit d reb' ecclasticis. ergo
dʒ intelligi fʒ materiã subiectã. l. i. C. d edic. succe.
vbi ẽ cãus a ꝯrio q̃ gradus ꝯputat fm leges ex
ceptis causis mãtrimonialib'. Querit idẽ dñs Ca
rdo. sacerdos dixit missaʒ i domo layci: dimisit ibi
calicẽ q̃ subtract' ẽ: an cõpetit actio furti an sacri
legii. Nõ sacrilegii: q: de iure ciuili nõ ẽ sacrilegiũ
rẽ sacrã de loco nõ sacro asportare. Nec actõ fur
ti: q: calix ẽ res sacra que i nullius bonis ẽ. Dicit
tñ Raphael fulgosius cõpetẽ actionẽ furti. q: ta
lis ẽ i domo deiectus loco dñs dom' itentare pt
actionẽ furti: ⁊ forte quilibet hoc posset. ff. d iusti.
⁊ iur. l. i. §. hui' studii. ⁊ ẽt i verbo sacerdotes. Sʒ
de iure cano. intẽtatur crimẽ sacrilegii.
¶ Crimẽ peculatus fm Azo. eo. ti. locũ hʒ p pecu
nia publice recepta vl' itercepta: vl' quocũq; mõ
contaminata: vt si i aurũ vel argentũ vel i es pu
blicũ aliquis ferrũ vel simile aliquid iducat. i. adi
ciat: Idẽ ẽ i sacra ⁊c. vt i vasis eccle. Idẽ est i re
ligiosis: vt in ornamentis: sepulchris. ⁊c.
¶ Crimen stellionat' fm Azo. eo. ti. dr a quodã
aiali reptili quod dr stellio: ⁊ ẽ quasi simile serpẽ
ti: stellionatũ q̃si diuersis colorib' pictũ: sicut celũ
stellis. Et cõmitit hoc crimẽ q i varietate animi
rẽ aliquã alteri pignori obligatã: siue pignoratã
alij postea obligat: ⁊ dr a stellione: q: sicut i. le ver
mis est vari' i coloribus: sic ille qui cõmitit hoc
crimẽ ẽ varius in ore: ⁊ inconstãs i mente. Vi
de tamẽ illud crimẽ locũ habet generaliter qñ de
ficiente in criminibus alia speciali actõe equũ est
aliter subuenire contra delinquentẽ. Sicut enĩ
i peculiarijs actio dat' de dolo in subsidiũ ita in
criminibus quibuscũq; vbi titulus deficit crimi
nis: crimen stellionatus obijcitur: vt si qs vendi
dit tibi massam electri pro argento: vel simile. aut
auricalcum pro auro.
¶ Crimẽ fraudati census cõmittitur cũ qs fura
tur publicã pecuniam sibi accõmodatã.
¶ Crimẽ fraudate annone ẽ cũ prouisores furã
tur victualia a republica ad exercitũ missi.
¶ Crimẽ piaculare ẽ q̃d morte expiatur.
¶ Crimẽ concussionis cõmitit q p̄textu officij
sibi cõcessi extorquet cõminãdo aliquid ab inuito
⁊ tali crimine punit qus pena quadrupli. i. q. vii.
sancimus. in fi. ⁊ tã laycus q̃ cleric' punit pena
cõcussionis. xxiij. q. i. militare. Cui' ꝯtrũ tʒ glo. in
verbo. q̃drupli. dist. xviii. §. porro.
¶ Criminum alia sunt p̄uata: vt illa quorũ exe
cutio. i. accusatio vl' denũciatio ptinet tm̃ ad illos
qbus iferũtur: vt furta dãna illata iniurie. Alia
sunt publica. quorũ executio dat' cuilibet d popu
lo: q̃ ad publicã vtilitatem spectat ne maleficia
maneãt ipunita: vt sũt homicidia parricidia: adul
teria: post q̃dragesimũ tñ dic. vt. l. iure mariti. C. d
adul. Itẽ crimẽ lese maiestatis. Itẽ sunt q̃dã cri
mina excepta. s. ad quorũ accusationẽ ⁊ testifica
tionẽ ẽt layci ꝯ clericos admittũtur si bono zelo p
cedãt. ⁊ sũt ista crimẽ simõie: hẽresis: ⁊ lese maiesta
tis: ⁊ sacrilegij: de qb' vide cõcor. in gl. sum. ij. q.
vij. vbi addit crimẽ dilapidatõis. c. cũ. p. mãconel
la. de acc. Et nota q̃ crimẽ dr quinq; modis. Pri
mo sumit p quolibʒ peccato siue mortale siue ve
niale sit. Scdo p crimine irrogãte isamiã q̃d ẽ ac
cusatõe ⁊ dãnatõe dignũ. Tertio pro peccato q̃d
euenit ex d'liberatõe siue mortale siue veniale sit
quod nõ delet nisi p pniã. Quarto q̃d semel cõ
missũ: sufficit ad cõdenatõnẽ: nõ tñ isamat. Quĩ
to q̃d irrogat ppetuã isamiã vt no. xxv. di. c. vnũ
orarũ. §. nũc aũt. ⁊ lxxxi. di. apostol'. vnde. Si q
libet ẽ peccator: nõ tñ quilibet ẽ criminosus.
¶ Crisma fit ex duob' liquoribus. s. oleo p q̃d pu
ritas mẽtis ⁊ nitor cõscie. Et ex balsamo p quẽ
odor famẽ figurat: vt ẽ tex. i. c. vnico. de sac. vnc.

De Cu

¶ Cuniculus ẽ riuus directus coopt' vt ẽ gl. i. l.
ĩ. iter. ff. de aqua plu. arcẽ. vbi dr q̃ ille cui debe
tur seruitus aque ducẽde p riuũ pt facẽ cuniculũ
i. de aperto riuo coopertũ.
¶ Cubicularij dñr hii q cubiculũ dñi sui pcurãt.
¶ Curator dr q curã alicui' gerit dsendedo ipm
a p̄tore fm leges legitime dat'. Vl' fm alios ẽ il
le q̃ res adolescẽtis admistrat. Dat' ãt fm eos cu
rator p̄ncipaliter rebus. ⁊ scdario psone. Tutor
vo p̄mo ⁊ p̄ncipalr dat' psone. ⁊ scdario reb' vel
p̄trimonio. Et hec ẽ dr̃ia vna int' tutorẽ ⁊ curato
rẽ. Alia ẽ dña: q: tutor dat' pupillis itra. xiiij. an
nũ existẽtibus. Sʒ curator dat' eisdẽ vlterius ad
xxv. ãnũ. i. masculis ab etate. xiiij. Et in feminis
ab etate duodecim.
¶ Curia media breuis ẽ locus vbi reddit' ius: vl'
habitatio p̄ncipis. Sʒ media lõga ẽ meretrix. vñ
curia ius curat. meretrix ẽ dicta curia.
¶ Curialis dr ille q est de officio curie vel iudi
cis obnoxius. i. obligatus: ⁊ adulat' p̄ncipib' di.
xxxvij. nõne. Vñ curiale. vñ curiales dicim' oẽs
q̃ q̃cũq; cõditiõe obligati sũt curie alicuius publi
ce p̄tãtis: siue milites siue aduocati sint: siue iudi
ces: siue officiales: siue histriones. ⁊ breuit' q̃cũ
q; siue hẽntes offm honestũ: siue ihonestũ.
¶ Curiositas sumitur p subtilitate nimia cura
exq̃sita. de renũ. c. a. li. vi. Nã curiosi de his q nõ
nisi expediũt sepe disceptant. de re iudi. abbate
sane li. vi. Q̃d tñ faciẽdũ nõ ẽ vt i. c. i. pali. ⁊. c. ij.
de heret. li. vi. ⁊. C. de sum. tri. ⁊ fi. catho. l. nemo.
¶ Custodia ⁊ exhibitio reorũ: vt dic' Azo fm le
gista ẽ custodia q̃ fit i carcerib' publicis ⁊ ãt phi
bẽtãt carceres p̄uati. vt pʒ. ff. ⁊. C. d p̄ua. car. mibi.
¶ Cupe sunt vasa facta cã portãdi fructus.
¶ Culle' l' culeipeu' ẽ idẽ q̃d sacc' i quo portat'.

triticū.τ marie de cotto q.ō.ponit̄ equo.Uel dī saccus fartus ex corio i quo ponunt̄ interficiētes parētes.l.vnica.C.de his q pa.vł li.occi.vel dī.i fur/culleo:cū cane:τ gallo galliatō:vipa:τ simia.

Cū accipit̄ interdū p.τ.ff.ō le.i.l.deo.§.nihil. et de ver.ob.l.quodcūq3.§.nō solū.Etiā interdū accipit̄ p si.τ p̄ncipalr̄ notat t̄ps:τ nō ɔditōnē:nisi in consequētia.l.cēteſimis.in fi.ff.de ver.obli. Etiā facit adiūctū videri accessoriū nō p̄ncipale: sicut cōiunctō.vt.l.si fundū.ff.de fun.instru.τ nota p dicto cū inuenit̄ in duab᷒ partib᷒ orationis. Uno mō est p̄positio τ ɔstruit̄ cū ablatiuo.Alio mō est aduerbiū t̄pis. Prio mō significat duplicē.accessione τ p̄ncipalr̄.accessione vbi lego fundū cū veste:equū cū capistro:fundū cū eius instrō.l. de pecu.l.si cū fundū.ff.de fun.instru.lega. Itē in ɔctu vt depono seruū cū veste.l.i.§.q̄ de posita.ff.deposit.Et ibi no.p gl.τ doc.τ ē effect᷒ q̄ nō dz depositarius restitue accessoriū sine p̄ncipali.τ si suus mortē sine culpa d̄positarij.vestia p se pen potest :alias locupletaret̄ depositarius sine cā cū iactura aliena:quod eēt iniquū.ō regulis iur.locupletari li.vi. Principalr̄ aūt scdo mō ɔiūgit q̄n res ɔiūgit q̄r vna n̄ ē alti accessoria:l'cū pl'as coniungit τ patrē aut matrē.l.ij.τ.iij.ff. de pecu.§.si cuius insti.ō lega. τ lz inter filiū τ matrē aut patrē n̄ sit equa p̄ncipalitas quo ad bonorē debitū:τ reuerentiā:que debētur parētibus a liberis:τ nō ɔ̄.Est tamē p̄ncipalitas equalis inter eos quo ad effectū iuris:nā extincto legato in patre vel matre:nō sequit̄ q̄ in liberis extinctū sit.q̄ aīa que p̄ncipalis est in p̄sona est a deo: τ nō a patre vel matre.Itē ex cōi mō loquendi dicto cū signat accessionē bonoris inter p̄sonas vt dicēdo veni mecū:signat te mihi accedere aliō cedendo accessoriū.secus in dictōne τ.vt dicendo. ego τ tu eamus.q̄ signat vtrūq3 p̄ncipalem. Sz th. dn̄s vobiscū:nō potest significare q̄ dn̄s accedat vobis q̄ hoc non patitur sūma τ immutabilis maiestas.Et nō refert si p̄ponat̄ accessoriū sic dicendo depono capistr̄ cū equo.lego instrm cum fundo argu.l.p̄posteri.C.ō testa. nisi eēnt alie cōiecture ex quib᷒ concludēt̄ur volūtas testātis.legāns.vel ɔ̄hentio.Itē dictio composita circa numerū non includit . verbi gīa.Testator deposuit apud.Seyū.cc.τ legādo bona dic̄.Seyo.ccc.cū ccc.q apud eū depositi lego:nō includunt̄ cū.ccc. illis qui ducēta.in p̄n.ff.de re.du.Sz cū p̄ut est aduerbiū significat t̄ps τ dilationē.q̄nq3 et cōditōē:q̄nq3 ēt accelerationē t̄pis:τ dilationē signat vbi p̄mitto cū ticius morieſ.l.nā τ si.ff.de cōdi.τ demō:t̄ps τ cōditionē signat;ibi.lego ticio ipuberi cū quattuordecim annorū erit.l.si ticio.ff.quādo di.lega.ce.facit.l.qui p̄misit.ō condi.τ demō. Itē signat t̄ps τ nō conditionē:ibi lego ticio cum ipse morietur.l.heres meus.in p̄i.ff.de condi.τ demon.adez i.l.ex his verbis.C.q̄n di.le.ce.Qn̄ q3 nec t̄ps nec dilationem significat . vt ibi p̄mittas decē cū petiero.vbi stati cū peto soluere tenetur.Quādo.3 cuā nihil significat:τ frustratorie ponit̄.vt ibi lego cū heres adierit hereditatē.l.ij. ff.de ver.sign.Bar.predicta ponit i.l.gallus.§. i.ff.de libe.τ posthu.vbi ponit differentiā inter τ τ cū:vt no.in.l.stichū q meus erit.ff.ō lega.i.An inducat conditionē vel demōstrationez.de hoc tex.singularis i.l.si ita fuerit.§.fi.ff.de manumis. testa.τ q̄nq3 iducit copulā.in.l.alli cū illo .ff.ō vsufru.lega.τ quādoq3 ē coniūctio nō faciens conditionem.in.l.demonstratio.ff.de condi . τ demonstra.τ quando est aduerbiū tūc iungit̄ verbo futuri temporis:τ principaliter notat tempus ; τ ia consequentiam conditionem.vt no.bar.in. l.i .ff. de conditio.τ demonstra.

De Da

Dalmatica ē vestis qua mō vtunt̄ oēs dyacont ex ɔsuetudine i solēnitatib᷒: vt.lxxvi.di.de ieiunio. Anuigtus tñ sine cōcessiōe pape ep̄is nec dyaconis licebat hec vestis.distin.xxiij.c.oīs filius.

Dānū ē diminutio vel adēptio patrimonij.τ dr̄ a demo vł diminuo.fm Host.ff.de dā.ifec.l. ij.Etiā q̄nq3 dānū est lucrū3 cessans:de quo an veniat i condēnationē no.in.c.cōquestus.de vsuris.Et diuidit̄ dānū sicut actio:q̄ alia est de dāno dato:alia de dāno ifec.τ actio de dāno dato competit ex.l.aqui.Requires.ō.actio legia aquilie.Duo aūt i hac actione requirūt̄.s.q̄ dānū datum sit:τ q̄ culpa dantis p̄cesserit.Et aliud ē dānorū restauratio τ expēsarū satisfactō.vt ō iniur. τ dam.da.c.in nostra.Dat̄ āt alicui dānū i p̄sona hominis puta si suus castretur:vel simile:τ ēt i bestijs:vel alijs rebus.ō q̄ materia vide Host. ō iniur. τ dāno dato.Nec q̄libet actio iniuriar̄ ē pretoria:quia actio dāni dati ciuilis est: prout p3 per legistas τ Host.vbi.s.

Dānum infectū fm Spe.ō no.ope.nūci.i tractatu libellorū.§.nunc dicamus di si edificium alicuius ruinā minat̄ edificio vel p̄dio alteri᷒ vicini.tunc enim edificij istius vel predij dn̄s a dño edificij ruinā minātis petē p̄t q̄ sibi caueatur nomine dāni infecti.que stipulatio cōtinebit totum interesse illius vicini.ff.eo.ti.l.stipulatō ne.τ.l.sed τ si conditione.τ.l.dāni infecti. Et damnum pateris quando rebus tuis aliquid decrescit:nō qū accrescit.quando autem lucrum amittis:damnū nō pateris.Et etiā quoddā damnū sine interesse est circa rem:vt si subtraxisti mihi instrumenta quibus possessio firmatur.teneris mihi ad dānum:quod contingit propter ablationem instrumentorum:τ quoddam damnum est extra rem. Differunt etiam damnum τ iactura: vt no. Johānes andree in nouella.de elec.quia sepe libro sexto.Et nota.Qui occasionem damni dat:damnum dedisse videtur.ff. de re iudicata.l.is qui

dānū.z.c.si culpa.de z inm.dā.da.z iō tenenť si dat operam rei illicite:z ēt si licite dūz non adhi bet diligentiā quā potest.

¶ Dānas i iure ciuili qñqz ē nomē adiectiuū oīs generis idē valens qp dānat⁹:vt in.l.dānas esto ff.de vsu.z vsufruc.z.l.si plurib⁹.ff.de le.ij.pmo responso.§.z sic ita legatū. Al' capiēdo i mulis legib⁹ nō esset structa congruitas.

¶ Dapifer dr ferēs dapes:z ē nomē officij ma gne dignitatis in curia impatoris.vñ int pceres eligentes impatorē cōputanť.

¶ Dapsilis ē ille q liberalr fz mēsurā ꝯmūicat.

¶ Dare in arte notariatus dupliciť capiť.s.ppe z imppie. Ppe qñ res data trāsit in dñiū ac cipiētis.vt in istīs in qb⁹ agiť de re alie.z dom. trāf.i quib⁹ trāsfertur dñiū si tradēs erat dñs al' nō.vnde dare ppie est accipiētis facē: alr enim nō dať.nisi sic deť qp i ipm cui datur stati dñium trāsferať. Jmpropie capiť in instīs emphiteo sis z feudi:z locatōis:vbi ille q locat vel ꝯcedit tz dare dicať.nō tñ dñium transferri.Et ē dña in ter dare:donare:z tradē.Nā tradē dr qui solum possionem transfert.z nō dominiū.De hoc no. xviij.q.vi.§.vltimo.

¶ Data vel datū ē caracterizatio.in fine ꝯstōnū vel lraꝝ īscripta.ex q̄ cognosci pt quo anno mē se vel die instīm vel qlibet littera emanauit.z a quo tpe obliget constō:vel psit gła i scriptis fcā. vel de hoc Jo.an.i.nō.li.vi.sup data.

¶ Datio i solutū ē dano p solutōe:z satisfactio ne:z est vna spēs ꝯct⁹ inoiati.s.do vt facias.vbi gra.cū Petrus deret Johāni cētum: agiť inter ipos.vt Petr⁹ det ei i solutū.i.p solutione z sa tisfactiōe eiusdē vnā domū.

De De

¶ Dz z oz aliqñ dicūt necessitatē. aliqñ honesta tē.vid Jo.an.i.c.fi.ō iur.calū.sup vbo pñe illā.z no.in.c.intelleximus.in verbo dz.de iudi.Et no.qp verbū dz i ppria significatōe iportat necessitatē. vt ē gl.i cle.attēdētes.i vbo debeāt.ō sta.regula. Sz honestatē significat.xxv.q.vij.c.i.vbi eqtate suadēte vba pñt iproppriari.C.de pig.l.ij.c.itelle ximus pal.ff.locati.l.si vno scdo rñso.z.l.q rome §.fi.ff.de v.ob.de bapt.c.maiores ver.certū.Jtē debē ē ō alio hēe ergo qd ñ ē.nec eē ꝑnulli debe tur.Et sic nec obligationē nec actionē parit: cuz actio sit iris psequēdi i iudicio quod nobis debeť. fm gl.in regula nemo.de re.iur.li.vi.

¶ Debitū ē qd aliqs alij ex naturali vł ciuili ob ligatōe teneť. Et dbitū itelligiť ētiā i redditōe cyrographi vel instrī.nō āt sic in redditōe pigno ris.Jtē debitū ē qd exigiť ab inito.xiiij.q.i.qd de beť.ff.de ver.sign.l.deb tor.z ē gl.i cle.i.de deci. Et debitū ciuile pt capi duob⁹ modis. Uno mō efficaciter z ppie put ē i cyrographo p⁹ biēniū vł i obligatōe ciuili resultāte ex snia.l.Julianus ff.de ꝯdi.inde.Scdo mō ipropie z efficaciť put ē in oī debito regulr cui obstat exceptio:vel ēt po ne exēplū fm gl.i.i.l.i.ff.ō ꝯdi.īde.z.l.i cyrographo ante biēnium.

¶ Debitor ē q accipit pecuniā a creditore. Jtez fm marcellū dr q nact⁹ ē exceptiōem iustā nec a naturali eqtate abhorrentē.i.discrepantez.fm Accur.i.l.marcellus.ff.de re.iu.

¶ Debitores ciuitatū sūt q tenenť ciuitati: sed i actiōe debiti fiscus pcedit.vt:C.eo.ti.l.ij.li.xi.

¶ Debiti viā venire est debitū posse petere.

¶ Decan⁹ nomē dignitatz ē.Et dr a decus.i.dō eē z canos canonic⁹.qsi adminius.ē.decē cano nicos ꝯstitut⁹.fm grecistā: lz qñqz sit sine sūma. Etiā dcanat⁹ ē societas.x.viroꝝ fm Hugo.z Ac cur.ibidē.i rubrica.de deca.C.li.xij.

¶ Decima fm Host.i sū.de deci.§.i.ē oīuz bo norū mobiliū licite qsitoꝝ ps decima:deo data di uina ꝯstōne debita:vt colligiť.de deci.c.i.z.c.po ebia.c.fi ē.c.tua nob.§.ver.c.cū ñ sit ab hoie.Et ē dāda ō oib⁹ bōis iuste acqsitz.e.ti.c.cū ex trāsmis sa.z.c.ꝯmissuz.s.de lana:feno:z piscarijs nullis ō ductis expēs.c.pastoralis.eo.ti.z.c.cū hoies.ēt ō molēdis ad uētū.c.ex trasmissa pal.Jtē ō apib⁹z oī fructu.c.nūct⁹.e.ti.z teneť decime i signū vni uersal' dñij:nec sūt retinēde qr forte clerici mali: sz soluē ꝯpelli debēt p ecclesiā ō ap.re.c.tua nob ij.i fi.De hoc vide gl.i vbo pmōiti.i cle.ij.ō iudi. q dic.vł expediēs eccłijs qp faciāt monitōez gnā lē:fulminātē excōis sniaz i ñ soluētes dcias imo ꝯ ptinaces iuocari pt brachiū seculaī.c.postulasti de homi.Et no.Lu.de roma i singularib⁹ suis qp sacerdoti petēti decias ñ pt obici ꝯpēsatio.z dic qp gl.singlarz ē quā legiste ignorāt.xvi.q.c.decie. Et ē rō qr fisco petēti tributa ñ pt obici ꝯpēsatio l.ij.z.iij.C.ō ꝯpē.z.l.aufert.§.q ꝯpēsatiōez.ff.de iur' fisci.ergo mltomagis nec i decis q dēnť.vt.s.

¶ Decimaꝝ tres sūt spēs fm Host.i sū.s.qdā p sonales q dēnť ex ope psonali:vt ex artificio:scia milita:negociatōe:zc.qdā pdiales q pueniūt ex pdijs vt vinū:blada:fruct⁹ arboꝝ zc.Tales enim dāde sūt illi eccłe i cui⁹ pochia sita sūt pdia.ō de ci.ad apostolice.ēt decias pdiales tenēt soluē mi dei.c.de terris.c.ti.Jtē dēnt solui de diuersi temi nib⁹ vnī⁹ agri.ñ tñ ō vno si fuerit successiue semi nata.c.ex pte canonicoꝝ.e.ti. Etiā cistercięses z alij q silī gaudēt pulegio dai tenēť decias ō ter ris ō nouo acqsitis:lz cas ppriis man.b⁹ excolāt. c.nup.e.ti.Quedā sūt decime mixte fz Host.ibi dez.z pñt dici he de qb⁹ dubitať vtr sint pdiales vel psonales:vt de agnis z fetibus alioꝝ aialiuz que sunt i pascuis z gregatim pascunť.

¶ Declinare sniaz est paulatī illam ifirmare.z iō nisi snia declineť:reb⁹ iudicatis stabiť.

¶ Decretū fm Spe.dr multis modis vt i si.ō p mo z scdo decreto.§.dr ergo.Qñqz dr snia diffi nitiua:vt.ff.de re iud.l.decreta.z i terlo.ēt.ff.de assesso.l.i.in fi. Qñqz dicitur id qd papa constitu

it seu statuit de ɔsilio cardinaliū nulla scā ɔsulta
tõe: ⁊ tūc ĩ scriptis redigit. vt de rescrip. pre. xx. di
stin. decreta. ⁊. c. se. Qñq3 ē ɔns ɔsenũs eligētiū
ĩ scriptis redact⁹: vt. lj. q. i. legũ. de elec. innotuit.
Qñq3 ē illud qđ capitulũ: vł ordo: vł vniuersitas
vł maior ps ordinauit: vt. ff. qđ cuiuſ. vni. no. l. pla
nẽ. ⁊ ſẽ p totū. Qñq3 ē iudicis auctoritas ĩ aliēa
tõib⁹ rez. pcipue minoꝝ: iterposita: vt. C. ð pdi. mi
noꝝ. l. iterposita. ⁊ p totū. Qñq3 decretū dr̄ auc
toritas pncipis ĩ rescriptis bñficialib⁹ iterposita:
vt de rescrip. c. gr̃s li. vi. ⁊ ſm Az. illud decretū ē
confirmatoriũ grẽ. q2 ex hoc pnceps īsinuat suā
voluntatẽ: q̃ suāda ē. Et ẽt ſm eū ligat ignorãtes.
Est et q̃dā dcretū decurionū: qđ ĩ inuitos sup mu
nerib⁹ rez tribui pt: exceptis q liberaliū studioꝝ
laborib⁹ dediti sūt: ⁊ q medēdi cā fūgunt. C. ð de
cre. decuri. l. excepti. li. x. Qñq3 decretū ē iussus iu
dicis quo mādat bona alicui⁹ pp eius cõtumaciā
possideri. ⁊ illud diuidit in pmū ⁊ ſm decretū. de
cretū pmū ē pm⁹ iussus iudicis q⁹ mādat bõa pp
contumaciã in pena contumacis detineri. Et sic
describit. Primū decretū ē alicui⁹ rei phibite re
gulariter. vł pmisse reguĺr. ĩ certo cãu scã pma p
bitõ. vł pmisso. referēdo singula singuł. Secūm
decretū eodē mõ describit nisi q ibi ponit sa. phi
bitio vł pmissio. ⁊ talit dr̄ pmū rescriptū secundi.
Qñq3 interponit pmū decretū ⁊ nõ ſm: q2 ĩ aliq
b⁹ nõ ē opus scđo. vt no. ĩ. c. qm̄ frequēter. §. ĩ ali
is. vt ut. nõ ɔte. in gl. sup v̄bo. cõstituet. ⁊ illud de
cretū bz locū in actõne reali vł psonal: ł3 diuersi
mode. vt. d. §. ⁊. seq. ⁊ ĩpomt añ litem cõtestatã ⁊
post: quocũq3 aliquo cõtumace exñte adhuc ñ
ita hqt de cãq diffinitiua snia valeat termiari:
vt. l. d. qñq3. ɔpal. Decretū ſm ē iccōs iussus iudi
cis quo bona alicui⁹ pp cõtumaciā possideri: q̃
pus ĩ pmo decreto detinebãt. vt de eo q mit. i
pos. c. i. gl. vlti. ⁊ bz locū ſm quosdã in actiõibus
psonalibus tm̄: q2 ſm Ber. ĩ glo. vbi supra ĩ reali
bus. solū lapsus ãni cõstituit missũ ex pmo decre
to ĩ possessorẽ: nec ē opus scđo. ſm alios tñ bz lo
cū ĩ realibus q̃3 ĩ psonalib⁹. de hoc plẽ no.
Ber. l. c. cõtingit. de do. ⁊ cõtu. ĩ gl. vlt. Et sic bz
l. n. de roma cē pma iudicis agrauatio pũitiua cõ
tinacē. ⁊ sic suo mõ diffinit ſm decretū. Et ſm ð
cretū nõ pt iterponi nisi ɔ latitātē. ⁊ lan iano ē de
bitore abscõso fraudulēta ĩ dãnū creditoꝝ. l. ful
cini. §. si qs possidet. ff. ex qui. cau. ĩ pos. eat. qđ ē
vbi piculū sit ĩ mora. tūc. n. iterponit ſm de
cretū ɔ nõ latitãtē debitorẽ: vt no. ⁊ dicit Jo. an.
ĩ. c. cõsultatõib⁹. ð offi. dele. ĩ nouella. ⁊ Bal. ĩ. c.
i. de na. q cõtu. ē. in vsib⁹ feu. Sz vtr: ſm decre
tū sit snia iterlocutoria vel diffinitiua: effect⁹ ē
magis: vt ĩ. c. cū cessante. de appell. ⁊. l. qđ iussit
ff. de appel. vbi p Bar. ⁊. C. ð epis. audiē. l. n. per
Bal. ⁊. l. si finita. §. si forte. ff. de dã. infec. vbi per
Cy. ⁊ varie loquit. Sz. l. n. ð roma dicit q̃ ſz de
cretū ē snia iterlocutoria. alle. glo. singularē ĩ. l.
pñt. §. cū ăt. in verbo ad modū. C. ð bis q ad ecc.
confu. ⁊ pbat rõnibus. nã snia diffinitiua nõ pōt
dari ɔ minorē: vt ĩ. l. cū ⁊ minores. C. si aduer. rez
iudi. Sz ſm decretū patit minor. l. si minor. C. de
bo. au. iudi. pos. ergo nõ ē diffinitiua sz iterlocuto
ria. Preterea diffinitiua nõ fert ĩte nõ cõte. l. si.
§. illud. C. de tēp. ap. ⁊. l. platā. cū filibus. Sz ſm
decretū sic vt in. l. cū pponas. C. de bo. auc. iudi.
pos. Ex hoc ergo iustificat decretū singulare Jnn. ĩ
c. dilecto. de ver. sig. vbi vult q quãcũq3 iudici con
staret decretū iterpositū: ee iniustū. p2 illud reuo
care. Qð ẽt ł3 Bar. in. l. nõ vĩ. ff. de iudi. ł3 cano
niste cõiter reprobēt pfatū dcm̄ ino. ⁊ male. Hec
Lu. de roma in suis singularibus. Et nota q ſm
Jnn. ⁊ Host. differũt decretū: auctoritas: ɔsēsus
iudiciū: vel collaudatõ. Nã decretū ē snia q̃ iudex
ɔcetū iustū futurū fore decernit: auctoritatē suã ĩ
terponēdo: vł immittēdo: declarãdo ⁊c. Sz auctori
tas ē assēsus auctorizabił q ɔpetit sibi ex publico
officio iudicis vł legitima administratõe: vt tutori ⁊
curatori. Cõsensus ăt sine collaudatio ē multoꝝ
voluntas ad quos res ptinet ĩl'ũici a. vt no. Jo.
an. in gl. magna. in fi. c. i. de re. ec. ñ alie. li. vi. ⁊ ibi
vide iura de hoc.
¶ Decretalis epistola ē ĩ q̃ papa ad consultano
ne alicui⁹ rñdit. de rescri. c. i. siue sol⁹ siue ð ɔsilio
fratrū: vt ð elc. bon e mēoric. i. Vñ decretū statuit
decretalis rñdet: sz canon ē ɔstō ecclesiastica vel
statutū ĩ ɔcilio generali editū. Vñ constō nũ alia
ciuił q̃ dr̄ decretū forense vł ciuile. Alia ecclesia
stica q̃ dr̄ canon. Et ɔstō dr̄ dupliciter. Vno mõ
cõiter: ⁊ sic ɔprehēdit oēs decretales: leges: ⁊ decre
ta. Alio mõ stricte: ⁊ sic ɔstõnes dr̄r principū: le
ges populi romani edicta ptoꝝ: vel ẽt iudiciū. q2
dz iudex citare trib⁹ edictis. Et de dña boꝝ noma
num decretał epła. decretū: canõ: dogma. mãda
tū. mēdcm̄. sanctõ. ē glo. sũ. di. iii. Jtē no. Archi.
pr. di. iiij. sup gl. sũ. ĩ fi. q decretalis epła. aut diffinit
aut ĩperat. aut phibet. aut pmit. aut ĩdulget. Et
sic q̃uo illoꝝ modoꝝ necessitatē inferat pomt ibi.
¶ Decurio dr̄ q decimã ptē de bonis ducit. vł
q ē sup. x. milites ɔstitut⁹ ĩ curia dñoꝝ ł pncipuz
sic cēturio sup cētū. q2 alis dr̄ vocat⁹ ē cētenari⁹.
⁊ vtit illo vocabulo theologꝰ: q2 dr̄ ĩ libro macha
beoꝝ. q Judas ɔstituit duces pp tribunos ⁊ cētu
riões. Beda eñ dic sup illud luce. xxiij. ⁊ mathei
xx. Joseph. nobił decurio. q decurio vocat ideo q2
ē ð ordine curie: ⁊ officiū curie administrat. Qui ẽt
ſm eū dr̄ curiał a pcurãdo. q2 pcurat mūera ciui
lia ⁊ curialia. Vñ ð hoc. ff. de decu. ⁊ filii. eo. Qui
dã ăt dicūt decuriões appellari ex eo q cū ciuita
tes ⁊ mãcipia ɔstruebãt. cuiusq3 loci. gra ɔsilii. ð
cima ps boium pta colligebãt. vt. ff. de uer. sig. si
pupillus. Et nã qdã dicūt decuriões eē ex eo q cū
colonie ducerent decima ps coꝝ qui ducebant
consiliū publicū cõstituebãt. ⁊ decuriones vrbis
romane a muneribus excusant. vt. C. eo. ii. li. x.

¶ Decusare .i. ornare. vnde dī ille decusate log
tur .i. ornate.
¶ Dediticia libertas fm Az. i sū. co. ti. hodie sub
lata ē. l3 olī eēt dicebat̃ dediticia libertas q sic se
quebant̃: vt toto tpe vite sue fuit̃ iugo deuinerē
tur: post mortē do eriperent̃ i libertatē. colligitur
in. l. vnica. C. de la. li. tol. 7 insti. de succes. liber. §.
vltimo 7. l. vnica. C. de dedi. li. tol.
¶ Dediticij liberi olī erāt: 7 dicebāt̃ hi q se debe
bāt timore rōe 7 destructōe sua talē libertatē cō
seqbant̃. 7 dicebāt̃ liberti forte pp spē3 libertatis.
vnde veri⁹ liberti vocabant̃: qr fere liberi erāt li
cet fuire cogerēt̃. Hodie ṽo nō sunt. 7 sic hoc no
mē dediticij nihil significat p se: vl̃ adiuncte: sicut
chymera. nec illa lib̃tas ē vnq̄ i vsu frequētata p
ut hec oīa ponit Azo. i sū. C. de dedi. lib. tol. Erāt
ēt hi pessime ɔditōis: qr toto tpe vite sue erāt fui
7 i morte libert: vt dcm̄ est. vt isti. d liber. §. liberti
nor3 āt. Et dicūt doc. q̄ tales nō erāt fui: s3 coacti
erāt ad fuiendū: 7 erāt iducti ex. l. hela. centia q̄
ē3 multa alia. f. mala iducit. vt in gl. isti. ti. p̄al.
¶ Defalcare est aliqd ab aliquo iure debito in so
lutū ɔputare. Vel de iure alr̄ dī defalcare sedm
dn̄i legis famane. iuxta nota. isti. e. ti. sup rubrica.
¶ Deductio est defalcatio vel sepatio: qr deduce
re separe dī.
¶ Defensor ē ille q sine mādato: cautōe p̄stita d
iudicato solui: aliū dēfendit. l' ei⁹ dēfensiōi se offert:
vt. ff. de pcu. l. si pcurator. §. fi. 7. l. dēfensor: eū ibi
no. 7 isti. de his p quos ag. po. §. si pcurator. 7. §.
alijs. Et vid ibi. Spe. i qb⁹ cāis interueniat. vel ñ.
¶ Defensores ciuitatū fz Az. i sū. C. ti. sūt hi q i
oīb⁹ tāq̄ p̄res poti⁹ q̄ vt iudices se hre dicūt: vt
ita noīs sui vtant̃ offō. C. eo. ti. l. iij. 7 i auc. vt iud.
sine quoquo suff. §. eos. Cōstituit̃ āt dēfensor ciui
tatis decreto: eū remunerādo sine electōe possio
nū i illa ciuitate ɔsistēniū: vt i auc. eo. ti. §. nos er
go i decreto. colla. ij. Inest āt officio dēfensoris hu
ius: p̄hē auctoritatē qñ agit̃ apud eū ex volūtate
ptiū: vt adoptio: emācipatio: manumissio: testm̄. vt
i auc. e. ti. §. i3 neq3 pprios. Itē donatōis isinua
tio. In ɔtentiosa āt reddidōe h3 cognitionē3 vsq3
ad. ccc. aureos: vt i auc. p̄al.
¶ Defendē est vicē dn̄i subire: vel illud facē q̄
faceret dn̄s i. l. p̄al. §. iudicare. 7 olim vsq3. xl. an.
potuit. vt. C. eo. ti. l. i.
¶ Deferre aliquē ē eū accusare. S3 deferre ali
cui ē grates 7 reuerētias sibi facere: vt. ff. d accu.
l. libellis. Et sic dicim⁹. plus deo deferendū ē q̄
hōi d sen. ex co. c. relatū. r. q. iij. quisq3 metu. 7. c.
iulianus. Differūt tñ deferre: 7 accusare i hoc: qr
deferre fit reo abs̄ête: sed accusare fit reo p̄sente.
¶ Deferre iuramentū ē aliquē artaf vl' astrige
re ad iurādū. 7 qñq3 defert̃ a iure: qñq3 a iudice:
qñq3 a pte: qñq3 ēt delato a pte pti iferf. de oib⁹
his no. C. d iureiu. l. i. Pōt āt ipm dēferre maior.
xv. annis. Et ēt minor ipm dēferre nō phibet̃: dū
falsē cōditio sua nō peior fiat. s3 si ledat̃ restitui
de iureiu. l. nā postea. §. s3 si minor. Et ēt paterfa
milias: n̄ filius familias. C. de iureiu. l. nec filius.
Itē liber n̄ fu⁹. ff. eo. ti. l. multo magis; al' q̄ tom
gis. i fi. Itē cō pos mentis: nō pdigus: nec ɔfin
les: vt. l. tutor. §. pdigus. ff. eo. ti. 7. ff. r. bus q̄ ad
nup. p. Si āt administratonē adit tāq̄ pcurato
l3 ei iuramentū deferri in trib⁹ casib⁹. i. si speci
lem habeat administratonē3 si in rē suā fu dat
ex si generalem 7 liberā habeat administratōe
vt. ff. de iureiu. l. iuliurādū. §. si tibi 7. l. se. Et cū
haberet hanc admi[n]istratonē quo ad ea que alien
ri p̄nt. cui āt deferat̃ dicendū est fm Hostien. q
a parte parti defertur. q̄ vocat̃ fm eunde3 iura
mentū voluntarium: vel extraiudiciale. Uerum
aliud ē necessarium 7 iudiciale. i. quādo iudex p
defert: vt. C. d iureiu. l. ij. §. bone fidei. vide d ha
materia Hosti. in ti. de iureiu. §. i. de iuramento
assertorio. quasi p totum.
¶ Defectus: huius dictionis significatū clar ē
7 significat q̄ īposito significare dictat. f. dēfe
tū realē. sed defectus modi vel cōditōis p icon
plemēto habet̃: prout ex natura ɔditōis vel m
di vel quouis alio significādi mō infert̃ vel sign
ficare cōcludit̃; vt dicendo. pmitto. instituo: vl'
go tibi decē si capitoliū ascenderis iura mēse3,
p te stat quominus ascēdas parendo conditōi:
nō vis. imo recusās expresse: si mēsis labit̃: ɔditio
est defectiua. 7 hic defectus significat dispositō
defectiuā. l. qui heres. §. fi. 7 per totū. ff. de ɔditio
7 demon. Si āt legatario volente iplere: heres
peditt̃ tūc defectus iste significat iplemētū cōdit
nis: 7 p hoc purificatonē dispositionis. l. iure ciu
li. ff. de condici. 7 demō. Si āt tertius impedit u
plere tūc si iniuste: significat iupletā. l. tei⁹. co. ti. si ter
tius iniuste impedit 7 ē soluendo: habet̃ p defe
tiua. l. i de neracius. ff. ad. l. aquil'. Si iuste terti⁹ n
est soluendo habet̃ p impleta. ar. l. fi. ff. de co pe
quem factu3 erit an prin.
¶ Defunctio ē a debito liberatio. ide dfunct⁹. i.
liberatus. Scdō idem ē q̄ mortu⁹: vt capit̃. C. ne
de sta. defun. l. postq̄. 7 p totum ti. Et forte dī s
mortuus defunctus. quia liberatus ē a miseri
condītōis humane.
¶ Defunctorie: 7 perfunctorie idē sonant quo
transitorie: vel cursorie.
¶ Degradare ē deponē de ordine: vt. lxxxi. di
de m̄. Qualr̄ āt habeat fieri degradatio no. d pe
c. degradatio. li. vi. nā deponē fit simplici ṽbo si
suspēdē. degradare āt cū solēnitate.
¶ Deiectare ē false iurare. c. i lits. de test. 7. c.
litis. de presum. Et sic ēt peierare.
¶ Delator ē idē q̄ accusator. vel q bona aliq̄ t
q̄ vacātia fisco denūciat. i. manifestat. vt. v. q. v.
delatori. ibi habes quod lingua capuletur: aut co
iuncto caput āputet̃ 7 sequit̃. Delatores āt fūt g
inuidia pdunt alios.

¶ Delegat⁹ ē cui cā cōmittit terminanda vl' ex aliqua vices tales gerit repñtans: ⁊ i iurisdictione nihil ppriū hēns: vt. ff. de offi. ei⁹ cui mā. ē iur. l. fi. ⁊ l. ij. ō of. delega. sane qȝ ⁊ c. cū offi. ⁊ Ho. in sū. c. ti. vl' sic. Delegatus est is cui a sūmo pōtifice vl' ordiario vl' delegato pncipis cā cōmittit. Et ide vēit subdelegatus q dī respectu delegati. Jtē is cui pncipiū cāe vel mediū cōmittit ⁊ sic nō ppie dici nō pt. vt. c. sup qōnū. §. porro de legatus. c. ti. Delegatus tamē ppue delegare pt pncipiū mediū ⁊ finē in. §. intentōis. c. sup qōnū. Vel sm Spe. e. ti. in pn. est is q ex alterius iurisdictione recipit alicu⁹ cāe iudicialē cognitōez. Subdelegatus est cui p aliquez habentem iurisdictōem demādatur in iudicio aliqd: vel extra iudiciū faciendū nō iure ppo. sed de iure mādāto. Et differt a subrogato ⁊ ɔseruatore. Nā iudex hz iurisdictōnem iure pprio. ⁊ meri ipe ꝗ cui iudex pncipalis cui subrogat. Sz cōservator nullā hz iudicialē cognitōem: sz tm ptatem ī notorijs ⁊ manifestis. c. statuimus de offi. de le. iudex aūt delegatus hz iurisdictōnem in certis psonis ñ ppriā sz a supiori ɔmissaz. vt Hos. in sum. e. ti. Et delegatus in cā sibi delegata maior est ordinario ō offi. dele. sane. ij. ⁊ ō offi. ex pastoralis. qȝ talis vices gerit delegantis ⁊ pt ɔpellere epm rebellem p sniam suspensionis vel interdicti. vt in. c. sane preallē.

¶ Delegare plura significat. pꝛio est aliquē iudicē loco suo ⁊ auctē sua iudicaturū ɔstituere: l' sub stituere. vt. l. pcipimus. C. de ap. circa mediū ⁊. l. fi. Quñqȝ aūt ē in locū suū vel vice sua aliū creditorē dare vel cui iusserit creditor ⁊ hoc dicit delegatū ⁊ cū cui fit delegatio oz sieri ꝑ stipulatōez vl' litꝫ ɔte. his. n. modis fit hec delegatio. vide. l. delegare. ff. de nova. ⁊ Az. i sū. e. ti. nova. Delegare. n. possū. s. vice mea debitorē meū dare creditori. ⁊ ex delegatōe liberor ego creditore meo. ⁊ extinguit ipa obligatio q̄ tenebat qñ ubi sum obligatus. ⁊ aliū habeo debito ubi obligatū. ⁊ istū ubi assigno: vt debituz ab eo recipias: te ⁊ ipo volētib⁹ hec ē d'legatio qdā.

¶ Deliberare ē sem̄ diligēter tractare: vl' i mēte reuolūē. vl' cū amicis suis explorare an expediat illud adimplē de quo querit. puta hēditatem agnoscē vel adire. vt. l. si arist. in pn. ff. de iur. de lib. Daf aūt deliberādi tps heredib⁹ istitutis. vt. l. fi. plures. ff. de iur. deli. Jtē tutorib⁹. vt. l. aut ptor. ff. e. ti. Et curatorib⁹ eoꝝ. Jtē heredib⁹ ab itestato venientibus. vt. l. si qs heres suus. ff. e. t. Datur aūt hoc tps ab impatore vsqȝ ad annū. Sz ab aliis iudicib⁹ vsqȝ ad octo vl' ad nouē mēses. ⁊ nō vltra. vt. C. ō iur. deli. l. fi. §. sz qz. Sz si min⁹ trib⁹ dieb⁹. ff. e. ti. l. i. in fi. Est aūt effectus deliberatōis qȝ interī bona nō debent minui nisi cā cognita vt. ff. e. l. aut ptor. Nūnimodi aūt deliberatio hodie nō ē necessaria si quis inuentariū sm leges facere voluerit. vt. d. l. fi. §. sz qz. De hac materia vide Azo. in sum. ti. de iure deliberandi.

¶ Deliberatio ē puida cāe circūspectio: cū q̄ rō totū agit ⁊ furor sibi nō vendicat. xi. q. iij. illa ppositoꝝ ⁊ c. se. qua ēt idiscussū hominū colores prēt refrenari. Et in sentētijs ferēdis maxie est necessaria. ij. q. vi. anterioꝝ. xi. q. iij. cum apud.

¶ Delictū dī q̄si derelictū. Et nota put. S. eccgi i vbo ɔctr⁹: qȝ sic actionū q̄dā pueniūt ex ɔctu vel q̄si ɔctu. Jta actionū q̄dā pueniūt ex delicto aliē vo ex q̄si delicto. Ex delicto pueniūt actiōes vbi delictū psone vere ⁊ directe n ɔphendūtur: vt est videre i furto: rapina: homicidio. Ex q̄si delicto vbi psone delictū vere ⁊ directe ɔpehendit sed iterpretatiue vel iurisdictōe. vt si iudex p ipertiā suā male iudicaūit tenet parti quā lesit ex q̄si delicto. Jtē si tenes i domo vl' officio aliquē prauū hominē q dānū dedit inhitenēris ex q̄si delicto eo qȝ i culpa sis. vidēdo maloꝝ hoīum ope. Et est delictū delictū desertio boni. Peccatū vo prauus act⁹. Sz crimē ē peccatū graue: accusatōe. ⁊ dānatōe dignissimū. Hec est dīa sm Aug. lxx. di. c. i. Et no. de pe. di. i. si peccatū. ⁊ p Jo. an. i regula peccati. Et p dīa iter delictū ⁊ peccatū est bōa gl. in. l. i. C. ni adv̄. del. vbi dic Accur. Delictū ē genus generalissimū siue veniat ex aīo siue ñ. Crimē vo gen⁹ subalternū. Cōtinet. n. sub se furtuz adulteriū. ⁊ alia q̄ ex aīo pueniūt. i. ex ɔsciētia.

¶ Demens ē q nescit vel nō pōt expmere quid velit aut nolit. c. pastoralis. ō cle. ri. eg. ro. li. vi. vbi bonus tex. ⁊ gl. ibi sup vbi. remittit.

¶ Demoliri est dissipare vl' destruere math. vi. Thesaurizate vobis thesauros in celo vbi tinea nō demolit.

¶ Demōstratio idē significat qȝ ostēsio. Naz oē vbū vl' sem̄ p qȝ aliqd oñdit demonstratio dī. Jō dic tex. i. l. certū. ff. si cer. pe. Certū ē qȝ noie ppo vel alia demōstratōe q̄ vice nois ppri fungitur oñdit. ⁊ seqt. nō refert an ppo noie res appelletur vl' digito oñdat. Et lz falsa demōstratio non sit demōstratio tm ex ea qñqȝ sumit significatum ad iualidādū actū q als ea no expssa eēt validus vbi gfa testator dic lego vxori mee vestē q̄ cā ei⁹ pata ē. hec vba. que cā ei⁹ sūt demōstratioa. Sz pone qȝ nihil ē paratū cā eius tūc demonstratio ē falsa. Et dicit tex. in. l. qntus mucius. ff. ō au. ar. leg. qȝ nullū ē delegatum. Secus si dicet lego vestez meā purpureā q̄ cā eius facta ē: qȝ licz demonstratio sit falsa: tñ apparet ō re legata p vba pcedētia. vt i. l. qntus mucius pall. Jtē si dicat lego dotem: si nihil sit i dote: nulluz ē legatuz. qȝ si demōstratio ē falsa nō demōstrat ⁊ nō apparet de legato nisi p demōstratōez. l. iv. C. de fal. cau. adiec. Secus si dicat lego centū que in dotez accepi. nā tunc valet legatū lz demōstratio sit falsa tñ apparet de re legata. Jtē dicendo neīū filiuz meū heredē istituo i cāu quo nō ē filius mihi nō

valet institutio.l3.n.9stet d psona tn voluntas te
statoris fuit instituere filiu3.τ sic illu3 ticiu3 nō fi
liu3 instituere nō voluit.ergo nō val3.vt i.l.si pē.
C.de here.isti.Sili'ter ibi.Instituo ticiū frē3 meū
si ticio nō esse frē3 l3 vti frem fraterna dilectiōe
diligā eū:nō valet istitutio.l.nemo.§.l.ff.ō hē.in
sti.Itē ibi.lego decē q̄ sūt in archa:si sunt i ea tm̄
q̄nq3 valet legatu3 ad illa quinq3.l.si seruus.§.q
qnq3.ff.ō lega.i.τ si nihil est i archa:legatū nō va
let.S3 ibi.Lego decē q̄ debeo:si nihil debeo:ad
huc valet legatū.l.si sit.ff.de leg.i.q2 l3 demōstra
tio sit falsa:9stat tn̄ de re legata.nā falsa demon
stratio nūq̄ īpedit legatū vbi 9stat de re τ volun
tate.Itē3 ibi.lego seyo decem q̄ ticius mihi d3 si
ticius mihi nihil d3:nō valet legatū.l.si sit.§.alle.
rō q2 ex hoc legato significat cessio actōis legate
nō eni3 voluit dece3 legare seyo.sed cedi actōem
sibi 9 ticiū.mō si nihil d3 ticius nō pōt actio cedi
cū nihil sit in legato.Idē digito demonstrando.
Lego hūc equū.τ ē bos:nō equus valet legatu3:
silr ernā valeret pmisso talis.vt no.in.l.q̄ extrin
secus.ff.de ver.ob.q2 p demōstratōem cū digito
cōstat de corpore:nisi aliud de voluntate appet
puta appet q nisi credidisse3 equum fuisse:τ non
bouem:nō fuisse3 legaturus.Secū ibi lego bouem
meū.τ nō ē bos sed equus:nō vale legatum.l.si
qs in fūdi vocabulo.ff.de lega.i.si nō appareret
de volūtate.vel q2 istū equū solebam vocare bo
uem:forte q2 ibat lente.vel q2 hēbat grossu3 ven
trē tunc valeret legatū.vt.l.si qs i fundi vocabu
lo.Itē qdā hēbat duos suos stichum fullonem:τ
pamphilū pistorē:sic legaui.Lego vxori stichum
suū meū pistorem:qs eo3 debebit:an stichus:vt
sic falsa demōstratio p nomē pistoris nō noceat
an pamphilus pistor:vt demōstratio p nomē sti
chus nō noceat.Dicit tex.q si testator vere scie
bat nomē pprium cuiusq3 sui:tunc ille suus debe
tur cui9 nomē pprium expressit.τ dicet in artificio
errasse.Si aūt nō vere sciebat nomē cuiusq3:tūc
debebit pistor:τ dicet in noīe pprio errasse:vt in
l.q habebat.ff.de reb.dub.Itē ibi si suus cōis ē
ticij:τ meus:τ stipulet dnūs suus.Dicit tex.q re
fert an dicat dnūs suus simplr:an dicat ticio τ me
uio simplr:an apponat vtrinq3 noīa ppria τ ap
pellatiua.Itē si tm̄ ponit noīa appellatiua dicē
do dnīs meis:vl eis stipulare vt dnīs iō si sunt
dnī pro inequalibus portionib9 ita eis inequalr
acquirit.Si ppria noīa:tunc l3 sint inequaliter
dnī:eis tn̄ acquirit equalr sicut si vni insolidum
noīatim stipularet.Si vtrūq3.s.noīa ppria τ ap
pellatiua:refert q nomē p̄cedat an pprium vel ap
pellatiuū.na3 si pprium p̄cedit:eis equalr acquirit
si appellatiuu3 p̄cedit:tunc acquirit eis pout sunt
dnī.l.si suus cōis.ff.de stipu.ser.Itē ibi iudex p̄
cepit suo vt citet petrum iohānis ipse citat pe
trum martini sub nomine petri iohānis.Dicitur
q si hic citat9 sub noīe petri litigabat corā illo iu

dice.τ in illo litigio iudex fecit eū citari valet cita
tio:q2 9stat de corpe τ q de illo tā iudex q̄ ps liti
gans egit.Idē si dn̄ nō litigabat corā illo:l3 cōi
ter sic vocabat.q2 tam iudex q̄ ps litigans se re
tulit ad illud corpus:q2 sic cōiter vocabat:l3 i rei
veritate alio noīe vocet.Idē si non cōiter sic vo
cet:sed est d illo maleficio vl debito d quo querit
reputatus obnoxius:q2 tā iudex q̄ ps aduersa d
tali sensit.Nō obstat d ysaac qui bndixit iacob τ
animus referebat sup esau.nā aīus suus fereba
tur sup illo corpe qd erat iacob:l3 crederet q eēt
esau.τ iō tenuit benedictio i iacob que p̄cedebat
ex aīo τ facto ipsius ysaac benedicētis.secus i ci
tatōe q̄ fit p suientē.τ non pcedit nisi ex aīo iudi
cis.l.fi.C.d exh.re.

¶Denūciat ē crimē alterius supiori nūciarē ita
q p̄posito de auget denūciatōe3.vt in si.ff.de po
stu.l.i.in pn̄.Host.aūt in sum.ti.de accu.τ rubri.
de denū.§.i.dicit decime fcā dilatio ad peniten
tiā agendā:vel aliā legitimā penā iponēdā vl' ēt
ad vtrūq3.τ in.§.se.ipse distinguit quādā denun
ciatōe3.dicēs q quedā ē denūciatio penitētialis
τ euangelica.τ ad illā quilibet admittit quedam
vero iudicialis τ canonica.τ ad illā nō q̄libet ad
mittit.vide ibi d illa.τ in reportatōib9 Io.an.c.
nouit.de iudi.τ Gof.in sūma ti.de accu.dicit q
mandatū euangelicū si peccauerit.ij.q.i.extendi
tur solū ad illos q i magistratu sūt positi siue cle
rici siue layci.ar.xxxiij.q.iiij.duo ista noīa.xxij.q.
iiij.d p̄iby.quo ad alios ā c ē 9siliū.τ hoc ē ve3 in
peccato 9misso.nā icōmittēdo oīb9 ē p̄ceptū.xxij.
q.v.hoc vl.Et dicit Gof.se approbare dictū Io.
an.τ q q̄libet admittat ad denūciādū.dum bono
zelo dnūciet:d sen.τ re iud.cū a.τ.a.s3 l3 ifames τ
irregulares.nō tn̄ admittunt criminosi q sua cri
mina non correxerint:p̄sumit.n.q malo zelo de
nūciēt aliena.Distingun tn̄ dicēs denūciatōe3 d
peccato 9misso eē euāgelicā.S3 cōmittēdo cano
nicā ad quā q̄lib3 admittit.vt d cogni.spi.tua.Et
sufficit qualiscūq3 noticia.vt i.c.hoc vl pali.Nec
turpitudo ppria obsistit in sponsalib9.Preterea
nec īpedit iuramētū p̄cedēs.xiij.di.nerui.Et no
ta q nō sequit iste denunciatus ē excōicatus pu
blice.τ ne dū in iudicialib9:s3 ēt in extraiudiciali
bus euitari τ a legitimis actib9 remoueri d3.er
go ē excōicatus:q2 forte excōicat9 nō ē:vt si p9 ap
pellatōnē legitimā snia lata sic i eū nō tn̄ fuit vt
debuit psecut9 appellatōnē eandē itra tēpus ab
homine vl iur statutū ad ipsam psequēdam.c.l3
de sen.exc.li.vi.

¶Denuq3 no.Arch.xiiij.di.denuq3.

¶De plano aliqd d3 fieri qd iudex sine figura
τ strepitu iudiciario fac.de cuius vbi significato
hēs hodie ple.d v.sig.i cle.sepe.Archi.d elec.c.an
dēn.tanb9.li.vi.sup vbo strepitu τ figura.Et de
accu.c.sic oli.vbi statuūtur psone idonee simplr
τ d plano absq3 vlla iurisdictōe sollicite inuestigā

tes. Dicitur ergo iudex aliud facere de plano: qñ nõ est i ꝯsistorio. vt. s. residēs i loco i quo iudicare cõsueuerat. aliqualr istruct⁹: sine iuris solēnitate aliqd facit statuit aut determinat.

¶ Deportatꝰ ē aliquis ꝑpetuo exilio dãnatꝰ. ſʒ relegatꝰ ad tps: vt. ff. ð iterdi. l. relegatoꝝ. §. diua.

¶ Depositū ſm Ho. e. ti. ē qð custodiēdū alicui l' cui⁹ fidei datuʒ vl' creditum. i quo tʒ q recipit maximā diligētiā hre: qꝛ i deposito ꝯbitur re obligatio: istı. q. mo. re. ꝯtra. ob. §. pe. Et dr depositū inter clericos: ꝯmodatū vo iter vulgares. Rei aūt deposite sic ⁊ ꝯmodate dñium retinemus. vt. ff. ꝯmodati. l. rei ꝯmodate. Et dr ſm Ho. a. ð. ⁊ positū sic ꝙ ꝑpositio ð augeat. vl' dr a. ð. i. deorsum positū. aliꝰ seorsuʒ positū. s. a deponēte: vt ostendatꝰ fidei ei⁹ ꝯmissū apud quē ponitꝰ quo ad custodiam. ⁊ vl' sepata custodia a deponēte. Est ergo aliud pono aliud ðpono vt. ff. e. l. i. Quid sit actō depositi directa ⁊ ꝯtra re. ð. actio depositi.

¶ Depositarius ē apud quē res aliq̃ ðponitꝰ custodiēda ita sumitꝰ i auc. ſʒ iā. C. deposi. Et differt a seq̃stro. qꝛ ðpositarius ad hoc ꝑcise tenetꝰ vt depositori rē restituat. Tenetꝰ ēt maximā diligētiā adhibere. ſʒ seq̃ster neutri litigãtiū tenetꝰ ꝑcise rē restituē: ſʒ indeterminate illi q vicerit.

¶ Derelictū dr illud qð caret possessore: vl' qð in nullius ē possessiōe. vt isti. ð re. diui. §. hoc. āplius circa finē.

¶ Derogare ē diminuere l' i ꝑte tollère vl' ðtra ire. vt. ff. de. v. signi. l. derogatoꝝ. Et differt ab abrogatore ibidē. Re. ꝫ. abrogare.

¶ Desidē est discordare.

¶ Desertores dr̃ clerici q ꝑpe eccl'ie misterijs dimissis ad alia vicio fuge se transferūt vl' ꝯfugerunt. vt. xxi. q. ii. placuit. ⁊ hoc ſm canones. Sed ſm leges desertores dicūtꝰ milites vicio fuge suā militiā deserētes. vt. C. e. ti. l. i. ⁊. ii. li. xij.

¶ Desertū ē locus nō habitat⁹ penit⁹ neqꝫ cult⁹ vltra memoriā hoium. vt. e. i. de ver. sig. li. vi.

¶ Desuetudo ⁊ ꝯsuetudo differūt ſʒ Bar. i. l. ð quibus. ff. de legi. sup vbo desuetudinē. Nā ꝯsuetudo ē qñ fit ꝯ legē ꝑ ipāʒ ꝯsuetudinē. Sʒ desuetudo qñ nō vtimur aliqua. l. in iure posita. de hoc in ꝓhemio insti. in fi. ⁊ in glo. l. preall'.

¶ Detestari ē abñu renūciare testib⁹ adhibitis vt. l. subsignatū. §. i. ⁊. l. se. ff. de vbo. sig. Aliter āt detestari ē fcā alicui⁹ abrenunciare: spernere vel abhominari: seu nō approbare: vl' ē execrare vel describi res aliq̃s ⁊ eas q̃ quales ⁊ quāte sūt seu pto comprehendi. vt. ff. l. prealle.

¶ Detestatio ē cū testibus facta denūciatio.

¶ Deunx est vna pars assis que ex. xi. vncijs pficitur. insti. de here. insti. §. hereditas.

¶ Deusdedit ē ꝓpū nomē. c. tāta ð simo. silr deo ð. e. ti. c. iij. ⁊ sic nomē ꝓpriū diuersimōe ꝯpōitꝰ. qñqꝫ ex noie ⁊ pncipio. qñqꝫ ex noie ⁊ vbo. qñqꝫ ex ꝓnoie vbo ⁊ noie vt De quoiuuldeus vt. c. i. ð indi. Nec valet ar. ab ethimologya nois ꝓprij qꝛ ad placitū ponitꝰ. Sʒ nois appellatiui qñqꝫ sic s. negatiue: vt. l. si qs in fundi vocabulo. ff. de le. i. patet in nominibus mutuū testamētū.

¶ Dextans ē ps assis que ex. x. vncijs pficitꝰ: nec respicit totum: vt in. §. prealle. ꝫ. as.

De Di

¶ Dyacon⁹ grece dr minister latine: qꝛ sicut i sacerdote ꝯsecratio: ita i dyacono misterij dispensatio hr. Et hypodyacones grece dr̃ subdyacones latine. qꝛ subiacēt ꝑceptis leuitaꝝ. Et apud hebreos nathinei vocantꝰ: vt habetꝰ. xxi. di. cleros.

¶ Diascoli vl' diascoles dicūtꝰ iasij. i. dictatores vl' distictores legis hoc est publice rōnis. Et ſm hoc accipitur in gl. de tab. scri. vel pic. C. li. xi.

¶ Diadema ꝓprie ē corona impalis. Et ē soluʒ ð auro ⁊ lapidib⁹ ꝑciosis. a dya. i. duo ⁊ demo. qꝛ ex sui rotūditate pncipiū demit ⁊ finē ſm Jo. an. in cle. romani de iureiurando.

¶ Diabolus ideʒ ē qð demon. a dia qð ē duo ⁊ bolus morsus. q̃si mordēs corp⁹ ⁊ aiaʒ ⁊ creatus ē bonus. ſʒ ex libero arbitrio fact⁹ ē malus. imo adhuc hʒ libeꝝ arbitriū: ſʒ illud ē tm̄ ad malū alioqn nō demereretꝰ ⁊ quotidie peior efficeretꝰ. Si militꝰ angelus hʒ libeꝝ arbitriū quo quotidie mereretꝰ ⁊ melior fit. hoc ergo ad bonuʒ tm̄. Homo vo hʒ libeꝝ arbitriū eque ad bonū ⁊ ad malū ſm gl. xxiij. di. i noie dñi. vbi tex. dicitꝰ ꝙ i ꝯsecratōe epi querendū ē post multa si credat ꝙ diabolus nō ꝑ ordinatōem. ſʒ ꝑ arbitriū factus ē malus. qꝛ hoc quilibet credere tenetur.

¶ Dictatores oli dicti fuerūt q sūmū magistratū gerebāt: quoꝝ erat i maiorib⁹ causis sniaa ferre l' dictare. vt. ff. ð ori. iur. l. ij. Et a ꝑplo dr̃ auctores quoꝝ erant fuerꝰ tres a rōanis p⁹ cesares.

¶ Ditio est ideʒ qð ptās: vt. ff. ð ori. iur. l. ij. §. capta. ⁊. ij. q. vi. c. a iudicibus. ad fi. inde iurisditio. ⁊ ꝯponitur ab hoc nomine.

¶ Dieta i vna significatōne ē cenaculū quo die magis ꝙ nocte solēt hoies residē. vt. ff. de dona. l. lucius. vl' domūcula ꝯstructa i hortꝰ ꝑ colligendis fructib⁹ seu oblectatōis grā. ita capitꝰ i. l. senatus. §. marcellos. ff. de le. i. in alia vo significatōe dr spaciū vnius diei. vl' lapsus. tertio ē vni⁹ diei operatio: quarto est vnius diei certa ⁊ determiata comestio. Cōtinet aūt dieta legalis. xx. miliaria Italica. Dicta vulgaris dicitꝰ illa que habetꝰ ſm ꝯsuetudinē regionis.

¶ Dictarij dr̃ q i cenaculo alieno se dirigunt aio furādi: a dieta ſʒ pmā significatōeʒ sic dicta. ⁊ sic exponitꝰ i. l. saccularij⁹. in ꝑn. ff. ð edi. edic.

¶ Diffinitiua snia. Regre. ꝫ. snia.

¶ Difficile dr qñqꝫ quod nullo mō fit. ij. q. vi. biduū. desi. ſʒ aduersus. ⁊ glo. fi. de testi. c. ꝑmū. exponit defacili non: idest nullo modo.

¶ Digestum ſm Az. i sum. de vete. iur. enu. dicitur legalis liber q alio noie vocatꝰ pādecta: ieu

liber pãdectarum:et eo quia oẽs disputatiões ⁊ decisiões legitimas i se habet ⁊ q᷑ vndiqz collectõz ĩ summe recipit i cẽtũ qnquaginta pene milia versuũ totũ opus pficiẽs:⁊ i qnquaginta libros partes digessit impator. Collectus aũt fuit iste liber ex veti iur͛ qḋ ab vrbe Rõana ↄdita:⁊ a Romuli tpib᷒ vsqz ad tpa Justiniani:fere p mille ⁊.cccc. annos ↄfuse statutũ:vl obtinuit. Et extẽdebaẽ i duo milia pene librorum ⁊ tricies cẽtena milia versuũ.vel r̃nsorũ.vt pz de vet.iur.en.l.ij.§.cũ oĩa. Quare aũt pãdecta diuisa fuit i tres libros:vl᷑ voluminaquorum pmũ vocaẽ digestũ vetus ſm ifortiatũ:tertiũ digestũ nouũ. Rõ qr a duob᷒ ipatorib᷒ nũcupatus hoc noie. Federicus postea maturi᷒ ruminatũ ẽ:ergo scribiẽ p duplex ff ſz quosdã. Dicit aũt pãdecta a pan.qḋ ẽ totũ ⁊ decta doctrina.q᷑ ibi ẽ tota doctrina oium iurisconsultorum: vt i.§.pal.cũ oĩa.⁊ i phemio isti. Sz vocaẽ digestũ:iõ q᷑ oĩa decidenda ibi digerũtur ⁊ soluunẽ ſz Az.Accur.Dy.i pn.isti.⁊ no.Jo.an.i phe.de. q᷑ digestus capiẽ alibi p decoctũ.xxxv.q.ix.apsi ce.ð ↄse.di.v.ne tales ⁊.c.pce. Quidã dicũt q᷑ iste liber oliz p duplex:dd scribebaẽ:vl᷑ p.d.⁊.g.ĩz postea p viciũ scriptorum corruptũ sit. Sz pria rõ apparet melior.s.q᷑ digestus scribaẽ ↄ morẽ oium legaliũ librorum p duplex ff q̃uis ille due lr̃e nec i pn.nec i fine hui᷒ nois digestũ ponanẽ.iõ q᷑ ille liber fuit digestus secũdario p duos fredericos ĩpatores a quorum cuiuslibz noie supra ẽ pria lr̃a ẽ ⁊ sic erũt duo ff.ĩz illa rõ aliqs ñ placeat:q᷑ neuẽ illorum impatorum aliqd fecit exceptis paucis cõstitutõibus positis in vsib᷒ feudorum. Dicunt ergo eẽ viciũ scriptorum. Et vnus librorum noiat᷒ ẽ ĩfortiatuz q᷑ cũ Rome eẽt studiũ amissũ ⁊ Bononie inoleret.⁊ ei᷒ recupatõe scã Rauẽne cuz eẽt amissum ẽ redditũ forte:cũ mlta adsint q̃ deerant.⁊ sic sumiẽ in p valde. Alij dicũt q᷑ fortes leges in eo sũt.ſz certe ⁊ i veteri.alij ab ĩuẽtore seu actoꝛ sic noiatũ dicunt. Uel dĩ q᷑ noĩa magistralia sunt q̃re nõ ẽ ð eis disputãdũ:q᷑ relinqtur pnnacib᷒ ſm tuliũ. Et q᷑ plura sũt negocia q̃ vocabula.ff. de pscrip.v̾.l.natura eni. Alij ab inforciasim eal deo vocabulo qḋ ẽ dispositio q᷑ vltie dispõnes ĩ eo sunt.vnde. Sum liber fortis disponẽs spolia mortis. Et clausis portis me discat lector ibortis.hec i gl.pria hui᷒ libri. Et dĩ q᷑ vnus Fredericus ð pdictis q fecit auc.oẽs pegrini.C.cõia de suc.nat᷒ fuit i ciuitate Panormitana ex ãnglima mulierem:q̃ ne crederet partũ eẽ suppositũ publice i medio palacij peperit.

¶ Dignitas qd sit ſz Arch.pz ð ↄsue.c.i.li.vi.i gl.⁊ hec erat ↄ:q̃ ẽ notabil. Dignitas q̃nqz ide ẽ q᷑ ptãs vl᷑ ↄdicio vl᷑ progatiua secularis vt.xviij. q.v.administratores ⁊.C.de digni.lib.xi. Et sic iudex dĩ hr̃e dignitatem vt.ff.de albo.scri.l.vlt.de hoc ẽt no.iij.q.ij.in pn. Jte dignitas ẽ q̃dã pemiuentia eccle vel in eccla.c.q̃uis.de v̾.signi.vide no.per Jo.an.iiij.di.deniqz.⁊ Elin.⁊ Ber.ð de n.nõ ⁊c.c.iij.⁊ de pben.ð multa. Et quot modis firmaẽ dignitas:nõ etiã de rescrip.sedes aplica gl.sup verbo maiores:que incipit sed q̃s psona. Q̃nqz aũt sumiẽ strictius p eminẽtia progatiua plone ecclastice:que prerogatiua etiaz dicẽ pnatus qui cognosciẽ quãdo aliqs hz prerogatiuã in choro vel caplo in opnonibus:in pcessionib᷒ vocibus dandis ⁊ silibus:plusq̃ alij canonici eius ordinis:vt in.d.c.i.de ↄsue.preall.cuz si. Et illa cognosciẽ his modis. Primo quãdo quis hz administratiõez rerum ecclesie cũ iurisdictõe. Secũdo quãdo hz nomẽ dignitatis:⁊ prelatiõem seu prerogatiuã tam in choro quã in caplo. Tertio quãdo ex ↄsuetudine eccle habeẽ aliqs in dignitate vide Arch.vbi supra. Etiã dignitas significat latius ⁊ strictius ſm vsuz ecclarũ.naz quod i vna ecclesia ↄnectur sub noie dignitatis in alia cõnetur nomine officij:⁊ ecõtra:put cuiuslibz ecclesie vsus hz. Reperitur etiã latissima significatõ p qualis excellentia.vbi gla. Cum aliquid relinquitur pncipi:⁊ pnceps moritur ante diem legati cedentem debeẽ successori. Ratio q᷑ videẽ legatũ eẽ dignitati:significato sumpto ex hoc q᷑ relictũ ẽ sub noie dignitatis. Dignitas autez nõ moriẽ.ff.de ij.libertis. Sz si relinquiẽ Auguste:⁊ ipa moritur ante diez legati cedentẽ:legatũ perit.l.cum pri.cum.l.fe.ff.de lega.ij. Ratio quia cũ dignitas nõ ex se:sed ex Augusto habeat:nõ vĩ ei relictũ sub noie dignitatis sed sub noie pprio ⁊ pinde ac sic noie pprio relictũ eẽt. Jdeo non deneẽ Auguste succedenti:nisi quocũqz alio medio pbaẽ ↄcludeẽ volũtas testatoris. Ex his Bar.tale decidit qõnez. Si relinquiẽ epo:eo mortuo an debeẽ successori:cuz vicarius nõ habeat dignitẽ ex se:sed ab epo. Et breuiter volũtas disponentis dz inspici. Jtẽ ibi ↄcedo domino Johãni videtur ↄcessum psone:significato sumpto a nomine pprio. Si vero poniẽ nomẽ appellatiuũ tñ:videẽ relictũ dignitati. Si vero poniẽ vtrũqz:ppriuz.⁊ appellatiuũ dignitatis:tunc distinguiẽ. Si vero ppriũ pcedit videtur cõcedere psone. Si appellatiuuz dignitas vel ecclesia pcedit:tunc dignitati cõcessum videẽ.vide hoc per Bar.in.l.cum᷒.ff. de re.du.

¶ Dilatio ẽ tẽpons ĩ cã progatio. Et dilatõnũ ſm Host.in sum.ti.de dila.§.i. Alie sũt citatoriae que danẽ vocato ad cãm ad veniendũ ad iudicẽ ante lit.ↄte.intra quas:citatus se pparabit vt veniat i termino.⁊ nihilominus post mortẽ:vt.ff.de offi.deleg.ↄsuluit.de qbus.ff.ð iudi.l.ad pemptorium ⁊ cum sc.vsqz ad.l.de qua re. Et alie sũt restitutorie que danẽ his qui spoliati fuerũt:seu intutore vel que danẽ ad appellandũ que sunt decẽ dierum vel ad restitutionez in integrũ petendã que olim itra ãnum vtilem.hodie itra quadriẽnium continuum danẽ:vt.C.de in integ.resti.l.fi. Alie sũt de

liberatorie que dantur reis ad deliberādū: d' qb' C.ō litis.cte.i auc.offeraf.hodie canonizata.iij.q. iiij.§.offeraf. Alie sūt pemptorie q̄ danf volētib' pbare:de qb' i.l.ij.C.de dila. Alie sūt executorie q̄ dantur cōdēnato ad hoc q' satisfaciat:de his h̄r in l.ij.C.de vsu. Alie sūt reuocatorie q̄ danf hñtib' ius reuocādi domū:de qb' h̄tur.l.ij.§.legatis.ff. ō iudi. Alie sūt vocatorie siue feriales.vt i.l.i.ff. de fer.ꝛ.xxv.q.iiij.p totū. Alie psecutorie q̄ dantur ad appellatōez psequēdā:de qb' i auc.et qui appellat.C.ō tēp.ap. Alie sūt salutatorie:vt pnia les. Alie peeptorie:ō ap.c.pterea. Alie electorie vt de cōuer.cōiu.c.ex publico.ff.ō adop.l.mācipiorū:ꝛ de ele.ne p defectu. Alie exportatorie.vt ō frig.ꝛ male.laudabilē. Alie exemptorie.vt q ma. accu.pos.c.fi.ꝛ.C.de īge.ma.l.diffamari. Alie refutatorie:vt ō appel.pōas.ꝛ.c.regnis.ij.ꝛ.c.sepe de cle.dudū.ō renūc.veniēs. Alie exceptorie.s. ad pponēdas exceptōes cōcessas a iure.ō except. pastoralis.hos mōs ꝛ spēs lan' pseqtur Host. ibidē:ꝛ ī Spe.c.ij.ꝛ plures addit Spe.vide ibidē ꝛ glo.iū.iij.q.ij.declarāt notabiliter quinqz spēs inducia:ꝝ vel dilationū. Spe.aūt enumerat.xx.i.ij. ō dila.§.i. Et Host. i sū.e.ij.§.i. Nā restitutōne induciē dabanf oli spoliatis vl' abiectis:ꝛ tandē restitutis:itra quas a iudicio:ꝝ strepitu cessebāt ꝛ erāt nō minores sex mensiū:nec maiores āno.iij.q.ij. ciecns. Uel verius erāt arbitrarie.c.fi cps eadē q. Et deliberatorie danf ante li.cō. Cū eniz citatus venit ad iudicē porrigif ei libell': quo oblato dātur ī iudice induciē.xx.dierū in qb' deliberat re' an cedat.vel cōtendat:siue iudicē recusēt. Et talis exceptio dilatoria:ō ante li.cte.pponēda de re iudi.cū inter monasteriū. Et exceptio recusatoria iudicis debet pma eē īter dilatorias:qua omissa si alie pponanf ad ipaz redire nō pōt nisi ex noua cā. Danf etiā lit.cte.ꝗ paternales adiectōes induciarū dicunf vt.v.q.ij.pñti. Preparatorie vero danf p lit.cte.pbare volētibus intra quas pparēt suas pbatōes quaꝝ spaciū moderādū est:vt dicit lex.iij.q.iij.spaciū. Et danf tā actori ꝙ reo.ꝛ tñ semel:vt iij.§.spaciū.pallegato:nisi casus emergat inopinatus. Judicatorie aūt dantur condēnatis.ꝛ sunt quatuor mēsiū ō re iudi. c.ad cōsultatōm. Nec babēt locuz in causis criālibus in quib' executio nō deferf nisi in quatuor casibus vt no.Gof.de iudi.§.partibus. Et nota q' in ciuilibus causis pro qualibet causa necessaria datur vnica dilatio. Jn criminalibus vero tres sunt reo.ꝛ due actori.hec ex Gof.in sum. eo.ti.

❡ Dilatio pōt ēt sic describi fm Bal. Dilatio ē tps quod hz certū pncipiū ꝛ certum finē. Uel sic est tps datum ā lege vl' a iudice ptibus ad veniēdum. Et talis est duplex.s.pma que datur ab homine vel a iudice:secūda que datur a iure vel a lege.vt pz in rubri.ō ferijs.

❡ Dilapidare ē res vel bona pdigaliter ꝛ indiscrenter erogare.fm qō no. Arch.ō rescrip.statutū.li.vi.ꝛ ō cle.q̄ sepe.e.li.ꝛ sic sumif ī.l.si p ea C.mādati.ꝛ.ff.ō mi.l.vez circa finē.

❡ Dilutere est latere:ande dilutēicē in choatiuū ꝛ vtunf mlti oratores dicētes.vñ ubi scribendi capescāt exordia mea sane rōes dilutescit:ꝛ h̄r i n.l. dies festos.C.de feri.vbi d'.Taceat aptiō aduocato dilutescit.ꝛ venit a v̄bo dilutē:a dis ꝛ latē.

❡ Diminutio capitis. Regre.S.capitis diminutiō.

❡ Diocesis fm Arch.ō rescrip.c.statutū.lib.vi. ē distinctio vel diuisio siue gubernatio q: diuisa ꝛ diuersa ē ab ecclesia alteri' ēpatus:ꝛ cōmissa gubernatōni vnius:vt patet.vi.q.i.ēpum.ꝛ.xvi. q.iij.quicūqz.ꝛ.c.licet.ꝛ.c.inter.ꝛ ibidem no.ō tēpo.ordi.c.eos.li.vi. Aliquādo sumitur pro regione vel prouincia.ꝛ sic forte capitur in.l.presides. C.de offi.re.prouin. Aliquando sumitur pro prouincia cuū iterdum sumitur pro parochia.vide ō hoc Arch.ibidez.ꝛ.vi.q.i.cpm.ꝛ dicitur a dya quod ē duo:ꝛ cesio.i.separatio quia separat duas iurisdictōnes. Et nota q' appellatōe dyocesis nō cōprehenditur ciuitas.quia dignius sub minori comprehēdi nō debet:sed ciuitas dignior est dyocesi.sed appellatōe ciuitatis bene dyocesis comprehenditur:vt no.i.c.rodulphus.de rescrip. Et q' nomē ordinarius plura cōprehēdat ꝙ nomen dyocesanus.vide gl.ij.cle.i.ō vita ꝛ ho.cle.ꝛ melius gl.in ver.dyocesan' in cle.i.de iure patronatus.

❡ Dyponde' ē genus pōderis leuissimi ex duobus assib' cōpositū:vt dicit Beda sup illō Luce.xij. Nōne qnqz passeres veniūt dypōdio.vl' ē as duplicat':vz.xxiiij.vncie.ꝛ no.isti.ō here.isti.§.ꝛ si plures vncie. Et qđ i numens ē vnū:l pōderib' ē as:qō duo hz dypondia.ꝛ di a dya qō ē duo:ꝛ pondus q̄si duplex pondus leuissimi pōderis.

❡ Directū verbū ē qō significat:vt ille cui relinqtur:vel in quem dispo nitur sua manu recipiat. Sed obliquū verbū est quod significat vt ō manu alterius accipiat. Et cōmune verbū est quod vtranqz significatōez habz.verbi gratia directū verbū est institutio.quia significat q' istitutus sua ꝛ nō alterius manu accipiat.ff.ō here.isti.per totum. Jdē i verbo heres esto.eo.ti.ꝛ i ver.accrescat.vt i ij.C.quādo nō pe.par.pe.ac. Jdē i v̄bis accipiat:capiat.quia sunt directa significātia obliquum verbum.vt.l.restituta.ꝛ per totū titulū.ff. ad trebel. Jtem ibi:volo q' talem heredem restas:q: tunc per fideicōmissum pars hereditatis est illi restituenda.l.pater filium.§.fi.ff.de legatis. Jdez ibi rogo vt meū heredē facias.l.ex facto in p̄n.ff.ad trebel.nam per hoc videtur velle:ꝛ intelligere q' hereditatez suam sibi restituat.ꝛ sic nō directe heredez illum faciat. Jdem i verbo detur l.fundi trebaciam.ff.de vsufru.lega. Et breuiter omne verbū significans q' qs ō manu alteri' ac

cipiat est obliquū de cōmuni verbo vt substituo.
nam si paganus substituit filio ipuberi quādocū
q3 decesserit per verbū substituo. hec substitutio ē
fideicōmissaria: vt no. i. l. cēturio. ff. de vulga. sub
sti. Si aūt substituit filio si heres nō erit substitu
t9 admittitur ex directo suo iure. Est ergo cōe q̄
habet vtranq3 significatiōem. Et ratione quare
nō ē directū sicut illud verbū istituo. vid p Bar.
in prealle. l. centurio. q2 magis generale est. nā i
loco alterius qualitercūq3 positus dicit substitu
tus. etiā i singularibus legat. secus de verbo in
stituo. Idem i his verbis pueniat ptineat. hēat.
reueniat remaneat. reuertat. deuoluat. puertat.
succedat. Et breuiter quodcūq3 verbum signifi
cat sic vtroq3 modo q̄ qs sua manu habeat: vel
ab alio dicitur cōmune. vt notat Bar. in. l. centu
rio. prealle.

¶ Dispositū i vno vtrūq3 significat vl' tm̄ illa: vl'
ex disposita i alio. Distigue aūt dispositū ē ō de
negādo i vno. et q̄rit an significet cessionē i alio
et eē: dispositū ē de cedendo in vno. et q̄rit an si
gnificet denegatiōez i alio. Secūdo si dispositū i
vno casu h3 significatū a ctrio sensu: an significet
dispositionē ctrariam in illo cāu. Tertio si ē dispositū
tū in fauorē: an significet dispositū in odium: vel
ecōtra. Quarto an dispositū i vno simplr signifi
cet extensiōez in alio. Pro quo notandū q̄ lz re
gula sit q̄ id qd dispositū sit i vno: significet tm̄ i
illo: q2 illud cōtinet qd significat. Aūq3 tamen si
gnificatū extenditur ,put ex quoquomodo signi
ficandi probabili concludit. vnde ad pmum quesi
tū dicendo rūdetur q̄ dispositū de denegando
in vno: significat: concessionē in alio &c. verbi gra
tia. Testator dicit: lego domū excepto tali instru
mento: per hoc denegatū significat in aliis istru
mentū concessum. l. quesitū. §. idem rūdit. versi.
denique. ff. de hered. instit. Itē ibi mutuo denega
tur esse procuratorez. et pupillo testem: significat
q̄ aliis concedit. Idem dic in omnibus edictis p
hibitoriis. l. cum pretor. ff. de iudi. Nam quod de
vno denegatur: de alio cōceditur. xxv. di. qualis
xv. q. iii. c. ex eo. Similiter cōcessum in vno signi
ficat denegatū in alio: quia ecōtra quod de vno
concedit de alio denegari videtur. l. cū ita lega
tum. ff. de condi. et demon. Et no. in. c. nō nē. de pre
sumptio. et. l. quesitū. §. a. ff. de fun. instruc. instru
men. q3 le. verbi gratia. Testator dicit sic. Lego
duas statuas marmoreas. et omne marmor: per
hoc qd dicit duas statuas marmoreas videt de
negare de aliis statuis: nec comprehenduntur sub
illis verbis generalib9. et omne marmor: vt. l. cū
heres. §. i. ff. de lega. iii. Item vbi collegiū conce
ditur aliquibus: aliis videtur denegatū vt in vlti
lo. de col. illi. C. Item vbi mulier pro bonis para
frenalibus. i. bonis que tradit marito supra dotē
et nō dotē: si sibi prouidet q̄ aliquae res sint pigno
ri obligate: tunc alie res mariti nō sūt sibi pigno
ri obligate. Et tamen si sibi nō puideret. omnes
essent sibi obligate pignori. Et sic dispositō i vno
operat denegatōnem in alio: vt. l. fi. C. de pactis.
Item ibi in secundo cāu rūdetur q̄ dispositū in
vno si hab3 cāuz signatū a ctrario sensu. tūc si
gnificat dispōnez ctriā i illo cāu. vbi gfa. Debes
mihi pecuniā pure: iussu meo pmisisti Ticio sub
cditiōe si ex asia venerit: dispositū videtur id qd
sub ctraria dispositione. s. si nō venerit mihi non
debeas. Et ista dispositio ctraria: ctrario nō tol
lit cāu ex istis verbis dispositōis: seu ex eorum si
gnificato expresso. seu aliunde. vt. l. pecuniā. ff. si
cer. pe. Item legatū pure ad epatum sub condi
tione sub contraria conditione datum eē intelli
gitur. vt. l. aliquando in fi. ff. de cōdi. et demon. vbi
tex. nō dicit. Datū est sed datum itelligitur: facit
quod no. glo. in. l. apud antiquos super verbo cō
iecturā. C. de fur. Item ibi dando dotez mulieri
stipulor mihi reddi si per diuorcium matrimoniū
fuerit solutū hoc cāu: in cāu ctrario. s. si fuerit so
lutū: nō p diuorciū sed per mortē nihil videor di
sponere. l. si cū dotem. ff. solu. matri. Itē ibi. cōuē
ticulā illicitā fieri phibemus extra ecclesiā. l. cōuē
ticulā. C. de epi. et cle. Nō tamē ideo sequit q̄ in ec
clesia permittat fieri: quia contra rōnem natura
lem et ciuilem est. et sic hec verba extra ecclesiam
sibi nihil operantur: sed ibi ponuntur: quia de fcō
nō fiebat i ecclesiis: sed extra i priuatis domib9.
Et sic lex phibet morbum vrientem: q2 qd medi
cameta morbis: hoc exhibēt iura negociis. i auc.
hec ctitutio i no. ctitu. in pn. coll'. viii. facit. c. vt
ctituerent. l. vi. Item i tertio membro rūdetur q̄
i disposito i fauorē significatur ē dispositum i le
sionē. vt si ctrahēdo tecū societatē dico paciscen
do q̄ habeam duas ptes lucri. et tu tertiā: signifi
cat alia dispositō q̄ etiā habeā duas ptes dāni. et
tu tertiā. isti. p socio. §. illud. et sic significat dispo
sitio retorsiua dispositi in lesionē: disponētis seu
paciscentis sui fauore. Ex hoc decidit questio ta
lis: q̄ q ipetrauit gratiā ad pbendas itegras: nō
hab3 gratiā ad semiprebendas. q2 in semiprebē
dis nihil est dispositū. Itē iudei nō possunt cōue
niri die sabbati. et nec possunt conuenire. C. de iu
deis. l. die sabbato. vtrūq3. s. non posse conueniri:
nec posse conuenire disponitur expresse. et signifi
cat ex verbis dispositis. Nec hoc dispositū q̄ nō
possunt cōueniri. retorquet in eorū lesionez q̄ nō
possint cōuenire: quia dispositio vtrūq3 ptinet er
go nihil significat aliunde. Idem dicendū in di
sposito in odium. s. q̄ etiam significet fauorem: vt
aliquis est infamis: ecce odiū. Et sequitur fauor
q̄ non compellit esse testis. Idem i relegato quia
etiam non testificat. Ad quartum membrum re
spondet affirmatiue. q̄ dispositum in vno simpli
citer etiā significat extensiōem in alio: vt qui con
cedit alteri i fūdo suo aque haustum: etiā intelli
gitur cōcedere fruitutez itineris ad aque haustu3

l.item.§.i.ff.de ser.rusti.predio.
¶ Distributiuū dī qđ distributōnez significat.7
hoc diuersimode put diuersitas subiecte mate
rie:vel aliud mediū pbabile bz diuersificare vbi
grana sic dicēdo.quilibet fert lapidē. sensus ē q
vnusq̄sq3 p se 7 isolidū fert lapidē. Jđ si testator
dicit qlibet hēdū meorū det decio decē.tē quot sūt
hēdes tot dēs dēci⁹ hēbit decē.l.si plurib⁹.7 ibi no.
gl.ff.d le.n.Jtē ibi.si testator ostēdēs duos l' tres
cum digito:dicat qlibet vestrum heres mihi esto.
sensus ē q qlibet sit heres i parte: nō isolidū.l.
hoc articulo.in fi.ff.de hēdi.isti.nā materia subie
cta nō patit de pluribus quēlibet isolidū hēdē eē
cum ipossibile sit cuilibet cā dē hēditatē insolidum
attribui.Jtē ibi qsq3 mihi heres erit det decio cē
tū.siue vnus solus heres sit: siue plures. decio de
bentur centū solū.l.ab omnibus.i pn.ff.de le.i.7
l.si qs i sīdi vocabulo.i fi.c.t.Et si ī codē casu te
stator postea probibet vnū heredem dare decio:ul'
eximit eū a dando.adhuc cētū debentur decio ab
alus.l.ab oibus i pn.pre allc. Jtē ibi.quicūq3 pri
mo igressus fuerit castrū habebit centum. duo si
mul igrediūtur.qlibz admitteur. q3 hec distribu
tiua verificat i vno solo.7 ēt in pluribus. vel om
nibus concurrentibus.q3 primus est q aliū ante
se nō habet.7 actus primi verbi distribuitur cui
libet isolidum.ideo etiam actus secundi uerbi. er
go quilibet qui primo ingreditur habet centū.l. q
filium.§.i.ff.de leg.i.Sed si dicat. quicūq3 ingres
sus fuerit primo habebit illū equū.vel hunc sun
dū.tunc pluribus simul ingredientibus nullus dz
habere ex proprio significato verbi.q3 vnū tm̄ re
quirit.Jtē ibi.quicūq3 ceperit vexillū Bohemor
habeat centū:duo simul capiūt:hi duo simul cētū
tm̄ habebunt.Rō sm Bar.q3 actus pmi verbi.s.
capiendi vexillū non competit cuilibet insolidū:
ideo nec actus secūdi verbi.s.habendi centū. Et
ē simile sicut duo simul portāt trabē:7 nullus eo
rū p se.l.ita vulneratus.§.i.ff.ad.l.aqui.
¶ Discussor require infra inspector.
¶ Disertus:vl' diserior ē idē quod facundus 7 i
de dicitur disertatio:7 ē cuiuis sapientia.vt.C.de
oz.cog l.qualia.ide venit suplatiu⁹ disertissimus:
vt.C.de aduo.diuer.iud.l.petitionē in iudicio.
¶ Distiungere:vel distinguere ē cōferre data vl'
accepta:vt in.l.cognoscere.§.i.ff.de ver.sign.
¶ Dispēdiū: dī damnū vel detrimentū. Aliter
dī longū ē inutile:cōpēdiū vero breue 7 vtile. de
sceu.qualiter 7 quādo.u.ad fi.7.c.dispēdia.de re
script.li.vi.in gl.u.7 cle.dispēdiosam de iud.fa.re.
qđ ob granā.de re.iu.li.vi.inde dispēdiosus.i.dā
nosus cle.palle.de iudi.vbi concor.in glo.Qnq3
dispēdium dī idē qđ tediosuz absq3 tn̄ vtilitate:ut
in iur.palleg.a.dispēdia.7 qualiter.
¶ Dispēsare:ē idē quod disponere:vñ dispēsato
res dnr eo q domū alicuius vel res disponunt.
7 ita accipitur in.l.dispensatores.ff.de solu.7 dī

dispēsare quasi diuersa pēsare. videlicet vigorē
iuris relaxare per eū qui hoc facē pōt. 7 si aliter
fit.non ē dispensare.sed dissipare.
¶ Dispēsatio: ē iuris cōis puida relaxatio vtili
tate seu necessitate pēsata.sm Guil. in spe. n. de
dispē.Uel sic ē rigoris iuris:p eū ad que spectat
canōice fcā relaxatō.i.q.vn.nisi rigor.7.c.se.Qn
q3. cui dispēsatio sumit iproprie. s. p iuris decla
ratōe:vt in.c.quantaualis.de iureiu.put ponit ī
Spe.n.de lega.rubr.i.ō dispē.§.i.Jte sm Jo.an.
quē sequit do.Ant.de butrio.dispēsatio ē quedā
cōis mensuratio ad singula 7 est d iure concessa
pp impossibilitatē puidendi ō omnibus particu
laribus:sicut nauigātes quedā proijciunt vt alia
salua sint.i.q.vn.di pēsationes.Et traxit originē
a deo qui ex sola misericordia 7 dispensatōe vni
uersa creauit 7 ea subiecit homini.insti. de re.di
ui.§.in pecude.Et dispēsatio est quadruplex.s.se
mplena ad minores.vt.i.q.i.si qs heretice. Ple
na ad sacerdotiū.i.q.ij.cōuenientibus. Plenior
ad epatū.xij.di.nos cōsuedinē.Et plenissima ad
omnes ordines 7 dignitates.xxxiij. q.ij.ipsa pie
tas:ut no.Jo.an.in gl.c.pal.nos consuetudinem.
Jte nota q dispēsans debet hēre intuitū boni vni
uersi.cū oīs lex p bono publico sit inuenta.iij.di
stinct.Erit aūt lex:7 intuitus rōnis 7 cause: hic
est q si dispēsatio fiat absq3 intuitu rōnis dispen
satio dī.vt no.in.c.q3 in tm̄.de preben.in gl.vlti.
Enā ñ tut⁹ē q'ad deū cū q'sīn cā dispēsat.vt no.
Ber.in.c.non ē.de vo.7 vo.redem.fa.ti.q. iij.s
q pē st.7.xxiij.q.i.manet.Et debent tria mouere
dispensantē:necessitas:vtilitas.7 eiudēs prerog
tiua meritorū.i.q.vij.tali coniugio .7. c. exigunt.
Jtē dispensatio non conceditur nisi p habētem
ptātem:condēdi:7 tollēdi legē : 7 sic per pncipē:7
papā vel corū auctoritate fieri potest.Et di notā
ter q dispēsans dz respicere cōmodū vniuersi:q3
al' videretur dispensatio impossibilis: cū ius cōe
introductū sit pro bono publico.iij.di.c.§.allega.
Et q dispensatio ius puatū dicatur.ij.dist.pu
legia 7 ius publicum preferendum sit priuato.c.
bonc.l.de postulatōe platoz.sic enim dispēsatio
fit etiam pro bono cōmuni.Jtem non dicitur ac
cepto personaruz que prohibetur.c.nouit.de iu
di.7 de reg.iur.in iudicijs.li.vi.quando circa eq
les:equalia.7 inequalie fuarit inequalia.cū bonos
nō solum metu penarum:veruz etiam pmior ex
hortatōe affice debeamus.ff.ō iusti.7 iur.l.i.Jđ
bene cōcedit vni qđ alij denegat.Jtē licet cōius
naturale dispensatio nō admittat.c.dispensatio.
xxi.di.i pnc.Et ius cōe fundet sup naturali rōe
di.l.cōsuetudo.Tñ dispēsans mouet rōne parti
culari cōius cōe:qđ nō potest oibus particulari
bus puidere ergo dispēsatur sm naturalē eqta
tē 7 rōnabiliter.Nam qui p aliis laborat pmiat:
7 plura sentiat cōmoda.q habuit onera:vt i reg.
qsenit onus 7c.de re.iur.li.vi.

Disputare ē allegare. vt videlicet itentionē suā pbatões ī iudiciū deductas oñderet. τ eā viribꝰ asseueraret τ roboraret. vt. ix. q. iii. aliox. τ. xxiii. q. viii. cōuenior. τ ꝺ fi. istr. iter dilectos. τ ꝺ re. iu. abbate sane. li. vi. cū si. Quod āt huiusmodi allegatões τ disputatões fieri dēant sup testibꝰ τ aliis actibꝰ pꝫ ī. c. causis. ꝺ test. τ ī auc. e. t. §. qꝛ cū si. De hac materia viꝺ Spe. t. ꝺ disputa. §. allegaꝫ.

¶ Distrahere ē vendere. vt. ff. de ꝯhen. emp. τ ven. l. si ita distrahiꝫ. τ. l. rem alienā. τ. l. quonēs. eo. ti. cum multis similibus.

¶ Diuertere ē discedere diuorcio. i. ꝯcētū mr̄imonii separe. Vnꝺ dī mulier diuertit a viro suo. vt. l. ii. ff. de diuor. τ. l. si ita filia. ff. eo. ti.

¶ Diuinatio accipiꝫ tripliciꝫ. Primo p scīa theologie a qua theologi dīr diuini. Scđo p scīa in fusa a deo. Et sic accipiꝫ puer. xvi. c. diuinatio in labiis regis. nā ī iudicio non errauit os eiꝰ τc. Tertio p scīa magica: vel fallaci pphanatõe: vl pphenzatõe qꝛ falsi pphete. τ magi figūt se pūderē vel pscire futura. vt capiꝫ. ī. l. nēo. C. ꝺ male. τ mathe. τc. τ sic dī diātio a diuino ad ide diuinaꝫ. i. vaticinari: vl futura pdicē. Genus āt dīnatõis a Persis ferꝫ eē allatū. τ diuini dci sꝫ. qsi deo pleni. Sūt āt duo gn̄a diatõis cuiꝰ gdā qttuor dire rūt eē genera. Et hēnꝫ hec oīa. xxvi. q. iii. c. i. ī pn.

¶ Diuorciū fm Gof. τ Host. l sū. e. t. §. i. Est iter virū τ mulierē legitīe fcā separatio. Et dī legitīe. i. quos deꝰ cōiūxit hō nō separat. s. violenter: τ absqꝫ rōne. Nō. n. hō separat quos pēa dānat. quos reatꝰ accusat: quos maleficiū cohartat. xxxiii. q. ii. c. solet. τ ꝺ ꝯsā. τ affi. c. ꝺ īfidelibꝰ. Et dī a diuersitate mētiū. qꝛ illi q mr̄imoniū distrahunt in diuersas ptes eūt vt. ff. e. t. l. i. τ. ii. τ. ff. de ver. sig. l. inter stuprum. §. diuorcium. τ. l. inter diuorcium. Sic ergo dictum est a diuorciando quia ī veritate diuerse sunt mentes diuorciatoꝝ que prius erant coniuncte vnitorū: quare ēt repudiū dici solet. ff. eo. ti. p totū. τ. C. de repu.

¶ Diuus idem est qꝺ sacer vel diuinus.

¶ Diualē accipē. i. epl'aꝫ impialē p quā fuclata ē qntitas q solita erat dari ī ordinatõe põtificis.

¶ Dies ē duplex. s. naturalis τ artificial'. Naturalis ē q more romão īcipit a media nocte: τ alīa sequēti media nocte finiꝫ. i. more romão. ff. ꝺ ser. Et significat put qꝺ significādi modꝰ declat. Nā ibi hēdē īstituo die tali: vsqꝫ ad diē talē. dies nihil facit: qꝛ tollitur dies: τ dispositio remanet pura. i. hereditas. ff. de hē. insti. Similiter ibi. Cōstituo p diō tuo fuituitē tali die: vsqꝫ ad talē diē. ff. de fui. l. iii. Rō qꝛ hoc cāu τ precedēti sic similiter dispo nitur. vt nihil significet ipso iure sed ī effectu. Itē ibi pmitto tibi ascēdē capitoliū pma die qua morituꝰ ero. nihil significat: qꝛ subiecta materia significa carētiā dat. Sꝫ sꝫ. Lego tibi fundū post decēdiū per hāc dici appositionē impeditur trāslatio dñii vt ī. l. sempronius. ff. de vsufruc. lega. τ tamē ibi

promitto tibi decē post decēndium non īpeditur obligatio. l. centesimis. ff. ꝺ ver. obl. τ ita dies apposita significat ibi dominiū īpediri. hic āt non significat obligationē impediri. sed tm̄ execunonē: sed que sit rō diuersitatis. doc. se multū inuoluunt potest tn̄ dici ista rō. qꝛ si impediretur obligatio: nulla esset pmissio: vel legatū. nā ad id tps trahi non potest. Secus in cōditõe que de sui natura retrotrahiꝫ. sed dies certa nō pōt sic retrotrahi ī dñio. τ sic dicta optime īpedit dñij translationem Itē ibi. pmitto tib. qua die mihi placebit. valet dispositio. qꝛ dies seu tps potest poni in voluntate obligandi: lꝫ nō ipe actus. Etiā dies incertus p conditione habetur: vt in. l. dies icertus. ff. de cōdi. τ demon.

¶ Dictice sunt colūne ecclesie in quibus imagines patruꝫ in suo cathalogo ponunꝫ. Vel sūt tabule scribēdi vel pingēndi: a dicto: dicte.

De Do

¶ Docibilis ppue dī liber. Sꝫ docilis ē homo doctrinal: ponitur tn̄ vnū pro reliquo. xxvii. di. qui episcopus in pn̄. Et petrus ī epl'a. Erūt oēs dociles deo. xxxvi. di. §. ecce.

¶ Dolus malus fm Host. eo. t. ī sū. τ Gof. Est calliditas fallacia. aut machinatio ad circūueniēdū decipiēdū. seu fallendū alterū adhibito. vt. ff. eo. t. l. i. §. i. τ cōmittiꝫ calliditas tal' in tacendo vl' dissimulādo. vnde Salo. Qui dissimulat iniuriā. callidissimus est: τ pōt poni exemplū in venditore si sciebat fuitute deberi vel rem alienā vl' alij obligatā eē. nec certificauit emptorē teneꝫ ei: qꝛ dolo malo versatus ē. de hoc. de rescrip. c. sup lris. τ. xv. q. ii. pscriptuꝫ. sed fallacia cōmittiꝫ i mentiēdo: τ falsum asserēdo ꝯ conciam. vnde Augustinus. Mēdaciū ē falsa vocis significatõ cū itentiõne fallēdi. xxii. q. ii. ille ergo. Machinatio cōmittiꝫ ex parte verborū. xxii. q. v. queqꝫ arte verboꝝ. nā machinatio ē occulta insidiatio. Dī āt dolus malus ad dr̄iam doli boni. nā dolus bonus ē quando aduersus latronē vel inimicū quis machinaꝫ multo fortius in hostē publicū. xxii. q. ii. vnlē. τ. c. queritur. τ. xxiii. q. viii. vt prudē. ff. de le. ii. l. cuꝫ pā §. ticia ad fi. τ talis dolus fraudē excludit. ff. ꝺ le. ij. pal. Est tn̄ hosti fides suanda a fidē fuanti. xxiii. q. i. noli existimare: sꝫ. frāgēti fidē fides frāgaꝫ ei dē. vt. C. de pac. l. cū pponas. i gl. Accur. vñ veteres dolū bonū vocabāt sollerciā. vt. ff. eo. ti. l. i. §. nō fuit. vñ dicimꝰ iste ē bone indolis. qsi bonū dolū ītus habēs. i. igeniū. τ sollerciā. vñ τ Salo. in iudicādo meretrices bonū dolū adhibuit. i. igeniū. ꝺ psump. c. afferte. Itē dolꝰ bonꝰ fraudeꝫ excludit pall. l. cum pater. Itē dolus: fraus: τ simulatio sūt noīa reatuum: q nunquā pmittunꝫ a canōe. τ q peccat legis auctoritate. xxiii. q. iii. q peccat. τ vnl' simulatio est: de his q̄ vi. inc. ve. cau. fi. vñ Nil refert armis contigat palma: dolo ve. vñ Vir. i. ii. eneidos. Dolꝰ an virtꝰ qs i hoste igret

ne dum q3 alienā pfidiā arguat ppriā fidem fol uat. xxx. q. iii. inocens. Et qño dolo der actio de li que dr subsidiaria: cū nullū aliud remediū sup est. de hoc vide Hoff. Et nota differentiā iter ista q̄nqz noīa: dol⁹ lata culpa. leuis culpa: leuissima culpa: r casus fortuitus: nā dolus est viciosa vel fraudulosa machinatio ad aliquē decipiendū: vt. ff. dictū ē de dolo malo; verbi gr̄a deposuisti penes me librum: r ego dolose ad finez ꝙ tuū quē scio fure esse. r qui vult furari librū tuū: i domo mea intrare faciā: dimitto ostiū aptū: vt intret r furetur: ego teneor. d deposito subtracto q cōmisi dolum. Sed lata culpa est non intelligere quod oēs intelligunt. vel nescire quod omnes sciūt. vel q̄d maior pars scit. Leuis culpa ē desidia vl' negligētia. Sz leuissima culpa est que aliquo mō potuit preuideri. Et casus fortuit⁹ ē inopinatus rei euētus: qui a nullo diligenti potuit precaueri: vt iūi naufragiū. ruina. icendiū. tēpestas icursus latronū: de qbus isti. qui. mo. ꝯ. ob. §. itē is cui. r pignus ꝙ aliqua alia lege r. C. de pigno. ac. l. que fortuitz. Et qñ dolū adhibet reus itelligēda sunt verba fm q̄d actor itelligit. al' debēt itelligi verba i pprio sensu. de spons. ex litteris. in tex. r in gl. Itē qui dolū obicit: dolū probabit. l. quotiēs ff. de pba. hoc tñ fallit i pastore qui negat suo domino ob negligētia ouē perijsse: r in custode carcerz ar. ff. de edē. l. si qs. §. vlt. Itē dolus est fraus: r ñ ecouerso. ff. de pac. l. iure gētiū. §. dolo. Sz ꝯ. ff. de re iudi. l. fraudē. vbi dr ꝙ fraus nō fit sine dolo. Sola fraus fit dupliciter vno mō de re cū cōsilio: r sic nūꝙ fit sine dolo. alio mō de re sine cōsilio: r qñ aliqs decipit aliquē re ipsa ignorāt: r sic fit sine dolo.

¶ Doli capax est ꝓximus pubertati. s. qñ mas. bz xr. annos r dimidium: tunc. n. pōt delinq̄re: ꝓreterq̄ i adulterio fm Accur. Femīa vo qñ bz. xi. r dimidiū annos. vt no. ff. d re. iu. an. l. pupil. Aug. vero dic' i epl'a ad. Renatū ꝙ puer dr̄ doli capax cū. vij. ānorū: q2 tūc mētiri r verū loq pt. de hoc no. in. c. ois vtriusqz sexus de peni. r remis.

¶ Domiciliuz alicuius ē ibi vbi maiorē ptem fortune sue cōstituit: vel magnā partē bonoꝝ suoꝝ vel si ibi habet larem. i. familiam. vt. C. de ico. r cessi. l. si cives. li. x. vel si nihil ibi bz assidue tamē ibi conuersatur. Sola tamen domus non constituit domiciliū. sed magis ibi erit vbi quis summā rerū suarum constituit: vnde rursus discessurus nō sit: vnde cū ꝓfectus fuerit: peregrinari videt: r ad quem locuz cū redierit: pegrinari desinit. de hoc Inno. de fo. cōpe. ex parte. Abbas tamen ñ potest habere domicilium nisi i suo monasterio: l3 alij seculares clerici sic r layci bñ possint plura habere domicilia: cum diuersis locis se ita instruxerit: vt si minus i vno ꝙ i alio se collocasse videatur. Pōt ēt qs eē sine domicilio fm Hos. de fo. cōpe. Et q̄uis Hos. scripsit ꝙ cleric⁹ ibi hēat domiciliū vbi larē cōstituit: nō semp vbi ecclesiaz bz. Archi. tñ no. ꝙ locus vbi clerici seu loca in q bus clerici tenenē ad residentiaz: semp debent ꝓ domicilijs reputari. l3 ēt aliq ꝯ dicāt. r sic ēt no. Inno. r Host. d pu. c. ex ore. vide de hoc Archi. d rescrip. statuti. li. vi. i gl. sup verbo actor r re⁹.

¶ Dominiū directū fm Azo. in sum. de iur. emphi. circa fi. dr hēe ille q possidet ciuilr tanꝙ dñs: r illud dr dñium directū: q2 solus dñs direct⁹ bz ciuile possessionē vt no. i. l. iij. §. ex ꝯrio. ff. de acq. pos. vel ideo dicitur habere dominiū directuz: q2 sine omni alia obligatione liberam potestatez habet rei. quod nō est in illo qui habet dominium vtile vel mixtū.

¶ Dominium merū forte idem est quo directū l3 de illo dominio: r sequēn raro legatur. Dr tñ ꝙ illa duo dominia: merū: r mixtū: sunt potius due differentie que diuidūt hoc genus iperium vt sic omne iperiū: aut est merum: aut mixtū vt i l. imperiū. ff. de iuri. om. iudi.

¶ Dominiū mixtū est illud quod partiz cōuenit cum directo dominio: r partim cum vtili.

¶ Dominiū vtile fm Azo. dr habere ille q solū naturalr possidet: r nō ciuilr: vt ēphiteota. r vsufructuarius: r feudatarius: quod Io. nō placet: vt. l. iij. §. ex ꝯrio. ff. d acq. pos. Sz qdā: vt Azo. refert i sum. C. d iur. emphi. dicūt emphiteotaz hēe quādā ciuilē possessionē: r vtilē rei vēdicatō nē. ff. si ag. vec. l. i. Et differt dominiū a possiōe. vt. l. si qs. §. differētia. ff. de acq. pos. Et ibi no. bar. qd sit dñiuz. r quotuplex. Et q̄uis cōiter dñiuz tradat rei traditōe. dat tñ cāus quo dñiuz tradit sine rei traditōne: tālē nona: qñ videlicet quis prius bz rem aliquo titulo. s. pignori obligatā. locatā: vel cōductā. Et creditor dicat debitori placet ꝙ habeā pignus in solutū: r rūdeat debitor placet. vt no. in. l. cū domina. C. de pign.

¶ Domini recti erāt quidā officiales dfensores ciuitatum. vel municipiorum.

¶ Domini minoris magistratus sic dicti: q2 dñi recti: q2 ꝑ suffragia duorū eligebātur: vnus cōstituebat a plebe: alter a maioribus. vt. C. de iu.

¶ Domus sumit q̄nqz ꝓ agnatione. l. cū vnus. i pn. ff. d al. r cib. leg. r ad sille. in pn. Itē ꝓ oībus cohabitātibus i domo. C. ne li. po. li. pa. pre. l. i. in i fi. domus sumit ēt ꝓ oībus gerētibus eadem insignia: vel arma. Et ā cōiter domus est que cōstat ex parietibus: tecto: r fundamento: ꝓtegēs nos a caumatibus r ibribus. Si omnes de domo nobiliū dñi: an bastardus cōprehendat. Et rñdetur capiendo ꝓ agnatiōe: tunc non cōprehendit. Si ꝓ descendentibus ex codē sanguine: tunc cōphendetur: vt in. l. pnum. in fi. ff. de. v. sign. Si capitur ꝓ habitatione: tunc attenditur an sit habitās vel ne. Silr recipiendo ꝓ portātibus idē signū ē videndū an portet vel ne. Et dicit Bar. ꝙ fm cōmunē modū Lōbardie dicēdo omnes d domo i

telliguntur oēs de eodē sanguine descendētes. sꝫ qñ simpliciter fit mētio de domo: tūc capitur pro loco. De hoc vide Bar. in l. l. intele. ff. de ca. dimi. Nā appellatōe domus ſm Bar. nō cōprehendit porticus: nisi fiat extēsio vocabuli. Et sic statuta de domo: si cōprehēdūt porticū. Alij ꝯ in l. certa. ff. de le. i. §. si quis ad opus. Stante ergo statuto ꝙ puniatur repertus sine lumine in nocte extra domū. ſm illos. non punietur repertus sub portien domus sue.

¶ Domū reuocare est dicere te non debē litē pati eo loco quo conuenitur: sed ibi vbi domū hēs. vnde legatus q mittitur roma: vel qui vocatur a principe p necessitate vel vtilitate reipu. nō tenetur ibi rñdere: sed hꝫ ius reuocandi domū. De hoc vide qđ legitur. et no. in de fo. cōpe. c. vlti. et de dila. c. posuit. et ff. de iud. l. si. §. legatis.

¶ Donatio ſm Azo. i sum. C. de dona. et ſꝫ Ho. in ti. e. ti. §. i. ē rei licite: nullo iure cogēte mera liberalitate facta collatio. vt ff. e. ti. l. donari. Nā illicita rei donatio nō tenet vt. d. l. §. scilic. Et dr donatio qsi donis gratis ꝯcta datio. vt ff. de do. cau. mor. l. senatus. §. donatio. Donatōis aūt diuerse sūt species. put no. Az. et Ho. ibidē. qr alia ē inter viuos: alia ē cā mortis. Et hec sūt duo gña donationū: vt isti. e. ti. in pn. Itē donationū inter viuos alia ē ob cām interpositā. alia simplr. Et illaꝝ simpliciū alia ē simplex pura: et pfecta: alia iperfecta: seu cōditōal. Et sub hac specie donatōis ob cām forte cadūt donatōes iter vir et vxorē: imo qñqꝫ sūt simplices: et tūc regularit sūt pbibite: pp cās q no. C. de dona. añ nup. l. si. añ mediū. l. ibi simpliciter. Interdū. n. donatōes ille fiunt ob cām bonā et licitā: et sūt pmisse: vt i casib q sūt. ff. de dona. iter vi. et vx. l. si spōsus. §. ꝯcessa. vsqꝫ ad. §. si maritus: et q i illo. §. et cōsueuerūt notari p doc. s. cāus plures: iter quos casus sūt aliq i qb et simplex donatio valet. Ideo dcm ē. s. regulr et spōtalia dōa: qz semp i dubiū ob cām futuri mīmonij pſumitur fcā. vt no. i. l. cū vetere. C. de dona. añ nup. Donationū et cā mortis tres sunt spēs. nō ſm ordinē regularē sꝫ et ſꝫ ordinē. alphabeti. vt i ti. de dona. propter nup.

¶ Donatō añ nuptias: vel pp nuptias. ſm Az. i sū. C. eo. ti. ē illa quā facit spōsus l aliqs sub noie spōse. l alti noie ipōse. Et hec donatio ē ob cām. ꝯōte tn sic dr. l. si. C. eo. ti. vbi h expsse hētur. ꝙ si sit dōatō simplex. qr sic sine mīmōio dos ē nulla. ita hec donatio sine mīmonio nulla ē. Hic ē ꝙ illa dōatio vocatur āntferna. qsi ꝯtra dōatio. Et dr ab āñ qđ ē ꝯ. et ferna. dōatio. vt pal. l. si. C. e. t. Maritus. n. ab vxore accipit dotē. i. dōatōez ob mīmonium. sic ꝯtro ipse dōat vxori pp nuptias. Et olꝫ oi i diceretur dōatio āt nuptias: tñ qr hodie cōceditur fieri p nuptias. tūc hodie vocatur dōatio pp nuptias. vt isti. de dōna. §. ē et aliud genus. et d. l. si.

¶ Dōatio cā mortis ſꝫ Az. i sū. e. ti. ē cū qs vult magis se hēre ꝙ eū cui dōat. subaudi tradēdo: l se obligādo. ne hec diffinitō legatū ꝯtineat p vba ibi posita. Di. n. tradēdo l se obligādo vt no referāt ad testatorē. Differt aūt hec dōatio. s. cā mortis a legato iuxta ea q no. C. de dōa. l. i. in fi. Host. aūt. e. t. i sū. §. i. cā sic diffinit. Donatio cā mortis ē inmortis imminētis: l future alicui rei pnde et liberalit fcā collatio. Et hui tres sūt spēs ſm Host. e. t. i sū. qs posuit sub. §. ꝙ ei. sub v. spēs. nā dōationis cā mortis pria spēs ē cū qs dōat metu mortalitatis future: et ñ istāt. Scda ē cū qs dōat metu mortalitatis istatis dsperās de côualescētia. et hec donatio cōparatur ei q ē iter viuos. Tertia qñ magis vult se hēre ꝙ eū cui dōat. et magis donatariū ꝙ suū hrēdē. Predcē spēs psūt colligi ex. l. senatus. §. mortis causa. l. i. ff. e. t. et sūt expsse i. l. ii. eo. ti.

¶ Dōatio iter virū et vxorē ſm Az. i sū. C. e. ti. ē q fit ꝯstāte mīmonio q ſm leges ē pbibita. ió ne mutuo amore iuicē spoliarētur. nonatōez ñ spectātes. sꝫ pfusa erga se facilitate abutētes. nec cēt eis studiu libos poti educādi. et ē illa rō ſꝫ Az. qr se pe futurū eēt vt mīmōia sepārētur. si ñ dōaret hi q possent et mīmonia venalia cēnt. oia pdca bē notur e. t. l. i. et. ii. Aliter tñ accipitur de hoc vid Ho. i sū.

¶ Dōatio int viuos ſm Az. i sū. ē qñ rē quā dono malo hēre illuz cui dono. ꝙ me. Hec diffinitio colligi pt ex. l. i. i pn. ff. de dona.

¶ Donatio iter parētes et liberos ſm Azo. i sū. C. de dōa. iter vi. et vx. vbi dr ꝙ oia illa q dant de donatōe iter vi. et vx. dant et de donatōe iter parētes et liberos. Hec. n. vt no. C. e. ti. l. dōatōe iuris ipossibilitate pbibite sūt: cū vna et eadē psona iuris artificio estimetur pr et fili: genitor et genit. vt. C. de ipu. et aliis subsii. l. si. ad si. Si aūt alii dōat sibi ipi dōare vr. et io nulla ē dōatio: nisi i casib aliqbus puta i dote: et dōatōe pp nuptias. vt. ff. fa. herc. l. pōpom philadelphus. et ff. de colla. bo. et de collatio. p to. q eqs pasib abulāt. vt. l. fi. C. de dōa. añ nup. Itē cū donat mobilia filiofamilias cūm i castris vt. C. fa. her. l. iiii. Itē valꝫ remissio vsufruct i reb aduēticijs. vt. C. de bo. li. l. cū oportet. §. sin āt res. Et de oib pdictis casib. s. i qb tꝫ hec dōatio ē. gl. nota. C. de iossi. dona. l. i. i vbo iniab. Itē donatio facta i alimentū. als nō tꝫ donatio. sed tñ si facta ē i filiū tanꝙ i extraneū: vel collata in eum. supremo iudicio ꝯfirmatur: eodē mō. et cum eadē determinatōe: qr ꝯfirmatur donatio facta inter coniuges. vt. l. donatōem pcalle. C. de donatio. inter vi. et vxo.

¶ Donatio mera ē eadeꝫ cū simplici. s. qñ inter viuos donatō fit. Qñ et fit pura libalitate nō ob cām secutā vr mera donatio. Si vero fit ex cā pcedente tunc dicitur remuneratio potius: ꝙ donatio. vt. C. de bo. li. l. cū eꝫ. §. cū āt.

¶ Donatio fcā ob cām interpositā ſm Host. in sū eo. t. §. quot ei spēs. Est qdā dōatō iter viuos q fit ob cām iterpositā: et dnotat vt aliqd fiat l ñ fiat. l pp qđ fit dōatio secuta pp finē. iuxta ea q ha

bentur.l.i.§.i.ff.de dona.vt et.§.dem est.

¶ Donatio pfecta et pura ē ipēs donatōis simplicis.et ē qñ statī pura liberalitate trāsferr̄ dñiū rei dat.:de ista.C.de donan.et.ff.eo.ti.generaliter p totum et maxime.ff.eo.l.i.

¶ Donatio autē iperfecta siue condicōnalis vel sub mō est et ipēs donatōis simplicis. sm Host. ibidem.et ē qñ statī trāsferr̄ dñiū rei date et nō nisi sub condicione:vel mō:vel in diē.vt dono tibi si rex intrauerit Italiā vel dono nō ꝙ tuū sit hīc ad annū.vel aliquid huiusmodi. De ista materia re quire.C.de dona.que sū sub mō.et condi.

¶ Donatio simplex ē que cām non hȝ.et cuȝ donans nullo casu velit ad se reddire qđ dedit vl̄ daturuȝ se promisit.ff.de dona.l.i.

¶ Donatio sub modo cōprehēditur.§.sub donatione pfecta vel impfecta.

¶ Donatō sponsalicia fȝ Azo.in sum.C.ð dona. ante nup.§.sponsalicia.dr̄ illa que a sponso sponse fit.vel econtra.lȝ raro accidit.C.et p̄calle.l.si a sponso.§.ꝙ si sponsa iteruenīēte vbi dr̄:si spōsa i teruenīēte vl̄ non interueniēte osculo donatōis titulo:quod raro accidit:fuerit aliqd sponso largita.et c. Ratio aūt qđ ibi dr̄ ita:raro:est:ꝙ femineuȝ gen⁹ auarissimū ē i donādo.ff.ad velley.l.ȝ si ego in fine.vbi dr̄. Facilius se mulier obligat ꝙ alteri donat. Et ibi no. Accur.hec donatio fit ītuitu mulier.et ideo nō potest dici vere pp nuptias donatio.lȝ simplr̄.Condictio āt iest si īteterit p dātē vt.C.ð donatio.ante nup.l.cuȝ veteruȝ sn ia.

¶ Donec:de ista dictōe notat Jo.calderi.i ɔmēto decreta.p⁹ cessionē.ð pbatio.et significat diuersimode ꝓut quodius mediū ꝓbabile significare declarat.vbi gra.lego filie decē donec nubat.significat legatū ēe annuū.l.legatū.ff.ð annu.le. Ratio:ꝙ hec dictio significat limitationē. Et ex hoc sequitur ꝙ testator voluit facē multiplicationē.cui⁹ fit limitatio ad tps nubēdi:vt ex tunc nō debeat. J.ē ibi.lego filie fundū cornelianū donec nubat: vel donec capitoliū ascēdat.nō significat legatū ānuū ꝙ subiecta materia n̄ patit̄ ꝙ nō ē multiplicabil̄.Sȝ tm̄ significat extinctionē adueniēte tpe nuptius vel ascessionis capitolij.Jtē ibi. donec inuentariū scribit̄.nō lȝ creditorib⁹ et legatarijs hēdem cōuenire.l.fi.§.donec.C.ð iur. deli.ꝙ i subiecta materia hoc declarat.Nā inuētariuȝ dȝ icipi et finiri itra certū tps:vt i eadē.l.vi.Jtē ibi.creditor fac̄ debitori pactū de nō petēdo:donec titius fiat consul:significat limitationē excepcōis p euētum:et sic ēt cōditiōe.vt si titius fiat consul:finiat̄ exceptio pacti:si nō:sȝ moriē anq̄uā fiat ɔsul:fiat ppetua exceptio.l.sufficit.ff.de condi.et de. Nā ex euentu icerto futuro significat̄ cōditio.l.itaqȝ.ff. si cer.pe.Jtē tiā loc⁹ ē conditōi furtiue:donec dominū a domino recedat significat limitatōem:et ꝙ ipo iure:dñio recedēte:nō ē locus conditōni.l. fine.§.tādiu.ff.de conditio.furti.Jtē pratio decē singulis ānis donec titius consul fiat:titio existēte consule adhuc obligat⁹ sum ipso iure.sed petētem repellam.l.cum qui ita.§.qui ita.ff.ð ver. obliga.Ratō quia non est in potestate disponentiū obligatōnem limitare tpe:vt ipso iure finiat̄ tpe. Jtem lego fundum donec titius fiat consul.ipso existente consule finitur legatum:et dominium ipso iure ad hēdem reuertitur.l.fi.C.de leg. quia in potestate testatoris est facere legatuȝ tempore:et finire tempore ipso iure.vt ibideȝ.Jtem tibi dono tibi predium donec titius fiat consul.titio existente consule non finit̄ donatio ipso iure.nec reuertitur dominium ad donantē:ar.l.ea lege.C.de condi.ob cām.Ratio quia non est in potestate cōtrahentium facere contractum finiri tempore:vel dominium transferri:et sic de similibus.

¶ Dos fm Az.in sum.C. de iur.dotiuȝ ē qđ datur a muliere marito:vt.l.si rem estimata.ff.de iure dotium vel ab eius patre vel extraneo:vt i.§. accedit.l.vnica.C.de iure dotiuȝ.cū infinitȝ alijs in quibus dos semp marito datur vl̄ eius patri: vt.l.fundus.ff.fa.her.et.l.si maritus.et.l.si filia.§. hec autem.eo.ti.Et hoc propter onera matrimonij vt.l.pro onerib⁹.C.de iur.do.vt ppetuo iit penes eum:vt.l.i.ff.de iure dotium.Et durat ꝙdiu durat matrimoniū:nisi maritus vergat ad iopiā hoc ideo dr̄.quia dos soluto matrimonio ðbet redire ad vxorem:vel eius heredes sicut donatio ppter nuptias ad maritum.vel eius heredes.C.de pac.conuen.tam super do.l.pe.et aut. equalitas. vbi dicitur ꝙ bonum est ar.ð dote ad dona.propter nup.Fallit hoc in casibus i gl. vnica circa mediū in.c.peruenit.de emp.et ve.Dicitur autē fernā vt canit glo.C.de dona.ante nup.l.fi.i.que propter matrimoniū conceditur:siue eo non potest esse.vt p̄calle.l.fi.C.de dona.ante nup.et.ff.ð iure dot.l.ij.cum similib⁹.nec propter matrimoniū prohibetur:sicut prohibentur simplices donatiōnes. Et oportet ꝙ dos quid matrimonij sit non dando defectum:sed de iure contractum:vt.C.de condi.ob causam.l.i.et repentur qñ matrimoniū stare non potest.c.et si necesse de dona. inter vi.et vxo.Etiā redditur mulieri separate ꝓpter cōsanguinitatem.c.nuper.et.c.i.eo.ti.Diuiditur autē dos fm Azo.vbi.§.in profecticiā:de qua habet̄ i l.profecticia.ff.de iur.do.et in aduenticiam.Que diuisio colligitur ex.l.filie doteȝ.ibi.nec dubium. C.de col.

¶ Dos aduenticia fm Az.ē que non proficisc̄ a parēte:vel tāꝙ a parēte:vt si extrane⁹ dederit pā vt daretur dotē.l.profecticia.§.si quis certā.ff. de iur.do.Vel si pater nō tāꝙ pr̄:sed vt extrane⁹ dedit:puta quia debebat filie:et ei⁹ volūtate dedit in dotē viro:vt dicta.l.pfecticia.§.fi.v.ceterū.

¶ Dos pfecticia ē que a patre.vel tāꝙ a pr̄e. vt ab auo.vel patuo profecta ē.s.de bonis ei⁹ vel facto eius ꝓ filio vel nepote eius.vel quā ali⁹ ð mā

dato eorũ constituit. vt p̃fes: aut curator dedit
de bonis alicuius eorũ: si erat parens prodigus
vł furiosus. Nec refert an filia ł nepos sit i ptãte
constituta vel emãcipata. nõ eni ius ptãtis: sz no
men parentis facit p̃fecticiã. A parente ergo vł
data si ipe dicit vel iubet aliũ dare. vel p̃ies vel
curator eius dedit: vt dictum est. Idem est si ne
gociorum gestor eius dederit: ⁊ ipse ratũ habue
rit: que omnia habentur in dicta. l. profecticia in
prin. iuncto. §. i. ⁊. fi.

¶ Dotis p̃uilegia sunt multa. Re. de hoc Az. in
su. C. d p̃uil. dot. Et Spec. i tractatu libellorũ. ti.
de dona. iter vi. ⁊ vxo. §. formatz. vbi no.

¶ Dotis p̃missio sm Ho. vel nuda pollicitatio fz
Azo. e. ti. fit per stipulatõez: ⁊ etiam quandoqz si
ne p̃cedente interrogatione. Nam pollicitatio
nihil aliud est ꝙ offerentis promissio: vt no. C. e.
super. Rubrica.

De Dr

¶ Dromones dicuntur qui p̃erant nauibus
ad fuandũ traiectũ maris: in hoc reipublice mili
tantes. ⁊ maris transitũ tenentes: vel tuẽtes. C.
de offi. p̃fec. p̃to. affri. l. i. vñ ⁊ adhuc eorũdez na
ues noĩe vulgari dromones appellanł.

De Du

¶ Dubiũ siue obscurũ verbũ interp̃tãdũ ẽ pro
reo nisi in quattuor casibus. s. qñ agił d cã libera
li: de inoff. testã: de matrimonio: ⁊ de dote vt d si
de instru. c. inter dilectos. in gl. vlti. de re iudi. c.
vlti. Ite dubia sunt in meliorẽ partez interpretã
da. de regu. iur. estote. In quibus ad cõem itellk
gentiã verborũ recurrendum est. c. ex litteris. de
spon. ⁊ tutior via i dubijs est eligẽda. de homici.
ad audientiã. ⁊ de spon. iuuenis.

¶ Dubius i fide: est infidelis: de here. c. i.

¶ Ducenarij dicuntur duces vł magistri ducẽ
torũ militum: quorum dignitatez dicimus substã
tiuo nomine ducenam.

¶ Dũmodo: vide gl. i. c. nõ p̃t. de p̃ben. li. vi.

¶ Duellũ dł singularis pugna q̃ fit pp pbatõez
alicuius: ita vt qui vicerit pbasse credał. ⁊ victus
i pbatione defecisse. ⁊ dł quasi duorũ bellũ. fcm
ad pbatõnẽ veritatis: ac si p testes q̃a itentõez
suã fundasset. vi. c. ij. de pur. vul. Qñ aũt sit licitũ
vel nõ: not. gl. i. l. qua actõ c. §. si ps. ff. ad. l. aquil.
vbi dł. Si qs i collectatõe vel pãcratio vł dũ pu
giles iter se certãt: alius aliũ occiderit: ⁊ i publico
certamine: cessat aquilia: q̃r glorie cã: ⁊ nõ iniurie
gratia: dãnũ vł. Et duellũ nõ dz fieri p ecclesia:
vt in. c. i. de cleri. pug. i duel. Si tñ clericus facẽt
duellũ. ⁊ non sequeret mors: vel mẽbri detrũca
tio. posset ex sui episcopi dispensatione: i susceptis
ministrare: ⁊ et p̃moueri: vt in. c. p̃alle. Etiam de
iure ciuili duellũ nõ permittitur. l. cum filius. §. i.
ff. de leg. ij. ⁊ ibi no. gl. fi. Et dicit ibi Bar. se audi
uisse ab imperatore ꝙ anteꝙ duellũ permittatur
quatuor requiruntur. Primum ꝙ ille qui p̃uoca
tur sit suspectus vel diffamatus. Secũdũ ꝙ non
possit vera probatõ haberi de eo de quo iculpał.
Tertiũ ꝙ prouocatus. sit par: vel maior prouocã
ti. quia minori vel iferiori nõ licet ascẽdere ad su
periorẽ Quartum ꝙ causa sit personalis ⁊ non
pecunialis. Quintũ ꝙ electa sit per duellũz via
armorũ: ⁊ nõ via strepitus iudicialis. Sed Jo. de
J. no. dicit ꝙ reperit sm leges feudorũz in trib⁹
casibus permissũz esse duellũ. Primus i ti. d pa
ce tenen. §. si quis hominẽ. in. c. i. coll. x. Secund⁹
in eadẽ institutione. §. si quis aliũm. Terti⁹ etiam
eadẽ institutõne in. §. si quis miles. vbi vł inueni
ri: ꝙ in qualibet cã capitali potest fieri duellũ. licz
gl. ꝯteneat de iure lombardorũ: que glo. remittit
ad sum. Gof. Bononiensis. qui fecit tractatũ de
pugna ⁊ duello. Et dicitur ẽt duellum monoma
chia: a monos quod ẽ vnũ: ⁊ machia pugna. qua
si pugna vnica ⁊ singularis: ⁊ ideo iter laycos phi
beł: quia i eo deus tẽtatur. ij. q. v. c. monomachia.
Nec obstat exẽplũ Dauid pugnãtis cũ Golia. q̃r
p̃uilegia paucorũ nõ faciũt cõez legẽ. xxvi. q. ij. c.
nõ exeplo. Et i his que raro fiunt miraculũ ẽ. in
autc. de consulibus. §. i. circa mediũ. colla. vij.

¶ Duplicatio ẽ allegatio que dał reo ad ĩfirmã
dũ replicationẽ actoris: vt insti. de repli. §. rursuz
⁊ no. in Spe. de excep. §. nũc de replicatõe. Vel
sm alios: est elisio vel ãnihilatio replicatõis. ⁊ hz
fieri a reo ꝯ replicationẽ actoris.

¶ Duplicitas prohibeł in sex casibus: vt no. Ar
chi. xviij. q. ij. in nullo.

¶ Duplonia: vi. ff. de ver. ob. l. cõtinuus. §. cum
ita. Est iter duplicatũ. vel sterilitas sm glo. ibidẽ.
nã tex. ibi expõit dicẽs. Neqz duplãte i dieb⁹: nec
i noctib⁹: ⁊ oĩ tẽpestate cõtepta: iter continuał co
gatur. quasi dicat. hoc duplonia fac. nã tex. ibi p
hibet eũ qui ephesi daturũ p̃miserit: nec cum du
plonia te cogi ituri: nec tam delicate p̃gredi: ut re
prehẽsione dignus appareat: vel ergo duplonia
dł iste qui duplata vtił dieta. vel ẽ ille qui fortu
ito tp̃is euentu de duabus diens facit vnã.

¶ Duntaxat. de hoc vide Archi. de rescri. stata
tum. §. in nullis. li. vi. ⁊ de iureiu. c. i. eo. li.

¶ Duplois vel diplois est dupla vestis.

De Ee

e Eclesia sm Archi. de elec. c. fundamẽ
ta li. vi. in p̃n. mult; modis dł. Qñqz di
citur collectio sanctorũ: vt. xxij. q. i. nup
tiarum. xxij. q. iiij. recurrat. in fi. Secundo est ca
tholicorũ vel fidelium collectio: de conse. di. i. ec
clesia. ⁊ sic sumił. ij. q. iiij. engeltrudã. Et nota ꝙ
sicut ex decre. Julij pape. c. ij. sumitur: tunc eccle
sia est nomen grecum. ⁊ dł in latino conuocatõ:
propter hoc ꝙ omnes ad se vocat. Et de expositi
one huius nõis ecclesia. vide. c. querelã. ne pre
la. vi. su. sui. ancen. cõce. i gl. vbi no. Nã sinagoga
ẽ cõgregatio que proprie ẽ iudeorũ. Sz conuoca
re p̃prie est vicinũ rõne. Congregari aũt iolẽt

pecora.vt dic̃ Ugo. Et dr̃ catholica.i.vniuersal' q: p vniuersum mūdū ē consummata expōit glo. C.de sum.tri.ꝛ fi.ca.sup Rūca. Uel vniuersal' dr̃ i.gnālis i eadē doctria:ad istructiōnē vl' admini straciōz:vt i p̃eal.decre. Julij pape. Uel dr̃ ecclia fm grecos ab ecclesis qḋ ē miseranś:q: ipa plena misicordia ē. Nā nūq̄ claudit gremiū suū reddeū tib⁹ ad se.C.de sū.tri.ī epl'a.iter claras q̄ ē Johānis sāctissimi archiepi vrbis Rōane ad Justinianū impatorē.ꝛ icipit Uictor Justinianus pius. ꝛ hēbit sex calūnias.ꝛ d here.sup eo.li.vi. Tertio ē collectio malignātiū.ps. Odiui ecclā3 malignāntiū. Quarto ē maioꝝ ambitus. Et vide glo.in v̄. matricem.in cle.i.de sen.excō.ubi ꝯcordātie.ꝛ qñ q3 sumit̃ p materiali ecclesia ꝛ ecclesie parietib⁹. Quinto e corp⁹ Christi. Sexto p̄lature ecclesie. Septimo obuentiones ecclesiastice prouenietes rōe ecclesie. Octauo ep̄alis eccl'a. Et hāc despon sat ep̄s qñ ꝯsecrat̃. Nō viri eccl'astica.lxiij.di.c.i. Decimo canonici matricis eccl'ie.xij.q.i.§.vlti. Undecīo maioꝛ ps capituli.lvi.di.ap̄lica. Duo decimo significat ep̄3 tm̄.vij.q.i.scire. Tredecimo est quelibet ecclesia p̄uincie cathedralis non romana:Nā appellatōe eccl'ie matricis itelligit̃ ecclesia cathedralis:s3 nō romana:vt in.c.cū super de visu.palij.vide glo.ij.in.c.cū clerici de v̄.sign.ꝛ x.q.i.Antiquos ecclesie illius cathedralis noie etiā intelligitur ep̄s ꝛ capl'in ecclesie.ꝛ nō alij clerici. Et ecclarum bona sūt dei:l3 eaꝛ3 omnia sint eius:hoc tamen specialius. Et earū3 res ꝛ persone diuino ꝛ humano iure ab exactionibus secularium personarum sunt immunes.c.q̄q̄.de cen. li.vi.ꝛ ecclesia ñ d3 ditari cū aliena iactura.liiij. di.generalis.de pe.sinam.ff.de condi.inde.l.na3 hec natura.

¶ Ecce.no.paulus i ꝯmēto.c.tertio loco.d p̄ba. Etiā illa dictio implicat.C.si m.vl' cur.l.etiam.ꝛ l.fi.

¶ Eculeus ē genus tormēti ad modū crucis dispositū.C.d malc.ꝛ mathe.l.ꝛ si excepta.in fi.de hes.xxiij.q.i.c.i.per archi.

De Ed

¶ Edes fm Az.dicunt̃ edificia vrbana.sic ville rusticane ita exponit̃.ff.de v̄.sig.l.fundū.

¶ Edere actōe3 fm Az.in sū.C.d eden.ē exprimere vel designare ius quo qs petit aliqd ab aliquo i iudicio. Est aūt editio actionū vl' p libellu3 iudici oblatū.s.vt p eū reo det̃ ꝛ ipe deliberet vl' i alio quē ipe descripsit vl' sine libello dictāte auctore vl' sapiente suo.quid tūc est dictaturus aut quo iure est vsurus.ff.e.ti.l.i.§.edere.

¶ Editio instr̄oꝝ fm Hosti.in sū.de fi.instru.§. an instr̄m edi possit ꝛ qualr̄ fiat. Et editiō instr̄oꝝ p̄t dici copiatio vl' cōicatio fcā corā iudice l' p̄nte eo sine aduersari⁹ sit p̄ns sine ñ saltē cū ꝯsule vt l.i.§.editōes.ff.d eden.vbi d editōe instr̄oꝝ in gl. ibide3. Nā edere ē ostendē ꝛ copiā describēdi facere:vt no.in.c.i.de p̄ba.

¶ Edictū qnq3 idē ē qḋ mandatū pncipis s3 illō Luce.ij. Exijt edictum a Cesare augusto. Qnq3 ide3 ē qḋ generale statutū pncipis.vnde. Edicunt reges:indicit festa sacerdos. Et differt a ꝯstōne: q: ꝯstitutio pōt eē generalis vl' specialis:vt.l.i.ff. ꝯsti.pnn.ꝛ sic accipit̃.C.d edicto diui adri.tol.ꝛ sīlibus. Quādoq3 idē ē qḋ statutū vl' mādatū pretoris sicut oīa p̄toria edicta:vt edictu3 d albo iciedo.ꝛ d in ius vocādo.ꝛ de huiusmōi.de qbus vide Spec.de act.seu pe.p̄ponēdis.§.postremo v.nūc dicamus d edi. Et quedā alia differentia edictoꝝ ē ꝛ diuisio:q: quedā sūt probibitoria:vt edictū de testi.ꝛ matrimonio:q̄dā p̄missoria.vt d̄ dicetur.

¶ Edictū probibitoriū ē illud i quo regl'r omnis permittitur qui nō p̄hibet̃:vt in p̄curatorib⁹ in testibus.ff.de testi.l.i.ꝛ de transla.p̄la.c.iter corporalia.

¶ Edictū p̄missoriu3 fm Jo.cal.d sup.neg.p̄la. romana.li.vi.est illud qḋ regl'r est p̄hibitoriu3.ꝛ tamen in certis casibus p̄mittitur:vt i.c.romana p̄el.

¶ Edictū carbonianū. Re.s.carbonianu3.

¶ Edictu3 diui adriani fm Azo.in sūma.C.de edic.diui adri.tol.ꝯtinebat q: si scripti⁹ hēs postularet se mitti i possessiōe3 nō al'r fieret missio nisi vicesima ps daret̃ rei publice. Et q: multe erāt i terp̄tatōes ꝛ distinctōes circa hoc edictu3 facte. Jdō hodie sublato hoc edicto:fit missio in possessione reꝝ hereditariaꝝ:iuxta dispositidem quam ibi disponit seu ponit Az. Et id ponit̃ vna rubrica de edicto diui adri.tol.in.vi.l.C.

¶ Edictū edilicium dr̃ idē qḋ actio edilicia. Nam actio edilicia ab edicto edilicio descēdit vt.l.cum aūt.§.he actiōes.§.edilicie.i.l.fi.ff.d edil.edic.de hoc regre supra actio edilicia.

¶ Edictū p̄toriu3 ē qḋ pretor edixit iubēdo:mandādo:vl' ꝯstituēdo:vt fecit in edicto d dā.infec.vt ff.de dā.infec.l p̄tor an.ꝛ in alijs plurib⁹ forte p eodē sumit̃ hic mandare ꝛ iubere l3 al's differat: vt no.ff.qḋ iussu.l.a.vt r.n eq3 putet q̄sq̄ hoc grauiter ꝛ aduersus eos ꝯstitutū.ff.nau.cau.sta.vt supra dictu3 est.

¶ Edictū successoriū fm Azo.in sum.C.e.ti.est quo prouidetur creditoribus. Et dicit ibi glo.q: est qḋ p̄oribus nō petentibus sequentibus petentibus permittitur.ꝛ est i ea.l.de gradu i gradū d capite in caput.C.d suc.edic.l.i.nā illud edictum p̄pter creditores idictū ē.ff.e.l.i.vbi illa scripta quasi d verbo ad verbū posita sūt.ꝛ hoc id ne creditorib⁹ longioꝛ mora fieret dum bona hereditaria vacua sine domino diuti⁹ iacerēt. Bene igit̃ putauit p̄toꝛ ꝯstituere tempus his quibus bonorū3 possessiōes detulit ꝛ dare successorē inter eos vt citius possent creditores scire:vtrum habeant cum qbus congrediant̃:an bona vacantia fisco

delata sint an potius ad bonoꝝ possessiōez proce dant quasi sine successore defuncti.

¶ Edilis olim dicebat qui nō solū ɔstruebat a plebe ad hꝰ vt preesset edibꝰ. vt. ff. d orī. iur. l. ij. §. itē vt ea3. sed etiā ꝑsunt plebiscitis: q et edituus dicebatur a noie edes: et a verbo tueor tis qr tuebātur edes: vt isti. de tute. §. tutores autē3: ne i ciuitate eēnt domus ruinose: vel inordinate positean pre iudiciū reipublice. deīde plebs sibi p̄es creauit: qui et plebem excederēt: de numero patrū. vt. ff. de ori. iur. l. ij. §. deinde. v. et vi.

¶ Ediles curules sūt ɔstituti postq̄ placuissz plebi: q et curāt d edibꝰ patrū. et negociatōibꝰ vel et de edēdis hēbāt. vt no. ff. de offi. p̄fec. vigil. l. i.

¶ Edilis cerealis di a cerere. qr ꝑfuit ānone. s. frumēto distribuēdo. Itē et di p̄fectꝰ ānone d quibus edilibꝰ in palle. l. i. et. l. ii. §. deide. ff. de ori. iur. hic tñ ꝓprie vel iꝓprie de edo dis et nō d edibꝰ edilis di. nec. n. spectat ad eū cura ediū vl' ediliū. Qñq3 est alterius administratiōis nomen alij ipositū p vsurpatōem eius et qdā credūt vocari continue ānone ꝑfectu3. Azo tamē in sum. C. d offi. p̄fec. anno. dicit q annone et publice functōes a quolibet debent p̄stari. si tñc qñ aliqs priuilegio vel p̄scriptiōe pretendebat excusatiōez prefectus ānone de hoc cognouit. et qñq3 ipondebat et pena. xxx. librar auri.

De Ef

¶ Effusionis verbū abundātiā significat. xvi. q. i. reuertimini. xlv. di. sepe. vide gl. de sen. ex. c. cu3 illo. in v. sanguinis effusione.

¶ Effusio et eiectio. Re. s. actio de effusis.

¶ Effeminati dr̄ qbus virilia exciduntꝰ: vel fodiuntur: vl' verius q sunt moles ꝑut femine.

¶ Effractores dr̄ q siue diurni vl' nocturni furandi cā: solent domos effringere. vt. ff. d effra. et expila. l. i. et. ij. vl' q carcerē seu aliud frangunt vt euadāt. et aliter puniēdi sunt diurni. et al'r nocturni. nocturni. n. atrociores sūt. et acerbius puniuntur. vt. c. si ꝑfodiens. de homi. et. ff. ad. l. aquil. l. i.

De El

¶ Electio fm Jo. est alectꝰ ꝑsone idonee ad dignitatē vel fraternitate3 siue societatē: ꝑuata for ma canonice scā vocatio. et hoc mō electio sumit stricte: ꝑuis eligere ad multa se habeat. vt et no. Gof. in sū. c. ti. §. i. in pn. Unde ad electōne3 tria reqrunt. s. auctoritas: numerus. et zelus. auctas ɔsideratur in dignitatibus. et meritis vite. zelus cōsistit in aio. vt sine carnali aio fiat: sed fm meritū ꝑsone eligende. viij. q. i. si ergo. l3 ɔistā ɔditōnem sepius cōmittatur electio: de facto non de iure. Unde quadrupl'r eligi solent vel quattuor port3 itrare viri eccl'astici. vnde poeta. Quattuor ecclesias portis itratur ad oēs. Cesaris et simōis sanguinis: atq3 dei. Prima p3 magnis: nūmo sed alteraxbaris Tertia sed paucis quarta patere solet. De numero p3. Debet ergo electio fieri fm ista tria. habito respectu: meriti ad meritū zeli ad zelū: numeri ad numeru3. Si tñ ex vna pte sit dignitas et zelus. melior tā respectu eligentiū q̄ electi. et ex alia pte numerus maior. certe ꝑualebit dignitas cū zelo ipsi nūero. vt ex̄ de elec. c. ecclia vestra. Itē differunt electio. collatio. et p̄sentatio. nā electio fit p collegiū ad dignitates. et papa cōfirmat. et quolibet collegiū v3 eligere p̄latū suum nisi aliud sit de ɔsuetudine: vl' p̄uilegio. vt d elec. p̄tāte. c. i. Collatio fit ad bñficiū simplex. et ptinet de iure cōi ad epm p totam dyocesim cū ɔsensu capli. nisi aliud habeat ɔsuetudo vel p̄uilegiu3. et dat plenū ius. nec idiget ɔfirmatōe. S3 p̄sentatō ptinet ad patronū: nec dat plenum ius p̄sentato s3 requirit institutio et inuestitura epi. vt p to. ti. d iure patro.

¶ Elemēta prīs sūt q̄ttuor ex qbus oīa corpa ɔstituūtur: qbus viribꝰ totꝰ mūdus gubernatꝰ. s. terra q̄ ē frigida et siccissima: aqua. q̄ ē humida et frigidissima: aer q ē calidꝰ et hūidissimꝰ: ignis q est siccꝰ et calidissimꝰ: ꝑmū melēcolicū. s3 flegmaticū vl' fleumaticū. tertiū sangvineū. et q̄rtū colericu3 vt no. gl. i ꝓhe. insti. sup ver. ꝑma elementa.

¶ Elogiū idem est qḋ testamētū. Uel dr̄ etiam eulogium vt. j. dicetur.

De Em

¶ Emācipatio fm Azo. co. ti. ē relaxatio patrie p̄tātis corā iudice scā. et dr̄ q̄si ex manū. i. p̄tātem patris positio: qr qñ filius extra manū patris ponitur: tūc emancipatꝰ. vt. C. de eman. libero.

¶ Emācipatꝰ dr̄ filiꝰ vl' nepos: q a iugo: vel a potestate. vl' manu patris. vl' aui ē relaxatꝰ. et sui iuris effectꝰ: qr emancipare ē a p̄tāte et a manu et a iure patrie p̄tātis dimittē l' liberare. S3 manumittere ē huū a huitute eripe l' emittē seu sinere. Et sic emācipatio ptinet ad lbos. et manumissio ad huos. Et nota q deꝰ emācipauit hoie3: dū dedit ei liberū arbitriū. et sic sumꝰ filij dei emācipati. c. nisi cū pridē. d renū. §. vex. vbi de hoc glo.

¶ Emāsor dr̄ q diu vagus fuit ex̄ castra tādem redijt ad castra. vt. ff. d re mili. l. iij. §. emāsor. et ponitꝰ de pe. di. i. §. pene. vel dr̄ qui imanēte lite seu prelio fugit extra castra et pace reformata reddit.

¶ Embola felix appellatꝰ vl' romanoꝝ iuuētꝰ excrescēs vñ ānus bisextil' dr̄ embolisimus l' embolismal' qr crescit i vno die. de hoc. C. d sac. san. ec. l. iubemus. in gl.

¶ Emergē ē aliqd subito euenitꝰ vl' accidē. et sic forte accipitꝰ. C. d adm. tu. l. cū qdā. v. sin̄ huꝰ. Et nota diuaz fieri illa: q̄ sit qḋ emerges et icidens. et quo mō differāt ē gl. oþia i. c. i. d ordi. cogni. Et dicūt ibi doc. q icidēs respicit negocū p̄ncipale et tāgit merita eiꝰ siue sit agitū añ: siue post lit. cōte. Emergēs vo tñ ꝓcessu3 respicit et tēdit ad ip3 ipedidē dū siue ē tañ siue post lit. ɔtc. oritꝰ. et dicitꝰ emergēs q̄si extriīsecus euentēs. et nihil cōe h3 cū negocio p̄ncipali. S3 incidēs itrinseca respicit et

negociū pncipale. Quāuis.n. vtrūqz oriaf ex cir cūstātijs tñ ī hoc ītereſt:qz īcidēs ex circūstātijs cāe vl negocij pncipalis ⁊ emergēs ex circūstan tijs iudicij l pceſſus. vñ. Incidēs pimit emergēs largia differt. ⁊ ad ſaluandū gl. palle. q̄ vl deficē in cāa quā ponit:qz īcidēs ēt in iudicio pōt oriri l. opponēdo pactū de nō petendo. ⁊ emergēs qñ qz ante lit. ↄte. ⁊ ſic excipiatur de excōicatōe añ lit. ↄte. Dicas φ incidens dicif habere cām veni ſtorē ad negocium pncipale. Sed emergens di citur de nouo oriri. qz tēdit ad impugnandum. ⁊ ante pceſſuz de nouo factū eē nō poterat cū nō poſſet īpugnare nō ens. facit. c. ad diſſoluendū de deſpon. impu. ⁊ ē glo. bona in. l. qō iuſſit. ff. de re iudi. que dat exemplū. incidens vt ſi actor dī ſeru⁹. emergēs vt teſtē nō admittēdo. Et ibi doc. plene notāt ō hoc:an pretor vel iudex poſſit reuo care īterlocutoriam p quā qō incidens vel emer gens decidatur.

¶ Emiola. i. ſeptula cōpoſitū ab emi. i. dimidiū ⁊ olon totū:q̄ſi continēs totū ⁊ dimidiū. Et eſt vſura que continet totū:⁊ alterā ei⁹ ptem:vt ſi ō quatuor ſolidis accipiāf ī fine anni ſex.

¶ Emeriti dicunf milites veteres q iā ſūt a mi licia ſoluti:vt. ff. de vetera. mili. ſuc.

¶ Emptio Re. ō. ↄhenda emptio. ⁊ ↄhif poſtφ de pcio ↄuenitur ea mēte:vt preciū ſoluaf. Nam ſi imaginarie ⁊ p ſilitudinē de precio conuenireē emptio nulla eſſet. ⁊ ↄhitur ſolo cōſenſu. ſiue īter preſentes. ſiue īter abſentes. p nūciū vel ep'lā: vt probatur inſti. e. ti. in prin. ⁊. ff. e. l. i. §. vlt. ⁊. l. ij. §. i. ⁊ arre datio eſt ar. emptionis.

¶ Emptor bone fidei dicitur eē qui ignorauit rē alienā:aut putauit eū qui vendidit habere po teſtatem vendēdi.

¶ Emphiteoſis ſcʒ Azo. ī ſūma. C. ō iur. emphi. ⁊ ſm Hoſ. in ſū. rubri. ō loca. ⁊ ↄdu. §. qd ſit ēphi teoſis. Dicif φ ēphiteoſis grece:eſt melioratio la tine. Ab initio enī ſterilia tñ p hūc ↄtū ↄcede baf:vt his q acciperet rē in meliorē ſtatum redu ceret. ⁊ ſterilē fertile redderet poſtea tū pmiſſū eſt de rebus fertilibus ⁊ fructuoſiſſimis ēphiteotica ri poſſe. vt. C. de iure ēphi. l. i. ī pn. Et dī ēphiteo ſis vl ēphiteoticus ↄtus ille q ī melioratōib⁹ ⁊ ī rebus ſoli tñ ↄſiſtit. eccl'aſticus āt ēphiteoſis cō ſiſtit ī his. ⁊ ēt ī ipis mobilibus q̄ ad hoc ↄgrua vi denf Iconomo:vt. C. de ſac. ſan. ecc. in auc. ppe tua. ⁊ auc. leges quas. ⁊ alijs gubernatōribus. ⁊ pūt cōiter dī nūc ēphiteoſis ē media īter locatio nē ⁊ vēditionē. Et ita diffinit zeno impator. imo dicit dictū ↄtum eē qōdā tertiū genus ab ēptōe ⁊ locatōe ſepatū vt. l. i. C. ō iur. ēphi. que lex eſt ze noniana. ſed Hoſt. ſuā diffinitionē ſm hāc ītellexit vt puta quēadmodū Hoſt. dicit. ⁊ eſt hoc iō qz de cretalis potuit emphiteotā ponere ſub ti. ō loca. ⁊ condu. qz magis ſimilis eſt emphiteoſis locatōi: φ venditōi cuʒ dominiū retineaf ⁊ aliquid certū

annuatim recipiatur vide Spe. de loca. ⁊ ↄduc. §. nunc aliqua. Inde emphiteoticus. a. um. adie ctiuū. vnde dicitur emphiteoticus ↄtus. emphi teotica conceſſio. ⁊ emphiteoticū inſtrumentum. Inde enā emphiteotico as. i. emphiteoſim conce dere. Et eſt natura huius ↄtractus vt ſoluaf pē ſio ſicut conuentū eſt. niſi res ex toto pereat. Itē φ licet domino auctoritate ſua emphiteotam ⁊ eius ſucceſſorem expellere ſi per trienniū ceſſa uerit ſoluere penſionem. ſed emphiteota eccleſie repelli poteſt ſi per bienniū non ſoluerit penſio nem.

¶ Emphiteota vel emphiteoticarius dī ille qui agrū ↄduxit vel accepit ad tps colendū ſub certo precio. Cuius ↄtrarium dña Vulradus tenuit. vʒ φ nūquā ad tps:ſed bene ppetuo tpe conducit φdiu viuit:hereditario iure tenendū. ⁊ colendū ſub certo pcio. ⁊ certis cōditionibus. prout inter ipos ↄtractum eſt per. l. i. C. ō iure emphi. ubi per petua ſtabilitate. ff. ſi ag. vecti. vel emphi. pe. l. i. §. qui in ppetuū. Et dixit hoc expreſſum eſſe in. l. i. §. quicunqz. C. de fun. patri. vel ppetua ſcriptura interueniente ⁊ ↄſenſu vtriuſqz. i. domini ⁊ ēphi teote. adhibito in hoc ſtatum. ſ. vt dñs aliquid pro re accipiat ſm φ inter eos ↄuenirēt:vel pecuniā vel aliam rem:puta prediū aliquod:vel ſimile vt propriū ſit domini. Item vt hic emphiteota ō ce teris:annis ſingulis vel duos ducatos venetos vl ſile:ſoluat in ſpecie redditus. put ait Azo. in ſum. C. de iure emphi.

¶ Emphiteomata vl emphiteumata ſm Az. e. n. ſunt res meliorate. ⁊ ita exponit textus. l. ıij. C. eo. ti. vl melioratōes quibus ager labore ſic ten nentis melior efficitur.

¶ Empleumata dicūf ipoſitōes. vñ emplo gre ce eſt īpoſitio latine:vl ſūt ſupſtictōes ſiue ſuper abundāc. Itē empleuma ē eminēs ſcriptura. Et dicit Accur. i. l. ngni. ff. ad exh. φ empleuma ta ſeu empleumata ſūt ornamēta valoꝝ ī ornat⁹ aut varietates coloꝝ. vt. ff. ō iri. ⁊ olc. leg. l. uij. §t.

¶ Emolumētū capitur pro ſuſtētamēto in diſpo ſitōne comēto. ⁊ o nere ſibi ānexo:quia ex emolu mēto regulaf onus. ⁊ oneris ipoſitio vl quolibet alio medio diſpēnēte ↄcluſū vī. ⁊ materia ſubie cta patif. vbi gratia. lego ticio decē. ⁊ volo φ det ſeyo qndeū. non tʒ onus in quinqz. ⁊ ſic in exce dēti quātitate. l. impator. §. i. ff. ō lega. ij. Ratio qz lʒ hec ſit volūtas teſtatoris. tñ materia ſubiecta nō patitur hoc ſignificatū. ſ. onus eē ſine emo lumēto vl extra emolumētum:quia quem nō ho noro eundem nec onerare debeo. Itē ibi lego de cem tibi vt des ticio librum tuū qui valʒ quinde cim:ſi acceptas decē teneris ad onus libri valen tis quindecim. l. impator. §. enim ve. ō leg. ij. Ra tio quia ſignificatū ſumif ex vbis teſtatoris ⁊ ac ceptatōe legati. nā p acceptatōeʒ videris rē maʒ ī qua onerat⁹ es tātū eſtimaſſe. Imo ibi. teſtator

legat decē ꝛ rogat vt sibebum fundum alienum
valꝫ qndecim ticio decē.si acceptas legatuꝫ nō te
neris ticio vltra emolumētuꝫ.l.gnālr.§.q alienū
ff.ꝺ fideicōmis.lib. Rō ꝗꝛ acceptans verisilr igno
rat valorē rei aliene. Itē ibi testator legat tibi fū
duꝫ valētē cētum.si centū dederis hrdi alieno si
oneraris restituē fundū:nō teneris vltra emolu
mētū.l.ciuitatib⁹.§.1.ff.ꝺ le.1. Silr si fundus lega
tus ē ticio.ꝛ oneratus ē in dando aliū fundū q ē
maioris valoris.nō tꝫ onus vltra emolumētum
p̄al.l.ipator. Itē ibi.testator legat mēsaꝫ q̄ ē debi
toris ꝛ creditoris:legatari⁹ acceptat.ꝛ onus debi
toris ē vltra emolumentū:tꝫ on⁹:vt in.l.cū pf.§.
mensē negociū.ff.de le.ii.ꝗꝛ ex vniuersitate ꝯcur
rit voluntas testantꝭ ꝛ acceptātis. Unde nota ꝙ
minus emolumentuꝫ nō patiē maius onus sꝫ tñ
onus nō censeē min⁹ quādo vere l ficte est equa
le.ꝛ sic diminuto emolumēto diminuiē onus in
quārū eēt emolumēto maius.ꝛ hoc verꝫ nisi vbi pt
culpa iputari hrdi emolumētū.sꝫ tūc nec onus vꝫ
maius:ꝗꝛ equiperasse vꝫ ei. Finalr post multa di
cta Bar.ꝛ doc.in.l.plautius.ff.de cōdi.ꝛ demō.
Concluditur ꝙ emolumētuꝫ onus sibi iniunctū
regulat:vt voluntas disponētis vl acceptātis de
clarat.

Emologari.alias omologari est cōfirmari vt
dixim⁹ ꝙ arbitriuꝫ emologaē.i.ꝯfirmaē silentio
decē dierum tacite vl exp̄sse sꝫ Hos.in sum.ꝺ ar
bi.§.effectus.

Emunitas sꝫ Hos.in sum.e.ti.est libertas cō
cessa ecclesijs vl ecclesiasticis psonis ꝛ reb⁹ alijs
ad eas spectantib⁹. Uel est priuilegiū ecclasti
libtatis vl psonaꝝ:vl rerum ad eam ptinentium.
Dicitur aūt emunitas quasi extra emunia.i.offi
cia vl onera a quib⁹ ecclesie sunt īmunes.vt.e.ti.
c.ecclesie.vnde loc⁹ ꝯsecrat⁹.i.eccla habꝫ emuni
tateꝫ.i.libertatē vt nullus inde trahatur per vim
nisi in casib⁹.s.si fugiēs ad ecclām sit publicus la
tro.vl nocturnus depopulator agrorum.i.deua
stator fructuum in agris. Etiam si in ipsa ecclia
cōmisit homicidium:furtum:vl maleficium:quia
frustra auxilium legis implorat qui committit in
legem.de vsu.quia frustra.de appel.c.an sit.C.ꝺ
iure deli.l.sancimus.§.si vero. Uel dicitur quasi
extra munia idest munera. Non enim ecclesia
subit sordida munera:vt calcis coquende:arene
fodiende ꝛ similia. De quibus vide Host.in sum
ma.e.ti.

Emissarius dr̄ qui faciliter salit sup aquas vl
p aquas ꝛ fossata.

De En

Enucleare ver⁹ius.i.extra nucleum obscuri
tatꝭ ponē. Nam prout Azo.dicit.C. de vete.iur.
enuc. In iure inuenitur quod ē amaritudo ꝛ i ve
teri iure erant tot multitudines ꝙ nemo eas ha
bere vl legere poterat. Naꝫ sicut in nucleo dura
testa inuenitur. Ita ibi dure ꝛ inique fuie erant

Ita sicut nucleus cuꝫ muniti pellicula tegit.ꝛ la
testa ꝛ illa multitudine tata sublata supfluitate
antiqua ꝛ necessarijs ꝛ vtilib⁹ collectis put m
fieri potuit ius vet⁹ enucleatū est. Nā meli⁹ ē
ea ꝛ idonea effundē ꝙ multꝫ inutilib⁹ pgrauari.vt
C.e.ti.l.ij.§.ꝛ si aliqd.

Enunciatiuū vbum ꝺ se tantū significat quā
tū sonat.s.enunciatōem eius qꝺ est:vl qꝺ nō
sicut nuncius dicitē ꝗꝛ refert voluntatē dn̄i sui
quid velit ꝛ quid nō velit.vt in.l.ꝛ lꝫ.ff.de co
pecu. Quādoqꝫ tamē verbis enūciatiuis sig
catur dispositio quādo hoc significari ꝯcludi
quouis probabili significato.verbi grā. Cred
dicit debitori suo quē scit esse debitorē ꝯfiteor
nō teneri vl deberi. Hec sunt vba enunciatiu
tamē ꝛ falsuꝫ enūciantꝗꝛ verum ē ipm teneri.ꝛ
nō hec vba veram libertateꝫ inducūt.l.tal
etum.ff.de pac. Ratio ē:voluntas ꝯferēns cr
tore liberatōis:secus si ignorātē ꝯferret. Item
ibi.testator legauit multa vxori. Et dixit se n
bitare queqꝫ acceperit vxor liberis cōib⁹ resti
turā. Hec vba nō dubitare non sunt dispositi
sed enūciatiua.quia enunciāt volūtatē mulie
ꝛ ei⁹ factū futurū in reb⁹ sibi legatis.ꝛ tñ acci
tur pro fideicōmisso.ꝛ sic significarēt dispositōem
vt in.l.vnū ex familiis.§.fi.ff.de lega.ij. Ratio ꝗꝛ
voluntas testatorꝭ ex significato ꝯ maiori ad libe
ros ex firmitate enūciatōis dic̄ se n̄ dubitaē. Itē
ibi i iudicio. Cōfiteor me tibi debere.x.significat
dispositio.quia p hoc vbum obligor soluē lꝫ ante
nō essem obligat⁹.l.vnica.C.de confes. Ratio ꝗꝛ
hoc importat p̄ceptum iudicis ꝺ soluēdo exp̄ssuꝫ
vl tacitū in.lꝫ.ii.expresse non p̄cipiat:habeē in ꝯ
p̄cepto.ꝛ ex ꝯfessiōe sufficiēter probaē debitū.ꝛ
sic lex hoc disponit.etiā pter volūtatē obligati.ꝯ
pter necessitatē iudicij. Itē ibi.extra iudiciū. Cō
fiteor me tibi debē.x.ex cā mutui.p hec vba nō si
gnificaē dispositio:sꝫ est tm̄ enūciatio ex qua oriꝰ
tur sufficiēs probatio debiti.ff.depos.i.l.publico
§.fi. Ratio:ꝗꝛ hoc tm̄ significāt vba nec pōt aliun
de concludi dispositio.nam obligatio faciliter in
fertur:sicut liberatio. Itē ibi.extra iudiciū. Cōfi
teor me tibi debere.c.nō exprimēdo causam hec
tantum ē enunciatio sed ex ea nō inferē sufficiēs
probatio debiti.l.cum ꝺ indebito.§.fi.ff.ꝺ proba.
quia nō sufficiēter ꝯcluditur:cū non appareat ꝺ
quo debito.

De Ep

Epidometici dicunē q habebāt sub se mēsura
tores qui mēsurabant hospitia ꝛ i eminente loco
describebant nomina eoꝛuꝫ qui ibi habebant ho
spitari.

Epitogiuꝫ ē vestis vl tapardus suptor clerici.
Et dr̄ ab epi.i.supra.ꝛ tego quasi supius tegens
no.in gl.in cle.ij.ꝺ vi.ꝛ ho.cle.

Epithimiuꝫ est suspēsio vnius septimane:vl ē
q̄dam increpatio vl genus pene sm̄ Jo.an.i gl.

xi.q.iij.omnis iactura.

¶ Ep̄us dicitur ab epi.quod est supra ⁊ scopus vel scopin.intendere.quasi supra intendens q̄ habꝫ curã ſuperintendendo ſup omnes laycos ⁊ clericos ſibi commiſſos:vt.viij.q.i.q epi̅atũ.x.vi.de ros vbi et īterpretaꝛ Speculator:eo q̄ speculeꝛ ſubiectoꝝ mores ⁊ vitam.cuius officiũ ꝯſiſtit in ꝯfectione criſmatis:criſmatione frontis:colloca tione ordinũ:ꝯſecratione eccleſiarũ.⁊ altarium vt de ſen.ex.c.q̄ pꝛiculoſũ li.vi.in gl.i.Sꝫ quare papa nominat ſe epm̄.Nota q̄ cũ ī eccl̄a dei ſint dignitates ep̄atu maiores:tñ quia in eccl̄a ſunt nouem ordines ꝑal.c.cleros.⁊.xxiij.di.ep̄us ⁊.c. ſe.lꝫ ſm theologos ſolum ſunt ſepte ordines qui ep̄atuꝫ ⁊ pſalmiſtatũ omittunt.⁊ inter iſtos noué ep̄atus eſt maior. Jdeo papa nō a dignitate ſed ab ordine nominari volens:vocat ſe epm̄ fꝫ Jo. an.ī pn.li.vi.Et ep̄s eligendus debꝫ habere has conditiones.vnde. Anni triginta:sacer ordo.pu ra voluntas.Et morũ grauitas:ſapientia ſpōſa penas. Concurrēs fama:decus hec dant ponti ficatuꝫ.vt de elec.cum in cunctis.⁊ vide Hoſ.de tempo.ordi.qui per longũ declarat regulas apo ſtolicas.⁊ ep̄us eſt pater eccleſie.xcv.di.eſto.⁊ et pcurator.ꝺ do.c.ij.x.q.ij.caſellas.xij.q.ij.ſine ex ceptione.Et tenetur reddere rōnem pro anima bus ſibi cõmiſſis:ſi male cuſtodierit oues ſuas.ꝺ re iudi.c.pe.

¶ Epiſtola decretalis. Re.ꝫ.decretalis epiſtola.

¶ Epiſtola diui adriani fꝫ Guil.ī Spe.ꝺ renũ. ꝟ.in primis ergo ſub.§.finitis.locũ hꝫ īter fideiuſſo res mandatores:⁊ conſtitutores. Jtē inter tuto res.⁊ eſt illius epiſtole officiũ:q̄ q̄ñ aliqui ſint inſoliduꝫ obligati;tamē per eius beneficiũ ſi oēs pares ſint ſoluēdo tpe litis:poſſunt poſtulare vt diuidaꝛ actio īter eos:vt vnuſq̄ſqꝫ p virili portōe ꝯueniaꝛ.Alioquin niſi dicto beneficio iuuarenꝛ poſſet creditor quem mallet inſoliduꝫ ꝯuenire.vt C.de conſti.pe.l.fi.⁊ inſti.de fideiuſſo.§.ſi plures te.ff.de fideiuſſo.l.inter fideiuſſores.⁊.l.ſi dubite tur. Si ergo huic beneficio fuerit renunciatũ:po terit creditor queꝫ maluerit ꝯuenire. Quomodo autem renunciatur inſtrumento huic beneficio: vide ibidem.

¶ Epitaphiũ eſt ſcriptura ſiue titulus in lapidi bus ſepulcroꝝ ſculptus.

De Eq

¶ Equeſtris dignitas erat ī his q romanam cuſto diebãt.naꝫ ⁊ hi habenꝛ pro abſētibus rei publice cã.Et dicit Accur.q̄ aliq erãt pſidentes q̄ ſim plex milicia nō ē dignitas.de hoc vide Accur.e. ti.in rubri.C.li.xij.

¶ Equitius dicitur cuſtos equoꝝ.

¶ Equitium.alias equiriũ ē grex equorũ ſm Accur.in.l.quod ergo.ff.de vſufru.quēadmodũ quis vtatur.

¶ Equitas ē conuenientia reꝝ que cũcta coequi parat.⁊ in paribꝰ rōnibus:paria iura vel iudicia deſiderat.vt.C. ad.l.fal.l.fi. vbi gratia mutuaſti mihi centũ aureos intuitiuo:mō equum ē q̄ ſi nu meratõi ꝯueniat ſolutio ſm eãdē qualitatē ⁊ quã titatē.vt.ff.ſi cer.pe.l.mutuũ.Jtē dedi tibi dãnũ cētũ aureoꝝ:dignũ iuſtũ ⁊ equũ eſt:vt ſm eãdeꝫ quãtitatē damnum tibi reſarciã. Eq̄tas ēt dicitur quedã mitigatio tēperans iuris ſcripti rigorem. Et in quibꝰ caſibꝰ talis eq̄tas pferaꝛ rigori iuris no.Jo.an.de tranſac.c.fi.

¶ Equanimiter.i.equo animo.

¶ Equꝰ calcitroſus dꝛ q ſolitus eſt calce ferire.

De Er

¶ Erariũ ē repoſitoriũ pecunie ab ere dictuꝫ.

¶ Ergagabi dicunꝛ operarij laborãtes ī ſtatio nibꝰ iuris.⁊ dicꝛ ab erga qꝺ eſt opera.⁊ gabor qꝺ eſt labor.

¶ Ergaſtaria ſunt ſtationes opanoꝝ.⁊ dñr ab erga.i.opa vł opus:⁊ ſterion:ſtatio.q̄ſi operis ſta tio.vt no.C.de opera.l.ij.

¶ Ergaſtula dñr carceres:vel preſſiones.⁊ dī ab er:quod eſt lis:⁊ ſcolon miſſio.

¶ Ergo:no.Jo.an.de ſum.tri.dãnamus ī pn.

¶ Ermofrodiꝰ ē q̄ hꝫ q hꝫ vtrũqꝫ ſexum.An ãt ad teſtificãduꝫ exhiberi poſſũt qualitas ſexus ī ualeſcēns demōſtrabit:ſi eniꝫ calore durãte pro viro ſe geſſerit recipiꝛ ī teſtē:alias nō.iiij.q.iij.c.i. poſt mediũ.§.i.Jtēꝫ talis poniꝛ īter īfames ⁊ nō pōt eē aduocatus.iij.q.vij.īfamis.

¶ Erro erronis ē puſillus fug tiꝰ q ñ qdē fugit ſꝫ ex ꝯſuetudine q̄dã aberrare ſolet.⁊ frequēter ſine cã vagaꝛ:tēporibuſqꝫ in rebꝰ nugatorijs cō ſumptis:tãdē.lꝫ ſero.reddit ad domuꝫ.vt.l.qd ſit fugitiuꝰ.§.erronē.ff.ꝺ edil.edic.Sꝫ virũ erro fa cit furtũ ſui ſicꝰ fuus fugitiuꝰ.⁊ an ſit īſuſcepti bilis. Primũ dubiũ ē diſputabile.vt ī gl.l.i.C.ꝺ ſer.fugi.q̄ dicit in fi.q̄ aliq ſunt ꝯ vt ſunt Fran. Accur.Marti.fil.⁊c.Sed Cato Saxus tꝫ ibi q̄ ſic.Rō p̄ia q̄ error hꝫ animũ lucrãdi vſuꝫ ſui. Scdo ratio ſua:quia lꝫ nō ſit furtũ odioſum vel penale:eſt tamē furtũ fauorabile:⁊ rōnabile:ne pīudicetur dño.Ad ſecũdũ dubiũ ſimiliter rñde tur q̄ ſic.vt no.plenius per docto.in.d.l.i.ſuper glo.ij.

¶ Errare ē aliud p alio putare.xxxviij.di.q̄ñus xxi.q.ii.in quibus.in fi.Et no.Jo.an.in cle.i.de iudi.ſup.ꝟ.certa ſciētia.Et nota q̄ errãs ñ ſemp decipiꝛ.vt ſi ſuus ducit liberam quam credit an cillam:cũ eius conditio melioretur.ergo rōe tal' erroris:nō poſſet diuorciũ petere vxore ꝯſennē te ſm Goffre.de cõiuga.ſuo.§.ſi liber.Ubi alij aliter dicũt:⁊ forte iō q̄ ſicut ignorantia opponiꝛ ſcie ſic error cõſenſui.vt in gl.ī cle.ꝑal.

¶ Error eſt qñ aliquid aliter cõtingit. vł aliud ē q̄ creditur vel putaꝛ.in quibus.c.palle.in fi.vbi dicit Aug.ex enchiri.q̄ nō eſt arbitrandũ pecca tum aut ſi eſt minimũ eſſe:atqꝫ leuiſſimum.Etiaꝫ

erroꝛ cõis excusat ⁊ facit ius.vt in.l.barbari⁹.ff. ő officio pcto.

¶ Erroꝛ aduocati ĩ fcõ pt ꝛ̃dargui vſq3 ad ſniã.

¶ Erroꝛ calculi ſm Az.in ſũ.c.n.ẽ erroꝛ ꝯputatõis.veteres.n.ꝯputabãt p lapillos:q calculi vocabant̃ pro eo ꝙ pedib⁹ q̃ſi3 calcant̃.l3 nõ impune.vnde Perſius.Hunc Macrine diem nũera meliore lapillo.Qui tibi labẽtes appõit cãdidus ãnos.qꝛ p bono die ponebãt bonũ ⁊ cãdidũ3 lapillũ.Qñq3 ẽt calculus ponit̃ p cognitiõe cauſe vi.C.ő iudi.l.rẽ nõ nouã.Etiã qñq3 p ſñia.C.de ap.l.ſi actoꝛ.ibi deteriorẽ calculũ:qꝛ cã calcat̃.i.terminat̃ p ſñia3.ẽ gl.i.l.vnica.C.ő erroꝛ calculi.

¶ Erroꝛ itollerabilis ẽ erroꝛ a iure reprobat⁹. Et nota ꝙ erroꝛ ſumit̃ pro facto ſiue ſit erroꝛ iuris:ſiue facti:qꝛ lic3 ſit iuris:inquãtũ ẽ erroꝛ.facti ẽ cu3 ſit in alio ꝙ̃ in veritate.vbi gratia. Dici⁹ vir honeſtus petiit a me pecuniam ſibi mutuari: dixi ꝙ mutuarem.aſſignando ſibi die3 illa die venit alter ictus vilis q aſſimilabatur illi i facie dicens ſe eẽ illũ:⁊ p hoc ſibi trado ⁊ mutuo. ſibi ẽ erroꝛ ĩ quo ĩpeditur dominij trãſlatio.l.ſiqs uxori.§.cũ ticio.ff.ő fur.qꝛ ſignificatũ ſumptũ ẽ ex erroꝛe in pſona.nec tradẽs cõſentit i iſtũ cui tradit ſaltem ſciẽter.ergo ſi nõ tradet iure. Itẽ ibi.ticio amico meo trado rẽ ex cã donatiõis.quẽ credo ſane mentis eſſe:cũ ſit furioſus:ĩpeditur trãſlatõ dominij.l.qð meo.§.ſi furioſo.ff.de acqui.poſ.qꝛ furioſus nõ acquirit dominiũ3 cum non habeat ꝯſenſum.⁊ ſic erroꝛ tradẽtis hic nihil operatur qꝛ quãtũcũq3 vellet.⁊ ꝯſentiret trãſferre:non tñ transferreretur.Itẽ ibi filiuſfamilias aſſerens ſe patrẽfamilias:vł ſeruus liberum petit a me ſibi mutuari.⁊ mutuo:nõ impeditur tranſlatio dominij.l.ſi quis vxori.§.al.⁊.§.ſuus ⁊.l.falſus.§.ſi quis.ff.ő fur.qꝛ erroꝛ ẽ i q̃litate ñ ſignificãte nõ ꝯſenſu3 trãſferrẽdi:l3 aliq ꝯ.ſ3 ſi trado digeſtum vetus credẽs Codicẽ:nõ trãſfert̃ dñiu3.l.ſi me ĩ vacuã.ĩ pn.ff.de acq.poſ.qꝛ res q̃ tradit̃ ñ intendit̃.ergo nõ trãſfert̃. Et res q̃ transferri intenditur:nõ tradit̃:ſecus ſi noĩe erroꝛ ſit:vt trado tibi fundũ cornelianũ ſub noĩe ſempronianũ credẽs ſic vocari:certe nõ impedit̃ tranſlatio dñij:qꝛ conſenſus ẽ in re.⁊ dominij eius tranſlatõe.⁊ ſic de aliis ſuo modo.

¶ Erupta ⁊ ceſa dĩr oĩa illa q̃ cediũt̃ ⁊ eruũtur.

De Eſ

¶ Eſtiualia ſũt ocree.ſ.calciamẽta ő coreo qb⁹ ẽt aliq vtunt̃ interdũ ĩ eſtate.Et ſũt optĩa apud ſanctũ Seuerinũ.vt dicit Jo.an.in cle.ne ĩ agro de ſtatu monacho.

¶ Eſtimatio ſignificat taxatõe3.put ſubiecta materia vł quoduis aliud mediũ ſignificare declarat vbi gͣ:ſi res tradit̃ eſtimata;hoc addito ꝙ reddat̃ eſtimatio ⁊ non res. Ex hoc ſignificat̃ emptio ⁊ venditio.vt ĩ.l.quotiẽs.ff.ő iur.do.vbi dĩ res eſtimata data viro ĩ dotẽ ſi eſt empta:vir agere põt et empto ꝯtra vroꝛẽ:ꝫ.de hoc inſti.de empti.⁊ vẽdi.in pn.⁊.l.eſtimate.ff.ſolu.matri.⁊.l.plerũq3 in pn.ff.de iur.do.iuncta.l.neceſſarias.in prin.ff.ő peri.⁊ cõmo.rei ven. Sed ſi res datur eſtimata hoc pacto ꝙ res reddat̃ ⁊ nõ eſtimatio.tũc nõ ẽ emptio ſ3 ſignificat̃ ꝙ re pempta vł diminuta attendat̃ eſtimatio facta.l.ſi inter.C.ő iur.do. Nec periculũ diminutõis vł pemptõis ſit recipientis niſi ſit in culpa.qꝛ cũ rem traditã tenẽat̃ reddere periculũ v3 eſſe domini rei. Sed in cãu pcedenti periculũ vel deterioratio rei trãſit in recipientẽ3 vt.l.eſtimate pcal. Itẽ3 ſi res datur eſtimata in dotẽ3 hoc pacto ꝙ reddat̃ res vel eſtimatio tunc ſignificat tranſire periculũ pemptiõis:ſed nõ deteriorationis.l.plerũq3.§.ſi.cũ.l.ſe.ff.de iur.do.Et hoc ex natura ꝯctus ⁊ alternatiue.Nam natura dotis eſt ꝙ dominiũ3 tranſit in maritũ.⁊ ſic periculũ eſt ſuũ.Sed ex natura alternatiue alterum horũ ſufficit:aut re3 reddi:aut eſtimatõnẽ3 iuxta regulã.in alternatiuis de re.iur.li.vi.S3 rẽs perempta reddi nõ põt:ergo eſtimatio. Res aũt deterioꝛ reddi põt;que ſi redditur non ẽ reddenda eſtimatio.

De Et

¶ Etas legitima ſemp intelligit̃ ő naturali non de ea q̃ p pncipis beneficiũ implet̃.vt.C.ő his q ve.eta.impe.l.vltima.

¶ Etas pupillaris ẽ minoꝛ.xiiij.ãnis:ĩ maſculis ⁊ in femina.xij.ff.de verbo.ſig.l.pupillus.

¶ Etas pubertatis diuerſimode accipit̃.na3 in nuptijs ꝯhẽdis etas pubertatis ẽ ĩ maſculo.xiiij.ãnis.⁊ ĩ femina.xij.ãnis.vt inſti.de nup.ĩ pn.cũ ibi no.Nõ aũt idem tẽpus requirit̃ ſi alimẽta relinquũtur vſq3 ad pubertatẽ.debent̃.n.maſculo vſq3 ad.xviij.annũ.femine aũt vſq3 ad.xiiij.ff.de ali.⁊ ciba.le.l.mela ait in pnc.

¶ Etatis venia ẽ pũilegiũ qð impetrat minoꝛ a pncipe vt habeat̃ pro maioꝛe.impetrat ãt eã maſculus maioꝛ.xx.annoꝝ.femina aũt maioꝛ.xviij.vt.l.ij.C.de his qui ve.eta.impe.Maturioꝛ.n.eſt ſexus feminaꝝ hac rõne.vt no.Accur.ĩ gl.vij.l.ij.pallc.qꝛ mala herba cito creſcit.⁊ cui⁹ ẽ ſubdola mulier ⁊ auara.ff.ad velley.l.ſ3 ſi eno.ĩ fi. Nã regula naturał eſt. Quãto longius res h3 eẽ:tãto tardius ad pfectõe3 deuenit.⁊ eꝯ quanto breuius h3 eſſe tanto maturius ad pfectõnem deuenit.p3 hoc ĩ plantis ⁊ brutis.Sed vir longius h3 eſſe ꝙ̃ mulier:adeo tardius ad pfectõem deuenit ꝙ̃ mulier.Et ideo mulier citius ſubdola ⁊ ſagacioꝛ efficit̃.

¶ Et ſiadẽ eſt qð ꝯtinꝰ.de ſimo.c.⁊ ſi qões ő of.iu.oꝛ.c.⁊ ſi ab aplice.i cle.ő iuſtu.c.⁊ ſi xp̃s.

¶ Etiam.Re.ĩ.Ec.

¶ Et hec ꝯiunctiua l3 proprie copulet.ff.ő ꝯdi.inſti.l.ſi hẽdi.tamen aliquando ſumit̃ pro:vel.ff.de v̑bo.ſigni.ſepe.cum ſimilibus.Aliquando repetit q̃litates pcedentes.ff.ő fun.iſtru.⁊ iſtru.le

ga.l.seyo.§.gayo. Aliqñ pidest:vt.c.ij.ð spõ.etiã no.i.c.ii.ð rescrip.vbi de hoc. Unde hec dictio:τ: coniungit pncipalr simul τ successiue put infert ex significato tūc hoc dictante:τ fm q voluntates disponētis quouis medio significat declarãt. naz quandoqz est coniūctiua rerū pncipalr:quarū tñ vna est alteri successoria:vt dicēdo lego fundū τ eius instrumentū pncipalr ē significat instrumē tum legatū:licet sit accessoriū ad fundū; τ extīcto fundo legato:non extinguatur legatū instrumē ti.secus est i ppositione cū:que coniungit accessorie.facit.l.cu fundus.ff.ð fun.instru.istr.qz lega. possz ēt tamen faciliter trahi ad coniūgēdū accessorie p voluntate disponētis qui exprimit. τ procum. Significat ēt ibi successiue.filium meū:τ ne potē heredes istituo.nã itelligitur q filius admittatur:τ eo deficiēte nepos.l.gallus.§.si.ff.de libe. τ postu.Nō q nepos nō simul admittit cu; filio. τ hoc ex ordinata charitate seu naturali affectiōe arg.l.naturaliter.C.de insti.τ substi.sub conditōne factis.l.lucius.ff.ð he.insti.vbi disiunctiua resoluit i cōiunctiuã propter volūtatē q ɔducit ex charitate.fac.l.cū frater.§.cū pater.ff.ð le.ij. Idē i ɔctib9 si qs emit redditū vl fundū pro se liberz τ nepotib9.ibi.τ: coniūgit successiue. s. q primo pater sol9 admittatur.post liberi.deinde his deficiētib9 nepotes.

C Etates sunt sex qb9 generatio τ stat9 hois finit.xxxv.q.iij.c.i.τ Jo.an.i pri.li.vi. Alij ponūt septē etates hois. Similiter septē mundi. vñ versus. Infans.ide puer.adolescens.post iuuenis. vir. Or ide sener.postea decrepit9 sit. Annos prima tz septē.τ altera bis tot. Tertia qter septē.sz qdragita qterna. Annos exultat ad qnquaginta iuuent9. Sz si porrigitur ad septuaginta.senectus. Et tunc decrepitus incerto tēpe durans. Itez nota versus de etatibus mundi. Primus Adã:iustusqz Noe. magn9 pater Abraã. Et p9 hoc Moyses. Dauid.natusqz redēptor. Septima fine caret.locat in requieqz beatos.

C Et cetera:qñqz scribit extense p duab9 dictōib9:τ sic disponit fm q relatiuū seqt:si saltē aliqð sequit:vt dicendo τ cetera:q sūt scribēda.al'recipi ent oia q pmissa sunt. Qñqz scribit abbreuiate:vt τc.sic oēs ɔphendit clausulas cōsuctas apponi i tali ɔctu. De hoc tradit i.l.gall9.i pn.ff.de lib.τ post.τ no.in.c.qm.ɔ̄ falsaz.de pba.vide.s.de.C.

De Eu

C Euestigio.i.statim vel continuo:vt i.c.vnico de statu mona.li.vi.

C Eulogiū idē ē qð testm̄:vt in. c.nos qdē.de testa.τ in.l.inbemus.C.de testa.τ.l.qdã eulogio.C. de iur.deli.ita exponit Ber.de testa. Apud nos ãt alr accipit:vt.ff.ð re.mil.l.desertore circa pn. τ dr ab eu qð ē bonū τ logos sermo:qsi τc. Uel fm Host.ab eu qð est flebile:τ logos sermo.q vt plurimū fit i extremis.τ est nota doloris. Etiam eulogia dñr encenia que oli portabantur metropolitanis ad ɔciliū puinciale:vt.xiij.di.c.de eulogijs.vbi fm gl.eulogia dicunt munera que deferunt subditi suis prelatis.

C Euidens est q semp palã ē:τ euidēter appet. l.q.i.vt euidenter.ð accusa.c.euidēcia.ff.de ɔ̄hē. emp.l.ea qua.τ quod ē i euidēti nulla pt tergiuersatione celari:de cohabi.cleri.τ mulie.c.vl.ð off. or di.si canonici.§.ceterū.li.vi.

C Eunuchi fm Az.i sū.C.eo.ti.dñr spadōes τ nō castrati.boies āt barbari est solū romanis im perij pñt eunuchi fierent pena capitis subeant.

C Euin.ere ē aliqd ab aliquo extorquere vl eripere:vel per sniam iudicis acquirere. Res ēt euicta dr.cū est amissa.

C Euictio fm Az.i sū.C.de euic.fm quosdã ita diffinit. Euictio ē rei empte:vl ex alia iusta cã acceptē:p sniam iudicis abductio. vel vt petat alio euincete omissio.nec eni semp est necessariū rem abduci:vt dicat euicta:vt.ff.co.ti.l.euicta.§.i. Et euictōis cautio solet pstari a vēditore ipsi emptori.ad hoc vt si aliqs ab emptore rez emptã tanqz suam petat.dicens ea; sibi eē obligatã aut aliqð ius i ea hic emptor recursuz τ regressuz habeat ad venditorē cui denūciare hoc tenet. τ vēditor dz assistere:τ defendē emptorē i cã euictōnis. Et dr euictō alicuius rei in cãm alterius abducte p iudicē acquisitio.vide.s.cautio.de euic.

De Ex

C Exactio.i.petitio.nã exigē ē rē ab alio petere.

C Exautorizare ē militē cingulo:vl clericū ordinib9 spoliare:vt i.l.q cū vno.§.nō oēs.ff.ð re mili. Uel ē statū alicui9 vel auctoritatē ei auferre.τ qñ qz hz fieri expsse:qñqz tacite:vt si pnceps:vl dux belli.milia i exercitu delinquenti calcaria abscidet.talis dr tacite exautorizar9.dato q nl exprimatur.τ expsse:vt si dux exercitus militē fugitiuū exautorizauerit. Idē pt hēre locū i clerico:q exautorizare ēt idē sonat q degradare.

C Excandescē ē subito irasci.habēdo similitudinē iter furorē τ estuãs ferri candorē.

C Exceptiō ē rei ðfensio p quã se ðfendit τ tuet ab actore fm Az.i sū.C.e.ti. Qñqz ponit large τ iproprie p oi defensiōe.put reo ɔpetit:ēt si nulla actori ɔpetit actio. Et tūc qdã vocãt cã exceptionē facti:vt qñ sine actione quis calūniose ponit. Sed Azo.vocat cã exceptiōem intentionis.τ de exceptionib9 intentionis:τ que sint no.ff.eo.ti. l.i.i pn.τ.l.ij.§.illud.C.de transac.τ talis nō pōt de iure experiri:q nemo pōt experiri sine actiōe vt cū tūc nulla sit actio:nulla pt dici actōis exclusio.sed dr ɔ̄ intentionē actoris defensio:vt qñ qs se in aliquo instrumēto obligat ad aliqd sine exceptione iuris vel facti. Sensus ē q cōtra hoc nul lã faciet defensionē de iur vel de facto. Differūt tñ exceptio τ defensio. Nã defensio pprie dicit que ipso iure actionē tollit:vt solutio que est eius

q̄ debet̄ redditio : ⁊ acceptilatione ois obligatio
tollit̄.isti.qui.mo.tollit̄ obli.l.pn.⁊.§.itē per acce
ptilatōēz. Itē renunciatio dr̄ defensio .c.sup hoc
de renun.concordat gl.i.c.i.de li.conte.li.vi.vbi
no.ex gl.penul. q̄ ois exceptio peremptoria que pi
mit l̄ras ⁊ gratiā opponit̄ an̄ ⁊ post lit.conte.C.d̄
excep.l.vlt. Et no. Hostien. ⁊ Innoc.in.c.consti
tutus.de rescrip. Itē large dr̄ ēt exceptio esse re
plicatio que dat̄ actori.omnis eni replicatio ē ex
ceptio:vt.ff.e.ti.l.ij.§.replicatōis. Et sicut se h̄z
exceptio ad actionem :sic replicatio ad excep.fm
Gof.de proba.in sum. Stricte v̄o ⁊ proprie exce
ptio ponit̄ pro illa defensione q̄ cōpetit reo cōtra
actionē competentē i eū.⁊ sic dr̄ actiōis exclusio
⁊ hec ē exceptio iuris:vt si petis a me debitum:⁊
ego excipio q̄ remisisti mihi: vl̄ q̄ fecisti mecū pa
ctum de non petēdo:vel q̄ nō venit dies ꝑfixus:
vt sumit̄ vtraq̄z exceptio.ff.e.t.l.ij.p̄mo r̄nso.⁊.§.
replicatōis.⁊ q̄ exceptio sit actionis exclusio: ha
betur de elec.dudū.sup ver.irritari.in gl. Excep
tio aūt diuidit̄ in plura genera:q̄r alie sūt tpales
⁊ dilatorie:alie ppetue:⁊ peremptorie.vt.ff.e .ti.l.i.
§.exceptiones.alie sunt odiose vt Macedoniane
alie fauorabiles.vt Velleyane.hec diuisio colligi
tur ex.l.si exceptionē.ff.de condi.indebi. Itē alie
sunt i rē:alie i psonā vt.ff.e.ti. l.i. §. exceptiones
p all. Itē fz Ho.⁊ Spe.alie sūt anormale:alie sūt
mixte:⁊ multas alias diuisiones dicu doct. pse
quuntur:vide eas .

C Exceptio dilatoria ē q̄ cāz differt:vt isti.eo.§.
appellantur. Et istarum est multiplex diuisio:de
qua aliquantulū notatur in.l.exceptionē.C.de p
ba. Est eni quedā dilatoria solutionis que sapit
istā naturā q̄ respicit actionē nimis tempestiue i
tentatam.⁊ dz opponi ante lit.conte. sed pbatio
eius fit post lit.conte.c.inter monasteriū.de re iu
di.q̄dam est dilatoria iudicij q̄ opponit̄ pprie ad
impediendū iudiciuz ante lit.conte , ⁊ pbatur tā
q̄ piudicialis:⁊ expedienda venit ante lit.conte ,
Et idem dicendum est de replicatione eiusdem.
Quedā ē declinatoria fori. vt ibidē notat̄. Item
colligit̄ hec diuisio ex.l.ij.in fi. ff.eo.ti. Vide de
hoc Spe.eo.ti. Et nota q̄ declinatorie iudicij sūt
i initio pponende. Et sunt iste que cōtra iurisdi
tionē iudicis opponūt̄. Rō ne si eis sciēter omissis
ad alia pcedat̄:videatur qs i iudicē cōsentire.C.
de excep.l.viij.no.Gof.de dilan.§.sunt ⁊ alie.in
fi. Sunt etiā iste probande in initio vt prius sciat̄
de iurisdictiōe iudicis anteq̄ pcedatur ad vlterio
ra.habent tamē etiam locū post sniam:si ex igno
rantia omittantur.de sen.⁊ re iudi. ad pbandū
C.si a non competenti iudi.l.viij. Etiaz dilatorie
pponende ⁊ pbande sunt ante lit. conte.c.inter
monasteriū.preal.⁊.c. pastoralis de excep. C. de
pba.l.penul. Dilatorie solutōnes sunt proponē
de similiter i initio cause.i.ante litez contestatā.⁊
probande postq̄ actor suā itentionē fundauerit

sed peremptorias probabit reus postq̄ actor suā
intentionem probauerit.de hoc vide Goff.de p
ba.§.restat.

C Exceptio peremptoria fm Spec.vocatur sic:
q̄r actionē vel itentionē agētis pimit fm Jo.an,
c.i.de li.conte.li.vi.seu ius ledit:vt insti.de ppe.⁊
tēpo.actio.§.ppetue.vt pactū de nō petēdo i ppe
tuū:⁊ iusiurandū de nō agēdo: vel accusando.vi
delicet petebā a te centū ; ⁊ tu excepisti q̄ pepigi
tecū de nō petēdo i ppetuū:vel iuraui nō agē vl̄
accusare:q̄ ipso iure tollūt naturalē obligationē:
vt.ff.de iureiu.l.fi.circa p̄n.q̄ doctores itelligūt
eē verū de volūtaria ⁊ 9uentōali secus aūt d ne
cessaria. Qualē aūt ipso iure nō tollūt sed ope ex
ceptionis elidūt. Et fm Az.semp obstāt hec ag.tū
ēt si cessauerit agē p mille annos.

C Exceptio ppetua est q̄ ppetuū h̄z effectū:vt cū
pena a me debitū excipio q̄ tu remisisti mihi:hec
exceptio ppetua dici pōt:⁊ ppetuo cōpetit q̄ncūq̄z
actor agit:q̄r exceptio nō cōpetit nisi qs agat.ff.
de excep.l.exceptō.

C Exceptio tpalis ē q̄ ad tps vtilis est. vt cuz pe
tis debitū excipio q̄ fecisti pactū mecū de nō pe
tēdo hec exceptio vsq̄z ad āniū vtilis ē: postea vo
nō de qua.de rescrip.c.plerūq̄z.⁊ de offi .ordi.c .
pastoralis.in fi.⁊.ff.eo.ti.l. exceptione. §.tpales.
Et hec ēt dilatoria dr̄ q̄r differt ⁊ plongat cām :
non āt aufert. Aliud exēplū.9uenio te corā iudi
ce:nō tuo ⁊ tu excipis te nō esse de foro eius. vid
gl.in verbo excusari.c.si āl.de rescrip ,

C Exceptio anormala ē q̄ nō sequit̄ normā alia
rū q̄r pt opponi an̄ lit.9te.⁊ post.⁊ i lit. 9te .vt ex
ceptio excōicatōis ⁊ alie.s.d qb⁹ dubitat̄:an sint
ppetue an tpales.vt exceptio matrimonij ⁊ exce
ptio nō numerare pecunie:⁊ nō nomerate dotz.
vt no.insti.de excep.§.appellant̄. ⁊ plures alie.
fm Hosti.⁊ Spe.e.ti:vt exceptio q̄ 9petit fideiu
soribus ex epistola diui adriani 9 creditores . vt
no.isti.de fideius.§.si plures.

C Exceptio rei iudicate nō potest opponi cū sit
sup eadē re.⁊ quando est ex eadem causa ⁊ eadē
persona .

C Exceptō doli est q̄druplex:vt no. Accur.i gl.
l.q se debere.ff.de 9di.ob cau.da cau.non se.

C Exēptio pprie est vbi aliq̄ 9uētualis ecclesia
canonico⁊ secularium vel regularium monachorum
vl̄ monaliū imediate sbest pape. Har exeptōnū
alia vniuersal.alia pticularz.vniūal ē q̄ cū vni
uersitate iurz spectat ad papā ita q̄ metropolita
no aut diocesano nihil iurz manet i eadē. Parti
cularz ē q̄ p parte i certz casibus ab eor iurisdictiō
ne eximit̄:⁊ al pt inet ad eosdē.vt g.a.si forte ali
q̄ eccla q̄cū ad hoc ē exēpta vt null⁹ archieps vl̄
eps posit i ea diuina suspēdē sic in sua diocesi:⁊
al ei exhibeat reuerentiā ⁊ honorem. Itē exemp
tionis monasteriorū due spēs.q̄dā n̄ recognoscūt
supiorē nisi papā.alia sūt ordinū exēptorū:vt mo

nasteria cisterciēsiū τc.q̄ nō corrigit ordinari⁹ lo
ci sed abbas vł prior eorū.gl.ē in cle. attendētes
ď sta.mo. Jtē exēptionū alia p̄sonalis: alia local'.
p̄sonal' ē vbi archiep̄s ł ep̄s eximit̄: vt a nullo: nec
ēt legato sedis apostolice: nec ēt a iudice ďlegato:
excōicari vł iterdici valeat aut suspēdi. iꝫ localis
ē que loco: hoc ē ecclesie datur.

¶ Exēplarꝫ dī illa substō que fit filio furioso seu
mētecapto i euentu mortis i furore seu nō sana
mēte. Et dī exēplaris qꝛ admittit̄ fieri p̄dcis: sic̄
pupillaris pupillis fit qui pp etatē sibi p testm̄ p
uidē nequeriut. sic eni p̄dcu pp furorē: dementiā.
seu defectū mētis: vt insti. de pupil. subst. §. i. in
pri. Jn multis tn̄ differt a pupillari: vt. j. dicet̄ de
substōnibus. Significat aūt hec substitutio diuer
simode vt significatū ex eiꝰ verbis ł al' vndecūqꝫ
sumptū significare p̄bat. significat. n. p̄mo: vł eius
verba significāt seipam. s. q filio cui facta ē subst̄i
tutio mortuo i furore: vel demēnā: substituitꝰ ad
mittat̄: vt. §. i. isti. ď pupil. subst. Significat vltraꝰ
tacitā vulgarē. ar. l. iā hoc iure. ff. de vul. τ pupil.
ꝑficto. §. i. isti. e. t. p̄al. Rō qꝛ sic̄ i pͦ significato. cō
sideratͬ ꝑpetas vboꝝ eiꝰ: sic i scdo significato ꝯsi
deratͬ idēptitas p̄sonaꝝ: vt qꝺ p substōnē testato
ri filio p̄uidet. dic nisi aliud appeat. Significat ēt
hec substō pupillarē. vbi grā. facta est furioso in
puberi si i furore decesserit. sensus ē q si decedat
in etate pupillari. tc̄ significet exēplarē: qꝛ scā ipu
beri: iꝫ furioso: τ valet vt pupillaris tn̄: qꝛ vba hͦ
significāt. Et qꝛ defectꝰ naturał ponꝰ antecdit. q̄
accidētał. l. iij. §. i. ff. de tute. τ hoc qn̄ illa ꝯcurrūt
q̄ regrunt̄ i pupillari: qꝛ filiꝰ est i ptāte pr̄is: τ sic
de aliis. Si āt nō cōcurrūt: tūc itra tp̄s pubitatis
valet: vt exēplarꝫ postea nō pp limitatōēꝫ illā: si i
etate pupillari decesserit. Si aūt scm̄ ē sine tp̄is li
mitatione: tūc valet simpl'r seu p oi tpe vt exēpla
ris. Significāt vlt̄ hec vba filio furioso substituo
subaudi. i. si filiꝰ furiosus i furore decesserit. Et re
grit̄ q sit furor tpe mortis: vt i. §. i. isti. de pupil.
subst. p̄al. τ. l. ex facto. §. i. ff. e. ti. iꝫ al' p ista vba: ti
cio furioso lego talē q̄titatē: suffic̄ adesse tpe dispo
sitōis: vt i. l. mela. i pn. ff. de alimē. τ cib. legatis.
qꝛ apponit̄ cā demōstratōis. rō vtriusqꝫ: qꝛ signi
ficatū sumptū ex affectōe q̄ significat̄ ei p̄uideri
cui p̄uidet̄ cū eo mō quo p̄t. mō i p̄mo casu meliꝰ
p̄uidet̄ ei recipiēdo ea verba i illo sensu. Sꝫ scdo
cāu meliꝰ p̄uidet̄ furioso recipiēdo vba ďmōstra
tiua tn̄. qꝺ ē p̄priuꝫ eorū significatū. significat vlte
rius q existēte ꝯditōe substōnis: substituitꝰ admit
tat̄ volēs vel inuitꝰ scm̄ q̄litatē p̄sone substituti. Si
eni est substitutus filius furiosus qui erat i eius
ptāte tpe mortis: est necessarius vł volūtarius. vt
i. §. i. isti. de hered. quali. τ diffe.

¶ Excōicatio ē ex cōione ecclesie separatio: vł cen
sura ecclastica excludēs a cōione fideliū. xi. q. iij.
c. nihil. §. euidenter. vel ē eterne mortis dānatio.
xi. q. iij. nemo epoꝝ. τ. c. nullā. ergo festinare debe

mus vt mortuꝰ τ a xp̄o separatꝰ p excōicationē. re
itegret̄ τ recōciliet̄ xp̄o p absolutōēꝫ. Orationibus
eni malis dꝫ sincera charitas subuenire. l. di. vt
cōstitueret̄. τ gl. i. c. p̄nū. e. ti. li. vi. Vł sic excōica
tio general'r ē a q̄libet licita cōione vel legitio ac
tu separatio vel a sacris exclusio. Spēs excōis i
finite p̄nt ēē: qꝛ tot quot sunt spēs cōionis dūe tn̄
species eius p̄cipue scm̄ cano. cōiter vsitant̄. s. ma
ior τ minor. de vtraqꝫ illaꝝ hī. xi. q. iij. c. ingeldrū
dā. Nā vna excōicatio q̄ maior est dī anathema.
τ excludit ab igressu ecclesie: τ a cōione fideliū: τ
a sacris: hec vocat̄ maior τ fert̄ cū solēnitate. de
qua ēt datur precedēs ďscriptio: cū dicebat̄ excō
catō est a qualibet licita cōmunione hoium vł le
gitimo actu τ sacroꝝ separatio. Unde τ adam ex
cōicatus fuit ab esu ligni. i. §. euidenter p̄alle. xi.
q. iij. τ de sen. excom. si quē. in glo. iij. Alia dī mi
nor. Et illa tn̄ separat a sacramentis. Et hec est
duplex. vna p preceptū iuris: vel per sniam ab
hoie. alia separat a cōione fideliū: nō sacramento
rum. v. q. ij. p̄nū. scm̄ Gof. de cle. excō. ministrante
. §. itē sciēdū. Est eni i q̄dā excōicatio iuris a qua
absoluit ep̄s: nisi absolutio sit sūmo pōtifici obre
seruata: de sen. ex. nuper. Alia hoīs: vt ep̄i: vel sui
vicarii: vel delegati. de offi. ordi. cū ab ecclesiarū
de maio. τ obe. c. vnico. li. vi. i gl. Et nota q excō
municatō ē medicinalis: nō mortal': disciplinā nō
eradicāns: dū tn̄ i quē lata fuerit nō cōtēnit eā. c. i.
e. ti. li. vi. Etiā excōicatio dī mucro ep̄i. xvi. q. ii. c.
visis. i fi. vbi dī felici mucrone ep̄i sacerdotū pia
culo resecet̄. τ. xxiij. q. iij. corripiant. Jtē excōica
tio dī anathema iprope. ab ana. i. sursū. τ theca
figura: oli i frōtibus damnatoꝝ ipressa: τ sic q̄si ana
thema dī. Et hec maior q̄ duplex ē. Quedā fine
solēnitate. Alia solēnis. qn̄ duodecī ep̄i: vł p̄sbri.
cādelas i terrā p̄iciūt. τ pedibꝰ calcāt. τ n̄ differt ab
alia: nisi i vba: q maior ē terror τ ꝯfusio. ď his dūo
hͦ i. e. cū n̄ ab hoie ď iud. τ excōicatꝰ. ap̄lꝰ. sepiꝰ.
excōicari p̄t ď treu. τ pa. c. i. Jtē excōicato p̄ñi pu
niat̄ τ cōicat̄ familia. τ vxor: τ liberi. qꝛ scia cano
ne exēpti. ď sen. ex. q i dubiis. Et p̄ncipāl' i loq̄la
quo ad correctōēꝫ nō ē excōicatꝰ. e. ti. porro. nec
p̄dicatores vł alii recipiēdo elemosynas. e. ti. cum
p volūtate: vł p̄dicādo seu monendo. c. ti. r̄ndeo.
Et nota casū in quo qs ē excōicatus vel excōica
tur sine peccato mortali. i. c. lras de rest. spo. vbi
mulier nolēs reddere debitū pp consciam cōsan
guinitatꝫ. i quo bn̄ facit. tn̄ excōicat̄. Et sic exclu
dit̄ ab ecclesia militante; nō tn̄ triumphāte. c. igit
noni. de sen. exc. Quis aūt nisi p peccato mortali
nō sit qs excōicādꝰ. c. nemo epoꝝ. xi. q. iij. Et no
ta. p. xviii. constitōnes cle. cōprehēsi sunt. l. casus
quoꝝ. xvi. reseruati sūt papē: qbus qs ipo iure excō
catōꝫ icurrit expsse. τ p duas duo tacite: vide gl.
i. v. excōicatōis. i. cle. i. ď sen. excō. vbi enumerant̄
loca istoꝝ casuū. Jtē excōicatō maiō ꝯbit̄ i. xviii.
casibꝰ scm̄ Gof. i sū. ď sen. excō. §. ꝯbit̄. Jtē excō

catus nihil dare dz p sua absolutiõe.c.ad aures.
de simo. Si vero p manifesta offensa ē excõicatus.
pmo dz satisfacere: ⁊ postea absolui.de ver.sig.ex
pte. Sed pone statutū epi ē q quilibet excõicat⁹
antequam absoluat dz soluere decē pro quolibet men
se: vtrū valeat statutū. Rñdetur q non i.c.ad no
strā.⁊.c.nemo.de simon.lz in ɔtrium determinet
Host.⁊ Jo.an.i.c.ad aures.palle.
¶ Exconsul ē q desinit eē cõsul.simile no. de q̄
store.⁊ exquestore.insti.i pphemi.§.cum hoc.
¶ Excusatio ē alicui⁹ iuste cause allegatio ī de
fensionē vel supportationē alicui⁹ne cogat cōpa
rere in iudicio.de quo in.l.ij.ff. siquis cautionib⁹
⁊ in ti.de va.⁊ excu.munerum.
¶ Excusatio tutorū fit ex varijs causis. Et q̄dā
nitit eqtati. Quidā enī excusant ad tps.s.qui cā
reipublice abeē ceperit.⁊ reuersi ad nouā tutelā
intra annū nō vocāt: sz veterē nō cogētur statī
recipe.vt isti.de excu.tu.vł cur.§.q se.⁊.C.eo.i.l.
i.⁊.ff.e.t.l.i.§.itē q reipublice. Est ⁊ alia excusatiō
a tutela q̄ dr̄ excusatiō veterano℞.q excusant a tu
tela si sint a milicia dimissi:honesta cā siterue men
te:⁊ iusta:puta pp īfirmitatē vel aliā cām. Sz illa
q̄ alio mō fit nō vocat honesta:sz causaria:vt.ff.d
his q no.īfa.l.ij.§.cognomie. Et sperpetuo q solui
tur a milicia p⁹.xx.ānos. Sz ad tps q ītra.xx.an
nos.⁊ hoc diuersimode tenet.qr si ītra q̄nqz: nul
lā sibi vēdicat īmunitatē.si vō p⁹ q̄nqz ānos solu
t⁹fuerit:hz īmunitatē vni⁹āni. Post octo ānos:
hz īmunitatē bienij.post duodecī trienij.p⁹ decē
⁊ septē q̄driēnij.p⁹ vigīti ānos:hz excusatiōz ppe
tuā. Est ⁊ alie tutele excusatio eo℞ q nūero libe
ro℞ se excusant vt Rome libero℞ triū.C.e.ti.l.i.
cū cōco℞.ī Italia q̄ttuor.ī puincia q̄nqz. Itē est
excusatiō eo℞ q mōbo excusant:vt cecitudo:mu
ti.furiositas ppetua valitudie dētē.C.e.t.l.vnica.
¶ Excusatio eo℞ q etate excusant.vt maior.lx.
ānis.l.vnica pal.⁊ īsti.de exc.tu.ł cu.§.itē maior.
¶ Excusatio eo℞ q nūero tutela℞ excusant.s.q
habēt tria onera tutele.i.tres honores tutele:sm
Az.q̄ oia habēt C.sub his ti.in rubro ⁊ ī nigro.
Uide de hoc Azo.ibidem in sū.
¶ Excusator fz Az.⁊ Spe.e.t.ē q venit ad ppo
nendū causas absentie alicui⁹ q nō poterat sint
rōne sui.vł cāe.pcuratorē ɔstituē.vt ī causis cri
minalib⁹.ī qbus lz pcurator nō īteruenit:vt i.l.
i.ff.de publi.iudi.§.rei excusat.tñ allegat causis
absñtie bene admittitur.vt i.l.absñs.ff.de pcura.
vel vocatus erat vt psonalr compareret.
¶ Executor fz Spe.e.t.ē officialis p quē litis exe
cutio vel ipsius cāe ppāratio iubēte iudice suo ex
pedit. Uel sm Az.ppe ē ille q:post discussaz cāz
sniaz executōi mādat.vocat ēt ī iure appitor. Re
quit.s.appitores alr̄ ēt vocāt ī iure diuersimode
d istis modis ē gl.no.C.d erec.rei iudi.l.si vt ppo
nas q̄ā psequit Spe.ī ti.d citatiōe.§.sequit.ppe
fin. Itē appellatiōe executo℞ itelligit delegat⁹.c.

suscitat⁹.d rescri.⁊.c.si quis ɔ.de fo.cōpe.vñ exe
cutorēs sūt illi p quos iudex ī sniaz suā exequit:⁊ rē
iudi.mācipat effectui.⁊ mādat executōi.⁊ duplex
ē executor.s.merus ⁊ mixt⁹.executor mer⁹ dr̄ q̄ñ
p nūciū nō ē dmādata aliq̄ cognitio:sz tm̄ cāe exe
cutio.⁊ tal' ñ dz audir' exceptiōes:vt.C.d execu.
re.iud.l.si vt ppōis pal.⁊.c.d cetero.d re iud.⁊.ff.
d iud.l.si ptor.⁊ d tali loquit.c.pastoral.§.qr vō.d
off.dle.vbi bōa gl.d executōe dupaci.sm Host.
tñ tenet admittē exceptiōez excōicatiōis.al' appel
lari pt.d hoc vide Archi.d excep.pia.li.vi. Et sic
Executor mer⁹ ē qui nō pt de fraude iterposita
cognoscē:⁊ ab illo ñ appellat nisi modū executio
nis excedat.ff.quo℞ ap.nō reci.l.ab executore.⁊
d re iu.qui ad cōsultatiōz.ī fi.⁊.ij.q.vi.sub illo.§.si
quo℞.⁊.§.ab executore.⁊.c.si verū.⁊.§.sc. Sed ⁊
mixto executore bñ appellat si nō admittit legiti
mā exceptiōez vł al' ptes grauauerit.d appella.di
lecto.⁊.c.vt debitus. Sz executō mixtus ē qui hz
cognitiōem cāe ānexā:vt i.c.nouit.de appel.⁊ de
re iu.c.d cetero pal.de off.dele.pastoral' ī gl.vt cū
papa mādat alicui ꝑ'stitui rē suā:vł alicui dari bñ
ficiū ⁊c.⁊ tal' dz recipe legitimas exceptiōes: q̄tū
cūqz scribat sibi absolute a papa.vt d off. dele. ex
pte.d rescri.c.si q̄ñ.⁊.c.cū.adeo.xxv.q.ij.⁊ si nō.
¶ Exēptus dr̄ qui a suo iudice:siue iurisdictiōne
ordinarij subductus est ⁊c.
¶ Execrare ē abhominari:vł detestari.⁊ ppe at
tribuit delictz.dicēdo hoc delictū est execrabile.
¶ Exēpla ñ iuris semp imitāda.sz exēplū pape ē
nobis sequēdū.xvi.q.iij.lz di.ix.c.tanc.vbi gl.i.c.d
quibus di.xx.q p exēpla sit iudicādū cū ius defi
cit.vel itelligit de exēplis publice vł autētice pso
ne.vt pncipis.vel apostolo℞ū.⁊ exemplis.plurīū.
⁊ non paucorū.vide ibidē.
¶ Exercitō dr̄ is ad quē cottidian⁹ q̄st⁹ ⁊ vtilitas
nauis ptinet. Magr̄ vō nauis dr̄ cui tota nauis ⁊
ārbora ɔmissa ē. Re.s.actiō exercitoria.vbi d h⁹.
¶ Exhēdatio ē alicui⁹ a sua suba vel hēditate ex
clusio.⁊ alteri⁹ seu alieni institō.velut cū parētes
exhēdant filios.⁊ scribūt alienos hēdes ī testō ita
accipit īsti.d exhē.li.p totū. Et sic exhēdat ē filiū
constitue alienū a suba vł hēditate pēna.⁊ dz sie
ri cā īserta ⁊ pbata. Et pp q̄s.⁊ quot cās pr filiū
⁊ eɔ filius patrē possit exhēdare.notat.gl. i.c.quī
tanalis de iureiu.
¶ Exero.i.peto.sic ponitexerat.i.petat.l.vt vbo
rū q̄ ē lex fi.C.q admit.ad bo.po.ibi gl.penul.vł ē
idē q aperiatur via petēti.
¶ Exestuare ē feruere:bullire:vel calefacē.vt ē
glo.in cle.dudum d sepul.
¶ Exhibē ē rē ī publicū deducē seu ostendē vt
copiā habeat aduersarius rē suā tāgēdi. ⁊ cā sic
dicitaz.si sibi sua vł.cā vēdicādi.de hoc.ff. ad exhi
bendum.l.iij.⁊ d libero hoīe exhi.l.iij.§.⁊ aut ptor
Require.s.actio ad exhibē.
¶ Exiliū triplex no. Arch.xlv.di.cū beat⁹ in fi.

¶ Expēse sūt sūpt⁹ volūtarie nō necessarij. z dr̄ expēsa q̄si extra pēsas: z debitū scā. Sed īpēse sūt vtiles z necessarie. a v̄bo īpēdē dicte. vnū tn̄ mul totiēs p alio ponit vt. l. mul. si. ff. d̄ minorib⁹. vbi expē se p necessarijs z vtilib⁹ dūtaxat ponūt: put ibi no. Etiā īpēse p volūtarijs ponūt: n̄ solū vtilib⁹ z necessarijs. ff. de ver. si. l. īpēse. Quāuis dōtā p dcā ɔ̄rui dicat. z expēse differūt a dānis vn̄ iura mtū sez sup vnū n̄ extēdit ad aliuz. nā expēse sūt cā litis. dāna vo ex discordia pueniūt: vt dīstructio dom⁹ z similia de iniur. c. i nostra in tex. z gl.

¶ Expilatores fm Az. i sū. C. z. ff. d̄ cri. expi. h̄ē. b' sūt q ex reb⁹ vacātib⁹ hereditatz aliqd surripiunt: z expilāt. de pe. di. i. aut scā. Re. s. actio expi. here.

¶ Experiri q̄nq3 ponit p rn̄dere seu defendē: vt de iudi. c. i. de pen. q generalr li. vi. Q̄nq3 p agē vt de cā pos. z ppzie. c. pastoralis.

¶ Explicatō ē allegatō q̄ supplicatōnē īfirmat: vn̄ replicatio ē allegatio ɔ̄ exceptionē: z adiuuat actorē. Et supplicatio ē allegatō q̄ replicatōz īfirmat: z reuz adiuuat. Sed explicatio ē allegatō īfirmās supplicationē: z sic p actorē ɔ̄ reū.

¶ Exponē. i. ɔ̄se ponē. Expōi āt dr̄r īfātes fui liberi: z lāguidi. si sine cura dimittunt. vel eis alimēta negāt a parētib⁹: a dn̄is: vel a pionis. vt in c. vnico. d̄ īfā. z lāgui. Exponē. n. aliq solēt s' lega to pietat offō: īfātes: l' lāguidos: z eos an̄ ecclās ponē: vt eos alij mi'atōe moti colligant. dix. di. si expositus.

¶ Exp̄sūz q̄no dupl'r sumat: no. ff. de vul. z pu. l. i. ī pte. z de prebē. si ep̄s. in glo. certas li. vi.

¶ Expressa pupillariz substō. Re. j. substō.

¶ Exorciste grece latīe dr̄r adiurantes. xx. di. cleros.

¶ Extimare ē alicui⁹ rei certū p̄ciū dare. z ē idē qd taxare vl' certū preciū diffinire z determinare.

¶ Extraordiariū remediū ē qd ob aliquā cām: ex vl' vltra cursū solitū: alicui dat. vt restō minori leso. vel ab̄ti cā iusta. necessaria. vel pbabili. ad q̄ remedia nūq̄ recurrendū ē: q̄diu remedio ordiario locus est: ad quod p̄t haberi recursus.

¶ Extraordiariū iudiciū ē corā d̄legato. vl' q̄n pcedit ī figura iudicij sz ex offō iud. ī modū īq̄sitōnis vl' d̄nūciatōis. vide tex. iūcta gl. i. c. q̄n ɔ̄ d̄ pba.

¶ Extra: de hac dictōe no. Archi. de prescrip. statutuz li. vi. §. iii.

¶ Exterminare ē q̄si ex termios vite vel iurisdictōis sue ponē. cle. vnica. d̄ iureiu. d̄ h̄ē. excōicam⁹ §. moueāt. z. §. se. pōit et p d̄ponē: desolari: i exilium mittere.

¶ Extūcista dictio tp̄s extremū significat. ff. de condi. z demō. l. si ita. §. si ita.

¶ Ex: d̄ ista dictōe no. Archi. iij. q. v. q̄sqs. z plenī⁹ Jo. cal. ī. c. vēa. d̄ coha. cle. z mul. Jo. mo. d̄ h̄ē. excusam⁹ li. vi. Etiā Archi. d̄ pbē. cū i illis. e. li. z Pau. i. c. līis. de rest. spo. et no. C. d̄ leg. l. nō dubiū. z q̄nq3 ī ɔpositōe stat augmētatiue: p valde vt exeq̄re. i. valde eq̄re. vt. l. i. ff. de le. i. vbi dr̄ per oia exeq̄ta sunt legata fideicōmissis.

¶ Explosa. i. exclusa. c. īquisitioni. de sen. excō.

¶ Extorres. i. imunes vl' ilonei. d̄ sen. exc. ɔ̄ingat. z di. xx. nulli pbas ē. vbi dr̄. sz extorris a icō si ai ministerio. z ea. di. c. ita dn̄s. §. i oēm terrā. ubi dr̄ vt extorrē. i. alienūz a̅ misterij itelligēt ee dim nt. z hz. C. de custo. reo. l. i. d̄ his. q̄ ē. i. h. z pe. di. ij. itē p ide. vbi dr̄ nudari facultatib⁹ ppzijs z pbe fue extorres fieri. et. xi. q. i. ɔspiratōe.

¶ Exq̄stor ē q publice pecūie cōgregāde: cōfirmāde: z q̄rēde: ossm hēbat: z postea hāc admistratōz dposuit. vl' dr̄ ille q q̄storz depōit admistratōez: vt no. ist. ī phemio. §. cūq3 hoc. i gl. vide. s. excōsul. z. j. q̄stores.

De Fa

Faber lignarius dr̄ non solū qui ligna dolat. sed generalr ois q edificat. ff. de ver. sig. l. fere. §. fabros.

¶ Fabricēses dicebāt fm. l. C. c. z. li. xi. Qui erāt deputati armis faciēdis. reparādis: z vendēdis. Sed Jo. an. de sen. excō. si iudex. li. vi. dicit q fabricēsis dr̄ q publica arma fac z i publicis fabricis. z nō alibi. z dat p̄nicerio: vt reponat i publicis armamentis. Et horum brachia stigmate figurabātur. Require. j. stigmate.

¶ Facere dr̄ ille cui⁹ auctoritate fit. de sen. excō. c. mulieres. z fac dr̄. qs stati: cōfesti. i. icōtinenti. mor: illico: id qd fac sin̄ itervallo: nullo actu ɔ̄rio: aut ipūnctē itermedio. d̄ elect. q̄r pp. vbi dr̄ q p⁹ collatōez. mor dz electō celebrari. sitr. cū vis īfertur psonē. icōtinēti repelli dz. i. sine itervallo: q̄si bello cōtinuato. Itē id quod fac i triduo. C. d̄ erro. aduo. l. vlt. vbi dr̄ q aduocat⁹ p̄t reuocare errorē suū stati. i. itra triduū. Et hoc itelligit Placē. sic sonat. Sz Accur. hoc itelligit q̄n cā durat post erroictū p tres dies. Itē qd facit i decē dieb⁹. ff. d̄ cōsti. pe. l. pmissor. vbi dr̄ q si qs sine die cōstituerit se soluturū pecuniā alicui: ɔ̄ eū agi p̄t si stati n̄ soluerit itra decē dies. Itē quod facit in vno anno. xx. q. i. puella. vbi dr̄ q si puella īscijs parentib⁹ itra duodecimū annū velū acceperit: parētes vel tutores p̄nt hoc statim irritare intra annum. Itē qd facit cū quodā tēperamēto tp̄is: ita q nec misumū vel maximū tp̄s assumat: qd magis p̄t intellectu cōcipi q̄ dici. ff. de solu. l. ratū. z. i. ad codictibus. vbi dr̄ q hēs fideiussoū testatoz hoc qd adita hereditate soluit p defuncto stati soluē dz i. cū quodā tēperamēto tp̄is. nec eni stati cuz saco parat⁹ venire dz. Itē qd facit cū p̄mo p̄t. de resti. spo. oli cā. vbi dr̄. q vim illatā rebus p̄t qs repellere icōtinēti. i. q cito poterit collectis amicis. ita tn̄ q illud icontinenti nō extendat vltra ānū. hec Ber. de elec. q̄r pp. Itē qd facit in vno mēse i. q. i. ɔstat. vbi dr̄ q si aliqui ordiati sūt ab hereticis p vim si statim renūciauerit cōciliabulo hereticus idest itra mēsez: tūc excusant. Itē q cito icit: vi. xxxi. q. ii. mulierē. Itē qd fac q̄nq3: ut. ff. si cer.

pera.l.i.vbi de. Cu3 cuiq3 rei assentim⁹ alienā fidē
secuti mox receptum ex eo ꝯtu credere dicim⁹.
¶ Facultare ē frequēter facē.l.fulcinius.§.lanta
re aūt.ff. qui.ex cau.i pos.ea.
¶ Factō est conspiratio.l.quisqs. C.ad.l.iul.ma
ies.vbi glo.
¶ Falcidia dr̄ lex a falcidio tribuno plebis:q ipa
adinuenit.ad hoc.q3 qs extraneo testō suo legaī
nō posset:qn admin⁹ quarta remaneret hēdi.q3 si
ꝯ facēt locū nō hēt.t.z sic dr̄ falcidia a falce ad de
falcādū singul̄ mādans p quā pmittī heres hīe
q̄rtā ptē legatōis vel hereditatis qn̄ ēt tota hēdi
tas vel maior ps ē legatis exhausta. Et ē triplex
falcidia fm Jo.an.i glo.di.ij.responsa prudētū.
Require.j.l.falcidia.
¶ Factū fieri.cōtentū i dispōne:significat ipm ad
heredē vel aliū trāsire seu trāsire posse:vel nō.p
ut ipm fcm̄.vel quoduis aliud mediū.pbat.signi
ficat.vel declarat.verbi grā. i cōuentōe deducit
hoc fcm̄ licē ire agē p fundū pmittēns. ad fundū
eius cui pmittit.hec cōuentō nō trāsit ad hēdes.
siue sit appositū verbū psonale ibi vel mihi.siue
nō.imo si simplr̄ dem̄ ē cōuenimus licē suo agē.
hoc fcm̄ nō trāsit ad dn̄m.§.sz cū fcm̄. insti.de sti
pu.suo.Sz ibi.debitor cōuenit cū creditore q3 ei
nō liceat debitū petē z ita fit pactū de nō petēdo
simplr̄:hoc fcm̄ seu pactū transit ad heredes.
¶ Facē qd̄ pōt.qualr̄ qs cōueniat ad id qd̄ facē
pt seu iquātū facē pōt.z quō' itelligāt illa v̄ba.hz
i.l.sūt q.cū nouē legib⁹seq.ff.d re iudi.ibi̇ pson⁹
psona.liberi.z parētes eoꝶ.nales armate milicie
vel doctor:psbyter:z cetere psone ibi enumerate
si cōdēnāt ꝯdēnādi sūt iquātū facē pñt seu ad id
qd̄ facē pñt:nec totū qd̄ hñt extorq̄ndū ē.sz rō hī
da ē ne egeāt:vt.l.i ꝯdēnatōe.ff.d re.iu.Nā itelli
git qs facē debē qd̄ cōmode z honeste pt.nec enī
vr̄ posse qd̄ nō pt fieri honeste.ff.de verb.sig.l.ne
pos ꝓculo.z fcm̄ p nō facto hēt nō pōt.de cap.z
postli.reuersis.l.i vllo.§.facti.Jtē p fcm̄ pbatr̄ vo
luntas.ff.de leg.l.qbus.c.dilecti.de appel.c.si.d
coniug.suo.Et factū vl̄ de facto cōstat quattuor
modis.c.quesitū.d coha.cle.z mulie.
¶ Fallonia est culpa seu iniuria pp quā vasall⁹
amittit feudū.Et est quedā culpa q̄ respicit dn̄m
f.qñ trib⁹ vicib⁹citat⁹legitime fidelitatē p̄stare no
luerit:vt i vsib⁹feudoꝶ q̄ sit p̄ma cā bñficij.amit.
c.i.Est z alia cā qñ ifeudauit alia lege quā ipe hz
vel talē vasallū q feudū deseruire nō pōt.Quedā
do ē culpa vl̄ fallonia q̄ nō respicit dn̄m.s.qñ va
sallus iterfecit fratrē vel filiū suū:vel filiū fratris
vl̄ aliud crimē cōmisit qd̄ parricide appellatōe cō
tinet.Et plures al̄ fallonias tā respicientes dn̄os
q̄ alios:pp quas feudū amittit.no.Host.in sum.
de feu.ff.qui.mo.feu.amit.
¶ Falsarij sūt q crimine falsi tenent:vl̄ q crimē
falsarioꝶ admittūt:vt de cri.fal.ad falsarioꝶ.
¶ Falsitas ē mutatio veritatis:d cri.fal.c.i.licet.

z p to.n.no.de rescrip.sup lr̄is.p doc. eo q3 falsa
tores semp studēt mutar̄ ea q̄ v̄a sūt:z vt falsa vi
deant̄ verisimilia.vt i auc.de istru. cau.i pn̄.c.
la.vi.z fm ea q̄ no.Az.in su. C.ad.l. corne.d fal.
¶ Falsum ē qd̄ caret v̄itate:vt rescriptū falsū:q
nō hz aliqd̄ p̄mordiū seu v̄bam v̄itat3.f.q3 ñ ema
nauit a papa seu a pncipe:z tn̄ appet emanasse.
sua nobis de offi.vica.vbi de hoc.Et no.i.c.sup
lr̄is.de rescrip.p Fran.de zabarelis.Uñ falsa.
iniusta:z va.i.iusta.isti.q z ex qui.cau.manumit.
nō pos.§.ca.l.elaicē ita. vbi dr̄ q3 cā semel appro
bata siue v̄a:vel falsa nō retractat.
¶ Fallacia fm Host.i su.de do.z ꝯtu.§. i.cōmit
tit̄ i decipiēdo i his q̄ assent aliqs false i certa scia.
¶ Fama fm Spe.ti.d no.cri.§.fama.ē ille digni
tat3 stat⁹:vita z morib⁹cōprobat⁹:z i nullo dimi
nut⁹ fm gl.C.ex q.cau.isa.irro.l.i.z gl.ij.i.c.v̄s
de coha.cle.z mu.Et logt̄ de fama hoīs.Sed fa
ma de aliquo negocio q̄ ē mediū vitat3 elicienda
describit̄ sic.Est cōis z clamosa isinuatio:isurgēs
apud totā:vel maiorē ptē popul'a.ex icerto auctor
ꝓueniens.z di a forsan:z dr̄ ab opinione q3 vl̄
tra cōez opinionē reqrit cōez locutōnē:z sic du
exigit.Et i descriptōne fame p Spe.nomē dig
tat3 nō ponit̄ p honore publico fm Az.sed p p
tētia a natura cūctis attributa.Et hec descript
locū hz i bōa fama.Qñz ēt fama sūt p isfama
ne mala fama.vt i.c.tua.d coha.cle.z mu. z iō fz
Spe.fama pt aliter describi vt ꝯprehēdat vtrāq3
f.bonā:z malā:sic.Fama ē vehemēs ꝯvulgi:z ma
toris ptis.opio:rei de q̄ q̄rit̄.cōsentiēs:vl̄ ꝯsonās
Fama ab hoīe sic cōuenit describi.Est dignitas
stat⁹:vita:z morib⁹ꝯprobata:vt.ff.d va.z ex.co.
l.cognitionis.z q talē famā negligit crudelis est
rij.q.i.volo.z fama.opinio:extimatio.idē sunt.
¶ Fama:inter hoies:est publica:z cōis isinuatio
ex sola isuspitōe:z i certo auctore ꝓueniēs.
¶ Familia fm Az.i su.C.de edil.ac.appellatōe
familie cōtinēt oēs q sūt in iure alicui⁹ ēt liberi
hoies q suiūt ei bona fide vel ēt alieni sui: z ēt q
sūt i ptāte eius simulter oēs propinq z liberti pa
troni.sic generaliter sumit̄.C.d ver.sign.l.fi.Uni
cus vero suus familie noīe nō cōtinet. nec duo
faciunt familiā vt ibidē.z dr̄ a femore que est ge
hominis genitiua:vt.d.l.fi.C.de ver.sig.
¶ Familie herciscūde.i.hr̄ditat3 diuidēde:no.in
rubr.ff.fa.her.Re.J.actio familie her. Et dr̄a i
ter familiā:mancipiū:z suum no.Archi.xxxj.q.
iii.c.patrem.
¶ Famosuz carmē fm Azo.in sum.C.de iniur.
dictamē l̄ istoria cōposita ad alicuius ifamiā.p.v
ut ibi notare vr̄ Azo.
¶ Famosus libellus pt ꝓprie dici liber ꝯscript
ob alicui⁹ ifamiā.vt.ff.de iniur.l.lex cornelia.§.si
qs libe⁹.z iponit̄ ei pena capit3 q famosū libellū
inuentū nō corrūpit.sz ala manifestauit. z q eū d
clauerit:si ñ ꝓbauerit de calūnia capitalr̄ punit

sm Az.i sum.C.e.n.hec τ plura ibi vide p eū.Et hoc ē veꝝ si reo ꝯuicto capitalis pena esset ipōsi ta aliter non.Et notaꝫ in.l.vnica.C.e.ti.
¶ Fatū ē gen⁹ diuinatōis.cui q̄ incidit dānatōez anime sue incurrit.xxvi.q.vlt.nō obseruetis.
¶ Fatales dies sm Az.i sū.C.de tē.τ repa.ap.vͣ spaciū tpis īt͞ra qđ appellās dꝫ appellatōꝫ p̄seq. Et olī q̄ttuor dies fatales cōcedebāt: quoꝝ pm⁹ erat spaciū sex mēsium.Et hoc si appellatū fuit a suia clarissimi viri vel spectabilꝭ viri vꝭ delegan a pncipe. Scd̄s ăt dies fatales sꝭ spaciū.xxx.τ vni⁹ diei. Terti τ quarti sūt sibi totidē: si saltē scā fue rit appellatio a delegato vel spectabili:vel clarissi mo viro:put hoc hētur i.l.ti.C.ð tēp.ap.hodie aūt ex ordine vni⁹ tñ fatalis dies ē.i.vnic⁹.Sed si in ea cā itercesserit ali⁹ ann⁹ idulgeꝭ τ ita erit scd̄s dies fatalis:quo trāsacto lite nō cōpleta:rata ma net snia.vt i auc.ei q appellat i dicto ti.ð tēp.ap. Dicebanꝭ aūt fatales dies: qꝛ eis fatū.i.termin⁹ cāe iponitur.vel quib⁹ mors accidit cause.

De Fe

¶ Feia sm aliquos dicꝭ a feditate.eo qđ fedas τ enormes suphluitates mestrualeꝭ emittit.Sola eī feia τ aial mestruale eui⁹ cruorꝫ ꝯtactu fruges nō germināt.arescūt herbe. arbores emittūt fruct⁹. ferrū rubigine corrūpiꝭ offuscunꝭ speculoꝝ lumi na τ si qdē canes eo gustato abiē icurrūt.Veritū cant hec i adamante.
¶ Ferie sm Az.i sū.C.e.ti.dicūt a foro q̄si fe erie qꝛ p̄stāt vacatōꝫ ab his q̄ ꝯsueuerūt agi i foro Mo. i i sū.e.t.diꝭ qꝛ ferie dicūt p ꝯtrū.Cū.n.ferie colē te nō sint.he tñ colunꝭ vꝭ dicūt ferie dies q̄si dies festinādi sm Papiā.qꝛ istis feriari.i.a malꝭ opib⁹ abstinē debemus.τ nihilomin⁹ p̄stāt immunitatē a mercātijs.Cū difficile sit iter emētes τ vēdētes peccatū nō iteruenirꝭ.lxxxviij.di.eijciēs ð pe.di.v. c.qlitas τ negociū.Ea q̄ tñ ptinēt ad disciplinaꝫ militareꝫ ꝭ scholasticā:vt artes libales:vꝭ ius ciui le i dieb⁹feriatꝫ pagi p̄nt sm Az.ff.e.t.l.i.vide no. p doc.i.c.ꝯq̄stus ð fer.vbi cū q̄riꝭ:an liceat studē legesꝭ p p̄cio scribē i dieb⁹ feriatꝫ ꝭ festiuis ꝭ dñi cis.Dic Jo.an.q̄n studiū sit sine solēnitate ñ pp lucrū qꝛ tūc lꝫ:xū nō sit opus huile.s.cū solēnitate i publicis scholꝭ nō lꝫ.Ho.an.de butri.dicit qꝛ cā ꝯsilij dādi vbi necessitas suadet puta qꝛ cā tpe futura est vꝭ ð loco lōginquo τc.tūc lꝫ studē ēt ad lucrū alꝭ nō.nec i scientijs positiuis q̄ ad lucrū vꝭ honores tendūt.sꝫ i theologia τ i speculatiuis lꝫ. Et addit pā.eciā i iurꝭ canōico.qꝛ talꝭ laborat i vi nea dñi.τ efficiꝭ hō speculatiu⁹.τ abstrahiꝭ a vi tijs.Nō ăt cultꝰ diuinus vꝭ offm̄ ptermittaꝭ.qꝛ sa nius ē maiorib⁹ studē.τ mētes occupaꝭ q̄ ociū i seq ꝭ i laruis vagari.imo melius est domi manē q̄ festa ecclaꝝ pp dñas visitaē.xxiiij.q.i.odi.pte. vbi gl.τ.l.psi.ff.de ser.De scribentibus τ legenb⁹ vide i ti.ð fer.p doc.Et sic ferie sūt q̄dā solēnia tēs tēpoꝝ i qbus cā tractari ñ debēt.Et sm Hof.

dicūt ferie:qꝛ forensibus negocijs immunitatē p̄stāt l.diu⁹.ff.e.ti.Vñ feria vno mō capiꝭ p q̄libꝫ die i hebdomoda.τ ita fuat eccła.dicēdo.Feria pria Feria fa.τ dꝫ a for faris.s.a fādo.i.loqndo qꝛ sin gulꝭ Ferijs solo v̄bo loqndo deus creauit hoīꝫ τ oīa.Alio mō capiꝭ p die solēni festiuāda.τ sic dꝫ a ferīēdis victimꝭ q̄ offerebaꝭ i Ferijs ꝭ ab Feriā do sm Papiā.qꝛ τ si oībus dieb⁹ abstinēdū sit a malꝭ.tñ istis p̄cipue.vt.c.i.ð fer.Sūt ergo sic ferie cāꝝ.Ferie festiuāde.τ sic ferie nuptiaꝝ ð qbus in e.capellan⁹.ð fer.xxxij.q.iiij.ñ oꝫ.xv.q.iiij placita lxxv.di.qđ die dñico.Feriaꝝ alie sꝭ repētie q̄s im pator ꝭ pnceps iduc̄ repētie pp victoriā ꝭ vxoreꝫ ductā vꝭ filiū natū.ꝭ pp publicā ꝯgratulatōeꝫ ob diē natalꝭ ipatoris.vt.C.e.ti.l.i.τ dicūt repētine.qꝛ sūt icerte:imo qꝛ ꝭpēte τ subito iducūꝭ.τ a nullo iudice iduci p̄nt nisi a p̄ncipe.vt i t.C.ð fe.A nul lo eñi iudice p̄sumi dꝫ vt arc̄te sua aliq̄s ꝯdaꝭ fe rias.nā ferialeꝭ ferias nouari oꝫ q̄s administrator e dixerit.Alie sūt solēnes.τ q̄ꝝ q̄dā iducūꝭ ob re uerētiā dei.vt dies dñicus.vt.l.ti.C.co.ti.τ.l.oēs dies τ p̄cipue oēs dies τ oēs festiuitates glorio sissime v̄ginis marie.scōꝝ aplōꝝ.τ alioꝝ.q̄ nūerā tur.c.vlt.e.t.τ ð ꝯse.di.iij.c.i.Alie ob honorē p̄n cipis.vt dies natalꝭ ꝭ coronatōis ei⁹.C.e.l.fi.τ i.l. oēs dies.Alie ăt ob honorē ciuitatū.vt dies na talicij maxiaꝝ urbiū:vt Rome τ Cōstātinopol.l. oēs p̄al.alie ob necc̄itateꝭ hoīꝫ ꝭ ꝛpblicā vtilitatē vt sūt duo meses:vn⁹ g̃ā messiū.ali⁹ cā vindemie ð qb⁹ ēt i p̄all.l.oēs dies.vbi dꝭ. Oēs dies iube mus eē iuridicos.illos tñ manē feriaꝝ dies phas esse geminis mensib⁹ad regem laborꝫ idulgētiori ānus excepit.estiuis quoqꝫ feruorib⁹ mitigandes τ autūni fructib⁹ decerpēdis.Has vo ferias Spe. c.ti.nō vocat solēnes:sꝫ iudicat rusticas vꝭ publi cas qꝛ pp rēpub.ꝭ vtilitateꝫ rusticā iducūꝭ.τ fo te Spe.moneꝭ ex.l.i.an p̄n.ff.co.ti.Et statuūꝭ he ferie sm ꝯsuetudinē loci τ sm varios terraꝝ ri⁹ vt.ff.de fer.l.presides.
¶ Ferri p̄prie dicim⁹ ea q̄ qs i corpore baiulat. Portari vo ea q̄ qs in mente secū ducit.agi vo vel duci dicunꭲ animalia.vt.ff.de v̄b.sig.l.ferri.
¶ Ferrumiatō ē eiusdē generis maꝰiaꝝ solidatō τ ꝯiūctō:vt si scipho argēteo sūd⁹ferre⁹ appōaꝭō ð no.l.i reꝫ.ff.ð rei vē.sꝫ applūbatō.Re.s.ð A.
¶ Feudū sm Ho.τ Az.e.ti.i sū.§.i.Est bñficiū alicui⁹ rei inuestitura iteruenīēte sic ꝯcessū seu da tū aliꝫ.vt dñiuꝫ penes ꝯcedētē remaneat cui⁹ occa sioe recipēs:successor ei⁹ ꝯcedente dño ad idō q⁹ τ vsqꝫ ꝯuenit:aut feudi natura regrit.s.directuꝫ dñiuꝫ.Vtile ăt trāsit ad feudatariū ar.coꝝ q̄ no. ð ēphiteoca.ff.si ag.vec.p.t.l.vnica.§.q.m.τ fuit h⁹ dēꝫ.S.vtile.sꝫ diuersaꝝ regionū ꝯsuetudīes q h⁹ obligaꭲ.τ ipīs ꝯsuetudinib⁹ obligaꭲ:qb⁹ deficiē tib⁹ iuri scripto obligaꭲ. Pro diffinitōne feudi τ dōatōe ei⁹.vid gl.i vsi.feu.q.mo.feu.acq.i p̄n.τ sūmā ad qđ ibi remitūꭲ.Diciꭲ aūt feudū a fideli

tate l'a fide quã vasallus dño pstat tenet. nec. n. vz aliq inuestitura fieri et q fidelitatẽ facẽ tenea mi feudũ eo pacto sit acqsitũ. vt õ eo fidelitas ñ pstet vt i pstõib⁹ feu p quos fiat inuesti. τ p quos re ibidẽ i qb⁹ cau. feu. amit. i. c. n. §. i vsi. feu. no. Jtez feudũ est res pcessa alicui ad vtendũ p fun fz Hos. Est pcessio rei p homagio fcã. τ addit pcessio beniuola q̃ fit ex grata beniuolentia. τ g⁹ ficiũ vĩ etiã õ pcessio vĩ: q: apõ dñz rẽanet ppe τ dñiuz directũ. Sz vasall⁹ acqrit vsufructũ vtile dñiuz. Põt ẽt sic describi. Feudũ est beniuola actõ tribuẽs gaudiũ capienti: cũ fructo τ etiã ẽdo. p quã trãsfert vtile dñiũ õ dño i vasallũ. Et sic vĩ a fidelitate quã vasallus tenet dño: ve o i. c. ex diligenti. õ simo. τ i ti. õ feu. p totum.

Feudũ legiũ fz Spe. ti. õ feu. i tractatu libello §. qui sup hõagiũ v. porro. Est qñ cã τ occasio hõagij cepit a dño vt qz baro dicit alicui paupi alii q alicñ rẽ imobilẽ sibi daret si ei facẽt hõa ñ t illã õdic. tal' res vocat feudũ legiũ. τ tal' vasallus hõlegius. Et hec pbant in li. feu. Si õ feu ptrouersia fuerit: vide infra homagiuz.

Feudatari⁹ est q feudũ recipit: q ẽt vasall⁹ vĩ.

De Fi

Fictõ iuriz differt a psũptiõe: q: fictõ iuriz sp est õtra vitatez. vt ĩ iur' postliminij τc. Presũptõ ãt fre quenter itelligit stat cuz vitate. sic τ sepe stat. nõ ni fingit aliud q̃ est: vt fingit mulierez stipulatã nõ est i. l. vnica in pn. C. õ rei vxo. act. fingit na tũ qõ nõ est. ff. õ sta. ho. l. q i vtero. fingit nõ esse natuz: qõ est natuz. ff. de libe. τ post. l. neius testõ lucius. fingit viuere qõ nõ viuit. insti. de excu. ro. §. fingi ãt. fingit nõ pceptuz cũ q mortu⁹ na ff. de v. sig. l. q mortui. no. Az. i pn. sum. circa pdicamenta. τ Hoff. in sum. de psump.

Fides ẽ fũdamẽtũ rex spetãdax: nõ apparẽtiũ argu. Et fz Arist. Est t õ rei dubie faciens fidẽ. Et fides sm apl'm in epla ad gal. vt sumit. de sũ. tri. c. firmiter. Est subã rex sperãdax argumntum. Subã dĩ q: sperare debem⁹ qõ dẽz ẽ a prophetis futurũ. Scõz dĩ q: pphetias iã pletas debem⁹ ẽe arg. i. pbatõez nõ apparẽtiũ de futuris plẽ dis. Sz illa ẽ qdã notificatio. τ ñ vã diffinitio. q̃re magistral'r sic diffinit. Fides ẽ volũtaria certitu do abñtiũ ĩfra sciaz τ supra opinionem pstituta. Aug. dic. Fides ẽ credẽ qõ ñ vides. Et due sunt spẽs eius. i. formata. τ informis. Et capit multis modis. de quo vide glo. bonam in. c. firmiter de sum. tri. τ fi. catho.

Fideicõmissũz ẽ illud legatũ l'relictũz qõ pmit tit fidei hẽdis: alicui dãduz ab eo cũ testator dicit hẽs fidei tue pmitto vt des legata τ pmissa: vt sm Az. in sum. C. e. ti. §. seq. Hodie nñ nõ ẽ dña in ter fideicõmissa τ legata: sz olim mlte erant dñe. Omne. n. legatũ fideicõmissũz dici poterat. τ eõ pquo est tex. insti. de le. §. sed nõ vsqz. Nã spõre eadem est natura. ff. de le. i. vbi dĩ. p oĩa eq̃ta sũt

legata fideicõmissis.

Fideicõmissarius est ille cuius fidei l relictum cõmittitur.

Fideicõmissaria libertas. Re. infra libertas.

Fideicõmissaria hẽditas petitõ est q̃ petit ea cui fideicõmissoria hẽditas restituit ex senatusconsul to trebelliano. vt qui habent agros pstĩ iphaz vĩdicantur agri: vel fundi.

Fideiussor ẽ q aliena obligatõez i sua recipit f suscipit fidẽ: pncipali nihilominus manẽte obliga tor: videlz q se p alio obligat. vt eo. s. pncipali debi tore nõ satisfaciẽte. ipe satisfaciat. Et vĩ qñ iussu alterius ponẽs fidẽ suã: vt isti. e. ti. in pn. τ. ff. e. l. i. τ. ij. Est ãt fideiussor magnũ nomẽ. τ gñale. q: cõ prehẽdit sub se mãdatorẽ τ pstitutorẽ. q: eq ãt to tu i se alienã obligatõnez trãsfert q τ pmissor vo cat. Sz hi differũt iter se q: pstitutor nõ obligat nisi pcedat obligatio q̃ i iurib⁹ data sit. i. l. i. τ. l. ij. §. i. cũ alijs. ff. õ pst. pec. τ. l. ij. C. e. ti. fideiussor vo obligatõez pcedit τ seqt. insti. e. ti. §. fideiussor. Mãdator ãt nũq̃ seqt. sz semp pcedit obligatõez vt. ff. mãdan. l. si vo nõ remunerãdi cã. q. si cre ditã. nisi in cõu qbz in eo. §. v. plane. Et vĩ quasi posita no. gl. in. l. pal. §. si post. in pn. Cõ est sil s glo. C. e. ti. sup rubrica. Et q pcedat obligatõ cm vide Host. in sum. e. ti. §. i.

Fideiussor in rez suã vĩ q fideiubet p alio in re ea cã q̃ res futura est eius. vbi gfa vedi, puraio rem ad defendendũ in cã mea. τ fideiussĩ p eo iu dicatũ solui: hoc cãu fideiussor in rẽ mea vicos: vt l. si defunctus. ff. de procu.

Fideiussio ita fit. Si iterroget fideiussor sic: fide tua iubes q iste õbest. τ ille rñdeat fideiubeo: vt isti. e. ti. §. i stipulatõib⁹. Hodie fz hoste. in su. e. ti. §. qliter. vulgares vtũt hoc mõ. es fideiussor. p ta li. τ pmittis mihi p eo. τ iste rñdet sic. vl' pmitto.

Fidelitas fz Host. i sũ. õ feu. §. qd sit fidelitas nihil aliud nisi iuriurãdũ qõ a vasallis pstat dño. Et ibidẽ hz plena forma fidelitatis. vt. xij. q. v. õ forma. õ iusiur. c. ego. N. Et in quo differt ab ho magio no. in cle. pastoral. §. rursus. de re iud.

Figuline dicuntur loca in qbus figuli exercet officia sua vel artem.

Filius arrogatus. Re. ĩ. arrogatio.

Filius adoptiuus. Re. ĩ. adoptio.

Fili⁹ ẽ is quẽ nuptie demõstrãt. ff. õ ins vo. l. q: mr. vel p pfessiõez pris τ matris. c. trãsmisse q fil. sint leg. vl' p affectum. de psump. c. afferte. n. q. vi. sd romanã. τ stat his cõiecturis donec pbet õtrium sm Hoff. in sum. ti. de na. et li. ven.

Filiusfamilias vĩ q ẽ in ptãte pris: vt accipit i l. fi. ff. de his q sunt sui vel alie. iu. sicut filius ema cipatus vĩ qui extra ptãtem patris est.

Filij naturales fm Az. in sũ. C. e. ti. sunt multi plices. Aliq sũt naturales. τ legitimi. vt q nascũt p legitimũ thor. Alij sũt legitimi tñ: vt adoptiui. Alij nãles tñ: vt nati ex pcubina vnica: i domo i

cubitato affcũ ꝯiũcta. Alij neqꝫ naturales neqꝫ ritimi. vt q ex illicito ꝛ dãnato coytu nati sũt. ꝺ his oib⁹ ẽ gl. isti. ꝺ ado. i pn. ꝛ gl. i. c. p venerabilẽ. q fi. sint le. Et quot mõis naturales ꝺ soluta cũ soluta efficiãt˜ legitimi. pꝫ i. c. tãta. q fil. sint legi. vbi ẽt dr. q filij vulgo nati ꝯcepti. it q ñ hñt pñez deteriatu. Sꝫ. vt Azo. dic. hec distictio ꝫ iura ciuilia ipatoꝝ daf. ꝛ nõ ꝫ iura naturalia: qꝛ forte ꝫ theologos nõ ẽ vr. qꝫ ꝗꝫ vero. ꝫ quos misumõia: seu idimõna maris ꝛ feie ꝯiũctio. ẽ de lege nature. qꝛ ꝫ Aris. ꝛ phos. i. politicoꝝ. Naturalis vr ꝯiũctio vni⁹ ad vnam. ꝛ vag⁹ est ꝯcubit⁹ contra naturam.

¶ Filij spurij dr̃ q de adulterio ex soluta cũ nõ soluto. vel ecõuerso: ꝯcepti sũt. c. transmissa. ꝑal. ꝛ l. vulgo. ff. de sta ho.

¶ Filiaster. filiastra. ẽ fili⁹ vl filia ex alio ꝯiugesgẽi⁹ vl gẽita. sie ex eo quẽ mõ hꝫ mr. xxx. q. i. sigs fil.

¶ Finiũ regũdoꝝ. Re. ĩ. actio finiũ regũdoꝝ.

¶ Finitim⁹. i. vicin⁹. c. p tuas. de sen. exco.

¶ Fiũt ꝛ fiũt. hec vba ñ tm̃ respiciũt pñs sed ẽt futuꝝ. xxv. q. i. generali i textu ꝛ i gl.

¶ Fieri icõtinẽti dr˜ hꝫ qꝺ fit ꝯiti iudicẽ arbitrio vt. d. c. Alian⁹. ꝺ ap. c. an sit i gl. vlt. i. i actu se tñte b⁹ ẽ aliqꝫ ꝯhctes se ad aliquẽ actũ cẽ̃neũ ꝛ negocia dirtãt. ff. ꝺ v. ob. l. ꝯtinu⁹ vid. ĩ. facẽ. vbi ꝺ h⁹.

¶ Fisc⁹ ẽ sacc⁹ regi⁹ i quẽ i educũt˜ l ẽi applicãt˜ bõa bãnitoꝝ l ꝑscriptoꝝ. talr accipit˜. ff. locati. l. sꝫ et de q. ꝫ. fisc⁹ l ẽ regij l ipial˜ thesauri ꝯgregatio. vl ipialiũ bonoꝝ collectio l ꝑuilegiũ. qꝛ fiscus multa hꝫ puilegia. vt no. Az. i sũ. C. ꝺ pri. fis. ad qꝺ vide no. C. de iur. fis. i rubr. Et nota q dr̃a ẽ it fiscũ ꝛ rẽ publicã. sic iter lpẽz ꝛ gen⁹. Fisc⁹. n. ẽ bursa so luz ꝺ ꝯmodo pecuniario. sꝫ respublica. pecunias: honores. ꝑmia. ꝛ alia ꝯsiderat. no. i. l. mãcipia. C. ꝺ ser. fug.

De Fl Fo

¶ Flamies dicebãt˜ sacerdotes gẽtiliũ a filo quo i capite vtebãt˜ a quo dicebãt˜ flãmies ꝗsi filamies nã nudis eos capitib⁹ pcut⁹ incedẽ nephas erat di. xxi. cleros post mediũ. Inde archiflamines dicebant˜. ꝛ prothoflamines. vt ea di. ꝫ. i.

¶ Floci noie itelligit˜ bitus hñs manicas lõgas ꝛ amplas. Cuculle vo noie bitus lõgus ꝛ ãplus sine manicis. vt i cle. ne in agro. ꝫ. vex. ꝺ sta. mo.

¶ Fodie dñr loca l fouee vbi aliqd. fodit˜ di. xxi. cleros. Inde dñr ferrifodine fouee vbi fodit˜ ferrum. ꝛ aurifodine vbi fodit˜ aurum.

¶ Formula. Re. supra actio.

¶ Forus ẽ exercẽdaꝝ litiũ loc⁹ a fando dict⁹ vl a foroneo rege q p⁹ grecis lrãs legẽ dedit vt ꝺ v. sig. c. forus. ꝛ. vij. di. moyses. ꝛ ꝯstat ex trib⁹. s. cã lege ꝛ iudicio. Itẽ for⁹ idẽ ẽ q tribunal. Et vt Az. dic. forus põit˜ p bursa. ꝛ alio mõ dr˜ formariũ vt aut placẽ. ꝺ qbus scdilia iudicãtiuz ꝯficiunt˜ ideoqꝫ appellat˜ ꝑtoriũ. Tribunal ãt dr˜ maioꝝ iudicũ. s. q hñt mex ipiũ. Pape ãt ꝑpe˜ dr˜ ꝯsistoriũ. Itẽ est planicies i naui. Itẽ ẽ locus vbi n erces reponũtur. Itẽ foramẽ remi naui. Itẽ scriptoriũ foramen nosũ. p iponendis pẽnis ꝛ cornib⁹ vl calamis ad scribenduz ꝺputatꝫ. ꝛ hec significata hꝫ for⁹ vt plurimuz i masculino gnẽ ꝫ Ho. i sũ. de fo. ꝯpe. ꝫ. i.

¶ Foruũ ãt i neutro gnẽ sm Hosti. ibidẽ ponit˜ p loco deputato ad emẽduz l vẽdẽduz res. Alit˜ ãt ꝫ Az. dr˜ district⁹ ciuitat vl territoriũ iudicis in quo a iã aduertẽ ꝛ punire hꝫ delinqntes. i. si pupillus. ꝫ. territoriuz. ff. ꝺ vb. si. Et veniũt ibi q̃ iũi iurisdictõis nõ q̃ sunt ordinis. ẽt dr˜ ꝗsi fodiũ eo q q sũt i districtu ad fodia l munera seu ãgarias ꝯpellunt˜. l dr˜ a ferẽdo eo q munera subeunt ꝛ iferũt. Aliter Gof. ꝛ Hos. ibidẽ ꝯuenientes foꝝ ẽ idez q tribunal qꝛ tribunal forte hꝫ aliquã similitudinẽ cũ foro: qꝛ sic i foro venali qꝺ nos noiamus foꝝ cõueniunt multi vẽdẽtes ꝛ emẽtes sine res venales iferentes. Sic ẽt in foro iudiciali. s. i tribunali cõueniunt multi litigãtes seu ꝯtentões ꝛ lites iferẽtes. ꝛ exinde diffinitões deportãtes.

¶ Fornicatiõ ẽ cuiuslibꝫ illicitꝰ coyt⁹ gen⁹ q fit extra vxorẽ legitimã ꝑsualit˜ i vsu viduaꝝ meretricũ l cõcubinaꝝ. Sꝫ stupriũ rapt⁹ icestus. Re. locis suis. Et qlibꝫ fornicatiõ simplex ẽ peccatũ mortale. vt cle. ad nras. ꝺ hẽ. ergo ꝺ iur canõico hodie ꝑhibit⁹ ẽ ꝯcubinat⁹. q m̃ ꝑmittebat˜ tãq licit⁹ ꝺ iure ciuili. l. i ꝯcubinatu. ff. ꝺ ꝯcubi. isti. de pa. pot. i glo.

¶ Foresta ẽ loc⁹ vbi fere ĩhabitãt l icludũt˜. ꝛ vbi gs hꝫ vsũ venãdi ꝫ Ber. ꝺ dõa. cũ dilect⁹ i gl. i.

¶ Foraneus dicitur q foꝝ ẽ vl de foro venit. ut̃ q. vi. peregrina.

¶ Forte qñ sit dubitatiuũ sci ꝛ qñ iurꝫ no. archi. xi. q. iij. nolite. ẽi qñqꝫ capit˜ certitudialit˜ p expssiõe veritatꝫ. ꝛ nõ p nota dubitatiõis. vt i mltꝫ iurib⁹.

¶ Forsitã ẽi qñqꝫ capit˜ ñ dubitatiue. ꝺ vo. ꝛ vo. rede. c. magne. ꝛ sic ẽ expssiuuz vitãtis. ꝺ peni. tue xxxij. q. ij. admonere circa mediuz. ꝛ ꝺ pe. di. i. ꝗ obrẽ. ꝺ iup. neg. ꝑla. c. i. li. vi. qñqꝫ est nota dubitatõis. de testa. c. ij. cle. pastoralis v. nunꝗ ẽt. de re iudi. vide gl. in ꝑal. c. ij. de testa.

De Fr

¶ Frater vr̃ quasi ferens aliuz vel alteꝝ.

¶ Fratres ꝯsanguinei sũt ffes ex codez pr̃e ꝛ eodẽ sanguine gẽiti. ita expõit tex. i. ꝫ. sunt ãt cognati. insti. de legi. ag. tut. ꝛ. l. itaqꝫ. C. c. ti.

¶ Ffes patruales sũt duoꝝ fratruz filij. vt. d. ꝫ. sũt autẽ. ꝫ. eodẽ nũero. ꝛ insti. de gra. ꝫ. ꝗt io gradu.

¶ Fratres vterini sunt filij eiusdẽ mr̃is. vt expõni gl. isti. de legi. ag. tut. ꝫ. hoc habendum.

¶ Ffes cõit˜ dñr oẽs xpiani tã layci ꝗ clici p lauacꝝ regñatõis i baptismo. c. ad mẽsã. xi. q. iii. ꝛ. c. iohãnes ꝺ reg. p Io. an. ii. q. i. si peccauerit. Sꝫ ꝺnũciatõ euãgelica hẽat solũ locũ i ffib⁹ istis l ẽt i fidelib⁹. vꝫ si xpian⁹ dñũciaret paganũ vr̃ q ñ qꝛ dr̃ ibi ff tu⁹. Pñi dici ꝫ panõ. q si saltẽ aliq⁹ mõ qñ peccat ꝯ ꝑcepta nãlia. c. qꝺ sr̃ his. ꝺ vo. ꝛ vo. rede. Sũt. n. ꝑrimi nri quoꝝ aĩas lucri facẽ dbemus ꝫ gl. i. c. ꝑrim⁹. ꝺ pe. di. ij. Et sic ꝯcludit˜ de nũciatõꝫ euãgelicã aliquo mõ locũ hẽꝯ ꝯ ifideles

Jtē aū ꝯcilia aplo℞ ī ꝑimitiua ecclia oēs appella
bāt̄ f̄res discipuli xp̄i.xxiij.di.sacrosācta.ꝑpe tñ
religiosi mēdicātes ñ hñtes bōa ī cōi f̄res dicūr.ꝛ
alii hñtes bōa ī cōi:vi ordīs scī bñdicti:bernardi
ꝛc.q mōachi dicūr de.ꝯdū ð sepul.ꝛ cle.exiui de
ꝑadiso.de v.sig.Et fm ꝑ̄Panor.monachi nō ap
pellāt̄ f̄res ꝑ̄pe:ʒ large loq̄ndo sic.Sic ēt de mo
nialibus q̄ de ordinibus mēdicātiuʒ dicūr sorores
ꝛ alie monache moniales vł sanctimoniales.
¶ Fraternitas quot mōis sumit̄ ī iu℞ no.Jo.an.
ī comēto decre.iohānes.ð reg.ꝛ trāscun.ad reli.
¶ Fraus idē ē qꝫ dolus.illō tñ q̄ndā diuaʒ i.l.iu
risgen.§.ait ꝑtor.ff.ð pac.vbi vide.hic tñ fraus ca
pit̄ ꝑut fit legi qñ qs fac̄ ꝯ significatū legis q̄sita
pallea q̄ videat̄ nō agē ī fraudē legis.ff.de leg.l.
fraus.vbi gl̄a.filiussa.īdiget pecūia ꝑent a me si
bi mutuari video qꝫ p h̄ īciderē ī senatuscōsultuʒ
macedonianū.pecuniā ñ mutuo.sʒ frumētū vt vē
dat.ꝛ pecuniā hēat ne videar īcidē ī macedonia
nū certe eo nihilominꝰ īcido.vt.l.sʒ iulianꝰ.§.mu
tui.ff.ad mace.qꝛ frumētū ñ trado nec recipit nisi
ad palleatōʒ.pʒ h̄ qꝛ frumēto nullatenꝰ īdigebat ꝛ
pecūiā hēbā ad mutuādū:sʒ nolui ne īciderē.ꝛ tñ
īcido mutuādo frumētū.illā attēto aīo meo ꝛ reci
piētꝭ ñ mutuo frumētū.sʒ pecūiā.Et idē si trado li
br℞ vt vēdat.Jdē si vir dōat ticio vt ticiꝰ dōet vxo
ri.l.si spōsus ī pri.ff.ð dōa.iē vi.ꝛ vx.qꝛ ī aīo do
nātꝭ ē simplr̄ dōaf̄ vxori ñ ticio.Jō fac̄ fraudē le
gi.Fit āt fraꝰ legi qñ fit ꝯ significatū legꝭ palleatōe
q̄sita.sʒ fit ꝯ lege qñ fit ꝯ id qꝫ p legeʒ significat̄ tñ
nulla palleatōe q̄sita.ff.ð leg.l.ꝯ legē.Et hīa pʒ qꝫ
si bōa fiō mutuo filiofa.frumētū credēs ipm īdigē
ñ īcido ī macedōianū.qꝛ nec fcō nec aīo facio ꝯ
eiꝰ significatū.Et h̄ēt si sit error itolerabił qꝛ fraꝰ
reqrit aīuʒ.secꝰ si pecūiā mutuo errās ī re:qꝛ tał
errō ñ excusat̄ eo qꝫ fcʒ ē ꝯ significatū legꝭ.ar.l.ii.
C.ad mac.pʒ ī statuto pedagii ī ꝑ̄rāte aurelianēsi
quo cauet̄.vt quelibʒ nauis trāsiēs onerata subtꝰ
pōtē soluat cētū qd si hñs duas naues oneratas
exonēat vnā ꝛ pōit ī aliā vt soluat tm̄ p vna certe
tal' ñ īcidit ī legē nec fac̄ ꝯ legē nec fraudē legꝭ qꝛ
lex ñ ꝓhibʒ h̄ facē.ꝛ iste ꝑ̄t sibi ꝓuidē ð meliori suo
ꝯuādo significātū legꝭ. Et idē ē statuto cauet̄ ꝛ qꝫ
ducēs q̄drigā onēatā p pōtē soluat tm̄.qꝛ ꝑ̄t exo
nerāꝫ eā vt nil soluat ꝛ facē trāsitū p flumē ł pōtāꝫ
p hoies ap̄ licite ꝑ̄t ꝯuāto ter io legꝭ sic̄ ꝑ̄t nō ducē
merces p t̄ras ne pedagia soluat.Sʒ si ducerem
nauī ł q̄drigā oneratā.ꝛ nō soluerē:ł soluerē pe
cunias tñ sicent̄ inutiles ꝛc̄ facereʒ ꝯ legeʒ ł ī frau
deʒ legis.no.Jo.fac̄ ð hoc tn.§.penul.isti.ð ado.
¶ Fructus dicunt̄ q supsunt deductis expēsꝭ q̄
fiūt gr̄a fructuū querendo℞ colligēdo℞ ꝛ ꝯsuādo
rū.qð locū hʒ tā in bone q̄ in male fidei possessori
bus ꝛ ī ꝑ̄donibꝰ.vt.ff.de peti.here.l.si a te.§.fruc
tus.ꝛ.l.plʒ in fi.C.de fruc.ꝛ lit.expen.l.i.
¶ Fructuū āt alii sīt idustriales:vt frumētū vinuʒ
oleū.ꝛ silia.f.lac:ꝛ lana q̄ sinī idustria hoīs ñ ꝓue
niūt.Alii sīt fructꝰ nāles q ex ipa nā ꝓueniūt sinī.f.
magna idustria hoīs:vt poma:pira.ficus ꝛ huius
mōi.Utraqʒ diffinitio ꝑ̄t colligī ex.l.i.§.fructꝰ.ff.
de vsuris.ꝛ de resti.spo.c.grauius.ī gl.fi.Sūt gꝰ
naturales fructus ī qbꝰ sīʒ nature ꝓcedit sīʒ hoīs
ꝛ ex solo rudi vsu possumꝰ ill' vti.sʒ idustrialibꝰ nō
sic solo vsu rudi sʒ cura adhibita.lʒ ēt nā coopet̄
cura tñ maio℞ reqit̄ si modica ꝛ ꝑ̄fūctoria:sic̄ ī nā
libus.vide gl.in.l.eqt̄.§.fructus.ff.de vsucapio.
¶ Fructus ꝑcepti dicunt̄ qui aliquo mō sūt a so
lo separati:ꝛ in horreis recōditi.
¶ Fructus ꝑcipiēdi dicūr q īmaturi sīt quos verus
dñs possidet ð his ī spe.e.ti.ð fru.ꝛ lit.expē.ꝛ aʒ.
ī sū.C.ð rei ven.vñ fructꝰ diuēsimode significat ac
cessiōʒ vsufructuū seu ius vtēdi fruēdi.ꝛ ius fruē
di dēpto vsu ꝑ̄rio significat accessiōeʒ.Et hāc diu
ꝑ̄sr̄.f.strictius ex eo qꝫ ex ꝑ̄diis ꝑcipit̄:ꝛ ñ ꝯꝑ̄hēdat
fetus aīaliū ł vsuras pecūia℞ sic̄ sūt̄ ī rub.ð vsu
ꝛ vsu lc.nā ibi fructus sūt̄ ꝑut distinguit̄ ab vsu
ra ꝛ a pecudibus.qꝛ ī his ēt fructus est.l.ī pecu.
ff.ð vsufr.ñ āt ꝯꝑ̄hendit ꝑ̄tū ācille.magꝭ late āt si
gnificat vt ēt ꝯꝑ̄hēdat vsuras vt.l.vsuf.ff.ð vsu.
Jt̄ ꝛ pēsiōes ꝑ̄dio℞.l.ꝑ̄dio℞.e.ti. Scdō significat
vsufr.nā legato fructu fūdi vʒ legatus vsufructꝰ
qꝛ dic̄ tex.vsufructū interestꝰ ñ eꝯ.l.fuū.§.si vsuf
fructꝰ.ff.ð vsu.ꝛ ha.Ex h̄ seqt̄ qꝫ si legato fructu
fūdi vsus adimat̄ inutile sit legatū vsusfructus:ʒ
vtile mācat ī eo qð supest vsui.Et idē itelligo vsu
fructu legato:vt.§.pal.ñ obstāte illo tex.q ī fi.dic̄
inutił ē adēptio.qꝛ ve℞ ē ī fructu qui supest vsui:
ł qñ testatō voluit adimē vsū legatū q̄si ꝓ̄sōe lega
tū qꝛ cū ñ legaret ēt ꝑut ꝯtiet̄ ī vsuf.nłła ē adēptō
¶ Frui dicitur qui fructus percipit.
¶ Fructuariꝰ ē qui rei dñs ñ ē:vt ī l.vti frui.ff.si
vsufr.pe.Tñ ī quibusdā casibꝰ p rē ñō hī.f.ī pcipiē
dis fructibꝰ.ff.ð vsuf.l.si tein.§.i.Ad h̄ fac̄ qꝫ vsu
fructuariꝰ ñ sit dñs.nā ad id qð dcm̄ ē ad cū oēs
fructus gñalr̄ spectāt fʒ placē.ff.ð vsuf.l.vsusfru
ctus pal.in ꝑ̄n.ꝛ in sū.C.de vsufr. Et q̄uō differūt
ab vsuario.Re.ī.vsuarius.
¶ Frustra.no.Arch.de accu.c.i.li.vi.

De Fu

¶ Fugitiuus est qui ea mēte recedit ne reddeat
ad dñm lʒ postea reddeat.vt.ff.ð edi.edic.l.quid
sit fugitiuus.de hoc vide azo.in sū.C.ð ser.fugi.
¶ Fulminat̄ dī iudex iniuste ł indeliberate sñiaʒ
ꝓferens sine maturitate.de sen.exc.c.i.li.vi.Nō
ergo leuit̄ dicat̄ fulminare:sʒ cōiter ferre sñiam
euā ꝯ abñtem ꝓmere sñiam nō esset.C.de iudi.l.
ꝓperandum circa mediū legis.
¶ Fullones dicūr mundatores ꝛ dealbatores ve
stiū:ꝛ earūdem decoratores seu colo℞atores.
¶ Fūctō ē vsus ꝯfuetꝰ fūciꝰ ab eo q fungebat̄ ho
nore aliqꝰ.aut offō.hinc dī.Qui iā expleuit offiñi
vite:vñ dī qꝫ mutue pecunie magis fūenōʒ ī gnē
suo recipiūt p solutiōeʒ q̄ p spēʒ.i.soluēdo mutuā
pecūiā magꝭ vtimur gnē.i.rei māerie q̄ spē ī co
dē cōpe alr̄ mutuū ł mutatū.f.ð meo tuūʒ ꝯmo

datū.s.ad ꝯmodꝫ vtētis datū.ff.de re.credi.si cer. pe.l.mutuum.

¶ Functio publica. Re.ff.de pu.ꝛ vecti.l.i.§.hic titulus super ver.īpendatur

¶ Funeraria actio. Require.s.actio funeraria.

¶ Fūdat ītētio p testes vel īstrumēta vel cōfessio nē vel euidētiā facti:vel p̄sūptione.vt ē gl.i.v.fundauerit.c.fine.de do.ꝛ contu.

¶ Fund⁹ ē mansio alicuius cū accessionib⁹. Alr̄ diffinit̄ vt i.l.qm̄.ff.de.v̄.sig. Et no.ꝙ fūd⁹ ē nom̄ hōgeniū ꝙ q̄libet ps fundi dī fūd⁹. Sz.n.hōgenia ī qb⁹ ē idē p̄dicatū ī pte qd̄ ī toto:vt aq̄.fra.lignū pān⁹ ꝛc. Alia dn̄r eterogenia:ī qb⁹ ps n̄ capit eā dē d̄noīatōez cū toto.vt dom⁹:cathedra:tunica: man⁹ pōs.vn̄ n̄ valz legatū fūdi.ꝛ ē dentsonū.l.legato.ff.d le.i.nā legādo spaciū palme d̄ fūdo dicer rē fūdū legasse.lz ibi bōa gl.ꝙ n̄ valz legatū gn̄a le legādo rē subaz.ꝛ aial ꝙ muscā vādo libaret.

¶ Fūdus dotal' ē q ī frumōio ꝯcto dat⁹ ē spōso.

¶ Fūd⁹ q̄si dotal' dr̄ q tradit⁹ ē spōso nōdū secuto m̄rīōio p quo ꝛ supioū d̄ cō fac.l.i.§.i.d fū.do.

¶ Fundus īstructus ē edificatus vel cultus.

¶ Fūdus ingeus ē t̄ra q̄ mō n̄ arat' lz oliz fuerit fertilis alias q̄ mō arat' lz olim fuerit sterilis.

¶ Fūdus limitatropbus al's militratropbus dr̄ atropbus.i.d̄scriptio ꝛ milite q̄si d̄script⁹ ad vsū militū q limites īperij custodiūt.vt.C.d fū.limitato.l.i.ꝛ.l.si accipit'.li.xi. Aliter dicitur fūdus limitosus vt ibidem de fundo limi.ꝛ pau.

¶ Fūdus agomenicus. Re. Az.in sūma.c.ii.

¶ Fūdus saltuensis est fundus in quo est saltus C.de fun.pau.l.fi.li.xi.

¶ Fundus releuatus dicitur qui olim erat planstris. Nunc aūt factus est serenus al's terrenus C.de fun.pau.l.fi.li.xi.

¶ Fūdū diuidi in certas regiones ē ip̄m diuidi in determinatas partes.

¶ Furtū ē ꝯtco l' ꝯtacto fraudolēta seu fraudolosa rei aliene mobil' corpal' q̄ fit inuito dn̄o eiusrei aīo lucrādi.s.gr̄a rei l' possiōis l' vsus vt ff.e.ti.l.i. dr̄ āt furtū f3 Az.a furuo.i.nigro.eo ꝙ clā ꝛ obscur' ꝛ plerūqꝫ d̄ nocte fiat ꝛ dr̄ a fraude l' ab auferēdo.vt.l.i.ī p̄n.ff.e.ti.ꝛ īsti.d ob.q̄ ex de li.nal.ī p̄n.§.furtū āt ꝛ.§.placuit. Et p̄hibet' ī decalogo.xiiij.q.v.penale ꝛ no.xxxij.q.xij.qd̄ ī oib⁹. Et nota ꝙ p furto n̄ dz qs mori.nec mēbrū pdē f3 fustigari scopari.l' al'r castigari.C.d ser.fu.auc. f3 nouo iur'. Sz ꝯ qs suspendi dz p.v.solidis.§.si quiqꝫ solidos vt ī auc.d pa.te.col.x.d. Ja. Colūbi bonoū n̄ fuari.§.pal.ergo f3 Sal.n̄ ē curādū.ꝛ dic̄ Fulgo.ꝙ ille.§.pcedit ex ꝯsuetudīe quem richar.d sal.itelligit ī cāu singl'ari.s.qn̄ pp furtum tale.v.solidoꝝ par violat'. Dn̄s cato dic̄ ꝙ.v.solidi ff.v.aurei:ꝙ ētita capit' solidus p aureo.C.de ser.fu.l.qcūq;ibi l.xx.solidos reddat vbi gl.d.ꝛ a lē soldū accipe q valeat vnū aureū quoꝝ.lxxij.faciūt vnā librā auri sic īsti.d pe.te.li.§.fi. Iure.ff.o rū fur pūtebat' ꝯ ordinarie:nec moriebat' nisi famosus latro. Iur' āt auc.hī ne moriat' nec mēbꝝ pdat vt.s.auc.lz nouo iur' postea ī t.d pa.te.p.v.solidis deinde ti.d pa.iur.fir.dz lric puniri.quod multiplr̄ itelligit'. Tā dē iura municipalia puniūt alr̄. Nā p̄ncipes p̄nt statuē ꝙ nēo moriat' nisi ipi disposuerint:vt gl.i.§.furtū d pa.in.fir.col.x.q̄ ē magistra furtoꝝ. Nā q̄dā sūt furta domestica nō publice cohercēda.l.respiciēdū.§.furta.ff.de pe. dicūt.n.doc.ꝙ nullus famul⁹ p furto ī domo cōmisso mori dz. Alia sunt furta n̄ domestica ꝛ tc̄ fures balneariȷ l' saccularii fustigant'.gl.ē i.l.si se al's cū te.ff.d his q no.īfa. Alij diurni.ꝛ hi remittunt' ad iudicē. Et no.ꝙ furtiue rei ēptor dz ip̄az restituē sine p̄cio:nec p̄t ip̄az p p̄cio retinē.l.i.ciuilē.C.d fur.imo ē modicū ꝙ restituat:ne saltē ī suspitōnez furti cadat.ꝛ sic ad furcas vadat vt ibi.

¶ Furtuz ꝯceptuz ē cū qs p̄ntib⁹ testib⁹ apud aliquē rē furtiuā q̄rit ꝛ īuenit.vt īsti.d obl.q̄ ex d̄li.nal.§.conceptum furtum.

¶ Furtū oblatū ē cū qs rē furtiuā alicui obtulit vt potius penes euz q̄ penes se īueniret.sed illa noīa nunc nō sunt visitata.

¶ Furtuz p̄hibituz dr̄ cū qs volētē rē furtiuā q̄rere p̄hibuit vt.d.ti.d obli.ex delic.§.est ēt.vbi dr̄ ꝙ hē actōes furti ꝯcepti:oblati:p̄hibiti:ꝛ nō exhibitum desuetudinē abierunt.

¶ Fur ē q clā obscur' ꝛ plerūqꝫ d̄ nocte rē alienā amouet inuito dn̄o gr̄a lucrādi.ꝛ sbaudi sin̄ armis vt ī auc.lz nouo iur'.C.d fur.ꝛ ser.coꝝ.ꝛ dr̄ fur a furuo qd̄ idē ē ꝙ nigꝝ:ꝙ vt p̄mū ī obscuro furatur.vn̄. Qui male agit odit lucē.d of.dle.ꝯsuluit.

¶ Fur manifest⁹ dr̄ q ī ip̄o maleficio ē dep̄hēsus vl' ī loco ī quo cōmissu ē furtū:vl' p⁹ dn̄ tandē cuz furto dep̄hēdit' an̄q̄ d̄portauerit ad locū ad quē destinauerint.īsti.e.ti.§.manifestus.

¶ Fur n̄ mālfest⁹ dr̄ q rē d̄tulit q' ōstiauit ti.pal.§.lz si ptulit.vl' sic dr̄ q cū re furtiua ī ip̄o actu furādi n̄ d̄p̄hēdit':lz iā d̄portauerat rē furtiuā ī locū ī quē d̄stiauerat:nihilomin⁹ ꝯuicit' postea d̄ furto

¶ Furti actio. Re.s.actio furti.

¶ Furti ꝯdictio. Re.supra conditio.

## De Ga

G Astaldus ē maior dn̄s q hz curaz exterioꝝ rerum epi.

## De Ge

¶ Gener meus ē maritus filie meę:vt i.l.facile ff.de gra.affi.

¶ Generalis abolitio. Re.s.abolitio.ꝛ vide de hoc Azo.in sum.C.e.ti.

¶ Generali fm̄ōe p̄sōe loq̄ns itelligit' excepta d̄ iur.in.petitio.vbi ꝯcor.ī gl. Et itelligit' hoc regl'r ꝙ fallit iterdū vbi obligō l' pactū p̄cedit qd̄ iducit eq̄tatē quādā icludētē ēt p̄sonā loq̄ntis.vt si rece pissez.x.a te.ꝛ p̄misissez tibi dar' tutti ꝯ oēs hoīes tē teneoꝛ ēt dar' ꝯ me ex pacto d hoc i.c.d forma xxij.q.v.q̄iqꝫ etiam generali fm̄one nec familia

lo quentis intelligit.

¶ Generalis locutio gnalr ē itelligēda. ff. d offi. p
si. l. pses. xix. di. c. i. ff. qd me. cau. l. metū autem. §.
ai adu ztedū lz gnale vbū n sit semp gnalr intelli
gēdū de iureiurā. c. ad nostrā. i gl. viii.

¶ Gnalr df qd imo et idefinite itelligēdū ē. de
pu. lepro. c. qm i gl. sup v. idefinita. & xix. di. si ro
manoz. ff. de publi. l. de precio.

¶ Generalia vba sunt ad simile modū referēda
ff. de ser. urba. predi. l. si tu.

¶ Gnal allao qn sufficiat. & qn n no. i. c. ut a d
coha. cle. & mu. nā qnz suffic. vt. xliij. di. c. siga dspic
§. hic ē. vbi alla. io. euāgelista i epla sua sin quo
ta silr hi i. c. vña. pal. Alr di qd. s. alibi legit q n
suffic gnal obligō fac cle. psiōez. d elec. & ij. q. i. i p
mis. isti. d pe. te. lin. in fi. Finalr di q suffic gnalr
allare corā pncipe. qz pnceps cēset oia iura hic
i scrinio pectoris sui. l. oiuz testōz. v. sic igit i fi. C.
d testa. secus vo corā alijs: l si pnceps alla t dcīsiua
pmulgādo. tūc suffici ei gnalr allare d cau. pos.
c. i. de no. ope. nū. c. i. Si āt alla sup vbo i iudiciū
deducto: tūc spālr dz allare. & specificare legez si
ē pegrina q: lz pnceps vtualr oia iura i mēte ha
beat: n tn formalr vt no. i. c. i. d pst. li. vi. Qn eim
pstat d lege suffic gnal allao. alr ē necessaria spā
lis. Dz enī sic allari q iudex reddat clarus & ni
hil obscurum remaneat. xxviij. q. i. sicut enī in fi.

¶ Gnal clā significat qd eius significatū pbat l si
gnificare pbat. & tē n ptiet ad expsse noiata. ff. de
v. sig. l. doli. vbi gra. Testator filios istituit & iucē
sbstituit: & pstumū exhēdauit q exhēdano vel clā n
reuerti ad istōez: vt i. l. i. i fi. C. d li. pie. & exhere.
Itē ibi. Pat vnā filiā istituit & filiā exheredauit
deinde aliū filiū substituit. exhēdato refert ad so
lū gradum instōnis: vt. l. iij. §. filius. ff. e. ti.

¶ Genus ē qd pdicat d pluribus differētibus spē isti.
d iur. na. gē. & ci. §. pstat. v. plebiscitū. Et qn iuris
eō. dat doctrinā tē capit genus: vt logice: & ibi poni
tur exēpla no. l. ij. §. i. si cer. pe. vbi capitur spēs p
gnē. vn vocabulū genus n sūit p ipa dictiōe. sz p si
gnificato p ipsā & significat diuersimōe. put signifi
catū ex ea sūptū. & qlibz aliō mediū significat de
clarat. vbi gra testator legat l qs pmittit ens sbazi
rē. siue aial: nullū ē legatū l nulla pmissio. l. cū pa
§. gnal. ff. d iur. do. & no. i. l. legato gnalr. ff. d le.
i. rōne qz ēs & sba significāt gnalissime. Et hec dictō
aial. lz n significet ita gnalr: tn adhuc significat mul
tū gnalr. & i tm q dicē totū genus pphēdi i legato
l pmissiōe: ē dicē legatū l pmissiōz pūnē ipossibi
le: & ēt dādo muscā l vermē libaret hēs l pmissor
qd tn nullus ē validitat. vn di generis obligō pe
rire n pt. l. i rōne. §. ii. ff. ad. l. fal. S. tn si dñs ru
ral dicēt i testō l dōatōe cūt vīuos ego dono bu
bulco meo vnū aial. itelligēt d vno boue ad arā
dū: l d vno asino: si hec erāt qlitas psōe cui dōat
nā qlitas psonaz & pcipue illaz qbus relingt dat
itellectū vbis: & sic sūit cōis modus itelligēdi vba
pdcā. secus i genē gnalissimo: qz ibi n ē modus itelligē

di q significet aliqd vtile: & idē i alio gnē sbalterno
in quo n ē modus cōis aliqd vtile significādo vt
dicēdo lego rē corpalē l icorpalē qz nihil pphēdi
tur sic nec i gnalissimo. Itē ibi. testator legat: l qs
pmittit domū i gnē & nullā hz domū: n tn lega
tū l pmissū. secus si hz i pmonio. l. si domus. ff. d le.
ij. Rō pmi qz genus ita gnalr significat q n appet
d q re voluit itelligere rō scdi qz d rebus ppis qs
solet disponere: & sic significatū generis restrigit
p significatū hs qd hz i pmonio. Silr si qs legat
l pmittit fūdū in gnē. nulla ē pmissio l legatū. l. p
alle. siue in pmonio siue n sz Bar. Itē ibi. testa
tor legat rē i gnē: significat q hēs soluēdo faciat
rē accipiēns. l. si domus. §. d euictis. ff. d le. i. Rō
qz natura legati ē q res trāsferat in legatariū. &
efficiatur sua ppria nisi alr restringat. Itē ibi. testa
tor legat vnū de suis q cū eo cōmorant: & sūt alie
ni heres vnū tradit liberat nec tenet d euictiōe.
Rō qz significatū sumptū ex hoc genē subalter
no hz instar spēi. l in rōe. §. diligēt. ff. ad. l. fal. l. cū
decē. §. stichū. in fi. ff. d so. Itē ibi qs pmittit vl le
gat boiez: significat q nullus certus ē in obligatio
ne: sz hō in gnē. put quēlibet respicit. l. meuius. §.
duobus testis. ibi ordinis pcēdio. d le. ij. vn ista stāt
sil. pmitto tibi boiez: & nullū boiez tibi pmitto. sic
& iste sil stāt. semp fuit hō. s. a tpe Adā: & nullus
hō fuit semp. qz nullus dterminatus semp vixit. nā
dicēdo pmitto tibi boiez. dicto hominē supponit
pfuse tm: & dicēdo nullū hominē tibi pmitto sup
ponit dterminate. i. illū & illū. & sic d alijs n pmit
to. Finalr sz genus deductū i legato l in obligatōe
significat nil ibi cēri: l eē put ipo genere medio: vel
alia qlis significatōe excluditur & genē deducto
in obligatōe: vel legato: electio ē eius cui dat.

¶ Gerūdiū sūit p eo qd p hāc dictōez significat
& significat pditōz: declaratōez: modū l qd suū si
gnificatū l aliud alitide sūptum significare pbat
vbi gra. duo sūt instituti & vnus alteri substitutus.
Si vnus repudiat ptē suā adeūdo ptē alterius de
ficiēte ex substōne ps p ipz repudiata sibi qrit. hs
gerūdiū adeūdo exponit pditionalr. s. si adierit. l.
si ex cx pte. & ibi no. ff. d acq. vel amit. here. Itē ibi
vi z fac q possidētē nō pmittit vti arbitrio suo siue
edificādo siue arādo vl ferēdo vel qcqd aliud fa
ciendo. l. vi z fac. ff. de vi & vi ar. significat declara
tōez illoz vboz. n pt significare pditōez: qz refert
ad vbū pñns tpis qd ē fac. Sic ē ibi aliq dispō q
pt suspēdi p hec gerūdia edificādo arādo &c. Sed
ibi lego ad monumētū faciēdū significat modū. l. q
bus dic bus. §. si. ff. d pd. & de. Est dña it pditōz & mo
dū vid gl. ij. c. verū. d pdi. appo. Aū scito q vt mo
dus ē sic pdino qz cā. Itē ibi. lego p docēdo talez
discipulū significat pditōez. qz morx ē prius do
cere: q salariū solui. l. nec semel. ff. qn di. le. ce.

De Gi Gl

¶ Ginecearij sunt qui pānos iperiales texunt i
lerendo sericum & aurum.

¶ Ginecēū ē locus vbi hec fiūt. & dī a glos qd ē mu

dū qȝ nudo pāo vestit̄ aūt. vt. C. de inu. ⁊ ge. l. ii.
¶ Glādis noīe oēs fruct⁹ ɔtinet̄. ff. ꝺ glā. legē. l.
¶ Gleba ē q̄dā spēs t̄re. gn̄alr tn̄ sumit̄. p vna. solo vel p terra culta. Re. ȝ. ascripticius gle.
¶ Glos ꝺī vxor fr̄is. l. si facile. §. affinitatȝ. ff. de gra.

De Gn Go

¶ Gnarus. i. sapiēs vel prud⁹. cui opponit̄ ignarus. quod inde venit. i. insipiens.
¶ Goliardi: bufones: ioculatores idē sunt.

De Gr Gu

¶ Grad⁹ fȝ Gof. ⁊ Ho. i su. ꝺ ɔsan. ⁊ affi. Est q̄dā bitudo siue distātia psonaꝝ adinicē ɔsanguinitate ⁊ affinitate sibi ɔiunctaꝝ: fcā collatione ad cōeȝ pentē. vl' ē vni⁹ psōe distātia ad aliā i linea ɔsāguinitatȝ: vt. l. i. cū se. §. vsqȝ ad. §. affinitatȝ. ⁊ l. nō facile. eo. ti. ff. qꝛ diu̾simōe ɔtigit diu̾sos eē gra d⁹: vt pȝ i toto. t. pal. ⁊ i. §. affinita. i. l. nō facile pal.
¶ Gra duplex ē. opās ⁊ coopās. vt ē gl. i v̄bo coopāte gr̄a: cle. i. de magi. Et gr̄a ē hit⁹ q fundat̄ i volūtate: i cēntia aīe. gl. i cle. i. de sum. tri.
¶ Granaria sūt loca i qb⁹ grana seu fruct⁹ ɔponūtur. sic accipit̄. ff. de ac. emp. in. l. granaria.
¶ Grangia bētur in. l. fi. de censi.
¶ Grauis hī de test. i. c. lȝ ex q̄dā. i gl. iuj.
¶ Grassatores idē sūt qꝺ dietarij. de h⁹ dictiōis expositōe: vide quod no. ff. ꝺ pe. l. capitaliū. §. grassatores. Re. ȝ. dietari.
¶ Grassari dī latrociari: vel crudelr̄ agē.
¶ Grex ē collectio plriū aīaliū. s. x. oium. l. v. porcoꝝ: vt no. isti. ꝺ re. di. §. sȝ si gregȝ. re. ȝ. ɔgregatō
¶ Guidagia dr̄ q̄ dāt̄ p ducatu l' ɔductu p terrā alicui⁹: vt securi⁹ vadat. Sȝ gabelle dāt̄ ꝺ ɔtcu h⁹. vt ꝺ ēptōe p ēptorē. Et tāgit Bal. i Rica. C. ꝺ re. crc. ⁊ ē cāus i. l. oȝ i si. ff. de edil. edic. Et pn̄t abradi vl' ꝺleri ꝺ ciuitate. ter. ē ñ alibi i. l. eoꝝ. ff. ꝺ pe. Statuit̄ cōit̄ p Italiā qȝ ꝺ quolibet ɔtcu ꝺȝ solui gabella. Sȝ pōe duo forēses ɔhūt Scīs: an dēant soluē gabellā fȝ statutū vbi ɔhūt. Regla ē qȝ nō: qꝛ statutū nō ligat forēses: qꝛ ex̄ tritoriū⁹ dicētis. ⁊c. c. vt aīaꝝ. ꝺ ɔsti. li. vi. c. cū a nob ꝺ se. ex. l. fi. ff. de iuris. om. iu. Sȝ ɔtrū ē veꝝ fm Bal. l. i. ꝺ ɔhē. ēp. Rōnē alleat: qꝛ gabella vēit icōtinēti ɔ et⁹ g̃ sic rōe ɔct⁹ pn̄t ɔueniri i loco vbi ɔrcit. Ita ad id quod i ɔtcu ꝺuenit. l. hēs abn̄s. ff. ꝺ iudi. Et ita ɔsr̄ ad gabellā ⁊ hypothecā gl. sing. i auct. vt diffe. iudi. §. hoc ɔsiderātes. i. v. hypotheca. col. xi. ⁊ i. l. i. ad si. ff. mādati. Et dicit Ludo. de Roma i singularibus suis qȝ videt ei a Bal.
¶ Guardia feuda sūt q̄ ɔstituūt̄ aliquib⁹ pp custodiā rei dn̄i constituentis.
¶ Guardio dī ille cui tal' custodia ē cōmissa. vel dī guardianus qui est supior inter fratres minores. custodiens conuentū.

De Ha

b Habere significat diuersimode. pu̾ suū ppriū significatū vel signatū l' aliō qȝ ius mediū significare ꝺclarat. vbi gr̄a. Res mia ē penes me ⁊ pmitis mihi stipulāti eā dē hre licē significat qȝ dn̄iū isti⁹ rei trāsferit̄ i me l. stipulatio ista. §. hr̄e. ff. de ver. ob. Et sic rei possessēsine traditōe ɔt dn̄iū q̄ri possidenti. §. iterdū isti. de re. di. Itē ibi res mia ñ ē penes me: pmitȝ hr̄e licē. significat qȝ dn̄iū trāsfera p traditōem. l. traditōib⁹. C. de pac. Itē ibi pmittis rē alienā hr̄e licere. re pseruerāte alienā: nulla est stipulatō. l. stipulatio. §. q̄sitū. ff. e. ti. qꝛ i re aliena pmissor ñ ɔt cōstituere ius dn̄ij. Si aūt efficiat̄ pmissorȝ valet stipulatio: vt ibidē. qꝛ tūc ɔt facere vel ɔstituere ius dn̄ij. Itē ibi vēdo tibi rē alienā: ⁊ pmitto tibi hr̄e licere significat hr̄e iure possionis. l. hr̄e. ff. ꝺ ver. sig. ⁊ hoc ex natura ɔtcus emptionis. ꝺ cu⁹ natura ē qȝ sufficit rē tradere q̄n res aliena ē vēdita. l. ex empto. ff. de act. emp.
¶ Hr̄e actōeȝ ē minus q̄ hr̄e rē. Et hoc ē quod dr̄. Melius est pignori icūbere: q̄ in personā agere. ff. de re iudi. l. minus.
¶ Hr̄e tenere possidere. q̄n hec tria v̄ba ponūt̄ i aliquo istrō sic debēt exponi. s. qȝ recipiēs hēat ꝺ iure teneat naturalr̄: ⁊ de fcō possideat ciuilr̄: ⁊ ꝺ iuf: qꝛ ciuil' possio ē cā q̄rēdi dn̄iū lȝ aliq̄n possio sit tn̄ natural' ñ ciuil': vt illa quā hȝ vasallus.
¶ Habitatio ē iur⁹ psonal' in hitādo ɔsistens. ⁊ ɔstituit̄ in domo aliēa. vt no. ff. de vsu. ⁊ habi. in rub. l. i. §. pst. ff. de his q dare vel feudi: ꝺ pactōib⁹ ⁊ stipulationib⁹: vt. ff. de vsufruc. uicta. l. i. ff. ꝺ vsu. ⁊ habi. vel in vltia volūtate. differt tn̄ ab vsu ⁊ vsufructu. qꝛ illa amittūt̄ ñ vtēdo: vl' capitȝ diminutōe: vt. ff. si vsufruct⁹. l. pe. § sic. habitatio aūt ñ nisi morte finit̄: vt. l. si hitare. ff. ꝺ vsu. ⁊ habi. Itē ɔt ibitator alijs vēdē vel locare ius qꝺ hȝ: vt. l. qȝ antiquit⁹. C. de vsufructu. sic̄ ⁊ fructuari⁹: ⁊ non vsuari⁹ ɔt. ff. de vsu. ⁊ habi. l. sȝ neqȝ. vide sup hoc Azo. in sū. C. de vsu. ⁊ habi.
¶ Hac q̄qȝ denotat nō exclusionē: lȝ iclusiōeȝ vt i. c. ego. n. eps. de iureiu. ⁊ sic sumit̄ i iuramētis dicēdo. Ab hac hora. significat. n. ɔsn̄s tps cū futuro. de hoc p Jo. an. in. c. de oꝛ. ab epi. q resig. epi.
¶ Hastarij dn̄r q rē ɔponūt vēalē hasta supposita. Et dn̄r a noīe hasta: qꝺ idē est qȝ venditō: vt no. C. de fi. instr. ⁊ ꝺ iure haste fiscal. i rubro li. x.
¶ Hastari ē rē ɔponi vēalē hasta supposita. ita olim fuit consuetudo.
¶ Haustus est ius hauriendi aquā de puteo vicini. cui eo inuito iure seruitutis ascribit̄.

De He

¶ Hereditas ē successio i vniuersū ius qꝺ defūctus habuit: vt. ff. de ver. sig. l. nihil aliud ē hereditas. ⁊ l. bonoꝝ co. ti.
¶ Hereditas adita ē illa de q̄ heres se itromisit auctē ptoris. īmo auctas ptoris nō ē necessaria: sȝ sola volūtas sufficit: vt isti. ꝺ here. q̄. ⁊ dif. §. ite exte⁹. sec⁹ i petitōe bonoꝝ possionis: vt ibi no. ⁊ de aditōe ⁊ ipudiatōe hēdi. no. i. l. q se pita. C. uñ liberi. vbi dn̄s Cato Saccus sic ɔcludit. Aut de

hēs succedē pv̄uli v̄ba p̄ntꝫ tpis idicatiui modi.
aut futuri tpis. Si p̄ntꝫ tpi aut sine īfinitiuo: aut
cū īfinitiuo. Si sine. i. affirmatiue. vt adeo ꝛ iduc
aditōez h̄ditatꝭ: ꝛ r̄pudio iduc̄ repudiatōez. Aut
negatiue. s. nō adeo: nō sū hēs. Et fm gl. ꝛ Sali.
nō iducit̄ repudiatō nisi iterrogatio p̄cesserit vl̄
t̄minus p̄fixus sit. ꝛc. n. iducit̄. Si cū īfinitiuo. aut
affirmatiue. s. volo adire volo eē hēs. ꝛ inducit̄ adi
tio. Aut negatiue. ꝛ tūc aut volūtas ꝑpōit̄ negatō
ni vt volo n̄ eē hēs. ꝛ iducit̄ repudiatō. Silr̄ si dic̄
nolo āplius nolo vnquā adire. ꝑponēdo negatio
nē volūtati adiūctꝫ talib⁹ aduerbijs tpis: iducit̄ re
pudiatio. Sec⁹ si dicat nolo nūc adirē h̄ditatē. nā
sic n̄ iducit̄. q2 ītelligit̄ fz nām aduerbij. De his i
gl. i. l. ij. obs̄uari. C. ō iura. calū. l. plurimū. ff. ō ac
qui. hē. l. p h̄ditate. §. i. c. n. ꝛ l. i. gl. i. l. si eā. C. q ac
cu. nō pos. Aut nullo aduerbiū ē. s. nolo adir̄ ꝛc si
terminus ē p̄fixus. iducit̄ repudiatio. l. oēs. ff. ad
treb. Si nō ē p̄fix⁹. tūc tm̄ cadit cōiectura ōlibatō
nis vl̄ p̄sūptio pp mētꝫ ābiguitatē. ꝛ vsqꝫ ad ānūꝫ
possit deliberare. Si futuri tpis aut negatiua. vt
n̄ adhibo. ꝛ ē repudiatō. q2 sb̄stātia adiudis negat̄
ex nūc. put al. ꝛ sp ī secula seculoꝝ. Aut affirma
tiua. vt adhibo. ꝛ nō ēducit̄ aditio de p̄nti fz ōnīm
Cato. nō ob. q2 vī q2 statī adeat. eo q2 ꝫuoꝝ eadē
ē disciplīa. ff. de pc. l. pōpōius. §. si stipuler. nā ad
hibo. ꝛ nō adhibo. n̄ sūt opposita vel ꝫria. q2 nō ad
hibo negat totū tp̄s: fz adhibo. solū tp̄s futuꝝ dic̄
ꝛ excludit p̄ns. Et sic ē pl⁹ ī negatōe q2 ī affirma
tōe. Et ē dat̄ mediū inter ista. hec Cato idē ad p
bādū h̄ditatꝫ adictōez post longā distinctōnē cō
clusit quādā no. doctrinā ista singulari qōe. Po
ne. ago ꝫ h̄ rdē ōbitoꝝ mei ipe negat se h̄dē corā
iudice. Cōuico eū hēre ānulū signatoriū defun
cti ille vidēs se dep̄hēsuꝫ: dic̄ Furat⁹ sū ānulū de
māib⁹ dn̄i: dū eēt ī agone. Querit̄ an sit ꝫuict⁹
vt hēs: vel an dēat puniri vt fur. Catho r̄ndet. Si
ille erit su⁹ heres. s. filī⁹ ꝛc. tūc cōuictus ē hēs. Si
erit extraneus tūc vt fur. l. si fuꝰ. §. p̄tor. ꝛ. l. si eꝫ
neū. ff. de acq. here. Rō: q2 ipo iure filius hēs: sed
extraneus nō anteq2 adeat hereditatē.

¶ Hereditaria actio. Re. ī. actō hereditaria.

¶ H̄ditas decurionū: nauiculārioꝝ: coartaliū mi
litū ꝛ fabricēsiū fz Az. ī sū. C. e. t. ī rubr. ꝛ. l. vl. dī
ī q̄ quoddā speciale ius obseruat̄: ō quo no. ibidē.

¶ Hēs ē ille q succedit ī vniuersū ius defūcti. l.
cū hēs. ff. ō diuer. ꝛ tpa. p̄scrip. ꝛ ē dn̄s h̄ditat⁹ q
fit aditōe ī voluntarius. §. fi. īsti. ō hē. q̄l. ꝛ diffe. Sꝫ
ī necessarius defert̄ ipo iure h̄ditas.

¶ Hēdē īstituere ē aliquē p⁹ mortē suā loco sui ī
oib⁹ bōis dn̄ꝫ ꝫstituē. Nā dī hēs ab heros. i. dn̄s
sibi n. succedūt vniuersa bōa ōfūcti. ꝛ ad eū ꝫmo
da ꝛ īcōmoda h̄ditaria r̄ddeūt. Et p̄nt īstitui hē
des gn̄alr̄ oēs ꝛ accipe qcqd a testatoꝛ eis relīqt̄
siue sint filij: siue extranei: siue liberi: siue fui testa
toris vl̄ alieni. siue p̄rēffamilias: siue ipuberes. si
ue p̄sona p̄uata: siue eccl̄a: siue vniūsitas: his ex

ceptꝫ q n̄ p̄nt īstitui h̄des. s. deportat⁹ pp delictū
ī īsulā: siue bānit⁹ ppetuo dānat⁹ ī metallū fodiē
dū: vt. C. de h̄di. īsti. l. i. collegiū illicitū nō appro
batū: vt. l. collegiū. ī. alle. Incestuosus nat⁹ ex dā
nato coytu. i. spuri⁹ testatoꝛ: fu⁹ accusat⁹ ō adul
tio cū dn̄a sua ꝫmisso: ab illa dn̄a īstitui nō p̄t. hē
ne⁹: apostata: mlr̄ ꝫuolās ad scdas nuptias ītra
tp̄s luct⁹. s. ītra ānū p⁹ mortē p̄mi viri. vt. C. de se
cun. nup. l. i. ꝛ hoc de iure ciuili. Qui sciēter ꝫtr̄
cū aliq̄ mliere ignorāte sec. nup. eē illacitas nō p̄t
ab ista īstitui ꝛc. ꝛ sūt diuersi h̄des. Nā hēdes alij
sui ꝛ necessarij: alij necessarij tm̄: alij volūtarij alij
ītim. alij legatarij. alij testāij. alij fideicōmissarij.

¶ Hēs ab itestato ē ille q succedit ī ius defūcti
sine oī testō. vt īsti. ō here. q ab itesta. deferunt̄.

¶ Hēs fideicōmissari⁹ ē cui ex fideicōmisso r̄licta
ē h̄ditas dāda illi cui testator disposuit dicendo
sic. Fidei tue ꝫmitto vt hoc des illi. Et no. q2 illa
sūt despata; sꝫ forte p tāto dr̄ hēs fideicōmissari⁹
q2 fideicōmissari⁹ loco h̄dis hr̄: vt īsti. de fideicō.
here. §. restituta: vt q directe ꝛ īmidiate ex testō
nihil cape p̄t. q̄lis ē spuri⁹ saltēꝫ capiat ex fideicō
misso. sꝫ ipe vere nō ē hēs. cū sit rogat⁹ a testatoꝛ
h̄ditatē adire: ꝛ postea restituē: ꝫ restōne f̄cā post
sp hēs maneat. vt. d. §. restituta. Duo ergo hēdes
ī solidū eē nō p̄nt. vt. ff. ꝫmo. l. si. ꝛ. l. si vt certo. §. si
duob⁹. sꝫ alij dicāt ꝫrīū videlꝫ q2 ille cui testator
dari vel restitui h̄ditatē disposuit. vt manifeste
colligit̄ ex. §. sꝫ ēt id. insti. ō fideicō. here. sꝫ vei ba
ibi posita videant̄ īnuere oppositū. si īspiciantur.

¶ Heres legatarius ē q legatū accepit vl̄ cui le
gatum factum ē. vt. l. quotiens. de here. insti.

¶ Hēs legitim⁹ ē q ex lege duodecī tabulaꝝ aut
ex iuris ꝫstōne: ēt sine testō succedit defūcto vt sūt
agnati p̄rimi īstitut. ō legit. ag. succ. ī p̄n.

¶ Heres necessari⁹ ē fu⁹ hēs īstitut⁹ ī testō dn̄i
sui ab eo q facultates suas hꝫ suspectas: ne posse
ex ipis satisfieri creditorib⁹ qb⁹ ē obligat⁹ adeo q2
nō credit alienū h̄ditatē suā adire: si beredē eū ī
stituerit q fu⁹ heres faci⁹. ꝫō necessari⁹ dī hēs q2
siue velit siue nolit cogit̄ suā h̄ditatē adir̄ vt satꝫ
faciat creditorib⁹. vt īstitu. de h̄dum quali. ꝛ dif
feren. §. i. Et hoc verū nisi illi fuo debeatur fidei
cōmissaria libertas. l. is qui soluendo. ff. de here.
īsti. aut hoc eo nō faciēte. s. nō adeūte hereditatē
eius noie ponus q2 dn̄i defuncti res h̄ditarie vē
dant̄: ne defunctus ꝫtumelia q̄dā vel iniuria affi
ciat̄: dicendo q2 res ei vēderent̄.

¶ Heres suus dī filius qui est ī p̄tāte p̄ris tēpo
re mortis ipsius patris.

¶ Hēs domestic⁹ dī q ē ī p̄tāte morētꝫ tpē mor
tis: dū eū ali⁹ nō p̄cedit. Filio. n. supstite ꝛ ī p̄tāte
patris existēte: nepos ex eo qui ī p̄tāte aui ē: suus
heres nō est. īsti. de here. qua. ꝛ diffe. §. sui.

¶ Hēs substitut⁹ dī q alij h̄di īstituto substituit̄
vbi gr̄a. Si testator ita dicat. Ille hēs esto q si n̄
velit vel nō possit eē heres. iste esto ei substitutus

Et hoc fine scõs sine tñio l' qrto loco: alio ĩ locũ ĩ stituto dñicẽte ĩ stituaẽ. Nã scõs dĩ ois q pᵒ pmũ seqẽ. et si dcimᵒ sit. ff. õ vul. sub. ĩ pñ. put no. Ho. ĩ sũ. õ testa. §. qd si sit psectᵒ. vbi dĩ instõ.

¶ Heredes sui ꝛ legitimi fm Az. de suis ꝛ legitimis heredibus. appellãẽ q ĩ ptãte monẽt; fuerũt: vt filᵒ filia: nepos. neptis ex nepote natᵒ: vt ex filio pnatᵒ. pnata seu pnepos ꝑ pneptis. legitimi: ꝛ naturales. vl' ẽt legitimi tñ: vt adoptiui.

¶ Heredes testamentarij dñr q ex testamento heredes scripti sunt.

¶ Heredes tutoꝝ lꝫ nõ sint tutores tenenẽ tñ ĩ quibusdã q̃si tutores ĩchoatõis. s. p defectũ omissum. vt. ff. de here. insti. l. i.

¶ Herisco. i. diuido. ĩde dĩ familie her. i. iudiciũ hᵉditatꝫ diuidẽde. Rc. š. actio fa. her.

¶ Hẽsiarcha ẽ q falsaꝫ õ fide opi. gignit vl' pmo inuenit sicut Arianᵒ Eutichẽ ꝛ alij ꝯsimiles.

¶ Hẽsis grece ab electõe dr. eo q̃ qͥũqꝫ vnã opi monẽ hẽncã ĩ disciplinã sibi elegerit: putat eã eẽ meliorẽ: vt. xxiiij. q. iij. hẽsis. al' dĩ q̃si diuisio.

¶ Hẽtic' dĩ errãs ĩ fide. vñ qͥũqꝫ ĩ fide dubitauerit friuola adhesiõe hẽticᵒ cẽseẽ: vt. i. c. de hẽti. Etiã p hẽtico hẽ q sciẽter hẽticũ ñ reuocat. vt. e. t. c. ij. Et fm Aug. dĩ q certã opi. nouã ꝛ pũsam gignit. vl' seqẽ g'la alicuiᵒ tpal' ꝯmodi l' alicuius glie l' pncipatus. Dĩ gignit: vt aliqs hẽsiarcha vt Arrius Sabellᵒ ꝛc. dĩ seqẽ q errorẽ illũ imitaẽ put hec legũẽ. xxiiij. q. iij. hẽticᵒ q puerit sacra eccle sic simõiacᵒ. i. q. i. eos. Itẽ sacre scripture puerius ĩ tellector. xxiiij. q. iij. hẽsis. vbi dĩ qͥũqꝫ scripturaꝫ alr ĩtelligit q̃ sensus spũs sci flagitat a quo scripta ẽ: lꝫ ab eccl'a nõ recesserit. tñ hẽticᵒ appellari pt ꝛc. Itẽ ois excõicatᵒ. iiij. q. i. qõ ãt. Itẽ romãe eccl'e publicᵒ iniuriator. xxij. di. oĩs. itẽ q alr sentit õ articul' fidei q̃ rõana eccl'a. xxiiij. q. i. hec ẽ fides.

¶ Herᵒ. vel heros grece idẽ ẽ quod dñs latine.

De Hi

¶ Himnᵒ angelicᵒ ẽ gloria ĩ excelsis: õ cele. mis. c. ꝯsiliũ. ꝛ de elec. quod sicut.

¶ Hircosus dĩ cui os olet. vt. l. q claudũ. §. is cui. ff. de edil. edic.

De Ho

¶ Homagiũ ẽ idẽ q̃ fidelitas. no. Spe. e. t. ĩ li. õ feu. põit illã dñaꝫ q hõagiũ ẽ õ hĩs q̃ ad tpalia ptinẽt. ꝛ iõ p spũalibᵒ ĩdignũ ẽ vt qs hõagiũ facẽ ꝯpellaẽ. fidelitas tñ p spũalibᵒ pstaẽ q̃ plan hñ pstãt fidelitatẽ: vt ĩ. c. ãnq̃ de pur. Et l' sic pt describi. Hõagiũ ẽ q̃dã astrictio seruitut' libi hoĩs fcã dño suo p pactiõnẽ f pertõẽꝫ siue stipulationẽ p mittẽte libo hoĩe dño suo fidelitatẽ ꝛ ꝯstituẽte se hoĩeꝫ f vasallũ suũ. ꝛ sic ĩ aliqbᵒ ptibᵒ hoc mõ ille q faẽ hõagiũ corã dño suo flectit gñua sua tenẽs manᵒ suas ꝯiũctas simplr ĩter manᵒ dñi iusiurãdũ õ fidelitatẽ pstãs: ꝛ mutuo se ĩ signũ fidelitatꝫ osculãẽ: ᵒ forma põiẽ ĩ l'. feu. õ no. fi. for. c. ẽ ꝛ alia f. pᵒ rubri. illã õ for. fi. Et id idẽ faẽ õ iurein. c. ego n. ꝛ. l. in. ꝛ. i. cũ dño. ꝛ Ho. põit eã ĩ sũ õ feu. §. qd sit fidelitas. ꝛ q̃lr sit facie̅da. Et dicit hõagiũ olim hĩ pt fm formã. ẽ q̃n aliqs flexis genibᵒ iũcẽ maĩbᵒ manᵒ dñi posit; aliqd ꝯmitut q̃õ p spũalibᵒ fieri nõ dꝫ. de qᵒ de ac. venies. de simo. ex diligẽti. de exces. pla. graue. õ re iu. c. fi. Est ãt hõagiũ multiplex fm Spe. vbi. š. q̃õdã ẽ legiũ q̃õdã ñ ẽ legiũ q̃õdã edictale: q̃õdã decretale ꝛc. de quibᵒ infra.

¶ Hõagiũ decretale ẽ: nã hẽs hoĩs mei qcũ de ꝯsuetudie possit ĩfeudari ꝛ p ꝯñs ĩ hõagiũ succedẽ dꝫ ĩtra certũ tps me ĩ dñꝫ agnoscẽ. ꝛ fidelitatẽ mihi pstare. ꝛ ego teneor cũ rõe tal' feudi ĩ hoĩeꝫ recipẽ: ꝛ ĩ recipiẽdo videor sibi ius feudi decernẽ pp q̃õ dici pt hõagiũ decretale: sicẽ ci bo. pos. decretal: ꝛ q̃õ ius mihi tribuit. sic ꝛ tal' bo. pos. f. si nullᵒ sit ꝑximior. Et iõ ĩ curia Frãcie sp recipiũẽ fidelitates ꝛ hõagia alijᵒ saluo iure. Qõ ãt ĩ Italia ꝛ alibi vocaẽ vassaligiũ. In Frãcia vocaẽ hõagiũꝫ ꝛc. Etiã dĩ hoĩuꝫ. c. vitatꝫ. de iurein. Differũt mi q̃ hoĩum ẽ q̃n iuraẽ alicui fidelitas nemie excepto. sꝫ vassalicũ supiore excepto. f. ĩpatore de hoc ꝑpria gl. in verbo hõqꝫ ligius. cle. pastoralis õ re iudi. vbi ẽt dĩ q̃ qs non potest esse ligius duorũ: sꝫ bene ligius vnius: ꝛ vasallus alterius. vl' vasallus plurium ꝛ sic homagiũ potest dici hoĩs ligiũ.

¶ Hõagiũ edictale ẽ sicẽ bon. pos. edictal. vñ fm Spe. ibide. Hõagiũ edictale siue hẽditarium ẽ q̃ aliquisbꝫ eo ipso q̃ hẽs. nã eo ipso q̃ adit hẽditatẽ hoĩs mei psonã cᵒ ꝛpñtat ꝛ vẽ hoĩs hõagiũ subire ꝛ tale hõagiũ pt finiri tpe si dño placebit: q̃ si dño nõ placẽt nõ finiẽ ẽt si vassallᵒ vellet hoĩs feudalibᵒ cedẽ: imo agẽt ꝯ ipm vt eũ ĩ dñꝫ agnoscẽt ꝛ hᵒ ex ꝯtumelia sua vñ pũiri dꝫ ne iurᵒ cõseqẽ immunitatẽ. q̃õ eẽ ñ dꝫ p qᵒ. ff. de ne. gc. §. hẽditaria. ꝛ iõ possit cũ cogẽ vt subeat hõagiũ decretale ꝛ ẽt q̃ plus tribuat et ĩ effectu q̃ edictale.

¶ Hõagiũ legiũ ẽ fm Spe. ibide q̃õ fit ĩpatori l' regi nullᵒ alteriᵒ fidelitate salua. Illõ ãt q̃õ fit alis ñ dĩ legiũ: q̃ fit l' iuraẽ salua ĩpatoria vl' regis fidelitate. mlti. ñ. putãt hõagiũ legiũ eẽ q̃n vasallus mittit manus suas ĩter manus dñi ꝛ sibi hõagiũ faẽ ꝛ fidelitatẽ pmittit: ꝛ ab eo ad osculũ recipiẽ. q̃õ ñ ẽ verꝫ: vt ẽt ibidẽ diẽ Spe. sꝫ vt ipe diẽ ẽ alij ponunt q̃ duplex ẽ hõagiũ. hõagiũ legiũ ĩ quᵒ nullus ẽcipiẽ q̃tũ ad vba. lꝫ q̃tũ ad mẽtẽ. Et aliq q̃n supmã ꝛ gñalẽ hñt anctẽꝫ ꝛ iurisdictõem puta imparator l' rex intelliguntẽ except. ꝛc. Ita in vbi pomẽ legiũ. š. ꝛ. j. habent aliqui lagium.

¶ Hõagiũ ñ legiũ ẽ q̃n aliqd excipiẽ. puta facio tibi hõagiũ excepta fidelitate q̃ dño mõ tali legio teneor. l' saluo q̃ possꝫ cũ voluero dñꝫ legiũ mihi ꝯstituẽ f saluo q̃ nolo tibi ꝯtalẽ iurare. Sꝫ pᵒmũ ẽ veriᵒ sꝫ spec. lꝫ hoc vltimũ designatũ cõis eius approbet. Et fm vltimũ modũ seqẽ p totũ: ꝛ illo vtiẽ Spe. õ hõagio legio: vide. š. feudũ legiũ.

¶ Hõ ligᵒ l' legaᵒ fm Spe. ibidẽ dĩ q̃si dño suo ligatᵒ. vl' q̃si legalitẽ ꝯiũctes. Vñ rex Sicile ẽ homo ligius romãi iudicis. vt ĩ cle. pastoral. de re iud. pal. post mediũ i. §. rursus. vbi gl. notabil. Et ois homo ligius est vasallus: ꝛ non ẽ ꝯ.

Homicidiū dr̄ hoīs occisio ab hoīe fcā. ⁊ dr̄ q̄si hoīs cediū.ab hō ⁊ cedo ⁊ fʒ gof.ī sū.e.t.⁊ Host. ⁊ Jo.ñ ē īputādū hōicidiū.ad ordinū susceptōeʒ. ⁊ si oēs cāus-ñ puidit.⁊ opaʒ rei licite ōdit. c.gdā c.iohānes ⁊.c.sic.e.n.Enā ꝯmitē hōicidiū fcō:cō silio:pceptō:⁊ ofensiōe.c.sic dignū.e.ti.vbi gl.no. ⁊ hōicidiū cāʒ dās:⁊ hōicida:pari pēa sū feriēdi.e. t.suscepim⁹.⁊ ma nos.Jlle.n.ē hōicida q ꝯsiliū p bet:⁊ q sīcʒ odit:vl' ei ōtrahit ō pe.di.i.piculose.⁊ c.hōicidioꝝ.Fit ēt hōicidiū spūale:ex q̄dā iuris si ctōe spūalr octo mōis.Pⁱ p ōtractores:⁊ odiēn tes eos.iniqtatē:oppssionē:⁊ iniusticiā faciētib⁹. sīb⁹male psuadētes ⁊c.c.hōicidioꝝ.pal.c.ōis ini qtas.⁊.c.noli.ea.di.Et gñalr ōis iniqu⁹ motus ad nocēdū fit i hōicidij gñe deputat.Jtē hōicida cēsef q tpe necitatʒ ꝑris alimta negat.lxxxvi.di. pasce.Corpale hōicidiū ē hoīs pēpno corporalr. Et fit duplr.s.ligua ⁊ fcō.Ligua triplicit.pcepto ꝯsilio:ōfensiōe.l.di.si qs viduā.⁊.c.piculose.pal. Fcō q̄drupl̄r.iusticia:necessitate:cāu:⁊ volūtate.

Honestas iusticie publice.i.ꝯstōnes eccle fcē pp pbicā hōestatē.Judicauit.n.eccl'a eē hōestū vt ꝯsāguine⁹.nūq̄ ducēt spōsā ꝯsāguinei sui uiui l' mortui fʒ Arch.ō spō.c.i.li.vi.de hac hōestate vid i.c.audiē.⁊.c.spōsā.ō spō.⁊ malo.vbi p doc.

Honoraria dñr p̄mia legatoꝝ seu aduocatoꝝ l.i.§.i hōrariis.ff.de va.⁊ cꝯtoꝝ.cogni.Re.ī.leg.

Hortamur aliq̄ñ īportat mōdatū necessitatʒ. Et sic p ipm confert iurisditio.c.,q2 iudicāte.ō re scrip.⁊.c.i.de testa.⁊.c.hortamur.iii.q.ix.Jdē de ver.rogam⁹.ix.q.iii.rogo.

Hostiarius oliʒ i veteri testō idē erat quod ia nitor.vt.xxiii.di.cleros.

Hospitaliū rectores:q p̄ficiūt hospitalib⁹ qño se tenere debeāt:no.bñ i cle.q2 ꝯtigit.ō reli.do.

De Hu

Humānus.i.secular:.i.di.c.i.xii.q.ii.q diuīs ⁊ hūanis.ō testa.cū ecī.Jtē idē ē qō humil'.l.di.eoī xxiii.q.i.si quis dederit. ⁊ habeť in regula semel deo c̄t.ō re.iur.li.vi.

Humilitas seu humiliatio:no. Arch.xxii.q. ii.cū hūilitatis.vnde humilitas ē v̄t⁹:qua hō v̄issi ma cognitōe sibi vilescit.ō quo gl.oppia:i vbo hu militatʒ.⁊ ē gl.ñ.i cle.i.de reb.do.q̄ multa ppul chra poīt de hūilitate. vnde melior ē i malis fac tis hūil's ꝯfessio q̄ i bōis supba gloriatio.ix.q.iii. c.iniusti.i fi.Jtē hūilitas huilib⁹ ñ pdesset:si cō tumacib⁹ non noceret.de postu.prel.a.c.i.in fin.

Hūiliati sūēs hūiliati si gdā religiosi q fuerūt ꝯdenati ab eccl'a p luciū papā:q2 noluerī iurare: ⁊ postea tpe clemēt, recepti sunt ab eccl'a:q2 se cō rexerūt ⁊ iurāt qñ expedit no.i.c.oli cām.de resti tu.spo.

De Ja.

Jactus.Re.ī.Lex rodia.⁊ de iactu.

1 Jactura ē damnū vel piculū qō qs patiť qñ imnēte tēpestate piciuntʳ bo na i marī ad exonerādū nauel.⁊ ita ca pit ꝑprie.Sʒ large pōt capi p quocūq̄ dāno ali cui p violētia illato.vñcūq̄ ꝑueniat:vel dr̄ lesio facta cū lapide vel ligno.Re.ēt.ī.lex rodia.

De Jb

Jbrida ē de scorto natus.alia noīa illegitimo rū.Re.ī.māser.spurius.anser.nothus.

De Jc

Jconomus dr̄ ille cui eccl'astica res gubernā da mādať.vt.C.de sa.san.ecc.l.iubem⁹.circa pñ. lxxxix.di.q̄m q̄busdā.⁊ gl.iii.c.īpatorū.de iura. cal.vbi no.dña p doc.iter iconomū:scidicū:⁊ p curatorē:⁊ actorē.que ibi fm gl.ī lata significatō ne idē significāt.De quo due gl.notabiles.vna i c.si qs erga.ii.q.vii.alia in.c.q̄m.xvi.q.vii.⁊ habe tur.x.q.ii.si iconomus.

De Jd.

Jdest.ē dictio expositiua.ff.ad.l.aq̄l.l.ite Me la.§.legis.⁊ de sponsa.c.i.

Jdyota ē grecū:⁊ est idē quod imperitus : fm Jsido.libro.x.

Jdonei ꝑpre dñr q pñt ⁊ volūt i eccl'ijs ōfuī re.de pben.sup iordinata.Et dñt idonei q sē mo ribus.honestate:⁊ lr̄aruʒ scia:decorati :de isti.c. i ecclesia.i gl.iii.ēt sūt ꝑudēt ⁊ circūspecti.

De Je

Jerocitiū.est locus vbi alūtur paupetes fm q accipiť.C.de sa.san.eccl.l.illud.

De Jg

Jgnarus ē q ignorat vel q ignorať. fʒ Jsido. li.x.vñ ignorās ignorabiť.xxxviii.di.q ea vbi dr̄ Qui ea q̄ dei sūt nesciūt.a deo nesciunť.

Jgnar⁹ ē idē qō ignar⁹ vie.i.rōnis ⁊ vite.fm Jsidoꝝ ibidē.

Jgnorātia est cū de fcō vel de iure nihil scio. nec mihi aliqd suspicor ⁊ fm Aʒ.in sum.C.ō iur. ⁊ fac.igno.

Jgnorare ꝑpe ē nescire:qō aliqs dʒ scire.Ne scire autē ē cōtius ignorare.vñ ꝑpe ōis q ignorat nescit:⁊ nō ē ꝯ.vt no.ff.ō iur.⁊ fac.ign.l.iup ru bri.Et ignorātia diuidiť ex pte matie circa quā ē q2 alia ē ignorātia iuris:alia fci:⁊ har vna pbabi lis alia nō.Jgnorātia fci ē vt si nesciā illū ōcessis se q mihi cognatus ē:vl' aliquod simile. ⁊ ignoran tia fci alia ē fci differēns ad salutē vel ad officiū hec excusat.vt p io.cozinth.x.Oē qō i macello vē diť māducate nihil iterrogātes ꝑpaʒ ꝯsciaʒ.Alia ē fci necessarij ad offīn.vt i ꝑsbytero q sit fcā ma nuū īpositō:⁊ hec nō excusat.Alia ē necessarij fa cti ad salutē vt q xp̄s passus ē. hec ēt nō excusat i habentibus vsum rōis.Jtē ignorātia facti alia ē ꝑprij facti.alia alieni.Si proprij.aut ergo quis dat operā rei illicite.⁊ nō excusat.aut rei licite.⁊ tūc aut habuit idebitā diligentiā ⁊ sic ñ excusat a toto.sʒ a tāto. Si vō debitā habuit:excusat a to to.Si vō sit facti alieni:aut ē ignorātia ꝑbabilis s.ad quā ñ ťgriť q sit nimis diligēs:aut curiosus igrēdo.l' ēt q sit nimis negligēs.⁊ h excusat aut ē

crassa et supina. vt cum quis ignorat ea que sunt publice facta coram populo. et non excusat. vt no. Ber. i. c. reg ... ab epis. q resig. epis. et c. i. de postu. et de elect. mi. aplice. et de consti. vt animarum. li. vi. Item ignorantia alia e simplex. vt cum quis tenetur scire quod nescit: et facit ad hoc quod sciat sed non quod potest. Vel sicut aliquos dicit simplex ignorantia que priuat sciam: nec potentiam sciendi: nec contemptum sciendi. et hec e in his qui non habent vsum rationis. alia e crassa: vt cum quis negligit scire quod tenetur scire: nec tamen vult se scire. Alia affectata: vt cum quis negligit illud quod tenetur scire. et placet ei nescire. ubi prima excusat a tanto. sed non a toto. secunda adhuc excusat. sed minus quam prima. tertia vero non excusat sed accusat. Item ignorantia alia e vincibilis: alia inuincibilis. inuincibilis aut est in producta preter omnem culpam: aut per culpam precedentem. Si primo modo. Aut simpliciter priuat cognitionem. vt in his que carent omni vsu rationis. et hec excusat a toto aut non tollit omnino rationis vsum: et tunc non excusat a toto. vt in his qui non sunt plene furiosi sed habent aliqua lucida interualla. et in pueris qui sunt capaces aliquo modo preceptorum sed non plene. Si per propriam culpam vt in ebrio et furioso. quorum vterque precipitauit se in hoc per suam culpam: non excusatur. quia secundum Aris. in ethi. ebrio debetur duplex pena: sed furiosus excusetur saltem a tanto. Si nam sit vincibilis. tunc distinguitur vt. s. in crassam et supinam. et affectatam. Sed quod duplex sit ignorantia tex. est optimus. i. q. iii. §. his ita. videtur. Item vt ait Ambro. turbatur nauicula petri ibi. in verbo ignorantia g. ... omnia omnino videnda. Alia ergo e ignorantia iuris. si nescio me illi posse succedere qui mihi cognatus e: decessit. vt. ff. de iur. et fac. ign. l. i. et hec non excusat vt in regula ignorantia. de reg. iur. li. vi. Est etiam ignorantia probabilis. vt si quis erat in facto alieno. et ignorantia non probabilis. vt si quis erat in facto proprio. vel ... vt. ff. pro so. l. vlt. vel si ignorat aliquid quod omnes de ciuitate sciunt. vel maior pars ciuium scit. l. regula. §. sed si. ff. eo. ti. et sa. ig. Turpe enim e patricio et nobili et causas oranti ius in quo versatur ignorare. l. ii. §. ab ... s. ff. de ori. iur. Et dicam inter ignorantiam. errorem ... dubitationem. et nesciam no. Archi. xxxiii. q. iii. Item ignorantia dicitur esse triplex. Prima negationis. que scientia negatur. nec debitum sciendi ponitur. et simpliciter hec excusat. Secunda e ignorantia priuationis: que et scientia negatur sed apud ... do sine debitum sciendi ponitur. Et hec in eis que pertinent ad salutem: excusat a tanto sed non a toto. Tertia e ignorantia dispositionis que ponit errorem sine preceptione: contrariam re ... scie. Et hec in his que pertinent ad salutem accusat. non excusat. Et sic patet quod ignorantiarum quedam excusat. quedam non. quedam magis. et quedam minus. et quedam omnino nil excusat ... excusat. vel accusat. Nam ignorantia iuris. non aliquid excusat. minus tamen quam ignorantia facti. Et ignorantia iuris. alia e iuris naturalis. alia iuris diuini. alia iuris canonici: alia iuris ciuilis. Ignorantia iuris naturalis nullum habentem vsum rationis excusat: quia hoc ius e in corde hominis scriptum. i. q. iii. §. his ita denotandum. Ignorantia vero iuris diuini quantum ad aliqua simpliciter excusat laycos: et quantum ad aliqua excusat eos a tanto. non a toto. Legem enim prophetias et euangelium: et doctrinam apostolice scie tenentur episcopi et prelati maiores: qui debent omnino omnipotentem fuisse: et reddere rationem de ea ... in eis e fide: et spe. vnde ab his requiritur scientia: veteris: et noui testamenti. Sed layci ad hoc non tenentur nisi ad noticiam decalogi: et articulorum fidei. pat in apostolorum simbolo continentur. Ignorantia autem iuris canonici aliquos excusat: et aliquos non. Continet enim ius canonicum constitutiones per quas discernantur peccata: et has tenentur scire presbyteri curam animarum habentes. s. confessores. Non autem ita tenentur alii: et multo minus layci. Sed ipsi presbyteri et alii clerici sed quod sunt in maiori gradu constituti. secundum hoc et plura scire tenentur. ignorantia vero eorum que publice promulgantur: ad laycos pertinentium excusat eorum peccatum quod per ignorantiam perpetrant. xvi. di. quod dicitur. Ignorantia vero iuris ciuilis aliquibus prodesse potest: vt militibus: rusticis: mulieribus: et minoribus xxv. annis. et maxime in damno euitando. non autem in maleficiis. vnde versus. Leges ignorare ciuiles si necesse fuit femina: miles. Clericus: et cultor: pecus sibi videtur et vlcor. Nam rusticitati succurritur in ignorantia iuris: vt l. quicumque. C. qui admitt. ad bo. pos. pos. gl. i. que allegat ad hoc iura. Sed ibi. Cardo de sanis concludit contra Sa ... l. que dicit rustice loq. quod rustico ius ignorantia non debet succurri. quia debet consulere peritiores. Sed non parcitur mulieribus et nobilibus ad indulgentias eundibus cum oporteat consulere peritos. nec rustico eunti ad siluas per deum. sed tamen rustici tamen percedunt e. vt. C. de testa. et quecumque ad. testa. ord. l. fi. Item ignorantia dicitur crassa et supina per methaphoram hominis crassi et supini. qui non videt etiam ea que ad pedes eius sunt.

Ignominia e verbalis lesio contra honorem: vel etiam iniuria. Et sic dicitur quod ignominiosum e corpus si queratur ab aliis doceri: cum ipse alios docere debeat: vt auc. de san. epi. §. deinde. col. ix. et xxxvi. dist. §. ecce. i. q. i. vilissimus. viii. q. i. l. sed et ar. in l. argentarius. §. prohibuit. ff. de edendo. Item dicitur ignominia: et confusio e christum crucifixum pauperem et esurientem falsis predicare corporibus: et ieiunorum doctrinam rubentes buccas tumentiaque ora proferre. xv. di. ecclesie princeps.

De I

Illustris e nomen noticie eo quod mixtum claret splendore generis: vel sapientie vel virtutis. quamuis sit obscure nativitatis secundum Ioh. Et nota quod tria sunt nomina dignitatum. s. maximi: vt sunt supillustres: magni vt illustres mediocres vt spectabiles: minimi vt clarissimi. vt in auc. de ap. ... §. i. et tribus se. insti. in prohe. §. cumque. vbi glo. Illustres enim dicuntur qui sunt de consilio et consistorio imperatoris. l. quisquis. C. ad. l. iul. maie.

Illico dicitur fieri. quod fit antequam diuertant pedes ad alia facienda. l. litigatoribus. C. de ap. vbi conceditur illico appellare viua voce in criminalibus et ciuilibus casibus etiam sine scriptis. ff. e. ti. l. i. §. fi. et. l. a sententia. §. fi.

Illata. i. opposita de presump. nonne.

Illusio e deceptio vel derisio clericus. vnica cum illusio de renun. vbi concor. malec in gl.

Illiricus. i. sclauus. s. aliquis de sclauonia vide. §. coloni illiricani. et. C. de colo. illir. li. xi

De Im

¶ Imbecillis est fragilis et inconstans. et dicitur quasi sine baculo

¶ Impetere est accusare. vt de iureiu. quemadmodum.

¶ Imperita. i. ignorantia. de prescrip. sicut graue.

¶ Immo si aliquando correctiue. c. accedens. vt li. non

cte. de hoc ter. iuncta glo. xvi. q. i. predicator. et. l. fri

ebus. ff. de manumis testa.

¶ Imppetuum. ¶ Impense. ¶ Implementum.

¶ Impossibile. ¶ Impubes. Re. s. de in.

De In

¶ Incapacitas capitur pro ipsa reali incapacitate. put
natura rei dictat vel dispositio legis adimit. aut quolibet
medium operari vel significare declarat. verbi gratia prohibe
tur vel legatur res sacra: incapacitas rei huiusmodi operatur quod
non valet nec in re: nec in estimatione: quia non est in commercio
rei sacre. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de ver. ob. Ratio:
quia res deo dicata est extra commercium hominum. sed ubi legatur
columna aurea: vel marmor positum: ad constructionem
domus: de alia domo: non valet legatum in re: sed valeat
in estimatione. l. cetera. §. si duobus de le. i. quia res de qua
est in commercio hominum. sed ne destruatur vel deteriores non
tollitur de domo: sed debetur estimatio rei. Item si legatur
predium quod est incorporatum patrimonio cesaris significat: quia
nulla est dispositio in re vel estimatione. l. apud iulianum. §.
fi. de le. i. quia res est simpliciter exempta a commercio ho
minum: nisi de licentia principis. Item si legatur vel promittitur
res aliena non potest solui. quia dominus non vult vendere vel nimio
magno precio vult vendere. l. non dubium. §. fi. de le. iii. quia
licet res in commercio sit. est tamen difficultas in habendo. et soluen
do. Item si legatur iudeo mancipium christianum. non valet
dispositio. nec debetur res vel estimatio ratione incapacitatis
vt. l. multum interest. ff. de ver. ob. Et sumitur significa
tum ex re et persona. nam mancipium christianum iudeo queri
non potest. C. ne xpi. manci. l. vnica. et. c. i. de iudeis. igitur
concurrit supra illa re nullius est ipso iure. legatum nullum. Sed
si iudeus legat xpiano mancipium xpianum valet dispositio
in re. l. multum interest. palle. quia nil impedit. Et si dicens
obstat quia legans debet transferre dominium. l. vbi autem. §. fi. ff.
de ver. ob. Sed iudeus non habet commercium mancipii xpia
ni. ergo non transfert dominium. Respondetur licet non habeat com
mercium: vt apud se remaneat: habet tamen vt ad alium trans
feratur. et sic de aliis exemplis.

¶ In capita succedere secundum Host. in sum. de suc. ab in
te. §. viso. ver. quid sit secundum. est quando filii premortuorum fra
trum succedunt in tot portionibus. quot sunt capita. verbi
gratia. Tres sunt filii ex premortuo fratre. et vnus ex alio
fratre. si tamen capiat filius ex vno fratre genitus. quantum
tres ex alio geniti. succedunt in stirpes suas quia quili
bet capit certam portionem stirpis sue. Si vero fratres
tot portiones capiant quot capita sunt: tunc succedunt
in capita. vide. s. in stirpes succedere. et Az. in sum. C. de
hered. insti. et Host. et Spe. et Ioan. in tractatu libello
rum ver. nunc. de collateralibus.

¶ Inconcussa. i. inuiolata. sed inconcusse. i. quiete sine in
terpretatione. c. illud. et. c. audita. de prescrip.

¶ Incendiarius est qui ob inimiciciam. aut propter gratiam
edes arbores. siue segetes incendit. vt. ff. de pe. l. ca
pitalium. §. incendiarii. Et incendiarii per sententiam ab eccle
sia denotati. tamen a papa absoluuntur. de sente. ex. ma
nos. Alias incendens domum vel aream vlterius puni
tur: de iniur. c. si quis domum.

¶ Incidens et emergens quomodo differant: no. in. c. i. de or
di. cog. et. c. a nobis. de excep. vide de hoc. s. emergens

¶ Incentor dicitur ille qui ipse alios parua suggestione
succendit ad vicia: et persuadendo inflammat. secundum Isido.

¶ Incentiuum idem est quod appetitus. vel audacia.
seu voluntas. de vi. et hone. cle. c. vt clericorum.

¶ Incestus est abusus consanguinearum vel affinium. vt
§. cum ergo. xxxvi. q. i. xxxv. cs. quasi pro toto.

¶ Incestuosus dicitur qui cognatam vel affinem: vel etiam san
ctimonialem: nefario amore: vel coytu violat. seu ma
culat. siue in matrimonio: siue sine matrimonio: vt in. §.
palle. et. xxvii. di. s. virgines. Et de monialibus est pe
na capitalis. l. si quis non dicam rapere. C. de epi. et cle.
et. l. vnica. de rap. vgi. C. in prin. que sic incipit. Rapto
res virginum honestarum vel ingenuarum: siue iam desponsa
te fuerint: siue non: vel quarumlibet viduarum. etc. capi
tis supplicio plectendos decernimus.

¶ Incola dicitur qui in aliquam regionem domicilium contulit
vel construxit sedem ibi positurus. vel mansionem: ita quod
tractatus decem annis domicilium statuunt. licet etiam causa studii
ibidem steterit. vt. ff. de ver. sig. l. pupillus. et. l. incola. vel
qui propriam terram colit. Re. s. agricola.

¶ Incolumis dicitur a nomine columna quia sicut columna est
erecta: fortis: et stabilis: ita incolumis consimiliter. Et ista
ratione forte filius dicitur habere in bonis patris quartam incolumem. i.
fortem et stabilem. quia fideicommissa et legata minuunt non
possunt: vt. l. ii. cum ibi no. C. de inoff. do.

¶ Incuria est negligentia. clemen. que incipit. de re.
do. et. c. quesitum de peni. et remis.

¶ Incertitudo: nihil vel minus significat. quia nihil
vel minus ostendit. ideo actus sub incertitudine positus effectum
non habet: vel habet quando quouis probabili medio incertum fit de
claratio vel significatio verbi gratia. Testator instituit he
redem. et sub eo legat ticio magnam partem hereditatis per modum
quote: vel singularis rei. dedit legat ticyo certam sum
mam: et non dicit a quo an ab herede: an a legatario in
telligitur ab herede. quia hoc significatum sumitur ex communi mo
do agendi quo heres soluit onera. et sic ex communi modo intelli
gendi vbi heres onerari. facit. l. si filius legat. §. qui
margaritam. ff. de le. i. Item ibi testator legat suo lib
tate si dederit decem: et non dicit cui. certe intelligitur
quod debet heredi. l. q pecuniam. ff. de si a. libe. quia heres habet
onus. ideo et recompensationem. Item ibi testator heredem in
stituit. et rogauit eum restituere omnem hereditatem ticio. de
inde testator reliquit. xv. seyo. et non dicit a quo in
telligitur a fideicommissario. vt. l. fi. C. ad treb. Item
ibi. testator heredem instituit. et vult eum dare decem. non dicit
cui: non valet. l. paulus respondit. ff. de re. et ii. ratio quia nullum est si
gnificatum ex quo concludi possit cui dicatur: ideo nihil debetur. Item
ibi. testator legauit ticio: et duo sunt huiusmodi nominis amici te
statoris legatum valet et potest heres vni soluere cui voluerit
nec tribuitur ille alii nisi aliter probet testatorem de ipso et de alio
sensisse. Si autem heres vult non tenetur soluere vni vel alteri ni

ñ pbet testatorē ð se sensisse. ꝛ s; hoc neutro pbā
te nō valet legatū seu ñ habebit effectū. l. si quis
fruz. §. si inter duos. ff. de le. ij. Rō. qꝛ lz nomen p
prīuz eius cui relinquit sit expssum tñ pp ꝯuenie
tiā nois ꝛ circūstantiā ī altero remanet icertitu
do. Nec pt dici deberi vtriqꝫ qꝛ testator legat vni
tm: vt pz ex numero singulari. iō nisi hec certitu
do declaret: nō debet: qꝛ nō apparet cui. Itē ibi
testator legauit ticio albo. r. deinde ticio nigro. r.
deīde dixit ticio. r. sibi legata adimo. ñ declarādo
ð quo ītellexerit nō valz adēptio: nisi doceat ð q°
testator senserit. l. iij. §. si duob°. ff. de adi. le. Rō ē
eadē vt. s. i legato fcō ticio nō declarādo de quo
s; ibi. testator ticio albo. ꝛ ticio nigro legat domū
deīde dīc ticio adimo domū nō declarādo ð quo
valz adēptio ī vtroqꝫ. l. si fuerit. ff. ð re. du. Rō qꝛ
significatū illo sūit ex domo q̄ tota adimit. ꝛ tota
ī legato fcō vtriqꝫ ꝯiungebat. iō legatū scm̄ vtriqꝫ
adimit. Et hoc adēptōe totius legati declarante
illud. Itē ibi lego paupibus valz. l. id qđ paupib°
C. ð epi. ꝛ cle. Rō qꝛ significatū sumit ex paupe ð
clarāte qbus relictuz ē. Et lz aliq sint paupiores
alijs declaratio tamē supplet arbitrio boni viri.
¶ In qñ priuat vl' auget. no. Io. an. de ꝯiunc. ad
nostrā. Et dat remissiōez ad Spe. ð iur. pa. nobis
ñ. Sz plenius no. Archi. xl. di. si papa. Et qñqꝫ
no. itrinsiat. qñqꝫ extrinsitatē iuxta Alexādrū
In capo curro ꝛc. ꝛ hꝫ in. l. si cui in pri. ff. de le. i.
Qñqꝫ ponit p valde ī ꝯpositōe: vt inīglaf. i. val
de vigilare cle. pastoralis. ð re iudi. c. t. de fideiuf.
Spe. ð dis. ꝛ allega. §. post hec. v. alibi pōit. ibi ēt
ipersonale significat valde iterdū ponit pro nō
ī ꝯpositōe: vt iniustus. iniquus. i. nō iustus: nō equ°.
¶ Incorrigibil' fm Bar. dr q nō paret iudici in
extremo iurisdictōis qđ ē snia. Sz ꝯtumax dr qui
nō paret ī pmo iurisdictōis: qđ ē citatio. vel in iua
vocatio fm Anto. ð butri. dr incorrigibil' q post
qꝫ penitus ē ꝯdēnatus. ꝛ ex referēt ad idē crimen
c. vt fame de sen. exc. adē pattor. lz eiuz non faciat
penitentiā nō dr ꝓpterea icorrigibil' nisi reuerta
tur ad sīlē vl' ad peius delictū. nec faciet sui psen
tiā iudici. c. qñ frequēter. §. i. vt lit. nō ꝯte. dū eni
facit sui psentiam vt iudex eum appēhendere pos
sit nō ē incorrigibil': qꝛ ecclesia hꝫ adhuc qđ vltra
faciat. c. cum nō ab homine de iudi.
¶ Indefinita capit pro oratōe cui nō ꝓponitur
signū vniuersale vel particulare. Et oratio idefi
nita significat idifferēter. Qñqꝫ ē vniuersaliter
distributiue. seu collectiue. seu aliter put ei° signi
ficatū l' materia subiecta: l' quecūs circūstātia. seu
aliqđ mediū ꝓbabile ꝯcludit. vbi grā. ibi lex loqē
idefinite dicēdo: vēditor tenet rē tradē. vel tenet
de euictōe. vel homicida. vel fur est puniendus si
gnificat vniuersalit. qꝛ sensus ē qꝫ oīs hō qꝫ vē
ditor tenetur tradere rē. Et omnis homo qui est
homicida vel fur est puniēdus. Et hoc preter om
nibus legibus sic loquētibus cuz causa intellectu.

Nā natura legis est oīa in quibus ē medium sub
eadē regula ꝯcludē. Cū vbi sit eade ratio. ibi ꝛ ide
ius ee debeat. l. illud. ff. ad. l. acquil. Itē q̄ rōne ð
ista lege distraheret vnus eade ꝛ ali°. ꝛ sic remāe
ret ð elusoria. ꝛ sic dicit. seu iō dicit vniuersaliter.
Differt tñ idefinita. ab vniuersali fm Bar. quia
vniuersalis oīa significat ex suo ꝓprio significato
idefinita vō nō ꝯprehēdit oīa ex sua significatō
ne ꝓpria. s; ex idēptitate rōis: iterptatōe iuris vl'
dispositōe legis. vbi grā. lex dicit homicidā puniē
dū morte. nō tamē sub hac lege ꝯprehendit ho
micida iuste occidens. i. ad sui defensiōem vl' per
sniam. vt in. l. i. C. ad. l. cor. de sic. secus si lex loq̄
ret vniuersaliter. eūc. n. ex ꝓprio significato ꝯtine
ret oīa. ꝛ nō iterptatōe iuris. sicut idefinita. Idē
cū pfertur ab homine in materia naturali. dicen
do homo est animal significat vniuersaliter. quia
sensus ē qꝫ oīs homo est animal. quia significatū
sumptū ex natura necessario inest omni homini.
Idē cū profertur a lege: dicendo obligatio ē iuris
vinculuz. vel actio est ius psequēdi ꝛc. qꝛ cuilibet
obligatiōi ꝛ actōni necessario conuenit diffinitio.
Itē ibi. in iudicio iterrogat° de plurib° criminib°
an fecerit. rñdet quid cor non feci. equipollet vni
uersali puta sensus ē nihil hor feci. l. sius q. ꝛ dicē
ta. §. vtru. ff. de re. du. quia significatum sumit ex
iterrogatōe ꝛ rñsione facta in iudicio. nam rñsio
facta ibi debet certiorare. ibi interrogantē alias
nō dicitur responsio. modo recipiendo vniuersali
ter interrogans certioret quia rñdēs omnia ne
gat. Si aūt nō reciperetur vniuersaliter non cer
tiorarei aliquo mō. qꝛ nō appareret qđ negaret
ꝛ qđ ꝯfiteret. Et sumitur hic significatum ex eq
pollentia. qꝛ negatio ꝓposita signo: facit oratōez
equipollere suo ꝯtradictorio. Nam lz ibi negatio
postponatur ī ordine scripture: ꝓponit tñ ī ordīe
ꝯstructionis: dicēdo qđ eor nō feci. i. nō feci quid
eor. ꝛ sic equipollet isti nihil cor feci. iura tamen
paruz itēdūt significatū eqpollentie. Itē ibi. pro
mitto p herede meū ñ fieri: quominus tibi ire agere
liceat. hec vba p herede meū significāt vniuersa
liter. qꝛ sensus ē per nullū herede meū. l. ij. §. fi.
ff. de vbo. obli. qꝛ nomen heredes lz proferatur ī
singularitate: tñ significat oēs hēdes. alias stipu. la
no ñ haberet hereditatē. nec eēt certitudo ð quo
itelligeret ꝛ ð quo ñ. Itē ibi. testator dī. lego ter
tios meos textores. ꝛ oēs sunt textores significat
vniuersalr. qꝛ sensus ē. lego oēs suos meos. l. ser
uis vrbanis. §. fi. ff. de le. iij. qꝛ significatū hoc su
mit ex accidētia facti. qꝛ oēs sūt textores. Si aūt
aliq sūt textores. ꝛ alij ñ significat vniuersalr oēs
textores. ꝛ nō vniuersalr oēs suos. l. palle. qꝛ ver
bū textores ponit ad restōnē. vt alij nō ꝯtineantur
ī legato. Itē ibi. testator dī. lego lanā. argen
tū significat vniuersaliter vt oīs lana oē argētū
videat legatū. l. si cui lana. ff. de lega. iij. qꝛ q̄ rōe
vnū ibi ꝯphendit: eade rōe ꝛ aliud. ꝛ q̄ rōe vnuz

excludit:eadē ⁊ aliō.⁊ sic nihil significat. Itē ibi
obligo bona mea.nō significat vniuersalr.q: sup
pellex:filij naturales ⁊ ɔcubina ñ ɔtinet.l.obliga
tiōe.ff.ō pig.q: ex natura istaꝝ reꝝ quis ad istas
ita afficit:ꝙ nūq̄:vel raro obligat.ergo ī obliga
tiōe eas noluit ɔprehēdē.ſʒ ɔprehendunt alia q̄
qs solet obligare ꝓ debito.q: significatuʒ sumit
ex vbis ⁊ cōi mō agendi:seu obligādi.debēt enī
verba deseruire intentōni.⁊ nō intentio verbis.
nā per vba exprimit intētio.xxij.q.v.humane au
res.xxviij.di.sedulo.i.q.i.marchion de vb.sig.in
telligētia.⁊.c.pterea.Idē si dicit vniuersalr:obli
go oīa bona mea:q: adhuc pdicta ñ ɔprehēdūt.
Itē ibi testator dicit heres meus dānatus esto
dare:significat vniuersalr.q: sensus ē ꝙ omnes
heredes teneant.l.si pluribus.ff.de lega.ij. Fina
liter ergo indefinita equipollet vniuersali.de pri
uile.q: circa.xix.di.si romanoꝝ.ff.ō seru.l.si cui
⁊ hoc veꝝ ē de indefinita legis vel canonis ⁊ ius
tradere intēdētis.talis enim īdefinita equipollet
vniuersali si lege vel canone nō diffinit.xxxi.q.i.
qō si dormierit.Jo.an.no.ꝙ si non est eadē rō ⁊
ɔditoꝓpter aliquod accidēs oīum pticularium
ī vniuerso ɔprehensoꝝ:tunc indefinita non equi
pollet vniuersali.vbi gīa si legat lana īdefinite ñ
ɔtinet tīcta in legato.l.si cui ī pn.ff.de le.iij.ſʒ si
legat oīs lana tincta etiā cedit legato.l.pediculis
§.labeo.ff.de aur.⁊ ar.le.in glo.super ver.alioꝝ
ecclīasticorum in.c.vt circa.de elec.lib.vi.vbi de
hoc plene no.

Ineptie sūt fatuitates.c.q̄ traditōe.xxij.di.

Indulgentia notat Archi.ij.q.iij.c.si.⁊ de pe
niten.⁊ remissio.c.ij.li.vi.

Indoles ē quedā imago future virtutꝫ fʒ Isi
dorum ꝓprie dicendo.

Indignari ⁊ dedignari differūt:vt pʒ in.c.ve
ra iusticia.di.xlv.vnde īdignari sapit virtutē:ſʒ
dedignari arrogātiam.

Indigena dicit quasi idegnitus vel quasi in
eo loco natus fm Isidorum.

Indictio ē numerus ānoꝝ ɔsistens ex trib⁹ lu
stris.Est aūt lustrū qnquēniū.Et qualiter posit
īueniri idictio hꝫ ī gl.idictōis.c.iter dilectos.de fi.
īstru.Sic eīm faciēdū ē.Annis dñi addas tres.
⁊ diuide totū per qndecim.⁊ id qō remanet ɔple
ta diuisiōe:in numero diuidēdo hoc osidit idictōꝫ
ī isto seu pro isto anno.

Inducie fm gl.i.iun.iij.q.ij.sūt qncuplices.s.re
stitutorie.ꝑparatorie.citatorie.deliberatorie.idi
catorie.siue executorie.Et ibi ponit tēpus oium
quam glo.vide supra dilatio.

Index ē ꝓditoꝝ:dictus ab īdicādo fm Isi.

Indicent ē qō idicit.i.notificat vt sciat:⁊hat.ab
idicēdo dēʒ.⁊ sic fit īdictū sup iudictū:ne pcedat.

Indiciū ē mediū itellectuale vitat⁹ elicie̅de:ex
aliq̄ singulari circūstātia īsurgens.C.⁊.ff.de rei
vē.l.in.ācia.⁊ dī ab idicādo:q: idicit.i.notificat.

In diē adiectio:ē qñ qs ita vēdit reꝫ vt si quis
circa certū diē meliorem ptem obtulit ɔditōis.s.
plusꝙ prior ēptor:res vēditori tradatur vt alij vē
dere possit cuicūqꝫ velit.vt.ff.eo.ti.

Inexpiabilis dī eo ꝙ nūq̄ expiet.i.purgetur
fm Isi.

Inficiator.i.negator.q: nō fatetur:sed contra
veritatē mēdatio innitur.

Inficiatio.i.negatio.l.ea q̄.C.de neg.ge.Et ī
ficiari.i.negare.Hinc ē qō dī aliqñ de aliquibus
actōib⁹ꝙ crescūt p īficiatōeꝫ:q: ab initio compe
tūt ad simplū:hoc est ad reꝫ vl' estimatōeꝫ seu dā
nuꝫ datū.Et si ille hoc negauerit:⁊ ō hoc ɔuicat
ɔdēnabit ad duplū.vt ī actōe depositi:ī eo qō de
positū est timore ruine īcēdij:vel naufragij.vide
s.de actio.actio.in factum.

Infans est paruulus minor septē ānis.vt.l.si
infanti.C.de iure delibe.

Infamia ē fame ꝑuatō siue diminutio.Fama
nāqꝫ qñqꝫ ɔsumit vt ex toto ꝓ extīcta habeat.s.
cū maxia vl' media capitis diminutō īteruenerit
vl' sic.Infamia est cōis opinio vbis ꝓnūciata ex
suspitōibus orta.Itē īfamia est aliud ꝙ scādalū
⁊ plus īportat:q: hoc p purgatōeꝫ tollit sed ī illo
purgatio nō idicit.de homi.ex līis.ī gl. Iteꝫ īfa
mia est lese dignitatis stat⁹ vita:⁊ morib⁹ repro
batus.Per oppositū fama describit.Re.ꝭ.Fa
ma.⁊ de coha.cle.⁊ mu.c.vestra.ī gl.notoriū.vñ
duplex ē īfamia.i.iuris ⁊ facti.Infamia iuris ē
qñ ius dic̄ aliquē eē īfamē.Sꝫ īfamia facti ē qñ
apud bonos ⁊ graues viros ē opinio de crīe ali
cuius.ō hoc.l.i.ō causis ex qbus īfamia irrogat.
Infamia iuris duplex ē.s.ciuil' ⁊ canonica.Et ī
famia iuris ciuilis cōtrahit ex snīa criminis pu
blici.s.diffinitiua.nō āt ex snīa iterlocutoria:nec
arbitri.Etiā qñqꝫ ex snīa criminis ꝑuati.vt fur
ti.vl' iniuriaꝝ.Etiā qñqꝫ ī facto absqꝫ snīa qs ici
dit īfamiā.Infamia canonica cōtrahit ex quoli
bet peccato mortali.Et qñ īfamia.⁊ q̄ repellat te
stem a testificādo in cā crimili vel ciuili criminali
ter seu ciuiliter itentata.nota.in.c.testimonium
de testibus.

Infra.no.p Inn.ō fi.īstr.iter dilectos:⁊ Jo.
mons.ō excep.pia.sup v̄.octo.li.vi.ibi habes qñ
icludit vel excludit.⁊ Jo.an.de cle.ɔiuga.

Infinitas in mult⁹ iuris regulis ꝓhibet.ō re
scrip.cū ī mlt̄.li.vi.Et exēplificat ō reli.domi.c.
vlt.⁊.e.ti.c.religionē.li.vi.de testi.cuꝫ cām.⁊.c.si
gnificauerūt.ff.de testi.l.i.ī si.Itē ī relictis ꝓ re
dēptiōe captiuoꝝ:vbi etiā restringit īfinitas.Itē
cū multitudo peccanti.Item nō onerat heres ī
īfinitū fideicōmissū soluere.Item in stipulatione
dāni īfecti nō debet qs ī infinitū eē obligatus.⁊
sic de alijs.⁊ merito reprobat infinitas:q: multi
tudo ē canonib⁹ inimica.de ꝑben.q: in tantum ⁊
onerosa multitudo nihil hꝫ hōesti.ī auc.ō referē.
pala.§.ppterea igit col.ij.⁊ ō hoc habes plures

ncordantias. de eta. ꝛ qua.c.pe. vide de hoc p Jo. an.in gl.c.cū in multis ꝯpal.
¶ Infula sumit interdū ꝓ corona impali. C. de qua. pscrip.l.fi.in fi. Quãq; p alba fasciola sacerdotalis capitis sm glo. i cle.ii.de vi. ꝛ hone cle. capit etiaz ꝓ mitra episcopi vel abbatis: ꝛ significat altitudinē sapiētie qua pcellere dz episcopus. i.q. vij. ꝯtra venientibus. i.q. i. vilissimus. xxv. dis. §. nūc āt lx. dis. in sacerdotibus. ꝛ duo cornua eius significant duo testamenta. s. vetus ꝛ nouū. que eps dz memoriter tenere. xxiij. dis. qui eps. Et due pendule que sunt i posteriori parte significāt mēoriā duplicē. s. mādatorū diuinorū. xliij. di. si rector. Et peccatorum suorum ad compunctionez de pe. di. iij. iudas. i fi.
¶ Ingeniosus dr quasi ī ius habēs viz gignendi quālibet artez sm Isi.
¶ Ingenuus ē cui ex natiuitate ꝯpetit libtas q nō est fact⁹ lib; nat⁹. isti. d igenu. i pn. Unde d hoc etiā Az. i sū. C. de igenu. vel est q statim qñ nascit liber ē. d ser. nō ordi. c. istitutē di. i gl. i. Et ingenuitas dr libertas de purga. cano. c. i. in gl.
¶ Inita. i. cōtracta. de pac. c. ambigentis.
¶ In integrū restō est ꝑoris stat⁹ quez sac ḡnt eps re integratio. vel iuris ꝑoris p quā subueni i minorib⁹ ecclesijs vt i. l. i. C. de sen. pal. etiaz est audiēne reintegratio sm Spe. eo. t. ꝛ. l. q si minor. §. si restituno. ff. de mino.
¶ In integrū restituere ē reducere i eū statuz in quo erat añ lesionē. de i ite. resti. c. auditis i glo. fi. ꝛ p hunc modū subuenit minoribus ꝛ ecclesijs C. d repudi. l. i. ꝛ. C. de i inte. resti. l. postulata. Et qñq; ex legitima ꝛ iusta cā subuenit ēt maiorib⁹ vt. ff. ex qui. cau. maio. p toti. Et sic itelligunt. c. ex lris. e. t. ꝛ. c. cū Bertoldus de re iudi. ꝛ. c. significante. de pigno.
¶ Iniuria vno mō generalr dr esse illud qd nō fit iure. ꝛ dr q̄si nō iure factū. Secūdo iniuria specialiter dr culpa. vt i. l. aquil. Tertio dr iniqtas l iniusticia iudicātis. vt insti. e. ti. in pn. Quarto dr ꝯtumelia. vt. ff. de iniur. l. i. in ḡn. ꝛ. l. apud labeonē. e. ti. Dicit ergo iniuria q̄si ius iniquū ex eo sic dicta q iure ꝛ iusticia caret. Fit āt iniuria tribus modis. s. re. vbis. ꝛ lris. Re vt cū manus iserunt vt. d. l. i. §. i. Uerbis vt cū fit cōuiciū. vt i. §. i. iam allega. qd fit a ꝯcitatōe vel ꝯuentu hoc est a collatione vocū. Cum enī in vnū plures voces cōferunt cōuicium dr quasi ꝯuentiuz. Et i fit ꝯuicium nō tm̄ psenti. sed etiam absenti vt vociferādo vel alios ad vociferandū ꝯcitādo ꝯ certā psonam. vt l. i. ꝛ. l. apud labeonem. §. ꝯuiciū cū. §. fecisse. ff. de iniur. Iniuria lris fit cum quis ad infamiam alicuius libellū vel famosuz carmē vel historiaz cōscribit. vt. ff. de iniur. l. lex cornelia. §. fi si qs vbo rū. Re. s. famosum carmē. Itē iniuria triplex est vna leuis. vt si modico ictu qs a pře l supiori pcutit: alia atrox. vt si aliqs a minore se fortiter l ēt modice verberet: vl i ꝯspectu iudicis: l oculo aut membro priuet. Et hic dicit pluribus modis vt premissuz est.
¶ Iniuriarū actio. Re. s. actio iniuriarum.
¶ In ius vocare ē i ius cā iuris experiēdi vocare apud eū q ius dicturus est. vt experiat actor: an ius sibi ꝯpetat an nō. vide de hoc Azo. i sum. C. e. ti. ꝛ habet. C. ꝛ. ff. e. ti. l. i.
¶ Inibi ē aduerbiū ꝯpositū. Etiā qñq; ē nomen libri quē ꝯposuit Ouidius ꝯtra Ibidem aduersariū ꝛ corriualē suū. quē vituperās ibim noiabat: qr ibis. i. ciconia ē auis vituperabilis ꝛ īmunda: adeo q eius īmundiciam exprimere noluit sm Jo. an. in cle. i. de re iudi. in glo. ver. inibi. vbi hec ponit.
¶ Inhibitio ē frequens requisitio. C. d pe. ho. sub la. l. i. li. x.
¶ In litē iurare ē suo arbitrio ꝑstito iuramēto ꝓ tāto nolle carere. vl rei estimatōne ꝛ suū interesse singulare facē. ꝛ hoc īfinita taxatōe fcā p iudicez vt. l vidcam⁹. §. iurare. ff. de i lit. iurā. ꝛ. l. arbitro ff. d dolo. ꝛ ita hoc iuramētū sunt affirmatōis: i q̄ opi. fuit gl. ff. d i lit. iur. sup rubri. l; ꝯtrium teneat dñs Ja. de rauē. i. eo. ti. l. ij. ꝓ hoc d eo no. plene l rei estimatōe. ꝛ suū singulare interesse facere.
¶ Innoxius ē q n̄ nocet. sicut noxius nocēs dr.
¶ Innocuus dr cui nocuū nō fit sm Isi. li. x.
¶ Inofficiosuz testm̄ dr quod factū ē ꝯ officium pietatis. vt. l. ij. d ioffi. test. quo. s. extraneus heres iscribit: alias istituit. Idē si nō exhēdatus: vt. l. l; is §. i. ff. c. t. Filius vo ppri⁹ aut pterit aut iniq; exheredat. ꝛ hoc ē qñ pater vl mater fecit testm̄. Idē si filius i testō patrem sine cā exheredat. ēt si frater frater exheredat. trib⁹ psonis istitut⁹ i duob⁹ casib⁹. ꝛ dr testm̄ inofficiosuz. vt insti. e. ti. §. i. ꝛ. ij. Officiū enī iter patrem ꝛ filiū dr pietas. ff. de obse. p̄stan. l. penul. iter patronū ꝛ libertuz dr obsequiū. C. d neg. ge. l. fi. iter deuz ꝛ hoiem dr religio iter hoiez ꝛ hoiez stat in noie generalr. vt qd dz hō homini ex natura. ff. de ser. co. ti.
¶ Inofficiosa donatio dr q̄ ꝯ officiū pietatis facta ē. ꝛ fit ad silitudinē inofficiosi testamēti. vt. C. e. ti. l. i. ꝛ per to. ti. se. q: pena liberi vl parētes excludūt a bonoꝝ subsidio vl ex ꝓposito donātis. vl re ipsa qd p se sufficit ad reuocatōez donatōis l; ꝓpositū vel ꝯsiliū donātis interueniat iuxta no. i l. si liqueat in gl. C. e. ti. vide de hoc ibidem.
¶ In psentiaꝝ habet in. l. d etate. §. ex cā. ff. d interroga. act.
¶ Imppetuū qñq; significat donec viuo. ff. ꝓ socio. l. i. qñ; significat p īfinita secula ēt p⁹ mortē s; gl. i vbo ppetua i. §. āt si ita. insti. de vbo. ob.
¶ Impēse sm Azo. i sū. d rescin. ven. dicte sunt ab īpendo. Et sūt triplices: quedā necessarie: que dā vtiles: quedā volūtarie. Necessarie dicūt qb⁹ nō factis res erat peritura. vl que si facte n̄ eēnt res longe deterior effecta fuisset. vt. i. l. īpēse. ff. d

ṽbo.sig.verbi gratia. Cōduxi a te domū que ita
ruinosa erat q nisi releuassem eā:erat casura.he
ipense sūt necessarie.ꝛ ipas repetā p ꝯuā actio
nē ꝯducti. Utiles sūt gbꝰ nō factis res nō erat
piura:ꝫ ipsis factis melior efficitꝰ vt pote si faciā
fenestras vtiles i domo vel silua.faciunt ergo vti
les ipense rē deteriorē eē meliorē. Uoluntarie di
cunt gbꝰ nō factis res nō erat piura:nec ipis fa
ctis res efficit melior:sed bñ amenior.vt pote si fa
cio picturas i domo mea.he nō repetunt nec de
ducūt. Quis secus sit de necessarijs ꝛ vtilibꝰ. Sz
has licitū ē mihi abradere sine lesiōe poris statꝰ
si abrase pñt mihi aliquā vtilitatē afferre.aliogn
nō eēt mihi licitū:q̃ maleficijs hoīum qui nihil
aliud q̄rūt nisi vt noceāt nō ē idulgēdū:ꝫ obuiā
dū.ꝛ sibi iputet qui eas fecit:q̃ donare vī iuris
fictione.vide supra expense.

Implementū sumit pro iplemento ꝯditōis ꝛ
hoc mō significat actū nedū esse purificatū:imo ꝛ
hereditatē eē acq̄sitā vl legatū.l.iam dubitari.ff.
de here.isti. Sz ibi.istituo vel lego si capitoliū
ascēderis:iplet cōditio.hoc ipletum significat pu
rificatōez actus.ꝛ nō acq̄sitionē.l.ante pe.ff.d cō
di.insti. Si aūt ꝯditio eēt grauis puta si Alexan
driā ierit.si centū dederit:tūc ipemētū significat
ēt acq̄sitōez:q̃ significatū sumit ex onere magne
ꝯditōis quā nullus cōiter ipleret nisi post delibe
ratione acquirēdi. Itē dic q in legato lz ipedimē
tū ꝯditōis tm̄ significet purificatiōz. Tamē p hoc
ēt iportat acq̄sitōez cōmutabilē.s.trāsmissiōem le
gati si decedit:q̃ ꝯditōne purificata legatū trās
mittit.l.vnica.§.sin.a.C.de cadu.tollen. Secus i
hereditate:q̃ illa nō addita non trāsmittit.l.qm̄
C.d iure delibe. Itē ibi pupillus est institutꝰ sub
ꝯditione si ierat Alexandriā q̄ distabat p.xx.vel
xxx.dietas:lz ꝯditio sit grauis attamē hoc iplem̄
tū significat tm̄ purificatōez:q̃ nō plus pōt signi
ficare.lz.n.pupillus hoc fecerat aīo acq̄rēdi here
ditatē nō m̄ sibi acq̄rit.q̃ nō pōt adire sine tuto
ris auctē. Sed in legato secus.nam sibi acq̄rere
tur.l.pupillus.ff.de ꝯdi.insti.iuncta.l.ꝯditōibus
ff.de condi.ꝛ demon. Sed ibi.pupillus filiusfami
lias vel seruus est institutus a patre vel a domi
no sub ꝯditione:s.impleret conditionem:hoc iple
mentū trahit acquisitionez:quia purificata insti
tutione nō est in eius volūtate vel ptāte acq̄rere
vel nō acq̄rere.vñ necessarius est heres.vt insti.
de here.qua.ꝛ differen.§.i. Nec obstat q nō pōt
acq̄rere sine tutoris auctē q̃ hoc verū est vbi per
se sibi acq̄rit. Sz hic iure ciuili sibi q̄rit ēt eo iuito
ꝛ sic de alijs. Finaliter ergo iplementū ꝯditionis
vl modi significat qd ipm factū:ips ꝯditio vl mo
dus:seu significatū,alias vñcūqz īuptū significa
re dictat.

Impossibile notat.in.di.catulensis eccl'ie.vñ
ipossibilitas ppe ē triplex.s.iuris facti.ꝛ nature
fm Jo.an.in reg'la nemo.d reg.iur.li.vi. Et no.
q ipossibilitas apposita actui diuersimōe signifi
cat.vt ex significato ex ea sumpto vl alis vndecū
qz ꝯcludit disponētē voluisse. Vbi g s vēdo vl p
mitto tibi si celū digito tetigeris:significat derisio
nē ꝛ nō ꝯsensū.l.non solum.ff.de act.ꝛ obli. Nō
q̃ significatū hoc sumit ex ipossibilitate adiecta q̄
existere nō pt. Et iō nec valz actꝰ sub eo celebra
tus. Etiā q̃ sic apponēs ipossibilitatē ꝛ sciens p
hoc itēdit nihil agē. Itē ibi. Stichus fuus meus
si mille dederit liber esto:lz hec ꝯditio ñ sit iposi
bilis:sed difficilis:q̃ mille dari p fuū pñt cū ma
xima difficultate.imo q̄si ipossibile q̄re ñ signifi
cat ꝯsensum.l.cū heres.§.i.ff.d sta.libe. Et sumi
tur hꝰ significatū ex q̄si ipossibilitate:q̄ significat
q nō fuit animus libertatē dare. Itē ibi si heres
meus digito celū tangat:ꝛ si nō tetigerit:centū
ticio loco pene soluat. Ticio centum non debent
insti.de lega.§.i.q̃ ipossibile p̄cipit heredi:ꝫ nō pre
ceptū nullū cui pareri nō pōt. Ideo pena apposi
ta locum nō hz. Item ibi filius constituitur seu i
stituit sub ꝯditione ipossibili:si digito celū tetige
rit.istitutio nulla ē.l.si filius.ff.de condi.insti. Et
hoc rōe ipossibilitatis vt supra. Itez ibi pmitto ho
die cētū dare Rome.ꝛ sum Erfordie:nō valz p
missio.insti.de vbo.ob §.loca. Itē ibi ex tūc Erfor
die dicit:volo pstari ticio fuos meos quos habeo
Rome itra decendiū mortis mee:si testator stati
morit:ita q ipossibile sit prestare itra decēdium
nihilominus valz legatū.l.si mihi ꝛ tibi.§.i.ff.de
leg.i.q̃ lz ex euētu f.s.sine mortis testatoris sit i
possibilitas ab initio tñ ñ ē ipossibile.q̃ dū dixit
hoc viuere potuit per tm̄ tēpus quo erat possibile
fuos illos prestari intra decendium mortis.vz
ergo itelligi ipossibilitas vel difficultas talis per
quā concludi possit animus non legandi proba
bilit. Ideo si quis locauit vel conduxit opus fieri
ꝛ apposuit tempus intra quod fieri ipossibile sit
ipossibilitas nō viciat.ꝛ intelligit tempus itra qd
fieri est possibile.l.insulam.§.in operis.ff.de loca.
ꝛ conduc. Item ibi contraho tecum matrimoniū
si digito celum tetigeris valz matrimonium ꝛ cō
ditio habet pro non adiecta:rōne ipossibilitatis
c.fi.de conditōibus appositis:nisi eni euidenter
ꝯstet de dissensu iudicandū ē pro mīmonio.nā
lz ipossibilitas significet nō ꝯsensum:nō tamē ita
euidēter significat q per hoc contra mīmonium
iudicet:sed ibi contraho tecū mīmonium si pro
lem euitaueris:si adulterā te prestiteris ꝛc.nō tz
mīmoniū.in.c.pe.calle. Ratio est dissensus seu
nō consensus significatus ex ipossibilitate iuris.
Nā matrimoniū fit propter prolez ꝛ fornicatio
nez euitādā ideo lex canonica ad hoc se adaptat.
Sed ibi ꝯtraho tecū si furtum feceris:vel homici
dium:tz matrimoniū:nisi vbi per hoc euidenter
appareat de dissensu.nā vbi tz matrimonium ois
turpitudo de iure eiicit:q̃ resistit.ergo in obliga
tōe nullatenus subsistit.ꝛ valz matrimoniū q̄p

ꝯsensum: sic de aliis exemplis de īpossibilitate.
¶ Impubes est q ex habitu corporis sui ipubertate ostendit. ꝗ generare vl̄ ꝯcipere nōdū pōt sic masculus añ decimūquartū annū: mulier añ duodecimū. ꝗ hoc vt plurimū. plerūq; tñ pubertas anticipat annos. ita. n. olim ex habitu corpis pubertas vl̄ ipubertas. vt hic capitur: sicut hodie ad solos ānos hic positos requiritur: vt institu. q. mo. tute. fi. in prin.

¶ Inquilinus dicitur q conducit rem vrbanam l. errorez. in gl. iuncta. l. licet. C. locati. An aūt deti abat o fructib⁹ expensas quas fecit ī re quā cōduxit l colit. vide plene p Bar. ff. solu. matri. l. fructi⁹. vbi facit bonā distinctionē nota dignā. Dñ inquilinus residet in ciuitate: colon⁹ vo ī villa: vt ff. de acquir. pos. l. qui pignoris. ꝗ. l. si id qd̄. §. et p colonos. c. ii. vbi glo. ꝗ. l. q apes. ff. d. fur. Inqlin⁹ tamē ꝓprie dī colens p̄diū vrbanū: sed colonus p̄dium rusticum. Re. s̄. colonus.

¶ Inquisitio ē alicuius criminis p superiorez re specta inferioꝝ suoꝝ īuestigatō. vt ī ti. d accusa. ꝗ inquisi. ꝗ denunciat.

¶ In rem versi ē in alicuius vtilitatē versū. vide s̄. actio. de in rez verso.

¶ Inspector dī qui ad p̄dia ꝓuincialiū accedere bet. forte vt referat. vl̄ reformet si aliq̄ eent defecta vel male equata. vt hec tollant. C. d āno. ꝗ tribu. l. fi. ꝗ ct dī discussoꝝ. C. de censi. tonsi. ꝗ peq̄to ꝗ. l. perequatores. li. xi.

¶ Inscriptio est qdam libellus quē accusator offert iudici sub hac forma scriptus. Ego. n. coraz l̄ apud. N. ꝓtorez vel iudicez refero tale reuz legis iulie de adulteriis. de adulterio qd̄ cōmisit cum B. dū eet cū ea mense tali in domo tali ꝯsule ca li regnāte. Et optatur īscriptio q accusator si crimen nō ꝓbauerit qd̄ īposuit: ad taliōnē obligat. Habet aūt inscriptio locū solū in criminibus vbi per modū accusatōis instituitur: nō si per modū exceptionis apponant. vl̄ vt de eis sine accusatore cognoscant. vt. l. qui crimen cū ibi no. C. d his qui accu. possunt. Qualiter aūt talis libellus debeat formari. ꝗ que ꝯtinere. nota. in. l. penul. C. de accusa.

¶ Inscribere ē se obligare si nō ꝓbauerit ad eā pena quā reus dz pati: vel quam accusando īserre ītēdit si ꝓbauerit accusator. vt in. c. sup his de accu. in glo. ii. q. viii. q̄s q̄s. nā calūniantes ad vindictā posit similitudo supplicii. vt ibi dī.

¶ In stirpes succedē fm Ho. i. d suc. abintesta. sub. §. contra. v. in stirpes succedē. Est succedē filiis p̄mortuoꝝ in eam ptē quā coꝝ parentes erāt habituri si viuerēt. vñ si qs ex vno filio vnum nepotez suscepit. ꝗ ex alio decez vel plures tātū capiet vnus ex pte vna quātum decem ex pte altera. ꝗ hoc si tractet̄ de successione descendentiū. Collaterales nāq; semp viriliter succedūt ꝗ ubi q̄sunt in eod. gradu succedunt viriliter. i. p equis portōibus vt in auc. de here. ab intesta. §. si vero col. ii. siue in capita. C. de legi. heredi. l. fi. ꝗ auc. cessante. Licet qdā dixerūt q ī capita semp succedant. vide Host. ibidem sub. §. vltio v. q si factum filii. Re. s̄. in capita succedere.

¶ Inscriptio: frequentia notat. de fide istr. c. i. ī gl.

¶ Insolidū. i. in totum. ꝗ ponitur in instrumētis maxime in ꝓcuratoriis: vt in. c. si duo. de ꝓcu. li. vi. vbi de hoc.

¶ Insolutum. i. insolutionem.

¶ Inscitia. i. ignorantia. xxxviii. di. si in laycis vt di. ē intollerabilis inscitia. quātomagis in his qui presunt.

¶ Instituere ꝗ inuestire idē sonant. sz instituere fm ꝓprietate vocabuli est in posi. ne ponere qsi itus statuere. Et in hoc differūt q istitui dī quis p̄sentialiter. Inuestiri autez in absentia. Host. fm Ber. v. d insti. c. aucte. Instituere est spiritualis curis bñficii vl̄ dignitatis corporalē tradē possessionem. inuestire aūt est ius canonie vel dignitatis tribuere. quod pōt fieri per ānulum vel librum. indifferēter īā vnum pro alio sumitur. vide. c. aucte preca. in glo.

¶ Institutio ē primus gradus oīuz institutoruz vt no. C. de libe. prete. l. i. cuz si nulle eēnt fm leges. Sed fm canones institutio ē ecclē: vel ecclastici beneficii collatio. quasi ius habentē ad beneficiū per p̄sentatōem ius vel ī beneficiū statues. Et fm Host. institutio ꝓprie ē platoꝝ ꝑsonatuū ꝗ clericoꝝ. collatio vero beneficioꝝ ꝗ ꝓbendarum. Inuestitura aūt ē traditio vl̄ quasi traditio quod adducitur. q cōiter fit p ānulum vel libꝛuz. vnde inuestitura ē in corporalem possessionez. vel in quasi possessionē inductio seu traditio. Instituti dicūtur heredes ab aliquo i hereditate ducti. Et hoc i primo gradu. vt. ff. de vulga. subsi. l. i. in pri. Substitutō vo dicūtur q in locū institutoꝝ deficientiū. i. nolentiū ad hereditate instituūtur in substitutō ne pupillari. insti. de pupilla. subsi. in pnc. Dicit̄ aūt scōs gradus omnis qui sequit̄ post primum. Et in simili notat̄. C. de secū. nup. sup rubꝛi. ꝗ ff. de vulg. subsi. sup rubrica.

¶ Institutionū dī quasi instructionuz q in hoc primis legum p̄ceptis instituimur. vel q ī statuz būani vl̄ romani iuris nos erigit. vt Accur. dic ī glo. in pricipio istitutionū vl̄ istitutoꝝ: vnde liber institutionū ē collect⁹ ex volumine iuris. ꝗ ante auctēnca. ꝗ Codicē Justiniani q nūc ē ī vsu. fm Accur. ibidē. q post digestū ꝗ primā ꝯpositōem Codicis fact⁹ ē iste liber. q institutā intitulat̄. Sz tamē ante ꝯpositōem Codicis q nūc ē in vsu. vñ ē q quiq; per codicē corrigit̄ qd ī institutis dicit̄. Et ēt in secūda ꝯpositione Codicis. Justinian⁹ facit mentiōem de insti. vt. C. de emen. iusti. co. l. vnı circa mediū. ibi nō solū īstitutoꝝ vel digestorū. hec Accur. vbi supra.

¶ Insolentia ē morū incōsuetudo: fatuitas: sup

bia vel prauus visus qui contra solitum et debitum nature cursum. de accu. c. qualiter et quando el secundo. §. verum. et de offi. ordi. c. iam cle.

¶ Instantia est ipsa quo iudicium discutitur et finiri debz vt in. c. venerabil. de iudi.

¶ Institor est ille qui tabernis: vinis vendendis. vel alicui alteri negociationi est propositus. l. institor. la prima. ff. de institu. act. vbi dicitur institor appellatur est ex eo quod negocio gerendo instat. siue taberne siue alij negociationi sit propositus. Item. co. ti. l. institor. la secunda. dicitur is qui taberne loco ve. ad emendum. vendendum ve preponitur. quique sine loco ad eundem actum preponitur.

¶ Institoria actio. Re. §. actio institoria.

¶ Impotentia coeundi est vicium vel defectus naturalis vel accidentalis quo quis impeditur alteri carnaliter commisceri.

¶ Instructus hoc adiectiuum significat adiectionem et hoc dupliciter. s. accessorie et principaliter. Accessorie cum res adiciuntur que consueuerunt accedere. vbi gratia dicendo fundum instructum. Nam instrumentum fundi adicitur accessorie. Principaliter cum res adiciuntur que non consueuerunt accedere. vbi gratia. fundum instructum instructo patrisfamilias quando non est instrumentum fundi: adicitur principaliter concordat. l. si cum fundus. ff. de fundo instru. vbi dicitur quod extincto legato fundi. non extinguitur legatum instrumenti. Et ad. §. si quis ancillas. insti. de le. vbi dicitur quod extinguitur. hic quod intelligitur de instructo accessorio fundi. et. l. si cum fundus preal. non in accessorio. Et ratio huius duplicis significationis est voluntas proferentis declarata ex qualitate rei adiecte. s. an sit accessoria vel non: quia adiectiuum instructus vt premittitur dupliciter accipitur.

¶ Instrumentum secundum Host. in sum. ti. de fide instru. et secundum Spe. ti. de edi. instru. in prin. Est scriptura ad assertionem seu probationem alicuius rei facta. Est autem instrumenti appellatio generalis qua continentur ea omnia in quibus causa instrui potest. Et sic testes. codicillus testimonia: et persone testes quibus causa instrui debent: loco instrumentorum habentur. l. i. ff. de fi. instru. et est gl. i. c. cum dilectus de fi. instru. Dicitur autem instrumentum quia instruit. et documentum quia docet. vt. l. i. pal. Tamen instrumentum proprie dicitur scriptura siue carta ad memoriam alicuius confecta. Et ita sumitur in auc. de instru. cau. col. vi. Nam instrumenta sunt ad memoriam perpetuam. ij. q. vi. saluberrimum. xx. vij. q. i. c. omnes femine. Et instrumentum est actus voluntarie iurisdictionis. Et communiter secundum doctores potest fieri diebus feriatis extra ob honorem dei et sanctorum. licet dominus An. de butri. dicat contrarium quod tabellio sine pacto non potest conficere instrumentum die sic feriato: vt dominica vel diebus apostolorum si tamen faciat licet peccet actus propter ea non redditur nullus. Ratio quia pena nullitatis est odiosa. ergo restringenda. de pe. di. pene. et regula odia. de reg. iur. li. vi. vide notata per doctores in. c. conquestus. de ferijs. Et per quot testes reprobetur instrumentum no. in. l. i exercendis. C. de fideiusso. et in. c. cum Johannes. de fi. instru. vide Goff. de probatio. §. sed queritur. Et dicit Ludouicus de Roma in singularibus suis quod hec dubitatio cessat: cum instrumento asseritur per notarium de spontanea voluntate. nam tunc indistincte potest reprobari per duos testes secundum Bal. in disputatione sua. allegat Inno. i. c. super hoc. de renun. et. l. obseruare. ff. de offi. procon. nec instrumentum probat. nisi sit in eo dies. et locus. c. inter dilectos. de fide instru. et. c. abbate sanc. in glo. de re iudi. li. vi. hoc verum nisi probetur dies et locus esse in originali: licet sit omissus in instrumento secundum Spec. i. ti. de instru. edic. §. instrumentum. versi. quid ergo. Etiam instrumentum de falso suspectum redditur per diuersarum manuum scripturas: casus singularis et vnicus in auc. de trien. et semis. §. quod et sepe secundum Bal. i. l. contractus. C. de fi. instru. et similis in. c. inter dilectos. de fi. instr. Et dicit glo. in auc. vt preponatur nomen imperatoris. si notarius omittit hec verba. In nomine domini in instrumento quod illud instrumentum non valet. Que glo. potest esse vera in arduis et perpetuis: sed minoribus et breui tempore duraturis non tenet. Et contrarium potest teneri secundum Spe. in ti. de instru. edi. §. i. circa prin. Sed vtrum valeat instrumentum per tabellionem excommunicatum confectum. videtur quod sic. de here. excommunicamus. §. credentes. vbi dicitur. Si excommunicatus satisfacere contempserit intra annum tunc instrumenta per eum confecta non tenent. ergo a contrario sensu prius. i. ante annum facta valent. licet sit excommunicatus. Sed in contrarium quod non valeant iij. q. iij. nullus. et de sen. exco. nouerit. Dicunt Hostien. et Guil. quando eius excommunicatio est occulta valent instrumenta ab eo confecta vel sit manifesta nec potest probari. ij. q. vij. §. tria. de re iudi. ad probandum. de excep. pia. §. si vero. li. vi. secus si notoria. c. exceptionem. de excep. et. c. vestra. de coha. cleri. et mulie. Et vtrum per instrumentum probetur crimen. Istam questionem Johannes Andree i. c. cum in oppositionibus. de iure. iuran. li. vi. in glo. vbi dans: dicit se disputasse. quem vide ibidem. et etiam Geminianum. Sed aliter dicitur instrumentum apparatus fundi quo exercetur possessio. et ita accipitur i. l. quantum. ff. de fide instru. Unde instrumentorum quedam sunt agrorum colendorum: vt aratrum. rastrum: traha. que cum quedis cespitibus trahuntur. Alia colligendorum fructuum: vt sarculus: quo cardones: et herbe inutiles exciduntur et similia: vt falces fenarie falces messorie. et falces putatorie. ligones. torcular. corbes. Alia vindemiatorum. quibus vindemia portatur causa fundi fructus vt dolia. granaria. caselle. in quibus fructus reponuntur. s. cellule granariorum. Unde instrumentum capitur tripliciter vno modo latissime. et sic omne vas vel susceptibile in constructione domus vel fundi visitatum dicitur instrumentum. Secundo late pro omni eo quod causam instruit. vt scriptura et testes facit. c. peruenit. §. de testi. cogen. facit. l. notionem. §. instrumentorum. ff. de verbo. signi. Tertio stricte solum pro scripturis. vt in ti. de fi. instru. Et sic differunt testes ab instrumentis quia probatio testium fit viua voce. sed instrumento

rū voce mortua. Et quo sequit᷑ ꝙ statutū dispo nens ꝙ producens falsum instrumentū puniat᷑ in decem: non habet locū in producente falsum testem: quia statuta sūt stricte intelligenda. facit. c. ex litteris. de sponsa. Sunt autē instrumentoꝝ due species. Nam aliud publicū: aliud priuatuꝫ. Instrumentum publicum est solemnis ⁊ rite ordinata scriptura per auctentice psone manū publice facta causa. memorie. c. scripturā. de fi. instru. Et sunt ista de solemnitate que faciunt instrumētum publicuꝫ ⁊ auctenticū regulariter: vt scilicet preponatur nomen imperatoris: ⁊ annus imperij nomen consul᷑. ⁊ ānus consulatus. Hodie vero ponitur nomen summi pontificis. cuꝫ alijs septē vt sunt annus domini: idictio: mensis dies. locus: testes: cū nomine notarij ⁊c. de quibus notat gl. in. l. generali. C. de tabula. li. x. Et dicit᷑ publicuꝫ instrumentū quia iudicis auctoritate ē exemplificatū: ⁊ auctenticatū. vt in. c. cū dilecta. de confir. vti. vel inuti. Itē publicū instrumentū: quia auctentico sigillo ē sigillatū. vt. c. i. de fi. instru. Item dicitur publicū instrumentū quod ī iudicio dicit᷑ seu scribit᷑ apud acta publica. Et valet etiam per quēcūqꝫ scriptū sit. vt de pba. quoniā. Item dicitur publicum instrumentū quod habet subscriptionem triuum testium viuentium. vt. c. scripta pre allegata. Item dicitur publicū quod de archiuo publico: vel de armario producitur. vel liber censualis in quo scribuntur census vel liber annotationum ⁊ ei credit᷑ si habet publicū testimonium s. ꝙ iudex confiteatur illud de archiuo publico eē productum. c. ad audientiam de pscript. vbi dicitur ꝙ papa credidit cuidā libro censuali: ⁊ cuilibꝫ alij instrumento fides adhibetur. vt patet per iaꝫ dicta. ⁊ per multa alia iura. Instrumentū priuatū ē quod per manū priuatam confectū ē. vel a tabellione: nō tamen ī forma publica scriptū: vt qꝛ nec nomen imperatoris: nec consul᷑ nec pape: de quibus supra prime dictū est appositū. vt. C. q pot. ī pigno. habeā. l. scriptas. vt ibi notat᷑. Et tale instrumentū debet habere triū testiū subscriptionē vt dicta. l. fi. Et priuatū instr̄m a quocūqꝫ sit scriptū. nisi aliquo dictorū modorū sit roboratū. nō valet. Instrumentorū priuatorū tres sunt species. Nam aliquando facit scripturā sibi tantū ⁊ aliqn̄ do sibi ⁊ alij. aliquando alij tm̄. Illi scripture quā quis facit sibi vel pro se: nulla fides adhibetur. vt C. de proba. l. i. Si autē facis scripturā contra te: puta creditori tuo. de eo quod accepisti ab ipso creditur ei contra te. vt. i. q. vlt. saluberrimū. Si autē sibi ⁊ alij. facit scripturā. sicut est codex rōnū matrum. ei interdū creditur. vt. x. q. ij. Est autē aliqꝺ instrumentū guarantigie: vel guarāntigiarū videlicet quod executionē paratā. vt si cātat aliquem esse debitorem alterius. statim eo exhibito in iudicio. iudex executionem facit. vt tuūe cōiter Papie. De his notatur in. l. a diuo pio. ff. de re iudi.

De instrumētorū rasura. vide i. c. ex litteris. i gl. ij. de fi. istru. ⁊ i. c. cum venerabilis. in gl. fi. de re. do. Et. c. licet. i gl. iij. de cri. fal. Nā instr̄m rasum de falsitate suspectū habet᷑. Instr̄m ergo dī ab instruo. qꝛ eo mediante cāe instruūtur.

Insula dī quasi ī salo. i. in mari posita. seu nata. Etiā insula domꝰ dicta ē. vide quod notat᷑ ex ca. §. isula. institu. de rerū diui.

Insularij serui sunt qui ī isula retinentur. vt. l. i lege. ff. de ver. sig.

Intercessor dicit᷑ q pro alio preces facit vt sā dic. Itē dicimꝰ itercessorē illū q itercedit ⁊ interposuit se iter dbitorē: ⁊ creditorē ad hoc ꝙ ei pecunia mutuet᷑: ⁊ ē quasi fideiussor ⁊ ꝯstitutor.

Intercedere proprie idēꝫ ē quod pro alio preces fundere. Sumitur tamen cōmuniter in iure pro interuenire.

Interceptor. i. mediator in emptoribus.

Intrusi dicunt᷑ qui nō per electionem canonicam. sed per violētiā occupant honores. officia. vel ecclesiastica beneficia.

Intētio siue capitulū. ī iure dī illud qd intendit pbare per testes is q inducit eos.

Intelligētia dictorū ē ex causis assumēda ds cēdi. de ver. sig. c. itell. gēda. ⁊ nō ex opinionibus hoīum sed ex cōmuni vsu sunt itelligenda noīa ff. de suppel. lega. l. labeo.

Interrogatoria sūt que facit ps testibꝰ pducēꝫ contra se. Et dānt᷑ sup articul᷑ d qbꝰ pmissum ē. ⁊ formānt᷑ p circūstantias cāe ⁊ psonarū. vt ē gl. i c. psentiū. de testi. l. vi.

Interesse mea ē mihi expedire vel me damnū vel lucꝝ quod facē vel capere potui nō fecisse: vt nō recepisse: vnde hoc verbū iterest ipersonal᷑ potest poni ī ꝯstructione. Et quandoqꝫ construitur cū pronominibus possessiuis: ⁊ tūc exigit ablatiuos feminini generis. hoc mō: mea iterest debitū soluere die statuto. Similiter dī tua: sua: nr̄a vestra: interest. Et illorū pnominū ablatiuos regit captiuꝫ p ptinet. Cū vero construit᷑ cum ceteris dictionibus: tunc exigit geniuuꝫ singulareꝫ vel pluralem. verbi gratia. Illius interest rē suā nō perire: regis interest regnū suū gubernare. rei publice interest ne crimina maneant impunita. litigatoruꝫ interest iustum habere iudicem vel fauorabilem. Itē interesse hoc verbum cum pronomine neutrali ponit᷑. ⁊ quādoqꝫ significat dānuꝫ quod euenit. quādoqꝫ lucrum amissuꝫ. damnum qꝺ accidit. vbi gr̄a. Persuasisti familie mee ꝙ d domo vel possione cederet quo fcō dānū mihi euenit: teneris ad interesse mihi prestādūꝫ. i. damnum quod passus sum resarciendūꝫ. Itē d lucro amisso ponitur exemplūꝫ. Debuisti mihi soluere cētūꝫ aureos Rome: tu soluē dsideras Basilee. extimādū ē quātū iterfuerit mea pecuniāꝫ suo loco mihi solutam fuisse. i. lucrum quod mea negociatione ex eo loco facere potuissēꝫ. Et hoc actō p

quã hoc fit vt arbitraria loci. Sed notãdũ ẽ q̃ q̃uis lucrũ amiseris: nõ ideo dãnum passus es: q̃ dãnum dicitur a demẽdo. s. quando ex facultatibus aliquid demit̃: aut ex ꝓpria substantia diminuitur: ita q̃ damnũ pateris quãdo i rebus tuis aliqd decrescit: nõ quãdo accrescit rebus tuis. Dã interesse ẽ dãnũ emergens: vel lucrũ cessans ꝓ͛per eo quod dari vel fieri ommissum ẽ. verbi grã. si Papia dare mihi pecuniã ꝓmisisti tali die. ⁊ nõ fecisti. hic dãni ⁊ lucri ratõ ẽ habenda. dãni. q̃ in mora fuisti ⁊ nõ soluisti die tali. sic ꝓmisisti. ⁊ ego non habui vt soluerẽ. quare penã icurri. ⁊ dãnũ q̃ nõ icurrissem si mihi loco ⁊ termino prefixis soluisses. nec dãnũ hoc passus essem. Lucri ẽt ꝯsideratio habẽda est. quia si mihi in loco ⁊ termino debitis soluisses: mercimonia ꝯparassẽ: ⁊ multa lucrat⁹ fuissẽ. Est ergo interesse extimatio dãni q̃ taliter euenit: vel lucri: quod cessat ex eo q̃ aliqd tibi nõ dat: vel nõ fiat vt debet.

¶ Interesse conuentũ: est. s. cũ nõ facis quod ꝓmisisti mihi. vl̃ cũ nõ fecero quod ꝓmisi tibi. aliud interesse cõe. s. estimatio cõis dãni: vel lucri. quod euenit: vl̃ cessat. aliud singulare. s. extimatõ q̃ euenit ex speciali cãu: vel vtilitate. vide d̃ hoc Spec. in ti. de fruc. interesse.

¶ Interdum dicitur fieri quod fit inter diem. i. d̃ die in diem.

¶ Interpellari quandoq; idem sonat quod interrumpi. vnde dr̃ q̃ per lit. conte. interpellatur. i. interrumpitur actio possessio: vel prescriptõ. Itez interpellare idem est quod monere: vt dicendo. dies interpellat pro homine. i. monet. c. potuit. in fi. de locatione ⁊ conductione.

¶ Interdictũ olim erat q̃dã formata: ⁊ solẽnis conceptio verborum: quib⁹ ptor aliqd fieri iubeat vl̃ ꝓhibebat. quod tũc maxime faciebat cũ de possessione l̃ quasi posãione inter aliquos contendebatur. vt insti. de interdic. circa princi. ⁊ ff. eod. ti. Et dr̃ interdictũ quasi ĩter duos dictũ vl̃ redditũ vt insti. eo. ti. §. exhibitoria. al̃ §. sui ut tñ. in fi. Uel fm aliquos dr̃ ab interdicẽdo. i. prohibendo. q̃ si placeret cũ per interdicta nõ temp ꝓhibeatimo aliquãdo aliquid fieri iubeat iudex. vt insti. eo. ti. §. i. Differebat autẽ interdictũ ab actione: q̃ solemnitas actionũ erat inducta de iure ciuili. Interdictum autẽ a iure pretorio. vel fm Az. q̃ in actiõe verbo⁊ solẽnitas nõ formabat̃ i singulo⁊ ꝑsonis s; erãt generales in omnib⁹ personis formata solẽniter verba. In interdictis autẽ quot erãt hoĩes desiderãtes ea proponi: tot eis petẽtib⁹ formabãtur verborum solẽnitates vel ꝯceptiones quibus ꝯtra suos aduersarios in causis suis vtebantur quas interdicta vocabãt. de hoc no. insti. eo. ti. in prin. ⁊ ff. eo. super rubri. Hodie autẽ inter actiones ⁊ interdicta nulla est dr̃ia. vt insti. eo. ti. §. fi. Et ergo interdictũ actio i factũ pretoria. s. a pretore inuenta. ⁊ aliquod nomẽ sortitur ab inuentore: vt Saluianũ: Aliquod a ꝑncipio forme vbo vt quorũ bonorũ: quorũ legatorũ: vti possidens. Aliud a materia de qua tractat: nomẽ accipit: vt ne qd i loco sacro fiat. d̃ locis ⁊ itinerib⁹ publicis vt ne qd loco publico l̃ itinere publico fiat. d̃ loco publico fruẽdo ⁊c. Uñ interdicto⁊ aliud petitoriũ aliud possessoriũ. ⁊ aliud mixtũ. de petitorio. ff. co. ti. l. interdictorũ. §. q̃dã. de mixto. ff. de aqua cot. ⁊ estiu. l. i. ⁊ §. fi. de possessorio istitu. c. ti. §. sequẽs diuisio. Et huius iterdicti tria sũt mẽbra. Or aliud interdictũ possessoriũ. dat̃ pro adipiscenda possione aliud ꝓ recuperanda. ⁊ tertiũ pro retinẽda. Primũ competit ei qui nõ fuit an̄ nactus possionẽ. Et illud est triplex. s. quorũ bonorum. quorum legatorum: ⁊ Saluianũ. Primũ competit herede vel filio emãcipato pro possessione hereditatis de pretore petita. nã filius emancipatus de iure ciuili non admittebatur ad hereditatẽ paternã. Sed q̃ emancipatus ita est filius: sicut in patria potestate existens adeo pretores. i. magistratus a populo romano creati. grã emendãdi defect⁹ legis duodecim tabularum: fm equitatẽ: dũ tamen non tollerent dispositionẽ iuris ciuilis: statuerunt iure pretorio emancipatum admittendũ ad res vniuersas: ⁊ corporales. ad nõ iura incorporalia. ⁊ datur directum de iure pretorio: vtile vo de iure ciuili. Et ẽ effectus huius interdicti q̃ ex eo filius emãcipat⁹ agere ꝑt ꝯ possessorem re⁊ paternaꝝ sic concludendo. Peto talẽ condẽnari ad dãdũ mihi talem rem patris mei cuius heres fact⁹ sũ de iure pretorio. Secundũ. s. quo⁊ legatorũ compent heredi ꝯ legatarios q̃ propria auctoritate legata apprehendunt. quorũ ipse debet esse distributor postquam falcidiã deduxit. Unde qs habẽs tres filios: ⁊ domũ: ⁊ vineam domũ legat pmo filio. secundo vineam. ⁊ terciũ heredem vniuersalẽ instituit. qui nihil reperit i hereditate. Debet ergo tertius habere falcidiã. i. quartã ptem hereditatis. Et sic deducta quarta parte: a domo. ⁊ a vinea ille tertius distribuit aliis filiis. primo. ⁊ scdo legata residua: de manu sua q̃ ipsi ꝓpria auctotate nõ debent apprehendere. Est ergo effectus huius iterdicti q̃ petat legatarios ꝯdẽnari i oib⁹ legat; restituẽdis quo⁊ ipe heres ẽ. Tertiũ. i. Saluianum competit locatori contra inquilinũ q̃ exportat bona sua de hospitio sibi locato. nec reduc ad pristinũ statũ. q̃ omnia obligata sũt hospiti locãte procensu. Secũdũ. s. ꝓ recuperanda: competit eiectio de possione. Et hoc tripliciter. s. vnde vi de possione imobili vi bono⁊ rapto⁊ spoliato re mobili. Et q̃ vi aut clam contra eũ q̃ in solo alicu⁹ edificauit. Tertiũ. s. pro retinenda possessione iterdictũ possessoriũ competit ꝯ molestãtẽ aliquẽ in possionẽ. Et ẽ duplex. s. vti possidet: q̃ competit inter duos q̃ eandem rẽ mobile contendũt possidere: ⁊ vtrobi. quod gratia possessionis est iter duos imp re mobili. de his vide gl. quartã

⁊ septimā.i.c.pastoral.ō cau.pos.⁊ ꝓprie. vbi plene. Et nota optimā gl.⁊ magistralē i.l.si qs in cātam.C.vnde vi. vbi ponunt̄ multi casus in qbus quis nō incidit i penā huiꝰ noue ꝯstōnis. siquis Nō enim vī agi vnde vi sed ex illa constōne. Interdictoꝝ ēt quedā sūt publica; quedā ꝑuata: que dā simplicia: in quibus alter ē actoꝛ ⁊ alē reus: vt sūt restitutoria vel exhibitoria. Quedā duplicia: in quibꝰ par vtriusqꝫ litigatoris conditio est. Nec quisqꝫ actoꝛ vel reus precipue intelligitur: sꝫ qlibet tam rei ꝙ actoris partē sustinet. insti. de interdic. §. tertia. ⁊ §. duplicia. ⁊ ff. co. ti. l. ii. vbi ō hoc. ⁊ i.l. iii. co. ti. he ⁊ alie diuisiōes interdictoꝝ plures ponunt̄. que sūt de libero hoie exhibēdo: ne qd fiat i loco sacro sancto: ⁊ religioso. i flumie ripa ve. Et i flumie publico de cloacis publicis ⁊c. vt ꝑ. ō singulis dicet̄ i locis suis. Sūt aūt iterdicta publica nouē i vniuerso: fm Spe. i tractatu libelloꝝ ti. de cau. pos. ⁊ ꝓprieta. §. qr vō. Alia oīa sūt iterdicta ꝑuata: qr pp vtilitatē ꝑuatam inducta. Et sūt i toto. xxviii. fm Spe. ibidē. §. ꝑuata. Itē interdictum generale dr̄ qn̄ regnū. terra: aut villa interdicitur. particulare vō quando vna ecclesia interdicitur. ⁊ hoc mō sumendo interdictū p censura ecclesiastica.

Interdictū ō aq̄ quotidiana ⁊ estiua. Daī habenti ius aque quotidiane vel ēt estiue ducende ad ꝑdia sua. Cū aliqs ducē ꝓhibet: vt. ff. co. ti. l. i. i ꝑn. Et ꝙ iterdictū aliqn̄ sit ꝓhibitoriū: aliqn̄ restitutoriū vt leqt̄ de hoc est casus i dicta. l. i. §. i. ⁊ ē ꝓhibitoriū ⁊ retinēde possiōis. qn̄qꝫ autem ē restitutoriū. fm Spe. ibidem. v. alio mō. ⁊ §. preallē. vbi subdit pretoꝛ. Quotidiana aūt aqua: nō tm̄ illa ē que quotidie ducitur: sꝫ illa q̄ quis quotidie potest vti: si vellet. Duo āt sūt genera aquaꝝ q̄ differūt. quotidiana q̄ duci solet assidue: ⁊ si aliqn̄ ducta nō ē: eius tamē fuitus ītermissione tpis dimissa ē. Sꝫ aqua estiua ea ē. qua estate vti expedit: sic dr̄ vestimēta estiua: saltꝰ estiui. castra estiua. Quibꝰ inēdū hyeme plerūqꝫ m̄ estate vtimur vt habetur in. l. i. prc al. in ꝑn.

Interdictū de aqua castello ducēda. Daī habenti ius ducendi aquā de cannali: vel castello: qḋ ē diminutiuū a canna ad irrigādū: vide Spe. vbi. §. q dic̄ hꝰ iterdictū haberi ⁊ hn̄. ff. ō aq̄ quotidia. ⁊ esti. l. i. ⁊. §. ait pretoꝛ. ii. de quo dic: vt ibi. ⁊ i. l. iii. §. ⁊ se. vsqꝫ ad fi. l. vbi dr̄ hoc iterdictū necessario ꝓpositū ē. Nā supioꝛa interdicta ad eos pertinent: qui a capite ducūt. ⁊c. Equissimū eī visuꝫ ē quoqꝫ ꝙ qui ex castello ducit iterdictum dari. i. et receptaculo: quod aquā publicā suscipit. Idqꝫ a pncipe concedit̄. alij nulli competit aque gustā de. vide ibi pulchꝛū tex.

Interdictū de arboribus cedēdis daī ꝯ hos qui habent arboꝛes: quaꝝ folia pēdēt sup edificia vicinoꝝ vl' agꝛ. ita ꝙ eis dānum īferant. ⁊ con sulit̄ eis ꝙ huiusmodi arboꝛes succidāt. ⁊ ligna tollant. ⁊ eos deglobent a tra vsqꝫ ad. xv. pedes. Idē ē si p radices minatur piculū. vt. l. i. C. ō iterdic. Et hoc interdictū ꝓhibitoriū ē. Si aūt arboꝛes edibus alienis impēdeant. vtrū totas iubeat ꝑtoꝛ adimi: an vō id solū quod supra excurrit. Resꝑ aut a stipite excidēdas: adqꝫ plerisqꝫ vr̄ verius. Et nisi adimeret dn̄s arboꝛē: Labeo ait pmitti ei. cui arboꝛ officit: si velit succidere cā. ligna qꝫ curtare vt est tex. i. l. i. §. hoc iterdictū. ff. e. ti. vbi subdit̄ in §. se. Arboris appellatōe ēt vites ꝯtinent̄. Nō solū autē domino edīū. sed ēt ei qui vsumfructū habet competit hoc iterdictū. vt ibidē.

Interdictū ō cloacis ꝑuatis reficiēdis. Si nolens quis suā cloacā ꝑuatā. vel ēt publicaꝫ. vel fistulas. vel meatus reficē. uel purgare: & nō nouo ab alio ꝓhibeᵃ: tunc ꝓuisum est ei de interdicto cloacis. quod ē iterdem̄ publice deputatū: ⁊ ꝑuata; de ꝑuatis cloacis: ⁊ ē ꝓhibitoriū. Et vñ ē aliō restitutoriū. s. quod daī cōtra mittentē in cloacā. mcā. uel publicā. uel quod īmissū in cloacam ipe dit. uel quod iubeī aufferri quod īmissuꝫ ē. ut. ff. ō cloacis. l. i. §. i. ⁊. §. deinde. ⁊. §. cloace. l. fi. e. ti. ⁊. Spe. ibidē. v. porro. uide. ꝯ. cloaca.

Interdictū de aqua pluuia arcenda imo non est interdictū. sꝫ actio ciuil' descēdens ex lege. xii. tabulaꝝ. ut. ff. de aqua plu. arcen. l. si vsusfructus ⁊ ibi notaī. super. v. legatia. ubi allegatur. l. labeo ff. de testa. lib. Et dicit ibi tex. sed ⁊ si fructuarius opus fecerit p qḋ aqua pluuia alicui noceat erit quidē actio legitima cum dn̄o ꝓprietatis. an vō ēt vnūs i fructuariū actio aque pluuie arcēde sit dāda. quesitū ē. ⁊ magis ē. ut det̄. supple dicēdū. Si ergo facis aliqḋ opus i fundo tuo pp qḋ aqua pluuia ī nocē ꝑt fundo uicinū tui daī ꝯ te actō aq̄ pluuie arcēde p quā tuis expēsis opus tenerꝫ destruere ⁊ dānū ꝯiungens emendare. Si vō possideas opus ab alio factū. teneris patientiā ꝑstaī. ut destruaī. ar. l. i. ⁊. ii. ⁊. §. iii. i fi. ⁊. l. si tertiꝰ colonus. §. celsus scribit. v. si qdem alius. ff. eo. titu. ⁊ Spe. ibidē. Et dicit Vlpianꝰ i. l. i. i ꝑn. ff. eo. aquā pluuiā dicimꝰ que ō celo cadit. ⁊ q̄ ymbre excrescit. siue p se hec aqua celestis noceat. siue cū alia mixta sit. Et sequitur ibi statim. Hec autē actio locū hꝫ in dāno nōdū facto. ope tamē iam facto. ex quo dānō timeī. totiēs locū hꝫ. quotiēs manu facto opere. ergo aqua nocitura ē: xū qs manifeste quo aliter flueret ꝙ natura solet si forte mutādo eā; aut maiorē fecerit: aut citiorē: uel rapidiorē: aut uehemētiorē; aut si ꝯprimēdo redūdare fecerit eā. nā si natura aqua nocet. ea actōe nō ꝯtineī. ⁊ i ca lege dr̄. De eo opere qḋ agri colēdi cā aratro sit. Quītꝰ muꝰ ait nō ꝯpetē hāc actōez.

Interdictū ō fonte ē qḋ daī ei q duxit aquaꝫ ō fōte. hoc āno. nec vi nec clā. nec ꝑcario. ō alterꝰ fōte. ut. ff. eo. t. l. i. in ꝑn. vl' lacu. puteo. piscina. fossa. stagno. Hoc interdictū ꝓponitur ei q fontanea aqua vti ꝓhibeī: siue haurire: siue pecus ad

eam propulsare:vt.l.vnica palle.i pn.Et de istis
oibus fuitutibus daf hoc iterdictū. Si tñ ppetua
sit causa vt colligitur ex.§.i.d.l.vnice.z.§.hoc iter
dictum de cisterna.i.v.denitqz a 9rio sensu. Non
autē datur fcissoria actio vt.§.hoc iterdictuz. vbi
dī φ de cisterna nō compeut.nā cisterna non hz
ppetuā cāz:nec viuā hz aquā. Ex quo apparet i
his exigendū:vt viua aqua sit. Cisterne aūt ibri
bus cōcipiūtur. Cetera vide d.l.vnica.ff. ō fonte
vbi dicif in fi.l. de lacu puteo piscina.reficiēdum
purgandum interdictum compeut z omnibus p
sonis datur quibus illud de aqua estiua.

Interdictū fraudatoriū ē quo tutor creditor
pupillo tenetur.vt si eam 9silio fraudis pticipasse
se 9stabit vt fraudaretur.de hoc interdicto habe
tur.ff.de sol.l.pupilli circa pn. Hoc interdicto te
netur qui fraudē participando emit a debitore q
non sit soluendo.

Interdictū de glāde legēda:vel aliis fructib9
datur ei cuius glans vel alius fructus in fundū
alienū ceciderit.vt.l.vnica.ff.e.t.vt singulo tertō
die legere z exportare liceat. Et glādis noie oēs
fructus continenf:vt dī in fi.eiusdē.l.vnica.

Interdictū de itinere actuqz priuato restituēdo
prob biconū ad iucūdas tñmō rusticas suitutes
datur 9 phibentes aliquē vti seruitute sua:vt.ff.
e.ti.l.i.§.i.z datur 9fessoria contra negantē serui
tutē vt.l.si forte.§.sciendū.ff.si ser.ven. Et etiam
aduersus eū q aliū iniuste phibet sua vti seruitu
te īmo ēt tūc datur 9fessoria:vt.d.§.sciendū.l.pal
legate.vnde daf mihi:qr in itinere actu:vel via p
uata:vsus sum hoc āno triginta diebus:nō vi:nō
clā:nō precario:vt.ff.e.t.l.i.§.hoc interdicto.z h9
si fuerit iure seruitutis:alf secus.vt.ff. de aq plu.
arcen.l.i.in fi.z ideo a te nō debeo phiberi.q9 mi
nus vtar interim.vel tanto tpe quoadusqz de ser
uitute 9stet. Ait enim pretor quo itinere actuqz
priuato de quo agif hoc anno.z nec vi nec clam
nec precario ab aduersario vsus ē. quo min9 ita
vtatur.vim fieri veto.vt.ff.e.ti.l.i.in pn.

Interdictū de libero hoie exhibēdo compeut
vnicuiqz de populo ad petendū in publicū hoiez
liberum.contra z aduersus euz qui liberū hoiez
inuitū captuz dolo malo detinet in seruitute. Et
preponitur hoc iterdictū tuende libertatis cā:vz
ne hoies libi rtineāf a quocūqz p exhibitōe faciē
da.vt hō pducaf i publicū. Et tangēdi z videndi
ois facultas pbeaf. Et exhibere ē extra9 secretuz
hre:vt.ff.e.ti.l.iii.§.ait ptor. Hoc ēt iterdictū com
petit aduersus abītē.vt.l.pal.§.i.z a quocūqz h9
iterdictū ppont pt:qr cuilibet de populo 9petit:z
cuiuslibet iterest:ne hoc fiat. Nemo ēt phibēdus
ē libertati fauē.vt ca.l.§.hoc iterdictū.i.z nihilo
minus lex facit accusari.vt.e.ti.l.i.in pn. vbi tex.
inquit. Quem liberū dolo malo retines exhibeas
z.ff.ad.l.fabi.de pla.l.non statiz.§.fi.z.C.de edē.
l.si fratrem.

Interdictū de liberis exhibendis.seu deducē
dis datur patrib9 vel pentibus 9 eos q liberos
nepotes in ptāte eorum existes sine eorū volūta
te detinēt.vnde.l.i.ff.e.ti.ait ptor. Qui que ve in
ptāte lucii ticii est. Si is ea ve apud te ē. Dolo ve
malo tuo factū est.quominus apud te cēt.ita eū
eā ve exhibeas. Hoc interdictū z illud de vxore
deducēda nō solū sunt exhibitoria.sz ēt deducto
ria seu deductiua.qr per ea vxor z liberi non tñ
exhibenf sed ēt deducūtur.vt.ff.e.ti.l.iii.§.i. Et ō
interdicto de vxore postea dicef.

Interdictū de migrādo daf inqlino:vt ipse li
bere cum rebus suis possit de habitatōe migrare
si iā locatori satisfaciat.z de pensione totius tpis
vt.ff.e.l.i.§.si pensio. Et de dāno si qō in domo
9ducta dederit. Sz ēt gratuito iqlino daf.colono
āt nō daf.vt.ff.e.ti.l.i.§.i.sz alias ei iuxta ordinē
iudicis subuenitur si velit:nō dico migrare:sz co
louariam post tps exactū derelinqre. Dī enim
ibi in tex. Hoc interdictuz proponitur inqlino q
soluta pensione vult migrare. Nam colono non
compeut cui ēt extra ordinem subueniri potest.er
go infrequens est hoc interdictū.si tamen gratui
tam habet quis habitationem:hoc interdictū. va
le ei competit.

Interdictū de mortuo iferēdo hz locū : vt qs
nō phibeaf mortuū iferre z sepelif quo lz ei ifer
re:z sepelire.vt.ff.eo.ti.l.i.in pn.vt si via phibeaf
vel sepulchrū edificare. vel lapides ad edificandū
per fundū ducere.vt.ff.e.ti.l.i.§.pretor ait z.§.si
iter mihi.§.vim habere.z.§.fi.zc.

Interdictū momētanee possionis ē quo agif
de possione retinenda sicut vti possidet9.vt.ff.vti
poss.l.i.§.i.z vtrobiqz.ō qb9.j.dicef.vl quo agif
de possione adipiscēda vt.ff.quor bonorū.l.i.§.i.
vt ē quor bonor quor legator.l q9 agif ō possio
ne recupanda vt vñ vi.ff.eo.t.§.i. Et dnr momē
tanee possiones:qr licet obtineat aliquis in pos
sessione.tamen continuo elapso momēto succum
bere poterit in iudicio proprietatis.vt.C.si dē mo
mē.pos.fuerit appel.l.i. Et φ hec sint iterdcā mo
mētanee possionis.dic vt nota.C.q legit.pso.ha
bēt in iudicio stādi.l.momētanee. Et naturā illo
rum edictorum prosequere:vt notatur i.e. pasto
ralis.de cau.possessi.z propri.z institu.de iterdic
tis.per totum.prout etiam supra dictuz est in pn
cipio de interdictis. Hoc autem interdicto potest
quilibet minor:z si impubes sit:ēt sine tutore vti.
ff.vnde vi.l.i.§.si filius.

Interdictum ne quid i loco sacro fiat. Et seqn
tia oīa huiusmodi danf cuilibet ex populo ad ex
hibendū:ne fiat contra quam prohibitionē si qd
factum fuerit interdicto quod vi aut clā suis sum
ptibus vel destruere cogetur omne quod factum
fuerit.aut in pristinū statum reducere vel reddē
tenetur.vt.ff.ne quid in loco publico.l.ii.§.ait pre
tor qō in via. Hoc autē verū est de hoc qō ipse fe

ut vl' fieri mãdauit. alias secus esset: vt. ff. quod vi aut clam. l. alios. vbi hec īterdicta locū hnt signi ficatio nominū ipsorum denotat vt pupillare actō est qua ius pupilli tuetur. vt. ff. de pupilla. actu. l. i. Et dic vt ibi in rubrica. Et. ff. de iurisdi. om. iud. l. si quis illud. Et dantur etiam ad interesse: vt. ff. ne quid in loco publico. l. i. §. i.

¶ Interdictū ne qd fiat in loco sacro: pz. Et qd ait ptor. Ne quid in loco sacro fiat non ad hoc ptinet qd ornamenti causa fit. sed deformitatis cā: vel incōmodi ē: vt. l. i. §. quod ait. ff. eodem ti. vbi ēt l. ij. dicit. i muris adēqz portis: et alijs sacris locis: aliquid facere: ex quo damnum aut incōmodum irrogetur: non permittitur.

¶ Interdictū ne qd fiat i loco religioso pz simile.

¶ Interdictū ne quid fiat i loco publico vl' itinē. Hoc interdictum phibitoriū est. Et tam publicis vtilitatibus qz priuatorū p hoc pspicit. Loca enī publica vtiqz priuatorū vsibus deseruiunt iure scripto ciuitatis: vt. l. i. §. i. ff. eo. t. vbi legit publicum locum. Labeo diffinit: vt ad areas ad insulas: ad agros: vias publicas: itineraqz publica. Hoc aūt interdictum ad ea loca que sunt in fisci patrimo nio non pertinet. In his enim neqz facere qcqz: nec phibere priuatus potest. Res. n. fiscales qua si proprie et priuate principis sunt. Si qs ergo in his aliqd faciat nequaqz hoc interdictū locū hz: sed in hac controuersia prefecti eorū iudices sūt: qz hoc interdictū ad ea loca ptinet qz publico vsui destinata sunt: vt. l. i. palle gata. §. ij. et. iij. De hoc vide ibidē plura. ea. l. et. c. ti.

¶ Interdictū ne qd fiat in mari: vel flumine pu blico: ripa ve eius: quo peius nauigetur: vt in via publica: quo peius eatur. hoc interdictū daī ppe tuo oibus: et in omnes. Et hz condēnationē ī id quod actoris intererat: vt. l. i. i fine. ff. de via publi ca. et itinere publico reficiendo. Et si quid i ea fa ctum esse dicaī. vbi lex secūda ponit qz viā publi cam populus nō vtendo amittere nō potest. et. l. si. dicitur. Qui viam publicam exarauerit ad mu nitione eius solus compellitur. Item flumen a ri uo in magnitudine est discernēdum: aut existima tione circūcolentium. Itē fluminū quedā sunt p hēnia quedam torrentia. phēnia sunt que semper fluūt. torrens est q in hyeme fluit, et si aliquādo i estate. Etiā est flumē publicū. et flumen priuatū: et ripa. que omnia describuntur in textu et gl. i. l. i. ff. de flumi. et ne aliqd in flumine ripa ve eius fi at quo peius nauigetur.

¶ Interdictū ne quid fiat. in flumine publico: vt aliter fluat qz priori estatis fluxit. i. vt aqz fiat altior vl' pfior rapidior. cū incōmodo incolentiū. vt. ff ne qd in flumine publico. l. i. in pn. ibi nō aūt omne.

¶ Interdictū de noui ope. nū. daī ei q prohibeī edificare postqz satisdederit. vt. ff. e. ti. l. ptor ait. §. hoc āt īterdictū. Nā ī hoc īterdictū cōpetit si īsolo suo edificat. alr locū hēat remissio. vt. ff. e. ti. l. non

solū. §. sciendū et tūc nō pt vltra edificare. nisi cō stet eū hre ius edificādi. vt in. §. preal. Hoc inter dictū ēt daī in eū q nō satisdedit vt edificet. vt. ff. e. ti. l. de pupillo. §. si plurū. et. §. meminisse. Et te neī denūciare ēt si ius edificādi hz. vt. e. l. i. et. §. si is cui. Et si post edificauit: totū suis sūptib' teneī demoliri vt. ff. e. ti. l. stipulatio. §. fine āt. Et inter dictū d no. op. nū. iurisconsultus noiat edictū. l. i. ff. e. ti. vbi dicit. Hoc edictū remediūqz opis noui nūciatōis aduersus futura opa inductū est. non aduersus pterita. Hoc ē aduersus ea que nōdū sunt facta. nā si quid opis fcm fuerit qd fieri non debuit cessat edictū de no. oper. nūcia. et erit trā seundū ad iterdictū quod vi aut clam fcm erit vt restituatur. Et hec nunciatō nō habz necessariā adinonē pretoris pt. n. qs nūciare nouū op': et si ptorē nō adierit. Itē pt fieri pprio. et alieno noie et oibus reb'. ēt aduersus abītes. imtos: et igno rantes: vt hec clare ponit tex. l. i. post pn. ff. eo. ti. vbi subditur. Opus nouum facere vl' ppter qd lo cū habet nūciatio. qui edificādo de nouo. aut de trahendo. aliquid pristinā faciē opis mutat et hoc īterdictū non oīa opera complectiī sed ea sola q solo coniuncta sunt. quorū edificatio vel demoli tio vl' opus nouū ptinere. ergo nō ptinet ad hoc edictū si quis in fundū alterius meteret vl' arbo rē succideret vl' vineā putaret. lz opus faceret: qz solum ad ea opa que in solo fiunt ptinet. Nec lo cum hz si qs vetus edificiū fulciat. quia nō opus nouū facit sed veteri sustinendo remediū adhibz vt. l. i. pal. §. opus nouū cum sequētibus. Subdit. Nūc videamus qbus ex causis fiat hec enūciatō et que psone nūcient. et qbus nūcietur. et sic qbus locis nūciatio fiat. et quis sit effectus nūciatōis: q per ordinē vide ibidē i. d. l. i.

¶ Interdictū de loco publico fruendo: ē publice vtilitatis cā propositum. qz tuetur vectigalia pu blica. quo phibet quis vim facere ei. socio ve ei' q cōduxit locū publicū fruēdū ab eo q locādi ius habuit. quominus loco publico sibi frui liceat ex lege locationis vel cōductionis. vt hec habenī in l. i. §. i. et in pn. ff. de lo. pu. fru.

¶ Interdictū de pcario. quod restitutoriū est vt ff. e. ti. l. ij. §. i. datur ei q precario rogauit. et preca rio habz. Imo ēt si nō rogauit dū tm possidet vt. ff. e. ti. l. i reb'. §. i. et p totū ti. Precario āt vl' roga re et hēre si rogauit pro se. et hz pro suo vel rogauit pcurator suus siue negociorū gestor. et ipse ratū hz. vt. ff. eo. ti. l. certe. §. i. dū tm accipiat psonā suā ōctus aliter nō. vt. ff. de acq. pos. l. possessio. §. fin. Datur ēt ↄtra eum qui dolo fecit. vt. ff. de acq. poss. l. si ifinitū. §. i. Et illud est regulare quod do lo desinens possidere pro possessore habeaī. vt. ff. de peti. heredi. l. etiam. § itē si qs dolo. et. ff. de re. vē. l. qui restituere. et sic pro possessore habetur de regu. iur. in rubri. li. vi. etiam si sit impubes dum modo sit proximus pubertati. quia tunc sicut qs

bet maior tenet de dolo: ⁊ lata culpa. vt. ff. cōmod.
l. iii. ī pn. al' secus. vt. ff. de re. ven. l. qp īfans. ⁊ in
pupillū q rogatur p̄cariū sine tutor ⁊ auctoritate.
Et quid sit p̄cariū. require loco suo. imo dic vt le
git. ff. de p̄ca. l. i. vbi stricte accipit̄ fm accur. ⁊ C.
de prescrip. xxx. an. l. ii. vbi large capit̄.

¶ Interdictū qd vi aut clā: datur aduersus eū
qui in loco alterius aliquod opus ↄstruxit: vel de
struxit. dū mō sit factū in solo. ff. eo. t. l. i. §. hoc iter
dcm. Et ēt si vi. i. p violētiā aut clam. i. occulte si
ne notificatōe alii facta: sciret cuz timeret ne si sci
ret: sibi phiberetur. vt. ff. eo. t. l. i. Compellit̄ autē
per hoc interdictuz qd destruxit suis sumptibus
reponere in pristinū statū: vel qd ↄstruxit depo
nere. Sed si alteri mādassez opus fieri: q: ego teneor
ad opus destruendū ad impensas. ff. eo. ii. l. aut q
alter. §. hec verba. Si tamē alius fecit ⁊ ego pos
sideo tūc teneor ad paciētiā prestādā vt opus tol
lat. ff. eo. l. fi. §. alius. in pn. Et est hoc īterdictū re
stitutoriū per quod occur. rum est calūniati eorū
qui vi aut clam quedā moliūt̄ ⁊ destruūt. Jubet̄
eni restitui ea. ⁊ parū refert vtrum ius faciendi
habuerit: aut nō. Siue eniz ius habuerit siue nō:
tamen tenentur interdicto hoc quod vi aut clā:
Tueri enim ius suum debuerūt: nō iniuriā cōmit
tere. vt. l. i. §. i. ff. quod vi aut clā. ⁊ sequēn. §. Hoc
interdictū ad ea sola opera pertinet queçunq in
solo vi aut clam fiunt. ⁊. i. vi factuz. Quintus mu
cius scripsit si cōtra quē quis p'hibet̄. fecerit. Et
placet hec diffinitio. Vlpiano Pedio: ⁊ Pōpo
nio: vt ibidem dr. Sed Aristo ait. Eū vim facē
qui sciens se phibitum per vim molitus ē ne pro
hiberi possit. Et idem sentit Labeo ibidē sed. l. iii.
§. final eodē ti. Clā facē. Cassius scripsit eū qui
celauit aduersario nec ei denūciauit: si mō timu
it eius cōtrouersiā aut debuit timere. Jtē Aristo
putat eum quoq clam facē qui celandi animum
habet ei quem phibiturum nō se itellexit. ⁊ id ex
timare debet se phibitum iri.

¶ Interdictū quorum bonorum a pretore inuen
tum est ⁊ datur filio emācipato aduersus heredē
vel bonorū possessorē: vel contra illum qui p hide: vel
bonorū possessore possidet. ad vniuersa bona adipi
scēda nō ad singulas res. Et cū sit qddā directū
⁊ quoddā vtile. Directū datur ei q est bonorum
possessor. Vtile datur ei qui succedit iure ciuili ex
testamento vel ab itestato. Et hoc est interdictū
restitutoriū ⁊ adipiscende possessionis. ff. quo. bo. l.
i. §. h' interdictū. Sunt ergo interdictorū quedaz
recuperāde possessionis. quedā retinende ⁊ quedā
adipiscende. vt. s. in principio premissum est: ⁊ hic
dicet' breuiter.

¶ Interdictum quorum legatorum cōpetit hēdi ad
repetēdum legata q̄ sine voluntate eius legatarius oc
cupauit repeteret itaq heres vt deducat falcidiā:
alioq̄n si repeteret statim restiturus exceptōe do
li poterit remoueri. Et h' interdictū vulgo sic ap
pellat̄: Et ē ēt adipiscēde possessiōis. l. i. ī pn. ff. quo.
lega. Et qui nō restituit in id qd interest cōdē
natur: vt. l. fi. §. ex hoc interdicto. ff. e. ti.

¶ Interdictū de riuis ē vtilissimū: q riuos specus
⁊ septa reficere ⁊ purgare p̄tor aque ducēde cā
pmittit: dum tamē nō aliter aquā ducat q̄ prior
estate duxit. vt. l. i. in principio. ff. de riuis. Et legit̄
in. §. scdo. Riuus est locus per lōgitudinem depres
sus quo aqua decurrat: cui nomen ē grecū. Spe
cus autē est locus in quo despicit̄. inde spetula
sunt dicta. Et dicit ibi glo. Specus est locus alt'
a terra edificatus ex quo ducit̄ aq. ff. eo. titu. l. ier
riuus autē. Sed qnq ponit̄ pro fossa qua recipit̄
⁊ colligitur aqua. Et in auctoribus ponit̄ p loco
vmbroso: ⁊ tenebroso fm Azonē. sz fm Hugōez
dicitur specus ē fouea habēs vndiq locū eminē
tiorez. vnde possit pspici aqua īfundo collecto. vt
ff. de aqua pluuia. arc. l. i. §. anter alienū. Et capit̄
pro subterraneo meatu. l. seruius in pnc. ⁊. §. i. e.
ti. Septa vero q̄ ad incile opponūt̄ aque deriuā
de ↄpellende lignea vl' lapidea. siue de alia quali
bet materia. vt. ff. de riuis. l. i. §. ait prior. Et subdit
ter. incile ē locus depressus ad latus fluminis ex
eo dictus q incidatur.

¶ Interdictū de superficiebus quod ēt actio nū
cupatur ↄponitur duplex. exēplū ī interdicto vti
possidet. Tuetur itaq pretor eum qui superficiem
petit ⁊ defendit: velut vti possidens interdictō. Et
oia que in vti possidetis interdicto seruātur hic
quoq seruabūtur. vt. l. i. §. ↄponit̄. ff. de superficie.
vbi ēt in. l. ii. dr superficiarias edes appellam' que
in conducto solo posite sunt quarū proprietas ⁊
ciuili ⁊ naturali iure eius ē cuius ⁊ solū.

¶ Interdictum Saluianū competit dño fundi
aduersus colonū in sua domo habitantez ⁊ eius
hēdes: de rebus coloni tacite pignoratis p mer
cedibus quas colonus in fundū intulit: vt. l. i. ff. e.
ti. vbi ter. inquit. Si colonus ancillā in fundū pi
gnoris noie induxerit: ⁊ eā vendiderit quod apō
emptorē ex ea natum ē: apprehendēdi gratia: vti
le interdictum reddi oz. nā vtile dat̄ ei contra cē
terū possessorem pro adipiscēda possessione que tacite
locatori sunt obligata. Differunt autē interdictū
Saluianū. ⁊ actio Seruiana q intentans actio
nem Seruianā ad rem sibi obligatā restituendā:
debet probare huiusmodi rē ī bonis colonis fuis
se eo tempore quo res fuit illata. Sed hoc nō est
necessarium in iterdicto saluiano imo suffic̄ pba
re talē rē fuisse illatā. ita dicit gl. i. §. itē seruiana
isti. de acti. q ī seruiana oz q creditor probet de re
bus fuisse dñi tpe obligatōis: sed ī saluiano suffic̄
q probet eū possedisse. nā oīa ibi iposita ab ipso
colono tacite sūt dño fundi obligata.

¶ Interdictum de sepulchro edificando locū hz
vt quis nō prohibeatur edificare sepulchrū quo
licet mortuū inferre: vt. ff. de sepul. edif. ⁊ mort. īf.
per totum.

¶ Interdictū d tabulis exhibēdis daf oib⁹ qb⁹ aliquid ē ascriptū in tabulis: vel pure: vel ī die vł sub cōditiōne: siue sint heredes: siue legatarii: siue cōmissarii. Et ponet hoc iterdictū nō tm̄ ad testamenti tabulas: verū etiaz ad oia que ad cām testi ptinent. s. codicillos. vt. l. i. §. hoc iterdictū. ff. d tabu. exhi.

¶ Interdictū de ripa munienda merito ppositū fuit. nā ripas fluminū publicoꝝ reficere ꝛ munire vtilissimū est. ne ob id omissiuz nauigatio deterior fiat. vt. l. vnica. §. i. d rip. muniē. ꝛ seqr ī. §. ii. Et hoc iterdicto expressū ē vt dāni ifecti ī ānos decez viri boni arbitratu: vel caueaf vł satisdef. datur aūt satis vicinis. Et in fine dic tex. Illud notandū est q ripe lacus: fosse stagni muniende. nil ptor cauet. s idem erit obseruandū qd in ripa fluminis munienda.

¶ Interdictū vt in flumine publico nauigare liceat: ē quo pꝑhibet ne qs ī flumine publico nauigare: nauiū trahe vel agere: vel in ripa onerare phibeaf. Sed vt per lacum: fossam: stagnū publicū nauigare liceat. vt. l. vnica. §. i. i pn. ff. e. ti. vbi inquit Ulpianus. Lacus ē q ppetuā hʒ aquā. Stagnum ē quod tēpore ꝯtinet aquā ibidē stagnātez: que qdez aquis plerūqz hyeme colligif. Fossa ē receptaculum aque manu factū. Possunt āt hec eē publica. ꝛ nō publica plane ei qui lacū vel stagnū ꝯduxit: si piscari phibeaf. vtile iterdictuz cōpetere. Sabinus ꝯsentit: ꝛ Labeo: ergo si a municipibus ꝯductū hʒ: equissimū erit ob vectigal faciorez: cuz tueri. vt. l. vnica pal. ff. vt in flumi. pub. naui. lice.

¶ Interdictū vnde vi locū habʒ cuz quis possionem soli per vim amisit. ꝛ daf directe ꝯtra deiectorem illi qui vi de possione alicuius rei imobilis deiectus est sine omni causa: vt restituaf possio ex qua deiectus ē. ꝛ oia ablata: imo dato q ibidē eēnt aliqua q penes violentū fuerint mortua vł alique res q cāu fortuito perierint: non pp hoc liberabif. sed in totū ꝯdēnabif ad earum estimatōem: quia nec mortalf nec fortuitus cāus liberat deiectorē. Dic. n. l. i. C. vnde vi. Recte possidenti ad defendendā possionez quaz sine vicio supple maximo tenebat iculpate tutele moderatiōe: illatam vim propulsare lʒ. ꝛ ibi no. ꝛ ff. de vi ꝛ vi armata. l. i. §. vim vi. Quid sit vim vi repellere. c. ii. Lii. §. armis deiectū. Dic q arma sunt oia tela fustes lapides: gladii: haste: framee. ꝛ rumpee. ꝛ ē hoc iterdictū annale. qz post annū nō teneſ nisi qtū puenit ad eū. Ex ꝯtōne dt grauius teneſ q mihi fecisse deiegif. vbi dolus phibef phēnif. ꝛ ignorātia excusaf.

¶ Interdictū d vi ꝛ vi armata cū interdicto vnde vi daf. ꝛ pponif ei q deiectus ē. Sunt. n. cōsimiuz in deiecto subuenirī: ergo ad recupanduz possionem hoc iterdictū iuentum ē. Negd. n. p vi amittaf in legibus pꝑhibif publicoꝝ ꝛ priuatoꝝ necnō ꝯstōnibus pncipum. vt. l. i. ff. e. ti. §. hoc iterdictuz ꝛ. §. seq. vbi dicif. Hoc iterdictum nō ad omnem vim ptinet verum ad eos tm̄ qui vi de possionibus deiciunf. ꝛ ad solam atrocē vi. ꝛ ad eos qui de solo deiciunf. vel de re solo coherenti. vel de edificio: etiā si a supficiaria isula qs deiectus fuerit apparet hoc iterdictū locū hēe. Sʒ ad res mobiles nō ptinet. vbi furti vel vi bo. rap. actio cōpetit. Cetera vide in. l. preal.

¶ Interdictū vti possidetis. locū hʒ ī reb⁹ imobilibus. s. si de fūdi vel edīū possione ꝯtendif. insti. eo. ti. §. sed interdictū. Nā ibidem in. §. retinende dicif. Et qz longe cōmodius ē potius possidē q petere. ideo plerūqz ꝛ fere semp ingens existit ꝯtentio de ipsa possione. Habet etiam in corporalibus vt in quasi possione. ꝛ datur possidenti ciuiliter ꝛ naturaliter. Uel etiā quasi possidenti grā retinende possionis. ꝛ pponif quotiēs inter litigatores ꝯtentio est vtrū possideant. qz alteruter magis se possidere affirmat. Est aūt hoc nomen vti possidetis pprie ad imobilia accōmodatuz. qz solū illa dicunf pprie possideri eo q eis quis pedibus insistat. inde enim appellata est possio. vt. l. i. ff. de acquiren. pos. ibi possessio quasi pedum positio.

¶ Interdictū vtrobi. idē ē cū interdicto vti possidetis nisi q in hoc differūt: qz illud locū hʒ cū qd ē de retinēda possione reꝝ mobiliū. vt. ff. vtrobi. l. vnica. §. hoc iterdictū. Sʒ vti possidetis locū hʒ cū qd ē de retinenda possione reꝝ imobiliū vt supra dictū ē. Et ꝯponif fm Azo. ꝛ Accur. i glo. l. preal. et vtrū ꝛ vbi. ꝛ ponif vbi. p apud ꝛ vtruz pro quē. qz dicit ptor apud quē ē res mobilis. nec vi. nec clam: nec pcario ipe huius mote ab aduersario ei vim fieri veto: quominus cū iducat: rite. n. hoc nomē vtrobi ē ad mobilia interdictū. vł attributū. Nā mobilia pprie dicūtur apud vel penes nos eē. vn̄ Accur. i gl. vbi. s. querit. quare diuersa noia danf his iterdictis. Et rndet q imobilia pprie dicunf possideri. Nā possio dr qsi pedū positio. vt. l. i. in pn. ff. de acqui. pos. ergo merito daf eis vti possidetis. qd ad mobilia aptari nō pt nisi hodie qn̄ abusiue mobilia dicūr possideri lʒ alios dē iterdictū vtrobi pp vba solēnia olim in hoc iudicio vel edicto reddita. s. vtrobi. i. vtrū ibi. vel ibi fuerit possio: vł alibi. Et plures solēnitates circa hoc q hodie nō sunt i vsu fuere. Et hoc iterdicto ptor iubet induci eū in possionē qui ex duob⁹ potior fuerit. ꝛ p maiorē pte anni possederit fm Accur. in glo. i. l. preal. ff. eo. ti.

¶ Interdictū d vxore ducēda marito daf maritio aduersus eū q dolo eā obtinet sine voluntate mariti. lʒ ipsa volēte. ff. eo. ti. l. i. Alia iterdicta patent ꝛ exponunf suis verbis inclusis.

¶ Interdictū ꝛ cessatio. qūo differant: pʒ qz per iterdicta phibetur administratio sacramentoꝝ paucis exceptis: qd tamen non fit per cessatiōem

in qua solū cessatur a diuinoꝝ solēnitate.
¶ Interꝑtatio ē multiplex vt.c.i.de postul.plat. nota. Et qn̄ iterꝑtatio fieri dʒ i obscuris:habeť de spōsa.ex litteris el.i.ꝛ.ff.de pact.l.veteribꝰ.ꝛ vide gl.bonā i.l.ꝫcij.de re.iuris li.vi.que decla rat si obscuritas apponiť i vltimis volūtatibꝰ:ꝛ ꝯuēcionibus factis i iudicio.l ꝯfessionibꝰ:in ꝫcti bus:pactis.vel sentencijs.subdistinguēdo singu la. Itē iterꝑtatio iuris ꝓrogať ratiōe fauoris:vt si cui indultū sit retinere beneficia vacātia i sua ecclesia:ꝛ fructus eoꝝ ꝑcipere.extendiť nomen beneficij ꝑ interꝑtatiōēʒ ad ꝑbendas.ꝛ beneficia maiora.c.cū nobis.de v̄.sig. Similiter si quis le gat vina.iterpretamur ꝛ vasa vinaria legata.ff. d̄ vino tri.ꝛ ol.lega.l.si cui.§.si vinū.ff.d̄ pe.lega. l.i.§.vlt.l.qui penu.ꝛ.l.nāqʒ a qbus legata vina ria debenť.ff.de pen.leg.l.q pactū.§.fi. Itē rōe generalitatis cū qs obligat bona sua:futura bo na itelligiť obligare.C.que res pig.obli.pos.l.vlt. Itē aliqn̄ artať iuris iterpretatio.vt in ꝓcuratiō ne exigēda:ne subiecti grauenť.vt in.c.quāto.de censi. Itēʒ vi exactiōis ꝛ auaricie nota viteť.de censi.ex ꝑte. Itē odij rōe:vt cū decime layco con ceduntur in feudū.c.cuʒ in aplica.de his que fi.a ꝑ la.sine ꝯsen.ca.
¶ Interlocutoria snīa. Re.i.snīa. Sʒ vtrū snīa iterlocutoria trāseat i rē iudicatā.vid.c.cū cessan te.de ap. Et sufficit eā eē scriptā in actis.lʒ nō fe rať in scriptis vt ē glo.in v̄bo iterlocutōes.c.qm̄ ꝯ.de ꝓba. Et breuiter iterlocutoria ē oē v̄bū iu dicis:faciēs ad cām ꝛc.ꝛ no.i.c.cuʒ olim de testi. ꝛ in auc.de litigio.§.ad excludendas col.vij.ꝛ.l. i.ff.de re iudi.
¶ Intestatus dr̄ q oīo nō fecit testm̄ vel si fecit nō rite.ꝛ postea rupit ex certis cāis.vel si ex isto testō nemo sit heres institutus de here.que ab i testa.defe.in pnc.
¶ Intronizatio ē alicuiꝰ in suā dignitateʒ vel suū n onū introductio:vel inuestitura.
¶ Inuestitura ē alicuiꝰ i suū ius itroductio. Et est ꝑprie possessio.sed abusiue dr̄ inuestitura qn̄ dn̄s hastā.vl' aliqđ corporeū ꝑbet vasallo.dicēs se p hoc faceř inuestiturā.vt in li.feu.in ti.qd sit in uestitur:olim aūt dicebať de ꝑuisiōe qua impator p vrbeʒ romanā inuestiuit archiepōs.ꝛ epōs p anulū:ꝛ baculuʒ require.S.instituere.
¶ In icertas regiones fundū diuidi:est i ptes i determinatas diuidi.
¶ Inuolař.i.furari a vola dictū.qđ manū signi ficat. Vn̄ vlus i modio rēdiuix ē vola plena scie.i.i modio opinionis vix est plena manua scie.
¶ Inualescēē.i.valde valere ꝛ cresceē ꝛ abūdaf.
¶ Inuētariuʒ dr̄ libellus qdā i quo oīa bona he reditaria que apud aliquē inueniunť ꝯscribunť ꝛ oīa in illo libello ꝯtinenť:vt sciať q̄ntum co tpe vel die quo scribebať in bonis suis ꝯtinebať. Et tutū ē heredi q̄ inuentarium faciat.q: si fecerit vl tra vires hereditatis nō pōt onerari, si vo non fe cerit oībꝰ legatarijs legata restituere dʒ ꝛ cogit̄ ēt si excedāt vires:ꝛ facultates hēditať. Possit ēt fieri inuentariū in alijs factis:necdū i rebꝰ here ditarijs. Est ēt inuētariū quoddā genus istrōi. Et lʒ per testes possit ꝓbari ꝯtrariuʒ eius quod i sinif o publico ꝯtineť.s.qn̄ testes iprobantes ipm̄ in binario numero excedunt numeꝝ testiūm tabellione subscriptoꝝ tabellione p duobus cō putato. Debent.n.in tot excedēr:quot per se face rēt plenam ꝓbationē.s.in duobus.c.cū iohānes de fi.instru.tamē inuentariū non improbať p te stes ꝑp nimiam eius solēnitatē.C.ar.tute.l.vlt.ꝛ Gof.de proba.§.sed queriť.cuʒ seq.no.in.l.fi.C. vnde legi.d̄ herede qui non facit inuētariū. Bre uiter nota q̄ inuētarium ē scriptura quam he res inchoare dʒ intra tres dies post mortē testatoris vl' postq̄ scit se institutū hēdē ꝛ ibi scribē oēs res defuncti sub testibus:camqʒ pficē itra quadragin ta dies vl' intra annū si res sint remote:ꝛ tūc nō tenebitur creditoribus vltra illud quod inuētum fuerit in hēditate. Si antē nō fecerit inuētarium teneť insolidum.

De Jo

¶ Jota neutri generis.xv.dist.c.vlt.vbi scripta beati Augustini.ꝛ alioꝝ sanctoꝝ patruʒ iubētur teneri vsqʒ ad vnū Jota.

De Jp

¶ Ipsa d̄ hoc relatiuo vide Jo.an.in.q.posita su per regula ꝯtra eum ꝛc.in.vj.ari.de re.iur.li.vi.

De Jr

¶ Irregularitas ē nota.siue ipedimētū canoni cū ex scō siue d̄ scō ꝑueniēs:quo quis ad ecclesiasti cos ordines ꝑmoueri:ꝛ iā ꝑmotus i eis ministrare ꝑhibeť:ꝛ d̄gradari siue deponi q̄nqʒ meretur. Vel sic. Est habilitas q̄dam canonica p quā qs efficiť inhabilis ad ordines suscipiēdos. Et dr̄ ab in.i.nō:mutādo n i r ꝛ regula qʒ nō pōt exigi re gulas ab aplīa.ꝛ alijs sūmis pōntificibus.
¶ Irrogare.i.iferre:vn̄ dr̄ crimē vl' dānuʒ irro gat ifamā l' mortē.i.ifert.C.ex qui.cau.īfa.irro. in rubrica.
¶ Irronia ē cū qs minora d̄ se diē q̄ sint. Sm̄ ā ē qd p derisionē.i.p ꝯtrariū dictū.ꝛ sic ē figura d̄ q̄ ꝛ m̄ltis alijs vide bonā gl.c.fons.d̄ v̄bo.sig.
¶ Irripere.i.latēter inualescere.
¶ Irenarche dn̄r q disciplune publice ꝛ corrigē dis moribꝰ pficiunť vt milites q vadūt ꝓquirē la trones. Et dn̄r q̄si ꝓquirētes. Nā ire sūmēde: icu bitores publice pacis.ꝛ qui ēt gerūt monarchia: ꝛ sm̄ q̄ accipiť.C.de irenarch.li.x.

De Jt

¶ Itaqʒ no. Jo.calde.in cōmēto decre.post cō fessionem.de proba.
¶ Iter ē ius eūdi.ꝛ ābulādi hoīs.siue hō ca su l' siue vehať sell'a l' lectica:l' i equo.l' i quonia aīali. scorsuʒ v̄o nō pōt iumētū secū agere.l' vehiculū

ducere q iter tm̃ hz. Quãq; tñ iter dr̃ vulgarit ipm̃ solũ: p qđ iter. vl' tramites. vl' calles: trãseũt. ita q̃ q actũ hz: hz ⁊ iter. i. ꝯmoditatẽ itineris. ⁊ nõ ecõ uerso. vide. ĵ. de via. ⁊ insti. de seruit. i pn̄.

¶ Iterato qđ importat no. Arch. xi. q. iii. c. ñ vo.

¶ Iter; no. Ber. i. c. tua nobis. de appella. in gl.

¶ Itẽ hec dictio ex suo significato significat adie ctionẽ. ꝯiũctionẽ. seu ꝯtinuatõez: ꝯ qua Bar. ff. d̃ publi. ⁊ vecti. l. i. i pn̄. Est et repetitiua seu repeti tionis significatiua. repetit ẽ illa quoꝝ repetitõz significare ꝯcludit qđlibet mediũ pbabile. Vbi gr̃a testator dicit lego ticio fũdũ seyanũ sub cõditiõe. Itẽ fundũ seyanuz hẽs me⁹ dãnas esto. itelligit̃ sub eadẽ cõditõe. vt. l. iii. repetẽdis. ff. de lega. iii. ⁊ sũt̃ significatũ ex dictõe. Itẽ ⁊ ex oratõe seq̃nte q̃ ẽ declaratiua pcedẽtis. Et idẽ dic ĩ dictiõ' ĩ alia q̃litate posita i orõne pcedẽti: q̃ rpetit̃ ⁊ i seq̃nti. Itẽ vbi testator dic. lego ticio fũdũ seyanũ sub cõ ditõe: ⁊ post ex iteruallo dicit. Itẽ fũdũ seyanũ ti cio lego: hoc cãu legatũ valz. ⁊ vĩ pmũ reuocatũ nec vr̃ repetiuo ꝯditõis. vt. l. ñ sd ca. ibi: cũ dic̃ si prius sub ꝯditõe. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. q̃ hec dispu tatio dz addere ⁊ opari. qđ nõ fieret si cõditio re peteret. iđ testator vr̃ a ꝯditõe recessisse. ⁊ pure le gare voluisse. Itẽ ibi testator plurib⁹ legat; facit; filiũ hẽdẽ institut: ⁊ adiecit: q̃ si ipe fili⁹ absq; libe ris decesserit: relinquo ticio cẽtũ. Itẽ relinquo ti cio domũ. Itẽ relinquo sẽpronio fũdũ pdicta ꝯdi tiõ si decesserit: itelligit̃ repetita i duob⁹ seq̃ntib⁹ legatis. ⁊ sic obtinet i trib⁹ pdictis legatis: q̃ sũt̃ significatũ ex legatis pure prius factis. ⁊ ex signi ficato ꝯditõis. Nã ex ꝯditõe significat̃ q̃ testator ñ vult plus grauare filiũ si nupserit. sz vlt grauа re i seq̃ntibus sub illa ꝯditõe si decesserit: facit. l. si ita scriptũ. ff. de libe. ⁊ posthu.

¶ Itierarche dñr itiez custodes a ẽbo eo is ⁊ archos grece. i. pnceps latine. hoc nomẽ trahẽtes q̃ ad puĩciaꝝ tutelã p singula loca pacis ⁊ gentis faciũt stare custodiã. l. i. C. de custo. re.

De In

¶ Iudei dñr q mosaycã legẽ ad lr̃az imitãtes te nent: circũcidẽdo. ⁊ alia legalia faciendo. Et dñr a noĩe dignioris trib⁹. s. Iude q ĩter alias trib⁹ bel licosior erat. Et i bellis pmã aciẽ: ⁊ regni: legis puilegiũ obtinebat. cũ qbus xp̃iani nõ debẽt mã ducare nec bibere: nec balneari: aut medicinã co rã pcipere. xxviii. q. i. nullus. ⁊ c. se. ⁊ dic̃ Bartho lomeus Buciensis cũ eis loqitur. Nõ q̃ maior familiaritas ẽ i cibis: q̃ i collogo: ⁊ facili⁹ qs deci pit̃ iter epulas. xii. q. iii. vnusq̃sq;. Dant. n. nobis cãdẽ retributõez. quã dat mus in pera. serpẽs in gremio. ignis i sinu. c. ⁊ si iude⁹ d̃ iude. ⁊ sar. Itez iudeus ñ pt ẽẽ doctor: neq; tabellio. l. ñ. C. d̃ iude. l. generaliter. §. eos q iudaicã. ff. d̃ decurio. l. iiii. di. nul la. Sz qđ d̃ eo q fact⁹ ẽ xp̃ianus. vĩ admittendus q̃ cessante cã ⁊c. Ludo. de Roma in singularib⁹ suis dicit ꝯtrã. Nã tex. ẽ fm ver itellectũ gl. i. c.

ꝯstitutũ. xvii. q. iiii. lz sint neophiti. i. nouiter facti xp̃iani ꝓhibẽt̃ ab officiis ecclasticis. ergo ⁊ a tpa lib⁹: sz nõ seqũt̃: q̃ alia ẽ rõ i vno q̃ alio. Sed di ceres q̃re iudei puniunt̃ cum xp̃us oĩo passurus erat. So. i. c. relegẽtes. xxiii. q. v. non fecerũt ad fi nẽ boni: sed cã vindicte ⁊ inuidie.

¶ Iudex dĩ q̃si ius dicẽs ꝓplo: siue q̃ in iure di sceptet. Iure ẽt ⁊ disceptare ẽ iuste iudicare. Nõ ẽ ergo iudex. s. bon⁹ si ñ ẽ i eo iusticia. vt. i. c. forus §. i oĩ quoq; negocio. d̃ vb. sig. Et iudex ẽ q ex iu risdictõne ꝓpria: aut sibi delegata ⁊ cõmissa ius hz sup cãs litigioꝝ vl' litigatoꝝ cognoscẽdi. Et q ex ꝓpria iurisdictõe illud hz: dĩ iudex ordinari⁹: sz q ex delegata: dicit̃ delegat⁹ extraordinari⁹.

¶ Iudex ordinari⁹ ẽ ille qui hz ptãtẽ iudicãdi a se iure suo: hoc ipso q̃ ẽ tal': vt cp̃s baiulus pses p uincie ⁊ ꝯsimiles.

¶ Iudex delegat⁹ est ille qui hz ptãtẽ de cã aliq̃ cognoscendi ab aliquo sibi cõmissam qui ẽt dĩ iu dex extraordinarius.

¶ Iudex ꝯpetẽs dĩ qui cãe iurisdictõnez hz: cum exercitio. dato q̃ p exceptõez possit elidi. siue exce ptio ꝯtingat psonã. vt q̃ suspectus: siue p iurisdi tõez. vt q̃ rescriptũ surrepticiũ. vt est gl. i cle. cuz lite. vt lite penden.

¶ Iudex icõpetẽs ẽ i quẽ lz ꝯsenserim⁹: t̃ q̃ ipe nullã iurisdictõez hẽbat. vl' q̃ itercueniit error i ad ducendo vel adeundo ipm: vel q̃ vi ꝯpulsus fuit in eum ꝯsentire.

¶ Iudex ꝯpromissarius. Re. ĩ. arbiter.

¶ Iudices pedanei dñr illi quoꝝ officiũ ẽ de mi nut; causis ⁊ infimis cognoscere. Et i vtilib⁹ vel vilib⁹. lz sint ordinarii. ⁊ dñr a pede q ẽ extrema ps corpis. Maiores vo cãs debẽt. ⁊ tenent̃ maio rib⁹ referre: cũ ipi p se nõ pñt terminare. C. de pe da. iudi. l. ii.

¶ Iudices cartularii erãt olĩ: q ab impatore pri uilegiati erãt: vt q vellẽt corã eis litigare possent sz ipsi ñ poterãt cogẽ aliquẽ ad litigadũ corã eis. Et dñr ẽt hodie iudices ordinarii creati a comite palatino q ñ hñt admistratõez nisi habitu. vt no. i. l. i. ff. d̃ iud. ⁊ l. ñ. C. vbi ⁊ apud quos rest. ag. sit.

¶ Iudices dõestici. Re. ĩ. domestici ⁊ assessores.

¶ Iudicẽ delegare ẽ vice sua aliũ d̃ cã cognitu rũ ꝯstituere. Et nota q̃ iudex dz ẽẽ bonus ⁊ gra uis: ideo: q̃ sicut mulier pgnãs ẽ grauis ⁊ tarda in eundo: sic iudex tardo passu ire dz mongerate ⁊ nõ currere vt ribaldus. Etiã iudex dz ẽẽ bon⁹ ideo q̃ dz iudicare grat⁹. Nõ. n. lz vendere iustũ iudiciũ etiam seculare. Potest tamen si indiget expensas moderatas petere ⁊ recipe. de vita ⁊ hone. cle. cũ ab omni. ⁊ xiiii. q. v. nõ sane. Nõ iđ debet iudex vendere iustum iudicium ⁊ testes ve rum testimonium: quia vendit aduocat⁹ iustũ pa trociniũ: ⁊ iurisperit⁹ vex ꝯsiliũ. Et subdit̃ rõ ibi. Illi. n. int vtrãq; ptem ad examẽ adhibent̃. isti ex vna pte ꝯsistunt. Nemo tñ de iure cogitur facer̃

bñficiū.xi.q.iij.nō liceat.z.x.q.ij.pcarie. Et sic in der pt opas locare:z i vā dis ɔsilijs:q̄ sine labore plegēdo libros allātōes q̄rendo fieri ñ pñt aliqd recipe pt.vt modica exenia:q̄ iter lucra ñ ɔputāt vt.l.solet.§.vlt.ff.ð offi.pcō. Nec debent illa exenia ī āno centū aureos excedē.l.eadē ī fi.ff.ad.l. iul.repetū.z hʼ marie ð iudice ðlegato. Sʒ iudex ordinarius nō pt pctē expensas:cū sint ei certi redditus ɔstitutī.xxiij.q.i.militare. Et iudex ī causis decidēdis dʒ seq cōēʒ opinionē ñ singularēʒ alicʼ doctoꝝ.l.q soldū.§.ēt.ff.ð leg.ij.vbi si seqꝶ cōēʒ opinionē ēt si male iudicauerit excusabiꝶ ī sindicatu.ist.ð obl.q̄ ex q̄si deli.in pn. Etiā iurispitʼ ex vbis seruū rusticoꝝ argumītaꝶ.l.si chorʼ.§.i.ff. de lega.i.ibi audiui senes rusticos dicentes.

¶ Judiciū. Hec dictio multiplr significat. Primō idē ē q̄ casus fortuitʼ.vt dī hʼ ð meo iudicio vēit. Scdō ē discretio.vt dicēdo ī pueris nō ē iudiciū.facit ist.q.nō ē pmis.face.testa.§.pñea. Tertio ē actio vt cū dī.iudiciū fami.hercisc.ff.ð iud.l. ī familie. Quarto ē vltīa volūtas testatoris. Quinto ē iudiciū l'ī sīla iudicis.l.i.ff.ð re iudi. Sexto ponitꝶ p exaīatōe.l'dliberatōe. Septio p auctē.l.iij. ð.l.c.ij. Octauo q̄nq̄ p pena.l.vi.c.expurgabat. Nono capiꝶ p istātia l'ordinatōe cāe discutiēde ī iure corā iudice sic sumiꝶ ī ti.ð iudi.z ī.l.pperandū.§.i.C.ð iudi.z.ff.c.ti.l.pponebaꝶ. Et ī hac significatōe diffiniꝶ sic. Judiciū ē actʼ legitimʼ triū psonaꝝ.s.iudicis actoꝝ z rei sub tali q̄ōe:vt sup eodē iudicio Jacʼ de v.ug.forʼ ī gl. Et dī iudiciū q̄si iurisdictio ibidē. Et bʒ Hos. describiꝶ sic arbitriū exceptʒ bis. Primō q̄ iudiciū ē ð ciuili z criali,ʒ arbitriū ð ciuili tm̄. Scdō q̄ iudiciuʒ necessario arbitriū vo volūtarie subiꝶ z plus ingsimo vocabaꝶ. Añ bʒ Car. Judiciū ē inuestigatio quā fm iuris ordinē faꝶ iudex p varios mōs:ad vitatē eliciēdā:custodiēdā.vt.xxx.q.v.iudicātē oʒ. Et q̄ dī actʼ triū psonaꝝ itelligiꝶ ve vel ficte seu repñtatiue.q̄ ī notorijs fama repñtat actorē.z fingiꝶ accusator. Itē bʒ Hos.iudiciū finiꝶ q̄ttuor mōis. Primo tpe:vt cāe criales biēnio.C.vt ītra certū tem.cau.crimi.termi.p toni. Ceterē triēnio.C.ð iud.l. pperādū. Scdō snia.q̄ iudiciū finē accipit ex re iudicata.c.iudiciū.ð re iudi. Terno phibitōe. Et q̄rto statʼ mutatōe:q̄ iudiciū solutꝶ vītāte eo q iudicare iussit:l'eo q maius ipiuʒ i eadē iurisdictōe bʒ.vl'ñ ipe iudex eiusdē ipij eē cepit cuiʼ ē q iudicare iussit.ff.e.ti.l.iudiciū.vide Hos.ð offi.ordi.§. finiꝶ.z hic ī sū.ð iudi. Item diffiniꝶ. Est discussio cāe corā iudice.pal.c.forus.ibi duʒ discutiꝶ iudiciū. Et nota q̄ ppe añ li.ɔte.nō est iudiciuʒ.q̄ nulla cāe discussio.l.i.C.e.t.z hʼ respēu cāe:nō āt respēu alioꝝ actuū iudicialiū.vt sūt ex īano pnuʒ z ɔfessio zc.q̄ bñ fiūt añ li.ɔte.imo q̄nq̄ iudiciū capiꝶ p eo q̄ pcedit sniam.vt.c.i iudicijs de reg. iur.li.vi.z nō dʒ claudi.l.are iudiciū z qualꝶ hoc ɔungat vide.c.cum inter.de excep.

¶ Judiciū ɔdictoriū dī:si dicerē hoc eē ɔsuetudinē z tu aduersariʼ meus diceres ñ cē ɔsuetudinē.vt i.c.abbate ī gl.si.ð v.sig. Et iudicio maioꝝ ptis stādū est generalꝶ nisi i casibʼ in gl.sup vbo plures.c.pastoralis.de rescrip.

¶ Judicia capitalia sꝶ q̄bʼ cap crimiꝶ a ciuitate mōte l'exilio.ð his vid ist.ð pub.iud.i.§.pblicoꝝ.

¶ Judicia publica sꝶ ð publicis causis.z dñr q̄si populica q̄ cuilibʒ de pplo cōmissa ē executio vt ɔ crimen lese maie;i quo oēs de pplo pñt accusare. Q̄nq̄ iudiciū publicū dī esse iudiciuʒ qd itendiꝶ a criē.de hoc.ist.de publi.iud.i pñ.

¶ Judicia puata sunt que ciuiliter tractanꝶ siue itentanꝶ. Itē ð multiplici iudicio.s.auctans.ministerij:approbatōnis zc.no. Arch.lv.di.pcepta.z gl.super regula.i iudicijs.de reg.iur.li.vi.z tāgit aliqualꝶ Arch.ij.q.i.sicut.z fm Ante.de butri.diuidiꝶ tripliꝶ.pmo rōne materie.scdō rōe forme.tertio rōne q̄ntitatʼ.vnde rōne materie duplex est iudiciū:aut tēporale aut spūale:aut ciuile aut criale.vñ semp dī iudiciū criale:q̄ñ finis tēdit ad cōmodū rei publice.vt fisci zc.siue pēa sit corpalꝶ siue pecuniaria. Sʒ dī ciuile dū finis tēdit ad cōmodū ptis.glo.no.i.l.ptor.in pñ.ff.ð sepul.vio.z fuit opinio Inn.i.c.qualꝶ z q̄ñ.ij.de accu.z doc.i.c.i.ð iud. Scdō rōe forme iterum duplex ē iudiciū.s.ordiariū z extraordiariū. Tertio rō ne q̄ntitatʒ duplex ē.s.vniuersale z generale que ēt differūt.de hoc plene i.c.ij.ð libel obla. Itē iudiciū triplex repiꝶ.pmuʒ inter sanguinē.scdū iter lepzā.tertiū iter cāʒ.vt i.c.p venerabilē.q fil.sint leg. Et iudiciū hūanū q̄ttuor puertere solēt.i.fauor odiū pmiū z timor.vt.c.i.i.ð re iudi.li.vi.z.xi.q.iij.c.quattuor.

¶ Juramētū ē affirmatio vl' negatio sacre rei:ascriptōe vl' attestatōe firmata fm Hos.vl' adhibita religione fm Placen.

¶ Juramētū assertoriū ē cū iuraꝶ ð pñti l'ð pterito sic cē l' nō cē,fuisse l' nō fuisse. Sʒ iuramētū pmissoriū ē q̄ñ iuraꝶ ð futuro aliqd daturū vel facturū. Aliq̄ñ ēt iuraꝶ p execratōēʒ vt si hoc non fecero;hoc accidat mihi:vel filijs meis:aut huiusmodi. Poniꝶ ergo triplex iuramētū.s.pmissoriuʒ assertoriū z ɔfirmatoriū fʒ Host.i sū.ð iurem.z Bar.i.l.si qs co.ff.ð fide istr.z.xxij.q.ij.p totum. Et hʒ.l.iij.sen.di.xxxix. De prio i.c.debitores.c. q̄ntaualis.z.c.veniens.ð iurem. De scdo i.c.si.c.ij. De tertio i.c.cū ɔtigat.c.ij. Et iuramētū vergit sex modis i peiorēʒ exitū.vt no. Arch.xxij.q.ij.si aliquē. Et dʒ iuramētū hr̄e tres comites.s.veritatē:iudiciū:z iusticiā.c.z si xpus.de iurem.z.c.si aducrtendū.xxij.q.ij. Et Jeremie.iiij.vbi dī.z iurabūt i vitate:iusticia:z iudicio. Et iuramētū ñ extendiꝶ ad illicitū mādatū.c.q̄ntaualis.z.c.veniēs.c.ij.imo prestās z recipiēs iuramētū ɔ canones puniꝶ.vt no i glo.v.pēa.c.grauis.ð cēsi.alr iuramētū ē fuādū:nisi fiat i dispendiū aīe;vel per

superiorem absoluatur.c.si vero.e.ti.

¶ Iuramentū calūnie ē cū qs iurat se bōa fide ꝛ nō aio calūniādi agere vel rñdere nec egisse vel rñdisse vnde ꝯsus.illō iuret q sibi lis iusta vi.Et si qreret:verū nō ifitiet.Nil pmitteret nec falsa pbatio deē:vt lis tardet dilatio nulla petetur.c.i.de iura.calū.in glo.iii.

¶ Iusiurandū: quod ꝯpetentius posset dici scđm iuramentū:vel factū iuratū.eo q sup facto iurat. vel iusiurādū eo q sup iure qđ iurātī ꝯpetit iurat ꝙtus iurādū placuit.Tñ vt scđm dicat ius:q sup fcō iur iurat:adiicit iurādū:q illō dz eē iuramentū qđ antea fuerat iurādū relatōne fcā:nō ad id qđ fit:z ad id qđ fieri ꝯuenit.l.ius aūt.ff.d iusti.ꝛ iur.vel vt dicit Azo.forte ius ponit p religione ꝗsi diceret iusiurādū.i.religio firmanda vel iusiurandū idē ē quod iuramentū factū.Et dz qnqz cōuentiōale:qnqz iudiciale ꝛ necessariuz.Cōuētiōale ē qñ a te peto aliquid.ꝛ tu negas: tū defera iuramētū:vt iurē si i hoc casu iurē vocatur iusiurādū ꝯuentiōale:ꝛ volūtariū:q extra iudiciū ex cōuentiōe.ꝛ volūtate ꝑmum absqz aliqua coactōne iudicis ꝑstatur. Iusiurādū iudiciale ꝛ necessariū est cū i casu ꝑmisso iuro q mihi debet quod peto f.iudice i iudicio:mihi cōferēte vt iurē.Ex hoc āt iuramēto donatur actō ei q dum peteret rē suā: delato sibi ab aduersario iuramento vel a iudice suā eē rez illā iurauit.ab ipso.n.tunc peteret rez suā i actōe i factuz q oritur ex tali iuramento. Et dič Gof.q duplex ē iusiurādū.s.assertoriū ꝛ promissoriuz.Et assertoriuz triplex est.s.volūtarium vt est ꝯuētōnale.ff.e.ti.l.iusiurādūz. Necessariū qđ necessitate a iudice iposita defert.vel suscipit. Et nō pōt recusari nisi ex iusta cā.vt.ff.d iureiu. l.mandāte.Et iudiciale qđ i iudicio defertur vel refertur a pte ptī.qđ nō ē necessariuz subire.imo delatū recusari pt hodie: lz oli nō potuit recusari sz referri.vñ vide.gl.i.c.fi.d iureiu.

¶ Iurisdictio ē ptās de publico introducta:cū necessitate iuris dicēdi.vel eqtat statuēde.sz Az.ꝛ dr a noib9 ius ꝛ dictio.i.ptās.Hec aūt qnqz ē ordinaria qnqz delegata.itē alia ē plena.i.solu9 pncipis.Alia āt semiplena alioꝝ vz a pncipe.De h9 vide Spe.c.ti.ꝛ.C.e.t.l.iii.Et nota q quattuor dāt iurisdictōnē ordīariā. Prio lex īanimata:vel canon:ꝛ hoc i dubio:lex9 si apparet velle dare delegatā.Scđo lex aiata.s.papa:vel ipator ꝛ nō inferior:nisi eps suo vicario.Tertiō ꝯsuetudo.Quarto vniuersitas approbata:vt mercatoꝝ:cerdonū ꝛ alioꝝ artificū.q pñt de suo corpore creare ꝛ eligere iudicē ordinariuz.Silr vniuersitas facultatū artiū vel iuristarum de hoc no.circa.c. cuz ab ecclesiarum.de offi.ordi.

¶ Iuridicus ē qui iura dicit scđm Isi.li.x.ethi.

¶ Iurisprudētia est diuinaꝝ ꝛ hūanaꝝ reꝝ noticia iusti atqz iniusti sciētia iusti.s.ad faciēduz:iniusti ad euitanduz.q nō sufficit scire qd sit iustum vel iniustuz nisi ꝛ ipsaꝝ reꝝ ꝯriaꝝ vel corpaliū hēat qs noticiā.lz quā scđm varias ꝯditōes varia iura sunt statuenda isti.de iusti.ꝛ iur.in princi.

¶ Iure pprio dr aliq̄ rē vēdi i istrumēto venditōis.quādo ꝓprietas transfertur i ementez.

¶ Iurgium dr ꝗsi iuris garrium eo q hi q dicūt iure cāz disceptāt.c.for9 d v.sig.ar.q iurgia nō ptinēt ad ꝑsbyteros:q nō tenent eē iurisperi.xxxvi.di.q ipsi.Nec pnt aduocare nisi i certis casib9 de postu.c.fi.

¶ Iusticia ē ꝯstās ꝛ ꝑpetua volūtas ius suū vnicuiqz tribuēs:nō ꝙtū ad actū.sed ꝙtū ad effectū isti.de iustic.ꝛ iure in rub.ꝛ nigro.Iusticia.n.est ai dispō ꝛ mentis affectus qua qs dr iustus vt a grāmatica grāmaticus dū sine ꝑsonaꝝ acceptōe vel distinctōe velit cuilibet ꝙtū i se est ius suum tribuere.Et quot modis dicatur iusticia.no.Arch.xxiiii.q.i.c.vbi sana fides.naz dič ibi.Iusticia est eqtas tolerandi inopiā ꝛ temperantiaz habere i habundantia.Item ē patriaz ꝛ socios defendere.q vera iusticia ꝯpassionē hz ꝛ nō ex odio.sz bono zelo exercēda ꝛc.vt ibidē.Itē iusticia sic describitur ē habitus bonus sic tribuens cuiqz suā dignitatē:deo religionē:parētibus obedientiam: maiorib9 resistentiā:paribus ꝯcordiā minoribus disciplinā sibiipsi castimoniā.ꝛ pauperib9 seu miseris ꝯpassiōez operosaz. Dič ergo Tulius q iusticia ē habitus ai cōi vtilitate suata suaz vnicuiqz tribuens dignitatem. Item sic: est ai cōgrua dispo ī singul reb9 recte diiudicans causas.vide glo.isti.vbi supra.

¶ Ius hz mlta significata. Prīo.i.rigor.l.i.C.d leg.Et tal rigor iuris i eccl̃asticis negociis nō est suandus.sed sola eqtas.c.iterposita.de appella. Scđo.i.vboꝝ ꝯceptio.vt cum dicimus q i stipulatōibus versatur ius.vt.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pac.Tertio.i.rectuz vel iustuz qđ deriuatur a iusticia. Quarto idest aqua pinguis. Quito capit pro toto corpore iuris. Alia plura significata ponit Io.an.de regu.iur.i pn.lib.vi. Breuiter ius significat qđ subiecta materia vel vsus cōis id recipiendi i tali loco i quo profertur significare declarat.Unde ius ē nomē generale ꝛ lex iuris specie.Et dr ius quasi iustuz.l.di.iua autem.Et scđm Isi.li.v.ethi. Omne autē ius legibus ꝛ moribus ꝯstat scđm Isido.vbi supra ꝛ c.ii.Et diffinitur sic.Ius ē ars boni ꝛ eq cuius merito qs nos sacerdotes appellat.i.sīta iura cuilibz ministrantes.ff.de iusti.ꝛ iure.l.i.ii.responso. Hoc est dicere q iusticia est collectio legitimoꝝ preceptoruz q̄ artāt nos ad obseruāduz bonuz ꝛ equū i.vtilitatez ꝛ eqtatem seu veritatem.Quāuis eīz vsucapio contra eqtatem videatur īntroducta tamen subtili consideratōe maxime inuitur equitatem precipue equum sit qđ publice vtilitati deseruit.Vel dr q i vsucaptōne vel ꝑscriptōne ex causa ꝛ pro bono publico inducit.qñ ādoqz rigor

ↄtra naturalem eq̄tatem vt dicit glo. i. di. i. ius āt
vbi daꝛ q̄n̄qꝫ ius quod nō est iustum vel equū. vt
ibi exempla plura. Dicit aūt ius a iusticia. Et ali
ter sic diffinit. Jus ē preceptū seu ordinatio pn
cipantis: seu dn̄i. circa subditos q̄ntū ad ea q̄ pn̄t
subesse ptāti subditoꝝ. Talis aūt vel ē deus. ꝛ tūc
dicitur ius diuinū. Uel ē natura. tunc āt dr̄ ius
naturale. Uel est homo ꝛ tūc dr̄ ius humanū qđ
regit duobus. vt i pncipio decre. Et sic ſm tripli
cē gradū sūmoꝝ distinctū ē triplex ius. s. ius di
uinū. qđ est preceptū seu ordinatio diuina. ꝛ ius
naturale ꝛ ciuile.

¶ Jus naturale ē qđ est cōe omniu nationū eo q̄
vbiqꝫ istinctu nature habet nō aliq̄ ↄstōne facta
ab hoīe. s; ab ipso nature cōditore. vt marꝫ ꝛ feīe
cōiūctio: liberoꝝ successio. s. i bonis parentū. Uel
etiā p carnis ppagationē. non p hēditatē. Quia
illa successio nō ē naturalis. vt est gl. sup ver. suc
cessio. di. i. c. ius aūt. vbi ponit hec diffinitō. puero
rū educatio cōis oīum possessio q: iure naturali
omnia sūt cōia. i. cōicāda tempore necessitatis. c.
sicut. xlvij. di. ꝛ omniū vna libertas: acq̄sitio coꝝ
que in celo. terra. mari capiunt glo. dicit. Hec. n.
ꝛ alia q̄ in nullius bonis sūt cedūt occupanti. cō
cedunt rei deposite: vel pecunie cōmodate. resti
tutio: violentie p vim repulsio. istam hec ꝛ si qd
huic simile est nūq̄ iniustū: sed naturale equūq̄ꝫ
habet ſm Jsi. li. v. c. xij. Et est tex. ton⁹. c. ius aūt
di. i. ꝛ ibi vide glo. hui⁹ diffinitōnis. Item ius na
turale est quod i lege ꝛ euangelio ↄtinet quo qs
iubet alteri facere qđ sibi vult fieri. Et prohibetur
alteri inferre qđ sibi nollet fieri. di. i. in pn. ꝛ i. l. dist.
ponderet. alias consideret in pn. ꝛ i auc. cum de
ap. cog. §. ceterum. c. dilect. de maio. ꝛ obe. vnde
versus. Quod tibi vis fieri mihi fac. quod nō tibi
noli. Sic potes i terris viuere iure poli. Uel alr.
Jus natura dr̄ vno modo motus ex instinctu na
ture ꝓueniens: quo singula animalia ad aliquid
faciendū inducunt. Est. n. debitū quoddā quod
natura cuilibet representat. Et hoc debitum ſm
Jsido. cōe est omni nationi eo q̄ instinctu vbiqꝫ
nature vel naturali conditōne habet. ꝛ non ex
ↄstōne aliq̄ facta ab homine. Item ius naturale
dr̄ instinctus nature ex rōe ꝓueniens. ꝛ s; hoc
ius: omnia dn̄r cōia. i. cōicanda. vt. §. di. Jtē ius
cōe di industria hoīum statutū. Itē ius natura
le dr̄ equissimū. itē precepta naturalia sūt q̄ i le
ge ꝛ i euāgelio ↄtinent: vt nō furtū facies. si me
chaberis: sed ve tibi vis ꝛc. c. ꝑalle. ius aūt aut na
turale i glo. vbi pria descriptio data ē ſm motū
sensualitatꝫ. Alie āt s; motū rōis. Jtē no q̄ ius
naturale ſm glo. i. isti. ď iur. na. gen. ꝛ ciui. pt dici
q̄ttuor modis. Uno mō ius gentiū. isti. de re. di.
§. singuloꝝ. Scđo ius pactoꝝ. ff. de pac. l. i. Tertiō
ei⁹ ↄtrariū. s. q̄ rescindit pacta. vt restitutio mino
ris. ff. de mino. l. i. Quarto pro instinctu nature:
vt qđ in lege Moysaica vel euāgelio ↄtinet. Jtē

ius naturale in q̄ttuor differt ab aliis iurib⁹. s. in
origine: i dignitate in amplitudine. ꝛ sn̄e rigore
vt declarat gl. i. di. v. nā cepit ab exordio natura
lis creature. ꝛ nullā patit imutatōnē. ꝛ ipsi oīa
cōia sunt. nec ↄtra ipm fit dispensatio. s; de aliis
iuribus secus vt ibi.

¶ Jus ciuile inuenit accipi diuersimode. vt di. i.
c. ius naturale. Ciuile āt ius vno mō est qđ qsqꝫ
ppl's vl quecqꝫ ciuitas sibi ppriū diuina hūanaqꝫ
cā ↄstituit ſm Jsi. li. v. Scđo dr̄ ius ciuile lex. xij.
tabularꝫ. Tertio dr̄ q̄ ex legib⁹ plebiscitis: ↄstōni
bus: senatuscōsultis: pncipū decretis. vel aucte
prudentiū inuenit. Quarto dr̄ ius qđ nō ē pscriptū.
Quinto dr̄ disputatio prudentū q̄ fuit facta sub
l. xij. tabularꝫ. Sexto q̄cq̄d habemus scriptū ď iu
re. Septimo q̄cq̄d iure naturali vl iur' gentiū sub
trahit. vel qđ nō est ius naturale. nec gentium ꝛ
sic capiendo ius canonicū dr̄ ius ciuile. Et sic su
mit. i. di. Jus āt aut naturale. vt i gl. i. no. i fi. Et
q: ita diuersimode ius ciuile inuenit accipi i iure
de pima acceptōe hēs isti. de iur. na. §. i. De scđa
hēs. ff. ď iusti. ꝛ iur. l. ius ciuile. §. hec igit. De ter
tia ꝛ q̄nta. ff. ď ori. iur. l. ij. §. disputatio. De quar
ta. l. ius ciuile ꝑalle. i pn. De sexta. ff. de va. ꝛ ex
or. cogni. l. i. §. pinde. De septia isti. de vsuca. in
pn. vt ē gl. iij. §. s; ius qđē ciuile. isti. ď iur. na. gē.
ꝛ ciui. Jtē ius ciuile dr̄ triplr. Primo ex eo q̄ in
vnaquaqꝫ ciuitate seruat. ꝛ sic dr̄ i genet. Scđo
i spē dr̄ ius ppriū certe ciuitatis ꝛ sic logt. §. alle.
insti. Tertio dr̄ per excellentiam ius romanoꝝ
quando non exprimit propriū nomen ciuitatis. ꝛ
sic i versi. Sed ꝛ quotiens. isti. n. pre alle. ꝛ sic con
coꝛ. §. omnes ppl'i. cū dicto. §. in quo. §. dr̄. q̄ oēs
populi regunt legib⁹ emulgatis ab iperatore i. §.
dicit q̄ vnaqueqꝫ ciuitas iur' suo pprio vtit. Sed
primū intelligit de gn̄ali. secundū ď particulari.

¶ Jus aūt gentiū est sediū. i. hostiliū occupatio:
munitio bella captiuitates: seruitutes. postliminia: fe
dera: paces. idutie: legatoꝝ nō vetandoꝝ vel vio
lādoꝝ religio: cōnubia iter alienigenas ꝓhibita.
ꝛ ideo ius gentiū appellat. q: eo oēs fere getes
vtunt. c. ius gentiū. i. di.

¶ Jus aureoꝝ anuloꝝ s; quosdā dr̄ q: oli; liber
ti anulos aureos ferre nō poterāt. S; ſm Azo. ē
ꝑuilegiū qđ ↄcedebat libertꝫ i signū semplene i
genuitatꝫ. Utuebāt eni vt igenui: ꝫ mouebant
vt liberti. C. ď iur. anu. aur. i rub.

¶ Jus militar ē belli iferēdi solēnitas: federꝫ fa
ciēdi nex⁹: signo dato egressio i hostes. ꝛ pugne
ↄmissio. Jtē signo dato receptio. Jtē flagitiꝫ milita
ris disciplina si loc⁹ deserat. Et ſm canones q fu
git i bello publico infamis ē. vi. q. infames. Et s;
leges capite puniunt. ff. de re mili. l. oēc. §. que in
acie. Jtē stipendioꝝ modus: dignitatum gradus
premioꝝ honor: velut cū corona vel torques da
tur. Item pde diuisio p personarū qualitatib⁹
ꝛ laboribus iusta distributio. ꝛ principis portio

et dicimus militare. Et fm Isi. li. v. c. x. Et ergo nõ oia que in bello capiunt sũt pncipis: qz de hic pncipis portio. sz ipse tenet ea diuidẽ fm numerũ seu naturam psonarũ. sic ẽt rex carus iure omnia xxiij. q. v. dicat.

¶ Ius possedẽdi ẽ ex habitatõne domicilij ꝛ cõstatiꝫ.

¶ Ius psonat⁹ ẽ auctoritas siue ptãs ꝙ pron⁹ babet i libertũ. Aliter fm Gof. ẽ auctoritas siue potestas proueniens ex beneficijs ante ↄsecratõnem ecclesie collatis. Et pacit ex trib⁹. s. fundatione. dotatione: ꝛ edificatõe. vel sola collatõe vt xvi. q. vij. filijs. ꝛ. c. qcũqz. xvij. q. ij. abbates vnde versus. Patronũ faciũt: dos: edificatio: fund⁹. Cõpetit aũt patrono aliqd bonorũ. vt si ecclia ñ fuerit collegiata: presentet. Sz si fuerit collegiata tũc ñ electõi prelati faciẽde sz iã facte bonestius patroni postulet assensus: ne ex speciali ↄcessione obtineat: vt pces suas iterponẽ debeat: electioni tradende. c. nobis. de iur. pa. Itẽ babeat aliqd bonoris: qz primus i processione icedit. vt. xvi. q. vij. pręmetis. Habet aliõ oneris qz tenet defendẽ ecclesiã ab oĩbus oppressionib⁹: vt. xvi. q. vij. filijs. Et babet aliud vtilitatis qz si migrat: alias si vergat ad iopiã alẽdus est de bonis ecclesię. vt. c. filijs ꝑ alle. ꝛ. c. quicũqz vñ versus. Patrono debet honor onus vtilitasqz. Presentet: presit defendat: alatur egenus. Potest ẽt patronus preter egestatẽ aliquos redditus moderatos babẽ ab ecclesia: cuius patron⁹ existit. Et aliqs sine presẽtatõe istitui nõ dz in ea ecclesia que patronũ bz. Et si sprets patronis boc factũ fuerit fm rigorẽ iuris istitutõ est retractanda. co. ti. c. illud. vł irrita munciãda. Et ad instituẽdus verecundiã institut⁹ amouendus est. Et alius quẽ patron⁹ dignus elegerit ordinãdus. vt. xvi. q. vij. decreuim⁹. Sz si laycus presentet vnũ. ꝛ postea variet: aliũ presentãdo vł a primo dicedere posteriorẽ presentãdo. ff. de ꝑcurato. l. sicut. §. vltimo. Et tũc vł arbitrio episcopi relinquẽdũ qs eorũ alti pferat. ij. di. c. ecclastici. vide. c. quod aũt de iure pa. vbi de boc. c. cũ autẽ aduocatus. Itẽ ius patronat⁹ quãdoqz aduocatio: qñqz vicedomiat⁹: vel custodia. vel guardia. vel ius ẽ freqũtatõis. vel ↄcessiõis. ꝛ qñqz grã: vt in gl. i. c. qz clerici. de iur. pa. ꝛ fm Gof. i sũ. e. ti. vbi põit supradcã. Et no. ꝙ ius patronat⁹ ñ pdit qs p dãnatõez lł ↄfiscatõez iudicis secutar⁹. gl. ĩ i. ꝟ. subiecte. §. rursus. i fi. c. pastoral. i de. õ re iud. ꝛ ẽ no. digno. Vñ vbi fit ↄfiscatio bonorũ nõ ↄfiscat ius qð nõ trãsit ad bẽdes extraneos. sed tñ ad filios. l. i. ꝛ ibi gl. C. de bo. que. li. ideo nõ ↄfiscat ius patronat⁹ libertorũ: lł ẽphitcosis ecclesiastica. vel feudũ. vt ibi. fm Bal. ꝛ i. l. qui se patris. C. vnde liberi. Itẽ presentat⁹ ab eo q ius presentãdi babz ꝛ ideone⁹ nõ admissus a prelato: si patron⁹ ñ variet: babet ius in re. ꝛ potest agere ↄ istitutũ a nemine: vel a falso patrono psentatũ: de re iud. cũ bertoldus. ꝛ. c. decernimus. xvi. q. vij. Si aũt vet⁹ patronus variat. prim⁹ psentat⁹ nõ bz ius ad agendũ ↄ fm presentatũ ꝛ istitutũ. sed potest agẽ contra prelatũ qui eũ psentatũ ꝛ idoneũ maliciose ñ admisit. differẽdo eũ instituere: ꝛ difficultates ingerẽdo: vt puideat ei i beneficio ↄpetenti iuxta. c. pastoralis eo. ti. Item ius patronat⁹ trãsfert aliũ gratuito titulo: cũ sit spirituali ãnexũ. nisi cũ vniuersalitate trãseat. vt. c. i. eccliũ. eo. t. vnde versus. Iura patronat⁹ trãsire facit nou⁹ heres. Res ꝑmutata: donatio: venditioqz. Itẽ plerũqz boc nomi ecclesie ꝑ iure patronatus supponit. xvi. q. vij. si plures. xv. q. ij. nemini. ꝛ. c. i. de iure patro. Et ergo si quis vtatur tali simplicitate verborũ dono tibi ecclesiã: vel concedo. intelligit donare ius pronatus qð bz i ea. c. qð aũt eo. ti.

¶ Ius publicũ ↄstat i sacris sacerdotibus ꝛ magistratibus fm Isido. lib. v. etbi. ff. eo. t. l. i. §. publicũ ꝛ. i. distinc. c. ius publicũ vbi. gl. dic. Qui ledit sacerdotes. vel res sacras ab oĩbus: tãꝙ ꝓ publico crimic. accusari pt. ij. q. i. primis. Vł sic ius publicũ ẽ qð generaliter seu pncipalr ad publicã õseruit. vel spectat vtilitatẽ. veluti ne i portis lł muris ciuitat⁹. ꝛ alijs sacris idicibus vel sacerdotib⁹ vel magistratibus aliqd cõmittat vel iferat.

¶ Ius puatũ dz qð spãlr ad singularẽ vtilitatez ptinet. Scdario tñ et ad rẽ publicã. vt i pactis ꝛ ↄuentõibus mutuis puatorũ spãliter iuris ↄspicitur. insti. de iusti. ꝛ iu. §. ii.

¶ Ius reipublice. i. alteri⁹ ꝙ romanorũ qð ẽ ius cuiuslibet ciuitatiꝫ idubitãter fm oes. qz ciuitates regulr vtũtur iure puatorũ. vt. ff. õ ver. sig. l. eũ q. ꝛ. C. eo. ti. i rubrica. ꝛ. l. i. i gl. i. l. xi.

¶ Ius quasi naturale ẽ qð domin⁹ vel patron⁹ bz i seruũ ꝛ libertũ.

¶ Ius quiritũ dr̃ a qrino. i. Romulo. Et ẽ ꝓprie romãorũ qz nulla tenet boc ius nisi qrites. i. romani fm Isido. li. v. etbimo. ꝛ. i. distĩ. c. ius qritũ. i q⁹ agat de legitimis bẽdibus: de tutelis. de curatõibus. õ vsucapionib⁹. Cõstat autẽ ius qritũ ex legib⁹: ꝛ plebiscitis: ꝛ senatuscõsult⁹ ↄstõnib⁹ pncipũ. edictꝫ ptorũ ꝛ respons⁹ prudentũ. Vel fm Isi. ibi dẽ ꝛ di. ii. i pncip. vbi de specieb⁹ romani iurꝫ de qb⁹ omnib⁹ videlicet lex. pleb. scitũ: senatuscõsultũ ptorũ edicta. rñsa prudentũ ꝛc. que sint req re loco suo. ꝛ isti. de iur. natu. gen. ꝛ ciui. §. ↄstat. ꝛ sequẽti vbi boc ius apud romanos tñ repit dr. i. ius quiritũ. Et dñr romani oẽs q romano ipeᷓrio subsunt. put dr̃. Propriũ romanorũ ẽ babere filios in potestate. Et ẽt gentiles sunt sub romano iperio. nã imperator ẽ pnceps totius mundi. vt ibi glo.

¶ Ius sibi facere: vel dicere: qð manifeste spectat ad iudicis offm. s. qð a iudice faciẽdũ sit. veluti q rẽ suã ꝓpria rapuit auctoritate: putãs sibi b⁹ licẽi iure ↄfiteť se boc fecisse de quo querit vtroqz casu ipe facit vnde debet sustinere cõtrariũ calculum. i. contrariã sniam: vt pro debito quo teneri

alicui si pignus tuũ capit te inuito: ius quod sibi
iure competebat: amittit.
¶ Jus habere ĩ re: ꝛ ius habere ĩ rẽ: sunt diuer
sa: de ↄces. pbẽ. li. vi. c. si. ꝛ clemẽ. vnica. de seq̃stra
tio. pos. ver. ꝛ nihilominus.
¶ Jus p̃toriũ ẽ quod p̃tores īduxerunt ad emẽdi
supplendi: vel corrigendi iuris ciuil' gratia. vt. ff.
de iusti. ꝛ iur. l. ius autẽ. Hoc ẽt ius honorarium
dĩ q: q honores gerũt. s. magistrat⁹ auctoritatẽ
huic iuri dederũt. vt institu. de iur. natu. gen. ꝛ ci
ui. §. pretoriisq; edicta.
¶ Jus succedẽdi h; hẽs. Jtẽ p̃son⁹ in bõis libti.
¶ Jus versutũ dĩr p̃stigia: vestigia: siue captõẽs
verboꝝ. qbus obumbrãt delicta. ꝛ dicebant ver
suta sm̃ Azonẽ. q: qs repellebatur ab actõne p
quaſdã versutias. i. machinatões verborũ. Uel
sm̃ Martinũ dĩ versutum ad exemplũ vestimẽti
qd̃ ẽ illð ius quod debet eẽ extra ꝛc. Sic ẽt erat
versutũ ius qñ illud qð erat puniẽdũ absolueba
tur. Et qð erat absoluendũ puniebat.
¶ Juris auspiciũ. i. exordiũ litis. vt ĩ. c. pastoral'.
de cau. pos. ꝛ C. de excep. l. penul. ꝛ ð condicillis
l. vltima p̃mo responso.
¶ Juris p̃cepta tria sunt. s. honeste viuere. alterꝝ
nõ ledẽ. ꝛ ius suũ vnicuiq; tribuẽ. isti. de iusti. ꝛ
iure. §. iuris p̃cepta. ꝛ ↄcordat. c. cũ deuotissimã
xii. q. ii. vbi dĩ q summũ bonũ ĩ terrꝫ ẽ iusticiã colẽ.
ꝛ vnicuiq; ꝛc. Sꝫ q̃rit vtꝝ seipm̃ qs ledẽ possit. ꝛ
vĩ q sic. q: qð ð vno ↄcedit. ð altero negat. ꝛ eꝫ
xxv. dist. q̃lis. xvi. q. iii. c. ex co. ff. de iud. l. cũ p̃tor.
ff. de cõdi. ꝛ demon. l. cũ ita legatũ. ꝛ gl. ĩ. c. nõne
de p̃sũpiõ. Sꝫ hic dĩ alterꝝ nõ ledẽ. ergo vr̃ pmis
sũ seipm̃ ledẽ. facit ad hoc. l. ꝛ si dãnũ. §. si p̃. ff. ð
picu. Et sic vr̃ q clericus se vulnerãs aio irato
nõ sit excõmunicatus. Cuius ↄ̃riuꝫ tenẽt docto
res. per. l. omne delictũ. §. ꝛ si se. ff. de re mili. Et
vr̃ ex alio quod nõ pmittit̃ militi armate militie.
vt manus violentas ĩ seipm̃ imitat. ergo nec mili
ti spũali. Etiã null⁹ ẽ dñs suoꝝ mẽbroꝝ. l. lib' hõ
ff. ad. l. aquiliã. Solutio. dic̃ Johãnes fabri. q qs
ledẽs seipm̃ nõ icidit ĩ canonẽ. Si qs suadẽte ꝛc.
xvii. q. iiii. ꝛ q illð. c. loqtur vbi ali⁹ ẽ agẽs ꝛ ali⁹
patiẽs. Et sic credit talẽ nõ eẽ excõmunicatũ. sed
alias grauiter puniẽdũ. Sꝫ opinio doctoꝝ dicẽs
contrariũ ẽ verioꝝ. l. q talis sit excõmunicatus.
Jtẽ tenet Jo. an ĩ. c. cum contingat. de sen. excõ.
Etiã mutilãs seipm̃ ẽ irregularis sicut mutilans
aliũ. c. i. de homi. Et si ꝓhibitũ ẽ ne qs aliũ ledat
multofortius nec seipm̃. q: p̃ma charitas ĩcipit a
seipõ. c. nisi spãlis de vsu pal. de penis distinctio.
iii. qui vult. ꝛ c. si non licet. xv. q. v.
¶ Jus canonicũ diuidit̃ ĩ decretũ ꝛ decretales
q̃rũ volumẽ dĩ euãgãs in q̃nq; libris. marie re
spectu iurꝫ ciuil'. Quoꝝ libroꝝ mã his habet̃ vsi
bus. Pars p̃or officia creat. ecclesieq; ministros
Alt'a dat testes. ꝛ cet'a iudicioꝝ. Terna ð reb⁹ ꝛ
vita p̃sbiteroꝝ. Dãs thoꝝ q̃rta mliꝝ q docet ca.

Ultimã ð vitiis ꝛ pẽis tractat eoꝝ. Ut ĩ vno vsu.
Judex. iudiciũ. clerus. sp̃õsalia. crimen. Quilibet
aũt liber h; plures rubricas. siue titulos: ĩ qb⁹ pre
mittit̃ materia ĩ gñali. ð q̃ tractat̃ ĩ capitulis seq̃n
tib⁹ ĩ spãli. Sub q̃libꝫ ãt rubrica sũt vnũ: aut plu
ra capitula q̃ dĩr decretales l' ↄstõnes. Et aliqñ
ĩ capitulis sunt. §. vñ qñ allegabis aliqd ex decre
talib⁹ nõ allegabis librũ sꝫ titulũ ꝛ capitulũ in co
dẽ. ꝛ si sit capitulũ lõgũ dices. c. tali. circa p̃ncipiũ
mediũ l' finẽ. Ut si sint ĩ capitul' paragraphi alle
gabis tali. ꝛ. §. i. vel. ii. Et p⁹ ↄpositõẽs q̃nq; libro
rũ dictoꝝ p magistꝝ Raymũdũ capellanũ Gre
gorii pape nõi circa ãnũ dñi. Mccxxxi. elapsis mĩ'
tis ãnis. videlicet ãno a natiuitate vl' ĩcarnatõis
dñi. Mccxcviii. nõis mãiꝝ põtificꝫ Bõifacii. viii.
ãno. iiii. ↄpilat⁹ ẽ liber sext⁹. Nõ qdẽ sext⁹ cũ aliis
q̃nq; p̃ualib⁹ p̃dictꝫ ĩ vno volumĩe: sꝫ liber sp̃alis
ↄtinẽs ẽt q̃nq; ptes: ꝛ supplentes defect⁹ casuũ
emergẽtiũ ĩ libris decretaliũ nõ ↄphẽsoꝝ. Deide
Clemẽtis ↄstõnes a Clemẽte papa q̃nto. sub ãno
dñi. Mccccxi. ĩ ↄcilio Uiẽnensi: qð lex mẽsib⁹ tm̃
durauit ↄcepte ꝛ edite sũt. l; idẽ Clemẽs morte
p̃uent⁹ ad publicũ nõ pduxerit. Sꝫ Johãnes pa
pa vigesim⁹ sc̃ðs ðpost ↄpleuit: correxit: intitulauit
ꝛ executõi demãdauit. Et fuerũt pmulgate ãno
dñi millesimo tricentesimo vigesimo nono calen
dis nouẽbris ð hoc vide gl. ĩ ꝓhemio clemti. sup
v̈bo nouẽbꝝ. ꝛ v̈bo põtificat⁹. Et dicit Johãnes
Andre. q iste liber nõ dꝫ allegari septim⁹: sꝫ dꝫ
intitulari clemẽtine. s. ↄstõnes Clemẽtis q̃nti. Sꝫ
decretũ qð magr̃ Gratianus circa ãnũ dñi. Mil
lesimũ cẽtesimũ ꝛ nonũ ↄpilauit: diuiditur ĩ tres
ptes. Prima dĩ distiĩenõ es: q: ẽ distĩcta p centũ
ꝛ vnã ptes: quarũ quelibet h; vnũ vel plures ca
nones. Que vlteri⁹ subdiuidunt̃ ĩ paragraphos
ꝛ v̈siculos. Sꝫ sc̃ða pars decreti nominat̃ cause
q: ↄtinet ĩ se triginta sex cãs. a qb⁹ nomẽ accipit.
que vlteri⁹ subdiuidunt̃ ĩ q̃õnes. ꝛ he ĩ canones:
qui vltra ĩ paragraphos: ꝛ v̈siculos subdiuidi pos
sũt. Tractat⁹ ãt de pniã iponit̃ ĩ cã trigesima ter
tia ĩ q̃õne terna. Et h; septẽ distinctões quarũ q̃
libet canones plures cũ paragraphis: ꝛ v̈siculis
suis. Tertia ꝛ vltia pars decreti nũcupat̃ de cõ
secratõe. Et h; sub se q̃nq; distinctões cũ cano
nibus: vel capitulis: paragraphis: l' versicul'. vñ.
Decretũ dat cẽtũ distinctões. ꝛ vnaꝫ triginta
causas. ꝛ sex addit tibi mixtas. Distinguit septẽ
p̃niẽtia ↄcerat q̃nq;. Auctorẽ quoꝝ tibi ðclaro
Gratianũ. Et ĩ dictis quattuor libris satꝫ pꝫ mo
dus allegãdi: q in fundamentꝫ alumnoꝝ iurꝫ po
ni ↄsueuit: quare hic supersedeo.
¶ Jus v̈o ciuile diuidit̃ ĩ quattuõ libros p̃ncipa
les. s. ff. C. Insti. Auctẽ. Quib⁹ addit̃ collatio de
cima. seu liber feudoꝝ. Prim⁹ g' liber iurꝫ ciuil'
ẽ digestũ: qð ↄtinet leges ꝛ statuta romanoꝝ. Et
diuidit̃ ĩ tres libros p̃ncipales. s. digestũ vet⁹: qð
h; libros parciales viginti q̃ttuoꝛ. Inforciatum

quod hꝫ libros p̃ncipales quatuordeci.⁊ digestũ no
uũ.qd̃ hꝫ libros p̃ncipales duodeci. Quibꝰ ↄnũera
tis erũt libri p̃ncipales q̃nq̃ginta digesti veteris. In
forciati.⁊ digesti noui. Et vocat̃ digestũ et pãdec
ta vel liber padectarꝫ.vide supra de.D. Scd̃s lib
iuris ciuil' vocat̃ Codex q̃ ↄtinet statuta sanctio
nes ⁊ p̃cepta ĩpatorꝫ. Et fuerũt tpe Iustiniani
ĩpatoris tres codices.s.codex Gregorianꝰ Her
mogẽianus:Theodosianꝰ de qbꝰ codicibꝰ extra
gãnbꝰ:diuꝰ Iustinianꝰ aĩum suũ ad p̃ncipales ↄstõ
nes dirigẽs:vnũ codicẽ fieri fec̃:quẽ suo felici no
mine intitulauit codex Iustiniani.vt i Rubrica p
hemij codicis. Et diuidit̃ iste lib̃ ĩ duodeci libros
p̃ncipales quorꝫ nouẽ p̃mos.doctores legẽ solẽt. Sꝫ
vltimi tres q̃ lõge pꝰ p̃mos nouẽ ↄpositi sũt raro
legi ↄsueuerũt. In quorꝫ allegatõibꝰ hoc ẽ spẽale
qd̃ ad n.⁊ ad.l.cũ.§.addit̃ nũerꝰ.vꝫ lib.xii.ri.⁊c.
vi.C.d̃ manu.⁊ mili.l.⁊c.li.xi.⁊.C.de dignita.l.
si vt ꝓponis.li.xii. Terciꝰ liber p̃ncipal' dr̃ auctẽti
cũ vel auctẽticorꝫ. Et sũt q̃dã excerpta q̃si p̃dicto
rũ librorꝫ sũmula.⁊ diuidit̃ iste liber ĩ nouẽ colla
tões.q̃rũ q̃lꝫ subdiuidit̃ ĩ titulos:⁊ tituli nõ ĩ le
ges:sꝫ ĩ pagraphos. Et differũt auctẽticũ ⁊ auctẽ
tica q: auctẽticũ volumẽ ẽ p se.sꝫ auctẽtica ẽ lex
vna l' pagraphꝰ ĩcorporatꝰ libro codicis:⁊ ãnquo
iuri supadditꝰ.⁊ allat̃ sic.C.d̃ epi.⁊ cler.auc.gr̃a
lit.C.d̃ sa.san.ecc.auc.multo magis. Sꝫ ĩ auctẽti
co simplr̃ allegat̃ titulꝰ ⁊ pagraphꝰ.vt ĩ auctenti
co vt iudi.sine quoquo suffra.§.tali.vl' tali. Item
decima collatio ĩtitulat̃ liber feudorꝫ.⁊ hꝫ duos
libros p̃ncipales.quorꝫ q̃libet subdiuidit̃ ĩ titulos.⁊
isti ĩ capitula:⁊ pagraphos Quartus liber p̃nci
palis legũ d̃ ĩnstitõnes vel ĩstituta.⁊ iste diuidit̃ ĩ
q̃tuor libros p̃ncipales.⁊ ẽ introductoriꝰ ĩ ius ciui
le ⁊ canonicũ.maxĩe quo ad declaratiõnẽ termi
norꝫ ĩ vtroq̃ꝫ iure vsitatorꝫ:qui tanq̃ hostiũ in do
mũ p̃bet ĩtroitũ in sapientiã iuris.quare ↄsulẽfoi
bus quasi mõ genitis:iuris alimẽta:lac iurꝫ ↄcupi
scẽtibus p ĩnstitõnes documẽta sua p̃mordialia ca
pescere nutrimẽta vt tali doctrina p̃mitus ĩforma
ti securiꝰ mereant̃ ĩberẽ sanctõi Iustiniani ĩpa
toris christianissimi. Nullus ergo p̃sũptuose siue
ĩnstitõnũ doctrĩa iurꝫ maxĩe ciuil' sublimitates tẽ
ptet ascẽdẽne corruat ex alto:q̃ satagit volare si
ne pẽnis. Et hec d̃ noibꝰ:diuisiõibusq̃ꝫ:librorꝫ p̃n
cipaliũ iurꝫ vtriusq̃ꝫ sufficiãt. Quorꝫ mõꝫ allegã
di ĩ singul' cũ exẽplis iuis vide ĩ fundamẽto iurꝫ.
Et nota q̃ ius ciuile triplicit̃ se hꝫ ad ius natura
le.⁊ tres opatiões circa ipꝫ diciꝰ maxꝫ exercet. Alr̃
tri ⁊ alr̃.nã ius ciuile p̃mo addit supnaturali det
minatõi p ↄgruos modos:vt ẽ vidẽ ĩ d̃licris.vbi
gr̃a. Ius nãle ⁊ eius rectitudo dictat delicta pũi
ri.insti.de obl.q̃ ex d̃lic.nasc.ĩ p̃n.ff.de fur.l.i. Et
ita oĩa p̃cepta d̃calogi sũt a iure nãli sup illis p̃n
cipijs fundata q̃ ponẽ iurisc̃õsultus de iusti.⁊ iu.
ff.e.t.l.iusticia.§.i. Et ĩ ꝓhemio decretaliũ.s.hõe
ste viuẽ alterũ nõ ledere:ius suũ cuiq̃ꝫ tribuere.

Scd̃o rectitudo:⁊ eq̃tas natural' vult nemini sub
trahi qd̃ suũ ẽ.⁊ ius legale distinguit actus ab il
la rectitudie:⁊ eq̃tate determinãtes.s.actũ sur ãd:se
nerãdi:rapẽdi.⁊c. Et vltra hꝰ oñdit quõ vnꝰ illorꝫ
actuũ plꝰ deuiet a rectitudie nature. Et s̃m illud
maiores:siue miores p̃nas statuit. Tertio declat̃.
Nã iure naturali rectũꝫ eq̃uũ ẽ nemĩnẽ cũ alteriꝰ
iniuria vl' detrimẽto locupletari. Nõ tñ habet̃ de
eodẽ iure si sit possibil' euẽtus in quo q̃s locuple
tari posset cũ alteriꝰ iactura.sine tñ eius iniuria.
sic in p̃scriptõibꝰ:⁊ ĩ vsucaptõne. De ista triplici
opatõe loquit̃. Ius ciuile.ff.de iust.⁊ iu.
¶ Iustũ ẽ quod ex p̃cepto vel supiorꝫ ordinatõe
alicui ↄcessũ ẽ. Et sic iustũ ẽ illud quod ordinat̃
iure.l.iuste.ff.de acqui.pos. Sꝫ iusticia ẽ habitus
seu virtus supioris ad p̃cipiẽdꝫ bonum subdi
torum. Quare ⁊c.

De k

k Lende sunt p̃mi dies mensium.a calo
grece.quod est voco latine.vt no.in.l.
qui ante calendas.⁊ in.l.qui cũꝫ.ff.de
verb.obl.q: ꝓmissio talis. Promitto
ante klendas.dupliciter accipi potest.s.ante fi
nitas. Et ĩ dubio ĩterpretatio dꝫ fieri contra sti
pulatorẽ.l.veteribus.ff.d̃ pac.l.quicq̃d astrigen
de.ff.de verbo.obliga. Ergo perinde est ac si ꝓmi
sisset ante calendas finitas. Et tũc hñ sequit̃ q̃ q̃
ꝓmisit ante calendas sit illi simil' qui promisit ca
lendis. Et allegãtur isti tex.cũ ratione premissa ĩ
argumentum ad testes concordandos.quorum
aliqui deponunt ante guerram.alij post.vt qui
dixerunt post.intelligãtur post ĩceptaꝫ.⁊ qui an
te intelligantur ante guerrã finitam. Et hoc fuit
dictum Angeli ⁊ Imole.in.l.si quis perẽptorie.
super.i.gl. Et doc.ĩ.l.ij.§.pe.⁊.l.iij.§.cum qd̃.ff.si
cer.pe.per Bar.in.l.i.C.de vsufruc.l.ĩsulam.§.
pe.ff.solu.matri.per Iaco.butr.ĩ.l.sed ⁊ si posses
sori.§.itẽ si turauero.ff.de iureiurã.ĩ.l.inter stipu
lantem.§.i.ff.de verb.obli. Inno.ĩ.c.cum conon
gat de off.dele.in.c.cũ iu.⁊ gl.magistral' ĩ.c.i no
stra.de testi. Et aliq̃ dixerũt q̃ testes tales ideo
ↄcordantur ne puniãt̃ de falso.nõ vt ꝓbẽt.vt p
doctores i legibus allegat̃. Alij dicunt q̃ ↄcor
dant̃ vt ꝓbẽt vt p glo.ĩ.d.c.cũ iu. Sũt ergo calen
de p̃ma dies ĩ quolibet mẽse ẽt dcẽ a colon.q: an
tiq̃ colebãt p̃mũ diẽ mẽsis:⁊ sic dñr q̃si colẽdi. Vl'
dñr a v̄bo greco calo.i.voco q: romani habebãt
p̃cones quos p̃ma die mẽsis mittebãt p terrã vi
centes. Vocat vos senator ad nundinas.p̃para
te vos.de hoc ẽ gl.notabilis ĩ.l.cũꝫ bisextꝰ.ff.de
verb.sign.que ẽt declarat nonas ⁊ idus.de qbꝰ
vide ĩ fine p̃mi libri cõputi cirometralis.⁊ ĩ alijs
Itẽ ĩ fine li.vi.ĩ gl.i.sup data libri.

De La

l Abra sũt imagines que instillãt aquã
salientẽꝫ.s.aque.⁊ fistule.que saliẽtibꝰ
pingitur.

¶ Lanio laniōis ē macellarius: vel beccari⁹ a laniādo sic dict⁹. q2 dilaniat ꝛ dilacerat aīalia ꝛ ꝑ frustra carnes incidit. ꝛ vēdit. Alr̄ ē ille q lanā se pat a corii bestiar̄. ꝛ exuit siue scoriat bestias. Et sic dr̄ a lanificio sīngl.in.l.cum delaniōis.ff.d̄ fun.instruc.ꝛ instru.lega.

¶ Lata culpa ē nō ītelligē q̄d oēs bn̄ ītelligūt ꝛ nō facē q̄d oēs faciūt. vel maior pars. uel id facē q̄d nulli. vel pauci faciūt.ff.de ver.sig.l.late.

¶ Latitare ē se maliciose occultare aīo fraudādi creditores suos agē volētes.ff.quib⁹ cau.ī pos. ea.l.fulcin⁹.§.qd̄ sit latitare. ꝛ habetur ī gl. c.cōsultatiōib⁹.ij.de offi.ꝛ dele ga.

¶ Latini sunt vl̄ dicebant̄ oli quidā q ita erāt a dominis manumissi vt eēnt ī vita liberi. ꝛ gaude rent plenaria libertate in bōis suis s3 ī morte ser ui erant. quare post obitū eor̄ nō poterāt succedē parentib⁹: ꝛ bona eor̄ tanq̄ seruor̄ ad dominos deuoluebāt̄. Et hēdes eor̄ nihil post mortē eor̄ ꝯsequebant̄. s3 ꝯtrā habēt ꝯditionē dediticie vt su pradictū est ī littera. D. ꝛ ī desuetudinē abierūt. ꝗ pessima ꝯditio erat vnde insti.d̄ liberti.versus. Vita latini gaudent dedititij morte.

¶ Larue sunt deformationes hoīum ꝑꝑ appositionem coloris.

¶ Laudū est sn̄ia arbitri. Et laudare est sn̄iam arbitralē ferre. Itē laudat̄ d3 arbiter ī loco vbi ꝯpromissū3 ē factū. al̄ nō valet laudū.l.si cū dies §.si arbiter.ff.de arbitris. S3 q̄ño locus accipiat̄ dicit Lu.do.d̄ Roma q̄ ꝓ ciuitate. allegat Speculato. singulariter tn̄ ti.de arbi.ver.itē querit̄an stricte. ꝛ.§.sequit̄. Itē laudū arbitror̄ non pōt rescindi ꝑtextu instrumentorū de nouo reptorum. si equiparas arbitramentum trāsactioni. Si aūt vis equiparare reductōi appellatōis: tūc posset sti cut ī appellatōne. ī qua non probatum probabo. Dicit Federicus d̄ Senis in ꝯsilio suo.ccxxvij. q̄d icipit. Petrus testatur.

De Le

¶ Leuis culpa ē: vt ī.§.pterea.qui.mo.re contra hi.ob.insti.

¶ Leuissima culpa est nō ꝓuidere quod sapiētissimus ꝓuidisset: vt posuit re3 ī capsa: ꝛ cū clauī clauī: ꝛ credebā eē clausa3 clauī āmota. non ꝓbans an eēt clausa. Et similiter de leui culpa deposita ri⁹ nō obligat̄: si res d̄posita ꝑdat̄ nisi ptes sic cōuenerit. S3 de lata culpa semꝑ tenebit̄. Et ēt ē lata culpa nescire iura ciuilia.l.leges.C.d̄ legib⁹. vbi cāus ad lia3. q2 oēs debent scire iura ciuilia. Nō ergo excusat̄ dicēs: nesciebā q̄ lex ꝓhibebat. Etiā ī maleficijs ignorātia crassissima: ꝛ negligētia maria. lata culpa ē q̄ dolo ꝯpat̄. S3 cāus fortuit⁹ ē inopinate rei euent⁹ q nullo hoīum remedio ꝓuideri pōt vt.C.de pigno.act.l.que fortuit⁹. ꝛ insti.eo.ti.§.itē is cui. vide supra. Culpa.

¶ Legat⁹ ē ille cui certa patria vl̄ ꝓuincia cōmittit̄ gubernāda: vt.in.c.nonit.de appellat. Pōt ēt dici legat⁹ qcūq3 ab aliquo ad aliquos ē missus. Alr̄ Legatos dicim⁹ eosdē quos aduocatos vel ꝑtonos cār̄ q ī forēsib⁹ negocijs ꝓminētib⁹ litigātib⁹ suū ꝓbēt patrociniū. ꝛ nota q̄ tria sūt genera legator̄. Quidā d̄ latē dn̄i pape mittūt̄ vt cardinales. quos appellat frēs. Et tales pn̄t absolutē hoīes suos: ꝛ alteri⁹ ꝓuincie: ī prouinciar̄ extrar̄ equiperant̄ ꝓconsulib⁹. Alij sūt nō de latē: s3 datiuali simpliciter ī legatiōnē mittūt̄. vt plati qui tn̄ absoluūt ꝓuinciales: ꝛ ī ꝓuīcia nō extra ꝯstitutos. Et equiparant̄ ꝓsidib⁹ ꝓuinciar̄. Tercij sūt natiui: q suar̄ ecclesiar̄ ꝑtextu legatiōe fungūt̄: vt archieps̄ Cātuariēsis de quo ī.c.i.de offi. dele ga.li.vi. Et tales sūt quattuor.s. archieps̄ Eboracēsis. Cātuariēsis. Remēsis. ꝛ Pisan⁹. vt nota. ī allega.c.i.e.t.li.vi. Et legat⁹ ꝑ līas de sua legatione fidē facē debet: si exigat̄. vt.C.de māda.pn. l.vnica. Et eius vice fungitur a quo destinatur ꝛ vicem alterius gerit: quare honorādus ē sicut ille cuius vice gerit.lxxxix.di.c.vlti.dīc q̄ dyacon⁹ non d3 sedē ante presbyter̄ nisi locū habuerit sui patriarche. tūc eni sicē illius locū tenēs honorabit̄ vt.xciij.dist.c.i. Itē legat⁹ generalis pōt cognoscere ꝑ simplicē q̄relā ꝛ per appellationez de causis subditor̄ suffraganeor̄ suor̄ vt nota.in glo.c. cause illor̄.eo.ti. Et legatus a latere conferre pōt ecclesias vacantes. si est cardinalis: alias non: vt nota.in.c.i.eo.ti.li.vi.

¶ Legat⁹ ꝓconsulis ē cui ꝓconsul postq̄ ꝓuinciā ē igressus mādat iurisditionē determinatā ꝛ assignatā. aut q̄nq3 in itinē morā passus: l' necessariā trahēs. vt in.l.aliq̄n.de offi.ꝓcon.ꝛ lega.

¶ Legatū ē donatio q̄da3 in testō a testatorē relicta. īsti.de lega.§.i.ꝛ.ff.de lega.ij.l.legatū. Uel est delibatio hēditati3 qua testator ex eo q̄ vniuersum hēdis foret alicui quid collatū velit eē in.l.legatū.ff.de lega.i. Et relinqtur legatū nō vt hēdi. s3 cui placet: vt dicēdo: hoc illi delego vel relinquo idē dādū dispono. Uigebat autē legatū oli plurib⁹ modis. Q̄nq3 ꝑ vendicatōem his v̄bis. Ille ā modo vēdicet a me illā rē sibi vt suā vt dicat suā eē ꝛ petat vt suā. Q̄nq3 ꝑ dānatiōnē his verbis. Heres meus dānat⁹ esto.i.obligat⁹ esto hoc illi dare. Q̄nq3 ꝑm quosdā legat̄ ꝑ ꝯdēnatiōnē q̄ñ a testatore aliqd relinquit̄ in penā ꝛ ī dānū hēdis hoc mō. Si heres me⁹ neiā duxerit ī vxorē ī dānū suū ꝛ penā centū lego. Q̄nq3 vigebat legatū per v̄bū sinēdi: his v̄bis sino illi hāc rē adesse ꝑmitto illū habere: si eo res apō illū eēt. aptus eēt hic modus legādi vt sineret eū habere q̄d apud eum tunc eēt. Q̄nq3 ꝑ ꝑceptatiōnē.s. cū duos l' plures hēdes instituit. ꝛ alteri eor̄ prelegauerit aliquid adhuc idē ꝑceptaret: ꝛ prealijs haberet. Et nota q̄ legatū regulariter tradit̄ ab hēde: ꝛ fideicōmissū3 fere idē ē q̄ legatū. S3 ē dēm fideicōmissū d̄ q2 olim pendebat ex fide hēdū3. S3 mō qd̄ iuris ē in vno idem ꝛ in alio.

¶ Legatari⁹ ē cui aliqd legatū ē. ⁊ qui legatū accipit. Et talis potest eē testis in testō. vt instit. de testamē. ordi. §. legatarijs. Sic etiam fideicōmissarius. vt ibi dr.

¶ Legare ē vltia volūtate testatoris d̄ singulis rebus dispone. ⁊ legatū ab hēde p̄stādū alicui relinquē. Et nā legar alia significatōe ē mittere. ⁊ sic ī de dr̄ legat⁹. i. est missus. sz cū significat relinquere venit inde legatū. Et legare oēs p̄nt q testm̄ facē p̄nt. ⁊ legari p̄t oībus illis q p̄nt heredes institui. Itē legari pōt res testatoris ⁊ heredis. et res extnee psone. Et si qn̄q; testator sciebat rē alienam eē. ⁊ tunc debet rē illā emere a dn̄o ⁊ tradē legatario. ⁊ si dn̄s vendē noluerit dz heres lagatario tradere estimatonē. Itē p̄nt legari fructus futuri. Itē iura actōes ⁊ f̄uitutes. sed nō res q̄ nō ē ī rer̄ natura. vt hypocentaur⁹. Et ea de qb⁹ non ē cōmerciū vt for̄ romanū; basilica vel tēpla ⁊ q̄ publico vsui destinata sūt. Itē pōt legatū relinq qbuscūq; vbis. aptis tn̄ ⁊ idoneis. vt si dicat testator lego. dar iubeo. ipero. mādo. p̄cipio. ⁊ sic d̄ alijs. Itē reliqui p̄t legatū pure ī diē ⁊ sub ɔdicōe. Et p̄t testator huiusmodi legat⁹ appone ɔditōnē quā voluerit q: hēdis institutō ē capute ⁊ fundam̄ tū testi. Et q: sine hēdis instōne nō valet testm̄. Ideo multū interest tabellionū de hēde ɔsiderare. ⁊ iquirere. Secundo de hēditat̄ diuisiōe. Tertio qui p̄nt ⁊ debent institui. Quarto qūo ⁊ qualiter fiat heredum instō.

¶ Legitie ptes hēdū his versib⁹ ɔtinent. Quattuor aut itra dāt nat̄ iura trientē. Semissez do dāt nat̄ qnq; vel vltra. At bisiū sequitur substāna cetera p̄sis. Quarta tibi sanis ē: si sis extneus hēs. Tūc trebellar⁹. cū reddē cūcta rogar̄. Tunc defalcar̄. cū per legata grauaris. De istis p̄ub⁹ vide gl. in. c. raynucius de testa.

¶ Legitimū dr̄ sex modis. Primo qđ nō ē p̄hibitū ⁊ sic p abnegatōe; p̄hibiti. vt successio d̄ legitima. Scđo strictius qđ ē p̄missū nō p abnegationē p̄hibiti. sz p positiōnē licit. Tertō ī positiuo dignior f. a iur̄ ciuili ɔcessū capiēdo ius ciuile largissime p p̄torio ⁊ oīb⁹ p̄ub⁹ iuris ciuil̄. Quarto ɔcessum a iure ciuili restrigēdo vt nō ɔp̄hēdat p̄toriū sz oēs al̄ ptes. f. senatusɔsulta. p̄ncipū placita. ⁊ responsa prudētū. Quito adhuc plus restrigēdo ius ciuile solū p lege. xij. tabular̄. Sexto mar̄ restrigēdo solū p lege. xij. tabular̄ exclusis r̄nsis prudētū. ⁊ edictis p̄tor̄. ita notar̄. i. l. vnica. C. qn̄ nō pe. par. petēti. ac. hec Lapo Saccus.

¶ Leno ē qui preciū p ɔperato stupro accipit ul' dānatā de adulterio durit. uel qui eā adulterio subiicit. vel adulter se facit. vel questū de adulterio vroris accipit. vel q mācipia questuaria hz. s. q taberne. l' alicui negociatōi ppomi meretrices vt plus lucret̄. Et hic ē ifamis. vl' q vrorē deprehēsā; i adulterio i matrimonio retinuit. vt. C. ad l. iul. de adulte. l. crimē lenocinij. Et i gl. d̄ mltis modis lenocinij ɔcordāte allegar̄. C. d̄ specta. sce. ni. lenoni. l. i. §. vbū lenones. h. n.

¶ Letamē est sterquilinium: a letādo dictum q: letaq; facit segetes.

¶ Letale idē est quod mortiferū. vnde dicitur de aliquo vulnerato ad mortē. q: letale vuln⁹ habz. Et uenit a leto. i. mors. unde uersus. Helen leti causa fuere mei.

¶ Lex est ɔstō populi q: maiores nati simul cū plebeis aliqd sanxerūt. sm̄ Isi. li. v. ⁊ dist. i. c. lex est. Et dicit gl. q: olim populus statuit leges. Sed hodie trāstulit hāc p̄tātez ī imp̄atorē insti. de iur. na. gēn. ⁊ ciuili. §. sz qđ p̄ncipi. Uel alr̄ lex ē sp̄alis iuris. ⁊ ponir̄ qn̄q; stricte. s. p eo qđ populus romanus senatorio magistratu interrogante: vel iuit cōsule. ɔstituebat instiu. de iur. natu. gen. ⁊ ci. §. ɔstat autē. Nam ɔsul est qui senator erat. ⁊ populum ɔsulebat a n eis placeret ita statui. ⁊ populus respondebat ita. Et ēt sic diffinitur. Lex ē cōmune p̄ceptum virorum prudētum ɔsultatio. delictor̄ que sponte vl' ignorāter ɔtrahuntur coher tio. cōmunis reipublice sponsio. ff. de legi. l. i. Qn̄q; ponitur large p omni rationabili statuto. Unde etiā; di. lex ē sacrosancta: iubēs honesta: p hibēs contraria que sumir̄ ex lege greca. ff. de legi. ⁊ senatuscon. Lex ēt qn̄q; dr̄ ɔsuetudo. i. q. i. c. ij. Qn̄q; ratio. i. dis. ɔsuetudo. Qn̄q; ius scriptū siue ɔstitutio quecūq;. Qn̄q; ɔstitutio ciuilis. tm̄ ⁊ qualis debet eē lex habet̄ in. c. erit. iiij. dis. vl' si. di. Erit autē lex honesta iusta: possibilis sm̄ naturā ⁊ patrie ɔsuetudinē: loco temporeq; ɔueniēs: necessaria: vtilis: ⁊ manifesta: ne aliqd p obscuritatē ī captōe ɔtineat. Et ibidē ī. c. se. ⁊ §. leges. di q: nō est iudicādū de legib⁹ sz sz ipsas. Et leges instituūtur. cū p̄mulgātur: ⁊ firmant̄: cū morib⁹ vtēnū ɔprobant̄: nā lege ñ tota p̄specta ī ciuile ē iudicare. vl' respōdere. ff. de legi. l. in ciuile. Et leges ipe canones sacros imitar̄ ī auctēnco. d̄ eccl. ti. § a. colla. ix. d̄ iudi. clerici. c. i. de iura. calū. ⁊. i. d̄ no. ope. nūc. vbi subdit̄ sacror̄ statuta canonum: p̄ncipū ɔstōnibus adiuuar̄ ⁊ sic ecōūerso ī materia ciuili; ius canonicū cedit ⁊ imitar̄. Lex alia priuata: alia publica. Lex publica ē q̄ a sanctis p̄ub⁹ scripturis ē ɔfirmata: vt lex canonū. Lex priuata ē q̄ ex instinctu spiritus sancti ī cordibus fideliū ē scripta. s. charitas que dignior est prima. xix. q. ii. due sunt.

¶ Legū auctores seu inētores ponunt̄ di. vij. c. moyses ⁊. c. sueft. vsq; i fi. di. eiusdē. vbi dicitur. Moyses gētis hebree primus oīuz diuinas leges sacris l̄ris explicauit. Foroneus rex pri⁹ grecia leges iudiciaq; ɔstituit. Mercuri⁹ Trismegistus prim⁹ Egyptijs leges tradidit. Et dic̄ gl. q: dr̄ trismegist⁹ pp tres potētias. eloquētia. sciāc. virtutē. Solon primus leges Athenientib⁹ edidit. Ligurgus pri⁹ Lacedemonis ex Appollinis auctoritate ɔpinit. Numa Pōpilli⁹ q Romulo successit p

mus i regno leges romanis cdidit. Qm cū popu
lus sediciosus magistratus ferre non posset. decē
viros legib⁹ scribēdis creauit. qui leges ex libris
Solōis de greco i latinū sermonē traslatas duo
deci tabulas exposuerūt. Fuerūt aūt hi decē viri
Api⁹ Claudi⁹. Genuci⁹ Veteri⁹. Juli⁹ Manili⁹
Sulpici⁹. Sext⁹. l. Sexugi⁹. Curaci⁹. Romeli⁹.
posthum⁹. Hi decē sūt electi ad scribēdas leges
fz Isi. li. v. ethi. Leges aūt i libris pm⁹ ɔsul Pō
pei⁹ redigē voluit. sz nō pseuerauit obtrectatorū
metu. Deīde cesar. s. Juli⁹ cepit idē face: sz añ in
terfect⁹ ē. Paulati sītāqz leges vetustate atqz
in curia aboleuerūt. quarū t sit iā nullus vsus sit.
Noticia tñ necessaria vr fz Isi. li. v. eth. t. c. ij. di.
vij. vbi gl. dic cāz q̄re noticia illaȝ legū ē necessa
ria. Et ē vt sciat cā q̄re tollat. C. de cadu. tollē. l.
vnica qz papa arguit ē et ex abrogato iur. c. nouit
ō iudi. Uel iō noticia taliū ē necessaria. vt repro
bēt male dicta. xxxvij. di. legim⁹. t. c. qui ō mēsa.
¶ Leges noue. t legū codices a qb⁹ ceperūt. hē
tur. c. fuerūt. preal. vñ dic Isido. vbi. s. Noue āt
leges a Cōstātio Cesare ceperūt: t reliqs succe
dēnb⁹ erāt pmixte t iordiate. Postea vō Theo
dosi⁹ iunior august⁹ ad similitudinē Gregoriāi t
Hermogeniani codicē scm̄ ɔstōnū a Constātini
tpib⁹ sub ppno cuiusqz ipatorū ttr. disposuit quē
librū a suo noīe Theodosianū vocauit.
¶ Leges qb⁹ nō vtimur quō fuerit fcē. Reg. ff. t
isti. ō exhēda. libe. p totū. t i multis passib⁹. Nā ut
dr dist. ij. c. quedā. Leges quedaz dnr ab his qui
ɔdiderūt ut ɔsulares. Tribunicie: Julie. Aglie.
Cornelie. Et pcipue lex Pōpeia: lex Papia a
Papio alias papiniana lex falcidia. t q̄ plures
alie. de qbus infra. Quedā ēt dicunt a locis: vt
lex rodia: t consimiles.
¶ Lex aqlia loquit i eo casu cū qs culpa sua alī
cui dānū dederit: veluti equū seruū. t aliud aīal
occiderit: vl vulnerauerit. seu vestē suā sciderit. aut
alijs reb⁹ dānū dederit. Et i hac lege venit culpa
leuissima: vt si quis ex alto se pcipitauerit: t super
aliū ceciderit: tenet lege aqlia. Cāus vō ēt occidē
tē excusat. insti. de leg. aqui. § iniuria. Et si puta
tor ramū deiecerit. t ñ pclamauerit: t sic aliquē
occiderit tenet ea lege sz nō tenet lege cornelia
de sicca. i q̄ venit tm̄ dolus. ff. ad. l. aql. t ad. l. cor
nel. ō sicca. Regre. s. Actō legis aquilie.
¶ Lex ɔmissoria: pprie nō ē lex. neqz senatusco
sultū. sz potius pactū. t hz locū. cū ita vēditor cō
uenit cū ēptore: vt si nō fuerit solutū pciū totū vl
pars cū quedā pcio statim soluta ē. ve tali die: vel
tpe sit res iempta: vel inuēdita: si dictū sit vt red
deat possio vel dominū ad venditorē. Tale autē
pactū nō habet locum in pignoribus sz i emptio
nibus vt. ff. ō le. cōmis. l. vlt. t. l. si fund⁹. Et quod
res dicitur inēptata accipitur. si vēditor inemp
tā esse velit cuius cā id cauetur: al fraudaret ven
ditor: si exusta villa. i ptāte ēptoris esset nō dādo
pecuniā: sēptū facere fundū. tex. ē i. l. ij. ff. c. t.
¶ Lex cornelia ō falsis penā irrogat his q falsū
testimoniū dixerūt. vel falsū testm̄: vl aliud quod
libet instr̄m scripserūt. aut sigillauerūt. aut alias
falsum ɔmiserūt. puta in moneta vel mēsura. Et
ē dicta lex cornelia a Cornelio inventore. Et cu
testāria: t eius pena in seruos ē vltimū supplici
in liberos vō deportatio. insti. ō publi. iudi. §. ite
lex cornelia de falsis.
¶ Lex cornelia ō siccarijs loqt de his q̄ dolo ma
lo iterficiūt. s. telo. vl iactu. furtiue. t huiusmo
vlēt dr lex cornelia ō veneficijs. a veneno. puta
qñ qs aliū interfecit veneno. aut magicis susurris
vel icantatōnibus. vel qz mala medicamenta pu
blice vendit. Et dr de siccarijs a sicca acuta. vel
cultello eo qz significat ferrū. vel cultrū. vt isti. de
publi. iudi. §. siccarij aūt. vñ dicit gl. ibidē qz sicca
ē cultelus vtrinqz incidēs. quē portāt peregri
qñqz i baculo quodā ita qz nō patet. vñ versus.
Est sicca mucro latens. sicarius vñ vocat.
¶ Lex duodeci tabularū fuit origo toti⁹ iuris
ciuilis. fm gl. isti. de iu. natu. gen. t ciui. §. ex ñ scri
pto. i. v°. origo. ff. de or. iur. l. ij. § i. Et dr lex scri
ta i. xij. tabulas. Quorū decē a ciuitatibus Athe
niēsiū t Lacedemōiorū a decē viris fuerūt allate.
t due ad illaȝ declarationē p eosdē decē viros
postea addite. vt dicit gl. i. v°. decē viros. §. dei
c. moyses. di. v. j. Cū. n. leges pp discordiā plebe
rū cū nobilib⁹ fere p. xxx. ānos i desuetudinē abi
sent. creati fuerūt dcē viri q trāstulerūt leges gre
corū i latinū. t eas i decē tabul eburneis scrip
rūt. Et hi decē viri postea vidētes i illis decē ta
bulis multas leges deesse accepta ptāte corrige
di. diminuēdi. iterptādi. addēdi: t supplendi. duas
al tabulas addiderūt. Et deinde dicta ē lex duo
deci tabularū. Postea cū pdicti viri sibi magistra
tū vsurparūt ɔsules a pplō sūt creati. t sic ɔsules
sūt facti q senatusɔsulta cōposuē: postea ptores
ɔstituti sūt qui edicta ptorū fecerunt. Et lex. xij. ta
bularū sic dr. t hoc nomē olim accepit cū romani
iura penes se ñ habuerūt. sed cēnt penes grecos
Ipsi leges scriptas desiderātes a grecis. miserūt
nuncios ad grecos. q supplicarēt eis. vt iura tra
derēt. qđ greci romanis renuerūt. Mittētes gre
ci ex eis sapiētē quendam. vt explorarēt an digni
cēnt romani legibus qui cum romam venisset ro
mani excogitātes qd fieri posāt q̄ndā stultū ad di
sputādū cū greco posuerūt: vt si pderet derisio cēt
Grecus nutu disputare icepit: t leuauit digitū
vnū sigñficās qz vn⁹ ēēt de⁹. sz stult⁹ credēs qz vel
let cū vno oculo cecare duos eleuauit digitos. s. i
ecem t mediū. qui ēt sdiuramētū necessariū leua
tur. t cū eis etiaȝ pollicez sic naturaliter euenit
si grecū cecare vellet vtroqz oculo. Grecus aūt
credidit qz trinitatez ondēret. Iterū grecus apta
manū extendit. vt ondēret oīa nuda deo. Stult⁹
āt timēs alapā seu maxillatā sibi dari i ppāratōe

clausũ q̄si repercussurus leuant. Grec⁹ itellexit q̃ de⁹ oĩa claudẽt palma. Et sic credẽs romanos di gnos legib⁹ abijt ⁊ decẽ viris dixerit a romanis electis quos greci dignos iudicauerũt leges ĩpetra uerũt. Et sic greci tradidert ipis. x. tabulas ebur neas in qb⁹ ꝯtinebat̃ tã ius scriptũ q̃ ĩ ciuitate athenaꝝ freq̄ntabat̃ q̃ nõ scriptuꝫ q̃ ĩ altera ci uitate. s. lacedemonioꝝ erat ĩ viu. Post q̃ vo isti x. viri fuerũt sic cũ decẽ tabul' reuersi ab ipo p̄plo romano habuerũt p̄tãtem sup illas decem tabu las examinandi addendi ⁊c. vt supra de hoc ĩ gl. i. ff. de ori. iur.

Lex falcidia. de q̃ .c. q̄daꝫ in fi. p̄hibet ne q̄s in testõ plus q̃ tres legat̃ posset q̃ vt q̄rta ps sit he redib⁹ data. Dicit̃ at̃ falcidia a Falcidio tribuno auctore. Uel s̄m Azo. dicta ẽ sabri falce. in diui nitiõi. q̃ ĩ p̄ncipio singularib⁹ referat legata vt falce resecant̃ segetes. Nã olim licuit cuilibꝫ totã hẽditateꝫ suã alteri relinq̄re. Sꝫ postea falcidius statuit q̃ quarta ps hereditatꝫ deberet relinq̄ hẽ dib⁹ legimus ⁊c. vt. s. d. §. Triplex ẽ falcidia vna debita iure nature. alia iur' institõis. tertia dĩ q̄rta trebellianica que ꝯpetit heredi istituto q̃ rogat⁹ est hẽditatẽ alij restituere. vt. ii. c. cũ in de testa. c. raynuci⁹. ⁊ c. raynaldus.

Lex fauia de plagarijs eos p̄seq̄tur q̃ liberos aut seruos vel filios alienos ab vrbe. vel d̃ vna p uincia ad aliã subducũt ⁊ eos vendũt fraudolen ter ĩcijs d̃n̄is ⁊ patrib⁹ suis. vt. ff. ad. l. fal. de pla. l. i. ⁊. l. lege. ⁊. l. eiũ.

Lex fusia al's fusia. vl' fussia canina nõ p̄mitte bat in testõ manumissiões fieri nisi vsq̃ ad certũ modũ l' numeꝝ suoꝝ. lꝫ ĩter viuos fit. lꝫ hodie ista sublata ẽ. ⁊ mlto magis hoc liceret ĩ vltĩa volun tate. Et dĩ canina forte a quodã inducta q̃ canis vocabat̃. nã canis naturã fuabat q̃ stat in palea quã nec sibi hẽre põt nec alij fauet. vt sit ꝯsonans rei nomẽ. isti. d̃ dona. §. ẽ ⁊ aliud. Tal' ergo move bat̃ tã q̃ canis. q̃ nõ poterat tenere seruos. nec libertatẽ patiebat̃ eis dari. insti. de. l. fusi. ca. tol. ĩ glo. i.

Lex helyascẽtia dedititioꝝ ẽ d̃ lata libertate d̃ qua insti. qui ⁊ qui. mo. manumit. nõ pos. §. eadẽ lege Helyascẽtia q̃ d̃n̄o minori. xx. ãnis ñ aliter manumittẽ p̄mitt̃. q̃ si vindicta. i. virga p̄toris apud ꝯsiliũ. i. apud locũ ꝯsilij sup hoc iusta cã ma numissionis approbata fuerit manumissi vt ibidẽ te. x. inquit.

Lex iulia de adulterijs ⁊ stupro p̄seq̄t' adulte ros ⁊ eos q̃ sine vi v̄gines. viduas. aut hõestas. aut honeste viuẽtes corrũpũt aut violãt. Et in lo lũ temeratores alienaꝝ nuptiaꝝ gladio puniũt. sꝫ ẽt eos q̃ cũ masculi' nephandã libidinẽ exercẽt audẽt siue nõ vereñt. insti. de publi. iudi. §. itẽ lex iulia. de adul. ⁊ ibi p totũ de legib⁹ hic positis. q̃ publi ca iudicia sunt.

Lex iulia d̃ ambitu puniet eos q̃ p ambitũ seu ãbitiõeꝫ mũerib⁹ datꝫ ad honores ad officia publi ca accedũt seu succedũt. de quo isti. de publi. iud. i. §. in p̄terea. in gl. ⁊ in. l. i. ff. ad. iul. de ambi.

Lex iulia ĩc maiestatꝫ eos punit q̃ in p̄ncipe aut ĩ rẽ publica aliq̃d cõmitũt ⁊ machinant̃. Et ẽ ꝯ tales statuta pena capitali. Itẽ q̃ vsq̃ ad q̄r ta ꝓgenie nõ succedũt nam ab eis nisi p p̄ncipem dispensent̃ cũ eis. ⁊ sic pena ei⁹ ad eũ ãuitione sũt nec. vt. C. ad. l. iul. ma. l. q̃squã. ⁊ isti. d̃ pub. iudi. §. publica aũt.

Lex iulia repetũdaꝝ loq̄t' d̃ his p̄ceñdis q̃ ꝑ e administratõis aliq̃d acceperũt vt iudicarẽt vl' non iudicarẽt. vl' aliquẽ ĩ vincula dicerẽt. l' nõ. Ad hoc. n. ꝯpetit vt datũ restituat̃. ⁊ q̃ alter puniat̃. vltra hoc et ꝯpetit ꝯ eosdẽ illis q̃ ab ipsis aliquã violentiã paũ sũt. vt si coact⁹ fuerit quis a talib⁹ vedere rẽ suã minori p̄cio q̃ valebat. ⁊ ĩ silib⁹ ca sibus. ff. ad. l. iul. repe. l. i. ij. iij. ⁊. v.

Lex iulia d̃ residuis punit eos q̃ officiũ publicũ aut administratõeꝫ habuerũt. Et tpe administratõis sue publicã pecuniã quã acceperũt ĩ q̃ocũq̃ ne gociũ erogandã retinuerũt ⁊ ñ erogauerũt vel qui rẽ publicã q̃ acceperũt tradendã in cõi erra rio ñ reposuerũt ibidẽ lꝫ penes se furtiue ⁊ do lose retinuerunt. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. ij. ⁊. l. iij. §. i.

Lex iulia d̃ vi publica punit eos q̃ vi cũ armis fecerũt l' intulerũt. ⁊ ẽ pena deportationis. vt insti. de pub. iudi. §. item lex iulia.

Lex iulia d̃ vi priuata puñit eos q̃ sine armis vĩꝫ fecerũt publicatõe tertie ptis bonoꝝ. Si aũt vi ra pi⁹ virginis. vidue l' sanctimonial. aut al's sint. fa cientes ⁊ oportet flagitio dãtes pena capitis pu niunt̃. isti. d̃ publi. iudi. §. itẽꝫ lex iulia. de vi. pri.

Lex iulia norbana loq̄t' de latina libertate vt insti. de libe. §. libertinoꝝ autẽ.

Lex iulia d̃ ãnona ꝯpetit ꝯ illũ q̃ fac' l' ꝓcurat annonã fieri cariore q̃ ĩ hoc ledit' respublica. vt ff. ad. l. iulia. de anno. l. ij.

Lex iulia peculat⁹ ꝯpetit ꝯ illos qui pecunias vel rẽ publicã: vel sacra vl' religiosã furant̃ pca vt supra vt insti. de pub. iudi. §. lex iulia.

Lex iulia. vitellia al's visitelia hꝫ locuꝫ q̃ñ ma ri⁹ relinquit vxori ĩ testõ aliquid sub certa ꝯditio ne si alteri nõ nupserit. Et ꝯditione nõ suata ñ tenet̃ heres dare relictũ p istã legẽ. ⁊ q̃c fac' cau tõeꝫ vide ĩ auc. cui relictu. C. de idic. viduitat. ⁊ de. l. iulia. visitel. tol. l. i. ibidẽ.

Lex ortensia lata. s. fcã ⁊ a rege nomẽ sortita ẽ qui cã statuit ⁊ fecit q̃ ꝯcordauit ĩter plebẽ ⁊ po pulũ ⁊ p̄ncipẽ q̃ ꝯstituit vt ñ minus aut plus va leant plebiscita q̃ lex populi de quo insti. d̃ iur. na. gen. ⁊ ciui. §. sed ⁊ plebiscita.

Lex papia patrũ ꝯtinet p̄cepta p suscipiẽdis liber'. Et dĩ a Papio auctore. Alias papiniana a papiniano auctore. vide d̃ hoc insti. per q̃s p̄so. nõ me acq̄ri. in. §. sanctũ ⁊ enim.

Lex popeia de patricidijs alias ꝑricidijs punit

eos qui pcurant matricant auo pauo: aut alteri de ꝯsanguineis aut parentibꝰ inis mortē ifligūt. Et statuit illa lex penā acerrimā ꝙ tales i culeo idē corio bullito ꝯsuant̄ in q' ponat̄ vipera cū symia cane ⁊ gallo gallinacio ⁊ i mari vicino sic ꝓijciāt̄ vl' i flumie ꝓpīquo si mare nimis remote fuerit. De his oībꝰ no. insti. ꝺ publi. iudi. §. alia deinde.

Lex ppli antihomastici dī lex p excellentiā.

Lex publiciana dicta ē a publiciano ꝑtore aue tore. Require supra actio publiciana.

Lex rodia de iactu subuenit his quoꝝ merces cā cōis periculi euitādi eiecte st ⁊ pp iactū nauis salua fcā est. Quibꝰ dat̄ actio ꝯ magistrū nauis vl' eos quoꝝ merces sunt salue. Et dī rodia ab isula rodo al' rodisis i q̄ antiquis plurimū fuit vsus mercatoꝝ. Et dic̄ gl. hec iniqssima ē. s. ꝙ patientibus naufragiū oia auferūt i babitōes vt. l. modestinus. ff. e. ti. hodie aūt exeōicati sūt hac lege vtētes. vt di. ij. c. quidā ⁊ sequen.

Lex satyra est q̄ ꝺ pluribus simul loqtur rebꝰ dicta sic a copia reꝝ ⁊ q̄si a saturitate. Unde ⁊ satyras scribē ē poemata varia cōdere: vt oratiū iuuenal' persi. ⁊c. di. ij. c. satyra. Et fm Isi. li. v. de qua. C. de lat. liber. toll. l. vnica. in p̄n.

Lex atilia legē de cōmissiōe tutele i prouincis ⁊ ꝑsidibus eaꝝ rome ꝑcario vi bani ⁊ maiori pte tribunoꝝ plebis. ꝺ quo vid̄ isti. ꝺ atilia. in p totū.

Lex vitellia loquit̄ ꝺ libro appetēte ea q̄ ingenuis tm̄ ꝯpetūt: puta honores ⁊ dignitates asserēdo se igenuū eē. de quo. ff. ꝺ sta. ho. l. igenuuz.

Lex viaꝝ dī solitaria excel. entia.

Lex municipal' dī quā aliqua ciuitas ꝯstituit sibi ⁊ est ius ciuile isti. de iure natu. gen. ⁊ ciui. §. l. i tex. ⁊ i glo.

Lex canōica appellat̄ diuia. c. nimis. ꝺ iuriu. ⁊. c. i. ꝺ iura. cal. Et lex ciuil' dī lex hūana. c. ij. de ꝑscrip. li. vi. ꝑt tm̄ ius canonicū ēt dici lex hūana qz sunt i eo mlta ab hominibus statuta: respcū alioꝝ iuriū ciuiliū dicat̄ lex diuina. Silr lex ciuil' ꝑt dici diuia aliquo respcū imo sacra dī ⁊ p ipaz qs religiosus efficitur. vt. C. ꝺ legi. ⁊ ꝯsti. l. leges. Quare ipator dī religiosissimus i ꝓhemio institū. vide. c. quo iure. di. viij. ⁊. l. fi. C. de ꝑscrip. lon. tem. Et Arch. i v. hūane. c. fi. ꝺ ꝑscrip. lib. vi. vbi dī qꝺ leges diuinitꝰ p ora ꝑncipū sunt ꝓmulgate. xvi. q. iij. nemo. xi. q. iij. iperatores. Et aliqñ vocant̄ leges publice. iij. q. v. c. ꝺ accusatōibus. Aliqñ leges extenoꝝ vl' leges seculi vt ibidē. Sed canonice diuie dñr. iij. q. v. qz suspecti. ⁊ canonibꝰ ⁊ legibꝰ cuilibet studere debēt: qz nō pmittūt quē ꝙ i eis ꝑitū i paupertate viuere vl' i anxietate mori: vt inqt iuriscōsultus i auc. ꝺ her. ⁊ fal. §. fi. col. i. ⁊ i ꝓhemio. ff. vbi dic̄ tex. legūz oratores ditissimi efficiunt̄. §. nos vero ⁊ glo. i v. ditissimi ponit versus. Dat Galienꝰ opes ⁊ sanctio iustiniana. Et aliꝰ paleas. vt. §. ꝺ. A. i dictōe ars.

Legius. Regre. §. homagiū legiū.

Libellus pluribꝰ modis accipit̄: vt nōt Spe. i tractatu libelloꝝ. Qñqz. n. dī pnꝰ lib l' codicillus vl' cedula i q̄ actor cāz ⁊ actōez exp̄mit. Et ē duplex. qdā ē accusatōis: ⁊ ille i crīalibus locuz hz. Et qdā ꝯuctōis. ⁊ ille i ciuilibꝰ vt ē glo. vnica in pn. c. i. ꝺ libe. obla. Et debēt plura ꝯtineri i libello: vt i his versibꝰ ꝯtinet̄. Quis: qd. corā: quo: quo iur̄ petat̄ a quo. Recte cōpositꝰ qiqz libellus hēt. Nā libellus ꝯuentōis dz ꝯtinere nom̄ actoris. s. qs sit q ꝯueniat. Et qd petat̄. i. rē q̄ petit̄. Et nomē iudicis. i. corā q' agit̄. Et ius quo res petit̄ ⁊ sic cāz petēdi. Et nomē rei. s. a q' res petit̄. Et naz tps ⁊ dies i quo libellus dat̄. Sz libello accusatōnis ꝯtineri debēt nomē accusatoꝝ nom̄ rei ⁊ iudicis ⁊ crimē ꝺ q' agit̄. Et qñqz ꝑsōa cū q̄ crimen dī ꝯmissū. Et locꝰ i quo ⁊ dies accusatōis corā iudice ⁊ mēsis i quo crimē ē cōmissū. Sz dic̄ ⁊ horā ibi ponē nō ē necesse fz Gof. Qñqz ⁊ scdz ponit̄ p pane azimo seu succenericio. vt. C. ꝺ epi. audic. l. iudices. vbi tex. inqt ꝙ icarcerati dz victualis substātia mistrari vl' tradi libellus duobꝰ aut tribꝰ diurnis. Et dic̄ ibi gl. i. panibus a libū libi: vl' a liba libe qꝺ ē panis albus vl' succenericiꝰ. ⁊ sic libellus est diminutiuū. Uñ dī puer noluit libū a sacerdote accipe i auc. ibi allata. Qūz a tertio capit̄ p ꝑcibꝰ ꝑncipi oblatꝫ. C. qñ libellus ꝑnci pi obla. fac. lit. ꝯtes. Quarto p iudice delegato. ff. de offi. ꝯsul. l. nec qsq̄. Quinto p scriptura dmādatoris. Sexto p scriptura recusatōis. Septio p scriptura quā vir dat vxori quā repudiat ⁊ illa dī libellus repudii. Octauo p scriptura appellatōis. ff. ꝺ appel. l. i. Nono p scriptura quam iudex dat appellāti. s. apostol. ꝺ ap. c. cordi. li. vi. Decio pro scriptura ifamatoria q̄ dī libellus famosus quā nullus scribē dz nec dictat̄ sub pēa capit̄ fm leges. Prope tm̄ libellꝰ ē scriptura agēt̄ qōnē ꝯtinēs ⁊ futurā actōez depromēs. Et dic̄ Cy. ꝙ est breuis scriptura itētōez actoꝝ l' accusatoꝝ ꝯ reū clare depromēs. Et sic libellus n̄ dz eē vbosus l' vtēs supfluus. nec obscurꝰ l' alternatiuꝰ: qz alternatiua pōit obscuritatē: vt no. i gl. in. l. si rē. ff ꝺ rei vē. Et tm̄ libellꝰ icertꝰ admittēdꝰ vbi icertitudo ꝓuenit ex fcō aduersarij. Iuris nota. i. c. significātibꝰ de libel. obla. Et ꝙ qñqz libellus alternatiuꝰ admittat̄ nota ibidē. vz de ꝯsuetudine nūq̄ tm̄ ꝺ rigore iuris. isti. ꝺ act. §. sunt ⁊ aliq̄ ale. §. lz iste qdē ⁊ ea q̄ sūt ꝯsuetudinis obfuant̄. ff. ꝺ edi. edic. l. qd si fugitiuꝰ. §. apꝺ labeonē. ⁊ meliꝰ. e. ti. qꝺ si nolit §. q mācipia. ⁊ gl. i. c. abbate sane ꝺ re iud. li. vi. i gl. i. v. domini vl' q̄si. q̄ ē elegātissima. ⁊ aurea dicēda. vel sic. Libellus ē breuis mēbrana actoris petitōez: ⁊ cāz ꝯtinēs ⁊ actōez ꝯplectēs. Dicitur āt libellus a libro diminutiue pp sui breuitatem sic codicillus a codice fm Spe. in ti. de libel. conce p. in ꝑnci. Uel dī a libra. i. iusticia. vnde iudex dz staterā equa lance ministrare. c. xlv. disti. ois. ex

uii.q.i.officram⁹.⁊.c.abbate sane.de re iudi.li.vi. in.§.pfatus ergo.⁊.c.i.c.i.li.vi.

¶ Libellus repudii. Require repudiū.

¶ Liberalis ca est q̄ principaliter mota q̄one ab aliquo vt̄ aliqs seu ali⁹ suus fuiss eē ipe vero cō tendit se esse liberū. Si vero cōfiteaẜ se eē seruum nō actoris s₃ alterius: nō ē cā liberalis: s₃ cā dn̄ij. Et cā hec ponitẜ pro iudicio.

¶ Liberi sūt q ex igenuis nascūẜ. Sūt aūt liberi q māumittūẜ. Et dr̄ a libtate. Sūt i ẜ filij ⁊ filie ⁊ ceteri oēs i recta lica descēdētes vsq₃ ad triepo tes. Et vltius dn̄r īferiores seu posteriores. Sili pēter dn̄r oēs ascēdētes p pr̄nā seu mr̄nā cogna tōe₃ nob̄ ꝯiūcti vsq₃ ad tritanū. Et vlteri⁹ dn̄r su piores seu maiores. Appellatōe ergo liberor₃ in telligunẜ nepotes ex filijs ⁊ alijs descēdēnb⁹.ff.ð v.sig.l.liberor₃. Et hoc ex mascul. S₃ appellatōe filior₃ regl'r nō ꝯphēdūtur nepotes.isti.q da.tu. po.i.in fi.⁊ ē gl.sup v̄.liberi in cle.vnica.de bapti. facit glo.i.in.c.an pn̄tia.de pba.

¶ Libera. Hec dictio significat posse fieri libere qd mādaẜ.nō tn̄ significat vltra mādatū gn̄ale.⁊ sit n̄ viderenẜ ꝯcessa q̄ regrūt mādatū ipale.⁊ h⁹ d vsu cōi.l₃ sec⁹ ex si₃ sit ato atteto ð iur scripto. Tūc.n.significat posse fieri qd sine mādato spāli n̄ fieret excepta ð notatōe.l.pcurator cui gn̄aliter ff.ð pcu.ınuicta.l.filius.ff.de dona. Significat g⁹ qd possit alienare qd no possit pcurator cui e cō cessa gn̄alis administratio n̄ expsso vbo libera.cui⁹ significatum addiẜ ⁊ opaẜ.nō āt significat dona tō₃.qr donatio ex natura e gratuita.vn̄ nota s₃ Bar.l.q rome.§.calimachus.ff.d v.ob. Verbu₃ liba i illo tn̄ opaẜ ad qd refer.vbi gl'a.dicendo. Cōstituo te pcuratorē ad agēdū ⁊ defendēdu₃ li tē ꝯtestādā dās ⁊ ꝯcedens liberā ptātē ⁊c.nō vr̄ ꝯcessa administratio cāe₃:sed solū istātie:qr hec vba iportat. Et de cā nō possu₃ trāsigere s₃ solū ð in stantia. Ite₃ ibi ꝯstitui procuratore₃ ad recipiēda₃ solutō₃ dās ei liberā ptātem qd pōt ꝓrogare ter minū.facit de procu.qui ad agendū.li.vi.⁊.l.duo ff.de admini.tuto. Item de vbo plena.l.si pcura tor.§.qd si plenam.C.de pcu. Idem si dn̄s cōces sit qd pcurator possit qd ipe dn̄s licet nō expressit verbu₃ libera.vel plena ptāte.l.creditor.§.lucius ff.mandati. Idē si dn̄s ꝓmisit se ratū habiturum quicquid per suū procuratore₃ actum fuerit.l.i.ff. de procu.

¶ Liberatio sumiẜ p dispōne liberatoria:⁊ signi ficat diuersimode.nā ibi testator legat debitori suo qui solus est liberatōne₃ significat qd debitor age re possit ꝯ herede.vt eū liberet p acceptilatōe₃.l. iii.§.nūc de effectu.ff.ð libe.lega. Quia qn̄ testa tor dicit volo liberari.vel lego liberatōe₃.signifi caẜ qd vult ab herede liberari et cōi mō intelligē di. Item ibi. Duo sunt rei ꝓmittendi qui teneñẜ ad ide₃ debitū quilibet insolidū testator legat vni liberatōe₃ significat qd ille possit agere ꝯ heredem vt liberet per pactū. Sed alter nō liberaẜ nisi ille vnus liberareẜ ex maiori vi.videlicet acceptilatō ne.nā tūc etiā alter liberaẜ sicut acceptilatō capi tur p tali solutōe qd vno soluēte alter liberaẜ.ac cus i pacto. S₃ certe pactū liberatōis in simplici rōne valet nisi sic acceptilatio. Itē duo sunt rei p mittendi socij vni legata ē liberatio:significat qd ē ille cui⁹ nomen ascriptū nō est habeẜ p legata rio. Et sic agere pōt vt libereẜ sicut ille q noiat⁹ est. Et hoc si testator ei ꝓuidere voluit.qd ꝓbaẜ ex filibus ꝯiecturis sufficienter:qr in ꝯhendo so cij sunt. Et intellige socios fm̄ Bar.qbus omne lucrū ⁊ dānu₃ ē cōe i illo debito. Ite ibi duo sūt rei ꝓmittēdi nō socij facti debitores ex pecunia q̄ ꝓuenit ad vtrūq₃ vl' ꝯuersa ē i cōem vtilitatem testō: legat liberatōe₃ vni nō liberabiẜ p acceptilatōem sed p pactum. Et istud pactū ꝓficiet etiā alteri in pte.i.medietate debiti. Et sic itelige qd no.glo.ui.§.nūc ð effectu pal. Cōclude ergo aut sunt socij ⁊ liberatio fit p acceptilatōe₃. Et sic fa cta vni ꝓdest etiā alteri. S₃ iste alter n̄ legatari⁹ non pot agere nisi vbi testator ei ꝓuidere voluit. Aut nō sūt socij.⁊ tūc liberatio fit per pactu₃ de nō petēdo:⁊ ꝓdest alteri i medietate vt in altera medietate tn̄ ꝯuemaẜ. Itē nota qd pactū scḋm vni ꝓdest alteri ꝓut actu e n̄ alias.nā si ē actū ius et eo queri tn̄ illi cui fit illi q̄riẜ tn̄. Si vo actum est ius queri vtriq₃.tūc q̄riẜ vtriq₃. In dubio vo pactū factū reo ꝓdest fideiussori. S₃ nō pactū fa ctū fideiussori e ꝯ ꝓdest reo nisi vbi fideiussori fit acceptilatio:⁊ pncipal' obligat⁹ ē re. Quia tc̄ hec acceptilatio respēu pncipal' ꝯtinet pactu:qd sibi ꝓdest.l.⁊ per tusiu.§.⁊ si fideiussor.ff.de accep. Posset tn̄ dici qd p̄ncipalis liberaẜ ipo iure:quia hoc fit p ꝯsequentiā vt ibi no. In acceptilatione aūt si fit pncipali:ꝓdest fideiussori. Scā āt fideiussori ꝓdest ei tn̄ si hoc est actū. In dubio ꝓdest p̄n cipali l₃ nō semper.ꝓut no.in.l.si quis reum.de libe.lega.⁊ finaliter ꝯcludiẜ qd liberatio vni perso ne in vna re vel in vno debito ad aliā personam aliā rem vel aliud debitū extendiẜ. Si hoc dispo nente₃ quouis ꝓbabili medio voluisse significaẜ. Et liberatio generalis nō ꝯprehēdit que ibi non ꝯtineri aliquod mediū ꝯcludit. Et liberatio ꝯcel' sa spāliter generalr' iter viuos ⁊ vltia voluntate significat qd significare quodius mediu₃ ꝓbabile declarat.

¶ Libertas ē res spūalis.⁊ iō pōt venire i ꝯmu tatōe₃ cū alio spūali de re.pmu.c.ad q̄ones.⁊ de fer.nō ordi.c.nullus.in gl.vltima. Ite libertas ē naturalis facultas eius quod cuiq₃ facē libet nisi quod vi aut iure prohibetur.isti.de iur.pso.i p̄n cipio. Et hec facultas q̄uis lat. pateat tn̄ ei quā doq₃ resistitur de facto:⁊ qn̄ nō possumus desiderāmus vel de iure:vt qn̄ nō facere furtū aut ra pinam prohibemur.

¶ Libertas latina fuit libertas q̄ hēbat qd si mo

teret ille cui dabat libertas tunc tenuit sz si sup
uixit tūc nō tenuit.tz hodie est correcta p.l.i.C.d
la.li.tol.Re.s.latini. Et dicebāt latini a p̄similitudi
nē.Naz vt romani nolati sūt q romanis subicie
bant ⁊ incolumes mittebant sz ī n relatum ẽ ro
mani non eet.⁊ illa libertas latina dī cū non eēt
vera libertas.

¶ Libertas dediticia. Re.s.dediticia.

¶ Libertas fideicōmissaria est quā testator dire
cte nō voluit ꝯpetēs̄ed p manumissionē alterius
cui⁹ fidei hoc cōmisit.s.vt manumitteret.

¶ Libertas testamentaria est q̄ ex ipo testō dire
cte ꝯpetit.vt.C.de testa.ma.in pn.in glo.

¶ Libertas vindicta est que fit per vindictā.C.d
vin.liber.in prin.glo.

¶ Liberti siue libertini sunt q ex iusta cā a seruitu
te manumissi sūt.nec est inter eos dĩa sz qda mi
nus prudenter dicunt libertinum esse filiū liberti
vnde libertus meus:vl' libertinus dī ille q seru⁹
meus fuit sed manumisi eū. Et ego ipe dicor pa
tron⁹.de quo sup.v.ī seruitute.isti.de libert.

¶ Libertus abortiu⁹ ẽ qui in testō eius qui abor
tus est.i.mortuus manumittitur.

¶ Libertus assignatiuus ẽ quez patronus ei⁹ ex
liberis suis ee voluit ipm assignatū.

¶ Librari⁹ ẽ q ī libra appōnēdo pōdera cās rez
determinat vel ẽ libros vedens ⁊ custodiēs.

¶ Libripens idē ē quod librarius d quo glo.isti.
de testa.or.in prin.

¶ Liberatio sumit̄ p dispositōne liberatoria ⁊ si
gnificat diuersimode vt.s.habetur.H.D.

¶ Liceri vl' licitari est rez appreciare.vnde dī ñ
curo cētū grecos vno obolo liceri.Sz licē actiuū
significat re precio mensurabilez estimare quan
to p̄cio valeat.vnde versus. Diues in orbe licet
pauperem sed nemo licet.

¶ Liceor.n.est actiuū in significatiōe ⁊ passiuū ī
voce.Sz liceo ꝯtra.vn̄ nō lz esse mihi qui me nō
esse licetur.Inde licitare ẽ freq̄nter estimare va
lorez rei vendibilis.Et licitator.i.suasor:vel puo
cator:seu proseneta.

¶ Licitatio ẽ venditio ꝓposita vt cū aliqs ēptor
in re ab altero volente emere precium auget.vn̄
qñ aliq̄ res publice venal' exponit̄:⁊ vnus offert
dece ⁊ alter qndecī qñ ꝓclamatuz est ꝙ q plus
offert eam habebit ille q plus offert dī aliuz vin
cere licitatōe vnde cū alter sic intendit superare
plus offerendo ī quacūqz negociatōe licitatio est
vt q licitatōe vincit rē feret.C.de sacrosan.eccle.
auc.qui res.⁊.C.de fi.instru.⁊ iure haste fiscalis
l.quecūqz.li.x.est ergo licitatio subhastatio.vl' ob
latio ad subhastatiōez:vt in.l.licitatio.ff.d publi.
ind.

¶ Licitari dīr q emendo vendendo vl' ꝯducen
do rem aliquā vl negociādo aliqd aliud plus of
ferendo:alter alteru ꝯtendit superare.

¶ Licētia multiplex ẽ vt notat Arch.xxiiij.q.i.si
a bsti neret.

¶ Lima ẽ instr̄ z fabrile ⁊ ferreū quo metalla ro
dunt̄.poliūt̄.minuūt̄:⁊ purgāt̄.vij.q.i.§.cū ergo
vbi ferrū.⁊ est gl.i.c.pastoral'.de re iudi.i cle.

¶ Limites sūt fines vl' termini regionū.Inde li
mitare:termiare dī.vl' restrīgē.vnde limes ẽ ter
minus agris posit⁹ vl' pratis seu cāpis:l' et dicit
meta.Sz limē ē itroytus domus:dictū a limite.
Nā limina sūt domū:limites vo regionū:l' finiū.d
quo.isti qui.mo.ius pa.po.solui̅t̄.§.dictū est aūt.

¶ Limitati dīr q ꝯstituti sūt iter castra ⁊ ciuita
tes:vl' ꝯfinia opida vt limites defendāt ⁊ colant
vt.C.d fun.limi.l.vlt.isi.li.xi. Et dic̄ Accur.sup
rubri.ibidē.ꝙ qdā hīt p limitosis limitrophis.a
trophos.i.descriptio.⁊ limites.i.descript⁹ ad vsū
limitū:als militū qui iperiū custodiunt.

¶ Liminarche dīr p̄ncipes locoꝝ ī qbus sūt di
uersaꝝ p̄uinciaꝝ:aut regnoꝝ diuersoꝝ limites ⁊
termini.Inde ẽ dīr columnarche q ꝯfinia oppi
da vl' ciuitates tenēt trāsimitē locoꝝ.

¶ Linea ẽ collectio psonaꝝ ab codē stipite desce
dentiū diuersos gradus ꝯtinens ⁊ nūeros disti
guēs.vid no. Io.an.sup arbore ꝯsanguinitatis.

¶ Linthea.nō dubitat̄ velaz vocari.

¶ Lintheari sūt qui linthcas natis vl' nauiū vl'
linthearcoꝝ negociatōez exercent ⁊c.

¶ Linthearia:dī tal' negociatio.

¶ Linthcariosa:vl' Linthearium est negociatio li
thearioꝝ.

¶ Litez pendere est litis ꝯtestatōez eē vl' litez in
icerto eē cū tn̄ ambiguus sit ei⁹ exitus ⁊ euentus
nā litis ⁊ iudicioꝝ euentus est icertus.ff.d pecu.
l.qd debet. Pendere aut dī lis p appositōnem:
recusatōez ꝯsulatōez.vel relatōez vel quādiu dif
finitiua snīa est lata.de quo per doc.vt li.pendē.
per totuz.

¶ Litez ꝯtestari dī qñ actor ꝓponit itentōnem
suaz ⁊ actōem coraz iudice ꝯ aliquem.⁊ ille statī
negat:tunc est lis ꝯtestata.Et dī pendere.nā in
suspēso sunt oīa donec lis sopiat̄.i.fiuiat̄ vl' ad
superiorē negociuz trāsmittatur.Et dicit̄ lis pē
dere quo ad hoc vt nihil innouetur quattuor ꝯcur
rentib⁹. Primo ꝙ citatio emanauerit. Scdo ꝙ
a iudice ꝯpetente.Tercio ꝙ ad partē puenerit vl'
pte ipediente quominus puenerit. Quarto ꝙ i
ea talia sint expsa per que ps instruat̄ sup qbus
ꝯuemat̄.vt i cle.si.vt lit.penden. Et potest addi
quintuz:vt ibi nota.quod emanet ⁊ perueniat de
bito tempore.

¶ Litis ꝯtestatio ẽ negocii p̄ncipalis ab actore ⁊
reo hīc inde facta narratio.Quā narratōez p̄cede
re dz libellus nisi forte de ꝯsensu partiū remitta
tur.Fit aūt litis ꝯtestatio corā iudice p narratōz
actoris ⁊ ꝯdictoriaz responsionez rei:vt ꝙ negat
vel per aliquā exceptōem opponit aīo ꝯtestandi
litem.idest ea mente vt in cā ꝓcedat:vel desistat.
Est ergo litis contestatio fz Hos.hinc inde apud

iudicem negocij principalis facta narratio p prĩcipales personas nõ p aduocatos nisi forte p̃ricipales adeo fuerit idiuceti vt eorum defectus de licentia iudicis per alios suppleaẽ. vt i.c.pastoralis. de iud. Et litis ꝯtestatio est initiũ actiõis ꝛ cõflict⁹ in cã. de hoc vide gl. bonã i.c. duduã.j. i ver. ꝓpositã. de elec. quo ꝛ qñ fiat litis ꝯtestatio.

¶ Litigiosa res ẽ mobilis vel imobilis res vel se mouẽs de cui⁹ dñio cã moueẽ iter petitorẽ ꝛ possessorez ꝯuentiõe iudiciaria precibus vel ꝑncipi oblatis ꝛ iudicibus insinuans. ꝛ p eũ futuro reo cognitis. C. de litigio. auc. litigiosa. Fit aũt res litigi. in ꝯuẽtu oblato libello. Alij dicũt rẽ litigiosã nõ esse añ litis ꝯtestatiõem. de hoc glo. in. c. i. vt lite pen. li. vi.

¶ Lis a ꝯtentiõe limitis ptius nomen sũpsit de quo Virgilius. Limes erat positus litẽ vt discerneret agri. c. fortis de v̄b. sig. ad mediũ. Et lis dr̃ mota cũ fuerit ꝯtestata. c. ex parte. ij. de v̄. signi. ꝛ a duciario de excep.

¶ Litis quasi ꝯtestatõ ẽ qñ aliquis ꝯuentus i iudicio super reb⁹ mobilibus quas possidet nomie alieno nominat dominũ i iudicio ꝛ accipit iduci as ad denũciãdũ dño: vt ad iudicẽ veniat vl̃ mittat. si ipse dñs nõ cõparet i termino sibi dato. tũc lis quasi ꝯtestata est contra dñm siue habetur p contestata ad iterrũpendũ longi tẽpor̃s ꝑscriptõnez: vt i. c. qm̃ frequẽter. §. i alijs. v. quod si super. vt lit. non contc.

¶ Litteris dicitur oblatio cõtrahi qñ quis cõfitetur aliquã i aliquo istr̃o se recepisse pecuniã quaz nõduz recepit sub spe numeratiõis future sibi faciende put a creditore eidẽ ꝓmissũ extitit. Illi cõpetit actio nõ numerate pecunie si exigitur ab eo debituz anteq̃ recepit.

¶ Littere de rato dñr ꝓcuratorie qr cõstituens ꝓcuratorẽ semp adicit in fine qꝫ qcqd ꝓcurator fecerit sup cã ad quã datus ẽ ratũ gratũ habebit ꝛc. vt. i. c. cũ dilect⁹. de religi. domi. in gl.

¶ Litigatoris noie nõ soluz actor sed etiã reus: i telligitur. vt. c. i. de. lit. contc. li. vi.

De Lo

¶ Locatio ẽ psone vel rei ad vsum facta cõcessio vel mercede vl̃ pecunia nũeranda ꝯuẽta alioqñ ð alia re erit ꝯtractus nominat⁹. de quo vide no. p doc. de loca. ꝛ conduc. super rubrica.

¶ Loculus ẽ bursa vel marsupiũ. i. c. i. ð deposi. in glo. dñs loculos habuit: vt indigẽtibus subueniret. xij. q. ij. Dominus loculos faciat.

¶ Locator ẽ ille q rẽ aliquã ꝓ certo ꝑcio vel certa mercede alicui vtendã ꝯcedit vel alium re sua mercede sibi ꝯuenta vti ꝑmittit. vt cũ loco tibi domũ meã ad habitãdũ in ca. ego dicor locator. Tu vero q sic vteris seu ad vsum recipis ꝯductor nũcupatis. vt in. c. i. ð loca. ꝛ ꝯduc.

¶ Locati actio. Require supra actio locati.

¶ Locuples. Require supra bona liberoꝝ.

¶ Locus religiosus. Require. j. religio.

¶ Locus sanct⁹ dr̃. q firm⁹ ẽ ꝛ virtutib⁹ munit⁹ dño gdez qꝫ sanctũ ẽ. s. a sanguinib⁹. i. a peccãtis imolari dꝫ. qꝺ ista. ð rer: diui. §. sancte quoqꝫ res.

¶ Locus isignis ꝺꝫ Jo. an. i. c. statutũ. ð rescrip. li. vi. ẽ ciuitas. lꝫ ibi ñ sint periti. Et ð hoc dat ibi rõnẽ. Sꝫ ꝺm Inn. Host. abba. nõ sufficit eẽ ciuitatẽ nisi sit ibi copia peritoꝝ. Cõpo. dic̃ sufficit si ð vicino ꝑñt loco hri periti. Paulus ð lazarijs i de. vnica. ð fo. ꝯpe. dic̃ isignẽ locũ i q⁹ pt̃ copia haberi necessarioꝝ ꝓ eꝰ familia ꝛ eqtibus suis lꝫ nõ sit copia peritoꝝ.

¶ Loci adiectõ significat diuersimõe dispõi. verbi gr̃a. Testator dic̃: Ticio lego cẽtum q̃ sibi volo solui ð pecuĩa quã hẽo i tali loco puta tali castro tali archa. Et si i illo loco nihil ẽ. tẽ nihil debeẽ. si min⁹ e nihilomin⁹ tota pecunia ðbeẽ. l. qdã testõ ff. ð leg. i. l. lucius. ff. ð ali. ꝛ ciba. lega. vbi testator legauit alimẽta libertis postea scripsit qꝫ ex certis fũdis pcipianẽ si nõ ꝑñt percipi ex illis fũdis aliũde debẽt suppleri. facit. l. paulo calimacho. §. fi. ff. de leg. iij. Rõ: qr locus hic apponiẽ ad demõstratõem vnde solutio fieri possit. ꝛ nõ ad taxatõnem seu restrictõez legati q̃re legatũ nõ restringitur. Etiã: qr legatũ fuit factũ i genẽ. ꝛ sic remanet in genẽ. ꝛ adiectõ loci referẽ ad designatõez fiende solutõis. Et qꝺ ð legato dr̃. Idẽ i ꝯctu intelligiẽ paritate rõnis. vt si dicaẽ ꝓmitto tibi cẽtũ soluẽda de pecunia quã hẽo i tali loco. Et ibi lego vel ꝓmitto. x. q̃ hẽo i archa si nihil ẽ nihil debeẽ. Si minus ẽ illud tm̃ debeẽ. l. si fuus. §. q gnqꝫ. ff. ð leg. i. Quia loc⁹ adiciẽ sũme imediate. Et p hoc significat. qꝺ illa sũma q̃ ibi ẽ debebaẽ ꝛ nõ alia. Cũ testator vl̃ ꝓmissor se refert ad illud corp⁹ pecũie qꝺ ibi ẽ. Et iõ si nihil ẽ nihil ðbeẽ vl̃ q̃ien⁹ ẽ tãte n⁹ tm̃ ðbeẽ. Cetera mlta exẽpla põit Ipet⁹ ꝛ burgundi. §. sacra. Liter stipulãtẽ. ff. ð v̄. ob. Et finaliter loci adiectio opaẽ qꝺ rõ dictat vel lege dispõnẽ vel pur volũtas dispõnẽtis dictat qua qõuis mediũ ꝓbabile declarat. vt. l. cũ certus. ff. de vi. tri. ꝛ ole. lega. l. si debitor. §. i. ff. de ꝯhẽ. emp. ꝛ vẽ. l. cũ quis calendis. ff. de v. ob. l. legatũ. §. vltĩ. ff. de ãnu. lega. l. ex. eo. ff. ð vi. tri. ꝛ ole. leg. cuꝫ silibus.

¶ Logographus. i. scriptor publice rõis. Et dr̃ a logos ꝑmo vl̃ lexis rõ: ꝛ graphos scriptura. Et ꝺm Accur. in rubri. C. de tabel. scrip. ꝛ logo. li. x.

¶ Longa ꝯsuetudo est que. x. vel. xx. annis inducitẽ ꝛ multo magis longiori tẽpore. vt si. xxx. vel xl. annis perdurat.

De Lu

¶ Lucrificare. i. acquirẽre.

¶ Luere. i. liberare. vnde dr̃ pignus luiẽ. i. liberatur. Alio mõ accipiẽ p puniri vñ dr̃. luo penas. i. punior. vnde. Ere luo pign⁹ penas: cruce: luce tenebras. Dicitẽ ꝛ luere qꝺ saluẽ vt omis. De prio significato vide insti. de lega. §. sed ꝛ si rẽ.

¶ Lugubrare. i. vigilare. ꝛ nocti ꝓprie attribuiẽ

Sic dr̃. luna hꝫ radios lugubres. ⁊ sol claros. vt de insti. de lega. §. nostra in ter. ⁊ gl.

¶ Lustrū ē spaciū qnqꝫ ānoꝝ. vñ dr̃. Indictio cō stat ex tribus lustris. i. durat ad qndecim ānos: vt de fi. instru. inter dilectos. vide supra in dictio.

¶ Luxuria no. Arch. de ꝯsue. c. fi. li. vi.

De Ma

M Achinatio vide supra dolus. Et ē quasi astutū īgeniū. Quid. n. ē ꝙ hō semel deditus malicie nō adīuemat ī auc. vt hi g ob se hn̄t pbr̄. res mino. post pri. col. vi.

¶ Magister nauis. Regre. ī. actio exercitoria ⁊ C. eo. ti. l. vnica. li. iiij.

¶ Magistri scriniorꝝ dicebant̄ q scrineis sacri īperij ꝓpositi erāt. Uel sūt pragmaticarij. sic dicti qr pragmaticas sanctōnes illas. s. quas pn̄cipes faciebāt ⁊ statuebāt ꝯsilio procerꝝ suorꝝ scribebāt ⁊ exempla eorꝝ in scrineis reposita ad memoriaꝫ custodiebant.

¶ Maior dr̃ ille qui. xxv. ānoꝝ iplevit etateꝫ: de quo nota. insti. de cu. per totū. ⁊ per doc. ꝺ resti. ī integ. c. i.

¶ Maiuma ē ludus q vigebat in maio. Et dr̄ a maio. vel maiuma grece latine ingressus. s. esta tis qñ herbe frondesqꝫ virētes leuificāt. Inde ve nit maius. C. de maiuma. in rubr. li. xi.

¶ Maior ps attenditur quo ad numerꝝ ⁊ sanior quo ad celū iudiciuꝫ. Uel pōt dici maior ps que maiori innit̄ rōni. vt. xi. di. sana. ⁊ c. multi.

¶ Magones siue vēdularij sunt q ī ēmis. emēdis vel vendendis mercatōem exercent.

¶ Magi sūt q vulgo malefici ob facinorꝝ magnitudine nūcupāt̄. hi sunt q permissu dei maleficio elemēta ꝯcutiunt. Turbant mētes hoīuꝫ minus ꝯfidentiuꝫ ⁊c. xxvi. q. v. Nec miruꝫ. Et ibi q̄ sunt nigromātici: idromantici ⁊ ꝺ augurijs: ⁊ aurispicis q̄ oīa ibi reprobant̄. Dicit. n. Augu. ex libro ꝺ ciuitate dei ibi ad finē. Quod ideo quisqꝫ n̄ dꝫ eis credē. qr aliqñ eueniūt q̄ pdicunt: aut sanare vident̄ infirmos: aut ledere sanos: aut qr hoc per missu dei fit. vt ipsi qui hoc audiunt vel vidēt probent̄. Et appareat q̄li fide. vl̄ deuotiōe sint ī gr̄a erga deum. Hec ibi.

¶ Macellare ē mactare. vl̄ trucidare. Inde dr̄ macellarij q pecora vl̄ quadrupedia mactant. vt ē glo. v. in cle. i. de vita ⁊ hone. cle.

¶ Magister dr̄ qui p̄ ceteris alicuius rei siue nego cij curā gerit. Et iterpr̄tat̄ sillabaliter quasi in maiori statu existens. Sed litteraliter sic q̄si ma gistr̄ aceraꝫ gerens iter scholares tenens eos rigi de. Secunduꝫ gl. vero. c. i. de magi. dr̄ a monendo siue a monstrando: vt. ff. de verbo. signi. l. qui bus vim.

¶ Maledictus est qui obloquit̄ de homine ꝯtra hēdo eī: cuꝫ obloquijs deprimendo: vt. c. i. ꝺ cle ri. malc. Sūma aūt iniquitas est detrahere. Et omnis qui detrahit fratri suo homicida est. vi. q. i. c. sūma. Et detractores fratrū homicide sunt ꝺ pe. di. i. homicidiorꝝ. Nō tñ semp peccāt maledicē tes: vt. xxiij. di. ff. c. noīe dñi in fi. vbi ponit̄ longa maledictio. Quia maledicorꝝ duo sunt genera. c. cū sancti. xxiij. q. iij. Omnis. n. blasphemus dei ⁊ sanctorꝝ nō maledicus est. c. statuimus. co. ti.

¶ Mallcatores adulterine monete sunt q falsaꝫ monetā malleant.

¶ Mācipiuꝫ ē seruus vl̄ ancilla. ⁊ ē neutri generis ī voce. sꝫ cōis generis ī significatōne. ⁊ dr̄ q̄si manucapiū. Et dr̄ mācipiū oē qđ māucapi pt̄. sicut hō equus: ⁊ hoc generalr̄. sꝫ specialr̄ tm̄ significat hoīes. qr tales erant serui capientium eos in bello iusto.

¶ Mancus ē desunctuosus. Et fm catholicum dr̄ q̄si manu carēs: vt cui manus abscissa ē. vl̄ is ē q ībecillitate dextra facilius vtitur sinistra. ff. de edil. edic. l. qui clauuꝫ. §. penul.

¶ Mādatū fꝫ Azo. ē offiñ ab eo q gratuitū gratis suscipit exhibēdū. Et dr̄ mādatū q̄si manu datū. Qđ. n. aliqs p se facturus erit alij gerendū ꝯmittit. Et ꝯhiuir solo ꝯsensu. Et nota ꝙ mādatū posterius factū nō derogat p̄uilegio nisi de hoc faciat mentōeꝫ. c. graue. de offi. ordi. Itē p manda tū gñale nō phibent̄ nisi illicita. c. sup quibusdaꝫ de v. sig. Itē tm̄ valet mādatū gñale quo ad oīa ꝙtuꝫ spāle ad q̄dā: de vo. ⁊ vo. redē. c. magne. §. rei. Itē rei turpis mādatū nullū ē. ff. mā. l. iij. Itē qñ mādatū vl̄ pactū vnū ꝯtinet ī se duo. quorum vnū ē possibile: ⁊ alterꝫ īpossibile nō obligat ī ꝯtu b⁹ vt si ego exñs Rome pmitto tibi hodie dar̄. x. erfordie. Sꝫ q̄n̄qꝫ obligat iudicis vt si iudex mā dat alicui ꝙ ꝯpareat corā eo die īpossibili: tūc te net̄ ꝯparere die possibili fꝫ Host. c. dilecti ꝺ vo. ⁊ ꝯtu. Itē q exeq̄t̄ mādatū n̄ dꝫ excedē fines man dati. isti. māda. §. si is q. Iteꝫ mādatū spāle vero gat gñali ēt si de eo nō fac̄ mētōeꝫ. c. pastoral. de rescrip. fꝫ Ber. ī gōmb⁹ ⁊ hoc fallit ī q̄tuor casi b⁹. Pr̄io ī mādatꝫ gñalib⁹ q̄ sūt effectu spālia. c. ex pte. de offi. dele. Scđo ī p̄uilegijs ꝺ rescrip. cū ordinē. Tertio qñ res n̄ ē itegra. Quarto ī lega tis. ff. ꝺ suppel. leg. l. iij. Et differūt mādatū iussio ⁊ p̄ceptuꝫ qr iussio īportat necessitatē nec finitur morte iubētis qr successor id facē tenet̄. Mādatū vero īportat liberā obsequēdi volūtatē ⁊ finitur morte. vñ p̄ceptū non p̄cipitat mors p̄cipientis.

¶ Mādatū mādatorꝫ cadēte cadit vt no. ꝺ rescri. eā te. ⁊. c. i. his. ꝺ v. sig. Quidā tñ dicūt ꝙ tā p̄ceptū ꝙ mādatū finit̄ morte si nominib⁹ exp̄ssis scribant̄ fm Jo. an. xiiij. q. i. quod p̄cipit̄.

¶ Mādator dr̄ ille q aliud mādat alicui vt sibi ī aliꝫ aliquid faciat. Require. ī. fideiussor.

¶ Mādatari⁹ ē q mādatū suscipit adīplēdū ⁊ qñ mādatari⁹ accusatus ꝺ crīe ꝯueniri possit ex sua psona vide. l. nō iō min⁹. C. de accu. ⁊ no. ī. c. mulieres. ⁊. c. vt fame. ꝺ sen. excō. Et inter istas oriū tur actōes bn̄e fide. qr ille cui sic mādat alteri cō

cta illũ qui mãdatũ suscipit adiplẽdũ. Cũ pᵒ cogi ñ possit ꝙ icipẽt mãdatũ. Cõpetit actõ mãdati dĩrecta iquãtũ eis iteresit scm̃ fuisse qꝺ mãdabat. Rursus ipsi madatario q mãdatũ suscipit ꝯpetit actio mãdati ꝯria si quas expẽsas fac̃ l'ipẽsas rõne mãdati suscepti iquãtũ nõ excessit fines mãdati. Si ṽo mãdatũ excessit ipẽsis factꝫ ipsas ñ repetet p actionẽ mãdati ꝯriaꝫ. Sꝫ iquãtũ vtiliter expẽdit p actionẽ negocioꝝ gestoꝝ repetet.

¶ Manifestũ ẽ publica vel famosa ꝓclamatõ ex certa scia ⁊ certꝫ auctatibᵒ ꝓueniens. Et p̄t manifestũ ꝓbari p multos testes vel auctores nõ tñ p tot quot fiat notoriũ vide gl.in.i.c.ꝯstõnũ.ꝺ ver. si.li.vi. Et.vi.q.ii.c.placuit. Spe.ti.ꝺ noto.cimi. §.sequit.ꝺ manifesto.circa p̃n.vbi dĩ. Manifestũ ẽ qꝺ pꝫ pluribᵒ sꝫ nõ oĩbᵒ. Sꝫ notoriũ oĩbᵒ pꝫ. Et no.i.l.ciues.C.de ap.p Bal.⁊ butri.

¶ Manifestũ vel palã testari dĩ q nõ i publicũ heredem noiat.sed corã testibus qui ad solẽnitatem sufficiunt testat.

¶ Manet.i.tenet vel astrigit.c.cũ layc.ꝺ re.ec. nõ alie. Ubi dĩ ꝙ laycꝫ ꝗuis religiosis dispõendi ꝺ rebᵒ eccle nõ est data ptãs: apud quos obsequẽdi manet necessitas non auctoritas iperãdi: de ꝯsti.c.ecclesie sancte marie.

¶ Mãser ẽ illegitimus ꝓgenitus de scorto natᵒ scdm Host.q̃si vulgo ꝯcetᵒ.vñ scdm abba. Mãseribᵒ scortũ nothis mechus ꝺdit ortũ. Ut seges a spica sic Spurius fit ab amica. Dant naturales q̃ nobis sunt speciales.c.nisi cũ pridẽ.de renũ.in.§.ꝑsone in fi.vbi glo.

¶ Mãsus scdm vulgare italicorũ dĩ ꝙ̃titas terre q̃ duobus bobᵒ sufficit in ãno ad laborandũ.

¶ Manumissio ẽ dano libertat.i.detecto.ff.de acq.re.dom.l.adeo.§.cũ qs.i fi. Sꝫ scdm ꝑPlacẽ. Jo.⁊ Az.dat suo libertas quã prius nõ habuit ⁊ nõ dicet dari sibi.ff.de act.§.sic itaqꝫ.l.i.⁊ gl.in l fi.de liber.i.ꝯ.dato vbi vide vtrꝫ quis dct ꝙ nõ hꝫ.⁊.c.i.de sup.neg.p̃l.vbi ꝓ ⁊ ꝯ ꝺ dño dãte vsũfructũ formalẽ ⁊ de creditore trãsferente dñium pignoris. Et manumissus dĩ q est liberatᵒ a manu ⁊ ptãte dñi. Nã ꝙ̃diu i suitute ẽ sub manu ⁊ ptãte dñi sui est. Sꝫ postꝙ̃ manumissus ẽ ab illo liberabit.gᵒ dĩ q̃si ex manũ.i.ptãte dñi sui missus ⁊ tal' dĩ libertᵒ dñi sui ⁊ dñs patronus eius.

¶ Mãumissio testãria dici põt oẽ illud quodcũqꝫ ex cã testi ꝑstat. Uel pp testiũ ꝯtingit. Et no.de hoc qꝺ siat mãumissio iter amicos requirunt qui q: testes.C.de lati.libel.tol.l.vnĩ.§.sancimus. Uerum est i vltima voluntate. Sed ad manumittẽdũ inter viuos sufficiunt duo testes vt no.in gl. ⁊.§.⁊.l.preal.

¶ Mannalis obedientia.no.de ma.⁊ obe.his q̃ de resti.spo.olim cãm. quã subditi tenent plans suis sine scriptura ⁊ iuramento vt no. i.c.legebatur de ma.⁊ obe.

¶ Mappa est ornamentũ equi ⁊ sũt litheamina alba quibus cooperiunt equi cardinaliũ cum faciunt ꝓcessionem.

¶ Manipula est quoddã ornamentũ quod ipera-tor Constãtinus cardinalibus ꝯcessit. Alii dicũt manipulã esse mitram episcopalẽ: vide Spe. i rationali diuinoꝝ.li.iii.sub rubrica de manipulo ⁊ videbis pulcherrima.

¶ Masarina est idẽ qꝺ suppellex videlꝫ oẽ vtensile dumus cuius appellatõne vestis nõ ꝯtinet: vt l.si qs in fundi vocabulo.ff.de le.i.

¶ Masticoniũ ẽ domᵒ vbi leprosi ꝯgregant.

¶ Masculinũ ꝯcepit femininũ.ff.ꝺ le.iii.l.q duos ⁊.c.gñali.de elec.li.vi.⁊.l.qcũqꝫ.C.de ser.fu.⁊ significat p dictionẽ masculini gñis: vbi gl'a ibi. Filiis meis do tutores: et filie significant.ff. de test. l.si ita. Rõ est voluntas ex equali affectione puidendi eis vt nutriãtur ⁊ bona sua cõseruẽt. Sꝫ ibi. Filios meos exheredo.masculinũ ñ cõcipit femininũ: q: filia nõ cõphẽdit.l.i.§.q̃rit.ff.ꝺ ve. i pos. mitẽ.q: masculinũ ꝺ se ꝓlatũ ñ significat femininũ nec ẽ ibi aliqua cõiectura ꝓbabil' q̃ hᵒ ꝯcludatur.sꝫ ẽ odiũ exhẽdatõis quod dicat significatũ ꝺ bi nõ extẽdi.vt regula odia.de re.iu.li.vi. Jtẽ ibi qcũqꝫ id vel ꝓiecit de nocte p fenestrã nocẽs sol-uit dcẽ significat ẽt femĩa.l.qcũqꝫ.pal. Et sumit significanũ ex pitate delicti. Silr ibi. Uir sanguineũ ⁊ dolosũ abhõinabit dñs.cõphẽdit ẽt femĩa rõe delicti ꝙ odit ẽt deᵒ i mulieribᵒ. lꝫ ceterꝫ paribᵒ magꝫ peccet masculᵒ ꝙ̃ femina q: rõ nãlr i coplᵒ dñat. Et ergo i crimĩe lese maiestat' crimĩo suis punit.⁊ filii sui ibi ẽt filie ꝯphendũt. Mĩnᵒ tñ puniunt femie.l.q qs.C.ad.l.iul.maie. Jtẽ ibi si mihi filᵒ natᵒ erit ex besse hẽs esto.⁊ ex triente vxõ. Si ṽo filia nascet ex triẽte: hẽs esto.⁊ ex besse vxõ ⁊ filius ⁊ filia nascũt hẽditas diuidit i septẽ ptes: vt filᵒ q̃ttuor vxor duas ⁊ filia vnã habeat.⁊ sic dĩ voluisse testatoꝝ.nã appellatõe filii nõ ꝯtiebat filia.l.si ita.ff. de libe.⁊ posth. Nec ibi significat femina.dicẽdo qs p̄t eẽ aduocatᵒ i etate.xvii.ãnoꝝ patet ex edicto de postulãdo qᵒ ꝓhibent femie postulare saltẽ ꝓ aliis.l.i.§.sexũ.ff.de postu. Et idẽ de ꝓcuratoꝝ quo ad eẽ ꝓcuratorẽ i iudicio.l.femine.ff.de ꝓcur. Jdẽ ẽt i teste ad testiñ iur' ciuili romanoꝝ: vt i.§.testis.isti. ꝺ testa.imo qꝺ plᵒ ẽ si exprimat nomẽ cõis generis.vbi ãt numerᵒ testiũ ñ adhibet duo sufficiũt.l.vbi numerus.ff.ꝺ testi. ⁊ ꝯtinet ẽt mulier. Jdẽ in oĩ mã i qua rõe l' lege. statuto vel viu nõ sit dĩa inter virꝫ ⁊ mulierẽ.q: tũc ad paria iudicant. Aut.n.est adiectiuũ ipm masculinũ: vt qcũqꝫ qsqꝫ ꝯgdã ⁊c. ⁊ ꝯcipit femininũ q: itelligit hõ vl' ꝑsona: vt.l.metũ.§.aĩaduertendũ.ff.qꝺ me.cau.⁊.l.vnica.in fi.C.de rapt.virg. Aut est nomẽ appellatiuũ: vt filius: ⁊ tũc si de fauore ꝯbitur ꝯcipit.si de odio nõ ꝯcipit vt no.i l.quiscũqꝫ.C.de ser.fugi.p̃al.⁊ in.l.i.ff.de verbo. si.vbi gl.ponit exceptões. Sꝫ ecõuerso femininũ nõ ꝯcipit masculinũ.q: appellatõe feminini ñ st

gnificat̃ ĩtelliga masculinũ: nisi euidẽtissime appe
at sicut sub vno noĩe appellando aliud significat̃
l. si qs ĩ fundi vocabulo. ff. d le. i. cũ ibi no. Et hec
dicta ĩtelligũt̃ de masculino. i. d dictõe masculini
gñis. Sꝫ masculinũ qñqꝫ significat masculinũ. v
bi grã. Testator legat ancille libertatẽ si pⁿ pereret
filiũ. pepit filiũ ⁊ filiã ex eodẽ vtero: ⁊ incertũ est
qs prio natus sit. dicit tex. ꝙ filius censet̃ pus edi
tus. l. si fuerit. §. fi. ff. de re. du. Nõ qr de natura
masculus fortior est femella eiusdẽ etatis.
¶ Masculinũ est dignius feminino: qđ ꝫcipit̃ ad
mentẽ legislatoris. nõ quãtũ ad vba: vt. l. i. ff. de
ver. sig. vbi bona gl.
¶ Matematici sũt q dicũt se scire aliquã artẽ diui
nãdi ⁊ dicũt̃ matesis media lõga: qđ ẽ diuinatio. ⁊
ꝓfert̃ penultia ꝓducta sine aspiratõe. Sꝫ mathe
sis penl̃tia correpta cũ aspiratõe significat q̃dru
uiũ. vñ. Scire facit mathesis sꝫ diuinare matesis.
¶ Mrĩfamilias ẽ q̃ ĩ honestate viuit. vñ. Nec nu
ptie nec natales faciũt matrẽfami. sꝫ bõi mores.
¶ Matricula ẽ cartula ĩ q̃ scribit̃ aliqd. ⁊ ꝑcipue
liber vniuersitatis: in quo noĩa suppositoꝝ cõscri
bunt̃ ⁊ ĩmatriculant̃. ⁊ ẽ diminutiuũ a mre.
¶ Matertera ẽ matris soror: vt ĩsti. de gradi. cog.
in gl. v. patruus.
¶ Matertera magna est auie soror sicut ꝓmater
tera pauie soror.
¶ Matricularius dr̃ hñs officiũ pulsandi cãpanas
vel q hꝫ matriculare studentes.
¶ Matrix ecclesia ponit̃ ꝓ maiori baptismali q̃
gñat baptismũ sicut mater: vt est glo. in. v. matri
ec. in cle. i. de sen. exco.
¶ Maturare qñqꝫ significat festinare: qñqꝫ est ꝓ
solẽ digerere: vt fructus maturant̃.
¶ Matrimoniũ idẽ sonat qđ nuptie. ⁊ est legitĩa
maris ⁊ femine ꝫiũctõ ĩdiuiduã vite ꝫsuetudinẽ
retinẽs. xxvij. q. ij. §. i. ⁊ de ꝑsũp. c. illud. de ꝫuer. i
fi. ex litteris. ⁊ subaudi hoc. s. ad ꝓpositũ: i quo de
bet eẽ tpe q̃ nubũt vl' mr̃imoniũ ꝫhũt. ĩsti. de pa.
po. ĩ pñ. Et mr̃imoniũ ẽ duplex. s. verũ ⁊ ꝑsũptũ. ve
rũ qđ ꝫhit̃ ĩter ꝑsonas lr̃ias ꝑ vba apta nullo im
pedimẽto subexistente. Presũptuꝫ dr̃ qñ ĩter ꝑso
nas legitimas ĩteruenit tractatus de ꝫhẽdo l' vba
apta in euentũ tñ ꝫditõis vel arbitrij alieni ⁊ suc
cedit copula carnalis. vt inquit Gof. Et non dr̃
ꝑrimoniũ lꝫ a digniori debeat fieri denoiatio: ⁊
tñ votũ hẽat vir in liberos sicut mater. l. liberoꝝ
. ff. de vb. sig. Ideo qr mater maius exercitiũ vel
officiũ exercet circa liberos q̃ pr. c. fi. d cõuer. cõ
iu. qr ante partũ onerosa: in partu dolorosa ⁊ pⁿ
partũ laboriosa. Igit̃ ad honorẽ eius dr̃ mr̃imo
niũ vt ẽt de ꝫuer. in fi. c. ex lr̃is. Et no. ꝙ mr̃imo
nij tria sũt substãtialia q̃ dr̃r bona eius: vt de cõ
di. app. c. vlt. ⁊. xxvij. q. ij. Omne itaqꝫ. s. fides' pro
les: ⁊ sacr̃m. Et si apponitur ꝫditio ꝫ aliquod bo
num matrimonij vel eius substantiam nullũ est
mr̃imoniũ. Exẽplũ de pmo si dico ꝫtrabo tecũ si
te ꝓ questu adulterãdã exposuerꝫ nõ ẽ matrimo
niũ: qr ẽ ꝫ bonũ fidei qđ ꝫsistit ĩ eo ꝙ alt̃ coniugũ
suũ corpus ꝙ suũ nõ ẽ sed ꝫsortis sui nõ expõat
vel det alteri: alias ẽ adulter fur ⁊ fidei fractor.
Exẽplũ de scđo vt si dico. Cõtraho tecũ si gene
rationẽ plis euites si venenũ sterelitatꝫ accipias
nõ ẽ mr̃imoniũ qr ꝫ ẽm bonũ eius. s. benũ plis p
quã multiplicandũ fuit mr̃imoniũ a deo istitutũ.
Exẽplũ tertij si dico. Cõtraho tecũ donec inue
rẽ vl' pulchriorẽ habebo nõ tꝫ mr̃imoniũ qr ẽ ꝫ sa
cramentũ ĩdiuiduitatis qr nullũ dꝫ eẽ diuortiũ i
ter ꝫiuges. Sic codẽ mõ dic qđ ꝓfessio religiosa
nõ tꝫ dũmodo sit ꝫ bona vel substãnalia religio
nis. q̃ sũt ẽt tria. s. castitas. obediẽtia. ⁊ abdicatio
ꝓprietatis. Et d his pone exẽpla suo mõ: vt. s. Itẽ
si dico. Cõtraho tecũ si furtũ feceris si digito cel
lũ tetigeris ẽ mr̃imoniũ qr turpis ⁊ ipossibilis cõ
ditõ q̃ nõ ẽ ꝫ sbam mr̃imonij hꝫ ꝓ nõ adiecta. e. ti
⁊ vlti. de ꝫdi. ap. Et no. qñ ꝫhit̃ mr̃imoniũ ⁊ qñ
spõsalia d futuro declat̃ ex significato vboꝝ ꝓla
toꝝ ⁊ actuũ seq̃ntiũ. Vñ vba formalia mr̃imonij
sũt illa qñ vir dic. accipio te ĩ meã mulierẽ ⁊ mlr
accipio te ĩ meũ. c. lꝫ d spõ. duo. ⁊. c. si it̃ d spõ. Si
mlr̃ ẽ mr̃imoniũ si qs iuraret ꝙ aliq̃ ab hoc pe
ꝓ ꝫiuge teneret ⁊ ei sic vxori fidẽ fuaret ⁊ ipsa e
dẽ iuraret se illũ ꝓ marito habiturã: ⁊ sibi iaq̃ vx
ori ꝓpriã fuaturã. vt ĩ. c. ex pte. de spõ. Nã lꝫ ibi n
exp̃mat̃ vba formalia: tñ idẽ ẽ si de eqpolentib9
fiãt: vt. l. certũ. ff. si cer. pe. Dicũt ẽt qdã doc. q v
bũ habitur sic significat p̃ritũ nõ futurũ. Sic
dicẽdo ꝓmitto tibi ꝙ nũq̃ hẽbo aliã in vxorẽ ni
si te. vl' volo te ⁊ ñ aliã ĩ vxorẽ vl' ꝫsentio ĩ te sic ĩ
meã vxorẽ vl' ꝓmitto ꝙ volo te hẽre ĩ vxorẽ l' pla
cet mihi te hẽre in vxorẽ: vel ꝓmitto ꝙ tibi fuabo
fidẽ sicut vxori mee vel volo ꝙ ab hac hora ĩ an
tea sis mea vxor vel iuro ꝙ hẽbo te ꝓ legitia vxo
re. de hoc vide. xxij. q. iiij. §. vlt. v. est ẽt. Itẽ si d
rit iuro vel ꝓmitto tibi tãq̃ vxori dũmõ vba mu
lieris sequant̃ ꝫhit̃ matrimoniũ ꝓ quelibet pre di
ctoꝝ modoꝝ. vt no. ibi Spe. e. ti. §. i. itẽ ibi. ⁊ dic
vir iuro ꝙ tu es vxor ⁊ mulier. ecõtra iuro ꝙ tu
es vir meus. dicunt qdã ꝙ nõ sit matrimoniũ de
p̃nti. sꝫ spõsalia de futuro capiẽdo eꝫ ꝓ cris. ff. de
ver. si. l. vbũ erit. Nã ⁊ si sint vba p̃ntꝫ tpis: nõ tñ
ad mr̃imoniũ apta. ergo alij dicũt ꝙ nec spõsalia
ꝫhant̃. Sꝫ ibi ꝓmitto ꝙ te ducã in vxorẽ ⁊ de ce
tero tenebo te vt vxorẽ sunt spõsalia qr sensus ẽ
ego te ducã ⁊ ex quo te duxero de cetero te tene
bo. argu. c. ex lr̃is. ij. de spõ. Secus si non addito
verbo ducã dicat ꝓmitto ꝙ tenebo te de cetero
ĩ vxorẽ. Enã dimisso hoc vbo de cetero: qr tũc est
mr̃imoniũ: vt. c. ex parte de spõ. preal. itẽ si dicat
ꝓmitto ꝙ te tenebo ĩ vxorẽ donec terra põat̃ su
ꝑ oculos meos ⁊ mulier eodẽ mõ rñdeat ⁊ vir i
telligit deceptorie. i. donec sibi placuerit quia dũ
ñ placebit ponet terrã sup oculos si sibi apperet
de dissensu non ẽ matrimoniũ: alĩs sicqꝫ ista vba

donec terra rc. significat q̄s mortē. Silr donec oculi r os mihi claudātur. c. ex litteris. l. de spon. Itē si vir 2bit cū vna sub 2ditōe r cū alia pure r 2dno sub q̄ cū p̄lo 2trxerit iudicādū ē p mrimo nio scdo 2tro. c. sup eo. c. de illis. r. c. p tuas. d cō di. ap. fm Host. p mrimoniū pux p̄serr ilspēso r 2ditōali. Ubi dicūt iudicādū p p̄mo. qr p p̄mum pres ligarūt se sub 2dōne. nec hnt i ptāte se solue re donec eueniat 2dino. r p 2ns nō cū alio 2bēr. l. pono. C. q po. i pi. ha. r dicūt q dcm p̄cedēs est pou' ex rōe ciuili iductū ep meli' bonu mrimōn p̄ns r certū q futurū r incertū. Alia exēpla vide s. de 2di. Itē nota de mrimonio beate vginis q ipsa 2senlit i copulā carnalē cū Joseph. nec illā 2mittendo nec appetēdo s3 diuia īspiratiōe i vtro q3 obediēdo. xxvij. q. ij. §. cū g'. nā pposuit se sua tur ā vginitatē i corde. s3 votū vginitat nō exp̄ssit ore. subiecit se. n. di pōni diuine pponens se p̄se ueratura in vginitate nisi de' ei aliter reuelaret fm Gof. de spon.

¶ Miona di q iā nupsit q̄ q ī mri monio 2ucit.

¶ Marie qnq3 di 2paranue. Aliqñ p tm de fil. p̄sbi. c. ad abolēdā. Aliq legūt marie p magis. r sic tenet ppue fm Ber. ibidē. Itē marie suppo nit idē i alio casu s3 maiorē eē rōnē i exp̄sso. C. vñ libe. l. fi. aliqñ subaudit: vt. l. vex. i pn. ff. p so. Ad p̄mū facit. ff. de pba. cū de idē i pn. ibi r marie de pe. r re. c. omnio. i fi. de spō. c. spōlaz. vide hic no. c. fal. ad abolēdā. i addi. gl. i. r p Jo. an. sup ca ēt no. de hoc i. c. cū 2tingat. de fo. 2pe. i glo. i. d elec. cū iter r. c. qm frequēter. §. porro. vi hic nō 2te. r ppue iplicat idē i 2rio sensu.

De Me

¶ Medographia. i. fa. Inde medograph'. i. me dicie scriptor. sic accipit. C. de tabu. scriben. li. x.

¶ Mediū di hec vita. xxiij. q. iiij. hec āt vita. r no. Jo. an. in pohemio cle.

¶ Mēdaciū. Re. s. dol' vñ Aug. dicit. Mēdaciū ē falsa vocis significatō cū itētōe fallēdi. qd sic d3 intelligi. cū itentōe fallēdi. q tūc ibi ē vl postea ad uenit. qnq3 eni aliqs aliqd pmittit nō tm volūta tē fallendi actu h3. s3 postea acquirit.

¶ Mēdicātes dnr quos i publicū questum ītuta mēdicitas vocauit. r illi efficiebāt publici 2nonis. Ualidi at r robusti ñ 2cant mēdicare: ne miserr r debilib' panē auferāt. C. d vali. mēdicā. l. vnica li. xi. r i auc. de q̄sto. coll. vi. Cōcedit tñ aliqb' a papa occupati circa doctrinā fidei vt d elēosinis fideliū viuāt. sic r ap̄lis dixit 2 semināites spūa lia tpa metē poterāt 2si d iur nāli. vt dic Ap̄ls.

¶ Menū: vel meniariū idē ē q vestibulū: r mēi bus suptū. Et d: iō q: menibus adheret fm Hu go. Et suponuni manerū.

¶ Mator ē q mensi agro colūnas l signa: l boies vel frumētū. vel menia iuxta castrū. vel hospicia. vel ēt q omnia officia assignant fm Accur. C. de metatis ri. h. l. l. xii.

¶ Menia dnr ppie edificia muroz ciuitatis sic dicta. q: muniūt ciuitatē. Et i mrādū dnr menia abusiue oīa edificia. vl dnr a mene grece. i. desec tus latine q: deficit murus vbi sūt menia.

¶ Mera donatio, Require. s. donatio.

¶ Meretrix di q maiorū libidini paret. i. obedit. xxxiiij. di. vidua. vel cui' turpitudo publice venal r. xxxij. q. iiij. meretrices r i gl. i. c. iter opa. d spō. Dic. n. Aug. i qbnib' deut. meretrices ē. r mēti ces accedē phibet dns: q: publice venal ē turpi tudo. In decalogo āt mechie noie nō vi hoc phi buisse apte qm mechia nō nisi adulteriū eē solet. seu intelligi solet r ēt i. c. fal. meretrices.

¶ Met' ē istātis l futuri picula cā metus trepida tio: vt. ff. c. n. l. i. Et no. q licz non sit necessariū piculū eē p̄ns tñ exigit metū esse p̄ntē saltē p fu turo piculo. ff. c. n. l. metū. ij. nā p metū ñ quelibet timorē accipim'. s3 maioz mali: vt in. l. metū. fal. Et di metus q: mentē tenet vel facit seu ipedit. Qui. n. timet no sp gerit i corde qd h3 i ore: de h' vide gl. ij. c. ad audientiā. de his q vi me. ve cau. fi. Inde meticulosus. i. metu plen'. l. q metuit time da r ñ timida. Et sic di iuramentū meticulosū. r vt: hoc obliget ipo iur q sic vl d iutiū. c. si vo. r c. vex. qd ñ p3. q: votū sem p metū ē nullū ipo iur cū voluītas i voto. do dcat esse libera. c. integritas. xxij. q. ij. g' r iuramētū pati rōe 2m. 2cludit si iu ramētū ē ipositū turpitē: sup re turpi. l. occidē ino cētē l nō ministrat alimēta pennb' rc. Tūc nullū ipo iur. nec obligat iurātē. r l3 2u. nū ppa auc toritate. c. iter cetera. r male pmisisset. xxii. q. iiij. S3 si iuramētū sit turpitē exiuui ñ tñ sup re turpi s. dolo l metu sic obligat ipo iur. S3 absoluto pt i petrari ex super' l iudic officio. c. si vo. r. c. vex. fal. Addit idē si iuras metu pt tibi puidē p aliā viaz q p viā absolutōis a iuramēto meli' ē q soluat q iurauit r deīde repetet. Nā q̄ fiūt p metū tenēt ip so iur fm Gof. l3 rescidūt p actōez qd met' cā si sūt p̄cā. Si vo ipsi. cta. tūc p exceptōez. ff. c. n. l. metū. s. l3 ptor. Except' sex q p metū nō tenēt ipo iure vt 2ct' mrimōij. pmissio dotis. additio iudic. p̄sta tio auctoritatis. alienatio rei ecclīastice: r pnūciatō sñie. Et dicit Jo. an. q venit 2 iuramētū metu losū nō peccat mortalr. l3 peccet venialr vt in. c. verū ad fi. de iureiu. d hoc vide gl. pleniorē i. l. ex tat. ff. co. n. Et distinguit metus q: alius ē pbabi lis q cadit i 2stātē viz: r alosum: r hic excusat vt ē metus pene mortis: r cruciat' corporis metus sta tu idest seruitutis. Alius ē nō pbabilis. s. q ñ ca dit nisi i hoie3 pusillanime r formidolo. uz. r hic nō excusat. vt i. c. cū dilecti rc. t. Et regulr vt pre dictū ē ea q̄ fiūt p metū valēt r obligāt. vt dictū ē leu. vt no. xv. q. vi. auctatē. r. c. abbas. e. t. fallit tñ i casib' ibi nōt ad quos adde casū. c. vnici. c. t. li. vi. Etiā fz coactōez absolutā l 2dtōalē distiguit excusatio met'. de hoc vide. s. coactio. S3 viri. 3 met' excōicatōis sit iniustus metus. Qd sic vid. f

qꝛ ꝯiunet corpori ꝛ aīe detrimētū. vii. q. i. de mā
festa. xi. q. iii. audi. vbi dī qꝛ p excōicatōez mutat
stat⁹ ō corpore eccl'e ī ptātē diaboli. Timēda est
ergo q̄si mors eterna. xi. q. iii. nemo. ꝛ. c. i. Quod
nō pꝫ. qꝛ ē medicinal' n̄ mortal' vt. c. i. ō sen. exco.
li. vi. ꝛ. ii. q. i. multi. Et si ē iniusta vacua ē nec cu
rāda: qꝛ nō legat quo ad deū. Si ē iusta iputet si
bi q̄ meret excōicari. Igit̄ n̄ ē iust⁹ metus nec ex
cusat excōicatio eius. l. si mir. ff. e. ii. Et no. Hos.
ī sum. de his que vi me. ve cau. fi.

¶ Mentoria dr̄ diuersoria vel diuersicula. i. se
ereta edificia al' montoria.

¶ Mercis nomen sd mobilia tm̄ ꝑtinet. ff. ō ver.
signi. l. merces.

¶ Metallū ꝛ es sūt noīa generalia mīeras signi
ficātia. Et differūt metallū ꝛ op⁹ metalli. Nā ille
dānat ī metallū q ligat cū ferro ꝛ onere ꝛ labor
grauat vt nō liceat ei facile abire. Sꝫ ille dānat
ī op⁹ metallicū q ibidē liberas hꝫ habenas: ꝛ aliis
metallū fodientibus ministrat. ꝛ illius leuior ē pe
na: alterius āt grauior de quo gl. no. isti. qui. mo.
tus pa. po. sol. in. §. pene suus.

¶ Metalarii sꝫ q offitiūnā exercicū metaloꝝ hn̄t
vt. C. ō metal. ꝛ metal. ꝛ pc. met. hꝫ acc. S. R. li. xi.

¶ Metasta. al' dr̄ methaxi purpurei. C. q̄ res vē.
non pol. l. i. Uel ē color quidā.

¶ Metrocomia ē vil' mēsura que dat̄ trāslatꝫ iuf
su pncipis: vt. C. de iur. fis. l. ꝫ. vnde metros grece
mēsura latine dr̄: ꝛ comos villa. inde metrocōia q̄
si mēsura ville. Inde ēt comedia. i. villana. vel ru
stica la⁹ꝫ accur. C. ne. lice. habita. metro. coloca.
sua ad extra trāsfer. sup rub. li. xi. Etiā metroco
mie sunt parochie vel dyoceses.

¶ Metropolitani a mēsura ciuitatū dr̄r qꝛ decē
vel vndeci debēt sub se habere ciuitates. vii. q. iii.
Uel dī a metros. idest mr̄. qꝛ metropol' ē mater
aliaꝝ eccl'aꝝ: fm gl. ibidē. Etiā metropolitani sin
gulis ꝓuīciis pemīnēt: quoꝝ auctoritati ꝛ doctri
ne ceteri sacerdotes subiecti sūt sine qb⁹ reliqs epi
nihil agē licet de his que spectāt ad totā ꝓuinciā
fm gl. xxi. di. cleros. §. metropolitani.

¶ Meꝝ iperiū ē habere gladii ptātē sd punien
dū facinorosos. Nā meꝝ iperiū dr̄ quedā ptās
sūma p quā ea q̄ sūt iurisdictōnis maīe explicāt.
Et merū dr̄: sepatū ꝯ cognitōe pecuniaria eo qꝛ ī
de nullū sequit̄ ꝯmodū pecuniarū: vt insti. de pu.
iud. in p̄n. Hec āt sūt meri iperii facinorosos pu
nire delinquētes īcarcerare. mēbra mutilare: pe
nā capitalē iponere. ꝛ hec pena est triplex. vt dī
cit Host. de iureiurā. c. veniēs. s. mors: exiliūꝫ: ꝛ
relegatio. ff. de publi. iudi. l. ii.

De Mi

¶ Mixtū ipiū ē ptās media p quā ea q̄ sūt ī iuris
dictōe media explicant̄. Et dī mixtū q̄st ex iurisdi
tōe ꝛ mero ipio eo qꝛ hꝫ cōmodū pecuniaꝝ: ꝛ ptī
net ad ipm bonoꝝ possiōnē dare: ī possiōnē mitte
re: iubere: cauere pupill' tutores daī. Et oēs alie
pene graues pter penā capitalē ꝛ mutilanōnē vt
ē relegatio: fustigatio: vel grauis correctio. ff. de
iu. om. iu. l. i. ī gl. ꝛ ī tex. Alr̄ distingmī put recita
ri solet circa. c. qꝫ sedi. ī gl. i. de offi. ordi. Merū im
piū est q̄dā sūma ptās ꝛ alta ex publico īducta: vt
gladii ptās aīaduertēdi ī facinorosos: ꝛ ē apud pn
cipes pncipalr̄. s. papā ꝛ īpatorē. Et ī spūalibus
merū ipiū est. vt depositio trāslatio sediū epaliū
ꝛ diuisio duaꝝ eccl'aꝝ cathedraliū l' diuisio vni⁹
ī duas vt ī. c. qꝫ trāslatōnē. ō eff. le. vbi vide plu
ra ī gl. Sꝫ ī secularib⁹ meꝝ ipiū ē pena capitꝫ: vt
&. q̄ pncipalr̄ est apud pncipes seculares. s. reges
duces: marchiōes: ꝯ comites ꝛc. Et ēt apud archi
epos ꝛ ptarchas: ꝛ epos tā q̄ apud missos: vt ī. c. so
lite. §. subdit. de maio. ꝛ obe. cū suis ꝯcor. Mixtū
ꝯo ipiū ē q̄dā bassa vl' media ptās ex publico idu
cta. ptē capiens ex mero ipio ꝛ ptē a iurisdinone
vt est in spūalibus dedicare ecclesias: vel altaria
ꝯsecrare: ꝛ virgines velare. Et talia pn̄t ꝯmitti
hn̄ti iurisditionē: vt ī gl. pal. Et ea q̄ sūt meri ipe
rii expediūt̄ iudicis officio nobili: ꝛ principalr̄ ten
dūt ad bonū publicū.

¶ Mixti iperii ēt expediunt̄ iudices ex offō nobi
li. sꝫ pncipalr̄ tendūt ad bonū puatū. Sꝫ ea q̄ sūt
simplicis iurisditōis expediunt̄ iudicꝫ officio mer
cenario: ꝛ tendūt ēt ad bonū cōe. Uenit g° ab im
pio ipiolū. i. puū ipiū qꝫ hn̄t iudices iferiores. de
hoc no. ī. c. si diligenti. de foro compe.

¶ Miles ē q iurat se euitaturꝫ mortē ꝑ republi
ce salutē. Uel' qiurauit a signis nō recedē. C. qui.
cau. ma. l. pen. Et scripti⁹ ī mācula vbi alii milites
scripti sūt. ff. e. ti. l. i. ꝑ to. Etiā dī a malo: qꝫ sustiet
ꝑ aliis. Nā fm Az. miles dr̄ ꝯ militia. i. duritia.
Uel a mille: qꝛ de mille forte solū vn⁹ eligebat ī
militē ꝛ sic dī q̄si millesimus. Et no. ad hoc qꝛ qs
dicat̄ ver⁹ miles sex sūt necessaria. Primo vt non
sit negociatꝫ. C. ne mili. neg. l. i. li. xii. Scd̄o vt eta
tis cōcelle. C. q militi. nō pol. l. i. Tertiō qꝛ ei ensis cīgat
tur. ff. ō testa. mili. l. iii. Quarto stigma. i. no. publi
co dꝫ suo brachio īscribi: vel iponi. C. de fabric. l.
iii. l. p. Quito ī nūero alioꝝ dꝫ poni ꝛ scribi. ff. de
testa. mili. l. ex eo. Sexto qꝛ talis hēat ꝑuilegiū le
gis cōcesse militibus. vn̄. Stigma mucro: scriptū:
genus examē sacimꝫ. Hec sex q̄ dixi pn̄t ī milite
q̄ri: vt no. isti. de testa. mili. ī p̄n. circo gl.

¶ Mimi sꝫ ioculatores: vl' dn̄oꝝ fautores seipos
iuitātes inf̄ illos. Musca: canes: mimi: sꝫ ad ꝯuiuia
p̄mi. Nō iuitan. veniūt prādere paran. De qb⁹ dī
cit Lu. de ro. Si tales ducūt aīalia fera put cōsit
sit vꝫ leones: vrsos: simyas ꝛc. ꝛ ab his aliqs occi
dit̄ puniri debent pena ducentoꝝ solidoꝝ. tex. est
singularis ī. l. q vulgo. ff. de edil. edi. iunctꝫ legib⁹
pcedētibus: ꝛ nō dꝫ eis pēa mortꝫ ꝯuis q occasio
nē mōtꝫ dat occidisse videat̄. tn̄ hoc ē ꝑ taciū cō
sensū ciuiū q illos cū aīalib⁹ ciuitatē intrare: ī ea
manere pmiserūt. Hec ille ī singularib⁹ iuris.

¶ Minor ē q nōdū ipleuit. xxv. ānū. ꝛ tal' ꝯstituit̄

itegr̄ vsq; ad q̄dragītamū ñ ī delict; atrocib⁹ scʒ q̄tēn⁹ mī fanto etat⁹ ad mīorē penā iudicē iduxerit. Et mīor ſumit̄ gn̄alr̄ p quolibʒ īferiori vt̄ dī. Mīor assurgat maiori nec sedeat stāte maioꝛ.xciii. dist. oꝛ.fm Hos.ī sū.de maio.ꝛ obe. Maioꝛ p̄cedat.mi noꝛ sequat̄ ī sedo ꝛ subscribēdo.xvii.di.§ vlt. In scedendo tñ romana ↄsuetudo suat̄ ꝙ mīmi q; mi noꝛ precedit vt ibidē ī sū.

¶ Minima cā ē cā duoꝛ aureoꝛ: p ea nō dat̄ actio de dolo vt.ſ. aureoꝛ al̄.x.solidoꝛ:vl̄ que ad sumpt⁹ iudiciales nō sufficit.ii.q.vi.añrioꝛ.§.illō de hoc ē gl.vnica.i.c.de app.ii.de app.

¶ Ministeriarij dicebāt̄ forte a mistrādo q; p̄erāt castris pncipū.C.de castrē.ꝛ ministe.li.xii.

¶ Mysteriū dī illud qḋ secretū ꝛ rē ↄditā hʒ vī spēsatōeʒ hoc ē occultā ꝛ inuisibilē vtutē ꝛ gr̄am a deo dispēsatā ꝛ collatā.i.q.multi.vbi dat̄ differē na iter misteriū sacr̄ ꝛ sacr̄m.

¶ Miſabiles dn̄r oēs illi qb⁹ nos ex nā mouēur ad miſandū pp̄ forniū iniuriā:puta senes decrepi ti:debiles ī diurno moꝛbo fatigati.et sic sūt diutes vidue:ꝛ religiosi īter psonas miſabiles ↄputāt̄.

¶ Missilia:al̄ missalia dn̄r donalia vel q̄dā p̄sta tōes q̄s nouus p̄ioꝛ creat⁹ mitticbat̄ ī uulgus ut ꝙ q̄sq; app̄bēdēt eius fieret ꝛ ī coronatōe pape l̄ īpatoꝛ fieri solēt ut p hoc p̄ssura minuat̄ de quo glo.i.§.hoc amplius.isti.de re.di.

¶ Mitti ī possionē ē possoꝛē facē. aut ī possio ne ducē vt rē custodiat.vbi gr̄a. Contēdisti meū fundū castellanū eē tuū.ꝛ ꝓbasti. iudex p execu toꝛē misit te ī possionē.i.facit te possoꝛē. Jtē vo lui agere cū tecū q ciat⁹ noluit vēire ad iudiciū iudex me mittere dʒ ī possionē fundi quē petebā nō vt possideā sʒ vt custodiā rē. ꝛ maneā ī fundo vt ipse reu⁹ tādē tedio affectus veniat. ꝛ litē susci piat donec ꝓbauero illā rē eē meā. vide gl.ī fi.in c.ↄtingat.de do.ꝛ ↄtu.qḋ opat̄ missio ī possionē ī actōe reali ꝛ psonali ex.i.ꝛ.ii.decre. Et no.ꝙ p toꝛ missionē ī possionē ex scdo decreto sibi spālit̄ reseruauit.ꝛ sic legatus aut subdelegatꝫ nō ē con cessuʒ dare vl̄ ↄfirmaī missionē ī possionē:vt no. ī gl.fi.c.qḋ trāslationē.ꝺ off.dele. de hac materia vide ī.c.qm̄ frequēter. vt lite nō ↄte.circa mediū vel post.ꝛ gl.ī.ī.c.ↄtingat preallē.

¶ Mittī in possionē noīe ventris est mittī ī pos sessionē noīe eius qui ē ī vētre:vt cuʒ mlr̄ p̄gnāa mittit̄ ī possionē noīe filii vl̄ filie hēdis quē l̄ quā hʒ ī vtero ex marito p̄mortuo. Et no. ad hoc ꝙ iu dex actorē mittat ī possionē vel bōa vēdat vl̄ cū soluat requirūt̄ quattoꝛ necessario. Primo ꝙ ci tet reū absentē tria citatōe l̄ vna peremptoria ad domū. Si nō reperit̄ citent̄ amici vl̄ affines gr̄a li iterdicto.ꝛ si nō ↄparet aliquis ꝓcuratoꝛ vel defensoꝛ ex p̄mo decreto.i.mādato mittit̄ actoꝛ ī possionē cā rei suādē que missio nō tribuit ius sʒ solū detētorē vt reus tedio affect⁹ vēiat rñsur⁹. Quare dī possio tedialis ex p̄mo decreto. Scdo requirit̄ ↄgruū tp̄us in p̄mā ꝛ añ scdam missio nē qḋ ē arbitrariū postq̄ ī iure nō inuenit̄ deter minatū vel ānale ꝛc. Tertiō ꝙ absēs maliciose no luit ↄparere ꝛ aīo fraudādi creditores. Secus si maliciose tñ vʒ pp̄ maleficiū aliquod non tñ aīo fraudādi. Quarto ꝙ ↄstet ꝺ debito legitime per veras ꝛ plures ꝓbatōes.nec sufficit iuratoꝛū ca lūnie cū agit̄ de magno preiudicio rei absētis:ꝙ q bus oib⁹ habit⁹ mittit̄ actoꝛ ī possionē ꝺe ex.ii.ꝺ creto. Et sic missus ī possionē hēbit oē ius dn̄ij l̄ q̄si qḋ habuit reus.īmo rē⁹ postea nō est audien dus nisi nō fuisset pp̄ ↄtumaciā absētis:vt ī.c.con sultatōib⁹.ꝺ off.ꝺle. Cm⁹ ē materia ꝛ ibi gl.bōa.

De Mo

¶ Mod⁹ ē moderamē dispōnis p appositōeʒ one ris tāq̄ cāe final̄ vl p; ex legib⁹ ꝺ ipso loq̄ntibus. Et dī moderano ad dr̄aʒ ↄditōis q̄ nō est mode rano sʒ suspēsio. Dī tāq̄ cāe final̄.vbi gr̄a. Pro mitto vel lego vt illud facias. Ita si dico.pmitto ꝛ illud facias.tūc nō ē ēt illud p modū cāe sʒ aliter⁹ dispōnis. Et hoc capiēdo modū spālr̄. Sʒ gn̄alr̄ est ois dispō vl̄ q̄litas adiecta dispōni.l.obligatō nē.§.modus.ff.de ac.ꝛ ob. Sūt āt modus p illas di ctōes:vt dūmō ne.i.vt nō ad ꝛc. Sed ꝙ facit cāʒ ꝛ si ↄditōeʒ vt.§.de ↄdi.nā modus significat̄ per oēm dictionē vel orōnē ex suo ꝓprio significato l̄ al̄ moderanonē īportātē.vbi gr̄a. Dono vl̄ lego equū vt des illi equū.C.de his q̄ sub mo.lega.re lin.l.ii.ꝛ.l.cū ab eo.ff.de ꝯhē.emp. ibi velut seu hoc mō vbi dī ꝙ si emēdo fūdū pignori obligatū a te hoc mō dicā vt liberes.tūc liberare teneris. Et sic modus fit p dictionē:vt ēt in dictōe dūmō eade ē significatio vt dcā.l.cū ab eo. Jdē ī aduer bio ne:vt dicēdo tituū hēdē instituo ne fideicōmis sa ex testō Sēpronij retineat:ꝙ dictio ne expom tur ꝓut nō ꝛ sensus ē vt nō retineat.l.cū pr̄.§.ti cio.v.plane.ff.de le.ii. Jdē ī ꝓpositōe ad vt dicē do. Lego illi mille ad monumentū meū edificādū q; sensus ē vt edificet monumētū.l.qb⁹ dicb⁹.§.fi.ff.de ↄdi.ꝛ demō. Jdē ī dictōe ꝓut lego decē ꝓ cura cōpoꝛ mei substinēda.l.luci⁹.§.fi.ff.ꝺ le.ii. Jdē ī ꝓpositōe.vt dicēdo in cura corpoꝛ mei ī monumento faciēdo ꝛc. Sʒ si diceret̄ lego vxori mee ī tp̄s liberoꝛū.tūc faceret ↄditionē. Jdē ī dic tōe noīe:vt dicendo noīe doꝛ⁹ po cliarū pauper vel redēptione captiuoꝛ lego ꝛc. Ubi nō signifi cat̄ ↄditio sʒ modus.l.mille.C.ꝺ epi.ꝛ cle. Nō ꝙ captiui semp sunt capti.ꝛ po elle semp sūt paupe res. Secus si relinqueret̄ noīe dotis certe psone vel redēptōis certe psone:ꝙ tunc faceret condi tionem. Et idē dic in omni alia parte orationis: que ad hoc significatū pōt adaptari ex se vl̄ subie cta materia.

¶ Moduli dn̄r q̄dā formule ꝛ mēsure cementa rioꝛ p quas mōi ꝛ quātitates lapidū ↄphēdunt̄.

¶ Monachus ē vnius aīe custodia monos qḋ ē vnū:ꝛ icos custos. Et dī fieri de regula.c.i.li.vi.

Dicitur ē creari.c.vlti.co.ti. Et vī recipi .c.idē miratibus.§.ii vero.de cle.c.co.li. Itē vī ordinari xvi.q.vi.c.ii Et monac⁹ ē mūdo mortuus deo viuens extra claustrū:sicut piscis extra aqua ī vita spirituali subsiste nō pōt.xvi.q.i.placuit. Et non pōt hēc ꝓpriū.ō statu mo.c.ii.⁊.c.cū ad monasteriū.vbi habens ꝓpriū ī morte sepeliri dʒ ī sterquilinio. Itē non pōt esse aduocatus ī cā.c.i .⁊.ii.de postu. Nec ꝓcurator nisi ꝯsentiente abbate:⁊ ī vtilitatem monasterii:que duo debent ꝯcurrere.xvi.q. monachi.⁊.c.religiosus.de procu ī cle.i. Et no. Lu.de Ro.ꝙ ē nec ꝓ amico suo monasterio nec layco fm Inno.i.c.cū.i.⁊.a.de re iudi. nisi habita licentia.xvi.§. Item nō potest deserere prioratū: vl' administrationē:sine licentia abbatis.c.porrecta de ꝯfir.vti.vel inu.⁊.c.ii.de sta .mo. Sʒ potest se trāsferre ad strictiorē regulā petita licentia:lʒ non obtēta.c.lʒ.⁊.c.nō ē.de reg.⁊.i.q pter.tu. C.d sac.san.ecc.vbi gl. Sʒ ad laxiorē regulā nō pt ire sine licentia pape ī mo fm Ludo.de Ro.ad parē e multū dubiū cui⁹ licentia tunc requirat. Inno.i.c. fi.ō renūci. Archi.xix.q.ii.statuim⁹. Io.an.in. c.si religio.de elec.li.vi.c.ii.ō testa.c.li. ī nouella. Pau.ō Liaza.i cle.fi.ō elec. Lap⁹ abbas allegatoc.lxii. ⁊.c.xxx.variā. Lud.ō roma dicit sibi videri ꝙ requirat licentia abbatis.ñ.n.sufficit habere a p̄ori ꝯuentuali:qr pī toti⁹ ordinis ē abbas. Dubiū tñ facit c.fi.ō pac.li.vi.a simili rōe.⁊ gl.i.c.cū singula.de p̄bē.li.vi. Hec Lu.de ro.ī singularib⁹ suis. Item monachi ī refectorio carnes edē nō pñt. c.cū ad monasteriū §al. Quidā tñ monachi fm quosdā. ar.a ꝯtrio sensu.extra refectoriū pñt:qꝺ nō ē verū nisi ex cā.vt pp īfirmitatē vl' debilitatē:vt no. Frā.zabar.i.d c.cū ad mōasteriū §all. Adhuc qdā instāt ꝯ p.c.regule.xxx.di.vbi dī.ꝙ a carnib⁹ q̄drupedū debeāt se abstinē.⁊ sic pmitti vr̄ ō bipedib⁹ vt pdicib⁹.galliacis:⁊c. Host.dicit ꝙ huic intellectui ꝯdicit rō natural':ut ꝓhibitio de q̄drupedib⁹ forti⁹ itelligit̄ de bipedib⁹ i qb⁹ maior rō.sed hoc dixit de q̄drupedib⁹ pp cōlorē frequētiam talium. Alii dicunt ꝙ pp diminutōnez sanguinis.seu flebothomiā ꝯcedi pōt qbusdaz monachis vsus carnium. Et dic̄ Vicē.fuclatū fuisse p angelū ꝙ q diminuit sanguinem seu flebothoaf die.xiii.februarii nō moriet̄ ille āno ex febrili distēpantia.

Monogam⁹ ē vir vnius vxoris:sicut bigā⁹ duarum vxorū. Require.s.bigamus.

Monomachia. Require.s.Duellū.

Monopoliū ē alicui⁹ negociatōis:aut officii superiorꝫ.vnica exercitationū ꝓrogatiua ⁊ singularis imo pacto.vbi gr̄a. Cū negociatōis aliq inter se paciscūt̄ ne possio aliqua p̄cio minori vēdat̄:ꝗ ipsi inter se ꝯstituerūt.vl' vēditores pāni vel cuiusqꝫ negociatōis inter se pacti sūt vt rē aliquā venalez vtilē ⁊ necessariā reipublice nō debet ꝓ miori p̄cio ꝗ ꝯuenerūt vēdere vel ne aliquos instruāt in arte sua.nisi filios vl' nepotes:vt ipsi solū ꝯmodū artis l' negociatōis faciāt ⁊ habeāt. Isti enī dicūt monopoliū exercere. Et grauiter puniendi sunt: qr dirirecte huiusmōi ꝯtractores sūt ꝯ p̄ncipē.l.i.c. de mo. fm Az.a monos ꝙ ē vnū:⁊ polis .i.ciuitas q̄si vna negociatio ī ciuitate. Et inde vī monopolia pluralr̄ ⁊ monopol⁹:⁊ est q vult esse solus ī ciuitate venditor.t.is qui ip̄etrat ꝙ sibi soli liceat ī ciuitate aliqua sp̄alia vendē:emē:vel facē. Et' monopoliū q ip̄etrāt ꝙ ipsis sol' liceat huiusmōi facē ēt ī vēdendis rebus certū p̄ciū statuē ꝯ qꝺ nemini lʒ vendē:⁊ vī a monos.i.vnū:⁊ pol' ciuitas.q̄si vnus tm̄ ī ciuitate:vel societas vna ex pacto. Et' vī monopoliū a monos ⁊ palari.i.venditō.quasi vno mō facienda vēditio.⁊ talia ꝯmercia sūt ꝓhibita. C.de mono.⁊ illi.conuen.nego.l.vnica. Et' vī mō binopoliū vī a binopol' ⁊ binopola q̄si bino mō facienda emptio.

Monumētū ē illud repositoriū ī quo mortui reponunt̄.s.sepulchꝫ sine corpore.⁊ dī a moneo qꝛ excitat ad memoriā defuncti.l.monumētū.ff.de relig.⁊ sumpt.fu.

Morb⁹ ē habit⁹ cuiuslibꝫ corporis ꝯ naturaꝫ q vsum eius ad illō faciat deteriorē. Cui⁹ cā nobis natura sanitate dedit siue ī toto corpore vt febris siue ī pte vt cecitas.ff.de edil.edic.l.i.§.sed sciendū.ff.de re iudi.l.i.§.si d questū.

Mores dicūt frequētes act⁹ hoīuꝫ.s Io.Teu. in p̄n.decre.i gl.⁊.i.di.mos.

Morb⁹ sōnc⁹ ē q cuiqꝫ rei nocet.ff.de ver.sig. l.morb⁹.⁊ dicit gl.ibi cuiqꝫ rei agēde:vt.ff.de edil. edi.l.ii.§.si.ff.de re iudi.l.questu.

Mortu⁹ ē rebus hūanis exēpt⁹.de offi.del.c.q̄uis.⁊.c.si delegat⁹ eo.ti.li.vi. vl' ē via vniuerse carnis ingress⁹.c.si subdelegatio.e.ti.⁊ li. Et' ō medio sublat⁹.c.lʒ.e.ti.nā mediū dī hec vita. Et ꝗre sic dicat̄ no.xxiii.q.iii.c.hec āt vita vt.s. Dī āt qs mortu⁹ sex modis. Primo spiritualr̄ ⁊ sic dupliciter.s.bene:⁊ male. Bñ dupliciter p baptismū ō ꝯsecra.di.iiii.oñdit̄.xv.q.i.necis ⁊c. Male tripliciter. Prīo baptizat⁹ ab ecclē tñ vnitate diuisus ō ꝯsc.di.ii.tps. Scdo baptizat⁹ ī ecclē vnitate cōsistens.tñ criminosus.iii.q.iiii.bi q vbi vī. Nolo mortē pctōris.⁊c.⁊.c.canonica ca.cau.q.v. Tertio baptizat⁹ ⁊ eternaliter dāñat⁹ ō ꝯsc.di.iiii.filii⁹. Secūdo ciuilr̄:vt ab hostib⁹ captus.fu⁹ effect⁹ liberi⁹ ī futurū ab ingratitudine reuocat⁹.⁊ ꝯtrio viuē q inaniter occisus est pp fide christi. Quar̄ mors icōꝫ frequenter vī ab ecclesia natal' eorū quasi ad vitā nati sint. Tertio seculariter: vt monach⁹ vt supra .⁊.xvi.q.i.placuit.i. Quarto effectualiter vt paulus mortu⁹ fuit.vt ait . Mihi mūdus crucifixus est ⁊ ego mundo.xxvii.q.i.que christe. Quinto carnaliter. Et sexto corporaliter . Qui duo modi poni pñt p codē ⁊ sic lazar⁹ mortu⁹ erat.xxiii. q.i.sic quē forte.

Mort' cā donatio require.s.donatio.

Mortuariū dī ꝙ quis relinquit ī morte:vt nō.

i.c.cōquerente.de offi.iu.or.

¶ Moliri est conari.c.q2.et eo.ḋ pac.li.vi.

¶ Mon⁹no. Paluan cōmēto decretalis.⁊ ſi vna niuiter de poſtu.prela.

¶ Mos eſt lōgeua cōſuetudo de morib⁹tractaṫ c.nos autem.diſ.i.

¶ Motu ꝓprio gratia fieri cenſetur qñ hoc expſ ſe cautū ē i eadē nec ſufficit ſi ꝓbetˀ ꝙ papa motu ꝓprio fecerit niſi cōtineatur literis.c.ſi motu ꝓ prio.de preben.li.vi.⁊ ibi concor.i glo.ſi.

¶ Moretenˀ.i.ad mortē.xxxiij.q.v.notificaſti te moretenus infirmatum.

¶ Mur qualiter capiatur eſt gl.i.c.q2 ꝓpter.de electio.ſuper verbo.mor.⁊.l.i.ff.ſi cer.pe.

De Mu

¶ Muco ē viciū panis.vñ dicitur panis muceſ ſit vel mucidus fit.

¶ Mucro ē enſis.de hoc vide Archi.i.c.ſi.de ex cep.li.vi.⁊ ſumiṫ qñq3 ꝓ excōicatōe.vi.xvi.q.i.c. viſis.vbi in fi.dī ſcilicet mucrone epi ſacerdotum piacula reſecēṫ.i.ſalubri excōicatōne epi ſacer dotū cri̇a puniāṫ.xxiij.q.iij.corripiāṫ.

¶ Mulcta ē aiaduerſio vl̄ pena pecuniaria arbi trio iudicis iflicta ad correctō3 maloꝝ mor. Pe na ē āt certa ipoſita a lege quā qſq3 euitare pōt vt no.i.l.qñcūq3 i gl.ſup vbo.vel tertio.C.de ſer. fug.⁊ i.l.mulcta.ff.ḋ cōdi.⁊ demō.vbi gl.dic ꝙ ſit pena extraordinaria ꝓ arbitrio.⁊ ibi a teſtatore iponiṫ.Diciṫ aūt mulcta illa pena q̄ nō ē a lege ſtatuta vl̄ expſſa.nā iudices i plib⁹caſib⁹legib⁹ñ ſcript⁊ ſic mulctare pñt litigātes.Ex hoc p3 dīa īter mulctā ⁊ penā.Nā pena gñaliter ſumiṫ ta3 ꝓ pena pecuniaria q̄ꝫ ꝓ pena corpali ſeu capita li.S3 mulctā ꝓ pena pecuniaria ⁊ ꝑ ſniā3 a iudi ce irrogata:vñ bñ appellaṫ a mulcta nō āt a pena l.ſi q̄ pena.ff.ne v.ſi. Itē mulcta nō iduciṫ niſi a maiorib⁹magiſtratibus:ſ3 pena a quolib3 iudice.

¶ Mulctare ē punire ꝓ pecuña:⁊ aliqñ poniṫ ꝓ abbreuiare.C.de mō mulcta.l.i.

¶ Mulio eſt cuſtos muloꝝ.vnde. Mulio muloꝝ agazo ducit aſellos.l.adē iniu.ff.ad.l.aquil.

¶ Mulcere ē lenire placare vel blandiri.

¶ Mūicipiū ē oppidū i italia vel ī ꝓuīcia aliq̄ cō ſtitutū i q̄ pacis obſuāde cā milites ꝯſtitui erāt ſi āt ī mūicipio nati ſūt nō mun⁹ dñr mūicipales vt.l.municeps.ff.de verbo.ſigni.

¶ Municipes dñr q cuiuſcūq3 mūicipii munera locive tenēt cuſtodiā.Et dr̄ a munē ⁊ capio ſi ob ſtāte qḋ mun⁹ ñ capiaṫ.Et tñ municipes dñr q i eodē municipio nati ſūt:vt.l.municipes ꝑalſ.vl̄ dñr q i municipio faciūt munera:ſ3 abuſiue.

¶ Municipiū ē ciuitas ⁊ municipes cuiuſcunq3 ciuitatis ciues appellanṫ.ff.ad.l.iul.ḋ a.n.l.i.

¶ Municipalis honoꝛ ē admiſtratio reipublice cū gradu dignitat⁹ ſiue cū ſūptu ſiue en3 erroga tōe ꝯtinens.ff.de mune.⁊ bono.l.honoꝛ.

¶ Municipal'magiſter dī ille q ꝑeſt mūicipib⁹.

¶ Municeps originari⁹ dī ab origine ꝑtis ñ ſua cā.vt in.l.filius.C.de munici.origi.li.x.

¶ Multonēs ⁊ tonēs no.Archi.ı.x.q.ij.nō ē.

¶ Multiplicatio ē qñ diſpoſitio iteraṫ ſeu multi plicaṫ.vbi gr̄a.Teſtatoꝛ plurib⁹heredib⁹ iſtituti3 legat ab vno.x.ticio ab alio.x.⁊ ſic ḋ aliis a quoli bet hēde.x.i ſolidū dbēṫ.l.ſi plurib⁹.§.i.ff.ḋ le.ij. q2 ſignificatū ſumiṫ ex mltiplicatōe diſpōnis iun cto ꝙ q̄litas ē mltiplicabil.iō ex q̄libet diſpōe de bēṫ q̄libet q̄litas adiecta.Itē ibi teſtatoꝛ ab hēde iſtituto legat.x.ticio.⁊ ſi hēſ ñ erit iſtituit Seyū ⁊ ab eodē legat.x.eidē ticio:iſtitut⁹ñ ē heres ⁊ ſb ſtitut⁹tenebit tñ ad.x.ab ipſo relicta ſ ab iſtituto qḋ idē ē ar.l.i3.ff.ḋ leg.⁊.l.ſuo.§.ſi qs apud.eo.ti. Rō q2 ſubſtitutio ſignificat ſubſtitutū3 eē appoſi tū loco iſtituti.Itē ibi teſtatoꝛ legat.x.ticio i teſtō ⁊ eidē ticio legat.x.i codicill'ſingula debēṫ:q2 mlt iplicatio ſignificaṫ.l.qnquagita.ff.ḋ ꝓba.S3 ibi teſtōꝛ legat.x.ticio i teſtō poſtea i eoḋ teſtō legat ticio.x.ſemel tñ debenṫ:vt.l.plane.§.ſ3 ſi nō.ff.ḋ le.i.Quia ex eodē teſtō ⁊ eadē q̄ntitate ꝯcluditur teſtatoꝛ ē quā̄titatem nō voluiſſe mltiplicare niſi euidēter ꝓbareṫ ꝯtriū.S3 ibi teſtatō legat.x.ticio poſtea i eodē teſtō legat ticio.xv.vtraq3 quātitas debeṫ.l.plane.ꝑalſ.Et a ꝯtrio ſenſu cum dicit ea dē.⁊ eſt rō ex diuerſitate quātitatis.Secus ſi di ceret ticio cui legaui decē3 volo ꝑſtari qndecim. tūc.n.qndeci3 tñ debenṫ.Itē dic i ꝯtrib⁹ ꝑut q̄ōlibet ꝓbabile mediū ꝯcludit.Itē mltiplicatio ḋ beri ſignificaṫ.verbi gr̄a. Numeraui tibi decē.⁊ i ꝯtinēti ſtipuloꝛ viginti:illa debenṫ.l.ſi ita.ff.de noua.⁊ dele.q2 ſignificatū ſumiṫ ex ſtipulatōe fa cta in cōtinēti poſt numeratō3. Itē ibi ꝓmitto ti bi decē.tibi ꝓmitto decē.bis tenenṫ.q2 ſi intelligē tur ḋ eiſdē dece3 ꝓmiſſio ſecūda eēt fruſtratoria qḋ nō ē dicendū.arg.l.ſi qñ.ff.de leg.i.

¶ Munus ē duplex.aliud publicū.aliud ꝑuatū. Publicū ē qḋ i admiſtrāda republica cū ſūptu ſine dignitat⁊ titulo ſubmiſtraṫ:vt.ff.ḋ mune.⁊ bon.i ꝑn.Et differūt mun⁹⁊ donū.q2 mun⁹ē cū aliqd daṫ cā ꝓcedēte.donū vō ſine cā.vt.ff.de v. ſig.l.iter donū ⁊.c.peccatū.ḋ reg.iur.li.vi. Et in gt paulus.l.i.mun⁹.ff.ḋ v.ſig.munus trib⁹ mōis dī.Vno mō donū.altero mō on⁹.idē imunitas appellaṫ.tertio officiū.vñ munera militaria.ide mūiceps q munera ciuilia capit.vñ dī. Dat me ritū munus:ſ3 ꝯfert gr̄a donū. Mun⁹ cū cā daṫ donū ſine cā.de hoc ēt per Jo.an.i gl.i.c.accu ſat⁹de here.li.vi.

¶ Munera ꝑr̄imonialia ⁊ mixta.Regre Spe.ḋ cēſi.⁊ exac.i tractatu libelloꝝ.§.nūc āt dicēdū ḋ. q̄ āt ſī mūera.Itē muneꝝ alia ſūt ſordida vt are ne fodiēde calcis coq̄nde q̄ i dignitatib⁹ꝯſtituti ñ ꝯſueuerūt.Alia ſūt ſordida ꝯtria mō ſe habētia.

¶ Murex ē quoddā gen⁹piſcis.ide murileg⁹ qñ legēs murices.ſt āt murices piſces.ex quoꝝ ſāgui ne fit atramētū ipiale:i quo purpura tīgebaṫ ⁊ ſ3

Accur.i.l.i.C.q̃ res ven.nõ pos.ẽt coquiliũ ẽ am
mal sile. Et vtrũqʒ dʒ simul cõburi:ꝛ simul teri
vt ex eis fiant signa.
¶ Muritegius. dr̃ finis aucte iudicis manumis
sus quẽ dñs liberos grãtãdo manumitti dispo
suit.liberi tñ mortuo patre suũ istũ nõ manumit
tũt ꝛ sic tãq̃ mus p foramina liberat.i.libtatẽ cõ
sequtur.q: iure ptãte manumittit.C.ð murile.i ru
bri.li.xi.fm Accur.vbi dñr murilegli sui qui ca
piũt piscea q dñr murices:vt.s. Et i illis seruis
part⁹ nõ sequitur matrẽ:sʒ succedit patri i officio
ꝛ in hoc ẽ speciale:vt.l.q aũt patrez.ꝛ.l.bt q lib.ꝛ
ti.preall.ꝛ hoc de iure romano.secus aũt de iure
longobardorũ q: semp i deteriorẽ trahit statũ vt
sit mrimoniũ. Si aũt ꝯcubinaria seruit ius ro
manoꝝ q sequitur ventrẽ:isti. de ige.in glo.ij.
¶ Musio.i.fatuus.
¶ Munimẽta dñr pbationes ꝛ istrumẽta q̃ cãʒ
muniũt.vide de elect.c.q̃uis.i glo.fi.li.vi. Alias
monimẽta dicũt eo q: monẽt ꝛ iformãt iudices
quid facere debẽt.
¶ Mutatoria dicũtur vulgo diuersoria:vl' fullo
nica quasi secreta edificia. Et ponit ẽt p vestimẽ
tis pluribus mutationẽ habentibus.
¶ Mutatio capit p variatiõe i facto.vbi gr̃a.Te
stator legat scipbũ vel poculũ.ꝛ fit massa vl' eõ le
gatũ nõ pimitur imo debet massa poculo legato
vel eõ.l.seruũ filij.§.si pocula.ff. ð lega.i.q: nõ si
gnificatur volũtas testatoris mutata.ꝛ q: pocula
ad massã:ꝛ masse ad poculũ facil' ẽ reductõ:ꝛ sic
nõ magna imutatio ẽt nec i estimatiõe ẽ magna
distictio. Itẽ ibi. Testator lanã legat:ꝛ inde fac ve
stimẽtũ legatuʒ pimit.l.lana.ff. ð leg.iij.q: ex mu
tatiõe rei significat volũtatꝭ mutatõ. Et iuit signi
ficatũ ex hoc.q: lane vl' vestimẽtũ ñ ẽ facilis redu
ctio. Etiã q: quo ad estimatõz magna ẽ distictio.
Sil'r quo ad aptatõz:q: vestimẽtũ vni aptũ alti vix
adaptat.ꝛ si adaptat h⁹ fit cũ magna diminutõe
sui.Sʒ ibi testator lanã legauit hẽs de illa vestimẽ
tũ fecit legatũ nõ pimit.l.seruũ.§.itẽ si lana.ff.ð
lega.i.sʒ intellectũ glo.ibidez. Ratio quia muta
tio facta per heredẽ nullatenus significat volun
tas testatoris mutatõnez. Et idẽ dic in aliena la
na legata ponendo q dñs ex ea vestimẽtũ fecit
nã ex hoc nõ significat mutatio voluntatis testa
toris,nisi alio appeat. Nõ est tñ dicẽdũ q debet
vestimẽtũ:sʒ estimatõ lane. Itẽ ibi. Testator lega
uit areã:deinde domũ desup edificauit:dom⁹ de
bet.l.finis filij.§.aree.ff.ð lega.i.q: area ẽ funda
mentũ ꝛ ps potissima. Etiã q: testator mutando
vʒ in eadẽ remanere volũtates. Nec iposino edi
ficij sufficit ad mutatõez volũtatis.imo q: volun
tas remanet i legato ꝛ edificiuʒ sequitur suũ signi
ficatũ q testator legat domũ. Itez ibi testator le
gat domũ.domus ad aliã areã reducit.area de
bet q: legatũ tʒ i tota re ꝛ q̃libet sui pte.ergo ꝛ si
i pte rei pimitur.tʒ tñ in pte remanẽte:hoc addi
to q ex mutatõe rei nulla significat volũtatꝭ mu
tatio. Sʒ si testator legat domũ q̃ ad areã redu
cit̃ de eade aree edificiũ iponit nihil debet.l.si
§.si domus i fi.ff.ð le.i. Nõ q: alia domus ẽ ꝛ
illa quã testator legauit. Item ibi testator legauit
nauez destruit nauis.ꝛ ex eisdẽ tabulis reficit
debet.l.si res.§.areaʒ.ff.de solu. Nõ q: ẽ eadem
nauis ex eisdẽ tabulis refecta.
¶ Mutilare ẽ aliqᵈ mẽbruʒ amputare vel aliqᵈ
itegrũ detrũcare.vt hominis manũ vl' pedẽ vl'
aliquod mẽbrũ auferre.
¶ Mutuũ ẽ qᵈ alicui pstat vt tpe suo reddat. Et
dr̃ q̃si de meo tuũ.vnde ẽ nomẽ ꝯpositũ ex cor
pto ꝛ itegro q: qᵈ meũ fuerat mutuãdo tuum fa
cio. Mutuãrs q̃ ponderant vt argẽtũ ꝛ silia q̃ nũ
rant vt pecunia:ꝛ que mensurant vt frumentũ
mutuari psũt.vt.l.ij.ff.si cer.pe.§.mutui datõ.vbi
dr̃ qᵈ mutui datio ꝯsistit in his rebus q̃ ponder
mẽsura nũerove ꝯsistunt.Isti.qui.mo.re.ꝯtra.c
l.in pñ.veluti oleo frumẽto:pecunia nũerata ꝛc.
Et licʒ vsura sit q͛cqd accidit sorti i mutuo ex pa
to:vl' itẽtõe pncipalr tñ i alijs reb⁹ puta vestib⁹
vl' alijs nõ i mutuo ꝯsistẽtib⁹ ẽt vsura cõmittit
vt.xiiij.q.iij.c.plerĩqʒ ꝛ.c.sc. Usura est vbi ãplius
requirr q̃ datur. Pro quo distingue duplicem
vsurã.vt.j.de lr̃s.V. Sʒ nũqd erit mutuũ si q
oues ad numez dederit. Rñdet q ñ:q: i mutuo
ispicienda ẽ natura ꝛ ꝯsuetudo rei mutuate. Nã
pecũie ꝯsuetudo natura ꝛ aptitudo ẽ vt ad nũe
det.l.i.ff.de ꝯhen.emp.ꝛ ven.ꝛ sic de frumẽto.
Sed libri equi:oues:ꝛ silia nõ dant ad nũez:nec
sic ad pondus vel mẽsurã eo q res mutuata nõ
ẽ eadẽ sed ꝯsilis reddi debeat. Et in huiusmõi re
bus si põt oĩmoda silitudo inueniri ita q res sem
per oĩo silis vendat.
¶ Mumũ.i.n.dãtes ꝛ nihil ide spantes ꝛc.ð vsu
c.ꝯsuluit.ꝛ.c.nauigãti.e.ij.in gl.

## De Na

n Anci[s]ci ẽ aliquid acquirere ꝯsequi vl' adi
pisci. Unde dʒ nactus suʒ illã.i.adeptus
sum vel acquisiui eam.
¶ Natura dʒ mltis modis. Quiqʒ vis isita reb⁹
silia ð silib⁹ pcreãs. Scdo stimulus vel instinct⁹
nature ex sensualitate pueniens ad appetendũ
pcreandũ vl' educãduz. Tertio istinctus nature
ex rõe pueniẽs.vt ẽ gl.i.di.ius autẽ naturale.
¶ Natural' dʒ filius ex ꝯcubina q̃ i domo ppria
tenet vnica q̃si loco vxoris. Et ita is i bonis pris
ab itestato succedit in duas vncias paterne sub
stãtie si alij filij legitimi nec vxoris extent i bonis
autẽ maternis cuʒ filijs legitimis succedit.
¶ Natale dr̃ scriptura cũ ãnis dñi ꝛ pconizata
q̃ dicebat lucẽ eẽ natũ ingeniũ. Et sic i legẽdis
sanctoꝝ ꝛ intitulat natal' sancti Iohãnis q̃si mo
rit q̃si tũc nascat nũq̃ morituras.vel dʒ p'sa na
tiuitas q̃ est de iure naturali. Et oẽʒ hoĩeʒ dici
liberum.vñ cõstitutum est nõ efficere manumis

onem natalib⁹.i.ingenuitati.ist.de ige.i fi. Jtez dicimus fuus iste restituit natalib⁹.i.libertati q̄ h3 ex iure naturali.ff.de nata.l.i.

¶ Naulū ē vectura siue peciū q̄ p̄stat̄ p eadem fcā collatōne inter vectores vehentes p mercede nauigationis illis q nauigiū exercēt vl̄ ducunt. Unde Ludo.de ro.in singl̄aribus suis dicit ad q̄ōnē talē nautā p̄duxi:vl̄ mulionez:aut galeam ad portādū familiā meā. Quid si moriat̄ aliq in nati vl̄ p illis nauta debeat naulū vl̄ p̄ciōem hic. Sub distinctiōe si fit p̄uentio d illis ducēdis vel ad talē locū deportādis.tūc p mortuis nō d3 solui nauliū. Si vo fit de illis pactū in naui ponēdis.tūc secus. Tercio si dubitat̄ d vinis tūc ēt d̄betur naulum rex.est sing.i.l.si vehēda.an p̄n.ff.ad l.ro.de iac. Simile dicetur de infante nato i naui.ff.locan.l.si adest.§.si quis mulierem.

¶ Nauta est q ministrat naui vl̄ ducit nauē cā gubernās ⁊ ea q̄ ad vsū ei⁹ p̄tinēt faciēs.ff.nau.cau.sta.l.i.§.ii.ff.sur.aduer.na.

¶ Nauicus tiberin⁹ ē q nauigat i flumīe rome vehendo in romā vl̄ exhibendo ad castra.vi.C.de nau.tib.ad castra.l.ii.

¶ Nauticū fenus ē q̄ p nauticā pecuniā:l̄ q̄ sit nauticā exigit̄.ff.de nau.feu.p totū ⁊.C.e.ii.libro cum proponas.

¶ Nautica pecunia ē q̄ periculo creditoris i naui gio suscepto dat̄ trahēda. S3 q̄si nautica est cum periculū nutriate pecunie i me recipio si aliq̄ cōdino nō existat puta si piscator non capiat pisces ⁊ huiusmōi:vide gl.C.de nau.feu.in rubri.

¶ Naufragiū ē naue fracte submersio rex siue corporu3 ⁊ d̄i quasi nauis fragiu3.i.fractura.C.de naufra.li.xi.

¶ Nauicularii seu naucleri sūt q trāsportant publicas spēs fm̄ Accur.C.de nau.pub.spe.trāsp.li.xi.in rubrica. Et d̄ic etiā illi q ante nouitatas spēs a susceptoribus i p̄uincia accipere ⁊ romā vl̄ in castra.vbi erant milites deferre debebant.

¶ Nausochotnū ē domus i q̄ iuuenes educant̄.

De Ne

¶ Necessitudo est parentela vl̄ cognatio.l.nō ē singulis.ff.de re.iur.vbi glo.sic exponit.

¶ Ne. put nō capit̄.ff.de acqui.pos.l.q absētū.§.De hac dictione vide.C.de indic.vi.iol.in auc.in relictum.

¶ Nec iplicat sensu3 p̄triu3 exp̄sse vt no.i.l.iuris ignorātia.C.q admi.ad bo.pos.pos.

¶ Negociū ē triplex.s.cōe publicū ⁊ p̄uatū. Cōe q̄ p̄tinet ad dispōnez alicuius regionis. Publicu3 q̄ p̄tinet ad regimē alicui⁹ ciuitatis. S3 p̄uatum q̄ p̄tinet ad p̄uatam p̄sonā. Et istis tribus negociis corespondet triplex dispensatio.s.politica q̄ p̄sistit in p̄uisiōe plurū seu tocius cōitatis. Et hoc docet̄ in octo libris policor̄ Aristo. Yconomica.que p̄sistit in dispōne familie.⁊ habet̄ in duob⁹ libris iconomicor̄ Aristo. Et monastica vel ethica.q̄ p̄sistit i regie simplicis viri:⁊ i illa tractat̄ i decē libris ethicor̄ eiusdem.

¶ Negociatio ē i cōmerciis sic negociū i dispensatiōe:vn̄ tā negociatiō q̄ negociū aliq̄n significāt actiōnez alicui⁹ rei.cuius d̄numi est ociu3. Aliq̄n actiōnez eē idez q̄ iurgiū litis. Et d̄ q̄si negans ocium.c.forus.§.negociū.de.v.signi.

¶ Negligētia ē ci⁹ q̄ fieri d3 vl̄ p̄ōt obmissio.

¶ Negatiua apud iuristas ē iprobabil̄ vt.vi.q.i.actor.C.d p̄ba.l.actor.de elec.bone memorie.j.vbi d̄. Negantis factū nulla est p̄batio:subaudi directa.q̄ q̄ nihil ē nō cadit i sensu3. Ad̄ scienduū q̄ m̄ltiplex ē negatiua.s.facti.dictiuris:equitatis⁹ ⁊ q̄dā pura. Unde negatiua facti duplex ē.s.pura.q̄ h3 determinatōez tēporis.loci vl̄ alti⁹ rei.puta q̄ ē coartata ad certas p̄sōas d q̄ ē cau.iii.loco d p̄ba.vbi coartat̄ ad p̄sonas capli. Et illa p̄bari p̄t idirecte.vbi gfa. Si inifirm exhibeatur p̄tinens stipulatoez factā tali die vl̄ loco ar.c.ex tenore.d testi. Aliū n h3 aliquā taliū d̄terminatōez:⁊ tūc p̄bari no p̄t directe l̄ idirecte:vnde onus p̄bandi trāsfert̄ i aduersariū.⁊ hoc iō quia negacionū nō sunt cāe:nec circustāne.q̄ sunt necessarie i p̄batiōe.vt si quis dicit se nuq̄ā p̄truisse cū berta.vel nō cognouisse bertā.que d̄ negatiua explicata d fri.⁊ malcī.c.i. Uel d̄ negatiua positio. Est enī positio negatiua iplicita.vt pono q̄ i electiōe nō quattuor canōici p̄sentes fuerint vt i.c.cū eccl̄a.de cau.pos.⁊ p̄p̄ie. Quas positiōnes negatiuas iuc⁹ rigor repellit.s3 eq̄tas admittit si iudici videb̄.vt in.c.i.de p̄fessis.li.vi. Quaz ibi.si aliqs dicat se eē nō citatū ⁊ negatiua facti mixta d̄.que cū affirmatiua implicita miscet̄:vt illa que h3 affirmatiuā iplicite dicēdo. Ego non renūciaui sponte:q̄si dicat renūciaui coactus vl̄ iniurius. Et hoc d3 p̄bari ab eo q negat.c.sup hoc d renū. S3 negatiua iuris p̄bari p̄t.vt si dicat qs alicui.ñ potes esse testis.d3 hoc p̄bare. Sil̄r si neget̄ emācipatio rite fcā:⁊ negās aliqs iuste factū d3 hoc p̄bare q̄ nō sit actū de iure s3 p̄ ius.vt in l.ab ea pte.§.i.ff.de p̄ba.vbi d̄ ab ea pte q̄ dicit aduersariū suū ab aliquo iure p̄hibitū ē spāliter lege vel p̄stōne p̄bari oportere. Jtez respondet si qs negat emācipatōem recte factā p̄batōem ip̄3 p̄estare deberet.

¶ Negatiua vo q̄litatis duplex ē.s.aut q̄litat̄ intrinsece.aut q̄litatis extrinsece. De q̄litate irtiseca vt cū hō nascit̄.⁊ tūc p̄sumit̄ negatiua.nisi p̄bet̄ affirmatiua.vn̄ si neget̄ scie p̄bādu ē hoc examinatōe iudicis d p̄ben.cū fm̄ apostolū. Si etas p aspectū corpis si l̄gitimitas aut ergo is cui legitimitas opponit̄ ē d hoc i̇famat⁹.⁊ tūc cogitur se purgare.c.bone pal. Dicendo ergo. Ille ñ ē idoneus.nō ē legitim⁹.ñ ē soluendo ⁊c.p̄bari d3 ab eo q dic.q̄ quilibet p̄sumit̄ idoneus.bonus ⁊c.nisi p̄trariū p̄bet̄.de p̄sump.dudum.de scrutan or.fa.c.vnico.⁊ nisi ius p̄sumat in p̄trarium.ff.d

doas. ĩter vir. ꝛ vxo. gntns. ff. ð ꝓba. l. si pactũ. ꝛ. l.
si cirographum. Etiam iudex q̄ hꝫ hoc ex officio
suo cuncta rimari. c. iudicantem. xxx. q. v. ꝛ. xxiij.
q. viij. occidit. ð offi. deleg. sup questionũ. §. inten
tionis põt ꝛ dꝫ si viderit expedire: ꝛ interrogare
sup negatiua. ar. ff. de ĩterrog. act. l. vbicũqꝫ. ꝛ. c.
cũ iohãnes. de fi. instru. vbi iudex facit ĩterroga
tõeꝫ quã etiam ps facere nõ poterit cũ esset i cã
ↄclusũ: faciũt no. per Host. ꝛ Inn. in. c. sup his
de accu. ꝛ maxime sup negatiua: vbi agit̃ de salu
te vel piculo anime argu. de re iudi. c. lator. ad fi
nem. Ex predictis colligit̃ qꝫ qs in iudicio excusat̃
a respondẽdo positõni negatiue. ideo qꝛ q̄ negat
nõ ponit sed remouet siue sit negatiua implicita
siue explicita quã faciũt he dictiones tm̃ solũ ꝛc.
ꝛ Spe. ti. de po. §. viij. Sic ꝓbat neutrã ꝑdictarũ
poni posse. Nã positões succedunt ĩ locũ ꝓbatio
nũ. vt in auc. de his q̄ ingredi. ad ap. §. fi. vnde id
solũ veniet in positõe qđ in ꝓbatõe. Sꝫ negatiue
vt predicit̃ nulla est directa ꝓbatio ergo nec po
sitio: ꝛ dat Bal. rõnem qꝛ rñsio ad positõnem fit
ad releuandũ ab onere ꝓbandi. Sed positiones
negatiuas nõ hꝫ necesse ꝓbare. ergo non est ei
respondendũ. Et ita dic̃ tenere gl. in. l. ij. in. §. qđ
obseruari. C. de iur. ca. Si vero haberet necesse
ꝓbare tunc deberet rñderi: vt. c. i. de ↄfes. lib. vi.
Idẽ dicit negatiuã positõem eẽ in qua ponit̃ di
ctio absqꝫ vt no. Cy. in. l. actor. C. de ꝓba. in. iij. q.
hoc ver̃ qñ ista dictio absqꝫ venit ad exclusiõem
alicuius affirmatiue. ꝛ ita ex se ñ iplicat affirma
tõem. Secus si iplicaret illam. verbi gr̃a. Pono
qꝫ rẽs fuit absqꝫ eo qꝫ ticiũ tali die pcuteret. quia
tota die fui abñs alibi. Nã talis positio nõ dr̃ me
ra negatiua. qꝛ orit̃ ex affirmatiua. s. fui alibi. Et
hoc tꝫ Spe. in ti. de posi. §. videndũ. v. viij. sa. no.
insti. de inuti. stip. §. itẽ vbor̃. Itẽ qꝛ potentia illõ
qđ ponit si negat̃ necesse hꝫ ꝓbare. l. actor. pal. q̄
est canonizata. vi. q. viij. actor in qua dr̃ actor qđ
assueuerat ꝓbare se nõ posse ꝓfitendo reũ necessi
tati monstrãdi ↄtrariũ nõ astringit. Cũ ꝑ rerum
naturaꝫ factum negãtis probatio nulla sit. Et si
cut propositio negatiua vt predictuꝫ est sic etiaꝫ
positõ negatiua ẽ triplex. s. facti iuris ꝛ qualitatꝫ.
Et facti. s. duplex simplex ꝛ pura que non hꝫ de
terminatõem loci tẽporis vel rei ↄsimilis: vt illa
pono me nõ cognouisse bertã. c. i. de frig. ꝛ male.
ꝛc. De tali ẽt in. c. cũ eccl̃a sutrina: de cã pos. ꝛ ꝓ
prie. Et alia ĩ pura l' mixta videlicet que ẽ certa
loco coartata: vt in. c. ꝓposuisti. de ꝓba. vbi ꝑ loci
inspectõem ꝓbatur nõ cognita. Et hꝫ in se sen
sum affirmatiuũ implicitum. vt nõ cognita. i. vir
go. Et dicit Bar. de sax. in. l. qucũqꝫ prealleg. se
semꝑ defendisse qꝫ qui ꝓponit negatiuam debet
eam ꝓbare ẽt si nõ sit coartata loco vel tempore
qꝛ itelligit̃ coartata ꝑsona ꝓponẽtis p. c. plerisqꝫ
ij. q. vij. vbi boni viri sufferũt peccata aliena ꝛ ta
cẽt qꝛ que sciunt iudicibus ꝓbare nõ pñt. Et hoc

ipse idẽ ↄcludit. C. ð ser. fug. l. fal. Ponat actor
qcqd velit affirmatiue vl' negatiue ꝑ intẽtõe sua
fũdãda hoc ꝓbare dꝫ. Et nota qꝫ ãtiq doc. nega
tiuã ꝓbari ñ posse itellexer̃ ꝑ testes. Sꝫ hodie iu
dex põt admittere positões negatiuas q̄ nõ pñt
ꝓbari nisi per confessionem aduersarij si tamen
hoc videat̃ ei equũ ꝛ expediẽs. De hoc ð tẽp. or.
dilectus. de eta. ꝛ quali. c. vlt. ꝛ gl. antepe. in. c. i. ð
ↄfes. li. vi.

Nepos ẽ fili⁹ filij l' filie sꝫ nepos in filia ↄfundẽ.
Etiã nepos capit̃ pro filio fratris. c. ij. de arbi. c.
fundamenta. de elec. li. vi.

Nepos postbumus ẽ q̄ post mortẽ aui natus
est superstite suo patre.

Neophitus dr̃ nouus ĩ fide. xlviij. di. q̃ñ a ne
os qđ ẽ nouũ ꝛ phitos qđ ẽ fides. Itez dr̃ nouus
in religione. ea. di. sicut olim. Et ꝓhibet̃ talis or
dinari duabus de causis. vt ponit Gof. in sum.
de tempo. ordi. §. sequitur.

De Ni

Nisi quot modis capiat̃: vide ꝑ Dy. in regula
peccati. li. vi. ꝛ. l. actõe. C. ð trãsac. Nam qñ dictio
nisi sequit̃ negatõeꝫ: tũc stat iclusiue. ꝛ sic ponit
respectus excipiẽdi: vt i. c. postulasti ꝛ i. c. sedes. ð
rescrip. c. romana. §. ij. de ap. li. vi. Si vo precedit
affirmatiue ꝛ hoc respectu excipiẽdi: tunc priuat
e. i. de ap. c. si vo. ð sen. exc. cũ sitibus. Itẽ si adicit̃
orõni affirmatiue priuat: de testi. c. ð testibus in fi.
Qñqꝫ nec ponit nec ꝑuat. ij. q. i. hec ẽ rõ. Nã orõ
ꝑcedens nõ ↄplectebatur illum casuꝫ. Interduꝫ
ponit̃ ꝑ sꝫ. xxviij. di. si deinde. Qñqꝫ ꝑ si non. vt
c. ꝑterea. ij. de ap. ꝛ cap. quicũqꝫ. de sen. excõ. lib.
vi. Vnde qñ ponit̃ nisi i sentẽtijs ꝛ ĩ vltimis vo
lũtatibus videt̃ inducere ↄditõeꝫ secus ĩ ↄtrib⁹.
De hoc vide ꝑ dñm Dy. vbi supra. Et dictio ni
si ↄponit̃ ex ni. i. nõ ꝛ si. quasi nõ. Et sumit̃ tripli
citer. Primo ↄditionalr̃. Scdo exceptiue. Tertio
his modis simul. Itẽ ↄditionalr̃ tripliciter: l' quo
ad resolutõem vel quo ad dispõneꝫ. Quo ad re
solutõeꝫ ibi. Vendo tibi fundũ ꝑ decẽ nisi alius
ĩfra mẽsem attulerit meliorẽ ↄditõem. Nã vendi
tio ẽ pura. solutio ↄditionalis. qꝛ resoluit̃ l' rescin
dit̃ si alius mẽsem attulerit maius ꝑciũ; sed ñ sta
bit venditio. l. ij. §. si ĩ diẽ. ff. pro emp. Itez ibi. Le
go decẽ nisi nauis ex Asia venerit ĩfra mẽseꝫ di
spositio ẽ ↄditionalis: qꝛ sensus ẽ si nõ venerit le
gatũ valeat ꝛ pficiat̃. Silr̃ ibi. Lego nisi noluerit
dispositio ↄditional' ꝛ legatũ ↄditionale. Et ẽ sen
sus lego si heres nõ ↄdixerit seu reprobauerit si
cut apposita ↄditõe. si capitoliũ nõ ascẽderit. l. fi.
ff. de condi. insti. Item ibi. Lego decem adimo ni
si nauis ex asia venerit. ademptio ẽ ↄditõnalis ꝛ
ẽ sensus. adimo legatũ: ꝛ nolo te nere tꝫ; si nauis
venerit. qꝛ ademptio est sub conditione videt̃ da
tum sub contraria conditione. l. qbus diebus. §.
qui ticio. ff. de condi. ꝛ demonstra. Significatur
etiaꝫ exceptiue quãdo eximit seu tollit aliqd qđ ẽ

i oĩone p̃cedẽti: vt nõ sit idẽ ius vel idem effect⁹. Et hoc dupliciť. vt p̃missũ ẽ. s. affirmatiue p⁹ oĩo nẽ negatiuã: ⁊ negatiue post oĩonẽ affirmatiuã: vt nullus hõ currit nisi socrates. oĩs hõ mouet̃ ni si plato. fac. l. i. C. de trãsa. ⁊ l. si eũ. i fi. ff. si qs cau tio. cũ ibi no. Itẽ i p̃dicta vbi refert̃ ad resolutõz ⁊ a demptõem facit cõditionez. Et significat etiã aliqualiter exceptiue: ⁊ si cõditionaliter significat ⁊ exceptiue simul.

¶ Nihilominus ⁊ nihilomagis differũt: q: p̃mũ in cludit affirmationẽ. s̃m negatõnẽ: vt i fi. q̃u. non est pmis. fa. te. §. i. in gl.

De No

¶ Nominator. i. elector officialiũ: vt. C. de peri. no minato. l. i. ⁊ ii. li. x.

¶ Nomẽ q̃nq3 idẽ ẽ q̃ ius debitoris: vt i. l. a diuo pio. §. i pluribus. vbi dr̃ q̃ p̃rio debet vẽire. i. vẽdi mobilia. s̃cdo ĩmobilia. tertio noia. i. iura. debito rũ p̃denator ⁊ ĩpãliter in. §. sic quoq3. ⁊ seq. Itez q̃nq3 nomẽ idẽ ẽ quod fama. vt dicedo. Meli⁹ est nomen bonũ q̃ vnguẽta p̃ciosa. Eccl. vij. Etiam q̃nq3 capitur p̃ noie rei p̃prio vel appellatiuo. ⁊ sic dicitur. Nomẽ p̃sonans dz ẽẽ rei. xxi. di. cleros. d̃ p̃ben. cũ s̃m ap̃lm. insti. de dona. §. est ⁊ aliud ge nus. xvij. q. i. si cupis. De noie p̃prio dr̃ q̃ simili tudo nois iducit affectõez. ff. d̃ lega. ij. l. cũ filius. §. pater. iũcta gl. ⁊ ff. de lega. i. si qs i fundi vocabu lo vbi dr̃ q̃ de noie p̃prio nõ ẽ cura. vel d̃ cogno mine dum i substantia nõ erretur: q: noia hoĩuz mutabilia sunt rerũ autez imobilia.

¶ Nobilitas s̃m Bar. de sax. i tractatu d̃ nobili tate quẽ cõposuit circa. l. si vt p̃ponis. C. d̃ digni. li. xij. post quatuor opiniones de nobilitate q̃s re probat. Nobilitas ẽ qualitas illata p̃ p̃ncipatũ te nẽtẽ q̃ qs vltra honestos plebeios accept⁹ ostẽdit̃. P̃rio dr̃ qualitas q: p̃t adesse vl' abesse p̃ter subie cti corruptõz. nã mulier plebeia nubẽs nobili no bilis efficitur. l. mulieres. C. d̃ digni. ⁊ l. feminine ff. de sena. ⁊ hĩ ğbus ĩpator d̃ nouo p̃cedit digni tatẽ. vt in to. n. bal. Ita mulier nobilis nubẽs ple beio efficit̃ ignobilis sicut ille q̃ p̃p delictũ p̃dit di gnitatem. l. quoniẽs. ⁊ l. iudices. C. e. ti. Et sic i ali quo tp̃e qs ẽ nobilis i alio ignobilis. imo in vno loco ⁊ nõ i alio. vt sarracenus nobilis captus a xp̃iano est ignobilis ⁊ seruus: ⁊ ecõuerso. Dicit̃ illata q: nul lus a seipso p̃õt habere dignitatẽ vel nobilitatẽ: sed oz q̃ per alterum conferatur: imo qui sua au ctoritate assumeret in crimen falsi icideret: vt in l. iuliam maiestatis. ff. de fal. ⁊ i reg. iur. c. a. li. vi. vide no. p̃ Bar. in. l. vendat̃. C. de profes. ⁊ med. ⁊ in. l. i. C. vt dig. ord. seruet̃. Bal. in. l. data opa i xviij. col. C. qui accu. nõ pos. vbi ponit de nominã te se comite q nõ est. ⁊ de creante nos. cũ nõ h̃nt nos. Etiã q: dignitas ĩfertur i aliũ ex mera g̃ra p̃cedentis. s. p̃ncipis qui nõ recognoscit superio rem. alias etiam superior cogeret inferiorẽ vt da ret dignitatem sic ẽẽ ex debito. P̃nt tamen p̃ce dere aliq̃e cãe ex cõgruo ĩpellentes p̃cedentem vt sũt virtutes ⁊ act⁹ virtuosi. ff. d̃ ex. iur. l. ij. i penl. ⁊ vlti. col. ⁊c. Dicit̃ p̃ p̃ncipatũ tenentẽ. Sz p̃ncipa tũ oĩum tz deus. q q̃nq3 nobilitates ⁊ dignitates tẽporales imediate instituit. q̃nq3 alius p̃nceps n̄ recognoscens sup̃iorẽ tẽporalẽ. Nã baro q nõ ẽ miles p̃õt certo casu facere militez: vt p̃ãu notat Cy. in. l. ij. C. de here. in. ⁊ Bar. i. l. fi. C. vñ liberi vbi dicũt q̃ qui nõ ẽ doctor nõ p̃t facere doctorẽ nec militez q nõ ẽ miles. P̃nt tñ reges vl' duces ex̃ regnũ suũ i alienis p̃tibus facere milites. q: ea que sunt voluntarie iurisdictõis vt ẽ facere militẽ p̃nt exerceri ex̃ territoriũ. l. i. ⁊ ij. ff. d̃ offi. p̃cõsul. ⁊ lega. Dicit̃ q̃ qs vltra honestos plebeios. q: ple beior̃ q̃dã sunt honesti q̃daz viles. l. mulier. C. e. ti. l. z ergo honesti plebei sint magis accepti. non tñ sũt nobiles. q: nobilis ẽ acceptus vltra honestos plebeios. Et dr̃ acceptus q: nobilitas p̃sistit i h⁹ q̃ p̃nceps facit que gratũ ⁊ acceptũ. l. z in ciuitati bus q̃reguit̃ p̃ populũ nobiles sint iccirco minus accepti. ⁊ plus puniant̃ i penar̃ ĩpositione. Dici tur vltio ostẽdit̃: q: si qs p̃ mille ãnos viueret cum oibus virtutibus ⁊ p̃nceps eũ summe diligeret ⁊ ac ceptũ haberet tñ plebeius remaneret donec i eũ infertur dignitas nobilitatis p̃ p̃ncipem q̃ osten ditur acceptus vltra plebeios. Et p̃õt oĩno fieri v̄bis exp̃ssis hoc p̃tinentibus. l. ille aut. §. cũ v̄bo. ff. de lega. iij. Q̃nq3 etiã non exprimit̃ v̄bis. ⁊ tunc dz fieri aliquis actu hoc casu de necessitate ipor tante. l. p̃ herede. §. pomponius. ff. de acqui. here di. vt si p̃cedit̃ alicui officiũ q̃d hz dignitatẽ vl' no bilitatẽ annexã vel comitatũ: ducatũ ⁊c. Cetera de nobilitate: videlz q̃tuor opiniones. ⁊ tres no tabilitates. Et q̃liter aliqs debeat p̃bare nobili tatẽ. vide i tractatu bal. Et vtrum nobilis p̃p in gressuz religionis p̃dat nobilitatẽ. vide Ludo. de ro. i singularib⁹ suis. Bal. i. l. de nobis. C. d̃ epis. ⁊ cle. ⁊ q̃d no. facit. ff. de reg. iur. l. iura. q̃ dic iura sanguinis nullo iure ciuili dirimi p̃nt. Et nobili tas ẽ quoddã ius sanguinis q̃d ẽ icõmutabile: vt i. l. ius agnatõis. ff. d̃ pac. vid̃ glo. ordi. xxvij. q. ij. scripsit. xx. q. iij. p̃sens clericus. q̃ voluit q̃ sic q̃s appro bat Spe. i ti. d̃ statu mona. §. i. v̄. xi. Etiaz dñi de ro. iter quos tal' q̃d d̃ scõ fuit mota allegabãt duas gl. apte volẽtes monachũ nobilitatẽ p̃dere. P̃ri mã i. c. i. d̃ purga. c. sup. v̄. igenuus nõ ẽ. Secũdã i. c. ea q̃. d̃ sta. reg. sup. v̄. p̃sonar̃. delectu. Quib⁹ tñ nõ obstãtibus dñi de rota p̃trariũ determina runt per rõnẽ vt supra.

¶ Nõ obtẽpare. i. nõ obedire: vt q sciẽs n̄ paret vocãs a dño vl' iudice. ff. si qs ius di. nõ obtẽp. in rubro ⁊ nigro.

¶ Nõ significat negatiue cõit̃. q: a dẽbiũ negãdi. Q̃nq3 tñ ei significat affirmatiue: vt ibi. P̃romitt̃ mihi. x. ⁊ r̃ndes q̃re nõ. l. i. §. i. ff. d̃ v̄b. obl. Nã sen sus ẽ q̃ p̃mitto ⁊ p̃sentis significato sũpto ex di ctõe q̃re iuncta dictioni non q̃si dicens. Nõ ẽ rõ

negādi.i.assentio. Et idē ibi si īterrogat᷒ an velīz adire hereditatē mihi delatā respondeā cur non videor adire hēditatē. Sec᷒ si dicerē hec hēditas nō displicet.nā tūc nō videor adire:qꝛ nō legitur nō displicet.ꝗ plz.qꝛ ē mediū iter nō displicē ꝛ placē s.nō placē sicut ē mediū iter velle.ꝛ nolle.s.nō velle. Nec obstat.l.cū antea.C.ð arbi.vbi tex.nō displicet. Et ptes sniaꝫ ab arbitro latā videꝝ approbare qꝛ ibi nō displicet e capitur ꝓ placere:ꝛ hoc ex approbatōe arbitri. Etiā qñqꝫ duplicaꝝ dictio nō tūc affirmatiue.l.duob᷒.ff.de vbo.sig. Nam due negatōes faciūt vnā affirmatiuaꝫ.qꝛ negatio destruit negatōeꝫ nisi de ꝓbabili medio ꝓferēns inferaꝝ volūtas.vt.l.i.C.de ser.fug.ꝛ.ff.de offi.ꝓfe.vr.l.ꝓmulgatis.ꝛ.ff.ð sena.l.femine.ꝛ ð iureiu.ꝛ si ꝗpus in ꝓn.

¶ Notabil'.i.notatus vl' īfamis.c.ex parte adde.de testi.

¶ Nō admitti ad ptez capiꝝ ꝓ ipso qꝺ ē nō admittēdā distributōne a ptē.qñ ps cui fcā ē nō admittiꝝ. Uel iō qꝛ i reꝝ natura nō ē:vl' qꝛ al's admitti nō pōt.vbi gr̄a. Legatū relictū ē mihi ex postbumo. Postbum᷒ cxñs ī vēo lꝫ nō admittiꝝ ad ptē:significaꝝ tñ me tm̄ admittēdū ad ptē.l.si duob᷒.ī ꝓn.ff.ð le.i. Nō qꝛ mihi ps tm̄ relicta ē. Et si dicaꝝ defic ꝯiūct᷒ qꝛ nō admittiꝝ ergo ps ei᷒ mihi accrescit ex dispōe legāris vt pꝫ ī materia ꝯiūctionū ꝛ sic admittar ego ad totū. Rñdeꝝ ꝙ nō deficit ꝯiūctus ī cāu ꝓmisso qꝛ ē spes eū nasci ꝛ admitti. Iteꝫ ibi testōꝛ mihi ꝛ ei q capē nō pt legat.x.ego ad.v.tm̄ admittar.l.si ticio.ff.ð le.ii.ꝛ itelligit bar.ꝙ capē nō pt:qꝛ auferꝝ ei res a testō tāꝗ idigno ꝛ sic nō admittiꝝ loco ei᷒ admittiꝝ fiscus:ꝛ sic ps ei᷒ nō deficit nec mihi accrescit. Iteꝫ ibi testator legat mihi ꝛ suo suo ꝓprio ego admittor tm̄ ad ptē.l.plures ꝗ.si ꝯiunctim.ff.de le.i.qꝛ ex pte tm̄ mihi relictuꝫ ē ꝛ ps ꝯiūcta nō oīo deficit.qꝛ naturalr seu ð equitate sibi debeꝝ. Sꝫ ibi legaꝝ mihi ꝛ illi q nō ē ī reꝝ natura nec eē speraꝝ admittor ego ad totuꝫ.l.si duob᷒ pal.ꝗ.fi.ff.de le.i. Nō qꝛ ps ꝯiuncta oīo deficit. Idē ergo ī oī casu ī quo ps totalr deficit l' qꝛ ꝯiūctus moriꝝ añ testatorē l' relictū ē postbūo q nasciꝝ abortiuus vl' si ꝯiūct᷒ repudiat:qꝛ tūc ps ꝯiūcti oīo deficit:ꝛ iō pp ꝯiūctōeꝫ alteri ps accrescit:lꝫ de ꝯsuetudine quarūdā ꝓuīū:vt francie cōsuetudo nō significat ius accrescēdi. Iō quātūcūqꝫ deficit ps vni᷒ alter tm̄ ad ptez admittiꝝ.s.sibi relictā. Significat ergo nō admitti ad ptē ipꝫ ꝯiunctum ad ptem tm̄ vl' ad totū admittendū ꝓut hoc quodlibet mediū ꝓbabile declarat.

¶ Nolle ꝛ nō velle differūt qꝛ nolo īportat ꝑfectē resistentiā ꝯtemptū ꝛ omnimodā ꝯdictōnem vel repudiatōem.ꝛ nō soluꝫ absentiaꝫ volūtatis. Sꝫ nō volo tantū aliqualem ꝛ nō omnimodā importat ꝯtradictōem.vt no. Io.an.de offi.dele.c.prudentiā.ꝗ.sexta sup.v.nō velit. Et qñqꝫ capiꝝ nolo vt ēt nō īportat ꝑfectē resistentiā ꝓ nō volo:vt

in.c.finē litib᷒.de do.ꝛ ꝯtu.ibi nolit aut nequeat fm Io.an.ꝛ sequiꝝ Ant. Silr dormiens nō vult legere nec ꝛ tñ expresse se legere nō legat:vt no.de spon.c.ii. Et dictio nolle ꝯponiꝝ de nō velle. Aliꝗ tñ ponūt dr̄iam dicētes ꝙ non velle significat ꝓuatiue.i.nō eē volūtatē seu motū volūtatis. Sꝫ nolle significat positiue.i.eē motū nō fieri vl' nō obtinere illud ð quo ꝗriꝝ. Et per hoc dicunt doc.ꝙ si heres deliberādo ð adeūdo dicꝝ se nō velle adire.hec vba nō significāt repudiatōem qꝛ nō velle adire ē nō hr̄e motū animi ad eundū.nō āt ꝓ hoc sequir ꝙ repudiet.secus si dicat nolo adire qꝛ sensus ē ꝙ hꝫ motū animi ad nō habendaꝫ hereditatē:ꝛ iō significat repudiatōeꝫ.facit.l.filii.ꝗ.i.ff.ad tertu.pp hoc dixit lex ꝙ iter velle ꝛ nolle ē mediū.i.nō velle ꝛ nō nolle.l.i.ꝗ.sciaꝫ.ff.de tribu.ac.ꝛ hoc ð ꝓprio significato.vbi. Sꝫ ex circūstantiis ꝓsūt recipi alia significata.

¶ Nota est idē qꝛ infamia.l.i.ff.de his q no.īfa.

¶ Notare qñqꝫ ē rep̄hēdē.c.fi.ð forni'. Qñqꝫ infamare.c.accedēs.ð purga.cano. Qñqꝫ ꝯsiderare.c.cū olim.ii.de of.dele.

¶ Notari᷒ ē publica ꝑsona.qꝛ ei᷒ offm̄ ad publicā vtilitatē iuentū ē.ꝛ dr̄ a notādo qꝺ ē negocia hoīs publice ꝛ auctēnce ī publicā ꝛ auctēticā formā redigeꝝ. Et idē dr̄ scriba a scribendo.ꝛ tabellio seu tabellarius a tabula. Regre.ꝫ.locis suis.

¶ Nothus illegitim᷒.ꝛ ꝓprie de adulterio nat᷒ sic dr̄ notha febris ꝗ affligit vt quartana.non tñ ē vera quartana vt no.gl.in.ꝗ.ꝑ ꝓne vero.ī fi.c.nisi cū pridē.de renū. Etiā dr̄ a nota.i.infamia.qꝛ talis infamiā incurrit.

¶ Notoriū ē triplex. Quoddā ē notoriū ꝑsūptionis.s.qꝺ ē ð euidētia iuris vehemētia ꝑsumptum vt paternitas.fili ano.vbi nō reqriꝝ alia ꝓbatō.c.qm̄.de fil.ꝑsby. Istā de hoc ꝙ qs sit alicui᷒ fili᷒ nō pōt vere ꝓbari.l.lucius.ff.de ꝯdi.ꝛ demon.vñ filius ē queꝫ nuptie demōstrant.ff.de in ius vo.l.qꝛ semp īsi.nā ꝛ vir ꝛ vxor aliquē īfantē nutriūt ꝛ dicūt eū filiū coꝝ eē.nūc ꝑsumiꝝ coꝝ filius. Est ergo notoriū ꝑsumptōis euidētia rei euidēte a iure ꝑsumpta. Aliud est notoriuꝫ iuris.ꝛ est clara iudicialis ꝯfessio.ancōmutabil' probatio:ꝛ irretractabilis diffinitio.de quo.s.notorio qs dānat᷒ ē vl' ī iure ꝯfessus. Et sic illud ē duplex.videlicet ꝑ ꝯfessionē factā ī iure.ꝛ per sniam iudicis.vt ī.c.vestra.ð cohabi.cle.ꝛ mulie. Tertiū ē notoriū facti.s.qꝺ cōmissum vel factū nō dubitaꝝ a populo vel maiori populi pte ꝛ ꝓ euidentiā rei nulla pōt tergiuersatōne celari.nec oꝫ ꝙ oēs circūstātie facti sūt note:vt.c.vlti.de coha.cle.ꝛ mul.c.cū dilect᷒.ð purga.cano.ī.fi.ii.q.i.manifesta.ꝛ.c.se. Et illud notoriū ē triplex.s.ꝫ triplicē distinctōꝫ facti. Quoddā ē facti ꝑmanentis ꝛ ꝯtinui.vt ꝙ deus solis stat in palatio papiēsi continue.c.dilecto.ð appel.ꝛ illud nō idiget ꝓbatōe. Aliud ē facti trāseūtis:vt ꝙ quidā ī publico palatō occiditur corā

pplo. Tertiū ē notoriū scl' iterpellan vt q̄ vsura
rius vna die tenet mēsam paratā alia nō. Et illud
ic dicribi'. Est quoddā itellectuale ꝛ notū sic q̄
nō p̄t aliq̄ tergiuersatōe celari. ꝛ qđ p̄sbyt' cogno
cat ꝯcubinā cū q̄ bꝫ aīalia gradictia circa focuꝫ
panē polcētia. De hoc plē⁹ no. p̄ vocan. c. vt' a. p̄
il. vbi tractat mā notorij q̄ ē adeo itricata q̄ dic̄
Jo. de ligna. ꝛ dn̄s An. de butri. q̄ multi loquūt
ō notorio qđ sit notoriū ignorātes. Et i ꝯsilio ba
silien i sessiōe. xx. additus ē quartus modus vltra
tres cōes notorietates. s. q̄n sacerdos mulierē de
continētia suspectā ꝛ īfamatā tꝫ ꝛ p suū supiorē
ad monitus ipā cū effectu nō dimitit vt i dcre.
quod icipit. Quicūq; cleric⁹ in quo ēt notorij ꝯcu
binari a pceptiōe fructuū oīuꝫ bn̄ficiorꝫ suoꝝ triū
mēsiū spacio ipso facto suspēdunt. quos fruct⁹ su
pior ꝯuertat i fabricā. vel in aliā euidentē vtilita
te eccliaꝝ ex qb⁹ isti fructus pcipiūtur; ꝛ nisi mōi
tus ꝯcubinā dimittat aut aliā nō reiumat oībus
bn̄ficiis puet. Et no. q̄ moderni ponūt nouē gra
dus pbationū q̄ i iure formalit' differūt vt sunt argu
mentū; p̄sumptio; iudiciū fama. rumō; occultū pene
occultū oīno; manifestū ꝛ notoriū. Ē argumētū
ē rō rei dubie faciēs fidē; de heret. cū ex iniūcto
de ver. sig. c. for⁹. P̄sumptio ē quoddā mediū in
tellectuale p̄ tans clicitū de ex circūstātijs isurgēs
ꝯ p̄sumpti. ex studijs. De illa que sūt iuris sine ꝙ in
ꝯs ꝛ de iure-no. i. c. is q̄ fidē. de spon. vbi gl. no ō
q̄ntuplici p̄sumptiōe. Iudiciū ē mediū itellectua
le ex aliqua singulari circūstātia isurgēs. C. ꝛ. ff. ō
rei ven. l. iudicia. Fama ē illese dignitatꝫ stat⁹ vt
a ꝛ morib⁹ ꝯprobat⁹. hoc vez ō fama hoīs. sicut
fama ē lele dignitatꝫ stat⁹ vita ꝛ morib⁹ ꝯproba
tus. Sꝫ fama d aliquo negocio ē mediū vitatꝫ cli
cidē ꝛ cōis ꝛ clamorosa isinuatio isurgēs apud
totā vel maiorē ptē populi ex icerto auctore pue
nies. Rumor ē pticularis isinuatō clamorosa ab
icerto auctore ꝯurgēs. Pene occultū qđ pbari
pt. sꝫ difficult'. Occultū oīno ē quod nullatenus p
bari p̄t ꝛ ipbiciē. iuri diuisiō sy mo. sicut. vi. q. i. si
oīa. Manifestū dī qđ de facili pbari p̄t ꝛ notoriū
ē. descriptū ē. De quo ēt daf exēplū de statua. ꝛ
ꝯcussiōe. vt no. i. c. sup eo. de testi. cogē. ꝛ i. l. ciues
C. de appel.

Nouatio est prioris debiti a prioris obligatōis
rub⁹ hoc volētib⁹ expīsse i aliā obligationē trāsfu
sio vel trāslatio; vbig. a. Debui tibi centū aureos
sub ꝯditōe si nauis venerit ex Asia placuit iter
nos nouare obligationē; vt illud qđ dm̄ tibi sub
ꝯditōe pure; ꝛ sine cōditōe debeā. Hec ē nouatō
ita q̄ prior obligatio ꝯditōnalis trāsit i posterio
rē purā p nouationē. Eodē mō pone exēpla i si
mil b⁹ vt. ff. de noua. C. eo. ꝑ per totū.

Nouale ē tra p̄ciosa al'ptermissa q̄ p annū ces
sat. Alii dicūt q̄ ex silua q̄ arborib⁹ exturpat' ad
culti redigit' fieri nouale dicat'. Et vtraq; illaꝝ
iterptationū colligit' ex legib⁹ ciuilibus. Sꝫ apō
nōs ꝯos romani pōtificis nouī⁹ vsus obtinuit q̄ no
uale ēt dī ager de nouo ad agriculturā redact⁹
ō quo ñ extat memoria q̄ aliq̄n cult⁹ erat. vt i. c.
quod p nouale. de ver. sig. vbi de hoc.

Nouū opus facit q̄ aut edificādo. aut destruē
do. aut soucā faciēdo p̄stinā faciē opeꝛis imutat.
Secus si ver⁹ reficiat vel icremētū iponat q̄ tc̄
non v' nouū opus facē. ff. co. n. l. i. §. nouū. ꝛ. §. si
quis edificium.

Noui opis nūciatio fm̄ Host. ē illc q̄ de nouo
edificat i p̄iudictū alteri⁹ facta legalit'. l. i. ff. de no.
ope. nūc. Et ptinet ad ea tm̄ q̄ sūt solo ꝯiūcta; vt
i. l. i. palle. Fit āt tripliciē. P̄rio solo vbo dicēdo.
Nuncia nouū opus; ꝛ hoc i loco edificij ipo dn̄o
noui opis. Scđo p iactū lapidis vel lapilli. Tertō
p iudicis pbibitionē. P̄rio mō nunciās pdit pos
sessionē ꝛ facit aduersariū possorē. vbi gr̄a volui
sti domū edificare i fundū meū; ꝛ nūciaui tibi qđ
nō faceres. dicēdo nouū opus nuncio. i. phibeo.
nūciās vero scđo ꝛ tertio modo retinet possiōnē
fm̄ ber. in. c. ex pte de ver. sig.

Nouū opus nunciare est ꝓhibere ne edificiū
fiat vt q̄n nuncio tibi ne edifices i fundo meo v'
p iactū lapilli p̄ntibus testib⁹. Hec nūciatio hꝫ ta
lē effectū q̄ si edifices ibi ipecta nūciatōe mea abs
q; hoc caueas ō ope demoliendo seu destruēdo.
Si te appaꝛuerit iniuste edificat' q̄cq̄ postea edi
ficaueris siue iuste siue iniuste totuꝫ debebit de
strui; vt. l. i. pal. §. op⁹ nouū ꝛ. §. nūciam⁹. ꝛ si ali
qd i publico fiat oēs ciues opus nouū nunciare
p̄nt. Nā reipublice iterest q̄ plurimos ad defen
dendū cām suā admittē. l. iii. i fi. ff. de no. ope. nū.
Et dī iii. §. opus nouū pal. q̄ hoc edictū nō ꝯple
cti' oīa opa vt. ī. de interdictis.

Noxa dī q̄ nocet v' nocuit. vt suus ꝛ ceruus
aut aliud aial nocēs. vt. ff. de noxa. ac. in R̄ica.

Noxia dī ipm delictū maleficiū vel dānū da
tū; vñ. noxia delictū delinquens noxa vocat'. vt i
fi. de nox. ac. in gl.

De Nu

Nullatenus. vide in cle. vii. de sequestra. i gl.
pi r ordinarium.

Nullitati sn̄ie sunt multi modi. vt no. Jo. an.
de re iud. c. i. vbi remittit ad Spe. de sen. ꝓla. §.
iusta. ꝛ sn̄ia nulla nō meret' habē nomē sn̄ie ō re
iud. c. si. li. vi. ff. e. n. l. iii. §. ꝯdēnatū. Et ē gl. final.
i cle. vii. de sequestra. pal.

Numerata pecūia duob⁹ modis dī. Vno mo.
respectu creditoris q̄ ꝓprie dī numerare pecūias
debitori vt sibi reddat'. Alio modo respectu debi
toris q̄ ꝓprie dicit' soluere creditori ꝛ iꝓprie dī
numerare cuꝫ soluit qđ debet. Dat' aūt exceptio
nō nūcrate pecūie a creditore principali debitori
vel fideiussori. Sed nūcratio pecunie large ponit'
hic ꝓ omni re quā quis nūcrauit vel soluit.

Numisma fꝫ quosdā est idem quod moneta ca
rēs ꝛ specialis vel ē ideꝫ quod nūmus. Sed olim

nūmisma ⁊ aure⁹ solidus aurū idē erāt. vt. C. ō ve te. l. j. li. x. ⁊. C. de spon. l. ij. Et i euangelio mathei ⁊ dicit philosophus li. v. ethi. q nūmisma factū ē non ex natura rei sed ex lege.

¶ Nūmuları⁹ ē nūmoꝝ numeratō vl' malleatō. Qm̄ ⁊ ipe accipit pecuniā ⁊ erogat sic campsor ⁊ inde facit scripturā ad quā frequēt recurrit in dubio vt per eā data ⁊ accepta ꝓbent: hic ēt argentarius dr̄. vt. §. de lra A.

¶ Nūmus. i. denarius ō quo dicit philosophus v. ethi. q ē mēsura oīuꝫ reꝝ: q fideiussor nobis i oī necessitate ꝓ q̄libet re q̄ indigemus.

¶ Nūcı⁹ ē q vicē gerit epistole ⁊ que sine mādato lr̄is mitut q ē velut pica ⁊ organuꝫ ⁊ vox dñi mittēs ipm. ⁊ quilibꝫ nuncius pōt dici ꝓcurator sed nō ecōuerso.

¶ Nūcupatio est quaꝫ in cereis tabulis recitat testator dicēs q h⁹ vult i his cereis tabul' q̄ scripte sūt ita dico ita lego ita q vos ciues mihi testimonuū ꝑhibeans.

¶ Nūcupare ē palā noīare vel vocare ⁊ ꝯfirmare sm̄ Isido. li. v. Regre. j. testm̄ nūcupatiuū.

¶ Nunq̄ ꝗ̄nq; idē ē qō raro. i. q. i. nūq̄.

¶ Nūdine sunt ḡnale foꝝ ad quod vndiq; hoīes ꝯfluūt ⁊ ꝯcurrūt. C. ō nūdi. l. vna. l. clā. §. q ad nūdinas. ff. de acqui. pos. Aliq̄n ēt nundie dr̄r ꝯpule. l. cum societas. ff. ꝓ socio.

¶ Nuptie sūt m̄rimoniū: vel viri ⁊ mulieris ꝯiūctio īdiuiduā vite ꝯsuetudinē retinēs diuini ⁊ humani iuris cōicatio. xxx. q. v. nullā. Et dr̄r nuptie ex eo q nubētiū capita i solēni bn̄dictōe velabātur: q̄si nube coopiebāt ea. q. nostrates. ⁊. c. femine. Et illud īdiuiduā vite ꝯsuetudinē tm̄ valet sicut ꝯsorciū oīs vite. ⁊ hoc q̄tū ad ꝓpositū q bāc intētione habere debēt vt ꝑpetuo sīl' manere debeāt: q̄uis post ꝯtū m̄rimōiū añ carnalē copulā possit alter altero iuito religionē itrar. Et q̄n nuptie sūt ꝓhibite celebrari. habet' i. c. capellan⁹ de ferijs: ⁊ i his vsibus. Aspiciēs veterē circū q̄si qs bn̄dicta. Nō lꝫ hic: lꝫ hic: hic nō lꝫ. lꝫ hic: hic nō.

¶ Nuptie scd̄e dr̄r oēs q̄ sequūt' pⁱmas lꝫ sint tercie: q̄rte: vel q̄nte ⁊c. vt q̄n aliqs nubit alicui post pⁱmas nuptias. C. e. ti. l. si qs. §. tale.

¶ Nurus ē vxor filij ⁊ ei⁹ appellatōne ꝓnurus ⁊ deinceps ꝯponit'. ff. de v. sig. l. nurus. l. ij. §. nup. ff. q satisda. cog. ⁊ ēt spōsa. ff. de gradi. cog. l. labeo l. seruus ꝯtrium vt' isti. de nup. §. ⁊ si qua.

¶ Nunc no. Archi. lviij. di. ego. ⁊ gl. xxxiij. q. v. si audieris. Et similiter Inn. de offi. dele. c. prudentiam. §. sexta.

De Ob

O Bligatō ē iur' vinculū: quo necessitate astringimur alicuius soluende rei sm̄ nostre ciuitat' iura. insti. de ob. in pn. Et ē duplex. s. ciuil' ⁊ ꝑtoria. Ciuil' q̄ aut legib⁹ ꝯstituta: aut certo iur' ciuili ꝯprobata ē. Sꝫ pretoria ē quā pretor ex sua iurisdictōe ꝯstituit. Que ēt oneraria vocatur.

¶ Obtēpare est obieq vel obedire: vel iussu iudicis ꝯpes'. ff. si qs iur' di. ñ obtēpe. i rubro ⁊ nigro.

¶ Obaudire est q̄si de mente deducere sm̄ Jo. An. de elec. li. vi. c. fundamēta.

¶ Obscuritas ē illa q̄ fit i dictōe. Sꝫ ābiguitas q̄ fit i orōne vt no. gl. iij. i. l. veterib⁹. ff. de pac. verbi gra. Vēdidisti mihi fūdū: ⁊ dēꝫ ē accedē sticbu ñ appet de quo sticho: ergo nō fit ꝯdēnatio i actōe ꝯctus nisi on̄dat' de quo sticho vēditō itellexerit l. si i ēptore. i pn̄. ff. ō ꝯbē. ēp. ⁊ vē. q rō dictat actorē ꝓbare: ⁊ q ēptor agit ⁊ ꝓbat de sticho: ꝫ nō de quo stat' reo ꝺclarāti obscuritatē. Ceterꝫ enī paribus reo fauendū ē potius q̄ ⁊c. vt i regulis cū sūt. de re. iu. li. v. Itē ibi. Vēdidi tibi domū locatā ꝑ me cuidā ⁊ dixit q pēsionē pⁱmi āni haberē: ⁊ sequētiū ānoꝝ tu hēres: ⁊ dixi ius pignoruꝫ vtrīq; secuturꝫ. Dic' lex. q ius pignoꝝ pmo ptīet ad me ꝓ pēsiōe pⁱmi ani. ⁊ siq̄d supest tūc ptīet ad te ⁊ sic fit īterpⁱatō ꝓ ꝯferēte. l. insulā. ff. ō pig. q i pⁱncipali ego mihi ꝓuidi pus fūnēdo pēsiōeꝫ porte ex q⁹ colligit' ⁊ ꝺclarat' obscuritas q̄ ē i accessiōe ⁊ significat q ꝓ illa pēsiōe volui ēt pⁱus i⁹ pignoꝝ retinē. Itē ibi. sigs stipulat'. x. calēdis intelligit' ō ꝑoribus. l. cū q. k. ff. ō ver. ob. No. q q̄ rōne itelligerent' de ·c. dis. cadē rōe ꝺ terijs. ⁊c. ⁊ sic stipulatio reddēt' inutil. Itē ibi actō petit stichū i iudicio sꝫ dixit se itellexisse ō nigro. ⁊ actor ō albo. stat' dicto actoris. l. iter stipulantē. §. i. ff. ꝺ ver. ob. q ibi actor on̄dit ō q⁹ itellexerit. ⁊ q sibi debet' iō ꝓ eo dꝫ ferri snīa. nec dꝫ reus audiri q ō alio itellexerit q ñ ē onerꝫ īpēdēdi ꝓcessū iudicij ⁊ iusticie. nec itest ei q stat' dcō actorꝫ. cū ꝓbat sibi dēri ⁊ sic ō al'.

¶ Obrepere ē q̄si latent' subintrare. lxi. di. null⁹ inuitus de cele. mis. cū creatura ⁊. c. ne i nagro. in pn̄. de statu monacho.

¶ Obrepticiū ꝯscriptūꝫ obreptio. regi. j. rescri.

De Oc

¶ Occasio differt a cā: vt in. c. solite. ō ma. ⁊ obe.

¶ Ociū philosophicū est studiū q ꝓbus ociatur q̄n studet. Sꝫ ocium vulgare q̄n vacat' ab opere seruili. Et no. q ociū ē triplex. s. ꝺstitutoriū q eribal doꝝ q apō athēas suspēdebāt. Et ō h⁹ dr̄ q ociositas ⁊ voluptas arma st hostꝫ āuq ad miſas aīas capiēdas de renū. nisi cū pdc. §. veꝝ. sꝫ pp. Ergo dicit Hiero. ad rusticū monachū in. c. nunq̄. de ꝯse. di. v. Semꝑ aliq̄d opis facito: vt te diabol⁹ iueniat occupatū. Scdꝫ ē restitutoꝝ: q̄n qs cessauit a labore. ⁊ iteꝝ accedit ad opus. Terciū retributoriū: qd dat' emeritis ⁊ senibus.

¶ Oculus ē quadruplex. vt no. Arch. xxxij. q. v. nec solo.

¶ Occupat' capit' q̄nq; i mala. ⁊ q̄nq; i bōa significatōe. Et ꝓpē mobilia occupāt' ⁊ īmobilia inuadūtur vt in gl. sup hoc verbo. i. c. generali. ō elec. li. sexto. vbi concor.

¶ Occulū oīs vt ꝑmissū ē dī nulla rōne ꝓbari

per tale vocat secretū vl' latēs. vide. s. pbatō.

¶ Occultū pene est q̄ p paucos probari pt ⁊ qđ pauci sciūt. vide supra notoriū i glō̄ sb⁹ pbationū.

De Of

¶ Offm̄ dr̄ mult' modis. Pmo misteriū. Scđo obsequiū. Tertio actus psone corrigētis. xxi. q. i. monachus. Quarto plebania de sta. mo. qđ dei. itē aliqn̄ sūit p dignitate vl' psōatu. ō pbē. ad hec ō cle. n̄ resi. q̄ ō ecl. pbē. c. ii. §. i. Aliqn̄ p lingio. xxi. q. i. de pūnū. i fi. vbi lingātes dn̄r offm̄ exercere. Itē is cui omissa ē dispēsatio bz offm̄. Itē q bz ptāte seculare ⁊ tabellionatū. Itē dr̄ ppositura. Sed ppe ē aliud a dignitate ⁊ psonatu. Et dr̄ simplex offm̄ qn̄ qs bz admanistratōnē aliq̄ rez sine aliq̄ progatiua i choro vel caplo vltra alios sui ordinis rōne h⁹ officij. Et sic bz on⁹ āne rū z sine honore l' prerogatiua honoris vt sindici. pcuratores gastaldi. i. q. iii. saluatō. §. i noie. Itē vicedn̄s q bz epatū dispone. vt hēc offm̄. xcv. di. §. officiū. i. q. i. sigs ps. i. uiso. Hec ⁊ plura vid p archi. de pne. c. i. i gl. Et hoc erat 3 iura. vbi tractat ō dignitate psonali ⁊ officio vt hic dictū ē. Itē offm̄ sm̄ Lor. ē ptās existens i iudice exercēdi oīa ca q ptinēt ad ei⁹ iurisdictōez. Et capit hic iurisdictio gnālr vt icludat oīa ptinētia ad merū ⁊ mixtū iperiū. Et loqt de offō iudicis cui⁹ iurisdictio offō iudicis mī ē sic obligatio actōis. Nec ē vera opi. Jo. de bellapti. q̄ offm̄ iudicis sit exercitiuz vel executio iudicis. q̄ magis stat i bītu q̄ i actu. Nec sm̄ opi. Martī. appellari dz actio cū differētī surrogatū ⁊ cui surrogatur. isti. ō actio. i pn. i gl. iii. Itē officium ppe dr̄ q bō dz bōi ex natura: vt in. c. cum in officiis de testa.

¶ Offm̄ iudicis sm̄ gof. ē ptās iudicis a iur̄ sīpta. Et bz locū tā i his q an̄ iudiciū sūit q̄ in his q i iudicio occurūt facienda. Et iplorat loco pncipal' actōis cū alia ordiaria actio dēfic. vt i. c. fi. ō of. iu.

¶ Offm̄ iudic; ē iudex. s. nobile ⁊ mercēariū. Nobile id appellat. q̄ a seipso iterponit. nec iure actōis siue obligatōis vt puta si mior petit se restitui in integr: hoc nō petit iure obligatōis: q̄ iudex nō fuit obligat⁹: nec iure actōis. sz iudicis officiū misericordit iploret ⁊c. Mercenariū iudicis offm̄ ē seu sic appellat. deseruit actōi intētate puta pete a te. xx. actōe mutui iudicis officiū deseruit mi bi hac actōe. q̄ condēnat te: vt restituas mihi. xx.

¶ Officiosa dn̄r q 3uenit pietatē q̄ nulli obsūt ⁊ alicui 3sunt. Sicut a 3rio testm̄ dicitur inofficiosum quod est contra officium pietatis. di. ix. si ad scripturas. i gl. i.

¶ Officiales iudices. Re. vt. s. assessor.

¶ Officia ē quasi tuguriū vl' tegmē qđ vz pallee l. stramina ponūt sup arbores vt pastores lube⁹ existentes. hymbribus pteganttur.

De Ol

¶ Olober⁹ ē vestis totalr deaurata. ⁊ dr̄ ab olō. i. totū. Et differt a vestib⁹ deauratis q̄ illa fuit i auro optimo. q̄ in vulgare dr̄ fulini i legib⁹ obrisiatū. illa de quibz auro. lz hec de auro totu sit i totū est: ⁊ alia vestis q bz aur tm̄ in pangādis. vt C. de vesti. olobe. ⁊ aurea li. xi. i Rica. sz Accur.

¶ Olfacē est nasū ad culū ponē. ita exponit gl. i. v. olfac. i. l. agazo. ff. si q̄dru. pau. se. ti. Vbi agazo duxit equū ad tabernā q mule olfē. q calcitrauit ⁊ agazoni crus fregit. Et dr̄ q ibi dn̄s male tenet de paupe. al' gnālr olfacē est odorem odorare. ⁊ olfactus odoratus. Et ab oratoribus ponitur pro scire. vt dicendo. Tanta sunt i me tua beneficia: vt que his pacto correspōdeam neutiq̄ olfacere possum.

De Om

¶ Oio tāgit Archi. de pbē. c. si bn̄ficia li. vi. ⁊ plenius i. c. lz canon. de elec. ⁊ gl. i cle. i. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ ēt gl. in. c. ⁊ sicbristus de iureiu.

¶ Oia 3phendit singula. Nā si eps dicat. Do tibi talē villā ⁊ oia iura q̄ hēo ibi singla iura 3phēdunt. Sz non itelligit dare decimas ⁊ alia iura q sūt mei spūalia. q̄ dictio oia lz se extēdat ad singula. nō tn̄ ad ea q sunt penitus nature alterius ⁊ iuri; q̄uis ad ea q pncipalr trāsferut. Sz qn̄ dat aliqđ qđ bz tpalia ⁊ spūalia iura cū oib⁹ ptinētijs suis. vt prebēda habes possiones ⁊ decimas tunc oia trāsferūtur simul sm̄ Host. in. c. litteras de iure patro.

¶ Omologare ē idē qđ cōfirmare vel ratificare. Et sic dr̄ qđ arbitriū sit omologatū. Alij dicunt omologiare idem quod 3fectare.

De Op

¶ Opera ē diurnū officiū. s. q̄ qs exhibet alicui p dié artificialē ⁊ nō naturalē. sicut dr̄ Gen. i. c. Vespere ⁊ mane dies vnus. Aliqn̄ ponit p bre ui tpis obsequio l' ē idē qđ obsequiū. D: ergo. Ope offm̄ tpe limitatum. vt. l. i. ff. de ope. l berto. Limitatio āt stat in disponētū volūtate. q̄ p3hentes pt limitari maiori vel miori tpe: puta q̄ dies capiat ad itegrā: vel ad mediā noctē: vel ad vesperaz tm̄ q̄ disponāt 3hētes ⁊ erit lex. Itē i testatore: qn̄ aliđ nō appet de die artificiali itelligit. q̄ ad hūc cōiter fit relatio. Sed i ppie opatio accipit p reuerētia: vel obsequio. vt no. in. §. libertus. l. si soriē. ff e. ti. ⁊ sic de aliis.

¶ Opinio sm̄ Spec. ē dubia pticular; arbitratio q a doctorib⁹ alicui⁹ scie auctoritatē bz. Nec tn̄ ñ ē pponēda vītati. Sz sm̄ Gene. ē pbabil' arbitratio doctor: nō nisi ob istructōem studentiū i scriptis redigēda. Et dicit q bn̄s p se opi. doc. i aliq⁹ cāu lz succūbat tn̄ auctē illi⁹ opinōis relevat ⁊ excusat a 3dēnatione expēsar. Nō q̄ iure doctores auctoritatē iterpretādi p suo vidē.

¶ Opinio cōis ē aliud q̄ fama. Nā opinio cōis facit ius. C. de iud. l. i. fama vo nō facit ius. Item opinio cōis pbat. fama vero nō. Itē opinio cōis differt a notorio. q̄ opinio cōis ē d longe puenit q pbari nō pt̄ ō facili. s. p testimoniū visus ⁊c. sz

notoriū ē de pñtib⁹.vel prime pteritꝫ q̄ ꝺ facilꝑ barī pñt p testes diuisim. Et ꝙ opinio vitati pse rat ē gl.cū ꝯcor.p τ ꝯ abūdās i iurib⁹.in. c.unp. ꝺ biga.sup v tanꝙ. Cōcludit in ibi qꝺ casuali vt opinioni pou⁹ stet quā veritati i fauorē ꝯbentiū testamētator.infar.vel ꝑhs. Aſt regularite veritas preferꝛ opinioī ſm ber.in glo.in.ī.c.ad audiē nā.de ſpon. Cuā vitas pferꝛ auctoritati.l.nō in der.C.de ſen.τ iterlo.om.iud. Jtē ꝯſuetudini.c.ſi ꝯſuetudinē.cū ſex capitulis ſequētib⁹.di.viii. vbi dr. Veritas valꝫ τ inualeſcit i eternū:τ viuit τ obtinet in ſecula ſeculoꝝ.

¶ Optimates ſunt quaſi meliores τ doctiores de populo ab opibus dicti.

¶ Oportet aliqñ dicī neceſſitatē.iii.q.ix.nō oꝫ. aliqñ bōcitatē. Jtē oportebit ſignificat tā pñs ꝙ futur.de ver.ſig.vbū.τ no.gl.xxv.q.i.τ gl.in.c.i.de preſcrip.li.vi.ſuper ver.oꝫ.

¶ Opus nouū. Regre.ſ.Nouū op⁹:τ opus laudat magiſtrū.C.de vete.iur.enu.l.ii.§.ꝯ āt.ſic in aut.de mona.§.ſācimus.col.i.

De Or

¶ Orb⁹ dr̄ q ſine libis ē l'ſine mūūdo.ix.vi.ſ.ecle

¶ Oraculū.i.rñſū:ꝙ ꝑdicādo ipetratꝛ.c. bs. per tuas de ma.τ obe.

¶ Ora ſine aſpiratōe ſignificat finē vel extremitatē rezꝫ:ꝑcipue regionū vl' veſtiū.i. Regū.xxiiii. Dauit orā pſcidit clamidis ſaulis.ii.q.vii. de his Geñ.xliii.ad hebre.xi.ſm Jo.an.i cle.ii.ꝺ vi.τ ho:

¶ Orphāotroph⁹ ē orphanoꝝ et pupilloꝝ clc. tutoꝝ τ adoleſcētū curatoꝝ:qꝛ eos facultatib⁹ τ parētibus q̄ſi deſtitutos ſuſcipit alendos.

¶ Orphanotrophiū ē loc⁹ i quo talib⁹ alimēta adminiſtrātꝛ.xxiii.q.viii.tributū.§.q̄uis.τ Spe. i ti. ꝺ his q alie.no.i iud.iterue.vbi pōit qd ſit ꝓcurator ꝯiūcta pſona defenſor:excuſator:ſindic⁹:tutoꝛ curator τc. Et de orphanotropho remittit ad.l. orphanotrophos.C.de epi.τ cle.

¶ Ort⁹ olerari⁹.ē ortus in quo olus creſcit.

¶ Ordinari⁹ ē qui iure ſuo vl' ꝑncipis beneficio vniuerſalē iuriſdictōeꝫ exercere pt vbilibꝫ. Jtem eſtis cui vniuerſitas cāꝝ ꝯmiſſa ē.vñ ꝺꝫ Goſ ordiari⁹ iudex ē q a collico eligitꝛ.τ a ſuperioꝛ cōfirmatꝛ vt electus in rectorē qui p ꝯfirmatōeꝫ ſortitꝛ iuriſdictionē ſić τ eps in oībus pter ea q̄ maiorē diſcuſſionē exiguñt. Jtē ſm Spe.ordiari⁹ ē legatus in prouincia ſuper decretū. Et ſunt duplices. Quidaꝫ habent adminiſtratōnē:vt epi habentes ep̄atꝰ quos actu regunt τ iſti bñt ſtatuere in itegꝛ. Alii ſunt ordinarii τ non habēt adminiſtratōeꝫ: ſed tm̄ facultatē iudicādi:vt ſꝫ iura ciuila que honorē tm̄ τ dignitatē habent ratione cui⁹ iudicatꝛ poſſunt ſi q in eos ꝯſenſerit.l.i.ff.de iud.ſm iura canonica ſunt epi renunciātes loco epiſcopali nō dignitati renūctes honorē ſine adminiſtrane de renū.niſi cū pvidem.τ c or dl.ab epiſco. qui re. epiſ.c.i. Jtem eps cuius epiſcopatus oīo deſtructus eēt qui eſſet eps.nullus tñ epat⁹ ſm Goff. in ſum.de in integ.ceſt.

¶ Origenari⁹. Regre ſupra Colonus.nā origenarius colon⁹ τ aſcripticius idē ſūt in re.ſ.eiudē ꝯditōis bō.ſed tōe differtūt.nā aſcripticius dr ꝙ ſic aſcriptus eſt terrꝫ colendis ꝙ nō pōt a cultura recedere ſine volūtate dñi ſui. Sꝫ colonus ꝙ tenetur colere terrā τ originarius .qꝛ ex origine ſua adheret glebe vt ſupra.

¶ Ordinarii locoꝝ ſꝫ nō tm̄ epi ſꝫ ēt quicūꝫ iſeriores q bñt inſtōnem τ deſtitutōnē.c. cū eccleſiaꝝ de offi.or.τ.c.iii.§.i ꝯferēdis.eo.ti.li.vi.

¶ Ordinaria onera ſūt illa q̄ ex ꝯſtōne vel ꝯſuetudie preſtāi:vt ꝙ qlibet talis fund⁹ vel domus quolibet āno tm̄ debeat pſtare dño ſuo vel principi. Sed extraordinaria onera ſꝫ q̄ extra curſuꝫ τ morē ex iopinato euētu vel caſu ſeu neceſſitate emergēn iducūtꝛ. τ ſi dñs velit maritarꝛ filiā iuā l' guerrꝛ iūmināt. τ iō a ſuis ſubditꝫ exigatꝛ aliqd.

¶ Oriūdus de ciuitate vl' loco τc. dr is q vel ibi l'i vico ciuitat' illi⁹ ortus ē.ff.ad mūicip l.q ex vico. Vel ſi pꝛ eius ide duxit originē.C.e.l.aſſūptio §.fili⁹.τ.C.ꝺ mūicip.τ orig.l.i.τ.l.filios lib.x. Et no.in.c.vſuraꝝ.de vſu.in verſi. alienigēas.li.vi.

De Pa

Pactū vel pacto dr a verbo paciſcor τ ſic deſcribitꝛ. Et ꝯſenſus duoꝝ vl' pluriū in idem placitū ſcilicet ad dādū vel faciēdū aliquid alteri ab altero coꝝ.ff.ꝺ pac. l.i.§.i.Et dr quaſi de pace ſcm̄ vel pacis actuꝫ τ ponitꝛ ibi in dicē placitū. Nam nō fit i codē ꝺo vel falſo:qꝛ ſi duo vel plures ꝯſentiāt i hoc ꝺo tiēus ē bō:vel i hoc falſo tiēus ē aſin⁹ nō erit pactū.qꝛ nō eēt obligatoriū.tal'.n.ꝯſenſus neutrū obligat alterı. Jteꝫ ſm quoſdā pactū ē ꝯtr⁹.qꝛ paciſcēdo diuerſas in diē ꝯbīn⁹ volūtates. Et capitꝛ qñqꝫ late ꝓ eo quod nō trāſit in ꝯtrum noīatum vt vēditio τc. Et ſic oē pactū pt dici ꝯtr⁹ inoīatus.vt trāſactio do vt des τc. Qñqꝫ ſtricte ꝓ ſimplici pacto gratis facto.vt ꝓmitto tibi.x.τc. Et a tranſactōe τ policitatōe differt:qꝛ policitatio ſol⁹ offerētis. Et aſſignatꝛ dña iter pactū τ trāſactōem:qꝛ pactū eſt de re certa τ ñ litigioſa τ gratuita. Trāſactio vero ꝺ re incerta τ litigioſa τ nō gratuita. Et quid ſit pactū habes ēt de verb.ſign.c. pactū. vbi dicitur pactū eſt iter partes ex pace ꝯueniēs ſcriptura legibus ac moribus comprobata. Naꝫ ſepe ad probatōnem pacti interponitur ſecundū glo.ibidem.

¶ Pactoꝝ diuerſa ſunt genera. Nā pactū conuentū dr quod ſub certis verbis τ forma factū et pſſum.vt redactū eſt verbi gr̄a. Nā clarū ē pactū i verbis.qꝛ ſi verba ſꝫ obligatoria pactū ē obligatoriū.ſi ſꝫ liberatoria ē libatoriū:ſi exceptōis iductiua tūc ē exceptōis iductiuū.vt ſi creditō tradit iſtrꝫ debitori ex hoc ſignificatꝛ pactū liberatoriūꝫ factū a creditore debitori:vt.l.labeo.ff.ꝺ pac. Nā

no. q3 vt redditio instrumenti aliquid operet. s. volūtatē creditoris liberare volentes debitorē. Sed ibi creditor pignus reddit debitori nō significat libera tionem. vt. l. seque. ff. eo. ti. quia hec redditio pōt aliqd operari. s. ꝯferre vtilitatē debitori in vsu pignoris. Secus in casu p̄cedenti in quo non operatur nisi vt dem̄ est ex quo patet q̄d redditio pignoris nō significat remissionē eorum. Itē si instrumentum debiti repi tur penes debitorē ex hoc significat redditio creditoris nisi ꝯtrariū pbetur. l. si cyrographum. ff. de pig. qr instrumentum presumitur peruenisse ad debitorē per redditionē et voluntate creditoris. et hoc si debitor ē extraneus. Si vero familiaris i domo creditoris conuersans tūc secus. quia presumitur q̄ faciliter potuit haberi iscio creditore. l. vnica. §. ille C. de latu. li. tol. Itē si aliqua bona ꝯductoris sūt per cum inuecta illata vel reducta &c. Et hoc cō cluditur pactum quo pignus constituitur locato vt. l. certi iuris. C. de lo. et ꝯduc. et h° ex cōi modo agēdi q° inuecta atq3 illata sūt locatori tacite obliga ta. q° ꝯhētes videntur ꝯferre ad cōez modū seu mo rem. Etiā hoc verū simpl'r nō solū in predio vr bane sed in rustico sed tūc demū sunt obligata cum dominus sciuit inuecta et illata esse bona conductoris.

¶ Pactū tacitū d̄r quod i veritate nō ē expsse fcm̄ sed aliqua lege spāli ac si fieret statuitur ex casu hoc scilicet vbi gr̄a. Conduxi domū a Seyo et res meas itul i h° casu res mee illate p mercede domus debent seyo iure hoc statuēte vel iubēte lege pignori ita eē obligate ac si pactū et expsse inter nos ꝯcordatū eēt et ꝯuentū dato m̄ q̄ nō ꝯuenimus et hoc dixerimus. Aliud sic. Pactū tacitū d̄r q̄d n̄ fcm̄ expsse vt cū ꝯduxi domū nō pāgendo de p̄ cio vādo iā s̄m leges adhuc vetus p̄ciū tandum ac si paciscendo ita fuisset expssum.

¶ Pactū adiectōis i dīe tale ē. vt vēdo tibi domū et si potero h̄re maius preciū ad vsq3 mēsem ego repetam ipsam domū.

¶ Pactū legis ꝯmissorie ē vt vēdo tibi domū et si nō solueris ifra mēsem volo q̄ sit inempta. vt. C. de pac. inter emp. et vēd. Itē ibi. Creditor paciscitur cū debitore q̄ a debitore nō patet tali casu intelligit quod ēt nō p3 ab hēde. quia pactū quo quis sibi prouideat solet extēdi ad heredē. q2 p h° vr ēt heredi suo puidere et p hoc ꝯtrus ꝯditōnalis trāsit ad heredē. insti. de ver. ob. §. ex ꝯditōali. Si vo creditor dicat debitori paciscēdo: nō petā a te. si gnificat personā tm̄ fieri videlz q̄ a te tm̄ non po nam. sed nō minus ab herede petere possim. et hoc fit vba a te q̄ sic restringūt. vt. l. qui i furus ff. de pac. Sed si per pactū vnus obligat se alieni facere domū trāsit ad heredes. l. oēs. C. de ꝯben. et ꝯtra. stipul.

¶ Pactū psonale ē q̄d nō gn̄alr fit s3 tm̄ p vna psona l' duab°. Et d'r p rōe psonale. q2 fit psone q̄ tali et n̄ alii pdesse possit. vt si paciscor pe cuniā a te mihi debita3 nō petiturū a te s3 a tuo herede: tunc illud pactū tantum persona tuā tue tur et nō heredē tuū.

¶ Pactū reale vel i rē est gn̄ale. et n̄ ꝯtinet spālr vnā vel duas l' plures psonas s3 gn̄alr ꝯplectit oēs ad q̄s illas res ptinet vl' ptinet pt. vt cū debitū meū oīno remitto tā tibi q̄ hedib° tuis ita vt oēs libet mutuū et h̄des et fideiussores et null° mihi reser uet regressus ad pecuniā vel ad rē petēdā. Item pactor aliud nudū alid vestitū. Et q plene vellet hoc examinare trahēt magnā caudā et ꝯtrouersiā inter doc. hic tn̄ cū paucis sufficiat.

¶ Pactū g° nudū dici pt q̄ ab oīb° iuris solēnita tibus ꝯstitutū ē. i. tā solēnitate vborum q̄ solet ꝯcedi et attēdi i stipulatōib° q̄ ēt p ꝯceptōem l'arum. s. qn̄ cirographū nō interuenit nec aliud instr'm sup hoc ꝯfectū. q' nudū pactū ꝯfirmaret. et d'r nudū a cā q̄ sufficeē pt ad pfectā obligatōez: vt do vt facias: facio vt des &c. cuiusmodi ꝯuētōes dn̄r ꝯtr° ino miati. Itē d'r nudū a foro negocii. vt qn̄ negociū nō icidit i certū nomī ꝯtr°. vt i noīe emptōis: vē ditōis locatōis et similiū. Itē nudū d'r a rei interuē tu. vt tali nō intercedat res q̄ posset suo interuētu p fectā reddē cāz obligatōis sic i mutui datōe. Itē d'r nudū a ꝯtinētia. qn̄ si icōtinēti p° ꝯtrm adicta tur penitus ex p̄cedenti obligatōe vires ꝯhit vt videa tur ipe ꝯtrm et cāz destituere vt pactū qn̄ semel fcm̄ ē: et p° traditōez intercedit res sic vestit interuē tu rei. Itē plurib° aliis mōis d'r s3 diuisas opi. doc.

¶ Pactū vestitu d'r sex mōis. s̄m q̄ sex mōis ve stit. l. i. et ex vbis. l'is ꝯsensu. ꝯtr° coherētia. et rei inter uētu. vt s̄m Hos. isti. de ver. ob. Et dicit Hos. q̄ pactū i rē ē qn̄ gn̄alr paciscor ne petā. et i psona3 ne a psona petā. ff. e. ti. l. idc. §. pac. et nō minus ex verbis q̄ ex mēte ꝯhētiū ē estimādū an pactū in rē vel i psonā sit. Plerūq3 enī i psona pactū in serit vt psonale sit pactū s3 vt demonstret cū quo sit pactū. ff. ee. ti. l. i. §. pactor.

¶ Pactor aliud utile aliud inutile. s. rōe psonar vt furiosi q nec tacite nec expsse ꝯsentiē pnt q̄re mātimoniū ꝯhē n̄ pn̄t nec ad aligionē se obligare et hoc ꝯ ꝯtinuo. sec° si h3 lucida interualla: vt. vij. q. i. ꝯtius. Quo. n. re° ꝯstitut q nesciet q̄d fac. xv. q. i. aliq̄tos. Itē pupill° q nōdū ē doli capax vbi vult obligari. sec° si vellet aliū obligare q̄d pt. Itē i p̄ digo. Itē mōachi et reglares pfessi ꝯtracti nisi ꝯtē platōe mōasterii paciscāt. cū p tales acqrit. Itē viri et vxores q sibi dōare n̄ pnt s3 vēdē. Itē rōe potestatis. Itē i legatis dū3 legatōe fūgunt. Itē inter pirez et filiū: nisi i castrēsi peculio vel q̄si. Itez si res i pactū deducta nō fit i rerū na. nisi mora p̄ cesserit. Itē si hō res sacra religiosa deducat i pa ctū. Itē cessat pactū i collatōe rerum spūaliū. i. q. i. q̄ plorū i reb° phibit; ēt si iuramētū fuerit apposi tū vt i aie d̄rimētū vgētib°. Itē pactū turpe: aut rei turpis: aut ipossibil' ꝯ m̄r l' de facto nullā obli gatōez iducit. c. vlt. eo. t. s̄m Hos. in sum. Di aūt

pactū a pactōe.ff.e.ti.l.i.pacto ꝟo a pace ⁊ actu. nā q paciscūt̄ ex diuersis ⁊ ꝯrijs motibus a ioꝛū pᵒmissa variaqꝫ certamia ī vnā ꝯsonāteqꝫ sniaꝫ ꝯuenire dr̄.C.de resci.vē.l.si volūtatē.ff.e.ti.l.i.§.ꝯuētōis. Et hoc pactū gnāle ē ad oīa q ꝯbunt̄ vl̄ agūt̄ iter ptes cā ꝯbēde vl̄ tollēde obligatōis. sꝫ nomē ꝯuētōis gnālissimū ē. nā ⁊ scholares in schol̄ clīci ī capitulo populᵒ ī foro cōuētre dr̄.ut i.§.ꝯall.ꝯuētōis. Ul̄ dr̄ pactū a pcussiōe palmarū. Ueteres eni cū se obligabāt palmas pcutiebāt ī signū īuiolāde fidei.vn̄ dr̄ pactū q̄si palme ictᵒ. Itē pactū puatoꝝ iure publico minime derogat̄ ⁊ qn̄ qs posset renūciare iuri publico vide i.c.si diligēti ḋ foro ꝯpe.⁊ ē gl.no.ī auc.vt fine ꝓhi.mīes colla.vii.q̄ exponit hunc articulū satꝫ claṙ.

¶ Pactum p donationē. Re.ī.trāslacio.

¶ Pagāi dr̄r in iure qñqꝫ īcreduli seu heretici. Itē qñqꝫ dr̄r priuati hoies vt villani:⁊ oēs q neqꝫ milites neqꝫ magistri sunt:a pagos grece qd ē villa latine:vt instit̄u.de mili.testa.§.illis autē tēporibus.in fi.vbi gl.

¶ Paganicū aduenticiū est peculiū quod ex ꝓspera fortuna aduenit veluti ex testō cognatorū vel eciā agnatoꝝ.

¶ Pallium ē īsigne ornamentū archiepi l̄ episcopi si ex priuilegio sibi concedat̄ sumptū de corpore beati petri in signū plenitudinis pōtificalis officii:vt de elec.significasti.⁊ de auctoritate vsu pallii p̄ecall̄e.c.ii.vnde ante pallii receptionē ecclesia dr̄ viduata:vt.e.di.qm̄ in papa vo d̄signat plenitudinem potestatis.

¶ Palatini alit̄ dr̄r vicarii:q̄ quoddāmō gerūt vicem pncipis ſm Accur.in Rubrica. C. de pala.sacra.largi.l.xii.

¶ Palatinus comes dr̄ q curā gerebat pcipuā vt missis notariis suis negligentiā iudicū argueret.C.de offi.recto.l.nullā. Re.ŝ.comes.

¶ Palla dr̄ vestis qua altare cooperit̄ vꝫ lineᵒ pānus ꝯsecratᵒ q sup altare ponit̄ sup quē extēdit̄ corporale. Sumit̄ ēt qñqꝫ p cortina vl̄ pano serico.vn̄.Lectice cū cibus est nō serica palla.

¶ Papa idē est quod admirabil̄. Et dr̄ a pape īteriectōe admirātiṽ:q vices dei gerit ī terrꝫ. Et vicariᵒ illiᵒ ē cuiᵒ ē terra ⁊ plēitudo eiᵒ.c.tua.ii.ḋ deci.⁊.xv.q.iii.cuncta p mundū.hō ē vicariᵒ xp̄i.de.romam de iureiu.c.p humān.ḋ hōi.li.vi.c.ii.⁊.iii.ḋ trāslatiō. Et qñqꝫ dr̄ vicariᵒ petri vt.lxiii.di.ego Ludo.tn̄c ē impropria locutio. l̄ exponit̄ l̄ gerit vicariā quā gessit petrus. Nā vicarius nō dat vicariū ḋ offi.vic.clericos. Unde poeta aglicus Gof.in poetria noua incipit. Papa stupor mundi si dixero papa nocēdi. Acephalū nomen tribuā tibi:si caput addā hostis erit:⁊ ī fine subdit Nec deᵒ ē nec hō sed neuter es iter vtrūqꝫ. Ul̄ dr̄ papa quasi pr̄ patruꝫ ſm Io.an.sup. v.papa.in ꝓhemio cle. Et illud quod fit auc̄tate pape dr̄ fieri auctoritate dei.⁊ hᵒ ē verū si fiet iusta de cā de trāsla.iter corporalia. Nā papa nō subiacet legibᵒ.C.de legi.l.digna vox.⁊.ff.co.t.l.pnceps.⁊ dat auctoritatē canonibus q ab eo vigorē sumūt ⁊ nō ecōuerso.c.significasti.de elec.in gl.i.c.si alȷ qn̄ ḋ sen.ex.⁊ eiᵒ p̄nna supplet oēꝫ solēnitatē. C. de testi.l.oi. Etiā papa solus ē idoneᵒ testis.c.cū a vobis.de testi.sꝫ an locū habet in his que papa viderit ante q̄ venit ad papatᵒ apicis pmotionē. dicit Ludo.de roma per Eugeniū quartū questiū fuisse a quatuor auditoribus quoꝝ ipse vnus erat:⁊ subdit q̄ certe multi multū insistauerūt.finalr̄ reppit ipse duas gl. Io.an.singulares tenētes q̄ sic.ḋ qᵒ mltū gauisus accessit ad dn̄ꝫ aplicū sibi dicēs vna ē i.c.i.ḋ renū.li.vi alia i.c.ad aplīce.de re iudi.eo.li.⁊ ita fuit iudicatū. Itē pōit̄ pape ī numero plurali.c.si romāoꝝ.§. decretales.i fi.xix.di.vbi dr̄ quas beatissimi pape diuersis ipibus ab vrbe rōana dederūt. Itē papa pprie nō bꝫ dn̄iū rex ecclāꝝ lꝫ.h.d.gl.l.c.cū venissent.ḋ iudici.⁊ Host.dic̄ q̄ papa mutat dum vult q̄drata rotūdis ⁊ ī oibᵒ ptāē bꝫ p̄terq̄ ī fide violāda. Dicūt ergo doc.dictā glo.dānādo q̄ papa solū ē administratoꝛ ⁊ dispēsatoꝛ rex eccl̄e neqꝫ pt alīeare sine cā rōnabili igit̄ nō dn̄s.imo ſꝫ Archi.xii.q.ii.nō lꝫ. Papa peccat mortalr̄ si alienat res eccl̄e:qd ē valde notādū ſꝫ dn̄ꝫ Pau. Quid ergo ḋ iferioribᵒ plat̄ alienāntibᵒ ⁊c. Ita papa ſꝫ cōēꝫ opi.bꝫ vtrāqꝫ iurisdictōēꝫ.s.tpalē ⁊ spūalē quātū ad habitū:nō tn̄ dꝫ q̄tū ad actū vl̄ exerciciū miti ēfalcē ī messeꝫ iperatoris ī gladio tpali.c.duo sunt ⁊.c.si ipatoꝛ.xcvi.di.c.lꝫ ex suscepto.⁊.c.ex trāsmissa de fo.cōpe. Nā exerciciū iurisdictōis secularis de volūtate ꝯmisit iperatori.c.solite.de maio.⁊ obe.pꝫ pmū:q2 vtrūqꝫ gladiū hūit xp̄s iuxta illō. Ecce duo gladii:sꝫ xp̄s suā ptāē ḋdit pape petro suo vicario.vt.xxii.di.c.i. q̄ suis successoribᵒ admisit xl.di.c.i. Scd̄ꝫ pꝫ:q2 dixit:ꝯuerte gladiū ī vaginā nō dixit ꝓiice.quasi dicēt tene gladiū tpaleꝫ ibi tu:nō tn̄ eo vtē ī exercitio quare papa vti nō dꝫ gladio tpali nisi ī defectū vel pncipis negligēciā secularis.⁊ tunc habitū deducit ad actū. vide bonā glo.i ver.discernitur.c.qm̄ di.x.⁊ gl.ii.c.nouit de iudi. Et rō quare papa nō dꝫ hēe gladiū tēporalē ī exercitio vel ī actu q2 sacramentū altar̄ repsētat vnionē xp̄i ad eccl̄aꝫ:⁊ aīe ad corpᵒ.sꝫ minister xp̄i ⁊ ecclesie.qualis est papa qui se scribit fuū fuoꝝ dei.c.relatū.de sen.exco.⁊ ī pn.decretal̄ nō dꝫ hēe gladiū qᵒ aīa diuidit̄ a corpore. Sꝫ gᵒ duo pncipia ī eccl̄a.⁊.c.solite.ꝑal.p solē ⁊ lunā ḋsignata. Nā ipatoꝛ ptāē bꝫ a deo approbatiue sꝫ nō īmediate:q2 p mediū ordiatū a deo videlꝫ p papā a quo habet ptāē collatiue. Hic ē q̄ ipo vacāte iurisdictio terraꝝ īperii ꝯpetit pape.c.licet ex suscepto.ḋ fo.ꝯpe.sed n̄ eꝯ.vꝫ q̄ vacāte papa tn̄ iperatoꝛ succedat ī spūalibᵒ.c.equaliter.de iudici.ſm Lud.de ro.q ēt queri qd in legato sedis apostolice an eidem ēt cōpetat talis iurisdictio va

cāte ipso ꝛ vī qꝫ sic. qꝛ de grētio pape. c. sub milita bus. ii. q. vi. ꝛ ei⁹ vice fungunt. Dicit idē qꝫ ꝓ: iuz ē vez: fm Spe. i ti. de le. §. nūc ostēdēdū. v. xix. Nō qꝛ nō ꝺz ponē manū auctoritate gnālis ꝯmissio nis i hs q̄ spāli prerogatiua pape ꝯpetūt. c. quod trāslanōē. ō offi. dele. sz hoc ē pape ipālr ꝯcessuz i signū p̄eminētie singlaris. ergo ꝛc. Hec Ludo. i singularibus suis. Et vbi papa nō habz tpalez iurisdictōē: ibi nō pt tollere legē quo ad for: ciuile nisi i hs i qb⁹ veruē piculū sāie: vbi tollē pōt le gē quo ad vtrūqz for: c. nouit de iudi. c. vi. ꝛ c. pre scrip. ꝛ. c. fi. de so. ꝯpe. li. vi. Sunt. n. potestates di stincte di. x. qm. vbi de hoc. ꝛ di. xcvi. cū ad veraz ꝛ. c. cām. ij. q. fi. sint legi. Et tz Jo. an. i regula pos sessor. ō re. iur. li. vi. Licet alij dicāt qꝫ īdistincte q⁹ ad vtrūqz for: papa possit legē tollē. x. di. ꝯstitutio nes. ꝛ. c. cum esses. ō testa. Et q̄uis papa sit dñs mūdi: ꝛ impator dñs mūdi dicat. ff. ad. l. rodi. de iac. i. l. deprecano. ꝛ. vii. q. i. i apib⁹. ꝛ i cle. pastoral. de re iudi. fz Jo. an. Differēter tñ sunt dñi mūdi qꝛ impator sicut luna sub sole ita sub apostolico dño est. qꝛ est filius ecclie ꝛ iclinaui caput suum epis a qb⁹ excōicari pōt. vt di. xcvi. c. si ipator ca tholicus est. ꝛ. c. certu. di. x. in gl. ij.

¶ Pandecta. Re. supra digestuz.

¶ Parabolani sūt medici q ad curādū ēgra mē bra vel coapa debiliū deputant. ꝛ dicti pabolani. a par bola qꝫ plura ꝓmittūt hominib⁹ q̄ faciūt: ꝛ qꝛ sepius pabolis vtunt: vt. C. de epi. ꝛ cle. l. parabo lani vbi tex. pabolani qui ad debiliū ꝛc. ꝛ ibi tex cētos p̄cipimus ꝯstitui.

¶ Parafernalia bona: vel res pafernales dñr res q̄s mulieres iuxta doti īferunt domū viri. a para. i. iuxta. ꝛ ferna qꝺ est dos vel donatio. inde pafernale dī qcqd mulier hz vltra dotē vndecūqz. Et si est cōsuetudo pōt alia reuinere ꝓ se. nec maritus dz se ō his īromittere: mulierē inuita. fz Host. ō do. ꝓpter nup. Et mulier ꝓpter fornica tōem nō solū pdit dotez sz ēt dotaliciū. i. paferna lia. vt ē gl. singularis in ῡbo dotaliciū. in. c. plerū de dona. iter vir. ꝛ vxo.

¶ Parentes sūt illi q nobis cognatōe sūt iūcti ꝑ cuiuscūqz ēt lineā sexus hoc fiat. Scdz ēt iterp tatōem iuris dñr oēs ascendētes siue descēden tes i supmū siue ifimū ꝑ paternā siue maternaz cognatōnez. Sz fm Azo. ꝓprie dñr pentes vsqz ad tritauū. Et vltra dñr maiores. Et idē est ō li beris in descendendo.

¶ Pares curie dñr vasalli q hñt ꝯsilia feuda a dño illi⁹ feudi ō quo agit. put no. i. c. ceterū ō iud.

¶ Pancratiū ē colluctatō cū fustib⁹ ꝛ loc⁹ ligneꝰ circūdat⁹ i quo certo ordie stāt pugnātes. vt i pu gillib⁹ videm⁹. gl. ē i. l. q̄ actōne. §. si qs i collucta tōe. ff. ad. l. aquil. Re. supra colluctatio.

¶ Paranimphus. vel pba. dī pares vel ꝓcreās spontalia. Re. infra prosencta.

¶ Paraferede. i. declinabile dī a para. i. iuxta. ꝛ ferede equo ducente redaz. a verbo fe: ero. ꝛ reda. fm Hug. ꝛ bubulci ꝛ aurige domi paraferede di cunt fm Accur. C. de cursu pub. l. i. li. xij.

¶ Parafidic⁹ ꝯponit a para. i. par: ꝛ fid⁹. i. fidel ꝛ icos custos. q̄si par fidei ad custodiendūz ꝛ ob seruādū q̄ obseruare dz. vt colligit. C. e. ti. ꝛ li.

¶ Paripus dī a parum ꝛ pus puris qꝺ ē custo dia quasi paruz custodiens mandata. vt. l. l. pari pum. C. eo. ti. ꝛ li. pcalle.

¶ Participiū significat put ips ei⁹ ꝛ aliō mediū significat declarat. vbi gfa ibi. Lego stichū suum meū fugitiuū. hoc pticipiū fugitiuū significat ꝯdi tōcz. qꝛ sēsus ē tuū qs me⁹ e si erit fugitiu⁹. l. ita qz. ff. si cer. pe. ꝛ. l. stichū. ff. ō leg. i. Sz ibi. Lego sti chu tuū meū p̄ñcez vel receptū ex testō uciꝫ sem ꝑ nficē. ꝛ sic ō alijs nō facit ꝯditōem. qꝛ hec ptici pia int pñns ꝛ p̄teritu tpis. tō n pt ꝯprehēdi signi ficatū ꝯdicōis. Jtē ibi. Lego herēdi vt accepi⁹ cen tū a ticio restituat hēditate significat ꝯditōem. l. attestatos. ff. de ꝯdi. ꝛ demon. qꝛ pticipiū accepiꝫ ablatiu cāus ēt significat futur: sit p̄teriu tpis. qꝛ sensus est sic acceperit cētū futur: ꝛc. Jtē ibi vē do ubi certa vina ꝛc. hoc pacto qꝫ erūt degustata da ista certū diē. hoc pticipiū degustada n̄ signi ficat ꝯditōez. qꝛ vēditio ē pura: si stari i pemptio re qꝫ nō degustaret. tūc dic tali p̄terita piculum cētsuū. l. si qs vina i pn. ff. de peri. ꝛ cōmo. rei vē di. Nō fm Bar. lz hoc pticipiū sit futuri tēporis nō tñ fuit adiectū dispōni. sed exactōi. Et tā hūit limitatōez certi tēporis. Alij tñ nūc dicere qꝫ ibi significē ꝯditō resolutoria. i. sic degustādo repro bent vel approbent vina.

¶ Participatio cū excōicato duplex ē: q̄dā īdu cit maiorez excōicatōez. s. q fit i crīe. ō sen. excō. si ꝯcubinc. ꝛ. c. nup. alia iducit minorē. s. q̄ fit i locu tōe osculo salutatōne mēsa thoro ꝛ silib⁹. xi. q. iij. ipo iure cū excōicato: ꝛ q cōicaueriit: ꝛ a qb⁹ re pellent he excōicatōes hcs. iij. q. iij. ēgeldrudā ꝛ ō excep. c. a nobis. ꝛ ō cle. exc. mini. c. si celebrat. Sūt aūt q̄dā persone excepte q̄ sine hac pena ex cōicato participāt. s. vxor. fili⁹: fuus: colou⁹ ꝛc. xi. q. iij. qm multos. ō sen. excō. qꝺ i dubijs. ꝛ i. c. iter alia fm Spe. ꝛ Barsiā minēdo nūciū vel lraz ex cōicato icurrit minorez. qꝛ q̄si loq vī. ff. de consti. pecu. l. lz. ꝛ est glo. i. c. statuimus. ꝛ. c. ꝯstōnes. de sen. excō. li. vi.

¶ Pater est ille quē nuptie designāt. i. p̄sumūt esse vt dicit Azo. in sum. C. de in ius vocan.

¶ Paterfamilias dī is q est sui iuris ꝛ ptāris ꝑ pric cuiuscūqz sit etatis. sz filiusfamilias ecōuer so. Require loco suo.

¶ Patres etiam dicti sunt quos plebs sibi crea uit vt ipsi plebem excederent.

¶ Patres ꝯscripti dicebant quoz noia in tabu lis aureis scribebant.

¶ Patria ptās fm Azo. in sum. C. e. ti. ē ius qꝺ dam qꝺ habēt hi q sūt de imperio romano i libe

ros naturales ⁊ legitimos:qꝺ ius alij nõ habent
vt insti. de pa.po.per totum.

¶ Patricij dr̄ iđ:q꞉ ꝓtone ptãꝺ ꝓsunt fm Jsi.
li.ix.c.iij. Etiã patric⁹ ẽ is quẽ ĩpator sibi elegit
in pñez:vt insti.qui.mo.ius.pa.po.sol.§.filiusfa.⁊
C.ꝺ ꝯsu.eiusdẽ li.l.fi. Jtẽ in alia significatiõne di
cti sunt patricij qdã nobiles ꝺ ciuitate ⁊ aliz dice
bant pñes ꝑncipũ.s.ad ꝯsilia ꝓstanda.

¶ Patricida ẽ q pñez occidit.als ĩ iure ciuili po
nit parricida.C.de his q pa.vł libe.occi.l.vnica.

¶ Patricidiũ als parricidiũ ẽ homicidiũ nephã
dũ qꝺ cõmittit in pentes ĩ liberos:ĩ ꝓrimos col
laterales:⁊ affines. Re.ꝫ.ad.l.pompeiaz.

¶ Parrochia ẽ locus ĩ quo degit ppl's aliru⁹
eccl'e deputat⁹ ꝫz Gof.i sũ.e.ti. Et parrochiarũ
diuisio ĩcepit a dionysio.xiij.q.i.c.i.ꝯsistit aũt ius
parrochiale ĩ hoc ꝫz Gof.i sũ.e.ti.ꝙ oẽs prochia
ni ĩ diebus dñicis ⁊ festiuis missaz audiãt ĩ eccle
sijs quaꝝ parrochijs habitãt.vt.c.i.e.ti.ꝺ ꝯse.di.
i.si qs ẽt ꝯsistit ĩ decimis personalib⁹ q̃ eccl'e par
rochiali debent.xvi.q.i.si qs laycus.⁊ ĩ oblatõni
bus q̃ dande sunt sacerdoti parrochiali g.ꝑ pplo
orare dz.x.q.i.qi sacerdotes.

¶ Patrinus vł patrina dr̄ filius vł filia spũal'
ꝯpatrũ vł ꝯmatruz matris vel pñs quẽ vł quam
gs de fonte baptismatis leuauit;vel ad sacr'm cõ
firmatõis tenuit.

¶ Patruus dr̄ frater pñs quasi pater alius.

¶ Patruus magnus est frater aui.

¶ Patrueles dicti sũt quoꝝ patres ĩter se ger
mani vel fratres fuerunt.

¶ Patrueles sorores sunt duoꝝ fratrũ filie.ꝫ
vtꝝ appellatõe patrui ꝯtineat patru⁹ magn⁹.vł
ꝙ si vt i.§.patru⁹magn⁹ l.i.iuriscõsult⁹.ff.ꝺ gra
di.ꝫ ĩ oppositũ ꝙ sic aliq ꝺfendẽ nitũtur:q꞉ dña
addita gñi ꝯbit ipz ad spẽz sub illo genere.vt aĩal
rõale spẽs ẽ aĩalis:sic ⁊ patru⁹magn⁹ spẽs patrui
esse ꝓbatur:simile.ff.de adop.l.i. vbi adoptio filij
qui sui iuris est species est adoptionis.

¶ Patru⁹ ẽ frater ꝑaui ⁊ abpatru⁹ ẽ fr̄ abaui.

¶ Patrõ⁹ ꝫz canones dr̄ ille q hz ius pñtãdi ali
quẽ ad bñficiũ ecclesiasticuz.ꝫ ꝫm leges ẽ q manu
misit seruũ suũ spõte ꝺ dño:q seru⁹ dr̄ libt⁹ ei⁹ a
quo sic manumissus ẽ. Etiã ꝑron⁹ q̃nq꞉ dr̄ aduo
catus vel ecõuerso aduocatus patronus cãꝝ:q꞉
patrociniũ ꝓstat vł patrocinat. ⁊ ĩ p'mo significa
to tria faciũt patronũ.vñ. Patronũ faciũt:dos
edificatio fundus. Re.ꝫ.ius patronatus.

¶ Passim.i.indifferenter ꝺ ap.cũ sit rõana ⁊.e.
pastoralis.de offi.de.e.in gl.ij.in.c.in pertractã
dum.de iura.calũ.

¶ Pauperies ẽ dãnũ sine iniuria faciẽtis ipm
dãnũ vt ab aĩali qꝺ sensu caret factũ:vt si equ⁹
tuus segetẽ meã pauit.vł alr̄ dãnũ mihi dedit.Nõ
eĩz ꝑt dici iniuriã fecisse cũ sẽsu careat.insti.si qua.
pau.fe.di.§.pauperies.vbi dič gl.ꝙ ẽ mirabil'ex
pô ⁊ legalis. Differũt aũt dãnũ maleficiũ:⁊ pau
peries.nã dãno sit cũ aĩo iniuriãdi:vł ab habẽte
aĩum iniuriãdi.ꝫ nõ vtat. Alia patẽt locis suis.
De pauperie actõe. Re.supra actio.

¶ Pauliana actio. Re.ibidem.

¶ Pax fm Gof.ẽ discordie finis vt.c.i.ꝺ treu.
⁊ pa.ĩ gl.i. Jtẽ pax ẽ vinculũ charitat'.vt i.c.no
uit.vt.§.ꝫ forsan.ꝺ iud.⁊ sũt sex cãe ꝓp q̃s nõ est
pax ĩter hoĩes. Pria q꞉ nõ puniunt maleficia. Se
cũda habũdãtia tpaliuz. Tertia q꞉ nõ pugnamus
ꝯ demones. Quarta q꞉ nõ ꝯsideramus dãna in
vbi diuitias corpus ⁊ aĩaz perdimus. Quita di
bus euẽtus belli q nõ ꝯsiderat. Sexta q꞉ nõ fua
mus ꝑcepta dei nec soluimus decimas.⁊ sic qꝺ nõ
capit xp̄s tollit fiscus.xvij.q.vij.maiores. Dec ꝫ
gl.no.ꝺ re iudi.li.vi.ad aplice.

De Pe

¶ Peculiũ ẽ pusilla sũa vł pecũia sꝑata a rebus
ex rõcinijs pñs vł dñi data vł ꝑmissa filio vł ẽuo.ff.
ꝺ pe.l.ꝺposui.§.peculiũ. Et ẽ multiplex.s.castrẽse
vł q̃si castrẽse:ꝓfecticiũ.aduẽticiũ.paganicuz nõ
paganicũ.C.ꝺ bo.q̃ libe.l.cũ oz.l.cuz multa.l.cu
nõ. Jtẽ peculiũ dr̄ res parafernal'.ff.ꝺ iur.do.l.
si ego.§.dot. Jtẽ peculiũ põit ꝑ hẽditate vł p'mo
mo.C.ꝺ epis.⁊ cle.l.si qs ꝑbyter.ff.ad treb.l.cog.

¶ Peculiũ castrẽse est qꝺ miles acqrit dũz mili
tat ĩ castris.⁊ illud ẽ filij pleno iure taz quo ad ꝓ
prietatẽ ꝙ quo ad vsufruc.

¶ Peculiũ palatioꝝ dr̄ ẽt castrẽse.s.militũ pala
tii q ꝑncipẽ sequit ꝫz Accur.C.c.ti.li.xii.i rubr.

¶ Peculiũ q̃si castrẽse.dr̄ illꝺ qꝺ aduocatus ac
qrit prestãdo cliẽtul' suis ꝓtociniũ i cãis:vł ꝙ ma
gister grãmaticus logicus vł rhetoricus:in scholis
suo lucrat exercitio.in.l.fi.C.de inoffi. testa.

¶ Peculiũ aduẽticiũ ẽ qꝺ filio aduenit ab au
ꝑno vł m̃rno:vł ab altero vt ex ꝓspera fortũa.⁊ ex
testõ agnatoꝝ vel cognatoꝝ:⁊ qꝺ sic filio aduenit
ipsi⁹ ẽ quo ad ꝓpetatẽ:pñs vo quo ad vsufructũ.
Et dr̄ alio noĩe paganicũ aduẽticiũ. Jtẽ aduen
ciũ si ab ĩpatore vł augusto datũ fuerit cõparat
castrẽsi peculio.in.l.cũ multa.C.de bo. que liber.

¶ Peculiũ ꝓfecticiũ dr̄ illꝺ qꝺ ꝺ reb⁹ pñis vł do
minicis ꝓficiscit ⁊ filio vł suo dat vt i eo negocie
⁊ illꝺ ẽ pñs quo ad ꝓpetatẽ.ꝫ filij vel sui quo ad
vsufructũ. Et ẽt alias dr̄ paganicũ ꝓfecticiũ.

¶ Peculiũ cl'icoꝝ ẽ p'imõiũ cl'icoꝝ.nã peculiũ
p'imõiũ appellat.ff.ad treb.l.cogi i pñ.vñ illꝺ qꝺ
a cl'ico velud ꝓpriũ possidet eius peculiũ dr̄.scꝫ
mõ tñ:⁊ vsualr̄ peculiũ dici solet filioꝝ ⁊ suoꝝ pa
moniũ qꝺ eis a dño vel pñe dat:vt.ff.e.ti.p totũ.

¶ Peculiũ cl'icoꝝ ꝓfecticiũ ẽ ꝙ ꝺ bonis eccl'e ꝓ
cedit.vel ꝙ ecclesie ꝯtemplatõe acqrit.

¶ Peculiũ aduẽticiũ eoꝝdẽ ẽ qꝺ acqrit ex opa
coꝝ vel alias ꝓuenit ex intuitu persone.⁊ hoc nõ
Gof.in sum.e.ti.⁊ dr̄ peculiũ a pecunia.

¶ Pecunia appellat totũ qꝺ hoĩes hñt.⁊ dr̄ a
pecorib⁹:q꞉ qcqd ãtiq hẽbãt totũ i pecoribus ꝯ
stebat.vt.i.q.iij.totũ.⁊ sic sumit cõiter. Quãq꞉ ti

capit̃ ꝓprie ⁊ stricte solū p numerata pecunia:vt no. in.q.iii.c.putãt qdã.⁊ ibi gl. Alias appellatõne pecunie oẽs res ꝯtinent.C.de ꝯsti.pecu.l.ii. et pecu lus aut nõiantis pecunie appellatõe re significari ff.de ver.sig.l.cẽt.vbi gl'a. Heres fact⁹ hereditate adi ta vẽdit eã ⁊ emptori p stipulatõnez ꝓmittit q̃tã pecunia ex hereditate ad ip̃z puenit ⁊c. appellatõe pecunie ois res significat.q₂ tenetur ẽ.ois res q̃ ex hereditate ad me puenit.⁊ capit̃ significatuz ex dispõne pcedẽti.l. vẽditõe hereditat⁹ q̃ oẽs res si gnificat. Itẽ ibi late significat dicẽdo hẽs mi volo te restituere ucio pecunia₃ meã.i.hereditatẽ meã.vñ p ide ẽ ac si dicat hereditate hõa l'rẽa meas vt.l.nã q₃ §.si.ff.ad tre.i₃ ibi significat strictissime dũ filio familias ꝓhibet̃ mutuari pecunia.q₂ significat pe cuniã nũeratã.l.i.ff.ad sena.ꝯsul.mace.iũcta.l.i₃ ⁊ si.§.pecunia.c.i. Nõ vtriuſq₃:q₂ i pori cãus fue e⁹ fuit ex fauore g⁹ ãpliãdus i₃ hic cãus subiect⁹ ẽ ex odio g⁹ rstrigẽd⁹ ut i regl'a odia.de re.iur.li.vi.

¶ Pedanei iudices. Re.s.iudices pedanei.

¶ Pedagia dicũt̃ q̃ dant̃ a transeũtibus i locũ cõ stitutu a pncipe:⁊ capit̃s pedagiũ d₃ reddere saluũ ꝯductũ:⁊ territoriũ ei⁹ tenet̃ securuz.adeo q̃ si ali qs derobet̃.i.spoliet̃.⁊ ẽ vulgare gallicor. tenet̃ ei dñs terre rapinã resarcire fm Bal.i vsi.feu. de pa.tura.fir.i.§.ꝯuenticulis.facit.l.ne qd.ff.d̃ incẽ.ru.naufr.⁊ no.Arch.xxiii.q.v.ii qs pegri nor.§.guidagia. Re.supra.

¶ Pecoris nomine ꝯtinent̃ boues.

¶ Pecor ad quã appulsus ẽ ius adducẽdi l'ap pellãdi pecus ad quã fonte alicui iure fruimus.

¶ Pediculi dicũt̃ queda argẽtea sustẽtacula q̃b⁹ vasa vl' res q̃libet velud pedib⁹ sustẽtant̃ ita ponit̃ in.l.pediculis argẽteis.ff.de au.⁊ argen.le.

¶ Pedetentim vide in glo.i.in cle.

¶ Pedagogus ẽ ille q̃ ab initio istruit pueros:⁊ di a pedos.i.puer ⁊ gogus ducẽ q̃si ductor siue gubernator puerorum.ist.q.ex cau.manu.ñ pol.§. eadẽ.l.clyascẽna:vbi gl.põt.n.mior.xx.ãnis ma ior in.xvii.manumittẽ pedagoguz suũ vt ibi di.

¶ Pedamẽta dicũt̃ sustẽtamẽta pedũ vinearuz ⁊ dicũt̃ gallici paxilli.

¶ Pena ⁊ suppliciũ differunt:vt no.Arch.ix. q.iii.nemo per totũ.

¶ Pene.i.quasi.⁊ no.in.q.vii.c.qui sine.

¶ Penes notat p'le Jo.cal.i cõmẽto decre.po stulastis.d̃ ꝯces.pre.Et dictaz iter penes ⁊ apud vide p Jo.licomẽt.i.l.si qs i tãtã.C.vñ vi.vbi dicit̃ q̃ illud ẽ penes aliquẽ cui⁹ possione h₃:z illud ẽ apud aliquẽ:cui⁹ solã detẽtõez h₃:vt dpositari⁹ ⁊ cõmodatarius:⁊ dicit q̃ i dicta.l.apud luminẽ ĩm ꝓprie:vt in.l.penes.ff.de verbo.sig.

¶ Penes nõt Pa⁹.i ꝯmẽto.c.i l'ris.d̃ rest.spo.

¶ Penitus no. Jo.an.c.i.de sup.neg.p'la.

¶ Pena est delictor debita coherno vl' satisfa ctio q̃ue lege vel a ministris legis imponit̃.

¶ Penam cõmittẽ est penam debere.

¶ Penitẽcia fm Amb.est preterita peccata plã gere:⁊ plãgẽda iterum non cõmittẽ:vl' sic fm Aug. Est q̃da dolẽs vĩdicta puniẽs i se qd ꝯmisisse do let.d̃ quo plura vide i tractatu de pe.di.iii.⁊.iiii.

¶ Penula ẽ q̃da vestis q̃ nõ vtebant̃ nisi cives romani q̃ fuit data patri paulo.q₂ societate ꝯtraxerat cũ romanis ⁊ ei beat⁹ paulus aduersus iniustos romanũ civẽ se appellauit.c.si in adiutoriũ.di.x.

¶ Pensio ẽ idẽ qd census vel tributuz.

¶ Pẽsitatiões publice fz Az.i suũ.C.si qs pob. pen.ven.dicũt ãnue exactiões tributorum vl' vestiuz auri vl' argẽti:q̃ a certis psonis p̃stabant̃ fisco fz pẽsiões publice dicũt̃ q̃ ad viaz vl' pontiũ refectio nẽ p̃stãda sũt a possidentib⁹ vt sic fiat oiũ dator̃ q̃dã collectio.⁊ sic pẽsitatio ẽ q̃si pẽsiõis solutio.

¶ Pẽtatheucũ ẽ volumẽ ꝯtinẽs quinq₃ libros moysis.a.pẽta.i.q̃nq₃ ⁊ theucu mãdatũ q̃si ⁊c.vt i.c.i.de deci.

¶ Perãgaria ẽ fũctio psonarum ⁊ rerum ⁊ dicit̃ q̃si ꝑ fecta ⁊ magna angaria. Est aũt angaria fũct⁹ pso narum ⁊ nõ rerum. Sic pangarie dicũt exactiões ⁊ p̃sta tiões pdmiorum.i.onera q̃dã q̃ pdio icũbũt l' ipo nũc ⁊ erat forte exactiões equorum l' vecturarum ad portadu annonã militib⁹:vt colligit̃.C.de cursu pub.an.in rub.a.li.xii.

¶ Peragada ẽ vestis d̃ auro vulgari q̃ a gay dis vestimẽtorum vl' clamidũ poni solet vl' vestis q̃ h₃ aurum cũ in supficie. Re.s.oloberus.⁊.C.de vesti.olo.⁊ de aura.li.xi.

¶ Peregrinatiões large dicũt̃ illi q̃ a loco sui do micilii pficiscunt̃.C.de incol.l.ciues. ꝓprie aũt dicũt romipete aplorum ⁊ aliorum sanctorum limina ⁊ oratoria visitãtes.xxiiii.q.iii.si qs romipetas ⁊.c.pẽnarum ⁊ c.illi qui. Eciã dicũt illi q̃ accedut ad pẽnaz dom ni pape:⁊ co.ii.c.vnico ⁊.ii.q.vi.arguta.

¶ Peregrini dicũt oẽs qui nõ sũt de epatu ordi nandi siue sint clerici siue layci fm Gof.i sũ.de cle.peregri.q₂ tales recipi nõ debet ab epo alieno ad ordines vel dignitates aut ecclasticas sacr'a vt lxxi.di.p totũ.⁊ in ti.de cleri.peregri. Rñ clĩcus peregrinus ẽ qui in aliena ꝓuincia ordinat̃.

¶ Peremptoriũ di a perimẽdo eo q̃ oĩo ꝑimat vt termin⁹ pemptori⁹ vltra quẽ ñ dent̃ vlteriores dilatiões. Silr exceptio pẽptoria di q̃ ꝑimit actio nẽ. Eciã di citatio pemptoria q₂ oẽs alie citatiões debent fieri anteq̃ aliqs tãq̃ ꝯtumax puniat̃.iu dex tñ pemptoriã citatiõem vel pemptoriũ dictũ ẽxtãte cã statim mittere põt. Et idẽ operabit̃ qd alie tres citatiões p̃nt operari.

¶ Peremptoriũ tolunt̃.i.potẽbilitas ferẽdi sen tentiam.

¶ Per nõe Arch.iiii.q.iii.c.ebron.⁊ paulus de haza.p'le i cle.a.d̃ sũ.tri.⁊ fi.ca.⁊ Jo.an.d̃ cler.ꝯu dũ i n.ff.d̃ vbo.si.l.vrbana.§.pnoctare:vbi dictõ pnotat pfectõez:vt hab̃t̃ i.l.si ni.ff.de le.i.

¶ Pergula ẽ tugeriũ vl' obumbratio frõdosa ⁊ ponit̃ i gl.§.contrahentes.c.i.de fo.compe.li.vi.

¶ Perequator ẽ q̃ hoĩes ĩ territoria pequat. i. valde eq̃t: vł q̃ p̃diũ pp defectũ equa pẽsiõe vt p̃ius assignat nouo possessori: vt. C. de fun. patrimo. l. fund. li. xi.

¶ Perduelliones. Rc. ĩ. crimẽ lese maiestatis.

¶ Peripsima ẽ purgamẽtũ: vel cortex pomi vł piri. vñ. Tolle pipsimã e de pulpã ĩpnẽs arullam.

¶ Permitti dr̃ aliqd trib⁹ modis. Prĩo q̃ nullo iure ph̃ibet. Scd̃o qd̃ ꝯ humanas ꝯstõnes indulget. Tertio illicitũ vt magis illicitũ vitet: vt est glo. cũ exemplis in. c. oẽs. di. iij.

¶ Permutatio ẽ̃ Gof. ẽ vni⁹ rei p alia vicaria ꝓstatio: vł vicaria ꝓstatõe mutatio. Et ꝯhit sicut plerisq̃ pl; qñ ĩter aliquos ꝯuenit: vt certa spẽs p certa det. C. e. n. qm̃ asseris. Si. n. cõueniret in certa spẽs daret p icerta vł ecõuerso nõ eẽt pmutatio. ſ; ꝯtus ĩnoiatus. ſ. do vt des ⁊c. ⁊ pmutatio. ꝯtus iõ fuit inuentus: q̃ sepe poterat aliquis hr̃e aliqd ĩutile sibi vł pui cõmodi qd̃ alteri multũ valere poterat. ⁊ ecõuerso. Et p⁹ ignorabat qualiter res vnius alterius fieri poterat. ad qd̃ inuẽtus ẽ ille ꝯtractus pmutatõis.

¶ Perpetuũ q̃nq; idẽ ẽ q̃ gñale. de elec. c. massana. ⁊. c. vt circa. e. n. li. vi. vt dicendo edicto ppetuo. i. generali ꝓhibemus.

¶ Perplexitas ẽ ꝯstringẽs ⁊ ineuitabil' necessitas peccãdi q̃ puenit ex erronea volũtate: vt. c. i. ĩ sum. di. xiij. vbi bõa gl. Enã õ dña ĩter mortalia ⁊ venialia ponit ibidẽ exẽplũ de iudeis crucifigẽtibus xp̃m. ⁊ si q̃s rñdet q̃renti inimicũ si sit in loco. Itẽ si vir denegat vł reddat vxori debitũ petẽti. Et declarat ibi q̃ nullus pt̃ eẽ pplexus ĩter duo mala. ⁊ sic pplexio ẽ solũ ad stultã opinionẽ alicui⁹. de hoc vide ĩ. c. nerui testiculoꝝ. xiij. di. vsq; ad finem distinctõis.

¶ Perpẽsus. i. pfecte pẽsat⁹ ⁊ deliberat⁹ õ pac. c. vlt. circa mediũ. li. vi. Et sic dr̃ ĩ ꝓhemio cle. iuris sanctio ppensa digesta ꝯsilio.

¶ Persone q̃dã dñr p̃uate ĩproprie vt ille q̃ sũt exẽpte a iur̃ cõi: vt di. iij. p̃uilegio vbi dr̃ q̃ p̃uilegia sũt leges p̃uatoꝝ. Quedã v̓o dñr ppe p̃uate: vt ille q̃ ñ hñt dignitatẽ. iiij. q. v. q̃ ꝯ. vñ clici ñ dñr p̃uate psone. cũ hẽant dignitatẽ. i. ordinẽ ecclasticũ: vt ĩ. c. p̃uilegio pal. ⁊ di. iij. q̃q; ẽ̃ Jo. Itẽ ẽm Alanũ quedã sũt psone publice q̃ sũt ĩ officio publico: vt tabellio iudex baliuus. Alie p̃uate q̃ nõ sũt in officio publico.

¶ Periuriũ ppe dr̃ qñ aliqs iurat ꝯ canõica statuta vł temerarie. ⁊ dñr mlupsr. p̃rio. i. falsa iuratio q̃ si ignorãt adhibita oĩ diligẽtia fcã fuerit sic nullũ peccatũ ẽ. xxij. q. ij. hoies. Scd̃o dr̃ trãsgressio liciti iuramẽti: ⁊ sic est mortale. vi. q i. q̃cunq;. Illicitũ ãt scieñ iurãs peccat. ſ; ñ ꝯueniẽs. Tertiõ dr̃ ĩdiscretũ iuramẽtũ. ⁊ ẽ veniale. xxvi. di. ꝯ. cris ĩ ñ. Quarto dr̃ mẽdaciũ iuramẽto firmatum: ⁊ ẽ sp mortale. xxij. q. ij. qd̃ ait. ⁊ ẽ crimẽ adeo magnũ q̃ elic⁹ piur⁹ ab officio ⁊ bñficio suspẽdi d;. c. p̃ueñt õ

fideius. c. i. ⁊ dilectoſ. õ exces. pla. ⁊. c. q̃rela õ iusiu.

¶ Personalitas significat p has dictões: tu mihi ego tibi. cũ alio significato qd̃ pbabil' ꝯcludit. ⁊ si nullo mõ ꝯcludit: tũ ẽ ĩpsonalitas: q̃ actu; vitiat: put iõ dictat. vbi gl̃a. Ergo q̃ ꝯstituas te mihi soluturũ debitũ a ticio. rñdes ĩpsonal' dicẽdo satisfiet tibi ab illo. i. simpl' satisfaciet. hec ĩpsonalitas significat te ñ ꝯstituẽ mihi: ⁊ q̃ nulla sit obligatio. l. aut si qñ. C. õ ꝯsti. pe. Rõ q̃ hec v̓ba nõ significãt aliũ obligarĩ: nã ali⁹ aliũ obligare ñ põt: nec v̓isile ẽ quẽ iactare suũ. l. cũ õ ĩdebito. ff. de p ba. fac. l. arrian⁹. ff. õ ac. ⁊ ob. vbi ñ fit facil' interp tatõ p obligatõe. ⁊. l. stipulatio ista. ꝯ. si q̃s ita. ff. õ v̓. ob. nã cõit sibi acqrẽ cupit iõ v̓ilis stipulãs vlt acqrẽ sibi: q̃re l; q̃s dicendo pmittis decẽ: nõ exprimat v̓bũ mihi vł tibi. ⁊ alr̃ rñdet nõ dicẽdo tibi. tñ illa v̓ba mihi ⁊ tibi supplent ⁊ sufficiẽter intelligunt pp cãm dictã: vt ĩ. l. stiplo. pal. Itẽ si q̃s stipulat decẽ dare sibi alr̃ rñdet dari. ſ; ñ dicẽ a me. valet stiplo. l. ñ. ꝯ. ñ. ff. si cer. pe. ⁊. l. illa stiplo ff. õ v̓. ob. ⁊ ẽ sensus q̃ dabit p ĩpm pmittentẽ vel p aliũ: q̃ hoc significat illud v̓bũ ĩpersonale passiuũ dari. Ex quo seq̃t q̃ nõ ẽ obligat⁹ ad dare: ſ; tenet ad factũ p qd̃ det: secus ĩ illo q̃ pmittit dat: q̃ tenet rẽ accipiẽtis facẽ: q̃ v̓bũ hoc ĩportat q̃ ipse dabit. Et si diceres heres qui iussit facẽ q̃ ei⁹ cẽtũ hẽat tenet p se dare. l. si hẽs. ff. õ le. i. ita ĩ pposito q̃ pmittẽs dari debeat p se dare. Rñdet q̃ hoc v̓bũ hẽat solũ hoc ꝯtiu; qd̃ significat iure dñij. ſ; ex pmissiõe ñ trãsfert ⁊ tñ. ergo ⁊c. Itẽ testator legauit ticio s̓uos quos ĩpe testator manumittẽ nõ potai vt manumittere ẽ manumitti nõ pũt. hec ĩpsonalitas significat q̃ legatarius s̓uos nõ hẽbit: ſ; remanebũt penes hẽdem. vt. l. si q̃s. ff. õ le. iij. Secus si dicẽt manumitteret. q̃ tũc remanerẽt penes legatariũ ĩ. l. si q̃s eũ quẽ. ff. õ cõdi. ⁊ demon. Rõ q̃ ex significato v̓bi psonal' ĩponit onus legatario ⁊ si nõ t; onus emolumentũ penes eum tñ remanebit: ⁊ sic de alijs.

¶ Pertinere ad nos dñr q̃ ĩpectãt aliquo titulo nõ cã pignoris ⁊ q̃ nostra nõ sunt: ſ; eẽ põt. l. verbum pertinere. ff. de verbo. sig.

¶ Pertinacia ĩ malo: pseuerãtia ĩ v̓tute ⁊c. Nã pn nax dr̃ valde tenẽs vł ip̃rudẽt dur⁹ irreuocabil' ĩdocibil' ⁊ obstinat⁹ ẽm Jo. an. ĩ cle. i. de sum. tri.

¶ Penno hẽditatis oĩb⁹ illis ꝯpetit q iur̃ veteri vł nouo hẽdes sũt vł hũt ꝯ possores vł p hẽde qui possidẽt nec pñt dicẽ q̃re possidẽt veteri iur̃ veluti xij. tabulaꝝ vł ex testõ nouo iur̃ velut ex senatusꝯsulto q̃ v̓o cũ titulo possidẽt hẽditatẽ ñ tenẽt petitiõe; hẽditat: nisi ĩ trib⁹ casib⁹ vt si v̓editor ñ apparet vł modico distraxit vł õ p̃cio ñ ẽ fact⁹ locupletior q̃b⁹ causis vtil' penno hẽditat' liberis cõpetit ꝯ testm̃ pentũ ⁊ parẽtib⁹ ꝯ testm̃ liberoꝝ ⁊ fr̃it ꝯ testm̃ fr̃is turpẽ psonã ĩstituẽ hẽdẽ. hec ãt õ inofficioso vtil' ẽ: q̃ ꝯpetit a tpe adiite hẽditat; vsq; ad q̃nquẽnium exheredato non domino contra scri

ptum heredē adinone iā factū dominuz.

¶ Petitio hereditatis fideicōmissaria cōpetit ei cui fideicōmissaria hereditas restituit ex senatus cōsul. trebel.

¶ Petitio hēditatis possoria q̄ dr̄ bonoꝝ posses sio. i. ānū vel' daf emācipatis vl' suis hēdib' īfra cētū dies ceteris vsqz ad. xxx. annos pdurat. isti. de bo. pos. l. §. libertis.

¶ Philantropbumadē est quod salariuz.

¶ Philateria dicunt carte in quib' ɔponentur incantationes. xxvi. q. v.

¶ Phitōes sūt incātatores vel diuinatores dic ti a phitone qui fuit actor diuinādi.

¶ Phisis idē intelligit ī v̄bo oīmodā vt ī cle. i. d fo. ɔpe. s. an possidēs ecclaz plēo iure possit ei' bo na ɔuertere ī vsuz ppriū r dī q̄ nō ī gl. verbi ad menlaz. ī cle. i. de excel. prela.

De Pi

¶ Pign' ē res mobilis vl' se moues apud credi torē a debitore trādita r collata ad ꝑstadū securi tatē d soluēdo debito l' adiplēdo pmisso. Est sic pi gn' ē res obligata p d̄bito ad securitatē creditoꝝ r dī a noīe pign' .q. pugno vl' māu tradit. r ɔsi stit ī re mobili ꝓpe ꝗuis hypotheca sit ꝓpe obliga tio rei imobilis. Et dī hypotheca ab hypos qd ē sub r thesis positio ꝗsi supposito. Itē pignus ꝓm Pa. ē qd daf pp re creditā q̄ dū reddit statim pi gn' aufert cui' possionē ad tps soluz ɔseqt credi tor ceteꝝ dñiuz penes d̄bitorē ē r potuit idē dīaz dicēdo. Pignora maioꝝ dicūt pignora reꝝ. tub dēs. l. vtraqz ɔfundit auctoritatē lectoris.

¶ Pign' ꝓtoriū dī illud qd alicui a iudice daf p maiori securitate rei petite r adiudicate vide. l. si decreto. C. qui. po. ī pig. ha. r l. i. C. de pre. pig.

¶ Pign' ɔmitti ē ī eū statū puenire vt d̄bitō dñiū pignoris amittat. v̄bi gr̄a. Tradidi vl' mutuaui ti bi pecūiaz sub pignoris ɔditiōe: r nisi statuto die pignus luas vel reddimas debituz soluēdo q̄ tpz cōmittatur idest amittatur.

¶ Pignus est duplex. ꝓtoriū r iudiciale. ꝓtoriū ē qñ mittit actor ī possionez pp ɔtumaciā rei nō ɔparendo an lit. ɔte. l' post. Sz pignus iudiciale ɔstituit qñ post sniam mitīt actor ī possionez ob victi ɔtumaciā nō soluēdo. tūc. n. victor statī seq tī naturalē r ciuilē possionē. de hoc not. p doc. l. c. ɔungat de do. r ɔtu.

¶ Pignorare ē rē aliquā p debito obligare cre ditori: vt securior sit de solutiōe debiti vel ē facet ɔtum sic dictum.

¶ Pignoraticia actō. Re. supra actō pignoris.

¶ Pistores olī dicebant facientes panez pala tiū qui suberant comiti horreorum. vt. C. de pisto. l. vi. fin Alccur.

¶ Piscina locus dī p nutriēdis piscibus r ɔser uādis piscibus deputatus vt qñ placuerit dño d ipsis capiat.

¶ Pile' dī a pilis q' pilos capit; regit r strigit fm Jo. an. i cle. i. de vi. r hone. cle. potest etiā de ci a pilis q' de pilis factus est.

De Pl

¶ Placere. i. arbitrari sz volūtatē rōe regulatā r ē actū ponē ī placētia vt ī arbitrio: vt ī. l. thays ācilla. §. fororē. ff. d fideicōmiss. lib. vbi relicta liber tate si hēdi placē īplicit q' bono viro placeret: r p hoc ōcidit qd. po. nc. Cōduxi famuliū vsqz ad anū pacto apposito q' si mihi displicerēt īfra ānū possiz ipz expellē nisi ex cā ex q̄ vir bon' expelleret sz ex vsu cōi itelligēdi significat merā volūtatē r forte idē de iure scripto. l. ex placito. C. de rez permu. Nō q' certū ē q' placitū significat ibi volūtatē fa ciēdi. §. penul. isti. d ɔhē. emp. vbi recipit p mera volūtate sz nō obstat. §. fororē preallc. q' ibi signi ficat arbitriū rōe subiecte materie. s. libtans vt fa cilius valeat. Itē paria sūt actū ponere ī alteri' li bito l' volūtate. l. fidei ɔmissus ppe. ꝑn. ff. de fidei cōmiss. libe. ī vsi. sz ita scripsi. vbi ē idē dicere lego libertatē si heres voluerit vel si ei libuerit.

¶ Plagiarij sunt illi q liberos hoīes seducunt vl' suos alienos surripiūt r vēdūt a plaga maris C. ad. l. fal. de pla. l. fi.

¶ Plagiū ē plaga vl' dolor q parentib' vel do minis ifert d surreptiōe filioꝝ l' suoꝝ ab eis pla giarius. aufert eni dñis vl' pñtib' p tales faculta tes filioꝝ l' suoꝝ r dī a plaga. q' ē magna plaga pñ l' dño sz gl. ī rub. C. ad. l. fam. d plagiariis.

¶ Plagiarius-alr plegiarius ēt ē idē q' fideius for. vt in. c. venientes. de iureiuran.

¶ Pl3 lz videat īportare oīmodā volūtatē ꝓfe rētis tñ icludit arbitriū boī viri. l. thays. §. fororē. ꝑ alle. nā lz dicā faciā quecūqz ibi placēt itelligit tñ iuxta arbitriū boni viri. l. si sic. ff. de le. i. vbi p bar. r no. in. c. r dē quo vult deo. de iudi.

¶ Plēo iure exponit idest q' ad tēporalē r spiri tuale iurisdictiōez. c. cōquest'. d fo. ɔpe. r hoc si ɔce dēs hz potestatē vel iurisdictiōez vtrāqz. idez in. c. quoniaz. de priui. r. xvi. q. ii.

¶ Plebiscitū ē qd plebeo magistratu. i. tribūo ī terrogāte an oīb' placeat. plebs īstituit: dictū ꝗsi statutū: orta. n. ē plebē r maiores ciuitatis rōane discordia pl. bs sibi leges ɔstituit q̄ dicte sūt plebi scita: vt. ff. d ori. iur. l. ii. §. eisdē. reliq vō ppl's cū senatorib' r pñcipibus ius sibi ɔstituit. qd dī lex ppli antbonomice. i. p excellēnā. fm Bñ. li. vi. r dī ple biscituz eo q' plebs fiat r sciscatē vel cogat vt fiat distin. i. plebiscita.

¶ Plus petitio ē soli' offerent' pmisso. ff. c. n. l. iii. vl' ē pl' r alit q̄ pactū fit exactio. Et fit q̄tuor modis. vnde. Plus petit cā tēpore re. quoqz lo co. vt no. i. c. i. de plus pet.

¶ Plerūqz. i. regl'r. isti. d legi. patro. tute. i fi. cūz gl. ī ꝓpriaē. ff. cōmodati. l. si is qui. §. fi.

¶ Plebs differt a pplo vt species a genere q' ppl's ɔtiet minores r maiores nobiles r ignobiles plebs vo tñ minores: r ide plebiscitū. i. p plebē sta

m iii

tutis ist. de iur. na. gen. ꝛ ciui. §. plebs autē.
¶ Plus sub se min⁹ ptiet. vbi gr̃a. l. ȝ pat̃ l' mari
to occidē adulter cū filia vel vxore ꝺephēsū. p h⁹
significat̃ ꝙ et lȝ vulnerare vl' iniurijs afficere. l.
ne mea. §. ius occidēdi. ff. ad l. iul. de adul. qꝛ pl⁹ ē
occidere ꝙ vulnerat̃ vl' iniurijs afficē. qꝛ illu ꝯtinet̃
ꝛ significāt̃ sub vbo occidē. Itē iudex ꝺferꝺ iuram
tū i litē ꝛ taxat vl' qȝ ad certā ꝙntitatē. tū lȝ ei cui
ꝺfert iurare i minori ꝙntitate. l. videam⁹. §. pe. ff. ꝺ i
lit. iurā. Itē vēdidi vinū qꝺ ē i dolio: apposita est
dies i q̄ vinū tollet̃ ꝺbes ni tollis: vl' die n̄ apposi
ta te īterpellato ꝛ expectato sufficiēt̃ n̄ tollis indi
geo dolio qꝛ lꝫ videmꝰ. tūc tēr. ꝙ lȝ mihi totū vi
nū effūdet̃ ꝛ tū n̄ lȝ tm̄ ptē vini effūdet̃. l. 1. §. lȝ. ff.
ꝺ pieul. ꝛ commo. rei vē. qꝛ effūdēdo tm̄ ptē ꝺ dolio
ita pax me iuuat̃ posȝ ac si nihil effūderē. ꝛ iō rō
n̄ dictat tm̄ ptē effūdēdā. g⁹ si ptē tm̄ effudero ob
ligor ēptori. ꝛ si totū effundā n̄ tenebor lȝ rogatus
possim bene dimittere ptem. ꝛ sic de alijs.
¶ Pluralis locutio plura significat duor tm̄ nūe
ro ꝯtēta ē. c. pluralis. li. vi. ꝺ reg. iur. Qñȝ āt plura
significat geminatiue i suas singulares. sic ꝙ q̄libȝ
singularis i vno solo verificat̃. Qñȝ āt n̄ geminatiue
sic ꝙ vnā singularis p se n̄ attēdit̃: sȝ ipa pluralitas
sit ꝑut singulare ꝯcludit vel q̄libȝ aliō ꝓbabile
mediū. vbi gr̃a. testator dic̄. Lego stichū ꝛ titiū si
mei erūt cū moriar tūc altero alienato ꝛ altero n̄.
iste n̄ alienat⁹ pt peti a legatario. lȝ. n. sermo plura
lis sit. oȝ tm̄ accipi ac si sepati dixissȝ. si stich⁹ me⁹
erit cū moriar: ꝛ si tici⁹ me⁹ erit ꝛc. vt. l. falsa. §. fi.
ff. ꝺ ꝯdi. ꝛ demō. Rō Bar. qꝛ hec sepatio respicit
diuersos effect⁹ ꝛ sepatos. s. d̄niuȝ legatarij i quo
libȝ. ꝛ qꝛ sūt duo sui distictiuita duo d̄nia disticta
ꝛ sepata: ꝛ sic sepati effect⁹. Etiā iō qꝛ legatū quē
libet noiatꝫ: ꝛ sic refert̃ ad quēlibȝ distictē ꝛ hoc
ex fauore legati ꝛ testi. Sȝ ibi. Testator duobus
īpuberib⁹ īstitutis filijs suis dic̄. si vterqȝ īpubes
decesserit titiū substituo. tūc si vnus morit̃ īpubes
substitut⁹ nō admittit̃: ī mo vt admittat̃ requirit̃
vtrūqȝ decedē i īpuberi etate. l. pe. C. ꝺ īpu. ꝛ ali.
substi. Rō Bar. ē ex dictōe vterqȝ q̄ ē collectiua.
Alij tñ dicūt ꝙ fauore institōnis dictio collectiua
sumit̃ distributiue. l. hoc ar. ff. ꝺ here. isti. mō oīs
substitutio ē ꝯditō alis īstitutio ergo ꝛc. ꝛ sic bar.
i. l. heres. §. cū ita. ff. ad treb. dicit ꝙ in. d. l. pe. vno
filio moriēte īpubere remanet alter filius testa
toris q ex p̄sumpta volūtate excludit extraneum
substitutū. ar. l. cū acutissimi. de fideic. iō vno mo
riente īpubere nō existit cōditio substitutionis: ꝛ
sic de alijs exemplis.

De Po

¶ Pōd⁹ differt ab onere: qꝛ pōdus dr̃ qꝺdā leue
ꝛ qꝺdā graue. vn̄ dr̃ pond⁹ meū. s. corp⁹ ego fero
quocūqȝ venero: sȝ on⁹ dr̃ qꝛ sponerat ꝛ deprimit.
¶ Pontōes dicunt̃ quedā naues. Unde dici
tur. Si pontōibus trahiciatur. s. mare transfera
tur vel manibus traiiceatur.

¶ Pontifices olī dicebant̃ īperatores. xxi. di.
cleros. di. xi. de capitulis.
¶ Pontificale ē ornamētū epale. ꝛ s̄m Host. ē
auctēticum iste liber: vt ꝺ fer. non or. c. ꝯsuluit. ꝛ
no. Jo. an. in cle. vnica. de iureiu.
¶ Porcarius. s. mariis. Re. j. suari⁹. ꝛ dicebā
tur olī q custodiebāt porcos ciuiū vrbis romane
in pascuis. ꝛ excusabant̃ a numerib⁹ sordidis: vt
C. de sita. susce. l. 1. li. xi. s̄m Accur.
¶ Portoriū dr̃ q̄dā p̄stano q̄ dat̃ p nauiū appli
catōe seu statōe ꝛ mercatōe quacūqȝ fcā i portu.
Unde differūt pedagia: ꝛ guidagia: ꝛ salinaria.
Re. q̄libet loco suo. Et ista oīa dr̄r portoria. C.
de vectiga. ꝛ ꝯmi. l. iij. ꝛ. c. sup. ꝺ v. sig. ī gl. vi.
¶ Positio s̄m Gof. ē dictū ꝙ loco īterrogatōis
ponebat̃ olī. hodie ꝺ plano ponit̃ ꝛ positiue fit sic
olī īterrogatiue fiebat. vbi gr̃a. Si volebā te ꝯue
nire hereditario iure: tūc sic dicebā. D̄ne iudex īter
rogetis hūc: an ipse sit hēs talis. ꝛ ex q̄ pte sit hēs.
hodie vō sic dicet̃. Pono te eē hrdē tal'. Itē po
no ipȝ ex asse herede. s. ex vnciesȝ qꝛ hodie simplr
fiebant seu fiūt īterrogatōnes sup positōib⁹. igit̃
alr describit̃ a Spe. e. ti. sic. Positio ē breuis ver
bor formula mētē ponētis ꝯtinēs ad veritatē eli
ciendā ꝯcepta. ꝛ habuit hoc vbū ortū nō soluȝ ex
vsu hominū diu ī causis molito. sȝ ex antiq. l. ff. ꝺ
le. iij. l. offendimus. §. ex diuerso. ibi pone ergo.
Positio igit̃ nihil aliud ē ꝙ dictū de credulitate
afferta ī vim p̄sim iuramentu faciens ad ꝓbatōez
aut ipaȝ āminiculās habēs ānexā īterrogatōem
aut iudicis suppletōnē: ar. ī aute. de his q īgre. ad
app. §. si. col. v. sic dicte ex cōi ꝯsensu: nō tn̄ sine
rōe. ff. ꝺ suppel. lega. l. labeo. iuēte vt ptes exone
rent̃ ꝓbatōib⁹: ꝛ ne fatigent̃ labori⁹ ꝛ expensis
vt. §. palle. vel pō dr̃ dēm facti nōdū ꝓbati p arti
culos distictī rite loco ꝓbatōis ꝓpositū spectās di
recte l' idirecte simplr l' āminiculatiue ad ītētōez
ponētꝫ qꝺ ītēdit ꝓbat̃ ponēs p ꝯfessiōez aduersa
rij sui vl' ei⁹ ꝓcuratoris. ar. ꝺ elec. dudū. ij. ꝺ testi
b⁹ p̄mū ꝺ ꝯfes. statuim⁹ li. vi. nec dȝ pōi nisi h⁹ qꝺ
ē facti. ff. ꝺ dote plega. l. 1. C. ꝺ legi. l. leges. vn̄ que
vocant̃ positōes ī curia eccl'astica dr̄r articuli ī
curia seculari: ꝛ differt a rōib⁹: qꝛ rōes sūt iuris
sȝ pōnes l' articuli sūt facti. Itē pōnes differt ab
īterrogatōib⁹ lȝ tā positōes ꝙ īterrogatōes fiāt
vt p ꝯfessiōez aduersarij reuelet̃ ponēs ab onere
ꝓbādi qꝛ pōnes fiūt assertiue ꝛ a pte sȝ īterroga
tōes fiūt īterrogatiue ꝛ a iudice: ꝛ ad pōnes dȝ
r̄ndē ps nō aduocat⁹. ꝛ q̄ncūqȝ sūt faciende ꝓba
tōes fieri pñt pōnes siue an̄ li. cōte. siue post. de
hoc vid gl. i. c. 1. ꝺ ꝯfes. li. vi. q̄ plures ponit ꝯcor. ꝛ
alle. cū exēplis de positōe an̄ li. ꝯte. ꝛ ēt post. l. ꝺ
exceptōe ꝙ actor sit excōicat⁹ ꝓpōit reus hoc mō.
Pono ꝙ pcussisti talē i tali pte corpis tali loco
die talib⁹ p̄ntib⁹. Itē turbatus et tali cā aīo iniu
riādi illū q tūc erat clicus ꝛ erat i possione cleri
catus: ꝛ sciebas cū clericū eē. Itē vidisti euȝ se

rentē coꝛona habitū tōsurā clericalē deferētē q
bꝰ actorē ꝯfessans pbata ē excōicatꝰ an̄ lit. ꝯte.
ß post lit. ꝯte. Pone ꝙ petā aliquē ab ecclesia ꝙ
ꝓ iura retiet remoueri dicā pono iurasto qꝺ bȝ
ꝯ possidet ecclāȝ sancti.m. Jtē ꝙ bȝ ꝯ possidet ec
clesiā sancti.p. Jtē q̄libet caꝛ bȝ curā aīaꝝ ꝯ eas
post reūtā acqsiuit bꝰ ꝯfessato succūbitreꝰ nisi dis
pēsatoēȝ l'ristā cām ondat. Jtē debēt fieri pōnes
sup ꝯtētē i libello. Et no. ꝙ mlͣplices sūt pōnes.
Alia ē pōino ptinēs ꝯ tali coget iudex rn̄dere:
vt i c.p̄nūi. de test. li. vi. ꝯ si dubiū ē an ptinēs sit
ꝯ ne iabit se iudex ad id qꝺ v̄isimilꝰ ē ꝯ i dubio
tūcꝰ ē ꝙ facit rn̄dere: vt de ꝯfes. l. statutumꝰ. li. vi.
ff. de iterr. ac. l. ō eta. §. ex cā. ꝯ. l. vbecūqȝ. e. t. Alia
ē pō ipτnēs cui nō cogit qs rn̄dere. Jtē quedā ē
negatiua posito ꝯ talis ñ dȝ admitti: qꝛ vbia affir
matiua ponēda ē. Nā negatiua nō pbaꝛ. ꝯ id qꝺ
pōit ß negaꝛ pōnēs ipm pbare bȝ. ff. de pba. l. ei.
ꝯ. C. e. l. actor. ꝯ ō pba. qm̄ ꝯ falsaȝ. Fallit qn̄ aꝛ
pāt ꝙ ꝙ talē pōnē pbari ñ pt. c. statutumꝰ. pal. l'sup fa
cto ꝯ gnāti vbi idirecte pbaꝛ. c. ex tenoꝛ ō testi. C.
de ꝯbē. ꝯ ꝯmit. stipu. l. optimā. Jtē positio q̄ ñ re
uelat pōnētē vel ei nō pdest. nō dȝ admitti. qꝛ nō
dȝ qs ad pbādū id admittiꝛ qꝺ pbatū ei ñ pdesset
l. ad pbatōēȝ. C. de pba. c. dilecti. de excep. Jteȝ
positio q̄ nō fac ad cāꝛ: l' q̄ nō ē sup re de q̄ agiꝛ i
libello vel sup eo ꝙ repellat agētē si ppōiꝛ ex pte
rei ipτnēs ꝯ ñ ē admittēda. Jtē positō q̄ dcpē
det ex alia q̄ fit negata l' ꝯcessa nō ē admittēda qꝛ
sup eo nō ē āplꝰ querēdū. ar. ff. nau. sta. l. lȝ ne. rn̄
sione ꝯ ꝯꝛꝰ sic nauta vēt ꝯ ꝯis nauigās. vt i auc.
ꝯ oīꝰ igre. ad ap. §. i. colla. v. ꝯ. c. p tuas. ō pbat.
l. generalꝛ. C. de nō nu. pe. Jtē positio iplicita ñ
ē admittēda pp piculū piuri. Et iō dȝ diuidi vt cer
tū ꝯ vez rn̄deaꝛ. ar. ff. de iterro. act. l. de etate. §.
qꝺ aꝛ. §. nihil. qꝛ ē iudex cauē dȝ ne sit anceps
piuriū. C. si aduersus vēdito. l. i. c. si vo. de iuretur.
C. de indi. vidui. tol. l. i. Jtē nota ꝙ effectꝰ positio
nū ē qui eas ꝯfiteꝛ habeꝛ p ꝯuito. C. de cōfessi.
l. vnica. §. i. ꝯ positionibꝰ nō rn̄dens bȝ p ꝯfesso. c.
fi. de iura. calū. de confes. si post prestitū li. vi. Jtē
positionibus vbi iuramentū est de veritate nō pt
iurari p pcuratorē nisi sit cā vniuersitatis vł cō
ueniūt. c. p̄nūi de testibus preal. c. pastoralis cū
sua gl. de iud. Jtē positionuȝ vtilitas est qꝛ aliq̄
quod directe negaꝛ: idirecte ꝯcediꝛ in toto vel i pte
vt de iureiu. c. cū impositionibus li. vi.
Pollicatarō ē solius offerētis pmissio. ff. ō pol
lici. l. i. ꝯ differt a stipulatione ꝯ pacto qꝺ ē duo
rū consensus atqȝ cōuentio.
Possio fm Az. C. de acqui. ꝯ ren. pos. est coꝛ
poralꝛ rei detētio corpoꝛis ꝯ aīi ꝯ iurꝰ āminiculo
concurrēte. Vel sic. Est ius quoddā qꝰ aliqs rem
corporalē vere i ptāte bȝ. Et dꝛ corporalis rei iō
qꝛ sola corporalia possidenꝛ. Incorporalia āt dn̄r
quasi possideri qꝛ quasi tradi p patiētiā ꝯ vsū. Nā
incorporalia nō possunt corporalꝛ apprehēdi sic

iura ꝯ suitutes: ꝯ iō nō possidenꝛ. c. ꝯquestus. de
de fo. ꝯpe. i gl. ff. de vsucap. l. leqꝛ. §. si viua. ff. de
acq. pos. l. iuan pn. ꝯ tn̄ prescribunꝛ. c. cū ecclā. de
cau. pos. Jō regula sexto dicꝛ sine possione pscrip
no nō pcedit. ꝯ dȝ intelligi ēt ō quasi pos. ꝯ ibi hꝰ
no. Jtē impossibile ē plures eādē ecclesiā vł bn̄fi
ciū i solidū possidē. c. lȝ de pba. ō elec. vt qs duas
li. vi. ele. si duobus. vt lite pē. vbi gl. vide ēt i. c. cū
venisset. de pcu. Et iō bene dꝛ detētio: qꝛ res na
turaliter teneꝛ ab eo q corporaliter isistit ei. Jteȝ
dꝛ corporis ꝯ animi ꝯ iuris: qꝛ hec tria vt qs veꝛ
dicaꝛ possidere ꝯcurrere debēt. s. actus corporis
affectus animi: ꝯ āminiculū iurꝭ. nā opus ē vt qs
corpe adipiscaꝛ: vel saltē oculis. Sufficit. n. plerū
qȝ visus oculoꝝ ꝯ animi affectus cū volūtate tra
dētis: qꝛ ipse animi affectus necessarius est. nō āt
p se corpore: aut p se animo possideꝛ: qꝛ certū est
possionē solo animo amitti. puta si qs se posse re
pelli suspiceꝛ. Jtē oȝ ꝙ ius approbet. nā lȝ qs sa
cre rei vel religiose corpore ꝯ animo insistat non
tn̄ de iure possidet: qꝛ res sacra vel religiosa nec
ab ignorante nec a sciente possidetur. Et dꝛ pos
sessio quasi pedū positio.
Possionū alia est iuris tn̄: alia facti tn̄: alia
facti ꝯ iuris simul. Et hec iterdū hēt plus iuris ꝙ̄
inus facti: iterdū ecōuerso vt no. de ꝯces. pbē. cuȝ
nīs. ꝯ. C. ō acq. pos. l. i. Jtē Hu. de porta retinēa
nata dñaȝ posuit iter possionē vacuā ꝯ vacātē:
vt in gl. ij. C. vn̄ vi. l. fi. ꝯ Jo. ibi reprobat: ꝯ sic glo.
ꝯcludit ꝙ non differūt. Sed vacua: sine vacans ē
que a nemine possideꝛ animo vel corpore pp lon
gū tpe: vel pp obliuionē ex lōgo tpe. Et nota ꝙ si
quis propria auctoritate posset ingredi possionē
alicuius rei: ꝯ accedēdo iudicē ab eo impetrat licē
tiā igrediēdi. talis p statutū si oppositū caueaꝛ ñ
puniꝛ. qꝛ potuit sine auctoritate iudicis ergo mul
to magis cū eius auctoritate īgrediꝛ. hoc colligiꝛ
ex gl. ver. in transitu. §. multis modis. insti. de h
be. Jtē possio ciuilis q̄nqȝ requiescit sup naturali
vt si tu possides noīe meo: vel precario a me. Qn̄
qȝ nō reqescit. vt i vsufructuario meo q natura
lē bȝ possionē ex iure: sȝ ego dn̄s hēo ciuilē rōne
dn̄ii nō requiescentē i naturali vsufructuarii.
Possor bonoꝝ Re. s. bonoꝝ possor: vt filius
emācipatus vel agnatꝰ q dn̄r bonorū possores
ex bonorū edictali ꝯ decretali. nā statim vt habēt
edictā ꝯ decretā possionē ex hoc hn̄t iter dictō ō
cretū ad hoc vt ꝯsequātur hereditatis possionē.
Differūt heres ꝯ bonoꝝ possessor: vt. s. bonorum
pos. vn̄ aditus hēditatibꝰ hēs nō desiderat aucto
ritatē iudicis. sed bonoꝝ possessor reqrit auctem
ꝯ patientiam iudicis. insti. de bono. pos. §. quis
autem.
Possoriū iudiciū est triplex. s. p possione adi
piscēda: retinēda: recupāda: vt i. c. pastoralis de
cau pos. i gl. iij. ꝯ vide. s. iterdictū.
Possidere naturalꝛ dꝛ qs cū ē i re vel eiꝰ par

te. vel saltē cū res ē ī cōspectu ei⁹ vt ipsaʒ videat ꝑ pñē ei⁹ s̄m Az. ī sum. C. de acqui. ꝛ reti. pos.

¶ Possidē ciuilr̄ dī qs cū nec est ī re nec res in cōspectu ei⁹ sed possiōnē solo animo hʒ ꝛ rē ō iure retinet. s. ꝙ talis sit psona ī quā cadē posit h⁹ posseo. vt no. Jo. an. ī regula sine possione li. vi. ꝛ allegat ibi iura. Nā laici quādoqʒ de facto possidēt decimas ꝛ spūalia. vt no. Bar. hnt. xvi. q. i. ī pīn. ī gl. magna. ī fi. Nā aliud est possidere ꝛ aliō legitime possidere. de resti. spoli. ad decīas. li. vi. Et nota ꝙ possessio ciuilis ꝛ naturalr̄ simul vel ciuil'r tm̄ requirit ad pscriptionem sed naturalis tm̄ nō sufficit nisi alias ciuilr̄ possideret; vt tractat prolixe Dy. ī regula sine possessione li. vi. Et ē rō qr habēs naturalē tm̄ acquirit eā clā p ītroitū qñ dñs est absens quē credit sibi qstionē motur. ꝛ sic mala fide habet naturalē. ergo nō pscribit. §. q ad nūdinas. l. clam possidere. ff. de acqui. pos.

¶ Possidē clā ē absente dño ꝛ fructuario exclu so clāculo possessiōeʒ igredi. vt dñʒ possiōe puet.

¶ Possidere vi est violenter possidere.

¶ Possidere pcario ē rē ad pcitōes vel preces meas mihi ꝯcessaʒ ad vsum possidere: ꝙ diu pati tur is qui concessit.

¶ Possidere p indiuiso ē aliquā rē ita possidere: vt nullā partē ī ea habeat ab aliis diuisaʒ vel vt nulla sit ps quā possideat sepatā siue diuisaʒ.

¶ Possidere p herede ē ita possidere ꝙ putat se heredem verumteʒ non sit.

¶ Possidere p possore dī ille qui ita possidet ꝙ scit se nullā cām iustā possidēdi hr̄e vt si iterroga t⁹ fuerit quare possideat vl' quō nullā rōnē ptētē dit q̄ re possideat' sʒ dicit possideo.

¶ Possideri ppē dr̄ imobilia eo ꝙ eis pedib⁹ quis insistit vnde a planta venit ista possessio.

¶ Possidet āt hoc iure quod iuste: hoc iuste qō bene. quod āt male possidet alienū ē. Male autē possidet qui male suis vtit vel aliena psumit. de ver. sign. ius dictū est.

¶ Possessor⁹ facē cā rei suāde aut ī possionē mittē ē vbi gr̄a. Contendisti talē fundū esse tuuʒ ꝛ pbasti. iudex p executorē suū mittit te ī possio nem ꝛ facit verum possessorē. Item volui agere contra. G. ꝛ eū vocari fecit ad iudiciū ꝛ contēnit venire. ꝛ iudex mittit me ī possessionem illius rei quā petebā. nō vt faciat me veꝝ possessorē sʒ vt ī fundo maneā cā rei suāde ꝛ custodiēde ꝛ rē illā tenebo donec pbauero meā esse. ꝛ sic aduersari⁹ meus tādem tedio affect⁹ moueat. ꝛ de sua ꝯtu macia respiciat. ꝛ meū litē si velit aliqd dicē hē bit. de hoc supra mittē in possionē.

¶ Posse idest debē. ff. de lib. ꝛ posthu. l. placet: regulariter tñ ꝯ ū. ff. ō off. pres. l. sepe. cū sequēti. de re iud. si qeqd. ꝛ C. quō ꝛ qñ iu. l. i. Et mulus modis dicitur posse. Vn̄ Posse qdē reb⁹ dāt iul natura ptās. Dñm meritū quītū diuīa volūtas. De hoc vide gl. in. c. sciscitatus. ō rescrip. ꝛ ibi cō cor. Nā posse dicimur ēt illud qō licite ꝛ sine icō mō nō possum⁹. ff. de ver. sig. l. nepos pculo. ī fi. simile ō ꝯdi. isti. l. filiꝰ qui ī fi. ff. vbi tex. vt genera lr̄ dicteri q̄ ꝯ bonos mores hūi nec facē nos pos se credēdū ē: vt. xxii. q. ii. faciat hō. vbi ēt de multi plici potione. ꝛ Inn. de ꝯce. pbē accedēs ꝛ. ff. de re. iur. l. in ꝯdēnatiōe. vbi gl. ꝛ. iii. q. vi. hoc qppe. C. de legibus. l. non dubium.

¶ Post qñqʒ ē notat statim post inchoationeʒ. vt. l. ii. §. item mutuū. ff. si cer. peta.

¶ Potest necessitatē importat iterdū. ff. de off. presi. l. sepe. ꝛ. l. sequenti. de hoc. ff. de iud. l. nō pr. vbi plene: ꝛ est gl. in. v. non potest. in regula bñfi ciū. de re. iu. lib. vi.

¶ Postliminiū ē ius amisse rei recuperāde ab extraneo ꝛ ī statū pristinū reducēde quā quis pp captiuitatē vel p stutē amisit moribus ꝛ legib⁹ istitutū: vt colligit. ff. ō capti. ꝛ post l. reuer. l. post liminiū. i. rñso. Vn̄ p hoc ius recuperat qs cū a captiuitate reuertit iura q̄ amiserat ꝛ ipo reuerso fingit hoc ius ipm sp ī ciuitate fuisse. Vn̄ breuit postliminiū ē ius quo restituit res vsucapta vl' p scripta ab aliquo alicui quia p captiuitatē amisat xvi. q. iii. pterea. Dr aūt a limē ꝛ post. i. iuxta: quasi iuxta limē domus sue semp fuisset ꝛ possedisset: vl' qr capt⁹ ab hostib⁹: ꝛ vltra limita meri iperij ductus postea. ꝯ. limita sī ī domo q̄ fine quēdā fa ciūt. ita ꝛ ipi limīa veteres voluerūt eē sʒ Azo. C. de capti. ꝛ postlim. reuer. ꝛ insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. dictū. āt ē postliminiū. Et dicit lex ꝙ oībus eque postliminiū est. nō solū his q pugnat pñt: sʒ oibus q̄ eius nature sunt. vt ꝯsilio vl' aliis modis vtiles eē possint: vt. ff. ō capti. ꝛ postli. rev. ꝛ de voto ex multa in gl. vi.

¶ Posterior lex: vl' posteri⁹ statutū rescriptū vl' pactū. derogat priori qñ ꝯcurrūt. vbi gr̄a Lex prece dit: ꝛ lex ꝯria seqt'ur ꝯ por tollit ēt de ea nō facta mēntione. l. nō ē nouū ꝛ. l. sʒ ꝛ pastores. ff. de legi. dū dic lex. l. ꝯ ꝯrie sint. ō h⁹. c. i. de ꝯsti. li. vi. Rō ē volūtas ꝯdens legē. Et sumit significatū ex scīa potis legis: ꝛ ꝯrietate posterioris. nā condēs po steriorē scit ēt priorē qr pnceps hʒ oīa iura ī scri nio pectoris sui. c. i. ꝯal. ꝛ. l. omnium testōꝝ. C. de testa. iō ꝯdēdo posteriorē ꝯriā. vi tollere porēʒ. qr si vult valere illā. vult valere nō istā: illi ꝯriaʒ: al' eēt incōpassibilitas. Ex h⁹ colligit rō cur tā varie rescriptū posteri⁹ ñ reuocat p⁹ nisi expsse fiat ō pot mēto. ꝛ tñ ꝯstitutio posterior ēt ñ faciēs mētionē ō poriori derogat ei: vt hic dr̄. qr pnceps ex certa scīa poris ꝯstōnis hñs iura ī pectore suo reclusa psumit scire porēʒ. ꝛ facere posterior em. Sʒ qr re scripta ꝯtinēt facta que nō sunt ī pectore pncipis reclusa quia factoꝝ oium habere mēoriā ꝛ ī nul lo deficere diuinitatis ē potius ꝙ humanitatis. C. de vete. iur. enucle. l. i. §. i. si quidē ergo pnceps ñ presumitur conscius primi rescripti concedendo scdm: vt dicit Goff. in sum. §. derogatur. de ꝯsti.

cipale pcedit; ⁊ lex pncipalis generalis sequit: cō
traria certe pus nō tollit.c.i.in.vi.dicto.de ꝯst.li.
vi.q nō apparet pncipē scire illā cōsuetudinē vl
statutū illud imo verisimile ē eū ignorare cū ex alie
no facto educat. Jō nō pt ꝯcludi ipm tollē voluis
sequod vi'sile ignorabat.obuiebat ergo lex illa lo
cū tñ in nō ꝯtris prior cōsuetudini vl statuto.vt
e.t.sal. Sz si i lege tali posteriori caueit q valeat
generalit ⁊ spālíter non obstāte quocūqz statuto
ꝯra vl ꝯsuetudine:tūc tollit prior cōsuetudo vl
statutū.ar.l.si qs i dubio.ff.de le.in.iuncta.l.quo
nies.t.l.rescripta.C.de pci.impe.offe. Et rō ex
tenore posterioris legis qua clare patet in poste
riore tollere velle priorem consuetudinē vl statu
tum licet ignoret.

¶ Postbum⁹:vl postbuma dicitur q lq̄ post buma
tionē.i.postq̄ pr̄ datus ē humo nascit. Jmprope
āt dicitur dī postbumus:q nascit post testm̄ sm
Azo.C.e.t.postbum⁹ ēt dī nepos q post bumatō
nē aui natus est ppro pr̄e supstite.⁊ ille ppue dī
nepostbumus q̄si nepos postbumus.

¶ Postulatio ē alicuius psone ad dignitatē vel
societatē fraternā canonica facta vocatio.vl pso
ne ad eligēduz petitio:q eligi nō pōt. Vel sic sm
Gof. Est grate petitio.vt cū ex gr̄a petit aliquez
seligibilē licēter eligi. Et ē duplex postulatio.l.so
lēnis.q̄ est alicuius inhabilis aūr q̄ pp crimia su
per ad beneficiū vocatō.⁊ admissiōis petitio;vt i
c.vnico.de postu.prelato lib.vi. Et hec ꝯfirmata
bz vi electōis. Alia nō solēnis ē petitō facta a su
piori vt tollat obstaculū aliqō eligi ⁊ ad bñficiuz
Et illa psupponit electiōz an̄ vel post fieri
mo monachus electus nō potest ꝯsennre sine licē
na sui abbatz ⁊ sic postulatio licēne ab abbate nō
ē solēnis.ergo postulatio solū ē iuncta pp icapa
ces vt illegitimos ⁊ ñ sufficiētz etatz.l'pus bñficia
tos.Ita q capat ē dignitatz ñ dz postulari sz eligi
q̄re postulatio ñ multū differt ab electōe. Et no.
q postulari dbet ⁊ ñ eligi sextuplicei psone. Pri
mo archieps ad aliū epatū.ō postu.prelato.bōc.
Scdo eps ad epatū vl altū archiepatū.c.⁊ ñ vna
rumi.e.c. Tertio laycus ad dignitates.In.vi.de.hoc
tus. Quarto cleric⁹ i minoribus ordinibus cōsti
tutus.c.pterea.ō eta.⁊ qua. Quito illigitie nat⁹
de elec.inotuit. Sexto qui nō ē in etate legitima
ꝯstitutus de elec.cū in cūctis.⁊.c.cū nobis.

¶ Postulare vel aduocare ē aliquē desideriuz
suū;vel amici sui corā iudice vel apud eū q iuri
tōi pēt i iure exponere.vl alteri⁹ desiderio ꝯdicē
ff.e.l.i.postulaf.⁊.ii.q.vii.§.tria ver.est āt. ⁊.C.
e.pcu.l.i.⁊.C.ō postu.l.ii.⁊.c.cū sacerdotz ō po
stula.⁊ gl.ii.vñ pretor iquit q nō hz aduocatū ei
dabo.ff.de postu.l.i.§.ait ptor.⁊ intelligit si habē
nō pōt. Dabit cui i feminis pupillis debilibus ⁊
his q sane mētis nō sūt.l'pp potētiā aduersarior
aduocatos inuenire nō pñt.ff.de offi.pcō.l.nec
qcq̄.§.ult.⁊ hoc p salario ꝯuēto a pte l' statuto
a iudice iuxta facūdiā aduocati modūlitis ⁊ fori
ꝯsuetudinē quātitatē nō excedētē. vñ aduocare
⁊ salariū recipere p aduocādo bene lz.xi. q.iii.ñ
lz.xiii.q.v.nō sane.vbi Aug⁹. ad macedoniū in
quit.Nō dz iō iudex vendē iustū iudiciū:aut testz
verū testimoniū q vendit aduocatus iustū patro
ciniū ⁊ iurisperitus verū cōsiliū.licet Guil. dixe
rit ꝯtq nihil posit recipi pro iusto patrocinio:vt
no.i.c.nō licet.palle. Jtē aliq phibentur postula
re p edictū pretor;.Vñ Vius. Nō cuicūqz datur
vt postulet.i.aduocet;imo vetat. Addictus pene
fu⁹;puer actor arene. Lumintub⁹ cassus:mīr :mu
liebria passus. Caueant autē aduocati postulan
tes ne causas despatas assumāt ⁊ si forte a pnci
pio assumpserint ignorāter cū de vicio causē po
tuerit cesient ⁊ salaria iam recepta restituāt. C.
de iudi.l.rē nō nouā. Et nota q quattuor sūt ob
seruāda aduocatis.pmo vt cāe qualitatē exami
nētz iustā si voluerit assumātinustā vero repu
dient. Scdō vt modestiā veritatem ⁊ legalitatez
seruent in aduocādo. Tertio vt salariū ꝯueniēs
petāt. Quarto vt nec a pncipio cōueniāt de cer
ta pte litis vel cū graui dāno litigatoris. nec p⁹
ceptā litē vllū pactū ineāt cum eo quē in ppria
fide receperunt sm Gof.in sum.

¶ Ptās qnqz modis accipit.ff.ō ver.si.l.ptās.
Jtē ptās qñqz capit i feminino gñe:vt.c.si.de in
di.⁊ sic capit substātiue i abstracto:⁊ addit ei adie
ctiuū;vt ibi flor fuña ptās. Qñqz i masculino ge
nere vt.c.tua.de homi.⁊ sic sumit ꝯcrenue signi
ficās officialē ciuitatis habentē iurisdictionē l' ptā
tē pmo mō dictā;⁊ sic iterz addit sibi pnomē pos
sessiuū dicendo noster vel vester ptās.

## De Pr

¶ Pragma grece dī latine cā.vñ pragmata ne
gocia dñr. idc pragamaticus.i.causidicus vel ac
tor negociorz ⁊ cāruz sm Jsi.li.v.⁊.x.q.ii.hoc ius
porrectū.in fi.

¶ Pragmatica sanctio dī cā i ꝯsistorio pncipis
ventilata corā pceribus sacri palatii:⁊ ē ꝯstitutō
quā ipator cōsilio pcez statuit seu sancit. Qñqz
ēt dī ꝯfirmatio i scriptura facta ab iperatore cū
cāe cognitōe sup ꝯctu pmutatōis:vt.c.i. de re.p
mu.i gl.⁊ pragmaticū sacrū est pncipis rescriptū
vt in.c.fundamēta.de elec.li.vi.

¶ Pragmaticarij sūt q scribūt pragmaticas san
ctōes.⁊ alio mō dñr scrinarij l' magistri scrinio
rū vel scriptor memoriales eo q adeptā scripturā
sanctōz i scrinio positā custodiebāt ad memoriā.

¶ Prebēda ē i⁹ pcipiēdi puēt⁹ i eccīa collegia
ta ex actōe puentēs ꝯpetēs alicui tāq̄ viro ō col
legio qō ius ex canonia discēdit.ñ dz.n. canōic⁹
sine pbenda cē.vt in.c.rclatū.ee.ti.⁊ procedit ex
institōne ⁊ officio:qz ex hoc qō facit quis officium
dz pcipere prebēdā ⁊ beneficiuz.sz canonia que
re.s.de. C.vt in.c.ruz.m.ferrariensis ō ꝯst.i gl.
vi. Jtē pbenda qñqz capitur large pro iure quod

alicui nō tāq̄ de collegio sȝ rōne ministerij officij paupertatȝ vel vtilitatis ɔcedit vtēdo ꝛ fruēdo in vita sua certis reb⁹ ecclesie vt reddibus quos canonici recipiūt vel alij. de tali habet in. c. qꝛ non null⁹. d magistris. xvi. q. i. possiones. ꝛ. ꝟ. illo. Et layci maxime nobiles habēt tales ꝑbēdas sȝ Cō po. in c. cum. m. ferrarieñ. p. cal.

¶ Precariū ſm Az. e. n. i iū. ē id qd ꝑcib⁹ vtēdū ɔcedit vten tādiu q̄diu patit q ɔcessit. sȝ sȝ Gof. in sum. e. i. ē illud pign⁹ obligatū creditori ꝛ a creditore ipsi debitori cōcessūȝ ꝛ vtendū quādiu patitur ꝛ permittit q ɔcessit. vt ē tex. in. l. i. de preca. ff. vbi dicit Ulpianus quod hoc genus libertatis ex iure gentiū descēdit. Et subdit ibidē differt āt precariū a donatōe. qꝛ qui donat sic dat ut nō recipiat illud qd dat sȝ qui precariū cōcedit pmo sic concedit vt recipiat qñcūqȝ placebit. Uel ꝑcariū ē ɔctus iter dñm ꝛ colonū. ꝛ ē ɔctus gratuitus ꝛ similis cōmodato intm̄ vt quidā diceret hos ɔctus non differre nisi verbis. q tñ ēi differūt i re. nā lȝ i multis ɔueniāt precariūȝ ꝛ ɔmodatūȝ differt tñ ꝑcariū a ɔmodato. nā ɔmodatū fit ad certū vsūȝ nec pt reuocari vsu expleto. ꝑcariū vo qñcūqȝ placuerit pot reuocari. Itē ꝑcariūȝ qñqȝ dr ɔctus de quīquēnio i quīquēniū reuocadus. Et si quīquēnio elapso sub taciturnitate ꝑtercat tūc reuocari itelligit talis ɔctus. dr āt ꝑcariū io qꝛ est ɔctus ad preces factus.

¶ Precaria vba sūt hec rogo. volo. mando. fido. ɔmitto. iubeo aūt preceptiuū e. C. cōia de le. l. ij. in pn. mādo qñqȝ ē vbū precariū. ar. xi. q. iij. mādastȝ vbi eps mādat pape. qñqȝ tñ mādo ponit precepttiue. sicut ēt rogo. vt. xi. q. iij. rogo. qñqȝ mādatiue vt. ff. d ne. ge. l. si. mei rogatu. l. mādato suscepistȝ. Itē qñqȝ depcatiue: ꝛ sic vt frequēti⁹ potit.

¶ Precaria dr donatō ad ꝑces fcā vsqȝ ad mortē recipientis. xi. q. ii. sepe. xvi. q. iii. clerici. ꝛ e ɔctus ille affinis ephiteosi. Itȝ ꝑcarie dnt qdā ꝑstatōes seu ɔcessiones vsufruct⁹ ad ꝑces facte i recōpēsatōe eius ꝓprietatis que dat eccle cuius forma habet. x. q. ii. precarie.

¶ Preceptū. Re. s. mādatū.

¶ Preco ē q apd aui i ciuitate publice proclamat vl ꝓnunciat aliqd faciendū dimittēdū p quē plerūqȝ fiebat edictoꝝ narratio. i. recitatio ꝛ publicatio ius vocatio ꝛ citatio alicuius matrimonij vel rei vēdende nūciatio ꝛ subhastatio.

¶ Precise ſm cardinalē i rescriptis tm̄ valet sicut absolute ꝛ sine cāe cognitōe. vt de heret. c. ꝯ̄chastianos li. vi. Et dicit cardinal. si ponit i statuto opat vt ipm̄ non tollat p sequēs statutū in cā i q̄ sublatū fuisset si non apponeret. Et dat sicut d iuramēto apposito i. l. si qs. i pn. ff. de le. iii. Bal. āt dicit qd nō valeat precise. i. sine cāe cognitōne. qꝛ sic tex. eēt supflu⁹ in. c. ij. de rescrip. vbi ponit expresse precise. ꝛ ēt sine cāe cognitōe. Saluādo tñ ꝑmū dcm̄ dr qd ille tex. ponit declaratiue vl expositiue ꝛ p. i. qd dictū magis placet doc.

¶ Precipitur sit sine mō. ꝛ cū periculo de sepul. ex pte. ꝛ ſm io. an. i cle. pastoralis. de re iud.

¶ Prediū dr fundus. vel ager. Re. s. Ager.

¶ Prediū vrbanū. ꝛ prediū rusticū. Require ibidem ꝛ ēt actō finiū regū.

¶ Prediū dotale ē qd ista duo ɔcurrūt. s. qd matrimoniū ɔctūȝ ē: ꝛ traditio ꝑdij iteruenit sȝ Az. de fun. dota. C. in sum.

¶ Prediū canatū ſm Jo. ꝛ Accur. C. e. n. in rubri. sunt ꝑdia i quo fuerūt cellule. vn̄ canat⁹. i. cella. nā cana grece cellariū dr latine. Talia erant tūc ꝑdia tempta vt redderēt iter cellulas sȝ Az. ibidē. li. xi. ꝛ eorū coloni dnt canati vl dnia colonij. qꝛ dicta ꝑdia erāt in ꝑtis.

¶ Prefect⁹ augustus. vl augustal dr ꝑfect⁹ egypti. vt ff. de offi. ꝑfecti augusta. l. vna. C. e. ti. l. qꝛ i pator. nā ipatator maximus augustus i egypto pmo prefecti ꝑtātē itroduxit.

¶ Prefectus ꝑtorio ab initio magister equitū creat⁹ ē cū dictatores sibi āliquit⁹ magistros militū eligerēt q pncipali sollicitudini associati sūmā post dictatores gerebat ꝑtātem hoc exēplo pncipes ad quos gubernaculū reipub. puenit. postea elegerūt ꝑfectos ꝑtorio qbus publice disciplīne emēdatio ɔcessa est. quoꝝ auctoritas ita ē ampliata ꝛ adeo approbata vt nec ab eorū snīis appellari nec i itegꝛūȝ restitutio facile posset stipulari. Et erāt qttuor. i. ꝑfectus ꝑtorio orientis ꝑfectus pretorio affrice cuius sedes est i carthagine. ꝑfectus pretorio illustris. ꝛ prefectus vrbis. ff. de offi. ꝑfe. preto. l. i. ꝛ ibi no.

¶ Prefect⁹ vigilū idē ē qd ꝑfectus nocturn⁹. hoꝝ at offm̄ e de nocte facē excubias ꝑfuerūqȝ in cēdijs arcēdis. q ēt cauebāt igꝛebāt. ꝛ puniebat icendiarios. fures. grassatores. effractores nisi deliquēs eēt tā famosa ꝑsona vt ad ꝑfectū vrbis deberet mitti puniēda poterāt ēt iudicare de capsarijs. q i balneis vestimēta custodiēda suscipiūt si aliqd dolo fecerit. vt. ff. d of ꝑf. vigi. l. ii. ꝟ. cognoscit

¶ Prefectus ānone dicebat q de anona. i. de blada carā habebat. Re. s. edi. cerealis.

¶ Prefect⁹ vrbis dicebat cui ab īperatore concessa e vrbis admīstratio q ceterꝭ magistratibus ex q̄cūqȝ cā ab vrbe ꝓficiscentib⁹ ꝛ recedentib⁹ in vrbe relict⁹ ius dicebat ꝛ oīb⁹ dignitatib⁹ i ciuitate āneddebāt sua dignitate. qui cū ab vrbe pgredebat nō habuit iurisdictionē. quā ꝑbēt tm̄ potuit i ciuitate. Sȝ ſm Azo. e. t. ēt extra vrbe intra cētesimū miliare hȝ iurisdictionem vide de offi. prefec. vrb. per totum.

¶ Pretudiciū ē q̄si qdā preclatō l ꝑrepositō siue ꝑlocutio vni⁹ rei respectu alteri⁹. ita aliqd ꝑiudicari alteri e illud illi proferri: tñ hoc vbū ꝑiudicat alteri⁹ mōi ɔstructōeȝ ꝛ amplictē significationeȝ hȝ qꝛ h⁹ vbū ꝑferr. dr eni ꝑiudicare ex ꝓpa ɔstōe i iudicio mihi ꝑiudicam. i. ɔstiēdo mihi ipi i iudicio

p̄iudiciū feci. Hoc.n. p̄iudiciū ñ significat ꝯmodū meū eē fcīn̄ sz icōmodū vt si iudex ñ sequaṫ vitā tē. sz meā ꝯfessionē. ita vꝫ res iudicata vitari facē p̄iudiciū nō vt vitas rei iudicate p̄iudicet. i. p̄pōaṫ sz res iudicata vitam p̄iudicaret: aligēc alicui aliqd p̄poni. ⁊ sic dicim⁹ rē iudicatā vitari facē p̄iudiciū i. ei qꝺ p̄iudicādū ē dato qꝫ ñ sit vērū. nā dato qꝫ ita nō sit sicut iudicatū ē tñ p̄ponit veritati.

¶ Preiudiciales actōes p tāto dici pñt qꝫ i ipīs tractatō magno p̄iudicio l' qꝛ qōm mote p̄iudicāt vbi gīs. Alg⁹ ꝯ me. ⁊ aliqd pet. oppono tibi qōez status dicēdo qꝫ tu es fili⁹ me⁹ vl' fu⁹ me⁹ i ptāte mea ꝯstitut⁹. aut libert⁹. ⁊ sic de ꝯsimilibus.

¶ Prepositus pt dici qlibet q aliis p̄est. vsus tñ obtinuit vt p̄posit⁹ dicaṫ qui quōdā p̄otat⁹ curā su p alios gerit ꝺ ver. sig. quāuis.

¶ Preposit labax al' labox l' sz aliquos labiox a labiis dr. qꝛ forte corrigebāt eos q male ꝺ p̄n cipe loqbāṫ. dr āt labax a signo bellico qꝺ fecit fieri Cōstātin⁹ ex auro ⁊ lapidib⁹ p̄ciosis iter alia signa bellica: ⁊ dериuaṫ a labar. q ergo talibus fa ciēdis p̄ponebanṫ: dicebanṫ p̄positi: vt. ꝺ.

¶ Prepositi sacrox scriniox erāt illi q p̄erāt scri niis ipialib⁹ q al's dicebāṫ p̄mi eo qꝫ magis p̄n cipi approxiabāt q̄ alii. Tria āt erāt scrinia siue camerē ꝺ qb⁹ tractaṫ. C. e. ti. li. xii. Primū scriniū erat camera epistolax que p̄ncipi mittebātur vel ab eo mittebanṫ. Scōm fuit libellox ꝯuentualiū ⁊ ꝯuentionaliū ⁊ cognitionū vel ꝯuētionū. Ter tiū erat dispōnū: vt est registrū sm Accur. i ru brica eo. ti. l. i. p̄al.

¶ Prerogatiua idē aliqꝺ p̄uilegiū ꝺ q°. j. diceṫ.

¶ Precētores dr cātores q i choro icipiūt in ecclesia collegiata. in. c. cū olim de ꝯsue. Et dr duo gñi cātox in arte musica. s. p̄cētox q vocē in cātando p̄mittit: ⁊ succentox q subsequenter canē do rñdet ⁊ addit. ⁊ ꝯcentox q ꝯsonat p̄dictis: vt. xxi. di. cleros. ver. finem.

¶ Preses est nomen gnāle ad oēs ꝯcōsules ⁊ legatos cesaris ⁊ oium p̄uinciarū rectores siue moderatores. vt. ff. de offi. p̄si. l. i.

¶ Preses p̄uincie dr qui in p̄uinciis post p̄nci pē summā gerebat ptātē. Nā regna redacta erāt in p̄uincias quas rectores dicebanṫ p̄sides ⁊ sūt clarissimi vt ballui. ⁊ sic p̄prie capiṫ siue stricte sz generaliter sumiṫ vt supra.

¶ Presentes dr q in cadē sūt p̄uincia. l. fi. C. de p̄script. xxx. anno.

¶ Preseruꝫ poniṫ aliqñ i iure p marie vt. c. ex litis. ii. de homi. aliqñ p tñ vt ibidē i gl. de pe. di. iii. c. illud. vbi bo. gl.

¶ Prelati noīe itelligiṫ eccl'a ⁊ misteriū popul ⁊ eccl'a ē i ep̄o. ⁊ nō ecōuerso nō tñ noie p̄lati sp itelligiṫ eccl'a vt i. c. edocere. de rescrip. i gl.

¶ Propere ꝯp̄ue. i. nimis cito.

¶ Presb'r grece iterp̄taṫ senior latine ⁊ ē nomē dignitat⁹ ñ etat⁹ tñ l'z alibi dicaṫ nomē etat⁹. xciii. di. legim⁹. nā pp honorē ⁊ dignitatē quā accepit p̄sbiṫ noiaṫ. ⁊ dr quasi p̄bēs iter: ⁊ nō vt qdā iter p̄tanṫ quasi pre sociis bibens ter de hoc. xxi. dis. cleros. post mediū.

¶ Prescriptio sz Gof. C. e. t. Est quoddā ius ex tpe substāñā capiēs. i. firmitatē. Et l'z locū i reb⁹ imobilibus. Et hec diffinitio ipugnaṫ ab aliis: nā ex p̄scriptōe nō ꝯpetit ius sz exceptō. Vñ sic diffi niṫ. p̄scriptio ē exceptō rei ex tpe substāñā capiēs q̄ diffinitio ēt ab aliis ipugnaṫ: qꝛ p̄scriptio nō ca pit substantiā ex tpe sz ex auctoritate legū. Jō p̄ scriptio ab aliis sic diffiniṫ. Est exceptio ex tpe cō gruēs ab auctoritate legū vī capiēs negligentib⁹ penā isligēs: ⁊ finē litib⁹ iponēs: qꝫ oio magis vꝫ ꝯpleta. Inducit āt p̄scriptionē bōa fides: iust⁹ ti tul⁹. ꝯtinua possio: ⁊ sine rei vicio. s. qñ res sit pre scriptibil' sm Gof. Et no. bonā gl. vlt. i. c. illud. ꝺ p̄escri. vbi habes quot modis fiat iterruptio pre scriptōis naturalr ⁊ ciuilr. vñ habem⁹ dormino nē p̄petuatiōnē ⁊ iterruptōez p̄escriptōis. Et re qrūṫ sex ad p̄escriptōez si valē dꝫ. s. titul⁹ possio bona fides: res p̄escribēds: p̄sona p̄escribēs: ⁊ p sona ꝯ quā p̄escribiṫ: iter q̄ possio ⁊ bōa fides sūt marie sōalia: vt no. i. c. illud p̄al. Et sſ. xxx. casus i qb⁹ nō currit p̄scriptio quos hēs i gl. fi. c. cū nō liceat. de p̄escrip. vide ēt gl. sūme. xvi. q. iii. ꝺ vsu. ⁊ p̄escrip. Itē p̄scriptio ē lōgi tpis cōtinuata pos sessio iter p̄ñtes. x. ānox: iter abſētes. xx. an. l. vlt. Alia ē p̄escriptio longissimi tpis. s. xxx. vel. xl. an norū ⁊ illa dr longissimi tpis. Vñ cū aliquis rem aliquā tāto tpe possederit ipsam possionis diutur nitatē ⁊ tpis cōtinuationē p̄escribit ⁊ actorēz re mouet siue p vī siue alr siue titulo nact⁹ ē possio nē l' alio quocūqꝫ iniusto p̄n. Sꝫ si dicēs ex h° vꝫ qꝫ decime a laycis p̄escribāt diuturnitate possio nis ⁊ cōtinuatōe tp̄s. Rñdeo notādo qꝫ fructus ⁊ alia iura icorpalia bñ p̄scribunṫ spacio. xl. āno rū. dū tñ talia sint q̄ ius cōe nō vetat possidē. al' q̄ possideri nō pñt de iure nō p̄escribūṫ: vt sūt deci me p laycos: vt. c. p̄hibem⁹. ꝺ deci. ex quo colligiṫ qꝫ laycos volētes se tueri p̄scriptōe tpis: vt pos sint decimas possidē. vide. c. p̄uenit. ꝺ cēsi. vbi gl. ecclesia ꝯ ecclesiam gaudet p̄scriptione. xxx. āno rum. si sine iterruptione possideat monasterium gaudet p̄scriptōne. xl. annox. nec minor exceptio religiosis domibus opponi pōt cū effectu ⁊ roma na ecclesia centum ānox gaudet p̄scriptōe. Itez p̄escriptio. xxx. ānox sm āntq̄ iura. sꝫ mō. xl. āno rū tollit oēm actionē. ⁊ oē ius. c. audiis. de p̄scri. sed nō currit tempore scismat⁹ eo. ti. cū nobis ne sede vacante. c. de quarta. ⁊. c. decime. ⁊ audiis eo. ti. nec ēt tpe hostilitatis. c. ex transmissa eo. tit. Etiam nec currit ꝯ visitatōnē ep̄ox ⁊ p̄curatōez debitā. c. cum ex officii. ⁊. c. cū accedēs eo. ti. ē itro ductū ꝓpter desidiam ius suū negligētiū. ⁊ q pos sunt p̄scribere ⁊ q nō ēt que res nō possunt p̄scri bi no. i. c. cuꝫ non liceat eo. ti.

¶ Prescript⁹ vbis dr ꝯcr° inoiat⁹. ⁊ fallit qñ ē cū iestimabile vt māumissio: qꝛ iestimabil' ē. ⁊ tē

dat actio de dolo: vt in l. si de his ubi. ff. de cond. ob causa. ⁊ l. natural. §. quod si faciu. ff. de prescrip. nec idem nascitur ciuilis actio. quia prescriptis verbis de quo. s. Actio prescrip.

¶ Prestigium est quod prestigiatoris perstringit aciem oculorum. i. obumbratio quedam videtur cum vi alicuius se aliud videre quam videt vt in incantatoribus. ⁊ sic p; vt legitur in vitis patrum de quodam coniugato nolente accedere pro pria vxore quia videbatur sibi equa quousque per quendam bonum tale prestigium fuit sublatum. Dicebatur enim prestigia captiones verborum quibus obumbratur. ⁊ io dicebantur prestigia visu in iuris vt. s. ius visum hec azo. C. de le. adul. ⁊ de hoc. xxvi. q. v. nec mirum post vnam colonam vbi de de magorum prestigiis quod non est vera sed fantastica esse probatur ⁊ prestigium dicit inuenisse mercurius: vt ibidem tex.

¶ Presumptio est spe. e. t. c argumentum ad credendum vnum factum surgens ex probatione alterius vt ex coexistentia vel cohabitatione personarum suspectarum presumitur coytus. c. literas. e. ti. vbi solus cum sola nudus cum nuda in eodem lecto ex presumptione violenta probatur copulari carnaliter. Sed finis Gof. diffinitur sic. Est alicuius rei dubie aliquociens plena aliquociens semiplena inuestigatio: seu probatio. Item presumptio est quoddam medium intellectuale veritatis eliciendum ex circumstantiis insurgens exemplum ponit in c. studiis e. t. Illa tamen probatio non inserit de necessario. quia alter re res bene nisi sit presumptio iuris ⁊ de iure. Unde tres sunt species presumptionis. Una est temeraria que consurgit a malis homi bus: ⁊ ex causis pluribus. aliter puerilibus. ⁊ suspitionibus te nuibus ⁊ hec repellitur. secunda probabilis est vt ii. q. i. primo quesi de sen. exc. insinuationi. Alia est probabilis siue verisimilis. que surgit ex multis causis ⁊ suspitionibus. ⁊ hec admittitur ad probationem semiplenam. vt de presump. in multis capitulis ⁊ in c. solite de resti. spo. vnde coadiuuat ad probationem si sint alia coadminicula. c. a nob q mat. ac. pos. vbi gl. admittitur etiam ad purgationem indicendam c. inquis. de purga. cano. ii. q. iii. presbi. Tertia est violenta: quia quod ad pronunciandum vel condemnandum sufficiens reputatur. xxxii. q. i. dixit dominus. ff. de his qui sui vel alie. iur. sunt. l. filium. ⁊ c. literis. de presu. Diffinitiones presumptionum vide plene in c. is qui de spon. in gl. ii. vbi de quintuplici presumptione. Et vide no. p Jo. theuto. l. di. c. ferrum. vbi de diuersis presumptionibus. Nam presumptio violenta subdistinguitur: quia alia iuris: alia iuris ⁊ de iure. Juris est cum ius presumit aliquid: sed non statuit super presumpto. ⁊ illa recipit contrariam probationem. xxxv. q. iii. exordiaria. xxvii. q. i. nec aliquis. Juris ⁊ de iure est cum ius fingit ⁊ statuit de fictione quam fictionem non admittitur contraria probatio. c. ad id. ⁊ c. is qui de spo. ⁊ de condi. appo. c. per tuas. vbi vide com. multas. Et quid ius fingit: vide Gof. in su. e. ti. Nam differunt presumptio ⁊ fictio iuris: de quo. s. fictio. Et vna presumptio tollit aliam. c. cum iter. R. de elec. vide gl. optimam in l. si est verisimile. ff. q me. cau. Et no. doc. regulam quod presumptio communis transfert in alium onus probandi. l. generaliter. §. si petitum. vi. l. cum ex presumptione. ff. de fid. ⁊ commis. libe. Item presumptio ex necessitudine sanguinis vincit omnes alias presumptiones: vt est gl. in c. fi. de sta. vt si lego ludouico ⁊ sunt duo eiusdem nominis propter cognominis presumitur pro illo qui mihi necessitudine coniungitur

⁊ quia presumptio surgit ex qualitatibus sciendum quod quedam qualitates intrinsece ⁊ naturaliter homini inherentes. Et hec dam adherent anime. ⁊ quedam corpori. exemplum de primis. vt bonitas ⁊ malicia: ⁊ in dubio presumitur ad bonam ptem quia naturaliter nascimur sine malicia. ar. c. ad meniam. xx. q. ii. ⁊ talis presumptio transfert onus probandi in aduersarium. sic intelligitur. c. vincul. de iciun. nisi semel esset conuictus de malicia. tamen semper malus presumitur. ii. q. v. p to. ⁊ c. semel. de re. iur. li. vi. vel si esset infamatus. sic. n. ad eum transfert onus probandi de scdo: vt sanitas infirmitas ⁊ iterum in dubio presumitur in melius. ⁊ negans probabit l. nec codicillus. C. de codi. nisi quis fuisset infirmus in firmitate aliqua de sui natura perpetua: vt epilentia: vel apoplexia. c. cum sit. de ele. vel vbi dubitaretur de perpetuitate infirmitatis: vt in furioso: quia allegans contrarium debet probare. iii. q. ix. indicas. Similiter si negetur quis legitimus probet negans. c. transmissa. qui filii sint le. Scdo aliqui qualitates extrinsece ⁊ accidentales: vt esse dominum miles sultum. musicum. medicum ⁊ oratorem ⁊c. que non naturaliter insunt. nam natura non facit artem licet bonum preparat secundum Bal. ⁊ in his onus probandi incumbit cuicunque leganti ad fundandum intentionem suam siue affirmatiue siue negatiue. allegans maxime cum pars aduersa fundauit intentionem suam non sed succubuit non potest probare sic quod aliter pars ista non potest intentionem admittatur ad ictum suum. nam adhuc iudex officio potest illum refutare si sibi constiterit cum indignum huius est in causa in qua vltra allegationes partium iudex potest in partem officii sui: sec⁹ in causa vbi de hoc non potest nisi per partem.

¶ Preter quod capitur exclusiue quandoque inclusiue vide literas. in fi. de presump. et vide Inn. in c. dudum. ii. de elec. ⁊ in cle. i. de sum. tri. ⁊ fi. ca. per gl. ⁊ Ar. bi. i. c. ebro. ⁊ iii. q. i. Item Bar. in l. i. in fi. ff. de pig. ac. ⁊ per alios i. l. actio. C. de transac. ⁊ in regula penult de re. iu. li. vi. Stat n. inclusiue ⁊ augmentatiue quando cadit inter res pertinentes: vt dicendo Lego tibi omnes vineas meas preter domum. Sed stat exclusiue quando cadit inter dictiones significantes res sibi inuicem coniunctas: vt lego tibi omnes libros meos preter salicetos ambos Rich. ⁊ bar. vide de b albe cum in alphabeto suorum no. in l. medico. §. vxorem. ff. de le. i. Item ibi capitur exclusiue: Lego omnes suos meos preter Septonium. Non quia septonius eximitur omnes penitus: vt ibi non includatur. l. namque. §. si non penu. leg. ff. ⁊ mittitur non ex hoc: quia est voluntas preferentis declarata eo quod hec verba preter septonium nihil operarentur: sed ibi inuti includit lego omnes libros meos tali preter scripturum argenteum quia apud eum deposui. Non quia hec voluntas preferentis ⁊ verba preter scripturum ⁊c. aliter nihil operarentur nisi inclusiue ponerentur. Item ponitur quandoque coniunctiue non in sensu siue: vt ibi de his seruis qui sunt in patrimonio preter eos quos legaui ticio lego decem seyo. quia sensus est ⁊ legaui ticio. ⁊ sic per legatum sensus seyo non fuo eo sensus etc: ⁊ sic intellige de coniunctione. primarie sic sit prima to per dictiones ⁊ quando coniungat omnes. Nam in predictis legatis ⁊ ticius ⁊ seyus non sunt coniuncti coniunctione que sit cum vnum corpus de qui. in l. re. coniuncti. ff. de le. ii. ⁊ ideo si in patrimonio essent tantum. xv. serui ⁊ ticius haberet decem seyus tantum. v. s. si ita legatum. ff. de le. i. Et ideo quare significat sic ipsa voluntas proferentis decla

rata ex piectura q testõr nõ vlt reuocare nisi ex psius appetet. Si.n.hoc casu poneret iclusiue: te sey' bēret.x. legata ticio τ cū hoc alia sibi legata s.suos i pfimonio exñtes: τ p hoc eē reuocatū le gatū ticij: qd nō ē dicēdū. It: ibi cū papa dic dispē so tecū vt alia bñficia pter obiēta possis obtinere. ponit et ptīnatiue siue pīūctiue. Nā sensꝰ ē τ alia obtineas cū obiētis: τ sup istis iēt: dispēso ita q ob iēta nō icludūt i dispēsaīōe: vt i.c.dudū.de elec. q hoc nō vl ō volūtate pferētis tusi exp̄ssiꝰ decla ret eo q dispēsatio i casibꝰ odiosa sp restringitur. Itē exclusiue ñ exceptiue pōit p sine: vt ibi pter spē.i.sine spe. τ sic dr dilatio dāda ē illi q preter spē trahit ad alienū iudicē. l.si qn.C.de dila.ibi ei: nō ponit exceptiue nec iclusiue: q nō illa bꝰ nō pat. τ sic tm ponit exclusiue. τ sic ō alijs.

¶ Preterire ē testatorē omittē aliquē q suꝰ hēs ē eo ñ istituto siue eo exheredato vt habuistis.s. de heredibus.

¶ Preteritio dr talꝰ omissio vel exheredatio fm Azo. i sum.C.de libe.pte.vel exhereda. isti.ō he re.que ab intesta.defer.§.eadem.vt supra.

¶ Pretor ē q i vrbe rōna iudicio senatus ad dissipandū vl disceptādū dubios actꝰ τ cās ordi nabat. Et erat eiꝰ offiñ ānuū vel annale: q solo āno durabat. Et anteq a pplo rōano ad pncipē translata fuiss: ptās vel añq rōana ptās sub ipa tore veniret habuit ptātem plenā faciendi ius τ statuta τ edicta. cuiꝰ edicta iuris oncearij noie cē sent: q huiusmōi honore aucte pollebant: vt.C. ō offi.pto.l.i. τ isti.ō iur.na.gen τ ciui.§.ptor quo q: edicta. τ no.i.l.certū.C.vñ legit. q ptor viuus potius dz scq ptorē mortuū q ius ciuile.

¶ Pretor fideicōmissariꝰ dicebat ille q fideicō missis relictis cognoscebat τ ius dicebat τ redde bat dicens ius dabo.ff.de ori.iur.l.necessariū.

¶ Pretor pegrinus dicebat ille q iter pegrīos qui ciuitate aſſiebat vel pfiuebat ius reddebat.

¶ Pretor vrbanꝰ dicebat qui cū psules ad bel la finitima alias vicina vocarēt ius necessariū i ciuitate reddebat.ff.ō ori.iur.l.ij.§.alle.

¶ Pretoriū ē locus i quo ius ex more reddit. et dr locꝰ i qꝰ qs pfecturā exercet cū suis officialibꝰ τ cās tractare solet. itē ē domꝰ psidis puīcie assi gnata τ locus deputatꝰ iudicibꝰ ad cognoscēdu: τ ad deputandū vel ad sententiandu: de causis.

¶ Pretoriū vt in ti.de offi.preto.ff.

¶ Pretoriū pignus dr illud qd alicui datur a iudice.

¶ Priuignus dr q ex marito mulieris natꝰ est anteq fuisset maritus eius. τ ecōtra.

¶ Priuigna dr ppe q ex vxor viri nata fuit añ q eēt vxor sua. ē ergo filia vxoris ab alio viro po ri genita. τ priuignus filius talr genitus: quor: pater vitricus eius appellat.

¶ Preuaricatores sūt q vera crīa fraudolēter occultāt. dr āt pūaricator. qsi varicator a varica

ceruice. q aduersa: ptem adiuuat pdita sua cā p pria dū huic istat corpe ex vna pte τ illi mente τ corde ex altera pte: vt.ff.de pūarica.per to.

¶ Primates ppe loqndo sūt patriarche.vi.xcix. c.i. τ.ij. Etiā ponit primas p archiepo.c.sane.ō fo. rpe. Nā nō ē dña iter pmatē τ archiepm qtum ad effectū: vt i.c.duo.ō offi.or. nā ius canonicū ñ curat ō nominibus.c.petitio.ō peu.di.xii.cletos τ.c.pce. vbi ē nisi diuisio nominūcū dr archipma tes: siue pmates siue patriarche. Primates offi cior sunt qui officijs presunt.

¶ Primicerius dr ille q prio loco scriptꝰ ē in mři cula notarior: τ pmū locū obtinet: fz le.vt.C.ō p mice.li.xij.i rubri. Sz fm canones ē nomē digni tatis. q subest archidyacono: vt.c.vnico.ō of.pmi ce. Dicit eni pmus in cantu vl in choro. qui i ali qbus ecclesijs dr cantor siue succentor.

¶ Primipularij dicūr pmi administrātes q.s.prio ordinem sui officij administrāt vel fm Hug. q pri miculū portāt. τ vtroq: mō accipit fm Accur.C. eo.ti.in rubri.li.xij.

¶ Priogenitū vocat scriptura. ñ quē fres sequū tur sz q prio natꝰ fuit de vb.sig.c.ioseph.

¶ Primitie sunt prime ptes fructuū deo offerē de. Hinc ē q sacerdos pmā missa: cātās dr cele brare primitias.

¶ Pricepes qs dicat. hi Isa.ix.ibi. Deus fortis pr futuri secli pnceps pacis. Interdū dr āgelꝰ Josue.ix. Ego sū pnceps exercitꝰ τc. Interdum papa ō pse.di.i.corpa. Interdū epus.de maio. τ obe.si qs.l'aliꝰ iudex ecclasticꝰ.xiij.c.iiij.diffinit.i ñ. Itē dr ipator ō re iudi.ad aplice.i pn.li.vi. Ee appellatōe pncipis itelligit rex cle.vnica ō baptis mo vbi bona gl. τ i vsi.feu.fm Bal. Itē pnceps dr diabolus: vt Luc.xi.c. In pncipe demonior ē eiicit demonia. Sile.xxiij.q.viij.§.ecce.v.s: notā dū. ibi venit pnceps. Jo.xiij. Itē dr qlib: seculari dñs: vt.xxiij.q.v.pncipes. Ite: dr pncipal'ps in quolib: iudicio: vt.ff.de for.cor.l.i.§.i hoc iudicio. Etiā pnceps dr qlibet platus eccle: vt di.xxxv.c. ecce pncip. τ.c.corpa.p.calle.

¶ Priuata psona ē psona carens functiōe pu blica. vide supra psona.

¶ Priuatū ius ē illud qd pncipalr ad singulor vtilitatē ptinet. vt i pactis τ pūctōnibus singula rū psonar. Re.s.iua publi.

¶ Priuata dlicta dicūr q ciuilr tractant. vt si mi hi furatus sis.x. τ ego rehabeā ago non vt corpa liter puniaris. Sz publica delicta sūt quor psecu tio ē pmissa cuilib: de pplo. quale est crimen lese maiestatis: vl accusatio ō suspecto tutore vl cura tore: in qbus omnes accusare pñt.

¶ Priuati dicūr pprie q nō sūt pstituti i aliq di gnitate.xxiij q.i.q.ī. Pīē dicūr oēs exēpti a iur cō siue sit collegiū siue aliq spālis psona.vij.q.i.peti ti. τ di.ij.priuilegia.

¶ Priuilegiū ē pncipis bñficiu: pīus cōe indu

ctū. Nō. n. ē p̄uilegiū nisi aliqd īdulgeat spāle. c. abbate. ḋ v. sig. ⁊. c. i his. ḋ p̄ui. ⁊ dī q̄si p̄uās legē vl' est lex p̄uata. i. vnius an̄ alios honor vl' dignitas aut īmunitas q̄ sibi ꝯuēit cor̄ q̄ alijs icūbūt: vt qre ḋ iur̄e cōi allegant. Naz p̄uilegiū ꝫ Jsi. li. vi. ide d ctuz ē ꝙ i p̄uato cōcedit̄ ḋ hoc di. iij. p̄uilegia. Jus. n. cōe ad vnā p̄sonā directū ad oēs extēdit̄. ff. di. miramur. ḋ re iudi. in causis. Dicit̄ ergo p̄uilegia p̄uatoꝝ leges. i. a iur̄e cōi exceptio vt i. c. p̄uilegia p̄al. Et nota ꝙ p̄uilegiū n̄ tollit̄ p̄ ius cōe nisi ḋ ipo m̄no fiat de rescrip. cū ordinē. Nec tollit̄ vnū p̄ aliud nisi i scḋo fiat mētio ḋ p̄io c. veniēs. de p̄scrip. vide gl. vltimā i. c. i. ḋ rescrip. Et p̄uilegiū ē duplex. p̄sonale: ⁊ reale. c. mādata. ḋ p̄sump. p̄sonale extinguit̄ cū p̄sona imo q̄nq3 an̄ p̄sonā extinguit̄. vt cū eo male abutit̄. ⁊ seqt̄ p̄sonā. ⁊ hoc vex̄ de ꝯcesso īdetermīnate q̄ cū determinatōe loci l' tpis ꝯcessuz nō seqt̄ p̄sonā ex̄ locū vt ē p̄uilegiū vsus palij. c. ex tuaꝝ ḋ auc. ⁊ vsu palij. Sz̄ extīcta re extinguit̄ p̄uilegiū reale. xvi. q. vij. ⁊ hoc diximus i. c. abbatē. i fi. ḋ v. sig. ⁊ gl. i regula p̄uilegiū ḋ re. iur. li. vi. Jtē p̄uilegiū p̄dit̄ p̄ p̄ sex̄: vt i gl. vnica. i fi. i. c. renouātes. di. xxij. Et est duplex p̄uilegiū. s. gn̄ale ⁊ spāle. Gn̄ale ē ꝙ cōi corpori vl' collegio ꝯcedit̄: vt i. c. cū ⁊ plātare. co. ii. vl' vniuersitati. xvij. q. iiij. si qs suadente. Et q̄ꝺ ꝯcessū ē miorib' ⁊ ecclijs circa ꝯctus vl' q̄si ⁊ circa iudicia. Jtē q̄ꝺ ꝯcessuz ē mulierib' circa fideiussores. Spāle ē q̄ꝺ p̄sone ꝯcedit̄ ⁊ illō extinguit̄ cū p̄sōa. vij. q. i. penis ⁊ regl'a p̄uilegia ⁊c. ⁊ pōt exē plū ḋ p̄uilegio. vbi gr̄a. Priceps ꝯcedit deportato l' alij n̄ valēti testari ꝫ ius cōe rōanoꝝ ciuile liberā testi factōez hoc p̄uilegiū significat ꝙ possit testari s'uādo solēnitatē. q̄ ḋ iur̄e ciuili regrit̄ in testō vt. l. si q̄s. C. ḋ inof. testa. Et sūt̄ significatū ex solēnitate q̄ mīus vigilijs ē excogitata q̄re n̄ ē v̄isil'e pricipē tā facilr̄ i lā tollē vellex̄ p̄uilegio sine nā ei' ē: ꝙ p̄uat ius cōe ⁊ sic vba dēbēt recipi i suo sīgnificato strictiori. Jtē ibi priceps volēti testari ꝯcedit liberā testi factōez itelligit̄ ꝙ possit testari n̄ s'uata solēnitate iur̄ cōis ciuil' dū tñ cōstet sic ḋ milite: dī ꝙ significatū sūt̄ vt p̄uilegiū valeat ⁊ aliqd ꝯcedat̄. nisi. n. sic itelligēt̄ nullū eē p̄uilegiū. itē priceps ꝯcessit alicui edificar̄ licē i loco publico itelligit̄ sine alti' iniuria l' icōmodo vt. l. ij. §. si q̄s a pricipe. ff. ne q̄d i lo. pub. fi. Nō q̄ oēs tuet̄ ab iniurijs vis' n̄ vl't aliū ledē nec princeps vl't valē suū p̄uilegiū q̄ꝺ ē i alti' detrimētū l' q̄ꝺ tollit ius cōe vt. l. quoties. ⁊. l. rescripta. C. de prec. ipe. of. ⁊ hoc vex̄ nisi i p̄uilegio fieret reuocatio legis derogatiue. s. dicēdo n̄ obstāte. l. tali l' tali vt. l. si q̄s i p̄i. ff. ḋ le. iij. idē i quouis cāu quo euidēter appet pricipē velle tollē legē derogātē p̄uilegio. q̄ volūtas sua ē lex nisi ꝯtet legi euāgelic. ꝯe hanc tollere nō pōt.

C Probatio ꝫ Azo. Est rei dubie p argumēta ostēsio. sz hec diffinitō ꝫ Gof. locū solū hꝫ i his q̄ p̄bat̄ p istātiā disputatōis n̄ āt i iudicio vbi p̄bano fit p testes ⁊ istr̄a. ⁊ plerūq3 p idicia ⁊ p̄sūptiones. Et dī p̄batō ab aduerbio p̄be. nā p̄be fac̄ q p̄bat q̄ꝺ itēdit: q̄ p hoc penas n̄ p̄bātū euadit vl' p̄bano ē rei dubie i iudicio legitie scā declaratio. Quāuis hec diffinitō moderet̄ ꝯtra ⁊ dī ēt p̄bano q̄si p̄ba actō rōe q. s. Et nota ꝙ p̄batō fit simplr̄. Prio p aspectū vt i notorio q̄ꝺ p̄bat̄ p factu euidēnā. c. euidēntia. ḋ accu. c. p̄posuisti. ḋ p̄ba. ff. ḋ vē. isp. l. i. i p̄n. xvi. q. ij. iter memorates. nec ob. ꝙ oculus plerūq3 fallit̄. c. cām. co. ii. xxvij. q. i. nec aliq. q̄ freq̄nti' n̄ fallit̄. ḋ hoc vide Gof. ḋ p̄ba. i sū. §. isinuata nob. etiā fit p̄batō p aspectū i atroci iniuria. ff. ḋ iniur. l. ij. Jtē i etate. vt. l. minor. ff. ḋ minoꝝ. Scḋo fit p testes plures l' ēt p vnū cuz alijs p̄sūptōib' vehemētib'. Tertio p instr̄a. Quarto p ꝯfessiōez. ⁊ hi q̄ttuor modi ponūt̄ i. c. cū ad sedē. ḋ resti. spo. Quīto fit p scripturā āuquoꝝ libroꝝ. c. cū cāz c. ii. Sexto p violētā p̄sūptōez. xxxij. q. i. dixit dn̄s. Septio p famā cū alijs p̄sūptōib'. c. tertō loco. c. ii. Nā vicini fama fac̄ p̄batōz. c. vlt. ḋ fri. ⁊ male. ēt p famā cū vno teste. c. sicut. de p̄ba. ⁊ si iudex dubitat ḋ fama q̄rat a vicinis. ff. ḋ magi. cōueni. l. i. pōt āt fama p̄bari p duos testes. c. i lr̄is ḋ testi. ⁊ magis p̄bat fama q̄ vnus testis vt dī in c. sup eo ḋ ꝯsan. ⁊ affi. iij. q. iij. §. sepe. Sz nūq̄d p famā ⁊ vnū testē dz q̄s ꝯdēnari ḋ crīe Ber. i gl. c. veniēs. ḋ testi. dic̄ ꝙ nō. Nō q̄ i crīe debēt eē p̄batōes apptisime ⁊ meridiana luce clariores leeu. iii cā ciuili C. de p̄ba. l. vlt. Octauo p iuramētum. Et nota soli sacr̄o credit̄ q̄n de ꝯscientia alicuius q̄rit̄ siue dubitat̄ de sen. exco. c. si vō aliquis. Jtē p̄batio testibus ⁊ fide tabulaꝝ. ꝯstat. c. sorus de verbo. signi. vide Gof. co. ii. §. species p̄bationum.

C Probatoria vl' p̄batorie officioꝝ sūt documēta ad p̄bādū aliquē eē p̄uilegiatū ad offm̄ aliq̄ꝺ auctē impali vt pōt colligi. C. ḋ apparito. ⁊ diuer. officio. l. p̄batores. li. xii.

C Procōsul dī iudex ordinari' ⁊ ē iudex a p̄p̄o ꝯstitutus nō a pricipe delegat' nec ab alio. sz an̄ impatoriā maiestatē creatus cui' offm̄ erat i p̄uīcus dirigi. s. i regno tributarijs vt p eū p̄uīciales sua negocia expedirēt hic vō pluries nō p̄t vti fascib' q̄ sexies. nēo. n. septio ē creat' p̄cōsul: ⁊ nisi semel p̄cōsulat' fungebat̄ isignijs. ⁊ in p̄uīciā ad eā p̄tinebat vt ad quoscūq3 magistrat' respicere. ff de offi. p̄cōsul. l. p̄cōsules.

C Procōsul legatus est cui proconsul p̄uīciaz ingressus mandat iurisdictionem

C Procurator ē q̄ aliena negocia mādato sibi a dn̄o scō gerēda gratuite suscipit plura vel vnū ff. ḋ ne. ge. l. iij. §. negociū. ⁊. ff. vi bo. rap. l. ii. §. q̄ꝺ ait: ⁊ dī gratuite: q̄ si iteruenit merces nō ē p̄curator sz locator opaꝝ: dī mādato dn̄i ad excludēdū tutorē curatorē collegia ⁊ p̄latos ecclīaꝝ q̄ p̄curatores ꝯstituē n̄ p̄nt sz sindicū l' actorē. ⁊ q̄ fit

vña iter ,pcuratorē ⁊ ſindicū actorem ⁊ vicedñz
notaſ ō ſindi.c.i.ō offi.or.cū voſ. ⁊ ꝯſtituit māda
to gñali vel ſpāli.ff.e.n.l.i.⁊.ff.mā.l.ſi remūerādi
§.i.Sic ſic. Procurator vi͛ is q i iudicio l̄ māda
to vñi negocia adminiſtrat agēdo l̄ ōfendēdo.l.i.
§.ff.e.n.iter quē ⁊ aduocatū:hec ē dña q᷑.pcura
tor cām abſētis tractat.aduocat⁹ vo cām pñtis:v᷑
q3 ni poſtulare vi͛ v᷑l̄ ꝫ ca no. Ois adminiſtrator
rite vi ſeu vocaſ ,pcurator.vt.l.q.ii.ſaluator. Nā
,pcurator ē nomē gñale ad quēlibet adminiſtrato
rē ⁊ p ſequēnaq̄ tradunſ i ꝯſtōe reſtringiſ ad id
ō que agit oʒ ēt offiꝰ,pcuratoris eē gratuitū:q᷑ ſt
qd recipi facit ꝯ bonos mores ⁊ hoc itelligiſ qñ
pacifit vt hēat certā ptē ei⁹ de quo ē qō qō nō lʒ
pōt ni licite recipe ſalariū ,p labore ſuo. Et nota
q᷑ duplex ē ,pcurator.ſ.ad iudicia ⁊ ad negocia q̄
differūt i trib⁹ q᷑ p̄lo ,pcurator ad iudicia nō cō
ſtituit ,pcuratorē aliū niſi poſt litꝫ ꝯte.cū iā ē vñs
litis ꝯte.aliū ,pcuratorē dare nō poteſt
nec tutorē niſi ſit ,pcurator i rē ſuā q ante ⁊ poſt
lit.ꝯte ꝯſtituere pōt. Sꝫ ,pcurator ad negocia cō
ſtituere pōt libere aliū ,pcuratorē quēcūqꝫ vult.c.t.
de ,pcu.l.vi. Scda vña hi͛ l.c.q generalr̄.in fi.ō
,pcu.l.vi.q᷑ pmus nō daſ niſi maior.xxv.ānorū
ſcēdus vo poſt.xvii.ānos. Tertia vña hi͛ de re
ſcrip.c.eē pte ōcam. Et nota optimā rōēꝫ p̄me
vñe iſtor ,pcurator:q᷑ negociū cꝫ iudiciū iuiuit
originē a miſtro:⁊ poſtea trāſit i vñz.l.q̄cūqꝫ ge
rimus.ff.ō ac.⁊ ob.ſꝫ i iudicio negociū originalr̄
ē i vñō:⁊ poſtea trāſfundiſ i ,pcuratorē.l.ſi ,pcu
rator meus.ff.ō neg.ge. Et vi͛c Ludo.ō ro.i ſin
gularib⁹ſuis q᷑ ,pcurator ꝯſtitutus ad agēdū cen
ſeſ eē cōſtitutus ad defendēdū.vt.l.vnicus.§.pe
nū.ff.ō ,pcu. Et hoc verꝫ ē i ,pcuratore actoriſ.ſe
cus in ,pcuratore rei.q᷑ lʒ ſit cōſtitutus ad defen
dēdū ñ tñ ad agēdū. Et dicit idē q᷑ ō hoc ē cāus
vnicus i.c.ꝯſtitut⁹ de ,pcu.legiſtis penit⁹ incogni
tus.ēt nō nullis canoniſtis.⁊ di͛c eē mirabilē ter.
bene mēn tenēdū. Procuratoriū ⁊ mandatū diſ
ferūt.ſiē ēt ē vña iter l̄ſas ,pcuratorias:⁊ l̄ſas ō
rato.de hoc vide de reſcri.do.c.cū dilectus i glo.l.
ō oſ.vele.c.corā. Et nota q᷑ ,pcuratoriū mādatū
dꝫ fieri legalr̄. Ad qō q̄tuor exiguntr̄. Primum
vt ꝯgaſ aduerſario cui eē mādan reuocano ē
ſiue vādat vel i aliē iudici eui fides ē faciēda. Scōꝫ
vt ponat noīa iſtituētis ⁊ inſtituti. Tertiuꝫ no
mē iudicis corā quo ,pcurator dꝫ expiri. Quartū
cāꝫ in qua vñi corā iudice eodē plures cās hꝫ in
ſtituēs.qō a notorijs bene ē notandū.
Prodigus ē q neqꝫ tps neqꝫ finē expēſar ad
uertit.neqꝫ mōꝫ.ff.ō cur.furi.l.i.ſꝫ bōa ſua dilapi
dādo ⁊ diſſipādo,pfūdit.cui iterdicit bonoꝝ admi
niſtratio a iudice p legē.rii.tabular:v᷑l̄ aliās a lege
vt qz l.iul.maie. cōmiſit.vt.C. ad.l.iul.maie.l.ſi.
Prodigū neutri generis ē cib⁹ iſra primos
dies ipſius pdigis cū iterdicit eis bonoꝝ admiſtra
tio plerūꝫ fiſco ꝑitaſ:vt.ff.de off.pto.l.plebiiem.
Et Accur.in gl.iii.l.quicunqꝫ.p reliquis pdigo
rum.C.de fi.inſtru.li.x.
Probate caſtitatis di͛ qui ſi manifeſte appet
incōtines.c.a multis.de eta.⁊ quali.
Programa.ſm quoſdā di͛ pcedēs ſcriptura
que p plures ,pūnctas ſiue loca deſtinaſ. Sꝫ ſm
Azo.in ſum.C.eo.ti.eſt ſcriptura publice ,ppoſita
vt ibi di͛ in.§.mutationes.
Proberes ē q putat ſe heredē eſſe cū nō ſit.l.
ꝓhere.ff.de peti.here.
Probemiū ē ſmo generalr̄.pambulās i pnci
pijs libroꝝ.oñdens generali q̄ poſtea ꝯtinēanſ i
ſpeciali:iterdūqꝫ alia pleraqꝫ cōplectens:vt not.
Jo.an.in exordio de.ſup verbo q̄ſi.
Prohibita itelligūſ oīa q̄ nō ſūt ꝯceſſa vt in
c.iter corpalia.de trāſla.lꝫ videaſ ar.ꝯ q᷑ oīa itel
ligaſ ꝯceſſa q̄ nō ſunt expſſa ,phibita. Jdeo no
ta q᷑ vbi aliq̄ ꝯſtitutio ,pmulgaſ affirmatiue.ſemp
intelligiſ ꝯceſſūꝫ qō nō inueniſ ,phibitū exēplum
xxi.q.i.c.vlt.vbi di͛. Qō ſi dormierit vir ei⁹:cui
vult nubat i dño. Nō di͛ duob⁹ vel trib⁹.vñ pōt
ꝯhere cū his oībus.vbi vero ,pmulgaſ negatiue
ſemp itelligiſ ,phibitū niſi iueniaſ ꝯceſſūꝫ.maxīe
vbi ſuit eadē rō.vt cū di͛. Non occides.hoc nulli
lꝫ niſi inueniaſ expreſſūꝫ.vt in iudice cui lex hoc
ꝯcedit ſꝫ Ber.i gl.iter corpalia.ꝑalle. Pōt etiā
dici ſm qō no.ibidē q᷑ hec regula.ſ.q᷑ nō ē ꝯceſſū
itelligiſ ,phibitū habeat locuꝫ i iudicijs ⁊ ꝯctibus
ſtricti iuris vt in arbitrijs ⁊ ,puilegijs ⁊ in reſcri
ptis licitis. Hec aūt regula q᷑ nō ē expſſe ,phibitū
itelligiſ ꝯceſſūꝫ locū hꝫ i iudicijs ⁊ ꝯctib⁹ bone fi
dei in beneficijs:abſolutōibus.⁊ i edictis ,phibito
rijs. Jn illis enīꝫ q̄libet admittiſ qui nō ,phibetur
vt i edicto de ,pcu.⁊ teſti.⁊ mſt.
Proditor ē q ſecreta ſibi ꝯmiſſa reuelat.ō pe
ni.di.vi.ſacerdos.⁊ ō pe.⁊ remiſ.oīs vtriuſqꝫ.et
ō multiplici ſpecie ,pditoꝝ no.i.c.clericus.xlvi.di.
Proiectū di͛ quoddā gen⁹ edificij.qō nulla co
lūna ſuppoſita ita edibus appēdet v᷑l̄ memb⁹:vt
terrā nō tangat. Et alio mō di͛ i appendix.
Promulgare legē ē eā ꝯdere:⁊ ꝯditā recitaſ
ꝓferre.,pnūciare.palefacē.,pdere:v᷑l̄ manifeſtaſ.
Promiſſiōeꝫ cōmuni dicim⁹ qñ ,puenit i eū ea
ſuꝫ vt ea aliqd peri poſſit.vbi gr̄a.,pmiſi tibi equū
ſi nō darē cū eo die ,pmiſi me tibi daturū centuꝫ
aureos.ſi mō eo die nō darem tibi equū cōmitti
tur promiſſio vel ſtipulatio centū aureoꝝ.
Promiſſio ⁊ repromiſſio ſic differūt.q᷑ ,pmit
tendo negociū inchoamus ſꝫ repromittēdo adim
pletū ꝯſolidamus. Et ē repromiſſio quaſi iterata
,pmiſſio:vt res magis ſit i ſecuro:ſicut fit in facto
vbi fideiuſſio iteruenit.nā debitor ,pmitt.⁊ fide
iuſſor repromittit.vel poti⁹ ⁊ melius debitor ,pmit
tit ſꝫ debitor vice verſa q̄ pluries repromittit.
Pronepos ē filius nepotis ſicut pronepotis
eſt filia nepotis.
Proprietari⁹ idē eſt qō dominus.ſ.qui cuiuſ
u u

q̃ rei ppͤtate h3.

¶ Prorogare ē plongare pducere vl' pmū tp̄s extēdere. ff. de iudi. l. i. de offi. dele. p. r. g.

¶ Prorogatio fit ŏ tp̄e ad tp̄s. c. ŏ causis. ŏ offi. dele. r fit ēt ŏ re ad rē. ff. de iudi. l. de q̃ re. §. i. r. c. cū olim. de offi. dele. versus fi. Item de psona ad psonā cuā altera pte mutata. c. i. ŏ alie. mu. iu. cau. fac. Item fit de iudice ad iudicē. ff. de iudi. l. i. vbi no. q̃ fundamētum progationis ē iurisdictio ergo ī iudicē non hñtē3 iurisditionem non pt fieri progatio q̃ nō ēns ñ sūt q̃litates. l. ci⁹ q̃ ī pūcia. ff. si cer. pe. r. c. ad audiētiā. ii. ī fi. ŏ ec. edi. aliŏ fūdamtū ē ɔsensus ptiū. nā si eēt error vl' turbatio ñ fieret progatio. l. fi. C. de ɔdi. inde. metus. n. r error excludūt progatiōe3. l. i. ff. de iud. q̃ error excludit ɔsensum q̃ est cā prorogatiōis.

¶ Proseneta ē panymph⁹. i. media p⁹ q̄ a p quā aliqs ɔtc⁹ celebrādus aut ineūdus pcurat̄: r tal' pcurator in spōsalib⁹ dr̄ panymphus q̃ explorat volūtatē hominū. q̃ r cū qbus velint ɔhē. r q̃ sit facultas ɔhēdi vl' ɔhere volētiū. cui⁹ remuneratio vl' merces dr̄ psenetiū. Et ɔsistit offiñ ei⁹ circa amicitias ɔplēdas. r circa assessores ɔq̄rēdos ordinariis iudicib⁹. vide. c. i. ŏ hoc ī gl. ii. ŏ testi. li. vi. Sed vtr̄ pseneta vl' mediator tal' possit adduci ī testimōiū r ɔpelli ī ɔtu ī quo fuit mediator. Rñdet̄ q̃ sic: vtraq3 pte ɔsentiente. r regulare ē q̃ ī cunctis ŏ ɔsensu ptiū admittit̄. alias nō ī auc. de testi. §. qm̄ vo col. vii. sz vtraq3 pte ɔdicente ñ admitit̄. Quid āt altera pte volēte r altera non dr̄ q̃ hoc cāu ɔpelli nō pōt. sz volens testificat̄. vide gl. ī §. cunct̄. c. i. ŏ testi. li. vi. r ad p̄n. gl. i. c. dilectorū de testi. cogen. Itē vtr̄ pseneta ex ɔtu vsurario teneat̄ ad restōnē vsurar̄. dr̄ q̃ sic fm glo. singularē. l. si sciēte. ff. ad. l. pōpe. de paricī. r bar. fac̄ mentōem in. l. i. §. incidit. ff. ad tur. Bal. in. c. i. §. si mulier. in pe. colū. ŏ ɔtrouersia inuesti. Feu. contrariū posuit. rōnē assignās optimā. r dic̄ Lud. ŏ ro. q̃ ipsi ambo nesciūt qd dicunt sicut multipula supprimas. r allegat Inn. r Jo. an. i. c. michael de vsur. r Arch. lanus i. xliii. di. sicut non suo. r Lapus de castiliono i allegatōibus suis. xcii. plenius omnibus discutit.

¶ Proscriptio ē aduersus absētē iudicial' pnunciatio vt i posterū procul agat. i. maneat ab impio r tal' ɔtra quē fit pnūciatio tal' r cui⁹ bona palā r apte scribūt̄ dr̄ pscriptus r debēt oīa bona scribi r ŏ ipsis inuētariū fieri ɔtinēs tā mobilium r semouētiū diuersas spēs r q̃litates q̃ imobilia vt māsi. agrorū r nūer̄ vinear̄ quātū sit i vineis olivetis arbustis aratoriis r pascuis hāc pscriptōe3 greco vocabolo dicim⁹ pragmaticā q̄ōnez lz aliq̃ significatōe q̃ŏ tormentū3 dicat̄. qr tormētis cōit veritas inqrit̄ q̃ tortores dr̄ questionarii vt infra de q̄ōnibus.

¶ Proto. ex dr̄ marin anus prosectus est vxoris amic.

¶ Protector ē q̃ stat armat⁹ cū pncipe. vñ Dimus r Bellisari⁹ erant domestici ptectores iustiniāi fz Accur. ī rub. C. ŏ dome. r ptec. p to. li. xii.

¶ Proteruia ē crudelitas vl' terribilitas fz Jo. an. ī cle. vnica. de so. ɔpe. vbi all'at grecismū dicētē. iprobus ē aliqs vbis: factisq3 proteruus.

¶ Pro tutore se gerē dr̄ q̃ munimie tutoris fūgit̄ ŏ iure siue putet se tutorē siue sciat se nō esse fingit tamen se esse.

¶ Promisio electio postulatio differūt ŏ cle. c. i. li. vi. r pmisio ē latū verbū q̃ŏ ɔphendē pōt nolatōem postulatōem psentatiōnē r collatiōnē vt ē gl. ī cle. fi. de elec. que allegat iura ɔtor.

¶ Prouincia diuersimode ɔsiderat̄ distigui. nā ī materia pscriptionū diuerse ciuitates ī qb⁹ habent̄ r exercent̄ diuerse iurisdictōes sepate dicūt̄ puincie. q̄nq3 diuersitas archiepōr̄ facit aliaz puinciā: r sic puincie q̄nq3 modicū distāt vt Pysana r Florentia. q̄nq3 distiguūt puicie medio freto: vt Hyspania Gallia Silicia. r sic sumit̄ distinctio puinciar̄. iii. q. iiii. §. spaciū vbi dī q̃ ad pducēdū testes de eadē puincia dant̄ tres mēses: ŏ cōtigua. sex. r de trāsmarinis nouē menses: r de hoc ī. c. vltra tertiā de testi. fm Inn.

¶ Prudētia ē carnal' ɔcupiscētia. xxxii. q. i. non n. alibi appellat̄ malicia. ŏ spō. īpu. c. ŏ illis. ii. sic ēt ī delictis. ŏ delc pue. c. pueris. ŏ spō. īpu. c. tue gl. iii. De Pu

¶ Pubertas. Require. s. Impubes.

¶ Publicani dr̄r q̃ publico vectigali admistrāt vñ cor̄ nomē descēdit siue ad h⁹ ɔstituti vt publica vectigalia exigāt siue tributa ɔducāt. ff. ŏ pub. r vecti. l. i. nā ēt dr̄r vectigaliū ɔductores fisci vl' rer̄ publicar̄. r q̃ lucra l' publica negocia seculi sectāt̄ ibidē. l. iii. alr̄. publicani dr̄r q̃ publice peccāt vt ī euāgelio Luc. xviii. c. ŏ pharīseor̄ p̄blica.

¶ Publicati dr̄r q̃ ab aliquo delictu3 sic enorme in publicū erariū deuoluūt.

¶ Publicata dr̄r ea q̃ ob aliqŏ ɔlictū sic enorme ī publicū erariu3 deuoluūtur. r inde dr̄ publicatio bonorum.

¶ Publice honestat̄ iusticia ē ppinqtas ex spōsalibus pueniēs robur trahens ab eccl'e institōne ppter honestatē. Nō enī ē honestū vt quis eā ducat quā suus ɔsanguineus desponsauit. c. ad audiēnā r. c. sponsa3 ŏ spōsa. vñ huiusmōi phibitio ñ ɔsurgit ex ɔsanguinitate nec affinitate ɔcta ex nuptiis ɔsumatis: sz ex q̄dā publica eqtate iductū ē hoc ius phibēs mr̄imoniū ɔhi: r ɔctū dirimēs. Et ño. q̃ ideo dicit̄ publice honestatis iusticia. q̃ in matrimoniis nō solū q̃ŏ liceat sz q̃ŏ honestū ē ɔsiderat̄. ff. de ritu nup. l. semp. Et oriatur etiam ex sponsalibus qoe de iure nō sortiuntur effectū vt in. c. ad audientiam ŏ alle. secus i matrimonio quia affinitas nō contrahitur ex nuptiis interdictis. vide Goffre. in summa. de spon. vbi dicit q̃ fm quosdam in nullo casu locum habet hodie pu

blice honestatis iusticia nisi ī spōsa fratris de q̄ i veteri ꝛ nouo testamēto ꝓhibitū eē vz. q̄ꝛ sponsaȝ fratris frater habē nō pōt. d.c. ad audiētiā eū cōcordantijs. ī gl. ꝛ idem dicitur q̄ꝛ sublata ē ī eo casu ī quo de maiori eq̄tate locū habuit. s. in sobole suscepta ex secundis nuptijs cognandi viri n̄ copulanda priori de consangui. ꝛ affini. nō dz. ideo ꝛ in alijs reuocata videtur. q̄ꝛ de similibus idez ē iudicium vbi.

¶ Publica iudicia sunt dicta quasi populica q̄ꝛ cuilibet de populo permissa est eoꝝ prosecutio vt supra priuata delicta.

¶ Publicū ius ē q̄d p̄ncipaliter spectat ad publicā vtilitatez. Re. supra ius publicū.

¶ Publiciana actō. Re. supra actio publiciana

¶ Puberes a pube. i. a pudicitia corpis sūt dicti. Et dī esse pubes q̄ iā ꝯpleuit. xiiij. annū si est masculꝰ ꝛ gn̄are pōt. ꝛ. xij. si ē fem̄. c. puberes. e. t.

¶ Puerpa ē que parit ī annis puerilibus vt inquit rex. in. c. puberes. de spon. impu.

¶ Pueri dicūtur filij nō filie. Scdō dn̄r ēt oēs serui pueri ēt sexagenarij. Tertō dicūtur oēs q̄ sūt ī etate puerili. s. mares a septēnio vsq̄ ad. xiiij. annū. ꝛ puelle vsq̄ ad. xij. ānū. ff. d. v̄. sig. pueri ꝛ de eta. ꝛ q̄. ex rōe. ī gl. i. d̄ regularibꝰ. ad n̄raȝ. xx. q. i. c. i. Qn̄ tn̄ legant̄ pueris alim̄ta pueri ꝛ puelle dn̄r vsq̄ ad. xx. annū. ff. de ciba. ꝛ ali. lega.

¶ Pulsare differt a verberare. q̄ꝛ pulsamꝰ sine dolore sed verberamus cū dolore.

¶ Pupillus dī q̄ cū ipubes ē esse desijt ī ptāte patris aut morte p̄ris. aut emācipatōe p̄ris. ꝛ sic pupillꝰ dr̄ etiā si hz patrē. l. si seruus. §. pupillus ff. de. v̄. si. vbi di. Si ē defectus etatis p̄ris auctoritas nō sufficit ad obligandū nec obligare pt̄ si ē ī p̄ris ptāte etiā patre auctore. quod ē singl̄ariter notādū. §. pręal. q̄ꝛ non ē alibi. nisi in. §. pupillus in fi. ff. de inun. stip.

¶ Pupilla similiter dicit̄. ꝑ ānū pubertatꝭ emācipata; vel morte patris desinēs eē in ptāte eius. ꝑ. xij. annoꝝ. sicut pupillus īfra. xiiij. annuȝ.

¶ Pupillaris substitutō dī que fit ipuberi ī euētu mortis eius ī etate pupillari. siue v̄ba sint expssa siue tacite ītellecta. insti. e. n. §. i. Propriū eīm significatū verboꝝ significat vltiꝰ tacitā vulgarez vt. l. iaz hoc iure. ff. e. n. ꝛ ꝯ vulgaris nō significat pupillarem. Alia vide substitutio.

¶ Purgatio ē de obiecto crīe inocētie ostēsio. Et ē duplex. s. canonica q̄ fit p iuramētū. ꝛ hec approbat̄ ꝛ vulgaris. s. quam sibi vulgus inuenit ꝛ hec fit per ferrū cadens p duellum p aquaȝ frigidā siue bullientē; ꝛ hec reprobat̄ vt. eo. ti. c. ex tua. ꝛ per totū ti. eo. ij. q. iiij. mennā. Forma autez purgationis hec est q̄ infamatus iurabit se imunē eē a crimine quo īfamat̄ ꝛ ꝯpurgatores iurabūt. illuȝ verꝫ se credere iurasse. c. quotiens. ꝛ. c. vlt. e. ti. alter aūt deponere nō debent ne subeāt ancepꝭ piuriū. ff. de in lit. iuran. l. videamus. ꝛ

numerus ꝯpurgatoꝝ habet̄. ij. q. iiij. oibꝰ. ꝑ. legitīa ꝛ. c. p̄sbyter si a plebe. vn̄. pōtificē partū manus excusat duodena. Sexta sacerdotē leuitā tertiaȝ purgāt. Quē plebs īfamat purgabit̄ ī māifesto. Quē chorus aū chorū sua sit purgatio p̄sto. Nā vbi ꝯtingit malū ibi moriat̄. ij. q. i. peccauerit. Hodie nūerus ꝯpurgatoꝝ arbitrariꝰ ē īspecta psone q̄litate infamie q̄ntitate. c. cū in iuuentute. e. ti. Ideo alio dant̄ vsus. Hoc hodie restat arbitrio iudicis extat. Maior maiori mior iponēda minori. Nā ī penis īponēdis sic̄ ꝛ ī purgatōe idicēda q̄tuor iūr ꝯsiderāda p iudicē. s. psona: cā. locus ꝛ tēpus; vt i. c. fi. de trāsac. vbi tex. ꝛ gl. ꝯcor. Et hec d̄ forma purgatōis canonice. Sz d̄ purgatōne vulgari pz i. e. ti. p totū. ꝛ. ij. q. iiij. monomachina mētā ꝛ cōsuluisti. Et est triplex rō quare huiusmōi purgatō ꝓhibet̄. Primo q̄ꝛ hec fcā sūt inuidia fabricāte vt ī mēnaȝ. pręal. Scdō q̄ꝛ deus ī eodem tentari vr̄. vt ī eo. ti. c. vlt. Tertio q̄ꝛ vt plurimum īnocēs ꝯdēnat̄: vt ī. c. significātibus. e. ti. deus āt tentari nō dz. xxij. q. ij. querit̄.

¶ Puteal ē illō quo puteꝰ operit̄. Et tn̄ d̄. P.

De Qu

q Uadrans ē pars assis quam perficiunt tres vncie. Alia nomīa require. ꝫ. As.

¶ Quāuis hec dictō hz āpliare ad maiora expressis in cle. i. de re iudi.

¶ Quasi q̄nq̄ ē expressiuū veritatis; vt io. prio.

¶ Quasi vnigeniti a p̄e. c. parrochianos. d̄ deci. vbi gl. ꝛ. ff. ex qui. cau. ma. l. aut p̄toꝝ. §. item ei.

¶ Quasi s̄nia ē si q̄s in iudicio ꝯfiteat̄ se furez. secus si extra. vel est cū q̄s premissis actōnibus q̄ nascūtur ex delicto nō ē dānatus sed ipse dedit vel dare dz pecuniā ne cōueniat̄ illis actōnibus ꝛ p̄sumit̄ q̄ illud facit ex ꝯsciētia delicti. excusat̄ tn̄ vbi cū iussu p̄toris cū eo transigit̄.

¶ Quāti minoris actio. Re. ꝫ. actio.

¶ Quācitus hoc tpe ē arbitriū boni viri cū lege vel canone non terminetur.

¶ Quartaꝝ tres sūt spēcies. Una ē debita iure nature q̄ dī bonoꝝ subsidiū q̄ hodie est aucta ad trientē ꝛ semissez fz numeꝝ filioꝝ. vn̄. Quattuor aut īfra dāt natis iura trientē. Semissez v̄o dāt natis q̄nq̄ l' vltra. alia ē trebellianica. Tertia falcidia d̄ q̄bus ī. c. raynutius d̄ testa. ī gl. sup verbo quartā p̄tē. ꝛ ī. c. si pater. e. ti. li. vi. Et differūt trebellianica ꝛ falcidia ī hoc q̄ꝛ testator pōt auferre falcidiā ꝛ grauare heredē q̄ ipsaȝ nō detrahat; trebellianicā vero nō pōt iterdicere sibi.

¶ Querela ē ius quoddā rescidēdi testm̄ l' donatōez vl' dotē ī totū ceptā ꝛ ꝯpetebat reo ex his q̄ acta sūt vel ī ptē. Nō. n. est ꝓprie actio: q̄ꝛ nō agitur vt q̄d deť vel p̄stet̄ nec est ꝓprie accusatio q̄ꝛ nō accusatur quis vt puniat̄ ī corpe sed obtinet mediā viam ꝛ aperit viam succedendi fm̄ Azo. in sum. C. de inoffi. testa.

¶ Querela inofficiose donationis indicitur ad

istar inofficiosi testamēti ⁊ ɔpetit liberis vel pentib⁹ a dño debito bonoꝝ possessiōn subsidio inquo exclusi ⁊ datur ɔtra illos quibus datū est i visuz ſm Azo.C.e.ti.

¶ Querela iofficiose dotis iducit̄ ad istar donationi inofficiose ⁊ ɔpetit filijs cū matre cū oīa vł pene oīa i filioꝝ fraudē dedit pro se vł ꝑ filia vel muliere alia ſm Azo.eo.ti.

¶ Querela inofficiosi testamēti dat̄ oībus q̄ tpē mortis imminēns ab itestato pñt succedere exheredans vel p̄teritis ɔ̄ scriptos heredes vel fideicommissarios.

¶ Questio ē ingsitio veritatis p tormēta ſ3 Az. in sum.C.e.ti. vel ē oratio iterrogatiua. alia significatiōe idē ē qđ tormētū: q2 tormētis veritas inq̄rit̄ vt cum fuus torquet̄ pro crie fraudati cēsus aut lese maiestatis: vt de dño dicat q̄ nomina capit̄ ꝑ tortura i.l.si suus.§.si qs añ qōnē.ff.ð vsufruc. ide questionarij ⁊ dñr tortores.

¶ Questio icidēs dr̄ illa que añte litē ceptā ɔpetebat reo ex his q̄ acta sunt iter reū ⁊ actorez. vt pactū de nō pe. rem iudi.

¶ Questio emergens dr̄ ea q̄ proponit̄ ex his q̄ emergūt in lite: vt si querit̄ an iste possit testari vł an danda sit vilano vel ɔ̄similia.

¶ Questio ꝑpriatis est in qua ð sola ꝑprietate hoc ē de dñis vł q̄si dñio ē qđ. de cau. pos. ⁊ ꝑpri. cū dilectus. ⁊ dico q̄si dominio pp res icorpales que nō possident̄: vt in ip̄ualibus insti. ⁊ e rc. cor. ⁊ incor.§. incorporalia.

¶ Questio possionis ē i q̄ de sola possione ɔtrouersia ventilat̄. de or. cog. super spoli.

¶ Qđ status mouet̄ cū qs vēdicat̄ in fuū.C. de asserto.l. vnica. in pn. ⁊ l. iiij. vł. frequēs. Itē qđ dz esse de dubio. c. cū in iure ð elec. c. ð muliere. de spō. ⁊ l. ācille.C. ð fur. Itē dz eē de difficili.ff. ad carbo.l. idem.

¶ Questores illustres sic dicti sūt eo q̄ pecunie publice querēde p mūdū ⁊ ɔseruāde siue ɔgregāde curā ⁊ sollicitudinē haberēt. ⁊ ad h̄ creati erāt ⁊ dicebant̄ questores erarij ab ere. i. pecunia dicti.ff. ð or. iur. l. ij.§. exact3. de ide regib⁹ p⁹ pn. le.

¶ Questores sacri palatij dñr i palatio p̄ncipis q libris p̄ncipalib⁹ legēdis vacabāt. Nō dico sententis: q2 illustres tñ illas legebāt. Vel dicebant̄ q idē officiū gerebāt i domo ip̄atoris. tal̄ ēt cādidat⁹ p̄ncipis dicebat̄. ⁊ sic capit̄ i ꝑhemio. isti. ⁊ ff. ð offi. questo. l. i. ⁊ fi. ⁊ ff. de or. iur. l. ij.§. de ide. vide Accur. in gl. in. l.§. cūq3. insti. vbi. ð.

¶ Questores p̄ricidij dñr q cāis capitalib⁹ p̄fecti vł ꝑpositi erāt.ff. ð or. iur. l. ij.§. pall. Inde ex questor. i. ad questurā positus.

¶ Quicūs ē p s assis ɔ̄stās ex qnq3 vncijs ⁊ ñ dr̄ respēn toti⁹ assis. q2 nec multiplicat⁹: nec duplicat⁹ reddit suū totū: isti. ð here. isti.§. hēditas. in gl.

¶ Quirites sunt romani sic dicti a quirino. i. romulo coꝝ rege sic dicto vel a quiris id ē basta.

¶ Quisqlie. dñr sordes dom⁹ mūdate q̄ scopis eijciunt̄. s. lapides: folia: strāmēta: pulueres: ossa.

¶ Quis vł q restrigit p̄cedētia. ēt q̄nq3 declarat vt no. i. l. i. C. ð sum. tri. ⁊ fide catho. Et refert aliq̄ñ antecedēs i genere. C. de iniur. l. dñm sicut ⁊ alius. Iuxta illud. Et alij duo neq3. Et q est relatiuū substātie. C. de sum. tri. ⁊ fi. catho. l. i. in gl.

¶ Quilib3 ē distributiuū vt no.ff. ð duob⁹ reis l. duos reos. Et aliq̄ñ ponit̄ ꝑ aliqs. vt i. c. de benne. de cele. missa.

¶ Quod iussu actio. Re.ʒ. actio.

¶ Quod metus cā. Re.ʒ. actio.

¶ Quod vi. aut clam.

¶ Quoꝝ bonoꝝ. Re.ʒ. de interdictis.

¶ Quoꝝ legatoꝝ.

¶ Quo ē idez q̄ ꝑut. C. de pe. l. si qs in metallo.

¶ Quondā pt significare tria tpa. pñs. p̄teritū ⁊ futuꝝ: vt no. p gl. l. nec emptio.§. fi.ff. ð ɔ̄hē. emp. ⁊ e. cū olim. in pn. ð offi. dele. c. ex pte. de fo. ɔpe. vbi di. Quondā regina. ⁊ ſm h̄oc viā significat pñs tp̄s i. c. ex pte p̄al. q2 regina dicet̄ donec nubit iferiori. vt ibidē in glo fi. i fi. Itē dic̄ Bar. i. l. l.ff. de no. ope. nū. si tabellio ponat in instr̄o. M. quondā fili⁹. p. l3 p̄uat tñ istr̄m p v̄bū quondā ñ viciat̄. de quo p Spec. i ti. ð istru. edi.§. restat. ad fi. vñ olim iaz dudū quondā tria tpa seruāt. Tp̄s preteritū pñs signātq3 futuꝝ.

De Ra

r Atio ſm Azo. ð edēdo ē scriptura cāe negociatōis mutue edita ð datis ⁊ acceptis. secus si ibi ɔtinet̄ ð pignore tm̄ vł ð mādato tm̄. vł cōstituta pecunia tm̄. Alr capit̄ rō dū dr̄ rōem eē reddēdā ð oibus. arg. de rescrip. si q̄n. in.§. rōnabilem cām. q2 testis nō valz nisi cām sui dicti reddat si querat̄ ab eo. ij. q. i. in p̄mis. tunc ei3 rō sumit̄ pro cā sic̄r ibi. Quod rōe caret extirpare necesse ē: vt. lxviij. di. cor epi etiaz prelatus debet esse paratus rationem reddere oi poscenti.§. ecce in fi. xxxvi. di. ⁊ in. l. si quis.§. sed interdum.ff. de reli. ⁊ sump. fu. ⁊ intelligitur illud dictum si potest. quia per impotētiā quādoq3 nō est omnium reddenda ratio.ff. de leg. l. nō oium ⁊ precipue in arbitrarijs vt quod Spe. intulat ð teste. in singulari. hoc Gre. ix. de testi. ſm Jo. an. ergo dicitur. Sic volo sic iubeo sit pro ratione voluntas.

¶ Ratiocinia sūt rōnū redditōes ad q̄s aliqs obligat̄ ex admistratōe rei publice vel puate quaz gessit: vnde publica sicut illa qbus obligant̄ officiales curie ex admistratōe aliq̄ ad rempu. ptinēte: vt i. l. officialis. C. de epi. ⁊ cle. Priuata aūt sunt illa qbus obligant̄ aliq ex admistratōe rez ptinētū ad priuatos. vt tutores curatores vel ꝑcuratores: gastaldiones: ⁊ baiuli aliquoꝝ vñ obligatus ad ratiocinia est ad rōnem reddendam alicui astrictus.

¶ Rancor ē viciū carnis sic̄ rancor panis ⁊ aceti

vim. vnde dr caro rācessit vel rancida ē.
¶ Raptor rex dr ille qui bona aliena vi rapit ꝛ aptē. ff. ne quis eū qui ī ius. l. ſꝫ eximendi. ꝛ sic ēt est raptor boīuꝫ ꝛ maxime mulierū.
¶ Raptō ꝛ fur ex aīo dn̄r. ist. vi bo. rap. ī gl. iii.
¶ Raptus tus tu dr̄ rex. vt. ff. de incē. rui. nau frag. l. p̄to. ꝛ boīuꝫ. vt. C. de rap. virgi. l. vidu. l. vni ca. lꝫ qdā teneāt ꝯ pmū ꝛ loqtur solū ō mulierib⁹ rapt. a viris nō de mulieribus rapiētib⁹ viros. ff. de leg. lata scriptū. ī prin. q nō est eadē rō viri ꝛ mulieris. nā maior castitas requirit ī femina q̄ ī viro. C. ō nup. l. a caligato ꝛ pbat. ff. ō ritu nup. l. palā. §. que ī adulte. ꝛ qō ibi no.
¶ Rapina ē violētia receptio rex. vt in. l. i. C. vi bo. rap. ſꝫ raptus pprie ē violētia receptio mulie rū fm Gof. ar. l. i. §. sciendū. ꝛ. §. se. ff. de separa. ꝛ l. filiusfamilias. ff. ad mace. ꝛ. C. de iure domi. am pe. l. iii. ꝛ. ff. de eo qō cer. lo. l. i.
¶ Ratihabitio retrotrahit ꝛc. c. ratihabitionem de re. iu. li. vi. ꝛ hoc est verū si sit tale factū qō ab initio mādari potuit ꝛ is ꝯcedere qui ratū habuit aliter nō vt in. c. significauit. de regula. ꝛ trās. ad relig. ꝛ. c. cum virū. Et ē duplex ratihabitio. q̄dā tacita: ꝛ quedā expressa in. l. viro. ī fi. ff. de solu. C. ad mace. l. fi. ꝛ. ff. de iudi. l. i.
¶ Ratōnalis cesaris idē ē quod pcurator cesarꝫ a rationibus gerendis sic dictus vide ꝯsti. grē. C. de rati. oper. pub.

De Re

¶ Receptatores dn̄r q aliquos receptāt ꝛ vt fre quētius sonat in malū. sūt enī illi qui fures rapto res ꝛ ceteros malefactores recipiūt. vt. C. ō his q latro. l. i. ꝛ. ff. de recepta. l. i. sine q̄bus latē nō p̄nt vt ī. c. sic ait de heret. vbi hmōi eorū receptatores anathematizant. ſꝫ receptores fm Inno. dn̄r ad uocati. in. c. ex parte. de postula.
¶ Recusatio fm Spe. c. ii. ē iurisditionis vel au dientie cā suspitionis pposita declinatio vt. C. de iudi. l. apertissim. ꝛ dic vt no. ibi ꝛ. ff. de libe. cau. in l. fi. ꝛ. C. de iur. dom. l. que ēt de so. ꝯpe. si qs ꝛ me lius de appel. c. ii. in gl. ii. ꝛ fit vsqꝫ ad. xx. dies fm leges vt. C. de li. con. auc. offerat.
¶ Recta linea ascēdēs sūt pr̄ au⁹ pauus abau⁹ atauus tritauus sicut in feminis lineā dicim⁹ ma trem auiā proauiam abauiam.
¶ Recta linea descēdēs sūt fili⁹ filia nepos nep tis pronepos pneptis abnepos.
¶ Recisius. i. breuius. c. cū sit romana de ap.
¶ Recissoria actio require. ꝫ. actio resis.
¶ Recte notat iusticiā sicut rite solēnitatē. ff. de iosti. testa. l. ii. ī gl. ꝛ sic stat aliqd actū eē rite vide licet fm ordinē vl solēnitatē sure qō tn̄ nō ē actū recte. i. fm iusticiā ꝛ eqtatē vt no. io. an. in cle. fi. ō appel. ꝛ no. in. c. qm̄ contra de pba. ꝛ est gl. i. l. iu ste possidet. ff. de acqui. pos.
¶ Rector ecclesie parrochialis hꝫ tm̄ ius ī eccle sia sua q̄tū hꝫ platus in ecclesia collegiata: vt i. c.

vlt. de loca. ꝛ cōduc. in gl. ver. expelli potuisset q̄ est singularꝫ: ꝛ dn̄s Ant. ō bu. dicit eā alibi non reperire in toto corpore iuris.
¶ Rector vniuersitatꝫ: i italia ē ꝯpetēs ī declan do capitaneū ciuitatis piurꝫ fm Lu. de ro. ī singu laribus. lꝫ qdā ignorātes de hoc dubitēt ſꝫ eūdē sed dubitare nō debent: q lex punit piurū g⁹ iu dex secularꝫ p̄t declarare piurꝫ. l. i. ff. ad turpil.
¶ Recōtrahit obligatio p traditionē rei ab alia p̄te certo pacto. ist. q. mo. re ꝯ. obliga. ptotū.
¶ Recōuentio vt fiat ī crīalib⁹ distiguit aut re⁹ accusat⁹ subiecit crim̄ ꝯ suū accusatorē ī mōꝫ ex ceptōis aut ī mōꝫ accusatōis. si ī mōꝫ exceptōis tūc excipiēs audit. c. eū dilect⁹. ō or. cog. si ī mōꝫ accusatōis obiicit vel recōuētōis. tūc aut nōm̄ rei delati ē scriptū ī inficula reorꝫ aut nō. Prīo cāu p̄t re accusare suū accusatorē nisi suā vel suorꝫ p sequeretur iniuriā. Scōo vero cāu aut reus vult suū accusatorē reconuenire de maiori crimine ꝛ p̄ōt aut de pari crimine vel minori ꝛ nō p̄ōt: vt p bat. iii. q. xi. negāda ꝛ. c. sequenti. ꝛ no. ī. c. at si cle rici. de iudi.
¶ Reda ē quoddā vehiculū ad eūdū ꝛ redeūdū habile⁹ ꝛ est quattuor rotarꝫ.
¶ Redibitio est emptionis resolutio: vt. ff. ō acq. pos. l. pomponius. §. pterea in fi.
¶ Redibē: ē aliquē facē rehabē itexꝫ q p⁹ habuit vt. ff. de edil. edic. ꝛ redibi. act. l. redibere ī pri.
¶ Redibitoria actō. Re. ꝫ. actio redibitoria.
¶ Refragari ē nocere vel īpedire siue ꝯdicere.
¶ Referre q̄nqꝫ est idē qō accusare aliquē.
¶ Referēdarii sī aduocati q sfert boīuꝫ negocia
¶ Regula fm Azo. ē plurīū rexꝫ narratiōe facta ꝯpēdiosa traditio. vl est cōpēdiosa diffinitio rerū vniuersitatē ꝯpletēs. Itē regula q̄nqꝫ dr̄ spāl nor ma vel modus viuēdi monachoꝫ vel canonicoꝫ q talis normā recte viuēdi p̄bet ō sta. mo. p totū ꝛ ide dr̄ regularꝫ. Itē q̄nqꝫ regula dr̄ ꝯstō cano nica. xi. di. hoc vestre īdicium⁹ charitati. Itē regu la fm gof. ꝛ legistas ē q̄ rē q̄ est breuiter enarrat nō vt ex ca ius sumat ſꝫ ex iure qō ē regular fiat vt. ff. de re. iu. l. regula. Nā ex regula nō fit ius: ſꝫ ex iure qō est regulare fit regula. alias eni dici ō beret ius regularꝫ. ꝛ nō regula iuris. Et dr̄ regu la rōꝫ q recte ducit nec aliorsum trahit q̄si a rgo eo q recte regat ꝛ dꝫ regula fieri signe vniuersa li vel indefinito. Aliter in grāmatica. Regula ē multoꝫ similiū collectio vel ꝯiūctō. Quid sit rgu la r ptās ei⁹ qs effect⁹ qō officiū eius ꝛ q̄liter per dit offīm suū. dic vt. ff. de re. iu. l. i. eo. ti. in rubrica li. vi. Sed virū regula ꝯphēdat in se exceptiones fuerūt opiniones que notant. ff. e. ti. l. i. ꝛ facit qō no. in. c. regula. iii. vi. So. quo ad potestatem vbo rū q̄ ī ea pferunt vniuersaliter vel idefinite affir matiue vl negatiue tunc comprehendit exceptio nes: alias nō diceretur exceptio vt oīs hō currit p̄ter equum: nō est exceptio q equus nō compre

bendi ibi.sz quo ad materiã ð q̃ sit mẽtio quo ad iur determinatõez exceptio nõ cõprehẽdit sub regula qꝛ ẽtia rõ ⁊ ius ẽ i exceptiõe q̃ in regula. ð hoc vide gl. in rubrica de re. iu. li. vi. Et q̃ sit officiũ ⁊ ptãs regule an ius nouũ cõstituat: antiquũ recitet: dat distictio ibidẽ. Nã doctores dicũt tres casus vel spẽs casuũ eẽ. Quidã determinati sũt. Alii sunt excepti a legis determinatione; ⁊ i illis regula nõ cõstituit ius: q̃ i pmis iucĩ iã cõstitutũ ⁊ secũdi nõ claudũt sb regule determĩatõe. Tertii sũt i qbus ẽ eadẽ eqtas: q̃ et ĩ i casibus a iure determinatis. nec tamen repeũtur a iure positi. ⁊ i illis facit regula ius pp idẽtitatẽ rõnis si patiẽtius simili casuũ esse diuersũ. Cinus ibi dat aptior distinctio. Aut constõ iuris precedit traditõnẽ regle vt locũ habeat distinctio pdictoꝝ casuũ. Sed vbi nõ est constõ ante regule dispositionez: sz iueniẽ sola simpler traditio regule. tũc ipsa regula est ius. Sz ⁊ finaliter Jo. an. dicit q̃ p regulã nõ statuitur ius. sed ex iure sumitur regula. ⁊ iõ dĩ regula iuris quasi ex iure sũpta: q̃ necesse ẽ ius: quod est materia pcedere regule dispositionem. Jus enĩ idem est q̃ ratio. i. di. ꝯsuetudo. ar. di. sane quippe. ⁊ ab exordio rõnalis creature pcessit. v. di. i pn. Et hec ẽ vera rõ q̃re regule ponũtur in fine decretals ⁊ sexti vt ostenderẽtur nõ sũm ex regula. sed regulam ex iure: vt. ff. eo. ti. l. i. vbi dĩ. Non vt ex regula ius sumatur: sed ex iure quod ẽ regula fiat. Licet alii reddãt coloratã rõnem illã scilicet que vltimo dicũt: melius memorie cõmendantur de conse. di. ii. liquido. vide et gl. in. c. regula di. iiii.

¶ Regula cathoniana dicit q̃ legatũ qõ fuerat inutile: si testator morit: lz ex iteruallo moriat non ꝯualescit: vt. ff. e. ti. l. i. i pn. ⁊. ff. de legi. l. cetera. §. i. Et nõ pprie dĩ regula. nec iter eas ponit.

¶ Regulares sm Gof. sũt qui ad viuendũ se regulariter astringũt: siue sint monachi qui ðbent vacare diuinis: vt. C. de epi. ⁊ cle. l. generalit. §. i. siue sint canonici regulares nã idẽ est iudiciũ de ambobus: vt i. c. ex parte. ð postu. ⁊. c. nõ magno ne cler. vel monachi. ⁊ hoc est ver quo ad rẽ: nõ quo ad regulã latiorẽ: vt in ti. de sta. mo. vñ monachus dicitur a monos idest vnũ ⁊ icos custos vel a cos: idest testis q̃ solus ðbet stare testis vt no. C. de epi. ⁊ cle. in rubri. xvi. q. i. c. placuit. ii. vbi dĩ Quia mũdo mortuus est: deo autẽ viuit. Et iterptat vn⁹ tristis vt ca. q. si cupis vbi dĩ. Mõachũ que sensert crebro de nõmis tibi loquẽtẽ istorẽ pon⁹ habeo sbi tñ excepit elemosina que oĩb⁹ ẽ indifferẽs. Sz canonicus dĩ a canõ. idest regula ⁊ icos custos: q̃ semper dz eẽ sub regula. q̃ re dĩ regularis: nã regularis est qui per pfessionẽ imperio prelati se subncit.

¶ Rei vẽdicatõ sm Az. C. eo. ti. ẽ actio quedã q̃ dat sola rõne dñii ⁊ possessoria vel quasi vt. l. i rẽ. ff. de rei ven. l. i. ⁊. ii. C. vbi i rẽ act. Et dĩ vel q̃si propter iurisdictionẽ que rõne quasi dominij dat vt nota. insti. de act.

¶ Relatio sz Spe. C. e. ti. Est iudicis dubitãtis de iure ad pncipẽ missa ꝯsulatio. Et q̃uo debeat fieri relatio nota. C. de rela. l. i. Et vtrũ recipiatur ius vel factũ ẽ casus i. l. quacũq3. §. i. ff. de iudi.

¶ Relegare ẽ aliquẽ i insulã vel i aliũ locũ mittere vt ibi pp delictũ aliqd qõ ꝯmisit corã ad tps faciat scilicet p quiquẽniũ. ⁊ ẽ quasi bãnit ⁊ dz se i loco tali a delictis abstinẽ alioqui pẽa augmentat vel ppetuat: vt. ff. de pe. l. relega. i pn. ⁊ tacite nõ adminuũtur bõa nisi exprimant i snia: vt. ff. ð iterdi. ⁊ rele. l. relegatoꝝ. §. ad tps ⁊ si adminuatur pars bonoꝝ in sum. C. de re. ali. cau. mor. l. si qs. §. si accipit. qõ ñ dz fieri. Si tñ lata fuerit sentẽtia vel. d. l. legatoꝝ ẽt ad tps deportat⁹ nudus exulat: vt. ff. de capi. dim. l. tutele. §. i. de re iud. l. ea sola ⁊. C. de pe. deportatoꝝ.

¶ Relegatio ẽ deportatio. Quãuis ppe capiendo differãt q̃ relegatio sit ad tps: ðportatio i ppetuũ. vide ð hoc. ff de iterdic. ⁊ rele. l. relegatoꝝ.

¶ Religiosi sũt qui vitã regularẽ profitẽt. Et large dicũr religiosi qui i ppriis domib⁹ religiose viuũt: q̃uis nõ sint pfessi. vñ tria substãtialia vite regularis ꝯfiteri dz religiosus. s. obedientiam castitatẽ: custodiã: ⁊ pprietatꝭ abdicationẽ. vt. xix. q. i. nõ dicas. xix. q. iii. q igredientibus: nec i his dispesandũ ẽ i. c. cũ ad monasteriũ. ð sta. mo. i. fi. nã pfessio est solẽnis pmissio religionis i qua pdicta tria ꝯcurrũt ⁊ religiosi sicut ⁊ alii plan phisicã ⁊ leges nõ legãt neq3 audiant ⁊ si ꝯfecerit ipo iure sũt excõicati. c. ñ mag⁹ ⁊. c. sup specla. ne cle. t mo.

¶ Religio pncipalr ðdiata ẽ ad opa vite ꝯtẽplatiue q̃ i orõe ⁊ studio ꝯsistunt ⁊ scðario ẽ ãnexũ opus manuũ sm Jo. an. in. c. sane. de regul. i nouella. Et que religio sit maior subdit idẽ Jo. an. dicẽs. Dz pncipalr maioritatez ordinũ attẽdi ex parte finis. scðario autẽ pp exercitiũ. Nam finez querimus pp se ⁊ exercitiũ non pp se sed pp finẽ ex quo sequit illã religionẽ maiorem que est ordinata ad finẽ absolute potiorem vel q̃ illudẽ magis bonũ ad quod ordinat. vel q̃ ordinat ad plura bona: si vo vtriusq3 religionis sit idem finis attenditur preeminentia secundario non sm quãtitatem exercitii: sed sm pportionẽ eius ad finez intentuz. vt beatus Antonius in collationibus patrũ pretulit discretionẽ per quã qs oia moderat i ieiuniis vigiliis: nuditatibus: elemosynis ⁊c. Nã illa que sine discretione fierẽt facile annexũ haberent deficiendi periculũ: ð quo in. c. non mediocriter: de ꝯse: di. v. q̃ nõ sũt religiões potiores: iõ q̃ habent obseruantias artiores: sed ex eo: q̃ obseruãtie sunt ordinate cũ maiori discretiõe ad suum finẽ hoc declarat abbas Moyses in collatõne patrũ dicẽs Jeiũia. vigilie meditatões scripturaꝝ nuditas: ac puatio oĩuz facultatũ ñ sũt pfectio: sz pfectõis instrumẽta de seruiẽta ad eẽntialia reli

giosis q̄ tria sīt vt dem̄ ē. nā mlti philosophi vt Socrates ⁊c. diuitias ↄtēpserūt ñ tñ pfecti fuerūt nisi secuti fuissent dñm sʒ ē ꝓpriū apostoloꝝ sm̄ btm̄ hiero. i omelia sr̄ euāgelio. ecce nos religm⁹ oīa.

¶ Religiose dom⁹ sūt dom⁹ ⁊ mōasteria xp̄iane fidei ⁊ alia similia pia loca ad pios vsus religiōis deputata quocūqʒ noīe cēseāt. Et sm̄ gl. religiose domus dr̄r monasteria tēpla: hospitalia. ⁊ alia loca vt. s̄. vt i. c. senodochеis. e. t. ⁊. C. d̄ epi. ⁊ cle. in. l. orphanotrophos. ⁊. l. oīa oratoria. ētilla que aliq ex deuotione i ꝓprijs domibus epi auctoritate cōstituūt loca religiosa sūt. vt. xlij. di. oratoꝝ

¶ Religiosus locus ē i quo mortu⁹ sepultus ē ꝉ ēt caput eius: vt. ff. d̄ reli. ⁊ sump. fune. p totū. vñ mortuo illato in prediū ipm̄ religiosum ↄficit ⁊ pignori obligari nō p̄t. C. q̄ res pig. obl. pos. l. i. pōt tñ ius vel vsusfruct⁹ talis p̄dij pignori obligari ꝉ ven. ⁊ no. ibi. fa. l. quid g⁹. §. sʒ si mortuū. ff. d̄ le. i.

¶ Remissio ē cause ↄmisse ad ↄminentē fcā missio. Itē q̄nqʒ significat idē qḋ idulgentia sʒ Spe. ⁊ sic sumit̄ in ti. de pe. ⁊ re.

¶ Remuneratō nō fit sm̄ opa sed quo ad itētiones: nā deus nō remunerat bonū qḋ fit: sʒ bonū quod bn̄ fit. Iḋ dī qḋ de⁹ ñ ē remūerator noiuꝫ sʒ aduerbioꝝ vt de collusi. c. i. vbi glo. neqʒ ad actus di. us respicit: sʒ ad cor ⁊ ad spontaneas volūtates. xv. q. vi. c. i. in fine.

¶ Renūciare ē remittē vel negare. requre. s̄. lex aquilia. vñ dī liberuꝫ est vnicuiqʒ iuri suo renūciare. i. remittere ius suū ⁊ negare eo se velle vti. vt i. c. apostolica. de regula. ⁊. vii. q. i. q̄ periculosū. de so. cōp. si diligenti. nō p̄t tñ q̄s renūciare iuri suo cū ex sua renūciatōe ēt iuri alteri⁹ p̄iudiciū generet: nec his p q̄ deo ⁊ hoī obligat̄ vt votꝫ pollicitatōib⁹ iuramētis ↄtrēdibus: ↄpromissis ⁊ mrīmonio q̄uis iuri exigēdi debitū hn̄ renūciare possit. c. quidā de ↄuer. ↄiug. Itē renūciās bn̄ficio nō p̄t il'ud repetē. c. sup h⁹ de renūc. nisi vi ꝉ metu renūciauerit: tūc ipm̄ nō amittit vt. c. pr. pal. ⁊. c. accepta. d̄ resti. spo. ⁊ p̄t q̄s renūciare bn̄ficio psonali nō illi qḋ ē collegio idultū de pacto nō facto ⁊ de hoc i. c. si deligēn. pal.

¶ Renunciatio ꝓprie est rei vel iuris spōtanea refutatō ⁊ p̄t fieri p illū ad quē ptinet illud cui renūciat̄. alias gn̄alr̄ renunciatō p̄t fieri p quēlibꝫ de re sua vel iure suo ꝓprio. vt. vii. q. i. q̄ periculosum. C. de pac. l. si q̄s i ↄscribēdo. c. ad apostolicaꝫ. ⁊. c. si diligēti preal.

¶ Repetitio capit̄ i iure ꝓ reacceptione l testō vel substōne heredū vt dū querit̄ de receptione emolumenti oneris conditionis: modi vꝉ alteri⁹ q̄litatis ⁊ significat̄ eodē mō quo ꝓbabiliter significari ↄducit̄. vbi gr̄a. Testator hr̄dēꝫ istituit q legata ab eo relinquit ⁊ vulgarit̄ ei substituit ibi repetitio facta censetur a substituto vt i. l. i. ff. d̄ le. i. ⁊ rō sumit̄ ex volūtate i substōne. Itē ibi testator heredē istituit titio ⁊ ab eo noīe ꝓprie legata relinquit vulgariterqʒ ei substituit ibi nō censet̄ repetitio facta substitutio: vt. l. i. §. ad qd ibi noīatū. ff. ad. l. falc. de hoc vide no. i. l. i. sʒ p̄al. p bar. ibi multos ponit casus.

¶ Replicatio sm̄ Spe. eo. ti. de excep. §. multis ē exceptōis fcē exclusio: ⁊ sic ē q̄dā exceptio cōpetens actori ↄ̄ exceptōem rei ⁊ istā sp opponit actor ⁊ ↄ̄ replicationē actoꝫ daṫ duplicatio reo: ⁊ iterꝫ ↄ̄ duplicatōeꝫ rei daṫ actori triplicatio ⁊ sic i ifinitū extendere lꝫ. ansh. e. ti. i pn̄. de replicatione vide Io. an. p modū sūmе i. c. nobis. d̄ excep.

¶ Repromissio est ꝓmissionis iā facte ↄfirmatō vide. s̄. ꝓmissio.

¶ Represalia est ptās pignorādi ↄ̄ quēlibet de tra d̄bitoꝫ data creditori p iniurijs ⁊ dānis. De his represalijs dī de iniur. ⁊ dā. da. ⁊. c. si pignoratōes. l. vi. vbi ꝓhibent̄ extēdi ↄ̄ psonas ecclasticas sub pēa excōicatōis ꝉ iterdicti. Vñ breuit̄ represalia dr̄ q̄n aliqs oriūdus de vna t̄ra spoliat̄ vel dānificat̄ ab alio oriūdo ab alia t̄ra vel ēt si d̄bitū nō soluerit ex tūc. n. daṫ ptās isti spoliato q̄ ei satisfaciat ↄ̄q̄nlibꝫ i t̄ra illa. vñ ē spoliatō ꝉ d̄bitō

¶ Repudiū ē renūciatio ab vxore missa marito vel eↄ̄ q̄ mittens ↄditōni alteri⁹ petit renūciari. Itē dici pōt r̄pudiū qḋ sub testimonio triū testiū vel ap̄ñti remitit̄. Etiā repudiū ē residentiū discordātia. Inde dī libellus repudij scriptura i q̄ alt̄ alteri⁹ ↄditōi renūciat. i libello āt repudij scribebāt̄ hec v̄ba. i. Res tuas tibi hēto. vꝉ res tuas tibi agito nec tñ potest mulier mittē repudiū nisi cā approbata. vt si forte maritus pp naturalē ibecillitatē minime coyꝫ possit i libello vero discutiēdoꝫ sponsaliū hec vba erāt in vsu. ↄditōe non vtor. ff. de diuor. ⁊ repu. l. i. Que aūt sit dr̄a iter diuorciū. ⁊ repudiū: no. ff. eo. ti. ē rubri.

¶ Repudiare ē spernere. respuere ꝉ dedignari.

¶ Reputatio sʒ pla. ē ↄpēlatio vt. l. i. ff. de solu.

¶ Res ē vbū gn̄ale: vt. ff. si cer. pe. l. i. ⁊ i re sua q̄libet ē moderator ⁊ arbiter. C. māda. l. in re māda. ⁊. C. de his q. vt indig. l. polla. in prin. Itē res deterior reddita nō vi. ff. ↄmoda. l. iij. §. i. ⁊. ff. d̄ posit. l. i. §. res. ēt res sua nemini seruit. l. i re cōi. ff. d̄ seruit. vrba. predio.

¶ Res iudicata sm̄ Aꝫ. eo. ti. dī snīa q̄ finē controuersiaꝫ ꝓnūciatione iudicis accipit. vt. ff. e. ti. l. i. Vel ē qḋ ↄdēnatione: vel absolutione ↄiungit. Et addūt q̄dā si nullo iurꝫ r̄media snīa possit attētari: aut lapsis. x. dieb⁹ possit i formari. Et h⁹ ñ placet aꝫ. Itē res iudicata ē a iudice ⁊ i iudicio ei⁹ qḋ deductū ē rōe p eū adiudicatio. vt. d. l. i. cū ibi no. Nā ibi notaṫ q̄ res iudicata nō ē snīa sʒ id qḋ ē decisum ꝓnunciatōe iudicis. Snīa ḋo est dispositio vꝉ ꝓnūciatio iudicis legaliter declarata lꝫ ergo ibi gl videaṫ hoc ignorasse. Et quo seqtur q̄ i interlocutoria ñ pōt appellari res iudicata: q̄ ñ capit finē ↄtrouersiaꝫ lꝫ q̄nqʒ ⁊ iterlocutoria cā diffinat̄ nec snīe arbitroꝫ dicūt̄ res iudicate q̄ non

īponātfinē. nā p solutionē pene pōt resiliri.

¶ Res cōes naturali iur dnr q̄rū vsus oib⁹ aīa libus ē cōis vt aer qua pfluens: τ mare: τ eius lit tora ſm Az. τ insti. ō rer diui. §. flumia aūt τ. ff. de acq. re. do. l. i.

¶ Res publice dnr q̄ sūt oīuz populorū τ homi nū iur. vt sūt flumia. τ port⁹: τ que sūt dedicata vsibus popul: vt forū stadiū.

¶ Res sancte dnt q̄ ab oī lesiōe munite sunt ut muri τ porte ciuitatis q̄ iō sancte dnr q: pena sā guis ↄstituta ē ↄ eos seu aduersus eos q aliqd ī bis deliquūt violādo l' aliō ↄmittēdo: l' ta les res trāsendendo scalis am'notis vel ēt aliqd in eorū lesionē auferendo: vel q̄libet alia rōe occupādo vt īsti. de re. diui. §. si qs vo. Nā ciues romāos al' q̄ p portas egredi nō decet: cū istud hostile τ ab bominādū. nā τ rem⁹ frater romuli occisus tradi tur ob id q̄ murū trāsendē voluit. vñ Lucanus. fraterno primi maducrūt sanguine muri.

¶ Res sacre dnt que rite deo p pōtifices ↄsecra te sūt vt edes sacre τ alia dona p/a q̄ ad diuiā mi nisteria confuāda dedicata sūt: vt cruces. τ thuri bula q̄ ēt alienari ꝓhibenꝰ excepta cā redēptōis captiuoꝝ: vt. C. de postli. reuer. l. ab hostib⁹ τ. l. fi. de hoc vide. c. i. de pigno. τ ibi gl.

¶ Res religiose: sepulcra sūt i q̄bus hoīes sepe liunꝰ. vt insti. de rer. diui. §. religiosum.

¶ Res soli est res ī mobilis vt. ff. de diuer. τ tēp. prescrip. l. quibusdā.

¶ Res emphitheotica ē res emphitheotica ↄdi tōe subiecta. s. illa quā eccl'a l' aliqs dñs dñio τ p prietate retēta ↄcessit emphitheote quāū ad solā possionē. vñ si hic ēphitheota rē illā ī aliā psonā trāsponere vult nō pt tradere eā. i. dñiū trāsferꝰ eo q̄ ipe nec h; nec habuit illud τ iō alteri dare nō pt q: nemo ī aliū plus iuris trāsferꝰ pōt q̄ ipe h; vt ī regula nemo plus. de re. iu. li. vi.

¶ Resarcire ē restaurare vñ dr compelli debes mihi dānū resarcire. i. restituere.

¶ Restitutio ī integr. Requi. ī. in ītegr restō τ dr tā eccl'e q̄ minoribus rōne etatꝭ quare ē p'o ris status vel iuꝰ reintegratō: q: succurrit p restō nis auxiliū minoribus. xxv. ānoꝝ τ ēt ecclis q̄ mi noꝝ iure fungi cēsenꝰ. semp eīz eccl'a dz iuꝰ mio ris illesa seruari: vt ī. c. i. e. nt. τ restituitur minoꝝ vl' eccl'a siue ledaꝰ siue decipiaꝰ ipe minoꝝ siue tu toꝝ siue ꝓcurator ei⁹: vel si plat⁹ sindicus: vel ico nomus eccl'e decipiaꝰ nā delictū psone nō dz in detrimentū eccl'e redūdare in regula delictū ō re gu. iu. li. vi. τ si restitutio fit iure mioris differt ab ea restōne que fit iure maioris q: prima daꝰ offō iudicis deficiēte actōe. Scd'a vo h; actōez suo iuꝰ s. vtilē officio iudicis accedēte. vt ī. c. cū venissent. de ī ite. resti. ī gl. vbi restituimus. ēt restitutio q̄ q: penē vbi nolla possio pt cē vt eiꝝ penē restitu tio consanguinei. c. cū venissent. e. ti. in gl. ii. cān lris. de restī. spo.

¶ Restituere in integrū. Re. ī. de ī.

¶ Res dr ī ↄtu ved itionis adhuc cē ītegra q̄ñ res nō ē ī toto vel pte tradita τ pcīū ī toto vel in pte nō solutū l; ↄtus sit factus. Alr ēt dr res in tegr a rspectu iudici; q̄ñ lis nōdū sup tali re acce pta ē vz ante lit. ↄtes. vt in. c. ex īsinuatōe. ō ꝓcu.

¶ Rescriptū ſm Gof. ē mādatū pncipis q̄ ad ī stātiā alicuius l' aliquoꝝ siue ꝓprio motu vl' ex re latōnibus absentiū vel ex suggestionib⁹ p̄ntiū: vl' ad alicuius ↄsultatō nē factū l' cū alicui vel aliqb⁹ corpori collegio vniuersitati vl' ciuitati aliqd mā daꝰ vel indulgeꝰ talia eni iiis faciūt nō ḡnale s; spāle ī negociis τ ītēr psonas ī qb⁹ τ int q̄s ꝓmul gata sūt: vt. C. de legi. τ ↄsti. l. iii. Et no. q: rescrip tū capiꝰ tripliciꝰ. Primo ḡnalr: τ sic q̄libet scriptu ra ↄtinēs aliquā dispositionē superioris dr rescriptū τ sic idē ē q̄ scriptū. τ ſm hoc si papa rñdeat ēt ō iure dr rescriptū. Scd'o minus ḡnalr vt ↄcernit ti. ō rescrip. τ sic ē scriptū sup negocio l' negociis pticularib⁹ alicui⁹ vel aliquoꝝ siue singuleꝝ siue vniuersitat⁹ siue motu ꝓpo siue ad īstātiā siue cā cogita siue ī cognita a supioꝝ emanāſ siue aliqd iuꝰ tribuat: siue tribuat solū exercitiū iur⁹ alicui ↄpetēt. τ ita ↄphēdit rescriptū ad lites de quo de rescrip. i. c. i τ. ii. Si āt sup lr̄is plerīq: sub⁹ τ dr rescriptū ad bñficia. ō quo. c. ti. c. sup lr̄is pal. τ cō phēdit ēt ānotationē τ pragmaticā sāctionē. Ter tio capiꝰ spālr et τ strictē p scriptura cōtinēte di spōnē p quā daꝰ iudex nec aliqd aliud cōcedit'ni si corā illo iudicemus tibi cōpetēs ↄseq̄r⁹. τ hoc dr rescriptū ad lites q̄ daꝰ alicui ad ↄfirmatōnē suꝭ tur⁹. de quo ī. c. sup lr̄is. e. ti. τ sic ē ipēs distīcta a p̄uilegio q̄ ↄcedit aliqd iūs pticulare ↄ ius cōe. τ a rescripto ad bñficia q̄ magis ꝓpe ↄpaꝰ p̄uile gio. vbi ḡra. In rescripto alicui ↄcesso cauetꝰ q: ui dicē adire pt. Ex his v̄bis nō iponiꝰ necessitas iu dici suscipiēde cognitōis: vt. l. sepe. ff. de offi. ꝓsi. Rō q: v̄ba ista significāt i ptāte ei⁹ cē cui ↄcediꝰ iudicē adire nō āt i necessitate iudicis cognoscē. Silr ī rescripto caueꝰ q: adire ōbes iudicē: vt no. ī l. sepe pal. q: ō iure cōi nō iponiꝰ alicui necessitas agēdi: nec illa v̄ba significāt necessitatē ipont iudi ci suscipiēde cognitōis. Itē pnceps alicui cōcedit iudicē exordīariū q: iste cui ↄcediꝰ afferebat ordi nariū susceptū vl' ipeditū mult⁹ negociis siue im tū: τ sic itelligaꝰ obticeꝰ ↄcessionē si pces v̄itan inni tanꝰ: vt. l. fi. C. de diuer. rescrip. Rō q: ↄcediꝰ tāq̄ ex vera cā. agiꝰ si nō ē v̄a nō ↄcediꝰ ex q° pz q: si cō cediꝰ illo expsso mēdaciꝰ l' p ignorātia q° nō exp̄s so vel tacito illo quo expresso non ↄcederet. tunc nō cēseꝰ concessuz de h° vide. c. sup lr̄is. e. ti. Itez vbi pnceps cōcedit alicui q: possit vti frui rebus suis nō valet. l. vnica. de thesau. li. x. Rō q: nl pt opari eo q: illud q̄ ↄcediꝰ iuꝰ cōi h;. nā frustra p cib⁹ ipetraꝰ q̄ iuꝰ cōi ↄcediꝰ. l. vnica. pal. τ. ff. de mi. l. i cāc. ii. l. cū sup. C. de rei ven. Et p̄dicta v̄a sunt de vnico rescripto. Si vero plura sunt con traria vel diuersa: siue vnum alteri derogans vl'

virũqȝ valȝ: l'alter tñ. vbi gr̃a. Quidã ĩpetrauit gr̃aȝ ad bñficia vni⁹ collatõis: ĩpetrat scḋo aliã ad bñficia alteri⁹ collatõis. si fm̃ facit mẽtõeȝ ḋ p̃rio valet vtrũqȝ. vt. c. ĩ nfa. de rescrip. ⁊ rescriptũ ĩ ec cl'asticis pt̃ ɔcedẽ papa ⁊ ĩ secularib⁹ ĩpatõ. Uñ ẽt rescriptũ ḋȝ quod ĩpatoꝛ vl' alter p̃cibus ⁊ sup plicatõib⁹ alicuius r̃ndens rescribit fieri vl' nõ fie ri debere q̃ḋ postulat. Et no. q̃ ĩ rescripto semp ĩtelligi ḋȝ si preces veritati innitãtur. vt si ita ẽ. c. ñ. e. t. in ter. ⁊ ĩ gl. Et ponit̃ ibi hec clausula si ita ẽ debet referri ad oĩa p̃cedẽtia fm̃ Ber. i. c. olĩ. e. ñ. Ponũt̃ tñ ibi op. ĩ gl. Jtẽ hec clausula ⁊ q̃dã alii lalis dyocesis. nõ extẽdit se ad illos de ciuita te nisi dicat̃. ⁊ quidã alii de ciuitate ⁊ dyocesi. se cus si diceret talis ep̃at⁹. vt i. c. s. rudolphus. e. ti. in gl. Jtẽ hec clausula si p alio nõ scripserimus. sp ḋȝ ĩtelligi ĩ rescripto: q̃ñ papa scribit q̃ puidea tur alicui de bñficio ĩ eccl'a aliq̃ ẽt si nõ apponat̃. Si võ papa velit alicui facẽ gr̃aȝ plenã tũc scribat nõ obstãte q̃ al' dixerim⁹ scripta n̄ra. c. mãdatum e. t. ĩ gl. itẽ hãc clausulã gñalẽ q̃dã alii nõ ponũt plures q̃ q̃ttuoꝛ citari. quoꝝ ẽt noĩa debẽt ĩ p̃rio citatorio noĩari vl' exprimi. i. c. cũ ĩ multis. e. t. li. vi. ĩ ter. ⁊ ĩ gl. olĩ trahebãt̃. xl. ar. de tes. cũ cãm. ⁊ c. significauerũt. de cler. exco. mi. c. latores. Et rõ q̃re restricta sit citatõ ad q̃ttuoꝛ. ẽ arbitraria. l. nõ oĩum ff. de leg. potuit. n. plus vel min⁹ restringi: l' reddẽ rõnẽ si̇̃litudinariã quã habes ḋ ɔsangui. ⁊ affi. c. nõ ḋȝ. Tñ fm̃ Ber. sup re idiuisibili. s. iu dicio cõidiui. famil pñt p gñalẽ clausulã vltra q̃t tuoꝛ euocari ad iudiciũ. itẽ oẽs vltra illos q̃ttuoꝛ q ius habẽt in re pñt agere vel defendẽ pro iure suo corã illo iudice ar. de re iud. cum sup de offi. dele. sup eo. de elec. c. i. idẽ. Hosti. ⁊ Archi. Sed pone q̃ttuoꝛ exp̃sit postea aliũ cõuenit: nihil exci piẽdi an valeat iudiciũ vide ibidẽ ĩ gl. itẽ ĩ rescriptis ḋȝ sua ordo scripture. c. cum dilecta. e. ti. ĩ gl. v. trãsponentes. Et Jo. an. sup hoc plures al' sñias infert: ḋ hoc vide ḋ elc. c. gñali li. vi. ⁊ tãdẽ dĩc q̃ masculinũ subiectũ a canone ɔp̃rehẽdat femĩas q̃ḋ p̃bat̃. xxvii. q. ii. si q̃s suadẽte. iuncto. c. mulie rem de sen. excõ. quod est veruȝ nisi eadẽ ɔstõne femina excipiat̃. vide. c. idẽnitatibus. sed cas. de elec. li. vi.

Residere ĩ eccl'a fm̃ Hos. ẽ ĩ eccl'a deseruire bñ ficio ⁊ eccl'e curã h̃re. c. ɔquerẽte. de cle. non resi. p̃a: enĩ ẽ residere nisi residens curã h̃eat eccl'ie ĩ q̃ bñficiũ hȝ vl' p̃sonatũ. vt ĩ. c. q̃ nõnulli de cle. ñ resi. ḋȝ ãt residẽ p se ip̃m vl' p vicariũ. c. q̃ñ p̃al. nã p vicariũ d̃seruire ñ lȝ nisi ĩ casib⁹ vt cũ ex ĩdul gẽtia sp̃ali ɔpetit alicui nõ residẽt. vel cũ ɔsuetu do excusat nõ residentẽ: vl' cũ ecclia depẽdet ex p̃ bẽda: vel cũ p̃sona sine culpa sua icidit ĩ debilita tẽ: deformitatẽ vel morbũ. ⁊ p se deseruire nõ põsit vel cũ necessaria p̃fectio ĩminet: vel ẽt volũtaria vtil' tñ ⁊ hõesta. vt studioꝝ l' peg̃riatõis cã cũ l̃ra tñ p̃lati vel cũ ɔsensu capli: vt no. Hos. in sũ. de offi. vica. §. nũc videndũ. Sũt ergo clerici nõ resi dẽtes q ĩ eccl'iis ĩ q̃b⁹ intitulati sũt nõ faciũt residẽ tiã ⁊ si p̃sonal' residẽt nõ tñ deseruiũt bñficio: nec eccl'e curã h̃nt: ⁊ quãuis vicari⁹ ñ det vicariũ. c. cle ricos. de offi. vica. cũ illud sit satis absonũ. Tñ Jo. an. in cle. vnica. de offi. vica. ĩ gl. sup v̈bo sacerdo tiũ. putat ɔtrũ p. c. cũ ex eo. ḋ ele. li. vi. vbi ep̃i gñа lit cũ his q gubnãt eccl'as dispẽsant. ⁊ vbi rõ cõis ibidẽ in s. c. trãslato. de ɔsti. ⁊ sic cũ p septẽniũ di spensat cũ vicario: vicarius ñ dat vicariũ: s; ep̃us dispensans dat cũ: fm̃ Jo. an. ibidẽ.

Respõsa prudẽtũ sũt q̃ iuriscõsulti r̃ndẽ dĩr ɔsulentib⁹. §. ɔstat. c. r̃nsa. di. ii. vñ ẽt r̃nsa pauli dic ta sũt. fuerũt eni q̃dã prudẽtes ⁊ arbitri eq̃tatis q instõnes iuris ciuil' ediderũt q̃b⁹ diridẽtũ lites ⁊ ɔtẽtões sopirent̃. fm̃ Jsi. li. v. ethi.

Reus ẽ q delcẽdit ⁊ ppulsat actõeȝ l' accusa tionẽ nõ a reatu dict⁹: s; a re q̃ penit̃ ab eo p̃stan da. vel sup qua ip̃e ĩpenit̃. q̃ q̃uis ɔscius sceleris nõ sit re⁹ tñ dĩ q̃diu in iudiciũ p re aliq̃ penit̃ vt e. for⁹. ḋ ver. sig. ad fi. xv. q. iii. c. vlt. iii. q. xi. c. nõ ẽ. Tuã q̃uqȝ re⁹ a reatu dĩ ille. videlȝ q ɔuincit̃ cri minosus. c. ḋ re iud. li. vi. l' sic. Re⁹ ẽ ille q necessa rio se hȝ defendẽ. c. dilecti filii de except. ⁊ sic dĩ a re quadã ip̃se defendit. c. forma p̃calle.

Reus p̃mittẽdi dĩ ille q stipulat̃ ⁊ dĩ a re vel firmitate q̃ firmit̃ ⁊ oĩno vex est: cũ stipulatũ vl' obligatũ. nã re⁹ significat firmitatẽ. vt dicit Vir gili⁹ ⁊ Azo. C. de duo. re. stipulã. in sum.

Reuocare domũ ẽ allegare ⁊ dicẽ se nõ posse ɔpelli eo loco quo ɔuenit̃ ad litẽ suscipiẽdã: s; re mitti ad locuȝ q⁹ domiciliũ hȝ. Jnde dicũt legatos qui romã mittunt̃ nõ debere ɔueniri ip̃sis inuitis s; habẽt ius reuocandi domũ. de hoc vide. c. fi. de foro cõpe.

## De Ri

Rigoꝛ iuris obseruãdus ẽ ĩ duob⁹ casib⁹. s. cũ populus inde scandalizatus est. c. cũ teneant̃. de p̃bẽ. c. cũ nobis de p̃scrip. Scḋo q̃ñ multis grassan tib⁹ opus est. c. clericoꝛũ. de vi. ⁊ ho. cle. Et no. q̃ rigoꝛ iuris q̃nqȝ potit̃ pro solẽnitate ⁊ ordine iu ris cõis habito respectu ad rescriptũ pape. c. sup l̃ris. de rescrip. Scḋo ponit̃ pro austeritate ɔtria dispositioni al' dispensatioi ⁊ misericordie: ⁊ ad alioꝛũ terroꝛẽ inducta. Tertio p stricto ordine iu ris cõis ⁊ sic sumit̃ in. c. si cleric⁹. de fo. ɔpe. ⁊ no. glo. in. c. cõstitueret̃. l. vi.

## De Ro

Rodea isula ẽ ĩ qua antiquit⁹ vsus mercatoꝝ fuit. ⁊ ide dñr leges ro. vt no. ff. ad l. ro. de iac.

Rodi⁹ ẽ gen⁹ piscis cui⁹ sanguis valȝ ad tigẽ dũ vestes vi. C. de vesti. oloꝝ au. li. xi.

Rogo capit̃ q̃nqȝ p p̃cepto. xi. q. iii. rogo. q̃uis q exhortatur mãdatoris opa nõ fungat̃. ff. de his qui no. infa. l. ob hec verba.

Rog⁹ vide. xxiii. q. vii. cõsuẽtoꝛ sup. v̈. busto. vbi gl. q̃ bustũ dĩ cũ res ẽ exusta: rogus cũ ɔburitur

pira ē ꝯgeries lignoꝝ ad ꝯburēdū ibi vīdē Arch.
¶ Roma ē cōis patria. l. roma. ff. ad municip. ꝛ i
c. expositū. de vita. ſm Inn. c. vlt. de for. ꝯpe. vbi
dī. Roma mr̄ ꝛ magiſtra oīuꝫ ecclaꝝ. c. baſilicas
ꝗ cōie. di. i. ꝛ qd̄ dī. Ubi papa ibi roma. ſm Inn.
i. c. ego cuī de iureiu. dicit Lud. ō ro. ꝓ hoc nō cē
i mundo aliquē ter. ſꝫ mulu multos aliegent. Et
de pīminētis pape vide per bal. in reſcripta. C. de
pci. impe. offe. bene dīc gl. Roma caput auaricie
cunctos pueros voli capacca generat. vt in. l. ſe
quitur dicere. ff. de vſuca. glo. ſuper verſi. animū
poſſidendi.
¶ Roſtrū dī for⁹ cāꝫ. vbi cāe tenēt vl̄ tractanē.

De Ru

¶ Rudera ſūt ea q̄ eiciūt de metub⁹ diſcuſſis vl̄
a domo mūdata cū ſcopis vl̄ fragmēta lapidū vl̄
demolimēta cemētoꝝū vel folia famile pulueꝝ.
¶ Rumor ſm Spe. de notorio crimine ē pticula
ris aſſertio: vel īſinuatio ex ſola ſuſpitōe ꝛ in cer
to auctore proueniēs. capitulo ſup eo. de eo qui
cog. ꝯſang. vx. ſue. ꝛ hic minus ꝓbat ꝙ fama. qꝛ fa
ma eſt cōis aſſertio. rumor vō cū pauci aliqd̄ ñ tm̄
publice dicūt: ꝛ ideo nō ꝓbat ſꝫ ſolā ſuſpitionē ꝛ
preſumptionē inducit.
¶ Ruſticani ſūt idē quod ruſtici. C. ō ruſti. li. xi.
ꝛ ruſticitati parcendū ē. C. de teſta. l. ſi. in pn̄. ꝛ. l.
ex quacūqꝫ. ff. ſi quis in ius vo. nō ie. Et dixit do.
Catho circa. l. ḡal. qꝛ ꝯſuetudo ruſticoꝝ ē vt non
egit ergo ex pēſe i factis alicui⁹ ꝓ egtatu nō de
bēt eis refici. vt ē gl. i. l. idē qꝫ. §. idē labeo. ff. māda
ti. Itē i. l. fu⁹. ij. ff. de le. iij. vbi gl. ꝙ ruſtici ñ vtūt
pāib⁹ albis ꝛ groſſo ꝛ alijs caſeo ꝛ cepꝭ ꝛ fabis ꝛ
non pullis vel alijs cibarijs delicat̄ ſm Accur.
ibidē. C. de epi. audi. l. iudices.
¶ Ruſtica predia Re. ē. predia ruſtica.
¶ Rura ceſa ſunt que ceduntē vel eruūē. ff. de ac
tio. emp. l. ſi fundus. §. ſit ruta.
¶ Rurſus: idest iterū vl̄ quonēſcūqꝫ ꝛ ſignificat
put ſignificatū ꝓpriū: vel aliud mediū ſignificat
declarat. vbi gl̄a. Teſtator reliquit alicui decē ꝛ
ſi pdiderit rurſus ei relinqt. dixit te r. ꝙ nō amplius
ꝙ ſemel poſtꝙ perdiderit ē iuuādus. ſic dictō
rurſus aliqñ verificat i vna vice. l. fideicōmiſſa.
§. ſi qs. ff. de le. iij. Ratio: quia niſi ſic ſignificaret
heres grauaret ſepius nouā quātitatē preſtādo
quod non eſt veriſimile teſtatorē voluiſſe ꝛ cetera
Et tantum de R.

De Sa

S Acculari dūr q veritas artes exercē
tes ex ſacculo partim ſubducunt: ꝛ pti
ſubtrahūt: vel diſtrahūt vt. ff. de extra
or. cri. in rubr.
¶ Sacra que ſunt. R e. ē. res ſacre.
¶ Sacrariū eſt locus i quo ſacra ponunē.
¶ Sacer loc⁹ dī q māet ſacer ēt diruto edificio.
¶ Sacrū oraculū dī reſcriptū ipatoꝝ qd̄ orādo
qs ipetrauit: vel eſt idē qd̄ reſcriptū: vt ē. de lia
R. in verbo reſcriptū.
¶ Sacrm̄ eſt ſacre rei ſignū. ꝛ qualr̄ differt īnt ſa
crm̄ ſignū ſacrificiū ꝛ miſteriū. ꝓbat. i. q. i. multi de
ꝯſe. di. ij. ſacrificiū. ꝛ. c. ſignū. Et nota ꝙ ſacroꝝ ꝟi
tatē qdā dicūt nō eē apud hereticos. xxiiij. q. i. ſcit
ma. i. q. i. c. ecclam. Aug. tñ dicit ꝙ heretici hñt
vitatē ſacroꝝ: ſꝫ nō executōnē eoꝝ. ū. de ꝯſe. di. iiij.
ſicut i ſactis. ꝛ no. i. q. i. q pfectōnē. ꝛ. c. dn̄s. ꝛ. xix.
di. c. ij. Itē ad ſacrm̄ dignitatē ſ. ordinis tm̄ digni
ſine crimie ſine īfamia: ꝛ irregularitate admittū
tur. ratio qꝛ illud ſacrm̄ non ſolū pp ſe ſꝫ ēt pp ali
os ſuſcipit. i. q. §. apparet. Alia āt liberius ꝯferū
tur: qꝛ pp ſe tm̄ recipiunē. ꝛ effectus eoꝝ eſt vt ta
lia ſint accipientibus q̄lia corde ꝛ ꝯſcia ſumūt vt
in. §. pal. ꝛ q̄lia ſint ſacra reiterabilia: ꝛ q̄ nō no.
de ſacra. rei ſuper rubrica.
¶ Sacra annotatō dī reſcriptū qd̄ ipatoꝝ ꝓprio
mētis motu alicui idulget ꝯſtituenſ ſm p̄ces illi⁹
aliqd fieri vel non fieri. Uide ſupra reſcriptū.
¶ Sacrificiū dī q̄ſi ſacꝝ factū: qꝛ p̄ce miſtica cō
ſecratur ꝓ nobis i memoria dominice paſſionis
i. q. i. c. multi.
¶ Sacerdos hoc noīe intelligunē qnqꝫ iferiores
ꝛ noīe clericoꝝ ſupiores. ꝛ ꝯponiē ex dictōibus
greca ſ yos. i. datioꝝ latia ſacer. vt. xxi. di. cleros
ſicut eni rex a regendo. ſic ſacerdos a ſacrificādo
dict⁹ ē. Et ſacerdotes gētiliū dicebanē flamies q̄
ſi filamies a filo qd̄ gerebāt i capite i ſignū ſacer
docij ꝛ aliq fuerūt pilboflamies vt i. c. cleros pal.
Et no. ꝙ ſacerdos dꝫ eſſe prudenſ triplici pina. ſ.
ſacra ſcriptura ad ſubditoꝝ aīas iformādas. xxx
vi. di. ij. c. ecce. c. ſi qs. ꝛ p totū g⁹ i eccl̄a metropo
litana tenēt doctores theologie. Scdō i ſeculari
ſcia vt ſciat diſcernē veꝝ a falſo: ꝛ vīā habeat ad
ſcias pietatis. maxie ad triuiū: nō delectationem
vel ad voluptatē. ſ. ad q̄druuiū. vt. xxxvij. di. §. cur
ergo. ꝛ. §. ſꝫ eē. ꝛ. c. turbat. et ergo i cathedralib⁹
eccl̄iis hñ debēt magiſtri artiuꝫ liberaliū magis
ad triuiū ꝙ q̄druuiū docendū: ꝛ cui⁹ rō pꝫ. ē. ꝛ. xxx
vij. di. ſi qs grāmaticā. vbi dī i ſi. Grāmaticoꝝ āt
doctrinā ꝓt ēt ꝓficere ad vitā dū fuerit melioreſ
i vſu aſſūpta. Et ſic ēt auctores gentiles legi pñt
vt bonū ibi repertū ad bonos vſus ꝯuertat. qꝛ bo
nū eſt. ñ qꝛ illi dixerūt. c. turbat. pal. Et ſic paul⁹
ſepi⁹ i ſuis epiſtolis iſerit aliqd ex poetꝭ vt in epi
ſtola ad Tytū. Illud epymēidis. Cretenſes male
beſtie pigri cordis. Et ad corith. Sepe bonoꝝ mo
res corrūpūt colloqa praua. ꝛ Hie. iſti ꝟſus. Uir
gilij. c. nūꝙ. de ꝯſe. di. v. ꝛ auctates Gal. ꝛ Hypo
cra. ca. di ne tales. Euā Aug. vtiē ꝟſib⁹ Lucani
c. nec mir. circa pn̄. xxvi. q. v. ſed ō ic. ꝛ phyſica. vi
de. c. ſup Spe. ne cle. vel mo. Tertio i ſecularib⁹
negocijs: qꝛ ēt temporalia debꝫ ſubdit⁹ miniſtra
re ꝛ neceſſitatē patiētibus: vt. xxxix. di. p totum ꝛ
lxxvi. di. c. fratrem. ꝛ. c. niſi de renū.
¶ Sacerdotes i diuin⁹ elogis aliqñ dij aliqñ an
geli nocantur: ꝛ a regibus ſūt honorādi ñ iudicā

di dicente Cōstantino imperatore. Dignū nō ē vt
nos iudicem⁹ deos.xi.q.i.sacerdotibus. Etiā3 su
mitur sacerdos qn̄q3 ī malo.C.d male.z mathe.l.
nullus aruspex.vbi ponitur p incantatore.
¶ Sacrilegiū dī q̄si sacrū ledēs vel sacruz legēs
i.furās de quo.xvii.q.iiii.p totū.z maxie.i.c.qsqs
ad fi. Et ē crimē mixtū vt.s.dictum ē d crīe vide
bonā glo.i.c.sūt qui opes.xvii.q.iiii.vbi danē de
scriptōes sacrilegii:z pena cōminētus ip3 z meli⁹
i.c.sacrilegiū.ea.q.in glo.i.
¶ Sāguinis minutio necessaria ē ad morbū cui
tādū ī mixtū repletis.sm Ypocratez.de 7e.di.v.
ne tales.vbi Piero.recōmēdat cibi parcitatē z re
prehēdit gulositatē ondēs cōmoda parcitatz.z in
cōmoda gulositatz:z d sanguis mutatōne dī i.c.
cū ad mōasteriū.d sta.mona.vbi pr 7cedi carniū
esus mōacho minuēti. Et ibi Frā.d za.all. Dic.
dicērē reuelatū p angelū q q minuit.xiii.febru
rii nō mouetur illo āno ex fabili distemperātia
z dicit q pp ter hoc alīq faciūt se minui ēt nō īdi
gentes quo nihil stultius eē pōt:qz minutiōe vita
decurtat:z sensus visus maxie offendit.hec zaba
rellus ibi.
¶ Sagina sūt q̄dā herbe q̄s legati ppli romani
portabāt interlocutores pacis qz nemo illas her
bas portātes ledebat:sic delegati grecoz qui sole
bāt ea q̄ vocāt celicia ferre.ff.d rex diui.l.i rubri.
¶ Salariū est decengal domiciliox dictū q̄si sala
riū a noie solū eo q redditur z īpeditur p solo noie
pensionis. Alias ponit p p̄mio vel p mercede la
boris p remuneratōe:vt saliū aduocatox.
¶ Salubris dī q̄si salutis vber.s3 gl.in cle.du dū
de sepul.
¶ Saluiaria dnr ea q̄ dantur pro sale. Etiā3 dnr
portoria. Re.s.portoriū.
¶ Saltus ius tm ē densitas altax arboruz z dī
nemus raras habēs arbores vbi fere canes z ve
natores saliūt. Vn̄ ē nemus salt⁹saliētis dī act⁹
z dī a salio is eo q exiliatin altū z ī sublime con
surgat:s3 Ysi.li.xiiii.c.vi.z īde venit sūdus saluē
sis.C.de fun.pat.z saltuen.li.xi.ēr dnr talia loca
vinaria z foreste vt ī cle.ne ī agro.de sta.mo.z ē
duplex saltus.s.hybernus z estiuus.
¶ Salgamū sm Hug.ē idem q cultura dictum
a saluo vl' salice z gamus nuptie l' gama mulier
qz pp ter talia fiūt culture.s.maxime pp ter mulie
res vt in rubri.C.e.n.li.xi.
¶ Sanctio dī pp̄rie illa 9stitutio vel lex 7 quā si
factū fuerit pena irrogatur z īponitur vt no.ii.di.in
sūma.z capitur qn̄q3 latē vt ī phe.cle.no.Jo.an.
in v.sanctio.
¶ Sanctio ipatoris ē cui pēa sanguinis addit.
¶ Sanctio pragmatica. Re.s.p.
¶ Sanctio qn̄qz dī q̄libet iperialis 9stitutio vel
institutio qn̄qz dī totius iuris collectio.z sumitur
etiā stricte p 9stōne penali.vt no.iii.di.in sum.
¶ Sancte res. Re.supra res sancte.
¶ Sanctū dī qd defensū z munitū ē ab iniuria
boīz:vt.ff.de rex diui.l.sacrū.vn̄ Justinian⁹ di
ct⁹ ē vir sanctus.i.firm⁹ z virtutib⁹ munit⁹.martia
nus aūt vnus ex auctorib⁹ legis ait q sancti dnr
a sanguine q̄si imolādo s3 ad effusionez sanguis
deo.alias a sanguinib⁹sanctus dī q nomen her
bas significat q̄s solebāt portare legati ppli roma
ni ne qs eos violaret.ff.de rex diui.l.sanctuz.sic
sancta dnr q̄ neqz sacra neqz prophana sūt sic le
ges dicuntur sancte.
¶ Samaritan⁹ z sarracen⁹ differūt.vn̄ sarrace
ni s3 Sof.dnr illi q nec vetus nec nouū recipiūt
testiū q se nō ab Agar.ācilla Abrahe d q̄ fuit eo
rū origo vocari voluerūt agarenos sed potius a
Sarra vxore ei⁹ vt libera se sarracenos vocāt.s3
tū qdam iter sarracenos samaritani vocati a sa
maria ciuitate q receperūt qnqz libros Moysis s3
prophetas respuerūt:z qz illos respuerūt ideo dī q
coutuntur iudei samaritanis Sapientia ē d diuis.
s3 scia de mūdanis.z ponuntur qnqz habit⁹ īntelle
ctuales apud philosophū.vi.ethicox. Prim⁹ sa
pientia z ē assensus alicui⁹ ppositōis cui⁹ termini
supponūt p pncipiis essendi:vt sūt deus z itelligē
ne:z sic theologia z methaphisica dnr sapientia.
Scōs habit⁹ ē itellect⁹ z est assensus alicui⁹pro
positōis p se note ad experiētiā:vt illi⁹ oīs ignis
ē calidus vl' illi⁹ qōliber est vl' nō ē.z generaliter
cuiusliber pncipii. Tertius dī scia z est assensus
alicui⁹ ppositōis cuius termini supponūt p esse
entibus secūdis naturalibus.z sic philosophia na
turalis est scia. Quart⁹ars.z ē habit⁹ essensiuus
sclnās itellectū ad recte operādū. Et dī habit⁹
recta rōe factiuus qz ibi dz apparere bonitas fa
cti vel operari nō curādo d bonitate operāns vt
ē ars grāmaticalis z fabrilis zc. Quint⁹ habit⁹
ē prudētia q̄ iclinat itellectū ad debite eligēdū z
obnuēdū vt philosophia moral' sub q̄ 9prehēditur
ius ciuile z canonicū.z hec notantur ex.vi.libro
ethicox Aristotelis.
¶ Sapiēs 9sūptō ē sapiētē n̄ errare.ff.d of.pfe.
pto.l.i.C.d legi.l.hūanū. Re.s.diligēs 9sumptō.
¶ Sarcinator l' sartō. Est ille q nouit artē sarciē
di z sucdi vestimēta:z dī sarcio.z differunt sarci
nator z fullo vt no.insti.mādati.in fi.s.in glo.
¶ Sarthophagus ē loc⁹ l' tūba ī q⁹ sepelitur defū
ctus.z dī a sartos qd ē caro z phagin grece.i.co
medē lanne.qz ibi caro hois comeditur a vermib⁹.
¶ Sarculus ē instrm cum quo ramus abscinditur
vel aliquod aliud vt cardones z herbe inutiles ex
ciduntur z euelluntur que nascuntur iter bonas Ysaie
c.octauo. Omnes montes ī sarculo sarcientur z.i.
Reg.xiii.in fi.sm Jo.an.in prohemio cle.ī verbo
sarculum.
¶ Saratecta dnr edificia q̄ reparatione indigent.
¶ Sansdatio ē cautio fideiussoria vl' ē iuratoria
si fideiussorem qs dare nō possit. Re.s.cautiō.
¶ Sansdare ē securitatē p fideiussores dare.ff.q

fanda.cogñ.l.i.l'z Az. Est alic⁹ iplẽ volũtatez.
¶ Satisfacẽ qd sit pz i.l.pal.ꝛ.ff.ð pig.act.l.si in rem alienã.§.oĩs ꝛ satisfactũ itelligit ꝗlitercũqz satisfiat.ff.qui.mo pig.vl'hypo.sol.l.itẽ liberat.in pn.ꝛ.ff.de pig.ac.l.si in rẽ.pal.§.si satisfactũ.Et notat Dy.in regula pactũ.ð re.iur.li.vi.ꝛ sic cũ remittit restitutio regl'r itelligit restituisse vl'satisfecisse vt ibide nisi i casibus vbi remissio non liberat vt.c.statutũ.§.si qdẽ de rescrip.li.vi.
¶ Sanisic⁹ morb⁹ ẽ ille q ppetuo nocet nisi sit curatus.

De Sc

¶ Scena fm vnã significatiõez ẽ obũbratio.vel velatio i theatro:vl'alio loco i quo histriones mimi l'ioculatores siue comedi ludos suos exercẽt ꝛ sic vr accipi.C.ð specu.scen.ꝛ leno.li.xi. Idez fere habes.ff.de his q no.infa.l.ii.§.ptor ꝛ.xxxiii. di.maritũ.ibi exponit Arch. Vel fm aliã significatiõem dr scena qr promptionez bz leuam alias secnam ꝛ expeditorẽ.ff.de edil.edi.l.q clara.§.itẽ sciendum.
¶ Scisma fm Gof.ẽ illicita dissensio diuisio vel discessio eoꝝ iter quos vnitas eẽ deberet. Vel sic ẽ illicit⁹ab vnitate eccl'e vl'ab vniuersitate discessus.Et dr a scissura qr p scisma fit ab vnitate scissura.xxiiii.q.i.scissura. Et differt ab heresi:qr heresis i pncipio sui bz puersũz dogma.sz scisma in fine fingit aliquã heresiz vt recte ab eccl'a videat recessisse.vt dicit Hiero.xxiiii.q.iii.heresis.Et sic scisma differũt sicut genus ꝛ spẽs:qr oĩs heretic⁹ ẽ scismaticus.ꝛ nõ ecõuerso nisi durauerit.
¶ Scita sũt ea que plebs tm̃ ꝯstituit.Et vocant scita eo qp plebs ea scit.ꝛ lesciuatur : seu rogat vt fiant:fm Isi.li.v.
¶ Scribe tabularii.fm quosdã oli creabãt ad tẽp⁹ triẽnii ad scribendũ publica rõcinia pũnciaꝝ seu ciuitatũ.fm Accur.C.e.ti.i rubri.li.x.Et pro pe sũt illi q scribũt noiatos ad mũera ꝛ honores ꝛ tributa soluta.ꝛ sũt tabularii : qr publicis istrumẽtis presunt i singul' ciuitatib⁹ ꝛ hi appellãt librarii.vt.ff.de reg.iur.l.si librarius.ꝛ tabelliones vt i auc.de tabel.colla.ii.ꝛ sic põt accipi.C.ð bo.libe.l.si qs post.§.i.lz ꝛ aliter ibi exponat. Alias scribe dñr q circa pncipes:vel alios magnos iudices sunt deputati p actis ꝛ gestis conficiẽdis. Hii quoqz vocant scriptores:notarii:libellenses pragmaticales:epistolares:exquestores:vt.C. de appel.l.precipimus.ꝛ.l.in offerendis.
¶ Scribe logographi fm Accur.dñr q publicis rõnibus scribẽdis deputati sũt:nam logos grece rões publicas dicimus latine ꝛ graphos scriptura.Hi ẽt nũerarii appellant:vt.C.ð suscepto prepo.ꝛ archa.l.duos.li.x.
¶ Scribe censuales sũt q scribũt censum.C.de tabu.rubri.li.xi.
¶ Schola dr societas scholariũ l' locus i quo discũt aliq vt scholares scientiã ꝛ prudẽtiã. Alii smiliã vt tyrones:vt.C.ð priui.schola.li.xii.nã schola grece est vocatio latine.
¶ Scholaris ẽ psona vacãs ab hũanis negociis scholasticis dedita disciplinis:ꝛ dr a scholon grece.i.vocatio latine:ꝛ aris ẽtus ꝗsi ẽtutib⁹ vacans. Et scholaris pficẽ cupiẽs dz hẽre qnqz ꝯditiões. Prio singula ꝯsideret diligẽter.qr si certa sũt a significatiõe vboꝝ nõ ẽ recedẽdũ.ff.ð exerci.act.l.i.§.si is q nauẽ.ꝛ.l.nõ alte.ff.ð le.iii.si dubia sunt si maligne:sz benigne interptãda.ð reg.iur.c.ii.ꝛ c.ad audientiã.de deci.Scdo qp ð pbabili dubio nõ reddat se certũ sz dubiũ:ꝛ iterroget certiores vl'peritiores.C.de inge.ma.l.si durãt.ipse solus excusat q qð diceret ñ iuenit. Tertio qp hẽat sensum capacẽ vt i.c.vnico.ð offi.pri.nõ inites pru dẽtie sue ꝛ verã intẽtõnem snie nõ puertẽs.c.ne imitaris.ð ꝯsti.Quarto studiũ ꝯtinuet.qr doctrine pt ẽ vsus doctrie mr ẽ scholaris.vñ. Intercisa perit.ꝯtinuata vigẽt.ẽt.Deficit ambobus:qui vult fuire duob⁹.Quito qp nõ dedignet a quocũqz istrui cũ magisterii offm̃ sit imũerũ:vt i.c.vnico.palle.ð offi.pmi.xxiii.q.iii.Sic hẽs ꝯ quosdã ex supbia ꝛ verecũdia iterrogare nolẽtes qð nesciunt.ꝛ minoꝝ dicta ex quadã idignatõne supbie despicientes vt dicit Host.c.vnico palle.
¶ Sessarii.truncarii:ꝛ oratorii idem sunt.
¶ Scriniarii:ꝛ sermioꝝ memoriales idem sũt.ꝛ magistri sermioꝝ ẽt scriniarii appellant tabelliones:vt i.c.audientiam.de pscrip.in glo.

De Se

¶ Secũdicerius oliz dicebat q secũdũ locũ obtinẽs scriptus erat scðo loco i matricula notarioꝝ vt.C.de primice.ꝛ secũdice.l.i.ꝛ.ii.li.xii.
¶ Secũde nuptie dñr cũ aliqs cũ aliq̃ secundo nubit.ꝛ sunt oẽs nuptie que sequũtur sepulturã vl'pmas nuptias siue sint tertie siue quarte ꝛ sic de aliis.de hoc.C.de secun.nup.i rubri.
¶ Semestr' ẽ tps sex mẽsiũ.ꝛ duo semestra faciũt ãnũ.vide isti.de excu.tuto.§.itẽ diuus.in gl.
¶ Semis ex sex colligit vnciis:ꝛ ẽ dimidia ps assis ꝛ dr ꝗsi semi as.C.de merca.l.hac lege.lib.xii.
¶ Semineces ẽ semimortui:vt i.l.ꝙ idignũ.C.ð testa.vbi dic.iBð sũt necessaria obseruari monita vboꝝ q̃ semineces ꝛ balbutientis lingua pfundit.
¶ Sescũs ꝯstat ex vncia ꝛ dimidia:ꝛ ẽ octaua ps assis:ꝛ dz eius l'ra tertia scribi.s.ꝛ nõ.x.vt isti.de here.insti.§.hereditas.fm Accur.
¶ Sextãs ẽ sexta ps assis ex duab⁹ vnciis ꝯstãs:
¶ Sz capit qñz adu'satiue ꝛ aduersat i iur.qñ ãt ẽ adiũcta copula aduersat ẽt i scð.ff.ð peti.he.l.sz.ꝛ si i pn.cũ gl.iproprat tñ vt i.l.ii.i fi.ff. siquis cau.vbi qñ cũ copula ponit:vt diceõo.sz ꝛ si adu'sat ad scm̃ ñ adius.imo significat idẽtitatẽ iuris sumit illud significatũ ex copula q̃ copulat noia ꝛ nõ factũ sequẽs cũ pcedẽti:qr ñ potest cũ sit factũ diuersũ.copulat ergo quo ad ius:qñ ãt sine copula ponit cũ ꝯditione si vel sine ea.tũc simpliciter significat aduersatiue q⁹ ad factũ ꝛ quo ad ius

vt i.l.sed ꝛ si.ꝑtalle.sūr l.l.ii.i glo.sup vbo sotu⁹ ff.ne qs eūz qui i ius vo.vi. ex.significat ꝙ dictio sꝫ aduersatiue simplr vl tm̄ ad factū ꝑuc significa tū suūz vel aliud declarat ꝛ cōcludit.

¶Senatores dnr̄ magistrat⁹ populi quasi senio res. nā fm̄ Azo. leges ꝑus fiebāt a ꝑplo cuiusqꝫ i teruenturisꝫ qꝛ aucto ꝑplo cepit difficile ꝯuenire i lege ꝯdenda.iō elegit popul⁹ centū senatores: vt C.ō peti.here.l.vlti.vt ipsi vice populi ꝯsulerētur ꝛ qcqd statuerēt lex eē. Senatores āt sūt q a ꝑu cis ꝛ cōsulib⁹ vsqꝫ ad viros illustres descēderūt. ꝛ hi soli solebāt dicē sniaz i senatu:q̄re ēt cōsulē romanū vocam⁹ senatorez magistrat⁹:vt.ff. de se nato.l.vlti.ꝛ insti.ō iur.na.gen.ꝛ ciui.§.lex ē.Se natores ēc dici debēt senatoꝝ filii ꝛ nepotes ex fi liis nati ñ āt nati ex filiab⁹:vt.l.liberos.ff.ō sēato.

¶Senat⁹ ē cet⁹ iste honestissim⁹ senatoꝝ q cētū erāt nūero.ꝛ dicit Azo.C.ō sena.cō.ꝛ nomē ꝯsi lii pa[?]sicatur senatu ꝑncipis: vt puta cū habeat vice populi:ꝛ ante iꝑatorē p populū:ꝛ post iꝑa torez p principem constitue⁹ fuit senatus.vt.ff.de origi.iur.l.ii.

¶Senatuscōsultū ē qō tm̄mō senatores habito ꝯsilio populis ꝯsulēdo decreuerūt sꝫ Jsi.li.v.Et nota ꝙ multiplex ē senatuscōsultus:vt īfra patꝫ.

¶Sēatuscōsultū romanū alias sepnianūz oīb⁹ ciuitatib⁹ fideicōmissariā hēditatē iunet restitui ꝛ i caz ꝛ ad eaz oēs actiones transferri.

¶Senatuscōsultū artificianū al's articulianūz quo cauet vt ꝑsides ꝑuinciaꝝ cognoscant i ꝑuin ciis de libertate lꝫ heres nō sit illius ꝑuincie.

¶Senatuscōsultū claudianū tollēduz statuerat ꝙ mlr libera siuli amore capta si ei denūciatum eēt a dño ne ꝯmisceret fuo suo:ꝛ iudex sup ea cā admonitasset:nec ipa acqesceet substātiā suā ꝛ lib tatē amittebat:ꝛ fiebat fua vl ācilla ꝛ fui denūciā tis:qō qꝛ visuz ē miserabile ꝛ īdignū sublatū est.

¶Senatuscōsultū lebōcanū eum cohercet q ob struendā actōez vl testim̄ publicē pecuniā accepe rit pact⁹ ve fuerit.Jtē q ꝑfecto instrō legatuz sibi ascribit.Jtē heredē q i exheredatōe aut i alicta⁹ ꝯdēnatōem legatū ascribit.

¶Senatuscōsultū macedonianū hꝫ locū qñ ali qs filiofamilias i ꝑtāte ꝑris existēti mutuo pecu niā tradidit:qꝛ senatuscōsultū ꝓhibuit mutuā pe cuniā dari filiisfamilias ne onet debitoꝝ ꝑgrauā. ti eēnt occasio machinādi mortē patri.si aūt sena tuscōsultū istō qs filiofamilias nūmos tradiderit traditos amittat:nisi ipe filiusfamilias habeat ca strēse peculiū vl quasi castrēse:eo enim vtitur vt paterfamilias.Et stāt dictuz macedonianuz fm̄ Azo.C.e.ti.a macedone pessimo senatore qui tra dēdo pecuniā ꝛ si non expresse tm̄ tacite ꝛ velans ꝟbis suadebat ō occisiōe patris. Et nota ꝙ auxi lio senatuscōsulti velleyo renūciat.vt i.l.vi.ff.ad velleya.ꝛ.C.qñ mulier tute.offi.fun.pos.an suc. matris.sꝫ macedoniano renūciare nō potest.vnde

post sniam datur exceptio ex eo.ff.ad mace.l.i.ꝛ rō ē.qꝛ ꝑmū senatuscōsultū est fauorabile tm̄ i fa uorē mulierū īductū sꝫ s̄, i fauorē filioꝝ ūfamilias ꝛ in odiū creditoꝝ.ff.de ꝯdi.inde.exceptiōez.hec Sof.de renū.§.renūciat.

¶Senatuscōsultū orphicianū ad successionem matris ītestate filias vel filios legitimos siue vul go quesitos vocat:nisi mater sit illustris cui⁹ filiū noiare spuriū satis ē acerbū vocatqꝫ ex cessō ne potes ꝛ neptes qui oīo ꝑferunt ꝯsanguineis ꝛ co gnatis siue agnatis.

¶Senatuscō.pagazianū statuit vt qñ script⁹ he res rogat⁹ ē totā hereditatē l plus ꝙ dodrātē re stituere alicui liceat scripto hēdi tou⁹ hēditatē q̄r taz ptē retinere q⁹ cāu onera hēditaria sustinest iter se ꝛ illū cui hereditas restituit.iter quē ꝛ ipꝫ cui hereditatē restituit stipulatōes solebāt iterpo ni vt cōicent ꝑ rata pte lucrū ꝛ dānū.

¶Senatuscō.pisonianū.vt si pene obnoxius si ue fūta venisset qñ animaduersiuz sit i cū ꝑcium venditor prestet emptori.

¶Senatuscō.plantianū.ō liberis agnoscendis logē q p⁹ diuorciū educēt p h⁹ ꝑmittit mlieri si pu tet se ꝑgnātē denūciat marito suo īfra.xxx.dies vl.xxx.p⁹ diuorciuz.ita ꝙ nisi mari⁹ custodes mi serit:aut ꝯtriū nūciauerit ex se eā ñ eē ꝑgnatā co gat ptū ꝯgnoscē tanꝙ suum.si vō si ipa oppressa fuerit nullū huic ptui generat ꝑiudiciū.

¶Senatuscō.iulianū dē quo directā sibi fui ac cipiunt libertatē cū illi a quibus libertas erat reli eta a ꝑtore vocati nolūt adesse.

¶Senatuscō.sillenyanū ꝛ claudianū ꝑūt fuos capite qui dñis suis cū vocarent oīmodā opē vl auxiliū in quātū potuerūt nō tulerunt vel īpēde rūt cū ipi hoc viderent ꝛ audirent.

¶Senatuscō.tertulianū q⁹ cauet mri ñ ꝯuie de testi.successiōe dīsceda:vt mr īgenua triū libero rū ius hñs ñ libertina q̄rto filio succedit defūcto nō ꝯxistētib⁹ vltimis liberis l emācipatꝫ. nec a pa tre nec a mre defunctꝫ:lꝫ nouo iui.ꝛ si solū vnuz pepisset siue sit īgenua siue libtis idē ius ē̄sēt.vl senatuscō.tertulianū dē cū mr̄es vocāt ad hēdita tes filioꝝ p senatuscō.ti.vi īsti.ō testa.p to.ꝛ no. ff.ō excep.rei iudi.l.si iuf ī ꝑn.ꝛ marie i.l.i.ff.e.ti.

¶Senatuscō.trsyanū:al's carunianū statuit si i ter pl̄rea hēdes ifās sit q fari ñ possit ꝛ ipi rogēt fuū manumitē nō iō libertas itercidat.qꝛ fari ñ ꝑt infans:nec fuū pōt vēdere.sꝫ estimatis ꝑ̄cibus suū manumittāt salua portione infantis.

¶Sēatuscō.damasianū dē q⁹ cautū ē ñ abest il le iusta cā q libtatē dꝫ.ꝛ h ꝑnūciatuz sit ꝙ pinde libertas ei ꝯpetit vt si ab ipo directe data eēt.

¶Senatuscō.trebel.a nouo iuf icrēmētū ꝛ for mā hāc accepit vt excluso senatuscō.pagaziano liceat hēditatē restituēti q̄rtā ptē retinē iter ipm ꝛ fideicōmissariū ꝑ rata porcōe dimissis actōib⁹ ꝯ eōem stipulatōem.ꝛ si totā hēditatē volens resti

tuerit ad eū: r ī cū omnes transfert stipulatiões.
¶ Senatusċō. turpillianū. quo statuiť ne qs pu
blici iudicij crimē itētāś ab accusatiõe publici cris
cū ordinata. post iscriptiõez r fideiussiõez datam
desistat abolitiõe nõ ipetrata.
¶ Senatusċō. velleyanū. idictū ē ī fauorez mu
lierū. s. illar q̄ leuitate sua r sexus fragilitate se r
sua obligāt p alijs fideiubēdo: l' obligatiõez ī se re
cipiēdo. p hoc senatusċō. eis subueniť r ↄcediť vt
ipe idēnes fuerit. r si ↄueniāť p tali obligatione
pñt opponē exceptiõz senatusċōsulti velley. cessat
āt hoc senatusċō. cū mlr renūciauit velleya. r oī
auxilio. ff. e. ti. l. vlt. Et dictū ē a velleyano ↄsule
q fuit auctor illi⁹ statuti. Et nota q mlr põt renū
ciaī velleyāo absq3 alia certioratiõe: vt no. ī. l. iurij
ignorātia. C. q admit. ad bo. pos. Et Bal. ibi dist̄i
guit tria mēbra aut mulieris itercessio l' fideiussio
ns. ē fm leges. aut p̄ter leges. aut ↄ. Prio cāu ñ
ē c̄rēda certificatio: cū ñ sit op⁹ r̄nūciatiõe: ex quo
lege pmittēte fideiussit. Et sit ġnq3 cāus. Prim⁹
si itercedēdo aliquā pecuniam recipit: r sic se obli
gat. l. āntq̄ i pri. ff. ad velley. Scđa si scđo itercessit
l. si mlr pfecte etatis. ff. e. ti. Terti⁹ si p dote fideiu
beat. l. si. eo. ti. Quart⁹ si p libertate alicui⁹ r ī cā
pia. Quītus si apud minorē itercedat. ff. d mino.
l. si apud. Scđo cāu aut ē certificata aut ñ. si pmū
val3 renūciatio fuata solēnitate: v3 cū instr̄o pu
blico r testiū subscriptiõe. si fm nõ valet. Fallit tñ
ī duob⁹ casib⁹. Prio qñ fit renūciatio in iudicio
val3 colore r fauoī iudicij. Scđo si iteruenit iura
mēti val3 fz Bar. i. l. sacrādū. ff. d ṙ. ob. r fz Bal.
in auč. sacra pubez. C. si aduer. vē. Tertio cāu cō
tingit ↄ legē fideiubere duob⁹ modis. Prio pro
marito ñ ī sui vtilitatē: s3 mariti. Scđo omissa so
lēnitate instrī r testiū3. Hec addit Bal. sup addi
tionib⁹ Jo. an. in Spe. ti. de dispu. r alle.
¶ Senatusċō. iulianū post vocatiõem ad libtatē
pducit ppriū heredē fuū vel emptū siue dñs ex
iusta cā absit vl' latitet siue nõ vult manumittere
sit fuilis ↄditiõis seruus priuatis pactis suam velit
mutare sniam siue ↄditiõem pena ↄ collusorez p
missa: r detegenti premia talr donādo vt ð iure
patronatus nanciscatur.
¶ Senatusċō. velusianū statuit q q iprobe sn li
tem coeunt aut qcqd ex ↄdēnatiõe ī rē ipsius red
ditū siue relatū sit. l. iulia. de priuata vi tenet.
¶ Senatusċō. fania. i desuetudinez abijt itroduc
ces adoptiõi fieri p tres mares adoptātes. r tres
ītercedentes emācipatiões.
¶ Senatusċō. larginianū merito ē abrogatū lati
nam inducēs libertatē q quis morte sua recipie
bat extra libertatē.
¶ Snia fm Azo. i sum. C. qño r qñ iudex sen. p
fer. r z. Qñq3 põt dici cuiuscūq3 orõnis significa
tio. Qñ3 põit p opiõne magistrox. Qñ3 dr̄ qcqd
alicui ð re aliq̄ pls. Qñ3 ē deportatio. qñq3 excōi
catio vl' iterdictū. s3 iproprie. q excōicatio l' iter

dictū pōt⁹ puniat q̄ finez cāe ipoinat. Jdō pōt⁹ pōt
pēa dici q̄ snia l' diffinitio Qñ3 snia dr̄ qđcunq3
iudicāť pceptū ñ nature: ñ iuri. ñ bõis morib⁹ ↄ
riū. Et fm hāc significatiõez distigiť q sniaru3
alia ē diffinitiua: alia iterlocutoria: alia ↄuētõnal'
alia q̄ dr̄ pceptū: alia multa: alia dispēsatiõis. Et
pt sic dscribi. snia diffinitiua. Est diffinitio iudicia
lis ↄtrouersie finē iponēs. ff. e. ti. l. i. Et addūt qui
dā ad diffinitiõez idubitata. r q̄ nullo remedio at
temptari possit p. l. elegāter. §. si post rē iudicatā. ff.
ð trāsa. Uel sic describiť snia diffinitiua. Est dif
finitio iudicial' ↄtrouersie finē iponēs ex pnūcia
tiõe iudicij dānatiõz l' absolutiõz ↄtinēs. Et hec pñ
cipalē diffinit qõnē vt qñ audit3 vtriusq3 ptis alle
gatiõib⁹ cā terminať r finis pncipali negocio iponiť
quā sel' latā iudex reuocare nõ pt r iudex eē desi
nit r officio suo fungiť l3 retineat iurisdictiõem ad
exequendū de offi. dele. c. in litis. c. querēti. S3 an
corrigere possit si dicat absoluo p condēno vide
Gof. in sum. de sen. r re iudi.
¶ Snia iterlocutoria ē snia semiplena q̄ pferť i
ter pncipiū r finē cāe ñ sup pncipali s3 emergēti
b⁹ r icidētib⁹ qõnib⁹: puta sup libello offerēdo vl'
ↄcipiēdo l' dāda dilatiõe aut denegāda r silib⁹ pñ
cipali cā durāte: vt qñ iudex ñ residēs p tribunali
iterloqndo iter ptes sine solēnitate scripture ali
qd pnūctat ð plano l' sup aliquo icidēti l' emergē
ti ex pmū itētū pncipale. r hāc fuocať pt iudex si
ue sit ordiari⁹ siue dlegat⁹ siue arbit: s3 tñ cū cāe
cognitiõe ferti r iudice ↄcedēte ñ pcedēte. iij. q. iij.
§. spaciū. fz Gof. r snia3 iterlocutoriā fert iudex
ↄ reū ↄtumacē qñ citato reo r ñ veniēte pnūciat
actorē fore mittēdū ī possiõnē rei aut bonox pro
mēsura debiti dclarari l' rei petite ð emergēti qõ
ne vt qñ ē qõ iter ptes l' aduocatos vtr3 aliqs sit
recipiēdus ī testimoniū rc. vt. s. Et illa snia trans
sit ī rē iudicatā quo ad duo. s. vt remedio appella
tiõis anētari ñ possit r vt excipiať ex ea. c. cū dile
ct⁹ ð ele. ī fi. ñ āt vt ex ea agať actiõe in fem sic ex
diffinitiua. A quolib3. n. tali pt appellari fz cano
nes ñ āt fz leges ġnalr: fallit ī casib⁹. l. ij. C. vt lit.
pen. vl' dī si iterlocutoria sit tal' q̄ absorbebat to
tū ius alicui⁹. r istar hēat diffinitiue. ita vt p⁹ inť
locutoriā ñ sit loc⁹ ad appellādū a diffinitia sic ab
ea appellať. sec⁹ si p⁹ interlocutoriā saluū sit bñfi
ciū appellatiõis a diffinitia. Gof. r3 pmū i sū. c. ti.
de sen. r re iudi. Jtē iterlocutoria fz eūdē ē decla
ratio iudicial' sup aliquo articulo sūmarie ius tri
buēs inť ptes. Et finalr oē vbū a iudice ī iudicio
plati iudicialr factū ad cā3 ē snia iterlocutoria
vt i auc. ð hu. §. oē. col. viij. rc. Et notādū q aliõ
ē snia r aliõ ē statutū. Nā statutū ferť p futur3 ð
licet dicēdo. Statuim⁹ vt null⁹ h faciat: r faciens
sit excōicat⁹ ipo facto: vt no. i. c. si. ð ↄsti. li. vi. Snia
vo plata sic. Excōico te si futur3 feceri3 phibeť fu
tur3 q tract⁹ futuri tpis ñ spectat ad iudicē. ð hoc
gl. opia. ð sen. ex. c. romana. li. vi. p hoc ad. c. a no

bis.de sen.ex. Itē differt sniā a canone i hoc. q canō archiepi i puīciali ɔcilio ligat subditos totius puīncie.xviii.di.c.vlt. sniā āt ai chiepi.dicēdo. Quicūqʒ furtū fecerit sit excōicat⁹ nō ɔprehēdit subditos tot⁹ puīcie sʒ solū dyocesis suę. vt ē gl. i. c.rōana.pallę. Itē sniā excōicatōis siue iusta sit siue iniusta tʒ.xi.q.iii.c.i.nisi i duob⁹ casib⁹.s.p⁹ appellatōʒ legitiaʒ.ꝛ itollerabilē errorē i forma.c.p tuas.ð sen.excō.c.solʒ.ꝛ.c.venerabilib⁹.e.t.li.vi. Et qñ sniā trib⁹ modis dr iniusta.s.ex cā ex aio ꝛ ex ordine ē gl.in.i.c.sacro.ð sen.ex.ꝛ illud iiex vex est in sniā excōicatōis in q̄ ē spāle ꝙ teneat nō suato iuris ordine.alias āt sniā lata iuris ordine nō suato ñ tʒ.C.ð sen.ꝛ iterlo.om.iu.l.platā. Itē de diffinitiua ꝛ iterlo.ē gl.in cle.vnica su per vbo iterlocutoria ꝛ diffinitiua de seque.poss. Et nota ꝙ sniā lata sup vo possessorio dr diffinitiua sm gl.in.c.ñ.ð iudi.ꝛ itelligit qñ cā possessōis est deducta pncipalr in iudiciū:vl bʒ ānexū petitoriū.secus si p accidens veniret in iudiciū.ēt diffinitiua.put ipōit finē cāe nūq̄ daɼ sup possessiōe nisi sit pprietas annexa.vt ibi no.

¶Sniā ɔuentōnalis ē amicabil ɔpositio.vt qñ iudex ɔuenit aliquē.ꝛ ɔmonet eū ne faciat ɔ ɔuētōeʒ. Alias sniaʒ.s.preceptū.mulctaʒ.dispēsatiōnē.Re.in locis suis.

¶Sniā p errorē lata:a qua non ē appellatū revocaɼ si error pbabilis postea detegeɼ.vt i.c.fraternitatis.de frigi.ꝛ male.

¶Sepcūs septē hʒ vncias.ꝛ nō dr ad respectū totius pns assis.Re.supra.As.

¶Sepulchrū ē locus in quo mortuus ɔuneɼ vl sepultus ē. Sʒ monumentū dr idē locus sine corpore.Re.ʒ.M.

¶Sepultura sm Gof.qñqʒ dr officiū qð ipēdiɼ sepeliendis.Qñqʒ ipa terra ad vsuʒ sepulture deputata.Qñqʒ tūba marmorea vl lapidea l loc⁹ cōcauus in ecclastico cimiterio fact⁹.i quo corp⁹ catholici qcleit. Itē sepultura ē ius funerādi i ecclesie cimiterio. Et nota ꝙ i.xiii.casib⁹ pbibeɼ ecclesiastica sepultura. Pmo i mortali petō publice decedēn.xiii.q.ii.nō estimemus. Scdo latroni ꝛ furi.c.furēs.ð fur. Tertio i adulterio occiso.xiii.q.v.placuit. Quarto i torneamēto occiso.de torneā.c.i. Quīto raptori occiso.c.sup co.de rapto. Sexto heretico.xxiiii.q.ii.sane pferɼ.ꝛ.c.sacris.ð sepul. Septio seipʒ iterficiēn vt.c.placuit pall. Octauo excōicato ēt minori.ð sen.excō.a nobis ꝛ.c.sacris.palle. Nono iterdicto.de pe.ꝛ remi.qð i te. Decio publico vsurario.ð vsu.qr i oib⁹. Undecimo ɔtēnēn ɔfiteri ꝛ cōicare.c.oēs.de pe.ꝛ remi. Duodecio i taberna occiso.xxviii.q.v.placuit. Tredecimo ppzietario monacho vel regulari.c.mōachi.ð sta.mo.ꝛ.c.cū ad mōasteriū.cū si.eo.t. Sʒ si clici vel boni layci ab hostibus occiduɼ vl submergūɼ vel p parietes oppmunɼ debēt hr̄e ecclasticas sepulturas.c.sicut dignū.de homi.c.

ex pte parentū.ð sepul.xviii.q.v.qd ergo. Est āt ius funerādi ptās sepeliēdi i cimiterio ɔueniens ecclesiis ex ɔcessiōe pōnficis. Et sepultura eligēda ē apud loca magis religiosa.c.fraternitatē.de sepul.nā sepulture electio i loco nō religioso fieri nō dʒ. Sʒ q̄riɼ qs legauit pdicatorib⁹.xxx.p sepultura.efficiɼ vsurarius.ꝛ sic carebit sepultura an aduatuɼ p legatū. Rñdet Flo.ꝙ nō. Silr si legaɼ p celebratōe misse.ꝛ iteruenit iterdictū ecclesie.tʒ legatū i prio cāu. Nō qr fratres si sūt i culpa vel cā.silr in scdo cāu vt notat dñs Bar.de far.C.de insti.ꝛ substitu.l.i.

¶Sepe notat regulā in ɔuū.vt in.§.i fraudē.in ft.q ꝛ ex qui.cau.manumi.nō lʒ.

¶Sepea sunt clausure.ꝛ dr a sepio.vt est glo.in cle.ne i agro.ð sta.mona.

¶Sequela dr oē id qð naturalr sequiɼ ad aliud vt iumentū equā.vitulus vacā.ꝛ sic aliqua pbibenɼ.nō qr ex se mala.sʒ qr ex his mala sequūtur xxii.di.deniqʒ.ꝛ.xxii.q.i.in nouo.

¶Sequester ē is apō quē res litigiosa deponiɼ a plurib⁹ꝛ sequestraɼ vt ei q i cā vicerit reddaɼ.dict⁹ab eo ꝙ occurrēti aut q̄si sequēn eos q ɔtēdūt ɔmittiɼ res.de vb.sig.l.seqster.vide ð iudi.examinata. Est eni sm Gof.depositarius rei i iudiciū deducte.vt.ff.de po.l.ppe.

¶Sequestrū ē illud scriptū qð ð seqstratōe cōficiɼ.ꝛ si fit ex cā volūtaria trāsfert possiōnē i seqstrū.secus si cā necessaria.l.interesse puto.ff.ð acqui.poss.vt no.in.c.examinata.ð iudi.in gl.ꝛ i gl. cle.i.ð sequestra.poss.

¶Sequestratio ē rei ð qua agiɼ:vl ɔtrouersia.separatio.vl dispō vl possionis iterdictio. Interim cim ꝙ res apud sequestrū ē.nec actor.nec reus possidet.vt.ff.ð sta.homi.l.libertus. Nō pt āt illa dispositio q̄ seqstratio dr fieri nisi a plurib⁹ q̄uis alias ē vnus ꝛ plures deponere pñt.vt.l.lʒ.ff.de posit n.nā plures rē litigiosā deponūt qñ ð voluntate pnū fit.ēt vnus deponē pōt ð mandato iudicis.vt i gl.c.examinata.ð iud.ꝛ ibi p doc. Et no. ꝙ ʒ Gof.seqstratio fit aliqñ cā omittēde possionis.ꝛ tūc neuter litigātiū possidet.lʒ seqster. Aliqñ cā custodie.ꝛ tūc possio remanet penes possidentē.ꝛ gñalr pbibita ē seqstratō.C.ð pbi.seque. l.vnica.pmissa vo cāliter. Pmo volūtate pnū.vt hic finitas res victori detur. Scdo ex necessitate ne psōa suspecta cū re mobili aufugiat. Tertō ne psona suspecta circa rē imobilē fruct⁹ depopuleɼ vl dissipet. Quarto pp ɔtumaciā nō cauētʒ ð collatōe bonoꝝ faciēda. Quīto si fu⁹ð possiōe fuiuus pclamat i libertatē. Sexto cū appellaɼ ab executore. Septio cū timeɼ ð seuitia viri nec pt suffitiēter vxor cauere.seqstraɼ vxor. Octauo ne pdaɼ vēdēdi cōmoditas. Nono cū alqs ð cōmitib⁹ psis furtū pauɼ.nā res sequestraɼ usqʒ i tpus successionis psidis.merito.n.seqstratō fieri ñ dʒ nisi tādemū cū timeɼ ne possessor vl appellans fructus

depopulet fȝ Hos. i sū. alios cāus vide i cle. vni ca. c. n. ꝛ l. i. ff. ď cola. bo. ꝛ fm Arch. i. c. qꝛ res. n. q. i. vbi late ď hac materia. ꝛ p Jo. mo. ꝛ Jo. an. i regla locupletari. ď reg. iur. li. vi. vide ēt gl. ſi. i. c. ď lect⁹. ď seq. poss. ruȝ ibi no. Sȝ ponam⁹ q̄ eccl̃a ē apud aliquē seq̄strata. vtr̄ ille seq̄ster lite pēden te iure patronat⁹ possit p̄ntare ad illā. Inn. tȝ q̄ sic. qꝛ tal' bȝ fruct⁹. c. ꝯsultatōib⁹. ď iu. pa. Jmo. ꝯsentit ibidē rōe tali motus ponēdo diuersitateȝ īter creditorē cui ipignoratū ē ius p̄sonat⁹ ꝛ seq̄ strū. nā creditor ñ p̄t p̄ntare aliquē. qꝛ supest ver⁹ dñs q p̄ntare bȝ. sȝ seq̄ster pēdēte lite p̄t. ne eccl̃a diu vacet. qꝛ neutra p̄nū p̄ntare p̄t an̄ litē sopitā fac̄ bōa gl. in ℣bo. b̄nficiū. in cle. vnica. ď seq. poss. q̄ dicit sequestrū possidē iura b̄nficij ꝛ b̄nficiati. ꝛ remittit ibi ad no. i. c. examinata. ď iudi. p Jo. an. Post. tȝ dnū q̄ sequester apud quē ius p̄sonat⁹ seq̄stratū ē lite pēdēte ñ possit p̄ntare. nā ñ habȝ possionē iurispatro. ꝛ argūt a fortiori cū creditō cui ipignoratū ē iusp̄sonat⁹ ñ possit. q tñ bȝ possi onē eiusdē pignoris ꝛc. Et hoc tenēdo vi' ad mo tiuū Jo. ď imo. q̄ ñ diu vacabit eccl̃a. nā p⁹ q̄ttuō mēses i laycis. ꝛ sex i clicis ep̄s p̄uidebit. c. cū pp ꝛ. c. ea aūt. ď iu. pa. ꝛ vr̄ melior hec opi. qꝛ seq̄ster solū custodit ꝯ fruct⁹. vt illi r̄stituat eos q sniaȝ p se r̄portabit q̄ ē natura seq̄stri. sȝ si p̄ntet aliquē q̄uo fructus r̄stituet. sec⁹ vbi nulla deberet fieri re stitutio. c. ex lr̄is ď iu. pa. ꝛ. c. cū venissent. ď i inte. resti. hic articul⁹ satȝ disputabil' ē ꝛ no. i. c. examinata. de iudi. vide cle. pal. ď seque. poss. p̄cipue glo. in ℣. restituat vbi d' q̄ seq̄ster limitatā bȝ p̄tātē de restituēdis fructibus q supportatȝ oneribus adhuc supsunt q̄ nō possit illos in emptoeȝ p̄ediorȝ pro beneficio vel alias i vtilitatē b̄neficij ꝯuertere. ergo minus vr̄ posse p̄sentare.

¶ Sc̄tus sapiēs ñ arbitrat̄ ꝯtra iura. vñ q̄ñ alter ꝯtrahētiū paciscit̄ aliqd facē ad sensuȝ sapiētis: alter ꝯtrahētiū teneť ea facē q̄ ď iur̄ fieri debēt sup illo cō tractu: qꝛ sapiēs arbitrari ꝯtra iura nō p̄t. alias sapiens nō eēt.

¶ Seruit⁹ ē ꝯstō iuris gētiū q̄ qs ꝯ ius nāle alie no subijcit̄ dñio. ꝛ oñ uit⁹ īducta sit vide gl. sup ℣bo seruū. ď iude. ꝛ sarra. c. ita quorūdā. optimā gl. sup ℣bo seruites ď. i. iuris gētiū. vbi d' īducta per ebrietateȝ vel p̄scripta septēmo. sic bi. c. sexto. de xxv. vbi d' nōe sciebat a ꝓorte nae iuc obseq̄ seruitutis exigere. qꝛ manebat āteq̄ vinū īueniret̄ oībus incussa libertas. ꝛ non eēt hodie seruitus si ebrietas nō fuisset ꝛc. sunt aūt duplices seruitutes s. prediales ꝛ personales.

¶ Seruit⁹ p̄dial' ē q̄dā ꝯstō qua p̄diū p̄dio subiu gat̄. ꝛ seruitutes p̄diales let̄ reales appellat̄ que se q̄ūtur p̄dia. ꝛ carȝ ꝯstō catenus tȝ q̄tenus expe dit p̄dijs. i. ad fructus corȝ percipiēdos.

¶ Seruituuū aūt p̄dialiū alie ū vrbane ꝛ alie ru stice sȝ has qde seruitutes lex dic̄ eē iura cōia q̄ lib tati ꝯtraria int. vñ no. q̄ fȝ Azo. i sū. C. ď ser. ꝛ aque duc. hoc ℣bū ius i eadē lege ꝛ i eadē voce suppo nit p seruitute. Dictio. n. semel posita duas q̄nq̄ȝ i portat significatōes. s. p̄ppriā ꝛ ip̄ropriā l' vtrāq̄ȝ. Propt̄e aūt fm diuersa dicunt̄ seruitutes. Nā si nō possem ex edibus meis exire i agros meos vel puenire ad viā publicā nisi p agros tuos l' ortos eni a te licētiā eundi. hec licentia d' seruitus itine ris. qꝛ p̄diū tuū in hoc mihi seruit.

¶ Seruitutes rustice sūt q̄ p̄dijs rusticis debent̄ velut iter. act⁹. via. aq̄ ductus. aque haustus. pe coris appulsus ad aquā. ius pascēdi. calcis coq̄n de. arene fodiēde q̄ tria vltia p̄nt dici noiate seru tutes rustice. sȝ supiora ppriis noib⁹ carēt. q̄ oia re re locis sunt. Nā iter est ius quo ex ede mea p agros tuos possuȝ i vicos publicos exire vel itra re. Sed aque haustus est vt aquaȝ haurire possiȝ de puteo tuo.

¶ Seruitutes vrbane sūt q̄ p̄dijs vrbanis debē tur. s. itinu alteri⁹ edificij. nā edificijs inherēt ve lut alt⁹ tollēdi aut ñ tollēdi ne officiat luminib⁹ vel p̄spectui dom⁹ vicini. Itē stillicidiū aducrtēdi vel ñ aducrtēdi i tectū l' i areā vicini. vt stillicidiū tecti mei cadat in areā vel fūdū eius. Itē vt liceat imittere vel p̄icere tignū i pariete vicini. Et nota q̄ an seruitus sit vrbana vel rustica colligit̄ ex qua litate p̄dij cui debet̄ ipa seruitus. qd p̄ȝ. Naȝ tal' est seruitus q̄le ē p̄diū cui debet̄. si eni stillicidia dom⁹ mee q̄ ē vrbanū p̄d ū ꝯuerto i areā tuā q̄ ē rusti cū p̄diū dicet̄ vrbana seruitus. ꝛ ecōtra si tignum edificij mei cā iponēdorȝ fructuū facti qd ē p̄diūȝ rusticū imitto in pariete domus tue dicet̄ rustica seruitus ēt si domus tua sit vrbanū p̄diū. Iteȝ no. tur̄ p̄mā acceptōeȝ seruitutis q̄ mlt̄is modis qs re digit̄ i seruitutē. de q̄bus isti. ď iure p̄sona. i tex. ꝛ i glo. vnde. Ut liber seruus fiat sūt ista necesse. An nis. xx. iuuenē q vēdit̄ eē. Rursus eū seruū eū vē dit̄ eē putare. Et iuuenē p̄ciū qd velit p̄ticipare. Et q̄ si liber sciat hoc q vendit̄ iste. Que si defue rint seruus ñ cogit̄ eē. Patet ergo ad h q̄ttuor re q̄sita. Prio q̄ sit ānorȝ. xx. Scdo q̄ vēdat̄ igno rans ꝯditōem libertatis. Tertio q̄ co aīo vt p̄cꝫ p̄cij habeat. Quarto q̄ sciat se liberȝ. de hoc vide gl. ꝯ. pe. insti. pal.

¶ Seruus ē q ď iure gētiū vel ciuili dñio alieno subicit̄. In hac p̄te ꝛ ius gētiū ꝛ ius ciuile detra xerunt iuri naturali. Et dr̄ seruus ñ a seruiendo sȝ a seruando. Impator. n. vel p̄nceps captos ab hosti bus q serui sunt capiētiū vendere iubet ꝛ p hoc sal uare ꝛ nō occidere. hostibus. n. captis. ꝛ sic i ser tutē redactis hoc seruāduȝ visum ē qd vtile ꝛ beni gnius est. s. eos oēs seruari ꝛ nō occidi. hoc. n. beni gnitatis ē. sȝ occidi crudelitatis. Pōt ēt dicta sunt mācipia. qꝛ ab hostib⁹ manu capiunt̄. vt isti. ď iu. p̄so. ꝛ. ff. ď sta. ho. l. libert⁹. Sūt ēt serui vne q sūt ex ancillis manētibus in domo. l. nec textores. ff. ď leg. 3. i. Alii sūt fm lecticarij. q faciūt lecticas. c. ii.

¶ Seru⁹ ordiari⁹ ē q alijs seruis ē p̄posit⁹. s. q bȝ

alios fuos sub se qbꝰ pest ꝛ pcipit eis qd vult.

¶ Seruꝰ vicariꝰ e q seruo ordinario subministrat.

¶ Seruꝰ mediastinꝰ vel medianꝰ ē q mediū gerit actū.s.q nec ē ordinariꝰ nec vicariꝰ lʒ mediꝰ iter hos ꝛ illos cōnumerādus.

¶ Seruꝰ librariꝰ a libra dictꝰ ē.s.q pōderibꝰ pest ꝛ libre nūmoꝝ ꝛ pmutatoꝝ custodiā hʒ in domo domini sui.

¶ Serui isulani.al' isulari sūt q retinētꝰ i isula.i. domo nec mittūt i agros nec i villā. domus āt isula dr.q2 intūt ei habitatores. licet insula q̄nqʒ dicatur solo.i.in mari sita.

¶ Serui villici sunt q ad villā mittūt.

¶ Serui victores sūt quos qs victꝰ hʒ ꝑpādi cā.

¶ Serui cubiculari dn̄r q lectū ꝛ cubiculū dn̄i sui pcurāt q vulgo camerarij vocant.a camera.

¶ Serui ōditicij dn̄r q i mōte libi.ꝛ i vita sua fui t quoꝝ libtas sublata ē. vt isti.ō lib.§.libertinoꝝ.

¶ Serui latini sūt q a dn̄is erāt māumissi.vt i vita ēni libi.ꝛ i morte fui.ꝛ eoꝝ bona tāq̄ suoꝝ ad dn̄os deuoluebant vt in.§.pal. isti.de liberti.

¶ Serui atriarij l' atrienses sunt q atrij custodiā faciunt.

¶ Seruꝰ corruptꝰ dr q p alicuiꝰ iductōez factꝰ ē ō bono malꝰ.l ō malo deterior.s.i aīa ꝛ corpore.

¶ Serui corrupti actio. Require.s.actio.

¶ Seruiana ꝛ q̄si seruiana actio. Reqre. s.actio.

¶ Seruꝰ publicꝰ dr tabellio nō q2 suus sʒ q2 publicū exercet offm̄.ff.de adop.l.nō aliter.

¶ Seruus heres. Requir.s.H.

¶ Serui atriarij. Require.s.atriarij.

¶ Seruꝰ ordiatꝰ postea restitutꝰ dn̄o gaudet ca. figs suadete.xvii.q.iiij.nec māumonū ō.S. pt post votū ō ɔuersa.ɔiu.q.ō qdā.ꝛ bꝰ no.gl.iiij.di.c.ij. nec iudicabit a dn̄o sed ab ep̄o.xcvi.di.si ipator.

¶ Serico pulate dn̄r vestim̄ta q̄ iserunt et texūt serico.vt i.l.si qs.C.de mune.li.xi.fm accur.

¶ Seu ē dictio disiūctiua.C.ō sa.san.ec.l.gn̄ali. Et aliq̄n āpliat.ff.de au.ꝛ ar.le.l.si quis ita ꝛ fm bar.in.d.l.generali.ꝛ no.lxiiij.di.ego Lud.ꝛ.lxxv. di.ca.vlt.in fi.ꝛ p archid.de fo.ɔpe.in.ca.i.lib.vi.

De Si

¶ Sicarij dn̄r homicide ꝛ iterfectores dc̄i a sica ferro vl' cultro isti.de publi.iudi.§.sicarij. Etiā di a pūt sicarij q alicuiꝰ vite armis isidiant.ō pe.di.i.si qs cū celo.ꝛ de homi.c.sicut dignū.i glo.

¶ Sica ē ferrū vel cultellꝰ breuis ex vtraqʒ pte scidēs ꝛ acutus quo maxie vtunt q apō italicos latrocinia exercēt.s; eiꝰ iterptatiō est larga vt ɔtineat telū.lapidē.lignū.ꝛ qdlibʒ ferrū vt isti.ō publi.iu.§.itē lex.ꝛ.§.sicarii.pecal.

¶ Signū qd sit.ꝛ q̄uo signū differt a sacrificio.ō cōse.di.ii.sacrificiū ꝛ.c.signū.ꝛ q̄uo multiplex est signū vide de cōsue.c.ij.in gl. Et signū pditōis religiosi est q̄n pp ppⁱetatē sepelit in sterquilinio vt de sta.mona.cū ad monasteriū.

¶ Syllabe certō n̄ nocʒ.vt no.ō fi.istr.ex pte p gl.

¶ Signare ē aliq̄ formā vel signū alicui iprimēt vel notā iponēt.vn̄ testm̄ signat.i.notare dʒ quis vt notū sit illud qō in testō scriptū est fm Jsi.li.v. ethi.sed subsignare ē subscribere vt si testes vocati ꝛ rogati a testatore subscribant.

¶ Sigilati.i.singuli.ita exponit Host.in.c.venerabili.ō testi.ꝛ Archi.i.c.p̄mū.§.testes.e.t.li.vi. facit ad hoc de p̄bē.c.ad hoc lʒ.xxix.di.c.singula. i p̄n. Jtē i symbolo athanasij.qcūqʒ vult saluꝰ eē.

¶ Significatio fm azo.de ver.sign. p̄pe ē demōstratio facta p̄p̄o noie rei de q̄ q̄rit attributio. sed large ponit si ppriū nomen nō interueniat sʒ tn̄ res per aliud verbū qō aliquo mō accedē posset ad ostionē rei notificet.

¶ Silentiarij sūt idē qō ɔsiliarij vel secretarij pncipis q silē debent ꝛ occultare pncipis ɔsilia.vt.ff. de mino.l.vex ꝛ glo.in.l.illud.C.de colla.

¶ Silua cedua ē q̄ ad hoc vt cedat deputata ē ꝛ dr apta cedi q2 facile succrescit.

¶ Silua pascua dr q̄ pascuis pecudū ē assignata.

¶ Silua palaris ex q̄ pali ꝛ podim̄ta sumūt.

¶ Silitudo ē reꝝ differētiū ɔpatio fm Boe.ꝛ q̄ silitudo ad spēm vel genus referat ē gl.notabilis i ṽbo curā ai.ax.in.c.nō pt de p̄bē.li.vi.

¶ Sile dici nō pt vbi dissilitudo subest.xxviii.q. i.sic.n.ꝛ.l.iij.ff.ō iniusto rup.testa.ꝛ q̄lr iterpretibꝰ verbū sile vide.ca.oli.de ver.sig.

¶ Symonia fm Hos. est studiosa cupiditas vel voluntas emēdi vel vendendi spūale vl' spūali annexū qō spūale cēsetur.vnde eni pcipiēdi ɔuētus pbendales.s.pbēde rōne vel plature spūale nō ē sʒ ānexū spūali.s.canonie pp res tpales q̄ illo iure ɔuenmūt.s.vt fructꝰ.i.q.iii.si qs obiecerit.sic ꝛ ius pronatꝰ dr ānexū spūali pp quādā ɔfederatōem q2 cadit i laycū a quo possidet.vt.c.ō iure.e.t. Et dr a simone mago q fuit p̄mus auctor huiꝰ sceleris in nouo testō. Jpe.n.voluit emere grāz spūs sancti a beato petro.sic ꝛ giezi i veteri testō voluit grām sanitatis naaman syro vendē.vt.iiij.reg.v. Vn̄ simoniacꝰ dr ɔprie ēptor spūaliū sʒ giezitꝰ venditō coꝝūdē.i.q i.q studet. Et ē simōia peccatū enorme respectu eiꝰ q p simoniā bn̄ficiū acqsiuit q pniaz agē nō pt bn̄ficio retēto. vl' dr enorme.i. idispēsabile.q2 dispēsari nō pt cū simoniaco nisi bn̄ficio resignato.sic i simoniaco i ordie ɔtingit. vt.l.m.di.nerui.ꝛ simoniacꝰ ēt occultꝰ i ordie suscepto q viciosuʒ hʒ caracterē.vt.i.q.iii.i qbusdā. suspensus ē quo ad se ꝛ quo ad alios.i.q.i. Repit ēt simonia sola itētōe absqʒ pacto uel facto ɔmittitur.ut in.c.qui studet palle.

¶ Simbolū est quadruplex. quoddā apl'oꝝ qō fm quosdā theologos continet.xii.articulos fidei pp.xii.apl'os xp̄i q vna ꝛ eade hora istinctu spūs sancti ipm ɔposuerūt.vnde dr simbolū a sin qō ē sil' ꝛ bolus morsellus.q2 quisqʒ apl'oꝝ suū boluʒ i.ptē apposuit fm alios theologos veriꝰ ē q2 pn̄cipales articuli fidei nostre sūt xiiii.vii.fm q2 tn̄ se

ptem sūt dona spūs sci:quos quilz xpian⁹ scire te
net.clerici explicite.layci iplicite. vt pz de sū. tri.
c.firmiter.in tex. ꝛ gl. Aliud ē simbolū maius qḋ
canit̄ i missa scḋm i synodo niceno pp grecos q̄ nō
credebāt q̄ spūs scūs pcederet ab vtroqz sed a pre
sm̄. de ɔſe.di.v.c.vlt. ꝛ pe. Tertiū simbolū ē atha
nasii.s. Quicūqz vult saluꝰ eē. qḋ canit̄ in prima.
Quartū simbolū est iurꝫ.s.pm̄us titulus de sum.
tri. ꝛ fi.ca. vt ait Jo.an.li.e.xtbi.c.vi.i qᵒ id qḋ de fi
de catholica ꝛ sū.tri.in predictis simbolis cōtinet̄
cōfirmat̄ ꝛ repet̄.
¶ Simplex pceptū est cū preter lit. conte. iudex
cōfessione pnū accedēte aliqd precipit. vbi gl'a. si
qs a reo i iudicio absqz libello cū instr̄o debitū pe
tat dece ꝛ cōfiteat̄ de plano. tunc iudex sine alia
cāe cognitōe vel cōmissiōe sibi precipiet. vt certo
termio soluat. ꝛ hoc dr̄ pceptū ꝛ nō snia. qr snia
nō dr̄ nisi qn̄ ordo iudiciarius est seruatus.
¶ Siliqua ē spēs mōete:ꝛ q̄rta ps assis. sumit̄ et
p supfluitatibꝰ relictis vino expsso d̄ vuis. vn̄. Cōn
scens se siliqs cibus vult fieri scrophis.
¶ Sindicus ē pcurator vniuersitatꝫ vel collegii
p certo salario ad iudicia cōstitutꝰ. s.q cām vniuer
sitatis agit vel defendit. ꝛ dr̄ q̄si singulorū cās di
cēs. Est eni sindicus grece defensor latine. nam
offm̄ eius ē agē vel defendere noīe vniuersitatꝫ
cās pñtes vl' emergētes vt. ff. qḋ cuiqz vnī. i rubri.
ꝛ in gl. i. ꝛ in. c. vnico. e. t. ꝛ qñ dr̄ cā vniuersitatis
agi per procuratorē debet exponi. i. sindicum vel
actorem vt de procur. c. quia in causis. ꝛ de iura.
calū. c. cum causam.
¶ Synodus ex greco itērptat̄ comitatus vel cē
tus. ꝛ iter cetera ɔcilia q̄ttuor venerabiles fuer̄t
synodi q̄ totā fidem complectunt̄ q̄si q̄ttuor euā
gelia ꝛ q̄ttuor simbola ꝛ toudē paradisi flumina.
Prima nicena. cccxviii. epoꝝ. a cōstātino ipato
re pacta. q̄ dānata est blasphemia arriane pfidie
de ieq̄litate sancte trinitatis. nam sm̄ gl. dicebat
patrē maiorē filio. ꝛ filiū maiorē spū scō. Secun
da. cl. patrū sub theodosio seniore ɔstātinopol. cō
dēnās macedoniū negātē spūz scūz eē deū. ꝛ con
substalē pri sz sm̄ gl. fuū p̄is ꝛ filii. i. q. i. eos q. Ter
tia ephesina centū epoꝝ sub theodosio iuniore.
q̄ dānauit nestoriū asserētē duas psonas i xp̄o. ꝛ
btāz vgīnē nō dei sz hoīs tm̄ genitricē. Et hᵒ ostē
dit i duabus naturꝫ vnā xp̄i psonā. ꝛ dr̄ p̄ma ad
diāz synodi eue sue scḋa q̄ fuit ꝛ probata di. xvi.
qm̄ scē. Quita calcedonēsis sexcētorū ꝛ triginta
sacerdotū dānās eutice cōstātinopolitanū abba
tē: verbi dei ꝛ carnis vnā naturā pnūciātē. s. di
uinā post resurrectionē di. xvi. c. vi. ꝛ Dyoscorū
eius dfensorē quōdā alexādrinū epm̄. ꝛ nestoriū
epm̄ cū reliqs hereticis. De his ē tex. ad lr̄am di.
xv. c. canones. ꝛ. §. barū po. ꝛ sm̄ Grego. i. c. se.
Et d̄ eisdē Gelasius papa in. c. se. De his etiam
vide tex. §. suscipimus. ꝛ in epistola inter claras.
C. de sū. tri. ꝛ fi. catho.

¶ Si de pprio significato iportat cōditōez non
tm̄ sp significat. Nā qñqz facit dispōnē cōditōalē.
Qñqz executōez tm̄. Qñqz significat cām icertā
qñqz certā. qñqz euētū icertū nō cōditōalē. qr nō
suspēdētē. qñqz acceleratōem. ꝛ qñqz nihil signifi
cat. Exēplū pmi ibi pmitto t' lego si nauis ex asia
venerit. vt i. l. itaqz. ff. si. cer. pet. Secūdi ibi iudex
dicit: do tutorē si satisdederit. qr sensus ē q̄ pure
dat̄. ꝛ imediate sit tutor sz administrare nō dz nī
si prius satisdederit. vt. l. muto. §. hāc autē. ff. de tu
tel. vbi dr̄. Hāc āt conditionē si satisdederit cōdi
tionē nō facere rō est volūtas pferentis. nā tutor
a iudice nō pōt dari sub conditōe. c. actꝰ legitimi
de re. iu. li. vi. et qr iuitꝰ dat̄ tutor. ergo nō stabit i
voluntate sua p cōditōez nec iudices i dcernēdo
solēt facere iudicia sua cōditōalia. Exēplū tertii
lego ticio si negocia mea gesserit. Et ē aliud expri
mere cām per qr. ꝛ aliud p si. nā p qr exprimendo
falsa cā nō v ciat. sz p si viciat. l. demōstratio. ff. de
ɔdi. ꝛ demō. nisi aliud appereat ex volūtate dispo
nentis. Etiā qñqz si capit̄ p qr. ut ibi. Si deus ē.
qr hoc subiecta materia ꝛ fides catholica bz q̄ de
us creator est oium certitudialr̄. Quartū. qñ ille
euētus est de pñti vl' de pterito. vt ibi pmitto t' le
go si rex ē pisius. t' sunt tali die. vbi euētus ē dispo
nētibus vl' disponēti icertꝰ. si tm̄ ɔditōal' qr nō su
spēdit nā actꝰ purꝰ stati valet. l. nō valet. vt. §. si.
isti. de ver. ob. ꝛ sic acceleratōez significat. Etiaz
qñqz nihil significat vt ibi. pmitto si tal' moriet̄ ar.
l. pupillꝰ q sub ɔditōe. ff. de noua. ꝛ deleg. qr nō
pt significare ɔditōez q̄ ē de euētu futuro icerto.
Sz qr nihil certꝰ morte. ergo materia subiecta nō
pat̄. Dicit tm̄ Bar. q̄ i ultimis volūtatibꝰ opat̄
ɔditōez. dicēdo lego si hēs moriet̄. t' si sēpronius
moriet̄. nō ex eo q̄ mors sit icerta sz an legatariꝰ
moriet̄ an q̄ hēs vl' semproniꝰ alt'at. l. qbꝰ diebus
§. cuidā ticio. ff. d̄ ɔdi. ꝛ de. vbi dr̄ q̄ legatū tale. si
mit̄ tua moriet̄ ē ɔditōale. Petrꝰ dic̄ ɔ̄ q̄ ē pur.
Et si i tex. allato dz sumi p cū. qḋ significat pncipa
lit̄ tps. ꝛ p ɔñs ɔditōz. Itē nihil significat vt ibi p
mitto si volueris. lego si heres voluerit. l. sub hoc
ff. d̄ ac. ꝛ obli. qr actꝰ ī volūtate obligādi est. ꝛ sic
nulla ē dispō: vl' restrictio fit nisi disponēs videat̄
decidere. l. si ita expssisset. ff. de ɔdi. ꝛ demon.
¶ Si nō dederis. hᵒ ɔplexū sic applicatū duobus
ab codē stipulātibꝰ t' p actū sibi acgrētibꝰ dicēdo.
Tu pmittꝫ mihi petro si nō dederis bērico. ꝛ bē
ricꝰ silr̄ dicat tu pmitt' bērico si nō d̄deris petro
capaz tuā. Sēsus huiꝰ dictōis ē q̄ alēo lit. ɔi. de
ficit ɔdino p alterū apposita. ꝛ existit ɔdino p ipz
apposita sup re sibi data vt i. l. si ticiꝰ. ff. d̄ de ver.
ob. Nō ē volūtas pferētis sūpta ex hᵒ q̄ ille non
vult rē bēc i cāu i qᵒ iste hēbit. Itē ibi pmittis mi
hi stichum ꝛ si cū nō dederis pmittis mihi decez
nomine pene vel loco eius: significat q̄ si non de
tur stichus cum potest dari. sic q̄ ē in mora dādi
existat conditio ꝛ stipulatio siue ɔuentio penalis

ētē p dationē.r.ꝯmitti sine purificat.vt.l.stipu
latus.§.a.ff.de ver.obli.Nō ē volūtas ꝓferēns
sumpta ex hoc ꝙ stichus est ī obligatiōe pimo de
ductus pure.Et per hoc agit eū dari cū poterit
ꝓmissor īterpellabit τ ai ex sic de alijs.Fina
liter autē semper ad mentē disponentis recurrē
dū est.qꝛ sepe ꝯtingit ꝙ vna dictio vel oīo p vnū
capit ī vno significato:τ p aliū in alio.Sūt ergo
circonstantie attēdende per quas mēs ꝓferentis
declaratur:vt sunt qualitates ꝑsone τc.
¶ Si capitoliū nō ascēderis.si ticio nō nupseris
si nauis ex asia nō venerit.Hec ꝯditio p cautōez
implet.put testatorē voluisse ꝯcludit sicut ꝯditio
per illū modū deficit vel existit p quē deficere vel
existere proferēs intelligit.put ex ꝯditiōis signifi
cato ꝓprio vł alio ꝑsonali medio concluditur ex
euentu vel defectu.
¶ Si nō valet hoc iure valet illo.si nō valet iurē
testi valet iure codicillorū τc.Hec clausule signifi
cant si nō pt valē ex defectu solēnitatis vt testiū
ꝙ nō sūt.vij.testes vel non sigillauerūt eodē cō
textu valeat iurē codicillorū.si sint qnqꝫ testes.qꝛ
disponēs hoc voluit τ lex admittit significat gᵉ di
ctio si apposita his verbis vel alijs qꝺ volūtas di
sponēns declarata ex verboꝝ significato τ alias
quouis mō dictat.
¶ Si peperit hec dictio si applicata ṽbis diuer
simode significat.put diuersimode applicat.ṽbi
gra.dicēdo si tres peperit liber esto significat ꝙ
quartus prius sit liber.vt.l.aretusa.ff.de sta.ho.si
ergo vnū pimo peperit τ scdo tres ex eodē vtero ł
pimo duos τ scdo duos ex eodē vtero.tūc q quar
to nascit est liber nec pt dici ꝙ duo simul nascūt
qꝛ natura hoc nō patit vt i.l.aretusa preal.alij di
cunt si nascit masculus τ femella masculus pre
sumit primo natus qꝛ fortior.s; hoc ē in ꝯtrariū qꝛ
femia citiᵒ pubescit τ pficit.alij dicūt ꝙ oēs erūt
liberi.l.cū mi.§.fi.ff.de fideicōmis.liber.s; hec nō
fuit mēs testatoris:ergo pimū dictū melius.
¶ Siue euenerit siue nō euenerit he oīones de
se sūt ꝯtrarioꝝ cāuuꝫ τ tū ꝯiūcte significāt purita
tē.s.ꝙ actus q disponit his verbis sit purus.Et
sumit significatū ex hoc ꝙ certū ē alteꝝ cāuū eue
nturū.τ si dispositio reddit pura facit lex ꝙ si petē
te.§.vlt.vbi habet ꝙ venditio facta hoc mō siue
nauis ex asia venerit siue nō ē pura.vt.l.pupillᵒ
q sub conditione.ff.de noua.vbi habet ꝙ q sti
pulat sub conditione oīno extutura pure stipulat
vt.l.itaqꝫ.ff.si cer.pe.vbi conditio dī cū in certuꝫ
cōferf.Et sic pꝫ ꝙ hec conditio nō reddit actuꝫ
ꝯditionalē de p se.sed hec oīo applicata dispositō
ultime volūtatis eā reddet ꝯditōalē.vt.l.huius
modi.ff.quan.di.le.ce.vbi dī ꝙ legatū hoc modo
factū siue illud factū fuerit siue nō ē ꝯditōale.τ in
telige siue nō fuerit infra certū diē ne in īfinitū
expectet.Et l; certū sit alterū cāuū eueturū tū ī
certū ē an viuēte ligatario ł nō τ hec icertitudo
facit ꝯditōez i vltimis volūtatibᵒ s.a.lex.i.ff.de ꝯdi.
τ demō.lecᵒ si ī ꝯctu qui cure trāsmittit siue scm
existat siue nō ergo ꝯctus factᵒ cū ille moriet nō
ē ꝯditōalis sed ī diē.l.nā τ si moriat.ff.de condi.
τ demō.τ sumit in his significatū ex cōi mō ītelli
gēdi nisi aliō certe appareat ex volūtate testatoꝝ
vel ꝯuentiū.

De So

¶ Sobrini τ sobrine dnr qui vel que ex patruelis
bus fratribus vel sororibus cōsobrinis ł amicis
ꝓgeniti ꝓgenite sunt.
¶ Sobrinᵒ propior τ sobrina ꝓpior sūt patrui
magni vł amitte magne filij filie ve.τ sobrinᵒ na
scitur ex sorore.
¶ Socer ē pī mariti vxoris.i.l.sicut āt.ff.de re iu
di.Et est pī vxoris mariti.vt.e.l.
¶ Socrus ē mī mariti vxoris.ꝓsocer.patrisᵒ.τ ꝓ
socrus patria mariti.
¶ Societas.Re.ē.actō p socio.nā vera societas
fraternitatē iducit:vt i.l.vīs.ff.p socio.
¶ Solutio scm Sof.ē rei q̄ debet redditio.īst.q.
mo.tolli.obli.in pn.vel large ē obligatōe liberatō
τ alia ē naturał siue ṽa q̄ fit p redditionē eius qꝺ
debet.alia ciuilis siue imaginaria.Et fit multiplī
citer p nouationē delegatōeꝫ acceptilatōeꝫ uł cō
pensationē de quibus in locis suis.
¶ Soluēdo eē ē hīc vñ soluat ł vñ soluē possit ī
solidū p se vel aliū.ff.ō ṽ.sig.l.soluēdo.τ sic dī q a
eē soluēdo.eꝫ.nō soluēdo dī ille q soluē nō pōt.
¶ Solēnitas sumit ꝓ actu reali:vt solēnitas sti
pulatōis vñ qs fideiubēdo se obligat īterrogatio
ne pcedēte τ rñsione sequēte.īst.de fideiuss.§.fi.
Et hoc ē notādū p intellectu huius si scriptū repi
ret aliquē fideiussisse sub hoc ṽbo significat solēni
tas stipulatōis tusi fieret ī pūta tali ī q̄ efficax est
simplex ꝓmissio.sitr ī auctētico insīio si repit ibi
scriptū aliquē ꝓmisisse sub hoc ṽbo icludit solēni
tas stipulationis.l.i.C.de vsur.§.si ita scriptū.īst.
de inuti.stip.Et sumit significatū ex solēnitate ī
strū qꝺ significat actū ibi ꝯtentū solēniter fcm esse
ex pte notariatᵒ.qꝛ notarij nō redigūt instra ī scri
ptis publicis.nisi de actubᵒ coram eis solēniter ce
lebratis.alias ꝓmissio nō facit de se solēnitatem
stipulatōis.secus de fideiussione dū saltē apparet
īquātū ꝓ quo τ penes quē.alias ēt nulla eēt fide
iussio.l.cū de īdebito.ff.de ꝓba.§.fi.iūcta.l.i.ō fi
deiuss.τ sic de alijs ī qbᵒ icludit solēnitas vel non.
¶ Solᵒ ē cui nullus ē ꝯtrarius di.viij.si solᵒ xp̄s a ta
cēdus est nō debemᵒ attendē ꝙ aliqs ante nos
faciendū putauerit.τ.viij.q.i.sciendū.in fi.
¶ Sola ē q̄ fidei possidet meritū obedientia.
¶ Solū idē ē.qꝺ terra.vñ Sit ubi terra solū quo
pōt vincē solū.vbi pimū ē substātiuū neutri gñis.
scm adiectiuū masculini gñis.vñ dī.Quicqd plā
tat serit vel edificat.Dē solo cedit radices si tñ
egit.inst.de re.diui.§.cū in suo.
¶ Solidū idest firmū.Et ꝯponit cū in:vt insoli

damnadest quilibet eorū p se solū. vide locū hz in promissionibus stipulatōe vallans. que stipulatō accipitur per verba futura: vt inferis insolidū se daturos vel seruaturos.

¶ Sors ē ars diuinādi. Diuinatio aūt ppe ī malo sumit. Itē ēt sors ibidē est q sortilegiū: vt extra de sortī. Itē sors ē portio hereditatis: eo q p sortes solēt distingui hereditatū portiones. de phē. eū sm apsm. xii. di. cleros. sumitur etiam pro fortuna vel euētu. xxvi. q. ii. sors. Itē pro capitali capit vt de vsur. c. i. z. ii. z de hoc vide gl. ī prohemio cle. in verbo sortis.

¶ Sortilegiū ē qn aliqd p creaturā diuinat. Et species diuinatōis numerant. xxvi. q. iii. c. igit. z ca. q. v. epi z c. nec mir. ēt omnis diuinatō quocūq; mō fiat: z qualitercūq; vocet est phibita z dāpnata: vt. xxvi. q. v. per totū.

¶ Sortilegi vel sortilegiste sūt diuinatores. vel isti qui sub noīe ficte religiōis p quasdā quas scōrū vel aplōz vocant sortes. vl' diuinatōes sciaz vel sclam profitentur siue diuinatōis. Aut quarūcūq; scripturarū inspectione futura promittūt vt. xxvi. q. i. c. i.

¶ Sotulares dnr quasi subtalares. ā sub z talo. Et aliō gen' calciamēti: vt ī cle. ne in agro. de statmon.

De Sp

¶ Spectacula sūt q̄ fiūt ī loco vbi ludebāt tragedi z comedi: vt dicūt greci: z habet ī auc. d̄ psulib'. Et spectaculū phibitū ē. put iportat effusionem sanguinis. C. de gladi. l. i. li. xi. z l. legatū. ff. d̄ vsu. z vsufruc. Sz ludi prīncebāt ad letificatōez populi. vt comedie. z similia. l. i. ii. z. iii. C. d̄ specta. li. xi.

¶ Specus ē alt' loc'. s̄ terrā: per quē ducit aq̄. ff. de riuis. l. i. §. specus. It' ponit p fossa qua colligit aqua. z ē ampla z rotunda. ff. de aqua plu. arcē. l. supra iter. Ibi glo. ponit d̄fiam iter specus z cuniculum vide. s̄. C.

¶ Spēs significat terminū significatiuū pluriū differētiū numero: vt hō. iste tmn' significat oēs hoīes iter se differētes numero. q tmn' hō significat p hoc nomē spēs put ē vnū de qnq; p̄dicabilib'. Sz sm legistas sumit spēs qnq; p indiuiduo: vt seyus: stic': fund' cornelianus: vl' spēs put ex significato l' quouis alio medio pcludit pferētez significare voluisse. vt si dicat testator. Ticio lego oēs suos seyo lego sticbū. ibi seyus ī sticbo p̄ferit l. vrorē. §. felicissime. ff. d̄ le. iii. nā spēs expssius legat q̄ gen'. z legatū spēi p̄ualet: z aliqd significat z opat. Sīlr ibi. Lego ticio vnū d̄ suis meis seyo lego sticbū: sey' ī sticbō p̄ferit. l. cū ita. §. i. ff. d̄ op. z elec. lega. ñ obstat. l. si hēs. §. i. e. t. q ibi optauit d̄ scō. Sz ibi. Lego ticio fūdū sempronianū: seyo euisdē fundi vsūfructū: seyus ī vsufructu ñ p̄ferit īmo iter vtrūq; cōicat. l. si alii. ff. de vsufru. lega. Sz si iudex diuidēdo dicit. Ticio asigno fūdū sempronianū seyo ei' vsūfructū: sol' sey' hēbit vsūfructū. l. z puto. §. i. ff. fa. her. Nō ē volūtas iudic' sūpta ex nā diuisiōis: q̄ agit cidī a cōione nā si vsufructus remanēt cōis nō fiet diuisio. nec recedēt a cōione. Et hec diuisio z snia iudicis eēt eudēter iniqua q̄ ī fundo eque vni adiudicaret tota ppietas z cū hoc ps vsusfruct' aō sumit itellect' tal' q vnius sit ppietas: z ali' vsusfruct' q hic nulla apparet iequalitas. Itē ibi. Testator legat oēs suos cuidā nō capaci. puta d̄portato z sticbū suū ticio capaci: ticius hēbit sticbū. nec d̄rogat legato generis p legatū spēi q legatū gener' nullū ē ipo iur: z sic nō ei derogat vt. l. nā z si. ff. d̄ iniust. rup. z irri. test. vbi. Qd̄ nullū ē rūpi nō pt. Itē ibi. Papa ꝯcedit grāz alicui ad pmū bn̄ficiū vacaturū ī puincia. alii ad pmū vacaturū ī diocesi: ēt p̄or p̄ferit ad pmū vacatu: ī diocesi pp' p̄us acqsitū ptī cum papa p faz grām nō vult derogare nā papa specifice noīat diocesim ad ip̄ius grē restrictōez: vt in illa diocesi grā tm̄ hēat effectū. Etiā q hec grā pōt hēre effectū absq; hoc q deroget grē gn̄ali: secus ī legat: vbi oēs sui vni legant. z alteri sticbus legat q nisi derogēt legato generi legatū spēi nō habebit effectū z nihil opabit.

¶ Sperāt. i. putāt. ibi. q z a q. manumit. nō hec. §. an fraudē. v̄. sepe.

¶ Spoliatio ē a possessione rei īmobil' violēta z iniuriosa deiectio vl' rei mobilis ablatio vi violēter q si quis sponte possessionē suā renūciauerit vel abiurauerit locū nō hēbit spoliatio: z p ꝯseqns restitutio. Nā restitutiō spoliatorū ē ablatorū i integrū reintegratio. z q credendū canones loquēdo in intellectu spoliatus intelligit ī casu quo criminaliter accusat: qui tota sua substātia vel maiori parte ip̄ius se per violētiā destitutū affirmat quē nec nudi cōtendere nec iermes inimicis nos opponere debem': bz eni spoliatus p̄uilegiū vt non possit exui iam nudatus vt est tex. in. c. frequens de restitu. spolia. li. vi. vnde. Catabit vacuus corā latrone viator. vide Gof. in sum. de restitu. spo. vbi predictam diffinitionem spoliationis subtiliter declarat.

¶ Spōsus z sponsa sūt qui iter se de futuris nuptiis pmittūt p verba de futuro a spōdeo sic dicunt. l. pmitto. vt. l. iii. ff. de spon.

¶ Sponsa dī ēt quā pater spondet alicui futurā sponsam seu vxorem. vt. l. ii. ff. e. ti.

¶ Sponsalia sūt futurarū nuptiarū ꝯuentio z repromissio. ff. e. ti. l. i. z. xxx. q. v. nostrates. z ita iste ꝯsensus est d̄ futuro mātrimonio. Consensus vero nuptiarū est de presenti matrimonio. Sz dīc plācen. eūdem eē ꝯsensum sponsalium z nuptiarū. Sponsalia aūt dicta sūt a spendeo nā mos fuit veterib' stipulari z spendere sibi vxores futuras vt. l. ii. e. t. Unde sponsa q a populo facta est z certa stipulatō potest iteruenire sed nō ē necessaria. Et nota q sponsalia dissolui pnt pluribus modis sm Jo. an. i tractatulo suo super quarto decreta. li. z no. super ruba. de spon.

¶ Sponsalitia largitas dr̄ quod dat spōsus spō se, sine animo rei recōpensandi sed solo grat; vel ecōuerso. Et ista donatō dē iure ciuili. Et eorū sunt quattuor, scilicet stipulatio liberorum ob gatio contractus emphiteoticus ꝛ spōsalitia lar gitas. vt in. §. ius autem gentiū. insti. de iu. na. gē. ꝛ ciui. in gl. super verbo pene.

¶ Sportule sunt salaria apparitorū vel s̄z Az. c. e. t. forte apparitores ista nō sibi sed ꝓ fisco reci piebant. ꝛ illa reponebant̄ ī sporta vel ī aliquo si mili vase vt corbe in quo consueuerūt aliqua por tari ꝛ ita sub tuta custodia fisco conseruabant̄ ꝛ sic continentia ponuntur pro contentis: vt. C. de spor. ꝛ. §. l. iiij. in rubrica.

¶ Spurius ē filius ex incestuosis nuptijs natus ꝛ dr̄ a greca voce sporas quod est vulgo cōcept⁹ vel sine patre nomen sumpsisse vt. ff. de sta. homi. l. vulgo concepti. vel est natus de cōcubina vt in ō miūc. c. nisi cū pridē. §. persone vero in gl. que di stinguit nothū spuriū manserē ꝛ naturalē.

De St

¶ Stabularij dicūr q aduocat̄ hospitib⁹ ꝛ stabu larijs ꝑponunt̄ a stabul' sic dicti. Qui vero sic re ceperunt hospites ꝛ sine eqs vocantur caupōes.

¶ Stationarij dr̄ milites q vt alicui tenēāt sta tionē sūt constituti. pn̄t ēt dici librorū venditores qui a stātim faciunt pro libris vendēdis. Itē dr̄ elemosynarij questores in. c. cum ex eo. de peni. ꝛ remissio. vbi prohibetur talibus predicare ꝛ po nitur ibi forma de verbo ad verbū corā q̄ tales dicere debent populo.

¶ Stadiū ē octaua pars miliarij italici ꝙ vt histo rice refertur hercules vno anhelitu currebat ꝛ postea stabat ꝛ ē spaciū centū ꝛ triginta passuū s̄z Az. in sū. de re. diui. §. vniuersitatis in gl. s̄. stadia.

¶ Stat⁹ ē ꝯditō hoīs ī q̄ vt plurimū ꝑt vi aū plato.

¶ Stat⁹ liber ē libertas concessa sub ꝯditōne vt cū dico lego suo meo libertatē si nauis ex asia ve nerit. l. i. de ver. obli. ff. ꝛc.

¶ Statuim⁹ bū signifi. ac sniāz diffinitiuā. vt. c. i. de ver. sig. Et īportat cōiter nouū ius sec⁹ ō decernim⁹ ꝛ īnouam⁹. vt ī. c. decernim⁹ ō iud. ꝛ. c. inouamus. de treu. ꝛ pa. Nā decernimus discus sionē dubij īnouamus anniq iuris renouationē ꝛ statuimus noui iuris ꝓmulgatiōes īportat.

¶ Statutū ē ius ab hoīe positū vel dispositio ex ꝯs ꝓducit̄. inst. de iu. na. gen. ꝛ significatiua sta tutū ex v̄bis ī statuto positis q̄ significāt qd sonāt in strictius aut extensius vel aliter put obscuri us eorū declarat̄ seu quouis medio ꝓbabili con cludit̄. Nā ī qbusdā statutis v̄ba clare sumūt̄ ī suis ꝓprijs significatis nō restrīgēdo nec extēdēdo vt in statutū īpatoris dicit ꝙ iudex q dimittit̄ ab ad ministratōe nō soluat pecunias v̄sure ab eo debi tas nec ab eo exigant̄ nec a fideiussore. l. ꝓsidib⁹ ad municipa. ꝛc. Qnq3 āt restringunt̄ v̄ba sta tuti vt ibi statutū est ꝙ vir si manumiserit seruum dotalē de voluntate mulieris teneat̄ mulieri solu to mrimonio restituere qcqd puenerit ad ipm a liberto. ꝛ ēt heres eius si ad ipm puenerit ad ipm a liberto ꝛ ēt heres eius si ad ipm puenerit ī quo statuto solū ꝯphēdit̄ vir ꝛ heres eius: s3 nō socer ꝑ viri. l. si vir. §. de viro. ff. so. ma. Qnq3 significat extēsiue: vbi gr̄a. Statutū est ꝙ ꝯductores domo rū habitēt ī illis. ꝛ nō ꝯducant alijs: nec alios te cū ī domo ꝯducta ꝓ pcio vel gratis teneāt: vt cō duxit domū taliter. certe extendit̄ ꝙ ꝑi ībabitat̄ cū vxore ꝛ familia sua tota: nec facit ꝯ statutum: vt. l. si ita stipulatus fuero. ff. de v̄bo. ob. Bar. hec decidit hāc qōnem statuto cauet̄ ꝙ quicūq3 fece rit effundi sanguinē ī palatō capite plectat̄ barbi tonsor flebotomat aliquē aīacidat ī penā. Et dicit ꝙ nō: qꝛ statutū ītelligit̄ qcūq3 iniuriose ꝛc. Cū ā pena nō d3 īponi nisi ꝓ delicto: s3 barbitou sor in tali nō ꝯmittit delictū: igit̄ ꝛc. tuū apperet de mente statuentis ꝙ vellet ꝓhibere de se licitā puta effundere sanguinem et liceīt ꝓ flebothomiā ꝓp loci honestatē: nā tūc bñ staretur verbis statu ti. ꝛ sic ꝯfaciens incurreret penā d̄ni: ꝛ nō lucri appositam si statutū velit ꝓhibere de se licitū in dubio non est tenendū nisi clare hoc pateat. Et ꝑdicta intelligunt̄ de extensione vel restrictione vltra ꝙ verba significant de se. Si aūt verbum h3 plures significationes tūc illa eligitur quā eli gendā significatū vbi declarat: vt qñ lex dicit na turales filios esse ī ptāte patris: ītelligitur de na turalibus ꝛ legitimis qꝛ alijs legibus declaratur ꝙ filij naturales tñ nō sūt ī patris ptāte. Et no. ꝙ significatio ꝓpria verbi dr̄ illa in qua cōiter ca pitur ipm verbū: vt in. l. labeo. ff. de suppelle. leg. Itē statutū īponēs penā pecuniariā ꝓ adulterio vel homicidio. ꝓ quib⁹ est pena mortis ō iure cōi vtrū valeat. Arch. in. c. duo ista noīa. xxiij. q. iiij. ꝛ ī. c. si. ne cle. vel mo. li. vi. ꝛ Ho. ꝛ Jo. an. in. c. fi. de consue. decidunt ꝙ non valet: qꝛ ꝯstō d3 esse iusta equa ꝛ vniuersalis. iiij. distin. c. erit autem lex. sed ista est iniqua quia per eam dat̄ occasio fa cile delinquēdi. l. si vnus. §. illud vero. ff. ō pac. c. quēadmodū. ꝛ. c. si christus ver. quedā eni. de iu reiu. nil eni magis appetimus q̄ saturare volū tatē nostrā cū possum⁹. Cū ergo quis sciat se ꝓ ho micidio nō moritur: citius facit. nec suam culpaz pertimescit cū speraī posse redimere eam. Bal. so lus apō legistas ī. c. i. §. iniuria. ō pa. iur. fir. ī vsi. feu. dicit sine aliqua allegatōe hoc statutū inuali dum esse quando imponit penā pecuniariā puaz ꝛ sic nō contemptibilē: alias sec⁹ ꝛ nihil allegat. Sed Lud. de Roma probat per tex. in. l. tabulariū olim que propter delictuz imponebat penā pecu niariā: ꝛ hoc propter magnam veterū paupertatē. Itē allegat glosaz dicētē. Qui rustico aufert por cū aufert sibi oculū. l. illicitas. ff. de offi. ꝑsi. Item rustici nō audent optare pecunias in cōitatu sio

retuno vt.l.vñi pdiorū.C.de ag.z cens.li.xi.Jtē statuta cōiter sūt q qui steterit i ciuitate per tot annos efficiat ciuis q si nō steterit cōtinue sed p maiori pte tpis an locū hēat statutū tex.ē singularis i.l.cū declamionis.§.fabi.ff.d fū.ist.istr.q3 leg.

¶ Statutū siue lex puniēs vnū delictū z psupponēs aliud nō valet in illū in quo nō verificatur delictū psuppositū.gl.vnica.in.l.mācipia in vbo adnotādū.C.de ser.frugun.vbi gl'a. Statutū dicit turbās aliquē in possione puniatur pena centū.z restituat possionē.punit.n.turbantē: z psupponit possessionē iniustā.si ergo quis nō abstulit possionē nō punit pena statuti per hoc dicit Lu.de ro.q lucratus fuit sex florenos: Jtē rome erat statutū q quicūq3 nō exequeret dispositionē defuncti.j.ānū puitaret omnibus bñficijs suis:z exōicaretur z stati restitueret bona testatoris.iuxta.c.si heredes.de testamē.quidā relict⁹ executor ex testō nū q habuit bōa in posse suo:sed erāt penes heredē nō fuit executus.j.ānū:z cū fuisset bñficijs putat⁹ z exōicatus.Dicit Lu.d ro.se detminasse q male fuerat exōicatus q psuppositū statuti scilicet q habuerit bona in posse suo nō vificabatur in eo. vbi dicit hoc bene notandū. Jtē statutū causa cōpromiti nō potest.casus est i.l.nō distinguemus §.deliberan.ff.de arbi.z ea.causa d i integ.restitu. pōt de ea incidenter cognosci casus singularis i gl.cum pponas.C.de re.credi.quia idem est in arbitrio quod inde de quo in.l.quotiens.C.de iu di.Jtē statutū prohibet hñtem vnū offm accepta re aliud:si acceptat pena h3 vt careat acceptaio; z puatur officijs seu beneficijs z salario pmi tex. singularis est in.l.qsquis.ff.de cohar.prin.li.xij.z ibi p Bar.Jtē statutū est q credatur testibus de ponētibus de credulitate an valeat.Dicit Host. z dñs Anto.de bu.in.c.de appel.q non valeat: De hoc sm Lu.de ro.in.l.i.ff.de ven.inspi.z i.l. quid tñ.ff.de ar.z plene p dñm Anto.i.c.quonēs de testa.vbi non valet dictū testiū p vbuz credo. Jtē statuta ciuitatis iudex seruare iurat.querit an iudicans ↄ statutū continens id quod ius cōe sit periurus.z recidit in hoc an statutū cōtinens id quod ius cōe sit ius cōe municipale.Bal.l.ii.ff.d ↄsti.pc.dicit eē casuz singularē.l.magistratus.ff. ad municip.z dicit Lu.de ro.hoc nescio extendē. Jtē statutū phibet aliqñ ne doctores salariati vadant ad allegandū seu aduocādū: z si faciunt debent depoī a matricula aduocatorū z puantur salario illius anni sm Bal.singulariter in.l.placet.in fi.C.de epi.z cle.imo dātes licentiā doctoribus stipēdiarijs reipubli.aut armigeris cū non possint q eorū offm ad hoc nō extēdit vt vadant ad balnea naturalia vl' alia loca similia.Salariū illius tpis q⁹ licentiā dederunt ipsi officiales de pprio soluere tenent.cāus ē singularis i.l.p hāc C.de erroga.milita.an.li.xii.f3 Lu.d ro.Jtē nō.q i statutis cōiter locū h3 ar.a ↄrio sensu.hoc tñ est limitādū nisi ar.illud sumatur q statuentes i pena lederent.iūc.n.nō valet:vt ē gl.i cle.i.sup verbo facere z exquisitus de vsuris.

¶ Stellio dr q animo icōstans z varius ē vbo vel facto vel q rē aliquā obligatā alicui z deide ipignorat alij nō facta mentione de pmo z gñaliter q i his criminalib⁹ casus dicitur dolus.in titulis di stellionatus. Stellio eni ppie est aial varijs maculis plenū z venenatū simile lucerte z ē corpore pictū lucētib⁹guttis vide hoc.§.crimen stellionatus.

¶ Sticus est pprium nomen.

¶ Stigma ē signū vel istrm quo brachia fabricēsiū figurabātur cui erat ipressū nomē ipaiorū:facies vo eoꝝ nō figurabatur vt.l.si qs.C.d pe.f3 Jo.an.c. si iudex laycus.de sen.ex.li.vi.i gl.vbi agnoietur.

¶ Stipes ē psona a q alij origiñē ducunt.

¶ Stipulatio ē firma vborū ↄceptio q qs aliqd se facturū daturū ve pmittit alteri sup hoc ipm interrogāti z dr a stipulon grece qd ē firmū latine: denoiatur ēt a stipite. Cōstat aūt stipulatio ex interrogatōe pmissa z rñsione subsequēti queadmodū ↄdictio:ex affirmatōe z negatōe hoc mō pmittis vel dabis mihi.x.pmitto vel dabo tibi:qñq3 dr i stipulatus ille q pmittit p stipulationē passiue.Vel sic stipulatio est solēnis pmissio facta iterrogatōe pcedente z responsione sequente.

¶ Stiplatōu3 alia ē pura alia ↄditōal' z alia i diē

¶ Stipulatio pura.Est q nec fit sub ↄditōe nec i diē s3 pure vt dicēdo dabis hoc.dabo.

¶ Stipulatio ↄditōalis dr3 fieri sub cōditiōe hoc mō pmittis mihi dare centū si nauis ex Asia venerit z respondes pmitto.

¶ Stipulatio in diē fit hoc mō dabis mihi.x.in klendis Julij z rñdes dabo.

¶ Stipulatio aqliana ē que nouat oēm ↄctu3 vt si quicquid mihi debes ex quacūq3 cā idē mihi p mitis:si eni ex mutui datione mihi dbitor sis vel aliq3 acceptū ferre idest p acceptilatōe3 remittē non poterit res expedire nisi p obligationē que i rem ↄbitur.Re.§.aqliana actio.

¶ Stipatus.i.vallatus fulcitus sm Jo.an.i cle. pastoral.§.notoriū de re iudi.

¶ Stinarij dnr amatores idē dnr carnearij.

¶ Stratū dr generalr omne genus vestis vl' oē idumentū vt.ff.de ver.sig.s3 magis ppue vestes cubiculares dicimus stratum a sternendo vñ ēt via publica strata dr

¶ Stratores ēr a sternendo dnr q custodiētes in carcere reos condemnatos puniebāt vel stratores dnr esse isti qui stabulis vel equis stantib⁹ in eis presunt z dr a stratorio sm Azo.C.de stratorib.li.xii.in rub.

¶ Studiū vt dicit Azo.est vehemens z assidua ad aliquam rē agendā cū summa volūtate occupatio ex qua volūtate labor i opus defertur z pdit laboris tediū versus in oblectamentum.

¶ Studiũ liberale ⁊ latinũ olim tantũ erat rõe ⁊ cõstantinopolis. ĩ alijs aũt locis nõ nisi ex priuilegijs vt.C.de stu.li.l.i rubro ⁊ nigro li.xi.⁊ ĩ pħemio.ff.hec aũt tria hodie ĩperio scisso studium in multis locis fit ⁊ maxĩe bononie que legal' studij obtinet monarchiam.sed vtrum ĩ festis ⁊ diebus dñicis liceat studẽ.Jo.an.dic̃ ꝙ sic:dũ studiũ fiat sine solẽnitate ñ pp lucrũ cũ ñ sit op⁹ huile sꝫ cũ solẽnitatẽ puta ĩ publicis schol' ñ lꝫ.An.ð but.dicit ꝙ cã ꝯsilij vãdi vbi necessitas suadet.s.qꝛ cã ẽ tpe pitura l'ð loco lõgĩquo tẽ lꝫ studẽ ẽt ad lucrũ alsi ñ nec ĩ sciẽtijs positiuis q̃ ad lucꝛ l' honores tẽdũt sꝫ ĩ theologia ⁊ speculatiuis sic.⁊ addit panor.ẽt ĩ iur̃ canonico cũ sit theologia practica qꝛ tal' laborat ĩ vinea dñi ⁊ efficit̃ p hoc speculatiu⁹ ⁊ abstrahit̃ a vicijs ñ ãt cult⁹ diuinus vel offiñ p hoc pretermittat̃.sanius.n.ẽ maiorib⁹ studẽ ⁊ mentes occupare ꝙ ocium ĩsꝙ vel in larijs vagari ĩmo melius eẽt domi manere ꝙ festa ecclar̃ pp dñas visitar̃:vt no.c.i.ð feri.⁊.c.odi.⁊ pcceu festiuia.vs as.xxiiij.q.i.vidẽt.vidua q̃ i corbanũ duo minuta p̃fuerat a saluatore oĩbus p̃fert̃.qꝛ dñs nõ ea que offerunt̃:sꝫ volũtatẽ offerẽtiũ respicit. Studeat ergo dilig̃es scholaris diebus feriat' ⁊ alijs:qꝛ nõ sufficit diu fuisse ĩ studijs:sed bñ ⁊ laudabilr̃ dixisse cõmẽdãdũ ẽ.xij.q.ij.glo̾ epĩ ĩ fine. Nec aliqs repente fit sũmus.de pen.di.ij.§.hec quoꝙ ð charitate.⁊ gl.i.c.cũ ex l'is.de ĩ iteg.resti. Et nõ põt qs modico tpe multũ adiscẽ.lxxxvij.di.§.i.ꝗuis ingeniũ in bñ studentibus interdũ suppleat ips.lxxvij.di.monachus.vbi dẽ.Q̃nãtꝫ ð tpe decipit̃ mox hoc docet̃ hẽe .ꝑbitas ꝙ .ꝑlixior ꝯsuetudo nõ ꝯsulit.aduertat etiã dictũ iurisconsul.ff.de fideicõmiss.liber.in.l. apud iulianũ.vbi dicit. Si vnũ pedem tenerẽ ĩ sepulchro adhuc discerem.

¶ Stuprũ ẽ illicita v̾ginis deflorãtio.ꝗuis ĩ vidua ꝯmitti dicat̃.nisi fit meretrix:l' illicita ꝯcubitiõ.l.ff.ð ꝯcu.l.in ꝯcubinatu.in fi.Jtẽ cõmitit̃ in pueris.ff.ad.l.iul.ð adul.l.stu.

De Su

¶ Suarij.Re.supra Porcarij.

¶ Suasio accipit̃ ĩ bona pte vl' ĩ mala.ff.de fuo corrupto.l.i.§.psuadere.⁊.C.de fur.⁊ ser.l.si qs.

¶ Subgrũda ẽ vna ps tecti vniuscuiusꝙ dom⁹ q̃ icũbit extremis capitib⁹ lignoꝝ tectualiũ vt.ff.ð his q deice.vl' effud.l.si vo.§.proint.Et alias dẽ subgrunda.vel subgrandia.

¶ Subrogare ẽ aliquẽ ĩ locũ alteri⁹ substituere vel ꝯstituere.vt officiales vl' iudices alios subrogant. Et põt scribi.r.p.b.cõmutãdo.vt surrogat̃.

¶ Subornatio ẽ ĩformatio fcã p aliquẽ ð veritate tacẽda ⁊ falsitate dicẽda fm Guil.ð mõ.lau.in cle.testibus.de testibus.

¶ Subsignare ẽ subscribere vt testes ĩ cirographo solẽt signare ⁊ quasdã notulas scribẽ. Et qñ subscribẽs se ꝯsentire dicat̃:⁊ qñ nõ est bona gl. in.c.p̃sbyteroꝝ in v̾bo subscripserit.de reb.eccle.non alie.

¶ Substitutio est scða cõditional' institutio.quia institutio dr̃ primus gradus ⁊ substitutio scðs. Et lꝫ substõnes in ĩfinitũ de vno ĩ aliũ p̃nt ꝓcedẽ tñ oĩs institutio post primã dr̃ substitutiõ.⁊ scðus gradus:sicut scðe nuptie dñr omnes que sequũt̃ primas. Et diuidit̃ qꝛ substitutiõnũ alia ẽ directa alia obliqua. Et nota dñam ĩter v̾bum directꝫ obliquum ⁊ cõe. Unde directꝫ est qð significat vt ille cui relinquit̃:vel ĩ quem disponit̃ sua manu recipiat vt est verbũ instituo:vt pꝫ.ff.ð heredi.in sti.Jtẽ illud heres esto:vt ibidẽ.Jtẽ accrescat.sil'r v̾bũ capiat vl' accipiat.sꝫ v̾bũ obliquũ ẽ qð significat vt ille ĩ quẽ disponit̃ vl' cui relinquit̃ ð manu alteri⁹ accipiat vt ẽ v̾bũ restituo.facit.l.insti.ff.ad trebel.⁊ p to.ti.Jtẽ volo vt qñ p fideicõmissũ ps hereditatis est restituẽda.l.pater filiũ.§.fi.ff.ð le.ij.Jtẽ v̾bũ rogo ⁊c.sꝫ v̾bum cõe ẽ ꝙ vtrãqꝫ significatõe m̃:siue de manu sua siue ð alteri⁹ recipiat vt est v̾bũ substituo.sicut ĩ.l.cẽturio.ff.ð vul.sub sti.Habet.n.qñqꝫ directã significatiõem:qñqꝫ obliquã. Substitutio directa dr̃ cũ nullo mediante qs capit hereditatem deficientis.⁊ directe efficit̃ heres ipsi testatori q instituit eũ.isti.de vul.substi.§.quo cãu. Et hec subdiuidit̃.qꝛ alia est vulgaris alia pupillaris.alia exẽplaris.alia breuiloqua siue reciproca:alia ꝯpendiosa.

¶ Substitutio vulgaris dr̃ qꝛ ð vulgo ⁊ a quolibet fieri põt.cũ ñ hic testiñ facẽ.⁊ illo ⁊ testõ capere posuit. Et hec diuidit̃.qꝛ q̃dã est vulgaris expssa ⁊ q̃dam tacita. Substitutio vulgaris expssa est q̃ fit v̾bis negatiuis expssis hoc mõ.Titi⁹ heres esto.⁊ si heres ille ñ sit.l' erit:seyus heres esto.i.fit.sic.n.instituo te mihi ticiũ heredẽ ⁊ si te noueris vl' ñ potuerit eẽ hẽs.sit heres seyus. Substitutio vulgaris tacita fit p v̾ba affirmatiua veluti cum v̾bo mi las puberẽ ⁊ ĩpuberẽ heredes instituit ⁊ cõi verbo eos substituit.hoc mõ.ieri ĩpubes ⁊ meui pubes hẽdes estote:vl' sunto:quos vnanimiter ĩuicẽ substituo:vl' sic ⁊ idẽ tedibit.puberẽ seyũ:⁊ ĩpuberẽ hẽdes facio.⁊ eos sibi ĩuicẽ substituo.q̃ substõne colligo ꝙ si vnus nõ fuerit hẽs:vl' si vnus morat̃ alius ĩsolidũ sit. Et dr̃ vulgaris:qꝛ fit a quolibet ð vulgo:siue fit ĩ p̃ãte siue ñ. Et dr̃ tacita qꝛ puberẽ tacite vulgarit̃ ĩpuberi substituit.q̃ substitutio magis eẽt pupillaris nisi pp adiũctã psonã. Sꝫ ĩ milite tal' substõ pupillaris est pp ꝑuilegiũ militis.que substõ tãtũ ad puberẽ vulgaris ẽ q̃ã tũ ad ĩpuberẽ pupillaris:qꝛ si ĩpubes hẽditatem adeat.p pte sua nõ euanescit substõ pupillaris fcã sed si ĩpubes hẽditatem adeat p̃usꝙ expleuerit pubertatẽ.vñ sub expressa pupillari cõtinet̃ tacita vulgaris.ff.co.ti.l.nam hoc iure.

¶ Substõ pupillaris ẽ q̃ soli pupillo ⁊ ĩpuberi fit. Et ĩ ẽt duplex:alia expssa alia tacita substõ pupillaris expssa fit hoc mõ iste filı⁹ n.e⁹ ĩpubes he

res esto ⁊ si hēs nō erit aut si hēs erit ⁊ infra pupil
larē etā decesserit ille hēs esto vl' sic instituo mihi
i heredē.T.filiū meū pupillū ⁊ si nō erit ⁊ si erit he
res ⁊ infra ānos pubertatis vel in pupillari etate
decesserit substituo ⁊ seyū:hec dī expssa substitutō
qz i eo oia verba exprimunt que exprimi oportz.
¶Substitutio pupillaris tacita.Est fili' me' ipu
bes esto ⁊ si ille nō erit iste hēs esto vl' sic qsqs mi
hi hēs erit sit hēs filio meo.Hec dī tacita:qz vba
quedaz nō expssa hic tacite subītelligunt q̄ expri
munt i expssa substitutōe pupillari.Naz p hāc ta
cite intelligit qꝫ si fili' decesserit in pupillari etate
ille q erit heres pūi erit heres filio.Et debent ille
pupillares substitutōes solis pupillis i potestate
parentū existēnb' ⁊ ab ipsis parētib' fiūt p qd euident
pꝫ qꝫ nō a matre sꝫ a solo pr̄e fiūt cū mr̄ filios nō
hēat in ptāte.Sꝫ nunq̄ substitut' ex pupillari ex
pssa repellit a matre pupilli ⁊ substitutus ex taci
ta repellit a mr̄e pupilli ⁊ succedit ipi pupillo mr̄.
Istē q ē substitut' ex pupillari substōne fit hēs ipi
pupillo.Ille vō q est substitutus ex vulgari fit he
res ipsi testatori.Itē pupillaris tacita itelligit eē
vulgaris expssa qua mater substituit pupillo.Et
hoc pp puilegiū matris.Itez eodē mō qñ qs pu
pillo vel alij substituit pp adiūctā psonā.
¶Substitutio pupillaris ꝯpendiosa ē q̄ fit vbox
ꝯpendio que verba i pupillari expssa sunt plurio
ra.Et ex hoc dī ꝯpendiosa ⁊ hꝫ fieri hoc mō insti
tuo ticium filiū meū mihi in heredez ⁊ qñcūqz de
cesserit sine filiis substituo ei Seyūz vel sic.Iste fi
lius ipubes heres esto ⁊ qñqz ipe decesserit ille
heres esto q̄ substituo tm̄ locū hꝫ i milite de hoc
.l.pcibus.C.de ipub.⁊ ali.substi.
¶Substitutō breuiloqua siue reciproca.Et q̄ cō
tinet duas vulgares ⁊ duas pupillares substō
nes vt cū duo ipuberes instituūt a parēte q habz
eos i ptāte inuicē substituūtur hoc mō.S.⁊.T.fi
lios meos ipuberes mihi instituo hēdes ⁊ eos inui
cez substituo.Unde qz ꝯtinet expssaz pupillarē si
aliqs pdictox decesserit i impuberi etate mater i
puberis descēdens oio repellit ⁊ succedit substi
tutus.Et hāc substōnē lex appellat reciprocaz ⁊
oēs quattuor expsse sunt.
¶Substitutio exēplaris vl' exēplaria.Et q̄ fit a
pentib' virtuiqz sexus filio furioso vl' mētecapto.
Et dī exēplaris qz fit ad exemplū pupilli substō
sicut pater puidet filio pupillo q testari nō
pōt ð herede.Ita puidet filio mentecapto vl' fu
rioso ⁊ sic hoc mō.T.filiū meū furiosuz vl' mente
captū mihi heredez instituo.Et si decesserit furio
sus vl' mentecaptus antequā ad sanā mentez pue
nerit substituo ei tale filiū suū vl' fratrē ꝟ aliquē
alienū si deficiat filius vl' frater.
¶Substitutio obliq̄ siue nō directa.Et ē fideicō
missaria ⁊ est illa q̄ fit per fideicōmissuz vt hic qui
cum vestrū sine liberis decesserit rogo vt eius
portio ad fratrem perueniat.Et qñ quis instituit

heredez ⁊ ei' fideicōmittit vt q̄ncito posset ei' here
ditatē adeat ⁊ eā alteri certe psone cui ⁊ qñ testa
tor voluerit restituat videlicet tali die vel sub tali
ꝯditōe si decesserit sine filiis vt si forte i ea ꝯditio
ne fuerit qꝫ testator magis diligat eum ⁊ ex testō
ei' directo nihil cape posset puta qꝫ directe ⁊ ime
diate capax nō est qualis ē Spurius saltem hoc
mō aliqd capiat ⁊ ꝯsequat ex hereditate vl' totaz
ipsaz hereditatē:vt.C.ad trebel.p to.⁊ q̄si.⁊.ff.e.t.
i multis.ll.⁊ i.c.Raynucius.⁊.c.Raynaldus.ð
testa.Et nō qꝫ in substōnibus fideicōmissarijs lo
cū hꝫ quartax deductio.i directis aūt nō.c.si pa
ter.de testa.li.vi.vbi est casus:⁊ ibi vide gl.de his
substōnibus ē glo.i.c.Raynutius.pall.⁊ insti.de
vulga.⁊ pupil.substi.per totū.
¶Substitut' heres.Re.s.heres substitutus.Et
nota qꝫ i oibus sustōnibus pmo pcedere dꝫ insti
tutio sic pmus gradus ⁊ postea punt dꝫ substitu
tio:vt secūdus.Hinc ē quod dī institutus pmus
heres ⁊ substitutus secundus.l.cū pponas.C.ð
here.insti.
¶Subhastari ē rez venalē pponi hasta supposi
ta qd frequens ē circa pdia q̄ nūciant vel censen
tur fisco vacare ⁊ sic per subhastatōnez plus offe
renti debet.
¶Subsidiaria actio.Re.s.actio subsidiaria.
¶Subpunctare lraz ē cā dānare pūctis suppu
sitis:vt qñ lra supsitua inferius pūctat.vt habet
supra de lra.C.in ver.cancellare.
¶Successio qñz fit ð capite i caput.⁊ qñqꝫ ð gra
du i gradū fꝫ Azo.i sū.ð succes.edi.C.⁊.ff.e.ti.l.i.
¶Successio ð capite i caput ē cū deficiente prio
capite liberox oūt fm caput agnatox ⁊ isto defi
ciēte succedit tertiū caput cognatox ⁊ cognatꝫ de
ficiēnb' succedit q̄rto p ordinē vir vir ⁊ mulier ⁊
vxor:vt.C.in vna.vñ vir ⁊ vx.in auc.pterea.
¶Successio ð gradu i gradū ē qñ plures psone
sūt in eodē capite i diuersis gradibus.vna prior
altera posterior.nā prior repulsa spe l' repudiāde
sequēs succedit.vt.ff.ð succes.edi.l.i.⁊.C.e.ti.per
Azo.in sū.⁊ ad pleniorē.s.doctrinā successionuz
ab itestato.sic ē distiguendū.Aut dubitat q̄liter
descēdentes succedant ascēdentibus.Aut q̄liter
ascendētes descēdētib'.Aut q̄ut collaterales col
lateralib'.Prio cāu aut supsūt legitimi ⁊ natu
rales.Aut legitimi tm̄.Aut adeptiui.Aut natu
rales tm̄.Aut nati ex illicito coytu spurii ;c.Si le
gitimi ⁊ naturales.aut supsūt tm̄ filii pmi gradus
aut vlteriores.Prio cāu aut oēs emācipati:aut
oēs i ptāte sūt ⁊ tūc iure veteri ⁊ nouo succedūt
equalr:sublata oia ferme.vt.l.in suis.⁊ ibi.⁊ in.ff.ð b'.
q̄ ab itesta.ð'ffe.s.emācipat.Cō fius ⁊ lega.hē.L.
vln.⁊ auc.i successiōe ibidē.Aut supsūt qdā emā
cipati ⁊ qdā i ptāte.⁊ tūc iure veteri digesto; vo
cabant emācipati nō iure ptorio ensies i ptāte
⁊ ð iure ciuili oēs equaliter s diuersis mōib' vo
carent.C.de lega.here.l.memimus.⁊ ibi.Cum

agit ꝑtore filiũ emãcipatũ ⁊c.ff.ꝺ bo.pos.l.ꝫ cum
patrono.§.bonoꝝ.In iure vo auctẽ uxoꝝ vocabat
ẽt emãcipati cũ suis equalr:vt i auc.ꝺ here.q̃ ab
ite.desec.§.reliquũ ibi.In illa ⁊c.Si vo supsunt
vlteriores aut erãt ↄcepti viuẽte eo ꝺ cuiꝰ hẽditã
te agit aut eo mortuo:si eo viuẽte:aut nascũt eo
supstite p quẽ ↄiũgũt:aut ↄstat eos excludi si ve
lit ille adire hẽditatẽ:qꝛ p̃cedit eos i gradu.sed si
voluit:vl' si p̃ũt:qꝛ mortuꝰ añq̃ adeat vocãt vlteriores
p eũ ↄiũcti ⁊ si soli:⁊ eodẽ gradu vocãt eq̃lr si cũ
patruis vocãt i stirpes iur veteri ⁊ nouo. Idez si
nascũt mortuo patre:qꝛ paria sũt cũ si ẽẽ mortuũ
⁊ repudiare:⁊ eũ mori añq̃ repudiat:si ñ erãt cõ
cepti mortuo eo ꝺ cuiꝰ hẽditate agit nec pretorio
nec ciuili iure vocãt:nec excludũt seq̃ntes:vt hec
oĩa euidẽter ꝓbãt.C.ꝺ suis ⁊ legi.here.l.nepotes
⁊ i auc.i successiõe ibidẽ.pall.⁊ isti.ꝺ her.q̃ ab ite
sta.desc.§.cũ filiꝰ ⁊ auc.de here.q̃ ab inte.desc.§.
reliquũ pall.col.ix.⁊.ff.ꝺ iniust.rup.irri.te.l.si qs
filio.Sane nũc hec itelligãt eẽ va ñ cõsitare iuris
C.ꝺ his q añ apper.ta.l.vnica.⁊ ꝺ cadu.tol.l.i.§.i
nouissimo eo cãu q̃n iura ↄpetebat adulto filio.vt
C.ad sena.cõsul.orphi.l.vlt.p̃dcã ꝓcedũt si nascũ
tur eo exñte i ptãte p quem ↄiungũtur. Si vo sit
emãcipatꝰ ⁊ nepotes repõant.i.remaneãt i ptãte
eiꝰ ꝺ cuiꝰ successiõe tractat.Cõsiderato iure ciuili
ãtiquo p̃ferunt nepotes:sꝫ p edictum ꝺ ↄiũgẽdis
cũ emãcipato liberis eiꝰ vocat filꝰ.⁊ tñ ↄtegit filꝰ
q̃tũ oẽs nepotes ex eo nati:vt apparet.ff.ꝺ ↄiun
gẽ.cũ emã.li.l.Leiꝰ.§.iter ipm.ff.ꝺ ↄ tab.l.i.§.q ba
beãt:⁊.l.q hꝫ.⁊.l.q emãcipatꝰ.§.si p̃i. Sꝫ iure no
uo auctẽticoꝝ p̃ferũtur filij:qꝛ pores i gradu cuꝫ
sublata sit vis patrie ptãtis.Et sic ẽ correctꝰ ille
titulꝰ ꝺ ↄiũgẽ.cũ emã.vt no.e.l.i.i pn.⁊.C.ꝺ suis
⁊ leg.hẽ.l.fi.⁊ auc.i successiõe ibidẽ:qꝺ itellige vt
ibi dr:nã titulus ille adhuc hodie manet fꝫ Jo.ꝺ
rauen.als ꝺ rauam.i.quo ad successiões ex testõ
si ãt mortuo ascẽdẽte supsũt ascẽdentes legitimi
tñ.vt adoptiui.tũc si dat i adoptiõez descẽdẽtibꝰ
p lineã masculinã vl' femininã succedunt eis ex
testõ ⁊ ab intestato exhẽditati hñt q̃relã.Si dant
extraneis i adoptiõez aut morit p̃i adoptiuꝰ testa
tꝰ aut itestatꝰ.si testatꝰ regulr nihil relinq̃re cogit.
Fallit i cãu si arrogatꝰ sit ipubes cui cogit q̃rtaz
relinq̃re ex ↄstõne diui pij.vt.l.papinianꝰ.§.si qs
ff.ꝺ ioff.testa.ita simplr dixit Cy. Sꝫ qd si erat fa
cꝰ pubes an ꝺbeat sibi q̃rta dic:vt no.C.ꝺ adop.
l.ij.Si ãt morit p̃i adoptiuus itestatꝰ aut sine legi
timis ⁊ naturalibꝰ ⁊ tũc fꝫ oẽs succedũt adoptiui.
Aut extãtibꝰ legitimis ⁊ naturalibꝰ ⁊ tunc repro
bata quorũdã opinione q dixerũt ↄiũ vocat ẽt
cũ legitimis ⁊ naturalibꝰ eq̃lr.si tpe mortis reci
piant i ptãte.hec pbãt.C.ꝺ suis ⁊ leg.hẽ.l.fi.Ter
no cãu q̃i mortuo ascẽdẽte naturales tñ supsũt
aut extãtibꝰ legitimis aut ñ extãtibꝰ.p̃rio cãu aut
ꝺcedit p̃i testatꝰ aut itestatus. Si decedit testatꝰ
tũc p̃t eos istituere i vnciã:vt i.l.ij.⁊ i auc.ibi po

sita.C.ꝺ natu.libe.si itestatꝰ i nihilũ succedũt sed
alunt vt i auc.ꝺ natu.libe.§.si vo.⁊.C.ꝺ na.libe.
auc.lꝫ.scdo cãu nõ extantibus legitimis filijs na
turales supsunt extãtibus parẽtibus aut non ex
tãtibus.Si extante aut decẽdit testatus ⁊ tũc p̃t
naturales istituere isolidũ parẽtibus relinquẽti
do legitimaꝫ.aut itestatus ⁊ nõ supsit ↄiunx legi
timã ⁊ tũc succedũt i duas vncias vt i auc.lꝫ pre
alle.Quarto cãu q̃n supsunt spurij:aut tractat ꝺ
successione linee paterne aut materne.si paterne
spurij ex illicito coytu nati nulli succedũt i auc.q.
mo.na.effi.sui.§.vlt. Si materne aut tractat ꝺ suc
cessiõe matris.aut successiõe ↄiunctoꝝ p matrẽ.si
matris aut ñ ẽ illustris.Aut illustris.Si p̃mũ vide
licet ñ illustris.Aut supsũt spurij vulgo q̃siti.aut
supsũt spurij icestuosi l' nepharij.Si sũt vulgo q̃si
ti succedũt matri sciꝫ icte.vt.ff.ad turpil.l.i.§.i.⁊
insti.e.ti.§.nouissimo.Si sũt suscepti ex dãnabili
coytu nõ succedũt vt i auc.q.mo.na.effi.sui.§.fi.
Si vo mater ẽ illustris tũc aut extãtibus iustis fi
lijs aut nõ. Et dic vt.C.ad sena.consul.orphi.l.si
qs.Si vo de successiõe ↄiũctoꝝ p matrẽ idistĩcte
succedũt.⁊ eis succedit.vt.ff.vñ cogna.l.si spuriꝰ
⁊.l.i hac pte.Scdo cãu p̃ncipali.s.q̃n agit qualr
ascendẽtes succedãt aut supest pater ⁊ mater vel
mater tñ aut vter qꝫ simul cũ fratribꝰ vtrinqꝫ cõ
iunctis aut cũ ↄiunctis ex altera pte tñ aut sup
sunt auus vl' auia vna cũ fratribꝰ. P̃rio cãu iu
re veteri p̃ferebat pater matri si filius fuit in po
testate qꝛ olim occupabat iure peculij ⁊ quia erat
agnatus mater vo cognita vt.ff.ad turpil.l.vlti.
Itẽ hec erãt tũc vera i naturali ⁊ legitimo patre
secus i naturali tñ quẽ nõ hꝫ in ptãte ⁊ sic nõ hꝫ
beneficiũ manumissoꝝ. Itẽ secus i legitimo.vt.ff.
ad turpil.l.si patrẽ.hodie vo filius hꝫ heredem ⁊
nõ occupat iur.pecu.vt in auc.ꝺ here.q̃ ab itest.
desc.§.i.Itẽ sublata est differẽtia agnatiõis ⁊
cognationis vt eo.ti.§.nulla.⁊ iõ pater ⁊ mater
pariter vocant.vt.C.ad turpi.in auc.defuncto.
scdo cãu locũ hꝫ insti.ad sena.ↄsu.orphi.§.i.quia
hodie simul vocant in portiões viriles:vt in auc.
ꝺ here.que ab itesta.de.§.ↄsequens ⁊ in auc.de
functo p̃al.Terno cãu p̃fert pater ⁊ mater fratri
bus ↄiunctis ex altera pte tñ vt in auc.p̃al.defũ
cto ⁊c.Quarto cãu ẽ opiõ iter Bulgaꝝ ex vna
pte ⁊ martinũ ⁊ iohãnẽ p̃tibus ex altera vt in iaꝫ
alle.auc.defuncto.Tercio cãu p̃ncipali cũ tracta
tur ꝺ successiõe collateraliũ aut sũt fratres vtriqꝫ
ↄiũcti tñ ⁊ succedũt vt.ff.ꝺ suis ⁊ legi.here.l.i.§.
vlt.aut supsunt ↄiũcti ex altera pte tñ:vt vterini
tñ vl' ↄsanguinei tãtũ ⁊c aut supsũt ex legitio na
ti mĩmonio aut nõ.Si p̃mũ tũc succedũt.vt.C.ꝺ
suis ⁊ legi.here.auc.post fratres. Si secũdũ aut
sunc ↄiũcti p patrẽ tãtũ ⁊ nõ succedũt vt i auc.
q.mo.na.effi.sui.§.filiũ. Si p matrẽ succedũt etiã
spurij l' ex vulgo q̃siti vt.ff.vñ cogna.l ij.aut sup
sũt vterini tantũ ⁊ ↄsanguinei tantũ ⁊ tunc parũ

succedūt ī bona a se q̄sita, qr cognatio hodie ab agnatiõe nõ differt vt ī autē. p⁹ fratres pal. Sz ī bōis quesitis a patre p̄ferūt cōsanguiei τ ī q̄sitis a matre p̄ferunt vterini vt. C. de suis τ legit. he. l. de emancipat. Et ī hoc nõ remanet illa lex licet recta aut supsunt vtriq; cõiūcti cū cõsanguineis tm̄ vel vterinis tm̄ p̄ferūtur vndecūq; quesitis: vt in autē. itaq;. cõia. d succes. Nam duplici iure vtūt vt ī corpe vnū sumūt aut supsunt fratres: τ filij fratrū τ tūc succedūt cadē distinctiõe seruata vtrinq; cõiunctor τ nõ cõiūctor: vt in auten. cessante C. de suis τ legi. here. dic vt ibi. vl' supsūt ēt nepotes fratrū l' vlteriores: τ tūc q prior ē ī gradu potior erit ī iure auc. post fratres pal. sm Cy. cuius fuit hec distinctio pauci p Cy. additis q hanc ponit ad l'az. C. cõia de succes. in auc. Itaq; pal. Et dat sup. c. auctē d pces. pben. lib. vi. Ex dictis de successiõe hereditaria tal' orit qõ. Vtrū q p̄ferantur in successiõe inter pueros fratris ex matre tm̄ ex vna τ iter pueros filie sororis patris l' pueros filie fratris patris aut pueros filij sororis patris pn̄bus ex altera. In hac qõne icidēs cāus ē talis qdā. b. fuit frater ex pte matris tm̄ cuiusdā. g. vxoris. b. idē. b. cū q̄dā. k. famula sua generauit duas filias in statu soluto depost ɔtraxit. b. cum. k. matrimoniū. τ ipa. k. in celebratõne mr̄imonij ṫuas tenuit filias sub mantello surgit ex hoc qõ an iste filie sunt legitimate. τ possint succedere vl' nc. Et rūdet q sic videlicet q sint legitimate τ succedūt ac si fuissent legitime a pricipio generatõis: sa. §. dubitatū in auc. d icest. nup. col. ij. Quia legitiati p subsequēs matrimoniū habēt oēs successiones q̄s habūt illi q sūt ab initio legitimi τ naturales. ita dicit Bar. ī. §. dubitatū palle. facit ēt. §. tribus. in aut. qui. mo. na. effi. sui. ṽ. reliquū. col. vij. vbi dicit Bar. q naturales sic legitimati efficiunt p̄ris genin sti eposica alij liberi nascāt ex codē mr̄imõio sine sīt τ succedūt illis p̄sonis qb⁹ succedūt illi q ab initio legitimi nati fuerīt. fac ad hoc. l. cū qs. C. d nat. li. τ isti. d nup. §. fi. vbi gl. sup ṽbo iterdictū cum gl. pc. Itē i. c. tāto. ī pn̄. q fi. sint legi. Et ad qõnez p̄ncipalē. qr ī cāu p̄sti pueri filie sororis p̄ris pueri filij fratris patris: τ pueri filij sororis p̄ris sūt ī codē gradu: tūc filia fratris ex vna pte p̄fertur ī successiõe pueris supradictis. pz hoc. C. d legi. he. aut. post fratres cū si. vbi dī. Qñ defunct⁹ nõ relinqnt fratrē vl' sororem ex vtroq; parēte: nec eorū dē fratris τ sororis liberos extūc p̄ferunt ī successiõe fratres τ sorores ex vna pte τ eorūdē liberi τ sīt ī gradu vicinior q pueri supradicti. s. filie sororis p̄ris: τ pueri filie fratris p̄ris τ filij sororis p̄ris: vt ī auc. d here. ab itesta. veni. §. reliquū τ. §. illud palā. Idē dicit Bar. d salice. ī auc. post fratres pal. τ ɔphat. C. de leg. here. ī auc. post fratres ij. vbi hz q p⁹ fratres τ sorores τ eor liberos succedēt p̄ris alij fz gradus suos. nā puer fratris ex vno parēte ē ī tertio gradu ɔsanguinitatis. sz supradicti pueri sunt ī quarto gradu. τ q vicinior ē ī gradu p̄fertur in successione ergo τc.

¶ Suffragiū ē ɔp̄e patrociniū qõ p̄stat aduocatus: aut ɔsiliū: vl' suniū. xij. q. ij. suffragia. Quãz ponit p salario qõ debet aduocato fz Azo. C. d suffra. Quãz ē ɔsensus ī scriptis redact⁹. s. cū dī ego. b. noīe. p. ī platū. τ sic sumit d elec. c. ppetuo li. vi. Est ēt auxiliū deprecatõis p aīabus factū. Et sic sunt quattuor modi suffragādi p aīabus ad quos oēs alij dīr. s. orõ bñorũ boĩuz: siue amicorũ ieiuniū. elemosyna. sacf in altaris. vñ. Missa: preces. dona. ieiunia: q̄ttuor ista. Absoluūt aīas q̄s purgās detinet ignis. de hoc vide gl. ī. c. tū creatura de cele. miss.

¶ Sup hec p̄positio d suo sigĩficato significat ī iure ypothecatõez: τ p hoc si testator legat Annua decē sup tali fūdo: cēsus ē q ip̄z fūduz ypothecat ɔ p illo legato. τ idem ī ɔmissione: nā ypotheca dī ab ypos. i. sub τ thesis positio q̄si suppositio. Itez dictio sup q̄ñz ñ significat ypothecatõez q̄ñz aliqd īpedit. vbi gr̄a. Cõcedo tibi decē ānua sup tali re trāsferens ī te dñiuni ex hac cā p trāslatõez dominij īpedit ypotheca: vt l. l. pignus. ff. de re iudi. Itē dictio sup q̄ñz ponit p de: vt ī. c. sup spoliatione. de ordi. cog. c. sup l'ris. de rescrip. c. sup eo. de elet. τ sic dic Alexander. Cū supest p de τc. Quãz ponit ɔ p pp: vt no. ī dictibus iuribus.

¶ Suffragari. i. auxiliari. Inde dīr suffraganei idest auxiliarij dyocesanor epor. d ele. c. suffraganeis. vbi epi dyocesani dīr archiepi metropolitani τ p̄ñt eo tñ ɔfirmato nõdū ɔsecratõ nec palliato de mandato eius ɔsecrari: vt ibi dī.

¶ Supinū hz duos cāus tñ. accusatiuū: τ ablatiuū. ī ablatiuo sigĩficat terminū a quo vt maior natu vt in. l. ij. §. minorē. ff de mino. nā tps legis cõputat a tpe natiuitatis vt a termino a quo. Sed ī accusatiuo significat terminū ad quem: rõ quia voluntas defuncti. s. ei obtēperari ē terminus ad quē: nec isto cāu nec p̄cedēti significat. ɔdinõez qr nihil qõ suspēdi possit subest. Supinū ergo ī vtroq; cāu. s. accusatiuo τ ablatiuo sumptū de se solo nõ īportat ɔdinõem nisi addat ei ṽbū vl' pricipiū futuri tpis: vt vēturus l' iturus. tũc. n. ex adiūctio qõ ɔtinet euētū ɔditõem significabit: sz nõ ex suo ɔprio significato: quo tñ significat terminū a quo vel ad quem.

¶ Supficiales: edeo sūt q ī solo ɔducto l' ɔpto sūt posite quar ppinqtas seu ɔpetas ciuili τ naturali iure ei⁹ ē cuius ē solū. vt. ff. d supficie. l. ij. vl' edificia sup soli facie fcā puta qr dñs soli ex locatõe ɔcessit sup solū sui edificia fieri.

¶ Supficies de supficie in rē actio. Re. s. d actõnibus.

¶ Suppellex est domesticū p̄risfamilias instīz ī quo ɔtinent mense sciphis. cephalia: subsellia: cultra: ipiria: vasa: oraria: aquaria: peluces: agnaria: traba: vasa: estuaria; vulgaria: idest ad certū offici

tum attributa ꝛc. instru̅ta domus: vt scribit pompo
ni⁹. Dicit̄ aūt̄ suppellex vt labeo ait: q̄z bi q̄ i lega
tōe mittebant̄ secū suppellectiles deportabāt vt
i. l. labeo. ff. de suppelle. lega. Que aūt ꝯprehēdā
tur sub vocabulo suppellectilis determiat Bar.
in. l. in legatis. C. de lega.
¶ Supplicarij dr̄ q ob aliquod delictū enorme
in publicū deuoluunt̄ erarium. que deuolutio dī
bonoꝝ publicatio.
¶ Supplicatio: ē petitio venie ꝓ erroꝝ. Uel ē
quedā benignitatis ip̄ius suꝑioris iploratio. Et po
nuntur tres dr̄e iter supplicatōꝫ ꝛ appellatōꝫ vt
i gl. iij. ex lr̄is. d̄ i ite. resti. Et sunt̄ supplicatō stri
cte ꝓ ea que porrigit̄ aduersus sn̄iaꝫ q̄ petit̄ reuo
cari q̄uis alias capiat̄ large ꝓ q̄libet ꝑcuꝫ porrec
tōe. Et ponit Butri. quartā dr̄iaꝫ: q̄z nō lz tertio
appellare: s̄z bn̄ lz tertio supplicare. quā dr̄iaꝫ Jo
ban. and. quē seq̄t Bar. reprobat dicēs Butr. er
rasse. q̄z si itelligit̄ q̄ p⁹ duas supplicatōes tertia
admittit̄: tūc ē ꝯ casuꝫ. l. si aduersus. C. d̄ ꝑci. ꝑpe.
offe. si scd̄o itelligit̄ p⁹ duas sn̄ias latas i cā appel
latōis liceat postea loco tertie sn̄ie fac̄t supplica
tionē. Jteꝫ falsuꝫ ē: q̄z q̄n nō lz tertia vice appella
re nec licebit supplicare. Alia dr̄a lz i appellatōe
a sn̄ia diffinitiua sec⁹ tn̄ i iterlocutoria ñ sit necesͤ
se exprimi cāꝫ aliq̄uā: tn̄ i supplicatōe necessario
apponit̄ cā saltēꝫ colorata. alias suꝑior nō debet
mittere supplicatōeꝫ. Jtē differūt. q̄z sol⁹ ꝑnceps
superior ꝯcedere babꝫ supplicationē sed appella
tio etiā fit ab inferiori.
¶ Surreptiō. Est repentina ꝛ festina alicui⁹ falsi
tatis suggestio. Et dī a sub ꝛ repo. de hoc notat̄ i
c. super litteris. de rescriptis.
¶ Suspēsio excōicatō ꝛ exiliuꝫ differūt q̄z ꝑt sus
pensus sine peccato cōicare alijs hoīb⁹ ꝛ alij sibi
sec⁹ i excōicatōne ꝛ exilio q̄ tn̄ differūt iter se q̄z
excōicat⁹ pōt manere i ciuitate lz ꝑucet̄ hoīuꝫ cō
munione s̄z i exiliū missus repellit̄ tā a ciuitate q̄
a cōmunione hoīuꝫ. vt suspensus celebrans ꝓpe
rio deponi dꝫ. c. clericoꝝ. de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ. c. cleri
ci ꝛ latores. d̄ cle. excō. ministrā.
¶ Suspēsuꝫ dī id q̄d excedit domos l' vltra eas
extēdit̄. Qd̄ si ceciderit ꝛ alicui nocuerit vl' dānū
itulerit in via publica cuiū tenebit̄ dn̄s domus
illius d̄ qua dānū illatū est. vt. ff. de his q̄ deiec. l'
effu. per totum.
¶ Suspectus dī q nō ex fide admistrat vt isti. d̄
suspec. tuto. §. suspectus.
¶ Su⁹ q̄s dicat̄. Cū dī q̄s ꝓseq iniuriā suoꝝ vīd
i. c. d̄ cetero d̄ test. ꝛ in. l. si femia. C. ad turpil. naꝫ
dī ille q ē admittit̄ ad successiōeꝫ ab itestato siue
iur̄ agnatōis: siue cognatōis d̄ quo ā c i. l. negāda
C. q accu. nō pos. canonizatā. in. q. xi. c. neganda.
Bal. ꝛ moderni dicūt illū eē suū. p quo ꝑt q̄s agē
sine mādato cū sola cautōe d̄ rato vt sūt oēs agna
ti cognati filij libri patrom ꝛc. Cōtra quos nō ꝑt
ꝯpelli testificari i cā criali vt no. i. c. d̄ cetero pal.
Jtē alr̄ capit̄ cū q̄s dī eē su⁹. i. sue mētis l' apō se
vt i. l. fulcini⁹. §. adeo aūt latitatō. ff. q. ex cau. i pos.
Et ē ibi pulcher mod⁹ loq̄ndi q̄ furiosus ebrius
dormiēs pupillus ꝛc. dī ñ eē suus nec pat̄ vēdi
tōeꝫ alias vēdicatōeꝫ d̄ qua ibi. Nā ñ se occultat
q suus nō ē vt i. §. adeo pall. Jtē suū ē ꝟbū ambi
guū. Jdeo dicēs iuū non eē adijcere dꝫ neqꝫ sibi
cōe. ff. d̄ ꝟbo. signi. l. pupillus an ñ. ꝛc. ꝛ si q̄d cōe
ē meū dici ꝑt. vt. l. fm electio. §. adeo. ff. d̄ lega. i.

De Ta

¶ Abellari⁹ siue tabellio. Est publica ꝑsona
sacro astricta i ciuitate vt rōnes ꝛ acta in
formā publicā redigat a ꝑncipe ad hoc offi
ciū deputat⁹ ꝛ ꝯfirmat⁹. Uel sic ē ꝑsona publica
bn̄s offīn scribēdi instr̄a sup ꝯctibus vl' alijs reb⁹
ad faciēdū fidē sup eisdē ꝛ tabellionat⁹ offīn ꝓ bn̄
ficij subtractōem appellatōe postposita interdici
dꝫ clicis in sacris ordinib⁹ ꝯstitutis. c. sicut. T. ne
cle. vl' mo. Et dat ibi glo. rōeꝫ q̄z genus negocia
tōis ē. Et finalr̄ tꝫ gl. q̄ in cā eccla̅stica vl' ip̄ā alr̄
pōt exercere officiū: vt. c. q̄n̄. de ꝓba. ꝛ. xxvij. q. i.
multoꝝ. Jtē tabellio dꝫ eē regsitus ꝛ rogat⁹: vt i
Spe. de istru. edi. §. ij. ꝟsi. s̄z pone. ꝛ. §. iij. i prima
col. vt est gl. i ꝟbo regsitus. i cle. romana. d̄ iurꝫiu.
Jtē tabellio ꝯpellit̄ ꝯficere instr̄a si roget̄. S̄z po
ne mādato suꝑioris ñ vult ꝯficere q̄d erit. Rn̄de
tur q̄ ꝑuat̄ officio tabellionat⁹ fm Bal. in. l. ꝑm
dendū. C. de postula. ꝛ ē rō quia ē suus publicus
hoc tn̄ limitat̄ nisi vna cū officio notariatus bēat
aliud offīn ānexū ꝛ illud gnquēniū exercuerit. tūc
n. iuitus rogari nō ꝑt. Cāus ē vnicus ꝛ singula
ris: vt ibi nōt Angelus in. l. i. C. d̄ tabu. lib. x. S̄z
q̄rit̄ vtrū tabellio q̄ncūqꝫ vl't possit renūciare offi
cio tabellionatus. rn̄det̄ q̄ nō: rō q̄z nemo pōt re
nūciare suo offō nisi i manus suꝑioris ꝯcedentis
l. legātis. ff. d̄ offi. ꝑsi. c. admonet. d̄ renū. ꝛ. c. q̄d in
dubijs. c. t. Bal. ad hoc idu. ic. l. filius. ff. d̄ fur. Jtē
q̄rit̄ an tabellioni cui tpe rogat⁹ fuit solutū d̄ mer
cede ꝯfectiōis instr̄i debeat iterū solui q̄n̄ ꝑs velit
bēe copiā instr̄i. Rn̄det̄ q̄ sic. glo. est no. in. l. fi. §.
exēplaria. C. d̄ ꝑncipi. agē. i re. li. xij. q̄d est mēn te
nendū fm Lud. de ro. q̄z cotidianum. Cetera q̄
plura: vide. s̄. de. J. ꝛ. N. Et quot ꝑsonis equiua
leat tabellio i fide scriptis adhibenda ē gl. in ꝟbo
duos viros. i. c. q̄n̄ ꝯ falsam. de ꝓba. ꝛ nō. licꝫ sa
cerdos nō debeat exercere offīn tabellionat⁹. c. si
cut. T. ꝑal. tn̄ si ꝯficit valet. fꝫ Bar. i. l. vniuersis
C. d̄ edē. S̄z pone sacerdos scribit legatum sue ec
clesie vt tabellio: an tal' scriptura valeat ꝛ probet
rn̄det̄ q̄ sic. c. cū iter nos. d̄ re iudi. vbi determia
tio. an ꝓbat̄ q̄z ꝑt eē testis. c. raynucius. d̄ test. nō
ob. q̄ pr̄ nō ꝑt ꝯficē instr̄m ꝓ filio. vt ē gl. singula
ris i. l. ipuberis. §. i. ff. d̄ fal. q̄z nō ē eadē rō in pr̄e
ꝛ sacerdote. Jtē punit̄ tabellio q accipit aliq̄d ēt
a sponte soluente vltra ꝓpriū salariū fm Bal. in
aut. s̄z hodie. C. d̄ epi. ꝛ cle. Jteꝫ scribēs falsum in
strumentū i ciuitatis debꝫ puniri pena ignis ca

fus l.l.i.C.ð mu.ꝯces.lib.x. Et scribēs illicite in strumētū pdit manū.c.iperialē.§.scriba.ð ꝓhibi. alie.p Federicū. Itē scribens instrm̄ vsurarium est piurus ⁊ nō potest amplius conficere. ⁊ potest pronunciari infamis ſm Hosti. in sum. de vsur. in fi.§.fi.vſi.quid de notario.⁊ Archi.ð hoc.xxxviij.di.c.sicut.

¶ Tabularij ēt ſm Accur.sunt qui faciendis publicis instrumētis publice presunt i singulis ciuitatibus. Re.ī.Scribe.⁊.xxxvi.q.iii.§.pōt.ad fi.⁊ C.de tabu.l.x.

¶ Tabernarius dicitur qui tabernaz exercet:vinum vendens.

¶ Tabule testamēti inde vocate sūt. qr añ cartaꝝ vsuz i tabulis tā testamēta ꝙ̄ epl'e scribebāť:qua rōe portiores tabularij vocabāť ſꝫ Isid.li.v. Et tabule testamēti ꝓpe sūt testamētū editū l scriptū signatū ⁊ pfectū. Sed abusiue etiā illa testamēta vel tabulas appellam⁹ que falsa sunt ⁊ illicita ſm Azo.in sum.C.de tabu.exhi.

¶ Taciturnitas ē qñqꝫ habēda p cōfessiōe. Etiā qñqꝫ tacitum habeť p expsso.ff.si cer.peta.l.cum quid.⁊.c.gratum.de offi.dele.

¶ Tacere hoc vbum ð se nō significat ꝯsensum nec dissensū:sꝫ ēē mediū.vñ nō.ꝙ ē dare ꝯsensuz dissensū ⁊ mediū.qḋ ñ ē ꝯsensus:nec dissensus:ꝉ alr:nā habemus velle ⁊ nolle ⁊ mediū qḋ nō est velle:nec nolle:nā velle ē ꝯsentire:nolle ⁊ dissentire siue resistere p motū animi vñ in vtrisqꝫ.s.velle ⁊ nolle ē mot⁹ animi ad hoc ꝙ vlt vl nō vult.i. resistit. Sꝫ non velle:siue nō nolle ē cū nullus est motus animi ad vnū vl ad aliud p vel ꝯ facit.l.i. §.sciaꝫ.ff.ð tributa.act.vbi diť vulpi. Scientiaz hic eā accipimus que hꝫ volūtatē. Sꝫ vt ego puto nō volūtatē sꝫ patiētiā:nō.n.velle dꝫ dñs sꝫ ñ nolle:si igiť scierit:⁊ nō ꝓtestať ⁊ nō ꝯ dicit teneť tributoria actōe si vō dissētit nō teneť illa actōe teneť āt si ꝯsentit.āt si ñ ꝯsentit:si tñ ñ dissentit:vt ibi dl. Seqť ergo ꝙ tacere de se nec ꝯsensuz nec dissensuz significat. Qñqꝫ āt sic qñ significat aliū de supto quouis ꝓbabili medio ꝯcludiť tacēte cōsentire vel dissentire.vbi gr̃a. Facta locatiōe ꝑdij rustici vsqꝫ ad ānū:finito āno tacēte locatore ꝯductor remanet i fūdo.ꝯcludiť rē recōduxisse p alio āno.⁊ si p'ria locatio erat ad maius tp̄s puta qnqnniū.scḋa vl fcā tm̄ p illo āno. In ꝑdijs ēt vrbanis vl fcā noua locatio:ꝫ alr ꝙ̄ i rusticis.quia tm̄ p tpe quo ibi hītať.nisi p'ria locatio eēt fcā in scriptis:qr tē scḋa ñ vꝫ fieri:eo qḋ nulla scriptura īteruenit q̄ vꝫ reqri sicut i p'ria.Late ꝯtrť.§.fi.ff.ð loca.⁊ ꝯduct. Patet ergo ex hoc ꝙ tacēs hꝫ p cōsentiēte:rō sumiť ex sciāz ⁊ patiētia ihabitatōnis.

¶ Sꝫ ibi fcā locatiōe ad ānū.si l fi.āni locator efficiť furiosus.⁊ eo exñte furioso āno finito ꝯductor remanet.diť tex.ꝙ ꝯductio non renouať ⁊ sic tacere ñ significat ꝯsensuz.l.cū ad certa.ff.locati:qr nō pt ꝯcludi i furioso ꝯsensus.certū ē.n.ꝙ nō hꝫ ꝯsensū saltē validū ad disponēdū minus ex patiētia sua ꝯcludiť. Et lꝫ ex pte ꝯductoris remanētis hñ ꝯcludať ꝯsensus.ñ tñ suffic̄ ad ꝯctū nisi cōcurrente ꝯsensu ꝑoris locatoris.q ñ ꝯcurrit pp fauorē. Itē pr̄ p dote dotalino noie filie pt agē si filia nō dissentit. Et si filia ē furiosa pt agē qr tūc non dissentit.lꝫ ēt ñ ꝯsentiat.l.ij.§.voluntate.ff.so.ma. Nec ob.tex.ibi dicēs ꝙ crediť ꝯsentire.qr dꝫ intelligi ꝙ vīsile ē ꝙ ꝯsentiret si furiosa ñ eēt:l cēseť ꝯsentire quo ad effectū quo ad materiā illi⁹.§.idē ē effect⁹ filiā ñ dissentire ⁊ eā ꝯsentire.cuz vtroqꝫ cāu pr agē possit:lꝫ quo ad rei veritatē ñ cōsentiat nec dissentiat. Itē res aio furādi surripiť tacēti.⁊ pone abñti hoc tacē.nō significat ꝯsensū nec dissensū.qr nihil mouet aiuz ac ꝯsensuz l dissensuz. ⁊ tñ hoc ñ ipedit furtū ꝯmitti.lꝫ furtū dicať ꝯctatio rei aliene dño inuito.sꝫ subaudit l ñ volēte pꝫ.qr furioso dño fieri pt furtuz.lꝫ vere inuit⁹ ñ sit sꝫ ñ volēs ē. Nec ob.§.vetare i.l.qui pbas.ff.ð fur. vbi dl. Vetare dꝫ q nō cōsentit vt.ī.ð filia furiosa qr vetare vꝫ quo ad effectuz l vi ꝙ re vō dissentit dissensu gñali quo glibꝫ vlt res suas retinē ⁊ ñ surripi.⁊ dissentit sibi eas auferri.⁊ iste dissensus q semel fuit i aio:sp vꝫ pseuerare. Et ergo abñs dormiēs ignorās furiosus.dissentire vꝫ dissensu gñali ⁊ demēte cāu pticulari hꝫ p pticulari dissentiente ⁊ sic l furto necessario nō reqriť volūtas l dissensus sꝫ sufficit nō ꝯsensus vt pꝫ i semp furioso ⁊ i ifante q nūꝙ̄ habuerit motū animi i dissensuz. Itē si frater vnus rē cōem cū alio fratre suo ipo pñte ⁊ tacēte donat vxori sue.s.donāns alter frater tacēs vꝫ ꝯsentire. Et sic valꝫ donatō p pte illi⁹ tacētis ⁊ si p pte donāns qr iter vir ⁊ vxorē ē vt i.l.si fratres cōis.ff.ð dona.iter vi.⁊ vxo. Itē si sciente creditore ⁊ tacēte debitore vēdit pignus ñ iō vꝫ creditor pignus remitteť.l.sic.§.nō vꝫ.ff. q.mo.pig.l ypothe.sol.qr ex illo acto nō pt iferri ꝯsensus creditoris l iur̄ pignoris nec ex illo actu ius creditoris lediť. Itē si vendis fundū i quo habeo ius fruitus paritate rōnis.

¶ Tacite itellectū diuersimode capiť l sur.s.per modū dispōnis ꝯditōis vl alr put ex diuersificatiōe significari vl cēa ꝯcludiť.vbi gr̃a.in ꝯctu societatis fcā ꝯuentiōe ꝙ vnus socioꝝ hēat duas ptes lucri. Intelligiť etiaꝫ tacite ꝙ habeat duas ptes dāni. Et hoc tacite itellectū capiť p modū dispositionis seu ꝯuentiōis vt in.§.illud.insti.de socie. Et sumiť significatū ex quali mēte paciscentiū in tacito ⁊ expsso. Itē ibi ꝯcedēdo aque haustū intelligiť ꝯcedi iter ad illū. Et h⁹ tacite itellectū sumiť etiā p modū dispositionis sed nō ꝑncipalr sed ac

cetoꝛie seu consecutiue vt in.l.ui.ff.de ser.ru.pre.
Nō qꝛ ī itinere nulla ē vtilitas nisi īquātū ↄ̄fert
ad aque haustū. Itē ibi ꝓmitto partū filie vl̄ fructꝰ
tū fundi itelligiꝝ si nascanꝝ.l.interdū.ff.de ver.
obl.qꝛ nisi nascātur nihil ē ī legato vel ↄuētiōe ⁊
sic vtilis eē nō pt̄. Itē ibi debitū sub ↄditōe accep
tū ferē simplicitē itelligiꝝ tacite si ↄditio debiti exti
terit quo ad effectū acceptilatōis ñ quo ad disposi
tōēꝫ.vt.l.sub ↄditiōe.ff.de accepti. Itē ibi pmitto
tibi.x.itelligiꝝ si petieris nō p modū ↄditōis sed p
modū āmonitōis ⁊ iterpellatōis vt añ nō sit ī mo
ra postea sic.l.si cū petieris.ff.de verb.ob.iūcta.l.
moꝛa.ff.de vsu. Ratio quia debitoꝛ nō ē ī moꝛa
retinendo debitū volēte creditoꝛe sꝫ eo inuitu qñ
fit interpellatio. Itē ibi patronus opas stipulaꝝ a
liberto simplr̄ itelligit cū fuerint idicte q̄ adiectio
reqriꝝ i opis sicut ī alia stipulatōe itelligiꝝ cū pe
tieris ⁊ ē rō qꝛ patronus stipulatur operas ad uti
litatem suam.

¶ Tacite ieffe multiplr̄ ↄtīgit. Vbi gr̄a ↄuētio cū d
positario p̄p āmissionē rei deposite nō agā ↄ̄ ipm.
In ista ↄuentōe tacite iest r̄ ↄtineꝝ remissio qꝛ nō
p dolū pdidit agē nō possū depositi. Sꝫ pono facto
ↄuētionē q̄ñ agā d dolo dicit tex.q̄ ñ valet ↄuē
tio. Et sic valet tacita remissio ⁊ expssa non.l.si
vnꝰ.§.illud.ff.de pac. Et sic expssio coꝝ q tacite ī
sūt nihil ibi opaꝝ.rō qꝛ expssū alitē significat qꝛ i
p̄mo casu significaꝝ remissio doli nō simplr̄ sꝫ put
ↄtineꝝ ī obligatōe siue actōe depositi. Idō p dolo
nō pt̄ agi actōe depositi sꝫ alia actōe.s. rei vēdica
tione qꝛ dolo desijt possidē vel actōe de dolo. Sꝫ
ī scdo casu dolus simplr̄ remittiꝝ. Et sic si ↄuētio
teneret non possit p dolo agi aliqua actōe ⁊ sic re
maneret ipunita. Idō nō tꝫ ↄuētio qꝛ dareꝝ occa
sio deliquēdi.vt.l.conuenire.ff.de pac.do. Itē ibi
ↄcedo rē p̄cario simplr̄ tacite itelligiꝝ q̄ durat do
nec voluero siue reuocauero.l.i.d p̄cario.ff. Etiā
moꝛte mea nō finiꝝ.l.iii.ff.locati.qꝛ in p̄cario sim
pliciter concessio intelligiꝝ volūtas.s.q̄ p volunta
tem ↄ̄riā siue reuocationē non perseueret ⁊ q̄ p
seueret donec reuocetur sed moꝛte non reuocaꝝ
igitur pseuerat. Sed qñ conceditur quādiu conce
dens voluerit tūc significat q̄ durat quādiu volū
tas adest. Sed moꝛte qs desinit velle. Ideo tunc
finiꝝ p̄cariū. Itē ibi iudex condemnat quē pena
capit siue deportatōis ad quā tacite sequiꝝ pena
s ādēptōis bonoꝝ. Pone cōdemnatus appellat
pēdente appellatōe moꝛit ipa pena p̄ncipal' tolliꝝ
⁊ ēt accessoꝛia.s.adēptionis bonoꝝ. Tūc moꝛte il
lius pena p̄ncipal.s. deportatōis tolliꝝ ⁊ ēt acces
soꝛia.s.ademptō bonoꝝ.vt in.l.iii.C.si pen.appel.
moꝛs iterue. Ratio.qꝛ tacitū itelligiꝝ accessoꝛie ⁊
consecutiue.mō sublato p̄ncipali expsso auferꝝ ⁊
accessoꝛiū. Sed qñ duo exp̄mūtur que ambo p̄i
cipalia sunt. Et ad sublationē vnius non auferꝝ

aliud sicut qñ pena īponitur in duobꝰ factis vtrū
qꝫ ē eque principale. Alij dicūt q̄ ēt in isto cāu pe
na ademptionis tollatur qꝛ expressio vt dicis nō
fit nisi ad maiorē declaratonē. Etiā pene in du
bio sunt molliende de pe.di.i.§.pene lꝫ foꝛte secꝰ
in vsuris. Est tñ in arbitrio iudicis cuius mēs at
tēdi dꝫ qꝛ s̄m eius mentē vel arbitriū moꝛte finiꝝ
vel nō. Itē ibi lego alicui simpliciter itelligiꝝ p̄ñ
die. ⁊ si exprimo in presenti die tūc significat qđ
verba sonāt.s.q̄ p̄sens dies isti legato apponiꝝ:⁊
hec expressio si illud nō eēt nihil operareꝝ aliō q̄
tacitū.nec aliud tacitō q̄ expressum. Sꝫ ex clau
sula postea apposita.s.legata qbus dies nō est ap
positꝰ volo solui ānua bina trina aliud significaꝝ
in tacito:aliud ī expresso:qꝛ ex tacito cū clausula
apposita nō ē vel dies ex clausula secuta deben
tur ānua bina. In expresso vbi dies ē appositus
dicendo p̄ñ die ad ipm legatū p̄dicta clausula ñ
referꝝ qꝛ isti legato dies ē appositꝰ dies: vbi āt ta
cite intelligiꝝ nō est appositꝰ:lꝫ idē opareꝝ si aliud
nō sequereꝝ. Sꝫ si dicat legata qbꝰ apposuit v̄bū
pure volo solui pꝰ ānū:tūc opaꝝ q̄ legatū relictū
pure hoc v̄bo expresso debeaꝝ post ānum vt lega
tū simpliciter relictū debeꝝ statim : qꝛ hec mēs te
statoris significata ex v̄bis. Itē ibi: lego tibi pure
intelligiꝝ si volueris.hoc tñ non facit legatū cōdi
tionale:nec īpedit transmissiōēꝫ legati si legatariꝰ
ante moꝛitur:⁊ tñ exprimēdo hoc in legato dicen
do lego tibi pure si volueris:legatū ē cōditionale
l.si ita expressuꝫ.ff.de cōdi.⁊ demō. Itē ibi filium
meū exhēdo intelligiꝝ tacite ↄditio.si hēs adierit.
Sꝫ pone q̄ hec ↄditio exprimaꝝ:dicit tex.q̄ exhe
redatio viciaꝝ.l.si qs.ff.d here.insti. Rō s̄m doc.
qꝛ alter itelligiꝝ:⁊ alter exprimiꝝ.nā itelligiꝝ quo
ad effectū.s. vt exheredatio habeat effectū si hēs
adierit non āt intelligiꝝ q̄ exheredatio sit ↄditōa
lis.sꝫ qñ exprimiꝝ tūc referꝝ ad dispositionē :⁊ sic
exheredatio est conditiōalis:nō viciatur: qꝛ est ac
tus qui nō recipit ↄditionēꝫ:per.c.actus legitimi
de regu.li.vi. Et est ratio diuersitatꝫ in legato .⁊
in exheredatione:qꝛ verisimiliter non videtur te
statoꝛem legatū velle facere conditionale per ex
pressionem illius conditionis : si heres adierit.
si apponatur illa.secus in exheredatione quaꝫ te
statoꝛ videꝝ velle facere conditionem dum appo
suit conditionem talem vt magis restringaꝝ. Sꝫ p
appellationem conditōnis viciatur lege positiua
tō nō valet ↄditio ergo expressa ad dispositionēꝫ
viciat.sed tacite itellecta ad effectuꝫ non viciat:ēt
qñ apparet de mente exprimentis q̄ p expssionē
vult aliud significare.s.facere actum cōditionalē
qui non est conditionalis ex tacito intellectu. tūc
actus ē cōditōalis:qꝛ exprimēs hoc vult q ad hoc
cōditionēꝫ exprimit: ⁊ sic tunc legatū relictū si he
res adierit ē cōditionale. ⁊ verisimile ē q̄ cōditio
exp̄matur sicut itelligatur ad maioreꝫ declaratio

nem ⁊ sic lʒ actus nō recipiat conditionē per illaʒ
tñ expressionē nō debet viciari qꝛ solū qđ tacite i
terest exprimit:⁊ lex positiua nō admittēs condi
tionē vꝫ intelligi de conditione extranea. ⁊ nō de
illa que inest que exprimiť ex abundan. Sic ēt ex
heredatio pt eē conditionał qñ testator sic voluit
sed qꝛ nō recipit conditionē viciať. ēt acceptilatō
erit cōditionalis pp uoluntatē accepti ferentis:
ſʒ qꝛ ēt nō recipit conditionem viciať. Et ita i his
debet attendi mēs disponentis. ⁊ seruari qđ vult
⁊ put vult:nisi vbi lex positiua hoc īpedit. Jtē ibi
iudex dat tutorē pupillo simplr intelligiť tacite qꝙ
ministret si satisdederit. Sꝫ pone qꝙ iudex in dan
do tutorem hoc exprimat. dicit textus qꝙ valet da
tio. ⁊ eo mō intelligiť quo exprimiť. l. muto. §. hāc
autē. ff. de tuto. Et hec. l. facit ꝓ pdictis. Et ē rō
bilitas legis. quia verisimiliter exprimiť sicut itel
ligiť i dubio hoc iuncto qꝙ si faceret ꝯditōeʒ act⁹
viciareť quod non est dicendū i dubio maxime i
hoc casu pp periculū qđ pupillo imineret si tuto
ris dano nō teneret. Jtē ibi ꝓmitto. x. simpliciter
intelligiť tacite qꝙ solā cum petieris dicit text. qđ
idē significat nec aliud opatur. vt. l. si cū petieris
ff. de ver. obl. qꝛ ēt intelligitur sicut exprimiť: nec
habet aliud significatū qđ expressum ex cōi mō in
telligēdi. Sꝫ ibi lego illi si capitoliū ascēderit hec
conditio tacite cōnectur si voluerit: qꝛ volēs ascē
dit ⁊ tñ exprimendo hāc conditiōnē aliud operať:
quia legatū viciať: qđ non viciareť tacite intellec
ta. l. nō nunꝗ. ff. de con. ⁊ demō. Et ē ratio quia
aliud significat cōditio si ascenderit:⁊ si voluerit.
nam legādo sub conditione expressa si voluerit le
gatū ponitur in sua libera ⁊ mera volūtate. iō vicia
tur per legem positiuā statuentē qꝙ legatū nō pos
sit poni in libera voluntate. secus in illa cōditiōe
si ascenderit. qꝛ si ascendit siue libere volēs: siue nō
tñ cōditio ipleť: ⁊ sic de alijs exēplis.

¶ Tacitū ꝓpe ⁊ vē dr̄ qđ nullatenus ē expressuʒ
⁊ hoc in iure nihil significat eo qꝙ nō ē significatū
eius nec apparet. Dr̄ autē in iure expressum qđ
aliter qꝫ vbis expressum ē. nā inter modos signifi
cādi verba obtinēt pncipatū. iō verbis expressuʒ
dr̄ vere expressum ⁊ quod dico vbis idē dico scri
ptis qꝛ illa continent verba. Aliter aūt expressuʒ
quā verbis dr̄ tacitū ad dr̄āʒ expressi verbis. Et
hoc ē tacitū iuris quod nō ē expressuʒ verbis vbi
gr̄a. Mutuam volū vini nō exprimiť qꝙ reddať
vinū eiusdē bonitatis. hoc tñ tacite itelligiť. l. cuʒ
qđ. ff. si cer. pe. ⁊ siliť rō ex natura mutui cui⁹ ē qꝙ
res reddať eadē in valore cū mutuata eē cēseť.
hoc ē si ē eiusdē naturē ⁊ bōitatꝭ h⁹ tacite itellectū
rō significat ⁊ opať ac si eēt vbis expssū. l. cū qđ pal.

¶ Taxare est idē quod estimare.

¶ Tāꝗ. Est nota similitudinis. c. solite. de ma. ⁊
obe. aliqñ nota veritatis. c. ex pte de sponsa.

¶ Talis. a. illc. C. de sum. tri. ⁊ fide catho. l. i.

¶ Theatrū ē loc⁹ i ciuitate cōis ⁊ public⁹ ad specta
cula: dr̄ a theorādo. i. īspiciendo vt in foro vel pa
lano cōmuni.

¶ Tegule sūt lateres. differūt tñ qꝛ tegule dr̄r a
tego qsi tegētes ⁊ ñ sūt cocte lʒ ligna sub laterib⁹
posita ꝓ eor sustētatione. Sꝫ lateres fundanť ex
lapidibus ⁊ arcbilla ⁊ coquūtur.

¶ Telū nō dr̄ tm̄: qđ ab arcu mittiťſʒ ēt qđ a ma
nu eo qꝙ i lōgū mittať ergo lapis lignū ferrū noīe
teli ꝯtinentur. tex. ē isti. de pub. iudi. §. teiū autē. fm
Dy. interpretatione legis. in. rabulariū.

¶ Telū grece tributū: dr̄ latine. Jnde teolonium
idē ē qđ tributū. Et ēt dr̄ locus i quo exigiť.

¶ Tcolonarius dr̄ qꝛ qui exigit theolonū.

¶ Temulētia ē ebrietas. l. vnica. C. si qs ip. male.

¶ Tēplarij sūt pceptores l' ꝯmēdatarij ⁊ pſōe re
ligiose: vt cle. d rcli. domi. ⁊ cle. cū ex eo. d sen. ex.
p Jo. an. in rubri. d regula. ⁊. c. ecclesia scē marie
de ꝯsti. tales deputanť ad admistrationē eccliasti
caʒ. ⁊ sic pñt agē ⁊ defendē iura ecclesie: vt cle. i. d
rescrip. ⁊ pñt ēt eē ꝑsone icognite ⁊ d lōginqs pti
bus. c. Cū deputati. de iudi. ⁊ qñqꝫ eligunť ⁊ hñt
ecclias prochiales. ⁊ sic auctoritas diocesani dꝫ i
teruenire. fa. c. vnicū. de capel. mona. li. vi. Et no
ta i. d. cle. i. de rescrip. qñqꝫ nō hñt ecclas prochia
les ⁊ sin maiores hñt eos deputare ⁊ instituē pre
ter consensum dyocesani. Et fm Jnn. i dignita
te ꝯparantinstitoribus. c. quod qbusdā de fideiuſ
so. qꝛ instāt negocijs sibi ꝯmissis vel ēt ꝯparāť visi
tatoribus siue vicarijs missis a supioribus ad aliq
officia exercēda. ⁊ sic queriť qs dꝫ pferri in agen
do ꝓ eccła inter tēplariū vel pceptorē ⁊ deputa
turē eius. sic ē distinguēdū aut agiť de subiectōe
ecclesie sic ad maiorē ptinet defensio pt tñ iferior
assistere iudicio. c. exponit de vila. vbi p Jnn. aut
agiť de iurib⁹ bōis eccłe. ⁊ hoc dupliciť aut eccła
ē subiecta quo ad bona ⁊ ad pceptorē ipsi supiori
q pro libito pt iferiorē remouere sic iterūʒ supior
pferendus est aut nō ē ei subiecta quo ad platum
videlicet: qꝛ ppetuus ē nec ad libitū remouibil' sic
inferior in agēdo pferendus ē maiori qꝛ ꝯmoduʒ
ad ipm pncipalr spectat ar. §. biduū. versi. palam
aūt. n. q. vii. l. i. §. i ppa cā. ff. qñ appe. sit ⁊ hoc si in
ferior talis ē idoneus ad defendēdū. alias supior
agit. c. lʒ. c. ex transmissa: de fo. cōpe. hoc no. in di
cto. c. cum deputati.

¶ Tempus ꝯtinuū ē qđ ꝯtinue currit diebus fe
riatis ⁊ nō feriatis siue i prima ⁊ absentia sit copia
iudicis vel nō. C. de prescrip. long. tem. l. fi.

¶ Tēp⁹ vō vtile nō currit dieb⁹ feriatis ⁊ abstie
⁊ dieb⁹ quibus nō ē agendi copia: Et istud ē mul
tiplex. s. continuū ⁊ vtile quo ad sui pricipium tm̄
nō quo ad ꝓgressuʒ ⁊c. vt i gl. cle. vnice. de i iteg.
resti. vbi gl. remittit de cōces. pbē. c. ii. ⁊c. qꝛ dum er
stat ē i fi. vnde tps dať ad eligēdū vtile: qꝛ nō cur
rit īpeditis d elec. ne ꝑ defectu. d hoc vide Gof. i
sum. de elec. §. hoc temp⁹. vbi concor.

¶ Tenor lraru͂ eidē qð snia lraru͂. Reg. ij. Snia lraru͂ sȝ tn̄ tenorē lraru͂ dicimus recte tenor ē tex tus ꝯtens uellis scribat vn̄ tenor dr̄ ipsa snia lra lis sȝ rhetorice plurima scribant.

¶ Tepidariu͂ ē idē q balneu͂ a tpe aque nomen trahens.

¶ Tergiuersator dr̄ q i vniuerso ab actōe recedit q̄si tergu͂ vertēs vt i. c. vlt. ð collu. ðteg. i glo. in. ⁊ ibi no. Et differu͂t tergiuersator p̄uaricator ⁊ calu͂ mator vn̄ nota bonos v̄sus. Tergiuersator ð̄sistit p̄uaricator. Alter occultat ꝓfert calu͂nia falsum.

¶ Tergiuersari ē i totu͂ ab actōe ꝯsistere ⁊ dorsu͂ vtere. ff. ð aboli. ⁊ i gl. pal. i. c. vlt. ð collusi. ðtegē. Et hoc cu͂ fit iordinate nā si fit ordiate ē absqȝ vi tio pᵒ si i accusatōe ꝓcessu͂ cognouit eē falsu͂ i qᵒ accusabat ⁊ sic pari ꝯsensu se absoluu͂t accusator ⁊ reᵘ. scðo si p̄nceps ad quē ptinet cura boī cōis quod p accusationē in tēdi͂ aboleuerit.

¶ Tergiuersatio q̄sȝ ē versutia l calliditas q̄ qs īducit aliu͂ vt desistat ab eius inq̄sitione ⁊ sic ca pit i. c. vi. in glo. pal. Q̄nqȝ et ē frustratio delusio vel collud̄ium.

¶ Terminᵘ p̄ēptoriᵘ obtinē dȝ tn̄ tpis ꝯtu͂ tria edicta nisi aliud exigeret iusticia vt in. c. dilecti. ð dila. in gl.

¶ Terminos ꝓrunt aliqs trāsgredi qnqȝ modis ꝑt. p̄mo cu͂ procbianu͂ alteriᵘ ad sepulturā admit tit. scðo cu͂ alteriᵘ subditu͂ excōicat. l iterdicit. Ter tio cu͂ alteriᵘ procbianu͂ ad pniaȝ recipit. Q̄rto cu͂ fidei ꝯtru͂ p̄dicat. Q̄uīto cu͂ termios ꝓcessionȝ excedit. c. i. de sepul. in glo.

¶ Territoriu͂ ē vniuersitas agror̄ intra. i. itra fi nes eiu͂ cuiusqȝ ciuitatis ab eo dictu͂ q magistra tus eiusdē loci iter eos fines terrēdi. i. amouēdi l summouēdi ius hȝ. ff. de ver. sig. l. pupillᵘ. §. terri toriu͂. Alibi ponit ꝓ dyocesi. xvi. q. ii. c. i. de cōsti. c. ii. li. vi. gl. i cle. ne romani. ð elec.

¶ Testes sūt quos an̄ iudiciuȝ q̄sqȝ sibi placitat. ⁊ allegat ne possit libru͂ dissimulare aut subtrahere se. Q̄n̄ et legan appellāt. Itē testis ē rei geste ꝓ bator. Sȝ testis cogēdus ē q ad testimoniu͂ faciē du͂ cogit. Dr̄r ergo testes q testimoniu͂ adhibet solēt sicut signatores q testm̄ signāt fm̄ Isi. li. v. Itē āntiquiᵘ supstites dicebāt eo q sup statu cāe ꝓferebant nu͂c parte nois ablata p auferentm te stes dr̄r. ⁊ considerant conditiōne natura ⁊ vita: vt in. c. forus. de ver. sig. ad fi. Et ē dignitas scrī testimoniu͂. xxii. q. quīta p̄cepcu͂. Nā testis falsᵘ tri bᵘ ē obnoxiᵘ deo m̄tuēdo. iudici d̄cipiēdo. ⁊ dm̄u͂ inocētiquē falso ledit testimonio ð cri. fal. c. i. Et debēt testes secreto ⁊ singulari exāinari. vt no. de test. c. i noie dn̄i. ⁊ c. lȝ vniuersis. De ꝯtrietate te stiu͂ ē gl. hōa. iii. q. ix. si testes. §. si vo. ex his qdē. Testes et ꝯtienē sub noie istor̄. c. puenit. ð testi. cogē. Et testis familiaris nō admittit. c. i his. de test. Et q̄r testis absens examiat. vid. c. ꝯtinuiᵘ de fideius. Nec testis pp hoc ē ifamis cuius testi moniu͂ pbet. vt i. l. lucius. ff. de his q no. ifa. Itēȝ testis intra dieu͂ testimoniu͂ nō valet. ff. q testa. fa. pos. l. qui testimoniu͂. §. vlt. ⁊ gl. c. sacris sup verbo coactionē. de his qui vi me. ve cau. fi.

¶ Testm̄ dr̄ iō q nisi testator mortuᵘ fuerit ꝯfir mari nō p̄t. nec scire qd i eo scriptu͂ sit clausu͂ ⁊ si gnatu͂. Et ē testm̄: q nō valet nisi post testatoris monumētu͂ fm̄ Isi. li. v. ⁊ describit sic. Testm̄ est volu͂tatis nostre snia iusta ð eo q quis pᵒ mortē sua͂ fieri vult. ff. e. t. l. i. Et addit cu͂ istitutōe hēdis isti. de le. §. an̄ hēdē. et hoc de vniuerso p̄trimonio vt excludat singulare relictu͂: ⁊ codicillus: ⁊ dr̄ te stamētu͂ q̄si testatō mētis: vel vltimu͂ eulogiu͂ seu vltia volu͂tas. Al' dem̄ q̄ qs ð rebᵘ suis dispōit le gatario legata assignāda. Et diuidit. q aliḋ ē te stm̄ nu͂cupatiu͂ qð ꝯsistit i sola nu͂cupatōe testa tor̄: n̄ i solēnitate scripture: tn̄ septē testes necessa rii sūt: ⁊ hēdu͂ noiatio sit. e. t. §. fi. Aliḋ ē i scriptȝ cō ditu͂. qð sīr exigit nu͂er̄: subscriptōes: ⁊ signacula septē testiu͂. Itē testi aliā pōit Isi. li. v. s. testōrum aliud iurȝ ciuile: aliud iurȝ p̄torii.

¶ Testm̄ iur̄ ciuil' ē testm̄ septē testiu͂ sigillo signa tu͂ subscriptione firmatu͂: quod apud ciues fit. Et inde dr̄ ciuale.

¶ Testm̄ iurȝ p̄torii ē septē testiu͂ signis signatu͂. Et dr̄ sic: q fit apud p̄torē fm̄ Isi. ibidē.

¶ Testm̄ olographu͂ ē manu actor̄ totu͂ ꝯscriptu͂ ⁊ subscriptu͂. vn̄ ⁊ nomē accepit olon. i. totu͂. ⁊ gra phos scriptura: l lra q̄si tota lra fm̄ Isi.

¶ Testm̄ irritu͂ ē sit ille q testatᵘ ē capite diminutᵘ: l captiuitate detentus: aut si nō rite ꝯ legē fcm̄ est fm̄ Isi.

¶ Testm̄ ruptu͂ iō vocatu͂ ē: q nascēte posthumo neqȝ exhēdato: neqȝ hēde noiato disru͂pit fȝ Isi.

¶ Testm̄ surreptu͂ ē qð i fraudē heredu͂ seu lega tarior̄ ⁊ libertor̄ n̄ palā ꝓlatu͂ ē. quod si nō latet tn̄ dictis psonis nō ꝓinde suppressu͂ dr̄. Erāt aūt olī ⁊ tres alie spēs q̄ hodie i vsu eē ð̄sieru͂t. Quod dā erat pacificu͂ testm̄: ⁊ appellat calanstomeus: a calos qð ē bonu͂: ⁊ cameᵘ pax. q i bōa pace fie bat vl' a calanstomeus hoc ē bonis ꝯuētibᵘ. a ca los bonu͂ ⁊ comicie ꝯuentus vel ꝯuentiōes sapiē tum. Bone. n. conuentiones erāt que in pace fie bant. nā faciebāt testamenta diebus feriatis pp penuriā hoīuȝ. q aliis diebᵘ nō feriatis erāt hoīes in domibus diuersis negociis occupati: ūre testes nō poterāt iuenire. vel dr̄ a calo. i. voco: q ꝑsona ru͂ vocatio fiebat. Aliud erat belliu͂. qð ꝓcictum dicebat eo q tpe p̄lior̄ cum in preliu͂ exituri eēnt homines in ꝓcictu faciebāt. Postea accessit ter tia species. s. testamentuȝ per es ⁊ libram quod p emancipationē. i. imaginariam quandam vendi tionem quinqȝ testibus agebatur. Et libripende s. estimatores qui libripendebāt. i. deest estimabant familiā. i. hereditatem. ⁊ emptor qui erat loco he redis ciuilibus romanis. i. deest liberis hominibus ⁊ puberibus parentibᵘ. p'ria duo illor̄ testamē tor̄ penitus aboleueru͂t. Tertiu͂ vo parti tenus

sic in vsu scilicet quo ad numerū testiū videlicz se
ptenariū. Erāt enī quinqz testes librip̄ēs: z em
ptor. Et predicta nomina testōrū ad ius ciuile re
ferebantur: qr ius ciuile inuenit illa.

¶ Testm̄ inofficiosum est quod frustra liberis ex
heredatis sine officio pietat' liberalis extraneas
personas redactū est. fm̄ Isidorū. li. v. Itez testa
mentum sic etiaz describit. Est dispositio vniuer
salis directa in tp̄s mortis solēnizata his que po
nit requirit res ciuilis vt i. l. i. p̄al. vbi glā quis he
redē istituit vl' legat sub impossibili ꝯditōe valz di
spositio z reiicit impossibil' ꝯditō. l. obtinuit. ff. de cō
di. z demō. z istit. de here. istit. §. ipossibil'. z sumit si
gnificatū ex vltīa volūtate q̄ ꝯcludit testatorem
voluisse deridē z p hoc illā ꝯditōem p obliuionē
vl' aliō nō ex aīo apposuisse: z ex magna solēnitate
testi q̄ in ipso requirit z significat qꝫ testator non
vult loq frustratōie. sz qꝫ ipossibil' ꝯditō viciat isti
tutōnē filii pz i. l. filiꝰ. z. l. si ticiꝰ. ff. d' ꝯdi. i st. z. l. cū
hēs. §. i. ff. d' sta. li. hoc significatū capit aliūde quo
ꝯcludit viciat: imo d' cōi mō itelligēdi idē ē i omni
possibili i testō z ꝯtu qꝫ significat derisionē z nō
eē s'iuz disponēdi. Itē aliqs legat vina q̄ sit i pēu
sua ēt vasa videt legare. l. nā qđ liqde. ff. d' pe. leg.
z sumit significatū ex natura vini qđ p se subsistere
nō pt sine dolio l' vase ēt ex testō qꝫ disponēs solet
eē liberal' eo qꝫ plꝰ bōis suis nō idigebat. secꝰ ꝗ i ꝯ
tu sit qs donet vina q̄ sit i penu sua nō veniūt ua
sa lz veniret sūpto significato ex cōi mō itelligēdi
qꝫ p se vini sine eis subsistere nō pt nec ꝯmode sol
ui dū m̄ vasa nō sint maiorꝫ p̄cii. Itē q̄l' vltia vo
lūtas testatorꝫ ē ābulatoria z an vltīa tm̄ sit sez
uēda nō obstāte iuramēto d' nō mutādo p̄mā. c. cū
marthe. de cele. mis. d' sic. ab ite. c. vlt. z. xiii. q. ii.
c. vlt. nēo pt facē qn leges hēant locū i testō suo.
C. d' testa. l. testādi. z. ff. de le. i. l. nēo pt. vbi tex. op.
nō obstāte au. d' nup. §. disponit. vbi dī qꝫ volun
tas testatoris habet p lege ergo pt derogari legi
cōi qꝫ itelligit dū volūtas testatoris sit vnita legi
bꝰ. z scā fz eas al' scā ꝯ eas nō cēset vice legis. Itē
si dicit testator nō sū peritꝰ volo ergo vltīaz volū
tatē meā valere lz nō hñē solēnitates tm̄ nō valet
dispositio vt testm̄ ꝗtus valere possit iure codicil
loꝝ: vt. d. l. testādi vbi gl. Itē nota qꝫ de iure cano
nico i testō l' relicto ad pias cās sufficiūt. ii. testes
c. relatū d' testa. fm̄ Bar. z Bal. i. l. i. C. d' sa. san.
ec. ius ciuile seqt. Et tz idē i piis causis z i terris
ipii. Sz i terrꝫ eccle vo i piis causis sufficiūt duo
testes cū p̄sbytero. c. cū esses de testa. nō sūt i ter
ris iperio subiectis sufficiūt tres sz requirunt sep
tem. Et sic nō i piis cāis leges obsequūt canoni
bus sz tenent ad vnguē. Itē statutū disponit qꝫ
testā nō valeāt nisi sint isinuata p̄sīi vel officia
li ciuitatis. i. iiii. mēses a morte testatoris certe te
stator nō pt hoc statutū tollē dicēdo volo qꝫ testm̄
meū valeat ēt si non isinuet infra quadrimestre
officiali. rō qꝫ talis isinuatio statuta est ad cuitan

dū falsitatē z sciendo veritatem testamenti. sed te
stator nō pt renunciare legibꝰ datis ad inquiren
dū veritatē facit. l. iubemus. C. de testa. l. fi. C. de fi
deicōmis. pt tm̄ testator tollē ypothecā z ne dñiuz
trāseat recta via qꝫ z hoc itroductū ē vt sua volū
tas celeriorē finē sortiat z sic ꝯmodo suo potest
renunciare puato. Itē potest dare licētiā legata
rio intrādi possionē z cā apprehendendi propria
auctē in legato quia similiter hoc respicit ꝯmodū
puatū qꝫ requiratur ordo iudiciariꝰ cui testatō re
nūciare pōt vt hec omnia no. ff. de le. i. l. nēo pōt
p alle. Itē no. de his que testari non pñt z qui p
hibent a lege facere testm̄ z sunt ipuberes. s. ma
sculus minor. xiiii. z femina minor. xii. qr nō hēnt
animi iudiciū. Itē filiusfamilias nō pōt testari ēt
si pater cōsentiat nisi d' peculio castrēsi vel quasi
castrēsi de quibus ēt p̄ter patris volūtatē testari
pōt vt in. c. lz. de sepultu. in. vi. Itē furiosus z mē
te captus quādiu tal' ē. Itē ꝓdigus cui bonoꝝ ad
ministratio ē iterdicta. Itez mutus z surdus na
turalr. i. a natiuitate sz si accidētalr ē mutus z sur
dus z scit lr̄as pt suum scribere testm̄ z codicillos.
sed si ē tm̄ surdus hic pōt suū scribē testm̄. itē dāna
tus ad mortē. s. qui cōdēnatus ē vt efficiat s'uus
pene vt. l. i. C. de hē. inst. Itē qui dubitat de statu
suo. s. vtrū sit liber l' s'uus pr̄ z filiusfamilias. Itez
q dānatꝰ ē p crimine famoso sicut ē crimē ꝯ natu
rā vl' aliud famosū crimē. Itē monachus seu ca
nonicꝰ regularꝫ. Itē q cōmisit crimē lese maiesta
tis. Itē hereticus. Itē cecus testari nō pōt nisi q̄
dā adhibita solēnitate sp̄ali qr vbi vsat maꝰ p̄i
culū dz adhiberi maꝰ cōsiliū. de testō vo ceci quō
fiat no. i. l. hac ꝯsultissima. C. q test. fa. pos. vbi hic
modꝰ receptꝰ ē. debēt. n. vocari. vii. testes z tabel
lariꝰ z cecꝰ corā eis exprimit se velle testari sine
scriptis. z dz exprimere noīa iudicia dignitates
hēdū quos istituit de sola noīum ꝯmemoratio qꝫ
qꝫ ābiguitaꝫ p̄erat z debz legata dsignare z hec
oīa sūt scribēda a tabellario corā tētestibꝰ l' si cēne
sū scripta corā testibus recitari debent: z cecꝰ dz
ꝯfiteri illud eē suū testm̄: z ipm dispositū eē ex sin
si snia. z i fine dz vnusqsqꝫ testiū. z ēt tabellariꝰ
se subscribē: z testiū z tabularii signacula debent
apponi qꝫ si tabellarius iueniri nō poterit octauus
testis dz adhiberi vt p eū capiat effectum qđ p ta
bellariū fieri debuit. z hoc testm̄ dī nūcupatiuuz
lz multā similitudinē hēat cū testō i scriptis. Et i
qbus casibus eccl'astica p̄sona d' bonis ab eccl'a ꝑ
cessis possit testari. hēs no. gl. i. c. p̄nū. d' offi. ordi. i
vbo reseruari. li. vi. vbi bona distinctio. Itē an cleri
ci possint ꝯdere testm̄. xii. q. iii. c. i. d' testa. c. qr nos.
z. c. statutū. Et an clericus l' monachus possit i testō
poni tutor. lxxxvi. di. puenit. xxi. q. iii. cyprianus
xvi. q. i. generalr. Itē testm̄ rūpit natōe posthumi: qr
si morit viuo testatore testm̄ recōualescit. vt i. l. po
sthumus. ff. d' iniusto rup. test. qđ ē verū si testatō
viuit ciuilr z naturalr. secꝰ si naturalr tm̄ viuat

⁊ mortu⁹ fit ciuilr: sic .n. nō recōualescit. cāus est
singularr̄ i. l. q vxorē. ff. ō pci. ipe. off. qui nō alle. i
materia. ⁊ ē mirabilis cāus ille ſm Jo. de ro. Jtē
testm̄ nouissimū imobile pleuerat: ⁊ testatoris obi
tu ꝯfirmat. c. cū marthe. §. ceterū. de cele. miſ. Et
testm̄ facē pt q hʒ ānos. xiiij. in auc. vt spōsa. larg.
§. i. Jtē alio mō. Testm̄ ē lex diuina scripta noua
vel vet⁹. ⁊ sic dicimus bibliā ꝯtinē duo testā. vʒ
testm̄ vet⁹ ⁊ nouū. Et testm̄ vet⁹ ⁊ nouū ē recipiē
dū a nobis ꝗꝗ̄ i p̄nis canonib⁹ nullū coꝝ ex to
to teneat ilertū. Et iuenit. c. iter canones sancti
pape Jnn. cuius auctoritate hoc docet: vt hʒ i. c.
si a romanoꝝ. §. tñē ſiñ. xix. di. vbi subdit. Restat
nunc: q decretales epl̄e romanoꝝ pōtificū sunt
recipiēde. ⁊ sic nō sūt canonū codici ꝯpaginate p
c. beati Leōis. xxv. q. i. oia qͦ ēt attribuit damaso
pape. vbi oia custodiri mādant.

De Ti

Tign⁹ vel tignū dī ec oē gen⁹ materie lignee:
vt i. l. xii. tabulaꝝ. Et Az. i sū. e. ti. ⁊ insti. de re. di
ui. vñ tignarij dñr oēs qui edificant.

Tign⁹ iniunctus Re. ō. actio.

Tiguli dñr foramia qbus exit fumus.

Tiro ē nou⁹ miles. C. de tiro. li. xii.

Tirus est serpēs venenosissimus ꝯ quo fit thi
riacha magna.

Titubano ē cū ego hīcinde duo ꝯria sciā: nec
tñ alicui eoꝝ q dubio credulitatē meā applico.
vñ titubat dī qs qñ suspitionē hʒ ſ eo de quo cō
tēdit. vt i. c. i nfa p̄ntia. de pen. i gl. iij. Etiā titu
bare ē defectuose loqui: vel ignorāt. vñ titubās p
ignorāte hn̄dus ē. C. ō ꝯdi. ide. l. vl. ⁊. ff. ō li. ho. ex
hi l. iij. §. ī q. ar. c. dñs. de sedis nup. ubi gl. pro ⁊
ꝯ. ⁊. c. pposuit. de cōiug. ser. in gl.

Titulus qñqʒ signū dī. qñqʒ cā acqrendi dñij
qñqʒ ipa eccl̄a: vt titul⁹ sci petri. qñqʒ clicat⁹ qñqʒ
canonicat⁹ i aliq eccl̄a vñ dī: qs intulari. i. clerica
ri: l' candicari. Jtē qñqʒ capit p cā mobili ad dñij
trāslatōez: vt plocatōe: vt. c. eccl̄a sancte. ii. vt lite
pē. Jtē titul⁹ ē iusta cā possidēdi qͦ nostꝝ ē sic eni
git iust⁹ titul⁹ i vsucapiōe ⁊ p̄scrip. c. si diligēti. de
p̄scrip. ⁊ gl. ſume. xvi. q. iij. Etiā titul⁹ poss̄ori cām
tribuit p̄scribēdi vt. c. i. de p̄scrip. li. vi. ⁊ ē vnū de
p̄ncipalib⁹ requisitis ad p̄scriptionē. Dī ēt titul⁹
qlibet ordo eccl̄astic⁹ quelibet dignitas vel p̄latō
⁊ sic dī quis intulari i aliqua eccl̄a idest ordiari:
ſm Ber. in. c. vidū. ō elec. sup vbo intulatā. ⁊. ff.
si cer. pt. i rubricis.

Titul⁹ poss̄onis: vl' possidēdi ē initiū poss̄ōis.
Et cā q̄re qs possideat vt ēptio: vēditio donatio p
mutatō. q p ēptionē ⁊ similia incipimus possidē.

De To

Tochi ſm Az. dñr sustentatōres pauperū.

Togatos. dicimus aduocatos. a toga veste noia
tos quā hēbāt oli aduocati diuersam a ceteris vt
per hoc cognoscerent.

Tota. Lois. ff. de pac. l. si vnus. §. pact⁹. vbi idē
dixim⁹.

Torneamēta dñr q̄dā nūdine vel ferie i qbus
milites ex edicto cōuenire solēt ⁊ ad ostēsionē vi
riū suaꝝ ⁊ audacie temē congregari: vl' ꝯgredi vt
c. i. de torneamē. ⁊ cā phibitōis ē piculū aiarū ⁊
mors hominū idē pueniens vt ibidē no.

Tortura pōt qñqʒ fieri i domo nō i iudicio qñ
tabule testi patris coꝝ filiorū q familia itersect⁹
dicebat puusqʒ qͦ de suis haberet apte ⁊ recita
te sūt. vt i. l. si ea qͦ. C. de his qui. vt indi. ⁊ ibi no.
doc. c. circa. gl. ii.

Tōsura i clerico. vide gl. i cle. qm̄ de vita ⁊ ho.
cleri. ⁊. xxiij. di. c. phibere. c. cleri. c. si quis ex cleri
cis. c. nō liceat quelibet. ⁊. xii. q. i. duo sūt.

Torrēs ē aqua i hymbre cū impetu. q̄ i estate
torrescit ⁊ arescit. ſm gl. in cle. dudū. de sepul.

De Tr

Trabea est vestis ꝯsularia: vt. C. de ꝯsul. l. i. li.
xii. qua veste ēt vtebat iperator. Etiā se ꝯsulē vo
cabat. vt in auc. de consuli. cum. colla. iiij.

Tractatorij erāt viri q tractabāt ⁊ ꝯtrectabant. i.
manib⁹ ꝯtigerūt ⁊ palpauerunt aialia publica. ⁊
equos sacro vsui deputatos vel dñr tractatoria
l're ipetrat p licētia vehēdi aialia l'īe date licen
tie ad tractādū ⁊ puniēdū eriosos ſʒ Accu. C. eo.
ti. in rii.

Tradē duplicē hʒ significatōez. vno mō ē rem
suā i alteꝝ trāsferi. Corporal. n. res tradi pt a do
mino tradita alienat hoc pʒ p ethimologyā dictō
nis. dī. n. trado q̄si trāsferēs dominiuʒ. Et sic hñ
dī i instit̄is vēditōis iuꝝ pprio tradidit idest trāsfe
rēa tradidit seu vēdit. alio mō tradē capit p indi
cere i poss̄onē siue p ipsa corpali p̄statōnē rei vt
cū dī poss̄onē tradidit vel ipm equū p frenū aut
librū in manibus.

Traha ē instrm̄ rusticū qͦ eqnādis cespitibus
vel feno colligendo aptat.

Traicere est mare trāsire. vnde dī si i pontōi
bus mare traicitur. i. trāseat. Jnde traiectū est p
mare trāsitus ēt alio mō ē nomē citans.

Traiecticia dī pecunia que locat vl' pmittit ali
cui p mare ad quēcūqʒ locū n' āsuebēda l' ōportā
da de act. ⁊ obli. l. traiecticie.

Trāsactō ē ō re dubia ⁊ lite icerta nōdū finita
datu aliquo pmisso l' retēto nō gratuita pactō vt
i. i. sup eo ō trāsac. ⁊ ē idē q cōpositō if aduersa
rios ⁊ lit̄e itelligo p̄ntē vl' futurā q an lit. cōte. pt
fieri trāsactio vt. ff. de cōdi. īde. l. legāter. §. si qs
post. Jtē litē subaudio iustā l' iniustā vt. C. e. t. l. ii.
⁊ si qs qñ agit credit se hēre iustā cām al' ꝯtrium vt
ff. de ꝯdi. inde. i sum. vt tñ iter iīstentē ⁊ resisten
tē vt si actor p calūniā nisi stat nll'a sit trāsactō sʒ
si re⁹ p calūniā r̄sistat valeat trāsactio q̄tū ad eū
C. e. t. l. sub p̄textu. sʒ p aliā viā h⁹ ē p actōez ō do
lo vl' replicatōez doli ꝯsulat actori vt ibidē dī qñ
reus dolo īduxit actorē ad trāsigēdū. ⁊ dī i dīscri
ptōe nō gratuita pactio. Jdͦ q fieri non pt graꝫ

imo expedit q is cui fit trāsactio aliqd det l' dat
pmittat trāsigenti vñ i fieri ꝺ3 aliquo dato retēto
vl' pmisso alioqn trāsactio nō pcedit. ꝛ i eo qꝺ dī
aliquo itelligit ēt ꝺ modico qꝛ si qꝺ erat de re va
lēte centū pt fieri trāsactio p decē vel pro minori
nec pōt dicere trēsigēs se deceptū qꝛ trāsigit sup
icerto. Itē i eo qꝺ dī re dubia ꝛ lite icerta itrāsitu
ne pomē vt si sensus de re dubia ꝛ icerta ē lite .i.
pp litē qꝛ lis qꝺ impēdet facit rē dubiā ꝛ icertā.
Nā euētus litꝫ ꝛ iudiciorū icert9 ē .l. qꝺ debet. de
pecu. vñ sup eo q i gōne vīt lite pendēte pt fieri
trāsactio. ꝛ tō dī lite nōdū finita. nā si iudicatū m
eēt nec appellari posset nec aliquo remedio snīa
retractari nec q de snīa nō dubitaret certe trāsa
ctio nō valeret. vt si q ꝯdēnat9 ad .x. dicat vere ē
mecū ꝯdēnatū eē ad decē ꝛ verū ē q debeo s3 si
via eē ꝯtēt9 .v. dabo tibi icōtinēti tc trāsactio nul
la eēt ꝛ si iudicatū negaret adeo tñ liqda foret p
batio vt nō sufficeret negare adhuc ē idē: vt. C. de
pe. l. q snia. Si eni trāsactio qsi actōis i amicitiā
seu amicabilē ꝯpositionē trāsitio. trāseūt. n. a lite
ꝛ ab actōe q ꝯponūt iter se paciscētes cū tñ gratis
nō remittit actio. sec9 si gratis remittit quo cāu nō
fit trāsactio s3 simplex p dōnationē pactio: q. n. trā
sigit qsi ꝺ re dubia ꝛ re icerta neq3 finita trāsit. i.
ꝯpōit vt i. c. ff. e. t. i gl. ii. ꝛ sic is trāsit ab actōe q
trāsigit ꝛ is q ppe agit dī trāsigē: vt. C. e. t. l. ii. pal.
re9 āt ī ppe. Itē i spūalib9 ñ valet trāsactio ppo
nole dicta. c. si qñ clerici de offi. dele. ꝛ. c. sup eo. p
al. ꝛ ē ter. i. c. ꝯstitutus. ꝛ. c. pterea. e. t. Rō: qꝛ trā
sactio i spūalib9 ꝯtiet spēm symōie. vbi gīa duo li
tigāt sup aliq9 bñficio ecclāstico: puta eccl'a vel p
bēda ꝛ ēt sup iure pñtādi. tal' trāsactio cū sit sup re
sacra nō valet qñ alter illoꝝ dat alteri decē l. xx.
ānuati vt cesst a lite ꝛ alē obtiet eccl'am seu pben
dā seu ius pñtādi cū sit āncxū spūali ergo spēs sy
mōie ē vbi aliud dat vel pmittit siue retinet i ta
lib9 vt possideat. alias pcederet i spūalibus nullo
dato retēto vel pmisso. S3 tūc ppte nō ē trāsac
tio s3 circa tpalia valet trāsactio tali mō sumpta:
sumit āt alit ꝛ largo mō trāsactio pout ē amicabilis
ꝯpositio: ꝛ sic pōt fieri i spūalib9 vt i. c. statuim9. ꝺ
trāsac. ar. ea. nisi cēnt. ꝺ pbē. ꝛ. c. vlt. de re. pmu.
ꝛ hoc dū ex vtraq3 pte det spūale auctoritate tñ
supioꝝ vt si aliq litigēt sup ecclesiis ꝛ eps vel ar
chieps ꝯponat eos iure. Itē nō valet trāsactio i
subiectōe spūali. c. pterea. ii. e. t. Subiectō. n. ē spūa
le qd ꝛ iō aliq9 dato l' pmisso siue retēto remitti ñ
pt vbigi a. Iste subiect9 ē p9 abbatie tali. s. eccl'e sā
cti petri ꝛ mō vult trāsigē. i. dat .xxx. solidos vl' alio
i certo cēsu vt sit exēpt9 ab abbatie subiectōe q eē
sus ē l3 eēt recognitio debite subiectōis. c. oīs aīa
de censi. tū nō valet tal' trāsactio pp subiectōez s3
si grat9 vellet qs aliquā eccl'a3 eximē subieri ā bñ
posset ex eo ānuati aliqd accipe nec eēt symonia.
c. ꝯstitut9. de reli. dom. vel sibi ꝯstitué solūdū cē
sū i recognitōez dñii vt i. c. oīs. pal. vl' ad iudiciū
pcepte libertatis vt. c. recepim9. de priui. Itē i ma

momo ꝯpositio vel trāsactio nō valet. c. fi. de trā
sac. Et no. duas regulas. Pria affirmatiua q i
oī cā criminali: vel i oī crimie p quo venit iponē
da pena sanguis licitū ē trāsigē excepto crimine
adulterii. Rō huius regule qꝛ vnicuiq3 licet redi
mē sanguinē suū. Sed rō exceptōis ē freqntia cri
minis adulterii. xxxi. q. vii. qd i oib9 grauī9 ꝛ ꝺ in
de. c. at si clerici. §. de adulte. Scd'a regula negatiua
ua q i aliis crimib9 i qb9 nō vēit pēa sanguis ñ
ē licitū trāsigē. excepto crimie falsi: i q9 pt trāsigi.
Rō regule ē ne delicta maneāt ipūita. Rō vo ex
ceptōis: qꝛ ñ pt mai9 crimē ipōi q falsitat9: qꝺ adi
mit oēm honorē. Et hec dcā pcedūt de iure ciui
li iuꝫ nāq3 canonico hic nō l3 trāsigē sic: qꝛ ibi nō
venit pena sanguis iponēda. Itē trāsigi nō pt su
p alimētis nisi auctore ptore. ff. de trāsac. l. cū hi. in
fū. Ergo no. q quedā sī i qb9 nec ꝯpositio nec di
spēsatio: nec trāsactio locū h3. Quo. n. posset fieri
p amicabilē ꝯpositionē. l' dispōnē l' p trāsactōem
vt vir dimissa vxore aliā supiducēt l' vt mōach9
tal' extrīs pprīū hēet. de sta. mo. cū ad monasteriū
l' vt subiect9 i subiectōe pdurās dño ñ obediret l'
supiori i licitꝫ ꝛ honestis. In his ergo ꝛ in si. trāsac
tio locū nō h3 vt. c. fi. c. n. Effect9 āt trāsactōis est
vt oīa ista ad cām spectātia sup q trāsactū ē ine
gcqd aliud ē q opē ptib9 ferr potat hoc sic vacu
ū3 ꝛ oī vītate cassatū. Et sola trāsactio validū3 p
petuūq3 robur obtieat: vt. c. i. e. t. s3 gos. i sū. ꝺ trās.

Trāsfuga dī q trāsit ad hostes.

Trāstata legata dīr q testatō legatario adēp
ta trāsfert i aliū. i. auferēdo ab eo cui p9 legauerat

Trāslatio ē ꝺ sede ad sedē scā ꝯmutatio. vt cū
eps ꝺ vna sede ad aliā trāsfert. vñ qꝺ hic appella
tur trāslatio: alibi dī mutatio: vt. vii. q. i. mutatōis
l sic. Est ab vna eccl'a ad aliā regulr trāsitō. pt. n.
aliqs de minori eccl'a ad maiorē trāsferri. nā q p
uehit de minore ad mai9 pucdit: vt. xciii. di. legim9
i fi. ꝛ hoc marie de trāslatōe eporū. Cū trāslatō
nū duo sit cāe. pria vtilitas eū i sua eccl'a isructuo
sus ē. sca necessitas: vt cū p'secutōnē pant: ꝛ hostili
tatē. Et sūt tres cāe trāsltus. pma leuitas. sca cu
piditas: tertia humilitas. de hoc Gos. i sū. c. ii.

Trāsmigrare ē de loco ad locū trāsire.

Trapezeta. i. campsor vel mercator. xxiii. di. in
nomine dñi.

Treuga est securitas prestita psonis ꝛ reb9 ad
tps: discordia nondū finita: vt de treu. ꝛ pa. c. i. s3
par. Re. ꝺ. de P.

Tribūal fm Go. ē locus maioꝝ iudicū q hūt
mer ipiū s3 Az. i sū. C. de iu. om. iud. vel ē locus
vbi iudex p tribunali sedet. q alias foris vocat ꝺ
ver. sig. forus. ꝛ est gl. in. c. i. de re. iud. lib. vi.

Tribunus plebis est plebeus magistratus sic di
ctus q populus romanus oli erat diuisus in tres
ptes. ꝛ ex singulis singuli tribuni pcreabāt vl' q
tribuni suffragio ꝯstituebāt.

Tribun9 grinū. i. miliū erat rege exacto aū decē

tores q pstāt eqtatib⁹ postq̄ ptī er plebe: pt̄s er
pōb⁹ aī pub⁹ militū creari sꝫ tribūi ꝯsulari ptāte.
❡ Tributū ē cēs⁹ q p̄stat rōe soli ꝑpria possidētu
b⁹. Dī āt tributū iō qꝫ militib⁹ tribuebat̄ q erpe
ditōi publice vacabāt. vnd̄ ⁊ stipēdiū appellat̄ vt
ff. d̄ sig. l. ager. ⁊. ff d̄ publ. ⁊ vecti. l. i. §. hic titul⁹
d̄ ipēdāt. i gl. Et i trib⁹ nō hꝫ locū p̄scriptio
.i. §. p̄t. ii. eti. adhuc. C. d̄ p̄script. xxx. ānoꝝ
nec cōpēsatū. C. d̄ cōpēsa. l. i ea. ⁊ l. p̄ced.
de iure fisc. l. auferr̄. §. q cōpēsatōez. vbi d̄. q
ruob⁹ mēsib⁹ ꝓbato debito fit recōpēsatio
p̄ter q̄ i tributis ⁊ in stipēdiis.
❡ Tributarij dicuntur a tributo. quod a tribula
nõe determinatur.
❡ Tributaria actio. Re. s̄. de actōibus.
❡ Triēs ē tertia ps assis q̄ttuor ꝯtinens vncias.
❡ Triēniū ē tps triū ānoꝝ vt. c. i. d̄ p̄scrip. Et idē
ē triēnalis p̄scriptio q̄ cōit̄ currit ī vsucapione.
❡ Tricēniū est tpus. xxx. ānoꝝ. Jnde tricēnalis p̄
scriptio vt. c. vigilanti. co. ti.
❡ Triplicatio ē q̄ duplicatōez īfirmat ⁊ adiuuat
actōem. Et sic deinceps quadruplicatio ⁊c. Re. s̄.
replicatio.
❡ Tripondius ē as triplicat⁹. s. xxxvi. vncie.
❡ Triūuiri capitales dīr q carceris hēbant cu
stodiā quoꝝ interuētu afaduertēdū erat in quosq̄
hoīes facinorosos quos ēt dicim⁹ stratores a strī
gendo qꝫ ī carcere custodiēdos ⁊ reos dānatos
puniebant.
❡ Triūuiri monetales dīr vꝫ eris ⁊ argēti l' auri
tores qꝫ frustra liberos erhēdat ⁊ sine offō
pietatis ī exꝰneas psonas īduerit ē ꝫ Jsi.

De Tu

❡ Tugurriū dī cē tectū q̄d reb⁹ vrbanis vl' rusti
cis custodiēdis ē deputatū l' dī oē edificiū q̄d ma
gis ꝯpetit rusticis q̄ vrbanis edib⁹. dī q̄si tegula
rū p tegat. ff. d̄ v. sign. l. domus.
❡ Tubuli a has tibuli siue nguli dīr foramina
p̄ q̄ erit fumus cominoꝝ ⁊ idē dīr fenestre qbus
calor balnei euaporat.
❡ Turpia vba. i. diffamatoria. Si sunt apta vi
ciāt legatū l' instiōnē sꝫ ñ erhēdatōz sꝫ ḡnalia tur
pia apta puniōi iō dispōnē puenientē ñ viciāt
ñ āt sūt apta honori. iō dispōnē honorātē viciāt:
nisi vbi volūtatē disponēdi significāt. vbi gr̄a ter.
ticio furi homicide vl' adultero lego. x.
legatū nō valet vt. l. turpia. ff. d̄ le. i. qꝫ his vbis te
stator diffamat legatariū ⁊ sic sensus ē vt q̄ ma
gis vult grauar̄ diffamādo q̄ā honorare ñ vo
luit ē legatū lex ciuil' hāc volūtatē ñ admittit ī
diffamātis vt ī. l. turpia. pat. Sꝫ ibi tēstator
dic̄ me⁹ ipsissim⁹ male de me merit⁹ hēs esto
valꝫ istituo. l. his vbis. §. i. ff. d̄ hē. isti. qꝫ sine sit
vez siue falsū q̄ sit ipsissim⁹ ꝯstat tñ d̄ psōa. ⁊ iō ē
detminatū ī h̄ cāu ⁊ ī p̄cedēti qꝫ p̄m⁹ cāus ē ī vbis
spālib⁹ scd̄s āt ī ḡnalib⁹. alij dicūt q̄ ī cāu p̄cedē
ti legatū sic ī isto qꝫ ꝯfiat d̄ psona ⁊ d̄ legato
ei scd̄ mī alio ꝯtet testatorē voluisse vl' nisi lex ci
uil' sic dispōat vt. s̄. dc̄z est. Jtē ibi filiū meū latro
nē ⁊ gladiatorē erhēdo valꝫ erhēdatō. l. ⁊ si pepit
ī pn. ff. d̄ hb. ⁊ postu. Rō q̄re valꝫ erhēdatio ⁊ nō
legatū l' istitutio sic scā qꝫ vba diffamatoria apta
sūt erhēdatōi cū sit ad penā vl' ad p̄uatiōez bono
ruz. Sed secus ī legato vel in istitōne.
❡ Tūc significat extremitatē tpis. l. si is legatū. §.
sꝫ si ita scriptū. ff. d̄ ꝯdi. ⁊ d̄ h̄ fac̄ ad q̄ōnē notādā.
Si qs ita testat̄. si ipatō ñ venerit ī italiā īfra qn
queniū hēs me⁹ tc̄. x. deīde ipatō morit̄ p⁹ ano
an ner⁹ p̄t petē. x. solui certe ñ nisi p⁹ qnquēniū
ad h̄ spallat̄ ter. pal. ⁊ h̄ qñ ip̄e appōit̄ ī ꝯdtōne
ptātiua. Si vō ī ꝯdtōe casuali appōit̄ ñ officiat ñ
erpectat̄. l. h̄ iur. ff. d̄ v. ob. fallit nisi addat̄ dictio
tc̄ ⁊ hinc ercerptū ē d̄ ele. ꝯmissa. li. vi. vbi d̄ hoc.
❡ Tutela sꝫ Az. ē vis ⁊ ptās ī capite libo
ad tuēdū eū q p̄p etatē suā sponte se tueri negt a
iure ciuili data ac ꝑmissa vt isti. d̄ tute. §. āt. vis āt
dico d̄ scō. ⁊ ptās d̄ iure. vt tal' sit tutor q ꝑpā ibe
cillitate ñ ipediat̄ nec a iurisdītōe ī pellat̄ q̄les sūt
pupill⁹ furiosus ⁊ q ꝑpetuo morbo laborāt. ille p̄p
ibecillitatē corpis l' al' tutores cē ñ pñt. Sꝫ scie q̄
q̄uis sciāt res admīstrar̄ pupillares ⁊ ad id expē
dū vires hēant tñ a iure istitutō nū nō admittit̄.
❡ Tutela testamētaria. Est qñ pater dat filio tu
torem in testamento.
❡ Tutela datiua ē qñ vnus datus ē tutor filio in
testō ⁊ vnus extātibus cōsanguineis idoneis ad
tutelā iudex ex officio suo dat tutorem.
❡ Tutela legitima est que defertur a lege scd̄um
quam nullus datus est.
❡ Tutor filio ī testō q p̄mo loco deberet ei suc
cedere ab ītestato tenetur suscipere tutelā huius.
❡ Tutele actio directa ⁊ ꝯtra. Re. s̄. actio.
❡ Tutor ē q pupillū vel pupillā morte patris vel
emācipatōe sui iuris fcm̄ l' factā tuetur. differt au
tē a curatore quia tutor datur impuberi. curator
vero puberi vl' adulto scilꝫ furioso prodigo surdo
muto ⁊ sibibus q reb⁹ suis p̄esse nō pñt. Jtē tutor
qñꝫ dat̄ a iudice qñꝫ a testatorē. Dat̄. n. a testatorē
⁊ ꝯfirmat̄ decreto iudicis l' p̄sidis. Et dat̄ tuto sꝫ cu
rator ñ nisi volēti p̄ter q̄ ad litē. Jtē tutor ñ dat̄ cer
te rei l' cāe. sec⁹ ī curatorē īmo tutō p̄ncipalr̄ dat̄ p
sone ⁊ scd̄ario rebus. Sꝫ curator p̄ō ⁊ p̄ncipalr̄
dat̄ reb⁹ ⁊ scd̄ario psone. Et no. q̄ qdā ē tutor le
gitim⁹. qdā fiduciari⁹ qdā testārius qdam onera
ri⁹. tutō fiduciari⁹ ē q pupilli emācipati c⁹ pr̄ q eū
emācipauit tutō erat legitim⁹ eo p̄re mortuo cure
iā accipit cū mōtꝫ pe erat ī pū͂s ptāte. vbi gr̄a. ali⁹
duos filios hūit. i. Seyū ⁊ meuiū. Sey⁹ fuit mīor ī
ānis. meui⁹ fuit pupill⁹. seyū hūit ī ptāte ⁊ meuiū
emācipauit ⁊ ip̄e tutor ei⁹ erat ⁊ mortu⁹ ē eo p̄re
mortuo. sey⁹ fr̄ meuij pupilli fiduciari⁹ tutō ē. emā
cipatōe. n. pit ius agnatōis ne frēs sui sꝫ legitim⁹
tutō cē posset tāq̄ p̄rim⁹ agnat⁹: sꝫ fiduciari⁹ hūit. ⁊
sic tutō fiduciari⁹ ē fr̄ frīs sui emācipāti: vt patuit

sȝ si pr̃ emācipet vnū d̃ filijs suis ipuberē eiꝰ ē legitimꝰ tutor mortuo patre filius alter maior. fiduciarius tutor appellatur.
¶ Tutor legitimꝰ ē q lege ꝑcipiēte pupilli nācisciẗ tutelā. q̄les sūt ꝓximi agnati. ⁊ cognati. Regl̄r. n. traditū ē sȝ leges vt ad quē spectat emolumentū hereditatis alicꝰ pupilli ad eūdē ꝑueniat ⁊ onꝰ tutele ciꝰ nisi forte sit mulr̄ q̄ bn̄ vocaẗ ad hereditatē morientis nō tn̄ tutelā supstitis q2 tutrix esse nō pōt.
¶ Tutor onerariꝰ ē q daẗ pupillo vt ip̄3 ōsēdat a vexatōibꝰ alioꝝ. l' daẗ nouitatis gr̄a vt alios tutores istruat. c. vt nerabilē. d̃ ele. i gl. sup vbo aduocati. l' honorariꝰ dr̄ datꝰ cā honoꝝ: ñ administratōis ⁊ tales ñ hn̄t onꝰ: vt rges ꝑncipes: cōites: barōes qbꝰ admittiẗ filij cā honoris. iō illoꝝ tutela vacatōez ñ p̄stat. isti. d̃ excu. tu. vl' cu. §. atē tria onera.
¶ Tutor testāriꝰ dr̄ in testō tutor filio a p̄re pupilli. s. q actu i testō nominaẗ ⁊ assignaẗ.
¶ Tutor suspectꝰ sȝ Az. i sū. C. e. ti. dr̄ iste q moribꝰ taẗ ē vt suspectꝰ sit. nō. n. facultas: ⁊ paupertas: fraudolēna. l' callida ɔuersatio i rebꝰ pupillaribꝰ suspectū tutorē ɔmēdāẗ l' cōmittāt. Jte i auctē ꝑstāda p tutorē expedīes ē vt loq̄ẗ. fac. l. i. §. pe. d̃ tute. ⁊ isti. q tuto. i testa. dari pos. i gl. Et facit hoc ad subtile q̄ōnē sȝ Bar. Ponē pupillo ē dlata hereditas ex̄ neiq sciēte ⁊ paciēte ip̄o tutoꝛ hitauit i domo cuiusdā defūcti. ⁊ qꝰ dlata ē sibi hereditas. q̄riẗ an p hoc ꝓbeẗ aditō hereditatis. ⁊ vtrū paciētia ⁊ scia tutoris auctez iduxisse videaẗ. ⁊ an in auctē sit necesse q2 tutor loq̄ẗ. Et appet pꝰ q2 sic. nā talis actꝰ hitādi i domo d̃fūcti i eo q2 p̄t p se adire hereditatē iducēt p̄sūptōē aditōis. p hꝰ fa. l. gerit. ff. d̃ acq. he. Sȝ pupillo q nō p̄t adire sine auctē tutoris talis actꝰ tutoris autoritate aditōē ȝ ñ iducit. vt. l. potuit. ff. d̃ iur. doti. Sol. Dy. dic̄ q2 scia aut paciētia tutor: auctoritatē ñ iducit. ⁊ sic ex illo actu nō ꝓbaẗ aditō nisi forte tutor q̄nq̄3 mādasset pupillo vt aliqd facēt i illa domo. nā talis exp̄ssio mādati auctez iducit. l' nisi pupillꝰ diu stetisset i domo. s. p spatiū decez annoꝝ q2 p hoc ꝓbatur aditio quasi omnia fuisse. r solēniter acta auctoritate tutoris.

## De Va

u Acātia bōa dr̄r ea bōa q̄ dn̄3 nō hn̄t. vl' q̄ fisco. l' dn̄o alicuiꝰ applicāẗ. Qd̄ ɔtigit mult' modis. Qn̄3 siqs iestatꝰ dc. edit. vl' q testari nō p̄t vel faciat pp qd̄ hes suꝰ succede nō p̄t. vl' etiā vbi alias ɔsuetudie bōa alicuiꝰ dn̄o applicātur. tn̄ dicuntur vacare bona.
¶ Uacans possessio. Require. s. possessor.
¶ Uagabondꝰ ē q ñ hȝ domiciliū. sȝ hodie hec ē eras alibi. l. aij. §. p̄tor. ff. de dā. infec. Sȝ q̄si vagabūdꝰ ē q hȝ domiciliū sȝ raro moraẗ i eo. ⁊ vagatur hicinde. Qn̄o ɔuemaẗ isti habeẗ in. c. fi. de fo. ɔpe. in glo. ⁊ ibi nota.
¶ Ualitudo. dr̄ ifirmitas i vno significato. c. q̄ñ freq̄nt vt lic. ñ ɔi. p Inn. ⁊ Host. c. fi. d̃ testi. l. ii. §. fi vo valitudie. ff. si qs cau. ⁊ l. vir q mōbo excusat.
¶ Ualitudiariꝰ dr̄r ifirmi q freq̄nẗ egrotāt. l' q laboꝛāt p lucida ītualla vt q mō sani stꝛ hōrꝰ īfirmi.
¶ Uaricosus dr̄ curuꝰ: a varitie nerno ɔcto. nerꝰ i senectute reddit hoiez varicosū ⁊ curuū.
¶ Uassallagiū sȝ spe. i ti. d̃ feu. idē ē q2 hōagiū. qd̄. n. i frācia dr̄ hōagiū. i italia vocaẗ vassallagiū.
¶ Uassallꝰ ē feudatariꝰ. ⁊ sȝ vlgaꝛ ꝓuinciatū nobiles feudatarij vassalli dr̄r: plebeꝰ ꝯ o hō medius nūcupaẗ sȝ spe. ⁊ vassallꝰ ñ p̄t vēdē feudū siñ voluntate dn̄i ⁊ dn̄ vēdit, ꝯ3 rogaẗ dn̄3 suū3 q2 ab eo recipiat ⁊ aliter ēptorē iuestiat: q2 si dn̄s dnegat eū exoraẗ ñ p̄t det ēptori alia bōa equalētia tali feudo iniuste vēdito. d̃ h i. c. q̄ i eccl'ar. d̃ ɔsti. ⁊ in vsi. feu. p to. Et h vez nisi ille cui vassallꝰ feudum aliēat velit subportaẗ oē grauamē: vt i. l. mutlegio. C. d̃ muri. li. xi. fa. l. ii. ī p̄n. ff. so. ma. ⁊ sic vassallꝰ possit ali i feudū daẗ suū feudū: et i inuito dn̄o. q2 vt ñ eē vez ⁊ ɔ̄calū i. c. i. d̃ duo. fra. Sȝ q̄riẗ a q cognosci dbeat cā feudi. Pro qꝰ no. q2 sȝ ia. d̃ bel. cu. p oibꝰ staẗ: i h distiguaẗ. aut loqẗ d̃ vassallis minoribꝰ aut maioribꝰ. si d̃ maiōibꝰ vt sūt duces: cōites marchiōes capitāei q imediate ab ipatoꝛ iuestiūtur. ic̄ d̃ ɔtrouēsia ipator cognoscat. c. i. d̃. l. corradi. i vsi. feu. Jdē corā rge d̃ imediate rge isendatꝰ. Si d̃ minoribꝰ q ab iserioꝛ hn̄t feuda; vt militibus: ⁊ nobilibꝰ. Hoc tripl̄r. aut vtiẗ qd̄ iter duos vassallos. aut īt duos quoꝝ alr̄ ⁊ alr̄ ñ ē vassallꝰ. aut dn̄3 ⁊ vassallū ñ p̄mū aut ɔstat ābos eē vassallos litigāt tn̄ d̃ pte feudi: l' finibꝰ sic ē cōclusio q2 coram dn̄o cꝰ īt vassalli d3 cognosci. c. i. apō quē vl' quos ca. f. n. d̃ier. aut ɔstat d̃ vno tn̄ ñ tn̄ d̃ alio q nihil hȝ nisi id d̃ qꝰ qd̄ vtiẗ. tc̄ p pares curie d3 cā tminari. d. c. i. apō quē l' quos ⁊c. Aut ñ ɔstat d̃ aliquo p certo. Q2 ābo nihil hn̄t i feudū nisi aliō d̃ q̄ q2 ē. hoc dupl̄r aut p̄tēdūt se inuestitos ab codē l' a diuersis dn̄is. Si sȝ iudex ɔpetēs erit ordinariꝰ loci et l' delegatꝰ. c. ii. d̃ le. corā. i p̄n. i vsi. feu. Si p̄mū hoc dupl̄r. aut vt q3 dic̄ feudū suū ppriū. i. sibi concessū ⁊ sic iter ordiariꝰ erit iudex dc̄o. c. i. aut vt q3 dic̄ fuisse suoꝝ ꝓgenitoꝝ sic dn̄s cū curia sua cognoscat. ñ tn̄ solꝰ pal. c. i. aut vnus dic̄ feudū nouū. s. ip̄3 iuestitum alr̄ āntiquū. s. suoꝝ ꝓgenitoꝝ ab eodē tn̄ dn̄o tc̄ oli ōdiariꝰ ɔpetēs erat iudex hodie pares curie cognosceẗ ⁊ sic finalr̄ ɔcludiẗ i pꝰ casu ꝓncipali q2 solū vno cāu cognoscat dn̄s d̃ cā feudi. s. q̄ñ ɔstat āuos eē vassallos. Scd̄o cāu ꝓncipali tenet gl. i. c. ceteꝝ. d̃ iude. q̄ dic̄ i cā ordiariū et i quo feudū situ ē cognoscē debē. Tertō cāu iterū p pares curie si repiri p̄nt si ñ eligāẗ alij. Et tales erūt iudices ordiarij qbꝰ lex dat iurisdictōē ordinariā. Jō sc debēt p tribunali ⁊ sc̄abūt iuris ordinē. Si ñ hn̄t tribunal eligē p̄nt ⁊ corpo q2 dn̄s iudicat et sniā3 ꝓpriā executōi mādare p̄t q2 feudū dr̄ suū teritoriū. Jc̄ē sȝ gl. c. romana. ff. d̃ ap. li. vi. ɔcludiẗ si vltra dn̄m feudi ē alius p̄rimꝰ immediatus ad hūc appellaẗ a snia dn̄i feudi. Si talis nō sit tūc ad ordinariū loci i quo res situaẗ spectat q2 dn̄s feudi ē tali subiectus: vt. §. v3 pal. T...

i vsi.feu.ter.ē q̄ꝑ ī tali cāu ad īpatorē appellādū sit. ꝛ sic sentit Bal. tacite. Primū ēn magis plz doctorib⁹. vt no. i. d. c. cete2. Et itelligunt p̄dicta qn̄ ē q̄ð ð feudo. Sꝫ sec⁹ ē vbi q̄ð vtur ð cognitiōe feudi. s. ad quē ptīneat cognitio ei⁹. tal̄. n. nō ptiet ad dn̄m feudi. siue sit eccl'astic⁹ siue secularꝫ. Als eēt iudex ī sua cā ꝛ p totū ti. C. ne q̄s ī sua cā ꝙ sic cognoscēs de cognitiōe feudi ī casu quo sibi adiudicaret cognitiōeꝫ taleꝫ deberi. ꝯñr de ꝓprietate feudi sibi adiudicaret. Dꝫ ergo supior ordiari⁹ vl' alī de hoc cognoscē vl' iudicaī; vel pares arbitros eligere debent q cognoscāt ut not. i. c. ve2. ī gl. ii. de fo. ꝯpe. Et ibi gl. q̄ vtrū ꝛ qn̄ secularꝫ iudex pos sit neglīgentiam supplere ecclesiastici in cognitiōne tali.

¶ Uates mō sacerdotē mō ꝓphetā mō poetam significat. xvi. di. cleros. post columā.

¶ Uasa ire sūt oēs peccatores vt. xxiij. q. iiij. nabuchodonosor: vbi dic̄ vasis ire nūq̄ꝫ deus reddēt īteritū si nō spontaneū incurreꝫ hō hic peccatū.

De Ub

¶ Ubaldini sūt hoīes certi ꝛ signāter clīci l' canonici terre l' eccl'e alteri⁹. ð q̄b⁹ i. l. i. C. ð col. illi vbi vī ꝙ collegiū vbaldioꝝ nō pōt ꝯstituere sindicū

De Ue

¶ Uectigal ē tributū q̄ð p̄staꝫ ð rebusq̄ vehūtꝫ l' oībus negocijs manuū a vehēdis mercibus dictū. Idē ē ꝙ naulū; vt. ff. ð pub. ꝛ vecti. l. i. §. hic titulus. Et sm̄ Azo. in sum. C. e. ti. vide supra.

¶ Uector est portitor q vehit. Et vectores sūt nō solū q vehūt sꝫ ēt q vehunꝫ ī naui sm̄ Azo. ī sū. C. e. ti. ꝛ. ff. ad. l. ro. de iac.

¶ Uectores p̄nt dici siue habeāt merces siue nō tū m̄ opas suas magr̄o nauis exhibeāt ad nauigandū. Et sūt. v. noīa q̄ p̄stant actū ꝛ passiōeꝫ vt hospes zelotipus. Re. ð. Al.

¶ Uectura. i. vectigal siue naulum.

¶ Uehiculū sꝫ. l. xij. tab est via in. viij. pedes ex trāsuerso aufractu. xvi. q̄ð nō ē necessariū in actu. Ius trahēdi ligna; lapides vo pmitit hn̄n actū sꝫ viā nisi spāl'r ꝯuenisset de hoc ī actu. vide. s. via.

¶ Ue pro ꝛ ponitꝫ īterdū: vt ī. l. si fūdū sub ꝯditiōne ð. his vbis. ff. de le. i.

¶ Uel ēt ponitꝫ p īterdū: vt ī. l. sepe. ff. ð vbo. sig. ꝛ. l. cū qdā. C. de vb. sig. Etiam ponitꝫ alternatiue ut i. c. inter ceteras de rescrip.

¶ Uenatio qd sit hēs sꝫ Hos. ī sū. ti. ð cle. vena. ꝛ ē tripler. s. oppsīta arenaria ꝛ saltuosa. Oppsīta ē hoīuꝫ ð q̄ dr̄ Cepit nēbrot eē robust⁹ vēator corā dn̄o. i. extictō ꝛ oppsīor. ꝛ sic vēator ē hoīuꝫ extactorꝛ oppsīor q aliq̄ꝫ vēatu opp̄mit. Arēaria ē q̄ fit ī arēa: vt cū q̄s locat opas suas vt pugnet in arēa cū alia bestia vētata hāc qui exercet peccat grauiter nisi ea exerceat gr̄a virtū ext̄endaꝝ: vt ff. ð postula. l. i. §. itē sēat⁹. ꝛ. iii. q. vii. tria ð. īfames circa p̄n. Et ð hac logꝫ. lxxxvi. di. q vēatorib⁹ cū duob⁹. c. sequtib⁹. Saltuosa ē q̄ fit ī siluis ꝛ saltib⁹ ad capiēdas feras. Et hec ē licita. Sꝫ qūo ī clīcis liceat ī ꝓprijs psōis vēari ðficiēte familia. ꝛ vēdē cū illō n̄ sit vagari sꝫ ncc̄itati ꝛ vtilitati ecclesie subueniꝫ ad q̄ð tenēt clici. vij. q. i. p̄nū. ꝛ glo. de. ne ī agro. ð sta. mo. ī vbo psonale ꝛ ibi ꝯcoꝛ. ergo vēatio saltuosa ē illicita ex tpe ꝛ psōa. Ex tpe vt ī q̄dragesima ꝛ sabbatis noctib⁹. xxxvi. di. a nuptiis. Ex psona vt ī clico. ī quo m̄ distiguēdū ē qn̄ eps sp ē illicita. xxxiiij. di. quorūdā. Alijs vo clicis licita ē cū ncc̄itatꝫ: vtilitatꝫ ꝛ recreatiōis cū retib⁹ laq̄is ꝛ canib⁹. dū fit cū silēnoꝛ ꝛ modestia. nā etiā monacho sꝫ terē lina p piscib⁹ capiēdis: vt ð cōse. di. v. nūq̄ꝫ. vide Hos. in sū. de cle. vena.

¶ Uēdere ē rē p certo pcio dare: ꝛ sit bona ōbitoris vēdēda si vrgeat ex alieniūꝫ dilatio dānūꝫ sit illatura creditoribus vt in. l. fulcinius. §. adeo añt. ff. ex qui. cau. in pos. eatur.

¶ Uēditiō ē ð re q̄ hꝫ ꝯmertiū: ꝛ solꝫ pōi ī insti. q̄ð p̄mittit vēditor ēptori rē vēditā lite ōscēdē auctorizare ꝛ disbrigare. q̄ vba ōbēt sic ītelligi ꝙ si ð re ipa lis fuerit fcā. orta siue mota ēptori: vēditor teneaꝫ rē ī ipa lite litic. s. sꝫ leges ðfendē auctorizare. i. auctor litꝫ fieri: siue p se litē agē l' disbrigaꝫ. i. litē expeditā ab oī onē redde. Itē nō qn̄ vēducꝛ ē cert⁹ ꝙ rei vēdite ps ē ei ppan̄ pᵒ ꝯditiña. i. alicui ꝯditōi: l' alti dn̄o suba. ignorat tn̄ q̄ꝛ ꝙta. tē pōiꝫ ī isto vēditōis: sic ꝙ ꝓpriū īppetuū q̄ð ꝯdiūnūꝫ dn̄o subm. hoc ē dicē ꝙ ē ꝓpū ī hac rē: ꝛ hēas vt ꝓpū īppetuū sꝫ ꝙ ꝯditiūū hēas cū ea ꝯditōe ad q̄ ptinet. Itē sꝫ Az. ī sū. C. ð pe. ꝛ ꝯmo. rei vē. ꝛ gof. ī sū. ð ēpt. ꝛ vē. tradiꝫ tal' regl'a rotūda ꝛ q̄drata. Cū vēditio fit pure siue scriptꝫ certe spēi. q̄ ōgusta tōeꝫ n̄ recipit oē piculū spectat ad ēptorē excepto cāu publicatōis nisi pactū culpa; mora; calliditas l' traditio iteruenerit. Et q̄olibꝫ vbū hui⁹ regle hꝫ ī se pōdus ð quo vide Goff. in sum. vbi supra.

¶ Uēdicaꝫ ē corā iudice dicē l' itēdē rē eē suā vl' alsare vt qn̄ q̄s dic̄ hec res ē mea. ꝛ ē idē ꝙ ītētare. s. ad hoc solū itēdē vt res sua ðclareꝫ ꝛ sibi dominiū applicetur.

¶ Uelū ē q̄druplex. s. ꝯsecratōis ordiatōis ꝓlatōis ꝛ pfessiōis. Professiōis suscipiꝫ a vgie. l' corrupta cū p̄niteꝫ ð altari l' ð māu i. xx. āno admin⁹. xx. q. i. ꝛ. c. i. ꝛ. q. ii. puella. Cōsecratōis ipōiꝫ i. xxv. anno. vt ea. q. i. placuit. ꝛ. lxxvij. di. placuit. Pōt āt ꝯsecratō vgīuꝫ fiēri ī die epiphiāꝝ: ī alb pascalib⁹. i. octaua septiana pascbali ī aploꝝ natalib⁹ nisi sint g̃uī lāgoꝛ ōtēte. tē. n. alij tpib⁹ p̄nt. imo ēt alijs pcipuis festiuitatib⁹ dieb⁹ dn̄icꝫ. vt. i. c. i. ð tē. ꝛ q̄li. or. viduas āt null⁹ pōtificū velaꝫ p̄suāt. xx. q. i. deuotis ī fi. sꝫ tpēmꝫ velū suscipiāt ð altari. xxvij. q. i. viduas q̄ ea pnib⁹ stis iponāt. ꝛ. c. ꝓlatū ð his q̄ vi me. ve cau. si eps corrupte velū iposuisse vi. añ soluꝫ iponē simulauit. velū āt r̄ligiōis l' vestē r̄ligiosā ð māu p sorti sumē p̄nt. xx. q. i. vidua. sec⁹ ð velo ꝯsecratōis q̄ð solēniꝫ a solo epo soli vgini solēnib⁹ dieb⁹ iponiꝫ. Tertiū ē velū ordinatōis. q̄ð oliꝫ dabaꝫ ꝛ ya

conuis.i.xl.ano.xx.q.i.sanctimoniales.xxvi.q.i. dyaconissaz. Quartu e velu plantois qd olim dabat abbatissis in.xl.anno.x.q.i.iuuenculus.

¶ Uendiri actio. Require supra actio uendit.

¶ Uenia etatis dat mulieri i.xviii. ano z uiro i xx.i.si.z.l.oes adolescetes.C.d his q ven.eta.ipe. z in maio etas reqrit i abbatissa q i abbate.c.ide mitanb⁹.d elec.li.vi.iucto.c.cu i cuctis.e.t. Ro in i hoc pt ee qz mlr auarior e uiro.ar.l.sz si ego i fi. ff.ad uellf.ubi di. Senat⁹cu obligate mulieri suc currere uoluit no donan.b⁹ io qz facili⁹ se mulier obligat alicui q doat. z io gubernato pmoniet tus sibi pt pmitti.d hoc p cardinalez i.c.idenitanbus pall. In so cau ro e fragilitas sexus.z qz in spualib⁹ gubnadi n e mlr ita capax z habil sic vir z mior etas reqrit i muliere i eligedo l eligete q i viro vt i.c.idenitatibus.pal.z in cle.vt hi.d eta. z qual. Et i minori etate pot religione pfiteri q vir.ro qz in vtroqz cau pfessus eligit.z mulier citius pfiteri pot:qz citius pubes e z capax doli io citius eta pot se obligare.

¶ Uenire diem debitu e posse pecuniam petere.

¶ Uetire.i.vedi.vt i.l.fulcin⁹.§.si i dic.z.§.mltz eiusde legis.z.l.pce.ff.ex q.cau.i pos.ea.cu si.e.n. vbu neutropassiuu sb voce neutrali sigificat passi one.vn. Exulo zc. Et differt vetre a vetor uenit a veno.z vn. Si vis ucire eras mae obes vetre.

¶ Ueter. Re.s. Mute i possione noie vetrio.z no qz vetris igluuies ad luxuria facile puocat.z oe bonu op⁹ dissoluit.un ucter z genitalia sibimet ipsis vnica st vt ex vicinitate mebrox psiderato i telligat viciox.xliiii.di.§. No.n.plus q nece e debem⁹ corpi fnar:sz sola ei⁹ ifirmitate refice vt ipz ad vsu exercede vtutz beam⁹:vt.c.co mina ea.di. vn senecca. No viuo comeda.sz comedo vt uiuaz. Et io Bar.pcedebat ad podus vt haberez itellectu pariter dispositu.z nuq alteratu. Sic z nos moderate comedamus:n nimia cibox egestate.vt in c.no mediocriter.z.c.no dico cu si.d pse.di.v.

¶ Uerbu.in larga significatioe ponit i iur p q libz pte orois.a vberado dictu eo qz aere vberat vt dicedo i glo.sup vbo instio sup vbo velociter z sup vbo ista zc. No ergo capit hic vbu sic l Johane.c.i. In pncipio erat vbu.z sic i doato. Uerbu e ps orois.p vt e distincta ab alijs pub⁹orois sed significat dictioez cuiuscuqz ptis orois. Ad hoc aut sunt vba z eox significata iposita vt p ea significet mens vl volutas interior ipsius vbum pferentis. Ne du aut vbis significet mes hois:sz eta factis signis:z pnecturis.lz iter modos significandi vba obtineat pncipatu eo qz clarius z euidentius significat.vn volutas seu mens pferetis dat significatu vbo.qz sine mete vbu nihil significat:vt i furioso qz vbu ab eo platu no bz mentez nec volutate vt i.l.furiosus.ff.d re iudi. Et vsus cois l ponit significatu vbo.pz p.l.labeo.ff.de sup pel.lega.q dic. Uerba accipieda st ex vsu coi. Et dic ibi Bar.qz vsus cois e triplex.s.loquendi i telligedi:z vtedi. Uñ cois vsus loqndi e qz equ certe qlitatis vocet caballi. Scdo in dictonibus singularis nueri significat pluralis nuerus de vsu itelligedi.vt.l.i vsu.ff.d vbo.sig. Et in vsu loqndi:n est vsus itelligedi. Tertio de vsu vtendi ponit exeplu:d podenb⁹:z mesuris:vt i.l.exceptis cuiusbi alle.C.de loca.z pduc. De hoc vocabulo vbu vide plura i vocabulario cuiusda z doc.legu aurilien.fm dnm Jo.d matiseo.z icipit. Uerbu hic n recipit. Ex quo opusculo plres additones excerpsi:qs hic expositoib⁹mior iseru. Ite vba sut accipieda cu effectu;vt.c.relatu.d cle.no resi.d pe.di.i.hec at.c.vlt.d spo.z.l.i.§.hec at vba.n qz qsqz iuris. Et debet vba deseruire itetoi;no a iteno vbis;cu p vba exprimat itentio.xxii.q.v.hu ne aues.z.i.q.i.marchio.c.itelligetia.de vb.signi cu si.et vba sut refereda ad coez itelligetia vt i.l. ex lris.de spon.z.l.no alr.ff.de leg.iii. Et vba generalia sut generalr itelligeda;vt i.l.i.§.gnalr ff.d le.psta.z.c.qm.de coiug.le.p.z.c.maiores.v ad id aut i si.d bap. Nec vbis e vtedu.l.vbox.C. adm.ad bo.pos.vbi di. Et vbox inaniu exclud mus captoes zc. Uerba et comedataria no obligat;vt.l.si ide filiusfa.§.si adolesces i fi.C.qz eu fac.c.cu venisseni.d isti.n solu d illo.sz d oib⁹ re dibus faceret.qd placet. Sut.n.vba dubia p stipulatore iterptada.vt.l.inplo ista.§.i stipulatoribus.ff.de vbo.ob.z.l.qcqd co.ti.vbi di: qd no e expssum censet omissum.

¶ Uerbox forma e psiderada.nec ab ea recededu sin certa ca.vt.c.ex lris.d spo.z.c.ad audietiam de v.sig. In vltimis aut volutatib⁹ vbu idifferes vt cu habuerit pteritu l futux:trahi dz ad futurum qz vltima volutas scp d futur; e.ab as a ppetatibus vbox n e recededu nisi pstet loquete aliud voluisse vl et nisi res alr salua ee n possit. Et sic iproprietates n sut ad psequena trahede:sz excusade secudu bem.l.c pterea.d vbo.sig. Etiam dicit.l.i.§.f bis q nanez.ff.d exer.ac.qz uerba sut itelligeda i ppo significato:lz possunt ipropriari vt pueniat materie subiecte.ff.lo.l.si.ii.responso.

¶ Uerbis di obligatio pbi;vt pdino certi vt.s.

¶ Uerna e fu⁹ ex acilla i domo nat⁹. Inde d.C. dr vnaculus.z e puus fuus diminutiuu.d le.iu l.fuus.§.fi.ff.de rei ven.l.cu sup.

¶ Uero qz stat iceptiue qn no pcedit materia cui iugat sequeti:vt d ele.sup eo vo. Qnz aduer satiue.de hoc i auc.de here.z fal.i pn.col.i.

¶ Uepres dicut spine q vi pcdut z lacerat carnes z uestes fm Jo.an.in cle.dudu de sepul.

¶ Uesanus dr q sine sanitate e:sic uecors sine corde:vt.ff.d vbo.sig.l.male.

¶ Uestiarii sut q uestiu exercent negociatoem.

¶ Uestibulu fz Azo.est locus an ostiu utriusqz dom⁹ l pm⁹ adit⁹ seu itroit⁹ vl portic⁹ zc.z tecti erat quo ut testo tegit ho.uel dicit ab aue.i.salu

tatione que fiebat ibidez stantibus.

¶ Vestimentū dr̄ oē illud quod induimus.

¶ Vestimēta īspolata dicūr veteres vestes ītez polite

¶ Vestis virgata vl̄ pūta ⁊ ð caligis scaccbatis: tur ī cle.ij. de vi. ⁊ hoñe.cleri.

¶ Vester ē vbū fictōis: vt.ff.ð vi ⁊ vi ar.l.i.§. die sic. ⁊ per. Bar.i.l.si is q.ð vsucap. ⁊ gl. ī verbo sic ut ī.c.nō minus.de immunita.eccle.

¶ Veterāni sūt milites emeriti.i. extra militiā pp̄ sua merita positi.C.de vetera.ī rub. Et ī legēda sancti martini vbi dr̄ q̄ īperator pcepit q̄ vetera : filij sciencius militaribus īplicarētur.

¶ Vetus ius. Require supra Jus.

De Vi

¶ Via ē ius eūdi: ambulādi: vebēdi vebiculūz: ⁊ iumentū ducēdi.ita q̄ ille cui ȝpetit ius uie p̄t illa fa . Et differt ab actu: q: pl̄ȝtinet uia q̄ act. Nā ua itez actū ⁊ iter ī se ȝtinet. Itē co ȝcient ē act itumētū agat q̄s. ⁊ nō uebiculum. plus.n.uebi culūz occupat q̄ iumētuz. In uia necessariūz est utrūqz posse agere. Itez via h̄z ius trahendi la ides: ligna uel trabes. ⁊ ferendi erectaz bastam quod nō h̄z actus. nisi ð hoc specialiter ȝuenisset a tergo ducē vellet itinera nō ī collo. qđ potius udeṫ rigorosum q̄ equum. Item uie latitudo ad ebēdū uebiculū si latior l̄ angustior nō ȝsigneṫ ȝtrabentes.l.xij.tab. diffiniṫ. s̄ octo pedūz p̄ rec ū. vbi via est recta nō tortuosa. in afractu.xvi.pe ū.i. vbi reflexa est: qđ ī actu nō oportet. vide. s̄. ebiculum.

¶ Vi bonoꝝ raptoꝝ actio vi bonoꝝ raptoꝝ.

¶ Vicarius s̄m Gof. ē q vices alicuius gerit siue in officio ȝtētioso siue n̄ ȝtētioso. vt.C.ð offi.ci q vi erit p toū ⁊ ð offi. vica.p totū. ⁊ ð offi. archi.c.i. ð offi. archiþ̄s.c.i. ī fi. Et sciēdū q̄ illi vicarij ð q ī legib sub rub. posit: tractaṫ sūt n̄ delegati s̄z subdelegati l̄ ordinarij iudices. Nā eligebaṫ ī cer ū ips̄ qđ ordinarijs p̄fixū. vt ipi vices ordiarioꝝ ḡnū ⁊ vitaētū supplerēt. erāt ⁊ alij q gerebāt vi es mortuoꝝ ⁊ absētiū q ⁊ suffraganei appellabā ur hi oīa poterāt agere q̄ ptinebant ad iurisdictō ē p̄ter vltimū suppliciū ⁊ mēbri abscissiōez vt.C. ð offi. vica.l.ij. ⁊ vicarius eccl̄e est p̄sbyter q vice rincipalis rectoris deseruit eccl̄e. Et sunt q̄tuor p̄cs vicarioꝝ. Quidā sūt ppetui ad parochiales ecclās ȝstituti vt ī.c. §. ppetuus ð fi. instru. ⁊ c. extirpāde de p̄ben. Quidā n̄ ppetui s̄z ad aliquos ctus cōstitui vt tpales de q̄bus ī.c. puenit de appel. Et isti dr̄r mercionarij. vij q.i. nihil. Qui ā sunt speciales nō ad curā s̄z ad certū locū ⁊ cu ulū vel actū ȝstitui ð q̄bus ī.c. tua. de offi. vica. Quidā nec ppetui nec ad curā nec ad certū actū generalr̄ daṫ ad oīa vicarijs ī curijs ep̄oꝝ ð h l. optima ī cle. que ð ecclesijs ð offi. vica. Et vide n lectura Jmole. Itē vicarij dr̄r illi qui vt eiuss̄ ūqz vicez ȝplcant vel gerant sunt ȝstituti. vn̄ vi arius dr̄ q̄si vicem gerens.

¶ Vicecomes s̄m Spe.co.ti.de ille cui dn̄s tpal ȝmittit executōz iurisdictōis sue ī aliq̄bus castris ⁊ sic taleȝ vocāt vulgariter lombardi ⁊ aliq in pa trimonio beati petri.

¶ Vicedn̄s s̄m Spe.e.ti. ppr̄ie s̄m iura est q p̄e est rebus t̄palibus.lxx.di.colonus.

¶ Victores s̄m l̄e quos q̄s h̄z victos parādi grā

¶ Victus noie. Intelligiṫ omne illud qđ necesse est homini ad viuendum.

¶ Vestis vicem h̄z victus.ff.de vb.sig.l.victus.

¶ Vidua ē. n̄ solū illa q̄ desijt eē nupta: vt ī.c. vi dua.xxxiiij.di. vbi respect h̄r ad cōez vsū loq̄ndi. vez ⁊ p̄prie ē illa q̄ nūq̄ fuit nupta vl̄ q̄ n̄ h̄uit vi rū.ff.c.l manifestū. Et dr̄ vidua q̄si viro puata l̄ sine dualitate: vt.l. malū.§. viduā.ff. de vbo. sign.

¶ Ville dicunṫ edificia rustica ⁊ villa poniṫ p ci uitate: de censi. venerabili.

¶ Villici dr̄r s̄m q ad villā mittūṫ vl̄ sūt q ī vil lis moranṫ. Item villicus est gubernator.

¶ Videṫ iterdū ē signū dītat n̄ fictōis.l. fun̄ filij §. si q̄s rez.ff. de le.i.gl. ð. decoꝝ. Et q̄nq̄z dr̄ signifi cat sniaz diffinitiuā: vt.c. p̄terea regsiti. ð appel. ⁊ eñ deṫ de iure p ipm: vt.c.i. de iudi.li.vi.

¶ Vinū absintheatū ē cū melle absintheo ȝfectū

¶ Vinū picenū ⁊ thiriacū dr̄ a locis.xxiiij.q.iij.

¶ Viuariū dr̄ idago vbi fere sūt iclusi p̄sīqz. ue vl̄ dr̄ locus ī quo pisces seruanṫ vt ibi viuāt s̄m Jo.an. ī cle. ne ī agro. de sta.mo. Et differunt vi uariūz saltus: foresta garenna insula ⁊c.

¶ Vinaria ppr̄ie sūt torcularia seu dolia ⁊ cete ra vasa vini q̄ ēt ad aliū vsūz trāsferri p̄nt. Et tā diu vinaria dr̄r q̄ diu vinū habent: vt.ff. de vbo. sig.l vinaria.

¶ Vinarij dr̄r ebriosi. Etiā vinarius ē hortus vbi crescit vinum.l. ediles.§. pedius. ⁊.l. vinaria ff. de edil. edic.

¶ Vicini s̄m Bar.ī.l. si tertius.ff. de aqua plu. ar ceu. dr̄r quousqz vox hoīs exclamantis audire p̄t.l.i.§. eodē tecto.ff. ad sillc. Et ītelligiṫ ð voce cōi n̄ nimis gracili nec nimis tubali s̄ꝫ vox tbati n. Etiā dū clamās medio mō sit nec ī tecto l̄ api ce turris nec in cellario.

¶ Vindicta dr̄ mod manumittēdi: et dr̄ a noie vidicta p̄toꝝ virga q̄ ip̄e caput serui tangebat hec vba solēnia dicēs. Aiuro te liberū mō q̄rītū. vn̄ Persius. Vindicta postq̄ mēs a p̄tore recessit.

¶ Vindicta s̄m alios ē ipa libertas q̄ apud iudicē daṫ ⁊ dr̄ data sine a iudice seu vitellio: alij libe roꝝ q̄ vīdicaunt ciuitatē romanā ȝiurandē dn̄oꝝ suoꝝ ȝ rē publicā factā detegēdo. p qđ apud cō silii libertatē ȝsecutus ē: sic libertate a pplo do natus siue p cōmodū obtētū ē vt oīs illa libertas q̄ a pplo daṫ: vel a magr̄o q vicez ppli gerit dicitṫ vindicta. Hec Azo.in sum.C. de vindi. ⁊ liber. ⁊ apud ȝsul. manumissēt.

¶ Vir ⁊ vxor dr̄r illi q̄ matrimoniū ȝtrexūt p vba de p̄nti. de futuro sp̄salia. Re. s̄. sponsalia.

¶ Virginitas ē in carne corruptibili ꝑpetua cor
ruptiōis cuitatio. Itē v̄ginitas corrupta restitui n̄
pōt. C. de rap. v̄gi. l. unica. circa ꝑnc. ibi marie cū
zc. z. xxxij. q. v. si paul⁹. ubi dicit Hiero. Audac
ter dicā cū oia possit de⁹ suscitare virginē nō pt
post ruinā: valz quidē liberare ꝺ pena: sz nō valz
coronare corruptā. Et. j. subdit reet⁹ fuerat hoīez
i. v̄ginē subisse ꝯiugiū z ambulasse p plana q̄ ad
altiora tēdentē in īfernū pfūda cadere. z si dicaē.
De⁹ pt ex oculato resticuere visuz ergo corrupte
v̄ginitatē. Rūdeē q̄ nō ē silr: q2 deus nō pt face
q̄ illa corrupta sit. q2 factū nō pt eē n̄ factū. l' di
q̄ n̄ referē ad carnis corrupte restauratiōez. sz ad
v̄ginal' palme retributiōez z sic nō pt. i. nō ꝯgruit
ei⁹ potētie. z ē ꝯ iusticiā corruptā coronare aureo
la. Itē v̄ginitatis florez nō amitti p violētiaz siu
prata. vt. c. ita ne z seq̄ntib⁹. xxxij. q. v. Etiam me
lior est v̄ginitas mētis q̄ carnis. z. c. tolerabil' e.
q. z pena capitis puniēq̄ tm attētare cū effectu m̄
atrisus fuerit v̄gines sacratissimas et cā matrimonij
iūgēdi vt. C. ꝺ epi. z cle. l. si qs nō dicā rapere.
¶ Virtus sc3 pħm. ij. ethi. ē q̄ hūtez pficit z opus
ei⁹ bonū reddit z vi q̄si vertutēs vicijs ꝑseruās
de pe. di. ij. illa aīa. z. c. se. no. Jo. an. in cle. i. ꝺ sū.
tri. z fide cat ho.
¶ Visitatio quō z q̄n fiat p archiepm. z que crīa
punienda sint: z in q̄bus ꝓcuratio fiat: vide. c. i. ꝺ
censi. li. vi.
¶ Violator eccl'e di quicūq3 ipam ecclāz frāgē
do ostia capiēdo res suas inuadendo ꝑuilegia sua
custodienda vl' corrūpendo offendit.
¶ Vis ē rei maioris īpet⁹ q̄ repelli nō pt l' cui re
sisti nō pt supple ꝯmodo. ff. qđ vi me. ve can. l. i. z
ij. z quot modis sumaē z quot actiōes l' iterdicta i
troducat no. i. c. ad andiētiā. e. ij. i gl. ij. Cui⁹ gl. cf
fect⁹. j. patebit ē general' q̄n3. vn̄ sm̄ Hoff. z Az.
e. ij. vis ē q̄ntuplex. s. ipulsiua: ablatiua: expulsiua
z turbatiua: z inquietatiua vnde. j.
¶ Vis ꝯpulsiua ē p quā ꝯpelliē qs ad faciēdum
illđ qđ n̄ facēt si eēt liberi arbitrij: nec ꝯpellereē q̄
ipōit necessitatē ꝯriā volūtati spōtanee. z ex hac
vi oriē actio qđ me. cau. ff. e. ij. l. i. in fi.
¶ Vis expulsiua. Qn̄ qs eijciē ꝺ possessiōe sua. Et
sm̄ istā iducit iterdictū vn̄ vi z ē tm̄ rex imobiliū
vel de his que imobilibus coherent.
¶ Vis ablatiua ē rex mobiliū z hec iduē actiōez
vi bo. ra. i. rb⁹ mobilib⁹. e. ij. circa mobilia tm̄. vt. ff
ꝺ vi z vi ar. l. i. §. si fūd⁹. z. §. ij. z īsti. vi bo. ra p. §. sz
nedū talia. p illā. ij. alicui bōa sua l' res sue violēt
¶ Vis turbatiua ē q̄n qs turbaē in rapiūē.
possessione sua q̄ iducit iterdictū vti possidetis i re
bus soli. sz i rebus mobilib⁹ iducit iterdictū vtro
bi cū duo se possidere ꝯtendūt eandē rem.
¶ Vis igetatiua ē q̄ itroduē iēdē3 qđ vi aut clā
z dē igetatiua: q2 n̄ sinit aliū vti re sua geter ara
re l' aliqđ face vl' q̄n alter vl' alio iure aliqđ edifi
care i suo solo l' forte iā edificauit nec distiguit in
b⁹ iēdē an iuste l' iniuste fecerit: vt si qs a me
bit⁹ l' putās se ꝓhibēdū qđ i meo faciat siue iu
crēdi hūerit siue n̄: vt. ff. qđ vi aut clā. l. i. z dic
Az. i rub. q̄ me. cau. accipiē vis ꝓut nullo mo
resisti: sz cū piculo. z ē ꝯpulsiua. hec ibi. Itē ē
vis publica q̄ fit cū armis: q̄dā ꝑuata sine ar
ꝺ or. cog. cū dilect⁹ i gl. vij. Itē vis maioris d
petiis rei cui resisti nō pt. vt. s. dictū ē. z de h
vi me. ve can. si. c. ad audientiā. in gl. ij.
¶ Vis negatiua ē q̄n res alicuius inquietat
¶ Vis publica ē q̄ fit cū armis: sz vis ꝑuata
fit sine armis. insti. de publi. iudi. circa fi. in. §
lex iulia. de vi ꝑuata. vn̄. Vis ꝑuata rex ꝺp
ab ordīe rex. i. mulctauit i tria pte bonox: sz d
taē cū vis armata pbaē: ut i glo. i. c. ij. ꝺ ordi.
¶ Vis siue met⁹ cadēs i ꝯstātē uir. ē met⁹ p
l' cruciat⁹ siue amissiōis oīuz bonox. z ista exc
nisi postea ꝯsēserit: ut i. c. ꝺ his. ij. ꝺ ipō. Alia
vis l' met⁹ n̄ excusans q̄ n̄ cadit i ꝯstātē uir: v
e. venlēs. z. c. ꝯsultatōi. e. ti. Et nō q̄ pt qs vi
repellē: ut. c. significasti. ij. ꝺ homi. z. c. si v̄o. ꝺ
ex. z di. i. ius naturale. l. i. §. vi3 in. ff. ꝺ vi z vi
l. sciaz. §. q cū alr. ff. ad. l. aql. Et h̄ vex si repu
fit icōtinēti n̄ ex īteruallo: ut. l. idē ē. §. cū ag
ꝺ vi z in ar. Di āt sic fieri icōtinēti q̄n fit flag
tric hoc ē donec alius ꝯtinu⁹ durat: z si diu
ad alios act⁹. ut. §. vi3 in pal. Scđo d3 fieri c
fensiōis n̄ offensiōis l' vlciscēdi: ut. §. pe. i. l. sc
pal. Tertio d3 fieri cū moderamie iculpate
l. i. C. vn̄ ui. l. i. c. in fama. §. ult. ꝺ sen. ex. Et da
taē ꝯclusio q̄ ista defensio est v̄a z iusta q̄ fit
tē q̄ cū z q̄n ē oportunū: vt i gl. l. i. C. vn̄ ui pa
si defendēs modū excedat nō ex ꝓposito nō
tur. xxxiij. q. iij. nō iferēda. Alan⁹ z Jo. vi si ig
aut vis fit ꝑsone: aut reb⁹. ꝺ hoc vide glo. i. c. l
ficasti. pal. z. c. dilecto filio. ꝺ sen. ex. li. vi. z i. c.
ficauit. ꝺ pe. z re. vbi ꝯsideratis circūstātijs i
penitētia arbitraria illi q se ꝺsendēdo mō3 e
fit. Quarto pt fieri q̄n h3 iustū timorē offens
ta p minas alicui⁹ q minas exeq solebat: aut
cursū. nō. n. o3 expectare quousq3 deē ꝑm⁹ ict
tal' possit eē letal'. Sz an qs excedēs modū i
dendo se vt cū poss3 euadē vulnerādo occidi
maē ꝺ occiso. So. si voluit occidē nō tn̄ occidi
teneē3 vt culpabil' puniē ex arbitrio iudic
si adulteriū. cū icestuo. ff. ꝺ adul. z Bal. singl
c. i. ꝺ pa. te. i vsi. feudox. Itē si accusat⁹ ꝺ ho
dio fecit articulū q̄ hoīez occidit. sz fecit ad s
defensiōez: z pbauit q̄ i articulo ꝯtineē: an d
absolui p regulā i. l. sciaz. §. si cū alr. ff. ad. L
l. i. C. vn̄ vi. z. §. vt vi3. z i cle. si furiosus. de ho
Bal. singl' dicit q̄ nō: sz venit potius puniē
i. l. i. C. ꝺ ꝯfes. Rō q2 et i defendēdo d3 fuari
derame iculpte tutele. D3 ergo adijcere in
tōe defensiōem necessariā put no. Ludo. ꝺ r
in singularibus suis.
¶ Vir nō h3 ptātē sui corporis sed mulr: vt i. c.

de pver.ꝯiug.ꝛ.xxvij.q.ij.sūt qui dicūt. Nec ꝑt vi
ri ob cām fornicatōis vxorē suā dimittē ſm īterp
tationē sacri eloquij.hoc itē ꝛ de his quoꝝ matrimo
niū carnali copula ꝯsumatū ē.ut.c.ex publico .in
fi.de ꝯuer.ꝯiug.nā uir ꝛ uxor ꝑ copulā ꝯiugalez
effecti sūt una caro.ut.c.ad apl̄icā.ꝛ.c.cū sis ꝑdi⁹
c.ij.Et nā uir cogitare dꝫ quō placē possit uxori.er
go min⁹ q̄ deū sē cogitat̄ ualꝫ.cū q̄si diuisus i duo
plenā sui nō hēat ꝑtātē.vt.c.diuersis fallacijs de
cle.ꝯiug.Et ē caput mulierꝭ.xxxiij.q.v.cū caput
xxxij.q.vij.nō mechaberis.ꝛ.c.duo pueri.ō dispō.
īpu.ꝛ gl.i.c.i.de clande.despon.

¶Vix denotat qn̄qꝫ affirmatōez.nā ꝙ vix fit fie
ri tn̄ dubiū nō existit.vt.c.ij.de cog.spi.l.ij. vi.ff.de
trad.l.vix certis ex cāis.ꝛ.xv.q.i.merito q̄rit. Qn̄
qꝫ ēt significat negationē.i.nullo mō:vt. ff.de le.
i.si fuus legat⁹.§.q qn̄qꝫ.Sic ēt dr̄.Vix bono pa
gūt exitu:que malo sūt icboata ꝑncipio.lxi.di.ma
ranitur.ꝛ.i.q.i.ꝑncipatus.ꝛ.c.cū paulus.

De Vn

¶Uncia ē duodecia ps assis . ut nati ex ꝯcubis
i domo succedūt i duab⁹ uncijs.i.i duabus ꝑtib⁹
xij.partiū assis si alij legitimi nō supsunt. Cetera
nois assis.Require supra Assis.

¶Unū signati ꝛ unī uir ꝛ uxō.Re.§.Bonoꝝ pos
sessio.Et no.Lu.de ro.ꝙ uiro ducenti duas uxo
res uel mulieri nubēti duobus uiris de iure ciui
li ē pena capitis.Leū q duas.C.de adul.Sꝫ ō iure
canonico debēt uxori īscindi capilli ꝛ pāni āterio
res ꝛ posteriores.xxxiij.q.i.de benedicto ſm expo
sitionē uerā ibi ꝛ approbatā.

¶Uniuersitas ſꝫ Az.i sū.ꝙ cuiusqꝫ uniuer.no.
ē pluriū corpoꝝ īter se distātiū uno noi spālr eis
deputata collectio.Esi ēt studiū vniuersale ꝑuile
giū.Sꝫ q̄rit̄ si uniu̾sitas ꝯgregat̄:ꝛ aliqs bestial̄
deridēdo ꝛ ridēdo ꝯturbat totā uniuersitatē:q̄ pe
na tal̄ puniet̄.Rn̄det̄ ꝙ excōicatōe tridua ꝛ eiec
tōe de collegio tex.est singularis ſm Lu.de ro.v.
q.iiij.i loco benedictōis quē dicit eē nō alibi. Itē
uniu̾sitas scholariū ubi ꝑcipitr ꝑ scholares regat̄
disponēdo ꝑt ꝙ aliqs q nō sit de uniu̾sitate det uo
cē:ut.c.scriptū.ō elec.ꝛ.lxvi.di.adcūtib⁹.cū si.Sꝫ
nūqd si un⁹ tm̄ i vniuersitate ꝯdicat.ne ille admit
tat̄ valeat actꝰ admissiōis.Dn̄s Lu.ō ro.dic̄.Tu
q pauca scis sicut ego diceres hoc idubitatū ꝑ re
gulā ꝙ maiō.ff.ad mūcip.l.plane.ff.ꝙ cuiuscūqꝫ
vniuer.no.ꝛ cle.i.ō his q̄ fi.a ma.par.ca.Sꝫ ꝯtrā
ē verū.nā hoc casu vnus ꝗtūcūqꝫ minimus ꝯdi
cēs reddit actū nullū hoc ē dem̄ singular̄ cōpostol
la.quē refert ꝛ sequit̄ Jo.an.in.c.scriptū . ꝑall.in
nouel'a.ꝛc .

¶Unc ꝯtertu fieri aliqd ē fieri nullo aliō actu
īterposito nisi fiat ex necessitate ꝛ actu nāe vt sūp
fini pōder⁹ ōpositō l' medicīe acceptio:l' huius lā
goꝝ.vt.C.de test.l.cū āntiq⁹.hec Az.ꝛ Hoff. co.t.

De Vo

¶Uolūtas coacta ēt ē uolūtas.xv.q.i.merito.ff.
ꝙ me.ca.l.si mlr.§.si dos.§.si metu.Sꝫ hoc itelli
git̄ sic ꝙ nō ē libera volūtas q̄ reqrit̄ i matrimonio
ut l.c.gēma.ō spō.cū si.l.ucia.ff.ō.r.ob.nā uolun
tas ꝛ ꝑpositū distiguūt maleficia.vt.ff.de fur.l.q
in iure.§.i.ꝛ.l.diu⁹.ff.ō sic.ꝛ ē gl.i.l.fulcini⁹.§.qd
sic lauitare i vbo siue.q dat ēt qttuor modos ꝑbā
di a iur alic⁹:ꝛ dic̄ lex.volūtates hoiꝫ vane sūt .
vt.ff.ad trebel.l.q poterat.i.fi.so.circa fi.vn̄ h⁹ no
mē volūtas significat gn̄alr.s.cū rōe l' sine rōe:vt
l.cū gdā.ff.de le.ij.Et i hoc differt ab arbitrio qō
sigifi.at velle cū rōe.vbi ā actꝰ pōit̄ i volūtate:vo
lūtas sigificat̄ ꝑ mōuꝫ ꝯditōis:qꝛ sensus ē ꝙ act⁹
valet si velit:sic cū pōit̄ i arbitrio:sensus ē si arbi
tret̄.vn̄ act⁹ ꝑt pōi i volūtate ei⁹ cui dꝫ q̄ri ꝛ ē ꝯdi
tōal̄ ꝛ purificat̄ ꝯditio declata sua volūtate: vt.l.
si ita expssū.ff.de ꝯd.ꝛ de.Sꝫ i volūtate obligāti
nō ꝑt poni qꝛ obligatio sua natura dꝫ astrigē ne
cessario quod nō fac̄ acta posito i volūtate obligā
ti i volūtate alicu⁹ tertij icerti nō ꝑt ꝯctus poni.
Et ꝑtes nō vidētr hīc siūꝫ ꝯhēdisse nec eo posito
i arbitrio imo multo min⁹.l.si merces.i ꝑn.ff.de
lo.ꝛ ꝯdu.In volūtate vō tertij ꝑt ꝯct⁹ poni ꝛ ua
let si velit:nō ualet si nō declarat se uelle ut.l.fi.ō
ꝯhē.emp.ꝛ uē.ꝛ si uelit stabit̄ ei⁹ dicto siue nolū
tar.Itē qꝛ si vi fieri iniuria disponēti qꝛ sic dispo
nit.Itē qꝛ sieff dña īt arbitriū ꝛ uolūtatē.Ulꝫ.a
āt uolūtas nō ꝑt poni i uolūtate:puta hēdis īsti
tutio l' legatū ut.l.illa īstitutio.ff.de hē.insti.l. nō
nūqꝫ de ꝯd.ꝛ de.Et hoc ē positiuū qꝛ al̄ i simplici
rōne ꝑt poni sicut ꝯctus. Et pꝫ ꝙ quo ad oia idē
est i ꝯctu ꝛ uolūtate vltia.hoc excepto qn̄ ponit̄ i
uoluntate tertij qꝛ ꝯctus valet ut cōditōalis.Ul
tima vō volūtas nō valet ꝙ ē positiuū.Jo.fabri.
dicit ꝙ hoc nomē volūtas ex cōi vsu itelligēdi si
gnificat idē ꝙ arbitriū.Significat ergo finalr vo
lūtas vt sua iposito ꝑsona cui tacit̄ngit̄ vel lex ci
uilis ei significatū dat seu ꝙ quouis mō ꝑferēꝫ
dictat nisi lex ciuilis ipediat.Uolūtas ꝑma dero
gatoria significat ꝑut verba sonāt. verbi gratia .
Testator dicit cui bis legaueto semel deberi volo
postea ueto legat bis.puta ꝑmo stichuꝫ:postea ꝑā
philū legatū tm̄ semel debet̄ vt.l.si qs.in ꝑn.ō le.
iij.qꝛ clausula derogatorie significat cōsensū ōcē
legato eidē in ꝯo facto.Et ꝑtestatō ꝑcedēs i scō
sequenti nocet vt.l.q i alieno i.fi. ff.ō acquir.her.
legatū ergo ſm fcm̄ qō alias deberet̄ nō debet̄:qꝛ
uolūtas testatoꝝ i eo ōest ex volūtate ꝑria ōroga
toria.si ē testator eidē ab eodē hēde i eadē scriptu
ra legat bis eādē ꝗtitatē sel tm̄ ōbet̄:ꝛ tn̄ ꝑcedēn
te volūtate ōrogatōia.Si vō testator dicat cui bis
ꝛc.ut.§.ꝛ addit si obstāte uolūtate ꝑcedēte deroga
toria ul' sic adicit:Et nolo clausulā ōrogatoriā h⁹
eāti locū hēre.tūc ualet utrūqꝫ legatū qꝛ vba addi
ta tollūt significatū clausule ōrogatōie:ꝛ faciūt uo
lūtatē adesse utriqꝫ legato.Itē ibi testator i testō
dixit sic nolo me posse facere aliud testm̄ ꝛ cetera
vel sic . Nolo me posse penitere si fecero aliud te

stamentū valet etiam nō expssa priore volūtate
derogatoria. Hec Bar. sic probat licet pdicta v
ba testator quantum in ipso est aufert sibi liberā
testamenti factionem tamē hoc nō potest. l. stipula
tio hoc modo. ff. de verb. obl. Et sic pdicta verba
nihil possūt significare qr talis volūtas nō admit
titur iure. Ideo sequēs dispositō valet ac si pdcā
verba nō predixeret. Sz si testator diceret. Si se
cero aliō testm̄ nolo valere: qr hic nō disponit circa
ptātē testādi. sed circa volūtatē suā qd dicit eē i futu
ro facto: tūc non valeret sm testm̄: nisi renocata
clausula drogatoria. Rō. qr lege ciuili nō pōt dari
vel adimi hēditas i codicillis. l. i. C. de codicil.

¶ Uolo hoc vbū significat put ei⁹ significatū vl
quodlibet adiūctū l quelibet cir̄cūstātia significa
re dictat. Nō qn simplr pfert significat motū ai
ad aliqd pficiēdū. Et cū nihil adiūgit seu nō app̄
ad id refert i iur nulli⁹ ē effect⁹. Et nō disponit p
Bar. l apostilla pal. Et etiā. C. de sū. tri. et fi. ca. l.
i. Et no. in. l. q se pris. C. vñ liberi qd uolo et nolo
nō st opposita. qr uolo ad oē tps refert: ut dicēdo
uolo adire hēditatē. sz nolo ad pñs tps tm̄ refert.
dicēdo nolo adir itelligit nc. sz postea uelle. Et id
fac ofonē ābiguā d q ābiguitate d vbo nolo no. d.
An. d bu. i. c. lis. i. d spō. Sz ibi si ille cui relicta ē
electō dic uolo eligē hāc rē significatū illor vbor
ē ābiguū qr pt itelligi duplr. Uno mō. i. pm⁹ mo
t⁹ me⁹ fert i hāc rē. nō tm̄ dliberate. Scdo mō p
ipo actu acceptatōis. i. accepto hāc rē. Si g⁹ qris
quo ipor nior sit retinēdū. rñdet si ē tradit⁹ tmi
n⁹ ad eligēdū seu dliberādū et i fi. termin rñdes
uolo eligē hāc rē tūc significat electō: fac. l. sz si alio
scdo rñso. ff. ad treb. cū dic p⁹ dliberatōis tpis: et
sic dliberatōis dat significatū fac. l. ois q. ff. e. t. idē
si ad iterrogatōz ei⁹ cui⁹ iterest eodē mō rñdes. s.
uolo eligē hāc rē siglificato sūpto ex vbis p certo:
maxie cū dicis p certo volo eligē hāc rē. si āt nō est
aliō vñ recipiat significatū nisi ex ips vbis: tūc nō si
gnificat electio: imo recipit p⁹. i. pm⁹ mot⁹ finit in
hāc rē. Itē ibi legatari⁹ cui relicta ē electō. dic uo
lo hāc rē. significat electō vi. l. ii. ff. d op. et elec. l. c. qr
mot⁹ cū significat p vbū volo. refert imediate ad
rē p qd significat acceptatio rei. et idē si hēs istitut⁹
dicēt volo hāc hēditatē qr p hoc significat aditio.
sec⁹ si dicēt volo eligē volo adire: qr tūc nō significat
acceptatio et aditio qr mot⁹ ai nō imediate ad rē: sz
ad actū eligēdū l adeūdi. Itē ibi istitut⁹ dic volo
eē hēs significat aditio vt. l. iā dubitari. ff. d hē. ist.
Et sic aliō ē dicē volo adire: et volo eē hēs qr per
ista vba significat simplr aditio sp p̄i a nō. Et idē
ē dicē volo eē hēs: et volo hāc hēditatē. Itē ibi uo
lo reliquē. significat. i. reliq⁹: vt i. l. pāphilo. §. ppo
siti. ff. d le. iii. Et sumit significatū ex nā vltie vo
lūtatis: cui⁹ ē pudē i futur ēt fauor ei⁹ vt valet di
spositio. Itē dicēdo volo p talē geri negocia mea
significat mādatū. ff. mādati. l. a. itē vēdē volēs di
cit volo rē vēdē p. x. et emēs dic volo emē p. x. si
gnificat ēptō et vēditō qr p vbū pñs tpis significat
ssens⁹ d pñti. sec⁹ dicēdo. velle vēdē: et velle emē.

¶ Uotū ē alicui⁹ bōi cū dliberatōe scā pmissio l
deo facta pollicitatio. xvii. q. i. d viduis. ii. Et dī
bōi: qr de malo: nec et de re bona sine deliberatōe
nō pcedit obligatō. nā de malo qs nō obligat: qr i
male pmissis rscide fidē: et i turpi voto muta dcre
tū. xxii. q. iiii. i male. Dī cū dlibatōe. qr votū qd
ex falsitate ai pon⁹ qd ex arbitrio discretōis emit
tit nō ē vsqzqz obligatoriū. vi. c. vēiēs. e. t. Et est
triplex votū. pmū necessitat: qd qs necessario i ba
ptismate pmittit vt abrenūciare dyabolo: et pōp
eius. tenē fidē suā: decalogū. d ssc. di. iiii. c. i. Se
cūdū ē volūtat: qd qs volūtarie emittit sup his ad
q añ votū nō tenet vt ptinētia: abstinētie et c. Ter
tiū ē votū mixtū ex his duob⁹. s. pti necessitat: et
pti volūtat. Sz votū volūtariū subdiuidit i votū
solēne et simplex. vñ simplex ē cui nulla solēnitas
adhibet. solū āt votū ptinētie solēnizat. Que āt
vota redimi et pmutari pñt vide Hos. i sū. e. t. Itē
votū obligat quē dī. Mouerc. et reddite vt. e. et si
xps. et c. debitores. de iureiu. et c. magne. de vo.
p⁹ pn. Sz qrit p⁹ nūqd votū añ igressū rligiōi dis
soluat p igressū d volūtate abbatis. et vr qd nō: qr
abbas nō vr posse tollē obligationē deo quesitā.
Sz ptriū ē verū p Hos. xx. q. iiii. monacho. Secun
do qrit an dissoluat p ptctū matrimonii accedēt
ssensu alterius piugū. So. sic p glo. xxiii. q. v. vo
luit. Tertio filiusfa. nō obligat ex voto nisi de vo
lūtate pris. vt. l. si qs i c. §. voto. ff. de pollici. an h⁹
sit ver: d iure canōico. Sol. qd sic p gl. xxx. q. ii. mīr
cu⁹ tres sūt rōes. nā filiusfa. reliquēs ēt sine volū
tate pris dyabolo obligat: vt. c. i. d delic. puero. g⁹
et deo obligabit. Secūdo vouendo filiusfa. ducit
spū dei et que spū dei agunt non sunt sub regula
xix. q. ii. due sunt. et c. licz. de regula. Tertio qr vo
tū est qd spūale et i spūalibus pris ptās nō cu
rat: vt. c. si. de iudi. li. vi. et gl. i. l. ast ptor. ff. d mino.
et l. c. ex pte de re. spo. Itē nō vouē saneri⁹ ē qd vo
tū put meli⁹ pt nō pficere. Grauius. n. puniūt q
votū fecerūt et nō pfecerūt qd si sine voto. mortui
sūt simpliciter d fide. xii. q. i. §. quicqz. Uel descri
bit sic. Uotū ē ai pceptū cū deliberatōe firmatū.

De Ur

¶ Urbs simplr plata ppñ rōani citatē significat
atunonomasice: isti. d iu. na. §. sz quot. Urbs aūt
appellatio muris: aut ptinētib⁹ edificiis finit: vt. c. si
gnificauit. de pe. et remis. ff. de vbo. sig. l. ii.

¶ Urbana pdia oia edificia accipim⁹ nō solū ea
q st i citatib⁹ l oppidis pstituta: sz ēt i rure nisi for
te stabula sint: qr loc⁹ nō facit pdia vrbana sz ma
teria. vt. ff. de ver. sig. l. i. vide. s. pdiū.

¶ Urbanor pdior seruitutes. Re. s. seruitutes.

De Us

¶ Usuari⁹ ē q alic⁹ rei vsū hz: vt si in q ē dñs h⁹
sui pscies: siue pcessē: mihi vt ministerio ei⁹ salua
pprietate et dñio. vñ vsuarii dici pñt clici q nō pñt
vēdē nec testari siue donare d bōis eccle. sz victū

mū r uestitu debēt eē ɔtēti.x.q.ii.eps hēat.r eū cō stat ō pig.fz her.fz aliquos vo elici pūt vsufructa rio ɔpari ad quē prīet oīuz fructuū pceptor i⁹ di uēdi.s.q̄tū vsufructuarij i morte r i uita sē suo oñi j r e⁹ōbita r q̄cūqz cā soluē pūt.tñ fallit i p secularib⁹ q̄ reddtub⁹ suis puemētib⁹ cis rōe tōis soluē ñ pūt debita nisi eēnt p utilitate ec ccīa. Cōpetit ergo usurario ius r usus fz n ō uendere locaf l'alienare sed solū ad usum suū r famlie sue pt un fuitute tali. ut i bonis fūdis r similibus.si qs hēat in his fuitutē usus.

¶ Usus est ius utendi reb⁹ alienis salua rerum substātia.ppzietate r dñio. Et qūo accipiaf. uide archi.de offi.dele.c.quāuis h.vi.

¶ Usufructuarius ē qui fruit r utif reb⁹ alienis res suas nemini furaf.ff.ō usufru.l.i in p̄ cōt.

¶ Usufruct⁹ ē i⁹ utēdi; fruēdi alienis rebus sal ua substāia rez.ut.ff.de usur.l.i.r ē ius i corpoē quo sublato r ipm tolli necesse ē.destructa. n.re destruit usufsr.q hī i ea;ut.ff.e.n.l.ii.r no.fz .i.fi.C.e.t.q usuff.formal r i ius.i.fruitus sed casual'fm quē aliqs hz cāz dñii nō dī fuit⁹. Et pōtif hec fruēdi r nō diffinitōe usus.qz dñt i⁹ utēdi r fruēdi.ut.j.patebit. Et vtēdi dī ad drīam creditoris q hz ius i pignore;nō tñ pt eo uti imo furtū ɔmitit si eo vtit.l'fz vtēdi pōit drīam vtilis dñi.qō hēt i reb⁹ aliēis sic ēphiteota r feudatari⁹. Sz fruēdi fz acc.r Ber.dī ad drīaz nudi vsus q: mn⁹ ē i vsu q̄ i fructu.dī i r'b⁹ alieis qz sua res nēmi fuit. Salua rez sbā dī ad drīaz supficiarii r ēphiteote q ñ tenēf resicē edes. Sz vsufructuarii tenentf r ēt tenēf ad tributū.qz ad eū ptīc fruct⁹ fm Ber.expōit salua rez sbā;qz.i.ne perat i to sba; Acc.expōit salua sbā;qz tā diu durat usus fruct⁹ q̄diu durat sba.r no .drīaz iē cū q hz fuitu tē usus:r eū q hz fuitutē vsusf.qz is q hz fuitutez usus ita vtif q fruct⁹ nō pcipif sic posūū vti sua;ita q fruct⁹ ide ñ pcipiā.sic q pt⁹ñ sit me⁹ similr q hz vsū tñ alie⁹ sūdi ñ pt vti pomis oleri bus r ceterz fructib⁹ ad vsū suū quotidianū;ille āt cui ɔpetit fuit⁹ vsusfru.pt oia hec facē.

¶ Usucapio ē acqsitō dñii vtilis directa rei alie ne p ɔtinuatōez possiōis tpis lege diffiniti.i.p spa tium a lege diffinitū.ff.e.t.l.iii.vbi gl'a. Emi rē mobilē a nō dño bona fide ɔstās rē eē vēdētis r p annū triēnio possideo sine iterruptōe ipso iure efficior dñs illi⁹ rei.directū āt dñiū hz ver⁹ r pnci palis dñs rei. Sz vtile dñiū dī qñ qs i vitate nō ē dñs s; hz vtilitatē retac si eēt dñs: vt feudatari⁹ vassallus r similes. Et dī vsucapio qz vsu quodā r ɔsuetudīe possidēdi r ccpi acqsitū dñiū. Scdo i reb⁹ mobilib⁹ l'se mouētib⁹.nā imobilia nō dñr vsucapi ppez pou⁹ pscribi.i imobilib⁹. n .pscrip tio locū hz. Tps. n. a lege diffinitū ē triēniū i vsu capiōe s; i pscriptōe statuif decēniū iter pñtes: r vigīti ī iter abntes: vt isti.de vsuca. Et daf vsu capio ne dñia rez sint i icerto p pblico bono itro ducta.vt.l.i.ff.e.t.ti. Contra equitatē naturalē.ff.ō

neg.ge.l.i.in fi.r ō ɔd.r de.l.nā natura. Nā locu pletari ñ dz qs cū alteri⁹ dāno fz regulā locuple tari de re.iu.h.vi.r sic aliud ē equū r aliud bonū vt.C.de pac.ɔuē.l.hac lege. Et qñ opponif eqtas scripta pfertur rigori scripto. Solutio.verū ē q̄ū vtrūqz scriptū ē i spē.fz i pa l.l.nā natura. Eqtas ē scripta i genere. r hic rigor i spē.ergo pferf rigor n. Enā i vsucaptōe vl' pscriptiōe attēdif qdā eqtas naturalis q̄ suadet post q̄ qs iusto titulo bona fide certo tpis spacio rē tenuerūt dñiū acquirē dz r i putet dño q negligēs ē tāto tpe rē suā querere r custodire. Et sic nemo dz locupletari r cetera ni si subsit cā vt hic pp cōez oīuz vtilitatē r vt aliqñ sit linū finis l.fi.ff.p so.vbi dat hec rō.iō exceptō prescriptiōis ē exceptio litis finite.r opponif sicut alie litis finite exceptionis.

¶ Usqz stat qñqz iclusiue.vt.ff.de sena.l.fi.r i.c. i.de ex.ab epi.q re.qñqz ēt exclusiue.vt.c.cū dile ex⁹.de fi.istr. vbi dī q vsqz ad diffinitiue snie cal culū pt vtraqz ps exhibē istrīa.ē g̃ dictō vsqz sigifi carta vlti ēmi ad quē sic dictō a l'ab pmi uicini a q⁹.itē ibi vēdo l' dono hūc sūdū q ē ine⁹ vsqz ad ci miteriū l' vsqz ad eccl'az significat exclusiue. Nō qz materia subiecta nō patif sensū iclusiōis l; h⁹ ēt ageref p disponētē fz ibi ab eccl'a vsqz ad cimi teriū ē loc⁹ diuini turis vel religiosus: sūt iclusi ue.qz materia subiecta iportat sensū iclusiōis. Itē exclusiue ut ābulatoria ē ultīa uolūtas usqz ad morte ut.l.iii.ff.de adi.lega. s; dicēdū vsqz ad ui te exitū vba ponūf iclusiue Itē iclusiue ibi.mēo n dakrutor usqz ad pubertatem. Sz exclusiue ibi uendo tibi agrū usqz ad illū fūdū q ē uicini qz nō dispōit qs de re aliēa nisi hēat i mādatz. Itē iclu siue ibi do tibi iē usqz ad klās martij s; exclusiue ibi pmitto tibi dāf.x.quolibz die usqz ad klēdas aprilis rō qz uolūtas disponeutz ɔiecturaf i pria ex fauoē dilatōis r debitoz fac.l.arnanus.ff.ō ac. r ob. Sz i ba ɔiecturaf ex obligatōne que stricte capif.itez iclusiue ibi do tibi in pniam dicē septē psalmos singulis dieb⁹ usqz ad calendas iulij. Sz exclusiue ibi snīa lata a iudice de soluendo quoli bet de uniū florenū usqz ad calendas iulij.

¶ Usura sic cōit dī ē qcqd pter vsū sorti accidit l' accedit fz Gof.xiiii.q.iii.pleriqz. Et addit ipe itē tōe l' pcō pcedēte. Sola.n.spe.l' expectatiōe vicīū vsarū ɔhif; vt.c.a.r.c.ɔsuluit.ō vsur.r.xiiii.q.iii.si fenerari⁹. Et h⁹ cū pncipalr hi spes r expectatio lucri.als si ob charitatē mouef qs ad mutuādū.r scdario spēt ō aliq retributiōe ñ putaf viciosū;ar. ad B.lxxxii.di.i singul.r.lxxii.di.si offā.lxi.di.qd p dcii.fz gof. Itē vsura ēt pl⁹ q̄cipi q̄ datū ē.r dif finif fz Az.C.e.ti.sic. vsura ē qō pp vsū rei ɔcesse dat decesse.i.date l' mutuate.vñ vsura dī ab vsu r es eris q̄si vsuera.i vsu eris data.s.pecūie;cū noīe pecūie qcqd hoies hīt ɔtineaf.i.q.iii.totū.r tot.q ois usura pstaf sup facta dilatione añ āniū uñ q dā uiura uocatur centesima illa que.s.ifra annuz egparaf sorti. quedaz uocaf sextupla q ser qō ē to

tū ꝛ pᷓ'ica.l.ps vel medietas q̄ ēt alio noīe dī cēti lion ab cēti qᵭ ē mediū ꝛ olō quod ē totū: ꝛ ē illa vsura q̄ totū ꝯtinet ꝛ medietate ton⁹.q̄dā vō ē triens.s.q̄ p̄statur vsqꝫ ad tertiā p̄tē centesime l'sortis q̄dā semitus que prestaꝛ̄ ad medietatē sortis.q̄dā bes que p̄staꝛ̄ ad duas partes sortis. Itē q̄dā vsura ē fenus sortꝫ.ꝛ q̄dā fen⁹ fenorꝫ. Nā vsura dī.q̄ vltra sortē recipitur.vt. c. si.xiiij.q.iij.ꝫ fen⁹ dī lucꝝ ō vsura sūptū.l'vsura vbi ad mutuū restituēdū nō fuit certū tp̄s dterminatū. Et fen⁹ vbi determinatū. Est tñ distiguēdū.iꝫ vsurā:ꝛ rē illā i q̄ vsura cōmittiꝛ̄ nā q̄ ab vsurario exigiꝛ̄ ꝑpꝛ̄ ē lucrū quod vltra sortē exigiꝛ̄.s.lucrū restituēdū. Sꝫ res i q̄ vsura cōmittiꝛ̄ ē mutuū de quo lucrū ꝑdictū gigniꝛ̄. Sed vtrū ō vsura cognoscat iudex secularꝫ:l'ecclasticus no.p̄c p doc.i.c. cū sit ō fo. cōpe.ꝛ.ti.q.i.ꝯsum.c.ex litteris.de iureiu. ꝛ ē gl. no.q̄ icipit cū repetitꝛ̄.i cle.dispendiosaꝫ.ō iudi.ꝛ xiij.q.iiij.gd dicā. Sꝫ breuiꝛ̄ si questio vsurarꝫ ē q̄stio facti iudex secularis cognoscet.si questio iuris sol⁹ iudex ecclesiastic⁹ cognoscet. Et ista q̄ntū tp̄s exceptio vsurarū dcat ꝓbari host.ꝛ Jo.and. singl'ariter i nouella dicūt qꝫ.j. octo dies a die ꝓposite exceptiōis.ar.c.pia.ō excep.li.vi. Et ꝑ certo ē extranea iductio.vt dicit Ludo.de ro.nā ille tex.re vā loqtur i exceptiōe excōicatiōnis. Hoc ēt ꝯfirmat lapus abbas i allegatiōibus suis.alle.lv. ad fi. Et subdit Lu.de ro.ego rōe decidi ꝯtrū.vt de pulcbrā rōnē qꝫ imo.j.xv. dies ꝓbari debeat. nā q vsurā exiga raptor ē latro:ꝛ spoliator. vt.c. sigs vsurā.xiiij.q.iiij. Sꝫ exceptiō spoliatōis ꝓbaꝛ̄ j.xv.dies:vt.c.frequens de resti.spo.li.vi.igiꝛ̄ ꝛc. quod est menti tenendū.

¶ Usurarius manifestus qs dicaꝛ̄.vi.c.i.ꝛ.ii.ō vsur.li.vi. Et vltra.h.d.Mat. qꝫ sit ille q vsurari⁹ ex liberis suis ꝯuiciꝛ̄.alleg.cle.i.ō vsu.ꝛ.c.si sincera.xlv.di.c.sane.xxiiij.q.ij.ꝛ li.i.§. edictiones.ff.ō edēdo. Scō ille q confiteꝛ̄ coraꝫ sacerdote se esse vsurariū qꝫ vsurarii iudex ē sacerdos:ꝛ sic confessus corā suo iudice erit manifestus:vt.c.quē penitet de pen.di.vi. Jo.an.dicꝛ̄ hoc verū si adsint testes:vt.c.quē q̄ā de vsur.li.vi. Idē seqꝛ̄ io.de ligna.qꝫ iudiciū fori penitētōalis nō iducꝛ̄ illos esse etiā quos iudiciū fori cōtentiosi: qꝛ iō sit manifestus qꝫ confiteꝛ̄ corā iudice sic nisi adsint testes. Tertio dī ille vsurari⁹ māifestus q hꝫ altare paratū. Sūt ergo vsurarii triplices. Primi notorii q hñt altaꝛ̄ ꝯtinue paratū semp mutuātes. Secūdi nō notoriꝫ manifesti:q nō hñt altare ꝯtinue paratū.sꝫ īterdū mutuātes. Tertii ꝑ famā tñ manifesti sunt.

¶ Usurpare ē aliquē ꝯ rōnē ius:vsum vel ꝯsuetudinē capere īuadere vel p̄sumere.vide Albe.ō rosa.i dicto suo q̄si vsurpatio vbi plene.

¶ Usurpatio ē īterruptiō vsucapiōis:vt.l.ij.ꝛ in rub.ff.ō vsucap.ꝛ vsur. Et dicꝛ̄ ibi tex.qꝫ oratores vsurpationē frequentē vsum vocāt.

De Et

¶ Usu ꝛ frui differūt sic.qꝫ vti dī ille q ita vtiꝛ̄ re qꝫ fructus nō ꝑcipit.sꝫ possū vti ad vsū cotidianū ꝛ misticiū eq̄ itia ita qꝫ fructuū nō ꝑcipiā.s.qꝫ p̄t⁹ nō fit me⁹.sꝫ is q alicui fundi vsū hꝫ pomis ꝛ oleribus vti p̄t ad vsū quotidianū nō tñ donare l'vēdere p̄t. Frui vō dī ille q fruct⁹ ꝑcipit:ꝛ sic vsurari⁹ hꝫ vsū rei:vt cū dñs nemorꝫ ꝯstituit vsū nemorꝫ ad necessitatē suā ꝛ familie sue vt accipiat ligna: olera:poma flores ꝛc.q̄ nascunꝛ̄ i nemore ꝑ se ꝛ suis ꝯuiuis.nō tñ vendē p̄mittit ip̄m alias frueretur.q̄re clerici dici p̄nt vsurarii.vt.s.dcm̄ est.

¶ Uti possidetis ē quādo itercedictū cū possessor i quietaꝛ̄ a nō possidēte vt iudex ꝑ ipso det sniam. Si vnus fuerit tūc ꝓnunciare hꝫ i singulari nūero vt ita possideas vt posides. Si āt plīres tūc debꝫ ꝓnunciare in plurali numero. vt vti possidetꝫ ita possideat'. Hodie tñ honorꝫ cā cū hoīes vni tm̄ loquunꝛ̄ p̄lī sermone vtūtur dicentes.bñ ueneritis trāsite bene. Et ceperunt isti honorabiles voces a iulio cesare.vnde ꝛ illō dī. Nos duo turba sumus. Hec Az.in sū.C.co.ti.ꝛ vide gl.ante pe.i c.licet.de ꝓba.

De Uu

¶ Uuluua fm Archi.xxij.q.iii.plerūqꝫ quandoqꝫ illud ē ex vulua nasciꝛ̄ vl'est venter porci.l'vber.s'ircimē vel illa.s.falsicia.

¶ Uulgaris substitutio dī cū qs loco istitui velletus cui aꝛ̄ puta ab itestato ē ius adeūdi i cāu hereditatis nō adite apponiꝛ̄seu subrogaꝛ̄.vnde ꝯditio est sp si hēditas nō adeaꝛ̄. Et dī vulgarꝫ qꝫ in hūc casuꝫ seu euētū fieri p̄t a quolibet q testari p̄t ꝛ cuilibet q ius adeūdi hꝫ ex testō; vel ab itestato qꝫ volūtas talis disponēns simplr admittiꝛ̄ iuꝛ̄ ciuili.secus i pupillari ꝛ aliis substitutiōibus vbi nō simpliciter admittiꝛ̄ imo restrigiꝛ̄ ꝛ limitaꝛ̄. Et q̄n qꝫ penit⁹ nō admittiꝛ̄ iure ciuili scripto. Et no.qꝫ ꝯditio ibi apposita si hereditas nō adeaꝛ̄ p̄t duplr itelligi fm qꝫ nō adire duplr ꝯtingit.s.l'pp nolle adire uel propter non posse. Et istud non posse multis modis potest ꝯtingere:uel qꝫ euenit furor l' deportatio.vel qꝫ bonorꝫ acquisitio iterdī. Uulgarꝫ.n.substitutio sp ꝯtiet ꝯditōꝫ ō euentu n̄ adire hēditatē:sꝫ iō in vnū casum l'plures vel oēs cōtinere possit. Cetera vide.s.de substitutionibus.

De Ux

¶ Uxor fortiꝛ̄ forꝫ mariti ꝛ ꝑticipat ꝑuilegiū ipsius:vt.l.fe.ie.ff.de sena. Sꝫ nō iō ꝯcubia seqtur forꝫ sui ꝯcubiarii.ut.l.de iure.i fi.ff.ad municip.ꝛ ē rō qꝫ castitas mātrimōialis aliqd mereri dꝫ vltra q̄ fornicatio.sꝫ d.l.ō iure nō hꝫ locū i ꝯcubīa clerici:qꝫ talis se gꝛ̄ forꝫ clerici. De h⁹ sūt due no.gl. vna.xxxij.di.c.cos. Alia.xi.q.i.cleri. Rō:qꝫ nō p̄t negari q̄n ꝯcubīa clerici sit de familia ei⁹.sꝫ familia clerici seqtur ipsi⁹ forꝫ:vt.c.idicatū.lxxxix.di.ꝛ l.l.ii.C.ō epi.ꝛ cle.ꝛ i ꝓhemio.ffor. hec l.ii.ō ro. i singularib⁹ suis. Itē vxō fugitiua reūsa i breui nō duxerisse vī.ut.ff.de re.iu.l.qꝛ gequid qꝫ calore

iracūdie potius scīti vl' fm Accur. ibidē. Et talez vīnē fugitiuā: 7 p ɔ̄sis furanā licitū ē iquirere i domo scholaris suspecti auctoritate iudicis vt gl. in.l.iij.C.de.epi.audi. Et.l.sigs in hoc genus.C. de epi.7 cle.7 no.i.l.ij.C.de ser.fugi. vbi plenᵘs p Doc. de inquisitione cuius liber rei furtiue.

De X

Enia dicūtur munuscula quedam que dantur esculenti 7 poculēti que vulgo dicūtur appensatōnes. ceterarum vero rerum que visum edilium excedunt magis proprie dicūtur munera. dr eni fieri xeniū de pomis: cū quis ad hospites fm Archi.xiiij.q.pleriqʒ i fi.

¶Xenodochus est qui xenonē alicuius ciuitatis procurat.

¶Xenon est domᵘs i q̄ egrotātes recipiūtur curātur 7 alimentis sustentantur vt.C.de epi.7 cle.p to.

¶Xenodochiū ē domᵘs ad hospiciū pegrinātiū deputata: vt qdā dicūt. Sedm̄ xenon 7 senodochiū eadē domus dici pt.l.i qua valitudinarii 7 senes infirmi recipiunt 7 alunt. Predictā aūt dictam scientes xenon per l'am.z.7 senodochiuz dicūt describendū per s vide. c.iij.de.reli.do.7 varia nomina taliū locorum hēs.xviij.q.vij.sancimus.vbi de hoc.7.q.ij.sigs hoiem.ad.fi.in auc.de aliena. emphi.§.quando in pri.col.ix.7 de eccle.n.§.fi.7 gl.in cle.per l'as de preben.

¶Xps ē rex regū dn̄s dn̄anniū: vt i cle.pastoralis.de re iudi.c.ɔ̄ morē.in fi.c.di.7.c.iuxta.ij.d̄ dei. apoca.ij.c.vltra mediū.1.ad thi.vi.

¶Xpi actio nostra istructio demonstrat. de cle. significasti. de sepul.c.i.xij.q.i.exēplū dn̄i accipi facit.ij.q.i.deus omnipotēs.7 de ɔ̄se.di.i.solēnitates.ij. Itē xpi ad belial. Nulla ɔ̄uētio lucis ad tenebras: nulla pticipatio iusticie 7 iniquitati: nulla cōicatio nullus cōsensus tēplo dei cū idolis d̄ pe.di.i.c.si aūt i fi.7 di.ij.c.fi.n.iquit a pn̄.pᵘme dā colūnā. Itē xps venerat i vgine post digestū ī ser.gl.ē in.l.ticia.§.seya.ff.de au.7 ar.le.vbi dz Ab heredibᵘ meis volo iubeoqʒ signū dei.gl.dic crucē fm Hugo. Itē xps morī ēelegit i cruce. ppr quattuor. Prio vt i illa pendēs i aere se iter deū 7 hoiem mediatorem ostēderet di.x.c. qm̄.7 c.tbu.ij. Secūdo vt damna obuenientia primis parentibus p lignū vetitū restaureret per lignum crucis. Tertio vt diabolūz qui vicit p lignū supat per lignū. Quarto vt euidenter ostēderet pro omnibus restaurādis patiebatur.s. p supis angelorū ruinis reparandis. p iustis de limbo educendis: pro amicis colligendis 7 mundis: pro amicis rēconciliandis.gl.est sup vbo crucis in cle.i.d̄ sum. 7 fi.ca. Itē xps tres mortuos suscitauit.s.puellam in domo p quā cogitatio intelligitur. Puerū i porta ciuitatis p quē actus itelligitur. Et lazarū i sepulchro p quē cōsuetudo mala notatur. Unde Mens mala mors intus malus actus mors foris. vsus. Tumba puer lazarus ista notāt. Hāc vero hunc mota lachrymādo suscitat illū. Christᵘs in medio nascitur eger homo. de pe. di.ij. si ser mo.7.§.tanquā.7 c.sicut tribus.

¶Xpianorū nomē prio ortū est aū anthiochiā. vbi ignatius fuit ep̄s.viij.q.i.mutationes. Nā prius omnes fideles dicti fuerunt discipuli vl' fr̄es. Sz postq̄ apostoli fecerunt conciliū anthiocenū tunc dicti sunt christiani: vt ē gl.xxij.di.sacrosancta 7 ibi tex. Et si christianus factus est necessitate egritudinis nō pt eē clericus nisi in duobᵘs casibᵘs. Primus est si deficiāt clerici i ciuitate. Secūdus est si sanctitas suadeat contrariū puta p lapsum hereticorum vt.l.v.di.si quis i egritudine. Itē christiani facientes se iudeos q̄ pena puniantur: hēs i.l.iudei.C. de iude.7 in ti. de aposta.7 i ti.ne sanc. bap.ter.fm Ludo. de ro.

De Y

Y Conomᵘs dr̄ ille cui res ecclesie gubernanda datur.s.spalia 7 ppt̄e res canonicorū. Etiā qnqʒ est vicedn̄s vel ppositus.i.q.iij.saluator. vide gl.in.c.imperatorū.de iura.calū. vbi cōcor. Unde fz Gof. differūt yconomus sindicus pcurator 7 actor. Nā yconomᵘs administrat res ecclesie: 7 aliquando defendit i cā. Et qnqʒ in ecclesia vacante ad pcipiendos puentus 7 seruādos ad opus futurū prelati. Sindicᵘs autē in rebus 7 negocijs cuiuslibet corporis vel collegij. Et fm leges nō differūt a defensore: 7 ē vniuersitatis. Sed procurator est priuate psone ad vnū negocium vl' plura. Actor autē pro vno vel pro vniuersitate ad vnam causam 7 presentem: 7 cum de certo constituitur alias vide.§. de yconomus.

¶Ydrophilagi dn̄r ab idria.q̄d ē vas quo aqua defertur vel ab ydros.i.aqua 7 philaxe custodie q̄si custodes aquaz fm Jo.an.in.c.si iudex laycus.d̄ sen.ex.li.vi.

¶Ymmo hec dictio significat qnqʒ correctiue vt testator dicit. Ticius imo seyᵘs hēs esto. vt.l.si ita scriptū.ff.de here.insti.ibi tex.dicit. Adijcientes 7 detrahētes imo 7 mutuātes. Ponitur ēt copulatiue vt.C.d̄no.C.ɔ̄po.l.i.§.qbᵘs. Et sumitur significatū ex copula adiūcta.7 eēt idē dicere ēt. Sed ibi.yconomᵘs q hoc fecerit imo fieri passus fuerit punietur ponitur alternatiue vt.l.iubemus.§.yconomus.C. de sacrosanc.eccle.q: hz locū vel ipso alienāte i alienari paciēte. Pōt ēt ibi accipi correctiue.q: eadē vel maior est rō i alienāte q̄ i patiente alienari q: puniatur. Itē quo ad decisionē legis ponitur ibi copulatiue: q: pena hz locū 7 i alienante 7 in patiente alienari.

¶Ypocrisarius qnqʒ ponitur pro sindico: quādoqʒ p yconomo: vt no. Spe.in ti. de his qui alie.non pos.vel non licet.

¶Ypocomus dr̄ ab ypos quod est sub 7 comos villa. Inde ypocoma quasi sub villanis.fz Placē.7 Accur.

Ypostasis dr̄ ab ypos quod est sub τ tasis sta tus vel stans quasi substans. τ vtunt̄ greci sicut nos pro persona:q̃ habet subsistere omnibus accidentibus τ omnia accidentia ad se recipit: τ a nullo tamen informatur s̄m Hugo. gl. est in cle. i. de summ. tri.

Ypotheca est res imobilis pignori obligata vt domus: ager fundus. Pignus aūt est res mobilis ꝓprie a pugno dictū:q̃ a pugno tradi pōt. Et sic ypotheca nō ē aliud q̄ obligatio vel pignoratio. Jus aūt ypothecaꝛ ē illud qđ ꝯpetit creditori ī bonis debitoris sui sibi obligatis ꝓ debito tacite vl' expsse τ dr̄ ab ypos. i. sub τ theca positō quasi supposito nā debitor rē pignoratā creditori supponit τ ī ipsa sibi ius ꝯstituit. Nūq̃ ergo rei pignorate l' obligate n̄ transit possio ī creditorē. Et dr̄ ypotheca sicut pignus ē mobilis que creditori datur.

Ypothecare ē obligare:pignorare vl' suppone re:vt pz p rubri. ff. d re. co. q sub tut. τ cu. vō subdi tur. Siue decretis nō pignori supponēdis. Et legato scō sup rebus ypothecatis nō solū res ille ī telligūtur ypothecate:sꝫ oīa bona testatoris:vt. l. i. C. ꝯmu. de le. vide. s̄. de dictione Sup.

De ze

Zelotipia ē suspitio vel furor. xi. q. v. §. hoc autē. sub. c. consuluisti.

Zelotes. quod ē celās τ vlciscēs vt ī c. nisi cū pridē. de renū. §. psone vo. ibi dr̄. Ego sum inquit de9 zelotes. i. requisitor τ exactor castitatis. i. q. iii. §. hec vltra. xxiiii. q. i. §. i. visitās peccata patrū in filios vsq̃ ī tertiā τ quartā generationē in his qui oderūt me. i. contra me patrimonū odium imitātur. Et sunt verba domini ad moysen. exodi. xx. c.

Zizania ē seges vel herba puersa scilicet lolū lri. di. c. nasci. xxiiii. q. i. c. quā. Et qn̄q̃ ponit̄ pro sorde omniū segetū. gl. bona ī cle. dudū de sepul. τ c. licet de elec. Et ita saluator dicit ad volētes eradicare zizaniā. xi. q. iii. c. nolite. i. p9 p̄n. τ. xxiii. q. i. §. i. τ Mathe. xiii. Sinite vtraq̃ crescere vsq̃ ad messē. i. ad diē iudicii vbi mali eradicabūt̄ τ ī ignē ꝓicient̄. A qua eradicatōe nos custodiat q̄ sine fine viuit τ regnat. Amen.

Explicit Juris Uocabularius Ulm Impressū per Uldericū zainzenzeler Anno salutꝫ domini ce. Mcccclxxxiiij. die. vi. mensis Julij.

## Registrū

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| a | Pria alba. terminoꝝ p̄ncipali rē amici | f | Pecora negociuꝫ xx. q. | | onē natalib9 in oꝛone |
| | | | | m | Cāte ipso |
| | | g | Sedꝫ aꝫ. dubitato | | capitur |
| b | Enā dr̄ venerit uerendi | | datum. f. | n | ptū heredem Rata ex |
| | | h | Si ꝓbet ꝯcōdāna | | differentia |
| c | hereditas Et sic no publice | | ꝯsensūꝫ | o | huec hōestatꝫ Di d'cēte |
| | | i | Iterdcm̄ | | vt i. l. sꝫ |
| d | Dum ad milibus tis dꝫ | | ducere supiorē | p | bis de Studiū igit̄ p̄tore |
| | | k | Clausū iiij. q. i. iudicē | | um attributa |
| e | Delegatus tes dr̄ liberatorie | | | q | tores que |
| | | l | In. c. cō | | in usi. feu. tandē que |

FINIS

MATHÆI
Bos[illegible]
Varia Opus[illegible]